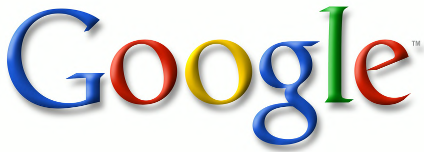
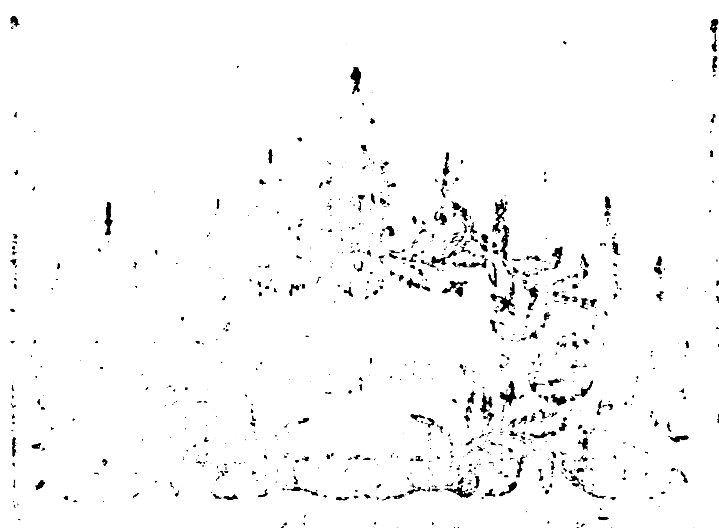

* *

* بسم الله الرحمن الرحيم * مطلع هر سر كلام قديم *

بحمد الله الذى زين بساتين عالم الانس بانواع ازهار المعارف* ونور قلوب عارفى مجلس القدس باصناف شموس العواطف *ورشح فيها بفيوضاته السبحانية وهبت عليها نسايم المحبة العرفانية (نظم)

فسبحان الذى قد سبح الاشياء * بحمد ذاته القدوس الاعلى *
جميع الطير يسبح فى غصون * بالحان الثناقالا الحالا * وهزاران صلات وسلام بركل روضهٔ نبوت وشاخسار دوحهٔ كلبن فتوت كه بلبل كلزار ما اوحى *وطوطئ شكرستان سراى (سبحان الذى اسرى باد (قطعه) دستكير مجرمين است محمد مصطفى * ملتجاى هر حزين است محمد مصطفى *مايه بخشاى دوعالم شحنهٔ چارم كتاب *فيض بخش آن واين است محمد مصطفى * ويوزمينك ترضيه وتكريم آل واصحاب جنابلا ريغه بولسونكه آلار بارچه اولوس بوستانينك كول لارى وآچون بهارستانينك بلبل لارى و دين وشريعت كوكينينك يولد وزلارى وحديث (اصحابى كالنجوم بايهم اقتديتم اهتديتم) مظهر سعادت افروزلارى على الخصوص جهار يار كزين كه تورتالاسى بيلا بيرار پيرار قوياش ديك دين وشريعتنى منور* وقيغولوق كوكل لارى نور هدايت بيلا پر فرقيلغوچى دورلار آلار اوزابولسون

(قطعه) ولایت خیلیغه شهلیغ ابو بکرا مسلم دور * عدالت شهریدا
اسر وعمر سلطان اکرم دور * حیا بابیغه عثمان جیکتی الحق پردهٔ
ختمی * علی آتلیغ لارایچراچا غلادم شاه معظم دور (امابعد) معلوم
ارباب درایت و منظور اصحاب کفایتدر که حضرت مولانا جامی
روح الله روحه السامی حضرتلرینك بهارستان نامی ایله موسوم
کتابی ونکت ونصایح مستطابی حقایرد رکرانمایه وبی بهاو بر بحر
معانیٔ بی انتهادرکه هر بر حکایاتی دلفریب وهر بر مطایباتی مؤثر چون
نوای عندلیب ریلصنده اولان هر بر کل صد برکنك شمیمی مسلم ناسی
معطر ولالهٔ سرخی هزاران عاقلك حیرتله سینه سنی پرداغ وکریبانن
چاك وپریشان ودر بدر ایدر وزلال آسا معانیسی (ومن الماء کل شیء حی)
نصنی تلمیح واشارت وزائرانی روضهٔ رضوان ایله بشارت ایتدیکی
آشکاره وهویدا ونظم ونثری قطعه قطعه دلیل ودعوا ایکن رنك
الوان معانیسی چراغات ترجمه ایله روشنا اولمدیغی معلوم بیکانه
وآشنادر هر نقدر شمعی مرحوم اول وادیده نك و بو ابتدیسه ده
شبستان خیالاتنی کرکی کبی روشن ایده مدیکی کتابیله مبرهندر
بولاله زار معانیده شدت نسایم سببیله شمع بیانی فروزان اولمدیغی
کما هو علیه باقی قالمشدر (بناء علیه) بو حقیر بی مایه وعاجز فرومایه
خاك اقدام اولیا وجبهه فرسای مجلس علماء فیض جو بندهٔ ملك القادر
السید محمد الشاکر صانه الله من مکاید الحاسد والماکر ادهم کلك خوش
رفتاری بو وادی یه سوق وتسیار ور یاض بهارستانك مقاما تنده قدر
الاستطاعه رفتار ایدوب احاطهٔ ادراك مقداری مشکلاتنی حل علی
ماقل ودل بیان وعیان وبعضا بعضا قواعد فارسی یی دخی اعلان
وابیات ورباعیات وقطعاتنك علل وازاحیفنی اشعار علی ماهو الحق
بین ارباب الاشعار بیان اولنوب جناب خدای لم یزل ولایزال والموفق
ذوالجلالك توفیقیله اتمامه رسیده اولمشدر کرچه باغبان امل وش
غنچه صد برکنی اشك خونین ایله شکفته ولاله های رنکارنکنی
داغ درون وجکرخون ایله میدانه کلنجه جان ودل پریشان وآشفته
وشبستان خیالاتنی مهر اندیشه ایله حل اولنجه نرکس چشم امل
نلرچکمش اوشب بوی پربو یك برکیجه صفاسنه تخم عمری اکمش ولکن

ينه صدور عرفايه كمال ايله شفا ودرد اهل عشقه دوا اوله مزالا
مكر حضرت ظل اله حامی شرع الله حافظ ثغور المؤمنين ناظم
مناظم الملك والدين قالع عرق الجبابرة قامع مغفر صنوف الاكاسرة

* قصيده در مدح پادشاه اسلام *

چار بالش نشين سلطانی * خسرو دهر وظل يزدانی
شمس لطفيله سربسر آفاق * ماه وش اولدی جمله نورانی
پرده دار حريمی در كسری * اولدی دارا كمينه دربانی
حافظی عون حضرت باری * حضرت توفيق اوله نكهبانی
اولكه سلطان سليم دانادل * زينت افزای ملك عثمانی
شاد كام اوله تخت عدلنده * ايده هردم صفای روحانی
دور دير ينه سنده كورمدی چرخ * صاحب داربويله خاقانی
زور بازوسی حيرت آورد ر * پيلورز پنجهٔ نريمانی
قيلدی نطقی ايله شكسته قلم * جمله ارباب بزم عرفانی
يتراى شاكرا كينه يتر * ايله محسن دعاده جولانی
نه فلك پايدار اولدقجه * اوله جاری جهانه فرمانی
اول شاه فلاطون فكرت وارسطو منقبت جم حشمت داراشوكت
پادشاه اسلام والمسلمين امير الموحدين والمؤمنين اولان ذات والا تك
نظر كيميا نظر يله سبيكهٔ زركبی بونهٔ اعتبارده خالص العيار اولوب
اهلی يننده اعتبار ومايه دار اولمسی مقرر در ديونام عالیشان شريفيله
تيمنا واسم پاك لطيفيله تبركا بهارستان مولانا جامی قدس سره السامی
عنايت وتوفيق باری ايله ترجمه وشرح اولنوب اسمنه (هديهٔ العرفان در
شرح بهارستان) تسميه اولندی منظور يندن متمنادر كه قصور يمی قلم عفو
ايله تكميل وناولك طعنه هدف ايتميوب دعاء خير ايله يادو بوعاجزی داشاد
ومسرور الفؤاد بيوره لر كل من عند الله لاحول ولاقوة الا بالله وبالله
التوفيق نعم المولی ونعم الرفيق وعليه اعتمادی فی كل حال من الاحوال
يارب حول حالنا الی احسن الحال اللهم احفظ لسانی من الخطاء والخطل
ومن الزيغ والزلل (مصنف مرحوم بسمله دن صكره ثناء جيلی مشعر
اولان الفاظ عديده دن بريني اتياندن مقدم فائدهٔ جديسا ننده اولان
حديث شريفك مضمونی نظمله برقطعه انشاد ايدوب بيورد

* چو مرغ امر ز بالی ز آغاز * نه از نیروی جد آید بپرواز * چو ادات تعلیل مرغ مطلقا قوشدر طیر معناسنه ومبتدا (امر) بونده ایش یعنی فعل معناسنه در ذی بال ذی اسماء ستةٔ معتله دن حالت جری یا ایله صاحب معناسنه (بال) بونده شرف معناسنه در با حرف نسبت زاء مفرده ازدن مخفف من معناسنه آغاز ابتدا دیمکدر آیدک مفعولی (نه) هاء رسمی ایله نافیه آیده مصروفدر از من معناسنه یا مصاحبت نیروی بونده قوت معناسنه در آیدک مفعولی جد نیرو یک مضاف الیهی آید فعل مضارع مفرد غائب آمدن دن یاخود آیدن دن مشتق بپرواز با حرف صله پرواز طیران معناسنه در (محصول بیت) چونکه شرف شانه منسوب اولان امرک قوشی ابتدادن جد قوتندن یا جد قوتیله پروازه کلمز یعنی کلیه حاصلی جناب واجب الوجوده جهد ایتمکسزین طیران ایلیه
* بمقصد نارسیده پر بریزد * قفدزان سان که دیگر بر نخیزد *
بمقصد با حرف صله مقصد صادک کسریله بونده اسم مکاندر ضرب بابندن عینک فتحی غلط مشهوردر (واقصد فی مشیک) دن مقصده وصلت ممکندر تدبر مفعول صریحیدر مؤخر ریزدک نا ادات نفی رسیده ماضیدن قسم اخرنده اولان هاء رسمی بونده و بونک کبی یرلرده هاء ترتب اولور یعنی یتشمیوب دیمک اولور پر باء عجمک فتحیله قنات دیمکدر بریزد باء استقبالیه ریزد فعل مضارع ریختن دن یاخود ریزیدن دن فاعلیله جمله سی خبردر معلوم اوله که سودی پرسود کالای قواعد فارسیه یه رواج ویردیکی محللرده بحث اشتقاقه بو کونه اغاز ایدوب بیورر که مصدر تائینک جیمسندن ومصدر دالی یائینک ماعداسندن ماضی ایله اسم مفعولدن غیری مشتق اولمز ازجمله ریزدک مصدری ریزیدن آیدک مصدری آییدن کنندک مصدری کنیدن کلور اما جمهور قولنی دفعة اطلاع مراد ایدینلر مفاتیح الدریه یه مراجعت ایلسونلر لکن ان شاء الله محللری کلدکده تدریج ایله بیان اولنور اما حقیر دیرمکه قول جمهور نقدر فهمه اصعب ایسه ده صوابه قریبدر زیرا سودی مرحومک اکثر مشتق منه لری کلام عجمده بلکه لغاتده متداول دکل معنیدار صورتنده بی معنی در بو یله اولنجه مواضع متعدده ده مادهٔ اشتقاقده شراحی رد ایدوب تجهیل ایلدیکی محل

بحث در تدبر (حاصلی جمهوره كوره ريزد ريختن دن مشتقدر زيرا قاعدهٔ كليه هر باركه مصدر تا ثينك ماقبلنده (خسشفه) حرفلريدن خاء واقع اولسه تاداله قلب اولنقدنصكره خادخى نايه قلب اولنور فقداوفتدن مخفف فعل مضارع فتيدن دن يافتادن دن مشتقدر زيرا مصدر داليتك ماقبلنده الف اولسه حذف اولنور زان ازاندن مخفف زاى مفرده من مضاسنه آن اسم اشارت سان ادات تشبيه (كه حرف رابط ديكر غيرى برادات استعلا بونده مجرد تأكيد ايچوندر (نخيزد نون نافيه خيزد خاء معجمه نك كسريله فعل مضارع خيزيدن دن يا خاستن دن على غير قياس خيزد كلور (محصول بيت) محل قصد ومطلب يعنى مقصد و مطلبه ايرشميوب قنادى دوكيلور انجابين دوشركه غيرى قالقمز يعنى بردخى پرواز وطيرانه قدرتى اولمز (حاصل مثنوى) حضرت منلاجامى روح الله روحه كل امر ذيبال لم يبدأ فيه بحمدالله فهوابتر حديث شريفنه تلميح بلكه ترجمه ايدوب بيوررکه اعتلاء شان وشرفده مرغه مشابهٔ اولان برامر عظيم الشان كه انى مبدى حمد يلرى سرآغازه بال وپرآجوب باشليه مثال مرغ بى پر و بال اويله دوشركه بردخى قالقمغه مجالى اولمز يعنى او ذيشان اولان ايش ناسه نفعى شويله دورسون بلكه مضرتى ايجاب ايدر (عروض) بومثنوى بحرهزج مسدسدن در يعنى بربيتى التى مفاعيلن (صدر ليله ابتدا سالم حشولرى سالم ليكن عروض ايله ضربنه حذف علتى طارى اولوب هزج مسدس محذوف اولمش حذف آخرده اولان سبب خفيفى اسقاطه ديرلر مفاعيلن دن لن دوشر مفاعى قالور فعولن اثك يرينه كلور بو يله اولنجه بومصراعى مفاعيلن مفاعيلن فعولن اولور * هزار دستان حمد وثنا از زبان مرغان بهارستان عشق و وفا كه از منابر اغصان فضايل واحسان بحسن اصوات و طيب الحان على الدوام خوانند * هزاراسماء اعداد دن بيك يعنى الف ديمكدر بونده كثرتدن كنايه در (دستان داستان حكايه معناسنه ليكن بونده ترنم وتكلم معناسنه در ومبتدادر (حمده اضافتى بيانيه (حمد معروف (ثنا عطف تفسيرى (زبان دل يعنى لسان اضافتى لاميه (مرغان مرغ مطلقا قوشدر الف ونون ادات جمع قوشلرديمكدر (بهارستانه اضافت لاميه

(بهارستانك عشقه بيانيه (عشق معروف (واو عاطفه (وفا فتح واو ايله مقابل غدردر (كه حرف رابط (از من معناسنه ياخود ظرفيت ايچون (منابر منبرك جمعى محل مرتفع معناسنه (اغصان همزه‌نك فتحى وغين معجمه‌نك سكونيله غصنك جمعيدر بوداقلر ديمكدر (فضل فانك فتحى وضاء معجمه‌نك سكونيله فضيلت معناسنه يعنى زياده لك اضافتلرى بيانيه (واحسان واو عاطفه احسان كسر همزه وسكون حا ايله ايلك وبيلك يعنى علم معناسنه دخى كلور (بحسن با حرف الصاق حسن حانك ضميله خوب يعنى كوزل (اصوات صوتك جمعى آوازلر معناسنه اضافت بيانيه (واو عاطفه طيب لغتده كوزل رايحه‌لى نسنه يه ديرلر لكن بونده تجريد اولوب كوزل معناسنه در (الحان همزه‌نك فتحى ولامك سكونيله لحنك جمعيدر لحن لامك فتحى وحاء مهمله‌نك سكونيله حسن صوت ايله آوازه ديرلر بودخى تجريد اولنوب بالكلية آواز معناسنه در (على الدوام يعنى دائما (خوانند روم ضميله فعل مضارع جمع مذكر فاعلى تحتنده مرغانه راجع خبر مبتدا يامقدر برخداست ياخود قطعهٔ آتيده صانعى رادر لكن وجه ثانى اولى در (محصول فقره) بيك حمد وثنا حكايه‌سى يعنى ترنماتى عشق ووفا بهارستاننك قوشلرينك دللندن جريان ايدركه فضل واحسان بوداقلرى منبرلرنده ياخود منبرلرندن كوزل صوتلر وكوزل آوازايله دوام اوزره اوقورلر يعنى مرغان بهارستان عشق ووفانك حاصلى اهل عشقك لسانندن جريان ايدن هزار حمد وثنا داستانى كه فضل واحسان شاخلرى منبرلرنده ياخود منبرلرندن صوت حسن ولحن طيب ايله على الدوام اوقورلر لكن ازمنابرده اولان از معناى اصليه سنده اولنجه منابر اغصان فضل واحسان دل لوجندن كنايتدر يعنى لسان اطلاق اولنان لحم پاره‌نك اوجندن اصدار ايدوب اوقورلر * وبمسامع حاضران مجامع قدس وناظران مناظر انس على مر الشهور والاعوام رسانند * وبمسامع (واو عاطفه (با حرف صله (مسامع جمع مسمع يعنى محل سمع قولق ديمكدر فارسيجه كوش (حاضران حاضرك جمعى غائبك ضدى اضافت لاميه (مجامع مجمعك جمعى جمعيت محللرى قدسه اضافتى اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر (قدس بحسب اللغه پاك ديمكدر لكن بونده قرب الهى مراددر

(حاضران مجامع قدسدن مراد ملائكهٔ كرامدر (واو عاطفه (ناظران
ناظرك جمعی بونده حافظ وحامی معناسنه (مناظر جمع منظردر
نظر ایده جك محل اضافت اسم فاعلك مفعولنه (انس همزه نك ضمی
ونونك سكونیله ضد وحشتدر بنده بونده قرب خلدا مراد در (ناظران
انس دن مراد اولیاء كرامدر (على حرف جر (مر میمك فتحی وراء مشدده
ایله نصر بابنك مضاعفندن مصدردر كچمك معناسنه (الشهور
شهرك جمعی آیلر دیمكدر فارسیده ماه دیرلر (واو عاطفه (الاعوام عامك
جمعی ییللر دیمكدر فارسیده سال دیرلر حاصل معنی آیلرك وییللرك
مروری اوزره دیمكدر لكن بو یله یرلرده دوامدن كنایه در (رسانند
فعل مضارع جمع مذكر غائب ایرشدیرلر دیمكدر الف ونون علامت
تعدیه در ولازمی رسد كلور (معلوم اوله كه لازم متعدی مراد اولنسه
مفاتیح الدریه ده تحریر اولدیغنه كوره امر حاضرك اخرینه الف
ونون ویا ودال ونون زیاده اولنور ایسه مصدر متعدی اولور مثلا
رسیدن امر حاضری رس كلور وشناختن امر حاضری شناس كلور
مذكور حرفلری زیاده ایتمك ایله رسانیدن وشناسانیدن اولور اخرندن
نونی حذف ایدر ایسك رسانید وشناسانید ماضی متعدی اولور دالك
ماقبلنده كی یایی حذف ایدر ایسك رساند وشناساند اولوب مضارع متعدی
اولور اما سودی یه كوره بر الف ونون جمعسنده كفایت ایدر
زیرا اكا كوره شناختن دن اشتقاق اولماز بلكه مرادفی اولان شناسیدن
اشتقاق اولنور بو یله اولنجه رسیدن وشناسیدن یانك ماقبلنه الف
ونون زیاده ایتدك رسانید وشناسانیدن رسید رسانید شناسید
شناسانید اولور جمع ایچون رساند لفظنه بر نون دخی زیاده اولوب رسانند
اولور (محصول فقره) دخی پاك وطاهر اولان جمعیته حاضر اولانلرك
یعنی ملائكهٔ كرامك دخی انس والفت نظرگاهنه ناظر اولانلرك
یاخود انس نظرگاهی حافظ وحامیلرینك حاصلی اولیاء الله عظامك
قوللقلرینه شهور واعوامك مروری اوزره یعنی دائما ایرشدیررلر حاصل
كلام مرغان عشق ووفانك ملائكهٔ عظام واولیاء كرامك قوللقلرینه
ایرشدردكلری حمد استائی (قطعه) صانعی را كه كلستان سپهر * باشد
ازكلبن صنعش ورقی * صانعی را (را ادات تخصیص (یا حرف وحدت

(صانعدن مراد جناب فعال مطلقدر دستانك خبری (كه حرف رابط صفت (كلستان كلی چوق بر مبتدا (سپهر فلك باشد فعل مضارع افعال ناقصه‌دن اسمی تحتنده كلستانه راجع (ازمن معناسنه (كلبن كل اغاجنك دینلدن سورن فدانه دیرلر اصلی بن كلدر تركیب توصیفی قیلندن (یاخود بن بونده اوجاق معناسنه‌در كل اوجاغی بونده كللك دیمك اولور (صنع صادك ضمیله بونده ایجاد معناسنه‌در شین ضمیر صانعه راجع (ورقی یا حرف وحدت (ورق فتحتینله یاپرق برك معناسنه باشدك خبری باشد اسمیله خبریله كلستانك خبری مبتدا خبریله صانعك صفتی (محصول بیت) اهل عشقك لسانندن صادر اولان حمد وثنا برصانع ذوالجلاله مخصوصدر كه فلك كلستانی یعنی بو عالم اجساد آنك صنعی وایجادی كلك دینلدن چیقان فداندن یاخود صنعی كللكندن بر یاپراقدر حاصلی حمد وثنا اویله برصانعه مخصوصدر كه بو عالم كون وفساد بلكه جمیع عوالم آنك قدرتنه نظر له برذره بلكه اندن كمتردر * یابود بهر ثنا خوانانش * پرنثار ازدر كوهر طبقی * یا حرف تردید (بود فعل مضارع بودندن مصدر بالینك ماقبلنده (یاربو) دن واو اولسه حذف اولنوب یرینه بر الف ویا عوض ویریلور لكن بونده یابستندن كان بایده مشابه اولمه خوفیله ترك تصرف ایدوب یالكز واوه فتحه ایله حركه ویریلوب بود اولور (بهر ادات تعلیل (ثناخوانان ثناخوان وصف تركیبی ثنا اوقیجیلر دیمكدر یعنی حمد ایدنلر ایچون (الف ونون ادات جمع بودلك مفعول لهی (شین ضمیر صانعه راجع بودلك تحتنده اسمی كلستانه راجع (پر طلو دیمكدر (نثار صاچو موخر طبقك وصفی یعنی صاچو ایله طلو برطبق (ازمن بیلنیه معناسنه (در انجو (كوهر سائر ذی قیم (طبق بودلك خبری جمله سی باشد جمله سی اوزره معطوف (یا وحدت ایچوندر (محصول بیت) یاخود بو كلستان عالم صانع ذوالجلاله ثنا ایدنلر ایچون انجو وجواهر نوعندن اولان صاچو ایله طولو برطبقدر (عروض) بوقطعه رملدن مسدس الاجزاء یعنی بر بیتی التی فاعلاتن لكن بونده صدر وابتدا سالم حشولری مخبون یعنی خبن علتی طاری اولمش خبن اولنسده سبب خفیف اولان جزؤك سببه خفیفنك ساكننی اسقاطه دیرلر فاعلاتن دن الف اولدوشمز فعلاتن

اولور وعروض وضربی مخبون ایکن حذف دخی کلوب یعنی آخرده
اولان سبب دوشوب فعلا قالور انک یرینه فعلن کلور لکن بیت ثانینک
عروضی اصلمدر یعنی صلم علتی طاری اولمش صلم حذفله قطعک اجتماعنه
دیرلر حذف بیان اولندی قطع وتد مجموعک ساکننی اسقاط وتحرک
ثانیی اسکانه دیرلر بویله اولنجه فاعلاتندن حذف ایله فاعلا قالور قطع ایله
وتد که علادر الف دوشر لام ساکن اولوب فاعل قالور فعلن یرینه کلور
بر مصراعی فاعلاتن فعلاتن فعلن یا فعلن اولوب رمل مسدس مخبون
محذوف یا اصلم اولور * جلت عظمة جلاله وعلت کلمة کماله * جلت جیمک
فتحی ولامک تشدیدیله فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه عظیم اولدی یعنی
بیوک اولدی (عظمت عین مهمله نک وظاء معجمه نک ومیمک فتحه لریله کبریا
معناسنه در اولولق دیمکدر لفظا مرفوع فاعلیدر جلتک (جلال لفظا
مجرور مضاف الیهی عظمتک ضمیر صانعه راجع مضاف الیهی جلالک
(واو حرف عطف (علت عین مهمله نک ولامک فتحه لریله فعل ماضی
مفرد مؤنث غائبه ناقص واویدن یاخود یائیدن واویدن اولور ایسه
یوکسلک معناسنه در یائیدن اولور ایسه شرف معناسنه در عالی اولدی
یاخود شریف اولدی (کلمه کافک فتحی ولامک کسری ومیمک فتحه سیله
بونده قرآن مراددر لفظا مرفوع فاعلی علتک کماله مضاف کماله
ضمیره مضاف صانعه راجع (محصول ترکیب) حق جل وعلا
حضرتلرینک جلال کبریاسی بیوک اولدی وکمالی کلامی یوجه اولدی
* وهزاران سرود تحیت ودرود از کاوی عندلیبان بوستان سرای
فضل وجود * هزاران مبالغه کثرتدن کنایه در یعنی بیکلر حاصلی
نیجه بیک دیمکدر ومبتدادر (سرود ایرلق تغنی معناسنه اضافتی لامیه
(تحیت بحسب اللغه ملک دیمکدر لکن بونده صلواتدن عبارتدر
(ودرود دالک ورانک ضمه لریله سلام معناسنه در (از حرف ابتدا (کاوی
کاف عجمک فتحیله بوغز (یا وسیله اضافت (عندلیبانه اضافتی لامیه
(عندلیب عینک فتحیله ونونک سکونیله بلبلدر (الف ونون ادات جمع
(بوستان واو ایله فارسی واوسز عربیدر معروف (سرای او دیمکدر خانه
معناسنه بوستان سرای مرکب اوله رق کاربان سرای کبی بوستان اوی
دیمکدر تتمه کیم باغ کوشکی فضله اضافتی لامیه (فضل فضیلت

معناسه در جوده‌ضد بخلدر (محصول ترکیب) دخی نیجه بیك صلوة وسلام
سرودی یعنی نغماتی فضل وجود بوستان سرابنك عندلیبلرینك
بوغازندن یعنی فضیلت واحسان اصحابنك دهانلرندن صدور ایدن نیجه
بیك صلاة وسلام حاصلی اولیاء کرامك وصلحای عظامك واتقیاء امتك
ایلدوکی صلاة وسلام * که مطربان بزم شهود ومغنیان عشرتخانه
وجدووجودند * که حرف بیان یازابط صفت مطربان مطربك جمعیدر
سازندیه دیرلر اضافتی لامیه (بزم مجلس عشرته وصحبته دیرلر اضافتی
بیانیه (شهود شین معجمه‌نك ضمیله مشاهده معناسنه در بزم شهود مقام
جمعدن کنایتدر وخبر مبتدا در برلفظ اند تقدیریله زیرا قاعدهٔ اعجام
اوزره مجعده سابقندن بالاحقندن اداتی حذف ایدرلر مبتداسی محذوف
تقدیری آنان مطربان بزم الخ (واو حرف عطف (مغنیان مغنی‌نك
جمیدر ایرلیجی دیمکدر اضافتی لامیه مطربانه معطوف (عشرتخانه
مرکباتدندر عشرت اوی دیمکدر عشرت اختلاط والفت معناسنه
(همزه اضافته توسل (وجده اضافت بیانیه (وجد کمال شوقدن
حاصل اولان برحالتدر (وجود واوك ضمیله لغتده بولمق معناسنه‌در
وجد ووجود اهل عشقك نهایت مراتبی اولان جمع الجمع یعنی فرق
بعد الجمعه اشارتدر (نون ودال استك جمعیدر یعنی ادات خبر
(محصول ترکیب) عندلیبان بوستان سرای فضل وجود که انلر مجالس عالم
مشاهده‌نك سازنده‌لریدر یعنی رونق وفروزینت وزیب ور بجیلریدر دخی
وجدووجود عشرتخانه‌سنك مغنیلریدر یعنی جذبه وحالات بخشلریدر
حاصلی انلر مقام جمع وعالم مشاهده‌یه واصل اولمغله خلقی راه حقه
ارشاده داعیلردر وانلر کامل ومکمل اولمغله بادهٔ عشق خدادن ناشی
علی مراتب استعداداتهم حصه یاب ایدیجیلردر (قطعه) * برکل روضهٔ
ابلاغ که هست * کل این باغ زرد و بش عرقی * برعلی معناسنه (کل
معروف وخبر مبتدادر یعنی هزاران سرود (روضه راء مهمله‌نك فتحیله
سبزه زار محله دیرلر باغچه دیمکدر (ابلاغ همزه‌نك کسریله ایرشدرمك
معناسنه‌در بونده رسالتدن عبارتدر اضافتلر لامیه بوکلدن مراد حضرت
رسالت پناه علیه السلام حضرتلریدر (که ادات رابط (هست بونده
ادات خبردر مصراع ثانیده‌کی عرقی یه مقیددر کل این باغ مبتداء عرقی

عرقیست تقـدیرنده خبردر (این اسم اشارتدر قرینه موضوع (باغ
معروف (زای مفرده من معناسنه در (رو بش شین ضمیر کل روضه یه
راجع (روی یوز (عرقی یا حرف وحدت (عرق فتحتیله در دیمکدر
(محصولیبت) کلوی عنـد لیبان بوستـان سرای فضل وجوددن
صدور ایدن سرود وتحیت ودرود ابلاغ ورسالت باغچه سنـنك کلی
اوزره اولسون یعنی حضرت خواجهٔ جهان نبی آخرالزمان اوزرینه
اولسونکه بوباغ عالمك کولی انك جمالی نوردن برعرقدر یعنی بوزی
صویندن خلق اولنمشدر * نیست زااوراق چمن مرغازا * بجز اوصاف
جمالش سبقی * نی ادات نفی سین وتاادات خبردر یوقدر دیمکدر (زای
مفرده من معناسنه (اوراق ورقك جمیدر یبراق دیمکدر برك معناسنه
(چمن معروف (مرغازار ادات صله یاادات تعلیل (بجز با حرف تأکید
جز غیری معناسنه (اوصافه اضافت بیانیه (اوصاف وصفك جمعی
اوکك معناسنه (جمال معروف (شـین ضمیر کل روضه یه راجعدر (سبق
درس معناسنه در (یا حرف وحدت و یاخود تنکیر ایچوندر (محصول بیت
چمن یبراقلرندن قوشلره یاقوشلر ایچون حضرت فخر کائناتك اوصاف
جمالندن غیری بردرس یادرسی یوقدر (عروض: وقطعه بعینه صانمی را
قطعه سی کیبدر وزن وقافیه ده * وعلی آله وصحبه المقتبسین من مشکوة
علومه واحواله * واو عاطفه علی حرف جر (آل لفظا مجرور علی ایله
جار مجرور ایله ظرف مستقر معطوف برکل روضه اوزرینه (آل اهل بیت
معناسنه یاخود اولاد معناسنه یاخود قوم یعنی (کل مؤمن تقی نقی الی یوم
القیمة) بونده هر قنقیسی اولسه جائزدر (واو عاطفه (صحب لفظا مجرور
آل اوزره معطوف (صحب صاد مهمله نك فتحی وحاء مهمله نك سکونیله
صاحبك جمعیدر (ضمیر کل روضه یه راجعدر (یعنی رسول اللهك ایمان
صاحبلری یعنی ایمان ایله مشرف اولدقلری وجه سعادتلرینی کورنلر
(المقتبسین مقتبسك جمعیدر حالت جری یاایله لفظا مجرور صفتیدر
آلك وصحبه نك تحتنده هم ضمیری موصوفه راجعدر آتش الق معناسنه
بونده کسب نور ایدیجیلر دیمکدر (من حرف بیـان مقتبسینه متعلق
(مشکوة میمك کسریله وشین معجمه نك سکونیله وکافك فتحیله چراغ
محلی دیمکدر لفظا مجرور من ایله مفعول به غیر صریحیدر مقتبسینك

(علوم علمك جمعيدر لفظا مجرور مضاف اليهى (ضميرينه كله راجع
محلا مجرور مضاف اليهى (واو عاطفه (احوال حالك جمعى كيفيت
ديمكدر لفظا مجرور علومه معطوف (ضمير غائب سابق كبى
(محصول تركيب) دخى سرود تحيت ودرود رسول كائنات ومفخر
موجوداتك آل واصحابى اوزرينه اولسونكه انلر حضرت پيغمبر خير
البشرك علوم واحوالى چراغدانندن كسب نور ايديجيلر يعنى مدينهٔ علم
اولان سلطان الثقلينك مجلس پر انتباهلرنده حاضر اولمغله ظاهرا
و باطنا كسب علوم الهى واخلاق حميده سيله متخلق اولنلردر (معلوم
اوله كه بو حمدله وصلوله ده اولان براعهٔ استهلال وتشبيهات واستعارات
حددن بيرون وقياسدن افزوندر از جمله بهارستانه كوره مرغلر كللر
وهزارلر وهزار دستان زيرا هزار بلبله ديدكلرى كبى هزار دستان دخى
ديرلر و بلبلدن ايريجه برقوشه ديرلر هرنقدر بونده بو معنالر مراد دكل
ايسه ده ينه براعتدن خالى دكلدر* امابعد* بسمله وحمدله وصلولهدن
فارغ اولدقدنصكره* نموده مى ايدكه چون درين وقت دلپسند فرزند
ارجند ضياء الدين يوسف عصمه الله تعالى عما يفضيه الى التلهف
والتأسف با آموختن مقدمات كلام عرب وآندوختن قواعد فنون ادب
اشتغال نمود* نموده ماضيدن قسمدر (مى ادات حال (آيد فعل مضارع
تكورلمش كله يعنى معلوم اوله (كه حرف بيان (چون ادات تعليل درين
در ايله اين دن مخفف در حرف ظرف اين اسم اشارت (وقت معروف
تركيبده چاغ ديرلر (دلپسند وصف تركيبيدر كوكل بكنيجى يعنى مقبول
ومرغوب (فرزند اوغل ديمكدر ابن معناسنه ومبتدادر خبرى اشاغيده
خوانده مى شددر (ارجند قيمتلو وعزتلو واولو معنالرينه كلور لكن
بونده معناى اول مراددر ارج فتحتيله قيمت وعزت و بزرك معناسنه در
مند ادات نسبت (ضياء الدين مولانا جامينك مخدومنك لقبى دينك
ضياسى ديمكدر (يوسف اسميدر (عصمه عصم فعل ماضى مفرد مذكر
غائب حفظ ايلدى دعا موقعنده اولمغله حفظ ايلسون ديمكدر ضمير
فرزنده راجع مفعوليدر عصمك (الله لفظا مرفوع فاعلى (تعالى
فاعلى تحتنده اسم جلاله راجع فاعليله جملهسى اسم جلالك صفتى
(عما اصلندن عن مادر نون ميمه قلب اولنور عن عصم يه متعلق ما

اسم موصوف محل قريبي عن ايله مجرور بعيدي مفعول به غير صريح بجيئله
منصوب (يفضي افضا ال بابندن فعل مضارع مفرد غائب معلوم
بونده القا ايدر معناسنه در فاعلي تحتنده مايه راجع جمله سي صفتي
(ضمير فرزنده راجع مفعولي (الى يفضي يه متعلق در (تلهف تفعل
بابندن تحسر ومحزون اولمق معناسنه در (تأسف وزن ومعناده تلهف
كبيدر عطف تفسير يدر لكن برنده تحسر و برنده تحزن مراد اولنمق
اولى در (با آموختن باحرف صله يا مصاحبت آموختن الف ممدوده ايله
مصدردر اوكرنمك ديمكدر يعني تعلم مفعوليدر مؤخر اشتغالك مقدماته
اضافتي مصدرك مفعولنه در (مقدمات كلام عرب اضافتلرى
لاميه لردر (مقدمات مقدمه نك جمعي يعني كلام عربك ما يحتاج اليه لرى
حاصلي صرف ونحو مراد در (اندوختن بونده كسب معناسنه در
قواعده اضافتي مصدرك مفعولنه در (قواعد فنون ادب لاميه لردر
قواعد قاعده نك جمعي فنون فنك جمعي (فنون ادبدن مراد علم شعر
وانشادر زيرا بونلره ادبيات تعبير اولنور قواعد فنون ادب مثلا
عروض كبي (اشتغال افتعال بابندن مصدردر مشغول اولمق معناسنه در
(نمود نمودندن فعل ماضي كوستردي ديمكدر اشتغال نمودك مفعول
صريحيدر (محصول تركيب) معلوم اوله كه چونكه بو مقبول ومرغوب
اولان وقتده قيمتلو اوغلم ضياء الدين يوسف انى الله تحسر وتحزنه
القا ايدن شيدن حفظ ايلسون مقدمات كلام عربى يعنى علم
صرف ونحوى اوكرنمكله داخي قوانين فنون ادبي يعني علم قوافي
وعروضي كسبه اشتغال كوستردي حاصلي تحصيل علمه سعي ايلدي
* و پوشيده نماند كه طفلان نورسيده وكودكان رنج ناديده را از تعليم
اصطلاحاتي كه مأنوس طبع ومألوف سماع ايشان نيست * واو عاطفه
(پوشيده اورتلمش مستور معناسنه اسم مفعولدر (نماند فعل نفي استقبالي
قالميه ديمكدر (كه حرف بيان (طفلان طفلك جمعيدر كه صبي ايله
مراهق يعني (نو يكي ديمكدر جديد معناسنه (رسيده ماضيدن قسمدر
يتشمش ديمكدر برا مقدر در ناديده را قرينه سيله حذف اولنمشدر
(وكودكان كافك ضمي ودال مهمله يامعجمه ايله طفل ديمكدر تركيبده
چوجق الف ونون ادات جمع (رنج بونده اسمدر زحمت ومشقت

معناسنه (نا ادات نفی (دیده ماضیدن قسم (را ادات صله (تعلیم تفعیل بابندن مصدر در اوکرتمك معناسنه اصطلاحا نه اضافتی مصدرك مفعولنه بعض نسخه ده از تعلم اصطلاحی واقعدر بوصورتده را تخصیص ایچون اولور (تعلم تفعل بابندن مصدر در اوکرنمك معناسنه (اصطلاحات اصطلاحك جمعی برقومه یا برفنه مخصوص الفاظ وعبارات (یا حرف تنکیر (که حرف رابط صفت (مأنوس اسم مفعولدر انس دن همزه نك ضمیله وحشت مقابلی الفت دیمکدر بونده مألوف معناسنده در طبعه اضافتی اسم مفعولك نائب فاعله اضافتی در (ومألوف عطف تفسیری سماعه اضافتی سابق کبی (سماع سینك کسریله سمعك جمعی انلرك قولقلرینك مألوفی دکلدر دیمکدر (ایشان اسم اشارتك جمعی (نیست ادات سلب (محصول ترکیب) دخی مستور ومخفی قالمیه که یکی یتشمش طفللره وزحمت ومشقت کورممش چوجقلره شول اصطلاحلری اوکرتمکدنکه انلرك قولقلرینك وطبیعتلرینك مألوف ومأنوسی دکلدر نسخهٔ آخره کوره یکی یتشمش طفللرك ورنج والم کورممش کودکلرك شول اصطلاحلری اوکرنمه دنکه انلرك طبیعت وسماعلری مأنوس ومألوف دکلدر (حاصلی انلره اصطلاحات فنی یا قومی اوکرتمك یاانلرك اوکرنمه سی که انکله انسیت والفتلری اولمیه (بعض نسخه ده اسماع وبعضیسنده استماع واقعدر لکن طباعه اقرب بزم اختیار ایتدیکمزدر * بردل یار وحشتی وبرخاطر غبار دهشتی می نشیند * دل کوکل (بردل می نشیندك مقدم مفعول غیرصریحی (یار وحشتی فاعلی یار وحشت مجازا بیانیه یاریوك معناسنه وحشت بحسب اللغه تنهـا قالمق دیمکدر بونده اورکك دیمکدر (یا حرف تنکیر (وبرخاطر بردل اوزرینـه معطوف خاطر بونده قلب دیمکدر (غبار دهشت مجازا بیانیه غبار توز دهشت حیرت معناسنه (یا حرف تنکیر (می ادات حال (نشیند فعل مضارع نشینیدندن یانشستندن زیرا مصدر تأنیثك ماقبلنده (خسشف)دن سین مهمله اولسه تا داله قلب اولندقدنصکره سین یا حذف اولنور یاخود یایه قلب اولنور یاخود هایه قلب اولنور بونده یایه قلب اولنمش لکن علی غیرقیاس دال مقلوبه نك ما قبلنه برنون زیاده اولنمشدر اوتورر

ديمكدر (محصول تركيب) اصطلاح وقواعدى تعليم وتعلمدن انس والفتلرى اولمق سبيله كوكل اوزره وحشت يوكى وآيينهٔ قلبلرينه دهشت وحيرت توزى اوتورر حاصلى ذهنه كوچكله سببيله اوركوب حيرت واضطرابه دوشر * از براى تلطيف سر وتشحيذ خاطروى كاه كاهى از كتاب كلستان كه از انفاس متبركهٔ شيخ نامدار واستاد بزركوار مصلح الدين سعدى شيرازيست رحمه الله تعالى * از براى الزائده ياخود براى لفظنده اولان معناى منى تأكيدايدر براى تلطيف تلطيفدن ايچون ديمكدر (تلطيف تفعيل بابندن مصدردر ملايمت ويرمك يعنى يومشتمق ديمكدر (سر سينك كيمسه ايله قلبده مخفى اولان نسنه‌در تلطيفك سره اضافتى مصدرك مفعولنه‌در يعنى قلبنده اولان كدوراتى يومشتمق احليچون (تشحيذ تفعيل بابندن مصدردر كسكين ايتمك معناسنه در خاطره اضافتى بنه مصدرك مفعولنه اضافتيدر (خاطرك ويه لاميه‌وى ضميرى يوسفه راجعدر (كاه كاهى يا تنكير ايچوندر وقت وقت ديمكدر (كتاب كلستان معروف ومشهوردر مفعولنيدر مثنويدنصكره كلان خوانده مى شدك (كه حرف رابطه صفت (انفاس نفسك جمعيدر بواثر وكلمات مراد دررمتبركه تفعل بابندن اسم فاعلدر بركت طلب اولنيجى ديمكدر اضافت بيانيه در بركت طلب اولنيجى اولان نفسلرندن ديمك اولور (شيخ معروف (نامدار وصف تركيبيدر نامل ديمكدر اضافتى بيانيه (استاد بزركوارده بيانيه (بزركوار بزرك مرادف ياخود بزرك اولوو وار مصاحبت معناسنه‌در عظمتلو ديمك امااين كالك تحقيقنده وار بونك كبى يرلرده لياقت معناسينى افاده ايدر مثلا شاهوار شاهه لايق و بزركوار اولولغه لايق ديمكدر (مصلح الدين دينى اصلاح ايديجى ديمكدر اسمى مصطفى اولان كيمسه‌يه اطلاق اولنوزمش بركزيده دخى ديرلر (سعدى صاحب كلستانك لقبى (شيرازى ياحرف نسبت شيراز اسم بلده (سين وتا ادات خبردر (رحم فعل ماضى ضمير مفعولى سعدى‌يه راجعدر (الله لفظا مرفوع فاعلى تعالى تحتنده اللهمه راجع فاعليله جمله سى اسم جلالك صفتى (محصول تركيب) اوغلم يوسفك سرينى تلطيف وخاطرينى تشحيذ ايچون يعنى قلبنده اولان كدوراتى كيدروب

يومشاتق

بو مشتق ایچون وذهنی کسکین یعنی تیز ایتمك ایچون وقت وقت کتاب کلستاندن که دینی اصلاح ایدیجی ناملی شیخك وعظمتلو استادك برکتلی اولان نفسلرندن یعنی آثار سخندن در عالی اولان الله اکا رحمت ایلسون (مثنوی) نه کلستان که روضهٔ ز بهشت * خاك وخاشاك اوعبیر سرشت * نه حرف نفی (کلستان بونده کتاب کلستان مراددر (که حرف اضراب (روضهٔ یا حرف وحدت همزه توسل ایچون (روضه رانك فتحی وواوك سکونیله سبزه زار محله دیرلر کرك ما کولات وکرك غیر ما کولات باغچه معناسنه (بهشت با عربیتك کسریله جنت دیمکدر (وخاك خاء معجمه ایله طپراق معناسنه بعض نسخه‌ده خار واقع اولمش دکن معناسنه‌در (خاشاك خاء معجمه ایله چورچوب دیمکدر غایت نظردن ساقط اولان نسنه‌یه اطلاق ایدرلر (او یه اضافتی لامیه (او ضمیر روضه‌یه راجعدر (عبیر سرشت وصف ترکیبی قبیلندندر عبیر طبیعتلی یا عبیر ایله یوغرلمش (محصول ترکیب) حضرت شیخ سعدینك کلستانی وصف ایدوب بیورر کلستان دکل بلکه جنتدن بر باغچه‌در انك طپراغی وچورچوبی عبیر طبیعتلی ویا عبیر ایله یوغرلمشدر یعنی عبیر کبی قوقولودر حاصلی جنت کبی ناظرین وسامعینك قلوبنه صفا بخش اولور ومشام جان اهل بصیرتی معطر قیلار * بابهایش بهشت را درها * فیض ده قصه‌هاش کوثرها * بابهایش شین ضمیر کلستانه راجعدر (ها ادات جمعدر کلستانك بابلری دیمکدر ومبتدادر (را ادات صله یا ادات تخصیص (درها درك جمعیدر (در قپو معناسنه باب دیمکدر بو ادات خبر مقدر در درهاست تقدیرنده‌در (فیض ده اصلنده دهنده فیض وصف ترکیبی در فیض ویریجی دیمکدر فیاض معناسنه‌در (قصه‌ها قصه‌نك جمعیدر حکایه‌لر دیمکدر ومبتدا (شین ضمیر کلستانه راجعدر (کوثرها کوثرلر دیمکدر کوثر جنتده حضرت پیغمبره مخصوص اولان ارمق بنه برادات خبر مقدردر کوثرهاست (محصول بیت) حضرت شیخك کلستانك بابلری جنت ایچون یا جنته قپولردر سکز اولمه‌ده یا نصایح ویا غیری مشتمل اولدیغیچون انکله متنصح اولمق دخول جنته سبب اولمه‌ده فیض ویریجی قصه‌لری کوثرلردر تشنکان وادی حیرتی قاندیرمده حاصلی

هر بابی برجنت بابی وهر برقصه سی برجنت کوثریدر * نکتهایش نهفته در پرده * رشك حوران ناز پرورده * نکتها نکته نك جمعیدر نکته نونك ضمیله بحسب اللغه بریره نقطه قویوب برشیئه اشارت ایتمکه دیرلر بونده مزایای الفاظ مراددر (شین کلستانه راجعدر (نهفته نونك وهانك ضمه لریله وفانك سکونیله وهاء رسمی ایله کیزلو دیمکدر اسم مفعول مستور معناسنه در (نکتهایش مبتدا نهفته برسین وتا تقدیریله خبر اولمق اولیدر ومصراع ثانیده کلستانه راجع برمبتدا تقدیر اولنور شمعی مرحوم مصراع ثانیده کی رشك حورانی نکته یه خبر معناسی ویرمش نکته رشك حور اولدیغی معلوم ارباب نکته در اما کلستانه رشك حور اطلاق اولنور (پرده رانك ایله مرقی بینده اولان حجابه دیرلر مفعول فیه در نهفته نك (رشك رانك فتحی وشین معجمه نك سکونیله غیرت معناسنه در (حوران حورك جمعیدر رشك حور وصف ترکیبیدر حوری غیرته کتوریجی دیمکدر یعنی حوریلرك محسودیدر (ناز پرورده مرکبا تدندر پرورده اسم مفعولدر بسلنمش معناسنه ناز پرورده نازلی بسلنمش دیمکدر (محصول بیت) اوکلستانك نکت ومزایاسی پرده ده کیزلیدر یعنی مخفی ومستوردر حاصلی هر کسك عقولی نکته لرینه واصل اولوب ادراك ایده مز ونااهلك نظرندن مستوردر واوکلستان نازلی بسلنمش حوریلرك رشك وغیرتیدر یعنی حسن وطراوتدن ناشی محسود حورانیدر * دلکش اشعار او باغند اشجار * ازنم لطف تحتها الانهار * دلکش وصف ترکیبی انواعندندر (اشعار همزه نك فتحیله شعرك جمعیدر مبتدا (اویه اضافتی لامیه کوکل چکیجی دیمکدر او ضمیر کلستانه راجعدر (بلند بانك ضمی ولامك فتحی ایله بوجه معناسنه در بویلی دیمکدر (اشجار شجرك جمعیدر بنه ادات خبر مقدردر (نم رطب معناسنه یعنی یاش دیمکدر (لطف لطافت معناسنه اضافت بیانیه (تحتها تحت ظرف مستقر مبتدایه راجع فاعلیله جمله سی مقدم خبردر (ها ضمیر مجرور مؤنث اشجاره راجع مضاف الیهی تحتك (الانهار نهرك جمعیدر ارمق معناسنه لفظا مرفوع مؤخر مبتدا (محصول بیت) اوکلستانك کوکل چکیجی اولان شعرلری بلند اشجاردر لطافت وطراوت ورطوبتندن اوانچلرك

آلتنده نهرلر واردر (حاصلی اکر روضهٔ جناتك اغجلری واولومقلری وارایسه کلستانك دخی هر برشعر موزونی بردرخت منتهیا ولطافت وطراوتی کویا برنهر دلربادر (عروض) بو مثنوی بحر خفیفدندر معلوم اوله که عجم جمیع اوزانی اکثریا مثمن الاجزا استعمال ایدرلر عرب مسدس الاجزا استعمال ایدرلر اشته ازجمله بحر خفیفك اصلی عند العرب فاعلاتن مستفعلن فاعلاتن درایکی کره اما عند الاعجام فاعلاتن مستفعلن فاعلاتن مستفعلن درایکی کره اما اکر عجم مسدس استعمال ایلسه‌لر مجزو ایدرلر برجزئنی حذف ایدرلر نته کیم بونده اولدیغی کبی بو یله اولنجه صدر وابتدا سالم حشو که مستفعلن درخبن عارض طاری اولوب سین دوشر متفعلن قالور مفاعلن اتك یرینه کلور عروض وضربنك بعضسنده شکل و بعضسنده صلم طاری اولمشدر شکل خبن ایله قصرك اجتماعنه دیرلر خبن اولده اولان سبب خفیفك ساکننی اسقاط وقصر آخرده اولان سبب خفیفك ساکننی اسقاط وماقبلنی اسکان که فاعلاتن دن خبن ایله الف وقصر ایله نون دوشر وتا ساکن اولور فعلات اولور که اشکل دیرلر صلم حذف ایله قطعك اجتماعنه دیرلر قطع فاعلاتن دن وتد مجموعك ساکننی حذف ومتحرکنی اسکانه دیرلر وحذف آخرده اولان سبب خفیفك اسقاطنه دیرلر بو یله اولنجه فاعلاتن دن قطع ایله علاتك الفی دوشر ولام ساکن اولور وحذف ایله تن دوشر فاعل قالور فعلن اتك یرینه کلوب فاعلاتن مفاعلن فعلات یا فعلن اولوب بحر خفیف مسدس مخبون اشکل یا اصلم اولور* سطری چند خوانده می‌شد* سطری یا حرف وحدت سطر معروف (چند فج دیمکدر سطری چند برفج سطر دیمکدر سطر مبتدا خوانده یا ضمیردن قسم در خوانده می‌شد جمله‌سی خبر مبتدای ثانی ومبتدای ثانی خبر مبتدای اول (حاصلی اوغلم یوسف کتاب کلستاندن برفج سطر اوقومش ایدی* دران اثنا در خاطر آمد که تبرکا بانفاسه الشریفة وتتبعا لاشعاره اللطیفة ورقی چند بر آن اسلوب ساخته شود* درآن در حرف ظرف آن اسم اشارت (اثنا وقت معناسنه در یعنی اوغلم یوسفك کلستان اوقودیغی وقتده (مرادات صله (خاطر بونده قلب معناسنه در آمدك مفعولیدر (آمد فعل ماضی مفرد غائب (که حرف

بیان (تبرکا مفعول مطلقدر یا مفعول له (بانفاسه باحرف مصاحبت
یا استعانت (انفاس نفسك جمعی ضمیر شیخه راجعدر (شریف ضد
الوضیع (وتتبعا ای تخلفا تبرکا کبی اثرنجه کتمك معناسنه (لام حرف صله
اشعار شعرك جمعیدر ضمیر بنه شیخه راجعدر (اللطیفة لطیفه ملایم
معناسنه در (ورقی چند مبتدا ورق یپراق بونده کاغد معناسنه در
(یا وحدت ایچوندر (بر علی معناسنه (آن اسم اشارتدر اسلوبه (اسلوب
ضم همزه ایله فن معناسنه در بونده طرز وطور معناسنه (ساخته
اسم مفعول (شود اولدی ساخته شود دوزلمش اولدی دیمکدر
وخبر مبتدادر (محصول ترکیب) فرزند ارجمند یمك تعلم کلستان
اثناسنده خاطره کلدیکه اتك شریف اولان نفسلریله تبرکا ولطیف
اولان شعرلرینه تتبعا یعنی حضرت شیخ سعدینك نفس شریفلریله
برکت طلبندن ایچون یا برکت طلب اتمك ایله وشیخك کلستانك
اثرنجه کتمك ایچون یا کتمك ایله کلستانك طرز وطورنده برقاچ کاغد
دوزلمش اولدی یعنی تنظیم ترتیب اولندی که مراد بهارستاندر
* وجزوی چند بران منوال پرداخته کردد تا حاضرانرا داستانی وغائبانرا
ارمغانی * جزوی یا حرف وحدت (جز پارچه دیمکدر (جزوی چند
برقاچ پارچه دیمکدر (بر حرف استعلا (آن اسم اشارت (منوال وجه
معناسنه در یعنی اول وجه اوزره دیمکدر (پرداخته اسم مفعولدر
(کردد کاف عجمینك فتحیله فعل مضارع کردیدندن مشتقدر اوله
دیمکدر پرداخته مقدم مفعولیدر کرددنك تمام اولنمش اوله دیمکدر
جمله سی خبر (تا حرف تعلیل حتی معناسنه (حاضران حاضرك جمعی
مقدم مفعول صریحی باشدك (را ادات صله (داستان حکایه
یا حرف وحدت باشدك مقدم مفعول صریحی (باشد فعل مضارع
مفرد غائب اوله دیمکدر (غائبانرا را ادات صله غائبك جمعیدر مقدر
باشدك مفعول غیر صریحی (ارمغانی صریحیدر هدیه معناسنه
(محصول ترکیب) داخی برقاچ جزو کلستان کبی بنك وجهی اوزره
تمام اولنمش اوله تاکیم حاضرلره حکایه وغائبلره هدیه اوله یعنی
حاضرینه وغائبینه حکایه وارمغان اولمق ایچون سیاق کلستانده
برقاچ جزو تمام ایلدیم * وچون این معنی بانجام رسید واین صورت

باتمام

باتمام انجامید* چون ادات تعلیل شرطینی متضمن (این اسم اشارتدر
معنی دن مراد بونده کلستانك اسلوب ومنوالنـده اولان بهارستاندر
(با حرف صله (انجـام صوك دیمکدر یعنی آخر (رسید فعـل ماضی
مفرد غائب ایرشدی (صور تدن مراد نقوش بهارستان (انجـامید
فعـل ماضی مفرد غائب آخر اولدی یعنی دوکندی دیمکدر
(محصول ترکیب) دخی چونکه بومعنی آخره یعنی نهایته ایرشـدی
ایسه دخی بوصورت تمام اولمق ایله آخر اولدیسـه * باخرد کفتم چه
سازم زیور این نوعروس * تا بچشم خواستکارانش فزاید زیب وزین *
با حرف صله (خرد خاء معجمه نك کسریله رانك فتحیـله عقل
معناسنه در (کفتم فعـل ماضی متکلم وحده دیدم دیمکدر (سـازم
فعل مضـارع متکلم وحده دوزه یم یعنی ایلیم دیمکدر (زیور لعـل
وجواهرله بزمکه دیرلر (نو یکی جدید معنـاسنه (عروس بین النکاح
والزفاف کلینه وکویکویه دیرلر (تا حرف تعلیـل (چشم کوز عین
معنـاسنه (خواستکارانش شین ضمیر عروسه راجعدر خواستکاران
کاف عجمله خواستکارك جمعیدر وصفة مشبهه درکه کافی هاء رسمیدن
منقلبدر وعجمیدر خواسته ایله آردن مرکب طالب معنـاسنه (فزاید
فعـل مضارع مفرد غائب افزایدن محفف افزایدندن مشتق آرته
یعنی زیاده اوله دیمکدر (زیب زاء معجمه نك کسریله یراشقلق معنـاسنه
(وزین امانة کسر ایله عطف تفسیریدر (محصول بیت) عقله دیدم
نه دوزه یم بو یکی عروسك بزکنی یعنی تروتازه اولمقـده عروسه مشابه
اولان کتابی نه کونه تزیین ایده یم تا کیم انی طلب ایدیجیلرك کوزینـه
زیب وزینتی آرته یعنی یراشقلغی زیاده اوله * کفت درهای ثنـای
شهریار کامکار * نصرة الدنیـا معز الدولة کهف الخافقین * کفت
فعل ماضی مفرد غائب فاعلی تحتنده خرده راجع ضمیردر (درها مقدر
بسازدك فاعلی جملهسی مقول قول (در دال مهمله نك ضمیـله انجو
معنـاسنه در (ها ادات جمع (یا اضافتـده توسل (ثنا مدح معنـاسنه
اضافتـلری لامیه (شهریار عصرنده مسـتقلی اولمین پادشاهه دیرلر
(کامکاره اضافتی بیانیـه (کامکار کاف اول عربی وثانی فارسی
خداوندکام دیمکدر یعنی مرادن ایدیجی غالب مطلق معناسنه حاصلی

دیلدیکنی ایدیجی دیمکدر (نصرة مصدر در یاردم معناسنه لفظا
مرفوع خبر مبتدای محذوف تقدیری هو نصرة الدنیا دیمکدر هو
شهریاره راجعدر (الدنیا تقدیرا مجرور مضاف الیهی نصرتك دنیانك
یاردیمی دیمکدر رجل عدل قبیلندن (معز افعال بابندن اسم فاعلدر
عزیز ایدیجی معناسنه خبر بعد خبردر بو تعسف نصرتك اعرابی ایچون
لازم کلدی والا مبتدا تقدیرینه حاجت یوقدر نصرت ومعز بر اسه
شهریاره صفت اولورلر فتأمل (الدولة لفظا مجرور مضاف الیهی
اضافت اسم فاعلك مفعولنه در (کهف لفظا مرفوع نصرت ومعز کبی
کافك فتحی وهانك سکونیله مغاره دیمکدر (خافقین خافقك تثنیه سی
حالت جری یا ایله لفظا مجرور مضاف الیهی در کهفك افق شرق
افق غرب دیمکدر شرق وغرب معناسنده مستعملدر اضافت لامیه
شرق وغربك مغاره سی دیمکدر حاصلی اهل شرق وغربك مغاره سی
دیمك اولور ذکر مکان اراده مکین طریقیله مغاره دن مراد ملجاء
ومأوی دیمکدر استعاره طریقیله (محصول بیت) عقل جوابنده بکا
دیدیکه کامکار اولان شهریارك مدحی انجولریله تزیین ایله او شهریار
دنیانك ناصریدر دولتی عزیز ایدیجیدر حاصلی شهریار کامکارك
قیمتده انجویه مشابه اولان ثناسیله بو نوعروسی تزیین ایله دیو عقل
بکا خطاب ایلدی* اختر برج جلالت کوهر درج شرف* شمع بزم
دوده تیمورخان سلطان حسین* اختر یلدز نجم معناسنه (برج بونده
مطلق حصار اولمق جائزدر (جلالت عظمت معناسنه اخترك
برجه لامیه (و برجك جلالته بیانیه (کوهر جوهر دیمکدر (درج
بونده صندوقچه دیمکدر (شرفه اضافتی بیانیه (شمع معروف (بزم
مجلس معناسنه (دوده خاندان معناسنه (تیمورخان معروف حقیقتنی
استیان تواریخه مراجعت ایلسون اضافتلر لامیه بو مجموعی شهریارك
نعتیدر (سلطان حسین عطف بیان مراد حسین بیقرادر
(محصول بیت) اویله شهریار که جلالت برجنك یلدیزی وشرف
صندوقچه سنك لعل وجوهری تیمورخان خاندانك مجلسنك شمعی که
سلطان حسین بیقرادر انك مدحی انجوسیله نوعروسه مشابه ومماثل
اولان کتابی تزیین ایله دیو عقل جواب ویردی* آسمان قدری که چون

خورسان ذرات جهان * باشد ازچشم عنایت دیدن اورا فرض عین *
آسمان قدری یا حرف وحدت آسمان قدر مرکبدر علو مرتبه معناسنه
خبر مبتدای محذوف تقدیری ان آسمان قدر یست (که حرف رابط
صفت (چون ادات تشبیه (خور روم ضمیله کنش معناسنه در
(حال ذرات جهان مؤخر دیدن لفظنك مفعولی (ذرات ذره نك
جمعی ذره شمسك پرتونده نمایان اولان نسنه یه دیرلر بونده رعایا وبرایا
مراددر اضافتلر لامیه (باشد فعل مضارع مفرد غائب افعال ناقصه دن
(ازچشم عنایت دیده نه متعلق (چشم عنایت بیانیه (دیدن مصدردر
کورمك معناسنه باشدك اسمی (اورا را ادات مفعول (او ضمیر سلطان
حسینه راجعدر باشدك مفعولی (فرض عین خبری فرض عین هیچ
بروجهله ساقط اولمیان فرضه دیرلر باشد اسمیله خبریله آسمان قدرك
صفتی آسمان قدر سلطان حسینك صفتی (محصول بیت) سلطان حسین
بر آسمان قدردر که کنش کبی جهان ذراتنك حالنه عنایت کوزندن
نظر ایلمك اکا فرض عین اولور یعنی شمس پرتونده مجتمعه اولان
ذره لره نه کونه پرتوانداز اولورسه پادشاه کامکار دخی ظل حمایتنده
اولان جهان ذره لرینه یعنی زیرحکومتنده اولان بنده لرینه عطف
ومرحمت وعنایت وشفقت کوزندن کورمك اکا فرض عین اولور
* دین دان درذمت جودش همه حاجات خلق * کی پسندد جود او
درکردن خود عاردین * دین بورج قارسیده وام دیرلر دانك مفعول
اولی (دان امر حاضردر دانیدندن یادانستن دن زیرا قاعده مصدر
تائینك ما قبلنده (خشف) دن سین اولورسه تا داله قلب اولنور
اما سین یا حذف اولنور یا یایه تبدیل اونور یا ها یه بونده حذف
اولنمشدر داند اولوب فعل مضارع اولور امر حاضر قاعده سی
اوزره دالی حذف ایدوب دان اولور بیل دیمکدر (در حرف ظرف
(ذمت ذالك ضمنك کسریله ومیمك تشدیدیله بحسب اللغه عقد
معناسنه در اما بونده کردن دیمکدر (جوده اضافت لامیه جود
سخا معناسنه دردانك مفعول ثانیسی (ش بنه اضافتی لامیه سلطانه
راجعدر (همه ادات سور (حاجاته اضافت بیانیه (حاجات حاجتك
جمعی حاجت معروف (خلقه اضافت لامیه خلق مخلوق معناسنه

(كى ادات استفهام انكار ايچون داخل اولور چون معناسنه (پسندد باء عجميله فعل مضارع پسنديدن دن بكنور ديمكدر (جوداو لاميه و پسنددك فاعلى ضميرينه سلطانه راجعدر (بركردن غير صريحى خوده اضافت لاميه‌در (عار دين مفعول صريحى اضافت لاميه (محصول بيت) بو رج بيل او سلطانك جود وسخاسى ذمتنده مخلوقاتك جمله سنك حاجتلرينى چون بكنور يعنى بكنمز انك جودى كندى كردننده دين عاريتى بعض نسخه‌ده كى يرينه كم واقع اولمش كاف عربك فتحيله آز ديمكدر يعنى آز بكنور حاصلى هيچ بكنمز و بعض نسخه‌ده عار يرينه بار دوشمشدر يوك معناسنه‌در حاصلى كلام جميع خلقك حاجتلرينى جود شاهيده دين بيل بويله اولنجه سخا كندو بوينده دين اولمغى بكنمز يعنى استمز (عروض) بوقطعه بحر رمل مثمنندر صدر وابتدا وحشولر سالم عروض وضربنده قصر طارى اولمش قصر آخرده اولان سبب خفيفك ساكننى اسقاط ومتحركنى اسكان ديرلر بويله اولنجه فاعلاتن دن نون دوشوب تا ساكن اولور فاعلات قالوب رمل مقصور مثمن اولوب بر مصراعى فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات اولور * اعز الله انصاره وضاعف اقتداره وادام اولاده الكرام تحت ظلال ملكه وسلطانه وانام كافة الانام فى كنف عدله واحسانه * اعز افعال بابندن فعل ماضى مضاعفدر دعا موقعنده عزيز ايلسون ديمكدر (الله لفظا مرفوع فاعلى جمله سى دعائيه (انصار نصيرك جمعى لفظا منصوب مفعول صريحى ياردم ايديجيلر ديمكدر بونده انصاردن رجال واتباعى مراددر ضمير محلا مجرور مضاف اليهى اضافت مصدرك مفعولنه‌در (وضاعف واو حرف عطف ضاعف مفاعله بابندن فعل ماضى مفرد مذكر غائب بنه دعا موقعنده قت قت ايلسون ديمكدر فاعلى تحتنده اللهه راجع جمله سى اعزيه معطوفدر (اقتدار افتعال بابندن مصدر در قادر اولمق معناسنه يعنى كوجى يتمك لفظا منصوب مفعول صريحى ضمير بنه سابق كبى (وادام واو حرف عطف ادام افعال بابنك اجوف واو يسندن فعل ماضى مفرد مذكر غائب دائم وثابت ايلسون ديمكدر تحتنده فاعليله اعزيه معطوف (اولاد ولدك جمعى اوغللر ديمكدر

لفظا منصوبدر صفتیدر اولادك (تحت ضد فوقدر آلت معناسنه
فارسیده مزبور دیرلر مفعول فیهی ادام نك (ظلال ظلك جمعیدر كولكه لر
معناسنه لفظا مجرور مضاف الیهی ظلالك ضمیر مجرورده ملككدر مضاف
الیهی اضافتلر لامیه (وابو حرف عطف سلطان لفظا مجرور ملكه
معطوف ضمیر سابق كبی (ذا نام افعال بابندن فعل ماضی اجوف واوی
مفرد مذكر غائبدر تحتنده فاعلیله اعزه یه معطوف او یوتسون یعنی
راحت و یوتسون ثلاثی معناسنده اولمق احتمالی ده وار بویله اولنجه كافه
مرفوع اولور بیتك فاعلی اولور او له كوره منصوب اولوب مفعول اولور
(الانام لفظا مجرور مضاف الیهی كافه نك بو انام خلق معناسنه در
(فی حرف جر انامه متعلق كنف كافك فتحی و نونك سكونیله احاطه
معناسنه فتحه ایله جانب معناسنه در بونده ایكیسنه ده احتمالی واردر
لفظا مجرور و محلا منصوب مفعول غیر صریحی انام فعلنك عدله
مضافی عدلنده مجرور موضعنده ... عدله معطوفدر و ضمیره مضاف
(محصول نظم) الله عظیم الشان ملك اقتدارینی عزیز ایلسون دخی
ملك اقتدارینی قوت ویرلیسون دخی ملك اولادكرامنی ملك سلطنتی
ظلال رایتك التنده دائم ایلسون دخی انك عدل و احسانی احاطه سنده
یا حوالیسنده یعنی حمایه سنده جمیع ناسی الله عظیم الشان او یوتسون یعنی
راحت و یوتسون یا جمیع خلق او یوسون یعنی مستریح اولسون * قطعه
گلستان گرچه سعدی کرد زین * پیش بنام سعد بن زنگی تمامش *
(گرچه اگرچه دن مخففدر ادات شرط (سعدی كردك فاعلی (كرد
فعل ماضی مفرد غائب ایلدی دیمكدر (زین از ایندن مخففدر (از
من معناسنه (این اسم اشارت كردك مفعول غیر صریحی (پیش باء
عجمیه اوك معناسنه بوندن اوكدن یعنی بوندن اقدم دیمكدر (بنام با
حرف صله یا حرف مصاحبت (نام آد یعنی اسم سعده اضافتی لامیه
(بن ابن دن مخفف قاعده جزیه اوزره علمین بیننده ابن لفظندن
همزه حذف اولنور اما اعجام بعضا كلیا حذف ایدرلر شیخ عطارك
پند نامه سنده اولان شافعی ادریس كبی (تمامش شین ضمیر كلستانه
راجعدر تمام كردك مفعولی (محصول بیت) كلستانی گرچه شیخ سعدی
بوندن اقدم زنگی اوغلی سعدك نامنه انی تمام ایلدی ایسه یعنی انك نامنه

بن سعد

تألیف وجمع ایدوب کتابنه رونق وفر ویردی ایسه * بهارستان
من نام ازکسی یافت که شاید سعد بن زنکی غلامش * بهارستان من
لامیه نام بونده شهرت معناسنه در ویافتك مقدم مفعول صریحی
ازکسی غیر صریحی (یا حرف وحدت (کسی سلطان حسین بن
عبارتدر (که حرف بیان (شاید فعل مضارع مفرد غائب نشایندن
یاشایستندن زیرا مصدر ثانی مبنی نك بالاده ذکر اولندیغی وجه اوزره
سینك حذفی قبیلندندر لایقدر دیمکدر بونده شاید شد تقدیرنده
یعنی اولمق لایقدر معناسنه (سعد بن زنکی شاید شك فاعلی (غلام
مفعولی شین ضمیر کسی یه راجعدر (بعض نسخه ده شاید بر ینه باشد
واقعدر بو یله اولنجه مقدره حاجت قالماز (محصول بیت) بنم بهارستانم
بر کیمسه دن نام وشان وشهرت بولدیکه زنکی اوغلی سعد اکا بنده
اولمغه لایقدر بونده نامی معنای اصلیسنده استعمال ایدن تکلفه
دوشوب نام آلمش (عروض ها بو قطعه بحر هزج مسدسدندر که
صدر وابتدا وحشولر سالم عروض وضرب محذوف (حذف اخرده
اولان سبب خفیفی اسقاطه دیرلر مفاعیلن دن لن دوشر مفاعی قالور
فعولن انك یرینه کلور بو یله اولنجه بر مصراعی مفاعیلن مفاعیلن فعولن
اولوب هزج مسدس محذوف اولور * قطعه دیکر * کذری کن بزین
بهارستان تابینی در وکلستانها * کذری (یا حرف وحدت کذر اسم
مصدردر مرور معناسنه (کن امر حاضر کذری کن برکچمه ایله یعنی
کچ (بر ادات صله یا معناسنه (این اسم اشارت تا ادات تعلیل (بینی
یا حرف استقبال بینی فعل مضارع مفرد مخاطبدر کوره سین دیمکدر
(در او (در حرف ظرف (او ضمیر بهارستانه راجعدر (کلستانها ها ادات
جمع (محصول بیت) بو بهارستانه بر مرور ایله یعنی سیر وتماشا طریقیله
بر کچ تا کیم او بهارستانده کلستانلر کوره سین یعنی بنم بهارستانمده نیجه
کلستانلر مندرجدر عین معان ایله نظر ایله * وز لطافت بهر کلستانی رسته
کلها دمیده ریحانها * وز وازدن مخفف (بهر یا حرف ظرف در معناسنه
(هر ادات سور (کلستانی یا حرف وحدت نوعیه (رسته ماضیدن قسم
بتمش معناسنه (کلها کل معروف (ها ادات جمع (کلها رسته نك فاعلی
(دمیده بوده ماضیدن قسم ظاهر اولمش دیمکدر (ریحانها فاعلی ریحان

فلسکن

قسملكن ديمكدر (ها ادات جمعدر (محصول بيت) دخي الطافتدن هر بر
كلستانده يعني بهارستانده اولان هر بر كلستانده كللر بتمش وريحانلر
ظاهر اولمش حاصلي بويله رنكين ورعنادر (عروض) بوقطعه بحر
خفيف مسدس مخبون اصلم دركه بعد الازاحيف فاعلاتن مفاعلن
فعلن درتنه كيم تفصيلي نه كلستانكه روضهٔ زبهشت منوبسنده
ذكر اولنمشدي * وترتيب اين بهارستان برهشت روضه اتفاق
افتادست * ترتيب تفعيل بابندن مصدردر هر شيئي برلو بربنه قومغه
ديرلر اضافتي مصدرك مفعولنه در ومبتدأ (بر علي معناسنه (هشت
اسماء اعداددن سكز ديمكدر (روضه باغچه ديمكدر بونده باب وفصل
معناسنه در (اتفاق افتعال بابندن مصدردر اصلي اوتفاق ايدي قبل
تاء افتعال واو اولسه واوي تايه قلب ايدوب ادغام ايدرلر اتفاق اولور
(واصلت كلك معناسنه تركيده دوشمش (افتادست سين وتا ادات خبر افتاده
ماضيدن قسم در خبر مبتدأ واقع اولمشدر معناسنه (محصول تركيب)
دخي بو بهارستانك ترتيبي سكز روضه اوزره اتفاق واقع اولمشدر يعني
دوشمش واقع اولمشدر حاصلي سكز روضه ده اختتام پذير اولمشدر
* هر روضهٔ بهشت آيين مشتمل بر رنك ديكر از شقايق وبوي ديكر از
رياحين * روضهٔ همزه حرف توسل (ياء بطني وحدتدر ومبتدأ
(بهشت آيين وصف تركيبي قبيلندندر ومبتدانك وصفيدر بهشت
آيينلي ديمكدر بهشت باي هرنك كسمريله جنت معناسنه در بونده
مجرد تشبيه ايچوندر جنت كبي ديمكدر (مشتمل برسين وتا تقديريله خبر
مبتدادر (مشتمل افتعال بابندن اسم فاعلدر محيط ومجتمع معناسنه
(رنك لون ديمكدر (ديكر غيري ديمكدر (شقايق داغي لاله كه كلنجك
تعبير اولنور رنكي غايت قرمزيدر وبوي قوقو معناسنه (بوي ديكر
غيري قوقو ديمكدر (رياحين ريحانك جمعيدر فسلكن معناسنه در
(محصول تركيب) هر بر جنت كبي اولان روضه سي شقايقك غيري رنكي
رياحينك ماعداسي قوقوني مشتملدر ياخود هر بر روضه سي رنك شقايقدن
ماعدا رنكي ورياحيندن ماعدا قوقوني اشتمالده جنت كبيدر حاصلي
قلوب وار واحه صفابخش وروتقده در * نه شقايقش را از باد
باد حزان پژمردكي ونه زرياحينش را ازدست بردبردي افسردكي *

نه هاى رسميله ادات نفى فعلدن تجريد اولنمش نباشد تقديرنده شقايقش را
را ادات صله (شين ضمير بهارستانه راجعدر شقايق مقيدر فعلك
مفعول غير صريحى (پايمال مركبدر پاى ايله مالدن چكنمش معناسنه
خورلقدن كنايتدر بونده باد خزانك زده لمسى مراددر (پژمرده نك
مفعول صريحى باد خزانه اضافت لاميه (باد پيل (خزان فصول
اربعه نك برى اضافت لاميه (پژمردكى مقدر فعلك فاعلى يا حرف
مصدر كاف عجمى هاء رسميدن مبدل پژمرده صولمش ديمكدر (واو
حرف عطف (نه سابق كبى (ازدست برد مفعول غير صريحى افسرده نك
زدستت برد بلا عربينك ضميله ظلم معناسنه در (برد باء عربينك فتحيله
صووق معناسنه برد ايله برده جناس خطى واردر دينه اضافتى لاميه
(دى قيش ديمكدر (افسردكى يا حرف مصدر كاف هاء رسميدن مبدل
معلوم اوله كه آخرنده هاء رسمى اولان كلمه نك آخرينه الف ونونكه
ذات جمعدر يا خود ياء داخل اولسه هاء رسمى كافه مبدل اولور
ايند كان وافسردكى كبى (افسرده طوكمش معناسنه در (محصولنه كيمه)
نه او بهارستانك شقايقنه خزان يلينك زده ليوب چكنمه سندن
صولمقلق اولور يعنى سائر شكوفه واشجارى باد خزانك زده لديكى كبى
بو بهارستانك شقايق كبى اولان الفاظ ونكاتنه دست رس بولمديونه
ريحانلرينه قيشك صووغنك غلبه سندن صولمقلق اولور يعنى شدت
بردن سائر رياحين بساتين كبى صولمز حاصلى شقايق كبى اولان نكاتنك
مضامينى خلل پذير اولمازنور رياحين مثال بوى معانى لطيفه اشتمال
اولنان الفاظى زكى زيراولماز والحاصل دائما تروتازه ديدر* قطعه *دميده
مرغزارش بر جوانب شكفته لاله زارش در نواحى* دميده ماضيدن
قسم بر ظاهر اولمش معناسنه مرغزارش شين بهارستانه راجعدر
(مرغزار ميمك فتحيله درضمى غلط مشهوردر مركباندندر كلزار كبى
وغينه حركه ويرمك دخى غلطات عوامدندر زيرا فارسيده مضاف
ايله معطوف عليه دن غيرى متحرك اولماز مضاف مكسور معطوف
عليه مضموم اولور كلمه نك آخرى حرف مد وهاء رسمى اولمديغه
اكر حرف مد اولور ايسه مضافك آخرينه بر ياء مكسوره كلور
معطوف عليهك بعدنده اولان واوه ضمه له حركه ويريلور آشناى

من بوی یار یعنی مایلنلور اما جهانده اری وجهان ارا کلور و حلقوم کبی واوکرل هاء رسمی اولور ایسه هاء رسمی تلفظده همزه مکسوره یه تبدیل اولنور معطوف علیهده بنه واوه ضم ایله حرکه ویریلور (بنده خدا شناسیت و بسته) کبی بویله ولنجه مرغزارنه مضاف و نه معطوف علیه در بلکه مرکبدر مرغ ایله زاردن (مرغ بونده چایر چمن (زار کثرت افاده ایدر چایرلر چمنلر دیمکدر ودمیده نك فاعلیدر (بر حرف استعلا بونده ظرفدر (جوانب جانبك جمعیدر اطراف معناسنه ودمیده نك مفعولی (شکفته ماضیدن قسمیدر آچلمش دیمکدر (لاله زار بونده مرکبدر لاله ایله زاردن لاله لر دیمکدر وشکفته نك فاعلیدر (شین ضمیر بنه بهارستانه راجعدر (در ادات ظرف (نواحی ناحیه نك جمعیدر اطراف معناسنه کار دیمکدر وشکفته نك مفعول غیر صریحی (محصول بیت) او بهارستانك اطرافنده یعنی جوانب اربعه سنده چایر وچمن ظاهر اولمش دخی انك کنارلرنده لاله لر آچلمش حاصلی جمیع جهتی مزین ومنفتح اولمش کمال لطافتدن کنایت ✻ زشبنم لاله را خوی در بنا گوش ✻ زباران غنچه را می در صراحی ✻ شبنم ژاله معناسنه چه ذیمکدر (خوی واو رسمی وضمهٔ مجهوله ایله در معناسنه دار عربجه عرق دیرلر معلوم اوله که فارسیده ضمهٔ مجهوله وکسرهٔ مجهوله اثبات ایلمشلردر که مثلا ضمه وکسره یی صراحة قرائت ایدرلر یعنی اشباع ایدرلر نور وشیر کبی لین ضمهٔ معروفه وکسرهٔ معروفه یا ضمهٔ صریحه وکسرهٔ صریحه دیرلر بعضا ضمه وکسره یی تمام اشباع ایتیوب یعنی صراحة قرائت ایتمزلر بلکه بین ضمه وفتحة لکن ضمه یه قریب وبین کسرة وفتحه لکن کسره یه قریب اوقورلر ضمهٔ مجهوله وکسرهٔ مجهوله وضمهٔ غیر صریحه وکسرهٔ غیر صریحه دیرلر خوی وشیر کبی یعنی ارسلان (خوی مبتدأ بنا گوش سین وتا تقدیر یله خبر بنا گوش قولاق توزی دیمکدر (باران یغمور (غنچه معروف (را ادات تخصیص (می مبتدأ شراب معناسنه (صراحی بنه بوسین وتا تقدیر یله خبردر صراحی شراب قودقلری معروف قاب (محصول بیت) چه دن لاله نك قولاغی توزی اوزره در واردر یعنی لطیف ونازك اولان محبوب عرق آلود اولوب قولاغی توزینه طولسیله نه کونا طراوت تازه بولور ایسه شبنم دخی لاله یه او یله زینت

نام و پرمشدر باراندن غنچه‌نك صراحی سنده‌می واردر یعنی صراحی
بللورده ونك شراب نمایان اولوب شراب صراحی یه نه کونه رونق
و بر ایسه کاه دخی باران اولوبله زیب وفر دیکر و یرمشدر * غزیر الدمع
من عین السواقی * کثیر الضحك عن ثغر الاقاحی * غزیر غین معجمه‌نك
فتحی وزانك کسریله وزن ومعناده کثیر کبیدر لفظا مرفوع خبر مبتدأ
محذوف تقدیری هی غزیر الدمع الخ لف ونشر مرتب طریقیله لاله‌یه
ومصراع ثانیده اولان مقدر غنچه یه راجعدر یا ایکسیله بهارستانه
راجعدر الدمع لفظا مجرور مضاف الیهی (دمع کوز یاشی (من
حرف جر غزیره متعلق (عین بونده بوکاز معناسنه‌در لفظا من ایله
مجرور محلا منصوب مفعول غیر صریحی غزیرك (السواقی تقدیرا مجرور
عین لفظنك مضاف الیهی بونده کوچك بوکازلر دیمکدر که ساقیه‌نك
جمعیدر (کثیر غزیر کبی اعرابده ومعناده (الضحك لفظا مجرور مضاف
الیهی کثیرك کولمه معناسنه (عن حرف جر کثیره متعلق (ثغر ثاء
مثلثه‌نك فتحی وغین معجمه‌نك سکونیله اوك دیش دیمکدر مفعول غیر
صریحی کثیرك (الاقاحی تقدیرا مجرور ثغرك مضاف الیهی اقاحی
همزه‌نك ضمیله اقحوانك جمعیدر پاپادیه معناسنه (محصول بیت) اول
بهارستانك دمعی یعنی صویی چوق ساقیه‌لرك کوزندن یعنی اول
بهارستانك صویی بوکازلردن جریان ایدن صودن چوق نشکان بادیه
عشق اولنلری قاندرر حاصلی جنات تجری تحتها الانهار مضمونه تلمیح
واشارت بیورر یاخود اول لاله‌نك دمعی چوق اوفق تفك نهرلردن یعنی لاله
داغ جهرتله سینه سین چاك ایدوب شبنم ریز اولدیغی قطرات
اشکك جریانی اوفه‌جق نهرلردن چوق واول بهارستانك ضحکی کثیر
پاپادیه‌نك اوك دیشلرندن یعنی خندان اولان کیمسه‌نك وقت تبسمده
اوك دیشی کورنمده پاپادیه اطرافنده اولان بیاضه تشبیه ایلمش کثیر
اولمسی دائما نمایان اولمده یعنی اول بهارستانك خنده‌سی چوق یعنی
مورث نشاطدر که ناظرین وتماشاییانك کولمه‌دن دیشلری قیاماز اقحوانك
دیشلری کبی دائما کشاده اولور یاخود اول غنچه‌نك ضحکی یعنی نیم
کشاده لکی پاپادیه‌نك کشاده لکندن چوق حاصلی بهارستانی وصفدر
بو بیتده اولان صنائع لا یعد ولا یحصی در ازجمله دمع ایله ضحك صنعت

تشادد ایده عینه کوزه بلدیم وغمزه‌لق وعینه کوز عموقی بلایجه
* اشارت میکند نرکس که می نوش * انما العفو للذلات ماجی * اشارت
افعال بابنک اجوف واوی سندیدر مصدری و بوشی نقوچون زلفی یقینه
کورستر میکبد اما بوندن مراد معنا ستیدر معلوم اوله که تصریفاتده عجمیلرک
مصادر عربیه آخرنده اولان تای کردلری طویل چکیلمک استعمال ایدر
کندو بینلرنده استعمال ایدرلر ایسه میکنیدن مقدم مفعولی (میکند
می ادات حال کند فعل مضارع مفرد غائب کنیدندن یا علی طریق
الشیاذ کردیدن مشتقدر آیدیو دیمکدر (نرکس فاعلی (که حرفی بیان
(می نوشک مقدم مفعولی (نوش امر حاضر ایچ معناسنه (فانما حرف
تعلیل ان حرف مشبهه بالفعل تحقیق افاده ایدر (العفو لفظا
منصوب اسمی ماحی تقدیرا مرفوع خبری عفو کناه مقابلنده عقابا تعیوب
ترک ایتمکه دیرلر الف ولام مضاف الیهدن عوض تقدیری عفو الله در
(لام حرف جر ماحیه متعلق (ذلات ذله نک جمعی کناه معناسنه دره
هر نقدر خطای صغیر معناسنه ده استعمال اولنور ایسه ده بونده
مطلق کناه معناسنه در لفظا مجرور لام ایله محلا منصوب مفعول غیر
صریحی ماحینک (ماحی اسم فاعلدر ناقص واویدن محو ایدیجی دیمکدر
(محصول بیت) نرکس اشارت ایدر که شراب ایچ زیرا تحقیق عفو
خدا کناهلری محو ایجیدر یعنی باری تعالینک صفت عفوی خطایایی
محو ایدیجیدر * همی ترسم که از لطف اشارت کند پرهیز کاران اباحی *
همی ها حرف تأکید می حرف حال (معلوم اوله که فعل مضارع حاله
واستقباله دلالت ایدر اکر یا داخل اولور ایسه استقباله خاص قلنور
می داخل اولنور ایسه حاله همی بونده ادات استمرار اولمقده جائزدر
دائما دیمکدر ترسم فعل مضارع متکلم وحده قورقرم یعنی خوف ایدرم
دیمکدر (که حرف تعلیل (از من تبیین معناسنه (لطف اشارت بیانیه
(کند فعل مضارع فاعلی تحتنده لطف اشارته راجعدر (پرهیز کاران
را ادات مفعول (الف ونون ادات جمع (پرهیز کار کار ادات وصف
مشبهه در مجتنب معناسنه مفعول غیر صریحیدر کندک (مباحی صریحیدر
(یا حرف نسبت مباحه منسوب مباحی دیو مذهب باطل اباحه ده
اولنلره دیرلر که زعملرنجه حلال وحرام یوقدر جمله اشیا مباحدر

محصولبیت) خوف ایدرم یا دائما خوف ایدرم که ترکستك اشارتنك
لطافتندن یعنی خدا عفودر عفو ایدرمی ایچ دیو اشارتندن الآن خوف
ایدرم یا دائما خوف ایدرم قورقرم که پرهیز کارلری یعنی صلحا ومتقیلری
مباحی ایدر یعنی لمذهب اباحه ده قیلر حاصلی طرف رجایه ذاهب اولوب
اکثر استعمالندن اباحی اولور (عروض) بو قطعه بحر هزج مسدس
مقصوردر که کلستان کریچه سعدی قطعه سنده مفصلا بیان اولندی
* التماس از تماشاییان این ریاض خالی از ملاحظه خار اعراض
وخاشاك مطالبهٔ اعواض * التماس امید ورجا معناسنه مبتدادر
(از تماشاییان التماسه متعلق (تماشاییان الف ونون ادات جمعدر تماشایی
یاحرف نسبت سیرجی زوار معناسنه (اینه اضافتی بیانیه (این اسم
اشارت (ریاض روضه نك جمعیدر (خالی بوش دیمکدر اضافت
بیانیه (از ملاحظه خالیه متعلقدر ملاحظه مفاعله بابندن
مصدر فکر معناسنه (خار اغراض مجازا لامیه (خار دیکن دیمکدر
(اغراض غرضك جمعید وغرض تشبیثك مقابله سنده شی مأمول
ایتمك (خاشاك خار اوزره معطوف چوز چوپ دیمکدر (مطالبه یه
اضافتی بیانیه مطالبه نك اعواضه مصدرك مفعولنه در مطالبه
مفاعله بابندن مصدردر اسمك معناسنه (اعواض عوضك جمعیدر
بدل طلب ایتمك (محصول ترکیبا) غرضلر ملاحظه سی دیکنندن
یعنی بو کتابك مقابلنده برشی مأمولی فکرندن وعوضلر مطالبه سی
چور چوبندن یعنی کتابك بدلینه برشی طلب ایلمك سوپروندیسندن
خالی اولان بو روضه لری زوار وتماشاییلردن التماس * انکه خون
بقدم اهتمام برایشان بکذرند ونظر اعتبار در ینهها بکرند باغبان را
که در تربیت شان خون جکر خورده است وتعب شان جان شیرین
برلب آورده بدعایی یاد کنند وبثنایی شاد کرداند * انکه اسم موصول
ومبتدای ثانیدر اولدر که معناسنه (چون حرف تعلیل (بقدم با حرف
مصاحبت (قدم ایاق معناسنه کذرندك مقدم مفعولی (اهتمامه
اضافتی مجازا لامیه (اهتمام بونده صقنمق معناسنه (بر ایشان مؤخر
کذرنده متعلق (ایشان اینك جمعیدر انلر دیمکدر (با حرف استقبال
(کذرند فعل مضارع جمع غائب یکچه لر یعنی مرور ایده لر دیمکدر

ونظر اعتبار بیانیه قدم اهتمامه معطوف (در حرف صله با معناسنه
بنکرند فعل مضارع جمع غائب بقه لر یعنی نظر ایده لر دیمکدر
(باغبان باغچی دیمکدر زیرا بان وَوان ادات فاعلدر مؤخر کنندك
مفعولی (را ادات مفعول (که حرف تعلیل (در حرف ظرف تربیت شان
(شان ضمیر جمع غائبدر (خون قان معناسنه در عربیده دم دیرلر
(جکر اضافتی لامیه در (در تربیت خورده نك مفعول غیر صریحی
(وخون جکر صریحی (خورده ماضیدن قسمدر یمش معناسنه
(تمیشان تمیث تفعیل بابندن مصدردر بو یوتمه معناسنه (جان شیرین
بیانیه شیرین طتلی معناسنه در (لب طوداق برلب طوداق اوزره
دیمکدر (آورده کتورمش معناسنه ماضیدن قسمدر (جان برلب آورده
کمال اضطراب ومشقتدن کنایتدر (بد عایی یا حرف وحدت (دعا
مفعول صریحی کنندك (یاد ذکر معناسنه یعنی اکمق دیمکه رمفعول
صریحیدر کنندك (کنند فعل مضارع جمع غائب فاعلی تحتنده
تماشا بیانه راجعدر جمله سی خبر مبتدای ثانی اعنی انکه ومبتدای ثانی
مع الخبر خبر مبتدای اول اعنی التماس (وثنایی دعایی کبیدر (شاد
مسرور معناسنه (کردانند فعل مضارع بونده ایلیه لر دیمکدر
(محصول ترکیب) زواردن التماس اولدر که چون قدم اهتمام ایله
اول روضه لر اوزره مرور ایده لر دخی نظر اعتبار ایله اول روضه لره
نظر ایده لر زیرا باغبانی انلرك تربیتنده جکر قانی یمشدر یعنی اذیت
چکمشدر وانلری بو یوتمده طتلی جانی طوداق اوزره کتورمشدر
یعنی زحمت ومشقت چکمشدر بردعا ایله یاد ایده لر وبرثنا ایله مسرور
ایده لر حاصلی معنی بوعوض وغرضدن خالی اولان روضه لری قدم
اهتمامله کچن یعنی فدان چکمیوب شاخ قیروب شکوفه پایمال ایتمدن
کچن ونظر اعتبار ایله نظر ایدن زواردن امید ورجا اولدر که باغبانی
یعنی مصنفی بردعا ایله اکه لر دخی برمدح ایله مسرور وخندان ایده لر
زیرا انلری تربیه ایدنجه نه جکر قانلری یومشدر یعنی نه زحمتلر چکمشدر
وانلری بیودوب بوجهر کزه کلنجه نه کونه اضطراب چکمشدر که جانی
اغزینه کلمشدر بونده اولان تشبیه تشبیه بلیغ دیرلر ارباب معانی
ذکری غایت تفصیله محتاج تفطن ان کنت من اهل البیان (قطعه)

زبس ...

* هركس زنيك بختان زين تازه رس درختان * درسايهٔ نشنبند يلميوهٔ بچينند * هركس هر كس كه تقديرنده (زاى مفرده تبيين ايچوندر (نيك ايو معناسنه در (بختان بختك جمعيدر (نيك بخت وصف تركيبيدر ايو بختلو ديمكدر (زين از اين دن مخففدر مفعول غير صريحيدرو نشنبندك (تازه رس وصف تركيبي يكى يتشمش ديمكدر (درختان درختك جمعيدر اغجلر ديمكدر (در حرف ظرف (سايهٔ يا حرف وحدت (همزه حرف توسل (سايه كولكه معناسنه بوده نشنبنده متعلق (نشنبند فعل مضارع مفرد غائب نشنبيدندن يا على طريق الشاذ نشستندن مشتقدر اوتوره ديمكدر (يا حرف عطف اومعناسنه در (ميوهٔ يا حرف وحدت (وهمزه حرف توسل (بچينند با حرف استقبال چيند فعل مضارع مفرد غائب چينيدندن يا على طريق الشاذ چيدندن دوشيره ديمكد (محصول بيت) نيك بختلردن هر كيمسه كه بو يكى يتشمش اغجلرك سايه سنده اوتوره يا برميوه دوشيره حاصلى سايه سيله مستظل يا ميوه سيله متمتع اوله يعنى بهارستاندن بهره ياب اوله * آن به كه پيش كيرد آيين حق كزارى * راه كرم سپارد رسم دعا كزيند * آن به كه اول يكدر كه ديمكدر (پيش باء عجميله اولك ديمكدر (كيرد فعل مضارع كيريدندن يا شاذا كرفتندن مشتقدر (آيين عادت وقانون معناسنه در (حق كزارى يا حرف مصدر حق كزار زاى هوز ايله وصف تركيبيدر حق اوديجى معناسنه يعنى اداى حق ايديجى ديمكدر ذال نخذ ايله يازان اداى حق ايده مش (راه يول يعنى طريق (كرم معروم راه كرم سپاردك مقدم مفعول صريحيدر (سپارد فعل مضارع مفرد غائب سينك ضميله رفتن معناسنه يعنى كتمك يا سينك كسريله ايزلمك يعنى ارامق معناسنه (رسم عادت ديمكدر (دعايه اضافت بيانيه (كزيند فعل مضارع مفرد غائب كاف عجمينك ضميله كزينيدندن يا كزيدندن مشتقدر كرچه مصدر يائى دالى على الاتفاق يائى حذف ايله مضارع اولور اما بونده نون مصدرى داله تقديم ايله در بوندن ايچون سودى كزينيدندن مشتق قيلمش بكنه يعنى اختيار ايليه ديمكدر (محصول بيت) اول ايودر كه حق اداى ايتمكلك يعنى انصاف وعدالت قانون وعادتى اوكنه طوته يعنى اجرا ايليه

مصراع

مصراع اولی بیاندر یعنی حق کزارلق ایتی بودر کرم ولطف بولنه
کیده یا کرم بولیبی ایزلیه حاصلی کرم ایده دعا رسمنی اختیار ایدوب
بکنه یعنی دعا ایده الحاصل بنم روضمدن منتفع اولان کیمسه انصافی
الدن قومیوب کفران نعمت اولمیوب حقنی ادا ایده کز بیلر طریقنه
کیدوب بخیر دعا ایده * کوید که بنده جامی کین روضه ساخت یارب *
همواره ازخدا پرورخود تهی نشبند * کوید فعل مضارع مفرد
غائب کویدن دن یاخلی غیر قیاس کفتن دن مشتقدر سویلیه دیمکدر
(که حرف بیان (بنده قول یعنی عبد معناسنه در (جامی یا حرف
نسبت جام برقریه نك اسمیدر یعنی جامه منسوب دیمکدر بونده
مؤلفك لقبیدر اسملری عبدالرحمن تأ ابقانی لبسانین ده لایعد ولایحصی دو
(جامی بنده دن بدلدر (کین که این دن مخففدر (که حرف رابط
صفت (این اسم اشارتدر روضه یه (ساخت فعل ماضی مفرد غائب
تحتنده فاعلی جامی یه راجعدر دوزدی یعنی ترتیب ایلدی جمله سی
صفت جامی (یارب یاالله (همواره هانك فتحی وهله رسمیله همیشه
معناسنه دائما دیمکدر (ازخدا نشبنده متعلق (خدا اسم ذاتدر
عربیده الله کبی (پر باء عجمك ضمیله طلو دیمکدر (ازخدا پر اللهله طلو
یعنی معرفة اللهله مملو دیمکدر (واو حرف عطف (ازخود تهی
ازخدا پره معطوفدر (خود کندو معناسنه در (تهی تانك فتحی وکسیری
وهانك کسریله بوش دیمکدر (نشبند فعل مضارع مفرد غائب
اوتوره دیمکدر فاعلی تحتنده جامی یه راجعدر (محصول بیت)
بو بهارستانده ذکر ثنده مند اولان دعا ایدوب دیه که بنده جامی که
بو باغچه دوزدی یعنی ترتیب وتنظیم ایلدی یارب دائما خدا ایله پر
یعنی معرفة الله ایله مملو حاصلی ذکر وذکر وفکری الله اولمغله
ماسوا قلبندن اخراج وکندودن تهی یعنی بنلکدن بوش اوتوره
محصل کلام ذکر الله قلبه سرایت ایدوب دنیا وعقبا ومافیهمایی
ترك وکندولکی دخی ترك ایلیه دیو دعا ایلیه زیرا دیمشلردر (بیت)
(درطریق نقشبندی چار ترك (ترك دنیا ترك عقبا ترك هستی ترك ترك
* جز راه او نپوید جز وصل او نجوید * جز نام او نکوید جز روی
او نبیند * جز غیر معناسنه در (راهه اضافت لامیه (راه یول دیمکدر

طریق معناسنه بو بیتده اولان او خدایه راجعدر (نپوید فعل نفی
مضارع مفرد غائب پوییدندن یاء تحتیه یلیه دیمکدر (جز وصل او
جز راه اوکیبدر (وصل واوک فتحیله مصدر در اولشمق معناسنه
(نجوید فعل نفی مستقبل مفرد غائب جوییدندن استمیه دیمکدر
(جز نام او ینه سابق کبی (نگوید فعل نفی استقبال سویلیه دیمکدر
گوییدندن یا خلاف قیاس گفتن دن مشتقدر (جز روی او سابقلر کبی
(نبیند فعل نفی مستقبل بینیدندن یا علی غیر قیاس دیدندن کورمیه
دیمکدر (محصول بیت) الله عظیم الشانک یولینک غیریسه یلیه یعنی
کتمیه یعنی طریق مستقیمدن ایرلمیه انک وصلنک غیرینی طلب ایلمیه
یعنی استمیه انک اسمنک غیرینی دیمیه یعنی دائما الله الله الله دییه انک
یوزینک غیرینی کورمیه یعنی جمال خدایی مشاهده دن برآن خالی
اولمیه دیو دعا ایلیه زواردن بویله دعا طلب ایلر حضرت ملاجامی
حاصلی یسرنا الله وایاکم روشی طریق الله یعنی تخلقوا باخلاق الله ایله
متصف وطلبی وصال الله وذکری ذکر الله ونظری بجمال الله اولمسنی
رجا ایدر (عروض) بو قطعه بحر مضارعدندر که بر مصراعی اصلنده
مفاعیلن فاعلاتن مفاعیلن فاعلاتن در که هزجله رملدن مؤلف هزج
اولی رمل صکره بونده صدر وابتدا وحشو ثانیلره حاصلی اجزای
هزجه حرب علتی طاری اولمش حرب که خرم ایله کفک اجتماعنه
دیرلر خرم ایله اولدن میم وکف ایله آخرده اولان سبب خفیفک
ساکنی دوشر مع بقاء حرکة ما قبله یعنی نون دوشر ولام متحرک
قالور فاعیل قالور مفعول انک یرینه کلور بویله اولنجه بحر مضارع
اخرب اولور که بر مصراعی مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن اولور
* روضهٔ نخستین در نشر ریاحین چیده از بساتین دوربینان راه
هدایت وصدر نشینان بارگاه ولایت * نخستین نخست نونک وخاء
معجمه نک ضمه لریله اول معناسنه در (یا حرف نسبت (ونون حرف تأکید
اولکی دیمکدر (روضهٔ نخستین مبتدادر (نشر ریاحین چیده خبری
(در حرف ظرف نشردر بیان نشر دیمکدر (نشر نونک فتحی وشین
معجمه نک سکونیله یایمق یعنی طاغتمق معناسنه در منه سنده شمعی
مرحوم صاچمق دیمش لکن نشر ایله نثری فرق ایتمیش (ریاحینه

اضافت

اضافت مصدرك مفعولنه در (رياحين ريحانك جمعيدر (چيده يه
اضافت بيانيه چيده اسم مفعولدر (از بساتين چيده يه متعلقدر
بساتين بستانك جمعيدر (دور بينانرا اضافت لاميه در دور بينلر
الف ونون ادات جمعدر دوربين وصف تركيبيدر اوزاغى كورجى
ديمكدر برآلت مخصوصه در كه اوزاغى يقين كوسترر هر فكر دقيق
اصحابندن كنايتدر (دور بينان راه هدايت لاميه لردر (هدايت
درايت وزننده مصدر در قاعدهٔ اعجام اوزره تاسى طويل يازيلور
ارشاد ودلالت ايتمك معناسنه (واو حرف عطف (صدرنشين وصف
تركيبيدر كوشه ده اوتوريجى ديمكدر علو مرتبه دن كنايتدر (الف ونون
ادات جمعدر (باركاه محل اجازت معناسنه در ايوان طاقيدن عبارتدر
لكن بونده مجازدر (ولايت اضافت بيانيه (ولايت واوك فتحى وكسريله
لغتده يقينلق معناسنه در اما اصطلاحده بعد الانبيا بشردن
قرب خدا ايله مشرف اولمقه ديرلر (محصول تركيب) اولكى روضهٔ
هدايت بوليلنك يعنى طريق ارشاد ودلالتك دور بينلرى يعنى
نظرده بعيد اولان طريق رشادى يقين كوستريجيلرك ياخود فكر
دقيق ونظر عميق صاحبلرينك دخى ولايت باركاهنك كوشه
نشينلرينك يعنى علو مرتبه صاحبلرينك بوستانلرندن دوشيرلمش
اولان ريحانلرى يا بوى طاغمق بياننده در مراد اولياء كرامك
كلماتى بياننده درديمك اولور * سيد الطائفه جنيد قدس سره
ميكويد حكايات المشايخ جند من جنود الله يعنى سخنان مشايخ
درعلم ومعرفت راسخ لشكريست ازلشكرهاى خداى تعالى *
سيد الطائفه لاميه سيد اولو معناسنه در الطائفه بولك ديمكدر
بونده قوم معناسنه يعنى قومك اولوسى (جنيد صيغهٔ تصغيرايله
كبار اولياء الله دن برذات عالى قدرك اسميدر وطبقهٔ ثانيه مشايخندندر
كنيه سى ابو القاسم ولقبى قواريرى وزجاجيدر ومولود ومنشاسى بغداددر
مربى ومرشدى سرى سقطيدر حارث محاسبى ومحمد قصاب ايله
صحبت ايتمشدر ايكيوز طقسان يدى ياسكز ياطقوزده انتقال ايلمشدر
قبرى بغداده زيارتكاه در روح الله روحه وقدس الله باسراره
(تقدس فعل ماضى مبنى للمفعول (سر كسر سينله لفظا مرفوع نائب

فاعلی (ضمیر مضاف الیهی جنیده راجعدر (می حکایت حال ماضی
(کوید فعل مضارع مفرد غائب مابعدی مقول قول در سویلردی
دیمکدر (حکایات حکایه نک جمعی لفظا مرفوع مبتدا (المشایخ لفظا
مجرور مضاف الیه اضافتی لامیه (جند لفظا مرفوع خبری مبتدا
مع الخبر جمله سی محلا منصوب مقول قول (جند جیمک ضمیله عسکر
دیمکدر (من حرف جر (جنود جندک جمعیدر لفظا مجرور ظرف مستقر
جمله محلا مرفوع صفة جنددر (یعنی حضرت مولانا جامی کلام جنیدی
تفسیر و ترجمه ایدوب بیورر (سخنان مشایخ لامیه (سخنان علی غیر قیاس
سخنک جمعیدر سوزلر دیمکدر و مبتدادر (راسخ ثابت معناسنه در
(لشکر عربجه عسکره دیرلر (یا حرف وحدت (سین و تا ادات خبر
(از من تبعیض معناسنه در (لشکرها ها ادات جمعدر (خدای اسم
ذات تعالی صفتی (محصول ترکیب) طائفه نک اولوسی جنید سری
تصدیق اولنسون بیورر مشایخک قصه لری الله عظیم الشانک
عسکرلرندن برعسکردر حضرت جامی زبان فارسیله تفسیر ایدوب
بیورر یعنی مشایخک سوزلری الهی بیلکده و نفسی اکلقده بر ثابت
و قوی عسکردر خدای تعالینک عسکرلرندن یعنی تزکیهٔ نفس
و تصفیهٔ درونده زیرا سلوک اهل الله ده اوچ وجه بیان اولنمش
بری کثرت ذکر و بری قلت طعام و منام و بری صحبت مشایخدر
بکشور هر دل که عنان عزیمت تابد مخالفان نفس و هوا هزیمت یابد*
بکشوره (با حرف صله (کشور اقلیم معناسنه در (هر دل اضافتی لامیه
(که حرف بیان (عنان عزیمت لامیه (عنان دیزکین معناسنه در
(عزیمت بر نسنه یی ایشلمکه توجه ایلمکه دیرلر (تابد فعل مضارع
تابیدندن بوکه دیمکدر (مخالفان نفس بیانیه الف و نون ادات جمع
دشمن معناسنه در (هوا نفسه معطوفدر (هزیمت انهزام معناسنه در
بوزلمق یعنی صنمق دیمکدر (یابد بولور معناسنه فعل مضارع مفرد
غائب در یافتندن مشتقدر (محصول فقرتین) مشایخ قصه لری
عساکر خدادن بر عسکردر هر کوکل اقلیمنه که توجه دیزکینی بوکه
یعنی چویره نفس و هوا مخالفلری یعنی دشمنلری هزیمت بولور (حاصلی
اوجیوردیغنا کنی جانبه که توجه ایلیه البته نفس و هوا مخالفلری

يعني دشمنلري پريشان اولور زيرا خداي متعالك رضاي شريفي ايندهدر (حاصل كلام عند ذكر الصالحين تنزل الرحمة در بر محله كه رحمت خدا نازل اوله اهلينه نفس وهوا عسكري منهزم اولور (قطعه) هجوم نفس وهوا كز سپاه شيطانند * چو زور بردلمرد خدا پرست آرد * هجوم مصدردر اقدام معناسنه (نفسه اضافت لاميه (كز كه ازدن مخففدر كه حرف رابطه مبتدا وخبر (سپاه چري معناسنه (شيطانه اضافت لاميه نون ودال ادات جمع خبر (هجوم نفس مبتدا (ازسپاه شيطانند خبري (چو حرف تعليل (زور قوت معناسنه آرندك مقدم مفعول صريحي (مرد آدم ديمكدر (خدا پرستم اضافتي بيانيه خدا پرست وصف تركيبي در الله طپيجي ديمكدر (آرند الفي ممدوده ايله فعل مضارع جمع غائب كتورلر ديمكدر (محصول بيت) هجوم نفس وهوا كه سپاه شيطاندندر چونكه خدا پرست اولان آدمك كوكلنه زور كتوره لر يعني عساكر شيطاندن اولان نفس وهوا الله طپيجي يعني سالكك كوكلنه حمله وهجوم واقدام تام ايلسه لر * بجز جنود حكايات رهنمايانرا * چه تاب انكه بران رهزنان شكست آرند * بجز با حرف مصاحبت (جز غير معناسنهدر (جنوده اضافت لاميه (جنود جندك جمعيدر (حكاياته اضافت لاميه (حكايات حكايهنك جمعي قصهلر ديمكدر (رهنمايانه اضافت لاميه (را ادات تخصيص (الف ونون ادات جمعدر (رهنما وصف تركيبي در يول كوسترجي مرشد معناسنهدر (چه ادات استفهام (تاب انكه تاب آنكس كه تقديرندهدر كه حرفيندن اسمينه نقل اولنوب حذف وايصال اولنمشدر (تاب طاقت معناسنهدر (آنه اضافت لاميه اول كيمسه نك نه طاقتي ديمكدر تركيده انك نه حدي وار ايله تعبير اولنور (بر على معناسنه (آن اسم اشارتدر (رهزنان الف ونون ادات جمعدر (رهزن وصف تركيبي در يول اوريجي يعني يول كسيجي قاطع طريق معناسنه كه نفس وهوا مراددر (شكست فعل ماضي مفرد غائب قيردي ديمكدر (آرند فعل مضارع جمع غائب شكست آرند قيرمه كتوره لر يعني منهزم ايده لر ديمكدر (شكست لفظنه بونده مصدر معنسي ويريلور (محصول بيت) مرشدلرك حكايه لري عسكرلرندن غيريله اول كيمسه نك

نه طاقتی که قیرمه کتوره یعنی نه حدی وار که منهزم ایلیه (حاصلی
نفس وهوا جیوشنی قیرمغه مشایخ قصه لرندن غیری چاره یوقدر
* خدای تعالی بارسول خود صلی الله علیه وسلم خطاب میکند که
(وکلا نقص علیك من انباء الرسل ما نثبت به فوادك) یعنی میخوانیم
برتو قصهای پیغمبران تادل ترا ثابت کردانیم برانچه هستی تو بران *
(بارسول خود لامیه با حرف صله (رسول لغتده ایلچی به دیرلر اما
اصطلاحده شول ذاته دیرلر که الله عظیم الشان جانبندن برقومه
بعث اولنه وکندیله بیله کتاب اوله کتاب اولمزسه نبی دیرلر (خود
واوریله کندی دیمکدر (صلی تفعیل بابندن فعل ماضی مفرد مذکر
غائب موقع دعاده (الله لفظا مرفوع فاعلی (تعالی تحتنده الاهه
راجع فاعلیله جمله سی صفتی اسم جلالك (علیه بجار مع المجرور
صلی یه متعلق (واو حرف عطف (وسلم تفعیل بابندن فعل ماضی
مفرد مذکر غائب صلی یه معطوفدر (خطاب رو برو سویلمکه دیرلر
بونده مجازدر میکندك مفعول اولی (میکند فعل مضارع مفرد
غائب مضمون آیت کریمه مفعول ثانیسی (که حرف بیان (کلا تنوین
مضاف الیهدن عوض تقدیر وکل نباء دیمکدر ونبتدادر (نقص
نقصر بابنك مضاعفندن فعل مضارع متکلم مع الغیردر مع الغیر
صیغه سی بویله یرلرده عظمتدن کنایتدر جمله سی فاعلیله خبر
(علیك علی حرف جر نقص یه متعلق (کاف ضمیر خطاب رسولدن
عبارتدر (من حرف بیان (انباء اخبار معناسنه یعنی خبرلر دیمکدر
قصه لر معناسنه (رسله اضافت لامیه (رسل رانك وسینك ضمه لریله
جمع مکسردر رسولك (ما اسم موصول کلادن بدل (نثبت تفعیل بابندن
فعل مضارع نفس متکلم مع الغیردر اوقورز یعنی حکایه ایدرز
دیمکدر (فواد بونده مطلقا قلب معناسنه نثبتنك مفعول صریحیدر
(کاف خطاب مضاف الیهی (میخوانیم نقص یی تفسیردر (برتو
سنك اوزرکه دیمکدر علیك یی تفسیر (قصها ها ادات جمعدر
(پیغمبران اضافت لامیه الف ونون ادات جمعدر (پیغمبر وصف
ترکیبی در اصلنده برنده پیغام ایدی پیغام و پیام خبر معناسنه در (برنده
ایلتیجی یعنی خبر وریجی رسول معناسنه قصهای پیغمبران (انباء

الرسلی تفسیر در (تا حرف تعلیل (دل ترا را ادات تخصیص (ثابت بونده راسخ معناسنه (کردانیم فعل مضارع متکلم مع الغیردر اصل لغتده صیرورت معناسنه در اما بونده جائزدکلدر ندر (بر آنچه اول نسنه اوزره که دیمکدر (هستی یا حرف خطاب ایدك دیمکدر (تو بران سن انك اوزرینه دیمکدر (محصول ترکیب) الله تعالی کندی رسولنه الله عظیم الشان صلاة وسلامی انك اوزرینه اولسون خطاب ایدر که جمیع حکایه لری سکا قصه ایدرز رسوللرك قصه لرندن انلردن بدل شول شیء قصه ایدرز که سنك قلبکی انکله راسخ وثابت ایدرز (حضرت شیخ آیت کریمه یی تفسیر ایدوب بیوردکه یعنی سنك اوزریکه پیغمبرلر قصه لرینی اوقورز تا کیم سنك قلبکی ثابت وراسخ ایدلم اول نسنه ده که سن انك اوزرینه سین یعنی اصلنده بیلدیکك توحید وایمانده ثابت اولمغیچون سکا پیغمبرلر حکایلرینی اوقورز (قطعه) چوصورتی بدلت سازی از ارادت راست * زنفخ صور دم عارفان حیاتش ده * چو حرف تعلیل (صورتی یا حرف وحدت صورت پیکر معناسنه شکل دیمکدر (بدلت یا حرف ظرف درمعناسنه در (دل قلب (تا ضمیر خطاب (سازی فعل مضارع مفرد مخاطب (بدلت سازینك مفعول غیر صریحیدر (ازارادت ده بویله از حرف تبیین صورتی بیان (ارادت افعال بابندن مصدردر بحسب اللغه دیلك اما بونده جمیع اموربنی تفویض ایلکه دیرلر (راسته اضافت بیانیه (راست بونده صحیح معناسنه در (زنفخ دهه متعلق (نفخ اوفورمك دیمکدر (صور معروف (دم نفس دیمکدر (عارفان عارفك جمعی اضافتلر لامیه (حیاتش شین ضمیر صورته راجع (ده امر حاضردر دهیدندن مشتق ویر دیمکدر (محصول بیت) چونکه ارادت صحیحه دن یعنی رابطه تامه دن کوکلکده بر صورت دوزدك یعنی پیدا ایلدك (حاصلی رابطه یی قلبکده مستقر ایلدك عارفلرك یعنی واصلینك نفسی صورینك نفخندنکه حیات ویر یعنی حیات بخش اولان نفسلرندن یعنی کلام مبارکلرندن یعنی انلرك کلامنی تذکر استماعدن او صورتی احیا ایله * وکرشود متزلزل دلت زجنبش طبع * بشرح قصهٔ صاحبدلان ثباتش ده * کر حرف شرط

(شود فعل مضارع مفرد غائب شو يدندن يا على غير قياس شدندن اولورسه ديمكدر فعل شرط (متزلزل تدخرج بابنك مضاعفندن اسم فاعلدر درنبجى ديمكدر مضطرب معناسنه شودك مفعولى (دلت متزلزلك فاعلى (تا ضمير خطاب (زجنبش متزلزله متعلقدر (طبعه اضافت لاميه (بشرح باحرف مصاحبت سببيتى متضمن شرح بونده نقل و بيان معناسندر (بشرح قصهٔ صاحبدلان لاميه لردر (الف ونون ادات جمعدر (صاحبدل اولياء الله ديمكدر (ثبانش شين ضميرداله راجعدر (ده امر حاضر جزاء شرط (محصول بيت) واكرسنك مربوط اولان قلبك طبعك جنبش وميلانندن مضطرب اولورسه اولياء كرامك قصه سى شرحيله يعنى انى نقل ايله حاصلى تذكر ايله او قلب متزلزله ثبات وير يعنى انلرك انفاس طاهره مى بركاتيله تزلزل واضطرابنى دفع ايله تا اطمئنان حاصل اولنجه (عروض) بوقطعه وقطعهٔ سابقه بحر مجتثدندركه رجز له رملدن مؤلفدر (برمصراعى مستفعلن فاعلاتن مستفعلن فاعلاتن در جميع اجزاسنه خبن علتى طارى اولمشدر خبن اولدى اولان سبب خفيفك ساكننى حذفه ديرلر مستفعلن دن سين دوشوب متفعلن اولور مفاعلنه تبديل اولنور فاعلاتن دن الف دوشر فعلاتن اولور (دخى عروض وضربنه خبن دنصكره قصر دخى طارى اولمشدر قصر آخرده اولان سبب خفيفك ساكننى اسقاط ومتحركنى اسكانه ديرلر فعلاتن دن نون دوشوب تاساكن قيلنوب فعلات اولور بويله اولنجه برمصراعى مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات اولوب مجتث مخبون ومقصور اولور * پيرهرات عبد الله انصارى رضى الله عنه اصحاب خود را وصيت كرده است كه از هر پيرى سخنى ياد كيريد واكر نتوانيد نام ايشانرا بياد آريد تا بهره يابيد * پيرهرات پير بونده شيخ معناسنه در (هرات خراسانك تختكاهنك اسميدر هرى ده ديرلر (عبد الله انصارى اسم شريفلرى كنيه لرى ابو اسماعيل پدرلرى ابو منصور محمد الانصارى ومحمد الانصارى صاحب رحل رسول ابو ايوب انصارينك فرزندارجمندیدر محمد الانصارى حضرت عثمان خلافتنده خراسانه واروب هراتده ساكن اولمشدر انده تزوج ايدوب عبد الله انصارى

تولد

تولد ایلمشدر لقبلری شیخ الاسلامدر (رضی فعل ماضی مفرد غائب
علم بابنك ناقص واو بسندن یونده موقع دعادمدر (الله فاعلی جمله سی
دعائیه (عنه رضی یه متعلق ضمیر پیر هراته راجعدر (اصحاب خود را
کندی اصحابنه یعنی مریدلرینه (وصیت مبتدا (کرده ماضیدن
قسمدر فاعلیله جمله سی خبردر (سپن وتا ابدات خبردر (که حرف
رابطه (از هر پیری یا حرف وحدت هر بر پیردن دیمکدر (سخنی یا
وحدت سینك ضمی وخانك فتحی وبالعکس سوز دیمکدر کلام معناسنه
(یاد گیرید فعل مضارع جمع مخاطبدر خاطرده طوتکز دیمکدر
(واکر حرف شرط (نتوانید فعل نفی استقبال جمع مخاطب (نام ایشان را
انلرك اسمنی دیمکدر (بیادده با حرف صله یاد خاطر معناسنه (آرید
فعل مضارع جمع مخاطب کتوره سکز دیمکدر (تا حرف تعلیل (بهره
فتح باء عربیله وسکون ها ایله نصیب معناسنه (یا حرف وحدت
(همزه حرف توسل (یابید فعل مضارع جمع مخاطبدر بوله سکز
دیمکدر (محصول ترکیب) پیرهرات که عبدالله انصاریدر الله تعالی
اندن راضی اولسون کندی اصحابنه وصیت ایلمشدر که هر بر پیردن
بر سوز خاطرده طوتوك یعنی حفظ ایلیك واکر قادر اولمز سکز
انلرك اسمنی خاطریکزه کتورك یعنی ذکر ایدك تا کیم بر نصیب
وفائده بوله سکز (رباعی) آنی تو که ازنام تومی بارد عشق* وزنامه
وپیغام تومی بارد عشق* رباعی ایکی بیته دیرلر که وزن مخصوصدن
اوله او وزن هزج اخرب ویا اخرم دن اولور که عروض کتابلرنده
صورة شجره ده مفصلا بیان ایتمشلردر (آنی یا حرف خطاب
(آن اسم اشارت توسن دیمکدر (آنی تو سن او سین دیمکدر
(که حرف بیان (ازنام تومی بارده متعلق سنك اسمکدن دیمکدر
(بارد حرف حال ایله فعل مضارع مفرد غائب باریدندن مشتقدر
یاغر یعنی فیضان ایدر (عشق فاعلی (وزنامه (واو حرف عطف
(زای مفرده مؤخرمی بارده متعلقدر (نامه بونده مکتوب دیمکدر
مراد کتب الهیدر (پیغام خبر معناسنه در مراد آثار خدادر
(محصول بیت) سن اوسین یعنی سن بر ذات مفیض سین که سنك اسم
شریفکدن عشق یاغر یعنی فیضان ایدر دخی نامه و پیغامکدن یعنی

کتب شریفه‌کدن وآثار لطیفه‌کدن عشق فیضان ایدر حاصلی سنك
اسم شریفکی ذاکر اولان وقرآن کریمی علی هو حقه معانی لطیفه‌سنی
تذکر ایله نائل اولان وآثار ربانیه‌یه عین عبرتله ناظر اولان البته سنك
عشقکله مست وحیران وبیخود اولور * عاشق شود انکس که
بکویت کذرد * آری زدر و بام تو می بارد عشق * عاشق شنودك
مفعولی (شود فعل مضارع مفرد غائب شدندن که افعال ناقصه‌دندر
(انکس شودك خبری (آن اسم اشارتدر (کس کیمسنه دیمکدر (که حرف
رابط (بکویت با حرف صله (تا ضمیر خطاب (کوی کاف عربیله محله
دیمکدر (کذرد کاف عجمك ضمی وذال معجمه وراء مهمله‌نك فتحه‌لریله
فعل مضارع مفرد غائب کذریدندن مشتق یا کذشتن دن زیرا مصدر
تائیتك ماقبلنه شین معجمه اولسه تا داله تبدیل اولندقدنصکره شین زایه
قلب اولنور (اری ادات تصدیق بلی معناسنه ترکجه اوت (در قپو (و بام
طام معناسنه (محصول بیت عاشق اولور اول کیمسه که سنك محله که مرور
ایلیه یعنی ذکر وفکر وعبادت وطاعاته مشغول اوله بلی سنك قپوکدن
وطامکدن عشق یاغر یعنی سنك درکاه معنوی وبارکاه اقدسکدن عشق
فیضان ایدر حاصلی سنك درکاهکه ملازم اولوب اظهار عبودیت ایدنه
هر جانبدن عشق نمایان اولور (عروض) بو رباعی هزج اخرب ومکفوف
وسالم وازلدر زیرا بحر هزج مثمن سکز مفاعیلن درر باعی اوزانندن اولمق
ایچون صدر وابتداسنه خرب علتی طاری اولوب خرب که خرم ایله کفك
اجتماعنه دیرلر خرم ایله اولدن میم اسقاط اولنور وکف ایله اخردن نون
دوشر فاعیل قالور مفعول یه تبدیل اولنور وحشو اولدقلرینه کف طاری
اولمشدر کف اخرده اولان سبب خفیفك ساکننی اسقاطدر مفاعیل
قالور حشو ثانیلری سالم عروض وضرب بی ازلدر که زلل علتی طاری اولمش
زلل که خرم ایله هتمك اجتماعیدر خرم ایله میم دوشر هتم ایله اخرده
اولان سبب خفیف وسبب اخرك ساکنی اسقاط ومتحرکی اسکان اولنوب
فاع قالور بو یله اولنجه بو رباعینك وزنی مفعول مفاعیل مفاعیلن
فاع اولور که بر مصرعیدر * درخبر است خدای تعالی فردای قیامت
بابنده ازمفلسی وبی سرمایکی شرمنده کوید که فلان دانشمند یا عارف را
در فلان محله می شناختی کوید آری می شناختم فرمان رسد که ترا بوی

بخشیدم * درخبرست خبرده وارد اولمشدر خبردن بونده حدیث شریف مراددر (فردا ایرته مقنامسنه یعنی یارین (قیامت معروف اضافت بیانیه (با حرف صله (بندهٔ یا حرف وحدت همزه حرف توسل (ازمفلسی شرمنده یه متعلق یا حرف مصدر (مفلس المده کسك ایچنده بیله قالمیه نه دیرلر (بی ادات سلب (مرماینکی با حرف مصدر کاف ها رسیدن مبدل بوخسول دیمکدر (شرمنده اوتانغان یعنی تجیل دیمکدر (فلان الفاظ کنایه دندر (دانشمند منداادات نسبت دانش اسم مصدر عالم دیمکدر معلوم اوله که فارسیده شین معجمه کلمه نك اخرینه لاحق اولدیغی صورتده ماقبلی مفتوح اولور ایسه ضمیر غائبدر ماقبلی مکسور اولور ایسه علامت اسم مصدردر بونده اولدیغی کبی یا حرف عطف عربیده اومعناسنه (عارف بونده عارف بالله دیمکدر زمی حرف حکایت (شناختی فعل ماضی مفرد مخاطبدر اکلرمی ایدك یعنی بیلورمی ایدك دیمکدر (می شناختم فعل ماضی نفس متکلم وحده اکلرایدم یعنی بیلور ایدم دیمکدر (فرمان رسدك فاعلی (رسد فعل مضارع مفرد غائب رسیدندن (که حرف بیان (بوی باحرف صله (وی ضمیر غائب راانشمندیه یاعارفه راجعدر عربیده به کبی بخشیدم فعل ماضی نفس متکلم وحده بغشلدم دیمکدر (محصول ترکیب) حدیث شریفده وارد اولمشدرکه الله تعالی یارین قیامتده مفلسلکدن و یوخسوللقدن تجیل یعنی حقسه یرار عملی اولمدیغندن اوتانغان بربنده سنه دیه که فلان عالمی یافلان عارفی بیلورمی ایدك اول بنده جوابنده دیه که اوت بیلورم خدای متعالدن فرمان ایریشه که سنی اول بیلدوکین عالمه یا عارفه باغشلدم خلاصهٔ مرام خدای تعالینك بندهٔ خاصلرینی ذکر ومحبت شویله دورسون بانلرندن کچمه ده نیجه فائدهٔ جلیله لر واردر (قطعه)

قدر من در صف عشاق توزان بیشت ترست * که زنم کام ارادت بمقامات وصول * قدر قافك فتحی ورانك سکونیله مقدار معناسنه در (منه اضافت لامیه ومبتدادر (در حرف ظرف (صف صیره معناسنه در (عشاقه اضافت بیانیه (عشاق عاشقك جمعیدر عشاقك تویه اضافتی لامیه (زان ازاندن مخففدر مفهوم مصراع ثانیه اشارتدر

(پست باء عجمك فتحيله الچق ديمكدر (تر ادات تفضيل (سين وتا اداب خبر در (كه حرف بيان (زنم فعل مضارع متكلم وحده اوره يم ديمكدر (كام كاف عجميله آديم معناسنه آديم اوره يم يعنى آديم اتايم ديمكدر (بمقامات وصول با حرف صله (مقامات مقامك جمعيدر (وصول دخول وزنى اوزره مصدردر داخل اولمق ديمكدر (محصول بيت) بنم مقدارم عاشقلر صيره سنده يعنى زمرهٔ سالكان ايچنده اندن الحقر كدركه يعنى اول رتبه دن زياده دوندركه ارادت آديمنى مقامات وصوله اوره يم يعنى وصول الى الله مقاملرينه ارادت آديمى اتايم (حاصلى مقامات وصلنه آديم اتمق مرتبه سندن بنم قدرم دوندر ماحصل بن سالكلرك جمله سنك ادنى واحقريم وصول الى الله دعوا سنى ليده مم يعنى ايتمكه ليا قتم يو قدر مراد تواضع وكسر نفسدر * دردلم نقش شده نام كدايان درت * بس بود نامهٔ اعمال مرا مهر قبول * دردلم در مؤخر شده متعلق در حرف ظرف (دلم ميم ضمير متكلم (نقش معروف (شده ماضيدن قسمدر اولمش ديمكدر (نام كدايان درت اضافتلرى لاميه در (كدايان دردن مراد واصلين در (تا ضمير خطاب (بس باء عربيله يتر معناسنه (بود فعل مضارع مفرد غائب (نامهٔ اعمال مرا لاميه لردر (نامه بونده دفتر معناسنه در دفتر اعمال ديمكدر (مرا را ادات تخصيص (مهر قبول ميمك ضميله خاتم معناسنه در (قبول ضد رد در (محصول بيت) بنم قلبمده نقش اولمشدر سنك دركاه معنويكك كدالرينك اسم شريفلرى بنم دفتر اعماله قبول مهرى بو يتر يعنى بنم دفتر اعماله قبول خاتميله مختوم اولمغه اوليا وواصلينك اساميلرى قلبمده منقوش اولمغلق كافيدر (حاصل قطعه خداى عز وجل حضرتلرينه مناجات ايدوب بيورر كه سكا دعواى محبت بنم حدم دكل لكن سنى سونلره محبت ايدوب سورم نامهٔ اعماله قبول مهرى بو يتر * سرى سقطى قدس الله تعالى سره جنيد را كار فرمود بموجب دلخواه وى با آن قيام نمود كاغد پارهٔ بوى انداخت دروى نوشته كه * سرى سقطى طبقهٔ اولى دندر كنيه لرى ابو الحسين در طبقهٔ ثانيه ده اولان مشايخك اكثرينك استاديدر كندولرى معروف كرخى نك

شاكردى

شنا کردلرندندر (جنیدوا را ادات مفعول (کارفرمود ایش بیوردی
(فرمود فعل ماضی مفرد غائب (بموجب دلخواه با علی معناسنه
(موجب افعال بابندن اسم فاعلدر بونده مقتضی معناسنه در یعنی
کوکلی استکی مقتضاسی اوزره (دلخواه ترکیب اضافیدر کوکل
مرادی دیمکدر (وی ضمیر غائبدر سری سقطی یه راجعدر (با آن
با حرف صله آن اسم اشارت کاره (قیام نمود قیام کوستردی یعنی
ادای خدمت ایلدی دیمکدر (نمود فعل ماضی مفرد غائب (کاغد
معروف (پاره یا حرف وحدت (همزه حرف توسل (پاره پارچه
دیمکدر (بوی با حرف مقابله (وی ضمیر غائب جنیده راجعدر
(انداخت فعل ماضی مفرد غائب آتدی دیمکدر (درروی در حرف
ظرف (وی ضمیر غائب کاغده راجعدر (نوشته اسم مفعول یازلمش
دیمکدر (که حرف بیان ما بعدنده کلن شعری (محصول ترکیب)
سری سقطی الله تعالی سرینی تقدیس ایلسون جنیده ایش
بیوردی یعنی برخدمته امر ایلدی جنید سرینک کوکلنک مرادی
مقتضاسی اوزره یعنی استدیکی وجه اوزره خدمتی ادا ایلدی یعنی
اوایشی کوردی حضرت سری مقابله سنده جنیده بر کاغد
پارچه سی اتدی اوکاغد پاره سنده یازلمش که یعنی بو ترکیب وابیات
یازلمش ایدی سمعت لفظندن تهجرینی لفظنه دك * سمعت حادیا
یحدو فی البادیة یقول * سمعت فعل ماضی نفس متکلم وحده بن
ایشتدم دیمکدر فعل مع الفاعل (حادیا لفظا منصوب مفعول
صریحی (حادی حاء مهمله ایله حدا یحدودن یعنی نصر بابنك ناقص
واویسندن اسم فاعلدر اسم فاعلنده واو یایه قلب اولنور طرفنده
واقع اولوب ما قبلی مکسور اولدیغیچون نغمه ایله دوه سوریجی
دیمکدر (یحدو فعل مضارع مفرد مذکر غائب نغمه ایله دوه سورر
دیمکدر (فی حرف جر یحدو فعلنه متعلقدر (البادیة لفظا مجرور
فی ایله محلا منصوب یحدونك مفعول فیهی چولده دیمکدر (یقول
نصر بابنك اجوف واویسندن فعل مضارع مفرد مذکر غائب
فاعلی تحتنده حادیه راجعدر (ابیات آتی مقول قولیدر (محصول
ترکیب) اول ورق پاره ده یازلمش که بن ایشتدم نغمه ایله بر دوه

سوویجی بی یعنی دوه چوبانی نغمه ایله دوه سوردکن باذ بهده بو ابیاتی
سویلر (شمعی مرحوم بو ترکیبی کاه جك بیتلرك مصراع لولو ظن
ایلمش لکن اوزان وعللمدن ونظم ونثردن آگاه دکل ایمش رحمه الله
وعفی الله عنه وتجاوز (نظم * ابکی ومایدریك ماییکینی * ابکی حذاران
تفارقینی * وتقطعی حبلی وتهجرینی * ابکی فعل مضارع متکلم
وحده ضرب بابنك ناقص بائیسندن بن اغلارم دیمکدر (ما اسم
موصول (ابکی نك ضمنده منفهم اولان بکادن عبارتدر (یدریك
یدری افعال بابندن فعل مضارع مفرد مذکر غائبدر فاعلی مایه
راجعدر بلدیر دیمکدر فاعلیله صله سی ما نك (کاف ضمیر مؤنث
مخاطبه ناقهدن عبارتدر (ما موصوله (بیکینی صله سی یبکی افعال
بابندن فعل مضارع مفرد غائبدر فاعلی تحتنده مایه راجعدر نون
وقایه یا ضمیر متکلم تقدیرا منصوب مفعولی (ابکی سابق کبی (حذار
حاء مهمله نك کسریله وذال معجمه ایله خوف معناسنه لفظا منصوب
مفعول لهی ابکینك (ان حرف مصدریه (تفارقینی نون وقایه یا
ضمیر متکلم تفارق مفاعله بابندن مفرد مؤنث مخاطبدر لفظا منصوب
ان ایله علامت نصب نونك سقوطی اصلنده تفارقین ایدی تحتنده
فاعلی انت جمله سی تأویل مصدرده حذارنك مضاف الیهی (سنك
مفارقتنك خوفی ایچون دیمکدر (وتقطعی تفارقی اوزره معطوفدر
اصلنده تقطعین ایدی کسه سین دیمکدر (حبلی یا ضمیر متکلم حبل
ایپ دیمکدر تقدیرا منصوب تقطعینك مفعولی (وتهجرینی نون ویا
معلوم تهجری تفارقی وتقطعی کبیدر وانلرك اوزرلرینه معطوفدر
بنی ترك ایتمکلکك دیمکدر (محصول ابیات) دوه حدی ایدیجی بو بیتلری
دیر بن اغلرم و بنم بکام سکا بیلدیرر بنی نه بنی اغلدر یعنی پنهان ایتم
بن اغلارم سن بنی مفارقت ایتمك خوفندن یعنی آیرلمق خوفی ایچون
و بنم ایپمی کسمکدن ایچون و بنی ترك ایتمك قورقوسندن اوتوری یعنی
بیمزده اولان رشته مواصله یی قطع ایده سین و بنی ترك ایده سین و بندن
ایریله سین بو خوفدن اوتوری اغلرم (بو نظمی برجادیدن اشتدم حاصلی
بو کلامی کاغذ پاره یا وزره نوشته اوله رق سری سقطی جنید قدس
سره حضرتلرینه ویردی دیمك اولورکه باری تعالینك صفت جلالیدن

وغضب وعذابندن اول رتبه خوف ایدرم وقطرات اشك خون آلودمی انكچون دو چشمندن ریزان ایدرمكه نعوذبالله تعالی رابطه م كسلوب اندن دور ومهجور اولم نته كیم بلعم بن باعورا اولدیغی كبی (مرویدركه حضرت عمر رضی الله تعالی عنه حضرتلری ثانی عشرهٔ مبشره ودخول جنته بی ریب وشك ودخول جهنم مرتبهٔ ممتنعه ایكن بیوررلردیكه قدمیمك بریسی باب جنتك داخلنده وبری خارجنده اولسه مادام قدم اخرم داخل اولمیه خدای تعالینك عذابندن قورقرم دیو بیوررلر ایدی حاصلی الله عظیم الشانك عذابندن امین اولمه زیرا الامن والیأس كلاهما كفردر وامنیت غروردن منشعبدر غرور ایسه وصلته مانعدر دیو جنیده توصیه بیورر (عروض) بو اوج بیتدر بحر رجزدن ومشطوردر مشطور بر بیتك نصفنی حذفه دیرلر اصلی مسدس الاجزا ایدی نصفی حذف اولنوب مثلث الاجزا باقی قالدی رجز كه مستفعلن دن عبارتدر بیت اولك جزؤ اولی سالم ثانی سالم ثالث مقطوع قطع اخرده اولان وتد مجموعك ساكننی اسقاط وماقبلنده اولان متحركی اسكانه دیرلر مستفعل قالوب مفعولن لفظنه تبدیل اولور وبیت ثانینك جزؤ اولی سالم وجزؤ ثانی مخبوندر خبن ثانی ساكنی حذفه دیرلر مستفعلن دن سین دوشر متفعلن اولوب مفاعلن لفظنه تبدیل اولور جزؤ ثالث مخلوعدر خلع خبن ایله قطعك اجتماعنه دیرلر مستفعلن دن خبن ایله سین ونون دوشر ولام ساكن اولور متفعل قالوب فعولن انك یرینه كلور بوعلته كبل دخی تعبیر ایدرلر وبیت ثالثك جزؤ اولی مخبون وجزؤ ثانی سالم وثالث مخلوعدر (تقطیع اول) ابكی وما مستفعلن یدریك ما مستفعلن یبكینی مفعولن (تقطیع ثانی ابكی حذا مستفعلن ران تفا مفاعلن رقینی فعولن (تقطیع ثالث) وتقطعی مفاعلن حبلی وته مستفعلن جرینی فعولن عینیله بوقصه وبو كلامی مولانا جامی نفحات الانس نام كتابنده یازمش وانك مترجمی اولان لامعی مرحوم دخی سمعت تركیبنی منظوم ظن ایلمش عجبا وزنی سؤال اولنسه نه جوابه تصدی ایدردی وار ایسه ازاحیف واوزان عربیه یه بو ایكی كیسه نك توغلی یوق ایمش بو تفصیلدن مقاماتلری معلوم اولور تدبر اما یقول لفظی اولماز ایسه منظوم

اولور دی فرض ایده لم که اولمسون اما اشاغیده کلجکلر رباعی بو بیتلرك
ترجمه سیدر واندن منفهم اولور که ابکیدنصکره سنی ترجمه یورمش
کرچه ورق پاره ده بولنان جمله سیدر لکن منظوم اولان ابکینك بعدیدر
(رباعی * خون می کریم وزتو چه پنهان دارم * کز بهرچه این دوچشم
کریان دارم * خون خاء معجمه ایله قان دیمکدر عربیده دم دیرلر (می کریم
فعل مضارع متکلم وحده اغلرم دیمکدر (وز وازدن مخفف (چه جیم
عجمیه نك کسری وهاء رسمی ایله نه دیمکدر (پنهان کیزلو دیمکدر
(دارم فعل مضارع متکلم وحده (کز که ازدن مخفف (بهر ادات تعلیل
(این اسم اشارتدر (دو اسماء اعداددن ایکی دیمکدر (چشم کوز دارمك
مقدم مفعول اولی کریان ثانیسی کریان صفت مشبهه در اغلاغان
دیمکدر (محصول بیت) قان اغلرم سندن نه کیزلو طوتهیم یعنی نه صقلیم
که نه ایچون بو ایکی چشمی کریان طوتهرم یعنی نه ایچون اغلدیغمی
سندن نه صقلیم بعض نسخده بهرچه یرینه بهرتو دوشمش اول وقتده
معنی بو ایکی کوزم سنك ایچون کریاندر نه صقلیم دیمکدر * هرچند
دلی بوصل شادان دارم * صدداغ بران زبیم هجران دارم * هرچند
هرنقدر دیمکدر دلی یا حرف وحدت بوصل با حرف مصاحبت
(شادان صفت مشبهه مسرور معناسنه (صد داغ یوزداغ دیمکدر
داغ تیمور ایله انسانك و یا حیوانك وجودینه اوریلان نشانه دیرلر بونده
جراحت دلدن کنایتدر بران اودل اوزره دیمکدر (زبیم هجران
هجران قورقوسندن دیمکدر (محصول بیت) هرنقدر وصل ایله مسرور
کوکلم وار ایسه ده یعنی مسرور وشادان ایسمده هجران
قورقوسندن اول کوکل اوزره یوز داغ واردر یعنی فراقك خوفی
بکا داغ درون اولمشدر بر آن قلبمدن چقمز (حاصلی بر کیمسه
هر نه قدرده مقربین دن ایسه ده غضب باریله افتراق مقامدن
خوف وخشیت لازمدر (عروض) بو رباعی شجرهٔ اخربدندر زیرا
صدر وابتداسنده علت خرب طاری اولمشدر حربی سابقا ذکر
ایلدك حشو اولی مقبوض قبض بشنجی ساکنی حذفه دیرلر که
مفاعیلن دن یا دوشر مفاعلن قالور حشو ثانیسی سالم عروض
وضربی ابتر بتر مفاعیلن دن ایکی سبب خفیف عیلن در میمی دخی

اسقاطه

اسقاطيه دیرلر فا قالور فع لفظنه نقل اولنور بو يله اولنجه هزج اخرب ومقبوض وابتر اولور كه بر مصراعى مفعول مفاعلن مفاعيلن فع اولور * وهم جنيد قدس سره كويد كه روزى بخانهٔ سرى آمدم اين بيت مى خواند ومى كريست * روزى يا حرف وحدت (آمدم فعل ماضى متكلم وحده بو نده واردم ديمكدر (ميخواند واو رسمى وسكون نون ايله فعل ماضى مفرد غائب خواندن دن اوقور ايدى ديمكدر (ومى كريست فعل ماضى مفرد غائب كريستن دن اغلر ايدى ديمكدر (محصول تركيب) دخى ينه جنيد قدس سره بيورر كه بر كون سرينك خانه سنه واردم بو بيتى اوقوردى واغلر ايدى (بيت) *لا فى الليل ولا فى النهار لى فرح * فلا ابالى اطال الليل ام قصرا* لا لبس يه مشابه اولان لا (فى الليل جار مع المجرور ظرف مستقر جمله سى محلا منصوب لانك مقدم خبرى (لا فى النهار لا فى الليل اوزره معطوفدر (لى لام حرف جر يا ضمير متكلم (فرح لفظا مرفوع لانك اولينك اسمى (فا حرف فذلكه (لا ابالى نفى استقبال مفاعله بابندن متكلم وحده بن قايرمم ديمكدر (اطال همزه حرف استفهام (طال اجوف واويدن فعل ماضى مفرد غائب (الليل لفظا مرفوع فاعلى (ام حرف عطف ترديد ايچون (قصر فعل ماضى حسن بابندن فاعلى تحتنده ليله راجعدر جمله سى طال جمله سنه معطوفدر آخرنده اولان الف اشباعدر فتحه دن (محصول بيت) بنم ايچون كيجه ده وكوندوزده فرح اولمدى يعنى نه كوندز فرحم وار ونه كيجه بويله اولنجه بن قايرمم كيجه اوزون اولديمى يا قصه اولديمى يعنى اوزالديمى بوخسه قصالديمى (حاصلى كيجه كوندز فرحدار دكلم استر كيجه اوزون اولسون استر قصه (عروض) بو بيت بحر مجتثدندر كه اصلى مستفعلن فاعلاتن ايدى ايكى كره صدر ينه قطع علتى طارى اولمش قطع آخرده اولان وتد مجموعك ساكنى اسقاط متحرك ثانى يى اسكانه ديرلر مستفعلن دن نون دوشر لام ساكن اولور مستفعل قالوب مفعولن لفظنه نقل اولنور ومصراع اولك حشو اولى مخبون خبر مكررا بيان اولندى فاعلاتن دن الف دوشر فعلاتن قالور حشو ثانى ينه مخبون مستفعلن دن سين دوشر متفعلن اولوب مفاعلن لفظنه تبديل اولنور

عروض وضربی مخبون ومحذوفدر فاعلاتن دن خبن ایله الف
حذف ایله تن دوشر فعلا قالور فعلن لفظنه تبدیل اولور وابتدا
مخبون مستفعلن مفاعلن اولور حشو اولی سالم فاعلاتن حشو ثانی
مرفوع رفع اولدی اولان سبب خفیفی اسقاطم دیرلر مستفعلن دن
مس دوشر تفعلن اولور فاعلن انك یرینه کلور بو یله اولنجه
برمصراعی مفعولن فعلاتن مفاعلن فعلن و برمصراعی مفاعلن
فاعلاتن فاعلن فاعلن در ادنی تغیرا زاحیف ایله بحر مضارعدن دخی
اولور (بیت) نی شب تهیم نه روز از ناله وآه * خواهی شب من دراز
وخواهی کوتاه * نی یاء اصلی ایله وکسرهٔ مجهوله ایله ادات نفی
(تهیم میم ضمیر متکلم (تهی یاء اصلی ایله بوش دیمکدر (نه هاء رسمیله
ونونك فتحیله نی کبی (ناله هاء رسمیله ایکلمه معناسنه در (خواهی
دیلرسه دیمکدر (محصول بیت) نه کیجه بوشم نه کوندز ناله وآهدن
یعنی اه وفریاددن کیجه کوندز خالی دکلم استرسه بنم کیجم اوزون
اولسون استرسه قصه حاصلی ارزوی وصالکله دائما آه وافغانده یم
لیل ونهار ایله مقید دکلم (عروض) بو بیت بحر هزجدندر
وابتدا اخرب خرب بیان اولندی مفاعلن دن میم ونون دوشر
فاعیل قالور مفعول لفظنه نقل اولنور حشو اولری مقبوض قبض
بشنجی ساکنی حذفه دیرلر یا دوشر مفاعلن اولور حشو ثانیلری
سالم عروض ضربی اهتم هتم مفاعیلن دن آخرده کی سبب خفیفی
وماقبلنده کی سبب خفیفك ساکنینی اسقاط ومتحرکنی اسکانه
دیرلر مفاع قالور فعول انك یرینه کلور بو یله اولنجه برمصراعی
مفعول مفاعلن مفاعیلن فعول اولور رباعی اوزانندن در لکن
بریتنه اطلاق اولنمز * منصور حلاج را پرسیدند که مرید کیست
کفت مرید آنست که از نخست بارکه حضرت حق را نشانهٔ قصد
خود سازد تا بوی نرسد بهیچ چیز نیارامد وبهیچ کس ننردارد *
منصور حلاج را ادات مفعول (منصور حلاج طبقهٔ ثالثه دن
برذاتك لقبیدر اسمی حسین کنیه لری ابو المغیث در بیضادندر که
شیراز شهرلرندن برشهر در حلاج ملقب اولملرینه سبب بر کون
بر حلاجك دکاننده اوتورمش ایدی حلاجی برایشه کوندردی

وجدیدیکه سن کلنجه بن اشیکی کوره یم و پرماغیله پنبه یه اشارت ایدنجه
چکرد کندن ایرلفه باشلدی بوندن ایچون حلاج دیو تسمیه اولندی
دست و پا بریده صلب اولنمشدر حقنده نیجه قیل وقال اولمشیدر
(پرسیدند فعل ماضی جمع غائب (که حرف بیان (مریدی میبتدا
(وکیست خبری کیدر دیمکدر (کفت فعل ماضی مفرد غائب (آینست
آن اسم اشارت (سین وتا ادات خبر (که حرف بیان (نخستت تونك وخاء
معجمه نك ضمیله و سینك سکونیله ابتدا دیمکدر (بار که بارکاهدن
مخففدر (سازد فعل مضارع مفرد غائب سازیدندن یاخود ساختن دن
زیرا مصدرنا ئینك ما قبلنده (خسشف) دن ظاهر اولسون دیه قلب
اولندقد نصکره خا دخی زایه قلب اولنور (تا انتهاله غایت ایچوندر
(بوی با حرف صله (وی ضمیر حقه راجعدر (نرسد نفی استقبال مفرد
غائب رسیدن دن (هیچ چیز با حرف مصاحبت (چیز نسنه دیمکدر
یعنی هیچ نسنه ایله (نیارامد نفی استقبال مفرد غائب آرامیدن دن
دکلمز دیمکدر یعنی استراحت ایتمز (نپردازد فعل نفی استقبال
پردازیدندن یا پرداختن دن سابقا ذکر اولنان سازد کبی اکلنمیه دیمکدر
(محصول ترکیب) منصور حلاجه سؤال ایلدیلرکه مرید کیمدر یعنی
ارادت صحیح ایله مرید کیمدر جواب ویروب دیدیکه ابتدادن یعنی
توبه وانابه ایلدیکی اندن حق تعالی حضرتلرینك بارکاه معنویسنی
کندی قصدینه یعنی مقصدینه نشانه دوزه یعنی ایلیه تا بارکاه حقه
ایرشمیه یعنی ایرشمینجه بر نسنه ایله استراحت ایتمیه وهیچ کیمسنه ایله
اکلنمیه (حاصلی واصل الی الله اولمینجه بر یرده قرار ایلمیه (رباعی)
* بهر تو ببر و بحر بشتافته ام * هامون ببریده کوه بشکافته ام *
بهر باء عربینك فتحی وهانك سکونیله ادات تعلیل (تو یه اضافت
لامیه (ببر با حرف ظرف (بر بانك فتحیله قاره دیمکدر دریا مقابلی
(بحر دکز (بشتافته ماضیدن قسمدر ایومش دیمکدر کزمه دن کنایه در
(ام ضمیر متکلم وحده (هامون صحرا معناسنه در (ببریده ماضیدن
قسمدر بونده قطع وطی معناسنه در ینه قاعدهٔ سجع اوزره برام
محذوفدر معلوم اوله که افعالك ومشتقاتنك اولنده اولان بارلر کرك
تحسین لفظ وکرك ادات استقبال اکر ما بعدی یعنی داخل اولدیغی

کلمه‌نك اولی یا یاخود میم یاخود مضموم اولورسه داخل اولان بامضموم اوقنور والا مکسور اوقنور اما سودی رحمه الله دیرکه بوتقریر روستاپیلوکوره در یعنی کویلولر بووجه اوزره اوقورلر ظرفای عجم جمیع صورتده مکسور اوقورلر دیو تفصیل ایلمشدر حقیقت حالده ظرافت بونده کر سائر جوامده داخل اولان بالر مفتوح اوقونور علی الاتفاق (کوه طاغ دیمکدر (شکافته ام یارمشم دیمکدر (محصول بیت) حضرت حقه مناجات طریقیله بیورور که سنك ایچون بر وبحرده کزمشم یعنی کشت وکذار ایلدم صحرا قطع ایلمشم وطاغ یارمشم یعنی سنی طلبده طی صحاری وجبال ایلدم (حاصلی زیاده مشقت واضطراب چکدم * وزهرچه رسید پیش روتافته لم * تاره بحریم وصل تو یافته ام * (وز ولزدن مخففدر (هرچه هرنسنه دیمکدر (رسید فعل ماضی مفرد غائب ایرشدی دیمکدر (پیش باء عجمك کسریله اوك معناسنه در (رو یوز دیمکدر (معلوم اوله که برکلمه‌نك آخرنده یا اولوب یانك دخی ماقبلی حرف علت اولسه اخرده اولان یایی اثباتده جائز اسقاطده (تافته ام میم متکلم ایله ماضیدن قسمدر چویرمشم دیمکدر (تا انتهاء غایت ایچوندر (بحریم وصل اضافت لامیه حریم وصل قرب خدادن عبارتدر زیرا درجهٔ قرب خدا نااهله مستور ومحفوظ اولدیغیچون حریم اطلاق اولنور (تویه اضافتده لامیه در (یافته ام میم متکلم ایله بولمشم دیمکدر (محصول بیت) هرنسنه دنکه قیمته ایرشدی یعنی او کیمه کلان ظهور ایدن شیدن یوز چویرمشم یعنی اعراض ایلدم تا کیم حریم وصله یول بولمشم یعنی بولدم حاصلی ماسوادن اعراض ایلدم حریم وصاله یعنی مقربیندن اولدم (بوز باعیده خون می کریم رباعیسنده اولان علل وازاحیف جاری اولمشدر ذکره حاجت یوق زیرا آنفا مرور ایلدی سری سقطی سوزلرنده * ابوهاشم صوفی قدس سره کفته است که کوه رابنوك سوزن از بیخ کندن آسانترست زرزیات کبرازدل بیفکندن * ابوهاشم صوفی کنیه سیله مشهوردر کوفی الاصلدر لکن شامده توطن ایتمشدر التمش برده وفات ایلمشدر (که حرف بیان (کوه را ادات مفعول بنوك باحرف استعانت (نوك اوچ معناسنه در (سوزن اکنه اضافت لامیه بیخ کوك دیمکدر (کندن

کاف عربك فتحیله قوپارمق معناسنه مصدردر آسان گکن یعنی قولای (تر ادات تفضیلدر (زای مفرده اسانتره متعلقدر نته کیم اسم تفضیل قواعدندندر (رزیلت کبرلامیه رزیلت الجقلق دیمکدر (ازدل بیفکندن لفظنه متعلقدر تقدیری زافکندن رزیلت کبر ازدلندیمکدر تقدیمی سجعدن ایچوندر (بیفکندن یا حرف تأکید افکندن همزه نك فتحی وضمی جائزدر براقق بونده اخراج معناسنه در (معلوم اوله که اولی همزه اولان کلماتك اوائله با یاخود نون نافیه ومیم ناهیه داخل اولسه همزه یایه قلب اولنور (محصول ترکیب) ابوهاشم صوفی قدس سره بیورمشلردر که کوهی اکنه اوجیله کوکندن قوپرمق یعنی طاغی ایکنه ایله قازه قازه دوز ایتمك قلبدن رزیلت کبری یعنی غایت دنی وخسیس اولان کبری اخراج ایلمکدن اسان ركدر حاصلی الحق ودنی اولان کبردن خلاص امر صعبدر ومحاله قریبدر زیرا محال دیسك اولیاء کرامه کبرلایق دکلدر اما حضرت ابوهاشمك محاله تعلیق ایدوب ایکنه ایله طاغی قوپرمغه تشبیه ایلدیکی غایت صعوبتندن کنایه در (قطعه * لاف بی کبری مزن کان ازنشان پای مور * درشب تاریك برسنك سیاه پنهان ترست * لاف معروف (بی ادات سلب (کبری یا حرفنه مصدر (مزن نهی حاضر مفرد مخاطب اورمه دیمکدر (کان که اندن مخففدر (که حرف تعلیل (آن اسم اشارتدر کبره (از اسم تفضیله متعلقدر یعنی پنهان تره (نشان علامت معناسنه در (نشان پای مور لامیه لردر پای اباق یعنی قدم دیمکدر مور قرنجه عربیده نمل (در حرف ظرف (شب تاریك بیانیه قرنلق کیجه دیمکدر (سنك سیاه دخی بیانیه قره طاش دیمکدر (لاف بی کبری مبتدا (پنهان ترست خبری (پنهان کیزلو دیمکدر (محصول بیت) کبرسزلك لافنی اورمه یعنی بنده کبر یوقدر دیو ادعا ایلمه زیرا کبر قرانلق کیجه ده قره طاش اوزره قرنجه نك اباغنك نشانندن یعنی ایزندن کیزلوردر یعنی درونده اولان کبری فرق ایتمك زیاده مشکلدر صوفیه قدس اسرارهم بوکه و بونك امثالی اولان شیلره شرك خفی دیرلر * وزدرون کردن برون آسان مکیر آن را کران کوه را کندن بسوزن از زمین اسانترست * درون ایچ معناسنه در بونده قلب دیمکدر کردنك مفعول غیر صریحی (برون طشره (برون کردن

اخراج ومخاطب اسنادر (آسان مکیر مفعول صریحی (مکیر فعل نهی مخاطب طوتمه دیمکدر (آن را آن اسم اشارتدر کبره را ادات مفعول انی دیمکدر یعنی اول کبری (کزان که ازاندن مخففدر که حرف تعلیل زان اسم تفضیله متعلقدر تقدیری آسان مکیر که کوه را کندن بسوزن از زمین آسان ترست ازان دیمکدر (کوه را را ادات مفعول (کوه کندنک مفعولی (کندن کاف عربیله مصدردر قوپرمق معناسنه (بسوزن غیر صریحی (با حرف استعانه (سوزن ایکنه (از زمین کندنک مفعول غیر صریحی (آسان تر اسم تفضیل (سین وتا ادات خبر (کندن مبتدا آسان تر خبری (محصول بیت) دخی قلبدن اول کبری طشره ایلمکی یعنی اخراج ایلمکی آسان طوتمه یعنی قولای ظن ایلمه زیرا طاغی یردن ایکنه ایله قوپرمق اخراج کبردن آسان رکدر (عروض) بو قطعه بحر رمل مثمندندر که سکز فاعلاتن دن عبارتدر صدر وابتدا سالم حشولر سالم عروض وضرب مقصور قصر آخرده اولان سبب خفیفک ساکننی اسقاط ومتحرکنی اسکانه دیرلر فاعلات فالور * ذوالنون مصری قدس سره پیش یکی از مشایخ مغرب بجهت مسئله برفت * ذوالنون مصری طبقهٔ اولی دندر اسمی ثوبان بن ابراهیم در کنیتی ابو الفیض در اخمیم مصردندر اخمیم کسر همزه ایله بر بلده نک اسمیدر وشیخی مغربده شیخ اسرافیلدر بیورمشدر که اوچ سفر ایلدم واوچ علم کوتوردم اول سفرده بر علم کوتوردم که انی هم خاص قبول ایلدی هم عام وایکنجی سفرده بر علم کوتوردم که خاص قبول ایتدی علم ایتمدی اوچنجی سفرده بر علم کوتوردم که نه خاص قبول ایتدی نه عام فبقیت شریدا طریدا وحیدا شیخ الاسلام یعنی پیر هرات بیورمشدر که اولکی علم توبه ایکنجی علم توکل ومعامله ومحبت اوچنجی علم حقیقت کذا فی نفحات الانس ذوالنون اطلاقنه سبب نقل اولنور که برکون صوکنارنده بر کوشک کوردم واول صویه کتدم وابدست الدم چونکه ابدستدن فارغ اولدم ناکاه کوزم کوشکده بر جاریه یه راست کلدی که حسن وجمالده ممتاز اقران دیدم که کیمک سین یعنی کیمک جاریه سی سین دیدیکه سنی اوزاقدن کوردم دیوانه ظن ایلدم چونکه یقین کلدک عارف ظن ایلدم زیاده

یقین کلدکده عالم ظن ایلدم دقت ایله نظر ایلدم هیچ بریسی دکلسین دیدمکه بونه کونه سوزدر جواب ویردیکه اکر عارف اولیدك حقدن غیریه نظر ایتمزدك واکر عالم اولیدك نامحرمه نکاه ایلمزدك واکر دیوانه اولیدك طهارت ایلمزدك بو سوزی سویلدی واول کنیزك ناپیدا اولدی بلدمکه آدمی دکل ایمش جانمه بر آتش دوشدی کندومی دریا جانبنه اتدم وبر جماعت ایله بر کشتی یه سوار اولدم کمی ده بر بازرکانك بر جوهری ضایع اولدی جمله اتفاق ایلدیلرکه بنده در بنی رنجیده ایلدیلر وتخفیف وتحقیر ایتدیلر دیدم یاربّ سن بیلورسین اول حینده یوزقدر بالق اغزلرنده بر کوهر دریا اوسننه کلدیلر بریني الدم وانلره ویردم چون بونی کوردیلر وعذر دیلدیلر اول وقتدن برو ذو النون ایله ملقب اولدی (بو حکایت بتمجا تمه بو طرزده کلدز (بجهت مسئله برو قت برمسئله ایچون دیمکدر (یا حرف وحدت (همزه حرف توسل (برفت فعل ماضی مفرد غائب کتندی دیمکدر (محصول ترکیبی) ذا النون مصری قدس سره برمسئله ایچون مغربه شیخلرندن بریننك حضورینه کتدی که مراد کشید وشیخی شیخ اسرافیل قدس سره در * آن شیخ کفت بهر چه آمدهٔ اکر آمدهٔ که علم اولین وآخرین بیاموزی این راروی نیست این همه خالق داند واکرآمدهٔ که اورا جویی آنجا که اول کام برکرفتی او خود آنجا بود * (بهر ادات تعلیل (آمدهٔ یا حرف خطاب (همزه حرف توسل (آمده ماضیدن قصمدر کلش سین دیمکدر (اکر ادات شرط (آمدهٔ فعل شرط (که حرف بیان (علم اولین لامیه (بیاموزی با حرف تأکید (آموزی فعل مضارع مفرد مخاطب (روی نیست ممکن دکلدر دیمك محلنده استعمال اولنور (همه جمله دیمکدر (داند فعل مضارع مفرد غائب دانیدن دن یادانستن دن زیرا مصدر تاینك ماقبلنه مخسمدن سین اولسه سین یا حذف اولنور یا یایه تبدیل اولنور یا هایه (جویی فعل مضارع مفرد مخاطب (اول کام بیانیه (کام کاف عجمیله ادیم دیمکدر (برکرفتی فعل ماضی مفرد مخاطب یردن قالدرمقیه دیرلر (او ضمیرلری خدایه راجعدر (خود ادات تأکید (انجا اول محلده دیمکدر (بود ادات ماضی ایدی دیمکدر (محصول ترکیبی) اول شیخ مغربی

یعنی شیخ اسرافیل دیدی نه ایچون کلمش سین یعنی نیه کلدک تا کره کلمش ایسک که علم اولین وآخرینی اوکرنه سین اکا امکان یوقدر بونی یجمله خالق تعالی بیلور یعنی اندن غیری کیمسنه بلمز اکر کلدک ایسه که انی یعنی خالق تعالی یی طلب ایده سین اول محلده که اول انیمی بوندن قالدرداک یعنی عزیمتک وقتنده خدای متعال یعنی طالبی اولدیغک اول مجلسده ایدی یعنی باری تعالی انده حاضر وناظر ایدی (حاصلی خدای عز وجل جمیع زمانده قولینک علی الخصوص طالبنک یانندن برآن مفارقت ایدوب منفک اولمز مکاندن منزه اولدیغی حالده نته کیم بیوردی (ونحن اقرب الیه من حبل الورید) (رباعی) زین پیش برون زخویش پنداشتمت * در غایت سیر خود کمان داشتمت * زین پیش بوندن مقدم دیمکدر (برون پنداشتمک مقدم مفعول صریحی (زخویش غیر صریحی (پنداشتمت تا ضمیر خطاب (پنداشتم فعل ماضی متکلم وحده ظن ایلدم دیمکدر (در حرف ظرف (غایت سیر خود لامیه لردر (کمان کاف عجمک ضمیله ظن معناسنه در (داشتمت تا ضمیر خطاب (داشتم فعل ماضی متکلم وحده (محصول بیت) بوندن اقدم یعنی سنی بولمزدن مقدم سنی کندمدن طشره ظن ایدر ایدم کندی سیریمک نها یتنده ظن ایدر ایدم یعنی ظن ایدر ایدمکه سیر وسلوکک نهایتنده سکا واصل اولورم * اکنون که ترایافتم آنی دانم * کاندر قدم نخست بگذاشتمت * اکنون الآن معناسنه در (که حرف رابط (ترا سنی دیمکدر (یافتم فعل ماضی متکلم وحده بولدم دیمکدر (آنی یا حرف خطاب اوسون دیمکدر (دانم فعل مضارع متکلم وحده (کاندر که اندردن مخفف (که حرف بیان (اندر ادات ظرفدر (قدم نخست بیانیه (بگذاشتمت (تا ضمیر خطاب (بگذاشتم فعل ماضی متکلم وحده براقدم دیمکدر (محصول بیت) الا آنکه یعنی شمدی سنی بولدم سن اوسین بلدمکه سنی قدم اولده براقدم یعنی ابتدای سلوکده براقدیغم سن سین شمدی بیلدم (عروض) بو رباعی عینیله خون می کریم دخی بهر نور باخیلری کبیدر * پیر هرات کوید او بلجوینده خود همراه هست دست وی گرفته در طلب خود می تازاند * جوینده اسم فاعل استیجی دیمکدر

(بتواند فعل مضارع مفرد غائب سكرتديرر ديمكدر بالف ونون ادات تحسينيه در لازمي تازيدن كلور (محصول تركيب) پير هرات يعني عبد الله الانصاري ديركه خداي متعال كشترغر استيجي ايله يعني طالبينله همراه در يعني يولداشدر طالبينك اليني طوتوب كنديي طلبنده سكرتديرر يعني خداي متعال هر آن وشانده حاضر وناظر در (كرفته ده اولان ها ترتيب ايچوندر طوتوب ديمكله تعبير اولنور (قطعه) *اينكه نبي نام بد ستست مرا زونه نشان* دست بكرفته مرا در عقب خويش كشان* آنكه آندن مرادي اشارت الهيه (كه حرف رابط صفت (ني ادات سلبيه (بد ستست ز با حرف ظرف در معناسينه (ميمي وتا ادات سلبيه مصدر وفدر (مرا دخي ميم مفرد متكلم مقامنده در تقديري اينكه نام از و بد ستم نيست نه نشان دير (ز و از وادن مخففدر (نه ها رسميله ونونك فتحيله ني كبي ادات سلبيدر (نشان بونده علامت معناسنه در (دست بكرفته نك مقدم مفعولي (بكرفته با حرف تأكيد كرفته ماضيدن قسميدر (مرا بونده ميم مفرده مقامنده دستنه مصروفدر تقديري دستم بكرفته ديمكدر (در عقب در حرف ظرف (عقب بحسب اللغه اوكچه ديمكدر لكن بونده اردندن كنايتدر (خويشنه اضافت بيانيه (كشان صفت مشبهه چكيجي ديمكدر (محصول بيت) اول الله كه بنم دستمده اندن نام يونشان يوقدر يعني الله عظيم الشان بكا يقيندن اولسيندن خبر وآگاهم يوقدر اوايسه بنم الميي طوتمش كندي اردنده چكيجي در يعني طريق مستقيمه هدايت ايديجيدر *اوست دست من وپاي نيز بهرجا كه روم* پاي كوبان ز پيش ميروم ودست فشان* اوست اوضمير غائب الله راجعدر (سين وتا ادات خبردر مبتداسي دست من در (دست من لاميه بنم الم ديمكدر (وپا دستيه معطوفدر (نيز دخي ديمكدر (بهرجا با حرف صله (هر ادات سور (كه حرف رابط صفت (روم فعل مضارع متكلم وحده كيدرم ديمكدر (پاي كوبان پاي كوب وصف تركيبي اولهرق رقاصده مصطلحدر الف ونون علامت صفت يعني پاي كوبان كاف عربيله صفت مشبهه در رقص وسماع ايديرك ديمكدر ز پيش (از پيش اوتقديرنده زاء مفرده ظرفيت ايچوندر (پيش باء عجميله اوك معناسنه در (مي ادات

استمرار (دست فشان پای کوبان کیدزال قفقه رق دیمکدر (محسول بیت) او الله عظیم الشاندر بنم الم والمغم یعنی دست و پایمك اینطیدیکی افعال نجله انکدر دخی هر زیه که کیدرز ایستم انك اوکنده رقص ایدوك والی قفقه رق کیدرم یعنی هر جانبه که کتسم بندن بر آن منفك اولماز (اینما تولوا فثم وجه الله) ایتنه تلمیح وااشادر (عروض) بو قطعه بحر رمل مثمن دندر صندر واعد ابسالم حشو لر مخبون که ثانی ساکنك سقوطی عروض وضرب مخبون ومقصور که ثانی ساکنك سقوطلندنصکره اخرنده اولان سبب خفیفك ساکنی اسقاط ومتحرکنی اسکان بویله اولنجه بر مصراعی فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات اولوب رمل مخبون ومقصور اولور * فضیل عیاض قدس سره میکوید که من حق سبحانه وتعالی را بدوستی پرستم که نه شکیم که نه پرستم * (فضیل عیاض قاعدهٔ اعجام اوزره علمین بیننده اولان لفظ ابن حذف اولنور حضرت فضیل طبقهٔ اولی دندر کنیتی ابو علی در بعضیلر کوفی و بعضیلر خراسان ناحیه سندن اولان مرو دندر و بعضیلر سمرقندیدر و بعضیلر بخاری الاصلدر دیدیلر یوز سکسان یدی محرم الحرامنده وفات ایتمشدر (منقولدر که اوائل حالنده قطاع طریق ایدی بر کون اصحابی بر کاروان اوردیلر واهل کروانی طعامه اوتورتدیلر کاروانیلر سؤال ایلدیکه رئیسکز کیمدر دیدیلر که بزمله دکلدر فلان محلده بر درخت دیبنده نماز قیلار دیدیلر که نماز وقتی دکلدر جواب ویردیلر که تطوع قیلار دیدیلر که رمضان دکل جواب ویردیلر که نافله طوتار اول آدم تعجب ایدوب یقین واردی کوردیکه خضوع وخشوع ایله نماز قیلار نمازدن فارغ اولنجه صبر ایلدی ودیدیکه اوروج طوتارسین ونماز قیلارسین وقطع طریق ایدرسین الضدان لایجتمعان فضیل دیدیکه قرآن بیلورمیسین دیدیکه بیلورم دیدی * واخرون اعترفوا بذنوبهم خلطوا عملا صالحا واخر سیئا * ایت کریمه سنی اوقواول ادم متحیر اولدی کراماتی و قصه سی طویل لذیل در مانحن فیهمزدن خارجدر لکن عاقبت حضرت ابو حنیفه ایله صحبت ایدوب تائب اولمشدر (که حرف بیان (بدوستی با حرف مصاحبت یا حرف مصدر پرستم فعل مضارع ومتکلم وحده طبرم

دیمکدر (که حرف تعلیل (نشکیبم فعل نفی مستقبل متکلم وحده صبرایدم دیمکدر (که حرف بیان (نپرستم فعل نفی مستقبل متکلم وحده طپیم دیمکدر (محصول ترکیب) فضیل بن عیاض قدس سره بیوررکه بن حق سبحانه وتعالی یه دوسلق ایله طپرم یعنی الله تعالینک رضاسیچون عبادت وطاعت ایدرم جنت وجهنم ایچون دکل که صبر ایدمم که طپیم یعنی خدای تعالینک محبتی بنی بندن المشدر بالضروری عبادت وطاعت ایدرم ایتمک المده دکلدر * بعضی از ین طائفه راپرسیدند که سفله کیست کفت انکه حق را بریم وامید می پرستد پس کفتند توچون پرستی کفت بمهر ودوستی که مهر دوستی وی مرابرخدمت وطاعت دارد * بعضی یاوحدت نوعیه (از ین از این دن مخففدر (از حرف بیان (این اسم اشارتدر (طائفه بلوك دیمکدر (پرسیدند فعل ماضی جمع غائب صوردیلر یعنی سؤال ایلدیلر دیمکدر (که حرف بیان (سفله سینک ضمی وفانک سکونیله دون همت کمسیه دیرلر (کیست که ذوی العقولده مستعمل اولان که درسین وتا ادات خبردر کیمدر دیمك اولور بیم خوف معناسنه در (امید همزه نک ضمی ومیمك کسریله رجا معناسنه (می پرستد می ادات استمرار (پرستد فعل مضارع مفرد غائب پرستیدن دن مشتقدر طپر معناسنه (پس باء عجمك فتحیله فاء تعقیبیه معناسنه در ترکیده ایمدی ایله تعبیر اولنور (کفتند فعل ماضی جمع غائب دیدیلر یعنی سؤال ایلدیلر (چون روم ضمله عربیده کیف کبی نیجه دیمکدر (پرستی فعل مضارع مفرد مخاطبدر طپرسین دیمکدر (کفت جوابنده دیدی (بمهر باحرف مصاحبت سببیتی متضمن در مهر میمك کسریله محبت معناسنه در (دوستی یا حرف مصدردر (که حرف تعلیل (دوستی وی لامیه (وی ضمیر غائب حقه راجعدر (مرا بنی دیمکدر (دارد فعل مضارع مفرد غائب داریدندن یاداشتن دن نزرا مصدر ثانینك ماقبلنده خسشفدن شین معجمه اولسه تاداله قلب اولندقدنصکره شین رایله قلب اولنور (محصول ترکیب) بوطائفه دن یعنی مشایخ بلوکندن بعضیسنه سؤال ایلدیلرکه دنی الاصل ودون همت کیمدر جوابنده دیدیکه حق تعالی یه خوف ورجا اوزره طپه یعنی خوف جحیمدن ورجاء جناندن اوتوری طپاندر دیدی (ایمدی دیدیلرکه

سن نیجه طپنرسین دیدی محبت ایله ودوستلق ایله یعنی الله عظیم الشانه محبتمدن ناشی طپرم زیرا انك محبتی ودوستلغی بنی خدمت وطاعتده ایلر یعنی بکا عبادات ایتدیرن انك محبتیدر لکن فهم اولنمعون که بو کلام الامن والخوف کلاهما کفر کلامنه مناقض اوله بو دکلدر بو یله عبادتده در زیرا امن وخوفدن ایچون عبادت ایدن نفسی ایچون عبادت ایتمش اولور الله تعالی ایچون اولماز بوایسه صوفیه بینده شرك خفیدر بوخسه حق تعالینك سخطندن کلیا امین اولمق ورحمتندن کلیا مأیوس اولمق کفر اولدیغنه شبهه یوقدر (رباعی) جانا زدر تودور نتوانم بود* فارغ بهشت وحور نتوانم بود* جانا الف حرف ندا ای جان دیمکدر (جان بحسب اللغة روح حیوانیه یه دیرلر روح انسانیه یه روان دیرلر بونده محبوب معناسنه در یعنی حق جل وعلا در کمال مرتبه زوجه انسانك محبتی اولدیغی اجلدن پك سودیکی محبوبه جان اطلاق اولنور مجازا (درتو لامیه درقپو معناسنه در (دور اوزاق دیمکدر بعید معناسنه نتوانمك مفعول صریحی (نتوانم فعل نفی مستقبل متکلم وحده قادر دکلم دیمکدر (بود بونده بودن معناسنه در زیرا قاعدهٔ اعجامدندر که ماضی مضارعه مقارن لواسه مصدر معناسنی افاده ایدر (فارغ اسم فاعلدر قناعت ایدیجی دیمکدر (نتوانمك مفعول صریحی (بهشت با حرف مصاحبت فارغه متعلق (بهشت جنت دیمکدر (حور بهشته معطوف جنتده اولان جواریه دیرلر (محصول بیت) جانا سنك قپوکدن یعنی ای بارخدا سنك درکاه مقبولکدن بعید اولمغه قادر دکلم یعنی عبادات وطاعاتکدن بر آن منفك اوله مم وحور وجنان ایله قناعت ایدیجی اوله مم یعنی وعد بیوردیغك حور وجنان ایله قانع ومتسلی اوله مم* سر بر در تو بحکم عشقم نه بمزد* زین درچه کنم صبر نتوانم بود* بحکم عشقم ده کی میم متکلم سرّه مصروف در تقدیری سرم بر در تو بحکم عشقست در (سر مبتدا عشق خبری (بحکم عشق بانیه با حرف صله عشق حکمنه در یعنی عشقك مقتضاسنه در (نه ادات نفی (بمزد (با حرف سبب مزد میمك ضمی وزانك سکونیله ثواب واجرت معناسنه در (چه کنم نه یپایم دیمکدر (صبور جهول وزنی اوزره اسم فاعلدر (محصول بیت) بو بیت بیت اوله مقام تعلیلده در بهشت وحور ایله قانع اوله مم زیرا باشم بو قپوده عشق

مقتضاسنجه دیر یعنی سکا محبتدن ایچوندر اجرت وثواب ایچون دکلدر
زیرا جنت ایچون عبادت اجرت اولمش اولور نتم عبادتم بویله دکلدر
محبتمدن ناشی بو قپودن نه بیایم صبور اولمقلغه قادر دکلم یعنی محبتم
بو مرتبه ده در قوللق ایتمکلکه صبر ایده مم (عروض) بور باعینک تفصیلی
ذکر اولنه مرور ایلدی (قطعه دیگر) کی شود سوز فتیلت کشت زیره
تیره خاک* زانکه این آتش زجان روشن اوخاسنست* کی کاف عربیله
بونده زماندن سؤالدر که قچن معناسنه استفهام انکاری معناسنی متضمندر
(شود فعل مضارع شویدندن یا علی غیرقیاس شدندن مشتقدر
اولور دیمکدر (سوز اسم مصدردر یانمه معناسنه شودک اسمیدر (فتیله
اضافتی لامیه فتیلنده تا خطابیه بویله در (فتیل فعیل بمعنی مفعولدر
مقتول معناسنه (کشته کاف عربک عنیله بونده سونمش معناسنه در زیرا
آتش وشمع ایله ذکر اولنسه بو معنایه استعمال اولنور اما اصل معناسی دپه لنمش
دیمکدر وشودک خبریدر (زیر آلت دیمکدر تحت معناسنه در (تیره خاکه
اضافتی بیانیه (تیره خاک قره طپراق دیمکدر (زانکه اول اجلدنکه دیمکدر
(جان روشن بیانیه (روشن منور معناسنه در (اوبه اضافت لامیه
فتیله راجعدر (خاسنست سین وتا ادات خبردر (خاست فعل ماضی
مفرد غائب ظاهر اولدی دیمکدر فاعلی تحتنده این آتش مبتدا
خاسنست جمله سی خبردر (محصول بیت) قچن سونور سنک مقتولکک
یانمه سی قره طپراق التنده یعنی سنک اتش عشقکله اولدلرک آتشی
قره طپراق التنده یعنی مرقدنده دخی سونمز اول اجلدنکه اول
آتش مقتولک منور اولان جانندن ظاهر اولمشدر یعنی عشق جسمنده
دکلدرکه اولمکله زائل اولسون بلکه روحنده در الی غیرالنهایه
باقیدر زائل اولمز * چون تواند عاشق ازطوق وفایت سرکشید*
غری آسا طوق اواز کردن اوخاسنست * چون نیچه دیمکدر ادات
استفهامدر (تواند فعل مضارع مفرد غائب توانیدندن مشتقدر
(عاشق فاعلی (ازطوق کشیدک مقدم مفعول غیر صریحی (طوق
بوغازه طاقلان شیئه دیرلر کرک تیمور وکرک غیری شیدن اولسون
(طوق وفایت اضافتلر لامیه لردر (سر باش معناسنه در کشیدک مقدم
مفعول صریحی (کنید فعل ماضی بونده مصدر معناسنه در زیرا

مضارعه مقارندرکه تواندندر (قری یاء اصلیه ایله برمشهور قوشدرکه
کردننده حلقـه اولور (آسا الف ممدوده ایله ادات تشبیه (کردن او
لامیـه (از کردن خاسنك مفعول غیرصریحی (کردن بوین دیمکدر
(اول عاشقه راجعـدر (محصول بیت) نیجه قادر اولور عاشق سنك
وفاك طوقنـدن باش چکه یعنی عبـادت وطاعت ایلمکدن اعراض
ایلیه (مصراع ثانی مقـام تعلیلده در زیرا قری کبی او عاشقك طوقی
عاشقك کردنندن ظاهر وهویدا اولمشدر عینیله قریده نه شکل طوق
ذاتی ایسـه عاشقده دخی طوق وفا اویله ذاتیـدر عرضی دکلدرکه
طاعتـدن اعراض ایلیه (عروض) بوقطعـه بحر رمل مقصور
مثمن در که یالکز عروض وضربنده قصر طاری اولمشـدر سائری
سالمدر تفصیلـه حاجت یوق * معروف کرخی قدس سره کفت
است که صوفی اینجـا مهمانست تقاضای مهمان برمیزبان جفـاست
مهمان که باادب بود منتظر بودنه متقاضی * معروف کرخی طبقهٔ اولی
مشـایخندندر بعضیلر ابدالدندر دیدیلر کنیتی ابومحفوظدر پدرلری
اسمی فیروز هجرتك ایکیوزنده دار آخرته انتقال ایتمشدر پدر ومادری
ترسا ایدیلر معلمه ویردکلرنده دیدیلر که ثالث ثلثةدی دیدیکم لا بل هو الله
الواحد هرچند که استـادی اصرار ایلدی بوسوزدن فارغ اولمدی
عاقبت کندی وعلی بن موسی الرضانك النـده مسلمان اولدی
برازمدتدنصکره پدرینك خانه سنه کلوب قپویی دق ایلدی صوردیلرکه
کیمدر دیدی اوغلو کز معروف دیدیلر قنغی دینـده سین دیدی
دین محمـد المصطفی دنم اول محلده پدر ومادری دخی مسلمـان اولدی
اندن داود طائی یه کلوب چوق ریاضت چکوب مشـار بالبنـان اولدی
حکایات عجیبـه سی ومناقبات غریبه سی واردر از جمـله برکونده
نقض وضوء ایلدی ودر حال تیمم ایلدی دیدیلرکه دجله یقینـدر
دیدیکیم دجله یه وارنجه عمرم آخر اولورسه حالم نیجه اولور (اینجـا
بومحلده دیمکدر یعنی دنیاده (مهما نست مهمان مسافر معنـاسنه در
یعنی قونق (سین وتا ادات خبردر (صوفی مبتـدا (مهمانست خبری
(تقاضا تفاعل بابندن مصدردر بونده اسلوب عجم اوزره ضاد مفتوح
اوقنور اصل تقـاضی در دین طلب ایتمك معناسـنه در (با اضافت

ایچوندر زیرا کلمه نك آخری حرف مددر نته کیم مقدما بیان اولندی (مهمانه اضافت لامیه (میزبان زانك ضمیله مسافر صاحبی دیمکدر (بجفا اذیت معناسنه در (تقاضای مهمان مبتدا جفاست خبری (که حرف رابط صفت (با حرف مصاحبت (ادب بودك مفعول غیر صریحی (منتظر بودك مفعول صریحی (نه حرف نفی (متقاضی تفاعل بابندن اسم فاعلدر دین طلب ایدیجی دیمکدر (محصول ترکیب) معروف کرخی قدس سره بیورمشلردر که صوفی بودنیاده مسافردر مسافرك دین طلبی یعنی اکرام طلبی صاحب خانه اوزره جفا واذیتدر (حاصلی مسافره صاحب خانه نك اکرام ایتمه سی واجبه‌ٔ نز مبتدر لکن انی لسانه کتوروب طلب ایلك صاحب خانه‌یه اذادر مسافر که ادب ایله اوله یعنی مؤدب اوله منتظر اوله‌لی اکرام طلب ایتمه‌لی دکل (قطعه) مهمان توام درصف از باب ارادت* بنشسته بهرچیز که آید زتوراضی* مهمان تو لامیه میم ضمیر متکلم (در حرف ظرف (صف معروف (ارباب اهل معناسنه (ارادته اضافت بیانیه (بنشسته با حرف تأکید نشسته ام تقدیرنده اوتورمشم دیمکدر (با حرف صله (هرچیز هرنسنه دیمکدر (که حرف رابط صفت (آید فعل مضارع مفرد غائب کله دیمکدر آیدن‌دن یا علی غیر قیاس آمدن‌دن (زتو آیده متعلقدر (راضی نشسته نك مفعول صریحی (محصول بیت) ارباب ارادت یعنی اهل ارادت صفنده یعنی صیره سنده سنك مهمانکم هرنسنه که سندن کله راضی وخشنود وقانع اوتورمشم (حاصلی اهل ارادت بیننده سنك مهمانکم سندن کلن نسنه یه راضیم* بنهاده بخوان کرمت دیدهٔ امید* انعام ترا منتظرم نی متقاضی * بنهاده با حرف تأکید (نهاده نهاده ام تقدیرنده قومشم دیمکدر (بخوان با حرف صله (خوان واو رسمیله سفره معناسنه در (کرمت تا ضمیر خطاب اضافتلر لامیه در (دیدهٔ امید لامیه دیده کوز امیدتر کیبجه اومق معناسنه (انعام ترا لامیه (نی ادات نفی (محصول بیت) سنك کرمك سفره سنه امیدم کوزینی قومشم یعنی امید وارم سنك انعامکه منتظرم دین طلب ایدیجی دکلم ترك ادب ایلم (عروض) بوقطعه بحر هزجدن در صدر وابتدا اخرب خرب که مفاعیلن دن میم ونونك

سقوطی فاعیل قالوب مفعول یه نقـل اولنور حشولر مکفوف کف که
آخرده اولان سبب خفیف که نوندر سقوطی مفاعیـل قالور
عروض وضرب محـذوف حذف که آخرده اولان سبب خفیف که
لن در سقوطی مفاعی قالوب فعولن لفظنه نقل اولنور بویله اولنجه
برمصراعی مفعول مفاعیل مفـاعیل فعولن اولوب هزج مثمن اخرب
مکفوف محذوف اولور (ومعلوم اوله که اکر عروض وضربی محذوف
اولمیـدی رباعی دیرایدك لکن اوزان رباعینك علتنـده حذف
اولمدیغی جهتدن قطعـه اطلاق اولنور * بایزید قدس سره
پرسـیدند که سنت کدامست و فرض کدلم فرمود که سنت ترك
دنیا است وفرض صحبت مولی * بایزید طبقهٔ اولیدندر اسمی طیفوردر
منشأی بسطامدر (منقولدر که اناسی مکتبه کوندردی یعنی استـاده
ویردی چونکه درسی سورهٔ لقمانده بو آیتـه کلدیکه (ان اشکرلی
ولوالدیك) یعنی خدای عز و جل بیورر که بکا خدمت وشکر ایت
ووالدینکه شکر وخدمت ایت استادندن بو آیتك تفسـیرینی سؤال
ایلدی استـاد دخی تفسیر ایدنجه کوکلنه کار ایلدی مصحفی براقدی
واذن طلب ایدوب خانه سنه کلدی ووالده سی دیدیکه یاطیفور
نیه کلدك دیدیکیم ای والده سکا هدیه کتوردم که بو آیتـه کلدم
حق تعـالی کندو خدمتیله وسنك خدمتکله امر ایدر بن ایسـه
ایکی خانه ده کتخدا اولهمم بو آیت بنم جانیمه کار ایلدی الله ایچون
اولسون خدادن طلب ایله یابتون سنك اولهیم یاخی خدایه بغشله که بتون
انك اولهیم ووالده سی دیدیکه ای فرزندارجمندم سنی الله اصمرلدم
بویله دینجه بایزید بسطامدن سیاحت ایلدی و وافر مدت ریاضت
ومشقت چکدی وچوق مشایخله بولشدی جمله دن بریسی امام جعفر
صادق ایدی رضی الله عنه (پرسیدند فعل ماضی جمع غائب سؤال
ایلدیلر دیمکدر (که حرف بیان (سنت معروف (کدام قنغی دیمکدر فرض
معروف (کدام کدامست تقدیرنده در (فرمود فعل ماضی مفرد غائب
بیوردی دیمکدر (که حرف بیان (دنی اسلوب عجم اوزره یاء اولی مکسور
اوقنور دنیا دیمکدر (صحبت یونده تقربدن عبارتدر (محصول ترکیب)
بایزید قدس سره حضرتلرینه سؤال ایلدیلر که سنت قنغیدر یعنی

امر

اثررسوله كتمك نه كونه در ونه صل در ونه شي در وفرض قنغي شي در يعني مؤمنك لازمهٔ ذمتي اولان نه شي در بيورد بلكه سنت ترك دنيادر وفرض صحبت مولى در يعني اللهه كمال ايله تقربدر (مثنوى) اى كه درشرع خداوندان حال * ميكنى ازسنت وفرضم سؤال * اى حرف ندا (اى كه كس كه تقديرنده (كه حرف رابط صفت (در حرف ظرف (شرع بونده مسلك ديمكدر خداوندان الف ونون ادات جمعدر خداوند بونده صاحب معناسنه در حاله اضافت بيانيه مى ادات حكايه كنى فعل مضارع مفرد مخاطب ايدر ايسك ديمكدر از سنت وفرضم ازمن سنت وفرض تقديرنده يعنى ضمير منفصل ضرورت وزن ايچون متصل اولمشدر (محصول بيت) اى كيمسه كه حال صاحبلرينك مسلك ومذهبنده بكا سنت وفرضدن سؤال ايدرسين يعنى بومذهبده اولان سنت و فرضى بكا سؤال ايدن كيمسه * سنت امد رخ زدنى تافتن * فرض راه قرب مولى يافتن * سنت آمدك فاعلى آمد فعل ماضى مفرد غائب كلدى ديمكدر لكن اولدى معناسنه (دررخ بونده يوز معناسنه در ومبتدادر (زدنى تافتنك مفعول غير صريحى (تافتن چويرمك معناسنه مصدردر رخ تافتن روتافتن اعراض ايلمكدن كنايه در نته كيم تركيده دخى يوز چوردى ديرلر اعراض ايلدى ديمكدر تافتن مبتدانك خبرى مبتدا خبريله جمله سى آمدك مفعولى (فرض فرض آمد تقديرنده (راه قرب مولى بيانيه ولاميه (يافتن بولمق معناسنه مصدردر (راه مبتدا يافتن خبرى مبتدا خبريله مقدر آمدك مفعول صريحى (محصول بيت) سنت دنيادن يوز چويرمك اولدى فرض قرب مولى يولينى بولمق اولدى حاصلى مذهب اهل حالده سنت دنيادن اعراض ايدوب يوز چويرمكدر فرض اللهه تقرب يولنى بولمقدر (عروض) بومثنوى بحر مسدس نه ندر صدر وابتدا سالم حشولر سالم عروض وضرب محذوف حذفكه آخرده اولان سبب خفيفى اسقاطدر فاعلا قالوب فاعلن آلتى يرينه كلور بويله اولنجه بر مصراعى فاعلاتن فاعلاتن فاعلن اولوب رمل مسدس محذوف اولور * شبلى را قدس سره شورا افتاد بيمارستان بردند جمعى بنظارهٔ وى رفتنده پرسيد كه شما كيانيد كفتند دوستان تو سنكى برداشت و برايشان حمله كرد جمله بكريختند كفت بازآييد اى مدعيان كه دوستان از دوستان نكريزند

ورسنك جفاى شان نپرهيزند* شبلى طبقهٔ رابعه رجالندن در اسمى جعفر بن يونسدر كنيتى ابو بكردر بغدادده مدفوندر اصلى مصريدر خيرنساجك مجلسنده توبه ايلمشدر مالكى المذهبدر (منقولدركه دائما مناجاتده دير ايديكه يارب خلق سنى نعمالك ايچون سورلر بن بلالك ايچون سوزرم (را ادات صله (شور اسم مصدردر بونده جذبه دن كنايتدر (افتاد فعل ماضى مفرد غائب واقع اولدى ديمكدر (ببيمارستان باحرف صله (بيمارستان محل معالجه ديمكدر (بردند فعل ماضى جمع غائب ايلتديلر ديمكدر (جمعى يا حرف وحدت برجمع يعنى بر الاى كيمسه بنظارهٔ وى اضافت بيانيه (با حرف صله (نظاره سير وتماشا معناسنه (وى ضمير شبلى يه راجعدر (رفتند فعل ماضى جمع غائب كيتديلر ديمكدر (پرسيد فعل ماضى مفرد غائب صوردى ديمكدر فاعل ضميرى تحتنده شبلى يه راجعدر (كه حرف بيان شما ضمير منفصل جمع مخاطب سزلر ديمكدر كيانيد ذوى العقولده مستعمله اولان كه نك جمع مخاطبيدر كافدنصكره اولان ياهاء رسميدن بدلدر كيملرسز ديمكدر (بعض نسخه ده چه كسانيد واقعدر نه كيمسهلرسز ديمك اولور (كفتند فعل ماضى جمع غائب ديديلر ديمكدر دوستان تولاميه دوستان دوستك جمعيدر وكفتندك مقول قوليدر (سنكى يا حرف وحدت سنك طاش (برداشت فعل ماضى مفرد غائب فاعلى تحتنده قالدردى ديمكدر (برحرف استعلا ايشان ضمير جمع غائب انلر ديمكدر (حمله هجوم معناسنه در (كرد فعل ماضى مفرد غائب ايلدى ديمكدر (بكريختند با حرف تأكيد (كريختند فعل ماضى جمع غائب قاچديلر ديمكدر (باز كرو معناسنه (آييد فعل امر جمع مخاطب كلك ديمكدر (اى حرف ندا (مدعيان مدعينك جمعيدر اى دوستلق دعوا ايديجيلر ديمكدر (كه حرف تعليل (نكريزند فعل نفى مستقبل جمع غائب قاچمزلر ديمكدر مفردى نكريزد كريختن دن زيرا مصدر تأنيثك ماقبلنده خسشفدن خاء معجمه اولسه تا داله قلب اولندقدنصكره خا زايه قلب اولنور (سنك جفاى شان بيانيه ولاميه (شان ضمير جمع غائب (نپرهيزند ياء عجميله فعل نفى مستقبل جمع غائب احتراز واجتناب معناسنه صاقنمزلر ديمكدر (محصول تركيب) شبلى قدس سره حضرتلرينه جذبه واقع اولدى محل معالجه يه كتورديلر پر الاى كيمسه انى تماشايه كتديلر شبلى سؤال ايلديكه

سزلر

سزلر كيملرسز ديديلر كه سنك دوستلر يكز برطاش قالدره‌ى وانلر
اوزرينه حمل وهجوم ايلدى جمله‌سى قاچديلر شبلى ديدى كيرو كلك
اى مدعيلر يعنى اى دوستلق ادعا ايدنلر كلك زيرا دوستلر دوستلردن
قاچمز يعنى محب صادق اولنلر محبوبلرندن قاچمزلر وانلرك سنك
جفاسندن صاقنمزلر يعنى لذا وجفا وجور و بلياتندن اجتناب وپرهيز
ايتمزلر (قطعه) آنست دوستدار كه هرچند دشمنى * بيند زدوست پيش
شود دوستدارتر * آنست آن اسم اشارت سين وتا اداث خبر اولدر
ديمكدر مقدم خبر (دوستدار وصف تركيبيدر محب معناسنه مؤخر مبتدا
(كه حرف بيان (هرچند هر نقدر ديمكدر (دشمنى يا حرفنه مصدر دشمنلك
ديمكدر بيندك مقدم مفعول اولى (بيند فعل مضارع مفرد غائب كورر سه
ديمكدر (بينيدندن يا بطريق الشاذ ديدندن (زدوست غير صريحى
(پيش باء عربيله زياده معناسنه مفعول ثانيسى (شود فعل مضارع
مفرد غائب اولور ديمكدر شويدندن يا على خلاف القياس شدندن
زيرا حروف يلرنودن دالك ماقبلنده برشى يوقدر (دوستدارتر شودك
مفعولى (تر ادات تفضيل زياده دوست اولور ديمكدر (محصوليت)
محب صادق اول كيمسه‌در كه هرنقدر دوستدن دشمنلكى زياده كورر سه
محب اولور يعنى نقدر اذا وجفا كورر ايسه محبتى ارتر (شمعى
مرحوم بو محلده برقاچ معنى ويرمش اولى زياده دوستدر ديديكى
آشكاره دكل زيرا پيشك هيچ اعرابدن محلى اولمازاولديغى صورتده
دوستدارتر لفظنه ى ياء مصدرى تقدير ايلملى زياده دوستلغى زياده
اولور ديمك اولور تكلفه محتاج ومعناى ثالثى كه پيشى باء عجميله اولمق
جائزدر ديمش هله ومعنايى يانندن ويرمش لكن بو معنى معناى ثانيدركه
بزتفصيل ايلدك فافهم * برسر هزار سنك ستم كرخورد ازو * كردد
بناى عشقش ازان استوارتر * برسر خوردك مفعول غير صريحى (هزار
صريحى بيك ديمكدر اسماء اعداددن سنك هزارك تميزى (سنك ستم
مجازا بيانيه يالاميه جفادن كنايتدر (كر حرف شرط (خورد فعل
مضارع مفرد غائب فعل شرط خوريدندن يا خوردندن زيرا مصدر
دالينك ماقبلنده يارنودن را اواسه را مفتوح قيلنور فاعلى تحتنده
دوستداره راجعدر (كردد كاف عجمله فعل مضارع مفرد غائب

اولوردیمکدر جزاء شرط (بنای عشقش لامبدر در شین ضمیر دوستداره راجعدر (بنای عشق کردد فاعلی (ازان بوبله محلرده اولکی مرتبه دن دیمکدر مشار الیهی سنکده اولسه اولور لکن سقامتدن خالی دکلدر (استوار همزه نك ضمی وسینك سکونی وتانك ضمیله محکم وقوی معناسنه در (تر ادات تفضیل (محصول بیت) بانی اوزرینه یعنی باشنه محبوبندن اکر او محب بیك سنك ستم یرسه یعنی متأذی اولور ایسه ده بنای عشق اولکیدن محکم وقوی رك اولور (عروض) بو قطعه بحر مضارعدندر که اصلی ایکی کره مفاعیلن فاعلاتن مفاعیلن فاعلاتن در صدر وابتدا اخرب خرب مکررا بیان اولندی مفعول قالور حشولری مکفوف کف آخرده اولان سبب خفیفك ساکننی اسقاطه دیرلر فاعلات مفاعیل قالورلر عروض وضربی محذوف حذف آخرده اولان سبب خفیفی اسقاطدر فاعلا اولوب فاعلن لفظنه نقل اولنور بو یله اولنجه بر مصراعی مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن اولوب مضارع اخرب مکفوف محذوف اولور * وهم ازوی آرند که وقتی بیمار شد خلیفه طبیب ترسایی بمعالجت وی فرستاد طبیب از و پرسید که خاطر تو چه میخواهد گفت آنکه تو مسلمان شوی ترسا گفت اگر من مسلمان شوم تو نیك میشوی واز بستر بیماری برخیزی گفت آری پس بروی ایمان عرضه کرد * وهم ازوی دخی اندن دیمکدر یعنی شبلینك حکایاتندن (آرند فعل ماضی جمع غائب گتورمشلر یعنی نقل وبیان ایلمشلردر (بعض نسخه ده منقولست واقع اولمشدر مآلی بردر (که حرف بیان (وقتی یا حرف وحدت (بیمار شد خسته اولدی دیمکدر یاء عربیله بعض نسخه ده شده بود واقع اولمشدر اولمش ایدی دیمکدر (خلیفه یعنی پادشاه اسلامکه مقتدر بالله ایدی خلفای عباسیه دن (طبیب علم طب بلیجی دیمکدر (فعیل بمعنی فاعلدر ترسایه اضافتی بیانیه (ترسایی یا حرف وحدت ترسانك فتحی ورانك سکونیله نصرانی یا آتش پرست معناسنه در (بمعالجت با حرف صله (معالجت مفاعله بابندن مصدردر (تا اسلوب اعجام اوزره طویل یازیلور بمعالجهٔ او یازان بو قاعده دن غافل ایمش (بمعالجت وی بعض نسخه ده بمعالجت او مآللر بردر شبلینك معالجه سنه یعنی اکا علاج ایتمکه حاصلی مداوات وتیمار ایتمکه (فرستاد فعل ماضی مفرد

غائب ارسال ایلدی یعنی کوندردی (پرسید فعل ماضی مفرد غائب
صوردی دیمکدر (که حرف بیان (خاطر بونده کوکل دیمکدر (تویه
اضافت لامیه (چه نه دیمکدر (می خواهد می حرف حال (خواهد
واو رسمیله فعل مضارع مفرد غائب استر دیمکدر خواهیدندن
یا خواستندن زیرا مصدر ثلاثینک ماقبلنده سین اولسه تا داله قلب
اولندقدنصکره سین یا حذف یا یایه ویا هایه تبدیل اولنور بونده
هایه تبدیل اولمشدر (گفت شبلی دیدی (آنکه آن اشارتدر چه یه
(که حرف بیان اول نسنه استرکه دیمکدر (شوی فعل مضارع مفرد
مخاطب اوله سین دیمکدر (ترسا گفت طبیب دیدی (اگر اداة شرط
(من بن دیمکدر (شوم فعل مضارع نفس متکلم وحده فعل شرط
اولورسم دیمکدر (نیك ایو دیمکدر (میشوی می اداة حالی جمله سیله
جزای شرط (واو حرف عطف (پستر بانك عجمك کسری وسینك
سکونیله دوشکدر عربجه فراش دیرلر (بیماره اضافت لامیه (بیماری
یا حرف مصدر (برخیزی فعل مضارع مفرد مخاطب قالقارسین
دیمکدر (گفت شبلی دیدی (آری افعال تصدیقدندر نعم معناسنه
ترکیجه اوت دیمکدر (پس فاء نتیجه معناسنه در بانك عجمك فتحیله
(بروی حرف صله بامعناسنه (وی ضمیر ترسایه راجعدر (عرضه کرد
عرض ایلدی یعنی کلمتین شهادتینی عرض ایلدی حاصلی تلقین
ایلدی (محصول ترکیب) داخی شبلینك حکایاتندن نقل ایدرلر که
یا نقل اولنمشدر که بر وقت خسته اولدی یا خسته اولمش ایدی
خلیفه اکا مداوات ایچکه بر کافر طبیب ارسال ایلدی طبیبه سؤال
ایلدیکه کوکلك یعنی جانك نه استر شبلی دیدی اول نسنه یی استرکه
سن مسلمان اوله سین طبیب دیدی اگر بن مسلمان اولورسم سن ایو
اولور میسین یعنی شفا بولور میسین دخی خسته لك دوشکندن
قالقار میسین شبلی دیدی اوت قالقارم وشفا یاب اولورم ایمدی
طبیبه ایمان عرض ایلدی وتلقین اسلام ایلدی بعض نسخه ده
اشاغیده کله جك چون وی ایمان آورد برینه ووی ایمان آورد
واقعدر یعنی طبیب دخی ایمان کتوردی دیمك اولور بو نسخه
صوابدر (زیرا بازده یغیر نسخه یه مذکوره بو معنایی سیاق وسباق

قرینه سیله کوزتملی (لکن شارح مرحوم بونسخه یی اختیار ایتدیکندن بزدخی انك اثرنجه کیتدك * چون وی ایمان آورد شبلی از بستر برخاست و بروی از بیماری اثری پس هردو همراه پیش خلیفه رفتند وقصه را بخلیفه باز کفتند خلیفه بکفت پنداشتم که طبیب پیش بیمار فرستاده ام من خود بیمار پیش طبیب فرستاده ام (چون ادات تعلیل (وی ضمیر طبیبه راجعدر (آورد فعل ماضی مفرد غائب الف ممدوده ایله واوك فتحی ورانك سکونیله ایمان کتوردی یعنی اقرار باللسان وتصدیق بالجنان ایلدی (برخاست فعل ماضی مفرد غائب قالقدی دیمکدر (وبروی یعنی شبلی اوزره (از بیماری یا حرف مصدر (اثر علامت معناسنه (نی ادات نفی یوق دیمکدر (پس فاء فذلکه معناسنه (هردو هر ایکی سی (همراه یولداش یعنی رفیق دیمکدر (پیش باء عجمك کسریله قبت معناسنه عربیده عند کبی (خلیفه یه اضافت لامیه (رفتند فعل ماضی جمع غائب کتدیلر دیمکدر (وقصه را را ادات مفعول (بخلیفه با حرف صله (باز بونك کبی یرلرده تحسین وتأکید ایچون کلور کرو معناسنه چندان مناسب دکلدر (کفتند فعل ماضی جمع غائب سویلدیلر دیمکدر (پنداشتم باء عجمك کسریله فعل ماضی متکلم وحده ظن ایلدم معناسنه در (که حرف بیان (فرستاده فانك ورانك کسری وسینك سکونیله ماضیدن قسمدر (ام ضمیر متکلم وحده کوندرمشم دیمکدر (خود بونده ادات تأکیداوله یاخود ایسه معناسنی افاده ایدر اوله که معنی بن ایسه دیمکدر اواور (محصول ترکیب) شبلی اکا ایمان عرض ایلدی اودخی قبول ایلدی چونکه طبیب ایمان کتوردی یعنی اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا رسول الله دیدی شبلی دوشکدن قالقدی وانك اوزرنده خسته لکدن اثر یوق ایدی ایکیسی بیله یولداش اولوب مقتدو باللهك حضورینه کتدیلر وقصه یی خلیفه یه سویلدیلر خلیفه دیدی ظن ایلدم که بیمار قتنه یعنی خسته یه طبیب کوندردم بن ایسه طبیب اوکنه خسته کوندرمشم که مرض کفر وضلالتدن شفا بولدی وایمان بالله ایله صحت پذیر اولدی (قطعه) هرکس که از هجوم محبت مریض شد * دانه طبیب خویش لقای حبیب را * که عرف رابعذ صفت (هجوم

هانك وجيمك ضمه‌لريله نزول وزنی اوزره مصـــدردر بغتةً باحمق يعنی علی الغفله اضافتی مصدرك فاعلنه‌در (مرىض خسته معنـاسنه‌در (شد اولدی ديمكدر (داند فعل‌مضـــارع مفرد غائب بيلور ديمكدر دانيدن‌دن يادانستن‌دن آنفا بيـان اولنديغی اوزره مصدر ثانيسينی‌ده احوال ثلثـــه وارايدی بوحذف قيلنمشدر (طبيب داندك مفعول اولی (خويشـــه اضافت لاميه يااسم فاعلك مفعولنه‌در (لقـــای حبيب لاميـــه در (لقا لامك كسريله صورت معنـاسنه‌در وراندك مفعول ثانيسی (حبيب فعيـــل بمعنی مفعول محبوب ديمكدر (را ادات مفعول (محصول بيت) هركيمسه كه محبتك هجوم‌ننـــدن يعنی غلبهٔ محبتدن خسته اولدی حاصلی عشقدن خستـــه اولدی حبيبك صورتنی يعنی محبوبك ديداريني كنـــدوسنه طبيب بيلور * چون برسرش طبيب بوستی نهد قوم * بخشد شفـا زعلت هستی طبيب را *چون ادات تعليـــل (برسرش شين ضميرمرىضه راجعـــدر (طبيب نهدك فاعلی (بوستی يا حرف مصاحبت (هستی ياحرف مصـــدر واراق ديمكدر كبر وعجب وانانيتـــدن كنايتدر (نهد فعل‌مضـــارع مفرد غائب قور ديمكدر نهيدن‌دن يا نهادن‌دن زيرا مصدر دالينك ماقبلنده يارنودن الف اولســـه حذف اولنور افصح اولان نونده كسردر فتحيـــله ده جائزدر (قدم اياق معنـاسنه نهدك مفعول صريحيدر (بخشد فعل مضارع مفرد غائب بغشلر ديمكدر بخشيدن‌دن مشتق (شفا بخشدك مفعول اولی (علت مرىض معناسنه‌دراضافت بيـانيه (طبيب معفول ثانی (را ادات مفعول (محصول بيت) چونكه خستـــه نك باشی اوزره يعنی باشی اوجنـــه طبيب واراق ايله اياق قويه يعنی كبر وعجب ايله باشی اوجنه كلـه مرىض محبت كبر وانانيت علتندن طبيبه شفا بغشـــلر حاصلی طبيب اكا معـــالجه ايده‌مز بلكه اوطبيبه علاج ايدر نته كيم شبلی ايتـــديكی كبی (عروض) بوقطعه بحرمضـــارع اخرب مكفوف محـــذوفدر عينيله آنست دوستدار قطعهٔ سی كبی * سهل عبـــدالله تستری قدس سره ميكويد هركه بامداد كنند وهمت وی آن باشد كه چه خورد دست ازوی بشوی * سهل عبد الله سهل بن عبـــد الله ديمكدر اسلوب عجم اوزره علمين بيننده‌ن ابن لفظی حذف اولنمشدر

(تستری یا حرف نسبت تستر تاء اولك ضمی وثانینك فتحی وسینك سکونیله برشهرك اسمیدر (بوذات عالی قدر بوشهره منسوبدر وطبقهٔ ثانیه دندر کنیتی ابو محمددر ذوالنون مصرینك شاکردلرندندر منقولدرکه برکون تسترده حضرت سهل ایاغین اوزاتدی وارقه سین دیواره ویردی ودیدیکه سلونی عماشئتم یعنی دیلدیککزشیدن بکا سؤال ایدك دیدیلرکه بوآنه دك سزدن بویله شی صادر اولمدی ایدی دیدیکه استاذ صاغ اولدیغی شاکردده ادب لازمدر بوتاریخی ضبط ایلدیلر مکر ذوالنون اول وقتده وفات ایلمش (میکویدمی ادات حکایه (هرکه هرکس که تقدیرنده در (بامداد صباح وقتی دیمکدر (بامداد کند صباح ایلیه یعنی صباحلیه دیمکدر (همت وی لامیه همت بونده اندیشه معناسنه در (وی ضمیر هرکه ده کی که یه راجعدر (باشد فعل مضارع مفرد غائبدر باشیدندن (که حرف بیان (خورد فعل مضارع مفرد غائب ییه دیمکدر خوریدن دن یاخوردن دن زیرا مصدرده الینك ماقبلنده یارنودن را اولسه مفتوح قلنور لکن خوریدن دن اولمسی مناسب دکلدر زیرا خوریدن یدرمك معناسنه متعدیدر کذا فی نعمة الله (دست بشوید مقدم مفعول صریحی (وازوی غیر صریحی (بشوی با حرف تأکید شوی امر حاضر در ییقه معناسنه (دست شوی بونده اعراض ایله دیمکدن کنایتدر (محصول ترکیب) سهل ابن عبدالله تستری حضرتلری بیوررلر ایدیکه هرکیم که صباحلیه یعنی صباحه چیقه وانك اندیشه سی اول اوله که نه ییه اول کیمسه دن اعراض ایله حاصلی اویقودن قالدیغی کبی اکل وشربنی تفکر ایلمین ادمدن اجتناب واحترازایله انسانیت وقت سحرده بلکه جمیع اوقاتده صانع ذوالجلالی ذکر ایدوب انك عبادتنه صرف همت ایلمکدر امارزق مقدرادنی کوشش ایله حصول پذیر اولور (قطعه) هرکه خیزد بامداد ازخواب نبود درسرش ٭ جز خیال خورد ازو آیین بیداری مجوی ٭ هرکه هرکس که تقدیرنده (خیزد فعل مضارع مفرد غائب قالقار دیمکدر خیزیدن دن یاعلی خلاف قیاس خاستن دن (بامداد صباح وقتی دیمکدر (ازخواب خیزدك مفعول غیر صریحی (خواب واورسمیله اویقو معناسنه در (نبود فعل نفی مستقبل مفرد غائب (درسرش نبودك مفعول فیهی (در حرف

ظرف شين ضمیرهر كه ده كی كيه راجعدر (جز غیری معناسنه ادات استثنادر ونبودك مفعول صریحی (خيال‌ه مضافدر خیالك خورده لامیه‌در (خورد بونده طعام معناسنه اسمدر ماضی دكلدر (از واو ضمیر كه یه راجعدر (آيين الف ممدوده ایله رسم وقاعده معناسنه در آيين بيداری لامیه (بيداری یا حرف مصدر بيدار اویانق یعنی اكاه معناسنه‌در (مجوی فعل نهی حاضر مفرد مخاطب استمه یعنی طلب ایلمه دیمكدر (محصول بيت) هر كیمكه صباح وقتی او بخودن قالقه اول كیمسه باشنده طعام خیالنك غیری اولمیه اول كیمسه‌دن اویانقلق رسمنی استمه یعنی نومدن بيدار اولدیغی كبی یملك سوداسنده اولوب عجبا نه یسم دیو تفكر ایلین ادمدن بيدارلق رسمنی طلب ایله حاصلی بيدار ظن ایدوب او یانقه اولان معامله‌یی اتمه هر نقدر خوابدن بيدار اولدیسه دخی نوم غفلته مستغرق اولمشدر * وانكه شويد دست چون پای از سر پستر كشيد * تا بخوان وسفره آرد دست از وی بشوی * وانكه وانكس كه تقدیرنده‌در دخی اول كیمسه كه دیمكدر (شويد فعل مضارع مفرد غائب یقبه دیمكدر یعنی تطهیر ایلیه شو یيدن دن یاشستن دن زیرا مكر رایبان اولندیغی اوزره مصدر ثانی سبنی ده اولان احوال ثلثه‌نك تبدیل الی الیاء قبیلندندر وسين یایه قلب اولندقدنصكره ماقبلی مضموم اولور ایسه ضمه اشباع اولنوب واو حاصل اولور (دست مفعول صریحی (چون ادات تعلیل (پای كشدك مقدم مفعول صریحی (از سر پستر غیر صریحی (سر بونده ذات بستردن عبارتدر اضافتی بیانیه (كشد فعل مضارع كشیدندن مشتقدر چكر دیمكدر (تا حرف انتها (بخوان با حرف صله خوان روم ضمیله سفره معناسنه‌در (وسفره عطف تفسیردر (آرد الف ممدوده ایله فعل مضارع مفرد غائب كتوره دیمكدر آریدن دن یا آوردن دن قاعده اوزره آورد كلور بعضا واوی حذف ایله آرده كلور بونده اولدیغی كبی (دست اول آردك مفعول صریحی (ثانی بشویك مقدم مفعول صریحی مصراع اولده‌كی شويد دست تطهیر الید معناسنه حقیقتدر مصراع ثانیده كه اعراض واجتنابدن كنایتدر (محصول بيت) دخی اول كیمسه كه الینی یقه‌یه چونكه ایاغنی دوشكدن چكه یعنی چونكه فراشندن قالقه الینی یقه‌یه تا سفره‌یه ال كتوره یعنی الینی سفره‌یه اوزاده

اول کیمسنه‌دن اعراض واجتناب ایله حاصلی یناغندن قالقوب الینی
یبقه‌دیغی کبی سفرمیه ال اوزادن ادمدن الیو * ابو سعید خراز قدس
سره کوید که درآوائل حال ارادت محافظت وقت خودمی کردم روزی
بیبابانی درامدم ومی رفتم ازقفای من آواز چیزی برآمد دل خودرا
ازالتفات بان چشم خودرا از نظر بان نکاه داشتم بسوی من امد تابمن
نزدیك شد دیدم دو سباع عظیم بدوش من با آلامد ند من بایشان
نظر نکردم نه در وقت برآمدن نه در وقت فرود آمدن * ابو سعید خراز
طبقهٔ ثانیه‌دندر کنیه‌سی ابو سعید اسمی احمد بن عیسی لقبی خرازدر
خرازدیکیجی دیمکدر بو لقب ایله ملقب اولمه‌نك وجهی برکون کوردیلر که
ادیك دیکر وینه سوکر دیدیلر نیچون بویله ایدرسین دیدی نفسمی
بونکله مشغول ایدرم تا کیم بنی مشغول ایلمیه واکا صوفیه ییننده قمر
الصوفیه دیرلر بغدادی الاصلدر صکره مصره کلمشدر محمد بن منصور
طوسینك شاکردلرندندر یوز سکسان التیده وفات ایتمشدر بیورمشدر که
برکون نفسم انی استدیکه خدای تعالیدن برشی طلب ایدم هاتفدن
بر آواز کلدیکه اللهدن غیری برشی استرمسین لاجرم بو سوز سببیله
خدای تعالیدن حیا ایدرم رزق جمع ایلمکه (کوید فعل مضارع مفرد
غائب (که حرف بیان (اوائل همزه‌نك فتحیله اولك جمعیدر (حاله
اضافت لامیه (حال ارادت بیانیه (محافظت مفاعله بابندن مصدردر
تا اسلوب عجم اوزره طویل یازیلور صقلمق معناسنه‌در (وقته اضافت
مصدرك مفعولنه‌در (وقتك خوده لامیه (خود بونده کندو معناسنه‌در
(می حرف حکایه (کردم فعل ماضی متکلم وحده ایلرایدم دیمکدر
(روزی یا حرف وحدت برکون دیمکدر (بیبابانی با حرف صله یا حرف
وحدت بیابان بیان دیمکدر (در حرف تأکیدر (آمدم الف ممدوده
ایله فعل ماضی متکلم وحده کلدم دیمکدر (ومی رفتم واو حرف عطف
می حکایهٔ حال ماضی (رفتم فعل ماضی متکلم وحده کیدر ایدم دیمکدر
(قفا بونده ارقه دیمکدر خلف معناسنه‌منه اضافت لامیه (آواز چیزی
لامیه آواز الف ممدوده ایله صوت معناسنه‌در (چیزی یا حرف وحدت
چیز نسنه معناسنه برنسنه‌نك سسی دیمکدر (برآمد فعل ماضی مفرد
غائب ظاهر دیمکدر (دل خود لامیه (را ادات تخصیص کندی

قلبی

قلبمی دیمکدر (التفات کوز اوجیله باقه معناسنه‌در امابونده تعلق
دروندن عبارتدر (بان حرف صله اکادیمکدر (وچشم واو حرف عطف
(نکاه بونده حفظ معناسنه‌در (داشتم فعل ماضی متکلم وحده طوتدم
دیمکدر (اما معلوم اوله که نکاه کلمه‌سی داشتن وانک مشتقاتیله استعمال
اولنور ایسه حفظ معناسنه‌در واکر کردن وانک مشتقاتیله استعمال اولنور
ایسه نظر والتفات معناسنه بویله اولنجه نکاه داشتم حفظ ایلدم
دیمک اولور فاحفظ (بسوی من لامیه با حرف صله (سوی جانب
معناسنه‌در (آمد فعل ماضی مفرد غائب کلدی دیمکدر فاعلی تحتنده
چیزه راجعدر (بعض نسخه‌ده آن چیز بسوی من آمد واقعدر (تا حتی
معناسنه‌در (بمن با حرف صله (نزدیک یقین دیمکدر (شد فعل ماضی
مفرد غائب اولدی دیمکدر (دیدم فعل ماضی متکلم وحده کوردم دیمکدر
(دو واو رسمیله ایکی دیمکدر (سبع سبک فتحی وبانک ضمیله یرتیجی
حیوانه دیرلر (عظیم بیوک دیمکدر (بدوش من لامیه (بابا آلالفظنده
اولان استعلایی تأکید ایدر (آمدند فعل ماضی جمع غائب کلدیلر
دیمکدر (بایشان با حرف صله ایشان ضمیر جمع غائب انلره دیمکدر
(نکردم فعل نفی ماضی یعنی جحد مطلق متکلم وحده بعض نسخه‌ده
وهیچ نکفتم واقعدر (وشارحک نسخه‌سی دخی بودر لکن اکثر متون بزم
تحریریمز وجهی اوزره‌در معنی هیچ سویلمدم دیمکدر (نه حرف نفی
(در حرف ظرف (وقت برآمدن یوقارو کلمک وقتنده یعنی اوموزیمه
چیقدیغی وقتنده (فروآمدن اشاغی کلمک وقتنده یعنی اوموزمدن
ایندکلری وقتنده (محصول ترکیب) ابو سعید خراز قدس سره بیوردکه
ارادت حالنک اوائلنده یعنی سلوکم اوائلنده کندی وقتمی محافظه
ایدردم یعنی ماسوایه میلدن صقنوردم برکون بر بیابانه کلدم واو بیابانده
کیدردم بنم قفامدن بر نسنه صداسی ظاهر اولدی کندی کوکلمی
اکا التفات ومیلدن وکندی کوزیمی اکا نظردن حفظ ایلدم
حاصلی اکا ایب طاقدم بنم جانبمه کلدی تا کیم بکا یقین اولدی کوردمکه
ایکی بیوک جانور بنم اوموزم اوزره چقدیلر بن انلره نظر ایلمدم یعنی
باقمدم وهیچ برشی سویلمدم نه اوموزمه چقدقلری وقتده نه اوموزمدن
ایندکلری وقتده حاصلی انلرک کلمسی بنی توکلمدن دور وماسوایه

میل ایله بنی مرتبه مدن بعید ومهجور ایلدی (قطعه) کبست دانی صوفی صافی زرنك تفرقه * آنکه دارد رو بیك رنکی در بن کاخ دورنك * (کبست کیمدر دیمکدر (دانی فعل مضارع مفرد مخاطبدر بیلورمیسین دیمکدر (صوفی صافی موصوفك صفتنـــه اضافتی (صافی بونده پاك معناسنه در (رنك تفرقه بیانیه تفرقه تفعیل بابندن مصدر در پراکنده معنـاسنه اما بونده رنك تفرقه تلوندن عبـارتدر ترکیجه بر دالده دورمز دیرلر (حاصلی هر کوردیکنه میل ایتمه دن عبـارتدر یاخود رنك تفرقه لامیه اولوب رنك حیله ومکر معنـاسنه اوله پراکنده لك حیله ومکرندن دیمك اولور (انکه انکس که دیمکدر (دارد فعل مضـارع مفرد غائب داریدن دن یاداشـتن دن زیرا مصدر ثانینك ماقبلنده شین معجمه اولسـه مضارعده رایه قلب اولنور (رو یوز دیمکدر وجه معناسنه (بیك رنکی یا حرف صله یا حرف مصدر یك رنك ضد تلوندر یعنی بر حالده طورمق (در بن درابن دن مخففـدر (در حرف ظرف (این اسم اشـارتدر (کاخ قصر وچارطاق معنـاسنه در اما بونده کاخ دورنك دنیـادن کنایتدر کندنده عادة اللهك جریانی ایکیشر اوله یغیچون مثـلا عسر ویسر شب وروز فقر وغنا بونلرك امثـالی اضدادی جمع ایتـدیکیچون کاخ دورنك بو عالم فسـاده مصطلح اولمشدر (محصول بیت) کیمدر بیلورمیسین تلوندن پاك اولان صوفی یا پراکنده لك مکر وخدعه سـندن خلاص اولان صوفی یعنی بو اوصاف ایله متصف اولان صوفی کیمدر بیلورمیسین (مصراع ثانی مقـام جوابده در اول کیمسه درکه یك رنکلکه یوز طوته یعنی برحالده طوره حاصلی توجه الی الله ایلیوب اللهدن غیری یی دروننده چیقره بو ایکی رنکلی اولان چارطاقده یعنی بو عالم کون وفسـادده حاصلی ماسوایی کوکلدن چیقـاروب خدایه ربط قلب ایدن کیمسـه در تلوندن خلاص بولمش صوفی یا پراکنـده لك مکرندن خلاص اولمش صوفی * نکسلد سر رشتهٔ سرش زجانان کر بغرض * ره برو کیرد زیك سو شیر وز یکسو پلنك * نکسلد کاف عربینك ضمی وسین ولامك فتحه لریله فعـل نفی مستقبل مفرد غائب کسلیدندن یا علی خلاف قیـاس کسیختن دن اوزلمز یعنی منقطع اولمز دیمکدر (سر رشته

فاعلی

فاعلی سر رشته بحسب اللغه ایپلك اوجی دیمکدر لکن بونك کبی
یرلرده مقصود معناسنه‌در (سره اضافت بیانیه‌در (سرسبنك کسری
وراء مشدد ایله قلبده کیزلی اولان شیئه دیرلر (بعض نسخه ده
سرش برینه مهرش واقعدر اول وقت سر رشته رابطه معناسنه اولور
(مهر میمك کسریله محبت معناسنه در علی کلا الوجهین بو مصراعده
اولان استعاره اربابنك معلومیدر ذکری ما نحن فیه‌مزدن خارجدر
(شین ضمیرکه یه راجعدر (زجانان محبوبدن (کر حرف شرط (بفرض
باحرف تأکید فرض تصرفات عجمیه‌دندر که امر حاضردر فرض ایله
معناسنه‌در طلب استه معناسنه اولندیغی کبی (ره یول دیمکدر طریق
معناسنه (براو وکیسه اوزرینه دیمکدر (کیرد فعل مضارع مفرد
غائب کریدن‌دن یاعلی خلاف القیاس کرفتن‌دن طوته دیمکدر یعنی
یولینی ضبط ایله (سو جانب معناسنه در (زیك سو برجانبدن دیمکدر
(شیر ارسلان دیمکدر اسد معناسنه (واو حرف عطف (پلنك قپلان
دیمکدر (محصول بیت) بو بیت اولده کی که یه صفتدر یعنی
برکونه ربط قلب ایلیه که انك قلبنده مضمر اولان مقصودی جانانه‌دن
منقطع اولمیه یا انك محبتی رابطه سی اوزلمیه اکر فرض ایله سن
برجانبدن ارسلان و برجانبدن قپلان یولینی ضبط ایلسه‌لر حاصلی
جمیع جوانبنی اعدا ضبط ایلسه‌لر ینه خدای متعالدن سر رشتهٔ
امیدی منقطع اولمیه یعنی صوفینك توجه وتوکلنه خلل طاری
اولمیه اشته حقیقتده صوفی بودر بعض نسخه‌ده یك سو برینه
دیکرسو واقعدر غیر جانبدن دیمك اولور (عروض) بو وهر که خیزد
قطعه‌لری بحر رمل مسدسدندر که صدر وابتدا وحشولری سالم
عروض وضربلری محذوفدر حذف مکررا بیان اولندی* وهم وی
نقل کرده است که هر که کمان برد که بکوشش توان رسید رنجی کشیده
بیهوده وهر که تصور کند که بی کوشش توان رسید راه ارزو بیموده*
(وی ضمیر ابو سعیده راجعدر (نقل کرده است نقل ایلمشدر (که
حرف بیان (کمان کاف عجمك ضمیله ظن معناسنه در (برد بانك
فتحی ایله فعل ماضی مفرد غائبدر ایلتدی (کمان برد ظن ایلدی دیمکدر
(که حرف رابط صفت (بکوشش با حرف مصاحبت (کوشش

كاف عجمك ضميله اسم مصدر در (معلوم اوله كه حرف شين آخر كلمه يه لاحق اولسه اكر ما قبلي مكسور اولورسه علامت اسم مصدر در مفتوح اولورسه ضمير غائبدر (بكوشش سعى ايتمك ايله يعنى چالشمق ايله ديمكدر (توان تانك ضمى وواوك فتحيله ممكندر ديمكدر (رسيد بونده مصدر معناسنه در زيرا تواند. بوى مضارعت واردر ايرشمك ممكندر ديمكدر (رنجى يا حرف وحدت نوعيه (رنج زحمت ومشقت معناسنه در (كشيده كاف عربينك فتحيله ماضيدن قسمدر چكمش ديمكدر (بيهوده عبث معناسنددر (هركه هركس كه تقديرنده در (تصور تفعل بابندن مصدر در بونده خوليا ديمكدر (كند فعل مضارع مفرد غائبدر كنيدن دن يا على غير قياس كردن دن ايليه ديمكدر (كه حرف رابط صفت (بى ادات سلب (راه ارزو لاميه آرزو الف ممدوده ايله كوكل چكمه سى در تركيجه دلك ديرلر اما بونده هوس معناسنه در (بيهوده بلء عجمك فتحى ويانك سكونيله وميمك ضميله ماضيدن قسمدر اوچمش ديمكدر بعض نسخه ده نپيموده واقعدر نون نافيه ايله ظن ايدرمكه سهو قلم يا تخليط نسخ اولمق كرك كه بعض نسخه ده جز راه او نپيموده واقعدر بو يله اولنجه صحيح اولوركه معنى ارزو يولينك غيرى اوچمش يعنى هوا وهوسك غيري يه تابع اولمش ديمك اولور (محصول تركيب) وينه ابوسعيد خراز نقل ايلمشدركه هر كيمسه كه ظن ايليه كه خداى تعالى به سعى ايله ايرشمك ممكندر يعنى واصل اولمق قابلدر بيهوده رنج چكمشدر وهر كيمكه تصور ايليه كه سعى سز واصل اولمق ممكندر ارزو يولينى اوچمشدر يعنى هوا وهوسنه تابع اولمشدر (رباعى) از رنج كسى بكنج وصلت نرسيد * وين طرفه كه بى رنج كس آن كنج نديد * از رنج از بونده حرف مصاحبتدر با معناسنه ياكندى معناسنه كه من معناسنه در حذف مضاف ايله كه از طريقهٔ رنج ديمك اولور (كسى يا حرف وحدت (بكنج با حرف صله كنج كاف عجمك فتحى ونونك سكونيله خزينه معناسنه در (وصلت اضافت مجازا بيانيه يا لاميه (نرسيد فعل نفى ماضى مفرد غائب ايرشمدى ديمكدر (وين واين دن مخففدر (واو حرف عطف (اين اسم اشارتدر (طرفه طاء مهمله نك ضمى

ورانك سكونيله وفانك فتحى وهاء رسميله مقام تعجبده استعمال اولنور
(كه حرف بيان (بى ادات سلب (نديد فعل نفى ماضى كورمدى
ديمكدر (محصول بيت) رنج وتعب ايله يا رنج ومشقت طريقندن
بر كيمسه وصلت خزينه سنه ايرشمدى يعنى هيچ كيمسه زحمت وكوشش ايله
وصال جانانه واصل اولمدى و بو عجبدر كه يعنى محل تعجبدر كه زحمت
ومشقت سز اول خزينه يى كيمسه كورمدى يعنى بلا تعب وكوشش
وصال كيمسه يه ميسر اولمدى (حاصلى وصلت موهبهٔ الهى در
نه مشقت سز واصل اولنور نه مشقت ايله لكن واصلين دخى
مشقت سز واصل اولمدى ديو تعجب ايدر * هركس كه دويد كور
نكرفت بدشت * ليكن نكرفت كور جز انكس كه دويد * دويد
دالك فتحى واوك كسريله فعل ماضى مفرد غائبدر يلدى يعنى سعى
ايلدى ديمكدر (كه حرف رابط صفت (كور كاف عجمك ضميله
طاغ اشكى ديمكدر كه بين الاعجام مقبول صيددر (نكرفت كاف عجمك
ورانك كسره لريله فعل نفى ماضى مفرد غائبدر طوتمدى ديمكدر
(بدشت با حرف ظرف در معناسنه (دشت دالك فتحى وشين معجمه نك
سكونيله صحرا معناسنه در (بدشت دويدك مفعول فيهى اولمقده
جائزدر نكرفتك اولمقده جائزدر (ليكن ادات استدراك (جز غير
معناسنه در (كه حرف رابط صفت (محصول بيت) هر كيم كه صحراده
سعى ايلدى كور طوتمدى يا هر كيمسه كه سعى ايلدى صحراده كور طوتمدى
لكن كورى سعى ايدوب يلن كيمسه نك غيريده طوتمدى يعنى سعى
ايلين طوتمدى (حاصلى بيت اولى تمثيل طريقيله بيورر كه رنجسز
وصلته كيمسه واصل اولمدى رنجيله دخى كيمسه واصل اولمدى نته كيم
صحراده چوق كيمسه سعى ايدوب اول مقبول ومرغوب صيدى
اله كتوروب صيد ايده مز لكن سعى ايتمكسزين دخى كيمسه صيد ايده مز
(عروض) بو رباعينك صدر وابتداسى اخرب دن خرب معلوم مفعول
اولور حشو اوللرى مقبوض قبض بشنجى ساكنى حذفه ديرلر كه
يا دوشر مفاعلن اولور حشو ثانيلرى مكفوف كف معلوم مفاعيل
اولور عروض وضربى اهتم هتم مفاعيلن دن سبب خفيفك برينى
حذف وسبب آخرك ساكننى اسقاط ومتحركنى اسكانه ديرلر بو يله

اولنجه یا ولام ونون دوشر وعین ساکن اولور مفاع قالوب فعول
لفظنه نقل اولنور بویله ایسه هزج اخرب مقبوض مکفوف اهتم
اولوب بر مصراعی مفعول مفاعلن مفاعیل فعول اولور لکن قاعده
شعر دندر که وزن ایچون بعض ساکنه حرکه ویریلور اوقونشده
امالیله اوقنور تأمل * ابو الحسین نوری قدس سره کوید هر که
خدای تعالی خودرا ازوی بپوشاند هیچ دلیل وخبر اورا بوی نرساند *
اکثر نسخه لر وشارح دخی ابو الحسن یازمشدر لکن سهو قلم اولدیغنده
شبهه یوقدر طرفه بو که شارح سهو قلمه تابع اولمش زیرا کنیه سی
ابو الحسین ولقبی نوری واسمی احمد بن محمد در بعضیلر محمد بن
محمد در دیدیلر مولد ومنشائی بغداد در وطبقهٔ ثانیه دندر جنیدک
اقرانندن در مناقب الابرار ده مسطور در که وقتک خلیفه سنه
صوفیه یی زندقه ایله تهمت ایلدیلر بونلری اولدرمغه امر اولندی
جنید فقهه یاپشدی اما نوری وغیریلر حاللری اوزره طوردیلر
جلاد بونلری اورمغه کلدی نوری ایلرو یوریدی جلاد دیدیکه
نیچون مسارعت ایدرسین ایتدی بولداشلریمه بر ساعت حیاتمی
ایثار مراد ایدرم جلاد متحیر اولدی بو سوز خلیفه یه ایرشدی
انلرک امرینی قاضیسنه حواله ایلدی قاضی نوری یه فقهدن برنیجه
مسئله صوردی جمله سنه جواب ویردی وایتدی اللهک قوللری
واردر طورسه لر الله ایله طورلر وسویلسه لر الله ایله سویلرلر (پس قاضی
خلیفه یه خبر کوندردیکه اکر بونلر زندیق اولورسه یر یوزنده هیچ
مسلمان بولنمز (پس خلیفه عفو ایلدی روح الله روحه (حضرت
سری سقطینک مریدلرندن در (وینه منقولدر که بر کون
نوری خسته اولدی جنید عیادتنه کلدی وکل ومیوه کتوردی
بر مدتدنصکره جنید دخی خسته اولدی حضرت نوری اکا عیادته
کتدی ویارانه دیدیکه جنیدک خسته لکندن بر پاره السکز تا کیم
اول صحت بولسه مریدلری دخی راضی اولدیلر جنید درحال صحت
بولدی نوری بیوردیلر که بر نوبتده دخی عیادته کلورسک بویله کل
کل ومیوه ایله کلمه (خودرا رادات مفعول کندینی دیمکدر (ازوی
اول کیمسه دن (بپوشاند با حرف تأکید پوشاند پاء عجمک ضمیله

فعل

فعل مضارع مفرد غائب متعديدر الف ونون علامت تعديه در كه
مقدما مفصلا بيان اولندى پوشانيدندن لازمى پوشيدندن پوشد
كلور كيزليه ديمكدر (نرساند فعل نفى مستقبل مفرد غائب الف
ونون ادات تعديه رسانيدندن لازمى رسيدندن رسدكلور ايرشدرمز
ديمكدر (محصول تركيب) ابو الحسين نورى قدس سره بيورر كه
هر كيمكه خداى تعالى كنديى اول كيمسه دن كيزليه يعنى پنهان ايده
حاصلى وصالنى اكا حرام ايده اول كيمسه يى الله تعالى يه هيچ بردليل
ايرشدرمز يعنى استدلال وخبر ايله حاصل عقل ونقل ايله دست رس
بولمز بو سطردن فقيره جبر ايله تهمت اولنميه باب بحث اراده مفتوحدر
اربابى مراجعت ايلسون تفطن (اما مذاق مصنف جبر متوسطه
قائل اولمق كرك زيرا اكثر صوفيه كال توكلدن ايچون مذهب اشعريه
ذاهبلردر تذكر (الشقى شقى فى بطن امه والسعيد سعيد فى بطن امه)
مسئله سى معلوم نو الفضلاته در (رباعى) چون دلبر من ز پرده رو ننمايد*
كس نتواند كه پرده زو بكشايد* لچون حرف تعليل (دلبر من لاميه
دلبر وصف تركيبيدر محبوب معناسنه بنم محبوبم ديمكدر مهر اله حضرت
باريدر بعض نسخه ده دلبرما دوشمشدر مع الغير صيغه سيله (ننمايد فعل
نفى مستقبل مفرد غائب كوسترميه ديمكدر نمايدندن يا نمودندن زيرا
مصدر اليلك ملقبلنده واو اولسه واو حذف اولنور يرينه الف ويا كلور
(نتواند فعل نفى مضارع مفرد غائب قادر اولمز معناسنه توانستندن
وتوانيدندن مشتقدر وايكيسيده لغتدر وقاعده جمهوره موافقدر
برى سبنى حذف برى يايى حذف قبيلندن اولور (زو ازاودن مخففدر
(بكشايد با حرف تأكيد (يا ادات استقبال (كشايد كاف عربك ضميله
فعل مضارع مفرد غائبدر آچه يعنى رفع ايده ديمكدر كشاييدندن
قول سوديه كوره يالانى كتابته ذكر اولنديغى وجه اوزره لغت دكل
جمهور قولى كشودندن نمايد نمودندن اولديغى كبى كه واوى حذف
والف ونون عوض اولمغله يا كشادندن على غير قياس زيرا يقتل
معناسنه اولان كشده التباس لازم كلور قاعده يه كوره (معلوم اوله كه
اولكى كتابت الى آخره نيازمندن مشتق مترلة اولكى لرى قولى سوديدر
لغتلرده برى بو قدر اما طريق سهلة الحصولدر ايكنجى برى طريق

جمهور در فتأمل (محصول بيت) چونكه بنم محبوبم يا بزم محبوبمز يعنى خداى متعال پردەدن يوز كوسترميه يعنى وصاله مراد عليەسى تعلق ايليه كيمسه قادر اولمزكه پردەيى اندن آچه يعنى رفع حجاب ايليه حاصلى وصالنه نائل اوله * ور جمله جهان پرده شود باكى نيست * انجا كه پى جلوه جمال آرايد * ور وا كردن مخففدر (جمله جهان) جميع عالم ديمكدر (شود) فعل مضارع شويدن دن ياشدن دن على خلاف قياس (باكى) يا حرف وحدت (يا حرف مصدر (باك) باء عربيله قورقو معناسنه در (نيست) تى اداة نفى سين وتا ادات خبر يوقدر ديمكدر (باكى) مبتدا نيست خبرى (انجا) اول محلده ديمكدر (كه) حرف رابط صفت (پى) ادات تعليل (پى جلوه) جلوه ايچون ديمكدر (جلوه) بحسب اللغه صالينى صالينى يورمكدر اما بونده تجلى خدادن عبارتدر بعض نسخه ده مه جلوه واقعدر اضافت بيانيه ايله نور تجلى ديمك اولور (جمال) معروف (آرايد) الف ممدوده ايله فعل مضارع مفرد غائبدر بزر يعنى تزيين ايدر ديمكدر آرايدن دن يا آراستن دن ايكيسى دخى لغتدر وقياسه مطابقدر سينى يايه تبديل شقندن اولور مصدر تائى سينى نك اقسام ثلثه سندن (محصول بيت) واكر جمله جهان پرده وحجاب اولورسه يعنى مانع اولورسه برقورقى يوقدر يا قورقو يوقدر اول محلده كه بجلوه ايچون يعنى تجلى ايچون جمالنى بزەيه يعنى تجلى ايچون عرض جمال مرادى عليەسى اولورسه جميع عالم مانع ومزاحم اولەمز (عروض) بونو باعيننك مصلرينى مختلفدر بحسب العلل بيت ابولك مصراع اولده صدرى اخرب ضرب معلوم حشو اولى مقبوض قبض ده معلوم كه بشنجى ساكنى حذف ايدى حشو ثانى سالم عروضى ابتر بتر اولدن ميمى وايكى سبب خفيفى اسقاطه ديرلركه لما قالوب فع لفظنه نقل اولنور بويله اولنجه مفعول مفاعيلن مفاعيلن فع اولوب هزج اخرب مقبوض ابتر اولور ومصراع ثانينك ابتداسى اخرم خرم بالكسر اولدن ميمى اسقاطدر فاعيلن اولور مفعولن لفظنه تبديل اولور حشو اولى اشترشتر خرم ايله قبضك اجتماعه ديرلر ميم و يالانوشر فاعلن قالور حشو ثانى سالم ضربى ابتر بتر آنفا بيان اولندى بويله اولنجه مفعولن فاعلن مفاعيلن فع اولوب هزج اخرم اشتر ابتر اولور بيتك ثانيتك صدر وابتداسى

اخرب حشواول مکفوف حشوثانی سالم عروض ازل زلل میمی وسبب خفیفك برینی وسبب آخرك ساکننی اسقاط ومتحرکنی اسکانه دیرلر فاع قالور ضرب ابتر بویله اولنجه مفعول مفاعیل مفاعیلن فاع یافع اولور بونك کیبلر اهلندن صادر اولورسه صنعتدر اهلنك غیریدن معایبدندر * ابو بکر واسطی قدس سره کوید انکس که کوید نزدیکم دورست وانکه کوید دورم به نیستی خود درهستی او مستور * (ابو بکر واسطی یا حرف نسبت، واسط اسم شهردر کنیه‌سی ابو بکر اسمی محمد بن موسی در جنیدك شاکردلرندندر نوری ایله دخی صحبت اتمشدر مروده هجرتك اوچیوز یکرمبسنده وفات ایلدی (نزدیك یقین دیمکدر (میم ضمیر متکلم وحده (دورست بور اراق دیمکدر (سین وتا لذات خبردر (انکس مبتدا دورست خبری (وانکه وانکس که تقدیرنده (واو حرف عطف (آن اسم اشارت (که‌لر حرف رابط صفت وانکه مبتدا مستور مستورست تقدیرنده خبری زیرا قاعدهٔ اعجام اوزره مسجعاتده بونك کبی اداتلری حذف ایدرلر (دورم کویدك مفعولی میم بنم ضمیر متکلم وحده (نیستی خود لامیه (با حرف مصاحبت (یا حرف مصدر مستورك مقدم مفعول غیر صریحی کندینك یوقلغیله دیمکدر (درهستی او لامیه (در حرف ظرف (یا حرف مصدر (او ضمیر خدایه راجعدر اللهك وارلغنده دیمکدر مستورك بوده مقدم مفعول غیر صریحی (مستور اسم مفعول ستر اولنمش یعنی کیزلنمش دیمکدر (محصول ترکیب) ابو بکر واسطی قدس سره بیورر اول کیمسه که یقینم دیه یعنی خدای تعالی یه تقربم واردر دیو ادعا ایلیه ایراقدر یعنی باری تعالیدن بعیددر داخی اول کیمسه که بعیدم دیه یعنی خدا قنده بن قنده دیه حاصلی او غایت تقدسده بن غایت تدنسده دیو اعتراف عجز ایلیه کندینك یوقلغیله یعنی محو وجود اتمسیله اللهك وارلغنده کیزلنمشدر یعنی محو وجودی سببیله مقربیندن اولمشدر (قطعه) هرکه کوید که بان جان جهان نزدیکم * باشد آن دعوی نزدیکی او ازدوری * هرکه بنه هرکس که تقدیرنده (که حرف بیانیه (بان یا حرف صله آن اسم اشارت جان جهان محبوب عالم دیمکدر مراد حضرت باری در (باشد فعل

مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر باشیدندن (آن دعوی اسمی آن اسم اشارت (دعوی اسلوب عجم اوزره واو مکسور اوقنور (دعوی نزدیکی بیانیه (نزدیکی یا حرف مصدر یقینلق معناسنه در (نزدیکی او لامیه همزه لر بالاده بیان اولندیغی وجه اوزره اضافت ایچوندر (از دوری باشعلك خبری (یاینه حرف مصدر در (محصول بیت) هر کیمکه اول محبوب عالمه یقینم دیسه یعنی اللهه قربیت ادعا ایلیه انك اول یقینلك دعواسی یعنی اول دعوای قربیتی اوزاقلغندندر یعنی کمال بعدیتندندر (حاصلی ادعاء تقرب صاحب دعوانك بعدیتنی اشعار ایدر دینن بیلمز بیلن دیمز * وانکه کوید که از و دورم وآن دوری او * هست در پردهٔ نزدیکی او مستوری * وانکه وانکس که تقدیرنده (که حرف رابط صفت (کوید که حرف بیان (ازو ازاودن مخففدر (او ضمیر اللهه راجعدر (آن اسم اشارت (دوری یا حرف مصدر اویه اضافت لامیه (او ضمیر مقدر کسه راجعدر (هست بونده ادات خبردر مستوریه مقید که مستور یست تقدیرنده در (در پردهٔ نزدیکی او بیانیه ولامیه در (یا حرف مصدر (مستوری دهکی یاده حرف مصدر (محصول بیت) دخی اول کیمسه که دیر که الله عظیم الشاندن دورم یعنی بعیدم دیر واول کیمسه نك بعیدلکی یعنی بعیدم دیمه سی یقینلك پرده سنده یعنی مقام قربیتده مستورلقدر یعنی اللهك مقام احدیتنده محو وجود ایتمشدر * ابو الحسن قوشجی قدس سره گفته است در دنیا هیچ چیز ناخوشتر از دوستی نیست که دوستی وی از برای عوضی یا غرضی باشد * ابو الحسن قوشجی طبقهٔ خامسه دندر اسمی علی بن احمددر خراسانك یکانه لرندندر هجرتك اوچیوز قرق سکزنده وفات ایلمشدی منقولدر که هر وقت که احتلام اوله درویشلره بر نسنه ویردی برکون بر بادیه ده احتلام اولدی عهد ینه وفا ایتمك ایچون ایچ طونی ایاغندن چیقاروب مغیلانه اتدی تا که کیم راست کلورسه آله (هیچ چیز هیچ نسنه دیمکدر (ناخوشتر نا ادات نفی (تر ادات تفضیل زیاده ناخوش یعنی کوتو (از دوستی یا حرف وحدت توحیده یا حذف مضاف الیه ایله حرف مصدر (از دوستی آن تقدیرنده (نیست ادات

نفی كه حرف بیان (دوستی یا حرف مصدر (ویه اضافت لامیه (وی
ضمیر دوسته راجعدر (یامقدر اولان مضاف الیهه راجعدر (برای
ادات تعلیل (عوضی یا حرف وحدت عوض عینك كسری وواوك
فتحیله ویردیکی شیئك یرینه شی اسمك معناسنه‌در (یا حرف عطف
او معناسنه (غرضی یا حرف وحدت (غرض غین معجمه نك وراءنك
فتحه‌لریله مقصود معناسنه‌در (محصول تركیب) ابو الحسن قوشجی
قدس سره بیورمشدر كه دنیاده شول بر دوستدن ناخوشتر یا خود
اول كیمسه نك دوستلغندن كوتو هیچ نسنه یوقدر كه اول دوستك
دوستلغی یا اول كیمسه نك دوستلغی بر عوض یا بر غرضدن ایچون اوله
یعنی اندن فائده مند اولورم یا دوستلغم سببیله مقصودیمه نائل اولورم
سوداسیله دوست اوله اندن بوندن ناخوشتر بر نسنه یوقدر (حاصلی
خدای تعالی یه عبادتی جنت اسمك ایچون اوله یا جهنمدن خلاص
ایچون اوله اهل بصیرت عندنده بوكا شرك خفی اطلاق اولنور
زیرا عبادتی ینه نفسنه راجع اولور كه صیانة لنفسه اولمش اولور
لله اولمز (رباعی) عاشق كه زهجر دوست دادی خواهد * یا بردر
وصلش استنادی خواهد * كه حرف رابط صفت (زهجر دوست
یانیه دوستك فراق وجفاسندن دیمكدر (دادی یا حرف وحدت
داد بونده عدل معناسنه در (خواهد فعل مضارع مفرد غائب
استیه دیمكدر خواستن‌دن یا خواهیدن‌دن ایكیسیده لغتدر ومطابق
بالقیاسدر اولكی مصدر تائیسینك اقسام ثلثه سندن سبتی هایه
تبدیل قیلنلندر ایكنجیسی مصدر دالی یائی ده یایی حذف قیلنلندر
(یا حرف عطف او معناسنه (بر حرف صله یا معناسنه (در قپودیمكدر
(در وصلش لامیه شین ضمیر دوسته راجعدر (استنادی یا حرف
مصدر (دادی‌كی یا دخی مصدریه اولور بونده ده وحدت اولمق
احتمالی وار (استناد افتعال بابندن مصدر در دیانمق معناسنه در
(محصول بیت) عاشق كه دوستك فراق وجفاسندن برعدل استیه
یعنی انصاف استیه یا عدل وانصاف ایلمك طلب ایلیه (حاصلی
جوره تحملندن ناشی شكایت ایلیوب انصاف ایله دیه یا خود
دوستك وصالی قپوسنه طیانمق استیه یا بر استناد طلب ایلیه یعنی

طلب وصال ایلیه * ناکس تر ازو کس نبود در عالم * کز دوست
بجز دوست مرادی خواهد * ناکس دنی یعنی الجق دیمکدر (تر ادات
تفضیل کس کیمسه دیمکدر (نبود فعل نفی مستقبل نفی غائب بودندن
مشتقدر (کز که ازدن مخففدر (که حرف رابط صفت (بجز با حرف
تأکید (مرادی یا حرف وحدت (محصول بیت) اول کیمسه دن عالمده
الجقرك کیمسه اولمز که دوستدن دوستك غیری بر مراد استیه یعنی
ذات دوستدن یا رضای دوستدن غیری طلب ایلیه (حاصلی دستلق
انجق دوستك رضاسنی استمکدر یوخسه لعلة ولمصلحة اولمه لی دکل
(عروض) بو رباعینك صدر وابتداسی اخرب حشو اوللری
مقبوض حشو ثانیلری سالم عروض وضربی ابتر بتر معلوم اما مصراع
ثالثك حشو اولی مکفوفدر کفده معلوم هزج اخرب مقبوض ابتر
اولور یا مکفوف ابتر اولور و بر مصراعی مفعول مفاعلن مفاعیلن
فع یا مفاعیل مفاعیلن فع اولور *ابو علی دقاق قدس سره گویند که
در آخر عمر چندان درد بوی بدید آمده بود که هر روز ببام برآمدی
وروی با آفتاب کردی وگفتی ای سرگردان مملکت امروز چون
بودی وچون گذرانیدی هیچ جایی پراندوه کین تر ازین تافتی وهیچ
از زیر وز برشد کان این طائفه خبر یافتی وهم ازین جنس سخنان
میگفتی تا افتاب فرورفتی * ابو علی کنیه در (دقاق لقب اسمی حسن بن
محمد در منشائی نیسابور در نصر آبادینك مریدلرندن در هجرتك
درتیوز بشنده وفات ایتمشدر (گویند فعل مضارع جمع غائب دیرلر
یعنی نقل ایدرلر دیمکدر (که حرف رابط صفت (در حرف ظرف
(آخر عمر لامیه (چندان جیم عجمك فتحی ونونك سکونیله اولقدر
وانجلین دیمکدر (بدید آمده بود ظاهر اولمش ایدی (که حرف بیان
(هر روز هر کون دیمکدر (ببام با حرف صله ((بام طام دیمکدر
(برآمدی یا حرف حکایه برآمد فعل ماضی مفرد غائب چقاردی
دیمکدر (آفتاب کونش دیمکدر الف ممدوده ایله (کردی یته یا حرف
حکایه (کرد فعل ماضی مفرد غائب ایلردی دیمکدر (گفتی ده ده
بویله دیر ایدی دیمکدر (ای حرف ندا (سرگردان مملکت بیانیه
(سرگردان حیران وسراسیمه معناسنه در (امروز این روزد یمکدر که

شب

شب وسال وروز لفظنه این کلمه سی داخل اولسه نون میمه قلب اولنور مقدما دخی بیان اولندی بوکون دیمکدر (چون جیم مجمیله وروم ضمیله نیچه دیمکدر (بودی فعل ماضی مفرد مخاطب اولدك دیمکدر یاخود بود ادات ماضی یا حرف خطاب ایدك دیمکدر (کذرانیدی فعل ماضی متعدی مفرد مخاطب الف ونون علامت تعدیه لازمی کذشتی کلور کچوردك دیمکدر (هیچ جایی یا حرف وحدت هیچ بر یرده دیمکدر هیچ ده معنای استغراق واردر وجایده ظرفیت (پرطلو دیمکدر عربجه مملو دیرلر (اندوهکین کین ادات نسبت اندوه غصه معناسنه در غصه لو دیمکدر لفظا ومعنی غمکین کبی (ترادات تفضیل (تافتی فعل ماضی مفرد مخاطب بیلدیره دکی یعنی پرتو صالدکی دیمکدر (بعض نسخه ده پر اندوهکین از بن برینه پر اندوهکین این حدیث واقعدر بوسوزك غصه لبسی اوزرینه یعنی حدیث عشقك غصه لبسی اوزرینه دیمکدر (زیروزبر شدکان زیر اشاغی دیمکدر عربجه تحت معناسنه زبر فوق معناسنه یوقارو دیمکدر شدکان الف ونون ادات جمع کاف هاء رسمیدن منقلب اشاغی یوقارو اولمشلر دیمکدر یعنی الت اوست حاصلی پراکنده وپریشان معناسنه استعمال اولنور (این طائفه یه اضافت بیانیه طائفه دن مراد اهل عشقدر (یافتی فعل ماضی مفرد مخاطبدر بولدکی دیمکدر (سخنان علی خلاف قیاس سخنك جمعیدر سوزلر دیمکدر (کفتی یا حرف حکایه سویلردی دیمکدر (فرورفتی یا حرف حکایه (فرورفت فعل ماضی مفرد غائب اشاغی کیدردی دیمکدر (محصول ترکیب) ابو علی دقاق قدس سره نقل ایدرلر که اخر عمرنده اولقدر درد انك اوزرینه ظاهر اولمشدیکه یعنی انجلاین درده مبتلا اولمش ایدیکه هرکون طامه چیقاردی ویوزینی افتابه ایلردی یعنی کونشه توجه ایلردی ودیر ایدیکه ای مملکت سراسیمه سی یعنی مملکت عالم حیرانی حاصلی جمیع عالمی کشت وکذار ایدن بوکون نیجه اولدك یا نیجه ایدك یعنی نه یاپدك ونه اشلدك ونیجه کچردك یعنی بوکونی نصل کچردك بوندن زیاده غم طولو هیچ بر یرده پرتو صالدکی یعنی بوندن زیاده اهل غم ایله مملو بر یرده شعله پاش اولدکی یا بو حدیث عشقك غصه لبسی اوزرینه بر یرده ضیا ویردکی

حاصلی بو محلدن غیری غم و غصه‌لی و عاشق چوق بر یره اوغرادکی و بو طائفه‌نك یعنی طائفهٔ عشاقك پراکنده و پریشان اولمشلرندن خبر بولدکی یعنی انلردن خبرك وارمی عجبا نیجه‌در لر و نه حالده‌در لر بیلورمیسین هم دخی بو جنسدن یعنی بونك کبی سوزلر سویلردی تا افتاب اشاغی کیدردی یعنی کنش طلوع ایجه‌دك بویله سوزسویلردی بعض نسخه ده ازین طائفه یرینه ازین واقعه واقعه‌در بو واقعه‌نك پریشانلرندن دیمك اولور واقعه‌دن مراد عشقدر (رباعی) ای مهر که نیست چون تو عالم کردی * زین راه رویم بخش راه آوردی * ای حرف ندا (مهر میمك کسری هانك سکونیله کونش (که حرف بیان یا خود ذوی العقولده مستعمل اولان که کیم دیمکدر (نیست ادات نفی (چون ادات تشبیه چون تو سنك کبی دیمکدر (عالم کردی یا حرف وحدت (عالم کرد کاف عجمك فتحیله وصف ترکیبیدر جهانی دور ایدیجی دیمکدر (ره رویم میم ضمیر متکلم وحده بونده ضمیر منفصل مقامنده کلمشدر زین ره روی مراد دیمکدر یا حرف مصدر رهرو یولجی دیمکدر (زین ره رویم بکا بو یولجیلقدن دیمکدر (بخش یا حرف تأکید (بخش امر حاضردر بغشله دیمکدر (راه آوردی یا حرف وحدت راه آورد یول هدیه‌سی دیمکدر عربجه عراضه دیرلر (محصول بیت) ای کونش که سنك کبی بر جهانی دور ایدیجی بوقدر یا سنك کبی کیمسه یوقدر بو بو یولجیلقدن بکا بر ارمغان بغشله یعنی بکا بر یول هدیه‌سی و بر * امروز کرا دیدی که اندر ره عشق * بر رخ بودش کردی و در دل دردی * کرا ادات مفعول کیمی دیمکدر (دیدی فعل ماضی مفرد مخاطب (که حرف بیان (اندر ادات ظرف ره عشق بیانیه (رخ بونده روی معناسنه‌در یوز دیمکدر (بودش شین ضمیر که یه راجعدر رخه مصروف بر رخش بود تقدیرنده (بود بانك ضمی و واوك فتحیله فعل مضارع مفرد غائب اوله دیمکدر (کردی یا حرف وحدت کرد بونده کاف عجمك فتحیله توز معناسنه اسمدر یعنی غبار بیت اولده‌کی کردیدندن مشتقدر (دردی یانه حرف وحدت درد دالك فتحیله معروف (محصول بیت) شمسه خطاب بیورر که بوکون کیمی کوردك که ره عشقده یعنی دور ایدوب کزدیکك مکانکده کیمی کوردك که طریق عشقده انك یوزی اوزره بر توز اوله یعنی

عشق

عشق بوانده اولان غبار محندن یوز بنه برتوز قونمش واتك کوکلنده
پردرد اوله یعنی دردعشقدن برذره حصه یاب اولمش حاصلی بواوصاف
ایله موصوف کیمی کوردك ایسه بونلرك خبرندن بکا بر ارمغان ویر
(عروض) بو رباعی همان سابق کبیدر لکن بیت ثانیده جزئی مغایرت
واردر تفطن ان کنت من اهل الفطانه * شیخ ابوالحسن خرقانی
قدس سره روزی باصحاب خود کفت درعالم چه بهتر بود کفتند شیخاهم
شما فرمایید کفت دلی که دروی همه یادکرد او بود * شیخ ابوالحسن
کنیه لری اسملری علی بن جعفر سلوکلری ابو یزیدك روحانیتندندر
هجرتك دورتیوز یکرمی بشنده وفات ایتمشدر (روزی یا حرف وحدت
برکون دیمکدر (باصحاب خود باحرف صله اضافت بیانیه (کفت فعل
ماضی مفرد غائب چه نه دیمکدر (بهتر زادات تفضیل به بانك کسریله
ایو دیمکدر (بود فعل مضارع مفرد غائب شارح بودکلمه سنی یازمش
لکن و یردیکی معنادن منفهم اولورکه چه د نصکره ادات خبر تقدیر
ایلمش که چیست دیمك اولور بونده اختصار بی فائده ایتدیکی کبی
کفتندك ماقبلنده مریدان یازمسنده ده تطویل بلا طائل ایتمش زیرا
کفتندك ضمیر جمعی اصحابه راجع اولور مریدانه حاجت یوق (کفتند
فعل ماضی جمع غائبدر (شیخا الف حرف ندا ای شیخ دیمکدر (هم
بنه دیمکدر (شما ضمیر جمع مخاطب سز دیمکدر (فرمایید فعل امر
جمع مخاطبدر بیورد یکز دیمکدر بونده صیغهٔ جمعلر تعظیم ایچوندر
بعض نسخه ده (هم تو بکوی واقعدر مفرد صیغه سیله معنا صحیح لکن
مقام تعظیمدر زیرا مریدك شیخنه تعظیمی واجب منزله سنده در
(دلی یا حرف وحدت برکوکل (که حرف رابط صفت (وی ضمیر
غائب دله راجعدر (همه جمله دیمکدر ترکیبده دوکلی دیرلر (یادکرد او
لامیه یادکرد اصطلاحات صوفیه دندر بونلر سکز کلمه درکه نقشبندیه نك
مبنی علیهیدر هوش دردم ونظر برقدم وسفر در وطن وخلوت در انجمن
ویادکرد و بازکشت ونکاه داشت ویاد داشت (بعض محققلر بواوج
کلمه یی دخی بوندن عد ایلدیلرکه وقوف زمانی ووقوف عددی
ووقوف قلبی بونلرك جمله سنی تفصیل تطویله محتاجدر مراد ایدنلر
تصوف کتابلرینه مراجعت ایلسونلر خصوصا رشحات عین الحیاتی

مطالعه ایلسونلر (لکن یادکردی ذکر ایلیه‌لم (یادکرد دل ایله قلبك معاذ کرندن عبارتده مولانا کاشغری قدس سره بیورر که ذکر تعلیمنك طریقی اولدر که اول شیخ قلبیله لا اله الا الله محمد رسول الله دیه مرید دخی کندی کوکلنی حاضر ایلیه و شیخك کوکلی مقابله سنده طوته و کوزینی قپایوب ودهانی استوار ایدوب ودیلنی دماغنه یاپشدیروب ودیشلرینی بربری اوستنه قویوب ونفسنی طوتوب وتعظیم وقوت تام ایله شیخك موافقتی اوزره ذکره شروع ایلیه وقلبیله دیه لسانیله دیمیه وحبس نفسده صبر ایلیه و برنفسده اوچ کره دیه تا ثبات حاصل اولنجه بویله ایلیه تا یکرمی یه وارنجه وذکرك اثر وحلاوتی کوکله ایرشنجه وماسوایی قلبدن اخراج ایلیه اکر بونکله اولماز ایسه صحبت مشایخه ملازم اوله اکر انکله ده آکاهلق حاصل اولماز ایسه ذکرك طریق آخرینه مشغول اوله طریق اولدر که نفسنی کوبکی التنده حبس ایلیه و دوراغین دوداغنه ودیلنی دماغنه شویله یاپشدیره که قلب مدرك دراکی جمیع افکاردن بیزار ایلیه واول قلبه متوجه اوله وانی ذکره مشغول ایده شویله که کلمهٔ لایی بوفاری چکوب وکلمهٔ الهیی صاغ طرفنه حرکت ایتدیروب وکلمهٔ الا اللهی قلبه ضرب ایلیه شویله که حرارتی جمیع اعضایه سرایت ایلیه لا اله ده جمیع موجوداتی نفی ایلیه و الا الله ده جناب باریнك وجودینی ملاحظ ایلیه اشته بو طریق ایله ذکر قلبه و روحه وسره وخفی یه واخفی یه ونفس ناطقه یه وجمله بدنه وجمیع افاقه سرایت ایدر رزقنا الله و ایاکم شارح یادکرد یرینه مهر یازمش محبت معناسنه (بود فعل ماضی اوله دیمکدر (محصول ترکیب) شیخ ابو الحسن خرقانی قدس سره برکون کندی اصحابنه دیدی عالمده زیاده ایو ندر دیدیلر ای شیخ ینه سز بیورك یاسن سویله شیخ ادیدی عالمده ایو اولان بر کوکلدر که انده جمله انك یادکردی اوله یعنی دائم انده اللهك ذکری اوله یا اللهك محبتی اوله اشته بوندن اعلاسی اولماز دیو جواب بیوردیلر (رباعی) دارم دلکی که اوهر اندیشه که داشت *جز یاد تو بر صفحهٔ خاطر ننکاشت * دارم فعل مضارع متکلم وحده طوتارم دیمکدر که اثباتدن کنایتدر (دلکی یا حرف وحدت کاف عجمی ادات تصغیر (دل کوکل بر کوکلجکز دیمکدر

(كه حرف رابط صفت (او ضميردله راجعدر (انديشه فكر معناسنه در
(كه حرف رابط صفت (داشت فعل ماضى مفرد غائب طوتدى
ديمكدر بوده اثباتدن عبارتدر (جز يادتو لاميه سنك يادیكك غيرى
صفحه صادك فتحى وفانك سكونيله كاغدك بريوزينه ديرلر بونده
مجازدر (خاطره اضافت مجازا بيانيه (نكاشت فعل نفى ماضى مفرد
غائب نقش ايلمدى ديمكدر (محصول بيت) بركوكلجكزم واردركه
اوكوكل هرفكركه ايلدى يعنى نقدر فكرى وار ايسه سنك ياديكك
غيرى خاطر صفحه سنه نقش ايلمدى يعنى بوقدر افكار ايله سنك ذكريكك
غيرى قلبده منتقش اولمدى حاصلى افكار دنيوى سنى ذكره مانع
اولمدى (رجال لاتلهيهم تجارة ولابيع عن ذكر الله) آيت شريفه سنه
تلميح ايدر يا معنى بويله اوله كه بردلجكزم واردركه نقدر انديشه
ايلديسه سنك ذكركدن غيرى خاطر صفحه سنه نقش ايلمدى يعنى
جمله افكارى سنك ذكرك اولدى * يادتو چنان فروكرفتش كه درو
كنجايى هيچ چيز ذكر نكذاشت * يادتو لاميه يادبونده ذكر معناسنه در
(چنان انجلين ديمكدر (فروكرفتش شين ضمير بيت اولده كى دله راجعدر
فروكرفته ماضيدن قسمدر ضبط ايلمش يعنى احاطه ايلمش ديمكدر
(كه حرف رابط صفت (درو در حرف ظرف او ضميرينه دله راجعدر
(كنجايى يا حرف وحدت مصدريه دكل (كنجاى كاف عربيله يا ايله
وياسز اسم مكاندر صغاجق يرديمكدر (هيچ چيزه اضافت اسم
مكانك مفعولنه در دكره بيانيه (نكذاشت فعل نفى ماضى مفرد غائب
براقدى ديمكدر (محصول بيت) سنك ذكرك انجلين اودلجكزى ضبط
ايلمشدركه ماسوايه صغاجق يرقالمشدر (عروض) بورباعينك صدر
وابتداسى اخرب حشو اولرى مقبوض حشو ثانيلرى مقصور قصر
اخرده اولان سبب خفيفك ساكننى اسقاطه ديرلر عروض وضرب
اهتم اما بيت ثانينك عروضى مجبوبدر جب كه مفاعيلن دن ايكى
سبب خفيفى اسقاطه ديرلر مفاقالوب فعل انك يرينه كلور بويله اولنجه
برمصراعى مفعول مفاعلن مفاعيل فعول يافعل اولوب هزج اخرب
مقبوض مقصور اهتم ويامجبوب اولور * شيخ ابوسعيد ابوالخيررا
قدس سره پرسيدند كه تصوف چيست كفت آنچه در سردارى

بنهی وآنچه در کف داری بدهی وزانچه برتو آیدنجهی * ابو سعید ابوالخیر ابو سعید بن ابوالخیردر قاعدهٔ اعجام اور رهعلمین بیندن ابن حذف اولنمشدر کنیه سی ابوسعید اسمی فضل الله ابو الفضل بن حسن در سرخسینك مریدلرندندر سلطان وقت ایدی هجرتك دوتیوز قرقنده فوت اولمشدر حکایاتی بی نهایه در (را ادات مفعول (پرسیدند فعل ماضی جمع غائب صوردیلر دیمکدر (که حرف بیان (تصوف مبتدا (چیست خبری (آنچه اول نسنه یی که دیمکدر (در حرف ظرف (داری مخاطبا اثبات ایچوندر (بنهی باحرف تأکید (نهی نون و بانك کسریله فعل ماضی مفرد مخاطب قو یاسك یعنی ترك ایده سین دیمکدر (واو حرف عطف (کف عربیدر ال آیه سی دیمکدر لکن بونده الدن عبارتدر (بدهی باحرف تأکید دهی دالك وهانك کسریله فعل مضارع مفرد مخاطب و یره سین یعنی اعطا ایده سین دیمکدر (وز وازدن مخففدر (بر حرف استعلا (آید فعل مضارع مفرد غائب (نجهی فعل نفی استقبال مفرد مخاطب جیم عجمیله صیچرامیه سین دیمکدر اما بونده مضطرب اولمیه سین معناسنه در (محصول ترکیب) ابوالخیرك اوغلی ابوسعید قدس سره یه سؤال ایلدیلرکه تصوف ندر جوابنده دیدی اول نسنه که باشکده در یعنی باشکده اولان هوا وهوسی ترك ایده سین دخی اول نسنه که الکده در یعنی مالکی سین و یره سین یعنی بخش ایده سین دخی اول نسنه دنکه سکا کلور یعنی قضای الهیه دن مضطرب اولمیه سین حاصلی صبر ایده سین (رباعی) خواهی که بصوفی کری ازخود برهی * باید که هوا وهوس ازسر بنهی * خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب استرایسك دیمکدر (که حرف بیان (بصوفی کری باحرف مصاحبت یاحرف مصدر صوفی کر ترکیب توصیفی قبیلندندر صوفی فعلیله دیمکدر (خود بونده کندو معناسنه در (برهی باحرف تأکید رهی رانك فتحیله فعل مضارع مفرد مخاطبدر قورتوله سین دیمکدر (باید فعل مضارع مفرد غائب بایستن دن یابایستن دن سینی حذف قبیلندندر کرکدر دیمکدر (که حرف بیان (هوا بونده آرزوی نفس معناسنه در (هوس عطف تفسیری قبیلندندر (محصول بیت) اکر استرایسك که صوفی کرلك ایله کندکدن قورتوله سین

یعنی بنلکدن خلاص بولەسین کرکدرکه هواوهوسی باشـکدن ترك
ایدەسین حاصلی بنلکدن خلاص اولەیم دیرایسك هوایی ترك ایدەسین
* وآن چیز که داری بکف از کف بدهی* صد زخم بلا خوری
وازجا نجهی * (محصول بیت) دخی اول نسـنه که انکده در الدن
ویرەسین یعنی اعطا ایدەسین یوز بلازخمی رایسك یرکدن صچرامیەسین
یعنی مضطرب اولمیەسین (عروض) یوز باعینك صدر وابنداسی اخرب
حشولری جمله مکفوف عروض وضرب مجبوب بویله اولنجه برمصراعی
مفعول مفاعیل مفاعیل فعل اولوب هزج اخرب مکفوف مجبوب اولور
* رویم قدس سره کفتـه است که جوانمـردی آنست که برادران
خودرا معذوردارى درهرذلتی که ازایشان واقع شده و باایشان چنان
معامله نکنی که ازین عذر باید خواست * رویم رانك ضمی وواوك فتحی
و یانك سکونیله طبقهٔ ثانیه دندر کنیتی ابو محمد وابو بکر وابوالحسین
وابوشیبانلدر بغدادمشایخنك اولرندن در داود اصفهانی مذهبنده در
منقولدرکه ابوعبدالله خفیف اندن وصیت استدی بیوردیلرکه بو یوالده
کارکتر بذل روحدر اکر بونی ایدمز ایسك ترهات صوفیه ایله مشغول
اولمه (جوانمردی یا حرف مصدر جوانمرد جیمك ضمی وواك فتحیـله
یکیت کشی دیمکدر اما بونده انسانیتلو دیمکدر (جوانمردی مبتدا
(آنست خـبری (که حرف بیان (برادران برادرك جمعیدر قرنداشلر
دیمکدر المؤمنون اخوة منطوقنجه دین قرنداشلری معناسنه در (خوده
اضافت بیانیه (را ادات مفعول (معذور اسم مفعولدر (داری فعـل
مضـارع مفرد مخاطبدر طوته سین دیمکـدر معذور طوتمق ایتدیکی
قبایحه مجازات ایتمەمکدر (در حرف ظرف (هر ادات سور (ذلتی یا حرف
وحدت نوعیه ذالك کسری لامك شده سـیله بونده الحقلق دیمکدر
(ایشـان ضمیر جمع غائب واقع شده واقع اولمش (بعض نسخه ده
ازهر ذلتی که از ایشـان صادر شود (یعنی انلردن صادر اولان هر بر
کوتولکدن دیمك اولور (باایشان با حرف صله (معامله مفاعله بابندن
مصدر و بونده عتـاب آمیز خطابدن کنایتدر ترکیده دخی مستعملدر
(نکنی فعـل نفی مستقبل مفرد مخاطبدر ایلمیه سین دیمکدر (که حرف
بیان (بایدت تا ضمیر خطاب باید فعل مضارع مفرد غائب بایدندن

یا بایستن دن (تا ضمیری بابدك مفعول صریحی (بعض نسخه ده ضمیر منفصل واقعدر (ترا از ایشان عذر باید خواست خواست بونده مصدر معناسنه در زیرا مضارعه مقارندر (محصول ترکیب) رویم قدس سره بیورمشدر انسانیتلك وآدمیت اولدر که کندو مؤمن قرنداشلریکی معذور طوته سین هر برقبا حتده که انلردن واقع اولور دخی انلره انجلین معامله ایله که انلردن عذر دیلمك سکا لازم اوله یا سکا انلردن عذر دیلمك لازم یعنی ایتدیکك معامله یه نادم اولوب عذر دیلیه سك (قطعه) جوانمردی دو چیزست ای جوانمرد * بسویم کوش نه تا کویمت راست * بسویم با حرف صله میم ضمیر متکلم وحده (سوی جانب وطرف معناسنه در بنم جانبمه دیمکدر (کوش کاف عجمیله قولاق معناسنه در (نه نونك کسری وهاء اصلیه ایله امر حاضر در نهیدن دن یا نهادن دن قو دیمکدر بونده کوش نه دکله دیمکدن کنایتدر (تا حرف تعلیل (کویمت تا ضمیر خطاب کویم فعل مضارع متکلم وحده سکا سویلیم دیمکدر (راست طوغری معناسنه صحیح دیمکدر (محصول بیت) آدمیت ایکی نسنه در ای یکیت بنم طرفمه قولاق قودکله تا کیم سکا طوغریسنی سویلیم حاصلی سکا جوانمردلکدن خبرو یرهیم ایو جه دکله که ابیات اتیدر * یکی آن کز رفیقان درکذاری * که هر لحظه بیبنی صد کم وکاست * یکی بری دیمکدر ومبتدا (آن آنست تقدیرنده خبری (کز که ازدن مخففدر (که حرف بیان (رفیقان رفیقك جمعیدر رفیق بولداش معناسنه در (درکذاری فعل مضارع مفرد مخاطبدر کچه سین دیمکدر یعنی عفو ایده سین (اکر حرف شرط (لحظه بونده اقصر اوقاتدن عبارتدر (بیبنی فعل مضارع مفرد مخاطب یاء تأکید ایله کوررسین دیمکدر (صد بو یله یرلرده کثرتدن کنایتدر (کم وکاست عطف تفسیر یدر واکسکلك دیمکدر (محصول ترکیب) جوانمردلکك بری اولدر که رفیقلرکدن عفو ایده سین اکر هر لحظه وهردم یوز نقصان کوررسك یعنی هردم هزار نقصانته مطلع اولورسك دخی عفو ایده سین ز رفیقان بیبنینك مقدم مفعول غیر صریحیدر کذاریتك دکلدر فافهم * دوم ان کز تو نابد هیچ کاهی * چنان کاری که باید عذران خواست * دوم ایکنجی دیمکدر (آن بنه آنست تقدیرنده (که حرف بیان (نابد فعل نفی استقبال

مفرد غائب کلمه دیمکدر (کاهی یا حرف وحدتکاه کاف عجمله وقف معناسنه در (کاری یا اینه حرف وحدت کار کاف عربیله ایش دیمکدر (که حرف رابط صفت (باید فعل مضارع مفرد غائب رکرکمدر معناسنه لکن بوینده لازم اوله دیمکدر (عذر آن لامیه آن کاره اشارت (خواست فعل مفرد غائبدر اما بونده مضارعه مقارن اولمق حسبیله مصدر معناسنه در دیلمك (محصول بیت) طریق جوانمردینك ایکنجی اولدر که سندن هیچ بروقتده انجلین برایش کلیه که انك عذرینی دیلمك لازم اوله یعنی سندن انجلین برایش صادر اولمسون که آنك عذرینی دیلمك لازم کله (عروض) بوقطعه بحر هزج مسدس دلندر که یالکز عروض وضربی محذوفدر که برمصراعی مفاعیلن مفاعیلن فعولن در * بشر حافی را قدس سره مریدی باوی کفت که چون نان بدست آورم ونمی دانم بکدام نان خورش خورم فرمود که نعمت عافیت را بر یاد دار وآن را نان خورش خویش آنکار * بشر حافی کنیه سی ابو نصر مدرلرینك اسمی حارث ابن عبد الرحمن طبقهٔ اولیسدندر هجرتك ایکیوز یکرمی یدنجی یلنده بغدادده وفات ایلمشدر منشأی دخی بغداد در فضیلك صحبتنده اولمشدر اصول و فروعده عالم ایدی توبه سنه سبب نقل ایدرلر که اوائل حالنده شوریده مذاق واشفته مزاج ایدی برکون مست لایعقل کیدرده ی برکاغد بولدی که انده بسم الله الرحمن الرحیم یازلمش انی قالدردی وعطر ایدی واول کاغدی معطر قیلدی تعظیم ایلهانی بریره قودی همان اول کیجه بیوکلردن بریسی واقعه سنده کوردیکه دیدیلر قالق بشره وار ودیکی طیبت اسمنا فطیبناك وبجلت اسمنا فبجلناك وطهرت اسمنا فطهرناك فبعزتی لاطیبن اسمك فی الدنیا والاخرة (اول کیمسه قالدی ودیدیکی بوادم فاسقدر مکر بن یا کلش کوردم ابدست الدی ونماز قیلدی ینه یاتدی ینه کوردی حاصلی اوچ دفعه بویله کوردی صباح قالقدی انی ارامغه کتدی خبر ویردیلر که مجلس خمرده در طشره چاغردی ومژده ایلدی همان بشر یارانه وداع ایلدی وتوبه ایلدی انجلین اولدیکه کیمسه نام ونشان کورمدی وطریق زهدی رعایت ایلدی غلبهٔ مکاشفه نك شدتندن هیچ ایاغنه پاپوش کیمز ایدی انکیچون حافی دیدیلر (مریدی یا حرف وحدت یا

حرف صله (وی ضمیر بشرو راجعدر (بدست آرم باحرف صله آرم
فعل مضارع متکلم وحده (نمی دانم فعل نفی حال متکلم وحده (بکدام
باحرف الصاق کدام قنغی دیمکدر (نان خورش مرکب اولورق قاتق
معناسنه دیر (خورم فعل مضارع متکلم وحده (فرمود فعل ماضی مفرد
غائب بیوردی دیمکدر بعض نسخه ده فرمودیرینه بشمر کفت واقعدر بینه
مآل بردر (نعمت عافیت بیانیه عافیت بونده صحت معناسنه در (را
ادات مفعول (بر بونده حرف ظرفدر دره معناسنه (یاد خاطر معناسنه در
(دار امر حاضر در طوت دیمکدر (وانرا را ادات مفعول (نان خورش
خویش انکارک مقدم مفعولی اضافتی لامیه (بعض نسخه ده خویش
یوقدر (و بعض نسخه ده انرا یرینه تراواقعدر لکن سهو قلمدر (آنکار
همزه نک فتحی ونونک سکونی وکاف فارسیله امر حاضر در ظن ایله
دیمکدر آنکار بدن دن یا انکاشتن دن زیرا مصدر تا ئینک ماقبلی
شین اولسه مضارعنده رایه قلب اولنور (انکارد اولور امرنده دال
مقلوبه یی دخی حذف ایدرلر انکار اولور (محصول ترکیب) بشر حافی
قدس سره یه برمرید دیدیکه چونکه الله اتمک الورم بلم که قنغی قاتقله
ییم بیوردیلر که صحت نعمتنکی خاطرکده طوت واول صحتی کندیکه قاتق
فرض ایله (قطعه) چو نان خشك نهد پیش خویش ناداری *
که روح رادهد ازخوان فقر پرورشی * چو ادات تعلیل (نان خشك
بیانیه قوری اتمك دیمکدر یعنی قاتقسز اتمك (نهد فعل مضارع
مفرد غائب قویه دیمکدر نهیدن دن یا نهادن دن زیرا مصدر دالینك
ماقبلنده الف اولسه حذف اولنور (پیش خویش بیانیه (ناداری نا
ادات توصیف نفی دار امر حاضر سلکنده صفتدر بحسب اللغه
معناسی طوتمیجی دیمکدر اما فقیرده استعمال اولنور (یا حرف وحدت
(که حرف تعلیل (روح را را ادات مفعول (دهد فعل مضارع مفرد
غائب دهیدن دن ویره دیمکدر (ازخوان فقر دهدك مفعول غیر
صریحی پرورش صریحی (خوان فقردن مراد نان خشك در فقرا
طعامندن دیمکدر (پرورش اسم مصدر در بسلبش دیمکدر (یا حرف
تنکیر (محصول بیت) چونکه برفقیر کندی اوکینه قوری اتمك قویه
یعنی قاتق اتمك قویه که روحنه فقر طعامندن یعنی قوری اتمکدن

پرورش وبره یعنی دردمند بیچاره یه روحنه غدا ویرملك ایچون اوکنه
نان خشك قویه * بنان خورش چوشود طبعش آن زمان مائل *
چونکه طبعش نیست هیچ نان خورشی * بنان خورش با حرف صله
مائلك مقدم مفعول غیر صریحی (اچوادات تعلیل (شود فعل مضارع
مفرد غائب (طبعش شین ضمیر نادلو مراجعه سدل (محصول بیت)
فقیرك طبعی چونکه اول زمان نان خورشه مائل اوله یعنی جانی قاتق
لسندیکی وقت او فقیره عاقبت ذکری کبی هیچ نان خورش یوقدر
یعنی صحت وعافیتی ذکر ایلمك اکا قاتقدر (عروض) بو قطعه بحر
مجتثدندر که اصلی مستفعلن فاعلاتن در ایکی کره عیدو وابتدا
وحشو لر مخبون یعنی ثانی ساکنی حذف مفاعلن فعلاتن مفاعلن
اولور عروض وضرب اصلا دز صلم آخرده اولان سبب خفیفی ووتدك
ساکنی اسقاط ومتحرکنی اسکان دیرلر فاعل قالور فعلن یرینه
کلور که بر مصراعی مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن اولور مجتث
مخبون اصلم اولور * شقیق بلخی کفته است بپرهیز از صحبت توانگران
زیرا که چون دل بدو پیوند کرفت و بدادهٔ وی خرسند شدی
پرورده کاری کرفتی غیر از خدای تعالی * شقیق طبقهٔ اولی دندر
کنیتی ابو علی در ابراهیم ادهمك شاکر دیدر مشایخ بلخك اولولرندن در
هجرتك یوز یتمش دردنجی یلنده ختلان ولایتنده وفات ایتمشدر
بعضیلر طریقتی ابراهیم ادهمدن اخذ ایتمشدر دیدیلر (منقولدر که
شقیق قصیدیله یازدی حج ایلدی بغداده ایرشدکده هارون الرشید
دعوت ایلدی چونکه هارونك یانه واردی هارون دیدی شقیق زاهد
سن سین شقیق دیدیکه بلی شقیق بنم اما زاهد دکلم زاهد سن سین
هارون دیدی بن نیجه زاهد اوله بیلورم که بو قدر مال وجاه وسلطنته
مالکم شقیق دیدی زاهد شول کمسنه یه دیرلر که ازشی ایله قناعت
ایلیه ایشته سن از شیئه قناعت ایلمش سین زیرا حق جل وعلا بیورر
(قل متاع الدنیا قلیل) سن دنیا ایله قناعت ایلمش سین که شی
قلیلدر بو یله اولنجه زاهد سن سین هارون جوابده مبهوت اولدی
وشقیقدن نصیحت طلب ایلدی شقیق دیدیکه ای هارون غافل
اولمه که خدای تعالی سنی صدیق سجاده سنه اجلاس ایلمش سندن

صدق استردخی عمر فاروق مسندینه نصب ایلمش حق وباطل بیننی
فرق استرو سنی عثمان ذی النورین پوستنه لایق کورمش سندن حیا
وکرم استردخی علی مرتضی یرینه اوتورتمش سندن علم وعمل
استر هارون دیدی نصیحتی زیاده ایله شقیق دیدی خدانک سنز ایلرنده
بر سرای واردر که اکا دوزخ دیرلر سنی اکا دربان ایلمشدر وسکا
اوچ شی ویرمشدر مال وشمشیر وتازیانه وسکا دیمشدر که خلقی
بو اشیاء ثلثه ایله دوزخدن منع ایله یعنی مثلا هر صاحب حاجت که کلدی
اندن مالی دریغ ایلمه هر کیمکه خلاف رضای حقده اوله بو تازیانه ایله
تأدیب ایله وهر کیمکه قتل نفس ایلیه بو شمشیر ایله قصاص ایله
اذن شرع ایله واکر بونلری ایتمز ایسک پیشرو دوزخیان سن سین
(هارون دیدی بردخی نصیحت ایله شقیق دیدی سن چشمه سین
و بو تخت حکومتکده اولنلر ارمقلردر اکر چشمه که منبع مادر پاک
اولورسه ارمقلرین بولانقلغی ضرر ویرمز واکر منبع بولانق اولورسه
ارمقدن پاکلک مأمول اولمز هارون دیدی اکر بر بیابانده شول رتبه
تشنه اولسک که هلاک قریب اولسک اول ساعتده بر صو بولسک
قاچه الورسین هارون دیدی نه استرسه ویرورم شقیق دیدی ملککک
نصفنی استر غیریه ویرمزسه هارون دیدی نصف ملکمی ویرورم
شقیق دیدی اول صویی ایچدکدن صکره حرارت زائل اولمیوب
هلاککدن خوف ایلسک بری دیسه که بن سکا علاج ایدرم نصف
ملککی ده بکا ویرسک دیسه نیجه ایدرسین دیدی ویریرم شقیق
دیدی نه ناز ایدرسین بر دولت ایله که قیمتی بر صو اوله واوده ایشبکه
برامیه هارون اغلدی وشقیقی عزت تام ایله مکیه کوندردی مکه ده
ابراهیم ادهم ایله کورشدیلر ابراهیم ادهمه کلر معاشندن سؤال ایلدی
ابراهیم دیدی اکر بولورسم یر وشکر ایدرم واکر بولمزسم صبر ایدرم
شقیق دیدی بزم بلخک کلبلری دخی بویله در برشی بولورلرسه مراعات
ایدرلر وقویرق اوینادرلر اکر بولمزلرسه صبر ایدرلر ابراهیم دیدی
سز نصل ایدرسز دیدی اکر بزه برشی ایریشورسه ایثار ایدرز
ایرشمزسه صبر ایدرز ابراهیم قالقدی وانی در کنار ایلدی ودیدی
انت الاستاذ والله رحمهما الله تعالی (پرهیز امر حاضردر اجتناب ایله

صقین

صعقین دیمکدر (بخصب توانکر لامیه (زیرا ادات تعلیل (که حرف بیان
انکیچون دیمکدر (چون بونده ادات شرطدر (دلت لامیه (تا ضمیر
خطاب سنك کوکلك دیمکدر (بدو دال همزه دن مبدلدر یاو دیمکدر
یا حرف صله (پیوند بونده باء عجمك فتحیله و یانك سکونیله اتصال
وربط معناسنه در (کرفت فعل ماضی مفرد غائب طوتدی دیمکدر
حاصلی پیوند کرفت مرتبط اولدی دیمکدر (وبدادهٔ وی لامیه (با
حرف سبب (همزه حرف توصل (وی ضمیر غائب توانکره راجعدر
انك ویرکیسنه دیمکدر (خرسند خاء معجمه نك ضمی ورانك سکونی
وسینك فتحیله قانع معناسنه در اما بونده خوش دل دیمکدر (شدی
فعل ماضی مفرد مخاطب اوله سین دیمکدر (پس باء عجمله فاء جزائیه
معناسنه در (پرورد کاری یا حرف وحدت (پروردکار باء عجمك وواوك
فتحی ورالرك ودالك سکونیله اسماء خدادن براسمدر رزاق معناسنه
داله حرکه غلطدر زیرا مضاف دکلدر مرکبدر (کرفتی فعل ماضی
مفرد مخاطب طوتدك یعنی اتخاذ ایلدك دیمکدر (غیر از خدای
الهدن غیری (محصول ترکیب) شقیق بلخی قدس سره دیمشدر که
اغنیا نك صحبتندن یعنی انلره تقربدن اجتناب ایله انکیچون که
سنك کوکلك چون اکا مرتبط اوله دخی انك انعام واحسانی یعنی
ویرکیسیله خوش دل اوله سین الله تعالیدن غیری پروردکار
اتخاذ ایتدك یعنی اول توانکری کندیکه رزاق اتخاذ یتمش اولورسین که
خدانك غیریدر (قطعه) کردرآید توانکری بلتو * بهر روزی بدو
مکن پیوند * کر حرف شرط در (آید فعل مضارع مفرد غائب
کلدی دیمکدر (در تحسین لفظ ایچوندر (توانکری یا حرف وحدت
توانکر برکبدر قدرتلو معناسنه غنی دیمکدر (باتو سکا دیمکدر
(بهر حرف تعلیل لام جاره معناسنه (روزی یاء اصلیه ایله رزق
معناسنه در (مکن فعل نهی حاضر ایله دیمکدر (محصول بیت)
خطاب عام طریقیله بیورر اکر سکا برغنی کلورسه یعنی سکا مقارن
اولورسه رزق ایچون اکا پیوند ایله یعنی ربط قلب ایله * ممسکی
را کفیل خود شمار * مدبریرا خدای خود مپسند * ممسکی یا حرف
تنکیر وحدت دکل ممسك اسم فاعلدر افعال بابندن بخیل معناسنه در

اما بونده دنى والحق ديمكدر (را) ادات مفعولدر (كفيل) خود لامبه
كفيل بونده برنسنه يى عهده سنه آلان كيمسه يه ديرلر (مشمار) فصل
نهى حاضر مفرد صيغه سيدر يعنى عد ايله (مدبر) ياء حرف تنكيرله
(مدبر) بد بخت ديمكدر (خداى خودرا) ميه (مپسند) نهى حاضر مفرد
مخاطبدر بحسب اللغه بكنمه ديمكدر بونده اتخاذ ايله ديمكدن كنايه در
(محصول بيت) بيت اولى ايضاح ايدرمكى كندينكه كفيل عد ايله
يعنى الحق ودنى كيمسه يى كندينكه كفيل ارزاق عد ايله زيرا شرك
اولمش اولوركه كفيل مطلق خدادر بد بختى كنديكه خدا اتخاذ ايله
حاصلى رازقم بودر اكر بو معنى بندن روكردان يا زغيرى حال اولورسه
حالم نيجه اولور ديمه زيرا اول كيمسه يى رزاق اتخاذ ايتمش اولورسين
الله عظيم الشان جمله مزى خلاص ايليه (عروض) بو قطعه
بحر خفيف دندركه عند الاعجام اصلى فاعلاتن مستفعلن فاعلاتن
مستفعلن دركه مثمن الاجزادر اما بلغاى عرب عندنده فاعلاتن
مستفعلن فاعلاتن دركه مسدس الاجزادر (اما) بعضيلر ديمشلركه
عند العرب والعجم مثمن الاجزادر لكن فصحاى عرب اكثريا وظرفاى
عجم بعضا مجزو قيلارلر (معلوم) اوله كه عند العروضيان شطر بيتدن
يعنى ليكى مصراعدن بر جزو حذف ايدرلرسه مجزو ديرلر نصف
بيتى حذف ايدرلر مشطور ديرلر نته كيم بالاده بيان اولندى ثلث بيتى
حذف ايدرلر منهوك ديرلر اما عند العرب متداولدر عجم از استعمال
ايدرلر (بو قطعه مجزو در صدر وابتدا اصلى مسلم مشكول مخبوندر كه
ايكنجى ساكن دوشمك ايله متفعلن قالور مفاعلن اثك يرينه كلور
عروض وضرب مشكول يا اصلم در بيت اولك عروضى اصلم بونده
لفظنك ياشى حركيه اماله ايله مشكول ايدلو اصلم آخردن سبب خفيفى
دوشمك ساكنى اسقاط ومتحركنى اسكانه ديرلر تن والف وحركه
لام دوشر فاعل قالور فعلن لفظنه تبديل اولور شكل سبب خفيفلرك
ساكنلرينى حذف ديرلر فعلاتن قالور بويله اولنجه بر مصراعى
فاعلاتن مفاعلن فعلن يا فعلات اولور بحر خفيف مجزو مخبون
اصلم يا مشكول اولور * يوسف بن الحسين الرازى قدس سره كفته
است كه همه نيكويها در خانه ايست وكليد ان تواضع وفروتنى

وهمه

وجهه بتيها درخانه ایت وکلیدان مانی ومنی * یوسف بن الحسین
طبقهٔ ثانیه دندر وکنیتی ابو یعقوبدر ذوالنونك شاکردلرندندر (رازی
یا حرفیه نسبت رازه عراقده بر شهرك اسمیدر که اکا ری دخی دیرلر
بووفات عالی قبیله اکا منسوبدر شارح رازی برینه اشعری یازمش
سائر نسخه لرده اولدیغندن ماعدا نفحاتده وسائر مناقب اولیا
کتابلرنده رازی مقیددر غالبا عندندن یازمش هجرتك اوچیوز اوچنده
وفات ایلمشدر) منقولدرکه نیشابورده بر بازرکانك بیك التونه آلنمش
بر جاریه سی وار ایدی دیار آخره بجله کتمك اقتضا ایلدی اما نیشابورده
بر کیمسه یه اعتماد ایده مدیکه جاریه یی انده امانت قویه لاجرم صلحادن
ابو عثمان خیرینك حضورینه کلدی وحالی حکایه ایلدی ابو عثمان
قبول ایلمدی چه خواه وناخواه قبول ایلدی بازرکان کتدی اما
ابو عثمان جاریه یه علاقه ایلدی وعاشق اولدی اول رتبه ده که هیچ
صبره مجالی قالمدی قالقدی شیخ ابو حفص حدادك حضورینه
واردی حالنی حکایه ایلدی ابو حفص دیدیکه سکا ریده یوسف بن
الحسینه کتمك کرکدر ابو عثمان فی الحال قالقدی عزم عراق ایلدی
چون ریه کلدی یوسفك مقامنی سؤال ایلدی دیدیلر که اول زندیق
مباحی یی نه استرسین زیرا سن بر اهل صلاح آدمه بکزرسین سکا انك
صحبتندن زیان ایرشور وبو که مناسب بر از کلمات سویلدیلر که ابو عثمان
دوندی چونکه نیشابوره کلدی ابو حفص سؤال ایلدیکه یوسفی
کوردکمی دیدی اهالی شهر انك حقنده نیجه کلمات سویلدیلر
بنده دوندم کلدم ابو حفص دیدی وار البته انی کور ابو عثمان
ریه کلدی ویوسفه ملاقی اولدی کوردیکه بر پیر اوتورمش واوکنده
بر صاحب جمال جوان وصراحی وپیاله دورر اما یوزندن نور لمعان
ایدر سلام ویردی واوتوردی یوسف رد سلام ایلدی وسوزه کلدی
واول قدر کلمات عالی سویلدیکه ابو عثمان متحیر اولدی ودیدی ای
خواجه بو کلمات وبو مشاهده نه وبو حالت نه الله ایچون بنی خبیر ایله
یوسف دیدی بو امرد بنم اوغلمدر وچوق کیمسه بیلمز واکا قرآن
تعلیم ایدرم وبو صراحی مزبله ده دوشمش بولدم قالدردم وپاك
تطهیر ایلدم وبوندن صو ایچرم ابو عثمان دیدی الله ایچون بونی

نیچون ایدرسین که خلق سنی فاسق ظن ایدرلر بو وصف دیدی انکیچون ایدرمکه برکیمسه بکا بیك التونلق جاریه امانت قومیه ابو عثمانك بو سوزی اشیدنجه یوسفك اياغنه دوشدی وعذر دیلدی بو اول ابو عثماندر که نیشابورك کبراسندن اولمشدر روح الله روحه (همه جمیع دیمکدر ترکیجه دوکلی دیرلر (نیکوییها ها ادات جمع یاء ثانی حرف مصدر در (نیکوی یاء اصلیه ایله ایو دیمکدر همه نیکوییها جمیع ایلکلر دیمکدر (در حرف ظرف (خانهٔ یا حرف وحدت همزه حرف توسل همه مبتدا درخانه ایست خبری (وکلیدان لامیه کلید کاف عربك فتحیله مفتاح دیمکدر (تواضع وفروتی عطف تفسیریدر الحقلق یعنی ذاتنده عالی ایکن کندینی الحق کورمك (فروتی یا حرف مصدر (بدیها ها بنه ادات جمع (یا حرف مصدر کوتولکلر دیمکدر (ماُی ومنی عطف تفسیری شکلنده تکبردن کنایه‌در (محصول ترکیب) یوسف بن الحسین رازی قدس سره دیمشدر که جمیع ایلکلر یعنی افعال حسنه برخانه‌ده در وانك مفتاحی تواضع وفروتی در وجمیع کوتولکلر یعنی افعال قبیحه دخی برخانه ده در انك مفتاحی تکبردر حاصلی اخلاق حمیده‌یه مالك اولهیم دیین تواضعه رغبت ومباشرت ایتسون یعنی تواضعله جمله سی کسب اولنور لمترجمه الفقیر (بیت) بنای کاخ تواضع شدست پست ولی (توان زروزنه دیدن سرای رفعتها) افعال قبیحه دن دخی جمله کبر وعجب تولد ایدر حفظنا الله وایاکم (قطعه) جمعست خیرها همه درخانهٔ ونیست * آن خانه را کلید بغیر از فروتنی * جمعست جمع بونده مجموع معناسنه در (خلق مخلوق معناسنه اولدیغی کبی جمعست مقدم خبر (خیرها مؤخر مبتدا (ها ادات جمع همه خیرهانك تأکید معنویسیدر (ونیست مصراع ثانیه مرهوندر (محصول بیت) خیرلرك جمله سی برخانه‌ده جمع اولنمشدر واول خانه‌یه مفتاح یوقدر تواضعدن غیری یعنی تواضعك غیریله اول خانه فتح اولمز * شرها بدین قیاس بیك خانه ایست جمع * وانرا کلید نیست بجز مائی ومنی * شرهایی خیرهایه قیاس ایله (بدین دال همزه‌دن مبدلدر باین معناسنه با بونده بر معناسنه در (بیك خانه با حرف ظرف در معناسنه (بیك بونده یاپی

تأكيد ايدر (جمع بنه مجموع معناسنه در (محصول بيت) شرلر بوقياس اوزره يعني خيرلك اولديغي وجه اوزره برشانده مجموعدر دخي اكا كليد يوقدر تكبرك غيري يعني شرلرك مقدمه سي تكبردر

* هان احتياط كن كه نلغزى زراه خير * خودرا بمعرض خطر شر نيفكنى *

هان ادات تنبيه تأكيد غفلت باشكه هوشيار وآكاه اول ديمكدر (احتياط افتعال بابندن مصدردر (احتياط كن بونده صقين وكوزت ديمكدر (كه حرف بيان (نلغزى فعل نفي استقبال مفرد مخاطب سورچيه سين ديمكدر (راه خير بيانيه (بمعرض با حرف صله معرض بونده محل معناسنه معرض خطر بيانيه (خطر شر ده بو يله در (نيفكنى فعل نفي استقبال مفرد مخاطب براقيه سين يعني القا ايليه سين ديمكدر (نون نافيه بعدنده اولان يا همزه دن مبدلدر زيرا بر كلمه نك اولنده همزه اولسه نون نافيه يا ميم ناهيه يا با داخل اولسه همزه يايه تبديل اولنور بيامد وميا ونيايد كبي (محصول بيت) خطاب عام طريقيله كبردن انذار وتواضعه تحريض ايدوب بيورر آكاه اول صقين احتياط ايله كه راه خيردن سورچيه سين يعني طريق خيردن چقميه سين كنديكي خطر شر محلنه براقيه سين يعني خطرناك اولان شره كنديكي القا ايتميه سين زيرا راه خيردن سرمو منفك اولور ايسك خطر شره دوشرسين ويله اولنجه تواضعي كنديكه پيشه ايله (من تواضع رفعه الله) وعديله مجازاة اولورسين كبر ونخوته ميل ايلمه كه (ومن تكبر وضعه الله) وعيدينه مظهر دوشرسين اعاذنا الله واياكم عروض) بوقطعه بحر مضارعدندر كه اصلى مفاعيلن فاعلاتن مفاعيلن فاعلاتن در بونده صدر وابتدا اخرب حشولر جمله مكفوف عروض وضرب محذوف كه برمصراعى مفعول فاعلات مفاعيل فاعلن اولور

* ممنون محب قدس سره كفته است بنده را محبت خداوند صافى نشود تا تهمت زشتى بهمه عالم نيفكند * ممنون محب بدرلرينك اسمى حمزه در خلق اكا محب ديرايدى اول كندو سنه كذاب ديو تلقيب ايلمشدر طبقه ثانيه دندر كنيتى ابو حسين در (منقولدر كه بر وقت عزم حجاز ايلدى اهل قبيله اكا ديديلر كه بزه براز سوز سويله منبره چيقدى وچوق سوز سويلدى كوزديكه ذكار يوق انده اولان قناديله توجه ايلدى وديدى

اي قناديل سخن محبتي سرنه سويليم درحال اول قنديللر بري برينه كيروب پاره پاره اولديلر (محبت خداوند مصدرك مفعولنه در خداوند صاحب ومالك معناسنه در اما بويله يرلرده خدا معناسنه دير (صافي پاك ديمكدر تركيجه دورلمش يعني فناسندن آيرلمش ديمكدر (نشود فعل نفي استقبال (تا حرف انتها تهمت تانك ضميله كدرت وزني اوزره مصدردر بركسنو نسنه يي بر كيمسه يه اسناده ديرلر (تهمت زشتي مصدرك مفعولنه در زشتي يا حرف مصدر زشت زانك كسري ايله كنو ديمكدر (نيفكند دالك ماقبلنك فتحيله فعل نفي استقبال مفرد غائب براقيه سين ديمكدر (محصول تركيب) سمنون محب قدس سره ديمشدر كه قولك صاحبنه محبتي يعني الله تعالى يه محبتي تام وصحيح اولمازتا جميع عالمه كنولك تهمتني براقنيجه صافي اولماز يعني ماسوايي چيركين وقبيح عد ايلمينجه محب صادق دكلدر * قطعه كركند جاي بدل عشق جمال ازلت * چشم اميد بحوران بهشتي ننهي * بدل با حرف ظرف در معناسنه (عشق جمال ازل لاميه ويائيه جمال ازلدن مراد جمال الهيدر (تا ضمير خطاب مضاده بدله مقيددر (چشم اميد بيانيه (بحوران بهشتي ده بويله با حرف صله يا حرف نسبت (ننهي فعل نفي مستقبل مفرد غائب قومزسين ديمكدر (محصول بيت) اكر سنك كوكلكده خدانك عشقي يرايدر ايسه يعني عشق خدا سنده مستقر اولور ايسه بهشته منسوب اولان حوريلره اميد كوزيني قومزسين يعني حور وغلمان بهشته اميد وار اولمزسين بلكه طالبي دخي اولمزسين * كي مسلم شودت عشق جمال ازلي * تا برآفاق همه تهمت زشتي ننهي * (كي ادات استفهام زماندن سؤال اولنور نه وقت ديمكدر (مسلم تفعيل بابندن اسم مفعولدر تسليم اولنمشدر ديمكدر اما بونده ميسر معناسنه در حاصلي كلي مالك اولور ديمكدن كنايتدر نته كيم تركيده اكا مسلمدر اكا مسلم اولدي ديرلر (ازلي يا حرف نسبت (آفاق عالم ديمكدر (محصول بيت) نچن ازله منسوب اولان جمالك عشقي يعني عشق الله سكا مسلم اولور حاصلي عشق جمال ازلي يه نچن كلي مالك اولورسين يعني مالك اوله مزسين تا كيم عالمه كنولك تهمتني براقنيجه عشق خدايه مالك اوله مزسين * ابو بكر وراق قدس سره كفته است اكر طمع را برسند كه پدر تو كيست كويد شك درمقدورات كردكاري واكر كويند

پیشهٔ تو چیست کویدا اکتساب مذلت وخواری وکر کویند غایت تو
چیست کوید بمحنت وحرمان کرفتاری * ابو بکر وراق طبقهٔ
ثانیه دندر اسمی محمد بن عمر الحکیم در صاحب مسند ابو عیسی ترمذینک
طایسیدر بو دخی ترمذیدر (منقولدر که نیجه ییللر خضر طلبنده
مزارستانه هر کون کیدر کلوردی وکیدوب کلورکن بر جز قرآن
اوقوردی بر کون خانه سندن چیقدی بر پیره راست کلدی وابو بکره
سلام ویردی ودیدی بو کون سنکله همراه اولوب مصاحبت ایدهلم
ابو بکر دخی راضی اولدی مصاحبت ایدرك کورستانه واردیلر وکلدیلر
چونکه خانه سی اوکنه کلدیلر پیر دیدی بنی بیلدکمی اشته بن مدت مدیده
استدیکك خضرم بو کون بنمله مصاحبت ایتدك بر جزء قرآن تلاوتندن
محروم اولدك صحبت خضر بو یله اولنجه غیر یلرك نیجه اولور معلومك
اولسونکه عزلت وتجرید وتنهالق جمیع اشلرك باشیدر دیدی (پرسند
فعل مضارع غائب سؤال ایدرلرسه دیمکدر (که حرف بیان پدر باء
عجمیله وذال معجمه نك فتحیله والد معناسنه در ترکیجه بابا دیمکدر (معلوم
اوله که فارسی کتابلرینك جمله سنده دال وذال فرقنی یازمشلر وحقنده
نیجه عربی وفارسی قطعه لر نظم ایلمشلر تطویله حاجت یوق همان
بر بیت ترکیله کفایت ایدهلم (قطعه) ایشت سن دال وذالك فرقن ایدم
که بودر علم فرس ایچنده مبهم (صحیح وساکن اولسه انده اول (انی دال
اوقی باقی ذال معجم (یعنی ماقبلی حرف صحیح ساکن اولورسه دال مهمله
واکر حرف علت ویا حرف متحرك اولورسه ذال معجمه در اما ظریف
و بلیغ اولان مهمله اوقومقدر زیرا ظرفای عجمده معجمه محل ظرافتدر
(تو یه اضافت لامیه پدر تو مبتدا (کیست خبری کیمدر دیمکدر (شك
شبهه معناسنه در (در حرف ظرف (مقدورات کردکاری لامیه مقدورات
مقدورتنك جمعیدر کردکاری یا حرف نسبت رازقلك تقدیر ایتدیکنده
دیمکدر (پیشه باء عجمینك کسریله صنعت دیمکدر (تو یه اضافت لامیه
اکتساب کسب ایتمك یعنی قازانمق دیمکدر (مذلته اضافت بیانیه
مذلت مصدر در ضرب بابنك مضاعفندن الحقلق دیمکدر (خواری
یا حرف مصدر (خوار روم ضمیله حقیر دیمکدر حرمنسز معناسنه
(بمحنت حرمان مصدرك مثلنه اضافتیدر با حرف صله (محنت غم وغصه

وشدت واضطراب دیمکدر (حرمان مصدردر محروملق دیمکدر (کرفتاری یا حرف مصدر صفت مشبهه‌در اسیر معناسینه ترکیبجه طوتسوق دیرلر (محصول ترکیب) ابو بکر وراق قدس سره دیمشدر اکر طمعه سؤال ایلسه‌لر که سنك بابالك کیدر جوابنده دیر خدانك ازلده تقدیر ایتدیکنده شك وشبهه واکر دیرلر ایسه صنعتك ندر دیر الچقلق وحقارت کسب ایتمك واکر دیرلر ایسه غایتك یعنی نهایت کارك ندر دیر غم وغصه ومحروملقده اسیر اولمقدر دیو جواب ایدر (قطعه) اکر پرسی طمع را کت پدر کیست * بکوید شك در اقدار الهی * پرسی فعل مضارع مفرد مخاطب (کت تا ضمیر خطاب (پدر مقیدر پدرك دیمکدر وزن ایچون تقدیم اولنمشدر بعض نسخه‌ده کت پدر یرینه مادرت واقعدر وشارحده بونی اختیار ایلمش تقدیرده حاجت یوقدر لکن بالاده‌کی ترکیبه لفظا مخالف اولور (کت ده که حرف بیان بونده فتحله‌در زیرا فارسیده مضمراتك ماقبلی مفتوح اولور (اقدار الهی لامیه اقدار همزه فتحیله قدرتك جمعیدر (محصول بیت) اکر طمعه صورر ایسك که پدرك کیمدر الهك قدرتلرنده شك یعنی الله تعالینك قدرت وتقدیرنده شك وشبهه ایتمکدر * اکر کویی که کارت چیست کوید * بخواری از لئیمان کام خواهی * کویی فعل مضارع مفرد مخاطب دیر ایسك دیمکدر (که حرف بیان (کارت لامیه تا ضمیر خطاب چیست ندر دیمکدر (کوید مصراع ثانیه مرهوندر (بخواری باحرف مصاحبت یا حرف مصدر (لئیمان لئیمك جمعیدر الچقلر دیمکدر (کام مراد دیمکدر کاف عربیله (خوهی فعل مضارع مفرد مخاطبدر استیه‌سین دیمکدر (محصول بیت) اکر دیرسن که کارك ندر الچقلردن خورلق ایله مراد استمکدر یعنی دنیلره ال آچوب آب رو دوکوب مراد نفسانی طلب ایلمکدر * ورش پرسی ختم کار کوید * بمحنتهای حرمان عمر کاهی * (ورش واکرش دن مخففدر (پرسی فعل مضارع مفرد مخاطبدر سؤال ایدرسك دیمکدر (ختم کار لامیه (کوید بنه مرهوندر بمحنتهای حرمان مصدرك مثلنه اضافتدر (باحرف مصاحبت هاادات جمع یاوسیلهٔ اضافت (عمر کاهی باحرف مصدر (عمر کاه کاف عربیله وصف ترکیبیدر عمر اکسلدیجی دیمکدر (محصول بیت) واکر طمعه ختم کاردن

صوررايسك يعني عاقبت كارك نه در ديرايسك ديركه محروملق شد انديله عمر اكبلد يجيلكدر بواوج بيتك مصارع ثانيلرنده بر ارادات خبر مقدردر (عروض) بو قطعه هزج مسدس مقصوردركه بو مصراعي مفاعيلن مفاعيلن فعولن در * ابراهيم خواص قدس سره كفته است كه رنج مكش در طلب آنچه در قسمت ازلي براي توكفايت كرده اندوآن روزيست * ابراهيم خواص طبقهٔ ثانيه دندر كنيتي ابو اسحق در خواص زنبيل باف معناسنه در يوز طقسان برده وفات ايلمشدر بغدادي الاصلدر رحمه الله (رنج زحمت ديمكدر (مكش نهي حاضر مفرد چكمه ديمكدر (قسمت نشدت وزني اوزره مصدردر نصيب وحصه معناسنه اضافتي بيانيه (ازلي يا حرف نسبت (براي ادات تعليل كفايت درايت وزني اوزره مصدردر يتشمك معناسنه يعني وفا ايتمك ديمكدر (كرده ماضيدن قسمدر (اند ادات جمع ضمير كفايت كرده اند يتشدر مشلردر ديمكدر آن اسم اشارتدر (روزي ياء اصليه ايله رزق ديمكدر (محصول تركيب) ابراهيم خواص قدس سره بيورمشدر كه زحمت چكمه اول نسنه نك طلبنده كه قسمت ازليده يعني ازل وآزالده اولان حصه ونصيبده سنك ايچون يتشدرمشلردر اودخي رزقدر يعني يتشدروب كفايت ايلدكلري رزقدر حاصلي سنك ايچون قسمت ازليده مقدر قيلدقلري شيئك طلبنده مشقت چكمه اول رزق مقدردر * وضايع مكردان آنچه از تو طلب كفايت آن كرده اندوآن انقياد احكام الهيست از اوامر ونواهي * مكردان نهي حاضر مفرد ايله ديمكدر (آنچه اول نسنه يي كه (طلب كفايت مصدرلك مثلنه اضافتيدر (كفايت آن لاميه آن اسم اشارتدر يعني سندن كفايتكي طلب ايدكلري شي (انقياد انفعال بابندن مصدردر بويلمه لطاعت معناسنه در (انقياد احكام مصدرك مفعولنه (احكام الهي لاميه احكام حكمك جمعيدر (اوامر امرك جمعي (نواهي نهيك جمعيدر (محصول تركيبه دخي اول نسنه يي ضايع ايله كه سندن اني يتشدرمكلكي يعني وفاسني طلب ايلمشلردر واول استدكلري اوامر ونواهيدن اولان اللهك حكملرينه اطاعتدر يعني الله تعالينك امر ايتديكي شي فعله كتوروب امتثال ايتمكدر ونهي بيورديغندن اجتناب ايدوب ترك ايتمكدر حاصلي

شول شيئك كه سندن فعلنى طلب ايتمشلردر فعله كتور ضايع ايله واول شيئك كه تركنى استمشلردر فعليله تضييع اوقات شريف وعزيز ايله (قطعه) قسمت رزقت زازل كرده اند * چند پى رزق پراكندكى * قسمت رزقت لاميه كرده اندك مفعولى محذوف تقديرى تقدير كرده اند در (پى رزق بيانيه رزق ارقه سنده ديمكدر (پراكنده‌كى يا حرف مصدر كاف عجمى هاء رسميدن مبدلدر پراكنده پريشان معناسنه (محصول بيت) خطاب عام طريقيله بيورر سنك رزقك حصه سنى ازلده تقدير ايلمشلردر رزق ارقه سنده پريشانلق چكنه دك يعنى بو قدر اضطراب وسعيك وتكاپو وطلبك اصلى ندر * فائدهٔ زندكيت بندكيست * سرمكش از قاعدهٔ بندكى * فائدهٔ زندكيت لاميه زندكى يا حرف مصدر زنده‌ديرى ديمكدر حى معناسنه زندكى ديرلك حيات معناسنه (بندكى ده بويله در قوللق معناسنه (مكش نهى حاضر چكمه ديمكدر (قاعدهٔ بندكى بيانيه يالاميه (محصول بيت) سنك حياتكك فائده‌سى قوللقدر باش چكمه يعنى اعراض ايله بنده‌لك قاعده‌سندن يعنى قوللق رسمندن چكمه زيرا حياتك فائده‌سى قوللقدر يعنى عبادات وطاعاتدر حاصلى حياتكده مال وجاهدن فائده اولماز انجق عبادات وطاعاتدن فائده‌مند اولورسين بويله ايسه بنده‌لكدن اعراض ايلمه كه فائده اندهدر (عروض) بو قطعه بحر سريعدندر كه اصلى مستفعلن مستفعلن مفعولات در جميع اجزاسنه طى علتى طارى اولمشدر طى دردنجى ساكنى حذفه ديرلر مستفعلن دن فا مفعولات دن واو دوشر مستعلن مفعلات قالور يرلرينه مفتعلن فاعلات كتورلر وعروض وضربنه قصر دخى كاور طى دن صكره فاعلن اولور بويله اولنجه بر مصراعى مفتعلن مفتعلن فاعلن اولوب سريع مطوى اولور * ابوعلى رود بارى قدس سره كفته است تنك ترين زندانها معاشرت اضدادست (ابوعلى رودبارى ياحرف نسبت رود بار بر عظيم شهرك اسميدر طبقهٔ رابعه دندر اسمى احمد بن محمددر جنيدك شاكرديدر شريعت وحقيقتى جامع ايدى اوچيوز يكرمى برده وفات ايلدى (تنك ترين تنك طار ديمكدر زادات تفضيل يا ونون تأكيد در (زندانها ها ادات جمع (معاشرت مفاعله بابندن مصدر در الفت وصحبت معناسنه (اضداده اضافى

یصدرك مفعولنه در اضداد ضدك جمعیدر (محصول ترکیب) ابوعلی رود باری قدس سره بیورمشدرکه زندانلرك زیاده طاری اضدادك صحبتیدر یعنی خلاف جنسك الفت وصحبتیدر (قطعه) گرچه زندانست بر صاحب دلان * هرکجا بویی زوصل یار نیست * صاحب دل اولیاء الله معناسنه در الف نون ادات جمعدر (بویی یا حرف تنکیر بوی امید معناسنه (وصل یار لامیه (محصول بیت) اگرچه صاحب دللره زنداندر یارك وصلندن امید اولمیان هر یر یعنی هر یر ده که بوی وصال یار اولمیه صاحب دللر اوزرینه او یر زندان اولور برلفظی اسم عد ایدوب صاحب دله مضاف قلمق جائزدر بر صاحب دلان صاحب دللر قتنده دیمك اولور * هیچ زندان عاشق مشتاق را * تنك تر از صحبت اغیار نیست (محصول بیت) عاشق مشتاقه صحبت اغیاردن طار زندان یوقدر (عروض) بو قطعه بحر رجز مسدسدندر یالکز عروض وضربی مقصوردر که بر مصراعی فاعلاتن فاعلاتن فاعلات اولور

* شیخ ابو العباس قصاب قدس سره درویشی را دید که جامهٔ خود را می دوخت وهر درزی را که راست نیامدی بکشادی و باز بدوختی شیخ فرمود آن بت تست * شیخ ابو العباس اسمی احمد بن محمد بن عبد الکریمدر حنشانی آملدر محمد بن عبد الله الطبرینك مریدیدر (درویشی یا حرف وحدت (را ادات مفعول (دید فعل ماضی مفرد غائبدر (که حرف بیان (می دوخت می ادات حکایه در دوخت فعل ماضی (درزی یا حرف وحدت درز یر دیمکدر (را ادات مفعول (که حرف رابط صفت (راست نیامدی یا حرف حکایه نیامد فعل نفی ماضی مفرد غائب طوغری کلمزیدی دیمکدر (بکشادی یائی حکایه ایچوندر (با حرف تأکید (کشاد فعل ماضی مفرد غائب آچاردی بونده سوکردی دیمکدر (باز بوکره بنه معناسنه در (بدوختی یائی اولکیلر کبی با حرف تأکید دوخت فعل ماضی مفرد غائب دیکردی دیمکدر (فرمود فعل ماضی مفرد غائب بیوردی دیمکدر (آن اسم اشارتدر جامه یه (بت باء عجمك ضمیله صنم معناسنه در ترکیجه پوت دیرلر (تست تو اصتدن مخففدر بتك تو یه اضافتی لامیه سنك بتکدر دیمکدر ((محصول ترکیب) شیخ ابو العباس قدس سره بر درویشی کوردیکه کندی جامه سنی دیکردی وهر

بو بیوق یعنی هر بر دیکدیکی دیکمش که راست کلز ایدی یعنی راست کلمین
ه یکشی سوکردی و بنه دیکردی (حضرت شیخ بیوردیکه اول خرقه
شنك صنمکدر یعنی سنی ذکر اللهدن کیرو قو یوب کندیله مشغول قیلر
بو اینسه اهل ذکره لایق دکلدر (رباعی) صوفی که بخرقه دوز یش
بازار یست * کر بخیه بفقر میزند خوش کار یست * که حرف رابطه صفت
(بخرقه دوز یش با حرف مصاحبت شین ضمیر صوفیه راجعدر یا
حرف مصدر خرقه دوز وصف ترکیبی خرقه دیکیجی دیمکدر (بازار یست
سین و تا بونده هست معناسنه در یا حرف تنکیر بازار آلم صاتم معناسنه در
اما بونده ایش دیمکدر (بخیه نکنده معناسنه در (بفقره با سببیه
(می زند می ادات حال زند فعل مضارع مفرد غائب زنیدن دن یا علی
غیر قیاس زدن دن اوررسه دیمکدر (خوش کار یست ایو کاردر دیمکدر
(محصول بیت) صوفی که خرقه دیکیجیلك ایله بازاری واردر یعنی ایشی
واردر خرقه دیکمکدن ایشی اوله فقر سببیله نکنده اوررسه ایو کاردر
یعنی فقرندن ناشی خرقه وجامه سنی دیکر ایسه نه کوزل و نه اعلا
* ور جنبش طبع دست او جنباند * هر بخیه و رشته اش بت و زنار یست *
(ور واکردن مخففدر (جنبش طبع لامیه طبعك جنبشی دیمکدر یعنی
طبعك حرکتی حاصلی طبیعتك میلی (دست اولامیه (جنباند فعل مضارع
مفرد غائب متعدیدر الف ونون ادات تعدیه لازمی جنبد کلور او ینادرسه
یعنی حرکت ایتدررسه دیمکدر (رشته ایپلك دیمکدر (شین ضمیر
خرقه یه راجعدر (زنار زانك ضمی ونون مشدد ایله کناره مخصوص
بر قوشقدر که اون ایکی یرده دوکمی اولور حتی بر مسلمان قوشانسه کفر یله
حکم اولنور (محصول بیت) و اکر طبیعتنك میلی الك الینی تحریك
ایدرسه یعنی ذوقی ایچون دیکرسه او خرقه نك هر نکنده سی و هر ایپلکی
بر بت و زناردر لف ونشر مرتب طریقیله بت بخیه یه ناظر و زنار رشته یه
حاصلی خرقه دیکمك صوفیه اعلا کاردر محافظهٔ عورت یا محافظه
از برد اولورسه (لکن هوا و هوسندن اوتوری یعنی نظام و انتظام قیدیله
دیکرسه هر بر نکنده سی بر بت و هر بر رشته سی بر زناردر (عروض
بو رباعینك صدر و ابتداسی اخرب حشو اولری مقبوض ثانیلری سالم
عروض و ضربه ازل بر مصراعی مفعول مفاعلن مفاعیلن فاع اولور

* حصری قدس سره گفته است الصوفی هو الذی لایوجد بعد عدمه ولایعدم بعد وجوده (یعنی صوفی آنست که چون از وجود طبیعی خود فانی شود دیگر بدان باز نگردد که الفانی لایرد و بعد ازان چون بوجود آید و بقا بعد الفنا متحقق گردد دیگر فانی نشود (حصری کنیتی ابوحسین در اسمی علی ابن ابراهیم بصریدر بغدادده وفات ایلمشدر شبلی نك مریدلرندندر (الصوفی تقدیرا مرفوع مبتدا (هو ضمیر فصل مذاهب ثلثه واردر (بعضیلر اسمیدر واعرابدن محلی واردر دیدیلر بونده مبتداء ثانی اولور (و بعضیلر اسمیدر لکن اعرابدن محلی اولماز دیدیلر (و بعضیلر حرفدر دیدیلر (الذی اسم موصول (لایوجد لا حرف نفی یوجد فعل مضارع مفرد مذکر غائب لفظا مرفوع فاعلی تحتنده الذی یه راجعدر جمله سی الذینك صله سی الذی صله سیله خبر مبتداء ثانی مبتداء ثانی خبریله مبتداء اولك خبری لایوجد موجود اولمیه دیمکدر (بعد ظرف زمان مفعول فیه لایوجدنك وجود مضاف الیهی (ضمیر مجرور صوفی یه راجعدر (ولایعدم معدوم اولمیه دیمکدر لایوجدا وزرینه معطوف (بعدوجوده بعد عدمه کبیدر (وجود طبیعیدن مراد صفت بشریتدر یا اخلاق ذمیمه در (که حرف تعلیل وجود حقانیدن مراد صفت ملکیت یا اخلاق حمیده در (بقا بعد الفنا که اصطلاحات صوفیه دندر ماقبلنده اولان کلمات انك مناسیدر تفصیل مورث ملالدر کتب صوفیه یه مراجعت اولنه وهم حقیقت تفصیلی قال ایله اولماز حال ایله اولور حندیمز دیکل (محصول ترکیب) حصری قدس سره بیورمشدر صوفی شول شیدر که عدمندنصکره موجود اولمیه وموجود اولدقدنصکره معدوم اولمیه (یعنی حضرت جامی بوکلامی ایضاح ایدوب بیورر صوفی اولدر که چونکه کندی وجود طبیعیسندن فانی اوله یعنی صفت بشریتندن یا اخلاف ذمیمه سندن خلاص اوله غیری اکا کیرو دونمیه یعنی اوصفته عود ایتمیه زیرا الفانی لایرد در یعنی برشی صفت فنا ایله متصف اولوب عدمه مشرف اولدقدنصکره رد اولنماز وبو وجود طبیعی یی افنادنصکره چونکه وجود حقانی یه که یعنی صفت ملکیه یا اخلاق حمیده ایله متصف اولوب تخلقوا باخلاق الله) سرینه مظهر دوشوب بقا بعد الفنا متحقق اوله یعنی فنا فی اللهدن

بقا باللهه تشريف ايليه يردخي فاني اولميه حضرت مولانا جامي قدس سره السامي حضرت حضر تنك كلامنده ظاهرا تضاد اولمغله شرح و بيان ايلدي وشرحندن منفهم اولدي كه لايوجد بعد عدمه‌دن اولان وجود وجود طبيعيدر اني اعدام وافنا ايله ديو تنبيه بيورد ولا يعدم بعد وجوده‌دمكي وجود حقانيدر اني اعدام وافنا ايله ديو تشويق ايدر حاصلي بو اوصاف ايله موصوف اولاندر صوفي والافناي اخلاق ذميمه كه انتهاى سالك مبتديدر اني كيرو عودت ايتدررسه مردود طريقت اولور يكيدن سلوكه محتاج وايجاد صفت حميده كه مرتبهٔ بقا باللهدر وانتهاء مراتب اهل الله در كيرو اعدام ايدرسه مردود خدا اولور اعاذنا الله وجميع المسلمين بلعم بن باعورا كبي (رباعي) خوش انكه چونيست شد از ين نقش مجاز * ديكر بوجود خويشتن نايد باز * انكه انكس كه تقديرنده در (نيست شديوق اولدي يعني محو وجود ايلدي (نقش مجاز وجود طبيعيدن عبارتدر (بوجود خويشتن لاميه (نايد باز بنه كلميه ديمكدر (نايد فعل نفي مستقبلدر (محصول بيت) خوش اول كيمسه كه بو نقش مجازدن يعني مستعار اولان وجود طبيعيسندن يوق اولدي يعني محو وجود ايلدي غيري كيدي وجودينه بنه كلميه يعني نقش مجازيدن محو وجود ايتد كدنصكره تكرار عودت ايتدرميه اول كيمسه نه خوشدر ونه كوزلدر كه سالك طريق حقدر * زان پس چو وجود يافت زان مايهٔ ناز * جاويد بود در عدم كشت فراز * (زان پس اندنصكره ديمكدر (يافت فعل ماضي مفرد غائب بولدي ديمكدر (مايهٔ ناز يعني مايهٔ نازدن مراد وجود حقانيدر (جاويد ابدي ديمكدر (درعدم بيانيه در قپو معناسنه (كشت كاف عجميله شد معناسنه‌در اولدي ديمكدر (لكن فراز ايله تركيب اولنسه يعني فراز كشت قپاندي ديمكدر بو نده براي قافيه تأخير اولنمشدر (محصول بيت) اندنصكره يعني وجود طبيعي يي اعدام وافنادنصكره چونكه مايهٔ نازدن يعني مايهٔ اصليهٔ حقانيدن وجود بولدي ابدي انك اوزرينه عدم قپوسي يعني وجود حقاني يي اعدامه قپومنسد اولدي قپاندي (عروض) بو رباعي عينيله رباعي سابق كبيدر لكن عروض وضربي اهتمدر كه برمصراعي مفعول مفاعلن مفاعيلن

فعولدر* خواجه یوسف همدانی قدس سره وقتی در نظامیهٔ بغداد
وعظ می کفت فقیهی معروف بابن السقا برخاست ومسئلهٔ پرسید
کفت بنشین که در کلام تو رایحهٔ کفر می شنوم شاید که مرك تو نه
بردین اسلام بود بعد ازان بمدتی آن فقیه نصرانی شد وبرنصرانیت
بمرد* خواجه یوسف همدانی کنیتی ابو یعقوبدر فقیه وعالم وعامل
برذات عالیقدردر ابوعلی فارمدینك مریدلرندندر هجرتك بشیوز
اوتوز بشنده وفات ایلمشدر (وقتی یا حرف وحدت (در حرف ظرف
(نظامیهٔ بغداد لامیه یا بیانیه نظامیه بغداد ده برعظیم مشهور
مدرسه‌در (می کفت می حکایهٔ حال ماضی (فقیهی یا حرف وحدت
(فقیه علم فقهه عالم اولان کیمسه‌یه دیدلر (معروف بابن السقا ابن سقا
دیمکله معروف دیمکدر (برخاست فعل ماضی مفرد غائب قالقدی
دیمکدر (مسئلهٔ یا حرف وحدت همزه حرف توسل (پرسید فعل ماضی
مفرد غائب سؤال ایلدی دیمکدر (کفت یوسف همدانی دیدی
(بنشین با حرف تأکید نشین امر حاضر اوتور دیمکدر (که ادات
تعلیلدر (کلام تو لامیه (رایحهٔ کفر بیانیه کفر قوقوسی دیمکدر (می
ادات حال (شنوم فعل مضارع متکلم وحده ایشیدی یورم دیمکدر
(شاید که خوف اولنور که معناسنه کلور نته کیم ترکیبده ده استعمال
اولنور وجائزدر که معناسنه ده کلور (مرك تو لامیه سنك اولودك
دیمکدر (نه حرف نفی بوده مصروفدر (بمدتی باحرف ظرف یا حرف
وحدت (بمرد با حرف تأکید (مرد فعل ماضی مفرد غائب اولدی
دیمکدر (محصول ترکیب) خواجه یوسف همدانی قدس سره بروقت
بغداد نظامیه سنده وعظ ونصیحت سویلردی ابن السقا دیمکله
معروف برفقیه قالقدی وبرمسئله صوردی کلامندن منفهم اولان
بطریق الامتحان صورمش خواجه یوسف دیدی اوتور زیرا سنك
کلامکده کفر قوقوسی اشیدی یورم یعنی علامت کفر وار قورقوارکه
سنك اولومك دین اسلام اوزره اولمیه اندن صکره برمدتده یعنی
بعد زمان اول فقیه نصرانی اولدی ونصرانیت اوزره اولدی
کفرینه سبب بودرکه خلیفهٔ وقت انی رسالتله قیصر رومه کوندردی
وراهبلرله مباحثه ایلدی جملیه تقدم ایلدی عاقبت قیصرك قزینه

عاشق اولدی طلب ایلدکده قیصر دیدی اکر نصرانیتی قبول ایلر ایسك مطلوبکه نائل اولورسون معاذ الله قبول ایلدی واول حال اوزره مرد اولدی دیرلر (منقولدرکه مرض موتنده صورن یلرکه سن حافظ قرآن ایدك هیچ خاطرکده برآیت بوقیدر دیدی (ربما یود الذین کفروا لو کانوا مسلمین) آیتندن غیری خاطرمده یوقدر نعوذ بالله من شرور انفسنا (و بعضیلر بوحکایه یی آخر طرز نقل ایتدیلرکه علماء شامدن عبد الله نام کیمسه تحصیل علم ایچون بغداده کلدی وابن السقا ایله رفیق اولدی وصالحلری زیارت ایدرلردی اول وقتده بغدادده برعزیز واریدیکه غوثدر دیرلرایدی ودیرلردیکه استدیکی وقتده ظاهر اولور واستدیکی وقت کیزلنور واول زمان قطب الربانی وغوث الصمدانی وعارف سبحانی شیخ عبد القادر الجیلانی حضرتلری صغرسنده ایدیلر عبد الله وابن السقا وحضرت عبد القادر اول عزیزك زیارتنه وارمق قصد ایلدیلر ابن السقا یولده ایتدی اندن برمسئله صورمق استرم که جوابنی اول بیلمز عبد الله دیدی بن ایتدم بندخی برمسئله صورایم کوره یم نه دیر حضرت عبد القادر دیدیکه معاذ الله بن اندن برشی صورمم بلکه انك برکاتنه منتظر اولورم چونکه واردق برساعت منتظر اولدق کورنمدی برساعتدن صکره کوردك برنده طورر پس ابن السقایه خشمله باقدی وایتدی وای سکا ای ابن السقا بندن برمسئله صوررسین که بن انك جوابنی بیلمیم اول مسئله بودر وجوابیده بودر اما کورورم که کفر آتشی سندن زبانه اورر صکره عبد الله‌یه نظر ایلدی وایتدی ای عبد الله بندن برمسئله صوررسین وامتحان ایدرسین که بن سویلیم مسئله بودر وجوابی‌ده بودر لکن البتده سنی دنیا ایکی قولاغکه دك غرق ایتسه کرکدر بنم خصوصمده ادبسزلك ایتدك اندن صکره شیخ عبد القادره نظر ایتدی وکندی‌یه یقین چکدی واعزاز ایلدی وایتدی ای عبد القادر خدا ورسولنی خوشنود ایتدك ادبه رعایت ایلدك کویاسنی کورورم که بغدادده منبره چقمش سین و دیرسین که (قدمی هذه علی رقبة کل ولی الله) وکورورم که اول وقتك اولیاسی سکا اجلال ایدرلر بویله دیدی وهمان غائب اولدی و بعد زمان

بو سوزلر هب ظهور ایلدی ابن السقا سفارتله قیصره کیتدی مقدما
بیان واندیغی کبی مرتد اولدی (وعبدالله دمشقه کیتدی نورالدین
شهیدا نی اوقافه متولی نصب ایلدی ودیدیکی کبی مال حرامه
مستغرق اولدی (وحضرت عبدالقادر برکون منبرده وعظ ایدردی
واللی دن متجاوز مشایخ کبار دن کیمسه حاضر ایدی اثناء کلامده
قدمی هذه علی رقبة کل ولی الله دیدی جمله سرفرو ایلدیلر
وشیخ علی هیتی منبره چقدی وشیخک قدمنی بوینینک اوزرینه
قودی بوقدمی حکایه سی مفصلدر برأسه رساله یه محتاجدر استین
محلنه مراجعت ایده سون (شارح نسخه سنده برخاست لفظنه برپای
زیاده ایلمش یعنی برپای خاست دیمش لکن تعذیب حیوان بلافائده
ایتمش ورایحۀ کفرمی شئوم برینه رایحۀ کفر یایم یازمش بو بزم
نسخه مزدن دخی معنا جهتندن من وجه کوزلدر اما بزم نسخه مزده
استعاره وتشبیه زیاده بولندیغندن اربابی عندنده اندن مرجحدر
واکثر نسخه ده بویله واقعدر (قطعه) هرکه بینی که بس از پرورش
فقر اورا * درصف زنده دلان نام بارشاد رود * هرکه هرکس که
دیمکدر (بینی فعل مضارع مفرد مخاطب کوررسین دیمکدر (که
حرف بیان (بس باء عربیله بسی معناسنه در یعنی چوق دیمکدر
(پرورش اسم مصدردر بسلنش وتربیه معناسنه در (فقره اضافت
بیانیه (پرورش فقر مجاهده وریاضت شاقه دن عبارتدر (صف
زنده دلان بیانیه (زنده دلان الف نون ادات جمعدر (زنده دل
وصف ترکیبی کوکلی دیری دیمکدر اولیاء الله معناسنه (نام تلمش
تقدیرنده (رود فعل مضارع رویدندن یاعلی خلاف قیاس رفتن دن
کیدر دیمکدر (محصول بیت) هرکیمی که کوررسین نیجه فقر
تربیه سندن یعنی زیاده ریاضات شاقه دن ناشی اولیاء الله صفنده
آنک نامی ارشاد ایله کیدر یعنی کثرت ریاضات دن ناشی اهل الله
صیره سنده نامی ارشاد ایله مشتهردر (حاصلی چوق چوق ریاضات
ومجاهدات ایله سوء اخلاقی افنا ایدوب اهل الله بیننده کامل ومکمل
اولان کیمسه یی کوردیکک وقتنده (شارح بس برینه پس یازمش
باء عجمیله ومعناسنی هرکیمی کوررسن فقر پرورشندن وریاضت

وبجاهدەدن صکره دیمش بجمله مناسب معنا و یرەممش سقـلمنی صکره میدانه چیقارچوق پرهیز لازمدر * یاد دعوی بسرا ومبرای خواجه مباد * که ازین بی ادبی دین تو برباد رود * یاد دعوی بیانیه دعوی ذکرینی دیمکدر (بسر باحرف صله سر بونده طرف معنـاسنه (مبره نهی حاضر مفرد ایلتمه دیمکدر (خواجـه وزرایه و بکلره وحقنـه رعایت اولنان کیمسه‌یه دیرلر (مبـاد نهی حاضر اولمسون دیمکدر (که حرف بیان (بی ادبی یا حرف مصدر ادبسزلك دیمکدر (بر باد هوایه (رود کیدر (محصول بیت) اهل الله یننده ارشاد ایله معروف اولان کیمسه‌یی کوردیکك وقتـده دعوی بادینی انك طرفنـده ایلتمه یعنی انك حضورینه دعوی ایله کتمه ای خواجه اولمیه که بوادبسزلکدن سنك دینك هوایه کیـده (عروض) بوقطعه بحر رمل مثمندر صدر وابتـدا سالم حشولری جمله مخبون خبن ثانی ساکنی حذفه دیرلر فعلاتن اولور عروض وضرب خبندن صکره حذف دخی طاری اولمشـدر برمصراعی فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن اولوب رمل مخبون مقصور اولور * خواجه عبد الخـالق غجدوانی قدس سره روزی درویشی پیش او گفت اگر خدای تعـالی مرا مخیر کرداند میان بهشت ودوزخ من دوزخ را اختیـار کنم زیرا که بهشت مراد نفسست ودوزخ مراد خدای تعـالی خواجه سخن اورارد کرد وفرمود که بنده را باختیار چه کار هرکجا کوید برویم وهرکجا کوید باش باشیم * خواجه عبـدالخالق غجدوانی سرخلقـهٔ خواجکان نقشبندیه‌در وذکر قلبی حضرت خضردن جوانلغنده تعلیم ایلین بونلردر (روزی درویشی یاری وحدتدر (پیش او لامیـه (مرا بنی دیمکدر (مخیر تفعیل بابنـدن اسم مفعولدر ایکی نسـنه نك برینی بکنمکه دیرلر (کرداند فعـل مضارع مفرد غائب ایلرسه دیمکدر (میان بهشت بیانیـه میان ظروفدن درظرفیت معنـاسی ملحوظدر (دوزخ بهشته معطوفدر جهنم دیمکدر (من مبتدا (را ادات مفعول (اختیار کنم خبردر اختیار افتعال بابنـدن مصدردر بکنمك معناسنه‌در (کنم مضارع متکلم وحده (زیرا که ادات تعلیل (مراد نفس لامیـه (مراد خداده بو یله (سخن اودخی بو یله‌در (کرد فرمود ماضیلردر

بنده

(بنده را ترا ادات تخصيص (باختيار با حرف مصاحبت (چه كار نه ايشى وار ديمكدر (چه كارست تقديرنده (هرکجا هرقنده يعنى هرنه يير ديمكدر (كويد فعل مضارع (رو مفعول قولى كه امر حاضردر كيت ديمكدر (رويم فعل مضارع متكلم مع الغير كيده رز ديمكدر (باش امر حاضر اول ديمكدر (باشيم فعل مضارع متكلم مع الغير اولورز ديمكدر (محصول تركيب) خواجه عبد الخالق غجدوانى قدس سره بر كون بردرويش انك حضورنده ديدى اكرخداى تعالى بنى جنت وجهنم بينده مخير ايلسه يعنى جنتى مى استرسين جهنمى مى ديسه بن جهنمى اختيار ايدرم زيرا كه جنت مراد نفسدر يعنى نفس انى ارزولر وجهنم خداى تعالينك مراديدر يعنى جنتده وجهنمده حقك مراديدر لكن جهنم بالكز حقك مراديدر زيرا نفس انى استمز حضرت خواجه درويشك سوزينى رد ايلدى يعنى درويشك كلامنى ابطال ايلدى و يوردى كه قوللك اختيار ايله نه ايشى وار يعنى بنده نك بكنوب بكنممك نه حدى هرقنده كيت ديرسه كيدرز وهرقنده اول ديرسه اولورز جنتده انك جهنمده انك هرنه مراد ايدرسه او يله ايلر هيچ كيمسه اكا مخالفت ايده مز (قطعه) كار بى اختيار خواجه مكن* اى كه دارى بندكى اقرار * كار ايش ديمكدر (بى اختيار خواجه لاميه (مكن نهى حاضردر ايله ديمكدر (اى كه اى كس كه تقديرنده در (دارى فعل مضارع مخاطب (بندكى با حرف صله يا حرف مصدر (محصول بيت) افنديكك اختيارنسز ايش ايله يعنى افنديكك اختيارى اولميان فعلى ايشلمه اى كيمسه كه بندلكه اقرارك واردر (حاصلى اى قوللغه اقرار ايدن كيمسه افنديكك اختيارى اولميان ايشى ايشلمه * هركجا اختيار خواجه بود * بند كانرا باختيار چه كار * هركجا هرقنده ديمكدر اين معناسنه كلمجاز اتدندر شرط وجزا استر (اختيار خواجه بود شرطى جزاسى محذوف آن شود تقديرنده (اختيار خواجه لاميه (بند كانرا را ادات تخصيص الف نون ادات جمع كاف عجمى هاء رسميدن مبدل قوللرك ديمكدر (محصول بيت) افندينك اختيارى يعنى مراد عليه سى هرقنده اولورسه اول اولور قوللرك اختيار ايله نه ايشى وار يعنى اختيار حقك كاريدر عبدك

گلدی دیکل همان قوله لایق اولان تسلیم ورضاده اولمقدر (عروض)
بو قطعه بحر خفیفدندر که فاعلاتن مفاعلن فعلن درکه حشولرینه
بالکلیه خبن عروض وضربنه خبن مع الحذف طاری اولمشدر
ومجزودر* خواجه علی را متبنی قدس سره پرسیدند که ایمان چیست
فرمود که کندن و پیوستن *خواجه علی را متبنی قدس سره لقبلری
بین الخواجکان حضرت عزیزاندر صنعتی نساجدر یعنی جلاه خواجه
محمود انجیر فغنوینک خلفاسندندر (پرسیدند فعل ماضی جمع غائب
صوردیلر دیمکدر (که حرف بیان (کندن مصدردر قوپرمق معناسنه
(پیوستن ده مصدر در اولشمق معناسنه (محصول ترکیب) خواجه
علی رامتبنی قدس سره سؤال ایلدیلرکه ایمان ندر بیوردیکه انقطاع
واتصالدر یعنی ماسوادن منقطع اولمق یعنی ماسوایی درون ودلدن
بالکلیه اخراج ایلمک وحقله متصل اولمق یعنی نور ازلیده محو اولمق
(قطعه) هرکه ایمان ترا کندن و پیوستن کفت* باید آن قول پسندیده
زوی بپسندی * هرکه یعنه هرکس که تقدیرنده (ایمان مبتدا اضافتله
دخی جائزدر اضافتسز اولورسه (ترا ده را ادات صله اضافتله اولورسه
ادات مفعول اولور ایمانی سکا یاسنک ایمانکی دیمک اولور (قول
پسندیده موصوفک صفته اضافتی قبیلندندر پسندیده اسم مفعولدر
بکنلمش معناسنه (بپسندی فعل مضارع مفرد مخاطب بکنه سین
دیمکدر اولنده کی با تأکید ایچوندر معلوم اوله که بو بابی جمهور
مضموم اوقورلر مقدما بیان اولندیغی اوزره هر بارکه کلمه نک اولی با
یامیم یامضموم اولسه اکا باء استقبالیه یاباء تأکید داخل اولسه مضموم در
باقیسنده مکسوردر (اماسودی دیرکه باء استقبالیه وباء تأکید دائما
مکسوردر وقول سابق روستائیلرکدر وبو کاذهب اولانی روستائیلک
ایلمش دیوردایدر لکن حقیر دیرم که هرقومک روستائیسی اول قومک
لغتنی اصح بیلور ولغات انلردن تصحیح اولنور اما ظرافت شهریلرکدر
بویله ایسه فصاحت روستائیده وظرافت شهریده در (پس جمهور
طرف فصیحه کیتمش وسودی راه ظرافتی اختیار ایتمش (محصول بیت)
هرکیمسه که ایمانی سکا یاسنک ایمانکی کندن و پیوستن دیدی
کرکدرکه اول مقبول اولان قولی اندن بکنه سین یعنی بوقولی مقبولی

بكنوب عمل ايده سين *حاصل معنى آن كندن و پيوستن چيست*
يعنى از خلق كن دل بخدا پيوندى * حاصل معنى آن لاميه لردر (يعنى
فعل مضارع مفرد غائب فاعلى بخشنده خواجه على يه راجعدر
مراد ايدر ديمكدر (كنى فعل مضارع مفرد مخاطب فتح كاف ايله
قوپاره سين يعنى منقطع ومنفصل اوله سين (بخدا با حرف صله
(پيوندى فعل مضارع مفرد مخاطب اولشه سين يعنى متصل اوله سين
ديمكدر (محصول بيت) حضرت جامى كندن و پيوستن تفسير
وبيان ايدوب بيورر كه بو كندن و پيوستنك معناسنك حاصلى ندر
يعنى كندن و پيوستن ديمكله خواجه على مراد ايدر خلقدن منقطع
ومنفصل اوله سين كوكلى خدايه متصل ايليه سين يعنى ماسوادن
فراغت ايدوب اوز يلوب كسيله سين و كوكلى ذكر حقده مشغول ايتمكله
نوره غرق ومستغرق اوله سين (عروض) بو قطعه رمل مثمن مخبون
ومقصوردر همان يوسف همدانى كلامنده اولان قطعه كبى * خواجه
بهاء الدين نقشبند را قدس سره پرسيدند كه سلسلهٔ شما بكجا ميرسد
فرمودند كه از سلسله كسى بجايى نميرسد * اسملرى محمد بن محمد بن
البخاريدر بحسب الظاهر طريقتى سيد امير كلالدن اخذ ايتمشدر اما
بحسب الباطن ويسيدر كه تربيتى خواجه عبد الخالق غجدوانيدندر
قدسنا الله بسرهم هجرتك يديوز طقسان برنده ربيع الاولك اوچنجى
دوشنبه كيجه سى انتقال بيورمشلردر (را ادات مفعول (سلسلهٔ شما
لاميه (بكجا با حرف صله نره يه ديمكدر (ميرسد فعل مضارع مفرد
غائب رسيدندن ايرشور ديمكدر (كه حرف بيان (سلسله بحسب اللغه
زنجير ديمكدر اما بونك كبى يرلرده شيخى وشيخنك شيخى وشيخنك شيخنك
شيخى الى ما ينتهى يا پدرى و پدرينك پدرى و پدرينك پدرينك پدرى
الى ما ينتهى يا استادى واستادينك استادى واستادينك استادينك
استادى الى ما ينتهى يه اطلاق اولنور (كسى يا حرف وحدت
(بجايى يا حرف صله (نميرسد فعل نفى مستقبل مفرد غائب ايرشمز
ديمكدر (محصول تركيب) خواجه بهاء الدين قدس سره يه سؤال
ايلديلر كه سزلك سلسله كز نره يه ايريشور يعنى ذوات كراملدن كيمه
منتهى اولور ديو ديلر كه سلسله دن بر كيمسه بر يره ايريشمز يعنى

سلسله‌دن وصلت حق میسر اولمز بلکه سعی بلیغدن صکره عنایت
باری اولورسه میسر اولور خلاصه سلسله ایله افتخار اولمز ذاتنده
کمال تام اولمه‌لی (رباعی) ازدلق وعصا صدق وصفایی نرسد *
وزسبحه بجز بوی ریایی نرسد * دلق فتح دال ایله صوفیلرك کیدکلری
شبنه دیرلر (عصا معروف (صدق وصفایی یا حرف تنکیر (صدق
وصفا حذف مضاف ایله طریق صدق وصفا دیمکدر (صدق
طوغریلق (نرسد فعل نفی مستقبل ایرشمز دیمکدر (سبحه ضم سین
وسکون با ایله اخشابدن یاعظامدن رشته‌یه منتظمه اولان شیء
معروف (بوی ریا بینیه (یا بنه حرف تنکیر (محصول بیت) دلق
وعصادن صدق وصفا ایرشمز یعنی دلق دردوش وعصا دردست
اولمغله یعنی صورت صوفیه‌یه کیرمکله طریق صدق وصفا میسر
اولمز دخی سبحه‌دن ریا قوقوسندن غیری ایرشمز یعنی الده تسبیح
دلده ذکر خدا اولمیجه ریادن غیری حاصلی یوقدر (لمترجمه بیت)
الده تسبیح ریا دلده غبار کثرت)(بو یله اعمالی سر وشان قتی برباد
یا زر * هر دم بکجا رسد مکو سلسله ات * کز سلسله هیچ کس
بجایی نرسد * بکجا رسد سلسله ات لفظلری مکونك مقولیدر یعنی
بکجا رسد سلسله ات لفظنی دیمه دیمك اولور (مکو نهی حاضر مفرد
(کز که ازدن مخففدر(که حرف تعلیل (یا حرف وحدت (محصول بیت)
هر وقت یعنی هر وقتلردن بروقت سنك سلسله‌ك نره‌یه ایریشور دیمه
زیرا سلسله‌دن هیچ کیمسه بریره ایرشمز یعنی متصل اولمز (عروض)
بو رباعینك صدر وابتداسی اخرب حشو اولری سالم ثانیلری
مقصور عروض وضرب مجبوب جب ایکی سبب خفیفی بردن حذفه
دیرلر مثلا قالوب فعل اتك یرینه کلور که برمصراعی مفعول مفاعیلن
مفاعیل فعل اولوب هزج اخرب مقصور مجبوب اولور * روضهٔ دوم
ترشیح حقایق شقایق دقایق حکم که برشحات سحاب کرم در زمین
قلوب حکما واراضی خاطرشان خاسته و بشرح و بیان آن مطاوی
دفاتر شان آراسته * روضهٔ دوم ایکنجی روضه یعنی سکز روضه‌دن
ایکنجیسی (در حرف ظرف (ترشیح تفعیل بابندن مصدر در تربیه
معناسنه تزیین معناسنه‌ده کلور (حقایق حقیقتك جمعیدر حقیقت

مجازك ضدى اما بونده اعلا ديمكدر (شقايق لاله كوهى ديدكلرى
چيچكدر (دقايق دقيقه نك جمعى اينجه ديمكدر (حكم حاء مهمله نك
كسرى وكافك فتحيله حكمتك جمعى حكمت بر علمدر كه انكله حقايق
اشيايه واصل اولنور اضافتلر جمله لاميه بعض نسخه ده در ترشيح
شقايق حكم ودقايق واقع اولمشدر وشارح دخى انى اختيار ايتمشدر
مآل بر لكن بزم نسخه ابلغدر فن استعاره بيلن عندنده اظهردر
(كه حرف رابط صفت (رشحات رشحه نك جمعيدر صيزنتى ديمكدر
(سحاب بلوط ديمكدر (زمين قلوب حكما لاميه لردر (اراضى
خواطر شان ده بويله (اراضى ارضك جمعى خواطر خاطرك جمعى
شان ايشاندن مخفف ضمير متصل اولان شينك جمعى دكل زيرا
شينك جمعى اولسه ماقبلى مفتوح اولمق لازم كلور تأمل تنل (خاسته
ماضيدن قسمدر قالقمش يعنى ظاهر اولمش (مطاوى بونده ايچ
معناسنه در (مطاوى دفاتر شان يته لاميه لردر (دفاتر دفترك جمعيدر
(آراسته الف ممدوده ايله اسم مفعولدر بزنمش ديمكدر (محصول تركيب
ايكنجى روضه حكمتلر دقايقنك شقايقنك حقايقنى ترشيح وتزيين
وتزيينى بيانده در كه كرم بلوطينك رشحه لريله قلوب حكما زمينده
وانلرك خاطرلرى ارضلرنده ظاهر اولمش وانك شرح وبيانيله
انلرك دفترلرى ايچى بزنمش يعنى حكمانك قلوب وخواطرندن
صدور ايدن كلام درربار واول كلامك شرحيله مملو اولان دفاتر
وكتب حكمتلرينك يعنى پك خيال اولنلرينك شقايقنك يعنى رنك
شقايق كبى منجذب اولان نكاتك حقيقتلرينى يعنى پك اعلالرينى حاصل
كلام حكمانك پك ممتاز ومختارينى ترشيح وتزيين بيانده در يعنى انلرى
كتب وتحرير واملا بيانندده در بو ايكى سطرده اولان استعارات
ومجازات وكنايات وتشبيهات وترشيحات حددن بيرون در اولقدر كه
جميع فن استعاره يى بو ايكى سطرده جمع ايلمش بيان اولنمق لازم دكل
زيرا ادبابى بياندن مغنى وناهله موحث ملالدر (فائده) حكيم كسى را
كويند كه حقيقت چيزها را بآن قدر كه تواند بداند وعمل بمقتضاى
انچه تعلق بعمل دارد ملكه نفس خود كرداند * كسى را را ادات صله
يا حرف تنكير (كه حرف بيان (حقيقت چيزها لاميه (ها ادات جمع

(را ينه ادات صله (قدر بونده مقدار معناسنه دور (تواند فعل مضارع مفرد غائب قادر اوله ديمكدر (بداند فعل مضارع مفرد غائب بيله ديمكدر (تعلق تفعل بابندن مصدردر (بعمل باحرف صله (ملكه نفس لاميه عادت ايدنمك يعني الشدرمق ديمكدر (نفس خود بيانيه (كرداند فعل مضارع مفرد غائب ايليه ديمكدر (كردانده صيرورت معناسي ملحوظدر (محصول تركيب) ملا جامي كلام حكمايي بياندن مقدم اهل حكمتي تعريف ايدوب برفانده بيان ايدر كه حكيم بر كيسه يه ديرلر كه اشيانك حقيقتني قادر لولديغي مقداري بيله يعني حقيقت اشيايي اولقدر بيله كه عقل غيري قادر اولميه واول نسنه نك مقتضاسيله عمل كه عمله تعلق اوله يعني بيلديكي شيلرك ايچندن عمله متعلق اولان ايله عملي كندي نفسنه ملكه ايليه يعني اني اشلمكي نفسنه الشديره (رباعي) خوش آنكه بترك حظ فاني بكني * تدبير بقاي جاوداني بكني * با حرف زائد (ترك حظ فاني مصدرك مفعولنه اضافتلريدر (بكني فعل مضارع مفرد مخاطب (تدبير بقا بودخي مصدرك مفعولنه در (بقاي جاوداني بيانيه جاويد وجاودان ابدي ديمكدر (محصول بيت) خوش اولدر كه فانينك حظني ترك ايليه سين يعني فاني يه ميلي ترك ايده سين ابدي اولان بقانك تدبيريني ايليه سين يعني زاد آخرت تداركني ايليه سين * كوشش بكني وهرچه بتوان دانست * داني پس ازان هرچه بداني بكني * كوشش اسم مصدردر سعي معناسنه (بتوان ده با زائده (دانست بونده مصدر در بيلمك ديمكدر زيرا تواند بوي مضارعت واردر (داني فعل مضارع مفرد مخاطب (پس ازان اندن صكره يعني بيلدكدن صكره ديمكدر (محصول بيت) سعي ايليه سين دخي هرنسنه كه بيلمك ممكن اوله بيله سين اندن صكره يعني بيلدكدن صكره هرنه كه بيلورسين ايليه سين يعني بيلديككله عمل ايليه سين (عروض) بو رباعينك صدر وابتداسي اخرب حشواولري مقبوض حشو ثانيلري مكفوف عروض وضربي مجبوب بوعلتلر مكررا ومفصلا بيان اولندي * اسكندر رومي در آوان جهانگيري بحيلة تمام حصاري بكشاد وبويران كردن فرمان داد * اسكندر معلوم اوله كه غلطات عوامدندر كه حضرت

ذوالقرنینه اسکندر تسمیه ایدرلر خطای اخشدر ذو القرنینك اسم
شریفلری عبد الله ابن الضحاکدر (و بعضیلر مصعب بن عبد الله
دیدیلر که نبوت وولایتنده اختلاف واردر (وجبری درکه یمندن
نشأت ایتمشدر ابراهیم علیه السلام ایله معانقه ایتمشدر و بانیٔ سد
یأجوجدر ملوك تبابعه نك اولیدر (اما اسکندر نامیله مسمی اولان
اکا اسکندر یونانی دیرلر رومی دخی دیرلر یونانکه شمدی قرهمان دیو
تسمیه اولنور قونیه ولایتی سمتلریدر او محلدن نام ونشان بولمشدر
رومی دیرلرکه نشأتی عینتابدر وبو اولدرکه ارسطاطالیس فیلسوف
انك وزیریدر وافلاطونك شاکردیدر جاهلیته قریب ظهور
ایتمشدرکه ذوالقرنینله بیني بیك سنهدن زیادهدر ودارایی قتل ایتمشدر
ملوك فرسی ذلیل قیلمشدر خلاصه بو ایکیسنی فرق ایتمیوب بردر دیین
عوام خطاده واقع اولمشدر بردکلدر لکن ایکیسیده اسکندردر
دیین اکثر علما تواریخه آشنا اولمدقلری اجلدن سهو ایتمشلردر زیرا
قرآن کریمده مذکور اولان ولی بلکه نبیدر اما اسکندرك کفرنده شبهه
وار والفظ اسکندر یونانیدرکه الکسندر یادن مخففدر پادشاهلر پادشاهی
دیمکدر شهنشاه معناسنه (اوان جهانکیری بیانیه (یا حرف مصدر (اوان
الف ممدوده ایله وقت وزمان دیمکدر (جهانکیر وصف ترکیبیدر جهان
طوتیجی یعنی تغلبي آناسنده دیمکدر (بخیلهٔ با حرف مصاحبت یا حرف
وحدت همزه حرف توسل (تمام حصاری یا حرف وحدت برحصاری
تمام دیمکدر (بکشاد فعل ماضی مفرد غائب آچدی یعنی فتح ایلدی
دیمکدر (بو یران با حرف صله (داد فعل ماضی مفرد غائب ویردی
دیمکدر (محصول ترکیب) اسکندر رومی تغلبي وقتنده برحیله ایله
برحصاری تماما فتح ایلدی وویران وخراب ایتمکه فرمان ویردی
یعنی امر ایلدی * کفتند در آنجا حکیمی است دانا و برحل مشکلات
توانا ویرا طلب کرد چون بیامد شکلی دید از قبول طبع دور وطبع اهل
قبول ازوی نفور * دانا صفت مشبهه بلکن دیمکدر (حل مشکلات
مصدرك مفعولنه اضافتیدر (توانا بوده صفت مشبههدر قادر معناسنه
(ویرا وی حکیمه راجع را ادات مفعول (قبول طبع مصدرك فاعلنه
اضافتیدر (طبع اهل قبول بیانیه ولامیه (نفور جهول وزنی اوزره

مبالغه صیغه سیدر نفرت ایدیجی دیمکدر (محصول ترکیب) اسکندر حصارك خرابیله امر ایدنجه دیدیلرکه بو محلده بر حکیم واردر عالم وحل مشکلاته قادر اسکندر اول حکیمی طلب ایلدی چونکه حکیم کلدی برشکل کوردیکه طبیعتك قبولندن دور واهل قبولك طبعی اندن نفور یعنی برشکل که طبیعت قبول ایتمز واهل قبول یعنی متحملینك طبعی اندن نفور ایدیجی بویله برشکل کورنجه * کفت این چه صورت غریب وهیکل مهیب است حکیم ازان سخن برآشفت وخندان دران آشفتکی کفت * (صورت غریب موصوفك صفتیدر (هیکل مهیب ده بویله هیکل بونده قیلفت معناسنه‌در مهیب قورقنج دیمکدر (آشفت فعل ماضی مفرد غائب فارشدی دیمکدر یعنی پریشان اولدی حاصلی انفعال ایلدی (بعض نسخه‌ده شکل مهیب واقعدر (خندان صفت مشبهه‌در ایکنجی خندان تأکیددر (اشفتکی یا حرف مصدر کاف عجمی هاء رسمیه‌دن بدلدر اول انفعالده دیمکدر (محصول ترکیب) اسکندر حکیمی بو شکلده کورنجه دیدی بونه غریب صورتدر ونه قورقنج شکلدر حکیم بو سوزدن پریشان اولدی انفعال ایلدی واول انفعالده کوله کوله دیدی یعنی اول پریشانلق حالنده کوله رك دیدی زیرا برطرفدن مغلوبیت و برطرفدن طعن اسکندر (قطعه) طعنه برمن مزن بصورت زشت * ای تهی از فضیلت وانصاف * مزن فعل نهی حاضر مفرد صورت زشت بیانیه (محصول بیت) بنم اوزریمه طعنه اورمه یعنی بکا طعن ایله صورت زشت ایله یعنی زشت صورتسین دیو بکا طعن ایلمه ای فضیلت انصافدن تهی اولان کیمسه * تن بود چون غلاف وجان شمشیر کار شمشیر میکند نه غلاف * غلاف قین معناسنه‌در (جان بونده نفس ناطقه دیمکدر یعنی روح انسانی (شمشیر قلیج (کار مبتدا کاف عربیله ایش دیمکدر (میکند خبری نه حرف نفی (محصول بیت) تن غلاف کبی اولدی یعنی غلاف کبیدر وجان شمشیردر ایشی شمشیر ایدر ایش کورن شمشیردر غلاف دکل یعنی صورت زشت ایچون طعن ایلمه زیرا تنده فضیلت اولمازقین کبیدر فضیلت روح انسانیده درکه شمشیر کبیدر صورتك جانده مدخلی یوقدر (عروض) بو قطعه بحر خفیف مخبون مقصور ومجزودرکه مکررا بیان اولندی فاعلاتن

مفاعلن فاعلات در * دیکر کفت هر که وا خلق با خلق نه نکوست
پوست بر بدن زندان اوست چنان از وجود تنکنایی است که زندان
در جنب آن نزهتکا هیست کشاده * دیکر دخی دیمکدر (خلق خانك
ضمیله خوی معناسنه در باحرف مصاحبت (خلق فتح خا ایله مخلوق
(نه نکوست نیکو نیست دیمکدر ایودکلدر معناسنه (پوست بوننده بدری
دیمکدر (چنان انجلین دیمکدر (وجود خود بیانیه (تنکنایی یا حرف
وحدت تنکنای اسم مصدردر طاراق معنـاسنه (که حرف رابط
صفت (جنب یان دیمکدر نزد معناسنه (آنه اضافتی لامیه (نزدهتکاهی
یا حرف وحدت نزهتکاه کاف عجمیله ادات ظرف مکاندر نزهت
عمدن بعید اولمق معناسنه در واوتلی صولی بیره دخی مصطلحدر نزهتکاه
اوتلی صولی یر حاصلی سیر وتماشا یری دیمکدر (کشاده اسم مفعولدر
آچق معناسنه (محصول ترکیب) حکیم اسکندره بو کلام حکمت
امیزی سویلدکدنصکره دخی دیدی یعنی بر کلامه دخی شروع
ایلدی ودیدی هر کیمك که خلق وخویی وطبیعتی خلق ایله ایو دکلدر
یعنی خلق ایله الفت وانسیت ایدەمز بدخو یلغی سببینه انك دریسی
بدنی اوزره زنداندر کندی وجودندن انجلین بر طارلقده در که زندان
انك یاننده بر آچق سیرانکاهدر یعنی بو یله اولان کیمسه کندی وجودندن
بر رتبه ثقلتده در که انك یاننه حبس خلنه مفرح بزمسیره دز (قطعه)
کسی که باهمه کس خوی بد بکار برد * همیشه در کف صد غصه ممتحن
دانش * کسی یا وحدت (که حرف رابط صفت (با حرف مصاحبت
(خوی بد بیانیه (بکار برد با حرف صله کار ایش (برد فعل مضارع
باء عربك ضمیله ایلتر دیمکـدر (کف صد غصه بیانیه ولامیه یوز
غصه النده دیمکدر (ممتحن افتعال بابندن اسم مفعولدر مبتلا معناسنه
(دانش شین ضمیر کسی یه راجعدر (دان امر حاضر مفرد بیل دیمکدر
(محصول بیت) بر کیمسه که جمیع خلق ایله بدخویی اینشـه ایلتر یعنی
خلقه بدمعامله ایدر دائما یوز محنت النده مبتلا بیل یعنی بو خصلت
مذمومه ایله متصف اولان دائما نیجه نیجه کرداب بلا ومحنته مستغرق
اولور خلقی سببیله * مرو بشحنه که زندان مقام او کردان * چو پوست
برتن بدخو بست زندانش (مرو فعل نهی حاضر کتمه دیمکدر (شحنه

صوباشی شهر ضابطی دیمکدر (با حرف صله (که حرف بیان (مقام او
لامیه (کردان مصدر (که حرف تعلیل (بسست بس باء عربیله کافی
معناسنه سین و تا ادات خبر کفایت ایدر یتشور دیمکدر (زندانش
شین بدخویه راجعدر (محصول بیت) شحنه یه کتمه که انک مقامی
زندان ایلکه یعنی بدخویی شکایت ایدوب حبسنه قالدرمق ایچون
شحنه یه کتمه زیرا بدخویک تنی اوزره بدیسی اکا زندان یتر یعنی اکا
زندان کندی وجودی کافیدر حاصل کلام حکیم کانه دیرکه کرچه بنم
صورتم زشتدر لکن صورت حسن صاحبی اولوب بدخو اولمدن امر
بالعکس اولمق اولیدر زیرا بدخویه جهان بلکه وجودی زنداندر
عدم انسبتی سببنه بویله اولنجه بکا زشت صورتلکله طعن ایله دیو
اسکندره خطاب ایدر حضرت جامی دخی بو قصه یی ایراد ایله اخلاق
ذمیمه دن تنفیر ایدر (عروض) بو قطعه بحر مجتثدندر که اصلی مستفعلن
فاعلاتن مستفعلن فاعلاتن درکه جمیع اجزاسنه خبن طاری اولمشدر
(عروض) وضربنه قصر دخی کلمشدر مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات
اولوب مجتث مخبون مقصور اولنور * ودیکر کفت حسود همیشه در رنجست
و باپروردکار خویش ستیزه سنج هرچه دیکرانرا دهد وی نه پسندد
وهرنه نصیب وی دل دران بندد * ودیکر کفت پریشانلق حالنده
حکیم بردخی دیدی (با حرف مصاحبت پروردکاری کاف عجمیله
رزاق معناسنه صفت مشبهه در اشلیجی دیمکدر خدای تعالی یه اطلاق
اولنور (خویش اضافت لامیه یاخود اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر
(ستیزه سنج وصفی ترکیبیدر بحسب اللغه عناد طارتیجی دیمکدر اما
لجوج معناسنه استعمال اولنور (دهد فعل مضارع مفرد غائبدر فاعلی
تحتنده پروردکاره راجعدر (نپسندد فعل نفی مستقبل مفرد غائب
بکنمز دیمکدر اما بونده استمز معناسنه در (بندد فعل مضارع مفرد غائب
بغلر دیمکدر (محصول ترکیب) بو ایکی کلام پرعبردن صکره حکیم ینه
دیدی حسود دائما زحمتده در و کندینک پروردکاریله لج و عناد
ایدیجیدر هرنه که غیریلره الله تعالی ویره انی بکنمز یعنی ویره وکی استمز
وهرنه که نصیبی دکل یعنی لایق اولمیه کوکلنی اکا تعلق ایدوب بغلر یعنی
میل ایدر (قطعه) اعتراضست بر احکام خداوند علیم * عادت مرد

حسد

حسد پیشه که خاکش بدهن * اعتراض افتعال بابندن مصدردر دخل وطعن معناسنه (احکام خداوند لامیه (احکام حکمك جمعیدر (خداوند بحسب اللغه صاحب ومالك معناسنه اما بونده خدا دیمکدر قدیمه اضافتی موصوفك صفته در (قدیم اولی یوق دیمکدر بعض نسخده جهاندار حکیم دوشمشدر (جهاندار وصف ترکیبی پادشاه معناسنه بنه خدا مراددر حکیمه اضافت ینه موصوفك صفته در اعتراضیت مقدم خبر (عادت مرد حسد پیشه مؤخر مبتدا (عادت مرد لامیه (مرد حسد پیشه بیانیه (حسد پیشه وصف ترکیبی (که حرف بیان (خاکش بدهن دعاء علیه در طپراق انك اغزینه اولسون دیمکدر (محصول بیت (خداوند قدیمك حکملرینه یا جهاندار حکیمك حکملرینه اعتراضدر حسد صنعتلی یعنی حسود اولان مردك عادتی که طپراق اغزینه اولسون یعنی الله جانی السون * هرچه بیند بکف غیر فغانی دارد * که چرا داد بوی بی سبب آنرا بمن * بیند فعل مضارع مفرد غائب کورر دیمکدر (بکف غیر با حرف ظرف اضافت لامیه (بردارد فعل مضارع مفرد غائب قالدیرر دیمکدر (که حرف بیان (چرا نیچون دیمکدر (داد فعل ماضی مفرد غائب ویردی دیمکدر (بوی با حرف صله (وی ضمیر غیره راجعدر (بی ادات سلب (انرا را ادات مفعول (آن اسم اشارتدر چه به (نه حرف نفی ندار تقدیرنده سباق قرینه سیله (بمن با حرف صله (محصول بیت) حسود هر نسنه که غیرك الندہ کوره فغان قالدیرر یعنی اه وفغان ایدر که نیچون اکا سبب سز اوشیئی ویردی بکا ویرمدی (حاصلی غیرك النده برشی کورسه کرك مال واولاد وجاه هرنه اولورسه اولسون اکا الله ویردی بکا نیچون ویرمدی دیو آه وفریاد ایدر بو ایسه افعال خدایه اعتراضدر الله تعالینك هر بر ایشنده نیجه بیك حکم ومصالحی واردر (لایسئل عما یفعل) در فعلنده هیچ بر وجهله چون وچرا اولمز (حاصلی حکیم اسکندره دیرکه سنك بکا طعنك حسد کلدن ناشیدر که خدای تعالی نیچون سکا بوقدر علم وفضلی ویردیکه لایق دکلسین وبکا ویرمدی دیو طعن در بو ایسه الله تعالیه اعتراضدر (عروض) بو قطعه بحر رمل مسدسدر که صدر وابتدادن

ماصدا مخبون عروض وضربو بشـه خبن دن صکره حذف دخی کلمشدر بو یله اولنجـه بر مصراعی فاعلاتن فعلاتن فعـلاتن فعلن اولوب رمل مخبون مقصور اولور * دیگر کفت خرد منـد ان کریم مال بر دوستان * شمارند وبی خرد آن لئیم از برای دشمنـان بگذارند * خردمند ان الف ونون ادات جمعدر (خرد عقل دیمکدر (منـد ادات نسبت عقللی دیمك اولور (کریمه اضافت موصوفك صفتنـه (مال مبتدا (بر ادات صله (دوستان الف ونون ادات جمعدر (شمارند فعـل مضارع جمع غائبدر جمله سی خبر صـایه لر دیمکدر اما بونده نثار ایدرلر دیمکدن کنایتـدر (بی خرد آن بی ادات سلب الف ونون ادات جمع عقل سزلر دیمکدر (لئیمه اضافت موصوفك صفتنـه لئیم الحق دیمکدر (برای ادات تعلیـل (دشمنان الف ونون ادات جمع (کذارند فعـل مضارع جمع غائبـدر ترك ایدرلر براغورلر دیمکدر (محصول ترکیب) حکیم بنـه بردخی دیدی یعنی کلمات سابقـه یی تقریردن صکره بنـه سویلدی کریم اولان عقلالر مالی دوستلر بنـه ایثار ایدرلر یعنی حال حیاتنده بخش ایدرلر والحق اولان عقلسزلر دشمنـلر ایچون ترك ایدرلر یعنی وفاتنـده اعدایه قالور (قطعـه) هرچه آمد بدست مرد کریم * همه در پای دوستـان افشاند * (در حرف صله (افشاند فعـل ماضی مفرد غائب صاچدی یعنی ایثـار ایلدی دیمکدر (محصول بیت) کریم اولان مردك الینه هرنه کلدیسه یعنی الینه کیرن نقود واشیـایی جمله دوستلرك ایاغنه صاچدی یعنی انلره اهدا وتقـدیم ایلدی یا انلرك یولنـه صرف ایلدی * وانچه اندوخت سفله طبع لئیم * بعد مرك از برای دشمـان ماند * اندوخت فعـل ماضی مفرد غائب قازاندی یعنی ادخار ایلدی (سفله طبع ترکیب توصیفیدر الحق طبیعتلی دیمکدر (لئیمه اضـافت موصوفك صفتنه در (مرك اولوم معناسنه اسمدر (ماند فعـل ماضی مفرد غائب قالدی دیمکدر (محصول بیت) دخی لئیم اولان الحق طبیعتـلی اولن نسنه یی که ادخار ایدوب قزاندی اولومندن صکره دشمـان ایچون قالدی (حاصلی حکیم اسکندره خطاب ایدوب دیرکه کریم الطبع اولان مالنی ایثار وانفـاق ایدر لئیم النفس ادخار وجمع ایدر ودشمنه

قالور بو نصایح که ذکر اولندی واولنه جق جمله خطاب عامدر یعنی حضرت جامی قصه‌دن حصه طریقیله حاضرین وغائبینه وعظ وپند بیوررلر نته کیم دیباجه ده تا حاضر ازاد استبانی وغائبانرا ارمغانی باشد بیورمشلردی (عروض) بو قطعه بحر خفیفدر که بعینه طعنه برمن قطعه‌سی کبیدر * دیگر گفت با خرد این در هزل وفسوس آویختن آبروی بزرگی ریختن است وغبار ذلت وخواری انگیختن * با حرف صله (خرد ان خردك جمعیدر (خرد ضم خاء معجمه ایله وسکون را ودال ایله اوفق دیمکدر بونده همرتبه اولمیانلردن عبارتدر (در زائد (هزل مسخره‌یه المق معناسنه (فسوس فانك ضمیله عطف تفسیریدر (اویختن اصمق معناسنه‌در بونده تعلق ایتدرمه‌دن عبارتدر (آب روی عرض ووقار معناسنه‌در (بزرگی یه اضافت بیانیه (یا حرف مصدر (ریختن مصدردر دوکمك معناسنه (غبار ذلت بیانیه (خوری یا حرف مصدر (انگیختن مصدردر قوپرمق معناسنه (محصول ترکیب) حکیم اسکندره خطابا ینه دیدی اوفاقلره یعنی همرتبه اولمینلره هزل وفسوس تعلق ایتدرمك یعنی انلره مسخره‌لق اسناد ایتمك اولولغك عرض ووقارینی دوکمکدر یعنی ضایع ایلمکدر (با زائد اولوب درصله اولمق دخی جائزدر معنی اوفاقلری هزل وفسوسه تعلق ایتدرمك یعنی انلری تمسخر ایلمك دیمك اولور (و با مصاحبت اولوب در حرف ظرف اولمق یعنی کندی معنالرنده اولمقده جائزدر معنی اوفاقلر ایله هزل وفسوسده تعلق ایتمك یعنی انلرله مسخره‌لق ایتمك دیمك اولور تدبر فاختر ماشئت لکن الاخیر اولی (قطعه) ای که بر سفله می دری جامه * نام ترسم بکر کیت برود * ای که ای کس که تقدیرنده (ای حرف ندا (که حرف رابط (بر حرف استعلا (سفله سینك ضمیله وفانك سکونیله الچق دیمکدر (می ادات حال (دری فعل مضارع مفرد مخاطب ییرتارسین دیمکدر (جامه مفعول صریحی (ترسم فعل مضارع متکلم وحده (بکر کیت تاء خطاب معناده نامه مقید در (کرکی یا حرف مصدر کرك قورد دیمکدر (برود فعل مضارع مفرد غائب (محصول بیت) ای کیمسه که سفله اوزره جامه ییرتارسین قورقرم که سنك اسمك قوردلق ایله کیدر یعنی فقرانك جامه درونی

بهتان یعنی قلبن قیران (حاصلی هزل واستهزا ایدن کیمسه خوفی
ایدرمکه ایمسنک خاطر شکستلکه. اشتهار بولور ظالم دیو مشهور
ومتعارف اولورسون کرچه بو بیتدن ظاهر اولان معنی ای کیمسه که
ظلم وجور ایدرسین قورقرم که نامک ظالملکله مشهور اولور دیمک
اولی وانسب کورینورنده کیم شمعی دخی بویله دیمش لکن محله مناسب
اولمدیغی اظهر من الشمس وابین من الامس در تأمل تدبر تفطن تنزل
* مشو افسوس پیشه باخردان * ورنه فر بزرکیت برود * مشو
نهی حاضر مفرد اولمه دیمکدر (افسوس پیشه ترکیب توصیفی سخریه
صنعتلی یعنی مستهزی اولمه دیمکدر (با حرف مصاحبت (ورنه
یوخسه دیمکدر (فر بزرکیت بیانیه ولامیه (فر بونده رونق معناسنه در
(بزرکی یا حرف مصدر تا ضمیر خطاب (محصول بیت) اداتی ایله هزل
وسخریه صنعتلی اولمه یعنی انلرله ملاعبه وملاطفه ایتمه یوخسه
اولولغک رونق وشوکتی کیدر (عروض) بوقطعه عینیله سابق
کیدر لکن عروض وضربنده مغایرت واردر تفطن * دیکر کفت
هرکه شیوهٔ مشت زنی بردست کیرد درلکدکوب زبردستان بمیرد *
هرکه هرکس که تقدیرنده (شیوهٔ مشت زنی بیانیه (شیوه هاء رسمیله
طریق معناسنه در (یا حرف مصدر (مشت زن وصف ترکیبیدر
معلوم اوله که مشت زنلکی سودی مرحوم شرح کلستانده نقل
وبیان بیورمش وغرایباتدن دیو کندینک مصادفت ایتدیکی برفج
کشی بی رأی العین کوردم دیو نقل ایدر لکن الحالة هذه اهالی غلمانان
اندرون همایون جهانبانیده بو صنعتی بیلنلرک ازدر خصوصا صغرسنده
چراغ اولوب پرورده سرای اولنلر غایة الغایه مهارت کسب ایتمشلردر
حقیقتده او کرنه جک چوق شیوه وحیلی واردر (اما بونده قهر
وغلبه وتسلطدن کنایتدر (بردست کیرد بحسب اللغه ال اوزره
طوته دیمکدر اما بونده عادت وخوی ایدینه دیمکدن کنایتدر (لکدکوب
وصف ترکیبیدر دیمه اوریجی یاخود طبنجه یعنی سیلی اوریجی دیمکدر
بودخی برصنعتدر که خادمان حرم همایونه مخصوصدر که انلر طواشی
وزنکیلر دریینلرنده قیلامه وطبنجه اطلاق ایدرلر که برآدمه اورسه
البته دوشرهله لامحالة سراسیمه اولور (زبردستانه اضافت لامیه

(زبردست الی اوستلی معناسنه وصف ترکیبیدر قوی الاقتدار
دیمکدر الف ونون ادات جمعدر (بمیرد فعل مضارع مفرد غائب
اولور یعنی هلاك اولور دیمکدر (محصول ترکیب) حکیم دانا بردفعه
دخی دیدی هر کیمکه مثت زنلك طریقه سنی عادت وخوی ایدینه
یعنی ظلمی پیشه ایتلیه قوتلی لرك دیمه سی و باسیلی سنده هلاك اولور
یعنی خدای تعالی اکا کندندن قوی یی تسلیط ایدر (بعض نسخه ده
مثنات تحتانیله زیردستان واقعدر الی آلتلی معناسنه وصف ترکیبیدر که
ضعفا دیمك اولور معنی ضعیفلرك طبنجه سنده هلاك اولور دیمکدر
یعنی باری تعالی اکا امیند ایتدیکی برضعیف مخلوقی مسلط قیلور
نته کیم نمرود ایله پشه کبی والان مشاهددر مار ایله مور و پیل ایله موش
فاعتبروا یا اولی الابصار لکن نسخهٔ اولی مراددر (قطعه) دلا کوش کن
از من این نکته خوش * که ماندست درکوشم از نکته دانان *
(دلا الف حرف ندا ای کوکل دیمکدر (کوش کن بحسب الاستعمال
دکله دیمکدر (نکته ضمنده نتیجه فوائدی مشتمله اولان کلامه دیرلر
(خوش بونده ایو معناسنه‌در (که ادات تعلیل (ماندست قالمشدر
معناسنه‌در (مانده ماضیدن قسمدر (درکوشم در حرف ظرف (کوش
کاف عجمینك ضمیله قولاق دیمکدر بونده زهن معناسنه‌در (نکته دان
وصف ترکیبیدر (نکته بلیجی یعنی حکما وعلما (الف ونون ادات جمعدر
(محصول بیت) حضرت جامی کندو یه خطاب طریقیله عامه یه خطاب
ایدوب بیورر که ای کوکل بو خوش نکته یی بندن دکله یعنی بو لطیف
کلامی دکله زیرا نکته دان اولان علما وحکمادن بنم قولاغمده قالمشدر
یعنی ذهنمده انلردن یادکار قالمشدر * که هرکس کشد تیغ نامهربانی *
شود کشتهٔ تیغ نامهربانان * که حرف بیان (هرکس هرکس که
تقدیرنده (کشد کاف عربینك فتحیله چکرمعناسنه فعل مضارع مفرد
غائب (کشته تیغ نامهربانان بیانیه ولامیه در (کشته کاف عربینك
ضمیله اسم مفعولدر مقتول معناسنه (الف ونون ادات جمعدر
(محصول بیت) خاطرمده فلان نکته بودر که هرکیمسه که شفقت
ومرحمت سزلك قلیجنی چکدی یعنی ظلم وجوره مائل اولدی
شفقت سیزلك قلیجنك مقتولی اولور یعنی عاقبت اوده کندی کبی

برظالمه دوش اولوب هلاك اولور (عروض) بو قطعه بحر تقاربدندر
وجميع اجزاسی سالم كه برمصراعی فعولن فعولن فعولن فعولندر
* چو اسكندر كوش خويش ازان جواهر حكمت پريافت دهانش را
چون كوش خود پر جواهر كرد وعنان از خرابی آن حصار برتافت *
چو ادات تعليل (كوش خويش لاميه (جواهر حكمت بيانيه (پريافت
طلو بولدی ديمكدر (دهانش شين ضمير حكيمه راجعدر (چون
ادات تشبيه (كوش خود لاميه (كرد فعل ماضی (عنان ديزكين
ديمكدر (خرابی آن حصار لاميه (خرابی ده يا حرف مصدر (برتافت
فعل ماضی مفرد غائب متعدی معناسنه دوندردی ديزكين دوندردی
ديمك رجوع دن كنايه در (محصول تركيب) چونكه اسكندر حكيمك
سويلديكی حكمت جوهرلرندن قولاغنی طلو بولدی يعنی كلام كوهر
بارلرندن حفظ ايلدی وكندنده متأثر بولدی حكيمك اغزينی كندی
قولاغی كبی پر جواهر ايلدی يعنی حددن بيرون احسان ايلدی
واول حصارلرك خراب اولمقدن يعنی خراب اتمكدن عنان بچويروب
رجوع ايلدی (حاصلی حصارك خراب اولمسندن نهی ايلدی
(حكمت) افريدون كه در زمين شفقت جز تخم نصيحت نكشت
بفرزندان خود اين توقيع نوشت كه صفحات ايام صحيفهٔ اعمارست
دران منويسيد جز آنچه بهترين اعمال و آثارست * (افريدون فتح
همزه وسكون فا ايله وهمزه سز فانك كسری وفتحيله ملوك سالفه دن
برعظيم ملكك اسميدر كه ضحاك ماری بی قتل ايدوب يرينه جلوس ايلدی
كذا فی شاهنامهٔ فردوسی بعضيلر اختلاف ايدوب همزه ايله اولور ايسه
نوح عليه السلامك ياخود ذوالقرنينك اسميدر ديديلر (كه حرف بيان
(زمين شفقت بيانيه (جز تخم نصيحت ده بيانيه لردر (نكشت فعل نفی
ماضی مفرد غائب كاف عجمك كسريله اكمدی ديمكدر (بفرزندان خود
لاميه باحرف صله فرزند اوغل ديمكدر (توقيع تفعيل بابندن مصدردر
بحسب اللغه يازی اوزره علامت يازمق وزمرهٔ مزده اكا خط شريف
ديرلر پادشاه مكتوبی ديمكدر (نوشت يازدی ديمكدر فعل ماضی مفرد
غائب يعنی خط يازدی حاصلی وصيت نامه يازدی (صفحات ايام لاميه
صفحات صفحه نك جمعيدر جانبلر ديمكدر صحيفه كتاب معناسنه يعنی

دفتر دیمکدر (اعماره اضافت لامیه اعمار عمرلر جمعیدر (منو یسید فعل نهی حاضر جمع مغرده مثبتی نو یسید کاوردر نو یسیدن دن یازمییکز دیمکدر (بهترین به هاء اصلیه ایله ایو دیمکدر تر ادات تفضیل یا ادات نسبیت نون حرف تأکید (اعماله اضافت لامیه (اعمال عملك جمعیدر (آثار اثرك جمعیدر (نشان علامت معناسنه (محصول ترکیب) افریدون که یعنی ملوك فارسدن اولان پادشاه یا حضرت نوح علیه السلام یا حضرت ذوالقرنین معظم ایاما کان شفقت ومرحمت زمیننده نصیحت وپند تخمندن غیری اکمدی یعنی عدل وانصاف اراضیسنده دائما پند ونصیحت زراعت ایدردی کندی اولادلرینه بو نصیحت نامه یی یازدیکه ایامك یعنی زمانلك جانبلری یعنی هر طرفی عمرلر دفتریدر اول دفتره عمللرك واثرلرك غایة الغایه اعلاسنك غیری شی یازمییکز یعنی اعمال خیره وآثار حسنانه سعی ایدیکز دیو نصیحت ایدردی (قطعه) صفحهٔ دهر بود دفتر عمر همه خلق * این چنین کفت خردمند چو اندیشه کماشت * صفحهٔ دهر لامیه دهر دالك فتحیله بو عالمدر (دفتر عمر همه خلق لامیه لردر این چنین بونجلین دیمکدر (خردمند عقللی دیمکدر (چو ادات تشبیه (کماشت فعل ماضی مفرد غائبدر حواله ایلدی دیمکدر اما بونده اندیشه کماشت فکر ایلدی دیمکدر (محصول بیت) جمیع خلقك عمرینك دفتریدر عالمك صفحه سی یعنی صفحهٔ عالم عمر دفتریدر بونجلین دیدی یعنی صفحهٔ عالم دفتر اعماردر دیدی یاخود بیت آتی یی دیدی چونکه عاقل اندیشه ایلدی یعنی خردمند تفکر ایدوب بو کلامی سویلدی یاخود بو بیتی سویلدی اوله کوره بیت آتی شرط محذوفه جواب اولور یعنی عاقل بویله دیدیسه خرم انکس که الخ ثانیه کوره مقول قول اولور یعنی عاقل خرم انکس که قولنی سویلدی * خرم انکس که برین دفتر پاك ازهمه حرف * رقم خیر کشید واثر خیر کذاشت * خرم خاء معجمه نك ضمی ورانك فتحی وتشدیدیله ایو طالعلی دیمکدر (که حرف بیان (برین با حرف صله دفتر پاك بیانیه (رقم نشان معناسنه (خیره اضافت بیانیه یا لامیه (کشید فعل ماضی مفرد غائب چکدی دیمکدر (اثر خیر رقم خیر کبی اثر علامت دیمکدر (کذاشت براقدی یعنی وضع ایلدی (محصول بیت) ایو طالعلی اول کیمسنه در که بو جمیع حرفدن پاك اولان دفتره یعنی حرف

مبالغه صیغه سیدر نفرت ایدیجی دیمکدر (محصول ترکیب) اسکندر حصارك خرابیله امر ایدنجه دیدیلرکه بو محلنده برحکیم واردر عالم وحل مشکلاته قادر اسکندر اول حکیمی طلب ایلدی چونکه حکیم کلدی برشکل کوردیکه طبیعتك قبولندن دور واهل قبولك طبعی اندن نفور یعنی برشکل که طبیعت قبول ایتمز واهل قبول یعنی متحملینك طبعی اندن نفور ایدیجی بویله برشکل کورنجه * کفت این چه صورت غریب وهیکل مهیب است حکیم ازان سخن برآشفت وخندان خندان دران آشفتکی کفت * (صورت غریب موصوفك صفتیدر (هیکل مهیب ده بویله هیکل بونده قیلافت معناسنه‌در مهیب قورقنج دیمکدر (آشفت فعل ماضی مفرد غائب فارشدی دیمکدر یعنی پریشان اولدی حاصلی انفعال ایلدی (بعض نسخه‌ده شکل مهیب واقعدر (خندان صفت مشبهه‌در ایکنجی خندان تأکیددر (اشفتکی یا حرف مصدر کاف عجمی هاء رسمیه‌دن بدلدر اول انفعالده دیمکدر (محصول ترکیب) اسکندر حکیمی بو شکلده کورنجه دیدی بونه غریب صورتدر ونه قورقنج شکلدر حکیم بو سوزدن پریشان اولدی انفعال ایلدی واول انفعالده کوله کوله دیدی یعنی اول پریشانلق حالنده کوله رك دیدی زیرا برطرفدن مغلوبیت وبرطرفدن طعن اسکندر (قطعه) طعنه برمن مزن بصورت زشت * ای تهی از فضیلت وانصاف * مزن فعل نهی حاضر مفرد صورت زشت بیانیه (محصول بیت) بنم اوزریمه طعنه اورمه یعنی بکا طعن ایله صورت زشت ایله یعنی زشت صورتسین دیو بکا طعن ایلمه ای فضیلت وانصافدن تهی اولان کیمسه * تن بود چون غلاف وجان شمشیر کار شمشیر میکند نه غلاف * غلاف قین معناسنه‌در (جان بونده نفس ناطقه دیمکدر یعنی روح انسانی (شمشیر قلیج (کار مبتدا کاف عربیله ایش دیمکدر (میکند خبری نه حرف نفی (محصول بیت) تن غلاف کبی اولدی یعنی غلاف کبیدر وجان شمشیردر ایشی شمشیر ایدر ایش کورن شمشیردر غلاف دکل یعنی صورت زشت ایچون طعن ایلمه زیرا تنده فضیلت اولمازقین کبیدر فضیلت روح انسانیده درکه شمشیر کبیدر صورتك جانده مدخلی یوقدر (عروض) بو قطعه بحر خفیف مخبون مقصور ومجزودرکه مکررا بیان اولندی فاعلاتن

مفاعلن

مفاعلن فاعلات در * دیگر گفت هرکه را خلق با خلق نه نکوست
پوست بر بدن زندان اوست چنان از وجود تنکنایی است که زندان
درجنب آن نزهتکاه هبست کشاده * دیگر دخی دیمکدر (خلق خانك
ضمیله خوی معناسنه در باحرف مصاحبت (خلق فتح خا ایله مخلوق
(نه نکوست نیکو نیست دیمکدر ایودکلدر معناسنه (پوست بونده دری
دیمکدر (چنان انجلین دیمکدر (وجود خود بیانیه (تنکنایی یا حرف
وحدت تنکنای اسم مصدر در طارلق معناسنه (که حرف رابط
صفت (جنب یان دیمکدر نزد معناسنه (آنه اضافتی لامیه (نزهتکاهی
یا حرف وحدت نزهتکاه کاف عجمیله ادات ظرف مکاندر نزهت
غمدن بعید اولمق معناسنه در واوتلی صولی بیره دخی مصطلحدر نزهتکاه
اوتلی صولی بیر حاصلی سیر وتماشایری دیمکدر (کشاده اسم مفعولدر
آچق معناسنه (محصول ترکیب) حکیم اسکندره بو کلام حکمت
امیزی سویلدی که نصکره دخی دیدی یعنی بر کلامه دخی شرو ع
ایلدی ودیدی هر کیمك که خلق وخویی وطبیعتی خلق ایله ایو دکلدر
یعنی خلق ایله الفت وانسیت ایده مز بدخو بلغی سببنه انك دریسی
بدنی اوزره زنداندر کندی وجودندن انجلین بر طارلقده در که زندان
انك یاننده بر آچق سیرانکاهدر یعنی بویله اولان کیمسه کندی وجودندن
بر رتبه ثقلنده در که انك یاننه حبس خانه مفرح بر مسیره در (قطعه)
کسی که باهمه کس خوی بد بکار برد * همیشه در کف صد غصه ممتحن
دانش * کسی یا وحدت (که حرف رابط صفت (باحرف مصاحبت
(خوی بد بیانیه (بکار برد باحرف صله کار ایش (برد فعل مضارع
باء عربك ضمیله ایلتر دیمکدر (کف صد غصه بیانیه ولامیه یوز
غصه النده دیمکدر (ممتحن افتعال بابندن اسم مفعولدر مبتلا معناسنه
(دانش شین ضمیر کسی یه راجعدر (دان امر حاضر مفرد بیل دیمکدر
(محصول بیت) بر کیمسه که جمیع خلق ایله بد خویی اینتسه ایلتر یعنی
خلقه بد معامله ایدر دائما یوز محنت النده مبتلا بیل یعنی بو خصلت
مذمومه ایله متصف اولان دائما نیجه نیجه کرداب بلا ومحنته مستغرق
اولور خلقی سببیله * مرو بشحنه که زندان مقام او کردان * چو پوست
برتن بدخو بست زندانش (مرو فعل نهی حاضر کتمه دیمکدر (شحنه

صوباشی شهر ضابطی دیمکدر (با حرف صله (که حرف بیان (مقام او
لامیه (کردان مصدر (که حرف تعلیل (بسست بس باء عربیله کافی
معناسنه سین وتا ادات خبر کفایت ایدر یتشور دیمکدر (زندانش
شین بدخویه راجعدر (محصول بیت) شحنه یه کتمه که انك مقامی
زندان ایلکه یعنی بدخویی شکایت ایدوب حبسنه قالدرمق ایچون
شحنه یه کتمه زیرا بدخویك تن اوزره هدیسی اکا زندان یتر یعنی اکا
زندان کندی وجودی کافیدر حاصل کلام حکیم کانه دیر که کرچه بنم
صورتم زشتدر لکن صورت حسن صاحبی اولوب بدخو اولمدن امر
بالعکس اولمق اولیدر زیرا بدخویه جهان بلکه وجودی زنداندر
عدم انسبتی حسبنه بویله اولنجه بکا زشت صورتلکله طعن ایله دیو
اسکندره خطاب ایدر حضرت جامی دخی بو قصه یی ایراد ایله اخلاق
ذمیمه دن تنذیر ایدر (عروض) بو قطعه بحر مجتثدندر که اصلی مستفعلن
فاعلاتن مستفعلن فاعلاتن در که جمیع اجزاسنه خبن طاری اولمشدر
(عروضی) وضربنده قصر دخی کلمشدر مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات
اولوب مجتث مخبون مقصور اولور * ودیگر گفت حسود همیشه درو نجست
و با پروردگار خویش ستیزه سنج هرچه دیگر انرا دهدوی نه پسندد
و هر نه نصیب وی دل دران بندد * ودیگر گفت پریشانلق حالنده
حکیم بر دخی دیدی (با حرف مصاحبت پروردگاری کاف عجمیله
رزاق معناسنه صفت مشبهه در اسلیجی دیمکدر خدای تعالی یه اطلاق
اولنور (خویشه اضافت لامیه یاخود اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر
(ستیزه سنج وصفیه ترکیبیدر بحسب اللغه عناد طارتیجی دیمکدر اما
لجوج معناسنه استعمال اولنور (دهد فعل مضارع مفرد غائبدر فاعلی
تحتنده پروردگاره راجعدر (نپسندد فعل نفی مستقبل مفرد غائب
بکنمز دیمکدر اما بونده استمز معناسنه در (بندد فعل مضارع مفرد غائب
بغلر دیمکدر (محصول ترکیب) بوایکی کلام پرعبردن صکره حکیم بنه
دیدی حسود دائما زحمتده در و کندی پروردگاریله لج و عناد
ایدیجیدر هر نه که غیریلره الله تعالی ویره انی بکنمز یعنی ویردوکنی استمز
و هر نه که نصیبی دکل یعنی لایق اولمیه کوکلی اکا تعلق ایدوب بغلر یعنی
میل ایدر (قطعه) اعتراضست بر احکام خداوند علیم * عادت مرد

حسد

حسد پیشه کمخاکش بدهن* اعتراض افتعال بابندن مصدردر دخل
وطعن معناسنه (احکام خداوند لامیه (احکام حکمك جمعیدر
(خداوند بحسب اللغه صاحب ومالك معناسنه اما بونده خدا دیمکدر
قدیم اضافتی موصوفك صفتنه در (قدیم اولی یوق دیمکدر بعض
نسخهده جهاندار حکیم دوشمشدر (جهاندار وصف ترکیبی پادشاه
معناسنه بنه خدا مراددر حکیمه اضافت بنه موصوفك صفتنه در
اعتراضیت مقدم خبر (عادت مرد حسد پیشه مؤخر مبتدا (عادت مرد
لامیه (مرد حسد پیشه بیانیه (حسد پیشه وصف ترکیبی (که حرف
بیان (خاکش بدهن دعاء علیه در طپراق انك اغزینه اولسون
دیمکدر (محصول بیت) خداوند قدیمك حکمتلرینه یا جهاندار
حکیمك حکملرینه اعتراضدر حسد صفتلی یعنی حسود اولان مردك
عادتی که طپراق اغزینه اولسون یعنی الله جانتی السون * هرچه بیند
بکف غیر فغانی دارد * که چرا داد بوی بی سبب آنرا نه بمن * بیند
فعل مضارع مفرد غائب کورر دیمکدر (بکف غیر با حرف ظرف
اضافت لامیه (بردارد فعل مضارع مفرد غائب قالدیرر دیمکدر
(که حرف بیان (چرا نیچون دیمکدر (داد فعل ماضی مفرد غائب
ویردی دیمکدر (بوی با حرف صله (وی ضمیر غیره راجعدر (بی
ادات سلب (آنرا را ادات مفعول (آن اسم اشارتدر چه یه (نه حرف نفی
ندار تقدیرنده سباق قرینه سیله (بمن با حرف صله (محصول بیت)
حسود هرنه که غیرك النده کوره فغان قالدیرر یعنی اه وفغان
ایدر که نیچون اکا سببسز اوشیئی ویردی بکا ویرمدی (حاصلی
غیرك النده برشی کورسه کرك مال واولاد وجاه هرنه اولورسه
اولسون اکا الله ویردی بکا نیچون ویرمدی دیو آه وفریاد ایدر
بو ایسه افعال خدایه اعتراضدر الله تعالینك هر برایشنده نیجه بیك
حکم ومصالحی واردر (لایسئل عما یفعل) در فعلنده هیچ بر وجهله
چون وچرا اولمز (حاصلی حکیم اسکندره دیرکه سنك بکا طعنك
حسد کدن ناشیدرکه خدای تعالی نیچون سکا بو قدر علم وفضلی
ویردیکه لایق دکلسین وبکا ویرمدی دیو طعن در بو ایسه الله تعالی یه
اعتراضدر (عروض) بو قطعه بحر رمل مسدسدر که صدر وابتدادن

ماعدا مخبون عروض وضرب شبه خبن دن صکره حذف دخی کلمشدر بویله اولنجه بر مصراعی فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن اولوب رمل مخبون مقصور اولور * دیکر کفت خردمند ان کریم مال بر دوستان * شمارند وبی خرد آن لئیم از برای دشمنان بکذارند * خردمند ان الف ونون ادات جمعدر (خرد عقل دیمکدر (مند ادات نسبت عقللی دیمك اولور (کریمه اضافت موصوفك صفتنه (مال مبتدا (بر ادات صله (دوستان الف ونون ادات جمعدر (شمارند فعل مضارع جمع غائبدر جمله سی خبر صاایه لر دیمکدر اما بونده نثار ایدهلر دیمکدن کنایه‌در (بی خرد آن بی ادات سلب الف ونون ادات جمع عقل سزلر دیمکدر (لئیمه اضافت موصوفك صفتنه لئیم الحق دیمکدر (برای ادات تعلیل (دشمنان الف ونون ادات جمع (کذارند فعل مضارع جمع غائبدر ترك ایدرلر براغورلر دیمکدر (محصول ترکیب) حکیم ینه بردخی دیدی یعنی کلمات سابقه یی تقریردن صکره ینه سویلدی کریم اولان عقللیلر مالی دوستلرینه ایثار ایدرلر یعنی حال حیاتنده بخش ایدرلر والحق اولان عقلسزلر دشمنلر ایچون ترك ایدرلر یعنی وفاتنده اعدایه قالور (قطعه) هرچه آمد بدست مرد کریم * همه در پای دوستان افشاند * (در حرف صله (افشاند فعل ماضی مفرد غائب صاچدی یعنی ایثار ایلدی دیمکدر (محصول بیت) کریم اولان مردك الینه هرنه کلدیسه یعنی الینه کیرن نقود واشیایی جمله دوستلرك ایاغنه صاچدی یعنی انلره اهدا وتقدیم ایلدی یا انلرك یولنه صرف ایلدی * وانچه اندوخت سفله طبع لئیم * بعد مرك از برای دشمنان ماند * اندوخت فعل ماضی مفرد غائب قازاندی یعنی ادخار ایلدی (سفله طبع ترکیب توصیفیدر الحق طبیعتلی دیمکدر (لئیمه اضافت موصوفك صفتنه‌در (مرك اولوم معناسنه اسمدر (ماند فعل ماضی مفرد غائب قالدی دیمکدر (محصول بیت) دخی لئیم اولان الحق طبیعتلی اولان نسنه یی که ادخار ایدوب قزاندی اولومندن صکره دشمنان ایچون قالدی (حاصلی حکیم اسکندره خطاب ایدوب دیرکه کریم الطبع اولان مالنی ایثار وانفاق ایدر لئیم النفس ادخار وجمع ایدر ودشمنه

قلور بو نصایح که ذکر اولندی واولنه جق جمله خطاب عامدر
یعنی حضرت جامی قصه‌دن حصه طریقیله حاضرین وغائبینه
وعظ وپند بیورر نته کیم دیباجه ده تا حاضرا ترا داستانی وغائبانرا
ارمغانی باشد بیورمشیدی (عروض) بو قطعه بحر خفیفدر که بعینه
طعنه برمن قطعه‌سی کبیدر * دیکر کفت با خرد این در هزل وفسوس
آویختن آبروی بزرکی ریختن است وغبار ذلت وخواری انکیختن *
با حرف صله (خرد ان خردك جمعیدر (خرد ضم خاء معجمه ایله
وسکون را ودال ایله اوفق دیمکدر بونده همرتبه اولمیانلردن عبارتدر
(در زائد (هزل مسخره‌یه الملق معناسنه (فسوس فانك ضمیله عطف
تفسیریدر (اویختن اصمق معناسنه‌در بونده تعلق ایتدرمه‌دن عبارتدر
(آب روی عرض ووقار معناسنه‌در (بزرکی یه اضافت بیانیه (یا حرف
مصدر (ریختن مصدردر دوکمك معناسنه (غبار ذلت بیانیه (خوری
یا حرف مصدر (انکیختن مصدردر قوپرمق معناسنه (محصول ترکیب)
حکیم اسکندره خطابا بویله دیدی او فاقلره یعنی همرتبه اولمیانلره
هزل وفسوس تعلق ایتدرمك یعنی انلره مسخره‌لق اسناد ایتمك
اولوالنك عرض ووقارینی دوکمکدر یعنی ضایع ایلمکدر (با زائد اولوب
درصله اولمق دخی جائزدر معنی اوفاقلری هزل وفسوسه تعلق
ایتدرمك یعنی انلری تمسخر ایلمك دیمك اولور (و با مصاحبت اولوب
در حرف ظرف اولمق یعنی کندی معنالرنده اولمقده جائزدر معنی
اوفاقلر ایله هزل وفسوسده تعلق ایتمك یعنی انلرله مسخره‌لق ایتمك
دیمك اولور تدبر فاختر ماشئت لکن الاخیر اولی (قطعه) ای که بر سفله
می دری جامه * نام ترسم بکر کیت برود * ای که ای کس که تقدیرنده
(ای حرف ندا (که حرف رابط (بر حرف استعلا (سفله سینك ضمیله
وفانك سکونیله الچق دیمکدر (می ادات حال (دری فعل مضارع
مفرد مخاطب ییرتارسین دیمکدر (جامه مفعول صریحی (ترسم فعل
مضارع متکلم وحده (بکر کیت تاء خطاب معناده نامه مقید در
(کرکی یا حرف مصدر کرك قورد دیمکدر (برود فعل مضارع مفرد
غائب (محصول بیت) ای کیمسه که سفله اوزره جامه ییرتارسین
قورقرم که سنك اسمك قوردلق ایله کیدر یعنی فقرانك جامه‌ٔ درونی

بيرتان يعنى قلبن قيران (حاصلى هزل واستهزا ايدن كيمسه خوف ايدرمكه اهمسنك خاطر شكنلكله اشتهار بولور ظالم ديو مشهور ومتعارف اولورسون كرچه بو بيتدن ظاهر اولان معنى اى كيمسه كه ظلم وجور ايدرسين قورقرم كه نامك ظالملكله مشهور اولور ديمك اولى وانسب كورينورنه كيم شمعى دخى بويله ديمش لكن محله مناسب اولمديغى اظهر من الشمس وابين من الامس در تأمل تدبر تفطن تنزل * مشو افسوس پيشه باخردان * وزنه فر بزركيت برود * مشو نهى حاضر مفرد اولمه ديمكدر (افسوس پيشه تركيب توصيفى سخريه صنعتلى يعنى مستهزى اولمه ديمكدر (با حرف مصاحبت (ورنه يوخسه ديمكدر (فر بزركيت بيانيه ولاميه (فر بونده رونق معناسنه در (بزركى يا حرف مصدر تا ضمير خطاب (محصول بيت) ادانى ايله هزل وسخريه صنعتلى اولمه يعنى انلرله ملاعبه وملاطفه ايتمه يوخسه اولولغك رونق وشوكتى كيدر (عروض) بوقطعه عينيله سابق كيدر لكن عروض وضربنده مغايرت واردر تفطن * ديكر كفت هركه شيوۀ مشت زنى بردست كيرد درلكدكوب زبردستان بميرد * هر كه هركس كه تقديرنده (شيوۀ مشت زنى بيانيه (شيوه هاء رسميله طريق معناسنه در (يا حرف مصدر (مشت زن وصف تركيبيدر معلوم اوله كه مشت زنلكى سودى مرحوم شرح كلستانده نقل وبيان بيورمش وغرايباتدن ديو كنديك مصادفت ايتديكى برفنج كشى يى رأى العين كوردم ديو نقل ايدر لكن الحالة هذه اهالى غلمانان اندرون همايون جهانبانيده بوصنعتى بيلمزيك ازدر خصوصا صغرسنده چراغ اولوب پرورده سراى اولنلر غاية الغايه مهارت كسب ايتمشلردر حقيقتده اوكرنه جك چوق شيوه وحيلى واردر (اما بونده قهر وغلبه وتسلطدن كنايتدر (بردست كيرد بحسب اللغه ال اوزره طوته ديمكدر اما بونده عادت وخوى ايدينه ديمكدن كنايتدر (لكدكوب وصف تركيبيدر دپمه اوريجى ياخود طبنجه يعنى سيلى اوريجى ديمكدر بودخى برصنعتدركه خادمان حرم همايونه مخصوصدركه انلر طواشى وزنكيلر دربينلرنده قپلامه وطبنجه اطلاق ايدرلركه برآدمه اورسه البته دوشرهله لامحالة سراسيمه اولور (زبردستانه اضافت لاميه

زير

لز بردست الی اوستلی معناسنه وصف ترکیبیدر قوی الاقتدار
دیمکدر الف ونون ادات جمعدر (بمیرد فعل مضارع مفرد غائب
اولور یعنی هلاك اولور دیمکدر (محصول ترکیب) حکیم دانا بردفعه
دخی دیدی هرکیمکه مثت زنلك طریقه سنی عادت وخوی ایدینه
یعنی ظلمی پیشه ایلیه قوتلی لرك دیمه سی ویاسیلی سنده هلاك اولور
یعنی خدای تعالی اکا کندندن قوی یی تسلیط ایدر (بعض نسخه ده
مثنات تحتانیله زیردستان واقعدر الی آلتلی معناسنه وصف ترکیبیدر که
ضعفا دیمك اولور معنی ضعیفلرك طبنجه سنده هلاك اولور دیمکدر
یعنی باری تعالی اکا امید ایتمدیکی برضعیف مخلوقی مسلط قیلور
نته کیم نمرود ایله پشه کبی والان مشاهددر مار ایله مور و پیل ایله موش
فاعتبروا یا اولی الابصار لکن نسخهٔ اولی مراددر (قطعه) دلا کوش کن
از من این نکتـه خوش * که ماندست درکوشم از نکته دانان *
(دلا الف حرف ندا ای کوکل دیمکدر (کوش کن بحسب الاستعمال
دکله دیمکدر (نکته ضمنده نیجه فوائدی مشتمله اولان کلامه دیرلر
(خوش بونده ایو معناسنه در (که ادات تعلیل (ماندست فالمشدر
معناسنه در (مانده ماضیدن قسمدر (درکوشم در حرف ظرف (کوش
کاف عجمینك ضمیله قولاق دیمکدر بونده زهن معناسنه در (نکته دان
وصف ترکیبیدر (نکته بلیجی یعنی حکما و علما (الف ونون ادات جمعدر
(محصول بیت) حضرت جامی کندو به خطاب طریقیله عامه یه خطاب
ایدوب بیورر که ای کوکل بو خوش نکته یی بندن دکله یعنی بو لطیف
کلامی دکله زیرا نکته دان اولان علما و حکمادن بنم قولاغمده قالمشدر
یعنی ذهنمده انلردن یادکار قالمشدر * که هرکس کشد تیغ نامهربانی *
شود کشتهٔ تیغ نامهربانان * که حرف بیان (هرکس هرکس که
تقدیرنده (کشد کاف عربینك فتحیله چکر معناسنه فعل مضارع مفرد
غائب (کشته تیغ نامهربانان بیانیه ولامیه در (کشته کاف عربینك
ضمیله اسم مفعولدر مقتول معناسنه (الف ونون ادات جمعدر
(محصول بیت) خاطرمده فلان نکته بودر که هرکیمسه که شفقت
ومرحمت سزلك قلیجنی چکدی یعنی ظلم وجوره مائل اولدی
شفقت سزلك قلیجنك مقتولی اولور یعنی عاقبت اوده کندی کبی

برظالمه دوش اولوب هلاك اولور (عروض) بوقطعه بحر تقاربدندر وجميع اجزاسی سالم که برمصراعی فعولن فعولن فعولن فعولن در
* چو اسکندر کوش خویش ازان جواهر حکمت پریافت دهانش را
چون کوش خود پرجواهر کرد وعنان ازخرابی آن حصار برتافت *
چو ادات تعلیل (کوش خویش لامیه (جواهر حکمت بیانیه (پریافت طلو بولدی دیمکدر (دهانش شین ضمیر حکمیه راجعدر (چون ادات تشبیه (کوش خود لامیه (کرد فعل ماضی (عنان دیزکین دیمکدر (خرابی آن حصار لامیه (خرابی ده یا حرف مصدر (برتافت فعل ماضی مفرد غائب متعدی معناسنه دوندردی دیزکین دوندردی دیمک رجوع ه دن کنایه در (محصول ترکیب) چونکه اسکندر حکیمك سو یلدیکی حکمت جوهرلرندن قولاغنی طلو بولدی یعنی کلام کوهر بارلرندن حفظ ایلدی وکندنده متأثر بولدی حکیمك اغزینی کندی قولاغی کبی پرجواهر ایلدی یعنی جددن بیرون احسان ایلدی واول حصارك خرابلغندن یعنی خراب ایتمکدن عنانی چویروب رجوع ایلسدی (حاصلی حصارك خراب اولمسندن نهی ایلدی (حکمت) افریدون که در زمین شفقت جز تخم نصیحت نکشت
بفرزندان خود این توقیع نوشت که صفحات ایام صحیفهٔ اعمارست
دران منویسید جزانچه بهترین اعمال وآثارست * (افریدون فتح همزه وسکون فا ایله وهمزه نسزفانك کسری وفتحیله ملوك سالفه دن برعظیم ملکك اسمیدر که ضحاك ماری قتل ایدوب برینه جلوس ایلدی کذا فی شاهنامهٔ فردوسی بعضیلر اختلاف ایدوب همزه ایله اولور ایسه نوح علیه السلامك یاخود ذوالقرنینك اسمیدر دیدیلر (که حرف بیان (زمین شفقت بیانیه (جز تخم نصیحت ده بیانیه لردر (نکشت فعل نفی ماضی مفرد غائب کاف عجمك کسریله اکدی دیمکدر (بفرزندان خود لامیه باحرف صله فرزند اوغل دیمکدر (توقیع تفعیل بابندن مصدر در بحسب اللغة یازی لوزره علامت یازمق وزره مزده اکا خط شریف دیرلر پادشاه مکتوبی دیمکدر (نوشت یازدی دیمکدر فعل ماضی مفرد غائب یعنی خط یازدی حاصلی وصیت نامه یازدی (صفحات ایام لامیه صفحات صفحه نك جمعیدر جانبلر دیمکدر صحیفه کتاب معناسنه یعنی

دفتر دیمکدر (اعماره اضافت لامیه اعمار عمرلر جمعیدر (منو یسید فعل نهی حاضر جمع مفرده مثبتی نو یسید کلور نو یسیدن دن یازمیکز دیمکدر (بهترین به هاء اصلیه ایله ایو دیمکدر تر ادات تفضیل یا ادات نسبت نون حرف تأکید (اعماله اضافت لامیه (اعمال عملك جمعیدر (آثار اثرك جمعیدر (نشان علامت معناسنه (محصول ترکیب) افریدون که یعنی ملوك فارسدن اولان پادشاه یا حضرت نوح علیه السلام یا حضرت ذوالقرنین معظم ایاما کان شفقت ومرحمت زمیننده نصیحت وپند تخمندن غیری اکمدی یعنی عدل وانصاف اراضیسنده دائما پند ونصیحت زراعت ایدردی کندی اولادلرینه بو نصیحت نامه یی یازدیکه ایاملك یعنی زمانلك جانبلری یعنی هر طرفی عمرلر دفتریدر اول دفتره عملارك واثرلرك غایة الغایه اعلاسندن غیری شی یازمیکز یعنی اعمال خیره وآثار حسنایه سعی ایدیکز دیو نصیحت ایدردی (قطعه) صفحهٔ دهر بوده دفتر عمر همه خلق * این چنین کفت خردمند چو اندیشه کاشت * صفحهٔ دهر لامیه دهر دالك فتحیله بو عالمدر (دفتر عمر همه خلق لامیه لردن این چنین بونجلین دیمکدر (خردمند عقللی دیمکدر (چو ادات تشبیه (کاشت فعل ماضی مفرد غائبدر حواله ایلدی دیمکدر اما بونده اندیشه کاشت فکر ایلدی دیمکدر (محصول بیت) جمیع خلقك عمرینك دفتریدر عالمك صفحه سی یعنی صفحهٔ عالم عمر دفتریدر بونجلین دیدی یعنی صفحهٔ عالم دفتر اعماردر دیدی یاخود بیت آتی یی دیدی چونکه عاقل اندیشه ایلدی یعنی خردمند تفکر ایدوب بو کلامی سویلدی یاخود بو بیتی سویلدی اوله کوره بیت آتی شرط محذوفه جواب اولور یعنی عاقل بویله دیدیسه خرم انکس که الخ ثانیه کوره مقول قول اولور یعنی عاقل خرم انکس که قولنی سویلدی * خرم انکس که برین دفتر پاك ازهمه حرف * رقم خیر کشید واثر خیر کذاشت * خرم خاء معجمه نك ضمی ورانك فتحی وتشدیدیله ایو طالعلی دیمکدر (که حرف بیان (برین با حرف صله دفتر پاك بیانیه (رقم نشان معناسنه (خیره اضافت بیانیه یا لامیه (کشید فعل ماضی مفرد غائب چکدی دیمکدر (اثر خیر رقم خیر کبی اثر علامت دیمکدر (کذاشت براقدی یعنی وضع ایلدی (محصول بیت) ایو طالعلی اول کیمسه در که بو جمیع حرفدن پاك اولان دفتره یعنی حرف

خیر وحرف شرطدن پالیٔ وطاهر لولان ماله خیر رقنی یعنی خیرنشانی چکدی وخیر علامتنی وضع ایلدی (عروض) بو قطعه بحر رملدندر که صدر وابتدادن ماعداسی مخبوندر وعروض وضربنه خبن دنصکره قصر دخی طاری اولمشدر فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلاتن اولور (حکمت) یکی از حکما گفته است چهل دفتر در حکمت نوشتم و بآن منتفع نکشتم چهل کلمه ازان اختیار کردم ازان نیز بهره بدست نیاوردم وچهار کلمه ازان برکزیدم دران یافتم آنچه میطلبیدم (چهل وچل جیم عجمینک کسری ایله بر معنایه در که قرق دیمکدر (نوشتم فعل ماضی متکلم وحده یازدم دیمکدر (بآن باحرف مصاحبت منتفع افتعال بابندن اسم فاعلدر انتفاع ایدیجی یعنی فائده مند دیمکدر (نکشتم فعل ماضی متکلم وحده کاف عجمینک فتحیله اولمدم دیمکدر (اختیار افتعال بابندن مصدردر اوزندولمك معناسنه (کردم فعل ماضی متکلم وحده (نیز دخی دیمکدر (بهره هاء رسمیله نصیب معناسنه (بدست با حرف صله (نیاوردم فعل نفی ماضی متکلم وحده کتورمدم دیمکدر بهره بدست نیاوردم فائده مند اولمدم دیمکدر (چهار جیم عجمینک کسری ایله چار کبی درت معناسنه در (برکزیدم فعل ماضی متکلم وحده کاف عجمینک ضمیله انتخاب ایلدم دیمکدر (یافتم فعل ماضی متکلم وحده (میطلبیدم می ادات حکایه طلبیدم فعل ماضی متکلم وحده ارار ایدم دیمکدر (محصول ترکیب) حکمادن بری دیمشدر حکمتده قرق کتاب یازدم وانکله فائده مند اولمدم یعنی او قرق کتابدن انتفاع ایدهمدم. او قرق کتابدن قرق کلمه اختیار وتمیز ایلدم اندن دخی نصیب اله کتورهمدم یعنی فائده مند اولمدم واو قرق کلمهدن درت کلمه انتخاب ایلدم انده بولدم هرنه که ارار ایدم یعنی نه استدم ایسه انده بولدم حاصلی قرق کتاب حکمتده اولان بو درت کلمهده بولدم* اول انکه زنانرا چون مردان محل اعتماد مکردان زیرا که زن اکرچه از قبیلهٔ معتمدان اید ازان قبیل نیست که معتمد را شاید* زنان عورتلر دیمکدر که الف ونون ادات جمعدر (را ادات صله (چون ادات تشبیه (محل اعتماد ظرفك مظروفه اضافتیدر اعتماده محل دیمکدر (اعتماد افتعال بابندن مصدردر بحسب اللغه طایانمق معناسنه اما بو یله یرلرده کتم سر وسائر امور وخصوصی سپارش ایتمکه دیرلر (مکردان نهی حاضر

مفرد

مفرد ایله دیمکدر (زیرا که ادات تعلیل (قبیلهٔ معتمدان بیانیه قبیله برجماعته دیرلر که بر بابادن اوله یعنی سلسله لری بر اوله (معتمد اسم مفعولدر افتعال بابندن الف نون ادات جمعدر (آید فعل مضارع مفرد غائب کله دیمکدر (قبیل بونده نوع معناسنه در (معتمد برا ادات صله یا حرف مصدر (شاید فعل مضارع مفرد غائب کرك یعنی لایق اوله دیمکدر (محصول ترکیب) درت کلمه دن اولکی اون نسنه در که عورتلری اعتماده محل ایلمه یعنی انلری یار وفادار عد ایلیوب امور یکی واسرار یکی سپارش ایلمه زیرا که زن اکرچه معتمدلر قبیله سندن کله یعنی صاحب وفا اولادندن اولورسه ده اول قبیلدن دکلدر که اعتماد واسناد اولنمغه لایق اوله یعنی هرنقدر آدم اولادیده اولسه کندویه اعتماد اولنماز ازقبیلهٔ معتمدانك معناسی ظاهرا اعتماده یرایه دیین قبیله نك معناسنی بیلور قبیلدن دکل ایمش (قطعه) عقل زن ناقصست ودینش نیز * هرکزش کامل اعتقاد مکن * عقل زن لامیه ودینش شین ضمیر زنه راجعدر نیز دخی دیمکدر (محصول بیت) زنك عقلی ودینی ناقصدر بر وقت انی کامل اعتقاد ایلمه حاصلی انلر ناقصات العقل والدیندر کامل اعتقاد ایلیوب اعتماد ایلمه زن لفظی واکلار جاع اولنسان ضمایر مفرد ایراد اولنمق ضرورت وزن ایچوندر زیرا جمع محلی ایدی یاخود جنس زن دیمکدر * کر بدست ازوی اعتبار مکیر * ورنکو بروی اعتماد مکن * (کر ادات شرط اکردن مخفف (بد کیتو دیمکدر خبر مبتداسی محذوف تقدیری کر ان بدست آن زنه اشارتدر (وی ضمیری بده راجعدر (مکیر نهی حاضر مفرد طوتمه دیمکدر (ور واکردن مخففدر نکو نکوست تقدیرنده در ایو دیمکدر (محصول بیت) اکر اول زن بد ایسه اندن اعتبار طوتمه یعنی کتولکنه اعتبار ایلمه واکر ایو ایسه اکا اعتماد ایلمه حاصلی نه شرینه اعتبار ایله ونه خیرینه (عروض بو قطعه بحر خفیفدندر که کرار امرار ابیان اولندی بر مصراعی بعد الزحاف فاعلاتن مفاعلن فعلن در * دوم انکه بمال مغرور مشو اکر بسیا یود زیرا که عاقبت پایمال حوادث روزکار شود * دوم درت کلمه دن ایکنجیسی (بمال با حرف صله مغرور اسم مفعولدر (مشو نهی حاضر مفرد اولمه دیمکدر (بسیار باء عربینك کسری وسینك سکونیله چوق دیمکدر (پایمال حوادث روزکار بیانیه ولامیه روزکار زمان

دیمکدر (حوادث حادثه نك جمعی فتن روزکاردن عبارتدر پایمال مرکبدر پای ایله مالدن خور وحقیر معناسنه (محصول ترکیب) حکم ار بعه دن ایکنجیسی اولدر که ماله مغرور اولمه اکر چوق دخی اولورسه زیرا که عاقبت وانجام کار زمانه نك حوادثنك پایمالی اولور یعنی زمانه ده ظهور ایدن فتنك خور وحقیری اولور (حاصلی زمانه انی بر قیافته قور که نعوذ بالله نان پاره یه محتاج و بر دیلم اتمك بوله میوب آج اولور (رباعی) مغرور مشو بمال چون بیخبران * زیرا که بود مال چو ابر کذران * بیخبران بی ادات سلب الف نون ادات جمع خبرسزلر یعنی جاهللر دیمکدر (چو ادات تشبیه (ابر بولوت دیمکدر عربجه سحاب (کذرانه اضافت بیانیه (کذران صفت مشبهه کچه کن دیمکدر (محصول بیت) ماله مغرور اولمه جاهللر کبی زیرا که مال کچه کن بولوت کبی اولور حاصلی مال دنیا سریع الزوالدر انکله غرور روا دکلدر * ابر کذران اکرچه کوهر بارد * خاطر ننهد مرد خردمند بران * بارد فعل مضارع مفرد غائب باریدن دن بونده باراند معناسنه یاغدرر دیمکدر (ننهد فعل نفی مستقبل مفرد غائب قومزدیمکدر (مرد خردمند موصوفك صفته اضافتیدر (آن اسم اشارتدر ابر کوهر باره (محصول بیت) کچه کن بولوت اکرچه کوهر یعنی در یتیم یاغدررسه خاطر قومز یعنی میل ایلمز عاقل اولان مردانك او زرینه یعنی عاقل اکا اعتبار ایلمز حاصلی برشی که سریع الزوال اوله عاقل کیسه اکا اعتبار واعتماد ایلمز نقدر ذی قیمت ایسه ده مال دنیا دخی بویله در (عروض) بور باعینك صدر وابتداسی اخرب حشولری مکفوف عروض وضرب اهتم بر مصراعی مفعول مفاعیل مفاعیل فعول اولوب هزج اخرب مکفوف اهتم اولور (سوم انکه اسرار نهان داشتنی خودرا با هیچ دوست درمیان منه زیرا که بسیار باشد که در دوستی خلل افتد وبدشمنی بدل کردد * سوم درت کلمه دن اوچنجیسی (اسرار نهان بیانیه (داشتنی یاحرف نسبت داشتن مصدر طوتمق (خوده اضافت لامیه (را ادات تخصیص کندینك کیزلی طوتولمغه منسوب اولان یعنی کیزلیه جك سرلرینی دیمکدر (با حرف مصاحبت (درمیان اورته یه دیمکدر (منه نهی حاضر قومه دیمکدر (بسیار باشد چوق اولور معناسنه (در حرف صله (دوستی یاحرف مصدر (خلل

رخنه

رخنه وزیان دیمکدر (افتد فعل مضارع مفرد غائب واقع اولور دیمکدر
افتیدندن یاافتادندن زیرا مصدر دالینك ماقبلنده الف اولسه
حذف اولنور (وبدشمنی باحرف صله یاحرف مصدر (کردد فعل
مضارع مفرد غائب اولدر دیمکدر یصیر معناسنه (محصول ترکیب)
حکم ار بعه‌دن اوچنجیسی اولدرکه کسنه‌وکك کیزلی طوتیله جق سرلرینی
هیچ دوستله اورته یه قومه یعنی دوسته دخی افشای سرایله زیراچوق
اولورکه دوستلقده خلل واقع اولور یعنی دوستلق فسخ اولوب ودشمنلقه
مبدل اولور یعنی تحویل اولور (قطعه) ای پسر سری کش ازدشمن
نهفتن لازمست * به که ازافشای آن بادوستان دم کم زنی * ای حرف
ندا (سری یاحرف وحدت (کش که اش‌دن مخففدر که حرف رابط
صفت شین ضمیرسره راجعدر (نهفتن نونك وهانك ضمەلریله مصدردر
کیزلمك معناسنه سری مبتدا لازمست خبری (به هاء اصلی ایله
وبانك کسریله ایو دیمکدر (افشای‌ان لامیه باحرف مصاحبت (دم
دالك فتحیله نفس دیمکدر (کم کاف عربینك فتحیله آز دیمکدر وکلی
نفیدن عبارتدر (زنی فعل مضارع مفرد مخاطب اوره‌سین دیمکدر
نفس اورمه سویلمه‌دن کنایه‌در (محصول بیت) ای اوغل برسرکه انی
دشمندن کیزلمك لازمدر یکدر که انك افشاسندن دوستلرایله مصاحبت
ایتمیه‌سك یعنی دشمندن صاقلنه جق سری دوسته دخی سویلمیه‌سك
* دیده‌ام بسیارکز سیرسپهر کج نهاد * دوستان دشمن شوند ودوستیها
دشمنی * دیده ماضیدن فعلدر (میم ضمیر متکلم کورمشم دیمکدر (کز که
حرف بیان (سیر بونده حرکت ودور معناسنه‌در (سپهر سینك کسریله
فلك معناسنه‌در (کج نهاد وصف ترکیبیدر اکری طبعلی دیمکدر سیرك
سپهره لامیه سپهرك کج نهاده بیانیه کج کاف عربك فتحی وجیم عجمله
اکری دیمکدر زاء عجمله کژ دخی بویله: نهاد بونده طبیعت دیمکدر
دوستان مبتدا (دشمن شوند خبری الف نون ادات جمع شوند فعل
مضارع جمع غائب اولورلر دیمکدر (دوستیها ادات جمع یاحرف
مصدر دوستلقلری دیمکدر (دشمنی مقدر فعلك مفعولی تقدیری شود
دشمنی یا ثانیه حرف مصدر (محصول بیت) بو بیت بیت اوله مربوطدر
ومقام تعلیل ده‌در دوستلره سربکی سویلمك یکدر زیرا چوق

كورمشم كه كج نهاد اولان فلكك حركت وجنبشندن دوستلر دشمن اولورلر ودوستلقلرى دشمنلق اولور (عروض) بو قطعه بحر هزج مثمندر عروض وضربندن ماعدا سالم انلر مقصوركه فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات اولور * چهارم آنكه جز علمى رافرا نكيرى كه بترك ان بز منديرى از فضولى بكريز وانچه ضرورى يست دران آويز *
(علمى يا حرف وحدت نوعيه (را ادات مفعول (فرا نكيرى فعل نفى مستقبل مفرد مخاطب معناى لازمى تحصيل ايتميه سك ديمكدر (كه حرف رابط صفت (بترك آن لاميه با حرف سبب بزمنديز باء عربينك وزانك فتحه لريله وهاء رسميه له كاه معناسنه درمند ادات نسبتكاهلى ديمكدر (ميرى فعل مضارع مفرد مخاطب اولورسك ديمكدر (فضولى با حرف مصدر زياده لك معناسنه (بكريز امر حاضر مفرد قاچ ديمكدر (آويز الف ممدوده ايله فعل امر حاضر مفرد يابش ديمكدر (محصول تركيب) درت كاه دن دردنجيسى اولدر كه شول برعلمك غيرى يى تحصيل ايتميه سك كه انك تركى سببيله كناهكار اولوب فوت اوله سك يعنى تركيله معاقب اوله جغك علمدن غيرى تحصيل ايله زياده لكندن قاچ يعنى لازم اولميان علمدن اجتناب ايله واول علم كه ضرور يدر يعنى تحصيلى لازمدر اكا يابش يعنى تحصيل ايله وموجبيله عمل ايله (قطعه) علمى كه ناكزير تو باشد بدان كراى * وانرا كز ان كزير بود جست وجو مكن *
(علمى يا حرف وحدت (ناكزير ضرورى ديمكدر (زيرا كزير كاف عجمك ضمى وزاء معجمه وراء مهمله ايله ضرورتسز ديمكدر بدكى ادات نفى يعنى نا داخل اولنجه ضرورت معناسنى افاده ايدر لابدكبى (تو به اضافت لاميه (بدان با حرف صله (كراى امر حاضر مفرد ميل ايله ديمكدر وانرا را ادات مفعول آن اسم اشارتدر علمه كز يرضرورتسز ديمكدر (جست وجو عطف تفسيريدر طلب معناسنه (مكن نهى حاضر مفرد (محصول بيت) خطاب عام طريقيله بيورر برعلم كه سكا ضرورى اوله يعنى لازم اوله اكا ميل ايله واول علم كه اندن ضرورتسزلكك اوله يعنى لازم اولميه طلب ايله يعنى سعى ايلمه * واندم كه حاصل تو شود علم ناكزير غير از عمل بموجب آن آرزو مكن * آندم اول وقت (كه حرف بيان (حاصل تو لاميه (علم ناكزير بيانيه (بموجب آن لاميه با حرف

مصاحبت (موجب افعال بابندن اسم فاعلدر (آرزو استمك ديمكدر
(محصول بيت) واولدم كه ضروري علم سكا حاصل اوله يعني لازم
علمي تحصيل ايلدك انك موجب ومقتضاسيله عملدن غيري استك ايله
علم ضروريدن مراد تفسير وحديث وفقه و بونلرك آلاتي بونلري
تحصيل ايله وموجبيله عمل ايله ديمكدر (عروض) بوقطعه بحر
مضارعدندر كه اصلي مفاعيلن فاعلاتن مفاعيلن فاعلاتن كه هزجله
رملدن مركبدر صدر وابتدا اخرب حشولر مكفوف عروض
وضرب محذوف كه مفعول فاعلات مفاعيل فاعلن اولور بو مضارع
اخرب مكفوف محذوف اولور (حكمت) ابن مقنع كويد كتب خانهٔ
حكماء هندرا برصد شتر بارمي كردند ملك ازايشان استدعاء اقتصار
كرديده شتر آوردند وبتكرار استدعا بر چهار كلمه قرار كرفت *
(ابن مقنع حكمادن برينك كنيه سيدر كه ما وراء النهرده دعوي
نبوت ايلدي وكوه سيامده برقويودن حكمت ايله ماه اظهار
ايلدي ودرت شهري روشن ايلديكه ا كا ماه نخشب وماه سيام
وماه كاشغر وماه مزور وماه مقنع ديرلر (پس علمادن بركيمسنه دينين
تعبيرده خطا ايلمش (كتب خانهٔ حكماء هند لاميه وبيانيه (را
ادات مفعول (شترشينن معجمه نك وتانك ضميله دوه معناسنه (بار يونده
يوك عربجه حمل (مي ادات حكايه (كردند فعل ماضي جمع غائب
(استدعا استفعال بابندن مصدر در بونده طلب ورجا معناسنه در
(اقتصاره اضافتي مصدرك مفعولنه در (اقتصار افتعال بابندن
مصدر ازالتمق معناسنه (بده باحرف صله (ده دالك فتحي وهاء اصلي ايله
اون ديمكدر (آوردند فعل ماضي جمع غائب كتورديلر بونده تنزيل
ايتديلر ديمكدر (و بتكرار استدعا بيانيه (با حرف مصاحبت (كرفت
فعل ماضي شارح استدعاء اقتصار بريده استدعا كرد دراقتصار كردن
يازمش و بتكرار استدعا بريده ديكربار استدعا يازمش اكثر نسخه لره
مخالف يازديغندن ماعدا بي وجه اطناب ايلمش (محصول تركيب)
ابن مقنع دير يعني نقل ايدر هند حكماسنك كتب خانه سني يوز دوه يه
يوكلرلر دي پادشاه ازالتمق رجا ايلدي يعني خفتني طلب ايلدي
اون دوه يه ايندرديلر واستدعانك تكرار يله يعني تكرار تخفيف رجا

ایتمکله درت کلمه اوزره قرارطوتدی حاصلی یوزدوه یوکی کتب حکمتی
درت کلمه یه ایندردیلرکه کتب خانهٔ حکمتی جامع ومفیددر * نخستین
دردلالت پادشاهان بعدالت * نخست نونك وخانك ضمه لریله اول
دیمکدر (یا ادات نسبت ونون حرف تأکیددر اولکی دیمك اولور
(دلالت پادشاهان مصدرك مفعولنه (بعدالت (با حرف صله
(محصول ترکیب) درت کلمهٔ جامعك اولکی سی پادشاهلری عدالته
دلالت یاننده در (مثنوی) چو گردد شاه عالم عدل پیشه * شود
آسایش که مه همیشه * چو ادات تعلیل (گردد کاف عربیله ایلیه
دیمکدر کاف عجمیله اوله بری گردندن و بری گردیدندن مشتقدر
(شاه عالم ایکی صورتده ده فاعلدر اضافتی لامیه صورت اولی یه کوره
(عدل مفعول اولی (و پیشه ثانیسی صورت ثانیه کوره عدل پیشه
وصف ترکیبی اولمرق مفعول صریحی (شود فعل مضارع مفرد غائب
(آسایش الف ممدوده ایله اسم مصدردر راحت معناسنه (که‌مه اضافت
مصدرك فاعلنه (که کاف عربك کسریله وهاء اصلیه ایله صغیر
معناسنه ترکیجه کوجك (مه میمك کسریله وهاء اصلیه ایله کهك
ضدیدرکه بیوك واولو دیمکدر صورت اتباع مزاوجه ده استعمال
اولنور ترك عطف ایله لکن اتباع ومزاوجه دکلدر نته کیم ترکیده
کوجك بیوك دیرلر جمله مرادیدرلر (آسایش شودك فاعلی (همیشه
مفعولی دائم معناسنه (محصول بیت) چونکه شاه عالم عدلی صنعت
ایلیه یاعدل صنعتلی اوله یعنی عادل اوله کوجکك وبویوکك راحتی
دائم اولور یعنی شاه عالم عادل اولنجه سایه سنده صغیر وکبیر مستریح
اولور شارح شود آسایش که که همیشه دیمش کافلرك فتحی وهاء
اصلیه لر ایله کاهدن مخفف اوله رق وقت معناسنه ومعناسنی خلق
عالمك کاه کاه اولان آسایشی انك عدلی سبیله دائم اولور دیمش هله
ماالایعنی سویلمش ژاژ اباقل بلکه اندن دون وسافلدر جزئی عقله
مالك اولان سعادتن درك ایتدیکی مسلمدر * چو نالد بی دلی ازسینه
ریشی * بود یکمسر زنیش ظلم کیشی * نالد فعل مضارع مفرد غائب
ایکلر سه (بی دل قورقق دیمکدر اما بونده فقیر معناسنه در (یا حرف
وحدت (سینه ریش وصف ترکیبیدر سینه سی یاره لی دیمکدر (یا

حرف مصدر وحدت دكل (يكسر برلو غور دن ديمكدر يعني جمله عالم (بود ياء فاعلي محذوف تقديري بود يكسر سينه ريش در بونده يكسردن مراد بيت سابقده اولان كه مه دركه جمله عالمدن عبارتدر (نيش زهرلى حيوانا تك اكنه سى ودبكن معناسنه در (ظلم كيش لفظنه اضافت بيانيه (ظلم كيش وصف تركيبيدر ظلم مذهبلى ديمكدر (يا حرف نسبت ظلم كيشدن مراد شاه ظالمدر (كيش كاف عربك كسريله مذهب وفعل معناسندر (محصول بيت) شاه عادل اولورسه رعايا مستريح اولور اما چونكه برفقير سينه ريشلكدن ايكليه يعني برفقير ظلم كوره جمله عالم سينه ريش اولورلر ظلم كيشك نيشندن يعني پادشاه ظالمك ظلمندن جميع خلق كوجك بويك متأذى اولورلر حاصلى برفقير ظلم كورسه جميع رعايا متأذى اولوب راحتلرى كچر رعايانك متأذى اولمسى زوال سلطنته سببدر (شارح بونده يكسره براوج معناسى ويرمش وبيتك معناسنده براز مالا يعني بيهوده سويلمش ونطويل مذاقى دكل ايكن زبده كلام ديو تطويل كلام ايلمش اولقدركه صداع ايراث ايدر التفات اولنمه دن حذر واجتناب لازمدر * خلاصى راز دهر پيچ برپيچ * زشاهان عدل مى بايد دكر هيچ * خلاصى يا حرف مصدر قورتلق ديمكدر (را لام جاره معناسنه (پيچ برپيچ عبارتى هم مقام مدحده استعمال اولنور وهم مقام ذمده نته كيم سودى ونته كيم شارح كلستانك شرحلرنده بوستانك بيتلريله استشهاد ايلمشلر رحمهما الله بونده مقام ذمده دركه مذموم معناسنه (محصول بيت) اكرى بوكرى اولان دهردن يعني مذموم اولان عالم فانيدن خلاصلق ايچون پادشاهلردن عدل كركدر غيرى هيچ يعني عدلدن غيرى برشى كركمز (عروض) بومثنوى بحر هزج مسدسدندركه عروض وضربنه حذف طارى اولمش ماعدا سالم بز مصراعى مفاعيلن مفاعيلن فعولن اولوب هزج محذوف اولور *دوم در وصيت رعيت بنيكوكارى وفرمان بردارى* وصيت رعيت مصدرك مفعولنه اضافتيدر (نيكوكارى يا حرف مصاحبت (يا حرف مصدر (نيكو كار وصف تركيبيدر ايو ايشلى ديمكدر (فرمان بردار وصف تركيبيدر بويرق طوتيجى ديمكدر مطيع معناسنه

(یا حرف مصدر (محصول ترکیب) دردنجی کلمهٔ جامعه دن ایکنجیسی رعیتنه ایو معامله لی لکله یعنی اعمال حسنه ایله و بومنوال طو تیجی لقله وصیت بیانده در (بیت) تخم ظلم شاه نافرمانی مردم بود * چو چو کاری حاصل آن کشته کی کندم بود * تخم ظلم شاه بیانیه لر در تخم معروف (نافرمانی یا حرف مصدر نا حرف توصیف نفی بو یرقسزلق دیمکدر عدم اطاعت معناسنه مردمه اضافت لامیه (مردم بونده رعایادن عبارتدر (جو جیم عربینك فتحیله اربه دیمکدر عربجه شعیر دیرلر (چو ادات تعلیل (کاری کاف عربیله فعل مضارع مفرد مخاطب اکرسین یعنی زراعت ایدرسین دیمکدر (حاصل آن لامیه (کشت کاف عربینك کسریله اسم مفعولدر اکلمش یعنی مزروع معناسنه (کی کاف عربینك فتحیله ادات استفهام انکاریدر (کندم کاف عجمك فتحیله بغدای عربجه حنطه دیرلر (محصول بیت) پادشاهك ظلمنك تخمی یعنی نتیجه سی رعایانك اطاعتسزلکی اولور (مصراع ثانی ارسال مثلدر که بو ورد آر به بی چونکه اکه سین یعنی زراعت ایده سین اول مزروعك حاصلی یعنی اول اکیلن اربه نك حاصلی نجون بغدای اولور یعنی اولمز (حاصلی پادشاه ظلم ایلیوب رعایادن اطاعت استمه سی اربه اکوب بغدای طلب ایتمه کبیدر * سوم در محافظت صحت ابدان که تا کرسنه نشوند دست بطعام نیاورند وچون بخورند پیش ازانکه سیر شوند دست از طعام بدارند * محافظت اسلوب انجام اوزره (تا طویله یاز یلور مفاعله بابندن مصدردر حفظ ایلمك معناسنه (صحته اضافت مصدرك مفعولنه در صحت نصر بابنك مضاعفندن مصدردر (ابدانه اضافتی فاعلنه در (ابدان بدنك جمعیدر وجود انسان معناسنه (که حرف بیان (تا حرف توقیت مادامکه دیمکدر (کرسنه کاف عجمك ضمی ورانك سکونیله آج معناسنه در (نشوند فعل نفی استقبال جمع غائب اولمیه لر دیمکدر (بدارنده بو یله طوتمیه لر دیمکدر (محصول ترکیب) کلمهٔ جامعهٔ اربعه دن اوچنجیسی ابدانك صحتنی محافظه بیانده در که مادامکه آج اولمیه لر الی طعامه کتورمیه لر یعنی اوزاتمیه لر حاصلی اجقمدقجه طعام یمه یه لر وچونکه یه لر یعنی آج اولوب یدکاری صورتده طوق اولمزدن اول الی طعامدن طوته لر

يعنى ال چكوب يعنى يوليله (شارح مرحوم بو تركيبده اولان جوعى مفرد مخاطب ايراد ايلمش اوده وجه در (رباعى) آن به كه زاسباب مرض پرهيزى * وزننك طبيبان دغل بكريزى * اسباب مرض لاميه (پرهيزى فعل مضارع مفرد مخاطب اجتناب ايده سين ديمكدر (ننك نون اولك فتحى وثانينك سكونيله عار وجنك وجدال معناسنه دخى كلور كذا فى برهان القاطع (طبيبان دغل بيانيه دغل دال وغين معجمه نك فتحيله برقچ معنايه كلور امابونده حرام زاده وايچى طشنه اويمز ديمكدر (بكريزى فعل مضارع مفرد مخاطبدر قاچه سين ديمكدر (محصول بيت) اول يكدر كه اسباب مرضدن پرهيز ايده سين يعنى علته بادى اوله جق شيلردن احتراز ايده سين كه برى بوطعام ماده سيدر حرام زاده طبيبلرك ياخود قلب طبيبلرك عارندن يعنى بنه مى خسته اولدك ديوب تعييب ايتمه لرندن ياجنك وجداللرندن يعنى فلان علتدر يا فلان مرضدر دواسى فلاندر يا فلاندر ديو مجادله ايتمه لرندن قچه سين * ناكشته تهى معده بخوان منشينى * زان پيش كه معده پركنى برخيزى * نا توصيف نفى (كشته ماضيدن قسمدر هاء رسمى ترتب ايچوندر اولمنجه ديمكدر (تهى بوش ديمكدر (ناكشته مفعول ومعده فاعلى (تهى معده اج ديمكدر (بخوان با حرف صله (منشينى فعل مضارع مفرد مخاطبدر اوتور ميه سين ديمكدر (زان پيش اندن مقدم ديمكدر (كه حرف بيان (كنى فعل مضارع مفرد مخاطبدر ايليه سين ديمكدر (برخيزى ده بويله در قالقه سين ديمكدر (محصول بيت) معده تهى اولمدقچه سفرهٔ طعامه اوتورميه سين اندن اول كه معده يى دوادوره سين يعنى آجيقوب طعامه اوتور ديغك وقت معده يى دولدرمزدن مقدم قالقه سين اكر بويله ايتمزسن بيت سابقك مضمونته مبتلا اولوب محتاج طبيبان دغل اولورسين (عروض) بورباعينك صدر وابتداسى اخرب حشولرى سالم عروض وضرب ابتر كه برمصراعى مفعول مفاعيلن مفاعيلن فع اولوب هزج اخرب وابتر اولور * جهارم در نصيحت زنان كه چشم از روى بيكانكان دور دارند وروى ازچشم نامحرمان مستور * نصيحت زنان مصدرك مفعولنه اضافتيدر (كه حرف بيان

(روی بیکانکان لامیه الف نون ادات جمع کاف هاء رسمیه‌دن بدلدر
(بیکانه یاد معناسنه‌در (دارند فعل مضارع جمع غائب طوته‌لر دیمکدر
(چشم نامحرمان لامیه الف نون ادات جمع (مستور اسم مفعولدر بنه
بردارند مقـدر در (محصول ترکیب) درت کلمه دن دردنجیسی
نصیحت زنان بیـاننده در که زنلر بیکانه‌لرك یوزندن کوزی اوزاق
طوته‌لر یعنی نظر ایتمیه لر زیرا قوۀ نظریۀ شهوانیه میل ایتمك محتملدر
بلکه ایتمك محـالدر و یوزلر ینی نامحرم کوزندن مستور طوته‌لر یعنی
نامحرمه یوز کوسترمیه لر زیرا حرام قطعیـدر (قطعه) زن آن بود که
بهر کس که نیست محرم او * اکرچه مردم چشمست روی ننماید *
زن آن بود که زن اول اولورکه یعنی زن مقبول اولدرکه دیمکدر (بهر
با حرف صله (هر ادات سور (که حرف رابط صفت (نیست بونده
دکلدر دیمکدر (محرم او مصدر میمینك مفعولنه‌در (مردم چشم بیانیه
(مردم چشمدن مراد بونده محبوبدر (ننماید فعل نفی مستقبل کوسترمیه
دیمکدر (محصول بیت) زن مقبول اولدرکه هر کس که انك محرمی
دکلدر یعنی نامحرم اولان کیمسه یه اکرچه کوزینـك بیکی یعنی
محبوبی ایسـه‌ده یوز کوسترمیه * بروی هرکه نه جفت و بسـت
اکرچه بحسن * بود چوماه فلك طاق چشم نکشـاید * بروی با
حرف صله (هرکه هرکس که دیمکدر (نه جفت و بست تقـدیری
(جفت وی نیست درجفت زوج دیمکدر (بحسن با حرف ظرف
(چو ادات تشبیه (ماه فلك لامیـه (طاق برقاج معنایه کلور اما بونده
تك معناسنه‌ده اولمق جائزدرکه بودك مفعولی اولور یحجره معنـاسنه
اولمق‌ده احتمال واردرکه (چشمه مضـاف اولوب (نکشایدك مفعولی
اولور (طاق چشم کوز قپاغندن عبارتدر (نکشاید فعـل نفی مستقبل
مفرد غائب (محصول بیت) هرکیمسه‌نك یوزینه که انك جفتی دکلدر
یعنی جفتی اولمیان کیمسه‌نك یوزینه اکرچه ماه فلك کبی تك اولورسه
یعنی فرید دوران اولورسه کوزینی اچمیه یعنی نظر ایلمیه یاماه فلك کبی
اولورسه کوزینك قپاغنی اچمیه حاصلی کندینك زوجی اولمیان کیمسه‌نك
یوزینه باقمیـه اکر ماهتاب کبی محبوب عالمتاب اولورسه‌ده (عروض)
بوقطعه بحر مجتث مخبون محذوفدر که بر مصراعی مفـاعلن فعلاتن

مفاعلن

مفاعلن فعلن درتفصیلی کرارا ومرارا بیان اولندی (حکمت) چهار
کلمه است که چهار پادشاه پرداخته اند که کویا یك تیراست که از چهار
کمان انداخته اند * پرداخته ماضیدن قسمدر ترتیب ایلمش معناسنه
(اند ادات جمع (انداخته ده بوبله در آتمش دیمکدر (محصول ترکیب)
درت کلمه درکه درت پادشاه ترتیب ایلمشلردر که کویا براوقدر که
درت یایدن آتمشلردر یعنی درت کلمه درکه حقیقتده برکبی * کسری
کفته است که هرکز پشیمان نشدم از انچه نکفته ام و بسا کفته که
از پشیمانی آن درخاك وخون خفته ام * کسری ملوك فارسه اطلاق
اولنور یعنی اواقلیمه پادشاه اولنلره بونده غالبا نوشروان مراد در
زیرا علم اولدیغی حالده اکادخی اطلاق اولنور (نشدم فعل نفی ماضی
متکلم وحده اولمدم دیمکدر (نکفته فعل نفی ماضیدن قسمدر (میم
ضمیر متکلم سو یلمشم یعنی سو یلدیکم دیمکدر (بسا چوق دیمکدر
(کفته اسم مفعولدر سو یلنمش معناسنه یاماضیدن قسمدر قاعدهٔ
سجع اوزره ضمیر متکلم حذف اولنمشدر سو یلشم دیمك اولور (پشیمانی
یا حرف مصدر (آنه اضافت لامیه (خفته ماضیدن قسمدر (میم بنه
متکلم وحده همزه توسل یاتمشم دیمکدر (محصول ترکیب) درت
پادشاهك بری که کسری یدر یعنی نوشروان دیمشدر که بر وقت پشیمان
اولمدم اول نسنه دنکه سو یلمشم یعنی سو یلدیکم نسنه دن پشیمان
اولمدم وچوق سو یلنمش یاخود سو یلدیکم که انك پشیمانلغندن
خاك وخونده یاتمشم یعنی خجالت واضطراب ومشقتده دوشمشم یعنی
چوق کره واقع اولدیکه سو یلدیکم سوزدن نادم اولوب خجل
ومضطرب اولدم (قطعه) خامش نشین که جمع نشستن بخامشی *
بهتر ز کفتنی که پریشانی آورد * خامش اسم معناسنه در (نشین
امر حاضر مفرد اوتور دیمکدر (که حرف تعلیل (نشستن مصدر
اوتورمق دیمکدر (جمع نشستن یعنی جمعیتلی اوتورمق حاصلی جمعیت
خاطرله اوتورمق (بخامشی یا حرف مصدر باحرف سبب (کفتنی
یا حرف مصدر کفتن مصدر سو یلمکلك دیمکدر (که حرف رابط
صفت (پریشانی یا حرف مصدر پریشان طاغنق (آورد الف ممدوده ایله
فعل مضارع مفرد غائب آوریدن دن یا آوردن دن زیرا مصدر

دالينك ماقبلی را اولسه را مفتوح قیلنور (محصول بیت) ایسم اوتور
یعنی ساکت اول زیرا خاموشلق یعنی سکوت سببیله جمعیت خاطرله
اوتورمق یکرکدر سو یلملکدن که پریشانلق کتوره حاصلی
سو یلیو بده پریشان ومکدر ونادم اولمدن سو یلمیوب جمعیتله اوتورمق
یکدر واولی واحرادر* ازسر سر بمهر پشیمان نشد کسی* بس فاش
کشته سرکه پشیمانی آورد* سرسر بمهر بیانیه سر بمهر مکتوم
ومخفی دیمه دن کنایتدر (کسی یاحرف وحدت (بس باء عربله چوق
دیمکدر (پشیمانی یاحرف مصدر (محصول بیت) مکتوم ومخفی اولان
سردن یعنی سو یلمین سردن برکیمسه پشیمان اولمدی چوق آشکاره
اولمش سرکه پشیمانلق کتورر یعنی آشکاره اولان سر چوق کره
پشیمانلق ایراث ایدر (عروض) بوقطعه بحر مضارع اخرب
ومکفوف مقصوردر نته کیم تفصیلی مرور ایلدی* قیصر فرموده
است که قدرت من برنا کفته بیش از انست که برکفته یعنی آنچه
نکفته ام بتوانم کفت وآنچه کفته ام نتوانم نهفت* قیصر دیو رومه
پادشاه اولنلره اطلاق اولنور (قدرت من لامیه (نا ادات توصیف نفی
(بیش زیاده دیمکدر (کفته لر اسم مفعوللردر (نکفته ماضی منفی دن
قسمدر میم ضمیر متکلم (کفته ماضیدن قسمدر (نتوانم فعل نفی مضارع
متکلم وحده (کفت ونهفت ماضی مفرد غائبلردر اما بونده مصدر
معناسنه در زیرا مضارعه مقارنلردر سو یلملك وکزلمك معناسنه
(محصول ترکیب) درت پادشاهدن ایکنجیسی که قیصردر
بیورمشدر که بنم قدرتم سو یلنمامش اوزرینه اندن زیاده رکدر که
سو یلنمش اوزرینه یعنی سو یلمدیکم کلامه قدرتم زیاده درسو یلنمشدن
حضرت جامی بوکلامی ایضاح ایدوب بیوررکه یعنی اول نسنه که
سو یلمشم قادرم سو یلمکه یعنی سو یلمدیکم کلامی سو یلمکه قادرم
واول نسنه یی که سو یلشم قادر دکلم کیزلمکه یعنی سو یلدیکم کلامی
اخفایه قادر دکلم بو یله اولنجه سو یلمکده اولان قدرتم سو یلمکده
اولاندن زیاده در (پس ایمدی عاقل اولان البته قادر اولدیغی نسنه یی
اشلر والا خلافی کار عاقل دکلدر (قطعه) هرچه افشای آن بود
دشوار* باحریفان مکو بآسانی* افشای آن مصدرك مفعولنه در

(دشوار دالك ضميله كوج ديمكدر (حريف باده مصاحبي معناسنه
بونده مطلقا دوست ديمكدر (الف نون ادات جمعدر (مكوئهي حاضر
مفرد (باآساني باحرف مصاحبت (باحرف مصدر (آسان قولاي
ديمكدر (محصول بيت) هرنسنه كه انك اظهاري كوج اوله يعني
هركلام كه اني آشكار ايلمك مشكل اوله حاصلي اوجنده نتيجه مضرات
مأمول اوله آسانلقله دوستلره سويله يعني اني قولايلقله سويله يعني
سويلمسي قولايدر اما سويله كه مضرتي مأمولدر * كانچه داري
نهفت بتوان كفت * وانچه كفتي نهفت نتواني * كه حرف تعليل
(داري فعل مضارع مفرد مخاطب طوته سين ديمكدر (نهفت اسم
مفعولدر (كفت مصدر معناسنه در (نتواني فعل نفي مستقبل مفرد
مخاطب قادر دكلسين ديمكدر (قياس نتواني نهفت ايدي لكن ضرورت
قافيه ايچون تقديم اولندي (محصول بيت) بو بيت بيت اوله تعليلدر
افشاسي كوج اولان شيئ قولايلقله دوستلره سويله زيرا اول نسنه كه
كيزلرسين سويلمكه قادرسين واول نسنه كه سويلدك كيزلمكه قادر
دكلسين (عروض) بوقطعه بحر مجتث مخبوندر كه دفعاتله بيان
اولندي * خاقان چين در بن معني سخن چنان رانده است كه بسيار
باشد كه پريشاني كفتن سخت تر باشد از پشيماني نهفتن * خاقان خاء
معجمه ايله تركستان وچين پادشاهنه ديرلر اما تركستانده اولو پادشاهه
ديرلر وقا آن دخي ديرلر مرتبه سي دون اولنه خان وقان ديرلر چينده
على الاطلاق پادشاهه فغفور ديدكلري كبي چين بر مملكتك اسميدر كه
حالا كافرستاندر تعريب ايدوب صين ديرلر (رانده ماضيدن قسمدر
سورمش معناسنه (پريشاني كفتن مصدرك مصدره اضافتيدر (با
حرف مصدر (سخت قتي ديمكدر (تر ادات تفضيل (پشيماني نهفتن
بوده مصدرك مصدره اضافتيدر يابنه حرف مصدر (محصول تركيب)
درت پادشاهدن بري كه خاقان چيندر بو معنيده يعني كلام عين
حكمتده بو نجلين سوز سورمشدر كه چوق اولور كه سويلمكلك
پريشانلغي قتي رك اولور كيزلمنك پشيمانلغندن يعني كيزلمه ده پشيمانلق
آز اولور اما سويلمه ده پريشانلق زياده اولور (قطعه) هرسرسر
بمهر كه در خاطر افتدت * سرعت مكن بلوح بيانش نكاشتن *

در خاطر افتدت دزخاطرت افتد تقديرنده (بلوح بيانش بيانيه (با حرف صله (لوح بونده صحيفه معناسنه در (شين ضمير سرسر بمهرِ راجعدر (نكاشتن نونك كسريله مصدردر نقش معناسنه يعنى يازمق (محصول بيت) هر مخفى اولان سر كه سنك خاطركده واقع اوله يعنى خاطركده طوتديغك سرى عجله ايله انى صحيفهٔ بيانه نقش ايلمكه يعنى اظهارينه تعجيل وشتاب ايتمه * ترسم شود غرامت اظهار آن ترا * مشكل ترا ز ندامت پوشيده داشتن * ترسم فعل مضارع متكلم وحده قورقرم ديمكدر (شود فعل مضارع مفرد غائب (غرامت بونده عهده سندن كلمك معناسنه در (غرامت اظهار آن مصدرلرك مفعوللرينه اضافتيدر (آن اسم اشارتدر سره (ترا را حرف صله (ندامت مصدر پشيمانلق معناسنه (پوشيده اورتولى ديمكدر اضافت مصدرك مفعولنه در (داشتن مصدردر طوتمق معناسنه (محصول بيت) قورقرم اوسرى آشكاره ايتمك غرامتى يعنى عهده سندن كلمسى سكا اخفا ايتمك ندامتندن مشكلرك اولور يعنى كيزلمنك ندامتندن كوچدر حاصلى سو يلديكك شيئك عهده سندن كلمك سو يلمديكيكك ندامتندن مشكلدر (عروض) بوقطعه بحر مضارع اخرب مكفوف مقصوردركه برمصراعى مفعول فاعلات مفاعيل فاعلات اولور * ملك هند بدين نكته زبان كشاده است كه هرحرف كه اززبان جسته است دست تصرف مرااز خود بسته است وهرچه نكفته ام مالك اويم اكر خواهم بكويم واكر خواهم نكويم * ملك عربيدر پادشاه معناسنه (هند معروف (كشاده ماضيدن قسمدر اچش ديمكدر (جسته جيم عربينك فتحيله ماضيدن قسمدر صچرامش معناسنه (مرا را ادات تخصيص بنم ديمكدر (بسته اسم مفعولدر بغلنمش معناسنه (محصول تركيب) درت پادشاهدن برى هند پادشاهيدر بونكته ايله اغزاچمشدر يعنى بوكونا ترتيب مقال ايلمشدركه هرحرف كه اغزدن صچرامشدر يعنى اغزدن چقمشدر بنم دست تصرفم كندوسندن يعنى اوحرفدن بغلنمشدر يعنى او حرفه الم ايرمز وهرنه كه سو يلمشم اكا مالكم اكر استرسم سو يلرم واكراسترسم سو يلمم (قطعه) بخردى راز راز فاش ونهان * مثلى نيك برزبان رفتست * بخرد بانك كسرى

وضميله

وضمیله وخاء معجمه نك سكونیله عاقل دیمكدر (یا حرف وحدت (را ادات تخصیص (فاش آشكاره (نهان كیزلی (مثلی یا حرف وحدت بونده تمثیل معناسنه در (برزبان رفتست دیل اوزره كتمشدر یعنی لساندن جاری اولمشدر (محصول بیت) رعاقلك فاش نهان سردن یعنی سر اخفا واظهار حقنده برابو مثل لساندن صادر اولمشدر یعنی ابو تمثیل ایلمشدر كه بیت آتیدر مصراع اولده رازراز تجنیس خطی در* كین چو تیرست مانده درقبضه* وانچو تیرست از كمان رفتست * كین كه ایندن مخففدر (كه حرف بیان این اسم اشارتدر نهانه (تیر اوق (مانده ماضیدن قسمدر قالمش معناسنه (قبضه مطلقا آوجه دیرلر توتام معناسنه واصطلاح كما نكشانده یای طوتان اله یعنی صول اله و یایك اورته سنه دخی دیرلر بونده مراد بودر (آن اسم اشارتدر فاشه (چولر ادات تشبیه (كمان یای (محصول بیت) عاقلك تمثیلنی بیان ایدوب لف ونشر مشوش طریقیله بیورركه بو یعنی نهان اولان سر قبضه ده قالمش اوق كبیدر یعنی یایده قالمش اوق كبیدر كه هرنه وقت مراد ایدرسن اتارسین واول یعنی فاش اولان سر یایدن كتمش اوق كبیدر یعنی آتلمش اوق كبیدر كه بردخی عودت محالدر (عروض) بوقطعه بحر خفیف مخبون محذوفدر برمصراعی فاعلاتن مفاعلن فعلن اولور (حكایت) ملك هند بخلیفهٔ بغداد تحفها فرستاد وهمراه طبیبی فیلسوف بمهارت درطب وحكمت موصوف پیش خلیفه بپای خاست كفت كه شه چیز آورده ام كه جز ملوك را نباید وجز سلاطین را نشاید فرمود كه آن كدامست كفت* ملك هند لامیه (بخلیفهٔ بغدادده بویله (با حرف صله (فرستاد فعل ماضی (همراه یولداش دیمكدر بونده بیله دیمكدر (طبیبی یا حرف وحدت (فیلسوف حكیم ذوفنون معناسنه اسمدر (بعضیلر فیلا ایله سوفدن مركبدر دیدیلر فیلا دوستدار معناسنه سوف حكمت معناسنه دوستدار حكمت دیمك اولور كه لفظ یونانیدر علی ای وجه كان حكیم معناسنه در (بمهارت با حرف مصاحبت مهارت معروف (در حرف ظرف (بپای با حرف صله (خاست فعل ماضی مفرد غائب قالقدی دیمكدر (كه حرف رابط مقول قول (چیز نسنه دیمكدر (آورده ماضیدن

قسمدر (میم ضمیر متکلم (جز ملوك لامیه (نباید فعل نفی مستقبل کرکمز دیمکدر بایدن‌دن یا بایستن‌دن که سینك حذفی قیلنلندر (رالر ادات تخصیص (نشاید فعل نفی مستقبل مفرد غائب شایدن‌دن لایق اولمز دیمکدر (فرمود فعل ماضی مفرد غائب بیوردی دیمکدر فاعلی تحتنده خلیفهٔ بغداده راجعدر (آن اسم اشارتدر چیزه (کدام قنغی دیمکدر که سؤالدن عبارتدر ((محصول ترکیب) هند ملکی بغداد خلیفه سنه هدیه‌لر کوندردی و بیله سنجه بر طبیب فیلسوف و طب و حکمتده مهارتله موصوف کوندردی خلیفه حضورنده طبیب ایاغه قالقدی دیدیکه اوج شی کتورمشم که ملکلرك غیری یه کرکمز و سلطانلرك ماعداسنه لایق اولماز خلیفه بیوردیکه اول قنقیسیدر طبیب دیدی* اول خضابی که موی سفیدرا سیاه کرداند بوجهی که هرکز متغیر نشود و سفید نکردد* (خضابی یا حرف وحدت خضاب خاء معجمه‌نك کسری وضاء معجمه‌نك فتحیله بویه معناسنه که انکله صاچ و صقال و بیق بویارلر (که حرف رابط صفت (سفید سینك کسریله فا ایله و یا ایله لغتدر آق یعنی بیاض معناسنه (کرداند فعل مضارع مفرد غائب صیرورت معناسنه در (بوجهی با حرف مصاحبت یا حرف وحدت وجه تأکید وصفدر یعنی بر طرز ایله سیاه ایدر که هرکز بر وقت (متغیر تفعل بابندن اسم فاعلدر بوز یلیجی دیمکدر (نشود فعل نفی استقبال مفرد غائب اولماز دیمکدر (نکردد ده بویله‌در اولماز دیمکدر (محصول ترکیب) اوج شیدن اولکیسی بر بویه درکه بیاض قیلی سیاه ایدر بر طرز ایله سیاه ایدرکه هرکز بوز یلیجی اولماز یعنی بوزلماز و بیاض اولماز* دوم معجونی که هرچند طعام خورده شود معده کران نکردد و مزاج از اعتدال نیفتد* خورده شود یمش اوله دیمکدر (کران ثقیل معناسنه‌در کاف عجمك کسریله بعض نسخه ده (کران شدن نکذارد واقع اولمشدر ثقیل اولمغه قومز دیمکدر (مزاج طبیعت معناسنه‌در طبایع اربعه دیمکدر (اعتدال افتعال بابندن مصدردر بونده برابر اولمق معناسنه (نیفتد فعل مضارع منفی مفرد غائب دوشمز دیمکدر (بعض نسخه‌ده مزاج از اعتدال بریته وهضم را مقوی باشد واقعدر مقوی تفعیل بابندن اسم فاعلدر تقویت ویریجی دیمکدر (محصول ترکیب)

اوج نسنه دن ایکنجیسی برمعجوندر که هرنه وقت طعام ینسه معده
اغر اولماز یامعده اغر اولمغه قومز یعنی دفع ایدر ومزاج اعتدالدن
دوشمز یعنی حرارت و برودت ورطوبت و یبوست دائما مساوی اولور
یاهضمی مقوی اولور * سوم ترکیبی که پشت را قوی کرداند ورغبت
مباشرت آرد واز تکراران نه ضعف بصر خیزد ونه نقصان قوت *
(پشت را ارا ادات مفعول پشت باء عجمك ضميله ارقه دیمکدر اما بونده جمیع
وجوددن کنایه یاخود منی دیمك اوله زیرا اصطلاحلرنده منی یه آب پشت
دیرلر (رغبت میل معناسنه (مباشرت بونده وقاع معناسنه در (ضعف
بصر مصدرك مفعولنه اضافتیدر (خیزد فعل مضارع مفرد غائب قالقار
بونده حاصل اولور معناسنه (نقصان قوت مصدرك مفعولنه اضافتیدر
دیمکدر (محصول ترکیب) اوج شیدن اوچنجیسی برترکیبدر که ارقه یی یعنی
وجودی قوی ایلر یالوازم شهوات نفسانی اولان منی یی قوی ایلر وجماعه
میل کتورر وجماعك تکرارندن نه ضعف بصر حاصل اولور ونه قوته
نقصان یعنی نقدر جماع ایلرسك ایله هیچ ضرر ترتب ایلمز * خلیفه
لحظهٔ تأمل کرد وگفت من ترا ازین داناتر کمان داشتم وز یرك ترمی پنداشتم
اما آن خضاب که گفتی سرمایهٔ غرور و پیرایهٔ کذب و زوراست
سیاهی موی ظلمت وسفیدی نور زهی نادان کسی که دران کوشد که
نور را بظلمت بپوشد * (لحظهٔ یا حرف وحدت همزه حرف توسل
برمدت قلیل دیمکدر (تأمل تفعل بابندن مصدردر دوشنمك معناسنه
(ترا را ادات مفعول (دانا صفت مشبهه در بیله کن دیمکدر (تر ادات
تفضیل (کمان کاف عجمك ضمیله ظن معناسنه در (داشتم فعل ماضی
متکلم وحده دوتدم دیمکدر (زیرك زانك کسریله عاقل وصاحب رای
معناسنه در (می پنداشتم می ادات تأکید پنداشتم فعل ماضی متکلم وحده
ظن ایلدم دیمکدر (گفتی فعل ماضی مفرد مخاطب (سرمایهٔ غرور
لامیه سرمایه رأس مال دیمکدر (پیرایهٔ کذب ده بو یله پیرایه زینت
معناسنه در کذب معروف (زور عطف تفسیر یدر (سیاهی یا حرف
(آن خضاب مبتدا که رابط مبتدا بالخبر مابعدی خبر (سیاهی موی
لامیه ومبتدا (ظلمت خبری ادات خبر محذوف (سفیدی یا حرف مصدر
ومبتدا (نوراست خبری جمله سی جملهٔ سابقه معطوفدر (زهی

ادات تعجبدر (نادان جاهل دیمکدر (کسی یا حرف تنکیر (هر ادات صله (کوشد فعل مضارع مفرد غائب کوشیدندن سعی ایده دیمکدر (که حرف بیان (نوررا را ادات مفعول (بظلمات با حرف مصاحبت (بپوشد فعل مضارع مفرد غائب پوشیدندن ستر ایلیه دیمکدر (محصول ترکیب) خلیفه بر لحظه دوشندی ودیدی بن سنی بوندن عاقلرك ظن ایدردم و زیاده صاحب رای صانوردم اما اول بو یه که سو یلدك غرورك سرمایه سی وکذب وزورك زیب وزینتیدر قیلك سیاهلغی ظلمتدر آقلغی نوردر عجب نادان شول کیمسه که اکا چالشه که نوری ظلمت ایله اورته یعنی نوری ظلمت ایله ستر ایتمکه سعی ایده (قطعه) ابلهی کو میکند موی سفید خود سیاه * از پی پیری جوانی را همی دارد امید * ابلهی یا حرف تنکیر ابله احمق معناسنه (کو که اودن مخففدر که حرف رابط صفت او ضمیر ابلهه راجعدر (موی سفید خود بیانیه ولامیه (پی پس معناسنه صوك دیمکدر (پیری یا حرف مصدر (جوانی ده بویله همی دائما دیمکدر (دارد فعل مضارع مفرد غائب طوتار دیمکدر (محصول بیت) شول ابله که کندو بیاض قیلنی سیاه ایلیه پیرلکدنصکره جوانلق امید ایدر دائما بو ایسه محالدر وفاسد خیالدر * پیش دانایان که در بند شکار دولتند * کی بود زاغ سیه را رونق باز سفید * (پیش دانایان لامیه الف نون ادات جمعدر (که حرف رابط صفت (بند بونده قید وهوس معناسنه در (شکار دولت مجازا لامیه (کی ادات استفهام (زاغ قارقه دیمکدر (سیه سیاهدن مخففدر (را ادات صله (رونق باز سفید بیانیه ولامیه باز طوغان دیمکدر (محصول بیت) دانالر قتنده که انلر شکار دولت قیدنده درلر یعنی دولت شکاری قیدنده اولان عاقلر قتنده سیاه قارقه یه بیاض طوغانك رونق وحلاوتی نچون اولور یعنی اولمساز (عروض) بو قطعه بحر رملدندر که یالکز عروض وضربی مقصوردر بر مصراعی فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات اولوب رمل مثمن مقصور اولور * واما آن معجون که ذکر کردی من ازان قبیل نیستم که طعام بسیار خورم و با آن لذت کیرم چه ازان ناخوشترکه هر لحظه بجایی باید رفت که در وناديدنی را باید دید وناشنیدنی را باید شنیدونا بو یدنی را باید بو ید حکما کفته اند

گرسنگی بیمار یست درمزاج و شراب وطعام آنرا مادهٔ علاج نادان
کسی که خودرا باختیار بیمارسازد تا باضطرار تیمار کند * (که حرف
رابط صفت (ذکر کردی ذکر ایلدك (من ازان قبیل نیستم بن اول
قبیلدن دکلم (که حرف رابط صفت (خورم فعل مضارع متکلم وحده
یم دیمکدر (کیرم فعل مضارع متکلم وحده طوتهیم دیمکدر (چه نه
دیمکدر (بجایی یا حرف وحدت و باحرف صله (باید فعل مضارع
مفرد غائب (رفت بونده مصدر معناسنه در زیرا مضارعه مقارندر
(باید رفت کتمك کرك (که حرف رابط صفت (در حرف ظرف (او
ضمیر جایه راجعدر (نا حرف توصیف نفی (دیدن کورمك معناسنه
مصدردر باحرف نسبت بونلرده نسبت لیاقت معناسنی متضمندر (را
ادات مفعول (باید دید دید مصدر معناسنه در کورمك کرك (ونابو یدنی
نادیدنی کبی بو یدن قوقلق معناسنه در (باید بو یید سابقلرکبی قوقلمق
کرك (وناشنیدن سابقلرکبی شنیدن اشتمك دیمکدر (باید شنید اولکیلر
کبی اشتمك کرك دیمکدر (گرسنگی یا حرف مصدر کاف عجمی هاء
رسمیدن مبدل گرسنه آج معناسنه در (بیمار یست سین وتا ادات خبر
یا حرف مصدر (بیمار خسته دیمکدر (گرسنگی مبتدا بیمار یست خبری
(درمزاج خبره متعلقدر (شراب مبتدا و بونده صو دیمکدر مطلق
ایچلمکه لایق اولان شیئه دیرلر (طعام شرابه معطوف طعام ییجك
نسنه (مادهٔ علاج لامیه وخبری (کسی یا حرف تنکیر (که حرف
بیان (خودرا را ادات مفعول (باختیار با حرف مصاحبت (سازد
فعل مضارع مفرد غائب دوزه دیمکدر ساز یدن دن یا ساختن دن زیرا
مصدر تائینك ماقبلی خاء معجمه اولسه زاء عربی یه نقل اولنور (تا حرف
انتها (باضطرار با حرف مصاحبت اضطرار افتعال بابندن مصدردر
اصلی اضترار در قاعدهٔ صرفیون اوزره افتعالك تاسندن اول ضاد
اولسه تایی طایه قلب ایدرلر استرا استر دیه جك یرده استعمال اولنور
(محصول ترکیب) اما اول معجونکه ذکر ایلدك یعنی دیدك ایدیکه
بر معجوندر کتوردم که نه وقت یسه طعامی هضم ایتدیرر ومعده یی
اعتدالدن دوشرمز بن اول قبیلدن دکلم که طعامی ییم وطعامك
کثرتیله لذت طوتم یعنی متلذذ اولم اندن ناخوشرك اندن فنا ندر که

هر لحظه يعني هر وقت بر يره كتمك كرك اوله كه انده كوولمه سي لايق اولمياني
كورمك كرك واشتمه سي لايق اولمياني اشتمك كرك وقوقلمه سي لايق اولمياني
قوقلق كرك مراد جاي خلادر كه معده نك هضمي دفع طبعه باديدر
البتده خلايه كتمك كرك كه انده فضلاتي كورملي وظراتي كوني دكلمه لي
ورايحهٔ كريهه لريني قوقلمه لي كار عاقل دكلدر بونلري ارتكاب ايليه دخي
حكما وعقلا ديمشلردر آجلق مزاجده خسته لكدر وطعام وشراب اكا
مادهٔ علاجدر زيرا آجلق ضعف كتورر طعام وشراب اني ازاله ايدر
نادان شول كيمسه دركه اختيار يله يعني استكي واراده سيله كندو يي خسته
ايده تا كيم اضطرار ايله يعني اسنرا سنز تيمار ومعالجه ايده حاصلي مجموني
اكل سببيله آجلق ايراث ايدر آجلق بيمارلقدن نوعدر بو يله اولنجه
اختيار يله كندو يي خسته ايتمش اولور آجلقده علاجي اكل وشربدر
اضطراري بيوب ايچمك اقتضا ايدر عاقل اولان علاجه احتياجدن
احتراز ايدر (قطعه) ميكند كسب اشتها خواجه * تابان رخنه
در مزاج كند * مي حرف تأكيد (كند فعل مضارع مفرد غائب
كسب اشتهاء صدرك مفعولنه اضافتيدر خواجه ميكندك فاعلي كسب
اشتها مفعول (تا حرف انتها (بان با حرف مصاحبت آن اسم اشارتدر
كسب اشتهايه (رخنه ها رسمله كدك معناسنه بونده ضرر معناسنه در
(در حرف صله (محصول بيت) خواجه كسب اشتها ايلر يعني مورث
اوله جق شي اكل و بلع ايلرتا كيم انكله مزاجنه ضرر ايلر * وآنكه آن
رخنه راز پخته وخام * هرچه يابد بان علاج كند * (وانكه اندنصكره
ديمكدر (رخنه راراادات صله (پخته ماضيدن قسمدر پشمش معناسنه
(خام چيك معناسنه در (يابد فعل مضارع مفرد غائب بولور ديمكدر
(بان با حرف مصاحبت (محصول بيت) اندنصكره اول رخنه يه
پشمشدن وچيكدن هرنه كه بولورسه علاج ايدر يعني آجلق مرضنه
هرنه بولور ايسه يير واكل ايدر (عروض) بو قطعه بحر خفيفدن كرايدا
ومرارا بيان اولندي * واما ان تركيب كه فرمودي مباشرت بازنان شنيع
ابست ازجنون واز قاعدهٔ خرد دورست كه خليفهٔ روي زمين پيش
دختركي بد و زانو در آيد وتملق چاپلوسي نمايد * فرمودي فعل مضارع
مفرد مخاطبدر (شنيع بحسب اللغه بوداق معناسنه در بونك كبي برلرده

نوع وجزء معناسنه كلور (قاعدهٔ خرد بیانیه (كه حرف تعلیل (خلیفهٔ روی زمین لامیه وبیانیه (پیش دخترکی لامیه یا حرف وحدت کاف حرف تصغیر (دختر قیز معناسنه‌در (بدوزانو با حرف استعلا بر معناسنه (زانو دیز دیمکدر (درآید فعل مضارع مفرد غائب کله دیمکدر (تملق تفعل بابندن مصدردر یالطاقلنمق معناسنه‌در (چاپلوسی جیم وپاء عجمیله بعضیلر ایکیسده عربی استعمال ایتمشلر یا حرف مصدر تبصبص معناسنه تملقه عطف تفسیریدر (نماید فعل مضارع مفرد غائب کوستره دیمکدر (محصول ترکیب) واما اول ترکیب که بیوردك نتان ایله مباشرت یعنی کثرت جماع جنوندن بر نوعدر وعقل قاعده سندن دوردر که یر یوزینك خلیفه‌سی بر قیز جغزك اوکنده ایکی دیز اوزره کله و یالطاقلنمق وتبصبص کوستره یعنی قیزی میله نیجه حیله وتمسخر ایلیه (قطعه) ای زده لاف خرد چند بشهوت کیری* کبسوی شاهد وزنجیر جنون جنبانی* ای حرف ندا منادی محذوف تقدیری ای کس که در (زده ماضیدن قسمدر اورمش معناسنه (لاف خرد بیانیه وزده‌نك مفعول صریحی (چند نیجه دیمکدر (بشهوت با حرف مصاحبت سببیتی متضمن (شهوت مصدردر آرزو ایتمك معناسنه (کیری فعل مضارع مفرد مخاطبدر (کبسوی شاهد لامیه وکیرینك مفعول صریحی (کبسو کاف عجمك کسریله صاچ معناسنه در کافك فتحی غلطدر (شاهد محبوب دیمکدر (زنجیر جنون لامیه (جنبانی فعل مضارع مفرد مخاطبدر اوینادرسین دیمکدر زنجیر جنون اوینامق کمال عشق بازلقدن مرتبهٔ جنونه وارمقدن کنایه‌در (محصول بیت) ای عقل لافنی اوران کیمسه یعنی عاقلم دیین کیمسه نیجه بر شهوت ایله محبوب صاچنی طوتارسین یعنی اکا میل ومحبت ایدرسین وجنونك زنجیرنی اوینادرسین خلاصه شهوت نفسانی آردی صره کزرسین بو بیتده صنعت تضاد وارخرد ایله جنون کبسویه مناسب زنجیر* چه جنون باشد ازین بیش که پیش زنکی* بنشینی بسر زانو وکون جنبانی* (چه نه دیمکدر (ازین بیش بوندن زیاده دیمکدر زیرا بیش باء عربیله زیاده دیمکدر (که حرف بیان (پیش زنکی لامیه پیش باء عجمیله اوك دیمکدر زنکی یا حرف وحدت کاف حرف تصغیر زن معروف بر قریجغك

دیمکدر (بنشینی فعل مضارع مفرد مخاطبدر اوتورەسین دیمکدر (سر بوندە اوج معناسنەدر باحرف صلە بنشینی یە متعلق (کون کاف عربیلە دیر معناسنەدر (محصول بیت) بوندن زیادە جنون نە اولورکە بر قریجغك اوکینە دیزا وجنە اوتورەسین یعنی دیز چوکەسین وکوت او بنادەسین (عروض) بو قطعە بحر رمل مخبوندر بیت اولك صدر وابتدالری سالم وسائرلری مخبون بیت ثانی جمیعا مخبوندر خبن ایکنجی ساکنی حذفە دیرلر فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات اولور (حکایت) در مجلس کسری سە تن از حکما جمع آمدند فیلسوف روم وحکیم هند وبزرجمهر سخن بانجا رسید کە سختترین چیزها چیست رومی کفت پیری وسستی با ناداری وتنك دستی هندی کفت تن بیمار باندوە بسیار بزرجمهر کفت نزدیکی اجل بادوری از حسن عمل همە بقول بزرجمهر رضا دادند (مجلس کسری لامیە (سە تن اوج کیمسە دیمکدر (آمدند فعل ماضی جمع غائب کلدیلر دیمکدر بوندە شدند معناسنەدر (فیلسوف روم لامیە (حکیم هندە بویلە (بزرجمهر حکمادن بر ذوفنون کیمسەنك اسمیدر (رسید فعل ماضی مفرد غائب ایرشدی دیمکدر (سختترین چیزها لامیە سخت قتی دیمکدر (تر ادات تفضیل یا حرف مصدر (سستی سینك اولك ضمی وثانینك سکونیلە کوشك دیمکدر (با حرف مصاحبت (ناداری یا بنە حرف مصدر نادار فقیر معناسنەدر (تنك دستی یا بنە حرف مصدر تنك دست وصف ترکیبیدر الی طار دیمکدر احتیاجدن کنایەدر (هندی یا حرف نسبت (تن بیمار بیانیە باندوە بسیارە بویلە با حرف مصاحبت اندوە غصە معناسنەدر (نزدیکی اجل لامیە یا حرف مصدر اجلك یقینلغی (با حرف مصاحبت (دوری یا حرف مصدر دور اوزاق معناسنەدر (حسن عمل مصدرك فاعلنە اضافتیدر (بقول بزرجمهر مصدرك مفعولنە اضافتیدر با حرف صلە (رضا دادند رضا ویردیلر یعنی راضی اولدیلر دیمکدر (بعض نسخەدە وازاقوال خود باز آمدند واقعدر یعنی کندو قوللرندن رجوع ایلدیلر دیمکدر (محصول ترکیب) کسرینك مجلسندە حکمادن اوج کیمسە جمع اولدیلر رومك فیلسوفی هندك حکیمی وبزرجمهر اثنای مصاحبتدە سوز اول محلە ایرشدیکی نسنەلردن قتیسی یعنی مشکلرکی حاصلی جهاندە کوچلردن کوچ ندر می دیدی

پیرلك وكوشكلك فقیرلك ومحتاجلق ایله یعنی هم فقیر اوله وهم پیر اوله زیاده كوچ بودر دیو جواب ویردی هندی دیدی خسته وجوده چوق غصه یعنی هم مریض اوله وهم قساوتی اوله زیاده سخت بودر دیدی بزرجمهر اجلك یقینلغی حسن عملدن بعیدلكله بیله یعنی اجل قریب اوله واعمال حسنه بولنمیه اصعب بودر دیو جواب ایلدی جمله سی یعنی حكیمان سابقان حاصلی روم وهندی بوقوله راضی اولدیلر وكندو قوللرندن رجوع ایتدیلر (قطعه) پیش كسری زخرد مند حكیمان میرفت * سخن از سخترین موج درین لجۀ غم * پیش كسری لامنه پیش باء عجمیله بونده قیت معناسنه در (زخرد مند حكیمان زحكیمان خردمند تقدیرنده در (میرفت بونده واقع اولدی دیمكدر (سخن میرفتك فاعلی سخت قتی دیمكدر (تر ادات تفضیل (یا ادات نسبت (نون حرف تأكید (موج بحسب اللغه اضطراب معناسنه در بو یله یرلرده طالغه معناسنه تخصیص ایدرلر یعنه بونده بعد الاستعاره معنای لغویدر (لجه لامك ضمی وجیمك تشدید یله بیوك صو معناسنه دریا دیمكدر (غم اضافت بیانیه بعض نسخه ده موج یرینه چیز واقع اولمشدر لكن لجه یه كوره موج نسخه سی انتخاب اولندی (محصول بیت) عاقل حكیملردن كسرینك حضورنده بو غم دریاسنده مشكلرك اولان موجدن یاننسه دن سوز واقع اولدی یعنی بو بابده بحث اولدی كه دنیاده بك مشكل نه در * آن یكی گفت كه بیماری واندوه دراز * وان دگر گفت كه ناداری و پیر یست بهم * كه حرف رابط مقول قول (بیماری یا حرف مصدر (اندوه غصه معناسنه در (دراز ه اضافت موصوفك صفته در (كه ینه حرف رابط مقول قوله (ناداری یا حرف مصدر نادار فقیر معناسنه در (پیریست سین وتا ادات خبر یا حرف مصدر (بهم بونده مجتمع معناسنه در (محصول بیت) اول بریسی یعنی بو بابده قیل وقال وبحث وجدال ایدن حكملردن بریسی كه سابقا ذكر اولندیغی اوزره قائلی حكیم هنددر دیدیكه مشكلرك اولان خسته لك وطول دراز قساوت وغصه در واول بریسی كه مراد فیلسوف رومدر دیدی مجتمع اوله رق فقیرلك و پیرلكدر * سیومین گفت كه قرب اجل وسوء عمل * عاقبت رفت

بترجیح سیم حکم حکم * سیوم اوچنجی دیمکدر (یا ادات نسبت
(نون حرف تأکید (که حرف رابط مقول قول (قرب اجل مصدرك
فاعلنه‌در (شوء عمل‌ده بویله (رفت بونده واقع اولدی معناسنه در
(ترجیح سیم مصدرك مفعولنه در (حکم حکم فاعلنه حکم حانك
ضمی کافك سکونیله مصدردر (حکم حانك وکافك فتحه‌لریله حاکم
معناسنه در (محصول بیت) اوچنجیسی یعنی بزرجمهور دیدی که
اجلك یقینلغی وعملك کونولکی یعنی مشکل اولان بو در دیمکه
عاقبت وانجام کار اوچنجی‌نك ترجیحنه واقع اولدی حاکمك حکمی
حاصل کلام ثالثی ترجیح ایلدی (عروض) بوقطعه بحر رمل
مثمندر که صدر وابتدا لرندن ماعدا مخبوندر عروض وضربنه
حذف دخی طاری اولمشدر (حکمت) حکیمی را پرسیدند که آدمی زاده
کی بخوردن شتابد گفت توانکر هرگاه که گرسنه شود ودرویش
هرگاه که بیابد *حکیمی یا حرف وحدت (را ادات صله (پرسیدند
فعل ماضی جمع غائب (که حرف بیان (آدمی زاده انسان دیمکدر
(کی قچن دیمکدر نه وقت معناسنه (بخوردن با حرف صله خوردن
مصدر (شتابد فعل مضارع مفرد غائب شتابیدن‌دن ایور دیمکدر
عجله معناسنه (گفت تحتنده فاعلی حکیمه راجع (توانکر زنکین دیمکدر
(گاه کاف عجمیله وقت معناسنه (که لر حرف رابط صفت (بیابد
فعل مضارع مفرد غائب یابیدن‌دن بوله دیمکدر (محصول ترکیب)
برحکیمه سؤال ایلدیلر که انسان نه وقت طعامه ایور یعنی عجله وشتاب
ایدر حکیم جوابنده دیدی غنی هروقت که آج اوله یعنی غنی اولان
اجقدیغی کبی طعامه شتاب ایدر وفقیر هر وقت که بوله یعنی بولدیغی
وقت عجله ایلر (قطعه) بخور چندانکه ننهد خانهٔ عمر * ز بیشی وکمی
رودر خرابی * بخور با تأکید ایله امر حاضر مفرد دری یعنی اکل ایله
دیمکدر (چندانکه اولقدر که دیمکدر (ننهد فعل نفی مستقبل مفرد
غائب قومیه دیمکدر (خانهٔ عمر بیانیه یالامیه مراد وجود انساندر
(بیشی یا حرف مصدر بیش باء عربیله زیاده معناسنه‌در (کمی یا
حرف مصدر کم کاف عربیله از معناسنه‌در (در حرف صله (خرابی
یا حرف مصدر (محصول بیت) اولقدر یی که عمرخانه‌سی چوقلقدن

وازلقدن خرابه یوز قومیه سین یعنی کثرت اکل سببیله مبتلای مرض
هائل وکال جوع سببیله هلاکه قابل اولمیه سین اشتد بو مقدار اکل
وشرب ایله دیو خطاب عام طریقیله ملاجامی پند ایدر* اکر دارنده
هرکه که خواهی* وکر ناداری هر کاهی که یابی* دارنده یا حرف
خطاب (همزه حرف توسل دارنده اسم فاعل طوتیجی یعنی غنی
غنی دیمکدر (که کاف عجمیک فتحیله کاهدن مخففدر وقت معناسنه
(که حرف بیان (خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب طلب ایده سین
دیمک اولور (ناداری یا بنه حرف خطاب (کاهی یا حرف تنکیر (که
حرف بیان (یابی فعل مضارع مفرد مخاطب بوله سین دیمکدر
(محصول بیت) بیت اوله جه بو طهدر یعنی اکر غنی ایسک هر وقت که
طلب ایله سک یعنی اشتها ایله سک نه حد کدنه زیاده ونه اکسک تناول ایله
واکر فقیر ایسک هر وقت که بوله سین (ینه بو صورتی رعایت ایله
حاصلی بو ایکی صورتده بیله حد اعتدالی پیشه ایله دیمک اولور
(عروضنا) بو قطعه بحر هزج مسدسدر که یالکز عروضه وضربی
محذوفدر که هر مصراعی مفاعیلن مفاعیلن فعولن اولوب هزج
مسدس محذوف اولور (حکمت) حکیمی یا پسر خود گفت باید که
بامداد ازخانه بیرون نیایی تا نخست لب بطعام نکشایی زیرا که سیری
تخم حلم و بردباریست وکرسنکی مایهٔ خشک مغزی وسبکساری*
حکیمی یا حرف وحدت (یا حرف صله (پسر خود بیانیه (باید فعل
مضارع مفرد غائب (که حرف بیان (بامداد صباح وقتی دیمکدر
(نیایی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب کلمیه سین دیمکدر (تا حرف توقیت
(نخست ابتدا دیمکدر (بطعام با حرف صله (نکشایی فعل نفی مستقبل
مفرد مخاطب اچمیه سین دیمکدر (زیرا که لدات تعلیل (سیری یا حرف
مصدر (تخم حلم بجز لامیه (بردباری یاء مصدری ایله عطف
تفسیریدر که حولیو معناسنه در (کرسنکی یا حرف مصدر (مایه
خشک مغزی بیانیه (یا حرف مصدر (خشک مغز قوری بینلی یعنی
لجوج ودیوانه دیمکدر (سبکسار خفیف باشلی معناسنه عطف
تفسیریدر (محصول ترکیب) بر حکیم کندی اوغلنه دیدی که کرکدر که
صباح وقتی خانه دن طشره کلمیه سین یعنی لو پکدن چقمیه سین مادامکه

طوداعت طامه اچه سین یعنی طعام یدیکه حاصلی طعام ایتمدیکه اوییکدن چقمیه سین زیرا که طوقلق حلم وجوع الکلک تحمید ر یعنی طوقلق حلمک منشائیدر واجلق لجوج ومعاندلکک مایه سیدر یعنی اصلیدر (قطعه) خوی خود راز روزه تیز مکن * کر همه حلم و برد باری به * خوی خود بیانیه (را ادات مفعول (روزه اورج معناسنه‌در (تیز بونده دارغین دیمکدر (مکن فعل نهی حاضر مفرد (که حرف تعلیل (محصول بیت) کندی خویکی یعنی طبیعتکی اورجدن ناشی دارغین ایلمه زیرا جیسندن حلم وحولک ایودر حاصلی روزه سببیله طبیعتک تیز اولمسون زیرا خصالک جمله سندن واعمالک مجموعندن حلم اعلادر * چون شود روزه مایهٔ آزار * روزه خواری ز روزه داری به * مایهٔ آزار لامیه (روزه خواری یا حرف مصدر (روزه خوار وصف ترکیبیدر مفطر معناسنه (روزه داری ده بویله صائم معناسنه (محصول بیت) چون اورج آزاره یعنی حدت وغضبه مایه وسبب اوله مفطرلک صائم لکدن اعلادر (عروض) بوقطعه بحر خفیف مخبون ومحذوفدر که کرارا ومرارا بیان اولندی * چون کرسنه باشی هر آش ونان که بینی از طبیعت تو شهوت آن خیزد و با آشنایان که نشینی طامعهٔ تو در ایشان آویزد * باشی فعل مضارع مفرد مخاطب اوله سین دیمکدر (آش الف ممدوده ایله طعام معناسنه در نته کیم ترکیده دخی مستعملدر (که حرف رابط صفت (بینی فعل مضارع مفرد مخاطب کورر سین دیمکدر (طبیعت تو لامیه (شهوت آن مصدرلک مفعولنه اضافتیدر (خیزد فعل مضارع مفرد غائب قالقار دیمکدر (با آشنایان با حرف مصاحبت (که حرف بیان (نشینی فعل مضارع مفرد مخاطب اوتوره سین دیمکدر (طامعه طمع وحرص دیمکدر (تو یه اضافت لامیه (آویزد فعل مضارع مفرد غائب تعلق ایدر دیمکدر (محصول ترکیب) حکیم اوغلنه دیرکه چونکه اج اوله سین هر طعام واتمکی که کوره سین طبیعتکدن اکا اشتها قالقار یعنی میل ایدر واشنالرله یعنی دوستلرکله اوتوره سین یعنی حرصک انلره تعلق ایدر یعنی سنک حرص وطمعکدن انلر تخجیل اولورلر حاصلی سنک بو وضعکدن انلر تخجیل اولورلر تجاتی صاحب طمعه تسناد ایدن معنای ترکیب کندودن تخجیل اولمش (قطعه)

* هرچه یابی بخانه ازتر وخشك * به کرآن تاحد شبع بخوری * یابی فعل مضارع مفرد مخاطب بولورسین دیمکدر (با حرف ظرف معناسنه (تر بونده یاش دیمکدر رطب معناسنه (خشك خاء معجمه نك ضمی وشین معجمه نك سکونیله قوری دیمکدر یابس معناسنه (تا حرف نهایه (حد دالك تشدیدیله بونده غایت معناسنه در ضرورت وزن ایچون تخفیف اولنشدر (شبع طوق معناسنه در شینك کسری وباء موحده نك فتحیله (بخوری فعل مضارع مفرد مخاطب یه سین دیمکدر (محصول بیت) هرنه که خانه ده یعنی اوده بولور ایسك یاشدن وقورودن یکترکه اندن طوقلق حدینه دك یه سین (حاصلی اوده بولدیغکی طوینجه یه دك قارنك طیوره سین * تاطعام کسان هوس نکنی * وزعطای خسان طمع ببری * تا حرف تعلیل (طعام کسان لامیه (کسان الف ونون ادات جمع خلق معناسنه در (نکنی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب ایلمیه سین دیمکدر (عطای خسان طعام کسان کبیدر (خسان اچقلر ودنیلر دیمکدر (ببری فعل مضارع مفرد مخاطبدر قطع ایده سین دیمکدر (محصول بیت) بیت اوله مرتبطدر خانه ده نه بولور ایسك یه سین تاکیم خلقك طعامنه هوس ایلمیه سین دخی دنیلر عطاسندن طمعی قطع ایده سین یعنی هر کوردیکك طعامه ال اوزاتمیوب وخلقدن طمع ایتمیه سین (عروض) بوقطعه دخی قطعهٔ سابق کبیدر (حکمت) چون میزبان بر کنار خوان نشیند وخود را درمیان بیند طعمه ازجکر خوری به که ازنان او وشربت ازخون خود آشامی به که ازخوان او * میزبان صاحب مسافر دیمکدر (برکنار خوان لامیه (نشیند فعل مضارع مفرد غائب اوتوره دیمکدر (خود را رادات مفعول (میان اورته معناسنه در (بیند فعل مضارع مفرد غائب کوره دیمکدر اورته ده کورمك دائما کندوبی کورمه دن کنایه در یعنی هر کلامی طعام کندونك اولدیغنی اشعار ایتمك که ترکیده هر یرده کندوبی اورتایه آتار دیو تعبیر ایدرلر (طعمه بونده لقمه معناسنه (جکر خود بیانیه (خوری فعل مضارع مفرد مخاطب یه سین دیمکدر (نان او لامیه (خون خود ده بویله کندی قانك دیمکدر (آشامی الف ممدوده ایله فعل مضارع مفرد مخاطبدر

ایچه سین دیمکدر (خوان آو لامیه (محصول ترکیب) چونکه صاحب
مسافر سفره کارنده اوتوره وکندینی اورته ده کوره یعنی منت
ایلیه کندو جکرکدن لقمه سیه منین یکدر انك اتمکندن وکندی قانك
شوربتی ایچه سین یکدر ایك طعام سفره سندن حاصلی بو یله کیمسه نك
طعامنی ییه دن کندی جکریکی ییمك یکدر وسفره سندن صو ایچمکدن
کندی قانکی ایچمك اولی واحرادر (قطعه) هرکه کوید خوان
ونان من بکش * پای خویش از خوان ودست از نان او * هرکه
هرکس که تقدیرنده در (کوید فعل مضارع مفرد غائب کوییدن دنه
یاءلی خلاف قیاس کفتن دن بیه دیمکدر (خوان ونان من مقول قولی
اضافت لامیه (بکش باء تأکید ایله امر حاضر مفرد در چك دیمکدر
(پای خویش مفعولی ولامیه (نان او ده بو یله او ضمیری هرکه ده کی
کیسه دن حد وله اولان که یه راجعدر (محصول بیت) هرکیم که بنم
سفرم وبنم اتمکیم دیرسه یعنی تعداد نعم ایدوب من وتوبیخ ایدرسه
کندی ایاغکی سفره سندن والکی اتمکندن چك حاصلی نعمتنی
تناول ایتمه * تره کز بوستان خود خوری * خوشتر است از بره
بریان او * تره وبره شده لری ضرورت وزن ایچوندر (تره تانك ورانك
فتحه لریله ترکیده معروفدر ومطلقا یشللك جنسنه دخی دیرلر
(بوستان خود لامیه (خوری فعل مضارع مفرد مخاطب (بره
بانك ورانك فتحه لریله قوزی دیمکدر (بریانه اضافت بیانیه
او یه لامیه (محصول بیت) بر تره یی که کندی بوستانکدن
ییه سین خوشترکدر بو صفتله موصوف اولان کیمسه نك بریان
قوزوسندن یعنی انك قوزوسنی ییه دن کندو بوستانکدن تره ییمك
اولیدر (عروض) بو قطعه بحر رمل مسدسدندر که عروض وضربی
محذوفدر (حکمت) پنج چیز است که بهرکس که دادند زمام زندگانی
خوش دردست وی نهادند * (پنج بش دیمکدر (که حرف رابط
صفت (بهرکس که باحرف صله (که حرف بیان (دادند فعل ماضی
جمع غائب ویردیلر دیمکدر (زمام زانك کسریله یولار ودیزکین معناسنه در
(زندگانی یه اضافت بیانیه زندگانی یا حرف مصدر دیرلك یعنی
عیشی دیمکدر (خوشه اضافت موصوفك صفته اضافتیدر (در

حرف ظرف (دست وی لامیه (وی ضمیری کسه راجعدر (نهادند فعل ماضی جمع غائب قودیلرد یمکدر (محصول ترکیب) بش شیدر که هر کیمسه یه که او بش شیئی ویردیلر خوش معیشت دیرلکنی انك الینه قویدیلر یعنی او بش شی هر کیمده که موجود اولسه دائما راحت وحضورده اولور * اول صحت بدن دوم ایمنی سیم سعت رزق چهارم رفیق شفیق پنجم فراغت وهرکرا الزین محروم کردند دو زندکانی خوش بروی وی برآوردند * (صحت بدن مصدرك فاعلنه (دوم سیم سوم (چهارم (پنجم ایکنجی اوچنجی دردنجی بشنجی معنالرینه در زیرا اسماء اعداده ادات فاعل میمدر (سعت وسعت معناسنه در (رزقه اضافت مصدرك فاعلنه در (رفیق شفیق بیانیه (فراغت دنیادن ایا دیمکدر (هرکرا هرکس را دیمکدر را ادات مفعول (کردند فعل ماضی جمع غائب ایلدیلر دیمکدر (در زندکانی خوش لامیه و بیانیه درقپو معناسنه در (بروی وی لامیه با حرف صله (برآوردند قپادیلر دیمکدر (محصول ترکیب) بش شیئك اولکیسی بدنك صحتی یعنی وجودك صحیح وسالم اولمسی ایکنجیسی جمیع مخلوقاتدن امین اولمق اوچنجیسی رزقك واسع اولمسی دردنجیسی محبتلی یولداش بشنجیسی فارغ البال اولوب عالمك کاریله مقید اولمق وهر کیمی که بوندن یعنی بو اشیاء خمسه دن محروم ایلدیلر حاصلی بوشیلر انده بولنمدی خوش دیرلك قپوسنی انك یوزینه قپادیلر یعنی دنیاده راحت معاش بولمز (قطعه)

به پنج میرسد اسباب زندکانی خوش * باتفاق حکیمان شهره در آفاق *

(به پنج با حرف مصاحبت سببیتی متضمن (می رسد می ادات تأکید رسد فعل مضارع مفرد غائب رسیدندن ایریشور دیمکدر (اسباب زندکانی خوش لامیه و بیانیه اسباب سببك جمعیدر (باتفاق حکیمان لامیه و بیانیه با حرف مصاحبت الف نون ادات جمعدر (شهره شینك ضمیله مشهور معناسنه در (آفاق بونك کبی برلرده عالم دیمکدر (محصول بیت) بش شی سببیله خوش دیرلك سببلری یریشور یعنی ایو معیشت سببلری بش شی ایله ایریشور عالمده مشهور اولان حکیملرك اتفاقیله یعنی حکما وعقلانك اتفاقیله دیرلکه بو بش شی سببدر * فراغ

ایمنی وصحت وکفاف معاش * رفیق خوب سیر همدم نکوی اخلاق *

(فراغ وفراغت خلقك امور وخصوصنه مداخله ايتميوب كندى
حالنده اولمه دن كنايتدر (ايمنى يا حرف مصدر امينلك يعنى جميع
مخلوقاتدن دينى ودنيوى امين اولمق صحت صحت بدن تقديرنده (كفاف
معاش لاميه (كفاف كافك كسريله هرشيئك اعلاسنه ديرلر كفاف معاش
ايو معيشت ديمكدر تركيبده لجبه چك ديمكدر (رفيق خوب سير يانيه
خوب سير وصف تركيبيدر كوزل خويلو ديمكدر رفيق خوب سير يعنى
كوزل طبيعتلى يولداش (همدم نكو اخلاق يانيه نكو اخلاق وصف
تركيبيدر ايو خويلى ديمكدر (همدم نكو اخلاق ايو خويلى مصاحب
ديمكدر كه بنه كلام سابقه عطف بيان شكليدر (محصول بيت) حضرت
جامى بش نسنه يى تعداد ايدوب بيورزكه فراغ امينلك و بدنك صحتى
واعلا معاش كوزل سيرتلى يولداش ايو خويلى مصاحب حاصلى علما
وحكمانك اتفاقيله بو بش شى بركيمسه يه نصيب اولسه عالمده صفاى
بالله عمر سوور (حكمت) هر نعمت كه بمرك زوال پذيرد ازرا خرد منـده
درحساب نعمت نكيرد * كه حرف رابط صفت (بمرك با حرف مصاحبت
مرك ميمك فتحى ورانك سكونيله اولوم ديمكدر اجل معناسنه (زوال
بونده فنا ديمكدر پذيرد فعل مضارع مفرد غائب پذيريدن دن يا على
خلاف قياس پذيرفتن دن قبول ايليه ديمكدر (ازرا ادات مفعول (در
حرف ظرف (حساب نعمت يانيه نعمت صايسنده ديمكدر (نكيرد
فعل نفى استقبال مفرد غائب كيريدن دن يا على خلاف قياس كرفتن دن
طوتمز ديمكدر (محصول تركيب) هر نعمت كه اولوم ايله فنا قبول ايليه
يعنى باقيه اولميه اول نعمتى عاقل اولان كيمسه نعمت حسابنده طوتمز
يعنى نعمت عد ايلمز نعمت باقيه اولدر كه كشى نقد عمرينى اعمال خيره
صرف و برثمره نامى قيامته دك زنده ايليه * عمرا كرچه در از بود چون
مرك روى نمود ازان درازى چه سود نوح هزارسال در جهان بسر
برده است امروز پنج هزارسالست كه مرده است قدر نعمتى را بود كه
جاودانه باشد وار آفت زوال بركرانه * (دراز دالك كسريله اوزون
ديمكدر طويل معناسنه (بود فعل مضارع مفرد غائب اولورسه ديمكدر
(چون حرف تعليل (نمود فعل ماضى مفرد كوروندى ديمكدر (درازى
يا حرف مصدر اوزونلق ديمكدر (سود فائده ديمكدر (هزارسال بيك

ييل

بيل ديمكدر (بسر باحرف صله (برده ماضيدن قسمدر ايلتمش ديمكدر (بسر برده باشه ايلتمش بونده ياشامش ديمكدن كنايه در (پنج هزار سالست بش بيك ييلدر (كه حرف بيان مرده ماضيدن قسمدر اولمش يعنى وفات ايلمش ديمكدر (قدر بونده اعتبار معناسنه در (نعمتى يا حرف تنكير (را ادات تخصيص (بود فعل مضارع مفرد غائب اولور ديمكدر (كه حرف رابط صفت يا حرف بيان (جاودانه ابدى ديمكدر (باشد فعل مضارع مفرد غائب اوله ديمكدر (آفت زوال بيانيه فانى اولمق آفتدن ديمكدر (كرانه كاف عربينك فتحيله كنار ديمكدر بر بونده ظرف اولمقده محتملدر (محصول تركيب) عمر اكرچه اوزون اولور ايسه ده يعنى هر نقدر اوزون اولور ايسه اولسون چونكه اجل يوز كوستره اول اوزونلقدن نه فائده يعنى عمرك اوزون اولمسندن فائده يوق حضرت نوح صلوات الله على نبينا وعليه حضرتلرى بيك ييلى جهانده باشه ايلتمشدر يعنى بيك ييل ياشامشدر بوكون بشبيك ييلدر كه وفات ايلمشدر حاصلى عمر اوزونلغنه التفات اولنمسون زيرا زمان حياتك وقت ممات اضعاف مضاعفيدر اماظن اولنمسونكه حضرت نوح عمرى حاشا ثم حاشا تلف وهبا اوله زيرا بو تمثيلدن فهم اولنان بودر لكن بونده مجرد طوال عمرى تمثيلدر شول نعمتك اعتبارى اولوركه ابدى اوله وفنا بولمق آفتدن كناره اوله يعنى اول نعمته اصلا زوال وفنا ايرميه (قطعه)

بنزد مرد دانا نعمت آنست * كزو جانت بود جاويد ومسرور * بنزد مرد دانا باحرف ظرف اضافتلر لاميه وبيانيه (نزد نونك فتحى وزانك سكونيله قبت معناسنه در عربيده عند ديرلر دانا صفت مشبهه در (نعمت مبتدا (آنست خبرى (كه حرف رابط صفت (او ضمير نعمته راجعدر (جان معروف (بود فعل مضارع مفرد غائب اوله ديمكدر (جاويد بونده هميشه معناسنه در (مسرور اسم مفعولدر فرحلنمش ديمكدر (محصول بيت) مرد دانا قتنده يعنى بيلن آدمك عندنده نعمت اولدر كه او نعمتدن سنك جانك هميشه مسرور اوله حاصلى عاقل اولان شول نعمتى تحصيل ايدركه روحى اندن دائما مسرور اوله * نه سيم وزركه چون كورت شود جاى * بماند همچو سنكت بر سر كور * (نه حرف نفى منفى محذوف تقديرى نبود نعمتدر (سيم وزر مالدن عبارتدر (كه حرف

بیان (چون ادات تعلیل (کورت تا خطاب مؤخر جایه مقید در تقدیری
چون کور شود جایت در (کور کاف عجمیله مرقد دیمکدر (شود فعل
مضارع مفرد غائب اوله دیمکدر (جای بونده مکان دیمکدر (بماند با حرف
تأکید (ماند فعل مضارع مفرد غائب مانیدن دن یا ماندن دن زیرا مصدر
دالینک ماقبلی نون اولسه اول نون مفتوح قلنور قاله دیمکدر (همچو
هم ادات تأکید چو حرف تشبیه (سنکت تا ضمیر خطاب سنکدن مراد
مزاره علامت ایچون نصب اولنان طاشدر بوتا دخی کوره مصروفدر
(بر سر کور لامیه مزارک باشی اوزره دیمکدر (محصول بیت) سیم وزر
نعمت دکلدر زیرا چونکه سنک یرک مزار یعنی اوله سین مزار طاشی کبی
مزارک باشی اوزره قالور حاصلی سنکله بیله آخرته کتمز مزر طاشی کبی
قالور بلکه مزار طاشی براز وقت مزارک بکلر لکن مال اصلا سنکله
اوغرامز نهایت کلام مال دنیا پایدار اولماز (پایدار ولمین نسنه یه کوکل
ویرمک کار عاقل دکلدر بویله اولیجه مدام عبادات وطاعات خدایه
کوشش ایلمکدر زیرا آخرته بیله کیده جک اودر (عروض) بو قطعه
بحر هزج مسدسندندر که عروض وضربینه قصر علتی طاری اولمشدر که
مفاعیل قالمشدر که بر مصراعی مفاعیلن مفاعیلن مفاعیل اولور که
بوکا هزج مسدس مقصور دیرلر (حکمت) بزرجمهررا پرسیدند که
کدام پادشاه پاکیزه تر گفت آنکه پاکیزگان از وی ایمن باشند وگناهکاران
از وی ترسند * (را ادات مفعول (پرسیدند فعل ماضی جمع غائبه
صوردیلر دیمکدر (کدام قنقی دیمکدر (پاکیزه پاک دیمکدر تر ادات تفضیل
پاکیزگان الف نون ادات جمعدر کاف عجمی هاء رسمیدن مبدلدر (وی
ضمیری پادشاهه راجعدر (ایمن امین دیمکدر (باشند فعل مضارع جمع
غائب اولورلر دیمکدر (ترسند ده بویله قورقه‌لر دیمکدر (محصول ترکیب)
بزرجمهره سؤال ایلدیلر که قنقی پادشاه پاکیزه‌رکدر یعنی عادلدر دیدی
اولکه پاکیزه‌لر یعنی اعمال صالحه ایله متصف اولنلر او پادشاهدن
ایمین اوله‌لر وکناهکارلر یعنی طریق مستقیمدن خروج ایدنلر اول
پادشاهدن قورقه‌لر حاصلی صلحا سایهٔ مرحمتنده آسوده وراحت
اوله‌لر واشقیا بیم تیغ عدالتدن خوف وهراس اوزره اوله‌لر (بیت)
شاه آن باشد که روشن خاطر وبخرد بود * نیکوانرا حال از وی نیکو بدانرا بد

بود

بود * (باشد فعل مضارع مفرد غائب اوله دیمکدر (که حرف بیان
(روشن خاطر ترکیب مزجی قبیلندندر آیدین قلبلی یعنی منور القلب
حاصلی آینه کبی احوال عالم انده منکشف ونمایان اوله (بخرد بانك
کسری وفتحیله وخاء معجمه نك سکونیله خردمند معناسنه در عقللی
دیمکدر روشن خاطره معطوف نیکوانرا را ادات تخصیص الف ونون
ادات جمع (نیکو ما ایله و یا بز ایو دیمکدر ایولکدیمك لولور (بدانرا ده
بو یله در بد کتو دیمکدر (بودلر فعل مضارع مفرد غائبلردر (محصول بیت)
پادشاه اولدر که قلبی روشن یعنی حقد و کیندن مبرا و پاك وعاقل
اولوب احوال ناسه کما ینبغی اطلاع حاصل ایده ایولرك حالی او پادشاهدن
ایو اوله وکتولرك کتو (عروض) بو بیت بحر رمل دندر که یالکز عروض
وضربنه حذف طاری اولمشدر که بر مصراعی فاعلاتن فاعلاتن
فاعلاتن فاعلن اولوب رمل مثمن محذوف اولور (حکایت) حجاج
را کفتند از خدای تعالی بترس و با مسلمانان ظلم مکن بمنبر برامد وی بغایت
فصیح بود کفت خدای تعالی مرا بر شما مسلط کرده است اکر من
بمیرم شما بعد از من از ظلم نخواهید رست با این فعل که شمار است خدای
تعالی را جز من بندکان بسیارند اکر من بمیرم یکی بدتر از من بر شما کمارد *
(حجاج مشهور افاق متغلبه دن بر کیمسه نك لقبیدر که ظلم ایله متعارفدر
عبد الملك بن مروانك وزراسندندر (را ادات صله (کفتند فعل ماضی
جمع غائب دیدیلر دیمکدر (بترس باحرف تأکید ترس فعل امر مفرد
مخاطب قورق یعنی خوف ایله دیمکدر (با مسلمانان با حرف صله الف
نون ادات جمع (مکن فعل نهی حاضر ایلمه دیمکدر (بمنبر با حرف
استعلا (برامد فعل ماضی مفرد غائب بونده چیقدی دیمکدر (وی
ضمیری حجاجه راجعدر (بغایت با حرف مصاحبت یا حرف ظرف
(بود ادات زمانیه (مرا بنی دیمکدر (شما ضمیر جمع مخاطب (مسلط
تفعیل بابندن اسم مفعولدر بونده حواله معناسنه در (اکر حرف شرط
(بمیرم با حرف تأکید میرم فعل مضارع متکلم وحده (نخواهید فعل
مضارع جمع مخاطب استمزسکز دیمکدر اما بونده مطلقا نفیدن عبارتدر
(رست فعل ماضی مفرد غائب بونده مصدر معناسنه در زیرا مضارعه
مقارندر (نخواهد رست بحسب اللغه قورتولمق دیلمزسکز دیمکدر اما بو یله

برزده قورتوله مز سكز ديمك اولور (بابن باحرف سبب (كه حرف رابط صفت (شمارا ست را اداة تعليل (سين وتا ادات خبر سزك ايچوندر يعنى ظلمك ايچون اولان قحط سببيله ديمك اولور (را ادات تخصيص (بندكان مبتدا (بليه اند خبرى (بسيار باء عرنك كثير يله چوق ديمكدر (نون ودال ادات خبرك جمعيدر (كارد فعل مضارع مفرد غائب حواله ايلر ديمكدر (محصول تركيب) حجاجه ديديلر الله تعالى دن خوف ايله ومسلمانلره جور واذا ايلمه منبره چقدى و حجاج غايتله ياغايتده فصيح ايدى ديدى خلقه اى نه حالك يعنى سزك اوزره بكره مسلط ايلشدر اكر بن اولورسم سز بعد فى صكره ظلمدن قورتوله مزسكز يعنى خلاص اوله مز سكز بوفعل سببيله كه سزك ايچوندر يعنى سزده اولان افعال شنيعه سببيله ظلمدن خلاص اوله مز سكز الله تعالينك بندن غيرى قوللرى چوقدر اكر بن اولورسم بندن كونورك يعنى اظلم برينى سزك اوزره بكره حواله ومسلط ايلر (قطعه)

خواهى كه شاه عدل كند عدل پيشه باش دركار خود كه معركهٔ كيردارتست* خواهى فعل مضارع مفرد مخاطب (كه حرف بيان (كند فعل مضارع مفرد غائب ايليه ديمكدر (عدل مقدم مفعولى عدل پيشه وصف تركيبيدر عدل صنعتلى ديمكدر (باش فعل امر مخاطب اول ديمكدر عدل پيشه مقدم مفعولى (در حرف ظرف (كار خود بيانيه (كه حرف رابط صفت (معركه اسم مكاندر جنك محلى ديمكدر لكن بونده تجريد اولنوب محل معناسنه در (كيرداره اضافتى ظرفك مظروفه در كيردار فرمان دهى معناسنه در سنك حكمك جارى وامرك نافذ اولان محلدر ديمكدر (شارح بونده استعمالدن آشنا اولمديغيچون لغتنه ذاهب اولوب طوت طوت ديمش وحليمينك سلطنت معناسنى موجه كورميوب معناى اول محله ملايمدر ديديكى اصلا ملايم دكلدر تأمل (محصول بيت) ديلرسن كه پادشاه عدل ايليه عدل صنعتلى اوله كندى ايشكده كه سنك حكمك جارى اوله بجق بركدر يعنى افعالكده كه انده حكمك جاريدر حاصلى اشلمه مى الكده اولان افعالده عدالت ايله كه پادشاه دخى عادل اولسون وظلم ايلمسون

شاه آينه است هرچه بينى اندرو پرتو فكنده قاعدهٔ كار بارتست*

شاه

شاه مبتدا (آیینه است خبری (بینی فعل مضارع مفرد مخاطب کوررسین دیمکدر (اندروا اندرا ودن مخفف اندن دیمکدر یعنی آیینه ده (آه نور شعله معناسنه در (فکنده ماضیدن قسمدر برقش یعنی صالمش دیمکدر (قاعده کار بادنست پیلاپه ولامه کار بار ایش کوج دیمکدر (محصول بیلنه) بیت اولی بیان وتعلیل مقامنده در شاه آیینه در هرنه که کورزسن انده شعله صالمش سنك ایشك کوجك قاعده سیدر یعنی هرنه افعالك وار ایسه کرك ظلم وکرك عدل جمیعا پادشاهده من تسم اولمشدر انك ایچون سن نفسکده ظلم ایدرسین پادشاهدن ظلم مشاهده ایدرسین واو بالعکس شارح من جوم بو بیتك معناسنه واصل اولمدیغی وبردیکی معنادن معلوم ذوی العقولدر (عروض) بو قطعه بحر مضارعدندر که اصلنده مفاعیلن فاعلاتن مفاعیلن فاعلاتن ایدی منکره صدر وابتدایه خرب طاری اولوب اولدن میم وآخردن نون دوشر فاعیل اولوب مفعول لفظنه مبدل اولور حشولره کف طاری اولمشدر که آخر اولان سبب خفیفك ساکننی اسقاط ماقبلنك حرکه سنك بقاسیله فاعلات مفاعیل اولور عروض وضربنه قصر طاری اولوب آخرده اولان سبب ساکننی ومتحرکنك حرکه سنی اسقاطه دیرلر فاعلات اولوب مضارع اخرب مکفوف مقصور اولور (حکمت) پادشاهی ازحکیمی نصیحت طلب کرد حکیم کفت از تو مسئلهٔ بپرسم بی نفاق جواب کوی زررا دوست میداری یاخصم را کفت زررا کفت چونست که آنرا دوست میداری یعنی زررا اینجا میکذاری وآنچه دوست نداری یعنی خصم را باخود می بری پادشاه بکریست وکفت نیکو پندی دادی که همه پندها درین درجست * پادشاهی یا حرف وحدت حکیمی ده بویله در (مسئلهٔ یا حرف وحدت همزه حرف توسل (بپرسم باء تأکیدایله فعل مضارع متکلم وحده صورهیم دیمکدر (بی نفاق یعنی قلبکده اولان کبی (کوی فعل امر مخاطب سویله دیمکدر (زررا را ادات مفعول استفهامی متضمن زر یمی دیمکدر (میداری می ادات حال داری فعل مضارع مفرد مخاطب طوترسین دیمکدر (یا حرف عطف او معناسنه تردید ایچوندر (خصم را زررا کیدر (کفت پادشاه دیدی (زررا التونی (کفت حکیم دیدی (چونست

نیجوندر دیمکدر (که حرف بیان (آنرا ادات مفعول (اینجا بو محلده
یعنی دنیاده دیمکدر (مینکذاری می ادات تأکید کذاری فعل مضارع
مفرد مخاطب ترك ایدرسین دیمکدر (نمازی فعل نفی مستقبل مفرد
مخاطب طوتمزسین دیمکدر (باخود با حرف مصاحبت کتندك ایله
دیمکدر (می ادات تأکید (بری فعل مضارع مفرد مخاطب ایلترسین
دیمکدر (بکر دست باء تأکیدایله فعل خاطبی همزه مذکر غائب الغلدی
دیمکدر (پندی یا حرف وحدت (دادی فعل مضارع مفرد مخاطب
ویردك دیمکدر (که حرف بیان (همه پندها ها ادات جمع جمیع پندلر
دیمکدر (درین بونده دیمکدر یعنی بو پندده (درج مندرج دیمکدر
یعنی موجوددر دیمکدر (محصول ترکیب) بر پادشاه حکیمدن نصیحت
طلب ایلدی حکیم دیدی سندن بر مسئله صورهیم کوکلکده اولان کبی
جواب سویله التونی زیاده سورسین یوخسه خصمی می پادشاه دیدی
التونی حکیم دیدی نیچوندرکه انی زیاده سورسین یعنی التونی بو دنیاده
ترك ایدرسین واول فسنه یی که دوست اتخاذ ایتمزسین یعنی خصمی
کندك ایله ایلترسین یعنی کوتوررسین پادشاه اغلدی ودیدی
ایو نصیحت ویردك که جمیع نصیحتلر بونده مندرج ومجتمعدر (قطعه)
هزار کونه خصومت کنی بخلق جهان * زبس که درهوس سیم
وارزوی زری * هزار کونه بیك دورلو دیمکدر (خصومت کنینك
مفعول صریحی بخلق غیرصریحی (کنی فعل مضارع مفرد مخاطبدر
(بخلق جهان با حرف مصاحبت اضافتی لامیه (زبس که چوقدن
یری که (در حرف ظرف (هوس بونده سودا معناسنه در (سیمه
اضافت بیانیه (ارزو هوسه معطوفدر (زره بیانیه یا حرف خطاب
(محصول بیت) بیك دورلو خصومت ایدرسین خلق جهان ایله
چوقدن بری که کومش سوداسنده والتون ارزوسنده سین یعنی
مال جمع ایتمده سین حاصلی خلق عالم ایله خصومت ایدوب چوقدن
ادخار مال سوداسنده سین * تراست دوست زر و سیم وخصم
صاحب آن * که کیری از کفش آرا بظلم وحیله کری * تراست
سین وتا ادات خبر دوسته مقیددر (ترا را حرف تخصیص (زروسیم
مبتدا (دوست خبری تقدیری زروسیم ترا دوستست (خصم دخی

خصمست

تخصیصیت تقدیرنده مقدم خبر دشمن مناسنه (صاحب آن اضافت لامیه مؤخر مبتدا (آن اسم اشارتدر زر وسیمه (که حرف تعلیل (بکیری فعل مضارع مفرد مخاطب طوتار سین یعنی اخذ وغصب ایدرسین (از کفش مفعول غیر صریحی کف ایله مناسنه بونده للی بمراددر (شین ضمیر صاحبه راجعدر (آنرا کیرینك مفعولی آن اسم اشارتدر زر وسیمه (بظلم با حرف مصاحبت (حیله کر حیله کاردن مخففدر زرکر وکفشکر کبی حیله اشلیجی یا حرف مصدر (محصول بیت) زر وسیم سنك دوستکدر وانك صاحبی یعنی صاحب مال خصمکدر یعنی سنك عندکده بویله در زیرا صاحب مالك النذن ظلم وتعدی وحیله کارلقله اخذ وغصب ایدرسین یعنی صاحب مالك الندن زور ایله الورسین * نه مقتضای خرد باشد ونتیجهٔ عقل * که دوست را بکذاری وخصم رابیری * نه حرف نفی (باشد مصروف (مقتضا افتعال بابندن اسم مفعولدر (خرده اضافت فاعلنه در جمله سی باشدك فاعلی مصراع ثانی مضمونی مفعولی (نتیجهٔ عقل لامیه تقدیری نتیجهٔ قیاس عقل (که حرف بیان (دوست را بکذارینك مفعولی (خصم را اکا معطوف (بکذاری باء استقبالیه ایله فعل مضارع مفرد مخاطب ترك ایده سین یعنی براقه سین دیمکدر (ببری باء استقبالیه عند ظرفای اعجام مکسور وعند روستاییان مضموم در نته کیم بیان اولندی (بری بانك فتحیله فعل مضارع مفرد مخاطب ایلته سین یعنی کوتوره سین دیمکدر (محصول بیت) نه عقلك مقتضاسیدر یعنی عقل تجویز ایلمز ونه قیاس عقلك نتیجه سیدر یعنی بویله نتیجه ویرمزکه دوستی ترك ایده سین یعنی دنیاده براقه سین وخصمی کوتوره سین یعنی سنك عندکده مال دوستدر انی دنیاده ترك ایدرسین وصاحبی خصمکدر انی برابر کوتورورسین زیرا سنك ظلم وتعدی ایله ضبط ایتدیکك مالی حضور حقده سنکله مخاصمه ایتمه کرکدر بویله اولنجه عاقل کاری دکلدرکه دشمنی برابر کوتوروب دوستی ترك ایلیه محصل کلام ادخار ماله سعی ایتمیوب قناعتی پیشه قیله سین بویله اولنجه خصما دوست اولور یعنی بالقوه خصم اولجقلر دوست اولورلر (عروض) بوقطعه بحر مجتث مخبوندر ومحذوفدرکه

مكرر ومفصل بيان اولندی که بعد از زحاف مفاعلن فعلاتن مفاعلن
فعلن قالور (حکایت) اسکندر یکی از کار دانا نرا از عمل شریف
عزل کرد وعمل خسیس بوی داد روزی آن مرد بر اسکندر درآمد
وکفت چه کونه می بینی عمل خویش را کفت زندکانی پادشاه دراز
باد نه مرد بعمل بزرك وشریف کردد بلکه عمل بمرد بزرك وشریف
شود پس درهر عمل که هست نیکو سیرتی می باید وداد وانصاف *
کار دانا نرا را ادات مفعول کار دان وصف ترکیبیدر ایش بیلیجی
یعنی اهل عمل دیمکدر (از عمل شریف کردك مقدم مفعول غیر
صریحی اضافتی بیانیه (عزل کردك مفعول صریحی (عمل خسیس ده
بیانیه شریف عالی خسیس الحق دیمکدر (بوی با حرف صله (وی
ضمیری که به راجعدر (داد فعل ماضی مفرد غائب ویردی دیمکدر
(روزی یا حرف وحدت برکون دیمکدر (درآمد در حرف تأکید آمد
فعل ماضی مفرد غائب کلدی دیمکدر (کفت ده بویله دیدی دیمکدر
(چه کونه نه دورلو یعنی نه شکل (می بینی می ادات حال بینی فعل
مضارع مفرد مخاطب کورر سین دیمکدر (عمل خویش لامیه (را ادات
مفعول بینینك مفعولی (کفت او کار دان دیدی (زندکانی پادشاه
لامیه (یا حرف مصدر پادشاهك عمری (دراز دالك کسریله اوزون
دیمکدر (باد موقع دعاده امر غائبدر اولسون دیمکدر (بلکه ادات
اضراب (عمل مبتدا (شود تحتنده مبتدایه راجع فاعلیله جمله سی
خبری (بمرد مفعول غیر صریحی (بزرك صریحی (شود فعل مضارع
مفرد غائب اولور دیمکدر (در حرف ظرف (هر ادات سور (که حرف
رابط صفت (هست مقدر مبتدانك خبری تقدیری مرد درهر عمل که
هست دیمکدر (نیکو سیرتی یا حرف مصدر (نیکو سیرت وصف
ترکیبیدر ایو طبیعتلی دیمکدر (می باید ادات تأکید باید فعل مضارع مفرد
غائب کرکدر دیمکدر (داد عدل معناسنه (محصول ترکیب) اسکندر
ایش ارلرندن برینی یعنی ار باب مناصبدن برینی بر عمل شریفدن یعنی
منصب عالیدن عزل ایلدی وبر الحق منصبی اکا ویردی یعنی
منصب اولندن دون بر منصبی ویردی برکون اسکندره کلدی
واسکندر اکا دیدیکه نه کونه کورر سین کندی منصبکی حاصلی

اعتراض

اعتراض طريقيله بويله ديدى اول صاحب عمل جواب ويرديكه انسان منصب سببيله اولو وعالى اولماز بلكه منصب آدم سببيله اولو وشريف اولور مرد هر عملده كه اولور يعنى انسان اولان اولديغى منصبده ايو طبيعتلى كركدر وعدل وانصاف كركدر (شارحك ويرديكى معنادن منفهم اولوركه در لفظى زائد طوتمش لكن ايوجه واقف اولمامش * اسكندر را خوش آمد عمل و يرا بوى باز داد * اسكندر را را اداة مفعول (خوش آمد خوش كلدى ديمكدر (عمل ويرا را ادات تخصيص اضافت لاميه (بوى با حرف صله ايكى وى ضميرلرى كاردانه راجعدر (داد فعل ماضى مفرد غائب ويردى ديمكدر (بعض نسخه ده عمل ويرا برينه باز همان عمل را واقعدر بازينه ديمكدر همان هم ايله آندن مركبدر هم اول ديمكدر (محصول تركيب) اسكندره بومذكور كلام خوش كلدى وانك عملنى ينه اكا ويردى ياخود ينه اول عملى اكا ويردى يعنى تكرار اول منصبى ويردى (قطعه) بايدت منصب بلند بكوش * تا بفضل وهنر كنى پيوند * بايدت تا ضمير خطاب بايدك مفعول صريحى (بايد فعل مضارع مفرد غائب فعل شرط تقديرى كر بايدت (منصب فاعلى (بلنده اضافت بيانيه (بكوش باء تأكيد ايله وكاف عربك ضميله كوشيدن دن امر حاضر مفرد چالش ديمكدر (تا انتهاء غايت ايچوندر (بفضل با حرف مصاحبت فضل فضيلت معناسنه (كنى بونده اوله سين ديمكدر فعل مضارع مفرد مخاطب (بفضل كنينك مفعول غير صريحى (پيوند صريحى كنى جمله سى جزاء شرط (پيوند باء عجمك فتحى وياتك سكونيله وواوك فتحيله اسمدر متصل معناسنه (محصول بيت) اكر سكا عالى وبوجه منصب كركسه سعى ايله تاكيم فضيلت وهنرله متصل اوله سين حاصلى منصب وجاه سوداسنده ايسك تحصيل هنر ايله * نه بمنصب بود بلندى مرد * بلكه منصب بود بمرد بلند * نه حرف نفى بوده مصروف (با حرف مصاحبت سببيتى متضمن (بود فعل مضارع مفرد غائب اولور ديمكدر (بلندى مرد لاميه يا حرف مصدر رفعت معناسنه (بمرد با حرف مصاحبت استعانتى متضمن (بمنصب بودك مفعول غير صريحى (محصول بيت) انسانك رفعتى منصبله اولماز

بلکه منصب مرد ایله رفیع اولور (عروض) بوقطعه بحر خفیف مخبون مقصوردر که تکرار بتکرار تقریر و بیان اولندی که بعد الزحاف هر مصراعی فاعلاتن مفاعلن فعلات اولور (حکمت) سه کار از سه کروه زشت آید تندی از پادشاهان وحرص برمال از دانایان وبخیل از توانکران * کروه بونده طائفه معناسنه در (زشت زانک کسری وشین وتانک سکونلریله چرکین دیمکدر قبیح معناسنه (آید ك فاعلی (تندی یاء مصدری ایله غلظت معناسنه در (پادشاهان الف نون ادات جمع (حرص عدم قناعتدن عبارتدر (بر ادات صله (دانایان الف نون ادات جمع علما معناسنه (بخل ضد سخاوتدر (توانکران الف نون ادات جمع اغنیا معناسنه (محصول ترکیب) اوچ ایش اوچ طائفه دن چرکین کاور یعنی چرکیندر پادشاهلردن غلظت یعنی بدخولق وعلمادن ماله حرص یعنی قناعت المیوب حریص اولق حاصلی ادخار ماله سعی واغنیادن بخل یعنی سخاوتله متصف اولمیوب بخیل اولمق حاصلی امساك مال وعدم انفاق واطعام (قطعه) * این سه کارست کش نکارد زشت * از سه کس خامهٔ نکارنده * (این مبتدا (سه کارست خبری (کش کماش دن مخففدر (که حرف بیان (شین ضمیر سه یه راجعدر (نکارد فعل مضارع مفرد غائب نکاریدن دن نقش ایدر معناسنه در (زشت مفعولی (خامهٔ نکارنده فاعلی (از سه کس ضمیر صریحی (خامهٔ نکارنده لامیه (خامه قلم دیمکدر (نکارنده نقاش دیمکدر که اسم فاعلدر (محصول بیت) بو اوچ فعلدر که انی نقاشك قلمی زشت نقش ایدر اوچ کیمسه دن یعنی اوچ فعلدر که اوچ کیمسه دن صادر اولسه نامقبول ونامعقول ثبت وتحریر اولنور * تند خویی ز پادشاه قوی * حرص دانا وبخل دارنده * تند خویی یا حرف مصدر (تند خوی وصف ترکیبیدر غلیظ طبیعتلی دیمکدر (پادشاه قوی بیانیه (حرص دانا ده بیانیه یعنی مینیه که من معناسینه (بخل دارنده ده بویله در (دارنده اسم فاعل طوتیجی دیمکدر که غنیده مستعملدر (محصول بیت) بیت سابقده اولان اشیاء ثلثه یی تکمیل وتعداد ایدر پادشاه قویدن غلیظ طبیعتلی لك عالم وداناادن حرص وغنیدن بخل (حاصلی ایشته بو مذکورات ایله متصف اولان ذوالك

نامنی صحیفهٔ عالمده زشت یازرلر یا صورتنی زشت نقش ایدرلر (عروض)
بوقطعه عینیله قطعهٔ سابق کبیدر (حکمت) حکیمان گفته اند که
همچنانکه جهان بعدل ابادان کردد بجور ویران عدل ازناحیت
خویش بهزار فرسنگ روشنایی دهد وجور از جای خود بهزار
فرسنگ تاریکی دهد * که حرف رابط صفت (همچنانکه انجلین که
دیمکدر (جهان مبتدا (بعدل باحرف مصاحبت کردک مفعول
غیرصریحی (ابادان معمور معناسنه صریحی (کردد فعل مضارع مفرد
غائب اولور دیمکدر تحتنده فاعلی مبتدایه راجع جمله سی خبردر
(بجور ویران بعدل آبادان کبی ینه قاعدهٔ سجع اوزره برکردد تقدیر اولنور
(عدل مبتدا (ناحیت تاء طویل ایله تصرفات محمدندر ناحیه اطراف
مملکته دیرلر ترکیجه بودیارلرده سنجاق مثلا بولی سنجاغی دیدکلری کبی
مطلق کوی وکنددن عبارتدر (ازناحیت خویش دهدک مفعول غیر
صریحی (بهزار فرسنگ باحرف صله بودک غیرصریحی فرسنگ ایکی
بیک آدم والتی بیک اپاق یره دیرلر عربیجه فرسخ (روشنایی یاحرف مصدر
ایدنلق دیمکدر (دهد فعل مضارع مفرد غائب ویرر دیمکدر (تاریکی
یاحرف مصدر قرانلق دیمکدر (محصول ترکیب) حکیملر دیمشلردر که
انجلین که جهان عدل ایله باران اولور جور ایله ویران اولور عدل
کندی ناحیه سندن یعنی اولدیغی شهرک قرا وقصباتندن حاصلی
شهرک صنورندن بیک فرسخ یره یعنی خارجه ایدنلق ویرر وجور وظلم
اولدیغی یردن بیک فرسخ یر قرانلق ایدر (قطعه) بعدل کوش که چون
صبح آن طلوع * کنند فروغ آن برود تاهزار فرسنگی * بعدل باحرف
صله کوشک مفعول غیرصریحی (کوش فعل امردر سعی ایله معناسنه
(که حرف بیان (چون ادات تشبیه (صبح آن مجاز الامیه تقدیری
آفتاب صبح آن در آن اسم اشارتدر عدله (طلوع کنندک مفعول صریحی
ومصدردر طوغمق معناسنه ز کنند فعل مضارع مفرد غائب (فروغ
فانک ورانک ضمیله بونده نور و پرتو معناسنه در (آنه اضافت لامیه (رود
باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد غائب رویدن دن یاعلی خلاف قیاس
رفتن دن کیدر دیمکدر (تا حرف انتها (هزار فرسنگی حذف مضاف
ایله تقدیری تابره هزار فرسنگی در (یاحرف مصدر یاخود بلا تقدیر

یا حرف تنکیر اولور (محصول بیت) عدله سعی ایله که عدالت صباحی یعنی کنشی طلوع ایلیه انك ضیا ونوری بیك فرسنکلك یوله دك کیدر یاخود نیجه بیك فرسنکه کیدر روشنا و یوره* ظلام ظلم چو ظاهر شود بر آید پر* جهان ز تیرکی و تلخ عیشی و تنکی* ظلام ظانك فتحیله مصدردر ظلمت معناسنه یعنی قرا کولق (ظلم) اضافت مصدرك فاعلنه‌در (چو ادات تعلیل (ظاهر آشکاره دیمکدر وشودك مفعولی (بر آید فعل مضارع حاصل اولور معناسنه (پر بونده چوق معناسنه‌در پر بر آیدك مفعول صریحی (جهان غیر صریحی ز جهان تقدیرنده (تیرکی فاعلی (یا حرف مصدر کاف عجمی هاء رسمیدن مبدل تیره بونده بولانق قرا کولق دیمکدر (تلخ عیشی یاء مصدریه ایله وصف ترکیبیدر آجی کچنمك دیمکدر امور معاشده ثقلت چکمه‌دن عبارتدر (تنکی یا بنه حرف مصدر تنك طار دیمکدر (محصول بیت) ظلمك قرا کولغی چونکه ظاهر اولور جهاندن قرا کولق وتلخ عیشلك وطارلق چوق حاصل اولور یعنی عالم غموم وهموم ایله پر اولور (عروض) بو قطعه بحر مجتثدر که مفصلا ومختصر ایلان اولنمشدر (حکایت) درویشی قوی همت بپادشاهی صاحب شوکت طریقهٔ اختلاط وسابقهٔ انبساطی داشت روزی ازوی نسبت بخود کرانی تفرس کرد هر چند تجسس نمود آنرا جز کثرت تردد و بسیاری آمد شد از اسبابی نیافت دامن از اختلاط او درچید و بساط انبساط درنوردید روزی آن پادشاه را درممری اتفاق ملاقات افتاد زبان بمقالات بکشاد که ای درویش موجب چیست که از ما ببریدی وقدم از آمد شد ما درکشیدی کفت موجب آنکه دانستم که از سبب نا آمدن سؤالیه که از جهت آمدن اظهار ملال* (درویشی یا حرف وحدت (قوی همت وصف ترکیبیدر قوی همتلی دیمکدر (بپادشاهی باحرف مصاحبت ویا حرف وحدت (صاحب شوکت پادشاهك وصفی قوی همت درویشك وصفی اولدیغی کبی (طریقهٔ اختلاط بیانیه طریقه هاء رسمی علامت عدولدر همزه حرف توسل اختلاط افتعال بابندن مصدردر قریشمق معناسنه اما بونده مصاحبت ومنادمتدن کنایتدر (وسابقهٔ انبساطده بویله سابقه اسکی دیمکدر انبساط انفعال بابندن مصدردر بونده ملاطفه

معنا

معناسنه در (داشت فعل ماضی مفرد غائب بونده حکایهٔ حال ماضی
افاده ایدر طوتاردی یعنی وار ایدی (روزی یا حرف وحدت (وی
شمیر پادشاهه راجعدر (نسبت بونده متعلق دیمکدر (باخود یا حرف
صله (کرانی یا حرف مصدر کران کاف عجمک کسریله اغر دیمکدر
(تفرس تفعل بابندن مصدردر اکلق فراستله بیلمک حاصلی طرز وطورندن
اکلمق دیمکدر (کرد فعل ماضی (تجسس تفعل بابندن مصدردر
ارایوب ایزلمک معناسنه (نمود فعل ماضی مفرد غائب کوستردی
دیمکدر (کثرت تردد و بسیاری آمد شد مصدرلک فاعلنه اضافتلریدر
تردد کلوب کتمه معناسنه بسیاری یا حرف مصدر (آمد فعل ماضی مفرد
غائب شدده بویله اما بونده مصدر معنالرینه در زیرا ایکی ماضی ترکیب
اولنسه اسم مصدر اولور آمد شد کلوب کتمه دیمکدر (ان اسم اشارتدر
(را ادات مفعول (سببی یا حرف وحدت (نیافت فعل نفی ماضی مفرد
غائب بولمدی دیمکدر (دامن اتکدر چیدک مفعولی (از اختلاط او
لامیه وغیر صریحی (درچید فعل ماضی مفرد غائب دوشیردی دیمکدر
و بساط انبساط بیانیه بساط دوشک دیمکدر (درنوردیدک مفعولی
درنوردید دوردی بوکدی دیمکدر (روزی یا حرف وحدت (در حرف
ظرف (ممر اسم مکاندر اوغراق معناسنه افتادک مفعول فیهی (ملاقات
راست کلمک دیمکدر یعنی بولوشمق (افتاد فعل ماضی مفرد غائب
واقع اولدی دیمکدر (زبان دیلی دیمکدر (بمقالات باحرف صله مقالات
مقالهنک جمعی سوزلر دیمکدر (بکشاد فعل ماضی مفرد غائب اچدی
دیمکدر (که حرف بیان (موجب بونک کبی یرلرده سبب معناسنه در
(ببریدی باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد مخاطبدر کسلدک یعنی منقطع
اولدک دیمکدر (قدم کشیدنک مفعول صریحی از آمد شد ما لامیه
وغیر صریحی (کشیدی فعل ماضی مفرد مخاطبدر چکدک دیمکدر (کفت
درویش دیدی (دانستم فعل ماضی متکلم وحده بیلدم دیمکدر (ازسبب
ناامدن سؤال یعنی کلمامک سببنده سؤال (به بلک معناسنه (که حرف
بیان از جهت آمدن اظهار ملال یعنی کلمکلک جهتندن ملال
اظهارندن یعنی بنه کلدی دیو ملالت اظهار ایلمکدن (محصول ترکیب)
برقوی همتلی درویش برشوکت وعظمت صاحبی پادشاه ایله مصاحبت

وانسبت طریقنی وملاطفه وملاعبه سابقه سنی طوتاردی برکون
پادشاهدن کندویه متعلق براغراق یعنی استثقال اکلدی هر نقدر تجسس
وتفحص ایلدی اکا تردد ك کثرتندن وکلوب کتمه نك چوقلغندن غیری
برسبب بوله مدی پادشاه صحبت ومنادمتندن اتکنی چکدی یعنی اعراض
ایلدی وملاطفه دوشکنی دوردی بوکدی حاصلی انکله انسیتدن
فراغت ایلدی برکون او پادشاه براوغراقده یعنی بر یول اوزرنده اتفاقا
ملاقات واقع اولدی پادشاه دیلنی سوزه اجدی یعنی سوزه باشلدیکه
ای درویش سبب ندر بزدن منقطع اولدك وقدمکی بزه کلوب کتمدن
چکلدك درویش دیدی سبب اولدرکه یلدمکه کلمه کلدك سببندن
سؤال یعنی نیچون کلمدك دیو سؤال ایتمك یکدر کلکلك جهتندن
ملالت اظهار ایلمکدن (قطعه) بدرویش کفت آن توانکر چرا
بیپشم بس ازدیرها نامدی * بدرویش باحرف صله (توانکر غنی
معناسنه (چرا نیچون دیمکدر (بیپشم باحرف صله پیش بونده فیت
معناسنه در میم ضمیر متکلم وجده بنم قتیمه دیمکدر (بس ازدیرها معنای
لازمی چوقدن بری دیمکدر زیرا بس چوق معناسنه در (باء عربیله که
دیرهاده اولان جمعیتك افاده ایتدیکی کثرتی تأکید ایدر دیرد الك کسریله
کج دیمکدر ها ادات جمع (نامدی قیاس نیامدی ایدی زیرا کلمه نك
اولی همزه اولسه اکا حرف نفی یا نهی یا با داخل اولسه یایه قلب
اولنور اما بونده ضرورت وزن ایچون تخفیف اولنمشدر فعل نفی ماضی
مفرد مخاطب کلمدك دیمکدر (محصول بیت) درویشه اول غنی دیدی
نیچون بنم قتیمه چوقدن بروکلمدك یعنی بنمله مصاحبت ومنادمته نیه
کلمدك حاصلی الفت وانسیتی نیه کسیلدك * بکفتا چرا نامدی پیش من
بسی * خوشترست ازچرا آمدی * بکفتا باحرف تأکید الف ادات جواب
یعنی جوابنده درویش دیدی بیتك اخرینه کانجه مقول قولیدر
(چرا نامدی لفظ مراد مبتدا (پیش من لامیه (بسی چوق دیمکدر
(خوشترست خبری تر ادات تفضیل (ازچرا امدی لفظ مراد
خوشتره متعلق (محصول بیت) درویش توانکره جوابنده دیدی
چرانامدی بنم عندمده چرا امدیدن خوشتردر یعنی نیچون کلمدك دیمك
نیه کلدك دیمکدن یکدر (عروض) بوقطعه بحر متقارب مثمندرکه

جمیع

جمیع اجزاسی سالم الا عروض وضرب محذوفدر حذف اخرده اولان
سبب خفیفی اسقاطه دیرلر که لن دوشر فعو قالور فعل انك یرینه کلور
بو یله اولنجه بر مصراعی فعولن فعولن فعولن فعل اولوب متقارب مثمن
محذوف اولور * روضهٔ سوم * در بیان شکفتن شکوفه های باغستان
حکومت وایالت که متضمن میوهای نصفت وعدالتست * سوم اوچنجی
دیمکدر شکفتن شینك کسری وضمی وکاف عربك ضمیله اچلق دیمکدر
شکوفه چیچك ها ادات جمع شکفتنك شکوفیه اضافتی مصدرك فاعلنه
اضافتیدر یاخود شکفتن متعدی اولمق دخی احتمالی واردر اچمق
معناسنه اول وقت اضافت مصدرك مفعولنه اولور (شکوفههای
باغستان لامیه حکومت بیانیه (حکومت مصدردر حاکملك دیمکدر
ایالت والیلك دیمکدر (متضمن تفعل بابندن اسم فاعلدر بحسب اللغه
قولطقلیجی دیمکدر اما بونده مقارن معناسنه در (میوهایه اضافتی اسم
فاعلك مفعولنه در (میوهانك نصفته بیانیه نصفت نونك وصادك
فتحه لریله مصدردر انصاف معناسنه (عدالت معروف متضمن مبتدا
نصفت وعدالت خبری جمله سی صفت فقرهٔ اولیدر (محصول ترکیب)
اوچنجی روضه انصاف وعدالت میوه لرینه مقارن اولان حکومت
وایالت باغستاننك شکوفه لرینك اچلمه سی یا شکوفه لرینی اچمق
بیاننده در یعنی حکومت وایالت باغستاننك چیچکلری که پادشاهان
و والیلردر انلرك اچلمه سی یعنی سیر وسلوك وسیرتلری بیاننده در که
اکا انصاف وعدالت میوه لری مقارن یعنی شاهان وولاته لایق ولازم
اولان عدل وداد اول شکوفه لر ضمننده مذکور ومبین در بونده
اولان تشبیهات ومجازات اربابنك معلومی (فائده) حکمت در وجود
سلاطین ظهور نصفت وعدالتست نه ظهور بصفت عظمت
وجلالت نوشین روان با انکه ازدین بیکانه بود در عدل وراستی یکانه
لاجرم سرور کائنات علیه افضل الصلوات تفاخرکنان نیکفت
ولدت انافی زمن السلطان العادل (حکمت) مبتدا ظهور نصفت
وعدالتست خبری (وجود سلاطین مصدرك فاعلنه اضافتیدر
(ظهور نصفت ده بویله (نه حرف نفی مضمون ترکیبه مقیددر (با
حرف مصاحبت (صفت عظمت بیانیه (نوشین روان اکاسره دن

برملك عادلك اسمیدر (با آنكه آنك ایله كه دیمكدر (دین بیكانه بیسانیه بیانجی دیندن دیمكدر كه ز یرا نوشین روان مجوسی ایدی (بودادات ماضی (راستی یاحرف مصدر طوغریلق دیمكدر (یكانه فرید و بی نظیر دیمكدر (لاجرم شبهه سز دیمكدر (سرور كائنات لامیه كائناتك اولوسی (علیه جار ومجرور مقدم خبر (افضل الصلوات مبتدا (تفاخر تفاعل بابندن مصدردر (كنان صفت مشبهه ایده كن دیمكدر حاصلی تفاخر ایدرك دیمكدر (می ادات حكایه (كفت فعل ماضی مفرد غائب (ولدت مبنی للمفعول نفس متكلم وحده ومعتل فادن دنیایه كلدم دیمكدر (انا تاء متكلمی تأكیددر جمیع نسخه لر بویله در (بعض نسخه ده انا ولدت در انا مبتدا ولدت خبردر شارح دخی بو نسخه یی اختیار ایتمشدر لاضرر فیه خذ ما صفت (فی حرف جر ولدت به متعلق (زمن زمانك ومیمك فتحه لریله زمانك جمعیدر لفظا مجرور ومحلا منصوب مفعول فیهیدر ولادتك (السلطان لفظا مجرور مضاف الیهی زمنك (العادل سلطانك صفتی (محصول تركیب) پادشاهلرك وجودنده حكمت یعنی پادشاه نصبنده حكمت انصاف وعدالتك ظاهر اولمسیدر یعنی انلردن عدل وانصافك آشكار اولمسیدر عظمت وجلالك یعنی كبر ونخوتك وسلطنت وشدتك ظاهر وباهر اولمسی دكلدر نوشیروان انكله یله كه دیندن بیكانه ایدی یعنی مجوسی وآتش پرست ایدی اما عدل وراستیده یعنی عدالتده وطوغریلقده بی نظیر وفرید الدهر ایدی نته كیم حكایاتی بین العوام متعارف ومشهوردر شبهه سز كائناتك اولوسی صلواتلرك افضلی انك اوزرینه اولسون تفاخركنان بیورر ایدی بن سلطان عادلك زماننده طوغدم زیرا نوشیروان قرق سكز یل سلطنتده عدل وداد ایلدی قرقنجی یلده خواجهٔ عالم ومفخر بنی آدم دنیایی تشریف بیوردیلر وافندیمز سكز یاشنده ایكن نوشیروان فوت اولدی بویله اولد یغی ثابت (لكن حدیثده نظر وار زیرا هرنقدر بوحدیث بین الناس تواتر مرتبه سنده ایسه ده علی القاری موضوعاتك اواثلنده موضوعدر دیو تصریح ایلمش وعند المحققین ده بویله در (مثنوی) پیغبر كه در عهد نوشین روان * برخ كشت چشم وچراغ جهان * پیغبر و پیامبر و پیغمبر و پیغامبر برمعنایه در (كه

حرف

حرف بيان (عهد بونده زمان معناسنه در (نوشين روانه اضافتي لاميه (رخ باحرف مصاحبت سببيتي متضمن (رخ بونده وجه معناسنه (كشتن مفعول غير صريحي محذوف تقديري روشن كشتدن (چشم فاعلي (كفت كاف عجميله فعل ماضي مفرد غائب شد معناسنه اولدي ديمكدر (چراغ جهان لاميه (محصول بيت) پيغمبركه نوشروان زمانندهيعني انك وقت حكومتنده وجه سعادتيله جهانك كوزي وچراغي روشن اولدي يعني نوشروان زماننده حضرت فخر كائنات عالمي منور ايلدي حاصلي دنيايي تشريف ايلدي (شمعي مرحومك وير ديكي معني عجب نه كونه بيتدن منفهم وروشن اولور شمعنك چراغيله معنايي چشم بصيرتله ارامه لي روشن اوله زيرا مصراع ثانيه جهانك منور چراغي اولدي ديمش عفي الله عنه وعن سيئاته * همي كفت لزظلم ازان ساده ام * كه درعهد نوشين روان زاده ام * همي حكايت حال ماضي استمراري متضمن (كفت فعل ماضي مفرد غائب (ازان اول اجلدن ديمكدر (ساده پاك ديمكدر (ام ضمير متكلم وحده (كه حرف تعليل (زاده ام ماضيدن قسمدر طوغمشم ديمكدر (درعهد نوشين روان اضافت لاميه ايله مفعول فيهي (محصول بيت) دائما دير ايديكه ظلمدن اول اجلدن پاك وطاهرم كه نوشروان زماننده طوغمشم يعني حضرت ملاجامي حديث سابقك معناسني نظم ايله بيورر حديثك صحتي تقديري اوزره حضرت كزيدۀ عالم وزبدۀ بني آدم مجرد خلقي عدله تشويق وتحريص ايچوندر يوخسه عدالتي اويله كافرك زماننده طوغمه سببيله دكلدر بلكه خلقي در * چه خوش كفت آن ناصح نيكخواه * بكوش دل ان ستمكاره شاه * چه خوش كفت نه كوزل سويلدي (ناصح اسم فاعلدر نصيحت ايديجي ديمكدر (نيكخواه اضافتي بيانيه نيكخواه وصف تركيبيدر ايو استيجي ديمكدر خيرخواه معناسنه (كوش دل بيانيه يعني قلبي قولاغنه (با حرف صله (آن ستمكاره اضافت لاميه ستمكار ظالم معناسنه زيرا كار لدات فاعلدر شاه ستمكاردن بدل يا عطف بيان اولور (محصول بيت) نه خوش ديدي اول خيرخواه اولان ناصح اول ستمكار وظالم پادشاهك قلبي قولاغنه (كفتك مفعول قولي بيت آتيدر وزن ايچون ناصحك

حاسنده کسره اشباع اولنور * که از ظلمات ظلم اندیشه کن * پی آزمون
عدل را پیشه کن * که حرف رابط مقول قول (ظلمات ظلم مصدرك
فاعلنه اضافتیدر (ظلمات قره کولق دیمکدر (اندیشه کن فکر ایله
دوشون دیمکدر (پی بونده تعلیل ایچوندر که لام جاره معناسنه
(آزمون تجربه معناسنه اسمدر الف ممدوده ایله (عدل را رادات
مفعول (پیشه کن صنعت ایله وعادت ایله دیمکدر ایکی مصراعده
اولان کن لر امر حاضر مفرددر (محصول بیت) ناصح پادشاه ظالمه
بو کونه نصیحت ویروب دیدیکه ظلمك قره کولقدن یعنی شر وضررندن
فکر ایله دوشون تجربه ایچون عدلی صنعت ایله یعنی بطریق الامتحان
بر کره عدالت ایله (مصراع ثانیده آزمونك زاسی وعدل رانك لامی
متحرك اوقومق کرك تا وزن درست اوله * اکر عدلت از ظلم ناید فره *
دکر باره بادر ره ظلم نه * عدلت تا ضمیر خطاب (نایده مصروف (ناید
نیایددن مخففدر فعل نفی مستقبل مفرد غائب کلمز دیمکدر (فره فانك
کسری وفتحی ورانك کسری وهاء اصلیه ایله بونده خوش دیمکدر
(نایدك مفعول صریحی معانی مشترکی ایچندن زیاده لك معناسنی
اخذ ایدن خوش طبع دکل ایمش (دکر بونده دخی معناسنه در (باره
بر کره دیمکدر (پا ایاق (درحرف ظرف (ره ظلم بیانیه (نه نونك کسری
وهاء اصلیه ایله امر حاضر مفرددر قوی دیمکدر پانك مفعول
صریحیدر ره غیر صریحی (محصول بیت) اکر عدل سکا خوش
کلمز ایسه بر کره دخی ظلم یولینه لیاق قو یعنی تجربه طریقیله
عدالت ایله اکر عدالت خوش کلمز ایسه یعنی طبعکه ملایم کلمز ایسه
ظلمه شروع ایله (عروض) بو مثنوی بحر متقارب مثمن محذوفدر که
مقدما بیان اولنمشدر * در تواریخ چنانست پنج هزار سال سلطنت
عالم تعلق بکبران ومغسان داشت واین دولت درخانه دان ایشان بود
زیرا که بارعایا عدل میکردند وظلم روانمی داشتند در خبر است که
خدای تعالی بداود علیه السلام وحی کرد که قوم خویش را بکوی که
پادشاهان عجم را بد نکویند ودشنام ندهند که ایشان جهان را
بعدل آبادان کردند تا بندکان من دروی زندکانی میکنند * در حرف
ظرف (چنانست انجلیندر دیمکدر (پنج هزار سال بش بیك یل

(سلطنت عالم لامیه (تعلق تفعل بابندن مصدردر (بکبران با حرف
صله (الف نون ادات جمع (کبر آتش پرسته دیرلر کاف عربك فتحیله
عربیسده مجوس دیرلر (مغان الف نون ینه ادات جمع (مغ میمك ضمیله
مطلقا کافره اطلاق اولنور (داشت فعل ماضی مفرد غائب طوتدی
دیمکدر اما بو یله یرلرده همان ایلدی معناسنی افاده ایدر (واین دولتدن
مرادی غالبا عجم دولتیدر زیرا اوائل عجم دولتی آتش پرست ایدیلر
(خانه دان صوی صوب معناسنه (ایشانه اضافت لامیه (وکبران
ومغانه راجع (بود ادات زمانیه (زیرا که ادات (بارعایا با حرف صله
رعایا رعیه نك جمعی (میکردند می حکایت حال ماضی (کردند فعل
ماضی جمع غائب ایلرلر ایدی دیمکدر (روا رانك فتحی ایله جائز معناسنه
نمی داشتند نون حرف نفی (می ادات حکایه داشتند فعل ماضی
جمع غائب طوتمزلر دیمکدر (درخبراست خبرده وارد اولمشدر دیمکدر
(که حرف رابط (بداود با حرف صله داود پیغمبران ذیشاندن برینك
اسمیدر که سلیمان علیه السلام ك پدری وحضرت زبورا کا نازل
اولمشدر ولآواز لطیف ایله معروف ونبوت وسلطنتی جمع ایدنلردندر
(وحی حق تعالی جانبندن بالواسطه یا بلا واسطه کلان اخباره دیرلر
(که حرف بیان (قوم خویش بیانیه (را ادات مفعول وصله (بکوی
امر حاضر مفرد در سویله دیمکدر (پادشاهان عجم بیانیه (را بنه
سابق کبی (بد کوتو دیمکدر بونده مذمت معناسنه (نکویند فعل نفی
مستقبل جمع غائب سو یلمیه لر دیمکدر (ودشنام دالك ضمی وشینك
سکونیله سوکمك عربجه سب دیرلر (ندهند و یرمیه لر دیمکدر فعل نفی
مستقبل جمع غائب (که حرف بیان (جهانرا را ادات مفعول (بعدل
با حرف مصاحبت (آبادان معمور دیمکدر (کردند فعل ماضی جمع
غائب ایلدیلر دیمکدر (تا حرف تعلیل (بندکان من لامیه (وی ضمیری
جهانه راجعدر (زندکانی یا حرف مصدر دیریلك دیمکدر (میکنند
ایلیه لر دیمکدر فعل مضارع جمع غائب (محصول ترکیب) تواریخده
بونجلین مذکوردر که بش بیك ییل عالمك سلطنتی آتش پرستلره
وکافرلره تعلق ایلدی یعنی سلطنت بو قدر مدت انلرده طوردی
و بو دولت یعنی عجم دولتی انلرك خانه داننده ایدی زیرا که رعایایه عدل

ایندرلردی وظلمی لایق طوتمزلردی یعنی جائز کورمزلردی (خبرده وارد اولمشدرکه الله عظیم الشان داود پیغمبره وحی ایلدیکه کندو قومکه سویله که عجم پادشاهلرینی مذمت یعنی حقلرنده نامنزا سو یلیـه لر وسوکیه لر زیرا که انلر جهانی عدل ایله معمور ایلدیلر تا کیم بنم قوللرم انده تعیش ایتسنلر ایچون (قطعـه) عدل وانصـاف دان نه کفرونه دین * الجه درحفظ ملك درکارست * دان فعل امر مخاطبدر بیل دیمکدر اما بونده مجرد خبردن عبـارتدر (نه لر حرف نفی لردر (حفظ ملك مصدرك مفعولنه ملك میمك ضمیله سلطنت معنـاسنه (در کارست بحسب اللغه ایشده در دیمکدر اما استعمالده ایشـه یرار دیمك اولور (محصول بیت) عدل وانصاف بیل یعنی عدل وانصافدر کفر ودین دکلدر اول نسنه که سلطنت حفظنده ایشـه یرار یعنی سلطنت وممالکی محافظه ده عدل لازمدر کفر ودینك مدخلی یوقدر حاصلی سلطنت عدل ایله حراست اولنور کفرو دین ایله دکل اکر عدلدن صکره دینده اولورسه نورعلی نور اولوب اعلا واولی اولور * عدل بی دین نظام عالم را * بهتر ازظلم شاه دیندارست * عدل بی دین لامیه کافرك عدلی دیمکدر (نظام عالم را را حرف تعلیل لام جاره معناسنه نظام عالم ایچون دیمکدر (بهتر به بانك کسری وهاء اصلیه ایله ایك دیمکدر (تر ادات تفضیـل بکرك دیمك اولور (ظلم شاه دیندار لامیه وبیا نیـه (دیندار وصف ترکیبیدر مسلمان معنا سـنه (محصول بیت) نظام عالم ایچون یعنی نظام عالم خصوصنده دین سز کافرك عدلی مسلمـان اولان پادشاهك ظلمندن یکرکدر یعنی عـدل کافردن دخی صادر اولسه مستحسندر نته کیم نوشروان کافر ایکن عادل دیمك جائز اولور و پادشاه زمانه مسلم ایکن عادل اطلاقی جائز دکلدر کما نقل من جمیـع الفقهاء مکرتأ ویل ایله اطلاق اوله کما قاله الشعرا فی قصـایدهم (عروض) بوقطعه بحر خفیفدندر که مکرر بیان اولنـدی (حکمت) قرین پادشاه حکیم فکرت پیشه باید نه ندیم هزل اندیشـه زیرا که ازان بدرجات کمال براید وازین بد رکات نقصان کراید * قرین پادشاه لامیه (حکیم فکرت پیشه بیا نیه فکرت پیشه وصف ترکیبیـدر فکر صنعتلی دیمکدر یعنی عواقب اموری بیلود

معناسنه (باید فعل مضارع مفرد غائب بایدندن یابایستندن زیرا
نانك ما قبلی سین اولسه احوال ثلثه سندن سینی حذف قیلنمشدر
کرکدر دیمکدر (نه حرف نفی مابعدی جمله سنه مصروفدر (ندیم
هزل اندیشه بیانیه (هزل اندیشه وصف ترکیبیدر مسخرلق دوشنیجی
دیمکدر بونده ده بر باید تقدیری قاعده سنجه سندر (زیرا که ادات
تعلیل (ازان اشارتدر حکیم فکرت پیشه یه (بدرجات کمال باحرف
صله اضافتی بیانیه (درجات درجه نك جمعی مقام عالیه ترقی یه دیرلر
(برآید فعل مضارع مفرد غائب چقار دیمکدر یعنی مترقی اولور
(وازین اشارتدر ندیم هزل اندیشه یه (بدرکات نقصان بدرجات
کمال کبیدر که مقام اسفله تنزله دیرلر (کراید فعل مضارع مفرد
غائب کاف عجمك کسریله میل ایدر دیمکدر کراید ایله برآید فعللرینك
فاعللری پادشاهه راجعدر (محصول ترکیب) پادشاهك قرینی
عاقل ومدبر حکیم کرکدر ندیم بیهوده کو لازم دکل زیرا که حکیم
عاقلدن پادشاه کمال درجه لرینه ترقی ایدر چقار وندیم یافه‌در ایدن
نقصان درکه لرینه تنزل ایدر (قطعه) هر نکته کاید ازلب دانا
چوکوهر یست * خوش آنکه ساخت کنج کهر درج سینه را *
(کاید اصلنده که آیددر (که حرف رابط صفت (آید فعل مضارع
مفرد غائب (لب دانا لامیه لب بونده دهان معناسنه‌در (دانا صفت
مشبهه در عالم معناسنه (چو ادات تشبیه (کوهر جوهر دیمکدر
(یاحرف وحدت (سین وتاادات خبر (آنکه انکس که تقدیرنده‌در که
حذف وایصال اولنوب که حرفیندن اسمینه نقل اولنمشدی (ساخت
فعل ماضی دوزدی دیمکدر بونده مطلق اولدی دیمکدر (کنج کهر
بیانیه کنج کاف عجمك فتحیله خزینه دیمکدر (کهر کاف عجمك ضمی
وهانك فتحیله مرادف کوهردر (درج سینه مجازا لامیه درج دلك
فتحیله حجره معناسنه‌در ضمیله صندوقچه معناسنه در ایکیسنده ده
معناده مساغ واردر (را ادات مفعول (محصول بیت) هر نکته که
عالمك اغزندن چقسه یعنی سویلدیکی کلامك هر بری برجوهردر
خوش اول کیمسه که جوهر خزینه سی ایلدی سینه حجره سنی یاسینه
صندوقچه سنی یعنی عالمك کلام درربارینه دروتی جوهر خزینه سی

ایلدی حاصلی کلاملرینی حفظ ایدوب حرزجان ایلدی * دانا دل از
جواهر حکمت خزینه است * ازخویشتن مدار جدا آن خزینه را *
دانادل بوندە عالم دیمکدر (جواهر جواهرك جمعی (مدار فعل نهی مفرد
غائب (جدا جیمك ضمیله بعید دیمکدر (خزینه را را ادات مفعول
(محصول بیت) عالم حکمت جواهرلرندن خزینه در کندکدن بعید ایله
اول خزینه یی یعنی دائما انیس وجلیسك علما وفضلا اولسون حاصلی اثلردن
برآن منفك اولمه (عروض) بوقطعه بحر مضارع اخربدر که سابقا مکررا
بیان اولنمشدر (حکایت) بامدادی موبد موبدان باقباد هم عنان میرفت
مرکب وی بدفع فضلات قوایم خودرا ازدم تاسم بیالود تشویر تمام
بوی راه یافت * بامدادی یا حرف وحدت بامداد صباح وقتی دیمکدر
(موبد میمك ضمیله وباء موحدەنك فتحیله دانای مغان وحاکم آتش
پرستان معناسنه در (موبدان انك جمعیدر اضافتله معنی آتش پرستلر
عالملرینك عالمی دیمك اما بونده قباد قرینه سیله مطلقا دانایان وعالم
العلماء معناسنه در (قباد قافك ضمیله نوشیروانك باباسی اسمیدر که قرق
ییل ایران زمینده پادشاهلق ایلمشدر وآتش پرستدر (هم عنان هم
ادات جمعدر عنان دیزکین دیمکدر ترکیجه آت باشی برابر دیرلر (می
حکایة حال ماضی (مرکب وی موبد موبدانك بندیکی حیوان (بدفع
فضلات با حرف سبب دفع فضلات مصدرك مفعولنه اضافتیدر
یدفع فضلات بسنهله مهسیله (قوایم خودرا لامیه (را ادات تخصیص
قوایم قائمەنك جمعیدر که آیقلری دیمکدر (دم دالك ضمیله قویرق
معناسنه عربجه ذنب دیرلر (تا حرف انتها (سم سینك ضمیله طرناق
معناسنه در (بیالود با حرف تأکید یا همزەدن منقلب الود فعل ماضی
مفرد غائب بولاشدردی یعنی آلوده ومردار ایلدی دیمکدر (تشویر
تانك فتحی وشینك سکونیله خجالت معناسنه در (بوی با حرف صله وی
ضمیری موبد موبدانه راجعدر (یافت فعل ماضی مفرد غائب
(محصول ترکیب) موبد موبدان قباد ایله ات باشی برابر صباح وقتی
کیدر ایدی موبد موبدانك بندیکی حیوان بسته‌هله مکله کندی
آیقلرینی قویریغندن طرناغنه وارنجه تلویث ایدوب بولاشدردی
موبد موبدانه تمام خجالت یول بولدی یعنی خجیل اولدی * دران اثنا

قباد

قباد ويرا ازآداب همركابى ملوك وهمعنانى سلاطين سؤال كردو كفت*
(ويرا راادات صله ضميرموبد موبدانه رانجعدر (آداب همركابى
ملوك لاميه‌لردر آداب ادبك جميدر همركاب همعنان كبيدر (همعنانى
سلاطين عطف تفسيريدريالر حرف مصدر (معلوم اوله كه بويالره
همزهٔ توسل الحاق ايملك لازم دكلدر حركه اضافت يايه ويريلور
همزه ايله اوقوانلرفارسيله توغلى يوقدر (ملوك ملكك جمعى (سلاطين
سلطانك جميدر (كردو كفت فعل ماضى مفرد غائبلردر (محصول تركيب
اول أثناده يعنى موبد موبدانك مركبى اياقلرينى تلويث ايتديكى أثناده
قباد شاه ملوككه همركابلغنك وسلاطينك همعنانلغنك يعنى پادشاهلر
ايله آت باشى برابر كتمه نك ادبلرندن سؤال ايلدى موبد موبدان
ديدى* يكى آنست كه درشبى كه بامداد آن باپادشاه سوارى خواهد كرد
مركب خودرا چندان علف ندهند كه بامدادان موجب تشوير راكب
كردد قباد استحسان وى كردو كفت بدين حسن كياست وصدق فراست
است كه رسيدهٔ باآنچه رسيدهٔ * انست اولدر كه ديمكدر (درشبى در
حرف ظرف يا حرف تنكير (باپادشاه با حرف مصاحبت (سوارى يا حرف
مصدر (سوارسينك ضميله راكب معناسنه‌در (خواهند فعل مضارع
جمع غائب (كرد بونده مضارعه مقارن اولديغندن مصدر معناسنه‌در
(مركب خود بيانيه (را ادات مفعول ز چندان اولقدر ديمكدر (علف
حركتين ايله طواريه جكى اوته ديرلر (ندهند فعل نفى مستقبل جمع
غائب (موجب بونده سبب معناسنه‌در (تشويره اضافت فاعلك مفعوله
اضافتيدر (راكبه اضافتى لاميه (كردد فعل مضارع بونده شود
معناسنه‌در اوله ديمكدر (استحسان وى مصدرك مفعولنه اضافتيدر
وى ضميرى موبد موبدانه راجعدر (بدين با حرف مصاحبت دال همزه‌دن
مبدلدر (حسن كياست مصدرك فاعلنه اضافتيدر (كياست كافك
كسريله حماقت مقابليدر كه عاقللك معناسنه (صدق فراسته بويله
فراست برنسنه‌يى دقت ايله ادراك ايلمكه ديرلر (كه حرف بيان (رسيده
ماضيدن قسمدر يا حرف خطاب وهمزه حرف توسل (باآنچه با حرف
مصاحبت (رسيدهٔ ينه سابق كبى رسيدهٔ باآنچه رسيدهٔ يرينه يافتهٔ آنچه
يافتهٔ يازان بو نسخهٔ قندمبولمش بلم زيرا جميع يانمزده اولان نسخه‌لر

بزم بازدیغمز کبیدر لکن معنا صحیحدر (محصول ترکیب) موبد موبدان
آداب همعنانی دن جواب ویروب دیدیکه بری اولدرکه شول کیجه که
صباح پادشاه ایله سوارا ولمق دیلر یعنی پادشاه ایله همرکاب اوله جقلری
صباحک کیجه سی کندو مرکبنه یعنی بنه جکی حیوانه اولقدر علف
ویرمیه لر که صباح بنیجینک خجالتنه سبب اولور یعنی بو یله دفع فضلات
ایتمکله قوائمنی ملوث ایدوب راکبی تخجیل اوله قبادشاه اکا استحسان
ایلدی یعنی تحسین ایلدی ودیدی بوزکا وعقللی لکک کوزللکیله وبو
دقت نظرک طوغریلغیله ایرشمش سین اول نسنمیه که ایرشمش سین
یعنی بومرتبه حکمته وجهانده شهرته بوفراست وکیاستله ایرشمش سین
(قطعه) ناخردمند که برقاعدهٔ طبع رود * همه آداب وی افتدزره صدق
وصواب * ناخردمند حرف نفی ایله جاهل دیمکدر (که حرف رابط
صفت (قاعدهٔ طبع لامیه (رود فعل مضارع مفرد غائب کیدر
دیمکدر (آداب وی لامیه (افتد فعل مضارع مفرد غائب افتیدن دن
یاافتادندن زیرا مصدر دالینک ماقبلنده الف اولسه حذف اولنور
دوشر دیمکدر (زه صدق بیانیه زه راهدن مخفف زیرا هادن مقدم
الف واقع اولسه الفک حذفی واثباتی جائزدر (محصول بیت) جاهل که
قاعدهٔ طبع اوزره یوریه یعنی مقتضای طبع بی ادراکی اوزره حرکت
ایلیه انک جمیع آدابی صدق وصواب یولندن دوشر یعنی طریق
مستقیمدن بعید اولور حاصلی برفعلی صوابه اصابت ایلمز زیرا عقلی
دلالت ایلمز * لیک بخرد که بدستور خرد کار کند * شود ازحسن کیاست
ادب آموزدواب * لیک بونده استثنادر (بخرد باء عربک فتحی وکسری
وخاء معجمه نک سکونیله عاقل دیمکدر (که حرف رابط صفت بدستور
خرد لامیه باحرف مصاحبت (دستور دالک فتحیله اجازت واذن معناسنه
ضمیله وزیر وقانون وقاعده دیمکدر بونده دالک ضمیله قاعده معناسنه
اولمق دخی جائزدر (خرد خاء معجمه نک کسریله عقل معناسنه (کار
کاف عربیله ایش دیمکدر (کند فعل مضارع مفرد غائب ایلیه دیمکدر
(شود فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر شویدن دن یاعلی خلاف
قیاس شدن دن (حسن کیاست مصدرک فاعلنه در (ادب آموز وصف
ترکیبیدر ادب اوکردیجی دیمکدر دوابه اضافت مفعولنه در (محصول بیت)

جاهلک

جاهلك حالی وشانی مذکور کبیدر لکن عاقل که عقلك ذنیله یا قاعده‌سیله
ایش ایلیه یعنی افعالنی قانون عقله تطبیق ایلیه ذکاسنك کوزللکندن
دوابه ادب اوکردیجی اولور یعنی انسانی تأدیب وتربیه شویله طورسون
چهارپا ومواشی‌یه دخی تعلیم آداب ایدر (عروض) بو قطعه بحر
رملدندر که جمیع اجزاسنه خبن طاری اولمشدر الا ایکی صدری
سالمدر وایکی عروضنه حذف وضربلرینه قصر طاری اولمشدر که
بر بیتی فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن فعلاتن فعلاتن فعلاتن
فعلات اولوب رمل مخبون محذوف مقصور اولور (حکمت) مقربان
سلاطین چون کسانی اند که بکوهی بلند بالا میروند اما عاقبت بزلازل قهر
ونوازل دهر از ان کوه بزیر خواهند افتاد وشك نیست که افتادن بلند
تران سختتر خواهد بود و بزیر امدن فروتران سهلتر * مقربان مقربك
جمعیدر (سلاطین سلطانك جمعیدر اضافتی مفعولك مفعولنه ومبتدا
(چون ادات تشبیه رکسانی یا حرف تنکیر الف نون ادات جمعدر (اند
ادات خبر جمعدر (که حرف بیان (بکوهی با حرف صله یا حرف
وحدت (بلند یانك ضمیله یوکسك دیمکدر که کوهك وصفیدر (بالا
یوقرو دیمکدر (می روند می ادات تأکید روند فعلی مضارع جمع غائب
کیدرلر دیمکدر (بالا میروند یوند یوقرو چقارلر دیمکدر (بزلازل قهر
با حرف صله اضافت بیانیه زلازل زلزله‌نك جمعیدر (ونوازل دهرده
بویله نازله‌نك جمعیدر زلازل قهر ونوازل دهردن مراد تلونات کونیه
وقضاء اسمانیه‌در (ازان کوه اول طاغدن (بزیر با حرف صله زیر
اشاغی دیمکدر (خواهند فعل مضارع جمع غائب دیلرلر دیمکدر
(افتاد مضارعه مقارن اولدیغندن مصدردر بویله یرلرده خواهند
افتاد دوشیسرلر دردیمك اولور (خواهد شد اولیسر دردیمك اولدیغی
کبی (شك شبهه دیمکدر (که حرف بیان (افتادن بلند تران مصدرك
فاعلنه (فروتر الحق دیمکدر الف نون نه سابق کبی (سهلتر اسان رك
دیمکدر (محصول ترکیب) پادشاهلرك مقربلری شول کیمسه‌لر کبیدر که
یوکسك طاغه چقارلر اما عاقبت تلونات کونیه وحوادثات دهریه
سببیله اول طاغدن اشاغی دوشسه‌لر شبهه یوقدر که یوکسکده
اولانلرك دوشمه‌لکی مشکلرك اولیسردر والحقلرك اشاغی کلمه‌سی

اسانر كدر (مثنوى) بودايوان قرب شاه والا * بان ايوان مرو بسيار
بالا * بود بانك ضمى وواولك فتحيله فعل مضارع مفرد غائبدر اولور
ديمكدر (ايوان فاعلى (قرب‌ه اضافتى مجازا بيانيه (قرب شاهه لاميه
ايوان همزه‌نك فتحيله بو يله يرلرده قصر معناسنه‌در (والا عالى
ويوكسك معناسنه‌در كه بودك مفعول صريحيدر (بان باحرف صله
(مر ونهى حاضر مفرد مخاطب كتمه ديمكدر (بسيار چوق ديمكدر
زياده معناسنه ديين زياده خطا ايلمش (بالا يوقرو ديمكدر (محصول بيت)
شاهك قربى ايوانى يوكسك اولور يعنى يوجه‌در اول ايوانه چوق
يوقرو كتمه يعنى يوقروسنه هوس ايتمه حاصلى مناصب عاليه يه عروج
ايتمه خير الامور اوساطها بى پيشه قيل كه متضرر اولميه سين * كه ترسم
چون دران ايوان درافتى * زهر افتادۀ محكم ترافتى * كه حرف تعليل
(ترسم فعل مضارع متكلم وحده قورقرم ديمكدر (در حرف تأكيد
(افتى فعل مضارع مفرد مخاطب دوشه سين ديمكدر (هر ادات سور
(افتاده دوشمش ديمكدر (ياحرف وحدت همزه حرف توسل (محكم
قوى معناسنه‌در (محصول بيت) بيت اوله تعليل واقع اولمشدر كه
تقرب پادشاهه هوس ايتمه زيرا قورقرم كه چونكه اول ايواندن
دوشه سين يعنى غضب پاشاهه مبتلا اولوب نظرندن ساقط اوله سين
هر بر دوشمشلردن محكمرك دوشرسين يعنى بر مصائبه مبتلا اولورسين كه
هيچ بر كيمسه سندن اول اول مصيبته كرفتار اولمشدر (عروض)
بو مثنوى بحر هزج مسدسدركه عروض وضربنه حذف طارى
اولمشدر حذف آخرده اولان سبب خفيفى ساقط قلمغه ديرلر مفاعيلن دن
لن دوشوب مفاعى قالور فعولن انك يرينه كلور بويله اولنجه بر مصراعى
مفاعيلن مفاعيلن فعولن اولوب هزج مسدس محذوف اولور
(حكمت) مى بايد كه پادشاهرا نديمان منهيان راست كردار بركار باشند
تا احوال رعايا وكاشتكان برايشان بوى رسانند * مى حرف تأكيد بايد
فعل مضارع بايدندن يابايستن دن كه سينى حذف قبيلندن كركدر
ديمكدر (كه حرف بيان پادشاه را را ادات مفعول (نديمان الف ونون
ادات جمعدر (منهيان‌ده بويله در منهى ميمك ضمى ونونك سكونيله
افعال بابندن اسم فاعلدر انهاايديجى يعنى اعلام ايديجى ديمكدر

نديمان

ندیمانك منهیانه ومنهیانك راست كفتاره موصوفك صفته اضافتلریدر
راست كفتار وصف ترکیبیدر طوغری سوزلی معناسنه (راست كردار ده
بویله طوغری عمللی دیمكدر (كردار كاف عربك فتحیله كرد ایله آردن
مركب عمل معناسنه در اسم مصدردر لكن كافك كسری غلط مشهوردر
(كار حرف استعلا ایله ایش اوزره یعنی تفتیش و تفحص اوزره (باشند
اولهلر معناسنه فعل مضارع جمع غائب (تا حرف تعلیل (احوال
حالك جمعی (رعایایه اضافت لامیه رعایا رعیه نك جمعی (كماشتكان
الف ونون ادات جمع كاف هادن مبدل كماشته كاف عجمك ضمیله اسم
مفعولدر حواله اولنمشلر یعنی حاكملر دیمكدر (ایشان ضمیر جمع رعایایه
راجعدر (بوی با حرف صله وی ضمیر پادشاهه راجعدر (رسانند فعل
مضارع جمع غائب ایرشدیرهلر دیمكدر الف نون ادات تعدیه لازمی
رسندكلور (محصول تركیب) كركدر كه پادشاهه طوغری سوزلی وصحیح
عمللی انها واعلام ایدیجی ندیملر ایش اوزره اولهلر یعنی امور عالمی تفتیش
وتفحص ده اولهلر تا كم رعایانك ورعایایه حاكم وضابط اولنلرك احوالنی
پادشاهه ایرشدیرهلر یعنی اعلام ایدهلر حاصلی امور عباد اللهی شاهه
اعلام وخبر ویریجی طوغری سوزلی ندیملر لازمدر كه علی ماهو حقه
احوالی اعلام ایلیهلر * كویند اردشیر بابكان پادشاه آكاه بود چون
ندیمان بامداد پیامدندی بكفتی كه فلان كس امشب چه خورده است و
بافلان زن وكنیزك صحبت داشته است وهرچه كرده بودی وكفتی نامردان
كمان بردند كه از آسمان بوی فرشته آید واورا آكاهی دهد *(كویند
نقل ایدرلر دیمكدر (اردشیر ملوك پیشیندن ایكی پادشاهك اسمیدر
تواریخ عجمده مذكور اولدیغنه كوره بری اردشیر اسفندیار بری اردشیر
بابكان بونده بابكان قیدیله اردشیر اسفندیاردن احتراز ایتمشدر
نته كیم سودی مرحوم كلستان شرحنده شیخ سعدی قدس سره
حضرتلرینك درسیرت اردشیر بابكان دیدوكی یرده علی ماهیه علیه
بیان ایتمشدر (پادشاه آكاه بیائیه آكاه الف ممدوده ایله غافلك ضدیدر
(بود ادات زمانیه در (چون حرف تعلیل (بیامدندی با حرف حكایه
بیامدند باء استقبالیه ایله و یاء مبدله ایله فعل ماضی جمع غائب كلهلر
ایدی دیمكدر (بكفتی با و یاسابق كبی سویلردی دیمكدر تحشده فاعلی

اردشیره راجعدر (كه حرف رابط مقول قول (فلان الفظ كنایه دندر بونده برشخص معین مراد اولنور (امشب بوكیجه دیمكدر (ام ایندن مبدلدرتته كه بیان اولندی (چه نه دیمكدر (خورده ماضیدن قسمدر ییش یعنی اكل ایلمش (با حرف مصاحبت (كنیزك كافین عربیین ایله جاریه دیمكدر (داشت ماضیدن قسمدر طوتمش معناسنه (كرده ده بویله ایلمش دیمكدر (بودی ده (وكفتی ده یللر حكایهٔ حال ماضیلردر (تا حرف انتها (كمان كاف عجمك ضمیله ظن معناسنه در (بردندی یا یته ستابقلر كبی (بردند فعل ماضی مفرد غائب ایلتورلر ایدی یعنی ظن ایلرلر ایدی (كه حرف بیان (بوی باحرف صله وی ضمیر اردشیره راجعدر (فرشته مطلق ملك دیمكدر (آید فعل مضارع مفرد غائب او) ضمیر اردشیره راجعدر (رالدات صله آكاهی باحرف مصدر آكاه) بونده خبر معناسنه در مجازا (دهد فعل مضارع مفرد غائب دهیدندن داد ندن دكل زیرا دهیدن لغتدر قاعده ده مساعده وار لیكن خلاف قیاسه كیتمك خلاف عقلادر (محصول تركیب) نقل ایدرلر اردشیر بابكان آكاه ومتیقظ پادشاه ایدی یعنی زیر حكومتنده اولان رعایا و برایانك احوالنه مطلع ایدی چونكه ندیملر صباح وقتی كلورلر ایدی اردشیر سویلردی بوكیجه فلان كیمسه نه ییمشدر وفلان عورت و یا جاریه ایله صحبت ایلمشدر وهرنه كه ایلدیسه سویلردی تا خلق ظن ایلردیكه كوكدن ملك كلور واردشیره خبر و یرر حاصلی كمال مرتبه امور ناسه اطلاع كلیسی وار ایدی حقیر بومثلك بالایه ربطنی درككده قاصر اولدم لكن شوقدر ربط ایده بیلدم كه اردشیر آكاه اولدیغندن ندیمانك انتباهنه محتاج دكل ایدی اما اكر پادشاه بویله بذاته متیقظ اولمازایسه برمرو قظدن لازمدر كه انلرمقربان وندمادر اما مراد مصنف بو اولدیغنه دخی جزمم یوقدر نظار ذوی العقولدن التماسم اولدر كه قصوره نظر ایتمیوب عفو بیوره لر * محمود سبكتكین نیز ازین قبیل بوده است * (محمود سبكتكین سلاطین عظامدن برینك اسمیدر ابن لفظی قاعدهٔ اعجام اوزره حذف اولنمشدر سبكتكینده كاف اول عربی وثانی فارسیدر (نیز دخی دیمكدر (ازین قبیل بوجنسدندر دیمكدر (بوده ماضیدن قسمدر اولمش معناسنه (محصول تركیب) محمود سبكتكین دخی بو طائفه

و بو جنسدندر يعنى پادشاهان آگاهدندر رحمه الله تعالى (قطعه)
چوشاه را نبود آگهى زحال سپاه * كجا سپاه زقهر وى احتراز كنند *
(چو حرف تعليل (شاه را را ادات تخصيص ايله نبودك مفعوليدر
(نبود فعل نفى مستقبل (آگهى يا حرف مصدر آگه آگاهدن مخففدر
قاعدهٔ اعجام اورده نته كه بيان اولندى (حال سپاه لاميه (كجا قنى
ديمكدر (قهر وى لاميه ضمير شاهه راجعدر (احتراز افتعال بابندن
مصدردر قچق معناسنه (كنند فعل مضارع جمع غائب ايدرلر ديمكدر
(محصول بيت) چونكه شاهك آگاهلغى اولميه حال سپاهدن قنى سپاه
انك قهرندن احتراز ايدرلر يعنى سپاه وعسكرى بيننده پادشاهك
نفوذى اولمز وانك غضب وخشمندن خوف ايلمزلر * بقصد ظلم
هزاران بهانه پيش آرند * بچنك فسق هزاران ترانه ساز كنند *
بقصد با حرف مصاحبت (ظلم اضافت بيانيه (هزاران بويله
يرده زياده كثرتدن عبارتدر (بهانه معروف تعلل معناسنه (پيش بلد
بجمله اوك معناسنه در (ارند فعل مضارع جمع غائب كتورلر ديمكدر
فاعلى سپاهه راجعدر (بچنك فسق با حرف مصاحبت اضافت
بيانيه (جيم وكاف فارسيلر ايله بونده موسيقى سازلرندن برسازك
اسميدركه خلاج يابنه مشابه در ومطلق آلت معناسنه دخى اولور (ترانه
ايرلمه يعنى نغمه وسرود معناسنه در (ترانه ساز وصف تركيبيدر
(محصول بيت) بيت اولى ايضاح و بياندركه پادشاه آگاه اولمزسه
عسكرى اندن خوف ايلمزلر ظلم قصديله نيجه نيجه بهانه اوكه كتورلر
يعنى پادشاهلرندن عدم خوفلرندن ناشى ظلم ايتمكه نيجه دوزلو بهانه
وعلت بولورلر فسق چنكيله نيجه نغمه سازلق ايدرلر يا فسق ايله
ترنم وترانه سازلق ايدرلر حاصلى اعلان فسق واظهار فجور ايدرلر
بو بيتده صنايعدن قتى وافر صنعت واردر واندن صكره برايهام لطيف
واركه برى چنك لفظنك نيجه وترانه لفظنك شاب امرد معناسنه
اولمسى تأمل ننل (عروض) بوقطعه بحر مجتث مخبوندركه مفاعلن
فعلاتن مفاعلن فعلات درمقدما بيان اولندى (حكمت) ارسطاطاليس
كويد بهترين پادشاهان آنست كه بكركس ماند كه كردا كرد او
مردار نه آنكه بمردار ماند كه كردا كرد دوكركس يعنى مى بايد كه وى

ازحال حوالی خود آگاه باشد وحوالی وی غافل نه آنکه وی ازحال خود غافل باشد وحوالی وی ازحال وی آگاه * ارسطاطالیس همزك فتحی وایکی طانك مدیله برحکیمك اسمیدرکه اسکندرك وزیری ایدی (گوید فعل مضارع مفرد غائب دیر دیمکدر (بهترین پادشاهان لامیه (به بانك کسری وهاء اصلیه ایله یك دیمکدر (تر ادات تفضیل (یاحرف نسبت نون حرف تأکید الف نون ادات جمع پادشاهلرك یکرکی دیمك اولور (آنست اولدر دیمکدر (که حرف بیان (بکرکس باحرف صله (کرکس کاف اول عربی وثانی فارسی اق بابا دیدکلری قوشدرکه دائما جیفه بیر (که حرف رابط صفت (ماند فعل مضارع مفرد غائب مانیدن دن بکزر دیمکدر (کردا کرد چب چوره دیمکدر وایکی گردیدن می کیدر (الف توسل ترکیبدر (اویه اضافت لامیه (او ضمیرکسه راجعدر (مردار میمك ضمیله باكك ضدیدر جیفه معناسنه (که حرف رابط صفت (نه آنکه یعنی نه آنجهت که (بمردار باحرف صله (که حرف بیان یعنی حضرت جامی بوکلامی تفسیر ایدوب بیورر (می باید می ادات تأکید (باید فعل مضارع مفردغائب (وی ضمیرلری پادشاهه راجعدر (حال حوالی خود لامیه لردر (حوالی حولی نك جمعیدر اطراف معناسنه (آگاه باشدك مفعول صریحی (بعض نسخه ده یا خبر واقعدر آگاه یرینه معنا یته یردر (حوالی وی لامیه (حال وینه بویله در (نه آنکه اویله دکل که دیمکدر (محصول ترکیب) ارسطاطالیس در پادشاهلرك یکرکی اولدرکه کرکسه بکزه یه که انك چب چوره سی مردار یعنی جوانبی مردار اولان کرکسه مشابه اولاندر اون دکلدر که یعنی پادشاهلرك یکرکی اول دکلدر که مرداره بکزه یه که انك اطرافی کرکس یعنی لطرافنده کرکس مجتمع اولان جیفه یه بکزه میه (جامی بوترکیبی تفسیر ایدوب بیورر که کرکدرکه پادشاه کندی حوالیسنك حالندن آگاه اوله و پادشاهك حوالیسی کندندن غافل اوله اویله دکلکه پادشاه کندی حوالیسنك حالندن غافل اوله و حوالیسی پادشاهك حالندن آگاه اوله حاصل کلام پادشاه رعایا وعسکریدن آگاه وعسکری پادشاهك حالندن غافل اولملی نته کیم جیفه دن

کرکس خبردار وجیفه غافل اما امر بالعکس اولوب کندو جیفهٔ علفل اطراف کرکس آکاه اولمق لایق دکلدر (قطعه) پادشه باید که باشد همچو کرکس باخبر * زانچه افتادست کردا کردش ازمردارها * پادشه مخفف پادشاهدر (باید و باشد فعل مضارع مفرد غائبلردر که کرکدر واوله معنالرینه (که حرف بیان (همچو ادات تشبیه (باخبر با حرف مصاحبت (زآنچه اول نسنه دنکه دیمکدر (افتادست واقع اولمشدر دیمکدر (کردا کردش شین ضمیر کرکسه راجعدر کردا کرد افتادک مفعول فیهی (ها ادات جمع (محصول بیت) پادشاه کرکدر که کرکس کبی خبر ایله اوله یعنی خبیر وآکاه اوله اول نسنه دنکه انک اطرافنده واقع اولمشدر مردارلردن یعنی کرکس اطرافنده اولان جیفه دن آکاه اولدیغی کبی پادشاه دخی جوانبنده اولان اهالیدن خبیر اولمق کرکدر * نی چو مرداری که کردش صف کشیده کرکسان * تیز کرده بهر نفع خود برو منقارها * نی مرادف نه (چو ادات تشبیه (مرداری یا حرف تنکیر (که حرف رابط صفت (کردش ضمیری مرداره راجعدر (کرد کاف عجمک کسریله چوره دیمکدر کشیده نک مفعول فیهی (کشیده ماضیدن قسمدر چکمش دیمکدر (کرکسان الف نون ادات جمع کشیده نک فاعلی (تیز کسکین دیمکدر (بهر ادات تعلیل (نفع خود لامیه (برو براودن مخففدر (منقار قوش بورننه اطلاق اولنور (ها ادات جمعدر (محصول بیت) شول مردار کبی دکل که یعنی پادشاه شول مردار وجیفه کبی اولمیه که انک اطرافنده کرکسلر صف چکمش منقارلرینی کندی نفعی ایچون تیز ایلمش حاصلی پادشاهک حالندن رعایا آکاه اولوب مضرتنه سعی ایلمیه لر بویله اولمق لایق دکلدر (عروض) بوقطعه بحر رمل مثمندر که یالکز عروض وضربنه حذف طاری اولمشدر مستغنی عن البیاندر * نوشین روان روز نوروزیا مهرجان بمجلس می داشت دید که یکی از حاضران که بار ونسبت خویشی داشت جامی زرین در بغل نهاد تغافل کرد وهیچ نکفت چون مجلس برشکست شنزابدار کفت هیچ کس بیرون نرود تا تجسس کنم که یک جام زرین درمی باید نوشین روان کفت بکذار که آنکس که کرفت باز نخواهد داد وانکس دید نمامی نخواهد کرد *

نوشین روان معروف (روز نوروز بیانیه نوروز کونی دیمکدر معلوم اوله که نوروز ایکیدر (بری کنش برج حمله نقل ایتدیکی کوندر و بو کونه اعجام بیننده اعتبار اولنور زیرا جلال الدین شاه تخته جلوس ایلدیکی کون بو وقته تصادف ایتکله وقتنك حکماسی رأس تاریخ اعتبار ایلمشلردر بوندن صکره بینلرنده عادت قالمشدر (و بریسی نوروز خوارزمی درکه نصاری و مجوس اعتبار ایدرلر اکا نوروز خوارزمی دیرلر ترکیجه قزل یمرطه تعبیر اولنور بو اول نوروزدن مؤخردر نته کیم سودی مرحوم کلستان شرحنده اسامی شهور یله وسائر تحقیقاتیله بیان ایلمشدر اما بونده مهرجان قرینه سیله نوروز خوارزمی دیدکلری وقت مراددرکه بوکونه جشن مغان دیرلر نصاری و مجوسك عید اکبریدر ایشته فتاوارده (من اهدی بیضة الی المجوس یوم النیروز فقد کفر) دیدیکی نوروز بودر وهم نوشروانه لایق و مناسب اولان نوروز ده بودر مجوسی اولمق حسبیله وهم نوروز جلالی هجرتدن درتیوز یتمش بش سنه سنده اعتبار اولنمشدر نوشروان میلاددن بویتك سکزنجی سنه سنده عمری تمام اولمشدر بوبله اولنجه نوشروان ایله جلال الدین ملکشاه بن الب ارسلان سلجوقینك بینی تماما بشیوز اوتوز سنه اولور بونده اولان نوروز نوروز عجم اولمق محالاتندندر خلاصه بو نوروز فی زماننا هذا مارتك یکرمی برنجی کونی اولور که قزل یمرطه دیرلر (مهرجان مهرکانك معربیدر و بوده ایکیدر (بری مهرکان خاصه (و بری مهرکان عامه بری اون التنجی کون و بری یکرمی برنجی کون بو تحقیقاتدن معلوم اولدیکه شارحك کلامی ژاژ اباقل بلکه اندن دون وسافلدر (مجلسدن مراد مجلس باده در (می ادات حکایهٔ ماضی (داشت فعل ماضی مفرد طوتاردی دیمکدر (دید فعل ماضی مفرد غائب کوردی دیمکدر (که حرف بیان (یکی بری دیمکدر (حاضران الف نون ادات جمع (که حرف رابط صفت (با حرف مصاحبت (او ضمیر نوشروانه راجعدر (نسبت خویشی بیانیه (با حرف مصدر خویش واو رسمیله بونده خصم دیمکدر (جامی یا حرف وحدت جام قدح دیمکدر (زرین یا حرف نسبت نون حرف تأکید التونلی یعنی مطلا دیمکدر (درحرف صله (بغل قولتق دیمکدر

نهاد

(نهاد فعل ماضی مفرد غائب قودی دیمکدر بونده سرقه دن عبارتدر
(تغافل مصدر در تفاعل بابندن غفلت اظهار ایلمك ترکیجه
کورمزلکدن کلمك (کرد فعل ماضی مفرد غائب فاعلی تحتنده
نوشروانه راجع ضمیردر (نگفت فعل نفی ماضی سویلمدی دیمکدر
(چون ادات شرط (بسر شکست تمام اولدی دیمکدن کنایتدر (شرابدار
یعنی شراب خدمتنه تعیین اولنان (نرود فعل نهی غائب کیتمسون
دیمکدر (تا حرف توقیت (تجسس تفعل بابندن مصدردر بونده ارامق
معناسنه‌در (کنم فعل مضارع متکلم وحده (که ادات تعلیل (در
حرف تأکید (می ادات حال (باید فعل مضارع مفرد غائب کرکدر
دیمکدر (بگذار باء تأکید ایله امر حاضر مفرد ترك ایله دیمکدر (که
حرف بیان (انکس اول کیمسه دیمکدر (که حرف رابط صفت (گرفت
طوتدی دیمکدر فعل ماضی مفرد غائب یعنی الدی دیمکدر (باز گرو
دیمکدر (نخواهد داد ویرمیه‌جکدر (که حرف رابط صفت (دید
فعل ماضی مفرد غائب کوردی دیمکدر (تمام اسم فاعلك مبالغه
صیغه‌سیدر قوجی دیمکدر (نخواهد کرد ایتمیه‌جکدر (محصول ترکیب)
نوشروان مهرجان ایله نوروز کونی مجلس طوتاردی کورديكه
حاضرلردن بری که کندی ایله خصملق نسبتی وارایدی برالتونلی جامی
قولتوغنه قودی یعنی قوینه صوقدی وکیزلدی نوشروان تغافل
ایلدی وهیچ سویلمدی چون مجلس بوزلدی یعنی آخر اولدی شرابدار
دیدی کیمسه طشره کیتمسون تا تجسس ایده‌یم که برجام زرین لازمدر
نوشروان دیدی ترك ایله یعنی ارامه که اول کیمسه که الدی ویرمز
واول کیمسه که کوردی قوجیلق ایلمز مراد کندودر * بعد ازچند
روز آن شخص پیش نوشروان آمد جامهای نو پوشیده وموزهای
نودرپای کرده نوشروان اشارت بجامهٔ وی کرد که این ازانست وی
نیز دامن ازموزه برداشت که این نیز ازانست بخندید ودانست که او
بضرورت واحتیاج برگرفته است پس فرمود تاهزار مثقال زر
بوی دادند * بعد ازچندروز نیجه کوندن صکره (آن اسم اشارتدر
(شخصدن مراد جام زرینی آلان کیمسه‌در (پیش بونده قبت
معناسنه‌در اضافتی لامیه (آمد فعل ماضی مفرد غائب کلدی دیمکدر

بزم بازدیغمز کیبدر لکن معنا صحیحدر (محصول ترکیب) مو بد مو بدان
آداب همعنانی دن جواب ویروب دیدیکه بری اولدرکه شول کیجه که
صباح بادشاه ایله سوارا ولمق دیلر یعنی پادشاه ایله همرکاب اوله جقلری
صباحك کیجه سی کندو مرکبنه یعنی بنه جکی حیوانه اولقدر علف
ویرمیه لرکه صباح بنیجینك خجالتنه سبب اولور یعنی بو یله دفع فضلات
ایتمکله قوائمنی ملوث ایدوب راکبی تخجیل اوله قبادشاه اکا استحسان
ایلدی یعنی تحسین ایلدی ودیدی بوزکا وعقللی لکك کوزللکیله وبو
دقت نظرك طوغریلغیله ایرشمش سین اول نسنه یه که ایرشمش سین
یعنی بو مرتبه حکمته وجهانده شهرته بوفراست وکیاستله ایرشمش سین
(قطعه) ناخردمند که برقاعدهٔ طبع رود * همه آداب وی افتدزره صدق
وصواب * ناخردمند حرف نفی ایله جاهل دیمکدر (که حرف رابط
صفت (قاعدهٔ طبع لامیه (رود فعل مضارع مفرد غائب کیدر
دیمکدر (آداب وی لامیه (افتد فعل مضارع مفرد غائب افتیدن دن
یاافتادندن زیرا مصدر دالینك ماقبلنده الف اولسه حذف اولنور
دوشر دیمکدر (زه صدق بیانیه زه راهدن مخفف زیرا هادن مقدم
الف واقع اولسه الفك حذفی واثباتی جائزدر (محصول بیت) جاهل که
قاعدهٔ طبع اوزره یوریه یعنی مقتضای طبع بی ادراکی اوزره حرکت
ایلیه انك جمیع آدابی صدق وصواب یولندن دوشر یعنی طریق
مستقیمدن بعید اولور حاصلی برفعلی صوابه اصابت ایلمز زیرا عقلی
دلالت ایلمز * لیك بخرد که بدستور خرد کار کند * شود ازحسن کیاست
ادب آموز دواب * لیك بونده استثنادر (بخرد باء عربك فتحی وکسری
وخاء معجمه نك سکونیله عاقل دیمکدر (که حرف رابط صفت بدستور
خرد لامیه باحرف صاحبت (دستورد الك فتحیله اجازت واذن معناسنه
ضمیله وزیر وقانون وقاعده دیمکدر بونده دالك ضمیله قاعده معناسنه
اولمق دخی جائزدر (خرد خاء معجمه نك کسریله عقل معناسنه (کار
کاف عربیله ایش دیمکدر (کند فعل مضارع مفرد غائب ایلیه دیمکدر
(شود فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر شویدن دن یاعلی خلاف
قیاس شدن دن (حسن کیاست مصدرك فاعلنه در (ادب آموز وصف
ترکیبیدر ادب اوکردیجی دیمکدر دوابه اضافت مفعولنه در (محصول بیت)

جاهلك

جاهلك حالی وشانی مذكور كبیدر لكن عاقل كه عقلك ذنیله یاقاعده سیله ایش ایلیه یعنی افعالنی قانون عقله تطبیق ایلیه ذكاسنك كوزللكندن دوابه ادب اوكردیجی اولور یعنی انسانی تأدیب وتربیه شویله طورسون چهارپا ومواشی یه دخی تعلیم آداب ایدر (عروض) بوقطعه بحر رملدندر كه جمیع اجزاسنه خبن طاری اولمشدر الا ایكی صدری سالمدر وایكی عروضنه حذف وضربلرینه قصر طاری اولمشدر كه بربیتی فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات اولوب رمل مخبون محذوف مقصور اولور (حكمت) مقربان سلاطین چون كسانی اند كه بكوهی بلند بالا میروند اماعاقبت بزلازل قهر ونوازل دهر ازان كوه بزیر خواهند افتاد وشك نیست كه افتادن بلند تران سختتر خواهد بود وبزیر امدن فروتران سهلتر * مقربان مقربك جمعیدر (سلاطین سلطانك جمعیدر اضافتی مفعولك مفعولنه ومبتدا (چون ادات تشبیه (كسانی یا حرف تنكیر الف نون ادات جمعدر (اند اداة خبر جمعدر (كه حرف بیان (بكوهی با حرف صله یا حرف وحدت (بلند یانك ضمیله یوكسك دیمكدر كه كوهك وصفیدر (بالا یوقرو دیمكدر (می روند می ادات تأكید روند فعلی مضارع جمع غائب كیدرلر دیمكدر (بالا میروند یوند یوقرو چقارلر دیمكدر (بزلازل قهر با حرف صله اضافت بیانیه زلازل زلزله نك جمعیدر (ونوازل دهریه بویله نازله نك جمعیدر زلازل قهر ونوازل دهردن مراد تلونات كونیه وقضاء اسمانیه در (ازان كوه اول طاغدن (بزیر با حرف صله زیر اشاغی دیمكدر (خواهند فعل مضارع جمع غائب دیلرلر دیمكدر (افتاد مضارعه مقارن اولدیغندن مصدردر بویله یرلرده خواهند افتاد دوشیسرلر دردیمك اولور (خواهد شد اولیسر دردیمك اولدیغی كبی (شك شبهه دیمكدر (كه حرف بیان (افتادن بلند تران مصدرك فاعلنه (فروتر الحق دیمكدر الف نون نه سابق كبی (سهلتر آسان رك دیمكدر (محصول تركیب) پادشاهلرك مقربلری شول كیمسهلر كبیدر كه یوكسك طاغه چقارلر اما عاقبت تلونات كونیه وحوادثات دهریه سببیله اول طاغدن اشاغی دوشسهلر شبهه یوقدر كه یوكسكده اولنلرك دوشمكلكی مشكلرك اولیسردر والچقلرك اشاغی كلمه سی

اسانرکدر (مثنوی) بود ایوان قرب شاه والا* بان ایوان مرو بسیار
با آلا* بود بانك ضمی و واوك فتحیله فعل مضارع مفرد غائبدر اولور
دیمکدر (ایوان فاعلی (قرب اضافتی مجازا بیانیه (قرب شاهه لامیه
ایوان همزه نك فتحیله بو یله یرلرده قصر معناسنه در (والا عالی
و یوکسك معناسنه در که بودك مفعول صریحیدر (بان باحرف صله
(مرونهی حاضر مفرد مخاطب کتمه دیمکدر (بسیار چوق دیمکدر
زیاده معناسنه دیین زیانه خطا ایلمش (بالا یوقرو دیمکدر (محصول بیت)
شاهك قربی ایوانی یوکسك اولور یعنی یوجه در اول ایوانه چوق
یوقرو کتمه یعنی یوقروسنه هوس ایتمه حاصلی مناصب عالیه یه عروج
ایتمه خیر الامور اوساطها یی پیشه قیل که متضرر اولمیه سین * که ترسم
چون دران ایوان درافتی* زهر افتاده محکم ترافتی* که خرف تعلیل
(ترسم فعل مضارع متکلم وحده قورقرم دیمکدر (در حرف تأکید
(افتی فعل مضارع مفرد مخاطب دوشه سین دیمکدر (هر ادات سور
(افتاده دوشمش دیمکدر (یا حرف وحدت همزه حرف توسل (محکم
قوی معناسنه در (محصول بیت) بیت اوله تعلیل واقع اولمشدر که
تقرب پادشاهه هوس ایتمه زیرا قورقرم که چونکه اول ایواندن
دوشه سین یعنی غضب پاشاهه مبتلا اولوب نظرندن ساقط اوله سین
هر بر دوشمشلردن محکمرك دوشرسین یعنی بر مصائبه مبتلا اولورسین که
هیچ برکیمسه سندن اول اول مصیبته کرفتار اولمشدر (عروض)
بو مثنوی بحر هزج مسدسدندر که عروض وضربنه حذف طاری
اولمشدر حذف آخرده اولان سبب خفیفی ساقط قلمغه دیرلر مفاعیلن دن
لن دوشوب مفاعی قالور فعولن انك برینه کلور بویله اولنجه بر مصراعی
مفاعیلن مفاعیلن فعولن اولوب هزج مسدس محذوف اولور
(حکمت) می باید که پادشاهرا ندیمان منهیان راست کردار بر کار باشند
تا احوال رعایا و کماشتکان برایشان بوی رسانند * می حرف تأکید باید
فعل مضارع بایدندن یا بایستن دن که سینی حذف قیلندن کرکدر
دیمکدر (که حرف بیان پادشاه را را ادات مفعول (ندیمان الف ونون
ادات جمعدر (منهیان ده بویله در منهی میمك ضمی ونونك سکونیله
افعال بابندن اسم فاعلدر انها ایدیجی یعنی اعلام ایدیجی دیمکدر

ندیمان

ندیمانك منهیانه ومنهیانك راست کفتاره موصوفك صفته اضافتلریدر راست کفتار وصف ترکیبیدر طوغری سوزلی معناسنه (راست کردارده بویله طوغری عمللی دیمکدر (کردار کاف عربك فتحیله کرد ایله آردن مرکب عمل معناسنه در اسم مصدردر لکن کافك کسری غلط مشهوردر (کار حرف استعلا ایله ایش اوزره یعنی تفتیش وتفحص اوزره (باشند اوله لر معناسنه فعل مضارع جمع غائب (تا حرف تعلیل (احوال حالك جمعی (رعایایه اضافت لامیه رعایا رعیه نك جمعی (کماشتکان الف ونون ادات جمع کاف هادن مبدل کماشته کاف عجمك ضمیله اسم مفعولدر حواله اولنمشلر یعنی حاکملر دیمکدر (ایشان ضمیر جمع رعایایه راجعدر (بوی باحرف صله وی ضمیر پادشاهه راجعدر (رسانند فعل مضارع جمع غائب ایرشدیره لر دیمکدر الف نون ادات تعدیه لازمی رسندکلور (محصول ترکیب) کرکدر که پادشاهه طوغری سوزلی وصحیح عمللی انها واعلام ایدیجی ندیملر ایش اوزره اوله لر یعنی امور عالمی تفتیش وتفحص ده اوله لر تا کم رعایانك ورعایایه حاکم وضابط اولنلرك احوالنی پادشاهه ایرشدیره لر یعنی اعلام ایده لر حاصلی امور عباد اللهی شاهه اعلام وخبر ویریجی طوغری سوزلی ندیملر لازمدر که علی ماهو حقه احوالی اعلام ایلیه لر * کویند اردشیر بابکان پادشاه آکاه بود چون ندیمان بامداد بیامدندی بکفتی که فلان کس امشب چه خورده است و بافلان زن وکنیزك صحبت داشته است وهرچه کرده بودی وکفتی تا مردمان کمان بردند که از آسمان بوی فرشته آید واورا آکاهی دهد * (کویند نقل ایدرلر دیمکدر (اردشیر ملوك پیشیندن ایکی پادشاهك اسمیدر تواریخ عجمده مذکور اولدیغنه کوره بری اردشیر اسفندیار بری اردشیر بابکان بونده بابکان قیدیله اردشیر اسفندیاردن احتراز ایتمشدر نته کیم سودی مرحوم کلستان شرحنده شیخ سعدی قدس سره حضرتلرینك درسیرت اردشیر بابکان دیدوکی یرده علی ماهیه علیه بیان بیلمشدر (پادشاه آکاه بیانیه آکاه الف ممدوده ایله غافلك ضدیدر (بود ادات زمانیه در (چون حرف تعلیل (بیامدندی با حرف حکایه بیامدند باء استقبالیه ایله ویاء مبدله ایله فعل ماضی جمع غائب کله لر ایدی دیمکدر (بکفتی با و یاسابق کبی سویلردی دیمکدر تحتنده فاعلی

اردشیره راجعدر (که حرف رابط مقول قول (فلان الفظ کنایه‌دندر
بونده برشخص معین مراد اولنور (امشب بوکیجه دیمکدر (ام ایندن
مبدلدرتته که بیان اولندی (چه نه دیمکدر (خورده ماضیدن قسمدر یمش
یعنی اکل ایلمش (باحرف مصاحبت (کنیزك کافین عربیین ایله جاریه
دیمکدر (داشت ماضیدن قسمدر طوتمش معناسنه (کرده ده بویله
ایلمش دیمکدر (بودی ده (وکفتی ده یللر حکایهٔ حال ماضیلردر (تا
حرف انتها (کمان کاف عجمك ضمیله ظن معناسنه در (بردندی
یاینه ساتقلرکبی (بردند فعل ماضی مفرد غائب ایلتورلر ایدی یعنی ظن
ایلرلر ایدی (که حرف بیان (بوی باحرف صله وی ضمیر اردشیره
راجعدر (فرشته مطلق ملك دیمکدر (آید فعل مضارع مفرد غائب
او) ضمیر اردشیره راجعدر (رادات صله آکاهی یاحرف مصدر
آکاه) بونده خبیر معناسنه در مجازا (دهد فعل مضارع مفرد غائب
دهیدندن داد ندن دکلدر زیرا دهیدن لغتدر قاعده ده مساعده وار
لکن خلاف قیاسه کتمك خلاف عقلادر (محصول ترکیب) نقل ایدرلر
اردشیر بابکان آکاه ومتیقظ پادشاه ایدی یعنی زیر حکومتنده اولان
رعایا و برایانك احوالنه مطلع ایدی چونکه ندیملر صباح وقتی کلورلر ایدی
اردشیر سویلردی بوکیجه فلان کیمسه نه ییمشدر وفلان عورت ویاجاریه
ایله صحبت ایلمشدر وهرنه که ایلدیسه سویلردی تاخلق ظن ایلردیکه
کوکدن ملك کلور و اردشیره خبر و یرر حاصلی کمال مرتبه امور ناسه
اطلاع کلیسی وار ایدی حقیر بو مثالك بالایه ربطی درکنده قاصر اولدم
لکن شوقدر ربط ایده بیلدم که اردشیر آکاه اولدیغندن ندیمانك
انباعنه محتاج دکل ایدی اما اکر پادشاه بویله بذاته متیقظ اولمازایسه
بر موقظدن لازمدرکه انلر مقربان وندمادر اما مراد مصنف بو اولدیغنه
دخی جزمم بوقدر نظار ذوی العقولدن التماسم اولدرکه قصوره نظر
ایتیوب عفو بیوره‌لر * محمود سبکتکین نیز ازین قبیل بوده است *
(محمود سبکتکین سلاطین عظامدن برینك اسمیدر ابن لفظی قاعده
اعجام اوزره حذف اولنمشدر سبکتکینده کاف اول عربی وثانی فارسیدر
(نیز دخی دیمکدر (ازین قبیل بوجنسدندر دیمکدر (بوده ماضیدن
قسمدر اولمش معناسنه (محصول ترکیب) محمود سبکتکین دخی بوطائفه

و بو جنسدندر يعنى پادشاهان آكاهدندر رحمه الله تعالى (قطعه)
چو شاهرا نبود آكهى ز حال سپاه * كجا سپاه ز قهر وى احتراز كنند *
(چو حرف تعليل (شاهرا را ادات تخصيص ايله نبودك مفعوليدر
(نبود فعل نفى مستقبل (آكهى يا حرف مصدر آكه آكاهدن مخففدر
قاعدهٔ اعجام اوزره نته كه بيان اولندى (حال سپاه لاميه (كجا نچن
ديمكدر (قهروى لاميه ضمير شاهه راجعدر (احتراز افتعال بابندن
مصدردر نچن معناسنه (كنند فعل مضارع جمع غائب ايدرلر ديمكدر
(محصول بيت) چونكه شاهك آكاهلغى اولميه حال سپاهدن نچن سپاه
انك قهرندن احتراز ايدرلر يعنى سپاه وعسكرى يننده پادشاهك
نفوذى اولمز وانك غضب وخشمندن خوف ايلمزلر * بقصد ظلم
هزاران بهانه پيش آرند * بچنك فسق هزاران ترانه ساز كنند *
بقصد با حرف مصاحبت (ظلمه اضافت بيانيه (هزاران بويله
يرده زياده كثرتدن عبارتدر (بهانه معروف تعلل معناسنه (پيش بله
بجميله اوك معناسنه در (ارند فعل مضارع جمع غائب كتورلر ديمكدر
فاعلى سپاهه راجعدر (بچنك فسق با حرف مصاحبت اضافت
بيانيه (جيم وكاف فارسيين ايله بونده موسيقى سازلرندن برسازك
اسميدر كه خلاج يانه مشابهدر ومطلق آل معناسنه دخى اولور (ترانه
ايرلمه يعنى نغمه وسرود معناسنه در (ترانه ساز وصف تركيبيدر
(محصول بيت) بيت اولى ايضاح وبياندر كه پادشاه آكاه اولمزسه
عسكرى اندن خوف ايلمزلر ظلم قصديله نيجه نيجه بهانه اوكه كتورلر
يعنى پادشاهلرندن عدم خوفلرندن ناشى ظلم ايتمكه نيجه دواو بهانه
وعلت بولورلر فسق چنكيله نيجه نغمه سازلق ايدرلر يا فسق اليله
ترنم وترانه سازلق ايدرلر حاصلى اعلان فسق واظهار فجور ايدرلر
بو بيتده صنايعدن قتى وافر صنعت واردر واندن صكره بر ايهام لطيف
واركه برى چنك لفظنك پنجه وترانه لفظنك شاب امرد معناسنه
اولمسى تأمل تنل (عروض) بو قطعه بحر مجتث مخبوندر كه مفاعلن
فعلاتن مفاعلن فعلات درمقدما بيان اولندى (حكمت) ارسطاطاليس
حكيم ديد بهترين پادشاهان آنست كه بكركس ماند كه كردا كرد او
مردارند آنكه بمردار ماند كه كردا كرد دو كركس يعنى مى بايد كه وى

ازحال حوالی خود آگاه باشد وحوالی وی غافل نه آنكه وی ازحال
خود غافل باشد وحوالی وی ازحال وی آگاه * ارسطاطالیس
همزنك فتحی وایكی طانك مدیله برحكیمك اسمیدركه اسكندرك
وزیری ایدی (كوید فعل مضارع مفرد غائب دیر دیمكدر (بهترین
پادشاهان لامیه (به یانك كسری وهاء اصلیه ایله یك دیمكدر (تر
ادات تفضیل (یاحرف نسبت نون حرف تأكید الف نون ادات
جمع پادشاهلرك یكركی دیمك اولور (آنست اولدر دیمكدر (كه
حرف بیان (بكركس باحرف صله (كركس كاف اول عربی وثانی
فارسی اق بابا دیدكلری قوشدركه دائما جیفه یییر (كه حرف رابط
صفت (ماند فعل مضارع مفرد غائب مانیدن دن بكزر دیمكدر
(كردا كرد چب چوره دیمكدر وایكی كردیدن می كیدر (الف توسل
تركیبدر (اویه اضافت لامیه (او ضمیركسه راجعدر (مردار میمك
ضمیله پاكك ضدیدر جیفه معناسنه (كه حرف رابط صفت (نه آنكه
یعنی نه آنست كه (بمردار یاحرف صله (كه حرف بیان یعنی حضرت
جامی بو كلامی تفسیر ایدوب بیورر (می باید می ادات تأكید (باید
فعل مضارع مفرد غائب (وی ضمیرلری پادشاهه راجعدر (حال حوالی
خود لامیه لردر (حوالی حولی نك جمعیدر اطراف معناسنه (آگاه
باشدك مفعول صریحی (بعض نسخه ده یا خبر واقعدر آگاه برینه
معنا یته بردر (حوالی وی لامیه (حال وینه بویله‌در (نه آنكه اویله
دكل كه دیمكدر (محصول تركیب) نارسطاطالیس در پادشاهلرك
یكركی اولدر كه كركسه بكزه‌یه كه انك چب چوره‌سی مردار یعنی
جوانبی مردار اولان كركسه مشابه اولاندر اول دكلدر كه یعنی
پادشاهلرك یكركی اول دكلدر كه مرداره بكزه‌یه كه انك اطرافی
كركس یعنی لطرافنده كركس مجتمع اولان جیفه‌یه بكزه‌میه (جامی
بو تركیبی تفسیر ایدوب بیورر كه كركدر كه پادشاه كندی حوالیسنك
حالندن آگاه اوله و پادشاهك حوالیسی كندندن غافل اوله اویله
دكلكه پادشاه كندی حوالیسنك حالندن غافل اوله و حوالیسی
پادشاهك حالندن آگاه اوله حاصل كلام پادشاه رعایا وعسكر یدن
آگاه وعسكری پادشاهك حالندن غافل اوله لی نته كیم جیفه دن

كركس

کرکس خبردار وجیفه غافل اما امر بالعکس اولوب کندو جیفه غافل لطرافنده کرکس آکاه اولمق لایق دکلدر (قطعه) پادشه باید که باشد همچو کرکس باخبر * زانچه افتاده ست کردا کردش ازمردارها * پادشه مخفف پادشاهدر (باید و باشد فعل مضارع مفرد غائبلردر که کرکدر واوله معنالرینه (که حرف بیان (همچو ادات تشبیه (باخبر با حرف مصاحبت (زانچه اول نسنه دنکه دیمکدر (افتاده ست واقع اولمشدر دیمکدر (کردا کردش شین ضمیر کرکسه راجعدر کردا کرد افتادك مفعول فیهی (ها ادات جمع (محصول بیت) پادشاه کرکدر که کرکس کبی خبر ایله اوله یعنی خبیر وآکاه اوله اول نسنه دنکه انك اطرافنده واقع اولمشدر مردارلردن یعنی کرکس اطرافنده اولان جیفه دن آکاه اولدیغی کبی پادشاه دخی جوانبنده اولان اهالیدن خبیر اولمق کرکدر * نی چو مرداری که کردش صف کشیده کرکسان * تیز کرده بهر نفع خود برو منقارها * نی مرادف نه (چو ادات تشبیه (مرداری یا حرف تنکیر (که حرف رابط صفت (کردش ضمیری مرداره راجعدر (کرد کاف عجمك کسریله چوره دیمکدر کشیده نك مفعول فیهی (کشیده ماضیدن قسمدر چکمش دیمکدر (کرکسان الف نون ادات جمع کشیده نك فاعلی (تیز کسکین دیمکدر (بهر ادات تعلیل (نفع خود لامیه (برو براودن مخففدر (منقار قوش بورننه اطلاق اولنور (ها ادات جمعدر (محصول بیت) شول مردار کبی دکل که یعنی پادشاه شول مردار وجیفه کبی اولمیه که انك اطرافنده کرکسلر صف چکمش منقارلرینی کندی نفعی ایچون تیز ایلمش حاصلی پادشاهك حالندن رعایا آکاه اولوب مضرتنه سعی ایلیه لر بویله اولمق لایق دکلدر (عروض) بوقطعه بحر رمل مثمندر که یانکز عروض وضربنه حذف طاری اولمشدر مستغنی عن البیاندر * نوشین روان روز نوروزیا مهرجان مجلس می داشت دید که یکی ازحاضران که بار ونسبت خویشی داشت جامی زرین در بغل نهاد تغافل کرد وهیچ نکفت چون مجلس برشکست شنزابداز کفت هیچ کس بیرون نرود تا تجسس کنم که یك جام زرین درمی باید نوشین روان کفت بکذار که انکس که کرفت باز نخواهد داد وانکس دید نمامی نخواهد کرد *

نوشین روان معروف (روز نوروز بیانیه نوروز کونی دیمکدر معلوم اوله که نوروز ایکیدر (بری کنش برج حمله نقل ایتدیکی کوندر و بوکونه اعجم بیننده اعتبار اولنور زیرا جلال الدین شاه تخته جلوس ایلدیکی کون بو وقته تصادف ایتمکله وقتك حکماسی رأس تاریخ اعتبار ایلمشلردر بوندن صکره بینلرنده عادت قالمشدر (و بریسی نوروز خوارزمی درکه نصاری ومجوس اعتبار ایدرلر اکا نوروز خوارزمی دیرلر ترکیجه قزل یمرطه تعبیر اولنور بو اول نوروزدن مؤخردر نته کیم سودی مرحوم کلستان شرحنده اسامی شهوریله وسائر تحقیقاتیله بیان ایلمشدر اما بونده مهرجان قرینه سیله نوروز خوارزمی دیدکلری وقت مراددرکه بوکونه جشن مغان دیرلر نصاری ومجوسك عید اکبریدر ایشته فتاوارده (من اهدی بیضة الی المجوس یوم النیروز فقد کفر)دیدیکی نوروز بودروهم نوشروانه لایق ومناسب اولان نوروزده بودر مجوسی اولمق حسبیله وهم نوروز جلالی هجرتدن درتیوز یتمش بش سنه سنده اعتبار اولنمشدر نوشروان میلادنبوینك سکزنجی سنه سنده عمری تمام اولمشدر بو بله اولنجه نوشروان ایله جلال الدین ملکشاه بن الب ارسلان سلجوقینك بینی تماما بشیوز اوتوز سنه اولور بونده اولان نوروز نوروز عجم اولمق محالاتدندر خلاصه بو نوروز فی زماننا هذا مارتك یکرمی برنجی کونی اولور که قزل یمرطه دیرلر (مهرجان مهرکانك معربیدر و بوده ایکیدر (بری مهرکان خاصه (و بری مهرکان عامه بری اون التنجی کون و بری یکرمی برنجی کون بو تحقیقاتدن معلوم اولدیکه شارحك کلامی ژاژ اباقل بلکه اندن دون وسافلدر (مجلسدن مراد مجلس باده در (می ادات حکایهٔ ماضی (داشت فعل ماضی مفرد طوتاردی دیمکدر (دید فعل ماضی مفرد غائب کوردی دیمکدر (که حرف بیان (یکی بری دیمکدر (حاضران الف نون ادات جمع (که حرف رابط صفت (با حرف مصاحبت (او ضمیر نوشروانه راجعدر (نسبت خویشی بیانیه (یا حرف مصدر خویش واو رسمیله بونده خصم دیمکدر (جامی یا حرف وحدت جام قدح دیمکدر (زرین یا حرف نسبت نون حرف تأکید التونلی یعنی مطلا دیمکدر (در حرف صله (بغل قولتق دیمکدر

نهاد

(نهاد فعل ماضی مفرد غائب قودی دیمکدر بونده صرفه‌دن عبارتدر
(تغافل مصدر در تفاعل بابندن غفلت اظهار ایلمك ترکیجه
کورمزلکدن کلمك (کرد فعل ماضی مفرد غائب فاعلی تحتنده
نوشیروانه راجع ضمیردر (نگفت فعل نفی ماضی سویلمدی دیمکدر
(چون ادات شرط (برشکست تمام اولدی دیمکدن کنایه‌در (شرابدار
یعنی شراب خدمتنه تعیین اولنان (نرود فعل نهی غائب کیتمسون
دیمکدر (تا حرف توقیت (تجسس تفعل بابندن مصدردر بونده آرامق
معناسنه‌در (کنم فعل مضارع متکلم وحده (که ادات تعلیل (در
حرف تأکید (می ادات حال (باید فعل مضارع مفرد غائب کرکدر
دیمکدر (بگذار باء تأکید ایله امر حاضر مفرد ترك ایله دیمکدر (که
حرف بیان (انکس اول کیمسه دیمکدر (که حرف رابط صفت (گرفت
طوتدی دیمکدر فعل ماضی مفرد غائب یعنی آلدی دیمکدر (باز کرو
دیمکدر (نخواهد داد ویرمیه‌جکدر (که حرف رابط صفت (دید
فعل ماضی مفرد غائب کوردی دیمکدر (نمام اسم فاعلدر مبالغه
صیغه‌سیدر قوجی دیمکدر (نخواهد کرد ایتمیه‌جکدر (محصول ترکیب)
نوشیروان مهرجان ایله نوروز کونی مجلس طوتاردی کوردیکه
حاضرلردن بری که کندی ایله خصملق نسبتی واریدی برالتونلی جامی
قولتوغنه قودی یعنی قوینه صوقدی وکیزلدی نوشیروان تغافل
ایلدی وهیچ سویلمدی چون مجلس بوزلدی یعنی آخر اولدی شرابدار
دیدی کیمسه طشره کیتمسون تا تجسس ایدەیم که برجام زرین لازمدر
نوشیروان دیدی ترك ایله یعنی آرامه که اول کیمسه که الدی ویرمز
واول کیمسه که کوردی قوجیلق ایتمز مراد کندودر * بعد از چند
روز آن شخص پیش نوشیروان آمد جامه‌های نو پوشیده وموزه‌های
نو در پای کرده نوشیروان اشارت بجامهٔ وی کرد که این از آنست وی
نیز دامن از موزه برداشت که این نیز از انست بخندید ودانست که او
بضرورت واحتیاج برگرفته است پس فرمود تا هزار مثقال زر
بوی دادند * بعد از چند روز نیچه کوندن صکره (آن اسم اشارتدر
(شخصدن مراد جام زرینی آلان کیمسه‌در (پیش بونده قیت
معناسنه‌در اضافتی لامیه (آمد فعل ماضی مفرد غائب کلدی دیمکدر

بزم بازدیغمز کیبدر لکن معنا صحیحدر (محصول ترکیب) موبد موبدان آداب همعنانی دن جواب ویروب دیدیکه بری اولدرکه شول کیجه که صباح پادشاه ایله سوار اولمق دیلر یعنی پادشاه ایله همرکاب اوله جقلری صباحك کیجه سی کندو مرکبنه یعنی بنه جکی حیوانه اولقدر علف ویرمیه لر که صباح بنیجینك خجالتنه سبب اولور یعنی بویله دفع فضلات ایتمکله قوائمنی ملوث ایدوب راکبی تخجیل اوله قبادشاه اکا استحسان ایلدی یعنی تحسین ایلدی ودیدی بوزکا وعقللی لکك کوزللکیله وبو دقت نظرك طوغریلغیله ایرشمش سین اول نسنه یه که ایرشمش سین یعنی بو مرتبه حکمته وجهانده شهرته بو فراست وکیاستله ایرشمش سین (قطعه) ناخردمند که برقاعدهٔ طبع رود * همه آداب وی افتد زره صدق وصواب * ناخردمند حرف نفی ایله جاهل دیمکدر (که حرف رابط صفت (قاعدهٔ طبع لامیه (رود فعل مضارع مفرد غائب کیدر دیمکدر (آداب وی لامیه (افتد فعل مضارع مفرد غائب افتیدن دن یاافتادندن زیرا مصدر دالینك ماقبلنده الف اولسه حذف اولنور دوشر دیمکدر (ره صدق بیانیه ره راهدن مخفف زیرا هادن مقدم الف واقع اولسه الفك حذفی واثباتی جائزدر (محصول بیت) جاهل که قاعدهٔ طبع اوزره یوریه یعنی مقتضای طبع بی ادراکی اوزره حرکت ایلیه انك جمیع آدابی صدق وصواب یولندن دوشر یعنی طریق مستقیمدن بعید اولور حاصلی برفعلی صوابه اصابت ایلمز زیرا عقلی دلالت ایلمز * لیك بخرد که بدستور خرد کار کند * شود از حسن کیاست ادب آموز دواب * لیك بونده استثنادر (بخرد باء عربك فتحی وکسری وخاء معجمه نك سکونیله عاقل دیمکدر (که حرف رابط صفت بدستور خرد لامیه باحرف مصاحبت (دستور دالك فتحیله اجازت واذن معناسنه ضمیله وزیر وقانون وقاعده دیمکدر بونده دالك ضمیله قاعده معناسنه اولمق دخی جائزدر (خرد خاء معجمه نك کسریله عقل معناسنه (کار کاف عربیله ایش دیمکدر (کند فعل مضارع مفرد غائب ایلیه دیمکدر (شود فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر شویدن دن یاعلی خلاف قیاس شدن دن (حسن کیاست مصدرك فاعلنه در (ادب آموز وصف ترکیبیدر ادب اوکردیجی دیمکدر دوابه اضافت مفعولنه در (محصول بیت)

جاهلك حالى وشانى مذكوركبيدر لكن عاقل كه عقلك ذنيله يا قاعده شبله
ايش ايليه يعنى افعالنى قانون عقله تطبيق ايليه ذكاسنك كوزللكندن
دوايه ادب اوكرديجى اولور يعنى انسانى تأديب وتربيه شويله طورسون
چهار پا ومواشى يه دخى تعليم آداب ايدر (عروض) بو قطعه بحر
رملدندر كه جميع اجزاسنه خبن طارى اولمشدر الا ايكى صدرى
سالمدر وايكى عروضنه حذف وضربلرينه قصر طارى اولمشدر كه
بربيتى فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلاتن
فعلات اولوب رمل مخبون محذوف مقصور اولور (حكمت) مقربان
سلاطين چون كسانى اند كه بكوهى بلند بالا ميروند اما عاقبت ز زلازل قهر
ونوازل دهر ازان كوه بزير خواهند افتاد وشك نيست كه افتادن بلند
تران سختتر خواهد بود وبزير امدن فروتران سهلتر * مقربان مقربك
جمعيدر (سلاطين سلطانك جمعيدر اضافتى مفعولك مفعولنه ومبتدا
(چون ادات تشبيه (كسانى يا حرف تنكير الف نون ادات جمعدر (اند
ادات خبر جمعدر (كه حرف بيان (بكوهى با حرف صله يا حرف
وحدت (بلند يانك ضميله يوكسك ديمكدر كه كوهك وصفيدر (بالا
يوقرو ديمكدر (مى روند مى ادات تأكيد روند فعل مضارع جمع غائب
كيدرلر ديمكدر (بالا ميروند يوند يوقرو چقارلر ديمكدر (ز زلازل قهر
يا حرف صله اضافت بيانيه زلازل زلزله نك جمعيدر (ونوازل دهر ده
بويله نازله نك جمعيدر زلازل قهر ونوازل دهردن مراد تلونات كونيه
وقضاء اسمانيه در (ازان كوه اول طاغدن (بزير با حرف صله زير
اشاغى ديمكدر (خواهند فعل مضارع جمع غائب ديلرلر ديمكدر
(افتاد مضارعه مقارن اولديغندن مصدردر بويله يرلرده خواهند
افتاد دوشيسرلر درديمك اولور (خواهد شد اولبسر درديمك اولديغى
كبى (شك شبهه ديمكدر (كه حرف بيان (افتادن بلند تران مصدرك
فاعلنه (فروتر الحق ديمكدر الف نون بنه سابق كبى (سهلتر اسان رك
ديمكدر (محصول تركيب) پادشاهلرك مقربلرى شول كيمسهلر كبيدر كه
يوكسك طاغه چقارلر اما عاقبت تلونات كونيه وحوادثات دهريه
سببيله اول طاغدن اشاغى دوشسه لر شبهه يوقدر كه يوكسكده
اولنلرك دوشمكلكى مشكلرك اولبسردر والحقلرك اشاغى كلمه سى

اسانرکدر (مثنوی) بود ایوان قرب شاه والا * بان ایوان مرو بسیار
بالا * بودبانك ضمی وواوك فتحیله فعل مضارع مفرد غائبدر اولور
دیمکدر (ایوان فاعلی (قرب اضافتی مجازا بیانیه (قربك شاهه لامیه
ایوان همزه نك فتحیله بویله یرلرده قصر معناسنه در (والا عالی
ویوکسك معناسنه در که بودك مفعول صریحیدر (بان باحرف صله
(مرو نهی حاضر مفرد مخاطب کتمه دیمکدر (بسیار چوق دیمکدر
زیاده معناسنه دیین زیانه خطا ایلمش (بالا یوقرو دیمکدر (محصول بیت)
شاهك قربی ایوانی یوکسك اولور یعنی یوجه در اول ایوانه چوق
یوقرو کتمه یعنی یوقرو سنه هوس ایتمه حاصلی مناصب عالیه یه عروج
ایتمه خیر الامور اوساطها یی پیشه قیل که متضرر اولمیه سین * که ترسم
چون دران ایوان درافتی * زهر افتادهٔ محکم ترافتی * که حرف تعلیل
(ترسم فعل مضارع متکلم وحده قورقرم دیمکدر (در حرف تأکید
(افتی فعل مضارع مفرد مخاطب دوشه سین دیمکدر (هر ادات سور
(افتاده دوشمش دیمکدر (یا حرف وحدت همزه حرف توسل (محکم
قوی معناسنه در (محصول بیت) بیت اوله تعلیل واقع اولمشدر که
تقرب پادشاهه هوس ایتمه زیرا قورقرم که چونکه اول ایواندن
دوشه سین یعنی غضب پاشاهه مبتلا اولوب نظرندن ساقط اوله سین
هر بردوشمشلردن محکمرك دوشرسین یعنی بر مصائبه مبتلا اولورسین که
هیچ برکیمسه سندن اول اول مصیبته کرفتار اولمشدر (عروض)
بو مثنوی بحر هزج مسدسدندر که عروض وضربنه حذف طاری
اولمشدر حذف آخرده اولان سبب خفیفی ساقط قلمغه دیرلر مفاعیلن دن
لن دوشوب مفاعی قالور فعولن انك برینه کلور بویله اولنجه بر مصراعی
مفاعیلن مفاعیلن فعولن اولوب هزج مسدس محذوف اولور
(حکمت) می باید که پادشاهرا ندیمان منهیان راست کردار بکار باشند
تا احوال رعایا وکاشتکان برایشان بوی رسانند * می حرف تأکید باید
فعل مضارع بایدندن یا بایستن دن که سینی حذف قبیلندن کرکدر
دیمکدر (که حرف بیان پادشاه را ادات مفعول (ندیمان الف ونون
ادات جمعدر (منهیان ده بویله در منهی میمك ضمی ونونك سکونیله
افعال بابندن اسم فاعلدر انهاایدیجی یعنی اعلام ایدیجی دیمکدر

ندیمان

ندیمانك منهیانه ومنهیانك راست كفتاره موصوفك صفته اضافتلریدر
راست كفتار وصف ترکیبیدر طوغری سوزلی معناسنه (راست كردارده
بویله طوغری عمللی دیمکدر (کردار کاف عربك فتحیله کرد ایله آردن
مرکب عمل معناسنه در اسم مصدردر لکن كافك کسری غلط مشهوردر
(کار حرف استعلا ایله ایش اوزره یعنی تفتیش وتفحص اوزره (باشند
اوله لر معناسنه فعل مضارع جمع غائب (تا حرف تعلیل (احوال
حالك جمعی (رعایایه اضافت لامیه رعایا رعیه نك جمعی (کماشتکان
الف ونون ادات جمع كاف جادن مبدل کماشته کاف عجمك ضمیله اسم
مفعولدر حواله اولنمشلر یعنی حاکملر دیمکدر (ایشان ضمیر جمع رعایایه
راجعدر (بوی باحرف صله وی ضمیر پادشاهه راجعدر (رسانند فعل
مضارع جمع غائب ایرشدیره لر دیمکدر الف نون ادات تعدیه لازمی
رسندکلور (محصول ترکیب) کرکدرکه پادشاهه طوغری سوزلی وصحیح
عمللی انها واعلام ایدیجی ندیملر ایش اوزره اوله لر یعنی امور عالمی تفتیش
وتفحص ده اوله لر تا کم رعایانك ورعایایه حاکم وضابط اولنلرك احوالنی
پادشاهه ایرشدیره لر یعنی اعلام ایده لر حاصلی امور عباد اللهی شاهه
اعلام وخبر ویریجی طوغری سوزلی ندیملر لازمدرکه علی ماهو حقه
احوالی اعلام ایلیه لر * کویند اردشیر بابکان پادشاه آکاه بودچون
ندیمان بامداد بیامدندی بکفتی که فلان کس امشب چه خورده است و
بافلان زن وکنیزك صحبت داشته است وهرچه کرده بودی وکفتی نامردان
کمان بردند که از آسمان بوی فرشته آید واورا آکاهی دهد * (کویند
نقل ایدرلر دیمکدر (اردشیر ملوك پیشیندن ایکی پادشاهك اسمیدر
تواریخ عجمده مذکور اولدیغنه کوره بری اردشیر اسفندیار بری اردشیر
بابکان بونده بابکان قیدیله اردشیر اسفندیاردن احتراز ایتمشدر
نته کیم سودی مرحوم کلستان شرحنده شیخ سعدی قدس سره
حضرتلرینك درسیرت اردشیر بابکان دیدوکی یرده علی ماهیه علیه
بیان یلمشدر (پادشاه آکاه یائیه آکاه الف ممدوده ایله غافلك ضدیدر
(بود ادات زمانیه در (چون حرف تعلیل (بیامدندی باحرف حکایه
بیامدند باء استقبالیه ایله ویاء مبدله ایله فعل ماضی جمع غائب کله لر
ایدی دیمکدر (بکفتی با و یاسابق کبی سویلردی دیمکدر تحتنده فاعلی

اردشیره راجعدر (که حرف رابط مقول قول (فلان الفظ کنایه دندر
بونده برشخص معین مراد اولنور (امشب بوکیجه دیمکدر (ام ایندن
مبدلدرته که بیان اولندی (چه نه دیمکدر (خورده ماضیدن قسمدر یمش
یعنی اکل ایلمش (با حرف مصاحبت (کنیزك کافین عربیین ایله جاریه
دیمکدر (داشت ماضیدن قسمدر طوتمش معناسنه (کرده ده بو یله
ایلمش دیمکدر (بودی ده (وکفتی ده یلر حکایهٔ حال ماضیلردر (تا
حرف انتها (کمان کافك عجمك ضمیله ظن معناسنه در (بردندی
یاینه سابقلرکبی (بردند فعل ماضی مفرد غائب ایلتورلر ایدی یعنی ظن
ایلرلر ایدی (که حرف بیان (بوی با حرف صله وی ضمیر اردشیره
راجعدر (فرشته مطلق ملك دیمکدر (آید فعل مضارع مفرد غائب
او) ضمیر اردشیره راجعدر (رادات صله آکاهی یا حرف مصدر
آکاه) بونده خبر معناسنه در مجازا (دهد فعل مضارع مفرد غائب
دهیدندن داد ندن دکل زیرا دهیدن لغتدر قاعده ده مساعده وار
ایکن خلاف قیاسه کتمك خلاف عقلدر (محصول ترکیب) نقل ایدرلر
اردشیر بابکان آکاه ومتیقظ پادشاه ایدی یعنی زیر حکومتنده اولان
رعایا و برایانك احوالنه مطلع ایدی چونکه ندیملر صباح وقتی کلورلر ایدی
اردشیر سو یلردی بو کیجه فلان کیمسه نه یمشدر وفلان عورت و یا جاریه
ایله صحبت ایلمشدر وهرنه که ایلدیسه سو یلردی تا خلق ظن ایلردیکه
کوکدن ملك کلور واردشیره خبر و یرر حاصلی کمال مرتبه امور ناسه
اطلاع کلیسی وار ایدی حقیر بومثلك بالایه ربطنی درکده قاصر اولدم
لکن شوقدر ربط ایده بیلدم که اردشیر آکاه اولدیغندن ندیمانك
انتباهنه محتاج دکل ایدی اما اکر پادشاه بو یله بذاته متیقظ اولمازایسه
برموقظدن لازمدر که انلر مقربان وندمادر اما مراد مصنف بو اولدیغنه
دخی جزمم یوقدر نظار ذوی العقولدن التماسم اولدر که قصوره نظر
ایتیوب عفو بیوره لر * محمود سبکتکین نیز ازین قبیل بوده است *
(محمود سبکتکین سلاطین عظامدن برینك اسمیدر ابن لفظی قاعده
انجام اوزره حذف اولنمشدر سبکتکین ده کاف اول عربی وثانی فارسیدر
(نیز دخی دیمکدر (ازین قبیل بوجنسدندر دیمکدر (بوده ماضیدن
قسمدر اولمش معناسنه (محصول ترکیب) محمود سبکتکین دخی بوطائفه

و بو جنسدندر يعني پادشاهان آكاهدندر رحمه الله تعالى (قطعه)
چو شاهرا نبود آكهي زحال سپاه * كجا سپاه زقهر وي احتراز كنند *
(چو حرف تعليل (شاهرا را ادات تخصيص ايله نبودك مفعوليدر
(نبود فعل نفي مستقبل (آكهي يا حرف مصدر آكه آكاهدن مخففدر
قاعدهٔ اعجام اوزره نته كه بيان اولندي (حال سپاه لاميه (كجا قنى
ديمكدر (قهر وي لاميه ضمير شاهه راجعدر (احتراز افتعال بابندن
مصدردر قچن معناسنه (كنند فعل مضارع جمع غائب ايدرلر ديمكدر
(محصول بيت) چونكه شاهك آكاهلغي اوليه حال سپاهدن قچن سپاه
انك قهرندن احتراز ايدرلر يعني سپاه وعسكري بيننده پادشاهك
نفوذي اولمز وانك غضب وخشمندن خوف ايلمزلر * بقصد ظلم
هزاران بهانه پيش آرند * بچنك فسق هزاران ترانه ساز كنند *
بقصد با حرف مصاحبت (ظلم اضافت بيانيه (هزاران بويله
يرده زياده كثرتدن عبارتدر (بهانه معروف تعلل معناسنه (پيش بله
بجميله اوك معناسنه در (ارند فعل مضارع جمع غائب كتوررلر ديمكدر
فاعلي سپاهه راجعدر (بچنك فسق با حرف مصاحبت اضافت
بيانيه (جيم وكاف فارسيين ايله بونده موسيقي سازلرندن برسازك
اسميدر كه خلاج يابنه مشابه در ومطلق ال معناسنه دخي اولور (ترانه
ايرله يعني نغمه وسرود معناسنه در (ترانه ساز وصف تركيبيدر
(محصول بيت) بيت اولي ايضاح و بياندر كه پادشاه آكاه اولمزسه
عسكري اندن خوف ايلمزلر ظلم قصديله نيجه نيجه بهانه اوكه كتوررلر
يعني پادشاهلرندن عدم خوفلرندن ناشي ظلم ايتمكه نيجه دورلو بهانه
وعلت بولورلر فسق چنكيله نيجه نغمه سازلق ايدرلر يافسق ايله
ترنم وترانه سازلق ايدرلر حاصلي اعلان فسق واظهار فجور ايدرلر
بو بيتده صنايعدن فني وافر صنعت واردر واندن صكره برايهام لطيف
واركه بري چنك لفظنك نيجه وترانه لفظنك شاب امرد معناسنه
اولمسي تأمل تنل (عروض) بوقطعه بحر مجتث مخبوندر كه مفاعلن
فعلاتن مفاعلن فعلات درمقدما بيان اولندي (حكمت) ارسطاطاليس
كويد بهترين پادشاهان آنست كه بكركس ماند كه كردا كرد او
مردارنه آنكه بمردار ماند كه كردا كرد دوكركس يعني مى بايد كه وى

ازحال حوالی خود آگاه باشد وحوالی وی غافل نه آنکه وی ازحال
خود غافل باشد وحوالی وی ازحال وی آگاه * ارسطاطالیس
همزه نك فتحی وایکی طانك مدیله برحکیمك اسمیدرکه اسکندرك
وزیری ایدی (گوید فعل مضارع مفرد غائب دیر دیمکدر (بهترین
پادشاهان لامیه (به بانك کسری وهاء اصلیه ایله یك دیمکدر (تر
ادات تفضیل (یا حرف نسبت نون حرف تأکید الف نون ادات
جمع پادشاهلرك یکرکی دیمك اولور (آنست اولدر دیمکدر (که
حرف بیان (بکرکس با حرف صله (کرکس کاف اول عربی وثانی
فارسی اق بابا دیدکلری قوشدرکه دائما جیفه یبر (که حرف رابط
صفت (ماند فعل مضارع مفرد غائب مانیدن دن بکزر دیمکدر
(کرداکرد چب چوره دیمکدر وایکی گردیدن می گیدر (الف توسل
ترکیبدر (او یه اضافت لامیه (او ضمیر کسه راجعدر (مردار میمك
ضمیله پاکك ضدیدر جیفه معناسنه (که حرف رابط صفت (نه آنکه
یعنی نه آنجهت که (مردار یا حرف صله (که حرف بیان یعنی حضرت
جامی بو کلامی تفسیر ایدوب بیورر (بی باید بی ادات تأکید (باید
فعل مضارع مفرد غائب (وی ضمیرلری پادشاهه راجعدر (حال حوالی
خود لامیه لردر (حوالی حولی نك جمعیدر اطراف معناسنه (آگاه
باشدك مفعول صریحی (بعض نسخه ده یا خبر واقعدر آگاه یرینه
معنا بنه بردر (حوالی وی لامیه (حال وینه بویله در (نه آنکه اویله
دکل که دیمکدر (محصول ترکیب) ارسطاطالیس در پادشاهلرك
یکرکی اولدرکه کرکسه بکزیه که انك چب چوره سی مردار یعنی
جوانبی مردار اولان کرکسه مشابه اولاندر اویله دکلدر که یعنی
پادشاهلرك یکرکی اول دکلدر که مرداره بکزیه که انك اطرافی
کرکس یعنی اطرافنده کرکس مجتمع اولان جیفه یه بکزیه میه (جامی
بوترکیبی تفسیر ایدوب بیورر که کرکدرکه پادشاه کندی حوالیسنك
حالندن آگاه اوله و پادشاهك حوالیسی کندیدن غافل اوله اویله
دکلکه پادشاه کندی حوالیسنك حالندن غافل اوله و حوالیسی
پادشاهك حالندن آگاه اوله حاصل کلام پادشاه رعایا وعسکریدن
آگاه وعسکری پادشاهك حالندن غافل اولملی نته کیم جیفه دن

کرکس

کرکس خبردار وجیفه غافل اما امر بالعکس اولوب کندو جیفهٔ غافل لطرافی کرکس آکاه اولمق لایق دکلدر (قطعه) پادشه باید که باشد همچو کرکس با خبر* زانچه افتاده ست کردا کردش ازمردارها* پادشه مخفف پادشاهدر (باید و باشد فعل مضارع مفرد غایبلردر که کرکدر واوله معنالرینه (که حرف بیان (همچو ادات تشبیه (با خبر با حرف مصاحبت (زانچه اول نسنه دنکه دیمکدر (افتاده ست واقع اولمشدر دیمکدر (کردا کردش شین ضمیر کرکسه راجعدر کردا کرد افتادك مفعول فیهی (ها ادات جمع (محصول بیت) پادشاه کرکدر که کرکس کبی خبر ایله اوله یعنی خبیر وآکاه اوله اول نسنه دنکه انك اطرافنده واقع اولمشدر مردارلردن یعنی کرکس اطرافنده اولان جیفه دن آکاه اولدیغی کبی پادشاه دخی جوانبنده اولان اهالیدن خبیر اولمق کرکدر * نی چو مرداری که کردش صف کشیده کرکسان* تیز کرده بهر نفع خود برو منقارها* نی مرادف نه (چو ادات تشبیه (مرداری یا حرف تنکیر (که حرف رابط صفت (کردش ضمیری مرداره راجعدر (کرد کاف عجمك کسریله چوره دیمکدر کشیده نك مفعول فیهی (کشیده ماضیدن قسمدر چکمش دیمکدر (کرکسان الف نون ادات جمع کشیده نك فاعلی (تیز کسکین دیمکدر (بهر ادات تعلیل (نفع خود لامیه (برو براودن مخففدر (منقار قوش بورننه اطلاق اولنور (ها ادات جمعدر (محصول بیت) شول مردار کبی دکل که یعنی پادشاه شول مردار وجیفه کبی اولمیه که انك اطرافنده کرکسلر صف چکمش منقارلرینی کندی نفعی ایچون تیز ایلمش حاصلی پادشاهك حالندن رعایا آکاه اولوب مضرتنه سعی ایلیه لر بویله اولمق لایق دکلدر (عروض) بو قطعه بحر رمل مثمندرکه یالکز عروض وضربنه حذف طاری اولمشدر مستغنی عن البیاندر * نوشین روان روز نوروزنا مهرجان بمجلس می داشت دید که یکی از حاضران که بار ونسبت خویشی داشت جامی زرین در بغل نهاد بتغافل کرد وهیچ نکفت چون مجلس برشکست شربدار کفت هیچ کس بیرون نرود تا تجسس کنم که یك جام زرین درمی باید نوشین روان کفت بکذار که آنکس که کرفت باز نخواهد داد وانکس دید نمامی نخواهد کرد *

نوشین روان معروف (روز نوروز بیانیه نوروز کونی دیمکدر معلوم اوله که نوروز ایکیدر (بری کنش برج حمله نقل ایتدیکی کوندر و بوکونه اعجام بیننده اعتبار اولنور زیرا جلال الدین شاه تخته جلوس ایلدیکی کون بو وقته تصادف ایتمکله وقتنك حکماسی رأس تاریخ اعتبار ایلمشلردر بوندن صکره بینلرنده عادت قالمشدر (و بریسی نوروز خوارزمی در که نصاری ومجوس اعتبار ایدرلر اکا نوروز خوارزمی دیرلر ترکیجه قزل یمرطه تعبیر اولنور بو اول نوروزدن مؤخردر نته کیم سودی مرحوم کلستان شرحنده اسامی شهور یله وسائر تحقیقاتیله بیان ایلمشدر اما بونده مهرجان قرینه سیله نوروز خوارزمی دیدکلری وقت مراددرکه بوکونه جشن مغان دیرلر نصاری ومجوسك عید اکبریدر ایشته فتاوالرده (من اهدی بیضة الی المجوس یوم النیروز فقد کفر)دیدیکی نوروز بودر وهم نوشروانه لایق ومناسب اولان نوروزده بودر مجوسی اولمق حسبیله وهم نوروز جلالی هجرتدن درتیوز یتمش بش سنه سنده اعتبار اولنمشدر نوشروان میلادنبوینك سکزنجی سنه سنده عمری تمام اولمشدر بویله اولنجه نوشروان ایله جلال الدین ملکشاه بن الب ارسلان سلجوقینك بینی تماما بشیوز اوتوز سنه اولور بونده اولان نوروز نوروز عجم اولمق محالاتدندر خلاصه بو نوروز فی زماننا هذا مارتك یکرمی برنجی کونی اولور که قزل یمرطه دیرلر (مهرجان مهرکانك معربیدر و بوده ایکیدر (بری مهرکان خاصه (و بری مهرکان عامه بری اون التنجی کون و بری یکرمی برنجی کون بو تحقیقاتدن معلوم اولدیکه شارحك کلامی ژاژاباقل بلکه اندن دون وسافلدر (مجلسدن مراد مجلس باده در (می ادات حکایهٔ ماضی (داشت فعل ماضی مفرد طوتاردی دیمکدر (دید فعل ماضی مفرد غائب کوردی دیمکدر (که حرف بیان (یکی بری دیمکدر (حاضران الف نون ادات جمع (که حرف رابط صفت (با حرف مصاحبت (او ضمیر نوشروانه راجعدر (نسبت خویشی بیانیه (یا حرف مصدر خویش واو رسمیله بونده خصم دیمکدر (جامی یا حرف وحدت جام قدح دیمکدر (زرین یا حرف نسبت نون حرف تأکید التونلی یعنی مطلا دیمکدر (در حرف صله (بغل قولتق دیمکدر

نهاد

(نهاد فعل ماضی مفرد غائب قودی دیمکدر بونده سرقه‌دن عبارتدر (تغافل مصدر در تفاعل بابندن غفلت اظهار ایلمك ترکیبجه کورمزلکدن کلمك (کرد فعل ماضی مفرد غائب فاعلی تحتنده نوشروانه راجع ضمیردر (نگفت فعل نفی ماضی سویلمدی دیمکدر (چون ادات شرط (بشکست تمام اولدی دیمکدن کنایتدر (شرابدار یعنی شراب خدمتنه تعیین اولنان (نرود فعل نهی غائب کیتمسون دیمکدر (تا حرف توقیت (تجسس تفعل بابندن مصدردر بونده ارامق معناسنه‌در (کنم فعل مضارع متکلم وحده (که ادات تعلیل (در حرف تأکید (می ادات حال (باید فعل مضارع مفرد غائب کرکدر دیمکدر (بگذار باء تأکید ایله امر حاضر مفرد ترك ایله دیمکدر (که حرف بیان (انکس اول کیمسه دیمکدر (که حرف رابط صفت (گرفت طوتدی دیمکدر فعل ماضی مفرد غائب یعنی الدی دیمکدر (باز کرو دیمکدر (نخواهد داد ویرمیه‌جکدر (که حرف رابط صفت (دید فعل ماضی مفرد غائب کوردی دیمکدر (نمام اسم فاعلك مبالغه صیغه‌سیدر قوجی دیمکدر (نخواهد کرد ایتمیه‌جکدر (محصول ترکیب) نوشیروان مهرجان ایله نوروز کونی مجلس طوتاردی کوزدیکه حاضرلردن بری که کندی ایله خصملق نسبتی وار ایدی بر التونلی جامی قولتوغنه قودی یعنی قوینه صوقدی وکیزلدی نوشروان تغافل ایلدی وهیچ سویلمدی چون مجلس بوزلدی یعنی آخر اولدی شرابدار دیدی کیمسه طشره کیتمسون تا تجسس ایده‌یم که برجام زرین لازمدر نوشیروان دیدی ترك ایله یعنی ارامه که اول کیمسه که الدی ویرمز واول کیمسه که کوردی قوجیلق ایتمز مراد کندودر * بعد ازچند روز آن شخص پیش نوشیروان آمد جامهای نو پوشیده وموزهای نودر پای کرده نوشروان اشارت بجامهٔ وی کرد که این ازانست وی نیز دامن ازموزه برداشت که این نیز از انست بخندید ودانست که او بضرورت واحتیاج برگرفته است پس فرمود تا هزار مثقال زر بوی دادند * بعد ازچند روز نیجه کوندن صکره (آن اسم اشارتدر (شخصدن مراد جام زرینی آلان کیمسه‌در (پیش بونده قبت معناسنه‌در اضافتی لامیه (آمد فعل ماضی مفرد غائب کلدی دیمکدر

(جامهای نو بیانیه جامه مطلق ثوبه اطلاق اولنور (ها ادات جمع یا اضافته توسلدر نو یکی دیمکدر (پوشیده ماضیدن قسمدر کیمش معناسنه (موزهای نوده لامیه (موزه زاء عربیله مطلقا ایق قابی (در پای کرده اپاغنده ایاشی کیمش دیمکدن کنایه در (بجامهٔ وی لامیه (با حرف صله وی ضمیر شخصه راجعدر (کرد فعل ماضی مفرد غائب ایلدی دیمکدر (که حرف بیان (این اشارتدر جامه یه (از ان آن اشارتدر جام زرینه (وی شخص معهوده راجعدر (نیز دخی دیمکدر (دامن اتك دیمکدر (برداشت فعل ماضی مفرد غائب قالدردی دیمکدر (که حرف بیان (این اشارتدر موزه یه (آن بنه جام زرینه (بخندید باء تأکیدایله فعل ماضی مفرد غائب کولدی دیمکدر (دانسته بوده فعل ماضی مفرد غائب بیلدی دیمکدر بو ایکی فعلك فاعللری نخندده نوشروانه راجعدر (که حرف بیان (او جام زرینه راجعدر (را ادات مفعول (بضرورت یا حرف مصاحبت سببیتی متضمن (برگرفته ماضیدن قسمدر اخذ ایلمش المشدر دیمکدر (پس باء بجمیله فاء جزائیه معناسنه در (فرمود فعل ماضی مفرد غائب بیوردی دیمکدر (تا ادات تعلیل (مثقال بر بچق درهمه اطلاق اولنور (بوی با حرف صله (وی ضمیر شخصه راجعدر (دادند فعل ماضی جمع غائب و یردیلر دیمکدر (محصول ترکیب) رنجیده کوندن صکره اول جامی آلان شخص نوشروان قتنه کلدی یکی جامه لر کیمش و یکی موزه لر کیمش یعنی باشدن اپاغه اثوابی تجدید ایلمش نوشروان انك جامه سنه اشارت ایلدی یعنی رمز ایله جامه یی کند و یه کوستردیکه بو جامه اول جامدندر یعنی اشارتی بو کلامی ایما ایلدی اول شخص دخی اتکنی موزه دن قالدردی یعنی اتکنی دیوشردی و موزه لرینی کوستردیکه بو موزه دخی اول جامدندر یعنی اتکین قالدرمغله بو کلامی ایما ایلدی نوشروان کولدی و بیلدیکه ضرورت و احتیاج سببیله اخذ ایلمشدر بویله اولنجه امر ایلدی بیوردی تا کیم بیك مثقال التون و یردیلر (قطعه) برکناه توچو آکاه شود شاه کریم * معترف باش یا آن وز کرمش عذر بخواه * کناه تو لامیه (چو حرف تعلیل (معترف افتعال بابندن اسم فاعلدر اقرار معناسنه (باش امر حاضر مفرد اول دیمکدر

(با آن با حرف صله (آن گناهه اشارتدر (كرمش ضميري شاهه راجعدر (عذر عينك ضمى وذال معجمه ايله گناهك عفوينه ديرلر (بخواه باء تأكيد ايله وواو رسميله استه معناسنه امر حاضر مفرد در يعنى طلب ايله (محصول بيت) سنك گناهك اوزره چونكه كريم اولان شاه آگاه اوله گناهه اقرار ايديجى اول واول شاهك كرمندن گناهك عفو اولمه سنى طلب ايله ديله * مكن انكار كنه زانكه گناه دكرست * بلكه بسيار ازان هم بتر انكار گناه * مكن نهى حاضر مفرد ايله ديمكدر (انكار كنه مصدرك مفعولنه اضافتيدر (زانكه ازانكه دن مخففدر (كه حرف بيان (گناه دكر يائيه ديكر يا ايله و ياسز غيرى معناسنه در (بلكه ادات اضراب تركيده ده مستعملدر (بسيار باء عربيله زياده معناسنه (آن كيتاه اوله راجعدر (هم بونده دخى معناسنه در (بتر بانك وتانك فتحه لريله تركيده دخى مستعملدر كتورك معناسنه بدترك مخففيدر (محصول بيت) گناهى انكار ايله اول اجلدن كه غيرى گناهدر يعنى گناهه معترف اولمق اوده بر گناهدر بلكه اصل گناهدن چوق ودخى كتوركدر گناهى انكار حاصلى انكار گناه اصل گناهدن زياده گناهدر (عروض) بو قطعه بحر رملدندر كه صدر وابتداسندن ماعداية خبن طارى اولمشدر كه ايكنجيده اولان ساكن دوشمشدر عروض وضربنه خبن دنصكره قصر دخى طارى اولمشدر بر مصراعى فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات اولور (حكايت) مأمون غلامى داشت كه ترتيب آب طهارت بعهدهٔ وى بود در هر چند در آفتابهٔ باسطلى كم مى شديك روز مأمون باوى كفت كاش ان افتابه وسطل كه ازين جاى برى هم بما فروشى كفت همچنان كنم اين سطل حاضر را بخر كفت بچند مى فروشى بدو دينار بفر مود تا دو دينار بوى دادند كفت اين سطل از تو درامان شد كفت آرى * مأمون خلفاى عباسيه دن هارون الرشيدك ارشد اولادى وپدرى يرينه خليفه اولمشدر چوق مناقبات عجيبه وحكايات غريبه سى واردر تفصيله حاجت يوقدر (غلامى يا حرف وحدت (داشت فعل ماضى بونك كبى يرلرده مطلقا وار ايدى معناسنى افاده ايدر (كه حرف بيان (ترتيب معروف (آب طهارته اضافتي مصدر مفعولنه (آب طهارت بيانيه بونده ابدست صوبى ديمكدر

ا یا حرف ظرف دو معناسنه (عهده‌ وی لامیه عهده عینك ضمی
وهانك سكونیله بونده كوزتمك معناسنه (وی غلامه راجع (بود
ادات ماضی (هرچند روز هر قیح كونده یعنی ایكی اوچ كونده بر دیمكدن
كنایه‌در (آفتابه یا حرف وحدت همزه حرف توصل افتابه همزه‌نك
مدیله ابریق دیمكدر افتاوه دخی دیرلر (یا حرف عطف او معناسنه
یا برینه بایلزان جمیع نسخه‌لره مخالف یازمش سیاق دخی یا اقتضا ایدر
(سطلی یا حرف وحدت (سطل سینك فتحیله بونده الكن معناسنه
تركیده تحریف ایدوب سیل دیرز وآنلری صوارد قلری قابه تعبیر ایدرلر
(كم كافك ضمیله ضایع دیمكدر (می شد ادات حكایه ایله
اولوردی دیمكدر (یاوی غلامه (كاش الفاظ تحسرندندركه تركیده
كشكه دیمكله تعبیر ایدرلر (كه حرف رابط صفت (از بن جای بو محلدن
دیمكدر (بعض نسخه‌ده ازمای بری فعل مضارع مفرد مخاطب
ایلتورسین یعنی الورسین دیمكدر (هم بونده بته معناسنه (بما یا حرف
صله ما ضمیر متكلم مع الغیر بزه دیمكدر (فروشی فانك ورانك ضمه‌لریله
فعل مضارع مفرد مخاطب صاتارسین دیمكدر (همچنان یعنی یوردیغكز
كبی دیمكدر (كنم فعل مضارع متكلم وحده ایده‌یم دیمكدر (بخر یا حرف
تأكید خر خاء معجمه‌نك كسریله ال دیمكدر (بچند نچه دیمكدر (بدو دینار
ایكی التونه دیمكدر (بفرمودیاء تأكیدایله فعل ماضی مفرد غائب بیوردی
دیمكدر فاعلی تحتنده مأمون راجعدر (تا حرف تعلیل (بوی یا حرف صله
(وی ضمیری غلامه راجعدر (دادند فعل ماضی جمع غائب ویردیلر
دیمكدر (كفت مأمون دیدی (در امان امانده (شد؟ اولدی یعنی سنك
المقدن محفوظ اولدی (كفت غلام دیدی اری افعال تصدیقدندر
بلی اویله اولدی دیمكدر (محصول تركیب) مأمون خلیفه‌نك بر غلامی وار
ایدی كه ابدست صوبی ترتیبی انك تعهدنده ایدی یعنی بو خدمته مأمور
ایدی هر قیح كونده بر ابریق یا الكن ضایع اولوردی بركون مأمون غلامه
دیدی كاشكه اول ابریق والكن كه بو یردن الور كتوردرسك یا بز دن
الیورسك بنه بزه صاتسك غلام دیدی بیوردیغكز كبی ایده‌یم یعنی بنه
سزه صاته‌یم بو سطل حاضری آل یعنی الان موجود اولان سطلی
آل مأمون دیدی نچه صتارسك غلام دیدی ایكی التونه مأمون بیوردی

۴ استفهامی منضمندر محفوظ
اولدی دیمكدر

تا ایکی التون ضیلامه و یردیلر مأمون دیدی بوسطل سندن امانده
اولدیمی یعنی الکدن والقلغنکدن محفوظ اولدیمی غلام دیدی اوتا ویله
اولدی یعنی محفوظ اولدی (شارح بوسطلی غیرالمه دیدیکی تجیاقندن
آلمشدر قطعه نك حصه سی کلجك قطعه درکه حضرت جامی قدس
سره السامی بیورر (قطعه) سیم پرزر خریده تنك مکیر * تابدان
نفس او بیار آمد * سیم کومش دیمکدر اما بونده اقچه معناسنه در
(پرزر خریده عبد مملوکدن کنایه در (تنك طار معناسنه (مکیر نهی حاضر
مفرد طوتمه دیمکدر بونده تنك مکیر خست یله معناسین افاده ایدر
(تاحرف تعلیل (بدان با حرف مصاحبت دال همزه دن مبدلدر (آن
اسم اشارتدر سیمه (نفس او لامیه او ضمیر زرخریده یه راجعدر (بیار آمد
باء تاکید ایله فعل مضارع مفرد غائب دکلنه دیمکدر (محصول بیت)
عبد مملوکك اولاه اقچه‌یی یعنی احسانی طار طوتمه بذل احسان ایله کیم
اول اقچه ایله انك نفسی راحت بولوب دکلنه حاصلی نفسی طالب اولدیغی
شیئه ویردیککی صرف ایتمکله راحت بولوب دکلنه * تن باتلاف مالی
اروردده * تا باتلاف جان نینجامد * تن وجود معناسنه مبتدا (باتلاف
با حرف مصاحبت اتلاف افعال بابندن مصدردر بونده بذل واحسان
معناسنه در دهك مفعول غیرصریحی (ماله اضافتی مفعوله اضافتیدر
(او ضمیر زرخریده یه راجعدر (درده امر حاضر مفرد قورتار دیمکدر
مجازا (تا حرف انتها باتلاف جان باتلاف مال کبی بونده اتلاف اهلاك
معناسنه در (نینجامد فعل نفی مستقبل مفرد غائب نتیجه ویرمیه دیمکدر
(محصول بیت) تنی مالی اتلاف ایله بنده دن قورتار یعنی قولکه بذل
احسان ایله وجودینی خلاص ایله تا کیم اهلاك جان ایله نتیجه ویرمیه
یعنی عاقبت الامر جانته خیانت ایلمیه یانمزده اولان شمعی شرحنده
بو قطعه نك بیت ثانیسنك مصراع اولینك شرحنده معنایه هیچ تعرض
ایلممش اکثری نسخه لرده بویله معلومدرکه معنایه واصل اولممش
(حکایت) میان عقیل بن ابی طالب ومعاویه دوستی تمام بود ومصاحبت
بردوام روزی در راه مجلسشان خاری افتاد و برچهرهٔ مودتشان غباری
نشست عقیل ازمعاویه ببرید واز آمد شد مجلس او پای درکشید معاویه
عذر خواهان بوی نامه نوشت که ای مطلب اعلای بنی عبد المطلب

تن لفظی درده لفظنه مصروف
اولوب تن درده ملازمت ایله
دیمك اولور که معنا اتلاف
ماله ملازمت ایله تا کیم اتلاف
جانه نتیجه ویرمیه دیمك اولور
منه

وای مقصد اقصای آل قصی وای آهوی نافه کشای عبد مناف وای
منبع مکارم بنی هاشم آیت نبوت درشان شماست وعز رسالت درخانه دان
شما بجا شد آن همه بزرگواری وحلم وبردباری بازآی که از رفته پشیمانم
واز گذشت پریشان * میان عقیل لامیه عقیل تصغیر صیغه سیله
حضرت علی کرم الله وجهه ورضی الله عنهك برادر پدر ابی طالب
معروف حضرت رسالت پناهك عمزاده‌لریدر (معاویه کاتب وحی ایدی
بو جمله‌نك تفصیلنی استین سیر کتابلرینه مراجعت ایلسون قالدیکه
فی زماننا هذا برازملحد بی دین وزندیق بد آیین بو معاویه‌یه سب
ایدرلر اعاذنا الله تعالی اصحاب کزینه سب حقنده حدود شرعی قاضی
عیاض کتاب شفاسنك آخرنده بیان ایلمشدر امام علی ایله محاربه‌سی
خصوصنده مخطی تعبیر ایدرز زیاده‌یه جسارت بالکلیه جائز دکلدر
وقالدیکه اوغلی یزید خبیثك خباثتی سببیله یننه اکا طعن جائز دکلدر
زیرا یخرج الحی من المیت ویخرج المیت من الحی ایت شریفه‌سنك
تفسیرنده بعضیلر حی‌دن مراد مؤمن ومیتدن مراد کافردر دیمشلر
معنای اطیفی شویله اولور که کافردن مؤمن اخراج ایدر ومؤمندن کافر
اخراج ایدر بویله اولیحق اوغلنك خباثتی پدرینه ایراث ایلمز شته اهل
سنت مسلکی بودر اللهم اهدنا وارشدنا الی الصراط المستقیم حالا
یوما لا یعنی کلاتی طریقت علیه‌نك جهله وغلاتی شلنه‌دان نبوته محبتدر
دیو ترهات ایدرلر خصوصا حسن ابدالی طائفه‌سی که دعوای محبت
ایدرلر سنت رسول وفرض خدا ایله عمل ایتمزلر خذلهم الله تعالی فی
الدارین (دوستی یا حرف مصدر (تمام بوننده کامل معناسنه بود ایدی
دیمکدر (مصاحبت مفاعله بابندن مصدردر بوننده الفت وانسیتدن
کنایتدر (بردوام دوام اوزره دیمکدر (روزی یا حرف وحدت (در حرف
ظرف (راه مجنونان مجازا بیانیه ولامیه شان ضمیر جمع غائب (غباری
یا حرف وحدت (افتاد فعل ماضی مفرد غائب واقع اولدی دیمکدر (بر
حرف استعلا یا حرف صله (چهره معروف اضافتلر سابق کبی (غباری
یا حرف وحدت (نشست فعل ماضی مفرد غائب اوتوردی دیمکدر
(بیربید یاء تأکید ایله فعل ماضی مفرد غائب لازم معناسنه کسلدی
منقطع اولدی دیمکدر آمد شد کلوب کتمه دیمکدن کنایتدر اسم مصدر

ومصدر

ومصدر مركب ديرلركه ايكي ماضيدن تركب ايتمشدر (اويه اضافت لاميه (كشيد فعل ماضي مفرد غائب چكدي ديمكدر (پاي دركشيد اعراضدن كنايه در ومنقطع اولمه‌دن عبارتدر (عذرخواهان وصف تركيبي قبيلندندر عذر ديليه‌رك ديمك اولور الف نون علامت وصفدر كه ياالكرخواهان صفت مشبهه در (بوي باحرف صله وي ضمير عقبله راجعدر (نوشت فعل ماضي مفرد غائب يازدي ديمكدر (كه حرف بيان اي حرف ندا (مطلبا علاي بني عبد المطلب اضافتلري موصوفك صفته ولاميه‌لردر مجازا مطلب اسم مكان استنجك محل ديمك اولور تعلا بوجه معناسنه بني اصلنده بنين ايدي اضافتله نونذوشر عبد المطلب حضرت فخر عالمك صلى الله تعالى عليه وسلم وحضرت علي تك كرم الله وجهه جديدر (مقصد اقصاي ال قصي اضافتلري سابق كبي مقصد ديباجه‌ده بيان اولندي صادك كسريله اقصا فتح همزه ايله نهايت وغايت معناسنه‌در ال بونده اولاد وقوم مراد (قصي قافك ضمي وصادك كسري ويله مشدده ايله نبي محترمك اجدادلرندندر آهوي نافه كشاي عبد مناف مجازا بيانيه ولاميه (آهوي معروف نافه كشاي وصف تركيبيدر مراد مسكلي آهو ديمكدر زيرا مسك برنوع آهونك كوبكندن چيقر عبد مناف كذلك اجدادنبيدن برينك اسميدر (معلوم اوله كه مطلب ايله مطلب واقصي ايله قصي ونافه ايله مناف بينلرنده تجنيس خط وتجنيس زائد وتجنيس ناقص واردر تفكر (منبع مكارم بني هاشم مجازا لاميه وبيانيه ولاميه (منبع اسم مكان اصل صويك قينايوب ظهور ايتديكي يره ديرلر بونده تجريدا ولنوب انجق ظهور معناسنه‌در مكارم مكرمتك جميدر كرملر ديمكدر هاشم بينه اجداد رسول الله‌دن برينك اسميدر وعم خواجه عالم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك ظهور ايتديكي قبيله‌نك علميدر (آيت نبوت لاميه آيت علامت ديمكدر (درشان شماست سزك شانكزده‌در (عز رسالت لاميه (خانه‌دان خا معجمه ايله اهل بيت معناسنه‌در (كجا قنده ديمكدر (شد فعل ماضي مفرد غائب برفت معناسنه كتدي ديمكدر (همه بوتله برده‌نا تأكيد افاده ايدر بزركواري ياحرف مصدر اولواق ديمكدر (حلم ردباري يا نسبه يا حرف مصدر ردبار وصف تركيبيدر حمول معناسنه (بازكيرو ديمكدر (آري

فعل امر حاضر مفرد کل دیمکدر (که حرف تعلیل (رفته ماضیدن
قسمدر کچمش دیمکدر (کذشته ده ماضیدن قسمیدر کچمش معناسنه
از رفته پشیمانم واز کذشته پریشان عطف تفسیری شکلیدر (بعض
نسخه ده از کفته واقعدر کذشته یرینه (محصول ترکیب) ابی طالبک
اوغلی عقیل ایله معاویه بیننده تمام دوستلق ودوام اوزره الفت وانسیت
وار ایدی برکون انلرک محبتری یولنده بردیکن واقع اولدی یعنی محبتلرینه
خلل طاری اولدی دخی مودتلری چهره سنه یا چهره سی اوزره برغبار
اوتوردی حاصلی محبت ومودتلری پردته تبدیل اولندی عقیل
معاویه دن کسلدی وانک مجلسنه کلوب کتمه دن اباغین چکدی یعنی
مجلسنه وارمدی معاویه عذر دیلیه رک عقیله برنامه یازدیکه ای عبد
مطلب اولادینک مطلب اعلاسی یعنی فی زماننا جمله سنک یوجه مطلبی
وای قصی انسابنک مقصد اقصاسی یعنی الحالة هذه جمله سنک اعلاسی
مطالبی وجمله نک نهایت مقاصدی وای عبد منافک نافهٔ مشک اولان
آهوسی وای هاشم اولادنک کرملر منبعی نبوت آیتی سزک شلنکزده در
ورسالت عزتی سزک اهل بیتکزده در قنده کیتدی اول بوقدر اولواق و
حوللکک حلمی کل کل یعنی بنه تشریف ایله کیدندن نادم وکچندن پریشان
یعنی ماضیدن که بیمزده جریان ایلدی نادم وپریشان وپشیمان اولدق
(رباعی) تا کی هدف ناوک کین خواهم بود * وز دوری تو بیدل ودین
خواهم بود * تا حرف توقیت (کی کاف عربک فتحیله زماندن سؤالدر
استفهامی متضمن (هدف ناوک کین لامیه و بیانیه (هدف فتحتین ایله
اوق نشانه دیرلر که ترکیده پوته دیمکدر تعبیر اولنور (ناوک بونده اوق
معناسنه در (کین خشم معناسنه در کاف عربک کسریله (خواهم بود
اولیسرم دیمکدر (وز وازدن مخففدر (دوری یا حرف مصدر اوزاقلق
دیمکدر (تو یه اضافت لامیه (بی دل ودین بونده کمال اضطراب
وضجرتدن عبارتدر (محصول بیت) چنه دک یعنی نه زمانه دک غضب
وخشم اوقینه هدف اولیسرم وسنک اوزاقلغکدن مضطرب
اولیسرم حاصلی بوافتراق نه وقته دک ونه زمانه دک منتهی اوله جقدر
* بر روی زمین پیش توام رو بزمین * در زیر زمین نیز چنین خواهم
بود * روی زمین بیانیه بر یوزی دیمکدر (پیش تو لامیه سنک اوککده

دیمکدر (میم ضمیر متکلم بزمین باحرف ظرف (ز برزمین پیشانیه یرلنده
دیمکدر که مراد آخرتدر (نیز دخی دیمکدر (چنین بونجلین معناسنه در
(محصول بیت) یر یوزی اوزره یعنی دنیاده یوز یرده سنك حضورکده یم
یعنی کمال تواضعده یم که خاکپایك اولورم یرالتنده دخی بونجلاین اولبسرم
حاصلی دنیا وآخرتده سنك خاکپایکم (عروض ایو رباعی شجره
اخربدندر که صدر وابتدا اخرب حشو اولی مکفوف حشو ثانیلری
سالم عروض وضرب ازل بنده کیم علالك احوالی بیان اولنمشدی ایدی
بویله اولنجه برمصراعی مفعول مفاعیل مفاعیلن فاع اولور قطعه
یاران واقف دکل ایمش * عقیل درجواب لو بصواب چنین نوشت *
(محصول ترکیب) عقیل معاویه یه جواب باصوابده انجلین یازدیکه
یا یعنی بوشعردر (شعر) صدقت وقلت حقا غیر انی * اری ان لا اراك
ولا ترانی * صدقت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب سن صادقسین
یعنی طوغری سویلدك (قلت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب صدقت
جمله سی اوزره معطوف دیدك دیمکدر (حقا مفعولی (غیر فتح اوزره
مبنی بونده ادات استدراکدر لکن معناسنه معلوم اوله که عند الفرا
استثناده واقع اولان غیر کلمه سی مبنی اولور حرف معناسنه اولدیغیچون
که الا معناسنه در بصریون عندنده معربلر اکر ان کلمه سنه
مضاف اولمزسه انیه مضاف اولورسه بنه مبنیدر اما مطلقا غیر
ومثل کلمه لری ما وان وان حرفلرینه مضاف اولدیغی صورتده فتح
اوزره بناسیله جائز در مبتداء محذوفك خبری اولمق اوزره مرفوع
اولمسیده جائز بونده اولدیغی کبی (انی ان حرفدر حروف مشبهه
بالفعلدن یاء متکلم محلا منصوب اسمی (اری فعل مضارع نفس متکلم
وحده اصلنده ارأی ایدی یا حرف علت متحرك ماقبلی مفتوح یائی
الفه قلب ایتدك وهمزه یی تلیین ایتدك حرکه سنی ماقبلنده رایه ویردك
اجتماع ساکنین ایچون همزه یی حذف ایلدك اری اولدی بن رأی
ایدرم دیمکدر فاعلیله جمله سی محلا مرفوع ان نك خبری ان اسم
وخبریله تأویل مصدرده غیرك مضاف الیهی (ان حرف ناصب
مصدریه (لا اری فعل نفی استقبال نفس متکلم وحده اعلالی
سابق کبی فاعلیله تأویل مصدرده محلا منصوب اراك مفعولی

51

(كافْ ضمير خطاب محلا منصوب لاارانك مفعولى سنى كورمكلكى
ديمكدر (ولاترانى فعل نفى استقبال مفرد مذكر مخاطب فاعليله تأويل
مصدروده محلا منصوب لا ارايه معطوف (نون حرف وقايه يا ضمير
متكلم محلا منصوب مفعولى (محصول بيت) كلامكده صادقسين
وحق ديدك لكن بن سنى كورمكلكى وسن بنى كورمكلكى رأى ايدرم
يعنى هرنه ديدكسه طوغر يسين اما بنم رأيم دخى بوكونه در *ولست
اقول سوء فى صديق * ولكنى اضد اذا جفانى* لست فعلدر افعال
ناقصه دن متكلم وحده بن اولمدم ديمكدر ضمير متكلم اسمى (اقول
فعل مضارع مكلم وحده تحتنده فاعليله جمله سى لست نك خبرى
(سوء لفظا منصوب مقول قول (فى صديق اى فى حق صديق يعنى
برحذف مضاف تقديرا اولنور ياخود فى لام معناسنه اولمقده جائز
(صديق صادك فتحيله فعيل بمعنى فاعلدر كه دوست معناسنه لفظا
مجرور محلا منصوب مفعول غير صريحى اقولنك جمله سى لست نك
خبرى (ولكنى لكن حرف استدراك ياء متكلم محلا منصوب اسميدر
(اضد فعل مضارع متكلم وحده نصر بابنك مضاعفندن اير يلورم
ديمكدر تحتنده فاعليله جمله سى جزاء شرط (اذا اسم شرط محلا
منصوب مفعول فيهيدر اضد نك (جفا فعل ماضى مفرد مذكر غائب
فاعلى تحتنده صديقه راجعدر جمله سى محلا مجرور جزاء شرط
واذانك مضاف اليهى فعل شرط جزاء شرط جمله سى خبر لكن در
(نون حرف وقايه (يا متكلم جفانك مفعولى (محصول بيت) بن دوستم
حقنده يادوستم ايچون كوتوسو يلر اولمدم يعنى دوستمى ذم وغيبت
ايلمم لكن بن ايريلورم بكا اذيت وجفا ايلديكى وقتده حاصلى دوستم
حقنده اساءت ايلمم لكن اينجنورسم مفاوقت ايدرم (عروض)
بو قطعه بحر وافر دندر كه مفاعلتن جزؤيدر كه بونده مسدس
الاجزادر بيت اولك وثانينك صدرى سالم صدرك حشوى معصوب
عصب مفاعلتن دن بشنجى متحركى اسكاندر كه لامدر مفاعلتن اولور
مفاعيلن لفظنه تبديل اولنور عروض وضرب مقطوف قطف
مفاعلتن دن ينه لامى اسكان وآخرنده سبب خفيفى كه تن در آنى اسقاطه
دېرلر مفاعل قالور فعولن انك يرينه كلور وابتدالر معصوب ابتدانك

حشوى

حشوى سالم بو يله اولنجه تقطيع اولنسه صدقت وقل مفـاعلتن ت
حقاغى مفاعيلن راني فعو لن ارا ان لا مفاعيلن اراك ولامفـاعلتن
تراني فعولن ولست اقو مفاعلتن ل سوء في مفاعيلن صديق فعولن
ولكني مفـاعيلن اضد اذا مفاعلتن جفاني فعولن اولور * يعني چون
كريم از دوست برنجد بايد كه كنج مفـارقت كيرد و بكوى مهاجرت
كرايد نه آنكه بيدى ميـان بندد و بد كويى زبان كشـايد * چون
ادات تعليل معناى شرطى متضمن (برنجد باء تأكيد ايله فعل مضارع
مفرد غائب طوتنه ديمكدر (بكوى باحرف صله كوى كاف عربيـله
محله ديمكدر (مهاجرت مفاعله بابندن مصـدر در (تا اسلوب عجم
اوزره طويل يلز بلور نته كيم بيان اولنـدى ابريلق ديمكدر (كرايد
فعل مضـارع مفرد غائب ميل ايده ديمكدر كرايدندن كاف عجمك
كسريله بعضيلر كاف عربيله ديمشـلر كذا في نعمة الله (نه آنكه
اول دكل كه ديمكدر (بيدى باحرف صله باحرف مصدر (ميـان بندد
بل باغليه ديمكدر كه اصرار دن كنايه در (بندد فعـل مضارع مفرد
غائب بنديدن دن (بيدكويى با حرف صله يا حرف مصـدر بدكوى
وصف تركيبيـدر بد سو يليجى ديمكدر (كشايد فعـل مضارع مفرده
غائب آچه ديمكدر (محصول تركيب) حضرت جامى بو قطعـه نك
مضموننددن مستفيد اولنان حصه يى تفسير ايدوب بيورر چونكه كريم
يعنى كريم اولان كيمسـه دوستدن اينجنه يعنى رنجيـده خاطر اوله
كركدر كه مفارقت بوجغنى طوته يعنى مفارقتى اختيار ايليه ومهاجرت
محله سنه ميل ايليه حاصلى رنجيـده اولديغى دوستدن ايريله وسمتنه
وارميه اويله دكل كه كوتولكه بل باغليه يعنى عداوته اصرار ايدوب
مضرت قصد نده اوليه وبدكو يلغه دخى اچيه يعنى ذم وغيبتنـده
اوليه حاصلى اهل كرم بو افعـالى ارتكاب ايلمز (مثنوى) چون شود
يار باتو جنـك انديش * جز جدايى مكير با او پيش * باتو با حرف
مصاحبت (جنك انديش وصف تركيبيدر بو نده رنجيـده ايتمه دن
كنايتدر (جدايى ياحرف مصدر ايريلق ديمكدر (مكير فعـل نهى
مفرد غائب طوتمه ديمكدر بونده پيش وزن وقافيـه ايچون تأخير
اولنمشدر تقديرى پيش مكير تفكر وراى ايتمه دن كنايتدر (با او باينه

مصاحبت ضمیر یاره راجعدر (محصول بیت) چونکه یار سنکله جنك اندیش اوله یعنی رنجیده ایده انك ایله ابریلمك غیری رأی ایتمه یعنی مخاصمه ایدهیم یاضرر قصدنده اوله یم یاذم وغیبتنده اوله یم دیمه همان مفارقت ایله * جد مکن درخصومت بسیار * اندکی روی آشتی بکذار * جد جیمك کسریله سعی معناسنه در (مکن فعل نهی حاضر مفرد ایلمه دیمکدر (خصومت مصدردر دشمانلق معناسنه خاء معجمه نك ضمیله بسیاره اضافت بیانیه (بسیار چوق دیمکدر (اندکی یاء تنکیر ایله ترکیبده از اجق دیمکله تعبیر اولنور (روی آشتی بیانیه روی بونده طرف معناسنه (آشتی الف ممدوده ایله وشینك کسریله صلح معناسنه صلح جانبنی دیمکدر (بکذار امر حاضر مفرد قو دیمکدر (محصول بیت) خصومت بسیاره سعی ایلمه یعنی چوق دشمنلك ایلمه از اجق صلح جانبنی قو یعنی صلحه یر قالسون زیرا پشیمان اوله جق محلدر (عروض) بو قطعه بحر خفیفدندر که فاعلاتن مفاعلن فعلات اولور که بیان اولندی *باز معاویه یا عتذار معاودت نمود ودر التماس صلح کشود وصد هزار درم بدل صلح فرستاد وبنیاد عهد نهاد * باز ینه دیمکدر (باعتذار یا حرف صله اعتذار افتعال بابندن مصدردر (معاودت مفاعله بابندن مصدردر (کشود فعل ماضی مفرد غائب اچدی دیمکدر (در التماس صلح لامیه ومصدرك مفعولنه اضافتیدر (در قپو معناسنه در (صد هزار یوز بیك دیمکدر (درم مسکوك اقچه دن عبارتدر (بدل صلح لامیه (فرستاد فعل ماضی مفرد غائب کوندردی دیمکدر (بنیاد قول معناسنه (عهده اضافت لامیه یا بیانیه (نهاد فعل ماضی مفرد غائب قودی دیمکدر (محصول ترکیب) ینه معاویه اعتذاره عودت کوستردی یعنی تکرار اعتذار واعتراف ایلدی وصلحه رضا قپوسنی اچدی و یوز بیك اقچه صلح بدلی ارسال ایلدی وعهده قول قودی حاصلی صلح ومعاهده ایلدی (قطعه) عذرخواهی بکن وعفو طلب شو چوعند * رخنه درقاعده یاری یاران قدیم * عذرخواهی یا حرف مصدر (عذرخواه وصف ترکیبیدر عذر دیلیجیلك دیمکدر اعتذار معناسنه (بکن بلد تأکید ایله امر حاضر مفرد ایله دیمکدر (عفو طلب وصف ترکیبی عفو استیجی دیمکدر (شو فعل امر مخاطب اول دیمکدر

(چو ادات تعليل (فتد فعل مضارع مفرد غائب واقع اوله ديمكدر
(رخنه بو يله يرلرده خلل معناسني افاده ايدر (در حرف ظرف (يا حرف
صله (قاعده ياري ياران قديم لاميه لر و بيانيه در (ياري يا حرف
مصدر دوستلق ديمكدر (ياران الف نون ادات جمع (قديم اسكي
ديمكدر (محصول بيت) خطاب عام طريقيله بيورر كه اعتذار ايله
يعني عذر ديله وعفو استيجي اول چونكه اسكي دوستلرك دوستلغي
قاعده سنه يا قاعده سنده خلل واقع اوله يعني قديم اولان احبانك
محبتي قاعده سنده خلل واقع اولورسه اعتذار ايله حاصلي كمال مرتبه
سعي مصالحه ايدوب باريش ودفع خلل ايله * ورنيايد بهم آن رخنه
بكفتار زبان * در عمارت كر يش كوش بخشت زر وسيم * ور وا كردن
مخففدر (نيايد فعل نفي استقبال مفرد غائب كلمزسه ديمكدر (بهم بر يره
ديمكدر (بكفتار زبان بيانيه با حرف مصاحبت (در عمارت كر يشي
(در حرف صله با معنا بسنه شين ضمير رخنه يه راجعدر (يا حرف
مصدر (كر ادات فاعل اول رخنه يي تعمير ايديجي ايكه (كوش فعلي
امر حاضر مفرد چالش ديمكدر (بخشت زر بيانيه با حرف مصاحبت
(خشت كرپيج ديمكدر خاء معجمه نك كسريله اما بونده كوچه دن
كنايه در (محصول بيت) اكر اول خلل ديل سوزيله بر يره كلمزسه يعني
عذر ديلكله مودت سابقه مقرر اولمزسه اني تعمير ايديجيلكه چالش
آلتون وكومش كوپچه سيله يعني بذل مال ايدوب مصالحه ايله زيرا
لايق دكلدر كه مدت عمر كده قزانديغك دوستي براندك كندكدن
دور ايتمك (عروض) بو قطعه بحر رمل مثمندندر كه صدر وابتدادن
ماعدا مخبوندر عروض وضربنده قصر دخي طاري اولمشدر كه
بر مصراعي فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات اولور (حكايت) حجاج
در شكار كاهي از لشكريان خود جدا افتاد بتلي برآمد ديد كه اعرابي
نشسته واز خرقه خود جنبذ كان مي چيند وشتران كرد او مي چرند *
(شكار كاهي يا حرف وحدت (كاه ادات مكاندر شكار محلنده
ديمكدر (لشكريان الف نون ادات جمع يا حرف نسبت (لشكر وزن
ومعناده عسكر كبيدر (خود اضافت لاميه (جدا بونده بعيد ديمكدر
(افتاد فعل ماضي مفرد غائب دوشدي ديمكدر (بتلي با حرف صله

(یا حرف وحدت (تل تانك فتحی ولامك سكونيله در زيرا بولغتده اصل اولان شده اولمقدر دیه معناسنه (برآمد فعل ماضی مفرد غائب چقدی دیمكدر (دید فعل ماضی مفرد غائب كوردی دیمكدر (كه حرف بیان (اعرابی یاء اول حرف نسبت یاء ثانی وحدت (یا اعرابه منسوب اعراب بریه ده ساكن اولان عربه اطلاق اولنور (نشسته ماضیدن قسمدر اوتورمش معناسنه (خرقهٔ خود بیابیه (جنبذ كان الف نون ادات جمع كاف هاء رسمیدن مبدل (جنبذه جیم عربینك ضمی ونونك سكونی وبانك فتحیله حشرات ارض جنسنه دیرلر بونده مراد كهله در (می ادات استمرارا چیند جیم عجمك كسریله فعل مضارع مفرد غائب دوشیرر دیمكدر (شتران الف نون ادات جمع شتر ضم شین ایله اشتردن مخفف دوه دیمكدر (كرد كاف عجمك كسریله چوره دیمكدر اویه اضافت لامیه اعرابیه راجع (چرند فعل مضارع جمع غائب اوتلرلر دیمكدر (محصول تركیب) حجاج برشكار كاهده لشكریندن ایری دوشدی بردیه چقدی كوردیكه بر اعرابی اوتورمش وخرقه سندن كهله دوشیرر ودوه لر اطرافنده اوتلرلر

چون شتران حجاج را بدیدند برمیدند اعرابی سر بالا كرد خشمناك كفت كیست كه ازین بیابان با جامهای درخشان برآمد لعنت خدای بروی باد را ادات مفعول (بدیدند فعل ماضی جمع غائب كوردیلر دیمكدر باء تأكید ایله (برمیدند ده بویله اوركدیلر دیمكدر (سر بالا كرد باشنی قالدردی دیمكدر (خشمناك ناك ادات وصف طارغین دیمكدر (كفت فاعلی تحتنده اعرابی یه راجعدر (كیست كیمدر دیمكدر كه ذوی العقولده مستعمل اولان كه ایله ادات خبردن مركبدر (كه حرف بیان (بیابان صحرا معناسنه در (با جامهای درخشان موصوفك صفته اضافتیدر (با حرف مصاحبت یا توسل اضافت ها ادات جمع (درخشان صفت مشبهه پارلق دیمكدر (برآمد كلدی وچیقدی دیمكدر (لعنت خدای لامیه ومبتدادر (بروی كیست ده كی كه یه راجعدر (باد امر غائب جمله سی دعاء علیه در (محصول تركیب) چونكه دوه لر حجاجی كوردیلر اوركدیلر اعرابی باشنی قالدردی طارغین دیدی یعنی طاریله رق دیدی كیمدر بو بیاباندن پارلق

جامه لرله کلدی یاپیشدی لعنت اوکیمسه نك اوزرینه اولسون * حجاج هیچ نکفت وپیش آمد که السلام علیك یااعرابی کفت لاعلیك السلام ولارحمة الله ولا برکاته * نکفت فعل نفی ماضی مفرد غائب (پیش باء عجمیله قبت معناسنه‌در (درآمد فعل ماضی مفرد غائب کلدی دیمکدر حاصلی ایلرو کلدی (که حرف بیان (کفت فاعلی اعرابی یه راجعدر (لا حرف نفی (محصول ترکیب) اعرابی حجاجه لعنت ایله شتم ایدنجه حجاج هیچ سویلمدی یعنی شتمه جواب ویرمدی وایلرو کلدیکه السلام علیك یااعرابی دیدی یعنی سلامت سنك اوزریکه اولسون اعرابی جوابده دیدی لاعلیك السلام ولارحمة الله ولابرکاته یعنی سلامت سنك اوزریکه اولمسون والله‌ك رحمتی دخی سکا اولمسون والله‌ك برکاتی یعنی خیر کثیری سکا اولمسون مراد دعاء علیه‌در * ازوی آب طلبید کفت فرود آی بذلت وخواری آب خور والله من رفیق ونوکر تو نیستم حجاج فرود آمد وآب خورد * وی ضمیری اعرابی یه راجعدر (طلبید فعل ماضی مفرد غائب استدی دیمکدر (کفت اعرابی دیدی (فرود آی فرود اشاغی دیمکدر (آی امر حاضر کل دیمکدر اشاغی این دیمك اولور (بذلت با حرف مصاحبت (خواری واو رسمیله ویاء مصدریله خورلق دیمکدر (خور امر حاضر مفرد یمك وایچمك معنا سنده مشترکدر بونده ایچ دیمکدر (رفیق یولداش دیمکدر (نوکر بونده خدمتکار دیمکدر (تو یه اضافت لامیه (نیستم دکلم دیمکدر (فرود آمد ایندی دیمکدر (آب خورد صو ایچدی (محصول ترکیب) حجاج اعرابیدن صو طلب ایلدی اعرابی دیدی ذلت وخورلق ایله اشاغی این صو ایچ والله بن سنك یولداشك وخدمتکارك دکلم حجاج ایندی وصو ایچدی (پس کفت ای اعرابی بهترین مردمان کیست کفت رسول خدا صلی الله علیه وسلم برغم تو باز کفت چه میکویی در حق علی ابن ابی طالب کفت از کرم وبزرکواری نام وی در دهان نمی کنجد * پس بوندن صکره دیمکدر (کفت حجاج دیدی (بهترین به بانك کسری وهاء اصلیه ایله ایو دیمکدر تر ادات تفضیل یا حرف نسبت نون حرف تأکید یکرکی دیمکدر (مردمانه اضافت لامیه الف نون ادات جمع (کیست کیمدر

دیمکدر (کفت اعرابی دیدی (رسول خـدا لامیـه (برغم توسنك
کورلککه دیمکدن کنایتدر (باز ینه دیمکدر (کفت حجاج دیدی
(میکویی می ادات حال (کویی فعل مضارع مفرد مخاطب چه میکویی
نه دیرسین دیمکدر (کفت اعرابی دیدی (بزرکواری یاحرف مصدر
اولوق دیمکدر (نام وی لامیه وی ضمیر علی رضی الله عنهه راجعدر
(دردهان درحرف صله بامعناسنه (نمی کنجد فعل نفی حال مفرد غائب
صغمز دیمکـدر (محصول ترکیب) بوندنصکره یعنی اینوب صو
ایچدکدنصکره حجاج دیدی مردملرك یکرکی یعنی انسـانك افضلی
کیمدر اعرابی دیدی خدانك رسولی صلی الله علیه وسلم حضرتلریدر
سنك کورلککه ینه حجاج دیدی ابی طالب اوغلی علی کرم الله وجهه
ورضی الله عنـه حقنده نه دیرسین اعرابی دیدی اولوغی کرمنـدن
حضرت علینك اسمی اغزه صغمز یعنی قابل وصف دکلدر * پس
کفت چه میکویی درحق عبدالملك بن مروان هیچ نکفت کفت جواب
من بکوی اعرابی کفت بد مردیست کفت چرا کفت خطـایی ازوی
در وجود آمده است که ازمشرق تامغرب ازان پرآمده است پرسید که
ان کدامست کفت این فاسق وفاجر حجاج را بر مسلمانان کماشته است حجاج
هیچ نکفت * می کویی می حرف حال کویی فعل مضارع مفرد مخاطب
(درحرف ظرف (حق عبدالملك بن مروان لامیه لردر عبدالملك دولت
امویه دن مروان خلرك اوغلیدر خطبه دن بعض بدع سابقه بونك
زمانندہ قالقمشدرنته کیم تواریخده مصرحدر وحجاجك پادشاهیدر
(نکفت فعـل نفی ماضی مفرد غائب فاعلی تحتنده اعرابیه راجعدر
(کفت حجاج دیدی جواب من لامیه (بکوی یا تأکید ایله امر حاضر
مفرد سویله دیمکدر (کفت اعرابی دیدی بد مردیست برکتو ادمدر
دیمکدر کفت حجاج دیدی (چرا را ادات تخصیص نیچون دیمکدر
(کفت اعرابی دیدی (خطایی یاء ثانی حرف وحدت (وی ضمیری عبد
الملکه راجعدر (در وجوددرحرف صله در بامعناسنه (امدماضیدن
قسمدر (خطایی مبتدا آمده است خبری (که حرف بیان یاحرف رابط
صفت (از حرف ابتداء غایه (مشرق معروف (تاحرف انتهاء غایه
(یا حرف صله (مغرب معروف (ازآن خطایه اشارتدر (پرسید فعل ماضی

مفرد

مفرد غائب سؤال ایلدی دیمکدر تحتنده فاعلی حجاجه راجعدر (كه حرف بیان (كدام ادات سؤالدر كه قنقی معناسنه‌در (كذشته ماضیدن قسمدر حواله ایلمش معناسنه (محصول تركیب) صكره حجاج دیدی نه دیرسین مروانك اوغلی عبد الملك حقنده اعرابی هیچ سویلمدی حجاج دیدی بنم جوابمی سویله یعنی بكا جواب ویر اعرابی دیدی كنتو بر آدمدر حجاج دیدی نیچون یعنی بدلكی نه جهتدن اعرابی دیدی عبد الملكدن برخطا وجوده كلمشدر كه مشرقدن مغربه وارنجه اول خطادن طولمشدر حجاج سؤال ایلدیكه قنقیسیدر یعنی نه كونه خطا و كناهدر اعرابی دیدی بو فاسق و فاجر حجاجی مسلمانلره حواله ایلمشدر حجاج هیچ سویلمدی * ناكاه مرغی بپرید و آوازی كرد اعرابی روی بحجاج كرد و كفت تو چه كسی ای مرد كفت این چه سؤالست كه میكنی كفت این مرغ مرا خبرداد كه لشكری میرسد كه سردار ایشان تویی * ناكاه بركلمه مركبدر آنسزین دیمكله تعبیر اولنور (مرغی یا حرف وحدت (بپرید باء تأكید ایله و پاء عجمینك فتحیله اوجدی معناسنه فعل ماضی مفرد غائب (اوازی یا حرف وحدت (كرد فعل ماضی مفرد غائب بحجاج باء حرف صله (چه نه دیمكدر (كسی یا حرف خطاب (كفت فعل ماضی حجاج دیدی (این چه سؤالست بو نه سؤالدر (كه حرف رابط صفت (میكنی فعل حال مفرد مخاطب (مرا بكا دیمكدر (خبرداد خبر ویردی (كه حرف بیان (لشكری یا حرف وحدت (میرسد فعل حال مفرد غائب ایریشور دیمكدر (كه حرف بیان یا حرف رابط صفت سردار رئیس العسكر معناسنه‌در (ایشانه اضافت لامیه (تویی یاء ثانی خطاب سن سین دیمكدر (محصول تركیب) انسزین برقوش اوجدی و برآواز ایلدی یعنی اوتدی و اعرابی یوزینی حجاجه ایلدی یعنی باقدی و دیدی سن نه كیمسه‌سین ای ادم یعنی كیمسین حجاج دیدی بو نه سؤالدركه یدرسین اعرابی دیدی بو قوش بكا خبر ویردیكه برلشكر ایریشور انك سرداری سن سین * درین سخن بود كه لشكریان وی دررسیدند و بروی سلام كفتند اعرابی چون ان بدید رنك وی متغیر شد حجاج فرمود تا وی را همراه ببردند * درین سخن بود یعنی اعرابی بو سوزده ایدی (كه حرف بیان لشكریان وی لامیه دررسیدند

درحرف تأکید رسیدند فعل ماضی جمع غائب ایرشدیلر دیمکدر (وی ضمیری حجاجه راجعدر (کفتند فعل ماضی جمع غائب سویلدیلر دیمکدر (محصول ترکیب) اعرابی بوسوزده ایدی که حجاجک عسکرلری ایرشدیلر وحجاجه سلام ویردیلر یعنی السلام علیك دیدیلر اعرابی چونکه اني کوردی رنکی متغیر اولدی بوزلدی حجاج بیوردی تا انی برابر ایلتدیلر * چون روز دیکر بامداد کرد مائده بنهاد ومردمان جمع آمد نداعرابی را اواز دادچون دراحد کفت السلام علیك ایها الامیر حجاج کفت من چنان نمی کویم که تو کفتی وعلیك السلام * چون ادات تعلیل (روزدیکر ایرتسی کون دیمکدر (بامداد کرد صبا حلدی دیمکدر (مائده طعام معناسنه (بنهاد فعل ماضی بونده لازم معناسنه که قوندی دیمکدر (را ادات مفعول اواز داد چاغردی ودعوت ایلدی دیمکدر (آمد کلدی دیمکدر (محصول ترکیب) چونکه ایرتسی کون صباحلدی طعام قوندی وخلق جمع اولدیلر اعرابی چاغردی چون کلدی السلام علیك یاامیر دیدی حجاج دیدی بن انجلاین دیمم که سن دیدك ایدی یعنی سنك کبی لاعلیك السلام دیمم وعلیك السلام * پس کفت طعام می خوری کفت طعام تست اکر اجازت می دهی می خورم کفت اجازت دادم اعرابی پیش نشست ودست دراز کرد وکفت بسم الله ان شاء الله انچه بعد از طعام پیش آید خیر باشد حجاج بخندید وکفت هیچ میدانی که دی روز برمن چه کذشت اعرابی کفت اصلح الله الامیر سری که دیروز میان من وتو کذشته است امروز افشای آن مکن * (محصول ترکیب) بوندنصکره حجاج دیدی طعام یرمیسین اعرابی دیدی طعام سنکدر اذن ویروسك یرم حجاج دیدی اجازت ویردم اعرابی ایلرو اوتوردی والین اوزاتدی یعنی طعامه شروع ایلدی ودیدی بسم الله ان شاء الله اول نسنه که طعامدنصکره ظهور ایدر خیر اوله حجاج کولدی ودیدی هیچ بیلورمیسین دونکی کون بنم اوزریمه نه کچمشدر اعرابی دیدی الله امیری اصلاح ایلسون برسر که دونکی کون بزله سنك بینکده کچمشدر بوکون انی افشا ایلمه * بعد ازان حجاج کفت ای اعرابی یکی ازدو کار اختیار کن یا پیش من باش تاترا ازخواص خود کردانم یاترا پیش عبد الملك ابن مروان فرستم وازانچه اورا کفته اخبار کنم تا هرچه خواهد آن کنند

(محصول تركيب) بوندنصكره حجاج ديدى اى اعرابى ايكى كاردن
برينى اختيار ايله يا بنم قتمده اول تاكه سنى كندو خواصمدن ايلەيم
يا سنى عبد الملك بن مروان قتنه كوندرم واول نسنه دنكه انك ايچون
سويلمش ايدك خبر ايليم تاكه هرنه ديلرسه انى ايلسون يعنى نصل
بيلورسه اويله ايلسون * اعرابى كفت صورتى ديكرهم مى تواند بود
پرسيد كه آن كدامست كفت آنكه مرا بكذارى كه بسلامت بياذد خود
باز روم وديكرنه تومرا بينى نه من ترا حجاج بخنديد و بفرمود تااو برا هزاردرم
دادندو بيلادوى فرستادند * صورتى يا حرف وحدت (محصول تركيب)
اعرابى ديدى بر غير صورت دخى اولمق ممكندر حجاج سؤال ايلديكه
اول قنقيسيدر اعرابى ديدى اولدركه بنى ترك ايده سين كه سلامت
كندو بلاديمه كيدم وغيرى نه سن بنى كوره سين ونه بن سنى حجاج
كولدى و بيوردى تا اكا بيك درم ويره لر وانى بلادينه كوندره لر (قطعه)
زمرد بايد كه بلطف سخن وحسن خطاب * طبع ار باب ستم رازستم
بازآرد * (بلطف سخن صفت موصوفه اضافتيدر با حرف مصاحبت
(حسن خطابده بويله طبع ار باب ستم لاميه و بيانيه (را ادات مفعول
(ستم لر بونده ظلم معناسنه (باز آرد بحسب اللغه كيركتورر ديمكدر اما
بويله يرلرده اليقور ديمكدن كنايتدر (محصول بيت) مرد كركدر كه
لطف سخن ايله وحسن خطاب ايله يعنى كلمات دلاويز وخطاب شوق
اميز ايله ظلم ار بابنك طبعنى ظلمدن اليقور يعنى مجبول اولدبغى ظلمى
ايتدرمز بلكه لطفه سزا اولور * هر كريمى كه ز احسان وكرم رم
كردست * بفسون سخن او را بكرم بازآرد * كريمى يا حرف وحدت
نوعيه (كه حرف رابط صفت (رم رانك فتحيله رميدن مصدرندن
امردر بونده كرده لفظيله تركيب اولنوب ماضى مركبدن قسم
اولمشدر اوركمش ونفرت ايلمش معناسنه (بفسون با حرف مصاحبت
فسون افسوندن مخففدر (سخنه اضافت بيانيه (بكرم با حرفى صله
(بازآردك تحتنده فاعلى مردمراجعدر كروكتورر معناسنه (محصول بيت
هر بر كريمكه احسان وكرمدن اوركمشدر يعنى كرم وسخادن نفرت
ايلمشدر حاصلى ممسكدر سخن افسونى ايله انى اول مرد كرمه كتورر
(عروض) بوقطعه رمل مخبوندركه فيجه كره مرور ايلدى (حكايت

یزدجرد پسر خود بهرام را در موضعی دید از حرم خود که مناسب نبود ویرا فرمود که بیرون رو و حاجبراسی تازیانه بزن واز در پرده سرای دور کن وکسی دیگر را نام برد که ویرا بجای وی بنشان * (یزدجرد یانك فتحی وزانك سكونیله ودالك كسریله عجم پادشاهلرندن برینك اسمیدر كه یزدكرد دخی دیرلر كه بهرام كورك پدری ایدی وهم غایت ظالم ایدی آخر الامر اغزینه آتی دپه اوروب فوت اولمشدر (پسر خود بیانیه (بهرامرا را ادات مفعول (موضعی یا حرف وحدت (دید فعل ماضی مفرد غائب كوردی دیمكدر (حرم خود ده بیانیه (ویرا وی ضمیری بهرامه راجعدر را ادات مفعول (حاجب پرده دار معناسنه (را ادات مفعول (سی اوتوز دیمكدر (تازیانه قمچی معناسنه در (بزن امر حاضر مفرد اوردیمكدر (پرده سرای لامیه سرای حرمدن كنایه در حرم قپوسندن دیمك اولور سرای قپوسندن دیین معنایه نامحرم ایمش (نام برد بحسب اللغه آدالت دیمكدر اما بویله یرلرده تعیین دن كنایه در (كه حرف بیان (ویرا ادات مفعول (وی ضمیری كسی یه راجعدر بجای وی لامیه با حرف صله (وی ضمیر حاجب اوله راجعدر (بنشان فعل امر مخاطب نصب ایله دیمكدر (محصول تركیب) یزد جرد كندی اوغلی بهرامی بر موضعده كوردی حرمدن كه مناسب دكل ایدی بهرامه بیوردیكه طشره چیق وحاجبه اوتوز قمچی اور وحرم قپوسندن اوزلق ایله یعنی عزل ایله وبر غیری كیمسه یی تعیین ایله كه انی انك یرینه نصب ایله * بهرام بموجب فرموده پدر عمل كرد اما هنوز سیزده ساله بود ندانست كه سبب غضب وی حاجب چه بود * بموجب با حرف مصاحبت (موجب فرموده پدر لامیه لردر (هنوز الآن دیمكدر (سیزده اون اوچ دیمكدر (ساله ها رسمی ادات مقدار سیزده ساله اون اوچ یللق دیمكدر كه اون اوچ یاشنده (بود ایدی (ندانست فعل نفی ماضی مفرد غائب بیلدی دیمكدر (كه حرف بیان (سبب غضب وی لامیه لردر وی ضمیری پدره راجعدر (محصول تركیب) بهرام باباسنك بویروغی مقتضاسیله عمل ایلدی لما الان اون اوچ یاشنده ایدی بیلمدیكه پدرك سبب غضبی نه ایدی * بعد ازان روزی بهرام بدر پرده سرای آمد وخواست كه در آید حاجب دو دست بر سینهٔ وی نهاد ونگذاشت كه

در آيد وكفت بعد از ين ترا درين موضع بينم سى تازيانه ات بزنم از جهت خيانتى كه بر حاجب پيشين كردى وسي ديكررا از جهت خيانتى كه مى خواهى بامن كنى * (روزى يا حرف وحدت (بدر با حرف صله (درايد فعل مضارع مفرد غائب كيره ديمكدر (دست برسينهٔ وى نهاد بحسب اللغه الني كوكسنه قودى ديمكدر اما بو يله محلرده صاليو يرمه دن كنايتدر (محصول تركيب) اندن صكره بركون بهرام پرده سرايه كلدى وديلدى يكه كيره ايكنجى حاجب صاليو يرمدى وقومديكه كيره وديدى اكر بوندن صكره سنى بو موضعده كوررسم سكا اوتوزقمچى اورورم شول خيانتدن اوتوريكه اسكى حاجبه ايلدك واوتوز دخى اول خيانتدن اوتوريكه بكا ايتمك استرسين * اين خبر بيزد جرد رسيد حاجب دوم را بخواند وتحسين كرد واحسان نمود وخلعت پوشانيد ومرتبه اش بلند كردانيد * پوشانيد فعل ماضى مفرد غائب الف نون ادات تعديه كيدردى ديمكدر (محصول تركيب) بو خبر يزجرده ايرشدى ايكنجى حاجبى چاغردى وتحسين ايلدى واحسان كوستردى وخلعت كيدردى ومرتبه سين عالى و بلند ايلدى (قطعه) حفظ شه بايد چنان كز آستان او عبور * درضمير بنده وآزاد نتواند كذشت * عبور عينك ضميله وزن ومعناده مرور كيدر (محصول بيت) پادشاهك حفظى انجلين كركدر كه انك آستانندن كچمك بنده وآزادك ضميرنده كچمك ممكن اولميه يعنى حريم پادشاه او رتبه محفوظ اولمق كركدر كه بنده وآزادك وعبيد واحرارك قلبنده كچمك سوداسى دخى خطور ايلميه كمال محافظه دن كنايتدر * در حريم حرمت عزش كه سردولتست * مرغ نتواند پريد و باد نتواند كذشت * درحريم حرمت عزش در حرف ظرف شين ضمير پادشاهه راجعدر اضافتلرى بيانيه (كه حرف رابط صفت (دولتد اضافت لاميه (پريد فعل ماضى بونده مصدر معناسنه در زيرا مضارعه مقارندر (كذشت ده پريد كبيدر (محصول بيت) پادشاهك عز حرمتى حريمنده كه دولت سريدر قوش اوچمغه قادر اولميه وروز كار كچميه قادر اولميه يعنى پادشاه حرمنه يار واغيار محرم اولمملى (عروض) بو قطعه بحر رملدندر كه عروض وضربى مقصور بر مصراعى فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلات اولور (حکایت) وزیر هرمز بن شاپور بوی نامه فرستاد که بازرگانان دریا بار جواهر بسیار آورده اند وآنرا بصد هزار دینار از برای پادشاه خریده ام شنیده ام که پادشاه آنرا نمی خواهد اگر راستست فلان بازرگان بصد هزار دینار سودمی خرد* وزیر هرمز لامیه (هرمزهانك ضمه له در (شاپور باء عجمیله بر پادشاهك اسمیدر نسل یافشدن بو هرمز نوشروانك اوغلی هرمزك غیریدر (بوی یا حرف صله (وی ضمیر هرمزه راجعدر (بازرگانان دریا بیانیه (بلر بونده یوك معناسنه در (جواهره اضافت بیانیه (وآنرا را لادات مفعول آن اسم اشارتدر بار جواهره (بصد هزار سود (با حرف مقابله یوز بیك التون فائده مقابله سنه (خرد فعل ماضی مفرد غائب الور دیمکدر خریدندن (محصول ترکیب) شاپورك اوغلی هرمزك وزیری هرمزه نامه ارسال ایلدیکه دریا بازرگانلری جواهر یوکی چوق کتورمشلردر واول یوکلری پادشاه ایچون یوز بیك دیناره صاتون المشم ایشتدمکه پادشاه انی استمز اگر صحیح ایسه فلان بازرگان یوز بیك التون فائده ایله صاتون الور * هرمز جواب نوشت که صد هزار دینار وصد هزار چندان پیش ما قدری ندارد چون ما بازرگانی کنیم پادشاهی که کند وبازرگانان چه کنند * چندان اولقدر دیمکدر (پیش ما لامیه پیش قیمت معناسنه (قدری یا حرف تنکیر (بازرگانی یا حرف مصدر (کنیم فعل مضارع متکلم مع الغیر (پادشاهی یا حرف مصدر که کیم دیمکدر (کنند فعل مضارع جمع غائب ایلرلر دیمکدر (محصول ترکیب) هرمز وزیره جواب یازدیکه یوز بیك واولقدر یوز بیك یعنی یوز بیك کره یوز بیك بزم عندمزده قدری یوقدر یعنی بی حاصلدر چونکه بز بازرگانلق ایدهلم پادشاهلق کیم ایلسون وبازرگانلر نه ایلرلر یعنی نه یاپسونلر ونه کاره مباشرت ایلسونلر (قطعه) نه طور منصب شاهان بود که بیع وشرا* بقصد کسب معاش خود اختیار کنند * نه حرف نفی بودن مصروف طور منصب شاهان لامیه لردر طور اسلوب وقاعده معناسنه در (که حرف بیان (بیع وشرا الم صاتم دیمکدر (بقصد کسب معاش خود بیانیه لردر (محصول بیت) شاهلرك منصبی طوری اولمز که یعنی

لايق دكلدركه الم صاتمي كندي معاشي كسبي قصدينه احتيار ايليملر
شان پادشاهه مناسب دكلدر * چوشاه پيشه كند كار تاجران جهان *
توخود بكوكه دكر تاجران چه كار كنند * كار تاجران جهان
لاميه در (توخود بكو انصاف ايله محلنده استعمال اولنور (كه
حرف رابط (محصول بيت) چونكه پادشاه تاجرلرك كارني صنعت
ايليه سن سويله كه يعني انصاف ايله غيري تاجرلرنه ايلسونلر (عروض)
بوقطعه بحر مجتث مخبون مقصوردركه وزني مفاعلن فعلاتن مفاعلن
فعلات اولورمكررا بيان اولندي (حكايت) امير المؤمنين عمر رضي الله عنه
در وقت خلافت خود در مدينهٔ منوره ديواري كل ميكرد يهودي پيش
وي تظلم كرد كه حاكم بصره بصد هزار درم ازمن متاعي خريده است
ودر اداي ثمن آن تعلل مي كند فرمود كه كاغد پاره داري كفت
ني سفالي برداشت و برآنجا نوشت كه شكايت كنندكان ازتو بي حسابند
وشكر كزاران نا ياب ازموجبات شكايت بپرهيز ياازمسند حكومت
برخيز ودر آخر نوشت كه كتبه عمر بن الخطاب نه بران مهري نزد
ونه بران طغرايي رقم كرد اما چندان صولت عدالت وهيبت سياست ازوي
درخاطرها نشسته بود كه * ديواري يا حرف وحدت (كل كاف
عجمك كسريله چامور ديمكدر (ميكرد مي ادات حكايه (كرد فعل
ماضي مفرد غائب ايلردي ديمكدر (پيش وي لاميه وي ضمير حضرت
عمره راجعدر (تظلم كرد اظهار مظلوميت ايلدي ديمكدر (كه حرف
بيان (متاعي يا حرف وحدت (خريده ماضيدن قسمدر (ثمن بها
ديمكدر (آنه اضافت لاميه (تعلل بهانه معناسنده مستعملدر (پاره
يا حرف وحدت همزه حرف توسل (داري فعل مضارع مفرد
مخاطب (سفالي يا حرف وحدت (برداشت فعل ماضي مفرد غائب
قالدردي ديمكدر (برآنجا اول يره يعني سفال پاره يه ديمكدر (نوشت
فعل ماضي مفرد غائب يازدي ديمكدر (كنندكان الف نون ادات
جمع (كاف هاء رسميدن مبدلدر (كننده اسم فاعل ايديجيلر ديمكدر
(شكركزاران الف نون ادات جمع شكركزار وصف تركيبيدر شكر
ادا ايديجيلر ديمكدر (موجبات سببلر ديمك (بپرهيز باء تأكيد ايله
امر حاضر مفرد در اجتناب ايله ديمكدر (برخيز قالق معناسنه امر

حاضر در (زد فعل ماضی مفرد غائب اوردی دیمکدر (چندان
اولقدر دیمکدر (صولت بونده شدت معناسنه در (نشسته ماضیدن
قسمدر (محصول ترکیب) امیرالمؤمنین عمر رضی الله عنه کندو خلافتی
وقتنده مدینهٔ منوره ده بر دیواره چامور ایلردی یعنی دیوار یپاردی
بر یهودی انك حضورنده تظلم حال ایلدیکه حاکم بصره بوز بیك
درهمه بر متاع المشدر بهاسنی اداده بهانه ایلر حضرت عمر بیوردیکه
بر کاغد پاره وارمی یعنی بر پارچه کاغدك وارمی یهودی دیدی یوق
بر سقسی پاره سی قالدر دی واکا یازدیکه سندن شکایت اید یجیلر
حسابسزدر لر وشکر ادا ایدیجیلر نایاب یعنی یوق شکایت سیبلرندن
اجتناب ایله یامسند حکومتدن قالق وآخرنده یازدیکه کتبه عمر بن
الخطاب یعنی بونی عمر بن الخطاب یازدی نه انك اوزرینه مهر
اوردی نه برطغرا رقم ایلدی اما اولقدر عدالتی صولتی وسیاستی هیبتی
اندن خاطرلرده اوتورمشدیکه *چون آن سفال رابحاکم بصره داد
ووی سوار بود از اسب فرود آمد وزمین ببوسید ووجه یهودی راتمام
ادا کرد ووی سوار ایستاده بود* بحاکم باحرف صله (وی ضمیر حاکمه
راجعدر (فرود آمد ایندی دیمکدر شارح مرحوم فرود آمد یرینه
پیاده شد یازمش یانمزده اولان نسخه لرده یوقدر (ببوسید باء تأکید ایله
فعل ماضی مفرد غائب اوپدی دیمکدر (وجه یهودی لامیه وجه بونده
ثمندن عبارتدر (وی ضمیر یهودی یه راجعدر (ایستاده ماضیدن قسمدر
طورمش دیمکدر (جمیع نسخه لرده ووی سوار ایستاده بود عبارتی
واردر الاشارح مرحوم واقف اولمه مش (محصول ترکیب) چونکه
اول سفالی حاکم بصره یه و یردی واول سوار ایدی آتدن ایندی
و یر اوپدی و یهودینك ثمنی تمام ادا ایلدی و یهود سوار طورمش
ایدی حاصلی بلاتخلف اول ساعت ادا ایلدی (قطعه) چو نبود
شاهرا عزو سیاست* کند ازدست کستاخان ذلیلی* نبود فعل نفی
مستقبل مفرد غائب اولمیه دیمکدر (شاهرا را ادات تخصیص شاهك
دیمکدر (عز بونده هیبت وشوکت معناسنه اولمق اولیدر (کستاخان
الف نون ادات جمع (کستاخ ادبسزدیمکدر (ذلیلی یا حرف مصدر
(محصول بیت) چونکه شاهك هیبتی وسیاستی اولمیه ادبسزلر الندن

خورلق وحقارت چکر * چو ریزد شیر را دندان وناخن * خورد
از رو بهان لنك سیلی * ریزد فعل مضارع مفرد غائب لازمله متعدی
بیننده مشترکدر بونده لازم معناسنه دوکوله دیمکدر زیریدندن
یاریختندن نته کیم دیباجه ده واقع اولان قطعه ده تفصیل اولنمشدی
(شیر را را ادات تخصیص شیرك دیمکدر (دندان دیش (ناخن خاء
معجمه ده اماله فتح ایله طرنق دیمکدر (خورد فعل مضارع مفرد
غائب خوریدندن یاخوردندن زیرا مصدر دالینك ماقبلنده
یارنوندن را واقع اولسه مضارعده مفتوح قیلنور (روبهان الف نون
ادات جمعدر رو به وروباه دلکو دیدکلری جانورك اسمیدر (لنك
لفظنه اضافت صفتنه اضافتیدر (سیلی سله معناسنه (محصول بیت)
چونکه ارسلانك دیشی وطرناغی دوکله طوپال دلکولردن سله یر
یعنی اداتی الندن زبون اولور سیاستی اولمین پادشاه دخی ضعفادن
مشقت ورزالت چکر (عروض) بوقطعه بحر هزج مسدس محذوفدر
بر مصراعی مفاعیلن مفاعیلن فعولن اولور (حکایت) جوانی را
بدزدی کرفتند خلیفه حکم کرد که دستش ببرند تا ازمال مسلمانان
کوتاه شود جوان بنالید وکفت ای خلیفه * جوانی یا حرف وحدت
(را ادات مفعول (بدزدی با حرف مصاحبت (یا حرف مصدر
خرسزلق ایله دیمکدر (کرفتند فعل ماضی جمع غائب طوتدیلر
دیمکدر (دستش شین ضمیری جوانه راجعدر (ببرند باء تأکید ایله
فعل مضارع جمع غائب کسه لر دیمکدر (تا حرف تعلیل (مال مسلمانان
لامیه (بنالید فعل ماضی مفرد غائب ایکلدی دیمکدر (محصول ترکیب)
بر جوانی خرسزلق ایله طوتدیلر یعنی تهمت سرقه ایله اخذ ایلدیلر
خلیفه حکم ایلدیکه الینی کسه لر تا کیم مسلمانلرك مالندن قصه اوله
جوان ایکلدی یعنی اه وفریاد ایلدی ودیدی ای خلیفه بعض نسخه ده
ای خلیفه یرینه ای خداوند واقعدر (بیت) مرا بدست چپ وراست
چون خدا آراست * روا مدار که ماند چپم جدا از راست * مرا بنی
دیمکدر (بدست چپ بیانیه (با حرف مصاحبت صول ال دیمکدر
یسار معناسنه (راست چپ اوزره معطوف صاغ دیمکدر یمین
معناسنه (چون ادات تعلیل (آراست الف ممدوده ایله فعل ماضی

مفرد غائب بزه دی دیمکدر (روا مدار جائز کورمه معناسنه فعل
نهی در) که حرف بیانه (ماند فعل مضارع مفرد غائب قاله دیمکدر
(جنبه ایرو دیمکدر (محصول بیت) بنی صول وصماغ ال ایله چونکه
خدا تزیین ایلدی جائز کورمه که صولم صاغدن ایرو قاله یعنی ایرلغی
روا کورمه (عروض) بو بیت بحر مجتثدندر که مخبون مقصوردر که
بر مصراعی مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات اولور* خلیفه فرمود که
دستش ببرید که این حدیست از حدود خدای تعالی مماهله دران
مسلمانی نیست* ببرید باء تأکید ایله فعل امر حاضر مفرد قطع ایلیك
دیمکدر (که حرف تعلیل (حدیست سین وتا ادات خبر یا حرف تنکیر
(حد حاء مهمله نك فتحی ودال مشدده ایله بحسب اللغه غضب
معناسنه در لکن بونده حد شرعیدر که مثلا زانی وزانیه یه بعد الاثبات
یوز دکنك وسارق وسارقه یه قطع وعمدا سفك دم ایدنه قصاص
و بونلرك امثالی کبی که حقیقتده غضب الهیدر (حدود حدك جمیدر
(خدایه اضافتی لامیه (مماهله مفاعله بابندن مصدر در مسامحه معناسنه
کچمك یعنی ترك ایلمك دیمکدر (مسلمانی یا حرف مصدر (محصول ترکیب)
خلیفه بیوردیکه قطع ید ایدك زیرا بو الله تعالینك حدلرندن
بر حد در بونده مهلت و یرمك مسلمانلق دکلدر* مادرش همراه بود
برخاست کفت ای خلیفه این فرزند منست بدستیاری وی روز شب می آرم
وازدست یاری وی روز وشب می خورم* مادر آنا دیمکدر والده
معناسنه (شین ضمیر جوانه راجعدر (همراه بود بیله یعنی یانده
ایدی دیمکدر (برخاست فعل ماضی مفرد غائب قالقدی دیمکدر (فرزند من
لامیه (بدست یاری وی لامیه (با حرف مصاحبت (دست یاری تالنك
سکوینله یاردم دیمکدر معاونت معناسنه (روز بشب کیجه یی کوندزه
می آرم کتوررم (ازدست یاری وی لامیه (دست یار بونده اضافتله الی
امکی دیمکدر (میخورمییرم (محصول ترکیب) والده سی بیله ایدی
قالقدی ودیدی بو بنم فرزندمدر بونك معاونت و یاردمیله کیجه یی
کوندوزه کتوررم یعنی کیجه لر بونکله کلنورم و بونك الی امکندن یرم
یعنی اوغلوم قزانور بن یرم (قطعه) فرزند بود چو جان بخشای* برجان
من ستم رسیده* چو ادات تشبیه (ببخشای باء تأکید ایله بخشله

دیمکدر (بو حرف صله (جان من ستم رسیده لامیه و بیانیه ستم رسیده
مرکبدر ظلم ایرشمش دیمکدر (محصول بیت) اوغل جان کبی اولور
بغشله بن ستم کورمشك جانني * سررشته روزیم کف اوست * مپسند که
آن شود بریده * (سررشته بونده مجازا سبب معناسنه در (روزی به
اضافت لامیه (روزی یاء اصلیه ایله رزق معناسنه در (میم ضمیر متکلم
(کف آوج دیمکدر اما بونده مطلق الدن کنایه در (مپسند فعل نهی
حاضر مفرد بکنمه دیمکدر اما بویله برلرده لایق کورمه مقامنده مستعملدر
(که حرف بیان (آن اشارتدر کفه (بریده اسم مفعولدر کسلمش معناسنه
(محصول بیت) بنم قسمتمك سببی انك الیدر لایق کورمه که اول ال
کسلمش اوله شارح نسخه سنده مپسند یرینه مکذار یازمش اویله
نسخه کورمدك وهم مرحوم معنی جانبن کلیا ترك ایلمش (عروض)
بو قطعه بحر هزج مثمندر که صدر وابتدا اخرب خرب معلوم حشولر
مقبوض قبض که بشنجی ساکنی حذفدر مفاعلن قالور عروض
مقصور مفاعیل قالور ضرب محذوف فعول اولور بر مصراعی مفعول
مفاعلن مفاعیل یا فعول اولور * خلیفه کفت دستش ببرید که من این
گناه ازوی در نمی کذارم وگناهکاری ترك حد این برخود روا نمی دارم *
(دستش شین جوانه راجع (که حرف تعلیل (نمی کذارم فعل
نفی حال متکلم وحده عفو ایلمم دیمکدر (وگناهکاری ترك حد این
بیانیه ولامیه لردر گناهکاری یا حرف مصدر بونك حدینی ترك گناهکارلغنی
دیمکدر (محصول ترکیب) خلیفه دیدی الینی کس زیرا بن بو گناهی اندن
عفو ایلمم و بو حدی ترك گناهکارلغنی کندی اوزریمه جائز طوتمم
* مادرش کفت ای خلیفه این راهم یکی ازان گناهان شمار وازان
معاصی انکار که همواره ازان استغفاری می کنی وآمرزش خواهی خلیفه را
خوش امد وحکم خلاصی فرمود * (هم دخی دیمکدر (یکی ازان گناهان
اول گناهلردن بری (شمار امر حاضر مفرد صای دیمکدر (معاصی
معصیتك جمعیدر گناهلر معناسنه (انکار امر حاضر مفرد در فتح همزه
ایله ظن ایله معناسنه بونده فرض ایله دیمکدر (که حرف رابط صفت
(همواره دائما دیمکدر (می کنی فعل مضارع مفرد مخاطب ایدرسین
دیمکدر (آمرزش الف ممدوده ایله ومیمك ضمیله اسم مصدردر یارلغنق

معناسنه آمرزیدندن (می خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب (خلاصی یاحرف مصدر (بعض نسخه ده وگفت بگذاریدش واقعدر وحکم خلاصی فرمود برینمو بعض نسخه ده وحکم خلاص فرمود بگذاشتن وی دوشمشدر (محصول ترکیب) والده سی دیدی خلیفه بونی دخی اول گناهلردن صای وطول معاصیدن عد وفرض ایله که دائما اندن استغفار ایدرمین ویارلغمق طلب ایلرسین خلیفه یه خوش گلدی وخلاصلغه حکم بیوردی یاانی براغك دیدی یاخلاصه حکم بیوردی انی ترکه خلاصه عفو ایلدی (قطعه) ای خوش آن دانا که پیش شاه دم * گاه قهر از نکتهٔ خوش میزند * (ای حرف ندا (دم مصراع ثانیده میزندك مفعول صریحی (گاه وقت معناسنه‌در (خوش فتح خا ایله در (محصول بیت) ای خوش اول عاقل وعالم که شاه قتنده قهر وقتنده خوش نکته‌دن دم اوره یعنی کلمات دلفریب وسخن عجیب ایله لب گشا اوله * نکتهٔ چون آب می آرد لطیف * شاه را آبی بر آتش میزند * (نکتهٔ یا حرف وحدت همزه حرف توسل (چون ادات تشبیه شاه را رااادات تخصیص (آب بر آتش زدن تسکین حرارت وغضبده مصطلحدر (محصول بیت) برنکتهٔ صو کبی لطیف گتوره یعنی لطیف برنکتهٔ دلفریب سویلیه شاهك غضبن تسکین ایدر (عروض) بوقطعه بحر رمل مسدسدر جمیع اجزاسی سالم عروض وضرب محذوف اولنجه بر مصراعی فاعلاتن فاعلاتن فاعلن اولور (حکایت) گناهکاری را پیش خلیفه آوردند خلیفه بفتوی مستحق آن شده بود فرمان داد * (محصول ترکیب) بر گناهکاری خلیفه قتنه گتوردیلر خلیفه شول فتوی ایله که اکا مستحق اولمش ایدی یعنی فتوی موجبنجه لایق اولدیغی جزایه فرمان ویردی (بعض نسخه ده بفتوی بر بته بعقوبتی واقعدر حاصلی مستحق اولدیغی عقوبته فرمان ایلدی * گفت ای امیر المؤمنین انتقام برگاه عدالت وتجاوز از آن فضل سو پایهٔ همت امیر المؤمنین از آن عالی ترست که از آنچه بلندترست تجاوز نماید وبا آنچه فروترست فرود آید خلیفه را سخن وی خوش آمد گناه وی عفو فرمود * (تجاوز تفاعل بابندن مصدردر (تجاوز نماید گچه دیمکدن کنایتدر یعنی ترك ایده (فرود آید بوده تنزلدن عبارتدر (محصول ترکیب)

كناهكار دیدی ای مؤمنلر امیری كناهه انتقـام عدلدر واندن کچمك فضلدر وامیر المؤمنینك همتی درجه سی اندن عالیدر که عالیك اولان نسنه دن کچه یعنی ترك ایده واول نسنه که اشاغیدر کدر تنزلی ایله حاصل اعلا دوندر کن اسـفله تنزل همت پادشاهدن دوندر خلیـفه یه انك سوزی خوش کلدی انك کناهنی عفو بیوردی (قطعه) * عفو از گناه فضل بود انتقام عدل * زان تا بان ز چرخ برین تا زمین رهست * (زان) ازاندن مخفدر آن اسم اشارتدر عفوه (تا حرف انتهـا) (بان) با حرف صله این اشارتدر انتقامه برین عالی معناسنه (تا حرف انتها (محصول بیت) كناهدن عفو فضل اولور انتقـام عدل اولور فضلدن عدله چرخ بریندن زمینه دك یول واردر یعنی بینـلری بین السمـاء والسمکدر که فضل سمایه همسر وعدل زمینه برابردر * کی فضـل را کذارد ودارد بعدل روی * دانا که از تفاوت این هر دو آکهست * (محصول بیت) نیچون فضلی ترك ایدر وعدله یوز طوتار عالم که هر ایکیسنك تفاوتندن اکاهدر یعنی بو ایکیسنك تفاوتندن اکاه اولان فضلی براغوب عدله توجه ایلمز (عروض) بو قطعه بحر مضارعدندر صدر وابتداسی اخرب که مفعول اولور حشولر مکفوف که فاعلات مفاعیل اولور عروض وضربی مقصور که فاعلات اولوب بر مصراعی مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات اولور * کودکی از بنی هاشم بایکی از ار باب مکارم بی ادبی کرد شکایت بعمش بردند خواست که تا ویرا ادب کند کفت ای عم من کردم آنچه کردم وعقل من با من نبود تو بکن آنچه میکنی وعقل باتست * کودکی یا حرف وحدت برچوجق دیمکدر (بایکی با حرف صله (محصول ترکیب) بنی هاشمدن برچوجق کرم صاحبـلرندن برینه یعنی اکرامی واجب اولنلرك برینه ادبسزلك ایلدی عمیسنه شکایت ایلدیلر دیلدیکه انی تأدیب ایلیه دیدی ای عم بن ایلدم اونسنه یی که ایلدم یعنی نه ایتدمسه بن ایلدم وعقلم بنم ایله دکل ایدی سن ایله اول نسنه یی که ایلرسین یعنی ایده جککی ایت وعقلك سنکله در (قطعه) کر سفیهی بحکم نفس وهوا نه بوفق خرد کند کاری * سفیهی یا حرف وحدت بحکم نفس با حرف مصاحبت اضـافت مصدرك فاعلنـه در (بوفق خردده بو یله در وفق بونده اقتضا معناسنه در (کاری یا حرف تنکیر (محصول بیت)

اکر بر سفیه نفس وهوانك حکمیله عقل مقتضاسنجه دکل بر ایش ایلرسه یعنی بر سفیه عقله موافقت ایتیوب هوا وهوسنه تابع اوله رق ایش اشلرسه * بر تو نفس وهوا چو غالب نیست * جز براه خرد مرو باری * مرو فعل نهی حاضر مفرد کتمه دیمکدر (باری یاء اصلیه ایله ادات تمنیدر ترکیبده دخی استعمال اولنور (محصول بیت) سنك اوزریکه چونکه نفس وهوا غالب دکلدر باری عقل یولینك غیری یه کتمه حاصلی قطعه نفس وهوایه تبعیتله بر سفیه بر ایش اشلدی مقتضای عقل اوزره دکلدر چونکه سنك نفس وهوالك غالب دکلدر عقل مقتضاسنجه عمل ایله یعنی عفو ایله (عروض) بو قطعه بحر خفیفدندر که کندیده خبن ایله حذف طاری اولمشدر که بر مصراعی فاعلاتن مفاعلن فعلن در (حکایت) زنی را از جماعت که بر حجاج خروج کرده بودند پیش وی آوردند حجاج باوی سخن میکفت و وی سر در پیش انداخته بود ونظر در زمین دوخته نه جواب وی میداد ونه بوی نظر میکرد * زنی یا حرف وحدت (را ادات مفعول زن مطلقا نسایه اطلاق اولنور مؤخر آوردندك مفعولی (که حرف رابط صفت (پیش وی حجاجك قتنه (آوردند فعل ماضی جمع غائب کتور دیلر دیمکدر (باوی اوزنه (می کفت می ادات حال ماضی سویلردی دیمکدر (وی ضمیری زنه راجعدر (سر در پیش انداخته باشنی اوکنه براقمش یعنی اکمش ایدی (ونظر در زمین دوخته نظری زمینه دیکمش ایدی قاعدهٔ سجع اوزره بر بود مقدردر یعنی بر بقردی حاصلی بو ایکی فقره عدم التقادن کنایتدر (جواب وی لامیه می ار ینه حکایه ایچوندر (محصول ترکیب) بر زنی شول جماعتدنکه حجاج اوزره خروج ایتمشلر ایدی حجاجه خروج ایتمیلردن بر زنی حجاجك حضورینه کتوردیلر حجاج اکا سوز سویلردی واول باشنی اوکنه اکمش ایدی ونظرینی زمینه دیکمش ایدی نه اکا جواب ویرر ایدی نه اکا نظر ایدردی حاصلی یوزینه دخی بقمزدی * یکی از حاضران باوی کفت امیر سخن میکوید وتو از وی اعراض میکنی کفت من از خدای تعالی شرم میدارم که بمردی نظر کنم که خدای تعالی بوی نظر نمی کند * باری با حرف صله وی ضمیر زنه راجعدر (می ادات تأکید (که حرف بیان (بمردی با حرف صله یا حرف تنکیر (که حرف رابط

صفت

صفت (محصول ترکیب) حاضرلردن بری زنه دیدی لمبرسوزسویلروسن اندن اعراض ایدرسین زن دیدی بن الله تعالیدن حیا ایدرم که برمرده نظر ایلیم که اکا خدای تعالی نظر ایلمز یعنی الله تعالینک نظر ایتمدیکی آدمه نظر ایتمکدن حیا ایدرم (قطعه) روی ظالم مبین که بررویت آب * که دوزخ دریست بکشاده * روی ظالم لامبه (مبین نهی حاضر کورمه دیمکدر (که حرف تعلیل (دوزخ جهنم دیمکدر (دری یا حرف وحدت سین وتا ادات خبر بر قبودر دیمکدر (بکشاده باء تأکید ایله آچق (محصول بیت) ظالمک یوزین کورمه زیرا سنک یوزی که اول ظالم جهنمدن آچق برقبودر یعنی ظالم جهنمدن آچلش قپو مثابه سنده در * سوی او تا کشاده شد زخدا * نظر رحمتی نیفتاده * سوی او لامیه او ضمیر ظالمه راجعدر (تا حرف انتها (کشاده شد ماضی مجهول معناسین افاده ایدر که آچلش اوله دیمک اولور (زخدا مصراع ثانیه مربوطدر (نظر رحمتی یا حرف وحدت نظر رحمت بیانیه (نیفتاده ماضی منفیدن قصعدر واقع اولمشدر دیمکدر (محصول بیت) انک جانبی آچله لیدنبرو حاصلی ظلمه ابتدا ایدلیدن برو اللهدن بر رحمت نظری واقع اولمشدر بو قطعه بحر خفیفدندر نیجه کره علل وازا حیفیله بیان بولندی (حکایت) اسکندر را کفتند بچه یافتی از دولت وسلطنت ووسعت با مملکت یا صغر سن وحداثت عهد کفت باستمالت دشمنان تا از غائلهٔ دشمنی زمام تافتند وارتعاهد دوستان تا در قاعدهٔ دوستی استحکام یافتند * کفتند فعل ماضی جمع غائب دیدیلر دیمکدر (بچه با حرف مصاحبت سببیتی متضمن نه سببله دیمکدر (یافتی فعل ماضی مفرد مخاطب بولدک دیمکدر (دولت سلطنت بیانیه واو عطف ایله دخی نسخه در (وسعت مملکت لامیه مملکتک بیوکلکی دیمکدر (با حرف مصاحبت (صغر سین مصدرک فاعلنه اضافتیدر یاشک کوچکلکیله دیمکدر (حداثت عهد دخی مصدرک فاعلنه در (حداثت تازه لک معناسنه در (عهد زمان و وقت معنالرنده مستعملدر که صغر سنه عطف تفسیر واقعدر (باستمالت با حرف مصاحبت (استمالت استفعال بابندن مصدردر برکیمسه نک قلبنی کندویه بای وجه کان میل ایتدرمک (دشمنان اضافتی مفعولنه در (تا حرف تعلیل (غائلهٔ دشمنی بیانیه یا حرفی مصدر غائله شر وفساد

وقتنه معناسنه‌در (زمام دیزکین دیمکدر بونده مجازدر (تافتند فعل ماضی جمع غائب چو بردیلردیمکدر (تعاهد دوستان استمالت دشمنان کبیدر اعرابده وناکا معطوف اولمده (تعاهد تفاعل بابندن مصدردر پیمان معناسنه (استحکام استفعال بابندن مصدردر قوت معناسنه (یافتند فعل ماضی جمع غائب بولدیلردیمکدر (محصول ترکیب) اسکندره دیدیلرنه ایله بولدك اول نسنه‌یی که بولدك سلطنت دولتندن وملکتك بیوکلکندن یعنی بوقدر دولتی نه سبیله بولدك سنك کوجکلکی ووقتك تازه‌لکیله بیله حاصلی وقت شبابکده بو یله دولته نه ایله واصل اولدك اسکندر دیدی دشمنلره استمالت ایله یعنی دشمنلرك قلوبنی جلب ایله تا کیم دشمنلك غائله وفسادندن دیزکین چو بردیلر ودوستلره تعاهد ایله تا کیم دوستلقده قوت بولدیلر حاصلی بوایکی ماده ایله وسعت مملکته مالك اولدم دیو جواب ایلدی غائله مهلك معناسنه در دبین معنا ینه هلاك ایلمش عیٰ عنـه (بیت) بایدت ملك سکندر چون وی از حسن سیر * دشمنانرا دوست کردان دوستانرا دوستر * باید فعل مضارع مفرد غائب (تاضمیر خطاب ومفعول بونده برمعنای شرط ملحوظدر سکا کرکسه دیمکدر (ملك سکندر لامیه بونده دولت وسلطنتدن کنایتدر (چون حرف تشبیه (حسن سیر مصدرك فاعلنه اضافتیدر اخلاق حسنه دیمکدر (از بونده صله معناسنه اولمق مناسبدر (کردان امرحاضردر صیرورت معناسنی متضمن ایله یعنی تحویل ایله دیمکدر رالرادات مفعول (محصول بیت) سکا ملك سکندر کرکسه یعنی دولت ورفعت لازم ایسه اسکندرکبی حسن سترت واخلاق حمیده ایله دشمنلری دوست ایله ودوستلری دوسترك ایله یعنی دشمنلرك دشمنلکنی ازاله ایدوب دوستلغه تحویل ایله ودوستلری دوستلغنده قوی وثابت ایله (بو بیت بحرهزجدندر که بودخی نیجه کره بیان اولندی (حکایت) روزی اسکندر باسرهنکان خویش برنشسته بود یکی از ایشان کفت حق سبحانه وتعالی ترامملکی بزرك داده است زنان بسیارکن تافرزندان تو بسیار و یادکار تواندر جهان بماند * روزی یا حرف وحدت با حرف مصاحبت (سرهنکان خویش بیانیه (سرهنك بونده چاوش دیمکدر (با حرف تأکید (نشسته ماضیدن قصمدر (بود ادات

ماضی

ماضی (ملکی باحرف تنکیر (داده ماضیدن قسمدر (زنان بسیار کن چوق اولن تأهل ایله دیمکدر زیرا زن کن اولن دیمکدن کنایه‌در بو اصطلاحی بیلاین زنلره چوق ایله دیمش ظاهر بو که کثرت مجامعت معناسنه اخذ ایتمش عفی عنه تا حرف تعلیل (فرزندان تو لامیه سنك اوغللرك دیمکدر (یادکار توده بو یله (بماند باء تأکید ایله قاله دیمکدر (محصول ترکیب) بر کون اسکندر کندو چاوشلریله اوتورمش ایدی انلردن بری دیدی حق سبحانه وتعالی سکا اولو ملك یعنی سلطنت عظیم ویرمشدر چوق اولن تا که اوغللرك چوق اوله وسنك یادکارك جهانده قاله * اسکندر کفت یادکاری مردان در جهان نه فرزند اوست بلکه سنتهای خوب وسیرتهای نیکوست ودانکس که بر مردان جهان غلبه کرده است زنان بروی غلبه کنند * (محصول ترکیب) اسکندر جوابنده دیدی آدمك یادکاری جهانده اولادی دکلدر بلکه کوزل عادت وطوری وایو خلق وروشیدر ایو اولماز شول کیمسه که جهان مرداری اوزرینه یعنی خلق عالمه غلبه ایلمش ایکن طائفهٔ نساانك اوزرینه غلبه ایلیه حاصلی هر نقد رمالك دولت وسلطنت ایسه ده زنانك غلبه‌سی سببیله زمرهٔ مرداندن تعداد اولنمز مغلوب زندر (قطعه) چونیست پیش پدر این قدر یقین که پسر * ز خیل بی خردان است یا خرد مندان * چوادات تعلیل (پیش پدر لامیه (پیش بونده قبت معناسنه‌در (قدر مقدار معناسنه (که حرف بیان (پسر مصراع ثانیه مرهون مبتدا (خیل خاء معجمه نك فتحیله عربیده آت معناسنه‌در فارسیده غلبه وعسکر وطائفه معناسنه (محصول بیت) چونکه بو قدر پدرك قتنده اول قدر یقین که یعنی بابانه اولقدر علم الیقین حاصل دکلدر که اولاد عقلسزلر طائفه سندنمی یا خود عقللیلردنمیدر حاصلی بو ایکی طائفه‌نك قنغی سندن اوله جغی پدرك معلومی اولمدیسه * بسست بسیرت نیکو حکیم را فرزند * ز بون زن چو شود بر امید فرزندان * بسست کافیدر دیمك اولور (سیرت نیکو بیانیه (را ادات مفعول (زبون زن لامیه (چه شود استفهام انکاری معناسنی متضمندر (امید فرزندان بیانیه (محصول بیت) حال اولاد معلوم اولمدیسه حکیمه اولاد سیرت حسنه وعادت مستحسنه کافیدر یعنی عاقل اولان شخصه اخلاق حمیده وخیرات و یادکاردن

اعلا اولاد اولمز كه (اثر المرء عمره الثانى) ديمشلر حاصلى يادكار مرد
اولاد يرينه كافيدر عورتك زبونى نه اولور يعنى اولمز فرزند اميديله
مرد عاقل زنه زبون اولمز (بو قطعه بحر مجتث مخبوندر كه نتيجه كره
بيان اولنمشدر* روضهٔ جهارم دروصف ميوه بخشى درختان باغستان
جودوكرم وشكوفه ريزى شان ببذل دينار ودرم* ميوه بخشى درختان
باغستان جود اضافتلرى لاميه (ميوه بخشى يا حرف مصدر ميوه بخش
وصف تركيبيدر ميوه ويريجى ثمر معناسنه (شكوفه ريزى ده بويله
چيچك دوكيجيلكى ديمكدر (شان ضمير درختانه راجعدر (با حرف
مصاحبت (ببذل دينار بيانيه (محصول تركيب) دردنجى روضه
جود وكرم باغلقنك اغجلرينك ميوه ويريجيلكى وانلرك التون وكمش
بذليله چيچك دوكيجيلكى وصفى بيانده در يعنى اهل سخانك مدحى
بيانده در (فائده) جود بخشيدن چيزيست بايستى بى ملاحظهٔ غرض
ومطالبهٔ عوض اكرچه آن غرض يا عوض ثناى جميل يا ثواب
جزيل باشد* جود مبتدا بخشيدن چيزيست خبرى اضافتى مصدرك
مفعولنه در (يا حرف تنكير (بايستى ياء نسبتيله كركلى ديمكدر يعنى
لازملى (چيزه صفت واقع اولمشدر (ملاحظهٔ غرض مصدرك
مفعولنه اضافتيدر (مطالبهٔ عوضده بويله ومعنى جهتندن عطف
تفسيرى كبيدر منعم عليهدن بر مأمولى ياخود مقابلنده برشى استمك
ديمك اولور (اكرچه ادات شرط (ثناى جميل موصوفك صفته
اضافتيدر (ثواب جزيلده بويله ثنا اوكمك ديمك جميل كوزل جزيل
لفظا ومعنى عظيم كبيدر (محصول تركيب) جودى تعريف ايدوب
بيورر كه جود بر كركلى يعنى لازملى اولان شيئى بخشلقدر منعم عليهدن
مأمولك ومقابل انعامده برشى استمك اولميه رقدن اكرچه اول
عوض وياغرض كوزل وصف يا ثواب عظيم اولورسه ده يعنى هر نقدر
استديكك مقابلنده ثواب عظيم واجره نائل اولورم ياخود بنى كوزل
كوزل وصف ومدح ايدر ديمك ايسه ده حاصل كلام جود وسخا
ديدكلرى كرك دنيوى وكرك اخروى غرض وعوضدن خالى اولان
احسانه ديرلر والا تعريف جودده داخل اولوب سخاعد اولنمز بلكه
خصال مذمومه دندر (قطعه) كيست كريم آنكه نه بهر جزاست*

هر کرمی کاید از وی در وجود *(محصول بیت) کریم کیمدر اول کیسه در که
جزا ایچون دکلدر هر کرم که که اندن وجوده یعنی اندن وجوده
کلن کرم جزا واجر وعوض ایچون اولمیه کیسه در معنی وکریم
*انکه بود بهر ثنا وثواب * بیع وشرا کیرنه احسان وجود* آن
کرمه اشارتدر (محصول بیت) اول کرم که وصف جمیل وثواب
جز بل ایچون اوله آلم صاتم طوت احسان وجود دکلدر (عروض)
بو قطعه بحر سریعدندر که اصلی مستفعلن مستفعلن مفعولات در
اولا صدر وابتدا وحشو لر بنه طی طاری اولمشدر که طی دردنجی
ساکنی حذف دیرلر فا دو شوبه مستعلن قالوب مفتعلن انک بدلنه
کلور اما عروض وضربه طی دن صکره وقف دخی کلمشدر که وقف
مفعولات دن تانی ساکن فیلغه دیرلر طی ایله ده واو ساقط اولور
مفعلات اولوب فاعلات لفظنه تبدیل اولنور بویله اولیجه سریع
مطوی موقوف اولور که بر مصراعی مفتعلن مفتعلن فاعلات اولور
(قطعهٔ اخری) هر که مقصودش از کرم آنست* که بر آرد بعالم آوازه*
آنست لفظنک مشارالیهی مصراع ثانی مضمونیدر (محصول بیت)
هر کیم که انک مقصودی اولدر که عالمده آوازه حاصل ایلیه یعنی
نام ونشان صاحبی اوله* باشد از مصر جود وشهر کرم* خانهٔ او برون
دروازه* مصر جود مجازا بیانیه در شهر کرمده بویله وبر بریله عطف
تفسیریدر (خانهٔ او لامیه (دروازه بونده قلعه قپوسی معناسینه در
(محصول بیت) جود وکرم شهرندن اول کیسه نک خانه سی قلعه
قپوسندن طشره اولور یعنی جود واحسان شهرندن دکلدر حاصلی
عالمه صیت احسانی منتشر اولسون دیو انعام ایدن کیسه جومرد
دکلدر (عروض) بو قطعه بحر خفیفدندر معلوم (حکایت) جوادی را
پرسیدند که ازانچه بمغنیان می دهی وبرسائلان می ریزی هیچ
در باطن خود رعونتی وبر فقیران بار منتی بازمی یابی* جواد جیمک فتحی
وواوک تخفیفیله جومرد دیمکدر (یا حرف وحدت (را اداة مفعول
(که حرف بیان (دهی فعل مضارع مفرد مخاطب وپرسیدن دیمکدر
(می لر حرف استمرار (ریزی دهی کیبدر بونده احسان ایدرسین
دیمکدر (باطن خود بیانیه بالامیه (رعونتی یا حرف تنکیر (رعونت

صالقلق معناسنه در (شارح مرحوم تكبر معناسنه آلمش كرچه تتبع ايتديكمز لغاتده بو معنى يوقدر لكن عامهٔ ناسك بيننده بو معنى شايعدر تدر (بار بونده يوك معناسنه در (منت باشه قالقوق يانعداد نعم ايلمك ويوبخى برتنبيهى درمحللرنده مفصلا مبيندر (حتى سودى عليه الرحمه ديباچهٔ كلستانده غايت تفصيل ايتمشدر (باينه تنكيرايچوندر (باز حرف تأكيد (مى حرف استمرار (يابى فعل مضارع مفرد مخاطب بولور مبيين ديمكدر (محصول تركيب) برجومرده سؤال ايلديلركه اول نسنه دنكه محتاجلره ويررسين واستنلره احسان و بذل ايدرسين هيچ كند و باطكده يعنى درونكده برصالقلق يعنى نقصانيت وياخود كبر و فقرايه من ايتمكلك يوكى يعنى ثقلنى بولورمبسين * كفت هيهات حكم من دركوشش بخشش حكم آن كفليزست كه در دست طباخ است اكرچه طباخ هر چه مى دهد بركفليزمى كذردا اما كفليز بخود كمان دهندكى نمى برد * هيهات اسماء افعالدندر بعيد اولدى معناسنه يعنى بوفكر بنم خاطرمدن بعيد اولدى (حكم من لاميه حكم بونده مثال معناسنه در بنم مثالم ديمكدر (كوشش بخشش مصدرك مفعولنه اضافتيدر بعض نسخه‌ده واوعطفله واقعدر (كوشش اسم مصدردر بخشش ده بويله شين اولى لرك كسريله اكر مفتوح اولسه شين ثانى ضميراولور (تفكرانعامه سعى ديمكدر (كفليز كافلك فتحى فانك سكونى لام وزاايله كبچه ديمكدر اما كاف وراء مهمله ايله كفكير كوكير ديدكلرى كبچه به مشابه دلكلى نسنه در (كه حرف رابط صفت (دست طباخ لاميه طباخ مبالغه صيغه‌سى اوزره اشجى ديمكدر (دهد فعل مضارع مفرد غائب ويرر ديمكدر (كمان دهندكى يسانيه ياحرف مصدر كاف هاء رسميدن مبدل (كمان ظن ديمكدر (دهنده اسم فاعل ويريجى ديمكدر جمله سى ويريجيلك ظننى ديمك اولور (نمى برد فعل مضارع منفى مفرد ايلتمز ديمكدر (محصول تركيب) جواد ديدى بنم مثالم انعامه سعيده ياخود سعيده وانعامده اول كبچه مثاليدركه اشجينك النده در يعنى اشجينك النده اولان كبچه كبيدر اكرچه اشجى هرنه ويررسه كبچه اوزره كچر يعنى كبچه واسطه‌سيله ويرر اما كبچه كندويه ويريجيلك ظننى ايلتمز يعنى منعم بنم ديمز حاصلى خداى متعالك رزقنى

قولره

قوللره ایصالده کیجه کبی آلتم دیمك اولور حقیقتده بو یله در (قطعه)
کرچه روزی از کف خواجست روزی ده خداست * برسر روزی
خوران خوش نیست ز و منت نهی * روزی یاء اصلیـه ایله رزق
دیمکدر (کف بونده مطلقا الدن کنایه در (کف خواجه لامید خواجه
بو یله یرده انعـام صاحبی دیمکدر (روزی ده وصف ترکیبی در رزق
ویریجی دیمکدر (روزی خوارده بو یله رزق ییجی دیمکدر منعم علیـه
اولان فقرادن عبارتدر الف نون ادات جمعدر (زوازاودن مخففـدر
از بونده من اجلیه معناسنه (نهی فعل مضارع مفرد مخاطب قویه سین
دیمکدر یا عزده بولنان نسخه لرده زو واقعدر شارح کریازمش کرچه
معنی جهتندن اصحدر لمانادر اولدیغندن اعتبار ایلمدك (محصول بیت)
اکرچه رزق صاحب انعـامك النددر رزق ویریجی خـدادر یعنی
ظاهرده افندی النـدن تقسیم اولنور اما حقیقتده رزاق خدادر منعم
علیـه اولان فقرانك باشنه خوش دکلدر که انعامنـدن ایچون منت
قویه سین حاصلی انعـامکی لایق دکلدر که باشنه قاقه سـین یاخود
فقرانك باشنه اکر منت قورسن خوش دکلدر زیرا انعـام سنك دکل
خدانکدر * نیست اوجز کاسه وکفلیز دیك رزق را * به که باشـد
کاسه وکفلیز ازمنت تهی * نیست دکلدر دیمکدر (او ضمیری خواجه یه
راجعـدر (دیك چوملك دیمکدر اضافتی بیانیه (تهی بوش دیمکدر
(محصول بیت) خواجه رزق چوملکینك کاسه وکفلیزینـك غیری
دکلدر اعلادر که کاسه وکفلیز منتـدن بوش اوله یعنی منعم واسطـه
اولمق حسبیله بعینه کیجه کبیدر صاحب ادراك اولان کیسه کنـدویی
کیجه منزله سنده بیلوب فقرایه من وتوبیخ ایلمز (عروض) بو قطعه
بحر رمل مثمن محذوفدر * صوفیی دیکر را صفت کرده صفتی ازروی
شناسایی ومعرفت آورده فرمود که فلان کس سفره آرست نه سفره دار
وخود را شریك سفره میـدارد نه مالك سفره می شمارد باسـائر
خورندکان یکسانست بلکه درنظر خود طفیـل ایشانست * صوفی
یاء ثانی حرف وحـدت (دیکر را یا حرف وحدت (را ادات مفعول
(صفت کرده وصف ایلمش دیمکدر (صفتی یا حرف تنکیر بردورلو
وصف دیمکدر (روی بونده جهت معنـاسنه در (شناسایی یاء ثانی

مصدریه (شناسا صفت مشبهه بلیجیلك دیمکدر علیم معناسنه (معرفت عطف تفسیری شکلیدر هر نقدر فرق وار ایسه ده (آورده کتورمش دیمکدر که صفتی کلمه سنه معناده مربوطدر (فرمود فعل ماضی مفرد (که حرف بیان (فلان الفاظ کنایه دندر (سفره آر وصف ترکیبیدر سفره کتوریجی منعم دیمکدر (سفره دارده بویله سفره طوتیجی مالدار دیمکدر (شریك اورتاق دیمکدر (سفره یه اضافتی مجازا بیانیه تقدیر شریك نشستگان سفره دیمکدر (می ادات استمرار (دارد فعل مضارع مفرد غائب (ملیك صاحب معناسنه در (سفره یه اضافت بیانیه (شمارد فعل مضارع مفرد عد ایدر دیمکدر (خورند کان ییجیلر دیمکدر (یکسان برابر دیمکدر مساوی معناسنه (طفیل ضم طاء مهمله وفتح فا ایله دعوت اولنان کیمسه یه تابع اولوب بیله کیده نه دیرلر (ایشان خورند کانه راجعدر (محصول ترکیب) بر صوفی بر غیری یی وصف ایلمش علم وعرفان جهتندن وصف ایلمش یعنی عالمانه وعارفانه مدح وتوصیف ایلمش بیورمش که فلان کیمسه سفره آر منعمدر ومطعمدر سفره دار ومتمول دکلدر وکندویی اهل سفره نك اورتاغی طوتر سفره صاحبی عد ایلمز سائر ییجی مسافرین ایله برابر بلکه کندو نظرنده انلرك طفیل وتابعی عد ایدر (قطعه) چون بمهمان سرای خویش نهد* خواجه خوان از برای درویشان* بمهمان سرای باحرف صله منعمك خانه سندن عبارتدر (خویشه اضافت بیانیه (نهد فعل مضارع مفرد قویه دیمکدر (خواجه فاعلی (خوان مفعولی (از برای ادات تعلیل (محصول بیت) چونکه کندو مهمان سرای نه خواجه درویشلر ایچون سفره قویه* طفل راهست اگر نمی داند* خویشتن را طفیلی ایشان* طفل راه بیانیه طالب مبتدی معناسنه در که ترکیجه عجمیدر دینلور (نمی داند بیلمزسه دیمکدر فعل مضارع منفی (را ادات مفعول (طفیلی ایشان لامیه (محصول بیت) بیت سابقه مربوطدر خواجه انعام واطعامه مبادرت ایتسه کده طفل راهدر اگر کندویی انلره طفیل بیلمزسه بو بیتده صنعت اشتقاق واردر که طفل ایله طفیل (وقطعه بحر خفیف مخبون ومقصور در بالدفعات بیان اولنمشدی (بعض نسخه ده بیت ثانینك مصراع اولی

اوچو

اوچو طفلست اکر نمی داند واقع اولمشدر که معنی بنه اولکی کبیدر
(حکایت) اعرابی بنزدیك امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه آمد
وخاموش بنشست ذل فقر وفاقه برجبین او ظاهر بود حضرت امیر
از وی پرسید که چه حاجت داری شرم داشت که بزبان کوید برزمین
نوشت که مرد فقیرم حضرت امیر اورا دوحله عطا داد وغیر از آن هیچ
چیز را مالك نبود * (اعرابی یا حرف نسبت (بنزدیك با حرف صله
نزدیك عند معناسنه در ترکیجه قتی دیرلر (امیره اضافت بیانیه (کرم
تفعیل بابندن فعل ماضی بونده امر معناسنه در (الله فاعلی (وجه
مفعولی (ضمیر جناب علی یه راجعدر (بو القاب حضرت علی یه
مخصوصدر زیرا جناب حق وجه سعادتن پوته سجده ایلمکدن مصون
ایتمکله تکریم ایلمشدر زیرا صبی ایکن شرف اسلام ایله مشرف اولمشدر
(آمد فعل ماضی کلدی دیمکدر (بنشست باء تأکید ایله فعل ماضی
اوتوردی دیمکدر (ذل ذالِ معجمه نك ضمیله ولام مشدده ایله خورلق
معناسنه در (فقره اضافتی بیانیه (فاقه عطف تفسیریدر (برجبین او
لامیه (جبین ناصیه معناسنه آلین دیمکدر (بود ادات ماضی (وی
ضمیر اعرابی یه راجعدر (پرسید فعل ماضی سؤال ایلدی دیمکدر (که
حرف بیان (داری فعل مضارع مفرد مخاطب طوتارسین دیمکدر
بو یله یرلرده اکثریا واردر دیمکدن کنایتدر (شرم اوتانمق حجاب کبی
(داشت فعل ماضی طوتدی دیمکدر (که حرف بیان (بزبان با حرف
الصاق (بکوید با حرف تأکید کوید فعل مضارع سویلیه دیمکدر
(نوشت فعل ماضی مفرد غائب یازدی دیمکدر (مرد فقیر بیانیه (میم
ضمیر متکلم وحده (او ینه اعرابی یه راجعدر (را ادات مفعول (حله
بونده مطلقا ثوب معناسنه (عطا داد احسان ویردی دیمکدر (را
ادات مفعول (نبود فعل نفی ماضی مفرد غائب دکل ایدی دیمکدر
(محصول ترکیب) بر اعرابی امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه حضورینه
کلدی وخاموش وساکت اوتوردی وفقر وفاقه خورلغی ناصیه سنده
ظاهر وهویدا ایدی حضرت امیر یعنی جناب علی اندن سؤال
ایلدی که نه حاجتك واردر یعنی حاجتك ندر حجاب ایلدی که لسانیله
سویلیه یر اوزره یازدی که مرد فقیرم یعنی فقره مبتلا آدمم حضرت علی

اکا ایکی ثوب احسان ایلدی واندن غیری هیچ نسنه یه مالك دکل
ایدی حاصلی مالك اولدیغی نسنه یی اعرابی یه ویردی * اعرابی یکی را
رداساخت ودیکر یرا ازارکردو بایستاد وچند بیت مناسب حال در
کمال فصاحت و بلاغت بربدیهه انشا کرد حضرت امیررا بسیار
خوش آمد سه دینار دیکر که از حق شاهزادها امیرالمؤمنین حسن
وامیرالمؤمنین حسین رضی الله عنهما در پیش ایشان بود آنهارا
عطاداد * رارادات مفعول (ردا رانك کسریله اوسته کیلن نسنه یه
دیرلر (ساخت فعل ماضی مفرد غائب دوزدی معناسنه بو یله یرلرده
ایلدی دیمکدر (ازار همزه نك کسریله ایچه کیلن نسنه یه دیرلر (بایستاد
با حرف تأکید ایستاد یا ایله و یاسز طوردی دیمکدر (مناسب حال
بیانیه کمال فصاحتده بو یله (بر حرف استعلا (بدیهه بردن بره دیمکدر
(انشا ایجاد معناسنه در (را ادات مفعول (که حرف بیان (حق
شاهزاده لامیه (ها ادات جمع (پیش ایشان ده لامیه انلرك قتنده
دیمکدر (بود ادات ماضی (آنهاسه دیناره اشارتدر (محصول ترکیب)
اعرابی حضرت علینك ویردیکی ثوبك برینی ردا و برینی آزار ایلدی
وطوردی یعنی قائما توقف ایلدی و برقاچ بیت حاله مناسب کمال
فصاحت و بلاغتده بداهة انشا ایلدی حضرت امیره خوش کلدی
اوچ دینار دخی که شاهزادهلر امیرالمؤمنین حسن وامیرالمؤمنین حسین
حقندن انلرك قتنده ایدی انلری ویردی یعنی حسنین افندیلریمزك
حقلرندن اوچ دیناردخی ویردی * اعرابی انهارا کرفت وکفت ای امیر
المؤمنین مرا تونکرترین اهل بیت من کردانیدی و برفت حضرت امیر
بکفت شنیدم از حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم که فرمود قیمة
کل امرئ مایحسنه یعنی قیمت هرکس بقدر آن چیزست که و یرامی آراید
ازمحاسن افعال و بدایع اقوال * ز ازارا ادات مفعول آن مبلغه اشارت
(کرفت فعل ماضی مفرد غائب طوندی یعنی الدی دیمکدر (توانکر
غنی معناسنه در (تر ادات تفضیل (یا حرف نسبت (نون حرف تأکید
که جمله سی تفضیلده مبالغه افاده ایدر (اهل بیته اضافتی بیانیه
(منه لامیه (کردانیدی فعل ماضی مفرد مخاطب ایلدك دیمکدر
صیرورت معناسنی افاده ایدر (برفت باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد

غائب

غائب كتدي ديمكدر (شنيدم فعل ماضي متكلم وحده اشتدم ديمكدر
(حضرت رسالت اسناده مجازدر كه رجل عدل كبي سرور عالم حضرت
محمد صلى الله تعالى عليه وسلمدن عبارتدر (كه حرف بيان (فرمود
فعل ماضي مفرد غائب بيوردي ديمكدر حديث شريف مقولي (قيمة
مصدر بهسا معناسنه مبتدا (كل مضاف اليهي وادات سور (امرء
لفظنه مضاف امرء همزهء وصلك كسريله رجل معناسنه در (ما اسم
موصوف محلا مرفوع خبري (يحسن فعل مضارع افعال بابندن تحتنده
فاعلي امرء راجعدر جمله سي محلا مرفوع مانك صفتي احسان ايدر ديمكدر
كرك فعلا كرك قولا (ضمير ظاهر مفعولي مايه راجع يعني ملا جامي
تفسير ايدر (قيمت آخرنده تاء كرد اولان مصادري عجم املامي بننده
استعمال ايلسه تايي طويل يازرلر واوقورلر (هر كسه اضافتي لاميه (بقدر
آن چيزست اول نسنه مقدارنجه در (كه حرف رابط صفت (را
ادات مفعول (آرايد فعل مضارع مفرد الف ممدوده ايله بزر ديمكدر
(محاسن على خلاف قياس حسنك جميدر (افعال فعلك جمعي فعللرك
كوزللرندن ديمكدر (بدايع بونده مجازا محاسنه عطف تفسيريدر
(محصول تركيب) اعرابي اول مبلغي الدي وديدي اي امير المؤمنين
بني بنم اهل بيتمك غني ركي قيلدك وكتدي حضرت امير ديدي شنيدم
حضرت رسالتدن صلى الله عليه وسلم كه بيوردي (قيمة كل امرىء
مايحسنه) يعني هر كسك قيمتي اول شي قدردر كه كندويي اشلرك كوزللرندن
وسوزلرك لطيفلرندن بزيه حاصلي قولا وفعلا احسان ايتديكي قدردر
والحاصل هر نقدر اخلاق حميده ايله متصف اولوب اكرام قولي
وانعام فعلي ايدرسه كندونك درجه و بهاسي و برديكي وايتديكي نسنه
مقدارنجه در بو حديث ابو بكر وعمر رضي الله عنهما حقلرنده وارد
اولمشدر ديو روايت اولنور (قطعه) قيمت مرد نه از سيم و زر است *
قيمت مرد بقدر وهنرست * قيمت مرد لاميه (نه ادات سلب معناده
خبره مقيدر (محصول بيت) انسانك قيمتي سيم وزردن دكلدر انسانك
قيمتي قدر وهنر ايله در * اي بسا بنده از كسب هنر * قدرش از خواجه
بيشترست * اي حرف ندا منادي محذوف (بسا چوق ديمكدر
(كه حرف بيان (كسب هنر مصدرك مفعولنه اضافتيدر (شين ضمير

بنده يه راجعدر (خواجه افندی ومولا دیمکدر (بسی چوق دیمکدر
(بیش باء عربیله زیاده دیمکدر (ترادات تفضیل (محصول بیت)
ای قابل خطاب اولان ذات چون بنده که یعنی چوق قول واردر که
هنر کسب وتحصیل ایتدیکندن ناشی او بنده نك قدری افندیسندن
چوق زیاده ركدر * وی بسا خواجه، که از بی هنری * در ره بندهٔ
خود بی سپرست * از بی هنری هنرسزلکدن دیمکدر (دره بندهٔ خود
بیانیه ولامیه (بی سپر مغلوب دیمکدن کنایه در حتی ایکی کیمسه مخاصمه
ایدرکن بری ملزم اولسه اکا طرفای عجم سپر انداخت دیرلر (محصول بیت)
دخی چوق افندی واردر که هنرسزلکندن اوتری کندی قولی بولنده
مغلوبدر یعنی قدر ومنزله جهتندن قولنه مغلوبدر * از عبد الله
جعفر رضی الله عنهما آرند که روزی عزیمت سفر کرده بود بنخلستان
قومی فرود آمد که غلامی سیاه نکاهبان آن بود دید که سه قرص
نان بجهت قوت وی آوردند سکی آنجا حاضر شد آن غلام یك قرص را
پیش وی انداخت بخورد دو پس دیکری را بینداخت انرا هم بخورد
و پس دیگر را بینداخت انرا هم بخورد * (عبد الله جعفر قاعده
اعجام اوزره علمین بیندن ابن لفظی حذف اولنمشدر بو ذات سخاوت
سمات یعنی جناب عبد الله ابن عم النبی و برادر علی اولان جعفر طیارك
رضی الله عنه اوغلیدر که بین الناس عبد الله رضوی ایله شهرت
شعاردر ودفتر کرماده نام نامیلری مسطور والسنهٔ عالمده اسامیلری
مذکور ومشهوردر برکون عبد الله بن جعفر وابو دحیهٔ انصاری
وحسان رضی الله عنهم حضراتلری مکهٔ مکرمه دن مدینهٔ منوره یه
کیدرلردی اثناء راهده یغمور اصابت ایتکله کیده جك محل یوق شامه
قریب بر بادیه عربنك خیمه سنه قوندیلر عرب استقبال ایدوب بونلره
عظیم اکرام ایلدی اول کیجه صفای خاطر ایله قالدیلر صباح کیدر
اولدقده یا اخا العرب بیمزده نان ونمك حقوقی ظاهر اولدی سزده مدینهٔ
منوره یه کلك انشاء الله بزده سزه خدمت ایده لم دیدی بر قج زمان
مرورنده عربه قحط وفقر ومضایقه ال ویروب چاره سز قالدی عیالی
دیدیکه کشی کل مدینهٔ منوره یه کیت بلکه اول زمانیله بزه مهمان اولان
مخدوملرك بزندن برنفع ایریشه ایدی عرب ایتدی نامرلرینی اونوتدم

يلم ديدي عورت ايتدي ابن الطيار ديو سؤال ايلمز ير ابن انلرك شمائللرنده كرم علامتلري مشاهده ايلدم ديدي (عرب دخي مدينهٔ منوره يه وصول بولوب ابن طيار كيمدر ديو سؤال ايدركن جكر كوشهٔ زهرا نور ديدهٔ مرتضى حضرت امام حسين راست كلوب اول عربه اي كشي اول سؤال ايلديكك مخدوم بنم عم زاده مدر سن اني ندن بيلورسين ديدي عرب ايتدي بر زمان باديه ده بكا مهمان اولمشلر ايدي ديدي امام حسين مرحبا يا اخا العرب سنك اوصافكي ايتمشلر ايدي ديوب بر خادم تعيين بيوروب سعادت خانه سنه قوندردي و عربه اكرام ايدوب يوز عدد ناقه انعام ايلدي اردلرنده تبعه لريله حضرت امام حسن كلوب يوز عدد ديشي كجي و يردي عبد الله رضوي حضرتلري كلوب عرب ايله مصافحه ايدوب يوز بيك درهم بغشلدي واللي بيك درهم دخي عورتنه كوندردي ابو دحيه حضرتلري كلوب يا عرب بن صاحب ثروت دكلم همان بو دوه لريكه عجوه يوكلده يم ديوب خرما يوكلتدي عرب مسرورا غايت غناي تام ايله كيدوب بر دخي قلت كورمدي ارلقمه سي ار قورصاغنده قالمز مثلي ظاهر اولدي (آرنده بو بله ير لرده نقل ايدرلر معناسني افاده ايدر (كه حرف بيان (عزيمت سفر مصدرك مفعولنه اضافتيدر (كرده بود ايلمش ايدي (نخلستان اغچلق ديمكدر (قومي يه اضافت لاميه (فرود آمد ايندي يعني نزول ايلدي (كه حرف بيان (غلامي يا حرف وحدت (نكاهبان كوزه ديجي ديمكدر يعني بكجي (آنه اضافتي لاميه آن نخلستانه اشارتدر نخلستانك بكجيسي ايدي ديمك اولور (ديد فعل ماضي مفرد غائب كوردي ديمكدر فاعلي حضرت عبد اللهه راجعدر (قرص قافك ضميله برنوع اتمكدر كه كاهچه تعبير اولور مطلقا جرم معناسنه دخي كلور بونده معناي ثاني مرادر (نان اتمك ديمكدر (قوت آزق ديمكدر (آوردند فعل ماضي جمع غائب كتورديلر ديمكدر (سكي يا حرف وحدت سك معروف (انجا اول محلده ديمكدر (شد فعل ماضي مفرد غائب اولدي ديمكدر (را ادات مفعول (پيش اوك ديمكدر (وي لفظنه اضافتي لاميه (انداخت فعل ماضي مفرد غائب آتدي ديمكدر (بخورد بلا تأكيد ايله فعل ماضي مفرد غائب يدي ديمكدر اكل معناسنه فاعلي سكه راجعدر (پس باء عجمك فتحيله صكره ديمكدر

(دیکر را راادات مفعول غیر یسنی دیمکدر یعنی قرصك برنی دخی (بینداخت باء تأکید و یاء منقلبه ایله آتدی دیمکدر (آنرا آن قرصه اشارتدر را ادات مفعول (هم دخی دیمکدر (محصول ترکیب) عبد الله ابن جعفردن رضی الله عنهما روایت ونقل ایدرلرکه برکون سفره عزیمت ایلمش ایدی برقومك اغاجلغنده نزول ایلدیکی برسیاه غلام اول نخلستانك محافظی ایدی حضرت عبد الله کوردیکه اوچ قرص اتمك انکا آزیق طریقیله کتوردیلر حاصلی قوت یومیه سنی ویردیلر اول محلده برکلب حاضر اولدی اول غلام برقرصی کلبك اوکنه آتدی کلب ییدی صکره برینی دخی آتدی انی دخی کلب ییدی صکره برینی دخی آتدی انی دخی ییدی* عبدالله رضی الله عنه ازوی پرسید که هرروز قوت توچیست کفت آنچه دیدی کفت چرا برنفس خود ایثار نکردی کفت وی درین زمین غریب است چنین کمان می برم که مسافتی از دور آمده است وکرسنه است نخواستم که ویرا کرسنه کذارم پس کفت امروز چه خواهی خورد کفت روزه خواهم داشت* ازوی اعرابی دن دیمکدر (پرسید فعل ماضی مفرد غائب سؤال ایلدی دیمکدر (که حرف بیان (قوت تو لامیه سنك ازیغك دیمکدر (چیست ندر دیمکدر (دیدی فعل ماضی مفرد مخاطب کوردك دیمکدر (بر ادات صله (نفس خود بیانیه (ایثار ثاء مثلثه ایله اختیار معناسنه در (نکردی فعل نفی ماضی مفرد مخاطب ایلمدك دیمکدر (وی ضمیر کلبه راجعدر (زمین ارض معناسنه (غریب وطننددن ایرو اولانه دیرلر (چنین بویله دیمکدر (کمان کاف عجمك ضمیله ظن معناسنه در (می برم فعل مضارع متکلم وحده ایلتورم دیمکدر اما بویله یرلرده ایلرم معناسنه مستعملدر (مسافتی یا حرف تنکیر (مسافه مکان بعید معناسنه در اما مطلق مکان معناسنه اولمق دخی اولنور (دور اوزاق دیمکدر بعید معناسنه (آمده ماضیدن قسمدر کلمش دیمکدر (کرسنه کاف عجمك ضمی ورانك سکونیله وسین مهمله نك کسریله آچ دیمکدر (نخواستم فعل نفی ماضی متکلم وحده استمدیم دیمکدر (وی ضمیر کلبه راجعدر (را ادات مفعول (کذارم فعل مضارع متکلم وحده ترك ایدم براقم دیمکدر (پس

صکره دیمکدر (کفتك فاعلی عبد اللهه راجعـدر (امروز بو کونه
دیمکدر که این روزدن منقلدر باکاده بیـان اولندی (خواهی فعلی
مضارع مفرد مخـاطب استرسن دیلرسن دیمکدر (خورد بونده مصدر
معناسنه در که مضارعه مقـارندر (خواهی خورد بواچلدن ترکیب
اولنوب بیسن کرك معنـاسنی متضمندر (کفت فاعلی غلامه راجعدر
(روزه اروج دیمکدر (خواهم مضـارع متکلم وحده (داشت بنـه
مصـدر معناسنه در که خواهمه مقـارندر بو دخی طوتسم کرك دیمك
اولور (محصول ترکیب) عبـد الله رضی الله عنه اندن سؤال ایلدی که
هرکون سنك وظیفهك ندر غلام دیدی اول نسنه درکه کوردك یعنی
کوردیکك اوج قرص نان عبـد الله دیدی نیچون کنـدو نفسکه
اختیـار ایلدك غلام دیدی اول کلب بو زمینده غریبـدر بونجلین
ظن ایدرم که مکان بعیددن کلمشـدر وآج در استمم که انی آج براقم
صکره عبـد الله حضرتلری دیدی بوکون نه یسك کرك غلام دیدی
اوج طوتسم کرك * عبـد الله باخود کفت که همه خلق مرا درسخاء
ملامت می کنند وین غلام از من سخی ترست آن غلام را ونخلستانرا
وهر چه در انجـا بود همه را بخرید پس غلام را آزاد کرد وآنها را
بوی بخشید * با حرف صله (باخود کندو به یعنی کندو کنـد ویه
(کفت دیدی (که حرف بیان (همه خلق جمیع مخلوق (مرا را ادات
مفعول بنی دیمکدر (درسخا سخاده (ملامت تعییب معناسنه در (کنند
فعـل مضارع جمع غائب ایدرلر دیمکدر (رالر ادات مفعول (همه را
جمله سنی دیمکدر (بخرید باء تأکیـد ایله فعل ماضی مفرد غائب الدی
دیمکدر (کرد فعل ماضی مفرد غائب (انها همه یه اشارتدر بوی غلامه
(بخشید فعل ماضی مفرد غائب باغشلدی دیمکدر (محصول ترکیب)
حضرت عبد الله بن جعفر رضی الله عنهما کندو کندو یه جمیع خلق
بنی سخاده تعییب ایدر بو غلام بندن سخی ترکدر اول غلامی واغجلغی
وهرنه که اول محلده ایدی جمله سنی صاتون الدی صکره غلامی آزاد
ایلدی وانلری غلامه بغشلیوب احسـان ایلدی (قطعه) نفس سك
رایك دولقمهٔ نان * برسك نفس هرکه کرد ایثـار * نفس سك لامیه
(را ادات مفعول کلبك نفسنی دیمکدر (با حرف مصـاحبت

(بيك دو لقمهٔ نان بر ايكى اككٔ لقمه سيله ديمكدر (سك نفس بيانيه نفس كلبى ديمكدر (هر كه هر كيمسه كه ديمكدر (ايثار بالاده كى كبى اختيار معناسنه در (محصول بيت) كلبك نفسنى بر ايكى لقمه ايله نفس كلبى اوزره هر كيمسه كه اختيار ايلدى * كر بود بنده فى المثل شايد * خواجكا نرا بندكيش اقرار * فى المثل فرضا معناسنه استعمال اولنور (خواجكانرا را ادات صله (الف نون ادات جمعدر (كاف هاء رسميدن مبدل (بندكيش شين ضميرى مصراع اولده كى بنده يه راجعدر (يا حرف مصدر كاف يئه هاء رسميدن مبدل (محصول بيت) اكر اول كلبك نفسنى كندى نفسى اوزره ترجيح ايلين فرضا بنده اولورسه اصحاب نعم انك قوللغنه اقرار يعنى احرارا كا قول اولمغه اقرار ايلسه‌لر لايقدر (عروض) بو قطعه بحر خفيف مخبون مقصور و ياخود محذوفدر كه كرارا ذكر اولندى (حكايت) در مدينه عالمى بود عامل ودر جميع علوم دينى كامل روزى كذرش بر دار نخاسين افتاد كنيزكى ديد مغنيه كه بحسن صوت غيرت ناهيد بود و بجمال صورت حيرت خورشيد شيفتهٔ جمال و فريفتهٔ زلف وخال او شد از سماع غنايش رخت هستى بصحراى نيستى برد و باستماع نوايش از مضيق بخردى براه فسحت سراى بيخودى سپر * عالمى يا حرف وحدت (كه حرف بيان (عامل اسم فاعل عامل بعلم تقديرنده (دينى يا ادات نسبت (روزى يا حرف وحدت (كذرش شين ضمير عالمه راجعدر بعض نسخه ده مرورش واقعدر معنا بردر اوغراغى ديمكدر (دار عربيدر خانه معناسنه (نخاسينه اضافت لاميه (نخاس فتح نون ايله قول وقراوش صاتيجى يعنى اسيرجى ديمكدر (يا ونون ادات جمعدر حاصلى اسيرجيلر دار ينه يعنى اسير بازارينه (افتاد فعل ماضى مفرد غائب دوشدى ديمكدر (كنيزكى يا حرف وحدت كنيزك جاريه معناسنه كافلر عجميدر (ديد فعل ماضى مفرد غائب كوردى ديمكدر (مغنيه اسم فاعل مفرد مؤنث تغنى ايديجى ديمكدر يعنى ايرليجى خواننده ديمكله تعبير اولنور (كه حرف بيان (بحسن صوت با حرف مصاحبت (يا حرف ظرف اضافت مصدرك فاعلنه در كوزل صداده يا كوزل صدا ايله ديمكدر (غيرت ناهيد يونلر بر قبح كلمه دركه تركيب اولندقده وصف افاده ايدر مثلا رشك ماه

حیرت خورشید غیرت رضوان کبی بونلرك جمله سی کالسن کنایه‌در (ناهید زهره دید کلوی یلدیزه دیرلر یعنی زهره حسن صوت ایله مشهور جهان ایکن بونك صداسندن غیرته کلور زیرا زهره‌یه تغنی اسنادی معروفدر (بود ادات ماضی (بجمال صورت بحسن صوت کبی کوزل صورتده یا کوزل صورت ایله دیمکدر (حیرت خورشید غیرت ناهید کبی یعنی کنش لمعانده شهرت شعار ایکن بونك حسننه حیران اولورلر دیمکدر (شیفته دیوانه دیمکدر (جماله اضافت مفعولنه‌در (فریفته بحسب اللغه الدانمش معناسنه‌در اما اصطلاحده عاشقده استعمال اولنور (زلفه اضافت ینه مفعولنه‌در (خال بك دیمکدر (اوه لامیه که کنیز که راجعدر (شد فعل ماضی مفرد غائب اولدی دیمکدر فاعلی عالم (سماع مصدر اشتمك معناسنه (غنایه اضافتی مفعولنه‌در (شین ضمیر کنیز که راجعدر (رخت هستی مجازا بیانیه رخت قماش معناسنه‌در (هستی یا حرف مصدر وارلق دیمکدر وجود معناسنه (یا حرف صله (صحرای نیستی‌یه مجازا بیانیه یوقلق صحراسنه دیمکدر (برد فعل ماضی مفرد غائب ایلتدی دیمکدر (یا حرف مصاحبت (استماع مصدر در اشتمك معناسنه (نوایش شین ضمیری کنیز که راجعدر (نو برقاج معنایه کلور اما بونده فن موسیقیده بر مقام مخصوصك اسمیدر که پنجگاه خانه سیله حسینی خانه سی ماینته پرده کیرو ب پنجگاه خانه سندن اغازه ایدوب بعده اشاغی کیدوب اول پنجگاه وچارکاه وسکاه خانه‌لرك سیرایتدیروب دوکاه خانه سنده قرار ایدر ویته موسیقی سازی پرده‌لرندن بر پرده نك اسمیدر اما مراد اولکیدر (مضیق تجردی موصوفك صفته اضافتیدر (مضیق مکان ضیق یعنی طار موضع دیمکدر (تجرد بانك فتحی وخانك سکونیله عقل دیمکدر (یا حرف نسبت (فسحت وزن ومعناده وسعت کبیدر (فسحت سرای مرکباتندر سرای واسع معناسنه یعنی اوجی بوجاغی یوق بیخودی یا حرف مصدر بیخود کندوسز دیمکدر برله فسحت سرای برینه راه فسحت بسرای دیین غلط ایلمش عفی الله عنه (سپرد فعل ماضی سینك کسریله قدم بصدی دیمکدر (محصول ترکیب) مدینه‌ده بر عالم وار ایدیکم عامل ودینه منسوب اولان جمیع علومده کامل یعنی

فقه واعتقادده فاضل بركون اوغراغی یعنی یولی اسیر جیلر خانه دوشدی برجاریه كوردی خواننده كه كوزل صداده یاخود كوزل صدا ایله غیرت ناهید وكوزل صورتده یا كوزل صورت ایله حیرت خورشید اتمك جاننه دیوانه وزلف خاننه عاشق اولدی نغمه سنی اشتمكدن ناشی واراق متاعنی یوقلق صحراسنه ایلدی یعنی كندندن مجذوب واله وحیران اولدی وانك نواسنی اشتمك ایله عقل طارلغندن بیخودلق سرای واسعی بولنه قدم باصدی یعنی كندی حاصلی لزدل وجان عاشق افكنده ونالان اولوب دائرهٔ عقلدن عالم جنونه قدم باصدی لمترجمه الفقیر (دشت جنون عالمانسك نهایتی) (ازقاف عشق وملك سخندر بدایتی (قطعه) خوبی روی وخوبی آواز* می برد هریكی بتنهادل* خوبی یاحرف نسبت (روبه اضافتی بیانیه كوزل یوزلیلك دیمكدر (خوبی آوازده بویله كوزل صدالی دیمكدر (می حرف تأكید (برد فعل ماضی مفرد غائب ایلتور دیمكدر بویله یرلرده آلور دیمكدر كه فتح با ایله بریدن یاضم با ایله بردن مصدرندن مشتقدر كه نون مصدرك ماقبلی یارنودن را اولسه تفس را مفتوح قیلنور اندن صكره قطع معناسنه اولان ضم با ایله بریدن مصدرندن مشتقه مشابه اولمسون ایچون بانك ضمی فتحه تبدیل اولنور (هریكی هربری دیمكدر (بتنها بالكز دیمكدر (دل بردك مفعول صریحی (محصول بیت) كوزل یوزلیلك وكوزل صدالیلك هربری یالكز باشلی باشنه كوكل آلور یعنی هربری جذب دلده مستقلدر* چون شود هردو جمع دریك جا* كار صاحب دلان شود مشكل* هردو هرایكی سی دیمكدر كه مراد صدای خوب ایله وجه لطیفدر (دریك جا برمحلده دیمكدر (كار صاحب دلان لامیه (محصول بیت) چونكه هرایكی سی برمحلده جمع اوله صاحب دللرك حالی مشكل اولور (عروض) بوقطعه بحر خفیفدندر كه اجزای اصلیه سنه حذف وخبن طاری اولوب فاعلاتن مفاعلن فعلن اولمشدر كه تفصیلی مرور ایلدی* لباس دانایی بیفكند وپلاس رسوایی بپوشید وخلیع العذار دركوی بازار مدینه می كردید دوستان بملامت او برخاستند اماهیچ سود نداشت زبان حالش باین كلمه متكلم بود وبایبن ترانه مترنم* لباس دانایی مجازا بیانیه (یاحرف نسبت

(بیفکند باء تأکید ایله فعل ماضی براقدی دیمکدر (پلاس ره ولیی ده
مجازا بیانیه (یا حرف نسبت بوایکی اضافت حقیقت اولمقده محتملدر
پلاس کهنه و یرتق جامه یه دیرلر (پوشید فعل ماضی مفرد غائب کیدی
دیمکدر (خلیع العذار یولاری صیر لمش دیمکدر که آزاده لکنه
مستعملدر که باشی بوش دیمک اولور نته کیم ترکیده دخی برشیئه ابتلا ایله
سرسری کزنه یولارسز دوه کبی کزر دیرلر خلاصه سرکردانلقدن
کنایتدر (بکزدید فعل ماضی جکز ینوردی دیمکدر (خاستند فعل ماضی
جمع غائب قالقدیلر یعنی باشلدیلر (سود اصی دیمکدر (نداشت فعل
نفی ماضی طوتمدی یعنی اولمدی دیمکدر (زبان حال بیانیه (شین
ضمیر عالمه راجعدر (با حرف مصاحبت (متکلم اسم فاعل مفرد
سویلیجی دیمکدر (بود ادات ماضی مفرد (ترانه لیرلمق معناسنه‌در
(مترنم اسم فاعل ایرلیجی ایدی دیمکدر که قاعده سجع اوزره بود
تقدیر اولنور (محصول ترکیب) عالملک لباسنی براقدی ورسوایلق
پلاسنی کیدی وسرسری واله وحیران کوی بازار مدینه‌ده جکزندی
دولاندی دوستلر انی ملامته قالقدیلر اما هیچ اصی یعنی فائده اولمدی
عالملک زبان حالی بوکلمه ایله متکلم و بوترانه ایله مترنم ایدیکه رباعی
آتیدر (رباعی) زین کونه که جلوه آن دلاویز کند* عاشق زبلا چه
کونه پرهیز کند * زین زله مخفف تأکید ایچوندر معناى اصلیسنده
اولمقده محتملدر (که حرف رابط (دلاویز وصف ترکیبیدر کوکل
تعلق ایتدیریجی دیمکدر که محبوبه اطلاق اولنور (کند فعل مضارع
(دلاویز فاعلی (جلوه مفعولی (پرهیز اجتناب معناسنه‌در (محصول بیت)
بوکونه یانوعدن جلوه‌یی اول دلاویز ایلیه یعنی حسن صورت وحسن
ادا نوعندن اول محبوب جلوه‌یه آغاز ایلیه عاشق بلادن نه دورلو
پرهیز واجتناب لیدر یعنی ایده مز استفهام انکاری معناسی چه لفظندن
منفهم‌در* بادست ملامت کسان در کوشم* لیکن بادی که آتشم
تیز کند* باد یل دیمکدر هوا معناسنه (سین وتا ادات خبر (ملامت
کسان لامیه والف نون ادات جمع (کوش قولاق دیمکدر (میم ضمیر
متکلم وحده (لیکن ادات استدراك (بادی یا حرف تنکیر (که حرف
بیان (آتشم میم ضمیر متکلم وحده (تیز کسکین دیمکدر شدتلی معناسنه

(محصول بیت) هوادر یعنی نی معتادر و بیحاصلدر خلقك ملامتی بنم کوشمده یعنی لوم وتوبیخلری قولاغمه کیرمز لکن بر یلدرکه آتشمی تسکین ایدر حاصلی ناس بنی لوم ایتدکجه حرارت عشق تسکین اولمز تسکین اولوب علولنور (عروض) بور باعی شجرهٔ اخربدندرکه صدر وابتدالرندن میم ونون دوشوب فاعیل قالور مفعول به تبدیل اولنور حشو اوللرندن بشنجی ساکن اولان یادوشوب مفاعلن اولوب مقبوض اولور وحشو ثانیلرندن یالکز نون دوشوب مکفوف اولوب مفاعیل قالور وعروض وضربندن ایکی سبب خفیف بردن دوشوب مفا قالوب فعل لفظنه تبدیل اولوب مجبوب اولور جمله سی مفعول مفاعلن مفاعیل فعل اولور* این قصه بعبد الله جعفر رضی الله عنهما رسید صاحب کنیزك را طلبید وبچهل هزار درم کنیزك را خرید وفرمود تا بهمان صوت که آن عالم بسماع آن کرفتار شده بود تغنی کرد پرسید که این را ازکه آموختی کفت از فلان مغنیه اورا نیز طلب کرد* رسید فعل ماضی مفرد غائب ایرشدی دیمکدر (صاحب کنیزك لامیه (را ادات مفعول (طلبید فعل ماضی مفرد غائب استدی دیمکدر (بچهل هزار باحرف مقابله (چهل هزار قرق بیك دیمکدر (را ینه ادات مفعول (خرید فعل ماضی مفرد غائب الدی دیمکدر (فرمود فعل ماضی مفرد غائب بیوردی دیمکدر (تاحرف تعلیل (باحرف مصاحبت (همان بعضیلرمرکب و بعضیلرمفرددر دیرلرکه ینه معناسنی افاده ایدر (که حرف رابط صفت (بسماع آن انی ایشتمکله دیمکدر (کرفتار طوتقون دیمکدرکه بویله یرلرده عاشقده استعمال اولنور (که کیم دیمکدر (آموختی فعل ماضی مفرد مخاطب اوکرندك دیمکدر (نیز دخی دیمکدر (محصول ترکیب) بوقصه یعنی عالمك سلسله بند زلف دلارا اولدیغی عبد الله بن جعفر رضی الله عنهما حضرتلرینه ایرشدی جاریه نك صاحبنی استدی طلب ایلدی وقرق بیك درهمه جاریه یی الدی و بیوردی تاکیم یله اول صوت ایله که عالم انی ایشتمکله کرفتار اولمش ایدی تغنی ایلدی عبد الله حضرتلری صوردیکه بونی کیمدن اوکرندك جاریه دیدی فلان مغنیه دن انی دخی طلب ایلدی یعنی استدی اولان مغنیه یی* بعد زان عالم را بخواند وکفت

میخواهی

می خواهی که آن صوت را که شیفتهٔ آن شدهٔ ازاستاد آن کنیزك بشنوی گفت بلی آن مغنیه را فرمود تا با آن تغنی کرد عالم بیخود بیفتاد چنانکه تصور کردند که مگر بمرد عبدالله جعفر رضی الله عنه گفت دیدیکه ما بکشتن این مرد درگناه افتادیم * بعدزان بوندن صکره دیمکدر یعنی جاریه یی الوب واستادینی طلبدن صکره (را ادات مفعول (بخواند فعل ماضی مفرد غائب باء تأکید ایله یونده دعوت ایلدی دیمکدر (می خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب استفهام معناسنی متضمن استرمیسین دیمکدر (که حرف بیان (را ادات مفعول (که حرف رابط صفت (شیفتهٔ آن لامیه حیران معناسنه در (شدهٔ یا حرف خطاب همزه حرف توسل اولمش سین دیمکدر (بشنوی باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد مخاطب ایشیده سین دیمکدر (بلی ادات تصدیق (را ادات صله (فرمود فعل ماضی مفرد غائب (تا حرف تعلیل (بیخود کندید وسز دیمکدر که عشی ده استعمال اولنور بایغینلق دیمکدر (بیفتاد باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد غائب دوشدی دیمکدر (چنانکه انچلین که دیمکدر (تصور تفعل بابندن مصدردر که ظن معناسنده استعمال اولنور (کردند فعل ماضی جمع غائب (که حرف بیان (مکر بونده کانه معناسنه مستعملدر (بمرد باء تأکید ایله فعل ماضی اولدی دیمکدر (دیدید فعل ماضی جمع مخاطب واستفهام معناسنی متضمن کوردیکزمی دیمکدر (که حرف بیان (ما ضمیر متکلم مع الغیر بز دیمکدر (بکشتن این مصدرك مفعولنه اضافتیدر (با حرف سبب (افتادیم فعل ماضی متکلم مع الغیر واقع اولدق دیمکدر (محصول ترکیب) جاریه یی آلوب ومغنیه یی طلب ایتدکدنصکره عالمی دعوت ایلدی ودیدی استرمیسین اول صدایی که انك حیرانی اولمش ایدك اول جاریه نك استادندن اشیده سین عالم دیدی بلی استرم اول مغنیه یه بیوردی تاکیم اول صوت ایله تغنی ایلدی عالم بیخود دوشدی انچلین که ظن ایلدیلر که کانه اولدی عبدالله بن جعفر رضی الله عنهما دیدی کوردیکزمی که بز بو مردك اولمسی سببیله کناهده واقع اولدق * بعدزین فرمود تا آب بر روی وی زدند بخود باز آمد پاوی گفت ماندانسته بودیم که تو درعشق آن کنیزك باین مرتبه رسیده باشی گفت والله

آنچه پنهانست پیش ازانست که آشکاره شد * تا ادات تعلیل (ر حرف صله (روی وی پیانیه (زدند فعل ماضی جمع غائب اوردیلر دیمکدر (بخود با حرف صله کندویه دیمکدر (باوی عالمه کفت دیدی (ندانسته نون حرف نفی ندانسته ماضیدن فعدر بلمش دیمکدر (بودیم ماضی متکلم مع الغیر ایدک دیمکدر که ندانسته بودیم بلمش ایدک دیمک اولور (که حرف بیان (عشق آن لامیه (رسیده ماضیدن فعدر (باشی فعل مضارع مفرد مخاطب رسیده باشی ایرشمش اوله سین دیمک اولور (آنچه اول نسنه که دیمکدر (پنهانست کیزلودر (پیش باء عربی ایله زیاده دیمکدر (که حرف بیان (محصول ترکیب) اندنصکره یعنی عالم بایلدقدنصکره عبدالله حضرتلری بیوردی تاکیم یوزینه صو اوردیلر کیرو کندویه کلدی عالمه دیدی بز بلمش ایدک که سن اول جاریه نک عشقنده بو مرتبه یه ایرشمش اوله سین یعنی بو رتبه عاشق اولدیغکی بلمنک عالم دیدی والله اول نسنه که کیزلودر اندن زیاده در که آشکاره اولدی یعنی آشکار اولوب کوردیکزدن کورمدیکز زیاده در * پرسید که خواهی که آن صوت را ازان کنیزک بشنوی کفت دیدی که چون آنرا از دیکری شنیدم که عاشق اونیستم برمن چه کذشت حال من چه کونه شود اکرانرا ازلب ودهان معشوقهٔ خود بشنوم پرسید که اکر وی را ببینی شناسی بکریست وکفت *

(خواهی وبشنوی مضارع مخاطبلردر استرمیسین واشیدرمیسین دیمکدر (دیدی فعل ماضی مفرد مخاطب کوردک دیمکدر (که از حرف بیان (از دیکری غیر یسندن دیمکدر (شنیدم فعل ماضی متکلم وحده اشتدم دیمکدر (که حرف بیان (نیستم دکلم دیمکدر (کذشت فعل ماضی مفرد غائب کچدی دیمکدر (بشنوم باء تأکید ایله فعل مضارع متکلم وحده اشتدم دیمکدر (ببینی باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد مخاطب کوررسین دیمکدر (شناسی ده بویله بیلورمیسین دیمکدر (بکریست باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد غائب اغلدی دیمکدر فاعلی تحتنده عالمه راجعدر (محصول ترکیب) عبدالله حضرتلری سؤال ایلدیکه استرمیسین که اول صدایی اول جاریه دن اشیده سین عالم دیدی کوردک که چون انی غیر یسندن ایشتدم که انک عاشقی دکلم بنم اوزریمه

نه کچه‌ی یعنی بنده ظهور ایدن حالی مشاهده ایلدك بنم حالم نه کونه اولور
اکر مشوقك اغزندن ودوداغندن ایشیدم یعنی اکر محبوبم دلندن
ایشیتسم دخی نه کونه حالات غریبه لر ظهور ایلر عبد الله سؤال
ایلدیکه اکرانی کوررسك بیلورمیسین عالم اغلدی ودیدی مقولی بو
بیتدر (بیت) * کفتی که شناسی که برد ازتو دل ودین * والله که در آفاق
جزاورا نشناسم * کفتی فعل ماضی مفرد مخاطب دیدك دیمکدر (که
حرف بیان (شناسی فعل مضارع مفرد مخاطب بیلورمیسین دیمکدر
(که ذوی العقولده مستعمل اولان اسمدر کیم دیمکدر (برد فعل مضارع
مفرد غائب ایلتور دیمکدر (دل کوکل (دین مذهب معناسنه در اما
بویله مقاملرده کمال تعشقدن عبارتدر که اصطلاح اولمشدر (که حرف
بیان (جزاورا انك غیری بی دیمکدر (نشناسم فعل نفی مستقبل متکلم
(محصول بیت) دیدك که بیلورمیسین کیم الدی سندن دل ودینی یعنی
سندن دل ودینی آلان محبوبی بیلورمیسین دیو سؤال ایلدك والله که
آفاقده یعنی عالمده انك غیری بی بلم * بفرمود تا کنیزك را بیرون آوردند
وتسلیم وی کردند وکفت این مرتراست والله که دروی بکوشهٔ چشم
نکاه نکرده‌ام عالم دردست وپای عبدالله جعفر افتاد وکفت * با حرف
تأکید (فرمود فعل ماضی مفرد فاعلی عبداللهه راجعدر (تا ادات
تعلیل (را ادات مفعول (بیرون آوردند چقاردیلر دیمکدر (تسلیم وی
مصدرك مفعولنه اضافتیدر (وی ضمیری عالمه راجعدر (کردند فعل
ماضی جمع غائب (کفت عبدالله بن جعفر دیدی (این کنیز که اشارتدر
(مر ادات تحقیق (این مرتراست تحقیق بو سنکدر دیمکدر (والله واو
حرف قسم (که حرف رابط قسم (در حرف صله کنیزکه دیمکدر
(بکوشهٔ چشم با حرف مصاحبت کوشهٔ چشم بیانیه (نکاه نکرده‌ام
نظر ایلمشم دیمکدر (دردست در بینه حرف صله (پای عبد اللهه
اضافتی بیانیه (افتاد فعل ماضی مفرد غائب دوشدی دیمکدر
(محصول ترکیب) عبدالله بن جعفر بیوردی تاکیم جاریه‌یی چقاردیلر
وعالمه تسلیم ایلدیلر وعبدالله دیدی بوجاریه سنکدر یعنی سکا هبه
ایلدم والله کوز اوجیله اکا نظر ایلمشم یعنی ظن ایلمکه هوسنی آلدی
اندنصکره بکا احسان ایلدی اویله دکل بلکه کوز اوجیله دخی نظر

ايلدم عالم عبدالله بن جعفرك اليه واياغنه دوشدى وديدى مقولى بو درباعيدر (رباعى) آبم ز كرم بروى كار آوردى * وزموج فراقم بكنار آوردى * آبم ميم متكلم (اب بر روى كار امد دير اصطلاحدر وايش مراد اوزره صورت باغلسه (اوردى فعل ماضى مفرد مخاطب (بكنار اوردى خلاص ايلدك ديمكدن كنايتدر (محصول بيت) كرمكدن ايشمه صورت بغلدك يعنى بنى بومراد ايلدك و بنى فراق موجندن خلاص ايلدك حاصلى معشوقه وصلت ايله شادكام ايلدك مصراع اولك معناسى شارح اصطلاحات عجمدن بيخبر اولمغله ايشك يوزينه آب كتوردك يعنى بنى عرض ووقاره ايرشدردك ديمش بك ابى سو يلمش وصودن معنى ويرمش * صبرم بدل زغم فكار آوردى * خوابم بد و چشم اشكبار آوردى * صبر مبتدا (ميم ضميرمتكلم (دله مقيد در فكاره مر بوطدر صبربدل زغم فكارم تقديرنده در (فكار فانك كسرى وكاف عجمله مجروح معناسنه در (چشم اشكبار موصوفك صفته اضافتيدر اشكبار كثرت كريه دن كنايه وصف تركيبيدر (محصول بيت) غمدن مجروح اولان كوكلمه صبر كتوردك كثرت كريه يه مبتلا اولان كتوزومه ايخو كتوردك حاصلى بكا هر جهتدن راحت ويردك دل لفظى غمه مضافدر ديمش شارح مرحوم لكن زاء مفرده وار ايكن اضافته مانعدر هر نقدر زائد اعتبار ايلسك تعبير محلنده دكلدر (عروض) بورباعى اخرب مقبوض سالم ابتردر كه مفعول مفاعلن مفاعيلن فع اولور كه زحافاتى بيان اولندى (پس دست كنيزك رابكرفت وبخانۀ خود روان شد عبد الله غلامى رافرمود كه چهل هزاردرم بكير و برو وبديشان بده تابجهت فكر معيشت غبارى برخاطر ايشان ننشيند و بفراغت خاطر از يكديكر متمتع شوند * دست كنيزك بيانيه (را ادات مفعول (بكرفت باء تأكيد ايله فعل ماضى مفرد غائب طوتدى ديمكدر (و بخانۀ خود باصله اضافت لاميه (روان شد كتدى ديمكدر (غلامى را يا حرف وحدت را ادات مفعول (فرمود فعل ماضى (كه حرف بيان (چهل جيم عجمك كسريله قرق ديمكدر (چهل هزار قرق بيك ديمك اولور بكير باء تأكيد ايله امر حاضر مفرددرطوت ديمكدر (برو دخى بويله در كيت ديمكدر (بديشان با حرف صله دال همزه دن

منقلب

منقلب ایشان ضمیر کثیرك ایله عالمه راجعدر (بده باء تأکید ایله امر حاضر وبر دیمکدر (تا حرف تعلیل (بجهت باحرف مصاحبت جهت بونده سبب معناسنه‌در (فکره اضافتی بیانیه (فکرك معیشته‌ده بویله (غباری یا حرف وحدت غبار توزدیمکدر کدردن کنایه‌در (ننشیند فعل نفی مستقبل اوتورمیه دیمکدر (از یکدیکر بری برندن (متمتع تفعل بابندن اسم فاعلدر فائده مند معناسنه (محصول ترکیب) پس کثیرك الثی طوندی وکندی خانه سنه کتدی عبدالله برغلامه بیوردیکه قرق بیك اقچه طوت یعنی آل وکیت وانلره ویرتاکیم معیشت فکرسببیله انلرك خاطرینه برکدر اوتورمیه یعنی فراغباللری کالده اولوب تشویش معیشت دخی اولمسون وفراغت خاطر ایله بربرندن فائده منـد اوله زهی سخاوت (حکایت) عبدالله جعفر را در عهد معاویه از خزانهٔ بیت المال هر سال هزار درم می دادند چون نوبت بیزید رسـید آنرا پنج هزار درم رساند ملامتش کردند که این حقوق همه مسلمانانست چرا بیك کس می دهی * (محصول ترکیب) عبدالله بن جعفره معاویه زماننده بیت المال خزینه سندن هر ییل بیك اقچه ویررلر ایدی چونکه نوبت یزیده ایرشدی انی بش بیك اقچه‌یه ایرشدردی ملامت ایلدیلرکه بو جمیع مسلمانلرك حقلریدر نیچون برکیمسه‌یه ویرسـین * کفت من این را بمحتاجان مدینه میدهم زیرا که وی هیچ ازار باب حاجات دریغ نمی دارد و پنهان ازوی کسی را همراه وی بمدینه فرستاد تا تفحص احوال اونماید درمدت یکماه همه راصرف کرد چنانچه کویند بقرض محتاج شـد * (محصول ترکیب) یزید اول لائمه جوابنده دیدی بن بو دراهمی مدینه‌نك محتاجلرینه ویرزم زیراکه عـبد الله ارباب حاجاتدن هیچ دریغ ایلمز وعبداللهدن کیزلی برکیمسه‌یی اول لائمه یولداش اوله‌رق مدینه‌یه ارسال ایلدی تاکیم انك احوالنی تفحص کوستره یعنی تفتیش ایلیوب ارایه برآی مدتده مجموعنی صرف وخرج ایلدی انجلین که دیرلر قرضه محتاج اولدی یعنی دین اقچه الغه محتاج اولدی (قطعه)

دکر بدست کریم اوفتد جهان چه یکسر * جهان باشد صدبار ازجهان هم بیش * (بدست با حرف صـله (کریمه اضافتی بیـانیه (اوفتد واو ایله افتدکبی فعـل مضارع مفرد غائب دوشه دیمکدر (یکسر

براوغوردن يعني جمله بتون ديمكدر (جهان چه باشد جهان نه اولور (صد بار يوز كره ديمكدر (هم دخی ديمكدر (بيش باء عربيله زياده ديمكدر (محصول بيت) اكر كريمك النه دوشرسه مجموع عالم يعني مال جهانی كريمه ويرسه‌لر جهان نه اولور يعني مال جهان لاشی در يوز كره جهاندن دخی زياده حاصلی يوز جهان مالندن دخی زياده ويرسه‌لر ينه لاشی كبيدر ميل ورغبت ايلمز واعتبار اتمز * چرا شود دل درويش ريش ازان حسرت * چو هست كيسهٔ جودش خزينهٔ درويش (چرا نيچون ديمكدر (شود فعل مضارع اولور ديمكدر (دل درويش لاميه (ريش ياره ديمكدر (هست لفظی درويش لفظنه مقيددر درويشست تقديرنده‌در (كيسهٔ جود مجازا بيانيه (خزينهٔ درويش لاميه (محصول بيت) نيچون اولور درويشك كوكلی ياره اول حسرتدن يعني درهم و دينار حسرتندن درويشك كوكلی نيچون ياره اولور يعني اولمز چونكه كريمك جودی كيسه‌سی درويش ايچون خزينه‌در حاصلی كريم وجوامرد وار ايكن فقرا محزون ومكدر اولمز (عروض) بو قطعه بحر مجتث مخبوندر كه بر مصراعی مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات اولور (حكايت) خليفهٔ بغداد در موكب حشمت وشوكت خود ميراند ديوانهٔ پيش وی رسيد وكفت ای خليفه عنان كشيده دار كه درمدح توسه بيت كفته‌ام كفت بخوان بخواند خليفه را خوش آمد * (موكب ميمك فتحی وكافك كسريله زينتلی آته بنلره ديرلر (حشمت حاء مهمله‌نك فتحيله خدم معناسنه‌در (شوكت معلوم بونلرك اوچی دخی بونده سلطنت معناسنه‌در (خوده اضافت لاميه (می ادات حكايهٔ ماضی مفرد سوررايدی ديمكدر (ديوانهٔ يا حرف وحدت همزه حرف توسل (پيش وی لاميه انك قتنه ديمكدر (عنان دزكين ديمكدر (كشيده ماضيدن قسم چكمش معناسنه (دار امر حاضر طوت ديمكدر اما عنان كشيده دار آت باشين چك ديمكدن عبارتدر (كه ادات تعليل (مدح تو لاميه (سه اوچ (كفته‌ام فعل ماضی متكلم وحده‌دن قسمدر ديمشم ديمكدر (كفت خليفه ديدی (بخوان باء تأكيد ايله امر حاضر مفرد اوقی ديمكدر (بخواند فعل ماضی مفرد غائب اوقودی ديمكدر (محصول تركيب) بغداد خليفه‌سی كندی سلطنت وشوكتنی سورردی

يعني

یعنی کمال شوکت ایله کیدردی بر دیوانه انك قننه ایرشدی ودیدی ای خلیفه آت باشن چك زیرا سنی مدحده اوج بیت سویلشم خلیفه دیدی اوقو درویش اوقودی خلیفه‌یه خوش کلدی *دیوانه چون آنرا دید کفت مراسه درم عنایت کن تاروغن وخرما خرم وسیر بخورم خلیفه فرمان داد تابهر بیتی هزار درم بوی دادند *تا حرف تعلیل (روغن یاغ دیمکدر (خرم خاء معجمه نك کسریله فعل مضارع متکلم وحده الایم دیمکدر (سیر کسرهٔ صریحه ایله طوق معناسنه در جوع مقابلی کسرهٔ مجهوله ایله صارمساق معناسنه کلور بونده ایکی سی دخی قابلدر بلکه معنای ثانی الیقدر هرنقدر شارح معنای اوله ذاهب اولمیسه ده (بخورم باء تأکید ایله فعل مضارع متکلم وحده ییم دیمکدر (محصول ترکیب) دیوانه انی چونکه کوردی یعنی بیتلرین خلیفه‌یه خوش کلدیکین کوردی ودیدی بکا اوج درهم کرم ایله تاکیم یاغ وخرما آلم وطوق ییم یعنی طویججه ییم یاخود صارمساق ییم خلیفه فرمان ایلدی تاکیم هر بیتی مقابله سنده بیك درهم اکا ویرهلر یعنی ویرمکه فرمان ایلدی (قطعه) چون ذل فاقه زورکند برسخنوری* کرمدح پادشاه سخاور کند رواست *ذل مصدردر (فاقه‌یه اضافتی مفعولنه‌در فاقه فقر دیمکدر (سخنوری یا حرف وحدت (ور لفظی ادات فاعل یانسبت خلاصه شاعر دیمکدر (سخاورده بویله جومرد دیمکدر (روا جائز معناسنه‌در (محصول بیت) چونکه فقر خوراغی شاعره غلبه ایلیه اکر جومرد پادشاهك وصفنی ایدرسه روا وجائزدر *ممدوح چون کریم بود کرز شعر او *هر بیت را خزانهٔ کوهر کند سزاست *ممدوح اسم مفعول مدح اولنمش دیمکدر یعنی اوکلمش (را ادات مفعول (محصول بیت) مدح اولنان چونکه کریم اوله اکر انك یعنی شاعرك شعرندن هر بیتی خزینهٔ کوهر ایلیه لایقدر (بعض نسخه‌ده کند یرینه دهد واقعدر اول وقت بیت رادهٔکی را صله اولور معنی هر بیتنه کوهر خزینه سی ویرسه سزادر (عروض) بو قطعه بحر مضارع اخرب مکفوف مقصور درکه بر مصراعی مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات اولور (حکایت) ابراهیم بن سلیمان بن عبدالملك بن مروان کوید که دران وقت نوبت خلافت از بنی امیه

بني العباس انتقال يافت و بني العباس بني الاميه رامي كرفتند ومي كشتند من بيرون كوفه بربام سرايي كه بصحرا مشرف بود نشسته بودم علمهاي سياه از كوفه بيرون آمد در خاطر من چنان افتاد كه آن جماعت بطلب من مي آيند* ابراهيم بن سليمان بن عبد الملك بن مروان بونلر باجمعهم امويه خلفاسندندر تفصيلي تواريخده در استيان مراجعت ايلسون (كويد فعل مضارع كويدندن ياعلي خلاف قياس كفتن دن نقل ايدر ديمكدر (كه حرف رابط مقول قول (يافت فعل ماضي مفرد غائب بولدي ديمكدر (مي حكايهٔ حال ماضي (كرفتند فعل ماضي جمع غائب طوتارلر دي ديمكدر (مي كشتندده بويله اولدررلردي ديمكدر (بيرون كوفه لاميه (كوفه عراق عربده برشهر عظيم ايدي الآن خرابدر (بام طام ديمكدر (سرايي ياحرف وحدت (كه حرف رابط صفت (بصحرا باحرف صله (مشرف بونده ناظر معناسنه در (بود ادات ماضي (نشسته بودم اوتورمش ايدم (كه حرف بيان (علمها ها ادات جمع علم بيراق ديمكدر (سياهه اضافت بيانيه (آمد فعل ماضي كلدي ديمكدر (در حرف صله (خاطر من لاميه (افتاد فعل ماضي واقع اولدي بونده كلدي ديمكدر (بطلب من لاميه (باحرف صله (مي ادات تأكيد (آيند فعل مضارع جمع غائب كلورلر ديمكدر (محصول تركيب مروانك اوغلي عبد الملكك اوغلي سليمانك اوغلي ابراهيم نقل ايدركه اول وقت كه نوبت خلافت بني اميه دن بني عباسه انتقال ايلدي و بني عباس بني اميه يي طوتارلردي وقتل ايدرلردي بن كوفه نك طشره سنده برسرايك طامنده كه صحرايه ناظر ايدي اوتورمش ايدم يعني صحرايه ناظر برسرايك طامنده اوتورر ايدم كه سيام بيراقلر كوفه دن طشره چقدي بنم خاطريمه انجلين كلديكه اول جماعت بني طلبه كلورلر يعني انلرك بني ارادقلري خاطريمه خطور ايلدي* از بام فرود آمدم ومتنكر وار بكوفه درآمدم وهيچكس را نمي شناختم كه پيش وي پنهان شوم بدر سراي بزرك رسيدم در آمد ديدم كه مردي خوب صورت سوار ايستاده وجمعي از غلامان وخادمان كرد او در آمده اند سلام كفتم كفت تو كيستي وحاجت تو چيست* فرود آمدم فعل ماضي متكلم وحده ايندم

دیمکدر (متنکر تفعل بابندن اسم فاعلدر تبدیل دیمکدر (وار ادات
تشبیه (بکوفه باحرف صله (درآمدم فعل ماضی متکلم وحده کیردم
دیمکدر (نمی شناختم نون نافیه می ادات حال (شناختم فعل ماضی
متکلم وحده اکلمز بیلمز ایدم دیمکدر (پیش وی لامیه پیش قبت
معناسنه‌در (پنهان کیزلو (شوم فعل مضارع متکلم وحده اولم دیمکدر
(بدرسرای بزرکی لامیه‌لردر (یاحرف صله یاحرف وحدت برکبارك
سرایی قپوسنه دیمکدر (رسیدم فعل ماضی متکلم وحده ایرشدم
دیمکدر (در آمدم کیردم (دیدم کوردم (که حرف بیان (مردی یا
حرف وحدت (ایستاده ماضیدن قسمدر دورمش دیمکدر (جمعی یا
حرف وحدت (کرد کاف عجمك کسریله چوره دیمکدر (درآمدند
بونده جمع اولمشلر دیمکدر (توکیستی سن کیمسین دیمکدر (حاجت
توچیست سنك حاجتك ندر (محصول ترکیب) طامدن ایندم وتبدیل
صورت کوفه یه کیردم هیچ کیمسه بیلمز ایدم که انك قتنده کیزلنم
برکبارك سرایی قپوسنه ایرشدم کوردم که برکوزل صورتلی مرد بغش
طورر وبرجمع اطرافنه جمع اولمشلر سلام علیك دیدم دیدی سن
کیمسین وحاجتك ندر بعض نسخه ده متنکر یرینه متفکر واقعدر
شارح دخی انی اختیار ایلمش چندان مناسب دکل * کفتم مردی‌ام
کریخته که ازخصمان خودمی ترسم بمنزل توپناه آورده‌ام مرا
بمنزل خود درآوردو درحجره‌ٔ که نزدیك حرم وی بود بنشاند * مردی
یا حرف وحدت (میم متکلم همزه حرف توسل (کریخته قاچقین
دیمکدر (که حرف رابط صفت (خصمان الف نون ادات جمع (خوده
اضافت لامیه (می ادات تأکید (ترسم فعل مضارع متکلم وحده
قورقرم دیمکدر (باحرف صله (منزل تو لامیه (پناه صغنمه معناسنه
اسمدر (آورده ماضیدن قسم (میم ضمیر متکلم همزه حرف توسل (پناه
آورده ام صغنمشم دیمکدر (در آورد کتوردی دیمکدر (در حرف
ظرف (حجره‌ٔ یاحرف وحدت همزه توسل حجره اوطه دیمکدر (که
حرف رابط صفت (نزدیك یقین دیمکدر (بنشاند باء تأکید ایله فعل
ماضی متعدی الف نون ادات تعدیه نته کیم بیان اولندی اوتورتدی
یعنی اسکان ایلدی دیمکدر (محصول ترکیب) سن کیمسین دیو سؤالنه

ایدنجه دیدم قاجغین برآدم که خصملر مدن قورقرم سنك منزلكه صغندم بنی منزلنده کتوردی و بر حجره ده که انك حرمنه یقین ایدی اوتورتدی یعنی کندی حرمنه یقین بر اوطه ده بنی اسكان ایلدی *چند روز انجا بودم به بهترین حالی هرچه دوستری داشتم ازمطاعم ومشارب وملابس همه پیش من حاضر بود ازمن هیچ نمی پرسید هرروز یك بار سوار می شد و بازمی آمدیك روزازو پرسیدم كه هرروز ترامی بینم كه سوار می شوی وزودمی آیی بچه كارمی روی كفت* چند زوز برقچ كون دیمكدر (انجا اول محلده (بودم اولدم (به بهترین باحرف مصاحبت (به هاء ملفوظی وباء مكسوره ایله ایو دیمكدر (ترادات تفضیل یاحرف نسبت نون حرف تأكید (حالی یاحرف وحدت (می ادات حال ماضی (داشتم فعل ماضی متكلم وحده طوترایدم دیمكدر (مطاعم مطعمك جمعی كه مصدر میمی در یبه جكلر دیمكدر (مشارب ده بویله ایچه جكلر دیمكدر (ملابس ده بویله كییه جكلر دیمكدر (پیش من لامیه بنم قتمده دیمكدر (نمی پرسید سؤال ایلمدی معناسنه فعل نفی ماضی مفرد غائبدر (یك بار بركره دیمكدر (سوارشدی سواراولوردی (باز بونده ینه دیمكدر (می آمد كلور ایدی دیمكدر (پرسیدم فعل ماضی متكلم وحده سؤال ایلدم دیمكدر (بینم فعل مضارع متكلم وحده كورورم دیمكدر (می شوی فعل مضارع مفرد مخاطب اولورسین دیمكدر (زود تیز دیمكدر (می آیی فعل مضارع مفرد مخاطب كلورسین دیمكدر (می روی ده بویله كیدرسین دیمكدر (محصول تركیب) برقاچ كون اول سرایده اولدم بر ایوركت حال ایله كه هرنه دوسترك طوتردم یعنی استدیكم وسودیكم یبه جكلردن وكیه جكلردن بتون بنم قتمده حاضر ایدی یعنی بندن برشی دریغ ایتمز ایدی بندن هیچ سؤال ایلمدی یعنی بنم كیم اولدیغم سؤال ایتمدی هركون بركره سواراولوردی وینه كلوردی بركون اندن سؤال ایلدم كه هركون سنی كوررمكه سوار اولورسین وتیز كلورسین نه ایشه كیدرسین جوابنده دیدی * ابراهیم ابن سلیمان پدرمرا كشته است شنیده ام كه درین شهر پنهان شده است هرروزمی روم بامید انكه بیابم وبراییابم وبقصاص پدرخود برسانم* (بقصاص پدر خود لامیه وبیانیه باحرف صله (برسانم باء تأكید ایله

فعل

فعل مضارع متعدی متکلم وحده ایرشدیرهیم دیمکدر (محصول ترکیب)
اول مرد دیدی ابراهیم بن سلیمان بنم بابامی قتل ایلمشدر اشتدمکه
بوشهرده کیزلنمشدر هرکون کیدرم اول امید ایله که اوله که انی بولم
وکندو پدرم قصاصنه ایرشدیرم یعنی بابامك قاتنی اندن آلوب قتل
ایدم * چون اینرا شنیدم ازادبار خود در تعجب ماندم که مرا قضا
بمنزل کسی انداخته است که طالب قتل منست ازحیات خود سیر آمدم
آن مردرا ازنام وی ونام پدروی پرسیدم دانستم که اوواست می کوید *
(اینرا زاادات مفعول (شنیدم فعل ماضی متکلم وحده اشتدم
دیمکدر (ادبار بد بخت معناسنه استعمال اولنور (خوده اضافت لامیه
(ماندم فعل ماضی متکلم وحده قالدم دیمکدر (که حرف بیان (قضا
جناب حقدن کلن مصائبه دیرلر (بمنزل کسی با حرف صله اضافت لامیه
یا حرف وحدت (انداخته ماضیدن قسمدر آتمش دیمکدر (که حرف
بیان (طالب قتل اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر (قتل من لامیه
(حیات خود لامیه (سیر آمدم حسب اللغه طوق کلدك دیمکدر لکن
ناامید لکده استعمال اولنور (مردرا رااداتِ صله (نام وی لامیه (دانستم
فعل ماضی متکلم وحده بیلدم دیمکدر (می کوید فعل مضارع مفرد
غائب سویلر دیمکدر (محصول ترکیب) چون بونی اشتدم یعنی بو کلام
موحش مسموعم اولدقده کندو ادبارمدن تعجبده قالدمکه بنی قضاء
الهی بر کمسنه نك منزلنه آتمشدر که بنم قتلمه طالبدر کندو حیاتمدن
ناامید ومأیوس اولدم واول مرده کندو آدندن و باباسی آدندن سؤال
ایلدم که اول مرد طوغری سویلر * کفتم ای جوانمرد ترادر ذمهٔ
من حقوق بسیارست واجبست برمن که ترا برخصم تو دلالت کنم واین
راه آمد شد را برتو کوتاه کردانم ابراهیم بن سلیمان منم خون پدر خود
ازمن بخواه باور نکرد * ترا را ادات تخصیص (ذمه بونده بیون
معناسنه در (منه اضافت لامیه (که حرف بیان (ترا را ادات صله
(خصم تو لامیه (کنم فعل مضارع متکلم وحده ایلیم دیمکدر (راه امد
شد بیانیه امد شد مصدر مرکبدر کلوب کتمه معناسنه (را ادات مفعول
(خون پدر لامیه باباك قانی دیمکدر بخواه باء تأکید ایله امر حاضر
مفرد استه دیمکدر (باور نکرد اینمدی دیمکدر فاعلی مرده راجعدر

(محصول ترکیب) دیدم ای جوانمرد سنك بنم بو یغده حقلرك چوقدر واجبـدر بنم اوزیمه سکا خصمکی دلالت ایلیم و بوکلوب کتمه بولبنی سکا قصه ایلیم ابراهیم بن سلیمان بنم باباکك قاتنی بندن استه اول مرد اینانمدی * کفت همانا که ازحیات خود تنك امده ٔ می خواهی که از ین محنت خلاص شوی کفتم لا والله که من اوراکشته ام ونشانهاکفتم دانست که راست می کویم رنك او برا فروخت وچشمان وی سرخ شد زمانی سردر پیش انداخت بعد زان کفت زود باشد که بپدر من رسی وخون او از تو خواهد من زینهاری داده ام ترا باطل نکنم برخیز و بیرون رو که برنفس خود ایمن نیستم مبادا که کزندی بتورسانم پس هزاردینار عطافرمود برکرفتم و بیرون رفتم * همانا بکزر دیمکدر (که حرف بیان (حیات خود بیانیه (تنك طار دیمکدر (آمده ٔ یاحرف خطاب همزه حرف توسل مجموعی اوصانمش سین دیمکدر (خواهی فعـل مضارع مفرد مخاطب استرسین دیمکدر (که حرف بیان (رنك او لامیه (برافروخت بر حرف تأکید افروخت فعـل ماضی مفرد غائب پارلادی دیمکدر (چشمان وی لامیه (سرخ شد قزاردی دیمکدر زمانی یاحرف وحدت پیش اوك دیمکدر (انداخت فعـل ماضی مفرد غائب آتدی دیمکدر (سردر پیش انداخت فکر واندیشه دن عبـارتدر (زود تیز دیمکـدر (باشد فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر (بپدر من باحرف صله اضافت لامیه (رسی فعل مضارع مفرد مخاطب ایر یشورسین دیمکدر (خون خود لامیه (خواهد فعل مضارع مفرد غائب استر دیمکدر یاخود امر غائب معناسنه استسون دیمکدر خواهیدن یاخواستن زیرا مصدر ثانی سینی ده تاداله قلب اولندقدنصکره سین یاحـذف اولنور یا یایه قلب اولنوب یاهایه قلب اولنور بونده هایه قلب اولنمشدر (زینهاری یاحرف وحدت زینهار بونده امان دیمکـدر (داده ماضیدن قسمدر (میم ضمیر متکلم همزه حرف توسل (برخیز امر حاضر قالق دیمکدر (رو ده بو یله کیت دیمکدر (که حرف تعلیل (نفس خود لامیه (مبادا که اولمیه که (کزندی یاحرف وحدت (کزند کاف عجمك ضمیـله ضرر دیمکدر (رسانم فعـل مضارع متعدی متکلم وحده ایرشدیرم دیمکدر (برکرفتم قبض ایلدم دیمکدر (محصول ترکیب) اول مرد دیدی بکزر که

کندو

کندو حیاتکدن اوصانمش سین استرسنکه بو محنتدن خلاص
اوله سین بن دیدم لاوالله یعنی بویله دیدیکین کبی دکل که بن انی
اولدرمشمدر ونشانلری سویلدم بیلدیکه طوغری سویلرم انك یوزی
پارلادی وکوزلری قزاردی حاصلی آثار غضب ظاهر اولدی بر زمان
تفکر ایلدی بوندنصکره دیدی تیز اولور که بنم بابامه ایرشورسین یعنی
یقینده سنکده اجل موعودك کلور فوت اولورسین و بابامه ملاقی
اولورسین قاتلنی سندن استر بنم دعوامه حاجت یوق یاخود استسون
یعنی قاتلی سندن طلب ایلسون بن بر امان که ویرمشم سکا باطل ایلمم
قالق وطشره کیت زیرا کندو نفسمه امین دکلم اولیه که سکا بر ضرر
ایرشدیرم پس بیك التون عطا بیوردی قبض ایلدم وطشره کیتدم
(مثنوی) جوانمردا جوانمردی بیاموز * زمردان جهان مردی بیاموز *
(جوانمردا الف حرف ندا ای جوانمرد دیمکدر (جوانمردی یا حرف
مصدر جوانمردلکی دیمکدر (بیاموز با تأکید ایله امر حاضر مفرد
اوکرن دیمکدر (مردان جهان لامیه جهانك مردلرندن دیمکدر
(مردی یا حرف مصدر مردلکی دیمکدر (محصول بیت) ای جوانمرد
جوانمردلکی اوکرن یعنی ای دعوای سخا ولطف وکرم ایدن کیمسه
جوانمردلك بویله بذل جان ایله در مردان جهاندن مردلکی اوکرن
تعلیم ایله * درون از کین کین جویان نکهدار * زبان از طعن بدکویان
نکهدار * کین کین جویان بیانیه کین جو وصف ترکیبیدر الف ونون
ادات جمع طالب کین اولنلره کیندن دیمکدر (نکهدار حفظ ایله دیمکدر
(طعن بدکویان بیانیه بدکو وصف ترکیبیدر کتو سویلیجی دیمکدر الف
نون ادات جمع کتو سویلیجیلره طعندن دیلکی دیمکدر (محصول بیت)
طالب کین اولنلره کین ایتمدن یعنی سنك بدخواهلریکه بغض وعداوت
وکین ایلمدن درونکی حفظ ایله بدکولره طعن ایلمکدن دیلکی حفظ
ایله حاصلی جوانمردیی بیان ایدوب بیورر که دوست ودشمنه حقد
وکین ایلمکدن پاك ویار واغیاره طعن وذم ایتمدن دیلکی حفظ ایله
دیمك اولور * نکویی کن بان کو باتو بدکرد * کزان بذرخنه دراقبال
خود کرد * نکویی یا حرف مصدر ایلك دیمکدر (باآن با حرف صله
(کو که اودن مخفف (که کیم دیمکدر (باتو با حرف صله (کزان کنا

ازاندن مخففدر (که حرف تعلیل بدرخنه کتوکدك دیمکدر (اقبال خود بیانیه (محصول بیت) ایلك ایله اول کیمسه یه که اوسکا بد ایلدی زیرا اول بد رخنه یی کتندو اقبالنه ایلدی یعنی انك ایلدیکی بدلك ینه کندویه عائددر غیره مضر دکلدر * چو آیین نکوکاری کسی ساز * نکردد باتوجز آن نیکویی باز * (چو ادات تعلیل (آیین نکوکاری بیانیه آیین الف ممدوده ایله رسم وعادت دیمکدر نکوکار وصف ترکیبیدر (یا حرف مصدر ایو اشلیلك دیمکدر (کنی فعل مضارع مفرد مخاطب ایلیه سین دیمکدر (ساز مفعولی بونده صنعت معناسنه در (نکردد فعل نفی مستقبل ایلمز دیمکدر (باتو با حرف صله (نکویی یاء ثانی حرف مصدر ایلك دیمکدر (باز بونده رجوع معناسنه در (محصول بیت) چونکه ایو اشلیلکی صنعت ایلدك یعنی دائما قولا وفعلا وعملا لطف واحسان ونصیحت ایلدك سکا اول ایلکدن غیری رجوع ایلمز یعنی ینه اول کرم سکا عائددر (بعض نسخه ده بو مصراع نکردد جز بتو آن نیکویی باز واقع اولمشدر وینه مآل بردر (عروض) بو مثنوی بحر هزج مسدس مقصوردر که بالکز عروض وضربنه قصر طاری اولوب بر مصراعی مفاعیلن مفاعیلن مفاعیل اولمشدر (حکایت) شبی در مسجد جامع مصر آتش افتاد بسوخت مسلمانارا توهم آن شد که ازانصارا کرده اند بمکافات آن آتش درخانهای ایشان انداختند وبسوختند سلطان مصر جماعتی راکه آتش در خانهاء ایشان انداخته بودند بکرفت ودر یکجا جمع کرد وبفرمود تابعدد ایشان رقعهها نوشتند در بعضی کشتن ودر بعضی دست بریدن ودر بعضی تازیانه زدن * شبی یا حرف وحدت (مسجد جامع عامك خاصه اضافتیدر یاخود مسجد جمعه وعید مراددر (مصره اضافت لامیه (افتاد فعل ماضی مفرد دوشدی دیمکدر (بسوخت ده بویله یاندی دیمکدر (مسلمانارا را ادات تخصیص الف نون ادات جمع (ازا اول آتشی (کرده اند ایلشلردر (بمکافات آن با حرف صله اضافت لامیه (مکافات جزا معناسنه (آتش مبتدا (انداختند خبری (خانهاء ایشان لامیه ها ادات جمع (ایشان ضمیر جمعی نصلرایه راجعدر (سوختند فعل ماضی جمع غائب یاقدیلر دیمکدر (جماعتی یا حرف وحدت (را ادات مفعول (که حرف رابط صفت

(انداختـه ماضیدن قسمدر (بودند ادات جمع ماضی اتمش ایدیلر دیمکدر (بکرفت باء تأکید ایله طوتندی دیمکدر (در حرف ظرف (یکجا بریره دیمکدر (بعدد ایسان باحرف ظرف یاخود مقدار معناسنی متضمن اضافت لامیه (رقعهها ها ادات جمع رقعه بونده کاغد معناسنه در (نوشتند فعل ماضی جمع غائب یازدیلر دیمکدر (کشتن مصدردر قتل ایلمك معناسنه (بریدن بانك ضمیله مصدردر کسمك معناسنه (تازیانه قمچی دیمکدر (زدن مصدردر اورمق معناسنه (محصول ترکیب) برکیجه مصرك جمعه مسجدینه آتش واقع اولدی یاندی مسلمانلره اول توهم اولدیکه یعنی اویله توهم وظن ایلدیلرکه انی یعنی اول آتش فعلنی نصارا ایلمشلردر انك مجازاتنه آتشی انلرك اولرینه اتدیلر ویاقدیلر مصر سلطانی برجماعتی که آتشی انلرك اولرینه اتمش ایدیلر یعنی نصارا خانهلرینه آتش اتوب یقان جماعتی طوتدی و بریره جمع ایلدی وبیوردی تا اول جماعتك عددی مقداری کاغد یازدیلر بعضی کاغدده قتل ایلمك وبعضیسنده الن کسمك وبعضیسنده قامجی اورمق * وآن رقعهها را بر ایشان افشاندند بهر کس رقعهٔ که افتاد باوی بمضمون آن معامله کردند یك رقعه که مضمون آن کشتن بود برکسی افتاد کفت من از کشتن باکی ندارم اما مادری دارم وجز من کسی ندارد در پهلوی وی دیکری بود که در رقعهٔ وی تازیانه زدن بود وی رقعهٔ خودرا بان کس داد ورقعهٔ ویرا کرفت وکفت من مادر ندارم این را بجای بکشتند وارا بجای این تازیانه زدند * رقعهها را ادات مفعول کاغدلری دیمکدر (برایشان اول جماعت اوزرینه (افشاندند فعل ماضی جمع غائب صاچدیلر طاغتدیلر دیمکدر (رقعهٔ یا حرف وحدت همزه حرف توسل (که حرف رابط صفت (باوی با حرف صله وی ضمیری کسه راجعدر (بمضمون آن با حرف مصاحبت اضافت لامیه (آن رقعهیه اشارتدر یعنی اول رقعهنك ایچنده نه یازلدیسه انکله دیمکدر (معامله مفاعله بابندن مصدر بونده ثلاثی معناسنه در که عمل دیمکدر (برکسی یا حرف وحدت (باکی یا حرف مصدر بانك باء عربیله قورقو معناسنه در که قورقق دیمك اولور (ندارم فعل نفی مستقبل طوتمم دیمکدر اما بویله یرلرده

مجرد نفیدن عبارتدر (باکی ندارم قورقم دیمك اولور (مادری
باحرف وحدت مادر انا دیمکدر (دارم فعل مضارع متکلم وحده
طوتارم دیمکدر بونده مجرد اثباتدن عبارتدر (مادری دارم برانام
واردر دیمك اولور (جز من بنم غیری (کسی یا حرف وحدت (ندارد
ندارم کبی نفیدن عبارتدر (در حرف ظرف (پهلوی وی لامیه پهلو
یان دیمکدر (وی ضمیر مادره راجعدر (دیگری یا حرف وحدت
(رقعهٔ خود لامیه را اداة مفعول (با آن باحرف صله آن کسه
اشارتدر (داد فعل ماضی مفرد غائب ویردی دیمکدر (رقعهٔ ویرا
لامیه (را ادات مفعول وی کسه راجعدر (بگرفت باء تأکید ایله فعل
ماضی مفرد غائب طوتدی والدی دیمکدر (بکشتند باء تأکید ایله فعل
ماضی جمع غائب اولدردیلر دیمکدر (زدنده بویله اوردیلر دیمکدر
(محصول ترکیب) واول کاغدلری اول جمله اوزرلرینه صاچدیلر
وطاغتدیلر یعنی قرعه ایلدیلر هر برکیسه نك اوزرینه برکاغدکه
دوشدی اکا اول کاغدك مضمونیله عمل ایلدیلر یعنی کاغدنده قتل
واقع اولانی قتل ایلیه لر ال کسمك اولانك الینی کسه لر قاجی اورلمق
یازیلی اولانه قاجی اوره لر برکاغدکه انك مضمونی قتل ایدی برکیسه
اوزره دوشدی دیدی بن قتلدن قورقمم امابرانام واردر وبندن غیری
کیمسه سی یوقدر بوکلامی دیین آدمك یاننده برغیریسی وار ایدیکه
انك کاغدنده قاجی اورمق ایدی اول آدم کندی کاغدینی اول کیمسه یه
ویردی وانك کاغدینی الدی ودیدی بنم انام یوقدر بونی یعنی انام
یوقدر دیو کاغدینی تبدیل ایدهنی قتل ایلدیلر واول انام واردر دیهنی
انك یرینه قاجی اوردیلر (مثنوی) بسیم وزر جوانمردی توان کرد *
خوش انکس کو جوانمردی بجان کرد * بسیم با حرف مصاحبت
سببیتی متضمن (جوانمردی یا حرف مصدر (کرد بونده مصدر
معناسنه در زیرا تواندن صوکره مضارعت ملحوظدر (کو که اودن
مخففدر (که حرف رابط صفت اوکسه راجعدر (بجان با حرف
مصاحبت (کرد فعل ماضی مفرد غائب (محصول بیت) التون وکمش ایله
جوانمردلك ایلمك ممکندر خوش اول کیمسه درکه جوانمردلکی جان ایله
ایلدی یعنی مال ایله سخاوت ایلمك چوقدر بولنور لکن دوستی یولنه

جان فدا ایدن نایابدر* بجان چون احتیاج یار بشناخت* حیات خود
فدای جان او ساخت* بجان باحرف صله (احتیاج یار لامیه (یار
بونده دوست معناسنه در (بشناخت باء تأکیدایله فعل ماضی
مفرد غائب اکلدی دیمکدر (حیات خود بیانیه (فدای جان او بیانیه
ولامیه (او ضمیری یاره راجعدر (ساخت فعل ماضی مفرد غائب
ایلدی دیمکدر (محصول بیت) جانه چونکه دوستك احتیاجنی اکلیه
کندی حیاتنی انك جاننه فدا ایلیه حاصلی احبابی وجودینه من وجه
کندودن زیاده لزومنی فهم وادراك ایلدیکی کبی برینه جاننی فدا
ایدندر جوانمرد (عروض) بو مثنوی بحر هزج مسدس مقصوردرکه
برمصراعی مفاعیلن مفاعیلن مفاعیل اولور (حکایت) اصمعی کوید
که با کریمی آشنایی داشتم که همواره بتوقع کرم واحسان بدرخانهٔ وی
می رفتم یکبار بدر خانهٔ وی رسیدم در بان نشانده بود مرا منع کرد
ازانکه بروی درآیم* اصمعی فصحای عربدن برکیمسه نك مخلصیدرکه
لغت عربده بعض بیتلریله استشهاد ایدرلر (کوید نقل ایدر دیمکدر
(که حرف رابط مقول قول (با کریمی باحرف مصاحبت یاحرف
وحدت (آشنایی یا حرف مصدر (داشتم فعل ماضی متکلم وحده
طوتاردم یعنی وار ایدی دیمکدر (که حرف بیان (همواره وهماره
دائم دیمکدر (بتوقع باحرف مصاحبت (توقع تفعل بابندن مصدردر
امید معناسنه (کرمه اضافت مفعولنه در (بدرخانهٔ وی بیانیه
ولامیه (باحرف صله (درقپو (وی کریمه راجعدر اول کریمك خانه سی
قپوسنه دیمکدر (می ادات حال ماضی (رفتم فعل ماضی متکلم وحده
(یکبار برکره دیمکدر ((بدرخانهٔ وی سابق کبی (رسیدم فعل ماضی
متکلم وحده (در بان قپوجی دیمکدر زیرا بان لفظی ادات فاعلدر
(نشانده ماضیدن قسمدر وضع ایتمش معناسنه (بود ادات ماضی
(مرا بنی دیمکدر (بر حرف استعلا (وی ضمیری کریمه راجعدر (درآیم
کیره یم دیمکدر (محصول ترکیب) اصمعی نقل ایدرکه برکریم ایله اشنالغم
وارایدیکه دائما کرم واحسان امیدیله انك خانه سی قپوسنه کیدر ایدم برکره
انك خانه سی قپوسنه ایرشدم قپوجی وضع ایلمش ایدی بنی منع ایلدی شول
شیدنکه انك اوزرینه کیره یم یعنی یانینه وارمغه بنی منع ایلدی حاصلی

ایچرو قومدی * بعدازان کفت ای اصمعی سبب این منع کردن من ازدر آمدن وی تنك دستی ونادار یست که پیش آمده است من این بیت را بنوشتم وبدربان دادم تا بوی رساند * بعدازان بوندنصکره (سبب این منع کردن من بنم منع ایتدکلکمك سببی (درآمدن وی مصدرك مفعولنه در وی ضمیری کریمه راجعدر (تنك دستی یاحرف مصدر تنك دست وصف ترکیبیدر ترکیبجه زوکورت دیمکدر (نادارده بو یله فقیر دیمکدر (یا بنه حرف مصدر (سین وتا ادات خبر (که حرف رابط صفت (ویرا رااداث تخصیص (وی بنه کریمه راجعدر (پیش آمده است قتنه کلشدر (این بیت را رااداث مفعول (بنوشتم باء تأکید ایله فعل ماضی متکلم وحده یازدم دیمکدر (بدربان یاحرف صله (دادم فعل ماضی متکلم وحده ویردم دیمکدر (تاحرف تعلیل بوی باحرف صله وی کریمه راجعدر (رساند فعل مضارع مفرد غائب ایرشدیره دیمکدر (محصول ترکیب) دربانی منع ایتدکدنصکره دیدی ای اصمعی بنم منع ایلکلکمك سببی اکا کیرمه دن یعنی انك یانمه کیرمکه منی منع ایتدیکمك سببی زوکورتلك وفقیرلکدرکه انك قتنه کلشدر یعنی اکا عارض اولان فقردر دیمجه بنده بو بیتی یازدم وقپوجیه ویردم که اول کریمه ایرشدیره (شعر) اذا کان الکریم له حجاب * فما فضل الکریم علی اللئیم * (اذا اسم شرط (خافض لشرط ومنصوب بجوابه سکون اوزره مبنی محلا منصوب مفعول فیهدر جوابی اولان فما فضل جمله سنك (کان فعل ناقص (الکریم اسم مرفوعی (له کریمه عائد ضمیر ایله جار مع المجرور ظرف مستقر مقدم خبر (حجاب مؤخر مبتدا جمله سی محلا منصوب کاننك خبری کاننك اسمی وخبری جمله سی اذانك شرطی (حجاب بونده مانع معناسنه در (فما فاء جزائیه (ما ماء موصول محلا مرفوع مقدم خبر (فضل مؤخر مبتدا جمله سی اذانك جوابی (الکریم مضاف الیهی (علی اللئیم فضله متعلق (لئیم دنی والحق معناسنه در (محصول بیت) کریم کندو ایچون حجاب حاصلدر اولدیغی وقتده یعنی کریمك کندو یه دخوله مانع حاجب ودربانی اولدیغی وقتده لئیم اوزره کریمك فضلی ندر * بعد از زمانی برآمد ورقعه را درآورد که بریشت وی نوشته که * زمانی یاحرف وحدت (برآمد کلدی دیمکدر

درآورد

(درآورد كتوردي (پشت وى لامبه وى رقعه يه راجعدر (نوشته ماضيدن قسمدر بازمش ديمكدر (كه حرف بيان (محصول تركيب) برزمانده نصكره دربان كلدى وكاغدى كتوردي كه انك ارقه سنده بازمشكه (بيت) اذا كان الكريم قليل مال* تستر بالحجاب عن الغريم* (اذا كان الكريم سابق كبى (قليل لفظا منصوب خبريدر كانك مال مضاف اليهى (تستر تفعل بابندن فعل مضارع فاعلى تحتنده كريمه راجعدر جمله سى اذانك جوابى (بالحجاب وعن الغريم ايكى سيده تستريه متعلق (محصول بيت) كريمك مالى ازاولديغى وقتده حجاب ايله غريمندن تستر ايدر يعنى سائلين وواردينين كندويى مختفى وممنوع قيلر (عروض) بو ايكى بيت عربى بحر وافردندر كه اصلى درت كره مفاعلتن در اولا برجزؤى حذف اولنوب مجزو قلنمشدر وصدر وابتدالرينه عصب طارى اولمشدر كه عصب مفاعلتن دن حرف خامسى اسكانه ديرلر لام ساكن قلنوب مفاعلتن اولوب مفاعيلن لفظنه تبديل اولنور حشولر سالم عروض وضربنه قطف طارى اولوب قطف فاصلهٔ صغرانك اخردن برمتحرك وبرساكننى حذف وبرمتحركنى اسكانه ديرلر مفاعل قالوب فعولن لفظنه تبديل اولنور بويله اولنجه برمصراعى مفاعيلن مفاعلتن فعولن اولوب وافر معصوب ومقطوف اولور* وهمراه رقعه صرهٔ بانصد دينار دروى باخود كفتم هرگز قصهٔ ازين غريبتر بمن نگذشته است اين را تحفهٔ مجلس مأمون خواهم ساخت پيش وى رفتم كفت ازكجامى رسى اى اصمعى كفتم از پيش كريمترين كسى از احياى عرب پرسيد كه كيست كفتم مردى كه مرا ازعلم ومال بهره ورساخته است* همراه بيله ديمكدركه همراه رقعه كاغد ايله بيله ديمكدر (صرهٔ ياحرف وحدت همزه حرف توسل صره كيسه ديمكدر (بانصد بشيوز ديمكدر دروى صره ده (قصهٔ ياحرف وحدت همزه حرف توسل (نگذشته ماضى منفيدن قسمدر كچمامشدر ديمكدر (تحفهٔ مجلس مأمون لامبه لردر تحفه هديه ديمكدر (خواهم ساخت ايليسرم ديمكدر (وى ضمير مأمونه راجعدر (ازكجا قندن (مى رسى فعل مضارع مخاطب ايريشورسين ديمكدر (كريم ترين كسى بيانيه ياحرف وحدت (احيا فتح همزه ايله حيك جمعيدر

قبیله لردیمکدر (عربه اضافت بیانیه (کبست کیمدر دیمکدر (مردی
یا حرف وحدت (که حرف رابط صفت (مرابنی دیمکدر (مال خود
بیانیه (بهره تصیب معناسنه‌در (و را ادات نسبت بهره ورنصیبلی
دیمکدر (ساخته ماضیدن قصمدر سینه وتا ادات خبر ایلمشدر دیمکدر
(محصول ترکیب) دخی کاغد ایله بیله برکیسه که انده بشیوز التون وار
ایدی ارسال ایلدی کندیمه دیدم هر بر وقت بوندن غریبرك
برقصه بنم اوزریمه واقع اولمشدر بونی مأمونك مجلسنه هدیه ایلیم
یعنی بو حکایه‌یی مأمونه نقل ایده‌یم مأمون قتنه کیتدم مأمون قتندن
ار بشورسین یعنی نره‌دن کلورسین ای اصمعی دیدی بن دیدم عرب
قبیله لرندن برکریمك کیسه نك قتندن کلورم سؤال ایلدیکه کیمدر
دیدم برآدم که بنی کندو علمندن ومالندن نصیبلی ایلدی یعنی بنمه
جواب ایله بنی اسکات و علزم واحسانیله مغتنم ایلمشدر * وآن
رقعه وصرۀ ویرا برزمین نهادم چون صره رابدید رنك وی برآمد
وکفت این بمهر خزانۀ منست می خواهم که انکس را طلب کنم کفتم
ای امیرالمؤمنین والله که من شرم میدارم که بجهت بعضی کاشتکان
توخوفی بخاطر وی راه یابد * صره‌ٔ ویرا را ادات مفعول اضافت
لامیه (نهادم فعل ماضی متکلم وحده قودم دیمکدر چون حرف
تعلیل (را ادات مفعول (بدید باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد (رنك وی
لامیه (برآمد بونده متغیر اولدی دیمکدر این صره‌یه اشارتدر (بمهر
خزانۀ منست لامیه لردر (با حرف مصاحبت (که حرف بیان (را
ادات مفعول (شرم میدارم اوتانورم دیمکدر (که حرف تعلیل (با
حرف مصاحبت (جهت بونده سبب دیمکدر (کاشتکان الف نون
ادات جمع کاف هاء رسمیدن مبدل (کاشته کاف عجمك ضمیله ترکیبه
مباشر دیدکلریدر (تو نه اضافت لامیه (خوفی یا حرف وحدت
(بخاطر وی لامیه با حرف صله (راه یابد یول بوله (محصول ترکیب)
وانك کاغدینی وصره‌سنی یره قودم چونکه صره‌یی کوردی رنکی
بوزلدی متغیر اولدی ودیدی بو صره بنم خزینه‌مك مهریله در
استرمکه اول کیسه‌یی طلب ایدم دیدم ای امیرالمؤمنین والله که بن
اوتانورمکه سنك بعضی مباشرلریکك سببیله انك خاطرینه برخوف

يولدیوله * مأمون يكى از خواص خود را كفت كه همراه اصمعى بزو
چون آن مرد را بينى بكوى امير المؤمنين ترا مى طلبد بى آنكه تفرقه
بخاطروى رسد * برو يا امتيا تأكيد ايله كيت ديمكدر امر حاضردر
(ببينى باء تأكيد ايله فعل مضارع مفرد مخاطب كوره سين ديمكدر
(بكوى باء تأكيد ايله امر حاضر درسو يله ديمكدر (مى طلبد فعل مضارع
استر ديمكدر (بى ادات سبب تفرقه تفعيل بابندن مصدردر تشويش
معناسنه (محصول تركيب) مأمون خواصندن برينه ديديكه اصمعى
ايله بيله كيت چون اول مردى كورهسين ديكه امير المؤمنين سنى
استر اويله دكل كه انك خاطرينه تشويش ايريشه يعنى قورقمق شبرين
دعوت ايله * چون آن مرد حاضر آمد مأمون باوى كفت تو آن شخص
نيستى كه دى روز پيش ما آمدى واظهار فقر وفاقه كردى اين صره را
بتو داديم تا صرف معاش خود كنى يك بيت شعر كه اصمعى پيش تو
فرستاد آنرا بوى كفت والله كه در اظهار فقر وفاقه كه دى كردم
بدروغ نكفتم ليكن نخواستم كه قاصد ويرا باز كردانم مكر امير المؤمنين مرا باز
كردانيد پس بفرمود تا هزار دينار بوى دادند * چون ادات تعليل (باوى
با حرف صله وى مرده راجعدر (نيستى باء خطاب ايله دكلبسين ديمكدركه
استفهامى متضمن (كه حرف رابط صفت (دى روز دونكى كون ديمكدر
(پيش ما لاميه بزم قتمزه ديمكدر (آمدى فعل ماضى مفرد مخاطب
كلدك ديمكدر (اظهار فقر مصدرك مفعولندر (فاقه فقره عطف
تفسيريدر (كه حرف رابط صفت (تا حرف تعليل (دى دونه (كردم
ايلدم ديمكدر (دروغ يلان (نكفتم سويلمدم (ليكن ادات استدراك
(نخواستم نون نافيه وواو رسميله فعل نفى ماضى متكلم وحده ديلمدم
ديمكدر (قاصد ويرا ادات مفعول قاصد پيك وايلچى معناسنه (وى
اصمعى يه راجعدر اضافت لاميه (باز بونده كيرو ديمكدر (كردانم
چويردم ديمكدر (مكر شايد معناسنه در (چنانكه انجيلين كه
(محصول تركيب) چونكه اول مرد كريم حاضر اولدى مأمون
اكا ديدى سن اول شخص دكلبسين كه دونكى كون بزم قتمزه كلدك
وفقر وفاقه اظهار ايلدك بو صره يى سكا ويردم تاكيم كندو معاشكه
صرف ايليه سين بر بيت شعره كه اصمعى سنك قتكه ارسال ايلدى

اكا اول صره بى ويردك ديو تعريض ايدنجه اول مرد سخى ديدى والله كمدون ايلديكم اظهار فقر وفاقه ده يلان سويلدم لكن ديلدم كه انك قاصدينى كيرو چويرم يعنى قاصدينى بوش كوندرمك نفسمه كوج كلدى اوله كه امير المؤمنين انك كبى بنى كيرو چويره يعنى بن قاصدى نه كونا چويرمسه امير المؤمنين دخى بنى اويله چويره حاصلى ضمنا احسان طلب ايلمكدر بويله اولنجه مأمون بيوردى تا كيم بيك التون اكا ويره ديلر شارحك بو محله ويرديكى معنايه نظر اولنميه زيرا مكر لفظنك شايد معناسنه اولديغنى ادراك ايده مامش* اصمعى كفت اى امير المؤمنين مرا نيز در بن عطا بوى ملحق كردان فرمود تا هزار ويرا نيز تكميل كردند وآن مردرا از زمرهٔ نديمان خود كردانيدند* (محصول تركيب) اصمعى ديدى اى امير المؤمنين بنى دخى بو عطاده اكا ملحق ايله مأمون بيوردى تا اكا بيك التونى تكميل ايلديلر يعنى الندن اولان بشيوزى بيكه دولدر ديلر واول مرد سخى بى كندو نديملرى زمره سندن ايلدى (قطعه) كف صاحب كرم چون بى درم ماند* ز ناداري شمر كردن نبايد * كف صاحب كرم لاميه ويائيه (كف ال ديمكدر (چون ادات تعليل (بى درم اقچه سز (ماند فعل ماضى مفرد غائب قالدى ديمكدر (ناداري يا حرف مصدر (نادار فقير ديمكدر (شمر ضم شين ايله فعل امر حاضر مفرد صاي ديمكدر (محصول بيت) كرم صاحبنك الى چونكه اقچه سز قالدى فقيرلكندن عد ايله اكر قپويى بغلرسه يعنى باب احسانى قپاديغى بخللندن ناشى ظن ايلمه بلكه كمال فقرندندر ديو اعتقاد ايله* ولى در بستن مدخل از انست* كه هميان درم راسر ببندد* ولى ادات استدراك (بستن مصدردر بغلمق معناسنه (مدخل ضم ميم ايله افعال بابندن اسم فاعلدر بخيلده استعمال اولنور (كه حرف بيان (هميان درم بيانيه هميان كيسه ديمكدر (را ادات تخصيص (محصول بيت) كرم بمك حال وشانى مذكور كبى لكن بخيلك قپو قپامسى اندن ايچوندر كه اقچه كيسه سنك باشنى باغلر يعنى ممسك جمع مال ايچون قپو سين بند ايدر (عروض) بو قطعه بحر هزج مسدس محذوفدر كه عروض وضربنه حذف كلوب بر مصراعى مفاعيلن مفاعيلن فعولن اولمشدر

حكايت

(حكايت) حاتم را پرسيدند كه هرگز از خود كريمتر ديدی گفت بلی روزی در خانهٔ غلامی يتيم فرود آمدم و وی ده سر گوسفند داشت فی الحال يك گوسفند بكشت و بپخت و پيش من آورد مرا قطعهٔ از وی خوش آمد بخوردم و گفتم والله اين بسی خوش بود آن غلام بيرون رفت و يك يك گوسفند را می كشت و آن موضع را پخت و پيش من آورد و من از آن آگاه نی * كريمتری يا حرف وحدت (ديدی فعل ماضی مفرد مخاطب استفهامی متضمن كوردكمی ديمكدر (بلی ادات تصديق (روزی يا حرف وحدت (در حرف صله (خانهٔ غلامی يا حرف وحدت اضافت لاميه (يتيم غلامك صفتی (فرود آمدم ايندم ديمكدر (وی غلامه راجعدر (ده سر اون باش (گوسفند قيون (داشت فعل ماضی مفرد اياندن عبارتدر (فی الحال چاپيجق ديمكدر (بكشت باء تأكيدايله فعل ماضی مفرد بونده بوغزلدی ديمكدر (بپخت با حرف تأكيد پخت باء بجميله فعل ماضی مفرد غائب بشوردی ديمكدر (پيش من بنم اوكمه (آورد فعل ماضی مفرد غائب كتوردی ديمكدر (مرا بكا (قطعهٔ يا حرف وحدت همزه حرف توسل بر پارچه ديمكدر (وی گوسفنده راجعدر (بخوردم باء تأكيدايله فعل ماضی متكلم وحده ييدم ديمكدر (اين قطعه يه اشارتدر (بسی چوق ديمكدر (خوش بود خوش اولور (آگاه نی خبردكلم ديمكدر (محصول تركيب) حاتمه سؤال ايلديلركه هيچ بروقت كندكدن كريمرك كوردكمی ديدی بلی كوردم بركون بريتيم غلامك اوينه ايندم يعنی مسافر اولدم وآنك اون باش قيونی واراديدی فی الحال برقيون بوغزلدی و بشوردی و بنم اوكمه كتوردی بكا اندن بر پارچه سی خوش كلدی ييدم وديدم والله بو چوق خوش اولور يعنی قيونك بو موضعی پك ايو اولور اول غلام طشره كيتدی و بر بر قيونلری بوغزلدی واول موضعی يعنی بنم بكندديكم موضعی بشوردی و بنم اوكمه كتوردی بن اندن خبردكلم يعنی قيونلری بوغزلديغندن آگاه دكل ايدم * چون بيرون آمدم كه سوار شدم ديدم كه بيرون خانه خون بسيار ريخته است پرسيدم كه اين چيست گفتند وی همه گوسفند آن خود را كشت و ويرا ملامت كردم كه چرا چنين كردی گفت سبحان الله ترا چيزی خوش آمد كه

من مالك آن باشم ودر آن بخیلی کنم این زشت سیرتی باشد درمیان عرب* (محصول ترکیب) چونکه خانه‌دن طشره کلدم که سوار اولم کوردمکه اویك طشره سنه چوق قان دوکلمشدر سؤال ایلدم که بونه‌در دیدیلر اول بتون کندی قیونلرینی بوغزلدی بنده اول غلامه ملامت ایلدم که نیچون بو بخیلین ایلدك غلام دیدی سبحان الله سکا برنسنه خوش کلدکه بن اکا مالك اولم وانده بخیللك ایدم بوعرب بینده چرکین وقتا طبیعتلیلك اولور * پس خاتم را پرسیدند که تودر مقابلهٔ آن چه دادی کفت سه صد شتر سرخ موی و پانصد کوسفند کفتند پس توکریمتر باشی کفت هیهات وی هرچه داشت داد ومن ازانچه داشتم از بسیار اندکی بیش ندادم* پس بونده صکره دیمکدر (خاتم را را حرف صله (سه صد اوجیوز دیمکدر (شتر سرخ موی بیانیه (سرخ موی وصف ترکیبیدر قزل قللودیمکدر بویله دوه عرب وعجم بینده پك مقبولدر (پانصد بشیوز دیمکدر (باشی فعل مضارع مفرد مخاطب اولور سین دیمکدر (محصول ترکیب) بوندن صکره خاتمه سؤال ایلدیلر که سن انك مقابله سنده نه ویردك دیدی اوجیوز قزل قللی دوه وبشیوز قیون ویردم دیدیلر بویله اولنجه سن کریمرك اولورسین دیدی هیهات یعنی اوکرم قنده بنم کرمم قنده اول غلام نه سی وارایسه ویردی و بن مالك اولدیغم نسنه دن ازینی ویردم زیاده ویرمدم حاصل کلام اول مالك اولدیغنی بذل ایلدی بن مالك اولدیغمك اقلنی ویردم (قطعه) چون کدایی که نیم نان دارد* بتمامی دهد زخانهٔ خویش* چون حرف تعلیل (کدایی یا حرف وحدت برفقیر دیمکدر (نیم نانی یا حرف وحدت بردیلم اتمك دیمکدر (دارد اوله معناسنه‌در که اثباتدن کنایه‌در (بتمامی بالتمام دیمکدر (دهد ویره دیمکدر (خانهٔ خویش بیانیه (محصول بیت) چون برفقیرکه بردیلم اتمکی اوله بالتمام کندی خانه‌سندن ویره یعنی انی ضیافت وبذل واحسان ایلیه *بیشتر زان بود که شاه جهان* بدهد نیمی ازخزانهٔ خویش* بیشتر باء عربله ادات تفضیل ایله زیادمرك دیمکدر (بدهد باء تأکیدایله فعل مضارع مفرد ویره دیمکدر (محصول بیت) فقیرك بردیلم اتمکی ضیافت ایتمسی

اندن

الدن زياده‌رك اولوركه شاه جهان كندى خزينه‌سندن يار بيني ويره
حاصلى پادشاه نصف خزينه‌سين انعام واحسان ايتمه‌سندن فقيرك
مالك اولديغى پارم اتمكى ويرمسى احسندر وعند العقلا مقبولدر
(عروض) بو قطعه بحر خفيفدندركه اصلى فاعلاتن مستفعلن
فاعلاتن مستفعلن ايدى اولا مجزو قيلنوب بر جزئى حذف
اولنمشدر وصدرى سالم وابتدا لره خبن طارى اولمشدركه
ايكنجى سببك حذفى ايله فعلاتن اولمشدر حشو لره دخى خبن
كلوب سين دوشوب متفعلن اولوب مفاعلن لفظنه تبديل قلنمشدر
عروض وضربنه خبن دنصكره قصر دخى كلمشدركه خبن ايله الف
قصر ايله سبب خفيفك ساكنى حذف ومتحركى اسكان اولنمشدر فعلات
اولوركه بو بيتى فاعلاتن مفاعلن فعلات فعلاتن مفاعلن فعلات اولوب
خفيف مسدس مخبون مقصور اولور (حكايت) شاعرى بتوقع فائده
بدرخانهٔ معن زائده آمد چند روز آنجا بود مجال بار نيافت از باغبان
وى التماس كردكه چون معن بباغ درآيد بركنار آب بنشيند مرا آگاه
كنى چون آن وقت رسيد باغبان ويرا آگاه ساخت شاعر اين بيت را
برتخته پارهٔ نوشت وبآب داد * شاعرى باحرف وحدت (بتوقع
فائده) باحرف مصاحبت باحرف وحدت همزه حرف توسل (توقع
تفعل بابندن مصدردر اميد معناسنه فائده يه اضافت مفعولنه‌در
(بدرخانهٔ معن زائده) باحرف صله اضافتلر لاميه قاعده اعجام اوزره
ابن لفظى حذف اولنمشدر معن بن زائده اسخياى عربدن بركيمسه‌نك
اسميدر (مجال بار) مصدرك مفعولنه‌در بار اجازت معناسنه‌در (باغبان وى)
لاميه باغبان باغچى ديمكدر (وى) كريمه راجعدر (التماس) بونده رجا
معناسنه‌در (بباغ) باحرف صله (را) آگاه كن خبر ايله ديمكدر (تخته پارهٔ)
ياحرف وحدت همزه توسل (محصول تركيب) برشاعر فائده اميديله
معن بن زائده‌نك خانه‌سى قپوسنه كلدى برقاچ كون اول محلده اولدى
يعنى قپوسى اطرافنده دولاندى اجازته مجال بوله مدى حاصلى معنك
خانه‌سنه كيرمكه طريق بوله مدى معنك باغچه‌سندن التماس ايلديكه
چونكه معن باغه كله وصويك كنارينه اوتوره بكا خبر ويرچونكه
اول وقت ايرشدى يعنى معن باغده صو كنارنده اوتوردى باغبان

شاعره خبر ویردی شاعر بو بیتی بر تخته پارهسنه یازدی وصویه ویردی یعنی صویك اقندیسنه صالی ویردی (شعر) ابا جود معن ناج معنا بحاجتی * فالی الی معن سواك شفیع * ابا حرف ندا جود لفظا منصوب مفعولیدر مقدر ادعونك (معن جودك مضاف الیهی (ناج امر حاضر مفرد در مفاعله بابندن ناجی یناجی مناجاة دن ناج گلور سرا سویلکه دیرلر (معنا مفعول صریحی (بحاجتی باحرف صله یاحرف متکلم حاجت مفعول غیر صریحیدر (فا مانافیه (لی یاء متکلم ایله ظرف مستقر مقدم خبر (الی معن ظرف مستقره متعلق (سواك مبتدا خبر معناسنه کاف خطاب مضاف الیهی (شفیع خبری مبتدا وخبر جملهسی مانك مؤخر اسمی (محصول بیت) ای معنك جودی سن معنه خفیة حاجتمی سویله بنم ایچون سندن غیری شفیع اولمدی شاعر معنك سخاسنی بر شخص معین منزلنه تنزیل ایدوب دیر که ای جود بنم سندن غیری شفاعتجم یوقدر بنم حاجت ومقصودیمی معنه سن سویله (عروض) بو بیت بحر طویلدندر که اصلی فعولن مفاعیلن فعولن مفاعیلن ایدی صدر وابتداسی سالم عروض مقبوض قبض که بشنجی ساکنك حذف اولوب مفاعلن اولمشدر ضرب محذوف حذف آخردن سبب خفیفی اسقاط مفاعی قالوب فعولن یرینه کلمشدر بویله اولنجه وزنی فعولن مفاعیلن فعولن مفاعلن فعولن مفاعیلن فعولن فعولن اولوب طویل مقبوض محذوف اولور * چو تخته پاره پیش معن رسید بفرمود تا آنرا بکرفتند چون آنرا بخواند شاعر را طلبید وده بدره زر بوی داد وآن تخته پاره را در زیر بساط خود نهاد روز دوم آن چوبرا از زیر بساط بیرون کرد وبخواند شاعر را طلبید وصد هزار درم دیکر بوی داد ودر روز سوم بهمین دستور عمل کرد شاعر بترسید که مبادا پشیمان شود وداده را بستاند بکریخت * پیش معن لامیه (بخواند باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد اوقودی دیمکدر (طلبید ده بویله استدی دیمکدر (ده بدره اون بدره دیمکدر که بدره اون بیکه اطلاق اولنور (بوی باحرف صله وی شاعره راجعدر (چوب بونده اول تخته پارهدن عبارتدر (زیر بساط بیانیه زیر آلت معناسنهدر بساط دوشمه دیمکدر یعنی مندر (بیرون کرد چیقاردی (بهمین باحرف

مصاحبت

مصاحبت (همین هم ایله ایندن مرکبدر یعنی بو دیمك اولور (دستور
قاعده معناسنه (بترسید باء تأكید ایله فعل ماضی مفرد غائب قورقدی
دیمکدر (مبادا اولمیه دیمکدر وداده را ویردیکنی (بستاند آله دیمکدر
فعل مضارع مفرد غائب (بگریخت باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد
قاچدی دیمکدر (محصول ترکیب) چونکه تخته پاره معنك اوکنه
ایرشدی بیوردی تاکیم انی آله لر چونکه اول بیتی اوقودی شاعری
استدی واون کره اون بیك التون شاعره ویردی واول تخته پاره یی
کندو مندری التنه قودی وایکنجی کونی اول تخته یی مندر التندن
چیقاردی واوقودی وشاعری استدی یوز بیك درهم دخی ویردی
اوچنجی کون ینه اول قاعده ایله عمل ایلدی یعنی ینه چیقاردی اوقودی
واحسان ایلدی شاعر قورقدیکه اولمیه که پشیمان اوله ده ویردیکنی
آله و بو خوفدن ناشی قاچدی * چون روز چهارم باز آن چوب پاره را
بیرون کرد وشاعر را طلبید ونیافت فرمود که در ذمهٔ کرم من واجب
بود که ویرا چندان عطا دهم که در خزینهٔ من یك دینار ودرم نماند
اما ویرا حوصله آن نبود * باز ینه دیمکدر (را ادات مفعول (نیافت
بوله مدی دیمکدر (حوصله معده دیمکدر بو یله یرلرده قلبك عدم
تحملندن عبارتدر نوركبجه ایچنه صغشمدی دیرلر (محصول ترکیب)
چونکه دردنجی کون اولدی ینه اول تخته پاره یی چیقاردی وشاعری
استدی و بولامدی بیوردیکه بنم کرمم ذمتده واجب ایدیکه اکا اول قدر
عطا ویرم که بنم خزینه مده بر التون براقچه قالمیه اما انده اول حوصله
اولمدی یعنی بو قدر انعامی کوکلی آلمدی وتحمل ایده مدی (قطعه)
کبست اهل کرم انکس که چو سائل بدرش * آورد آن قدر امید که
در دل کنجد * کبست کیمدر دیمکدر (اهل کرم بیانیه (چو حرف
تعلیل (بدرش با حرف صله شین ضمیر اهل کرمه راجعدر اهل کرمك
قپوسنه دیمکدر (آورد الف ممدوده وفتح را ایله فعل مضارع مفرد
غائب کتوره دیمکدر آوریدندن یا اوردندن زیرا مصدر دالینك
ماقبلنده را اولسه حذفدن صکره را مفتوح قلنور (که حرف رابط صفت
(در حرف ظرف (کنجد فعل مضارع مفرد غائب صغه دیمکدر
کنجیدندن (محصول بیت) بو بیتده سؤال وجواب صنعتی وار که

كندوكندويه سؤال ايدوب اهل كرم كيمدر ديرو ينه كندو جواب ويرركه اول كيمسه دركه چونكه سائل اهل كرمك قپوسنه اول قدر اميد كتوره كه كوكلنه ضغه يعني حوصله سي آلديغي قدر احسان مأمول ايليوب قپوسنه كله * بكشايد كف احسان وبجشد چندان * كه نه درحوصلهٔ همت سائل كنجد * بكشايد باء تأكيد ايله فعل مضارع مفرد غائب اچه ديمكدر (كشايدندن ياكشودندن زيرا مصدر دالى واويده واو الف ويايه تعويض اولنور اما كشادن دن مشتق اولماز (كف احسان بيانيه كف ال ديمكدر (بجشد باء تأكيد ايله فعل مضارع مفرد بخشيدندن بغشلر ديمكدر (كه حرف رابط (نه حرف نفي كنجد مصروف (حوصلهٔ همت مجازا بيانيهٔ (همت سائل لاميه (محصول بيت) سائل اميد احسان ايدنجه اهل كرم احسان الينى آچه واول قدر بغشليه كه سائلك همتي حوصله سنه صغميه حاصلي سائل اول كرمه ايناميوب كوكلي الميه (عروض) بوقطعه هزج مخبون الاجزادر عروض وضربنه حذف دخي كلوب فاعلا تن فعلا تن فعلن اولور (حكايت) اعرابي بتهنيت قدوم كريمى از رؤساى عرب را قصيدهٔ كفت وبروى خواند ودراخر كفت * (بتهنيت قدوم كريمى باحرف صله ياحرف وحدت اضافتلر لاميه (رؤسا رانك ضمي وهمزه نك فتحيله فصحا وزننده رئيسك جمعيدر (عربه اضافت بيانيه (راحرف تخصيص (قصيدهٔ ياحرف وحدت همزه حرف توسل (محصول تركيب) براعرابي عرب رئيسلرندن بركريمك قدومي تهنيه سنه يعني تبريكه برقصيده سويلدى وكريمه اوقودى ولخرنده ديدى (شعر) امدد الى يدا تعود بطنها * بذل النوال وظهرها التقبيلا * امدد امر حاضر مفرد اوزات ديمكدر (الى جار مع المجرور امدده متعلق بكا ديمكدر (يدا مفعول صريح امدد (تعود تفعل بابندن فعل ماضى عادت ايلدى ديمكدر (بطن فاعلى (ها ضمير مؤنث يده راجعدر بطنك مضاف اليهى (بذل منصوب مفعول به صريح (تعود النوال بذلك مضاف اليهى (نوال انعام وكرم معناسنه در (ظهرها بطنهايه معطوف (التقبيلا الف شعبه تقبيل تفعيل بابندن مصدردر اوپمك معناسنه وبذل اوزره

معطوف

معطوفدر که حرف واحد ایله عامل واحدك معمولینی اوزره عطف قیلمشدر (محصول بیت) سن بکا بر ال اوزات که انك بطنی یعنی ایچی انعام واحسان بخلله وارقه سی اوپلمکه عادت ایدنمش دو یعنی بنم جانبمه بو اوصاف ایله موصوف اولان الی اوزات دیو ضمنی طلب احسان ایدر (عروض) بو بیت بحر کامل مسدسدر که طیو وابتدلسنه اضمار کلوب تا ساکن قیلنوب متفاعلن اولوب مستفعلن لفظنه تبدیل اولنمشدر حشولر سالم عروض سالم ضربنه اضماردن ماعدا قطع دخی کلمشدر قطع آخرده اولان وتدك ساکننی اسقاط متحرکنی اسکانه دیرلر مفعولن اولوب تقطیعی امدد الی مستفعلن یدا تصو متفاعلن وديبطنها متفاعلن بذل النوا ستفاعلن نه وتظهرها متفاعلن تقبيلا مفعولن اولوب کامل مسدس مضمر مقطوع اولور* یعنی دراز کن بسوی من دستی را که کف وی عادت کرده است بخشش زر ومال وپشت او بتقبیل اهل حاجت وسؤال* یعنی ملا جامی بو بیتی ترجمه ایدوب دیو که (دراز کن اوزات (بسوی من با حرف صله اضافت لامیه بنم جانبمه دیمکدر (دستی یا حرف تنکیر (را ادات مفعول (کف وی لامیه انك آوجی دیمکدر (کرده است ایتمشدر دیمکدر (بخشش زر با حرف صله یاخود مصاحبت (بخشش اسم مصدردر زیرا ماقبلی مکسور شین علامت مصدر اولدیغی بیان اولنمدی اضافت مفعولنه (پشت اولامیه انك ارقه سی دیمکدر (بتقبیل با حرف صله یا مصاحبت (اهل حاجت اضافت مصدرك مفعولنه در (سؤال حاجت اوزره معطوف (محصول ترکیب) شاعر بیت ایله مراد ایدر بنم جانبمه شول الی اوزات که انك آیه سی التون ومال ویرمکه عادت یاخود ویرمك ایله عادت ایدنمشدر وانك ارقه سنی اهل حاجت وسؤاله اوپولمکه ویاخود اوپولمك ایله عادتلنمشدر* آن کریم دست بسوی وی دراز کرد چون ببوسید بروجه طیب کفت دو بهای اب تو مست مرا بخراشید اعرابی کفت پنجه شیر زیانرا از خار درشت خار پشت چه زیان* سوی وی لامیه با حرف صله (دراز کرد اوزاتدی دیمکدر (ببوسید با تأکید ایله اوپدی دیمکدر فاعلی تحتنده اعرابی یه راجعدر (بروجه طیب لطیفه طریقیله دیمکدن کنایه در بعض نسخه ده کریملك

کلامی که موی‌های لب تو دست مرا بخراشید در مصراع ایلشلر حقیقت رمل مخبون وزنیله موزوندر اما جوابی موزون اولمدیغندن ظنم بو که موزون تصادف ایلشدر هر تقدیر عباره جانبنك ایسه ده شاعر طرفندن موزونه موزون جواب ویرملك احسن در (مویهای لب تو لامیه لر دربه ادات جمع سنك دوداغك قیللری دیمکدر (دست مراده لامیه بنم الیمی (بخراشید باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد غائب طرملادی دیمکدر (پنجهٔ شیرژیان لامیه شیرژیان دارلمش ارسلانه دیرلر (را ادات صله (خار دیکن دیمکدر (درشت قتی دیمکدر یعنی سرت (خار پشت کرپی دید کلری جانور در اضافتلر بیانیه ولامیه (زبان ضرر معناسنه‌در (محصول ترکیب) اوله کریم النی انك جانبنه اوزاتدی چونکه اعرابی اویدی لطیفه طریقیله کریم دیدی سنك دوداغك قیللری بنم الیمی طرملادی اعرابی دیدی دارغین ارسلانك پنجه‌سنه کرپینك سرت دیکندن نه ضرور* آنکه کریم را این کلمه بسیار خوش آمد بگفت این کلمه پیش مرا ازان قصیده خوشترست بفرمود تا وی برا در برابر قصیده هزار درم دادند ودر برابر آن کلمه سه هزار درم* کریم را را ادات صله (بسیار چوق دیمکدر (خوش آمد خوش کلدی (پیش من بنم قتمده (ازان قصیده اول قصیده دن (خوشترست خوشترکدر (تا حرف تعلیل (وی را اعرابی‌یه (برابر قارشو معناسنه‌در که عربجه مقابله دیرلر (قصیده‌یه اضافتی لامیه (محصول ترکیب) اول کریمه بو کلمه چوق خوش کلدی ودیدی که بو کلمه بنم قتمده اوقصیده‌دن خوشترکدر بیوردی تا کیم اکا قصیده مقابله‌سنده بیك درم ویردیلر واول کلمه مقابله‌سنده اوچ بیك درم ویردیلر (قطعه) آنرا که بمدحت زفلك سر کذرانند* چون نیست سخندان بود از جمله فروتر* آنرا که انکس را که تقدیرنده در اول کیمسه‌نك که دیمکدر (بمدحت با حرف مصاحبت (مدحت تشدیدت وزنی اوزره مدح معناسنه در (کذرانند فعل مضارع متعدی کچوررلر دیمکدر (سر مفعولی فاعلی محذوف عالمان یا شاعراندر (چون حرف تعلیل (نیست دکلدر دیمکدر (سخندان وصف ترکیبی سوز بیلیجی دیمکدر (فروتر اشاغی دیمکدر (محصول بیت) اول کیمسه‌نك که مدح ایله شاعرلر باشنی

فلکدن

فلكدن كچورزلر يعنى مدحنده اطرا ومبالغه ايدرلر ووصف بليغ ايلرلر چونكه سخندان دكلدر جمله سندن الحق اولور يعنى انلرك وصف ومدحلرينى بيليوب قدر ينه رعايت ايتمزسه فلكده اولنلرك جمله سندن دنى در * دانى كه سخندان كه بود آنكه بداند * بدرا زنكو بازنكو رازنكوتر * دانى فعل مضارع مفرد مخاطب استفهامى متضمن بيلورميسين ديمكدر (كه حرف بيان كه كيم ديمكدر (بود فعل مضارع مفرد غائب اولور ديمكدر (آنكه انكس كه تقديرنده اول كيمسه كه ديمكدر (بداند باء تأكيد ايله فعل مضارع مفرد غائب بيله يعنى فرق ايده ديمكدر (بدرا مفعولى باز دخى ديمكدر (محصول بيت) بيلورميسين كه سخندان كيم اولور يعنى سخندان كيم اولديغنى بيلورميسين اول كيمسه دركه كوتى يى ايودن دخى ايويى ايوركدن فرق ايده حاصلى هر سخنك مراتب كمالنى فرق ايدوب اكا كوره رعايت ايده (عروض) بوقطعه بحر هزجدندركه صدر وابتدا اخرب حشو اول وثانيلر مكفوف عروض وضرب محذوف بويله اولجه بر مصراعى مفعول مفاعيل مفاعيل فعولن اولوب هزج اخرب مكفوف محذوف اولور * روضهٔ پنجم در تقرير حال بلبلان چمن عشق ومحبت وحرقت بال پروانكان انجمن شوق ومودت * پنجم بشنجى ديمكدر (در حرف ظرف (تقرير حال بلبلان چمن عشق مجازا لاميه لردر (تقرير مصدر در تفعيل بابندن بوتده نقل وحكايه معناسنه (حال معروف (بلبلان الف نون ادات جمع (بلبل معروف (چمن معلوم (عشق كذلك (محبت عشق اوزره معطوف (حرقت بال پروانكان انجمن شوق مجازا لاميه لردر حرقت يانمق معناسنه (بال قنات ديمكدر (پروانكان الف نون ادات جمع كاف هاء رسميدن مبدل پروانه معروف (انجمن جمعيته ديرلر (شوق معروف (مودت محبت معناسنه شوق اوزره معطوف بوتده اولان تشبيهات كثيره دخى اهلنك معلومى ازجمله عشق ومحبتى كمال وسعت وزينتده چمنه تشبيه ايلمش وعشاقى فرط عشقدن ناشى فرياد وفغان ايتمده بلبله بكزتمش وينه شوق ومودتى كفت وكونك كثرتنده انجمنه مشابه قيلمش وكمال حرقنده عشاقى پروانه ديمش ودست وپا يانمغله كشى عملدن قالديغى ايچون بالكز

پروبالنی یاقش (محصول ترکیب) ایشبجی روضهٔ عشق و محبت چمنك بلبلرینك حالنی تقریر وشوق ومودت چمنك پروانه لرینك قنادینك یانمه سی بیاننده در حاصلی اهل عشقك فریاد وفغانی وانلرك قولی قنادی یانوب عملدن کسیلوب واله وحیران اولملری بیاننده در
*ازمقتبسات مشکوة نبوت این حدیث که من عشق وعف وکتم فمات مات شهیدا یعنی هرکه در جاذبهٔ عشق آویزد وبا لطایف عشق امیزد ودران طریقهٔ عفت وکتمان پیش کیرد چون بمیرد شهید میرد وشرط عفت وکتمان از برای آنست که چون بمیل طبع وهوای نفس آلوده باشد ودر وصول بآن وسایط توسل جویند واظهار کنند از قبیل شهوات نفس حیوانیست نه از فضائل روح انسانی *مقتبسات افتعال بابندن اسم فاعلدر جمع مؤنث (اقتباس بر کیمسه نك موندن شعله المق وآتشندن آتش المق وکسب نور ایلمك بونده مجازا معنای اخیر مراددر ومقدم خبر مابعدینه اضافت مفعولنه در (مشکوة قندیل معناسنه در (نبوته اضافت مجازا بیانیه سین وتا ادات خبر (این حدیث مبتدا (که حرف بیان (من اسم موصول ومبتدا (عشق فعل ماضی تحتنده فاعلی منه راجعدر جمله سی منك صله سی (عف فعل ماضی مفرد غائب ضرب بابنك مضاعفندن عفت ایلدی یعنی صلاح وپرهیز ایلدی دیمکدر (کتم فعل ماضی مفرد غائب عشق یا عف اوزره معطوف اظهار ایلمدی (فمات فاء تعقیبیه ایله فعل ماضی نصر بابنك اجوف واوی سندن سابق ماضیلر اوزره معطوفدر اولدی دیمکدر (مات سابق کبی فاعلی تحتنده منه راجع جمله سی خبر مبتدا (شهیدا مات نك فاعلندن حالدر (هرکه هر کیمسه که دیمکدر (جاذبه چکیجی معناسنه (عشقه اضافت لامیه (آویزد فعل مضارع مفرد غائب آویزیدندن یا آویختن دن زیرا مصدر ثانی خائی ده تا داله قلب اولندقدن صکره خا زایه قلب اولنور تعلق ایده دیمکدر (با حرف مصاحبت (لطایف عشق لامیه لطایف لطیفك جمعیدر (آمیزد صیغه ایله آویزد کبی قوشه دیمکدر (آن عشقه اشارتدر (طریقهٔ عفت بیانیه (پیش کیرد بحسب اللغه او کینه طوته دیمکدر اما بویله یرلرده عادت ایدینه دیمکدر (چون ادات تعلیل (بمیرد باء

تأکید

تأكيد ايله فعل مضارع مفرد غائبدر ميريدندن يا على خلاف قياس مريدندن (شرط عفت لاميه (از براى ادات تعليل (كه حرف بيان (چون ادات تعليل (بميل با حرف مصاحبت (طبعه اضافت لاميه (هواى نفس ديه بويله هوا ارزو معناسنه‌در (آلوده بولشمش ديمكدر (با آن با حرف صله آن عشقه اشارتدر (وسايط واسطه‌نك جمعيدر مراد هوا وهوسدر (توسل تفعل بابندن مصدردر انتساب معناسنه (جويند فعل مضارع جمع غائب طلب ايدرلر ديمكدر (واظهار كنند آشكاره ايدرلر (قبيل جنس ومقوله معناسنه‌در (شهوات نفس حيوانى لاميه وبيانيه شهوات شهوتك جمعيدر (يا حرف نسبت سين وتا ادات خبر (نه حرف نفى (فضائل روح انسانى لاميه وبيانيه فضائل فضيلتك جمعيدر (يا حرف نسبت ادات خبر مقدردر (محصول تركيب) مشكوة نبوت مقتبسلريندندر بو حديث يعنى نور الانوار اولان حضرت محمد صلى الله تعالى عليه وسلمدن افاضهٔ نور ايدن اصحاب كزين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضراتلريندن مرويدر بو حديث شريف كه شول كيمسه كه عاشق اوله وعفت وپرهيز وصلاح اوزره اوله وكتم وستر ايليوب اظهار ايلميه وبو حال اوزره وفات ايليه شهيد اولديغى حالده اولور بو حديث شريفدن مرادم اولدر كه هر كيمسه كه مقناطيس آسا چكيجى اولان عشقك جاذبه‌سنه تعلق ايدر وعشقك لطايفيله قريشوب اختلاط ايليه واول عشقده عفت وكتمان يولينى عادت ايدينه حاصل كلام كمال پرهيز اوزره اولوب آه وافغان وشكايت ايتميوب كتم عشق ايليه چونكه اوله شهيد اوله عفت وكتمانك شرط اولمسى اندن ايچوندر كه چونكه طبيعتك ميلى وهواى نفس سببيله بولشمش اوله حاصلى ارايه خلاف شرع حركت كيره وصولده اول واسطه‌لره امتثال وانتساب ايليه واظهار ايليه نفس حيوانينك استكلرى مقوله‌سندن در روح انسانى فضيلتلرندن دكلدر بونده عشقك مراتب ثلثه‌سنه اشارت واردر زيرا اول دماغ انساندم حاصل اولان حرارت اكر قلبى ماسواى محبوبدن بالكليه اعراض ايتديروب دائما ذكر وفكرى اول اولورسه اكا عشق حقيقى ديرلر اكر غرض وعوضدن خالى اوله رق كندى كبى بر مخلوقه افكنده

ایدوب بنه ذکر وفکری اول محبوب اولورسه اکا عشق مجازی دیرلر که
اول المجاز قنطرة الحقیقة دیدکلری درکه بالآخره حقیقته واصل
اولور زیرا اول محبوب بر واسطه‌در قالقدیغی کبی محبوب حقیقی یه
منتهی اولنور واکر اول عوض غرضله اولورسه اکا ظرفای عجم
عشقباز دیرلر ترکیجه غلامباره وزنباره ومحبوب دوست وزن دوست
دیدکلریدر که حرمان وندامتدن وعذاب وعقابدن غیری نتیجه
ویرمز (قطعه) آن عشق را که منقبت خاص آدمیست * هرجا که
هست عفت وستر از لوازمست * عشق را ادات تخصیص (که حرف
رابط صفت (منقبت مصدر میمیدر خصلت معناسنده استعمال اولنور
(خاصه اضافت بیانیه خاصلک آدمه لامیه (یا حرف نسبت (لوازم
لازمک جمعیدر (محصول بیت) اول عشقک که انسانک خاص اولان
خصلتی در هر یرده که اوله یعنی نرده اولورسه اولسون بنی آدمه
مخصوص اولان خصلت عشقک عفت وستر لوازمندندر * عشقی که
هست شهوت طبع وهوای نفس * خاصیت طباع سباع و بهایمست *
عشقی یا حرف تنکیر (هست ادات خبردر که هوای نفسه مقید اولور
(شهوت طبع لامیه (هوای نفسده بویله (خاصیت طباع سباعده
بویله خاصیت خاصه معناسنه در (طباع طانک کسریله طبیعتک
جمعیدر (سباع سینک کسریله سبنک فتحی وبانک ضمیله اولان سبعک
جمعیدر یرتیجی حیوانه دیرلر (بهایم سباعه معطوف بهیمه‌نک جمعیدر
نطقه قادر اولمیان حیوانه دیرلر عطف تفسیریدر (محصول بیت)
شول عشق که طبعک استکی ونفسک ارزو ومیلی سببیله در بویله
اولان عشق جانوار ووحوشک طبیعتلرینک خاصه‌سیدر (عروض)
بو قطعه بحر مضارعدندر که صدر وابتدا اخرب حشولر جمله مکفوف
عروض وضرب مقصور برمصراعی مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات
اولوب مضارع اخرب مکفوف مقصور اولور (حکایت) میان
دو خردمند سخن عشق میرفت یکی کفت خاصیت عشق همیشه
بلا ورنجست وعاشق همه وقت محنت کش و بلا سنج دیکری کفت
خاموش باش همانا که تو هرکز آشتی بعد از جنک ندیده وچاشنی
وصال بعد از فراق نچشیده هیچکس در عالم از صافی دلان عشق

پیشه لطیف ترنیست وازگران جانان دور ازین اندیشه کثیف ترنی*
میان دوخرد مند لامیه ایکی عاقلك بینندە دیمکدر (سخن عشق
بیانیه عشق سوزی دیمکدر (میرفت می ادات حکایهٔ ماضی کیدردی
دیمکدر یعنی واقع اولوردی دیمکدر (یکی بری دیمکدر (خاصیت عشق
لامیه (همیشه دائما دیمکدر (رنج مشقت دیمکدر (محنت کش
وصف ترکیبیدر زحمت چکیجی دیمکدر (بلاسنج وصف ترکیبیدر
بحسب اللغه بلاطارتیجی دیمکدر اما استعمالده کمال محنتدن عبارتدر
(خاموش باش سکوت ایله یعنی صوص دیمکدر (همانا که بکزرکه
معناسنه‌در (هرکز هیچ بروقت آشنی الف ممدوده ایله بارشمق معناسنه‌در
(ندیدهٔ یاحرف خطاب همزه حرف توسل کورمەمش سین دیمکدر
(چاشنی لذت دیمکدر وصاله اضافت بیانیه یا لامیه (فراق ایریلق
دیمکدر (نچشیدهٔ یاحرف خطاب همزه حرف توسل طاتمامش سین
دیمکدر هیچ کس هیچ کیمسه دیمکدر (صافی دلان عشق پیشه موصوفك
صفته اضافتیدر صافی دل وصف ترکیبیدر نظر یف معناسنه الف
نون ادات جمع عشق پیشه‌ده وصف ترکیبیدر (کران جانان دور
موصوفك صفتنه کران جان وصف ترکیبیدر زاهد ربا کارده
مستعملدرکه ترکیجه قباصوفی دیرلر الف نون ادات جمع (کثیف
غلیظ معناسنه‌در (نی حرف نفی ادات خبر قاعدهٔ سجع اوزره مقدردر
(محصول ترکیب) ایکی عاقلك بینندە عشق سوزی واقع اولوردی یعنی
فن عشقده عشقك حقیقتندن مباحثه اولوردی بری دیدی عشقك
خاصه‌سی دائما بلا ومشقتدر وعاشق هروقت محنت چکیجی ومبتلای
محنتدر اول بری دیدی صوص بکزرکه سن اصلا جنکدن صکره
صلحی یعنی بوز وشدقدن صکره بارشمه یی کورمەمش سین
وایریلقدن صکره وصلت چاشنی‌سنی طاتمامش سین هیچ کیمسه عالمده
عشق صنعتلی اولان ظرفادن لطیفرك یوقدر و بو اندیشه‌دن دور
اولان ثقلادن غلیظرك یوقدر (قطعه) پرتو شاهد عشقست جمال
دل مرد* کی کند میل جمال انکه بدل نیست جمیل* پرتو شاهد
عشق لامیه و بیانیه پرتو شعله دیمکدر شاهد محبوب معناسنه‌در
(جمال دل مرد لامیه‌لردر جمال کوزللك معناسنه (کی چون (کند ایلر

(میل جمال مصدرك مفعولنه‌در (انكه انكس كه تقدیرنده‌در (بدل یا حرف ظرف (نیست دكلدر دیمكدر (جمیل كوزل معناسنه‌در (محصول بیت) شاهد عشقك شعله‌سیدر آدمك كوكلنك كوزللكی یعنی عشق‌دلر باسبیله انسانك كوكلی پرنور اولور جماله فچن میل ایدر اول كیمسه كه كوكلنده كوزلك یوقدر یعنی روشن دل واهل حال اولوب كوكلی كوزل اولمین جماله میل ایتمز * كر برین قاعده حجت طلبد نادانی * حجتم بس بود الجنس الی الجنس یمیل * كر حرف شرط (برین قاعده بوقاعده اوزره دیمكدر (حجت دلیل معناسنه‌در (طلبد فعل مضارع مفرد غائب استرسه دیمكدر (نادانی یا حرف وحدت برجاهل دیمكدر (حجتم دلیلم دیمكدر مصدر فاعلنه مضاف (بس بود یتر دیمكدر (الجنس مبتدا (الی الجنس مؤخر یمیل یه متعلق (ویمیل فعل مضارع مفرد غائب میل ایدر دیمكدر فاعلیله جمله‌سی مبتدانك خبری (محصول بیت) اكر بوقاعده اوزره یعنی پرتو عشق شعله باش اولمینجه وكوكلنده كوزلك اولمین جماله میل ومحبت ایتمدیكی قضیه اوزره دلیل استرسه برجاهل دلیلم الجنس الی الجنس یمیل كلامی كافیدر یعنی جنس جنسه میل ایدر ظریف ظریفه عارف عارفه عالم عالمه عاشق عاشقه صوفی صوفیه زاهد زاهده چركین چركینه كوزل كوزله بویله اولنجه عاشقك كوكلی كوزل اولمسه كوزله میل ایتمزدی (عروض) بوقطعه بحر رملدندر كه صدر وابتدالرندن ماعدا مخبون عروض وضرب مخبون ومقصور برمصراعی فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات اولوب رمل مخبون مقصور اولور (حكایت) وقتی صدیق اكبر رضی الله عنه در ایام خلافت خود در كوچهای مدینه می كشت وبر در خانه خانه می كذشت نا كاه بخانهٔ رسید وازان آواز كریه شنید كه زنی بیتی می خواند واز دیده سرشك كرم می راند مضمون بیت انكه * وقتی یا حرف وحدت بروقت دیمكدر (صدیق اكبر یارغار حضرت رسول ابو بكر رضی الله عنه‌در وجه تسمیه خبر معراجی اولا بلاتوقف تصدیق ایتدیكیچوندر (درایام خلافت خود لامیه وبیانیه كندی خلافتی زمانده دیمكدر (كوچهای مدینه لامیه (كوچه سوقاق دیمكدر ها ادات جمع (می ادات حكایه (كشت

كاف

كاف عجمينك فتحيله فعل ماضي طولانوردى ديمكدر (بودر خانه خانه اولرك قبوسي اوزره ديمكدر شارح واقف اولمامش (مى كذشت كچردى ديمكدر (ناكاه انسزين (بخانه باحرف صله همزه حرف توسل براوه ديمكدر (رسيد فعل ماضي مفرد غائب ايرشدى ديمكدر (وازان خانه اول اودن (كريه اغلمه معناسنه در (شنيد فعل ماضي مفرد غائب اشتدى ديمكدر (كه حرف بيان (زنى يا حرف وحدت برقرى ديمكدر (يتى يا حرف وحدت (مى ادات حكايه (خواند سكون نون ايله فعل ماضي مفرد غائب اوقوردى ديمكدر (سيرشك كرم بيانيه سيرشك كوز ياشى معناسنه در سينك ورانك كسره لريله (كرم كاف عجمك فتحيله صيجق ديمكدر (ميراندمى خواند كبي سورردى ديمكدر لكن بونده رعايت سجع ايچون ميريخت يرينه كلمشدر كه دوكردى ديمكدر (مضمون بيت لاميه انكه آنست كه تقديرنده در (محصول تركيب) بر وقت صديق اكبر رضي الله عنه كندونك خلافتي زماننده مدينه نك سوقاقلريني دولانوردى وكزردى وخانه خانه قبولرى اوزره كچردى يعني شهرى حفظ وحمايت ايدردى انسزين براوه ايرشديكه اول اودن اغلمه آوازى اشتدى وبر خاتون بر بيت اوقوردى وكوزدن صيجاق كوز ياشى دوكردى مضمون بيت اولدركه (رباعى) اى طلعت تو بخوبى از ماه فزون * پيش مه طلعت تو خورشيد زبون * اى حرف ندا منادى محذوفدر اى كه ديمكدر (طلعت تو لاميه سنك طلعتك ديمكدر طلعت وجه معناسنه در (بخوبى باحرف ظرف يا حرف مصدر كوزللكده ديمكدر (فزون افزوندن مخففدر زياده وارتق معناسنه (پيش مه طلعت تو لاميه لردر مه طلعت وصف تركيبيدر آى چهره لى ديمكدر (خورشيد كونش ديمكدر (زبون عاجز ديمكدر (محصول بيت) اى محبوب سنك وجهك كوزللكده آيدن زياده سنك مه طلعتك قتنده كونش عاجز يعنى اندنده حسنك ممتاز * زان پيش كه دايه برلبم شير نهاد * بر ياد لب لعل تو مى خوردم خون * زان پيش كه ان مقدم كه ديمكدر (دايه معروف (برلبم بنم دوداغيمه (شير سوت (نهاد فعل ماضي مفرد غائب قودى ديمكدر يعنى ويردى (بر حرف مصاحبت (ياد لب لعل تو

لامیه و بیانیه ولامیه سنك لعل كبی اولان دوداغكك ذكری ایله دیمكدر
(می ادات حكایه (خوردم فعل مضارع متكلم وحده ایچر ایدم
دیمكدر زیرا خوردن یمكله ایچمك بیننده مشتركدر (خون قان
معناسنه در (محصول بیت) اندن مقدم كه دایه بنم اغزیمه سوت
قودی یعنی بكا دایهم سوت ویرمزدن مقدم سنك لعل كبی اولان لبك
ذكر یله قان ایچردم حاصلی تاازلدن برو عشقكله مبتلای آه وفغان
اولمشمدر دیو بومضمونی سویلر واغلردی (عروض) بو رباعی
شجرهٔ اخرب اوزانندندر صدر وابتدا اخرب حشولر مقبوض حشو
ثانیلر مكفوف عروض وضرب اهتم اهتم آخرده اولان ایكی سبب
خفیفك برینی ویرینك ساكننی اسقاط ومتحركنی اسكانه دیرلر مفاع
قالور فعول لفظنه تبدیل اولنور كه برمصراعی مفعول مفاعلن
مفاعیل فعول اولور * سماع این بیت در دل صدیق رضی الله عنه
اثركرد در را بكوفت صاحب بیت بیرون آمد ازوی پرسید كه آزادی
یابندهٔ كفت بنده فرمود كه این بیت را درهوای كه میخواندی واین
اشك كرم ازبرای كه میراندی كفت ای خلیفهٔ پیغمبر بروضهٔ منورهٔ
وی ازمن بكذر * سماع این بیت بو بیتی اشتمكلك (درحرف ظرف
(دل صدیق لامیه (اثركرد تأثیر ایلدی دیمكدر (در را قپویی (بكوفت
باء تأكید ایله وكاف عربیله قاقدی دیمكدر استعمالمزده چالدی
دیمكله تعبیراولنور (صاحب بیت لامیه بیت شعرك صاحبی دیمكدر
شارح مرحوم بیت ده ایهام وار دیمش حقیقت فهم اولنور لكن
ایهام طرفینه معناده مساغ وارایسه اولور بونده ایسه سیاقنده بنده
لفظی ایهامه مانعدر زیرا بنده صاحب خانه اوله مز (بیرون آمد
چقدی دیمكدر (وی ضمیری صاحب بیته راجعدر (پرسید فعل ماضی
مفرد فاعلی صدیقه راجعدر (آزادی یاحرف خطاب استفهامی
متضمن ازاد الف ممدوده ایله حر معناسنه در حرمیسن دیمكدر یا
حرف تردید عربیده اوكبی (بندهٔ یاسابق كبی همزه حرف توسل
قول میسین دیمكدر (كفت صاحب بیت دیدی (بنده بنده ام تقدیرنده در
(فرمود كه صدیق رضی الله عنه بیور دیكه (را ادات مفعول (در
حرف ظرف (هوا محبت وعشق معناسنه در (هوای كه لامیه كه كیم

دیمكدر

دیمکدر (میخواندی اوقودك (از برای که درهوای که کیبدر
کیمدن ایچون (میراندی سوردك یعنی دوکدك (کفت صاحب بیت
دیدی (خلیفهٔ پیغمبر بیانیه (بروضهٔ منورهٔ وی لامیه‌لردر با حرف
قسم (روضه تربهٔ شریف معناسنه در (وی ضمیر پیغمبره راجعدر
(ازمن بکذار استعماللرنده بنی ترك ایله یعنی صالی ویر معناسنه‌در
(محصول ترکیب) بو بیتی اشتمکلك صدیقه رضی الله عنهك کوکلنده
تأثیرایلدی قاپویی چالدی بیت شعرك صاحبی چقدی اندن صدیق
رضی الله عنه سؤال ایلدیکه حرمیسین یاخود بنده‌می دیدی بنده‌یم
صدیق رضی الله عنه بیوردیکه بو بیتی کیمك عشقنده اوقودك
و بو صیجاق کوز یاشنی کیمدن ایچون دوکدك دیدی ای پیغمبر
خلیفه‌سی پیغمبرك منور اولان روضه‌سی حرمتنه بنی صالی ویر یعنی
بنی کندی حالیمه قو * فرمود که ازین مقام کام برندارم تاسر دل ترا
برسر نیارم کنیزك آه سرد ازدل برآورد و یکی ازجوانان بنی هاشم را
ذکر کرد صدیق رضی الله عنه بمسجد رفت وخواجهٔ آن کنیزك را
طلبید وویرا بخرید وبهای وی تمام بداد وپیش معشوقش فرستاد *
فرمود که صدیق رضی الله عنه بیوردیکه (ازین مقام بومقامدن
(کام کاف عجمیله ادیم دیمکدر (برندارم قالدرمم یعنی ادیم اتمم (تا
حرف انتها (سر دل ترا لامیه لردر را ادات مفعول (برسر نیارم
باشه چقمدیجه یعنی اکلمدیجه (آه سرد صوق آه (برآورد کتوردی (یکی
بریی (جوانان بنی هاشم لامیه الف نون ادات جمع (بنی اصلنده بنین
ایدیکه جمعدر اضافتله نون دوشر (را ادات مفعول (بمسجد با حرف
صله (رفت فعل ماضی مفرد غائب کتدی دیمکدر (خواجهٔ آن کنیزك
لامیه خواجه بونده صاحب معناسنه‌در (را ادات مفعول (طلبید فعل
ماضی مفرد غائب استدی دیمکدر (ویرا را ادات مفعول (وی ضمیری
کنیزکه راجعدر (بخرید باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد غائب الدی
دیمکدر (بهای وی لامیه جاریه نك بهاسنی (بداد باء تأکید ایله فعل ماضی
مفرد غائب ویردی (و پیش معشوقش لامیه شین ضمیر کنیزکه راجعدر
کنیزکی معشوقی قتنه (فرستاد فعل ماضی مفرد غائب کوندردی
دیمکدر (محصول ترکیب (صدیق رضی الله عنه بیوردیکه بومقامدن

آدیم ایتمام تا سنك كوكلك سرینی اکلدیجه کنیزك سوقی آه کتوردی یعنی آه ایلدی وهاشم اولادلری جوانلرینك بربنی ذكر ایلدی یعنی علاقه‌سی کیمه اولدیغنی بیان ایلدی صدیق رضی الله عنه مجیده کندی واول کنیزكك مولاسنی استدی یعنی چاغردی وجاریه‌یی صاتون آلدی وبهاسنی تمام وردی وانی معشوقی قتنه گوندردی (قطعه) دلا بشاهد کامت که چفت داند ساخت * جز آنکه ازهمه کام زمانه فرد آید * دلا الف حرف ندا ای کوکل دیمکدر (بشاهد کامت) با حرف مصاحبت تا حرف خطاب اضافت لامیه کام کاف عربیله مراد دیمکدر سنی مرادك محبوبیله دیمك اولور (که کیم دیمکدر (داند ساخت دوزه بیلور یعنی ایده بیلور دیمکدر شارح تواند معناسنی ویردیکنه قادر اوله بیله مش (انکه انکس که تقدیرنده در (ازهمه کام جمله مراددن فرد آید وحید اوله یعنی مستغنی اوله (محصول بیت) ای کوکل سنی مرادك محبوبیله کیم چفت ایده بیلور او کیمسه‌نك غیری که زمانه‌نك جمله مرادندن مستغنی اوله حاصلی جهان مرادندن ال چکندن غیری سنی مرادینه کیم ایرشدیرر یعنی ایرشدیره مز * بدرد کار برآید وکرترا آن نیست * بنال تا دل اهل دلی بدرد آید * بدرد با حرف مصاحبت (برآید فعل مضارع مفرد حاصل اولور دیمکدر (کرا گردن مخففدر (ترا را حرف تخصیص سنك دیمکدر (آن درده اشارتدر (بنال باء تأکید ایله امر حاضر در نالیدندن ایکله فریاد ایله دیمکدر (تا حرف تعلیل (اهل دلی یا حرف وحدت اهل دل بونده صاحب کرم دیمکدر (بدرد آید با حرف صله درده کله یعنی متأثر اولوب مرحمت ایلیه (محصول بیت) درد ایله ایش حاصل اولور یعنی درد عشق محبوبه رابطه قلب ایله مراد حاصل اولور واکر اول دردسنك یوغیسه فریاد ایله تا کیم بر صاحب کرم متأثر اولوب مرحمت ایلیه (عروض) بو قطعه بحر مجتثدندر جمیع اجزاسنه خبن کلدکدنصکره عروض وضربنه حذف دخی کلمشدر مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن اولور (حکایت) کنیزك مغنیهٔ که بحسن غنا موصوف بود و بلطف نوا معروف جمال بی بدل داشت وحسن بی خلل روزی در منظر خواجهٔ خود سازی می نواخت وغزلی می پرداخت نوجوانی که دردل هوای او داشت

ودرسر سوداى اودر زير منظره ايستاده بود وگوش هوش برآواز نهاده در دقت اشعار وى تأملى مى كرد واز لذت الحان او تمايلى مى نمود *

مغنيه كنيزكك صفتيدر (بحسن غنا باحرف مصاحبت گوزل تغنى ايله ديمكدر (بلطف نواده بو يله نوا بونده صدادن عبارتدر لطيف صدا ايله ديمكدر (داشت فعل ماضى طوتر ايدى ديمكدر (خلل نقصان معناسنه (بونده ده داشت مقدردر قاعدهٔ سجع اوزره (روزى ياحرف وحدت برگون ديمكدر (درحرف ظرف (منظر مصدر ميمى نظر معناسنه (منظر خواجهٔ بيانيه كندو افنديسى نظرنده يعنى حضورنده ديمكدر شارح منظرى قصر معناسنه اخذ ايلمش اكن بز واقف اولەمدق (سازى ياحرف وحدت مى ادات حكايه (نواخت نونك ضميله فعل ماضى مفرد غائب ساز چالاردى ديمكدر بونده تجريد اولنوب چالاردى ديمكدر (وغزلى يا بنه حرف وحدت پرداخت باء بجسيله فعل ماضى مفرد غائب مجازا تغنى ايلردى معناسنه در (نوجوانى ياحرف وحدت نوجوان تازه يكت معناسنه در (كه حرف رابط (دردل كوكلده (هواى او لاميه اوضمير كنيزكه راجعدر (سوداى اوده بو يله در (زير منظره پنجره نك التنده (ايستاده بود دورمش ايدى (وگوش هوش عقلى قولاغنى (برحرف صله (نهاده ماضيدن قسم قومش ايدى (دقت اينجه فكره ديرلر (اشعاره اضافت مصدرك مفعولنه در (وى يه اضافت لاميه انك اشعارينه دقتده (تأملى ياحرف تنكير وحدت دكل (تأمل تفعل بابندن مصدردر دوشنمك معناسنه (مى كرد ايلر ايدى (واز لذت الحان او سابق كبى انك تغنيسنك لذت وحلاوتندن ديمكدر (تمايلى ياحرف تنكير وحدت دكل تمايل بونده حركت واضطراب معناسنه در (مى نمود كوسترر ايدى (محصول تركيب) برمغنيه جاريه كه گوزل تغنى ايله وصفلنمش ولطيف صدا ايله معروف او يله بى نظير جمال ونقصانسز حسنى وار ايدى بر گون كندى مولاسى حضورنده ساز چالاردى وغزل ايرلاردى برتازه يكت كه كوكلنده انك محبتى و باشنده سوداسنى طوتاردى يعنى جاريه يه علاقهٔ نامه سى وار ايدى پنجره نك التنده دورمش وعقلى قولاغنى قومش ايدى حاصلى دكلر ايدى انك اشعارينى دكلكده تأمل ايلردى وانك تغنيسى لذتندن حركت واضطراب

کوستردی (بیت) حرم آن دلداده محروم از دیدار دوست * کز پس دیوار حرمان کوش بر کفتار اوست * حرم قوتلو معناسنه در (دلداده محروم مصوفك صفته اضافتیدر دلداده وصف ترکیبیدر عاشق معناسنه (از محرومه متعلق (دیدار دوست لامیه دیدار کورمك معناسنده اسم مصدردر (که حرف رابط (ز پس دیوار حرمان محروملق دیواری اردندن دیمکدر (کوش قولق دیمکدر (کفتار او لامیه (محصول بیت) مبارك اول دوستك دیدارندن محروم اولان عاشق که محروملق دیواری آردندن قولاغی انك کفتارینه اوله یعنی دیدار محبوبدن محزوم اولان عاشق نه طالعلیدر (عروض) بو بیت رمل مقصوردر * ناکاه خواجه سر از منظره فرو کرد جوانرا دید نزدیك خودش خواند و با خود بر یك مائده نشاند هر دم از هر جا باوی خبری می کفت و هر لحظه در هر هنر باوی کهری می سفت جوان باخاطر فارغ از همه خبر کوش باخواجه داشت و چشم بر کنیزك هرچه آن بغمزه سؤال می کرد این با بر و جواب می داد و هرچه آن بطره کره می بست این بشکر خنده می کشاد * ناکاه آنسزین دیمکدر (فرو کرد اشاغی ایادی یعنی اکدی (جوانرا را ادات مفعول (دید فعل ماضی مفرد غائب کوردی دیمکدر (نزدیك خودش انی کندی یاننه دیمکدر که شین جوانه راجعدر (خواند واو رسمیله فعل ماضی چاغردی دیمکدر (باخود با حرف مصاحبت (بر حرف ظرف (مائده سفره دیمکدر (نشاند فعل ماضی متعدی مفرد اوتورتدی دیمکدر (هر دم هر وقت (از هر جا هر یردن (باوی با حرف صله انکله دیمکدر (خبری یا حرف وحدت خبر بونده سوزدن عبارتدر (می ادات حکایه (لحظه هر آن (در حرف ظرف (هنر معروف (کهری یا حرف وحدت کهر جوهر معناسنه در (می ادات حکایه (سفت فعل ماضی مفرد غائب دلردی دیمکدر (باحرف مصاحبت (خاطر فارغ بیانیه (از همه خبر مجموعی سوزدن دیمکدر (کوش قولق باحرف صله (داشت فعل ماضی طوتردی دیمکدر (بر حرف صله (کنیزك جاریه یه بنه برداشت مقدردر (هرچه هر نسنه که (آن جاریه یه اشارتدر (با حرف مصاحبت (غمزه کوز اوجیله دیرلر (می کرد ایلردی دیمکدر (این جوانه اشارتدر (با حرف مصاحبت (ابرو قاش دیمکدر (می داد و یرد ایدی

دیمکدر

دیمکدر (وهرچه هرنسنه یی که دیمکدر (اوضمیر کنیز که راجعدر
(باحرف مصاحبت (طره آلنده اولان صاچه دیرلر که حالا اکراده
وبعضی عربانده عادتدر اما بونده محلی مراددرکه آلن دیمکدر (کره
عقده معناسنه دوکم دیمکدر (می بست باغلر ایدی (این جوانه اشارتدر
(باحرف مصاحبت (شکرخنده ترکیب توصیفیدر طتلی کولمك معناسنه
(می کشاد آچاردی (محصول ترکیب) آنسزین خواجه باشنی
پنجره دن اشاغی اکدی یعنی باقدی جوانی کوردی انی کندی یانته
دعوت ایلدی وکندو ایله برسفره ده اوتورتدی هر وقت هر بردن
اکا سوز سویلردی یعنی افواهی کونا کون سوزسویلردی وهرساعت
هرهنرده برجوهر دلردی یعنی فنون شتاده مباحثه ایدردی جوان
مجموع سوزلردن فارغ خاطر ایله خواجه یه قولق وکوزی جاریه یه
طوناردی حاصلی صورت ظاهرده کرچه دکلر ایدی اما قولاغنه
کیرمزدی بلکه کوزی دائما جاریه ده ایدی هرنسنه یی که جاریه
کوز اوجیله سؤال ایدردی جوان قاشیله جواب و یرردی وهر
نسنه یی اول طره سیله دوکم باغلردی یعنی صورت چین جبین کوستردی
اول شکرخنده ایله آچاردی ماحصل اشارتله سویلشورلردی (مثنوی
* چه خوشتراز وصال آن دو عاشق * برغم دشمنان باهم موافق * چه
خوشتر چیست خوشتر تقدیرنده استفهام انکاری متضمن اعلا اولان
ندر یعنی اندن اعلا بوقدر دیمك اولور (وصال آن بیانیه (زغم دشمنان ده
بو یله دشمنلرك بورنی قیرلسنه وکورلوکنه دیمکده استعمال اولنور
(باهم بری بر یله دیمکدر (موافق او یغون (محصول بیت) ندر اعلا
اول ایکی عاشقك وصالندن دشمنلرك کورلوکنه بر برینه موافق اوله
یعنی بر بر یله دشمن کورلوکنه موافق ومطابق اولان ایکی عاشقك
وصالندن اعلاشی بوقدر * بهم ازچشم وابرو درفسانه * کار و بوسه را
جو یان بهانه * بهم باهم کبیدر (از بونده مصاحبت معناسنه در
(فسانه حکایت ومثل معناسنه در اما بونده کفت وکودن عبارتدر
(کار قوجق معناسنه در (بوسه معروف (جو یان صفت مشبهه در
استکلی معناسنه (بهانه معروف (محصول بیت) اول ایکی عاشق بر بر یله
کوز وقاش ایله کفتکوده یعنی رمز واشارتده صار بلوب اوبشمکه بهانه

استیجی (عروض) بومثنوی هزج مسدس محذوفدرکه یالکز عروض وضربنه حذف طاری اولمشدرکه برمصراعی مفاعیلن مفاعیلن فعولن اولور * چون صحبت متمادی شد خواجه چنانکه دانی بضرورت بعضی حاجات انسانی قدم برداشت وآن هردو آرزومند مشتاق را بهم بگذاشت مجلس خالی گشت ودواعی مواصلت ازجانبین متوالی کنیزك زبان بگشاد ودرمخاطبهٔ آن جوان این صدادرداد که * چون حرف تعلیل (متمادی تفاعل بابندن اسم فاعلدر اوزانیجی دیمکدر (متمادی شد اوزادی دیمکدر (دانی بیلورسین دیمکدر (چنانکه دانی انجااین که بیلورسین دیمکدرکه ذکری مستهجن اولان محللرده استعمال اولنور (بضرورت بعضی حاجات انسانی باحرف مصاحبت سببیتی متضمن یاحرف نسبت اضافتلر بیانیه ولامیه انسانه منسوب اولان بعضی حاجاتلر ضرورتی سببیله دیمکدر بونده قضاء حاجت مراددر (قدم برداشت حسب اللغه ایاق قالدردی دیمکدر اما بو یله یرلرده قالقمقدن کنایتدر (آرزومند آرزولی دیمکدر (مشتاقه اضافت صفتیه در (را ادات مفعول (بهم سابقلرکبی (بگذاشت باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد غائب ترك ایلدی دیمکدر یعنی براقدی دیمکدر (گشت فعل ماضی مفرد غائب اولدی دیمکدر (دواعی صیغهٔ منتهی الجموع اوله رق حادثه لر وسببلر دیمکدر (مواصلته اضافت مفعولنه در مواصلت مفاعله بابندن مصدردر وصلتلشمق دیمکدر (متوالی تفاعل بابندن اسم فاعلدر تعاقب وتتابع ایدیجی دیمکدر (ینه قاعدهٔ سجع اوزره برگشت مقدردر (بگشاد باء تأکید ایله آچدی دیمکدر (ودر مخاطبهٔ آن جوان اول جوانك قارشوسنده درحرف تأکید (محصول ترکیب) چونکه صحبت اوزادی خواجه انجلاین که بلورسین انسانه منسوب اولان بعضی حاجتلر ضرورتی سببیله قالقدی واول ایکی مشتاق اولان آرزولیلری بربریله براقدی مجلس خالی اولدی ووصلتلشمق حادثه وسببلری ایکی جانبدن تتابع وتعاقب ایلدی وصاله مانع ومزاحم قالمدی جاریه دل آچدی واول جوانك قارشوسنده بوصدایی ویردی یعنی چاغردی وسویلدی (قطعه) بخدایی که آشکار ونهان * بندهٔ اوست آدمی وپری * بخدایی باحرف قسم یا حرف وحدت

آشکار

(آشکار معروف (نهان کیزلو (بنده اولامیه سین وثا ادات خبر (آدمی و پری معروف (محصول بیت) برخدا حقیچون که سرا وعلانیه انسان وجن انك بنده سیدر بو بیته شارحك و پردیکی معناده رابطه یوقدر * که زهرکس که درجهان بینم * پیش من ازهمه عزیز تری * (که حرف رابط قسم (زهرکس که هرکیمسه دنکه (درحرف ظرف (بینم فعل مضارع متکلم وحده کورورم دیمکدر (پیش من لامیه (ازهمه مجموعندن (عزیز تری یا حرف خطاب عزیز رکسین دیمکدر (محصول بیت) آدمی و پری کندویه بنده اولان حق جل وعلایه قسم ایدرم که هرکیمسه دن که جهانده کورورم بنم قتمده مجموعندن عزیز رکسین یعنی عالمده موجود اولوب کوردکلریمك جمله سندن بنم عندمده عزیز ومحترمسین (عروض) بوقطعه بحر خفیف مخبون محذوفدر که برمصراعی فاعلاتن مفاعلن فعلات اولور * جوان چون این نکته را کوش کرد فریاد برآورد که *(جوان مبتدا الفریاد برآورد خبری (چون حرف تعلیل (را ادات مفعول (کوش کرد ایشتدی دیمکدر (فریاد برآورد بحسب اللغه فریاد قالدردی دیمکدر اما استعمالده فریاد ایلدی دیمکدر (محصول ترکیب) جوان چونکه بو نکته یی اشتدی فریاد ایلدیکه * رباعی * ای آنکه مرا دیده ودل منزل تست * حسن همه خوبان جهان حاصل تست * ای آنکه ای آنکس که تقدیرنده در (مرا بنم دیمکدر (منزل تست لامیه (حسن همه خوبان جهانده بو یله (حاصل تست لامیه (محصول بیت) ای شول کیمسه که بنم کوزم وکوکلم سنك منزلکدر مجموعی جهان کوزللرینك حسنی سنك حاصلکدر یعنی انلرده اولان حسن وآن سنده وار که جامع حسن عالم ومستجمع آن عالمسین * کرهست دلم مائل تونیست عجب * سنکست نه دل دلی که نه مائل تست * هست بونده ایسه معناسین افاده ایدر (دلی یا حرف وحدت (که حرف رابط صفت (حرف نفی ادات خبره مصروف تقدیری مائل تونیست در (محصول بیت) اکر کوکلم سکا مائل دکلدر یعنی محل تعجب دکلدر طاشدر کوکل دکل بر کوکل که سکا مائل ایسه عجب دکلدر یعنی سکا مائل اولمیان کوکل طاش کبیدر (عروض) بو رباعی شجره اخرب اوزانندن اخرب مجبوب

مفکوفدر که برمصراعی مفعول مفاعیل مفاعیل فعل اولور * باردیکر
کنیزك کفت که درجهان همین ارزو دارم که دست درمیان یکدیکر کنیم
وازلب ودهان یکدیکر شکر خوریم * باردیکر برکره دخی دیمکدن
(همین انجق بو دیمکدر (دست درمیان یکدیکر کنیم الیمز بر بریمزك
بلینه ایلیه لم صاریله لم دیمکدن کنایه در (ازلب ودهان یکدیکر
شکرخوریم بر بریمزك اغزندن دوداغندن شکر یه لم بوده او پوشه لم
دیمکدن کنایتدر (محصول ترکیب) برکره دخی کنیزك دیدیکه جهانده
انجق بو آرزوبی طوتارم که بربریمزله صاریله لم و بربریمزك اغزندن
دوداغندن او پوشه لم * جوان کفت من نیز این آرزو دارم اما چه
کنم خدای تعالی می کوید الاخلاء یومئذ بعضهم لبعض عدو الا
المتقین * نیز دخی دیمکدر (الاخلاء لفظا مرفوع مبتدا اخلاء
خلیلك جمعیدر دوستلر دیمکدر (یومئذ مفعول فیه (بعضهم مبتداء
ثانی (لبعض عدوه متعلق (عدو خبر مبتداء ثانی مبتداء ثانی جمله سی
خبر مبتداء اول (الا المتقین الاخلادن مستثنا (محصول ترکیب) جوان
دیدی بندخی بو آرزوبی طوتارم اما نه ایلیم خدای تعالی بیورر دوستلر
قیامت کوننده بعضیسی بعضیسنه عدودر متقین دن ماعدا یعنی عالم
فناده بر برینی اضلال ایدن دوستلر آخرتده دشمن اولورلر الله فی الله دوستلر
دکل * یعنی فردای قیامت دوستی دوستانرا برنك دشمنی برآید مکر دوستی
پرهیزکاران که بردوستی برافزاید نمی خواهم که فردا بنای محبت ما خلل
کیرد ودوستی ما بدشمنی بدل کردد این بکفت ودامن صحبت بکذاشت
و بدین ترانه راه رفتن برداشت * دوستی دوستان لامیه یا حرف مصدر
را ادات مفعول دوستلرك دوستلغی دیمکدر (برنك دشمنی یا حرف صله
اضافت لامیه یا حرف مصدر دشمنلك رنکنه دیمکدر (مکر ادات
استثنا (دوستی یا نه مصدریه (پرهیزکارانه اضافت لامیه (برافزاید
فعل مضارع مفرد ارتار دیمکدر (کردد فعل مضارع اولور دیمکدر
صیرورت معناسنه دامن صحبت بیانیه (بکذاشت فعل ماضی براقدی
دیمکدر (ترانه ایرلمق معناسنه اسم مصدردر (راه رفتن بیانیه (بر
حرف تأکید (داشت طوتدی دیمکدر (محصول ترکیب) جناب
حق جل وعلا بو آیتله مراد ایدریارین قیامت کوننده دوستلرك

دوستلغی

دوستلغی دشمنلك رنكنه كلور یعنی دشمن اولور الا پرهیز كارلرك دوستلغی كه دوستلق اوزره‌مز باده اولور استم كه یار بن بزم محبتمزخلل طوتمه ودشمنلغه مبدل اوله بونی دیدی وصحبت اتكنی براقدی و بوترانه ایله كتمك یولینی طوتدی یعنی قطعه‌ٔ آتی مضمونی سویلیه‌رك كتدی كه بور باعیدر (رباعی) این عشق دوروزه را دلا باز كذار * كز عشق دوروزه برنمی آیدكار * عشق دوروزه بیـانیه (ها ادات مقدار (را ادات مفعول بوایكی كونلك عشق دیمكدر كه مدت قلیلدن عبارتدر (دلا الف حرف ندا (باز كذار ترك ایله دیمكدر (كز كه ازدن مخففدر (كه حرف تعلیل (بر حرف تأكیـد (نمی آید حاصل اولمز دیمكدر (كار ایش معناسنه‌در (محصول بیت) بوایكی كونلك عشقی ای كوكل ترك ایله یعنی عالم فناده اولان عشقی وازكل زیرا ایكی كونلك عشقدن نسنه حاصل اولماز * زآن سان عشقی كزین كه در روز شمار * باآن كیری قرار در روز قرار * زان سان انجلین دیمكدر (عشقی یا حرف وحـدت (كزین امر حاضر مفرد كاف عجمك ضمیله اختیـار ایله بكن دیمكدر (روزشمار یوم حساب معناسنه قیامتدن عبارتدر (با حرف مصاحبت (آن عشقه اشارتدر (كیری فعل مضارع مفرد مخاطب (قرار مفعولی (دار قرار آخرت دیمكدر (محصول بیت) انجلین برعشق اختیار ایله كه قیـامت كوننده انكله قرار طوته سین یعنی برعشق اختیـار ایله كه آخرتده ده انكله اوله سین (عروض) بور باعی شجرهٔ اخربدندر كه صدر وابتدا اخرب حشو اولنلر مقبوض ثانیـلر مكفوف عروض وضرب ازل بر مصراعی مفعول مفاعلن مفـاعیل فاع اولور (حكایت) یكی از دانشمنـدان كوید كه وقتی مجلس می داشتم ودر زمین دل مستمعـان تخم ارادت می كاشتم پیری ملازم مجلس می بود واز وظیفهٔ ملازمت تخـلف نمی نمود امادائم آه می زدواشك می ریخت ویك لحظـه آه واشكش ازهم نمی كسیخت روزی در خلوت اورا طلبیـدم وازوی موجب آنرا پرسـیدم كفت من مردی بودم كه غلامان وكنیزكان می خریدم ومی فروختم ووجه معاش خود را از بیع وشرای اندوختم روزی غلامی صغـیر * دانشمند دانش اسم مصـدر در (مند ادات نسبت عالمده مستعملدر الف نون ادات جمـع (كه حرف رابط (وقتی

با حرف وحدت (می ادات حکایه (مجلسیدن مراد مجلس علم ووعظ در
(زمین دل مستمعان مجازا بیانیه ولامیه (تخم ارادت بیانیه (می
ادات حکایه (کاشتم فعل ماضی متکلم وحده اکر ایدم دیمکدر (پیری
یا حرف وحدت (ملازم مجلس لامیه ملازم مداوم معناسنه در
(وظیفهٔ ملازمت مجازا بیانیه (تخلف تفعل بابندن مصدردر بو یله
یرلرده ترکدن کنایه در (می لر مجموعی ادات حکایه (ازهم بری برندن
(نمی کسیخت کاف عربینك ضمیله فعل نفی ماضی مفرد غائب اوزلمزدی
دیمکدر یعنی ایرلمزدی (روزی یا حرف وحدت (اورا پیری (طلبیدم
فعل ماضی متکلم وحده چاغردم دعوت ایلدم (وازوی پیردن
(موجب آزا کریه نك سببنی (پرسیدم فعل ماضی متکلم وحده سؤال
ایلدم دیمکدر (مردی یا حرف وحدت مرد رجل (معناسنه در
(بو دم ایدم (که حرف بیان (وجه سبب معناسنه (معاش کچینه
معناسنه در (خوده اضافت لامیه (اندوختم فعل ماضی متکلم وحده
قزانوردم دیمکدر (روزی وغلامی یالری وحدت (صغیر غلامك
صفتی (محصول ترکیب) علمادن بری دیرکه بروقت مجلس طوناردم
یعنی وعظ ونصیحت وتدریس ایدردم ودکلینلرك کوکلی زمیننه
ارادت تخمی اکردم بر پیر مجلسمه ملازم ایدی ووظیفهٔ ملازمتدن
تخلف کوسترمزدی حاصلی هر مجلسمزده بولنوردی برینی ترك
ایلمزدی اما دائما آه ایدردی وکوز یاشی دوککردی و بر لحظه
آه واشکی بری برندن ایرلمزدی برکون خلوته انی دعوت ایلدم یعنی
تنها یره چاغردم واول آه وکریه نك سببندن سؤال ایلدم دیدی
بن بر رجل ایدم که کوله لر وجاریه لر الوردم وصتاردم وکندو معاشمك
سببنی بیع وشرادن قزانوردم برکون برکوچك غلام (بیت) بلب چو
سکرناب و برخ چو ماه منیر * هنوز سکر اورا نشسته دایه زشیر *
بلب با حرف ظرف (چو ادات تشبیه (سکرناب بیانیه سکر سینك مضمومه
وکاف مشدده ایله عربیدر شین مفتوحه وکاف مخفف ایله فارسیدر
بونده عربی اولمق اولی در زیرا فارسی به شده یاقشمز غیر مشدده ده
وزنه کلمز (ناب خالص وصافی معناسنه در (برخ بلب اوزره معطوفدر
(هنوز الآن دیمکدر (سکر اورا (را حرف تخصیص (سکردن مراد

تشبیه سابق قرینه سیله دوداق مراددر (نشسته نون نافیه وشین مضمومه ایله ماضی منفیدن قسمدر یقمامش دیمکدر (دایه معروف (شیر سود دیمکدر (محصول بیت) غلام صغیری وصف ایدوب دیرکه دوداقده شکر کبی ویکاقده ماه منیر کبی الآن انك لبنی دایه سوددن یقه‌مش حاصلی آنه‌سی سودی اغزنده قوقر* بسیصد دینار بخریدم وذر تربیت او بسی سال رنج کشیدم چون شیوهٔ دلبری ودلداری بیاموخت وچهرهٔ شوخی وعیاری برافروخت یوسف وار بیازارش بردم وبرخریداران شمائل واخلاقش برشمردم ناکاه دیدم که درزی اهل صلاح نازنین سواری بلکه درخانهٔ زین زیبانکاری آنجا رسید وبکوشهٔ چشم آن غلام رابدید خودرا از بارکی درانداخت ودر پهلوی اومنزل ساخت برسید که چه نام داری واز کدام دیاری چه هنر می‌دانی وکدام کار توانی کرد* بسیصد دینار با حرف صله سیصد اوجیوز دیمکدر (بخریدم باء تأکید ایله فعل ماضی متکلم وحده الدم دیمکدر (در حرف ظرف (تربیت او مصدرك مفعولنه اضافتیدر انی تربیه‌ده (بسی سال چوق سنه (رنج زحمت (کشیدم فعل ماضی متکلم وحده چکدم دیمکدر (چون ادات تعلیل (شیوهٔ دلبری یا حرف مصدر اضافت لامیه یا بیانیه (دلداری دلبری کبیدر دلدار دلبر محبوبلره وصف طریقیله علم اولمشدر (شیوه ناز وکوزل حرکت معناسنه‌در (بیاموخت باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد غائب اوکرندی دیمکدر (چهرهٔ شوخی وعیاری شیوهٔ دلبری ودلداری کبیدر (شوخ بونده کوزل معناسنه‌در مجازا عیارده بویله (برافروخت بر حرف تأکید یارلدی دیمکدر یعنی شعله لندی (وار ادات تشبیه بیازارش با حرف صله شین غلامه راجعدر (بردم فعل ماضی متکلم وحده ایلتدیم (بر حرف صله (خریداران الف نون ادات جمع آلیجیلر یعنی مشتریلره دیمکدر (شمائل حسن صورت دیمکدر (اخلاق خلقك جمعیدر (بر حرف تأکید (شمردم فعل ماضی متکلم وحده تعداد ایلدم (درزی اهل صلاح بیانیه‌لردر (زی یاء مشدده ایله کسوت وقیافت معناسنه در (سواری یا حرف وحدت (نازنینك صفتیدر (بلکه ادات اضراب (درخانهٔ زین اکرخانه سنده دیمکدر (زیبا یقشقلی دیمکدر (نکاری

یا حرف وحدت (نکار کوزل معناسنه در (انجا اول محله (رسید فعل ماضی مفرد غائب ایرشدی دیمکدر (بکوشهٔ چشم با حرف مصاحبت اضافت بیانیه (رالر ادات مفعول(بارکی باء عربی وکاف عجمیله ایو آت معناسنه در (انداخت فعل ماضی مفرد اتدی دیمکدر (پهلوی وی لامیه پهلوبان دیمکدر (ساخت فعل ماضی دوزدی دیمکدر (داری فعل مضارع مخاطب (چه نام داری نه اد طوتارسین یعنی ادك ندر (کدام قنغی دیمکدر (دیاری یا حرف خطاب قنغی دیاردنسین (چه هنری دانی نه هنر بیلورسین (وکدام کاری توانی کرد قنغی ایشی ایشلیکه قادرسین دیمکدر (محصول ترکیب) اول غلام صغیری اوجیوزالتونه الدم وانی تربیه ده چوق زحمت چکدم چونکه دلبرلك ودلدارلق حرکت واسلوبنی اوکرندی وعیارلق وکوزللك چهره سی شعله لندی یعنی حسن جمال صاحبی اولدی یوسف کبی بازاره ایلتدم ومشتریلره انك شمائل واخلاقنی تعداد ایلدم ناکاه کوردمکه اهل صلاح کسوتنده برسوار نازنین بلکه اکرخانه سنده بریاقشقلی محبوب اول محله ایرشدی وکوز اوجیله اول غلامی کوردی کندی اتندن ایندی وغلامك یاننده منزل دوزدی حاصلی اوتوردی سؤال ایلدیکه ادك ندر وقنغی دیاردنسین نه هنر بیلورسین وقنغی کاری ایلمکه قادرسین * آنکاه روی بمن آورد وا زثمن وی سؤال کرد کفتم اکرچه درحسن وجمال یکدینارست اما بهای وی هزار دینار کامل عیارست هیچ نکفت واز حاضران در نهفت دست بدست غلام بردو چیزی بدست وی سپرد بعد از رفتن انرا وزن کردم صد دینار بود روز دوم وسوم همین دستورعمل کرد وهمین معامله پیش آورد ومبلغ آنچه بغلام داده بود بسیصد دینار رسید * (آنکاه بونده اندنصکره دیمکدر (روی آوردك مفعول صریحی (بمن (باحرف صله بوزینی بکا کتوردی یعنی بکا توجه ایلدی (ثمن وی لامیه ثمن بها معناسنه در وی (ضمیری غلامه راجعدر (در نهفت کیزلیجه دیمکدر (بدست غلام لامیه باحرف صله (برد فعل ماضی مفرد غائب ایلتدی دیمکدر (بدست وی بدست غلام کبی (سپرد فعل ماضی مفرد غائب اصمرلدی دیمکدر اما بونده ویردی دیمکدر

(بعد از رفتن کند کد نصکره (آن چیزه اشارتدر (را ادات مفعول (همین هم ایله ایندن هر کیدر بنه بودیمکدر (دستور دالك ضمیله قانون واسلوب دیمکدر (پیش آورد عادت ایلدی دیمکدر (بغلام باحرف صله (داده بود و یرمش ایدی (رسید ایرشدی (محصول ترکیب) غلامك اسم وزسمنی وصنعت وهنزینی سؤالدن صکره بکا توجه ایلدی وغلامك بهاسندن سؤال ایلدی دیدم حسن وجالده بر التوندر اما انك بهاسی کامل العیار بیك التوندر هیچ سویلدی وحاضرلردن کیز لیجه الینی غلامك الینه ایلتدی یعنی اوزاندی و برنسنه انك الینه ویردی کند کدنصکره انی وزن ایلدم بوز التون ایدی ایکنجی واوچنجی کون ینه بو اسلوبی عمل ایلدی و ینه بومعامله یی عادت ایلدی وغلامه ویردیکی مبلغ اوجیوز دیناره ایرشدی * باخود کفتم مایهٔ آن غلام را تمام اداکرد همانا که اورا باین غلام تعلق خاطری شده است و برادای آنچه کفتم قدرت ندارد چون وی روان شدو من نیز بی وقوف درعقب وی بشتافتم چند آنکه خانهٔ ویرا یافتم چون شب در آمد برخواستم آن غلام را بجامهای نفیس یاراستم و ببویها خوش معطر کردانیدم وبدرخانهٔ آن جوان رسانیدم در بکوفتم * باخود کندومه (کفتم دیدم (مایهٔ آن غلام را را ادات مفعول (مایه اصل دیمکدر اضافت لامیه غلامك سرمایه سنی (بتمام تماما دیمکدر (اداکرد ادا ایلدی (همانا که بکزرکه دیمکدر (اورا راحرف تخصیص انك دیمکدر (باین غلام باحرف صله (شده ماضیدن قسمدر اولمش معناسنه (برحرف صله (ادای انجه لامیه اول نسنه نك اداسنه دیمکدر (قدرت ندارد قدرتی یوقدر دیمکدر (روان شد کتدی دیمکدر (من نیز بن دخی (بی وقوف اکلنمك سزین (بشتافتم فعل ماضی متکلم وحده سکرتدم دیمکدر (خانهٔ ویرا را ادات مفعول اضافت لامیه (یافتم بولدم دیمدر (چون حرف تعلیل (درحرف تأکید (آمد کلدی دیمکدر (برخاستم فعل ماضی متکلم وحده قالقدم دیمکدر (را ادات مفعول (بجامها نفیس بیانیه باحرف مصاحبت (ها ادات جمع نفیس اعلا دیمکدر (بیاراستم باء تأکید ایله فعل ماضی متکلم وحده بزەدم دیمکدر (ببویهای خوش جامهای نفیس کبی (معطر کردانیدم

قوقوتدم دیمکدر (بدرخانهٔ آن جوان لامیه لردر (با حرف صله (رسانیدم فعل ماضی متعدی مفرد غائب ایرشدردم دیمکدر (درقپو دیمکدر (بکوفتم باء تأکید ایله فعل ماضی متکلم وحده دوکدم دیمکدر (محصول ترکیب) کندو کندومه دیدم غلامك سرمایه سنی تماما ادا ایلدی بکزرکه انك بوغلامه تعلق خاطری اولمشدر یعنی علاقه ایلمشدروسو بلدیکم شیء ادایه قدرتی بوقدر یعنی استدیکم بیك التونی ویرمکه قدرتی بوقدر چون اول جوان کندی بندنی اکلمك سزین انك عقبنده سکرتدم حاصلی آردیصره تعقیب ایتدم اول قدرکه انك خانه سنی بولدم چونکه کیجه کلدی یعنی اولدی قالقدم اول غلامی نفیس جامه لر ایله بزه دم وکوزل قوقولر ایله قوقوتدم واول جوانك خانه سی قپوسنه ایرشدم قپوبی دوکدم * بکشاد وبیرون آمد چون مارا بدید مبهوت شدو انالله وانا الیه راجعون کفت پس پرسید که شمارا چه آورده است ویمن که راهمونی کرده است گفتم بعضی از ابنای ملوك این غلامرا خریداری کردند وبیع بچیزی قرار نیافت ترسیدم که امشب قصد این غلام کنند ویرا بتو سپارم تا امشب در پناه تو ایمن خواب کند * بکشاد باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد غائب آچدی دیمکدر (بیرون آمد چقدی دیمکدر (چون حرف تعلیل (مارا ادات مفعول بری دیمکدر (بدید باء تأکید ایله کوردی دیمکدر (مبهوت اسم مفعولدر کمال حیرت واضطراب ایله کلامه قادر اولمقده استعمال اولنور (شمارا شیء اضمیر جمع خطاب را ادات مفعول سزی دیمکدر (چه آورده است نه کتورمشدر (بمن باحرف صله بکا دیمکدر (که کیم دیمکدر (راه نمون وصف ترکیبیدر یول کوستریجی معناسنه (یاحرف مصدر (ابناء ابنك جمعیدر (ملوکه اضافت بیانیه (را ادات صله (خریدار وصف ترکیبیدر آلیجی معناسنه (یاحرف مصدر (کردند فعل ماضی جمع غائب ایلدیلر دیمکدر (بیع صاتی یعنی بازارلق (برحرف استعلا (چیز نسنه دیمکدر (یاحرف وحدت (نیافت فعل نفی ماضی مفرد بولمدی دیمکدر ترسیدم ماضی متکلم وحده قورقدم دیمکدر (که حرف بیان (امشب بوکیجه (قصد این غلام مصدرك مفعولنه در (کنند فعل ماضی جمع غائب ایلیدلر دیمکدر (وی ضمیری غلامه راجعدر (را ادات مفعول

(بتو با حرف صله (سپارم فعل مضارع متكلم وحده اصمرليم ديمكدر
(تا حرف تعليل (پناه تو لاميه سنك حفظكده (خواب كند اويويه
(محصول تركيب) اول جوان قپوبى آچدى وچقدى چونكه بزى كوردى
متحير ومبهوت اولدى انا لله وانا اليه راجعون ديدى يعنى بومصيبت
محلنده استعمال اولنان كلام شريفى اوقودى سؤال اولنور محبوبك تشريفى
مصيبت دكل بلكه مسرت عظمادر نه كونه استرجاع اولنور جوابنده
دينلوركه خلاف مأمول اولان مسرتك فجأسى دخى مصيبتدر حتى
شادمرك بونده ظهور ايدر هلا كه مؤديدر دخى نيجه نيجه مضراتى
واردركه دعاء فخر عالم صلى الله عليه وسلمده اعوذ بالله من فجأة الخير
واقع اولمشدر صكره سؤال ايلديكه سزى نه كتورمشدر يعنى نه سبب
اولديكه كلديكز حاصلى نه روزكار اندى و بكاكيم يول كوستريجيلك
ايلمشدر يعنى بنم خانه مه كيم دلالت ايلدى ديدم ملوك اولادلرندن
بعضيسى بوغلامه اليجيلق ايلديلر و بازارلق برشى اوزره قرار بولدى
قورقدم كه بو كيجه بوغلامه قصد ايليه لر غلامى سكا اصمرليم تاكيم
سنك حفظكده امين اويويه * كفت توهم درآى و باوى باش كفتم مرا مهم
مهم ضرورى در پيش است كه اينجا نمى توانم بود غلام را بوى كذاشتم
ومن بركشتم چون بخانه رسيدم ودر بستم و برسر بستر بنشستم دران
انديشه كه امشب ميان ايشان چون بكزرد ومصاحبت ايشان برچه
قرار كيرد ناكاه شنيدم كه آوازدر برآمد وغلام ازعقب آوازدر آمد
لرزان وكريان * كفت جوان ديدى (هم دخى ديمكدر (توهم سندخى
(در حرف تأكيد (آى الف ممدوده ايله آمدن ياخود آيدن مصدرندن
امر در كل ديمك (با حرف مصاحبت (وى ضميرى غلامه راجعدر
(باش امر حاضر مفرد اول ديمكدر (را حرف تخصيص (مهم ضرورى
موصوفك صفته اضافتى قبيلندندر (يا حرف نسبت ترك اولنميه جق
ايش (در پيش است حسب اللغه فتحه ده در ديمكدر اما مجرد اثباتدن كنايه در
واردر ديمك اولور (كه حرف رابط (اينجا بومحلده (نمى توانم بود
اولمغه قادر اولەمم ديمكدر (را ادات مفعول (بوى با حرف صله جوانه
ديمكدر (بكذاشتم باء تأكيد ايله فعل ماضى متكلم وحده براقدم ديمكدر
بركشتمده بو يله دوندم ديمكدر (چون حرف تعليل (با حرف صله

(رسیدم فعل ماضی متکلم وحده ایرشدم دیمکدر (بیستم باء تأکید ایله بغلدم دیمکدر (بستر باء عجمك کسریله دوشك دیمکدر (بر حرف صله (سر بستر لامیه) بنشستم باء تأکید ایله فعل ماضی متکلم وحده اوتوردم دیمکدر (دران اندیشه که اول فکرده که (امشب بو کیجه (میان ایشان لامیه (چون روم ضمیله ادات استفهام نیجه دیمکدر (بکذرد باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد غائب طوتار دیمکدر (آوازدر بیانیه قپوسسی (برآمد ظاهر اولدی (عقب آواز لامیه (در آمد کیردی (لرزان وکیریان صفت مشبهه‌لردر تتریه رك واغلیه‌رق دیمکدر (محصول ترکیب) جوان دیدی سن دخی کل وغلام ایله اول دیدم بنم ضرورئ ایشم واردرکه بوراده اولنغه قادر اولهم غلامی اکا براقدم وبن دوندم چونکه خانه‌یه ایرشدم وقپویی بغلدم ودوشك اوجونه اوتوردم اول فکرده که یعنی انی فکر ایدر دمکه بوکیجه انلرك بینی نیجه بکر وصحبتلری نه اوزره قرار طوتر ناکاه قپو اوازی ظاهر اولدی وغلام آوازك اردندن تتریه رك واغلیه رق کیردی * کفتم تراچه بوده است ودر صحبت آن جوان چه رو نموده است که بدین حال می آیی غلام کفت ان جوآن مرد بمرد وجان بجانان سپرد کفتم سبحان الله آن چه کونه بود کفت چون تو برفتی ومرا بخانه درون برد و برای من طعام آورد چون طعام خوردم ودست بشستم از برای من بستر انداخت ومشك وکلاب بمن زد ومرا بخوابانید * ترا را حرف صله سکا دیمکدر (چه بوده است نه اولمشدر (در حرف ظرف (صحبت آن جوان لامیه (چه رو نموده است نه واقع اولمشدر (که حرف بیان (باحرف مصاحبت (می آیی فعل مضارع مخاطب کلورسین (بمرد باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد غائب اولدی دیمکدر (بجانان با حرف صله (سپرد فعل ماضی مفرد غائب اصمرلدی (سبحان الله محل تعجبده استعمال اولنور (چه کونه بود نه کونه اولدی دیمکدر (چون حرف تعلیل (برفتی باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد مخاطب کتدك دیمکدر (مرا را ادات مفعول (با حرف صله (خانه درون اوایچی دیمکدر (برد فعل ماضی مفرد غائب ایلتدی دیمکدر (برای من بنم ایچون (آورد فعل ماضی مفرد غائب کتوردی

دیمکدر (چون حرف تعلیل (خوردم فعـل ماضی متکلم وحده ییدم
دیمکدر (بشستم باء تأکید ایله فعل ماضی متکلم وحده ییقه‌دم دیمکدر
(از برای من بنم ایچون دیمکـدر (بستر دوشك دیمکدر (انداخت
فعـل ماضی مفرد غائب اتدی دیمکدر (زد فعـل ماضی مفرد غائب
اوردی دیمکدر اما بونده سوردی معناسنه در (مرا را ادات مفعول
(بخوابانید باء تأکید ایله فعل ماضی متعـدی مفرد غائب یاتوردی
دیمکدر (محصول ترکیب) غلامی بو یله لرزان وکریان کورنجه دیدم
سکا نه اولمشـدر واول جوانك صحبتنده نه یوز کوسترمشدر حاصلی
ینکزده برمنافسه‌می واقع اولدی یاخود یار واغیاردن برکیسه مانعمی
اولدی که بو حالله کاورسین غلام دیدی اول جوانمرد اولدی وجانی
جنانه اصمرلدی دیدم سبحان الله نه کونه اولدی دیدی چونکه سن
کتدك بنی اوك ایچنـه ایلتدی و بنم ایچون طعام کتوردی چونکه
طعامی ییدم والم ییقه‌دم بنم ایچون دوشاك اتدی یعنی دوشادی و بنم
اوزریمه مشـك وکلاب سوردی و بنی یاتوردی * بعـد از آن آمد
وانکشت بر رخساره من نهاد وکفت سبحـان الله این چه خوبست
وچه محبوب ومرغوب وچه ناخوشست انچه نفس من میخواهد ودر
هوای آن می کاهد وعقوبت خدای تعالی از همه سخترست وکرفتار
باآن از همه کس بد بخت تر بعد از آن کفت انا لله وانا الیه راجعون *
انکشت همزه‌نك فتحی نونك سکونیله وکاف عجمینك ضمیله پارمق دیمکدر
(رخساره یکاق دیمکدر (منه اضافت لامیه (نهاد فعـل ماضی مفرد
غائب قودی دیمکدر (نفس من لامیه (می خواهد فعل مضارع مفرد
غائب استر دیمکدر (هوای آنده لامیه هواهوس معنـاسنه‌در (کاهد
فعل مضارع مفرد غائب بونده اضطراب چکر معناسنه‌در (عقوبت
خدای لامیه (از همه مجموعنـدن (سخترست مشکلدر (کرفتـار
وصف ترکیبیدر طوتقون دیمکدر (با آن باحرف صله آن هوای نفسه
اشارتدر (محصول ترکیب) اندن صکره یعنی بنی بو یله اعزاز واکرام ایله
یاتوردقدن صکره کلدی و پارمغن بنم یکاغم اوزره قودی ودیدی
سبحـان الله بونه کوزلدر ونه محبوب ومرغوبدر ونه کوتودر اول
نسنه که بنم نفسم استر وانك هوسنده اضطراب چکر والله تعـالی‌نك

صفوتی مجموعندن مشکلرکدنو واکا کرفتار اولوب طوتقون اولان مجموع ناسدن بدبخت رکدر بوندن صکره انا لله وانا الیه راجعون دیدی* دیکر باره انکشت بررخساره من نهاد وکفت که کواهی می دهم که این بغایت جمیلست و بنهایت آمال وامانی دلیل اما عفت و پاکی ازان اجملست وثواب موعود بران از همه در جمال اکمل پس بیفتاد چون اورا بجنبانیدم مرده بود وپی نعیات جاودانی برده* دیکر باره برکره دخی دیمکدر (کواهی یا حرف مصدر کواه کاف عجمك ضمیله شاهد دیمکدر (می دهم فعل مضارع متکلم وحده وبریرم دیمکدر بونده ایدرم دیمکده مستعملدر (که حرف بیان (این غلامه اشارتدر (بغایت با حرف مصاحبت (جمیل کوزل دیمکدر (بنهایت با حرف صله (آماله اضافت لامیه آمال امل جمعیدر استکلر دیمکدر (امانی یاء مصدریه ایله عصمت معناسنه در (دلیل معروف (عفت معروف (پاکی یاء مصدریه ایله عطف تفسیریدر (اجمل اسم تفضیل کوزلرك دیمکدر (ثواب موعود بیانیه موعود اسم مفعول وعد اولنمش دیمکدر (بران بر حرف صله آن عفت و پاکی یه اشارتدر (جمال کوزللك (اکمل اجمل کبی کاملرك دیمکدر (پس صکره دیمکدر (بیفتاد باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد غائب دوشدی دیمکدر (چون حرف تعلیل (اورا جوانی (بجنبانیدم باء تأکید ایله فعل ماضی متکلم وحده اوینا تدم دیمکدر یعنی دپرتدم (مرده بود اولمش ایدی (پی پایدن مخففدر (نعیات جاودانی با حرف صله اضافت بیانیه یا حرف نسبت (برده ماضیدن قسمدر ایلتمش دیمکدر (محصول ترکیب) برکره دخی بنم یکاغیمه پارمق قودی ودیدی شهادت ایدرمکه بو غایت کوزلدر وارزولرك وعصمت و پرهیز کارلغك نهایتنه دلیلدر یعنی زهد وتقوی بو که تحمل ایلمز نهایت بولور اما عفت و پاکلك اروزی نفسانیدن کوزلرکدر واول پاکلکه وعد اولان ثواب مجموعندن کوزللکده اکملدر بوندن صکره جوان دوشدی چونکه انی دپرتدم وتحرکت ایتدر دم اولمش وقدمی ابدی حیاته ایلتمش* پیر کفت که این همه کریهٔ من بر یاد آن جوانست که هرکز عفت ونظافت ولطف وظرافت وی از خاطر من غائب نمی شود وحسن

شمائل

شمائل ولطف محسائل اواز نظرمن نمی رود تاباشم این ماه خواهم سپرد وچون بمیرم بدین حال بخواهم مرد * که حرف بیان (کریهٔ من لامیه (یاد آن جولان ده بو یله اول جولانك یادی ایله دیمکدر (که حرف تعلیل (عفت پاکلك (نظافت ده بو یله (لطف وظرافت معروف (ویه اضافت لامیه (شمائل اوصاف معناسنه در (مخائل بونده طرز وطور دیمکدر (تا حرف توقیت (باشم معناده اولم دیمکدر اما استعمالده صاغ اولم دیمکدر (سپرد سینك کسریله فعل ماضی مفرد بونده مصدر معناسنه در زیرا مضارعه مقارندر اباق باصمق استرم (چون حرف تعلیل (مرد سپرد کبی (محصول ترکیب) یرد یدیکه بو بنم محبوبمن کریه م اول جولانی ذکر ایله دیر یعنی خاطریمه کلدکجه اغلرم زیرا بو وقت انك عفت ونظافتی والطف وظرافتی بنم خاطرمدن غائب اولمز وانك کوزل اخلاق والطیف طرز وطوری نظرمدن کتمز مادامکه صاغ اولم بو یوله اباق باصمق استرم یعنی بو طریقه سالك اولمغی ارزو ایدرم وچونکه اولم بو حال ایله وفات ایتمك استرم (قطعه)

یاد چون رفت آن بخوبی از همه عالم فزون * درفراقش ازهمه عالم فزون خواهم گریست * چون حرف تعلیل (رفت فعل ماضی مفرد کتدی دیمکدر (آن بخوبی ازهمه عالم فزون جمله در یارك صفتیدر (بخوبی با حرف ظرف یا حرف مصدر فزون زیاده دیمکدر (ش ضمیری یاره راجعدر (خواهم گریست اغلسم کرك دیمکدر (محصول بیت) مجموع عالمدن کوزللکده زیاده اولان یار چونکه کتدی انك فراقنده مجموع عالمدن زیاده اغلسم کرك * ریزد اکنون خون دل از کونهٔ زردم شمائل * چون روم در خاك هم زین کونه خون خواهم گریست * ریزد فعل مضارع مفرد لازمله متعدی بیننده مشترکدر دوکیلور دوکلك اولور (اکنون الآن دیمکدر (خون دل بیانیه خون قان دیمکدر (کونه رنك معناسنه در اما بونده لون انسانی اکثریا چهره ده اظهر اولدیغندن چهره معناسنه در (زرده اضافت بیانیه (میم ضمیر متکلم (با حرف صله (چون حرف تعلیل (روم فعل مضارع متکلم وحده (زین کونه تشبیه ده مبالغه در ابوناك کبی دیمك اولور (محصول بیت) کوکل قانی دوکیلور الآن بنم صاری چهره مدن

طبراغه چونکه طپراغه کیده م یعنی قوت اولام بونك کبی اغلسم کرك حاصلی الآن دنیاده نه شکل قان اغلرسم آخرتده ده قان اغلسم کرك (عروض) بو قطعه رمل مثمن در که بالکز عروض و ضربنده قصر گلوب فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات اولمشدر (حکایت) جوانی سلیل نام از سلالهٔ کرام در قبائل عرب بکمال ادب مشهور بود و در بیشهٔ شیران و معرکهٔ دلیران از ضعف و سستی دور و در دل از دختر عم هوایی داشت مراز وسوسهٔ عشق او سودایی عمرها رنج طلب برد تا بمطلوب رسید و ضربت عشق خورد تا جمال معشوق بدید هنوز در بزم وصال جای کرم نکرده بود و از جام وصال جرعهٔ بیش نخورده عزیمت آنش برخواست که از ان منزل در جای دیگر مقام کند و در موطن ثلاثه تو آرام کیرد * جوانی یا حرف وحدت (سلاله ضم سین ایله نسل معناسنه در (کرامه اضافت صفتیه در (قبائل عرب بیانیه قبائل قبیله نك جمعیدر (بکمال با حرف مصاحبت (بیشه بیاء عربیله مبشه معناسنه در (شیرانه اضافت لامیه (معرکهٔ دلیران ده بویله شیر زوم کسریله ارسلان دیمکدر الف نون ادات جمع (معرکه اسم مکاندر جنك یری دیمکدر (دلیر بهادر دیمکدر الف نون معروف (ضعف ده معروف (سستی یا حرف مصدر سست کوشك معناسنه در که ضعفه عطف تفسیری واقع اولمشدر (دور اوزاق معناسنه در (دختر عم بیانیه دختر قز دیمکدر عم معروف (هوایی یا حرف وحدت هوا سودا معناسنه در (داشت معلوم که مجرد اثبات ایچوندر (وسوسهٔ عشق بیانیه (سودایی یا حرف وحدت (عمرها ها ادات جمع عمر سنه دن عبارتدر (رنج طلب بیانیه (برد فعل ماضی مفرد ایلتدی یعنی چکدی دیمکدر (تا حرف انتها (بمطلوب با حرف صله (رسید فعل ماضی ایرشدی دیمکدر (ضربت تا اسلوب عجم اوزره طویل یاز یلور کونك دیمکدر اما بویله یازده مختنده مستعملدر (عشقه اضافت لامیه خورد فعل ماضی مفرد یدی دیمکدر (تا حرف انتها (جمال معشوق لامیه (بدید باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد کوردی دیمکدر (هنوز الآن دیمکدر (بزم وصال بیانیه (کرم کاف عجمك فتحیله صیجق دیمکدر (نکرده فعل ماضی منفیمن قسمدر (جای نکرده نك مفعولی (بود ادات

ماضی

ماضی یرینی اصیجق ایلمشی ایدی یعنی ایصمامش ایدی دیمکدر (جام وصال بیانیه جام قدح دیمکدر (جرعهٔ باحرف وحذف همزه توسل جرعه جیمك ضمیله دیبنده قلان تورتی یه دیرلر (پیش باء عربیله زیاده مناسبنده در (نخورده ماضی منفیدن فعلدر ایچمامش دیمکدر قاعدهٔ مجمع اوزره بود مقدردر (عزیمت آن مصدر لیٔ فاعلنه در (شین ضمیر جوانه راجعدر جوانماول عزیمت دیمکدر (محصول ترکیب) سلیل نام برجوان سلالهٔ کرامدن عرب قبیله لرندن کال ادب ایله مشهور ایدی وار صلالرمیشه سیندهبهادر لری وعرکه سنه ضعف وکوشکلکیدن دورایدی حاصلی بهادرلقده غایت دلاورایدی وکوکلنده عمیسی قرندن هوانسی ولتك باشنده وسوسهٔ عشقیدن سوداسی وار ایدی حاصلی عمی قزینه عاشق ایدی نیجه سنهلر ارامق زحمتی چکدی تاکیم مطلوبه ایرشدی وعشق کوننکی بدی رنج ومشقت چکسدی تاکیم معشوقك جمالنی کوردی یعنی مطلوبه واصل اولوب جمال محبوبی کورنجه دلك نیجه زحمت ومشقتلر چکدی هنوز وصال برمنسده برینی ایصتمش ایدی ووصال جامندن بر جرعه زباده ایچمش ایدی حاصلی بروفق دلخواه کامی آلمدن تا اول عزیمت ظاهر اولدیکه اول منزلدن غیری برده مقام ایلیه وتازه رلك برموطلنده قرار طوته حاصلی تبدیل مکان ایلکه عزیمت ایلدی *آن ماه رادر عماری نشاند وعماری راباان راه که دلش میخواست براند چون یك مرحله ببرید بجای خوش ومنزل دلکش رسید نزول کرد وعماری دافرود آورد ناکاه دید که ازیك جانب سی سوار آشکار شد ند برخاست وسلاح بربست ودرخانهٔ زین نشست چون نزدیك آمد دانست که دشمنان وی اند بمقابله ومقاتلهٔ ایشان مشغول کشت وبیشتر ایشان راکشت اما زخمهای کاری خورد به پیش دختر عم باز کشت وکفت * را ادات مفعول (در حرف صله (عماری عینك کسیریله اورتولو محفهیه دیرلر عربیه دخی اطلاق اولنور (نشاند فعل ماضی مفرد بندردی دیمکدر (را ادات مفعول (باحرف صله (که حرف رابط (شین ضمیر جوانه راجعدر (می حرف حکایه (خواست فعل ماضی مفرد دیلرایدی دیمکدر (براند باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد قطع ایلدی دیمکدر (باحرف صله (جای خوش موصوفك صفتنه

اضافتیدر (منزل دلکش ده بویله دلکش وصف ترکیبیدر کوکل چکیجی مفرح معناسنه (رسید ایرشدی (نزول کرد ایندی (را ادات مفعول فروآورد ایندردی (سی سوار اوتوز آتلی (برخاست قالقدی (بربست بغلدی (در حرف صله (خانهٔ زین پیانیه زین اکر دیمکدر (نشست فعل ماضی مفرد غائب اوتوردی دیمکدر (دانست بیلدی (که حرف بیان (دشمنان وی لامیه (اند ادات جمع خبر (کشت اولدی دیمکدر کافک فتحیله (بیشتر باء عربیله چوق معناسنه‌در (ایشانه اضافت لامیه ایشانی سواره راجعدر (را ادات مفعول (کشت کاف عربک ضمیله فعل ماضی مفرد اولدردی دیمکدر (زخم یاره (ها ادات جمع (کاری یاء نسبی ایله مؤثر دیمکدر (زخمهای کاری مؤثر ومولم یاره‌لر دیمک اولور (خورد فعل ماضی مفرد یدی دیمکدر (با حرف صله (پیش قیت دیمکدر (بازگشت دوندی دیمکدر (محصول ترکیب) نیت سفر ایلدی واول ماهی محفه‌یی بندردی ومحفه‌یی اول بوله که استدی ایدی سوردی یعنی مراد ایلدیکی محله روانه اولدی چونکه بر مرحله قطع ایلدی برخوش محله ومفرح منزله ایرشدی واندی ومحفه‌یی ایندردی ناکاه کوردیکه برجانبدن اوتوز آتلی آشکار اولدیلر قالقدی وسلاحنی بغلندی واکر خانه‌سنه اوتوردی چونکه یقین کلدیلر بیلدیکه انلر دشمنلریدر انلرک مقابله ومقاتله‌سنه مشغول اولدی وانلرک اکثریسنی قتل ایلدی اما مؤثر زخملر یدی دختر عمک یانه رجوع ایلدی کلدی ودیدی (رباعی) آمد ز عدو بکشتن من خبری * بنشین که ببینمت بحسرت نظری * بکشتن من با حرف صله کشتن بونده لازم معناسنه‌در اضافت فاعلنه‌در بنم اولمکلکمه دیمکدر (یا حرف وحدت (بنشین باء تأکید ایله امر حاضر مفرد اوتور دیمکدر (که حرف تعلیل (بینم فعل مضارع متکلم وحده (تا حرف خطاب سنی کوره‌یم دیمکدر (با حرف مصاحبت (یا حرف وحدت (محصول بیت) عدودن بنم اولمکلکمه برخبر کلدی خبردن مراد جراحتدر اوتور که سنی بر حسرت نظر ایله کوره‌یم * ریزم خونت که تا چو خونم ریزند * تا که زلبت کام نکیرد دکری * ریزم فعل مضارع متکلم وحده دوکرم دیمکدر (خونت مفعولی (که حرف بیان (تا حرف تعلیل

(چو ادات تشبيه (خونم ريزند لك مفعولى (ريزند فعل مضارع جمع
غائب (تاكه ادات تعليل (كام مراد (نكيرد فعل مضارع منفى طوتميه
يعنى آلميه ديمكدر (محصول بيت) سنك قانكى دوكرم تاكيم بنم قانمى
دوكدكلرى كبى تا كه سنك ليكدن غيريسى مراد آلميه حاصلى بندن
صكره يادال دكسون ايچون سنك قانكى دوكرم (عروض) بور باعى
شجره اخرب اوزانندن اخرب مقبوض مكفوف مجبوبدر كه بر مصراعى
مفعول مفاعلن مفاعيل فعل اولور* دختر كفت والله اكر تو خون من
نريزى من خون خود خواهم ريخت و با خون تو خواهم آميخت اما آن به
كه تو پيش دستى واين عقده از دل خود بكشايى سليل برخواست واين ترانه
آغاز كرد كه * خون من لاميه (خون خود ده بويله (ريخت وآميخت
ماضيلردر مصدر معناسنه كلشلردر دوكسم كرك قارشدرسم كرك ديمك
اولور (پيش دست وصف تركيبيدر الى ايلرى ديمكدر (يا حرف مصدر
تقدم وسبقت ديمك اولور (نمايى فعل مضارع مفرد مخاطب كوسترسين
ديمكدر (بعض نسخه ده كنى واقعدر ايليه سين ديمكدر عقده
اصطلاحاتده مشكل ديمكدر (را ادات مفعول (بكشايى باء تأكيد ايله
فعل مضارع مفرد مخاطب آچه سين ديمكدر (برخاست فعل ماضى
قالقدى ديمكدر (كه حرف بيان (محصول تركيب) قيز ديدى والله
اكر سن بنم قانمى دوكمزسك بن كندو قانمى دوكسم كرك وسنك قانك
ايله قارشدرسم كرك اما اول اعلادر كه سن سبقت وتقدم ايده سين و بو
مشكلى كوكلكدن آچه سين يعنى بكا يادال دوقنمق مشكلنى دفع ايده سين
سليل قالقدى و بو ترانه يه اغاز ايلدى كه (بيت) از كشتئ نادرست
اين چرخ درشت* بنكر كه مرا چه سان بخاك آمد پشت* كشتى كاف
عربك ضميله كورش ديمكدر (نادرست اضافت صفتنه در (نا حرف
توصيف نفى درست بتون وصحيح ديمكدر (اين چرخه اضافت
موصوفه در چرخك درشته صفتنه درشت درست وزننده ناهموار
ديمكدر (بنكر باء تأكيد ايله امر حاضر مفرد باق ديمكدر (كه حرف
بيان (مرا را حرف تخصيص (چه سان نه نك كبى يعنى نه كونه (بخاك
با حرف صله (پشت آرقه ديمكدر (محصول بيت) بو ناهموار اولان
چرخك صحيح وطوغرى اولمين كورشندن باق كه نه كونه ارقم يره كلدى

حاصلی بو چرخ کج رفتار بنی نه کونه مغلوب وزبون ایلدی (بعض نسخه‌ده کشتی یرینه کشتن واقع اولمشدر دونمك معناسنه در کافك فتحیله یعنی چرخك ناهموارد ورانندن * آن کز ویم این نقد حیاتست بمشت * امروز بدست خود همی باید کشت * آن کز آن کس که از نقد برنده دن (میم ضمیر متکلم حیاته مصروف (نقد معروفدر (حیاته اضافت بیانیه (بمشت باحرف ظرف مشت آوج دیمکدر (بدست خود بیانیه (با حرف مصاحبت (باید کشت اولدرسم کرك دیمکدر (محصول بیت) اول کیمسه که بنم نقد حیاتم انك الندهدر یعنی بنم سبب حیاتم اولان کیمسه‌یی بوکون [illegible] دوالله اولدرسم کرك (عروض) بو رباعی بنه شجره اخرب اوزانندن اخرب مقبوض سالم مجبوبدر * پس برکلویی که آن اندزه کریبان رشك می برد واز غیرت عقد حمائل اشك می ریخت یك تیغ براندوآن شمع جهان افروزرا بیك دم بنشاند وروی خاك آلود خود رادرخون اومالید و بان سرخ روی بار دیکر روی دران سیه روزان آورد وچند تن دیکر راسر برداشت وآخر سر بنهاد وچون قوم سلیل ازین واقعه خبر یافتند جامه دران وموی کنان بشتافتند وآن هردو کشت را برمعتبار قبیله بردند دریك قبر بخاك سپردند * کلویی یا حرف وحدت کلو کاف عجمیله بوغز دیمکدر (زه کریبان لامیه زه زانك کسریله وهای اصلیه ایله بوغزه متصل اولان قیتاندر (رشك حسد دیمکدر (می ادات حکایه (برد بونده ایلردی دیمکدر فاعلی تحتنده سلیله راجعدر (غیرت عقد حمائل لامیه و بیانیه (عقد حمائل تعویذ ایچون تعلیق اولنان حمائلك ایپی وقیتانی وزنجیری هرنه ایسه مراد در حمائل باغنك غیرتندن دیمکدر (می ریخت دوکرایدی (براند فعل ماضی مفرد اوردی دیمکدر (بیك دم باحرف صله برنفسده دیمکدر (روی خاك آلوده خود بیانیه ولامیه خاك آلود وصف ترکیبیدر طپراغه بولشمش دیمکدر (را ادات مفعول (خون او لامیه او ضمیری دختره راجعدر (مالید فعل ماضی مفرد غائب سوردی دیمکدر (با حرف مصاحبت (سرخ روی وصف ترکیبیدر قزل یوزلی یعنی قانلی یوز ایله دیمکدر (بار دیکر برکره دخی (در حرف صله (سیه روز وصف ترکیبیدر قره کونلی بدبخت دیمکدر الف نون ادات جمع (آورد فعل ماضی مفرد غائب

كتوردى ديمكدر (چندتن ديكررا را حرف تخصيص برقچ تنك دخى (سر باشنى (برداشت قالدردى يعنى كسدى ديمكدر (واخر عاقبت (سر بنهاد باش قودى يعنى فوت اولدى (بعض نسخده بكذاشت واقعدر ترك ايلدى ديمكدر بو نسخه دخى اعلادر زيرا برداشته سجعدر (يافتند فعل ماضى جمع غائب بولديلر ديمكدر (جامه دران صفت مشبهدر اثوابن يرتهرق (موى كان ده بو يله قيلنى يعنى صاچن وصقالن يوله رق (بشتافتند باء تأكيد ايله فعل ماضى جمع غائب سكرتديلر ديمكدر (كشته كافك ضميله اولمش ديمكدر (راادات مفعول (برحرف صله (مقبار مزارلق ديمكدر قبيله به اضافت لاميه (بردند فعل ماضى جمع غائب ايلتديلر ديمكدر (دريك قبر برقبرده (بخاك طپراغه (سپردند اصمرلديلر (محصول تركيب) صكره يعنى بوزانه وبو رباعى بى اقودقدنصكره اول بر بوغز كه سليلانى بقمنك زهندن رشك ايدردى يعنى قسقنوردى وحائل باغنه غيرتندن اشك دوكر اغلردى حاصلى انلردن قسقنوركن بر طيغ اوردى واول جهانى شعله لندريجى شمعى برنفسده سو يوندردى وكندونك طپراغه بولشمش يوزينى دخترك قانته سوردى واول قاتلى يوز ايله سيه روزانه يوز كتوردى يعنى بنه توجه واقدام ايلدى و برقاج كيمسه نك باشنى كسدى وعاقبت باشنى براقدى چونكه سليلك قومى بو واقعه دن خبر آلديلر اثواب يرته رق وصاچ وصقال يوله رق قوبه ره رق سكرتديلر واول ايكى مقتولى قبيله نك مزارلغنه ايلتديلر و برقبرده طپراغه اصمرلديلر حاصلى ايكيسنى برقبره دفن ايتديلر (قطعـه) هرد و رازير زمين ازسرعزت برد ند * تانه در روز جزا خوار ودژم برخيزند * راادات مفعول (سرعزت بيانيه عزت اوجندن يعنى عزت ايله ديمكدر (بردند فعل ماضى جمع غائب ايلتديلر ديمكدر (تاحرف تعليل (نه حرف نفى خيزنده مصروف (دژم دالك كسرى وژاء عجمك فتحيله غصه لو ديمكدر (برحرف تأكيد (خيزند فعل مضارع جمع غائب قالقه لر ديمكدر (محصول بيت) هر ايكيسنى يرالتنه عزت ايله ايلتديلر تا كيم روز جزاده خور وغصه لو قالقميه لر * درته خاك بيك بسترشان جا كردند * تابهم شاد بخسبند وبهم برخيزند (نه تانك كسرى وهاء ملفوظه ايله ديب والت ديمكدر (بيك

باحرف ظرف (بستر دوشك (شان ضميری جمع (كردند فعل ماضی جمع غائب (تا حرف تعليل (بهم برابر (نخسبند باء تأكيد ايله فعل مضارع جمع غائب ياتهلر ديمكدر (بهم سابق كبی (برخيزند اسبق كبی (محصول بيت) طپراق التنده انلره بردوشكده بر ايلديلر تاكيم برابر شاد ياتهلر و برابر قالقهلر (عروض) بو قطعه بحر رملدندر صدر وابتدا سالم حشولر مخبون كه ثانی ساكنی حذفيدر ولمش عروض وضرب نه اصلم كه سبب آخره وشوب وتد قطع اولمش يعنی وتدك ساكنی دوشوب ماقبلنك متحركی ساكن اولمش برمصراعی فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن اولمش (حكايت) جوانی باكمال ادب باشتر ملقب بود دختری جميله از مهتران قبيله جيدا نام عاشق شد ورابطهٔ وداد وقاعدهٔ اتحاد ميان ايشان مستحكم كشت آن راز را از نزديك ودور می پوشيدند ودر اخفای آن حسب المقدور می كوشيدند اما بحكم آنكه كفته اند * (جوانی يا حرف وحدت (باحرف مصاحبت (كمال ادب يائيه (يائيه حرف مصاحبت (اشتر فتح همزه ايله علم رجل در (بر حرف صله (دختری يا حرف وحدت (جميله كوزل ديمكدر (مهتران قبيله لاميه (مه ميمك كسری وهاء اصليه ايله اولو ديمكدر (جيدا جيمك فتحی و يانك سكونيله علم مرأه در (رابطهٔ وداد لاميه (قاعدهٔ اتحاده بويله (وداد واوك كسريله محبت معناسنه در (اتحاد افتعال بابندن مصدردر برلشمك معناسنه (ميان ايشان لاميه (مستحكم قوی ديمكدر (كشت فعل ماضی مفرد اولدی ديمكدر (آن راز را ادات مفعول اول سری ديمكدر (نزديك يقين (دور اراق ديمكدر (می ادات حكايه (پوشيدند فعل ماضی جمع غائب اورترلر ديمكدر (اخفای آن لاميه لفی كيزلمه ده (حسب المقدور قادر اولديغی قدر ديمكدر (می كوشيدند سعی ايدرلردی ديمكدر (محصول تركيب) برجوان كمال ادب ايله اشتر ايله ملقب قبيله اولولرندن جيدا نام كوزل برقيزه عاشق اولدی ومحبت رابطه سی و برلشمك قاعده سی انلرك اراسنده قوی اولدی اول سری اوزاقدن ويقيندن اورترلردی وانی اخفاده قادر اولدقلری قدر سعی ايدرلردی حاصلی عشق ومحبتلرينی كمال مرتبه ده ستره سعی ايدرلردی اما اول سببدن كه ديمشلردر (بيت) عشق سريست كه كفتن

نتوان *بدوصد پرده نهفتن نتوان* عشق مبتدا (سر یست خبری (یا حرف وحدت (که حرف رابط (کفتن نتوان سو یلمك ممکن دکل (با حرف ظرف یا حرف مصاحبت (دوصد ایکی یوز (نهفتن نتوان کیزلمك ممکن دکل (محصول بیت) عشق برسردر که سو یلمك ممکن دکل که عاشق دائما سترینه سعی ایدر یاخود عشق دیدکلری شی لسان ایله تعبیر ممکن دکلدر ایکی یوز پرده درونندە یاخود ایکی یوز پرده ایله کیزلمك ممکن دکل اطوار واوضاعندن معلوم اولور (عروض) بو بیت عینیله قطعهٔ سابق کبیدر * عاقبت راز ایشان بروی روز افتاد وسر ایشان از نشیمن کمون با نجمن بروز آمد میان دوقوم ایشان جنکها انکیخته شد وخونها ریخته کشت قوم جیدا خیمهٔ توطن از آن دیار بر کنند وبار اقامت بدیار دیکر افکندند چون شداید فراق متمادی شد ودواعی اشتیاق متقاضی کشت روزی اشتر با یکی از دوستان خود کفت هیچ توانی که بامن بیایی ومرا در زیارت جیدا مددکاری نمایی که جان من در ارزوی وی بلب رسیده وروز من در مفارقت او بشب انجامیده * راز ایشان بیانیه (بروی روز افتاد فاش اولدی دیمکدن کنایتدر (سر ایشان لامیه انلرك سری دیمکدر نشیمن کمون مجازا بیانیه نشیمن اوتراق دیمکدر (کمون کاف ومیمك ضمه لریله کیزلنمك معناسنه عربیدر خفا اوتراغندن دیمکدر (با حرف صله (انجمن بروز مجازا بیانیه انجمن جمعیت معناسنه در (بروز وزن ومعناده ظهور کبیدر (میان دوقوم ایشان لامیه لردر (جنکها ها ادات جمع (انکیخته شد قوپدی دیمکدر (خونها جنکها کبی (ریخته کشت دوکلدی دیمکدر (خیمهٔ توطن بیانیه (برکندند فعل ماضی جمع غائب قالدردیلر دیمکدر (بار اقامت مجازا بیانیه (بار یوك دیمکدر (با حرف صله (افکندند فعل ماضی جمع غائب براقدیلر دیمکدر (شداید فراق بیانیه (شداید شدتك جمعی فراق ایرولق (متمادی شد اوزادی (دواعی اشتیاق بیانیه (دواعی داعیه نك جمعیدر اشتیاق استکلری دیمکدر (متقاضی طالب دیمکدر (روزی یا حرف وحدت یا حرف صله (دوستان خود بیانیه (که حرف بیان (توانی فعل مضارع مفرد مخاطب قادرمیسین دیمکدر (با حرف مصاحبت (بیایی باء تأکید ایله

فعل مضارع مفرد مخاطب كله سين ديمكدر (مرا را حرف صله بكا
ديمكدر (در حرف ظرف (زيارت جيدا لاميه (مدد كاري يا حرف
مصدر كار ادات فاعل مددجيلك ديمكدر (نمايي فعل مضارع مفرد
مخاطب كو ستره سين ديمكدر (جان من وارزوي من لاميه لردر (بلب
رسيده دوداغه ايرشمش (روز من ومفارقت اوده لاميه لردر (انجاميده
نهايت بولمش ديمكدر (محصول تركيب) عاقبت انلرك رازي فاش
اولدي وانلرك سري خفا اوتراغندن ظهور جمعينه كلدي وانلرك
ايكي قومنك اراسنده جنكلر قوپدي وقانلر دوكلدي جيدانك
قبيله سي توطن خيمه سني اول دياردن قالدرديلر حاصلي ترك ديار
ايلديلر واقامت يوكني غيري دياره براقديلر يعني ديار آخرده توطن
ايلديلر چونكه ايرلق شدتلري ممتد اولدي واشتياق استكلري طالب
اولدي بركون اشتر كنـدي دوستلرندن برينه ديدي هيچ قادرمسين كه
بنم ايله كله سين وبكا جيدايي زيارتده مددجيلك يعني ياردم ايده سين كه
بنم جانم اني ارزوده دوداغيه ايرشمش يعني هلاكم قريب اولدي وبنم
كوندزم انك مفارقتنده كيجه يه نهايت بولمشدر خلاصه مفارقتنه
تحمل قالمدي * كفت سمعا وطاعة هرچه ميكويي بنده ام وهرچه
فرمايي با آن شتا بنده هردو برخاستند ورا حلها بيسار استند يك روز
ويك شب ويك روز ديكر تا شب راه بريدند تا شب با آن ديار رسيدند
درشب كوهي نزديك با آن قوم فرود آمدند وراحله بخوا بانيدند
اشتر آن دوستراكفت برخيز واين شتر كم شده را سراغ كنان باين قبيله
بكذر وباهيج نام من مبر مكر كنيزكي فلانه نام كه راعي كوسفندان
ومحرم رازهاي پنهان ويست سلام من با وبرسان وازوي خبر جيدا
بپرس وموضع فرود آمدن ما اورا نشان ده * سمعا وطاعة مفعول
مطلقلردر (ميكويي فعل مضارع مفرد مخاطب سويلرسين ديمكدر
(فرمايي بيوررسين ديمكدر (با آن باحرف صله (شتابنده اسم فاعل
ييلجي ديمكدر (برخاستند فعل ماضي جمع غائب قالقديلر ديمكدر
(راحلها ها ادات جمع راحله زاد راه وبنك ديمكدر (بيسار استند
بلا تأكيد ايله فعل ماضي جمع غائب حاضر اديلر ديمكدر (يك روز
ويك شب بركون وبركيجه (ويك روز ديكر تا شب بركون دخي

اخشامه دك (بريدند فعل ماضي جمع غائب قطع ايلديلر ديمكدر (تا حرف تعليل (با آن با حرف صله (رسيدند فعل ماضي جمع غائب ايرشديلر ديمكدر (شعب طاغك صچن يوللرينه ديرلر (كوهي يا حرف وحدت (با آن با حرف صله (فرود آمدند فعل ماضي جمع غائب نزول ايلديلر (بخوابانيدند فعل ماضي متعدي جمع غائب ياتورتديلر ديمكدر (دوستزا را ادات صله (برخيز فعل امر حاضر مفرد (شتر كم شده بيانيه كم شده ضايع اولمش ديمكدر (سراغ سينك ضميله بونده مطلوب معناسنه در (كان صفت مشبهه مطلوب ايده رك ديمك اولور (باين با حرف صله (بكذار اوغره ديمك معناسنه امر حاضردر (با حرف صله (نام من لاميه (مبر فعل نهي حاضر ايلتمه ديمكدر (نام من مبر كيمسه يه آدمي سويلمه ديمكدن كنايه در (مكر ادات استثنا (كنيزكي يا حرف وحدت (فلانه الفاظ كنايه دندر (كه حرف بيان (راعي چوبان ديمكدر (كوسفندانه اضافت لاميه (محرم رازهاي پنهان وي لاميه و بيانيه ولاميه لردر جيدانك كيزلي سرلرينك محرمي ديمكدر (سلام من لاميه (باو با حرف صله اوكنيزكه راجعدر (برسان باء تأكيد ايله فعل امر متعدي ايرشدر ديمكدر (وي بنه كنيزكه عائددر (خبر جيدا لاميه (ببرس باء تأكيد ايله امر حاضر مفرد صور ديمكدر (وموضع فرود آمدن ما بزم قونديغمز موضعي (اورا كنيزكه نشان ده علامت وير (محصول تركيب) اول دوست ديدي سمعا وطاعة هرنه سويلرسن بنده يم وهرنه بيورسن يلچي يم هر ايكيسي قالقديلر ويول از يغني ويوكني حاضرلديلر بركون وبركيجه وبركون دخي اخشامه دك يول قطع ايلديلر تا كيم كيجه اول دياره ايرشديلر برطاغك صچن يولنده اول قومه يقين اينديلر ورواحله لري ياتورديلر اشتر اول دوسته ديدي قالق واول ضايع اولمش دوه يي طلب ايدرك بوقبيله يه اوغره عربده دوه مقبول اولديغندن سوديكي شيلريني دوه يه تشبيه ايدرلر وبنم اسممي كيمسه يه سويلمه الا شول بركنيزكه سويله كه فلانه ادلي كه جيدانك قيونلرينك چوباني وكيزلي سرلرينك محرميدر بنم سلاممي اكا ايرشدر واندن جيدانك خبريني صور وبزم ايندكمز موضعي نشان وير * آن دوست كويد من برخاستم و با آن قبيله

درآمدم اول کسی که مرا پیش امد آن کنیزک بود سلام اشتر رسانیدم
وحال جیدا پرسیدم گفت شو هروی بروی تنگ گرفته است ودر
محافظت وی انچه ممکن است بجای آرد اما موعد شما آن درختانست که
درعقب فلان پشته است باید که وقت نماز خفتن انجا باشید من زود
برگشتم وآن خبررا باشتر رسانیدم هردو برخاستیم وآهسته راحلهها
می کشیدیم تاوقت موعود بموعد معهود رسیدیم * پشته دیه دیمکدر
نمازخفتن یتسو نمازی معناسنه‌در (باشید فعل مضارع جمع مخاطب
اوله سکز دیمکدر (محصول ترکیب) اول دوست دیر یعنی نقل ایدر
بن قالقدم واول قبیله یه کلدم اول کیمسه که بنم قتیمه کلدی اول
کنیزک ایدی اشترک سلامنی ایرشدردم وجیدانک حالنی صوردم
دیدی جیدانک قوجه سی جیدایه طار طوتمشدر وانی محافظه ده
اول شی که ممکندر یرینه کتوررحاصلی کمالیله حفظ وحراست ایدر
اما سزک موعدیکز اول اغچلر درکه فلان دیه نک عقبنده درکر کدر که
یتسو وقتنده اول یرده اوله سکز بن تیز دوندم واول خبری اشتره
ایرشدردم هرایکیمز قالقدق وبواش بواش یوکلری چکدک تا وعد
اولنان وقته دک وعد اولنان معهود یره ایرشدک (رباعی) بودیم
درانتظار با گریه وآه * بنشسته براه یار گزره ناگاه * بودیم فعل ماضی
متکلم مع الغیر (در حرف ظرف (با حرف مصاحبت (گریه اغلمه
(بنشسته یا حرف تأکید (ها ادات ترتب (براه با حرف ظرف (که
حرف بیان (نزره تاکاه بیت ثانیه مرهوندر (ناگاه انسزین دیمکدر
(محصول بیت) یاربوانده اوتوروب گریه وآه ایله انتظارده اولدق که
بولدن انسزین * آواز حلی و بانگ خلخال آمد * یعنی خبرید که
آمد آن چارده ماه * آواز حلی لامیه حلی حانک ضمیله سیم وزردن
مصنوع زینت نسنایه دیرلر (بانگ خلخاله لامیه بانگ سس دیمکدر
(خلخال قربلرک ایاقلریته طاقدقلری شیدر (خبرید فعل مضارع
جمع غائب قالقکز دیمکدر (که حرف تعلیلی (چارده ماه آیک اون
دردی دیمکدر بدر معناسنه (محصول بیت) یولدن انسزین حلی
صدلسی وخلخال سسی کلدی یعنی قالقکز که اول آیک اون دردی
کلدی حاصلی آواز حلی وخلخال لسان حالله بو کلامی سویلر

(عروض) بور باعی شجرهٔ اخرب اوزانندندر كه صدر وابتدا اخرب حشو اولر مقبوض ثانیلر سالم عروض وضرب ازل كه مفاعیلن دن میم وسبب خفیفك یری وسبب آخرك ساكنی حذف ومتحركی اسكان فاع قالور بویله اولیجق برمصراعی مفعول مفاعلن مفاعیلن فاع اولور بیت ثانینك مصراع ثانیسنده زحاف آخریله معلل در تدبر * اشتر ازجای بجست واستقبال كرد وسلام كفت ودست بوسید من روی از ایشان برتافتم وبجانب دیكر شتافتم مرا آواز دادند كه باز آی كه هیچ ناشایستی درمیان نیست وجز گفت وگویی برسر زبانی نی من باز آمدم وهر دو بنشستند وباهم سخنان از گذشته وآینده درپیوستند * بجست باء تأكید ایله وجیمك فتحیله فعل ماضی مفرد غائب صچرادی دیمكدر (بوسید ده فعل ماضی مفرد غائب اوپدی دیمكدر (تافتم فعل ماضی متكلم وحده چویردم دیمكدر (شتافتم ده بویله سكوتدم قاجدم دیمكدر (مرا ادات مفعول (آواز دادند چاغردیلر دیمكدر (كه حرف بیان (باز آی دون دیمكدر (ناشایستی تا حرف نفی یا حرف نسبت لایقلی اولمیان دیمكدر (سرزبان دل اوجی دیمكدر (نی یوق دیمكدر (باز آمدم دوندم (بنشستند فعل ماضی جمع غائب اوتوردیلر دیمكدر (گذشته ماضیدن قسمدر كچمش دیمكدر (آینده اسم فاعل كلیجی دیمكدر (درپیوستند فعل ماضی جمع غائب اولاشدردیلر دیمكدر (محصول تركیب) اشتر یردن صچرادی واستقبال ایلدی وسلام سویلدی والی اوپدی بن یوزیمی انلردن چویردم بو غیری جانبه قاجدم بنی چاغردیلردون كه هیچ لایقلی اولمیان اورتده یوقدر ودل اوجی ایله گفت وگودن غیری یوق حاصلی بیننزده فعل شنیع یوقدر كیتمه دیدیلر بن دوندم وهر ایكیسی اوتوردیلر وبربریله سوزلری كچمشدن وكلجكدن اولاشدردیلر * در آخر اشتر گفت كه امشب چشم آن دارم كه بامن باشی وچهرهٔ امید مرا بناخن مفارقت نخراشی جیدا گفت لا والله این بهیچ گونه میسر نیست وكاری برمن ازین دشوارتر نی می خواهی تا زآن واقعه های پیشین پیش آید مگردش ایام بتازگی ابواب شداید وآلام برمن بگشاید اشتر گفت والله كه ترا نمی گذارم ودست از دامنت نمی دارم (مصراع) هرچه آید

کو بیا وهرچه خواهد کو بشو * در آخر کفت وکونك آخرنده یعنی نهایت کلامده دیمکدر (چشم بونده امید معناسنه در چشم آن داشتم که انی امید ایلیدرم که دیمکدر (با من با حرف مصاحبت بکله دیمکدر (باشی فعل مضارع مفرد مخاطب اوله سین دیمکدر (چهرهٔ امید مجازا بیانیه امید (مرالاسیه (بناخن با حرف مصاحبت (ناخن طرنق دیمکدر (مضارقته اضافت بیانیه (نخراشی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب طرمالیه سین دیمکدر (بهیچ کونه با حرف مصاحبت هیچ برنوعله دیمکدر (کاری یا حرف وحدت برایش دیمکدر (دشوار مشکل دیمکدر (نی یوق دیمکدر (میخواهی فعل مضارع مفرد مخاطب استفهامی متضمن استرمیسین دیمکدر (باز ینه دیمکدر (واقعه‌ای پیشین بیانیه پیشین یاء نسبیه ونون تأکیدایله اسکی دیمکدر (پیش آمد قضیه کلمه (کردش کافك کسریله اسم مصدردر (ایامه اضافت لامیه ایامك دونوشی (بناز کی با حرف مصدر (با حرف مصاحبت ملاطفت ایله حاصلی یکیدن دیمکدر (ابواب شدائد مجازا بیانیه شدتلر قپولرینی (برمن بکا (بکشاید باء تأکیدایله فعل مضارع مفرد غائب آچه دیمکدر (نمی کذارم براقمم دیمکدر (آید فعل مضارع مفرد غائب کلورسه دیمکدر (کو بیا کلسون (خواهد استرسه (کو بشو اولسون شینك فتحیله (محصول ترکیب) نهایت کلامده ایشتر دیدی بوکیجه انی امید ایدرمکه بکله اوله سین و بنم امید چهره‌می ایریاق طرناغیله طرماله میه سین جیدا دیدی لا والله بو هیچ برنوعله میسر دکلدر و بکا بوندن مشکلرك برایش یوقدر استرمیسین اول اسکی واقعه‌لر قضیه کله وایامك دونوشی یکیدن شدت ومشقت قپولرینی آچه اشتر دیدی لا والله سنی براقمم وسنك اتککدن الیمی چکمم هرنه کلورسه کلسون وهرنه استرسه اولسون (عروض) بو مصراع رملدندر کمیا الکثر عروضی محذوفدر * کفت این دوست ترا طاقت آن دارد که اهرچه من بکویم بجای آرد من برخاستم وکفت هرجه تو کویی جنتان کنم وهزار منت برجان خود نهم واکرچه جان من درسر آن رود وسجامهای خود را بیرون کرد وکفت این را بپوش وجامهای خود را بمن ده * مشتربونده اوج معناسنه در (درسر آن

انك اوجنده ديمك اولور (محصول تركيب) جيدا ديدى بوسنك دوستنك اكا طاقتى وارميدركه هرنه كيم بن سويلم بريشه كتوره بن قالقدم وديدم هرنه سن سويلرسن انجلين ايليم وكندوجانم اوزره هزار منت قويم واكرچه بنم جانم انك اوجنده كيدرسه ده جيدا كندى جامه لريني چيقردى وديدى بونى كى وكنيدى جامه لريكى بكا ويرد *پس كفت برخيز وبخيمه من دراى ودر پس پرده بنشين شوهر من خواهد آمد وقدحى شير خواهد آورد وخواهد كفت اين آشام تست بستان وتو در كرفتن تعجيل مكن واندك تعللى پيش كير آنرا بدست تو خواهد داد يابرزمين خواهد نهاد وبرود تابامداد ديكر نخواهد آمد هرچه كفت چنان كردم *پس صكره ديمكدر (برخيز فعل امر قالق ديمكدر (بخيمهٔ من لاميه باحرف صله بنم چادريمه (دراى فعل امر مفرد كير ديمكدر (در پس پرده پرده اردنده (بنشين باء تأكيد ايله فعل امردر اوتور ديمكدر (شوهر من لاميه بنم قوجام ديمكدر (خواهد آمد كلسه كركدر (قدحى باحرف وحدت (شير سوت ديمكدر (بخواهد آورد كتورسه كركدر (خواهد كفت ديسه كركدر (آشام تست لاميه سنك ايجه جككدر ديمكدر (بستان باء تأكيد ايله فعل امر آل ديمكدر وكلام شوهر دندر (كرفتن مصدر در بونده المق معناسنه (تعجيل مكن عجله ايله (اندك ازاجق ديمكدر (تعللى باحرف وحدت تعلل بونده ناز واستغنا معناسنه در (پيش كير شروع ايله ديمكدر (آنرا را ادات مفعول (بدست تو لاميه باحرف صله سنك اليكه (خواهد داد ويرسه كركدر (يا حرف ترديد (برحرف صله (خواهد نهاد قوسه كركدر (برود باء تأكيد ايله فعل مضارع مفرد غائب كيدر ديمكدر (تا حرف انتها (بامداد ديكر ايرتسى صباح ديمكدر (نخواهد آمد كلمسه كركدر (محصول تركيب) بوندن صكره جيدا ديدى قالق وبنم چادريمه كير وپرده اردنده اوتور بنم قوجام كلسه كركدر وبرقدح سوت كتورسه كركدر وبوسنك ايجه جككدر آل ديسه كركدر سن انى آلمده عجله ايله وازاجق ناز واستغنايه شروع ايله اول قدحى سنك اليكه ويرسه كركدر ياخود يره قوسه كركدر وقوجام كيدر تا ايرته سى صباحه دك كلسه كركدر هرنه ديديسه اويله ايلدم *چون

شوهر وی قدح شیر آورد من ناز دراز پیش گرفتم وی خواست که برزمین نهد ومن خواستم که از دست وی بستانم دست برقدح آمد وسرنگون شد وشیر همه بریخت درغضب شد وگفت این بامن ستیزه میکند دست دراز کرد وازان خانه تازیانهٔ ازجرم گوزن از پس گردن تا پشت دم بریده وبنیروی سر پنجهٔ شدت وجلادت برهم پیچیده * چون حرف تعلیل (شوهروی لامیه (قدح شیر ظرفك مظروفه اضافتیدر (آورد فعل ماضی مفرد غائب گتوردی دیمکدر (برقدح برحرف صله قدحه دیمکدر (سرنگون شد باش اشاغی اولدی (بریخت باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد غائب دوکلدی (درغضب شد غضبده اولدی دیمکدر اما استعمالده غضبه گلدی دیمکدر (بامن باحرف مصاحبت (ستیزه عناد معناسنه در (دراز کرد اوزاندی (تازیانهٔ یاحرف وحدت همزه حرف توسل برقمچی دیمکدر (جرم جیمك ضمیله گون دیمکدر (گوزن کافك فتحیله وواوك سکونیله کیك دیدکلری جانوردر (از پس گردن گردنی اردندن یعنی اوموز باشندن دیمکدر (تاحرف انتها (پشت دم قویروغی ارقه سنه دك (بریده ماضیدن قسمدر کسلمش دیمکدر (بنیروی باحرف مصاحبت (نیروی سر پنجهٔ شدت بیانیه لردر نیر وقوت وزور معناسنه در سرپنجه ال معناسنه در (شدت الینك قوتیله دیمکدر (جلادت شدته عطف تفسیریدر (برهم بری برینه دیمکدر (پیچیده اسم مفعول بوکلمش دیمکدر (محصول ترکیب) چونکه جیدانك قوجه سی گلدی قدح شیری گتوردی بن نازدرازه شروع ایلدم اول دیلدیکه یره قویه وبن دیلدمکه الك الندن الام الم قدحه گلدی وباش اشاغی اولدی وسوت بتون دوکولدی غضبه گلدی ودیدی بوبنمله عناد ایدر الین اوزاندی واول خانه دن کیك گونندن برقمچی که کیكك اوموز باشندن تاقویروق صوقنه دك کسلمش حاصلی طولینی بیلاندر وشدت وجلادت الی قوتیله بری برینه بوکلمش (قطعه) درسطبری نمونهٔ افعی * دردرازی قرینهٔ ثعبان * درحرف ظرف (سطبری یاحرف مصدر سطبر سینك کسری وطانك فتحیله یوغون دیمکدر تا ایله ستبر دخی دیرلر (نمونهٔ افعی لامیه نمونه اورنك دیمکدر (افعی سیاه قلتر یلانه دیرلر

(دردرازی در سطبری کبی اوزونلقده دیمکدر (قرینهٔ ثعبان لامیه قرینه بونده شبیه معناسنه‌در (ثعبان اژدر (محصول بیت) تازیانه‌یی وصف ایدوب دیرکه بوغنلقده ییلانك اورنکی یعنی قار ییلانی قالنلغنده اوزونلقده اژدرك شبیهی حاصلی غایت قالین واوزون* بودتصویر مار صنعت او * لوح تصویر او تن عریان * بود ادات ماضی ایدی دیمکدر (تصویر مار مصدرك مفعولنه در ییلان تصویری ایدی دیمکدر (صنعت او لامیه اوضمیری تازیانه‌یه راجعدر (لوح تصویر او بیانیه ولامیه (تن عریان بیانیه (محصول بیت) اولی تازیانه نك صنعتی ییلان تصویری یاپمق ایدی انك تصویر تخته سی جبلاق وجود یعنی هرضربا تیله وجود انسانده افاعی تصاویری ظاهر اولوردی (عروض) بوقطعه بحر خفیفدندر اولا مجزوقیلنمشدر وصدر وابتدا سالم حشولر مخبون عروض وضرب اصلم صلم فاعلاتن‌دن سبب آخر حذف ووتد قطع اولوب فاعل قالور فعلن لفظنه تبدیل اولنور فاعلاتن مفاعلن فعلن اولور * برداشت و پشت مرا چون شکم طبل برهنه ساخت وچون طبال روز جنك بضربات متعاقب ونقرات متوالی بنواخت نه مرا زهرهٔ فریاد که می ترسیدم که آواز مرا بداند ونه طاقت صبر که می اندیشم که پوست بر تن من بدراند بر آن شدم که برخیزم و بخنجر حنجرهٔ اورا ببرم وخون اورا بریزم باز کفتم فتنه بپای خواهد شدکه نشاندن آن از دست هیچ کس نیاید صبر کردم تا مادر وخواهر وی آکاه شدند آمدند ومرا از دست او کشیدند ووی را بیرون بردند * برداشت فعل ماضی مفرد غائب قالدردی یعنی الدی (پشت مرا لامیه بنم ارقه می دیمکدر (چون ادات تشبیه (شکم طبل لامیه طبلك قرنی کبی دیمکدر (برهنه بانك ضمیله جبلق دیمکدر (ساخت فعل ماضی مفرد غائب دوزدی یعنی ایلدی دیمکدر (چون ینه ادات تشبیه (طبال روز جنك لامیه وبیانیه جنك کونك طارلجیسی کبی دیمکدر (بضربات متعاقب بیانیه با حرف مصاحبت ضربات ضربه نك جمعیدر متعاقب تفاعل بابندن اسم فاعلدر تعاقب ایدیجی معناسنه (نقرات نونك فتحیله نقره نك جمعیدر نقره باش پرمغی اورته پارمغه اورمدن حاصل اولان صوته دیرلر بونده

تجريد اولنوب ضربه كبي اورمق معناسنه در (متوالي وزن ومعناده متعاقب كبيدر (نواخت نونك ضمیله فعل ماضی مفرد غائب اوخشادی یعنی اوردی دیمکدر (زهره فریاد فریاده حدم دیمکدر کرچه زهره اصل لغتده اود دیمکدر (که حرف تعلیل (می ترسیدم می ادات حکایه ترسیدم فعل مضارع متکلم وحده قورقر ایدم دیمکدر (که حرف بیان (بداند فعل مضارع مفرد غائب بیله دیمکدر (می اندیشیدم می ترسیدم کبی دوشونوردم دیمکدر (پوست دری منه اضافت لامیه (بدراند باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد غائب بیرته دیمکدر (بر حرف استعلا (شدم ماضی متکلم وحده اولدم دیمکدر (برخیزم فعل مضارع متکلم وحده قالقم دیمکدر (بخنجر باحرف مصاحبت خنجر معروف (خنجره او لامیه خنجره هاء رسمیله بوغاز دیمکدر (ببرم باء تأکیدایله فعل مضارع متکلم وحده کسم دیمکدر (خونش او لامیه انك قانني دیمکدر (بریزم ببرم کبی دوکم دیمکدر (باز ینه دیمکدر (بپای با حرف ظرف (خواهد شد اولمق استر فتنه اباقلنور دیمکدن کنایتدر (که حرف رابط (نشاندن آن اضافت مفعوله درآنی اوتورتمق (از دست کس لامیه هیچ کیمسه نك النددن (نیاید کلمز معناسنه فعل نفي مستقبل (تا حرف انتها (مادر انا (خواهر قیز قرنداش دیمکدر (آگاه شدند طویدیلر (آمدند کلدیلر (کشیدند چکدیلر (بیرون آوردند چیقردیلر (محصول ترکیب) طوتدی یعنی قیچی بی الدی و بنم ارقه می طاول قرنی کبی جبلق ایلدی وجنك کوبنك طاولجیسی کبی بربری اردنجه ضربه لرله ومتوالی اورمه لرله اوردی حقیقتده مهتزلر بیننده جنك حربی دیرلر براصولدر چابك چابك ضرب ایدرلر ونقرات فن موسقیده تنه نن نی یله لل لی بو الفاظلردن کنایه در و بوکا مناسب نواخت نغمه ایله ساز چالمغه دخی دیرلر حاصلی بویله جنك حربی چالارکبی دوکرایدی نه بنم فریاده حدم وار زیرا قورقر ایدم که سسیمی بیله ونه صبره طاقتم وار زیرا دوشنوردم که دریمی بیرترانك اوزرینه اولدم که یعنی مراد ایلدم که خنجر ایله انك بوغازینی کسم وانك قانني دوکم ینه دیدم فتنه اباقلنور که انی اوتورتمق هیچ کیمسه نك الندن کلمز صبر ایلدم تا کیم اناسی وقیز قرنداشی دویدیلر کلدیلر و بنی انك

النددن

الندن چکدیلر وانی چقاردیلر* ساعتی برنیامد که مادر جیـدا درآمد
برکمان آنکه من جیـدایم من بکریه درآمدم وناله برداشتم وجامه
درسر کشیدم و پشت بروی کردم کفت ای دختر از خدای بترس وکاری که
خلاف طبع شوهرست پیش مکیر که یك موازشوهر توخوشترازهزار
اشترا شترخود کیست که تو از برای وی محنت کشی واین شربت چشی
برخاست وکفت خواهر ترا خواهم فرستـاد تاامشب دمساز وهمراز
تو باشد و برفت * ساعتی باحرف وحدت (برنیامد فعل نفی ماضی
مفرد کچدی دیمکدر (که حرف بیان (مادر جیدا لامیه (درآمد فعـل
ماضی مفرد غائب کیردی دیمکدر(برکمان آنکه اول ظن ایله که (جیدایم
میم ضمیر متکلم (بکریه باحرف صله (درآمدم فعل ماضی متکلم وحده
کلدم دیمکدر (برداشتم ده بویله قالدردم دیمکدر (کشیـدم ده بویله
چکدم دیمکدر (در حرف صله (در سر باشیمه دیمکدر (بروی اکا
دیمکدر (بترس باء تأکیدایله امر حاضر مفرد قورق دیمکدر (کاری
باحرف وحـدت (که حرف رابط (خلاف طبع شوهر لامیـه ازدر
قوجاکك طبیعتنك مخالفیدر (پیش مکیر شرو ع ایله (که حرف
تعلیـل (شوهر تو لامیه (خود تأکید(کیست کیمدر دیمکـدر(که
حرف بیـان(از برای وی انك ایچون(کشی فعل مضارع مفرد
مخـاطب چکرسین دیمکدر(چشی ده بویله طاترسین دیمکدر(برخاست
فعـل ماضی مفرد قالقدی دیمکدر(خواهر ترا لامیه را ادات مفعول
سـنك قیز قرنداشك (خواهم فرستـاد یوللاسم کرك (تا حرف
تعلیل (دمساز موافق معنـاسنه (همراز سرداش دیمکـدر (تو یه
اضافت لامیه (محصول ترکیب) برساعت کچمدی که جیدانك اناسی
کیردی اول ظن ایله که بن جیدایم بن کریه یه کلدم وناله وافغان قالدردم
واثوابم باشمه چکدم وارقه می اکا ایلدم دیدی ای قیز اللهدن قورق
و بر ایش که قوجاکك طبیعتنك مخالفیـدر شرو ع ایله زیرا سـنك
قوجاکدن برقیل خوشترکدر هزار اشـتردن اشتر خود کیمدر که سن
انك ایچون محنت چکه سین وبو شربتی طاته سین قالقدی ودیدی سنك
قیزقرنداشکی یوللاسم کرك تاکیم بو کیجه سـکا موافقت وسرداش
اوله ومادر جیدا کتدی * وبعد از ساعتی خواهر جیدا آمد وکریه

برکرفت و برزننده من دعاء بد کرد باوی سخن نکفتم در پهلوی من بخفت
چون قرار کرفت دست دراز کردم ودهان و یراسخت برکرفتم وکفتم که
خواهر تو با اشترست ومن بجای وی این همه محنت کشیدم این را پوشیده
دار اکرنه هم شما فضیحت می شوید وهم من اول وحشت تمام بروی
راه یافت وآخران وحشت بموانست بدل شد تا صبح آن قصه را می کفت
ومی خندید * بعد ازساعتی یا حرف وحدت برساعتدن صکره (خواهر
جیدالامیه (برکرفت فعل ماضی مفرد بونده اثباتدن عبارتدر (کریه
کرفت اغلادی دیمکدر (برحرف صله (زننده اسم فاعلدر اوریجی
دیمکدر (منه اضافت مفعولنه در بکا اورانه دیمکدر (دعاء بد معروف
(باوی با حرف صله (پهلویان دیمکدر (منه اضافت لامیه (بخفت
با تأکیدایله یاتدی دیمکدر (چون حرف تعلیل (قرارکفت ساکن
اولدی (دست دراز کردم الیمی اوزاتدم (دهان وی لامیه (را ادات
مفعول انك اغزینی (سخت بکرفتم پك طوتدم (که حرف بیان
(خواهرتو لامیه با حرف مصاحبت (بجای وی لامیه (با حرف صله
انك یرینه دیمکدر (کشیدم فعل ماضی متکلم وحده چکدم دیمکدر
(این را را ادات مفعول بونی یعنی بوسری (پوشیده اسم مفعول
اورتلمش دیمکدر (دار امر حاضر مفرد طوت دیمکدر (پوشیده دار
کیزله دیمك اولور (اکرنه اکر پوشیده نداری تقدیرنده دراکر
کزلمز ایسك (هم شما هم سز (فضیحت رسوای دیمکدر (می شوید فعل
مضارع جمع مخاطب اولورسکز دیمکدر (وحشت اورکك معناسنه در
(راه یافت بولدی (وآخر عاقبت (بموانست با حرف صله موانست
مفاعله بابندن مصدر در انسیت لشمك (بدل شد مبدل اولدی
(تا حرف انتها (را ادات مفعول (می لر ادات حکایه (کفت وخندید
ماضی مفرد غائبلردر سویلردی وکولردی دیمکدر (محصول ترکیب)
برساعتدن صکره جیدانك قیز قرنداشی کلدی اغلدی وبکا اورانه
بد دعا ایلدی اکا سوزسویلمدم بنم یانمده یاتدی چونکه ساکن اولدی
ال اوزاتدم وانك اغزینی پك ومحکم طوتدم ودیدم که سنك قیز قرنداشك
اشترایله در وبن انك یرینه بوجمیع محنتی چکدم بوسری کیزله اکر
کیزله مزسك هم سز رسوای اولورسکز وهم بن ابتدا وحشت تمام یول

بولدی

بولدی وعاقبت اول وحشت انسیته مبدل اولدی صباحه دك اول قصه یی سویلردی وکولردی * چون صبح بد میدجیدادرآمدچون مارا بدید ترسید وکفت ویحك این کبست در پهلوی تو کفتم خواهرتو واین نیك خواهر یست مرترا پس کفت که وی اینجاچون افتاد کفتم این را ازوی پرس که فرصت تنك است جامهٔ خود برکرفتم وباشتر پیوستم وهردو سوار شدیم ودر راه دز آمدیم در اثنای راه این قصه را باوی بکفتم پشت مرابکشاد وجراحتهای تازیانه رابدید وعذرخواهی بسیار کرد وکفت حکما کفته اندیاراز برای روز محنت باید واکرنه روز راحت یارکم نیست *چون ادات تعلیل بدبید باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد غائب ظاهر اولدی دیمکدر (چون ادات تعلیل (مارا بزی دیمکدر (بدید باء تأکیدایله فعل ماضی مفرد غائب کوردی دیمکدر (بترسید ده بویله قورقدی دیمکدر (ویحك برکلمهٔ ترحمدر عذابده دخی استعمال اولنور خلاف مأمول برایشك ظهورنده تعجب محلنده استعمال اولنور نته کیم رکیده الله جزا وبرسون دیدکاری کبی ویحك ده عینی ایله بویله در ترجمهٔ ده وعذابه ده احتمالی وار شارح شرح ایده مش (این کبست بو کیمدر (پهلوی تو لامیه (خواهرتوده بویله در (نیك خواهر یست ایو قیز قرنداشدر (مرا ادات صله مرترا سکا دیمکدر (چون نیجه دیمکدر روم ضمیله (این رارا ادات مفعول بونی دیمکدر (ازوی خواهردن (پرس صور (که حرف تعلیل (تنکست طاردر (جامهٔ خود لامیه (برکرفتم بونده الدم دیمکدر (باشتر با حرف صله (پیوستم فعل ماضی متکلم وحده اولاشدم دیمکدر (شدیم متکلم مع الغیر اولدق دیمکدر (دزره در حرف صله (در آمدیم ماضی متکلم مع الغیر کیردك دیمکدر (اثنای راه بیانیه یول اراسنده (را ادات مفعول (باحرف صله (وی اشتره راجعدر (پشت مرا ادات مفعول اضافت لامیه بنم ارقمی دیمکدر (بکشاد باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد آچدی دیمکدر (جراحتهای تازیانه بیانیه ها ادات جمع قمچی یاره لرینی (بدید کوردی (عذرخواه وصف ترکیبی باحرف مصدر (بسیاره اضافت بیانیه چوق عذر دیلیجیلك دیمکدر (کم نباید اکسك اولماز دیمکدر (محصول ترکیب) چونکه صباح ظاهراولدی جیدا کلدی چونکه بزی کوردی قورقدی

ودیدی الله جزاو یرسون بو کیمدر سنك یانکده دیدم سنك قیر قرنداشك
و بو سکا ایی قیر قرنداشدر پس دیدیکه اول بو محله نیجه دو شدی
دیدم بونی اندن صورز یرا فرصت طاردر اثوابم الدم واشترہ اولشدم
وهر ایکیمز سوار اولدق ویوله کیردك اثنای راهده بوقصه یی اکا
سویلدم بنم ازقه می آچدی وقیچی یارمل یی کوردی وچوق عذر
دیلیجیلك ایلدی ودیدی حکما دیمشلردر دوست محنت کونی ایچوندر
بوخسه راحت کوننده یار اکسك دکل (قطعه) دلاکر آیدت روزی
غمی پیش * چو یاری باشدت غمخوار غم نیست * دلاالف حرف ندا
ای کوکل دیمکدر (آیدت سکا کلورسه (روزی یاحرف وحدت بر کون
دیمکدر (غمی یاحرف وحدت توصیه (پیش قیت دیمکدر (چو
ادات تعلیل (یاری یاحرف وحدت بر دوست دیمکدر (باشدت سکا
اولورسه (غمخوار یارك صفتی و وصف ترکیبیدر قایریجی یعنی اعانت
ایدیجی واجی یجی دیمکدر (محصول بیت) ای کوکل اکر بر کون سنك
قتکه برغم کلورسه چونکه بر دوست غمخوارك اوله غم یوقدر * برای
روز محنت یار باید * وکرنه روز راحت یار کم نیست * روز محنت بیانیه
باید فعل مضارع مفرد غائب کرکدر دیمکدر (وکرنه یوخسه
دیمکدر (روز راحت بیانیه (کم نیست اکسك دکلدر (محصول بیت)
محنت کونی ایچون کرکدر دوست یوخسه راحت کوننده دوست
اکسك دکل (عروض) بوقطعه بحر هزج مسدسدر که یالکز عروض
وضربی محذوف مفاعیلن مفاعیلن فعولن اولور (حکایت) وقتی
رشید بکوفه رسید وزیر روی بنخاس در آمد غلامی بر وی عرض کردند
چون آهنك غنا کردی مرغ ازهوا در آوردی خبر او را برشید رسانید
بفرمود تا اورا بخریدند چون از کوفه عزم رحلت کردند شنیدند که
در روز اول می کریست وحدی کنان می کفت * وقتی یاحرف وحدت
رشیددن مراد هارون رشیددر (بکوفه باحرف صله (رسید فعل ماضی
مفرد غائب ایرشدی دیمکدر (وزیر روی لامیه (بنخاس باحرف صله نخاس
اسیر بازاری دیمکدر (غلامی یا حرف وحدت (بر حرف صله (که
حرف رابط (چون حرف تعلیل (آهنك غنا بیانیه آهنك قصد وشروع
دیمکدر (کردی یا حرف حکایه ایلیه ایدی دیمکدر (مرغ را را ادات

مفعول

مفعول (درآوردی یا حرف حکایه ایندرردی دیمکدر (خبر او لامیه اوضمیری غلامه راجعدر (رالادات مفعول (برشید یا حرف صله (رسانید فعل ماضی متعدی مفرد غائب فاعلی وزیره راجعدر ایرشدردی دیمکدر (بفرمود فاعلی رشید (تا حرف تعلیل (اورا غلامی (بخریدند فعل ماضی جمع غائب آلدیلر (چون ادات تعلیل (عزم رحلت مصدرك مفعولنه در کوجمکه نیت دیمکدر (در حرف ظرف (روز اول بیانیه می حرف حکایه (گریست فعل ماضی مفرد اغلردی (وحدی کان وصف ترکیبیدر نغمه ایله دوه سوره رك دیمکدر بونده تجرید اولنوب تغنی ایدمرك دیمك اولور (می گفت دیر ایدی (محصول ترکیب) بر وقت رشید کوفه یه ایرشدی یعنی کلدی وزیری اسیر بازار ینه کیردی بر غلام اکا عرض ایلدیلر چونکه غنایه شروع وقصد ایلیه ایدی قوشی هوادن ایندرردی غلامك خبرینی وزیر رشیده ایرشدردی رشید بیوردی تاکیم انی الدیلر چونکه کوفه دن کوچمکه نیت ایلدیلر اشتدیلر که اولکی کونده اغلردی وتغنی ایدرك دیر ایدی (قطعه)

آنکه ریزد بی گنه خونم بتیغ هجر یار * به که ازخون چو من شوریده حالی بگذرد * آنکه انکس که تقدیرنده در (ریزد فعل مضارع مفرد غائب دوکر دیمکدر (گنه گناهدن مخفف (خونم بنم قانمی دیمکدر (بتیغ هجر یار (با حرف مصاحبت سببیتی متضمن اضافتلر بیانیه ولامیه یارك هجری قلیجی ایله دیمکدر (بهایو (که حرف بیان (خون چومن شوریده حالی) یا حرف وحدت شوریده حال وصف ترکیبیدر قریشق حاللی دیمکدر (چو ادات تشبیه بنم کبی بر قریشق حاللی نك قانندن ایودر که دیمك اولور (بگذرد باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد غائب گچه دیمکدر (محصول بیت) اول کیمسه که بی گناه بنم قانمی هجر یار قلیجی ایله دوکر اعلادر که بنم کبی بر شوریده حالك قانندن گچه * من که از یك روزه هجران اینچنین رفتم ز دست * وای جان من اگر ماهی وسالی بگذرد * (که حرف بیان (یك روزه هاء رسمی حرف مقدار بر کونلك دیمکدر (اینچنین بونچلین دیمکدر (رفتم فعل ماضی متکلم وحده گتدم دیمکدر (جان من لامیه (ماهی وسالی یاری وحدت (محصول بیت) بن که بر کونلك هجراندن بونچلین الدن گتدم

وای بنم جا نمه اکر برآی و بر یل کچرسه (عروض بوقطعه رمل مثمندر که بالکز عروض وضربی محذوفدرکه برمصراعی فاعلا تن فاعلا تن فاعلا تن فاعلن اولور * این خبر برشید رسید ویرا احضار فرمود وازحال وی استفسار نمود دانست که درکوفه بعشق کسی کرفتارست ترحم کرد ویرا آزاد ساخت وزبرکفت حیف باشد که چنین خوش آوازی آزاد کنند رشید کفت دریغ باشد چنین بلندپر وازپرانده کیرند (محصول ترکیب) بوخبر یعنی غلامک آه وفغانی رشیده ایرشدی غلامی احضار بیوردی وانک حالندن استفسار کوستردی یعنی صوردی بیلدی که کوفه ده برکیمسه نك عشقنه کرفتار در ترحم ایلدی انی آزاد ایلدی وزیر دیدی حیف اولورکه یعنی یازق قدرکه بونجلین خوش آوازی آزادایده لر رشیده یدی دریغ یعنی یازق قدرکه بونجلین بلند پروازی بنده طوته لر (رباعی) ای آنکه ترادولت شاهی هوسست وآزادی بندکان ترادست رسست * آنکه بنه انکس که تقدیرنده در ترا (راحرف تخصیص سنك دیمکدر (دولت شاهی یاحرف مصدر اضافت بیانیه (آزادی یاحرف مصدر بندکانه اضافت بیانیه (ترا سابق کبی (دست رس وصف ترکیبیدر قدرت معناسنه (محصول بیت ای اول کیمسه که سنك شاهلق دولتی هوسك واردر یعنی پادشاهلقده دوام سلطنت آرزو وهوسك واردر دخی قوللرلرازاداتمکه قدرتك واردر * آزادکن آنراکه بود بندهٔ عشق * کان دلشده را بندکی عشق بسست * آنرار ادات مفعول (که حرف رابط (بود فعل مضارع مفرداوله دیمکدر (بندهٔ عشق لامیه (که ادات تعلیل (دلشده وصف ترکیبیدر کوکلی کتمش معناسنه عاشقده استعمال اولنور (را ادات صله (بندکی عشق لامیه یاحرف مصدر کاف هاء رسمیه دن مبدل (بسست کافیدر (محصول بیت) آزاد ایله اول بنده یی که عشقك قولی اوله زیرااول دلشده یه عشقك بنده لکی کافیدر (عروض) بورباعی هزج آخر بدندرکه صدر وابتداء اخرب حشولر جمله مکفوف عروض وضرب اهتم برمصراعی مفعول مفاعیل مفاعیل فعول اولور * حکایت خوب رویی که هزار دانا ازسودای اوشیدا بود وهر لحظه برسر کویش ازآمد شدسودائیان هزار غوغا وبتخوبی سرآمد ونکبت زشتی از بام

ودردرآمدعاشقان بساط انبساط بازچیدند و پای اختلاط درکشیدند*
خوب رویی) یا حرف وحدت خوب رومحبوب معناسنه وصف ترکیبیدر
که) حرف رابط (دانا عاقل و عالم معناسنه در (سودای اولامیه انك
سوداسندن دیمکدر (شیدا دلی دیمکدر (بود ادات ماضی (هرلحظه
هرآن دیمکدر (برسرکو یش شین ضمیرخو بر و یه راجعدر (بر حرف
صله انك محله سی اوجنده (آمد شد کلوب کتمه دیمکدر (سودا بیانه
اضافت لامیه سودا بیان الف نون ادات جمع یاء ثانی حرف نسبت
سودالیلردیمکدر (نو بت خو بی بیانیه یا حرف مصدر (سرآمد نهایت
بولدی دیمکدر (نکبت زشتی نوبت خو بی کبی نکبت ادبار معناسنه در
(بام طام (در قپو دیمکدر (درآمد کیردی دیمکدر (بساط انبساط مجازا
لامیه انبساط رغبت معناسنه در (باز حرف تأکید (چیدند فعل ماضی
جمع غائب دوشردیلر (پای اختلاط ده مجازا لامیه اختلاط انسبت
معناسنه در (درکشیدند فعل ماضی جمع غائب چکدیلر دیمکدر
(محصول ترکیب) بر محبوب که بیك دانا انك سوداسندن دلی ایدی وهر
لحظه انك محله سنه سوداليلر کلوب کتمه سندن هزار غوغا اولوردی
کوزللك نو بتی نهایت بولدی وچیرکنلك ادباری طامدن وقپودن
کیردی عاشقلر رغبت بساطینی دوشیردیلر واختلاط وانسبت اياغنی
چکدیلر* یکی زایشان گفتم این همان یارست که یار بودهمان چشم
وابروی بجاست وهمان لب ودهان برقرار قامت ازان بلند ترست وتن
ازان نیرومند تراین چه وقاحت و بی شرمیست و بی وفایی و بی آزرمی
کهدامن صحبت ازودرچیدی و پای ارادت ازودرکشیدی * یا حرف
صله (یکی از ایشان انلردن بر ینه (همان هم ایله آندن مرکبدر ینه اول
دیمکدر (یارست دوستدر (که حرف رابط (یار باء عجمیله بیلدر
دیمکدر یچن سنه معناسنه (همان سابق کبی (بجاست با حرف ظرف
یرنده در دیمکدر (همان ینه سابقلر کبی (برقرار ثابت معناسنه در (قامت
بوی معناسنه (ازان اولکی دن (بلند بونده بویلو دیمکدر (نیرو قوت
معناسنه (مند ادات نسبت قوتلی دیمکدر (وقاحت ادبسزلك
معناسنه در (بی شرمی یا حرف مصدر شرم اوتانمق بی شرمی حیاسزلق
وقاحته عطف تفسیر بدر (بی وفایی یا حرف مصدر وفاسزلق (بی آزرمی

ياحرف مصدر (آزرم الف ممدوده وزانك فتحيله حرمت وادب
معناسنه در (بی آزرمی حرمتسزلك ديمكدر (كه حرف تعليل (درچيدی
فعل ماضی مفرد مخاطب ديوشردك ديمكدر (پای ارادت مجازا بيانيه
(دركشيدی چكدك ديمكدر (محصول تركيب) اول روكردان اولان
افتاده لردن برينه ديدم بو بنه اول دوستدر كه بكن سنه ايدی يعنی
بيلدر اولان محبو بكزدر بنه اول كوز وقاش برنده در وبنه اول دوداق
واغز ثابتدر بوی اولكيدن بو يلوركدر ووجود اولكيدن قوتلوركدر
بونه ادبسزلكدر وحياسزلكدر ووفاسزلقدر وحرمتسزلكدر كه انك
صحبتندن انك دوشيرديك يعنی روكردان اولوب اجتناب ايتدك وارادت
اياغنی اندن چكديك * گفت هيهات چه ميگويی كه آنچه دل من می برد
وهوش من می ربود روحی بوددرقالب تناسب اعضا ونعومت بدن
ولطافت جلد وملايمت آوازدميده چون آن روح ازين قالب مفارقت
كرد باقالب مرده چه عشق بازم وبركل پژمرده چه نغمه آغازم *
(ميگويی فعل مضارع مفرد مخاطب سويلرسين ديمكدر (كه حرف
بيان آنچه اول نسنه كه (دل من لاميه (می حرف حكايه (برد فعل ماضی
مفرد (دل من می برد بنم كوكلمی الوردی ديمكدر (هوش من ده لاميه
(می ادات حكايه (ربود فعل ماضی مفرد غائب (هوش من می ربود
بنم عقلمی قاپاردی (روحی ياحرف وحدت (بود ادات ماضی قالب
لامك فتحيله در (تناسب اعضا مصدرك فاعلنه در اعضانك اويغونلغی
ديمكدر نعومت بدنده بويله بدنك يومشقلغی (لطافت جلدده بويله
جلد دری ديمكدر (ملايمت آوازده بويله (دميده ظاهر اولمش معناسنه
ماضيدن قسمدر (درقالب تناسب اعضا الی آخره بو وصفلردميده نك
مفعول فيهيدر (چون ادات تعليل (مفارقت كرد آيرلدی (باقالب باحرف
مصاحبت (قالب مرده بيانيه (عشق بازم عشق اوينادم ديمكدر
(كل پژمرده بيانيه پژمرده صولمش ديمكدر (محصول تركيب) اول كيمسه
ديدی هيهات نه سويلرسين اول نسنه كه بنم كوكلمی الوردی وبنم عقلمی
قاپاردی تناسب اعضا ونعومت بدن ولطافت جلد وملايمت آواز
قالبنده ظاهر اولمش برروح ايدی چونكه اول روح بوقالبدن مفارقت
ايلدی اولمش قالب ايله نه عشق اوينادم وصولمش كل اوزره نه ترنم

وتغني ايدم (رباعي) كل رفت زباغ خار وخس را چه كنم * شه نيست بشهر درعسس را چه كنم * رفت فعل ماضي مفرد غائب كتدي ديمكدر (خار وخس جور جوب ديمكدر را ادات مفعول (چه كنم نيليم ديمكدر (بشهر با حرف ظرف (بدر ظرفيتي تأكيد در (عسس كيجه بكجي سنه ديرلر (را ادات مفعول (محصول بيت) باغدن كل كتدي جورجوپي نيليم شهرده پادشاه يوقدر عسسي نيليم * خوبان قفسند وحسن وخوبي طوطي * طوطي جو بپريد قفس را چه كنم * خوبان الف نون ادات جمع ومبتدا (قفسند خبري (خوبي يا حرف مصدر كوزللك ديمكدر (حسن خوبي عطف تفسيريدر ومبتدا (طوطي خبري (بعض نسخه ده حسن خوبان واقع اولمشدر اضافتله مصراع ثانيده اولان طوطي مبتدا (بپريد خبري چوادات تعليل (بپريد باء تأكيدايله فعل ماضي مفرد اوچدي ديمكدر (را ادات مفعول (بعض نسخه ده چو پريد من قفس را واقع اولمشدر (محصول بيت) محبوبلر قفسدرلر وحسن خوبي طوطيدر يا محبوبلرك حسني طوطيدر طوطي چونكه اوچدي قفسي نيليم يا طوطي چونكه اوچدي بن قفسي نيليم (عروض) بو رباعي شجرهٔ اخرب اوزانندن دركه صدر وابتدا اخرب حشو اوللر مقبوض ثانيلر سالم عروض وضرب مجبوب بر مصراعي مفعول مفاعلن مفاعيلن فعل اولور (حكايت) دلارامي كه رونق جمالش رفت بود وظلمت ريش صفحهٔ رويش كرفته طالبانرا از مصاحبت خود صبور مي ديد وعاشقانرا از مواصلت خود نفور دانست كه حجاب ايشان موي چندست كه بر عارض وزنخدان دميده وازان دام بي اندام مرغ دل ايشان رميده * دلارامي يا حرف وحدت دلارام وصف تركيبيدر كوكل اكلنديريجي معناسنه محبوبه اطلاق اولنور (كه حرف رابط (رونق جمالش لاميه شين ضمير دلارامه راجعدر (جمال كوزللك رونق فر ديمكدر (رفت ماضيدن قسمدر كتمش ديمكدر (بود ادات ماضي (ظلمت ريش لاميه (ريش كسرهٔ ضريحيله صقل ديمكدر لحيه معناسنه (صفحهٔ رويش لاميه شين دلارامه راجعدر (صفحه صحيفه معناسنه (كرفته ماضيدن قسمدر طوتمش ديمكدر (طالبانرا را ادات

مفعول (مصاحبت خود لامیه (صبور مبالغه وزنی اوزره اسم فاعلدر
صبر ایدیجی معناسنه (می ادات حکایه (دیدفعل ماضی مفرد غائب
کورر ایدی دیمکدر (عاشقانرا طالبانرا کبی (مواصلت خود لامیه
(نفور فتح نون ایله مبالغه اوزاننده نفرت ایدیجی معناسنه (دانست
فعل ماضی مفرد غائب بیلدی دیمکدر (که حرف بیان (حجاب ایشان
لامیه حجاب مانع ایشان ضمیر جمع طالبان وعاشقانه راجعدر (موی
چندست برقاچ قلدر (که حرف رابط (عارض عر یدر یکاق دیمکدر
بجیم فتح راء ایله اوقورلر (زنخدان چکه دیمکدر (دمیده ماضیدن
قسمدر ظاهر اولمش معناسنه (دام بی اندام موصوفك صفته اضافتیدر
دام طوزاق بی اندام قیافتسز دیمکدر (مرغ دل ایشان بیانیه
ولامیه (رمیده ماضیدن قسمدر اورکمش معناسنه (محصول ترکیب)
برکوکل اکلندیریجی محبوب که کوزللکی نك رونقی کتمش ایدی وصقل
ظلمی صحیفهٔ رویی طوتمش ایدی طالبلرینی کندی مصاحبتندن
صبر ایدیجی کوردی وعاشقلرینی کندی مواصلتندن نفرت ایدیجی
کوردی بیلدیکه انلرك مانعی برقاچ قیلدر که یکاق وچکه اوزره
ظاهر اولوب بتمشدر واول اندامسز طوزاقدن انلرك کوکلی قوشی
اورکمشدر * حجامی را طلب کرد وگفت که ازبی یاری بجان آمده ام
وازبی خریداری بفغان بیا واین حجاب را بردار واین دام را ازهم
بردر حجام مردی ظریف بود وطبعی لطیف داشت پاکی میراند واین
قطعه میخواند * حجامی یا حرف وحدت حجام بربرده مستعملدر (را
ادات مفعول (طلب کرد چاغردی دیمکدر (که حرف بیان (بی یاری
یا حرف مصدر دوستسزلقدن دیمکدر (بجان آمده ام با حرف
صله جانه کلمشم دیمکدر اما بو کلام مشقت چکدم ومضطرب اولدم
دیجك محلده استعمال اولنور (نتکیم ترکیده جانمه کار ایلدی وجانم
چقدی دیرلر (بی ادات سلب (خریداری یا حرف مصدر خریدار
وصف ترکیبیدر مشتری معناسنه مشتریسز لکدن دیمکدر (بفغان
با حرف صله فغانه کلمشم دیمکدر (آمده ام تقدیر اولنور قاعدهٔ سجع
اوزره (حجابرا را ادات مفعول حجاب مانع دیمکدر (ازپیش اوکدن
یعنی اره دن (بردار فعل امر حاضر قالدر دیمکدر (دامرا را ادات

مفعول (ازهم بری برند ن (بردر امر حاضر مفرد آیر و بیرت دیمکدر
(مردی یا حرف وحدت ظریف صفتی (بود ادات ماضی (طبعی
یا حرف وحدت (لطیف صفتی (دانست فعل ماضی مفرد غائب
بو یله یرلرده اثبات معناسین افاده ایدر (پاکی یاء اصلیه ایله استره
دیمکدر (می ادات حکایه (راند فعل ماضی مفرد سوررایدی دیمکدر
(می خوانده بویله اوقوردی دیمکدر (محصول ترکیب) بر بری طلب
ایلدی ودیدی دوشمزلقدن جانم چقدی ومشتریسز لکدن
دکانه کلمشم کل و بومانعی ارادن قالدر و بو طوزاغی بری برندن آیر
بیرت یعنی پاره پاره ایدوب طاغت بربر ظریف آدم ایدی و بر لطیف
طبعی واردی اوستره یی سورردی و بو قطعه یی اوقوردی (قطعه)
* تو بت خوبی امرد چو سر آمدان به * که پی عشوه بناگوش وذقن
متراشد * نوبت خوبی لامیه نوبت بونده وقت معناسنه در یا حرف
مصدر (امرده اضافتی لامیه امرد همزه نك فتحی ومیمك سکونیله
مویدن عاری اولان تازه (جو ادات تعلیل (سرآمد نهایت بولدی
دیمکده مستعملدر (آن به مصراع ثانیه مرهوندر (که حرف بیان
(پی ادات تعلیل (پی عشوه عشوه ایچون دیمکدر (بناگوش قواقدبی
(ذقن چکه معناسنه عربیدر (نتراشد فعل نهی حاضر تراش ایلمسون
دیمکدر فعل مضارع مثبت یازان تراش ایده مش (محصول بیت) خوبلك
بوقتی چونکه نهایت بولدی اول ایودر که عشوه ونازایچون بناگوش
وذقنی تراش ایلمسون یعنی تراش ایلمسه اعلا ورعنا اولور * لوح عارض
چو شد از موی تراشیده داشت * چو بسایست که جز صفحهٔ دل
نخراشد * لوح بونده صحیفه معناسنه در (عارضه اضافت بیانیه
(چو ادات تعلیل (موی تراشیده بیانیه تراشیده اسم مفعولدر تراش
اولنمش دیمکدر (درشت قتی دیمکدر (شدك مفعولی (چو بسایست
وصف ترکیبیدر دورپی معناسنه یاء ثانی وحدت سین وتا ادات خبر
(که حرف رابط صفت (صفحهٔ دل بیانیه (نخراشد فعل نفی مستقبل
مفرد غائب طرمله مز دیمکدر (محصول بیت) یکاق صحیفه سی چونکه
تراش اولنمش قیلدن یعنی اوقیل سببیله قتی اوله برد ورپی درکه کوکل
صحیفه سنك غیری طرمله مز بویله اولنجه تراش ایتمدن ایقاسی

اولادر (عروض) بو قطعه رمل مخبون مثمندر که صدر وابتدادن
ماعدایه خبن طاری اولمش وعروض وضربنه خبندن ماعدا حذف
دخی کلمشدر بر مصراعی فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن اولور (حکایت)
عاشقی که از دهشت حبیب دلتنك بود واز وحشت رقیب پای در سنك
آرزو می برد که کی باشد که آن ساده روی ریش بر آورده باشد
وپندار حسن از سر بیرون کرده تا بی تحاشی درخدمت او توانم بود
وبی تکلف از صحبت او توانم آسود * عاشقی یا حرف وحدت (که حرف
رابط (دهشت حبیب لامیه دهشت حیرت معناسنه در حبیب محبوبه
دیمکدر (دلتنك وصف ترکیبیدر کوکلی طاردیمکدر ثقلتده مستعملدر
(بود ادات ماضی (وحشت رقیب ده لامیه وحشت خاء مهمله نك
سکونیله تنها قالمق معناسنه در لازمیله مصطلح اولوب قورقق
معناسنه مستعملدر خاء معجمه اولورسه رزالت معناسنه در (پای در سنك
اضطرابده مستعملدر (می برد ایلتر یعنی ایلر ایدی (که حرف رابط
(کی نچین دیمکدر (باشد فعل مضارع مفرد اولور دیمکدر (که حرف
بیان (ساده روی وصف ترکیبیدر امرد معناسنه (ریش برآورده باشد
صقللی کلمش اوله (پندار بای عجمك کسریله ظن دیمکدر (حسنه اضافتی
بیانیه (از سر باشدن (بیرون کرده چقارمش اوله (تا حرف تعلیل
(بی تحاشی قورقوسز (خدمت اولامیه (توانم بود اولمغه قادر اولم
(بی تکلف زحمتسز (صحبت او لامیه (توانم آسود راحت ایتمکه
قادر اولم (محصول ترکیب) بر عاشق که محبوبك حیرتندن ثقلتده ایدی
ورقیبك قورقوسندن یاخود رقیبك رزالتندن مضطرب ایدی
آرزو ایلر ایدیکه نچین اولور که اول محبوب ساده روی صقاللنه وکوزللك
ظنی باشندن چیقه حاصلی بو سودادن فارغ اوله تاکیم قورقوسز
انك خدمتنده اولمغه قادر اولم وزحمتسز انك صحبتندن آسوده
وراحت اولم * شنیدم که چون آرزوی او بر آمد وتازکی جمال آن
پسر بسر درآمد او نیز چون دیکران از راه تمنای او بنشست ودیده
از تماشای او در بست باوی کفتند این خلاف آنست که می کفتی
کفت من چه دانستم که این صید بخوبی بخواهد کریخت واین قید
بموی بخواهد کسیخت * شنیدم فعل ماضی متکلم وحده اشتدم

دیمکدر

دیمکدر (که حرف بیان (چون ادات تعلیل (ارزوی او لامید (برآمد
حاصل اولدی (تازکی یا حرف مصدر کاف هاء رسمیدن مبدل جماله
اضافتی فاعلنه در جمالك کوزللکی دیمکدر (آن پسره اضافتی لامیه
(بسر در آمد با حرف صله نهایتـه ایردی دیمکدر (او نیز او دخی
دیمکدر (چون ادات تشبیه (دیکران الف نون ادات جمع غیریلری کبی
دیمکدر (راه تمنـای او یانیه ولامیه انك ارزوسی یولنـدن دیمکدر
زیرا تمنا استك معنـاسنه در (بنشست باء تأکیـد ایله فعل ماضی مفرد
غائب اوتوردی دیمکدر (تماشای او مصـدرك مفعولنه در انی سیر
ایتمکدن (در بست قپادی دیمك معنـاسنه فعل ماضی مفرد غائبـدر
(باوی با حرف صله وی عاشقه راجعدر (کفتند فعـل ماضی جمع
غائب دیدیلر دیمکدر (خلاف آن لامیـه (که حرف بیـان (می کفتی
سویلر ایدك (چه دانستم نه بیلیم دیمکدر (که حرف بیـان (صید
آو دیمکـدر (بحویی با حرف مصاحبت یا حرف وحـدت (حوی
حاء مهمله و هاء هوز ایله هوی دخی دینلور که اورکمك محلنده دیرلر
(بخواهد کریخت قاچسه کرك (قیـد باغ دیمکدر بند معناسـنه
(بموبی با حرف مصـاحبت (یا حرف وحدت موی قیل دیمکدر
(نخواهد کسیخت اوزولسـه کرکدر (محصول ترکیب) ایشتدم که
چونکه انك ارزوسی حاصل اولدی یعنی محبوبك یانده مانع ومزاحم
قالمدی واول پسرك جمالنك تازه لکی نهایتـه ایردی اودخی یعنی
اول عاشق دخی غیریلری کبی انك ارزوسی یولندن اوتوردی وکوزینی
انی سیر ایلمکلکدن قپادی حاصلی اوده سائر عشـاق کبی روکردان
اولدی اکا دیدیلر بو انك خلافیـدر که سویلردك یعنی بی تحاشی
الفت ایدم دیر ایدك شمـدی اعراض ایدر سین دیدی بن نه بیلیم که
بو صید بر حوی ایله قاچسه کرك یعنی براورکنـدی ایله بو صید دلك
قاچاجغنی نه بیلیم و بو قیـد بر قیل ایله اوزلسه کرك یعنی بنـد دلك
قیل قدر جزئی شی ایله اوزیله جکنی نه بیلیم (قطعه) درلغت خوانده
ام که ریش پرست * پیش دانشور لغت پرداز * خوانده ام ماضی متکلم
وحدهدن قسمدر اوقومشم دیمکدر بعض نسخهده دیده ام واقعـدر
کورمشم دیمکدر (که حرف بیان (ریش صقال دیمکدر ومبتـدا

(پرست خبری پر باء عجمك فتحيله قنات معناسنه در (پیش دانشور لغت پرداز لاميه و بيانيه (پیش قبت معناسنه در (دانش اسم مصدردر ورا ادات نسبت دانشلی دیمکدر عالم معناسنه (لغت پرداز وصف ترکیبیدر لغته زینت ویریجی دیمکدر (محصول بیت) لغتده اوقومشم یاکورمشم که صقال قناتدر لغت بزه یجی عالمك قتنده یعنی دانشور لغت قتنده صقال قناتدر دیو کوردم واو قودم * لیکن آن پر کز و بو کر عدم * مکنند مرغ نیکویی پرواز * لیکن ادات استدراك (آن پر اول قنات (کزو که ازاودن مخففدر (که حرف رابط (از حرف صله اول قنات ایله دیمکدر (بو کر با حرف صله وکر واوك فتحيله یووه دیمکدر آشیان معناسنه (عدمه اضافت بیانیه (مرغ نیکویی بیانیه یا حرف مصدر (پرواز میکننده مصروف میکندیر وازاوچار دیمکدر (محصول بیت) صقال قناتدر لکن اول قناتدرکه انك ایله ایولك وکوزللك قوشی عدم یووه‌سنه اوچار حاصلی مرغ حسنی دیار عدمه طیران ایتدرر (عروض) بوقطعه بحر خفيفدندر که بر مصراعی فاعلاتن مفاعلن فعلن ذرازاجیق مکرر ایان اولندی (قطعه) دیکر * رونق حسن تورفتست ای پسر * ازنهال خشك سرسبزی مجوی * (رونق حسن تو لامیه لردر سنك حسنك فری (رفتست کتمشدر (نهال خشك بيانيه قوری فدان دیمکدر (سرسبزی یا حرف مصدر یاشرمق تازه‌لنوب یشللنمك معناسنه در (مجوی نهی حاضر مفرد اسنمه دیمکدر (محصول بیت) سنك حسنك رونق وفری کتمشدر ای اوغل قوری فداندن تازه‌لنمك طلب ایله حاصلی شعد نصکره جوانلق ما ولنده اولوب استغنا ایله * خط سبزت باسیاهی میزند * حرف پندار جمال ازدل بشوی * خط سبزت یائیه ولامیه سنك تازه صقالك دیمکدر (باسیاهی با حرف صله یا حرف مصدر سیاهلغه دیمکدر (میزند فعل مضارع مفرد غائب اورر دیمکدر سیاهلغه اورمق چوغلمه‌دن کنایه‌در (حرف پندار جمال لاميه و بيانيه کوزللك ظننك حرفنی (بشوی باء تأکید ایله فعل امر حاضر مفرد یقه دیمکدر (محصول بیت) سنك تازه صقالك چوغالور کوزللك ظننك حرفنی کوکلکدن یقه محو ایله حاصلی محبو بلك وتازه‌لك خاطر یکه دخی خطور ایدوب کلسون * یك دو

موی‌ت کرز نجدان سرزده * کرده یکسانت به پیران دوموی * بك دو برابکی دیمکدر تا ضمیر خطاب (زنخدآن معروف (کزکه ازدن مخفف (سرزده ها حرف ترتب اوج اوروب یعنی اوج کوستروب دیمکدر (کرده ماضیدن قسمدر (یکسانت لامیه یکسان برابر دیمکدر (به حرف مصاحبت (پیران دوموی بیانیه دوموی قرغل دیمکدر قیرصقاللی معناسنه (محصول بیت) برابکی قیل سنك زنخدانکدن اوج کوستروب سنی قیرصقاللی پیرایله برابر ایلمش (عروض) بو قطعه بحر رملی مسدسندر بالکز عروض وضربی محذوف بر مصراعی فاعلاتن فاعلاتن فاعلن اولور (حکایت) درویشی بعشق جفا کیشی کرفتار شد بسر راهی مید وید واشکی میریخت وازوی بچشم مرحمت هرکز نکاهی نمی دید باو کفتند معشوق تو همواره همخانهٔ مستانست وهمخوابهٔ می پرستان بادر ویشان یارنیست و بامعتقدان جز بر سرانکار نی طالب او همچو او می باید ومصاحب او همچو اوی شاید هیچ ازان بهتر نیست که دامن ازو در چینی و بی کار خود نشینی درویش چون این نصیحت بشنید بخندید وکفت * درویشی یا حرف وحدت (بعشق جفا کیشی باحرف صله یا حرف وحدت اضافت لامیه جفا کیش وصف ترکیبیدر جفا مذهبلی دیمکدر زیرا کیش مذهبه دیرلر (کرفتار شد طوتلدی دیمکدر (بسر راهی باحرف ظرف یا حرف تنکیر یولی باشنده دیمکدر (می لر حرف حکایه در (دوید دالك فتحیله فعل ماضی مفرد غائب یلردی دیمکدر (اشکی یا ینه حرف تنکیر (میریخت ده می دویدکبی دوکردی دیمکدر (ازوی ضمیر جفا کیشه راجعدر (بچشم مرحمت بیانیه باحرف مصاحبت (هرکز بروقت دیمکدر (نکاهی یا حرف وحدت (نمی دید کورمزایدی دیمکدر (باو باحرف صله او درویشه راجع (کفتند دیدیلر (معشوق تو لامیه (همواره دائما دیمکدر (همخانهٔ مستان لامیه همخانه اودش وهم بزم دیمکدر (همخوابهٔ می پرستان لامیه همخوابه یتاق دش دیمکدر کمال انسیتدن عبارتدر می پرست وصف ترکیبیدر شرابه طبیعی سرخوش ورند معناسنه (با درویشان باحرف مصاحبت (بامعتقدان باحرف صله معتقد افتعال بابندن اسم مفعولدر اعتقاد اولنمش معناسنه اهل الله دیمکدر (براز معناسنه (سرانکار

انکار سوداسندن (نی ادات سلب یوق دیمکدر (طالب اولامیه (همچو او اوده بویله (هم بنه دیمکدر (چو ادات تشبیه (باید کرکدر (مصاحب اوده لامیه (همچو او سابق کبی (می شاید می باید کبی (بهتر اعلادر دیمکدر (که حرف بیان (در حرف تأکید (چینی فعل مضارع مفرد مخاطب دوشیره سین دیمکدر (پی ادات تعلیل صله دخی اولور (کارخود بیانیه بنشینی باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد مخاطب اوتوره سین دیمکدر (چون ادات تعلیل (بشنید باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد غائب اشتدی دیمکدر (بخندید ده کفت ده بویله در لر کولدی ودیدی دیمکدر (محصول ترکیب) بر درویش بر جفامذهبلی محبوبه طوتلدی یول باشنده بلردی وکوز یاشی دوکردی ومحبوبدن مرحمت کوزیله بر وقت نکاه والتفات کورمزدی اول عاشقه دیدیلر سنک معشوقک دائما مستان ایله هم بزم القندر ورندو سرخوشلر ایله انسیت کشدر درویشلر ایله دوستدکلدر واهل اللهه انکار سوداسندن غیری یوقدر انک طالبی بنه انک کبی کرکدر وانک مصاحبی بنه انک کبی لایقدر هیچ اندن اعلادر یوقدر که اندن انک دوشیروب اعراض ایده سین وکیدوکارک ایچون یا کندو کاریکه اوتوروب ایشکه مشغول اوله سین درویش چونکه بو نصیحتی ایشتدی کولدی ودیدی (قطعه) درد عشقست مرا بهره زجانان نخورم غصه کرزو دکری حسن تجمل بیند * درد عشق بیانیه مرا ادات صله بهره نصیب معناسنه در (نخورم فعل نفی مستقبل یمم دیمکدر (کر ادات شرط (ز و ازاودن مخفف اندن دیمکدر (دیکری یا حرف وحدت برغیریسی دیمکدر (تجمل تفعل بابندن مصدردر وحسنه عطف تفسیریدر (بیند فعل مضارع مفرغائب کورره دیمکدر (محصول بیت) درد عشقدر بکا جانانذن نصیب غصه یمم یعنی قساوت چکمم دکر اندن برغیریسی حسن وتجمل کورسه یعنی کوزلک کورسه حاصلی التفات وانعامنه مصدر اولورسه غم یمم زیرا بوده بر درلو درد عشقدر * اوکلستان جمالست عجب نیست کزو * خارکش خار برد طالب کل کل چیند * او محبوبه راجعدر (اوکلستان جمال بیانیه (کزو که ازاودن مخففدر (که حرف رابط ازاو وکلستاندن دیمکدر (خارکش وصف ترکیبیدر او نچی ده مستعملدر لکن بنه بونده خار کندو معنای حقیقیسنده

كش اسمنه معناسنه اولنجه ديكن استيان ديمكدر (خار بر ديكن ايلتر (طالب كل اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر (چيند فعل مضارع مفرد غائب دوشيرر ديمكدر (محصول بيت) اول محبوب كوزللك كلستانيدر عجب دكلدر كه اندن ديكن استيان ديكن الور كل طالبي كل دوشيرر حاصلي كل اناء يترشح بما فيه (عروض) بو قطعه بحر رمل مثمن مخبوندر صدر وابتدادن ماعداسنه خبن طاري اولمشدر عروض وضربنه حذف دخي كلوب فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن اولمشدر * خوب رويرا كمند ارادت بحلقهٔ درويشان كشيد * وچون نقطهٔ مركز در دائرهٔ صوفيان آراميد * خوبروي يا حرف وحدت (را ادات مفعول (خوبرو وصف تركيبيدر كوزل يوزلي ديمكدر (كمند ارادت مجازا بيانيه (با حرف صله (حلقهٔ درويشان لاميه (كشيد فعل ماضي مفرد غائب چكدي ديمكدر (چون ادات تشبيه (نقطهٔ مركز بيانيه مركز پركارك ثابت اولديغي ايلغك بر نقطه‌لر بوندماوتوه‌دن عبارتدر (دائرهٔ صوفيان لاميه (آراميد فعل ماضي مفرد غائب قرار ايلدي ديمكدر (محصول تركيب) برخوبرويي ارادت كمندي درويشلر حلقه‌سنه چكدي يعني انلر ايله محبت وانسيت ايلدي ومركز نقطه سي كبي صوفيلر دائره‌سنده قرار ايلدي (قطعه) شدرخش قبلهٔ خداجويان * از خدا روي خود دروكردند * قبلهٔ خدا جويان لاميه خداجو وصف تركيبيدر طالب خدا معناسنه الف نون ادات جمع (روي خود بيانيه (در او در حرف صله او محبوبه راجعدر اكردند فعل ماضي جمع غائب ايلديلر ديمكدر (محصول بيت) انك يكاغي طالب خدا اولان درويشلرك قبله سي يعني محل توجهي اولدي اللهدن كند و يوزيني اكا ايلديلر يعني طالب خدا ايكن راغب وصل يار اولديلر * فوطه پوشان بران شكر كفتار * چون مكس بر شكر غلو كردند * فوطه پوش وصف تركيبيدر فوطه كيجي معناسنه درويشدن كنايتدر (شكر كفتار طاتلي سوزلي ديمكدر (چون ادات تشبيه (مكس سكك (محصول بيت) درويشلر اول شكر كفتار اوزرينه شكره سكك غلو ايدركبي غلو ايلديلر (عروض) بو قطعه بحر خفيفدندر كه برمصراعي فاعلاتن مفاعلن فعلن اولور (ازاحبني معلوم

* هر کس با ورا خاصهٔ خود میخواست وخودرا درنظر قبول اومی آراست تا عاقبت بدین کشاکش میان ایشان خلاف افتاد ونزاع خاست * اورا دهٔ را ادات مفعول انی دیمکدر (خاصهٔ خود کندیسنه مخصوص (می ادات حکایه (خواست فعل ماضی مفرد غائب استردی دیمکدر (خود را کندونی دیمکدر (را ادات مفعول (در حرف صله (نظر قبول او بیانیه ولامیه انك قبولی نظرنده دیمکدر (می آراست می خواست کبی بزایدی دیمکدر (تا حرف انتها (عاقبت انی تا کیـد ایدر (کشاکش غوغاده مستعملدر (میان ایشان لامیه (خلاف افتاد مخالفت واقع اولدی (خاست قالقدی یعنی ظاهر اولدی دیمکدر (محصول ترکیب) درو یشلردن هر کس کندیسنه مخصوص استردی یعنی هر کس بنم اولسون دیرایدی وکندیسنی انك قبولی نظرنده بزردی تا کیم عاقبت بو غوغاده انلرك بیننده مخالفت واقع اولدی ونزاع ظاهر اولدی (قطعه) نیست دور ار عشق بازان ازنکوفتن بر یکدکر * چون دم از عشق یکی معشوق نیکو میزنند * نیست دور بعیـد دکلدر دیمکدر (عشق بازان الف نون ادات جمع عشقباز محبوب دوست معناسنه وصف ترکیبیـدر (کفتن قاقق واورمق معناسنه مصـدردر (بر حرف صله (یکدکر بری برینه دیمکدر (چون ادات تعلیـل (از عشق یکی معشوق نیکو یعنی وایو یوزلی بر معشوقك عشقندن دیمکدر (زنند فعـل مضارع جمع غائب اوره لر دیمکدر (محصول بیت) بعید دکلدر محبوب دوستلردن بری برینه قاقق واورمق چونکه ایو یوزلی برمعشوقك عشقنـدن دم اوره لر یعنی برمحبوبه علاقه ایدن عاشقلر بیننـده غوغا ونزاع اولسه بعید دکلدر * طائفان کعبه را چون شوق سازد تیز کام * جای آن دارد اکر بایکدکر پهلو زنند * طائفان کعبه اسم فاعلك مفعولنه اضافتیـدر (را ادات صله (چون ادات تعلیـل (سازد فعل مضارع مفرد غائب دوزه دیمکدر بونده کتوره دیمك اولور (تیز کام اصل لغتـده چاپغین حیوانه دیرلر بونده مطلق سرعتله یور یمکدر زیرا طائفان کعبه یه هروله سنتدر که تیز تیز یوردلر بر قیـافت مخصوص اوزره بونده مراد اولان اولدر (جای آن دارد انك یری واردر یعنی اولسه جائزدر دیـجك محلده استعمال

اولنور

اولنور (اكر ادات شرط (با حرف مصاحبت (يكديكر برى بريله
ديمكدر (پهلويان ديمكدر (رنند فعل مضارع جمع غائب اورررلر
ديمكدر (محصول بيت) كعبه يى طواف ايديجيلره چونكه هروله
شوق ويوه اكر برى برينه يابن اوررلرسه جائزدر (عروض) بوقطعه
رمل مثمندركه يالكز عروض وضربنه حذف طارى اولمشدر برمصراعى
فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن اولور * پيرخانقاه كه اونيز ازان
نمد كلاهى داشت ودران دعوى هردم بخودك واهى آن پسررا
طلبيد وزبان نصيحت كشيد كه اى فرزندان ارجند وجوان دلبند
با هركس چون شير وشكر ميامير وبريسمان فريب هرناكس درمياويز
تو آينۀ خدانمايى دريغ باشد كه با هر بى سروپا چهره كشايى *
پيرخانقاه لاميه پير بونده شيخ ديمكدر خانقاه تكيه ديمكدر (كه حرف
بيان (اونيز اودخى ديمكدر (نمد كيچه ديمكدر كه كلاه يپارلر (كلاهى
يا حرف وحدت (هردم هر وقت ديمكدر (بخود با حرف صله
(كواهى يا حرف مصدر شهادت معناسنه (پسر را را ادات
مفعول (طلبيد فعل ماضى مفرد غائب استدى ديمكدر (زبان
نصيحت بيانيه (كشيد فعل ماضى مفرد چكدى ديمكدر اما بونده
سجع ايچون كشاد معناسنه كلمشدر (كه حرف بيان (فرزند
ارجند موصوفك صفت اضافتيدر (جوان دلبندده بويله فرزند
اوغول ديمكدر (ارجند ارج قيمت معناسنه مند ادات نسبت قيمتلو
ديمكدر (جوان تازه (دلبند وصف تركيبيدر كوكل باغليجى ديمكدر
(با حرف مصاحبت (چون ادات تشبيه (شير سوت ديمكدر (ميامير
نهى حاضر مفرد قرشمه ديمكدر (ريسمان فريب هرناكس بيانيه
ولاميه با حرف صله ريسمان ايپ ديمكدر (فريب الدامق ومكر
وخدعه معناسنه در (ناكس دنى والچق ديمكدر (مياويز فعل نهى
حاضر مفرد آصمه ديمكدر (آينۀ خدانمايى يا حرف خطاب اضافت
بيانيه خدانما وصف تركيبيدر خدا كوستريجى ديمكدر (بونده حذف
مضاف تقديرا اولنور آينۀ صنع خدانمايى ديمكدر (دريغ حيف ديمكدر
(كه حرف بيان باهر با حرف صله (بى سروپا ادانى معناسنه تورجه
ايسز ديدكلرى كشايى فعل مضارع مفرد مخاطب آچه سين ديمكدر

(محصول ترکیب) تکیه نك شیخی اودخی او کیجه دن کلاه طوتاردی یعنی اوده بوسودایه مبتلا ایدی واول دعواده هر وقت کند ویه شهادت ایدردی (یعنی اسلوب ورو شندن اودخی عشقباز اولدیغی اکلنوردی پسری طلب ایلدی ونصیحت دیلنی اچدی ودیدی ای قیمتلی اولان اوغول وکوکل بند ایدیجی جوان هرکس ایله شیر وشکر کبی قرشمه یعنی انسبت ومخالطت اتمه وهردنی نك مکر وخدعه ایدنه آصلمه یعنی الدائمه سن جناب حقك صنع وقدرتی آیینه سی سین یازق اولور که هر اداني واراذله چهره اچه سین حاصلی کشف راز ایدوب یوز ویره سین (رباعی) هر لحظه عنان بچنك اغیارمده * درخلوت خاص عامه را بارمده * هر لحظه هر وقت دیمکدر (عنان دیزکین معناسنه در (در بچنك اغیار لامیه یاحرف صله (خلوت خاص بیانیه (را ادات صله (بار اجازت معناسنه (محصول بیت) هر وقت اغیارك النه دیزکین ویرمه (یعنی رخصت ویرمه خلوت خاصکه عامه یه اجازت ویرمه حاصلی هرکس سیر نعمك وسیراب آب کرمك اولمسون * رخسار تو مرآت صقالت زده است * مرآت صیقل را بر زنکار مده * رخسارتو لامیه سنك یکاغك دیمکدر (مرآت عربیدر آیینه معناسنه (مرآت صیقل را را ادات مفعول صیقل پونده مصیقل معناسنه در صیقل لنمش آیینه کی دیمك اولور (بر زنکار بلحرف صله زنکار برماقی یوپه دركه اکا جنکار دیرلر (مده یونده مقابل ایلمه معناسنه در (محصول بیت) سنك رخسارك صاف ومصفا آیینه در آیینهٔ مصیقلکی زنکاره مقابل ایلمه زیرا عکس ایدوب زشتیت نمایان اولور یاخود جنکاره بویامه که ملوث اولور یاخود زنکار پاس معناسنه اولوب پاسلندرمه دیمك دخی اولور (عروض) بو رباعی شجرهٔ اخرب اوزانندندر که صدر وابتدا اخرب حشوا ولار مقبوض ثانیلر مکفوف عروض وضرب مجبوب پر مصراعی مفعول مفاعلن مفاعیل فعل اولور *چون آن شیرین پسر این نصیحت شنید بروی تلخ آمد وروی ترش کرده برخاست وبهانهٔ ازخانقاه بیرون رفت وچند روز نیامد پیر ومریدان ازغم مفارقت او بجان آمدند وازالم مهاجرت او بفغان بالماس مژه کوهر عجز واضطرار سفتند وبانسان افتقار وزبان

اعتذار

اعتذار کفتند * چون ادات تعلیل (شیرین طاتلی دیمکدر (شنید فعل ماضی مفرد غائب اشتدی دیمکدر (بروی بر حرف صله وی جوانه راجعدر (تلخ آجی دیمکدر (آمد فعل ماضی مفرد غائب کلدی دیمکدر (ترش اکشی دیمکدر (کرده هاء ترتب ایله ایلیوب دیمکدر (برخاست فعل ماضی مفرد قالقدی دیمکدر (ببهانهٔ باحرف مصاحبت (یا حرف وحدت همزه حرف توسل (بیرون رفت چیقدی دیمکدر (چند روز برقاچ کون (نیامد فعل نفی مستقبل مفرد غائب کلمدی دیمکدر (غم مفارقت او لامیه لردر (بجان آمدند جانه کلدیلر یعنی تحمل ایده مدیلر (الم مهاجرت اوده لامیه لردر (بفغان باحرف صله قاعدهٔ سجع اوزره آمدند مقدردر (بالماس مژه با حرف مصاحبت اضافت مجازا لامیه مژه کرپك (کوهر عجز ده بویله (سفتند فعل ماضی جمع غائب دلدیلر دیمکدر (بلسان افتقار باحرف مصاحبت (افتقار احتیاج معناسنه در اضافت بیانیه (زبان اعتذارده بویله اعتذار عذر دیلمك (محصول ترکیب) چونکه اول شیرین پسر بو نصیحتی اشتدی اکا اجی کلدی یوزینی اکشیدوب قالقدی و بر بهانه ایله تکیه دن طشره چقدی و برقاچ کون کلمدی انك پیری ومریدی ایرولق غمندن مضطرب اولدیلر ومهاجرت المندن فغانه کلدیلر مژه الماسیله عجز واضطرار کوهرینی دلدیلر حاصلی اغلدیلر واحتیاج وتذلل لسانیله واعتذار زبانیله دیدیلر (بیت) بازآ که بر تو هیچکس حکمی ندارد ای پسر * باهر که خواهی می نشین وز هر که خواهی میکذر * باز کیرو دیمکدر (آ همزهٔ ممدوده ایله امر حاضر مفرد کل دیمکدر (که حرف بیان (بر حرف صله (هیچکس هیچ کیمسه دیمکدر (حکمی یا حرف تنکیر (ندارد بونده یوقدر دیمکدر (باهر که باحرف مصاحبت هر کیمله دیمکدر (خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب استرسن دیمکدر (می نشین امر حاضر مفرد اوتور دیمکدر (میکذرده بویله کچ دیمکدر (محصول بیت) کیرو کل که سکا هیچ کیمسه نك حکمی یوقدر هر کیمله استرسن اوتور وهر کیمدن استرسن کچ یعنی استدیکك ایله کورش استمدیککله کورشمه (عروض) بو بیت رجز مثمن سالمدر که بر مصراعی درت کره مستفعلن اولور (رباعی) هرچند فریب عقل وخصم دینی *

بازا كه دل شكست را تسكيني * هرچند هرنقدر ديمكدر (فريب عقل بيانيه عقلي الدايجي ديمكدر (خصم دينى دمبوله يا حرف خطاب دينك خصمي ايسك (بازآ كه يته كل كه ديمكدر (دل شكسته بيانيه (را ادات مفعول قيرق كوكلـه ديمكدر (تسكيني يا حرف خطاب تسكين تفعيل بابندن مصدر ساكن قلمق معناسـنه (محصول بيت) هرنقدر كه عقلي الدايجي ودينك خصمي ايسكده ينه كل كه قيرق كوكله تسكين وراحت رسـين * اين بس كه بلا ومحنت مابيني * باما بطفيل ديكران بنشيني * اين بس كه بو يتركه ديمكدر (محنت مالاميه بيني فعل مضارع مخاطب كوررسين (باما باحرف مصاحبت بزم ايله ديمكـدر (بطفيل يا حرف مصاحبت مابعدينه اضافتي لاميه (بنشيني باء تأكيد ايله فعل مضارع مفرد غائب اوتوررسين ديمكدر (محصول بيت) بويتركه بزم بلا ومحنتمزي كوررسين بزم ايله غيريلرك طفيلي ايله اوتوررسين يعني بزه بودرد يتركه بلا ومحنتمزي كوررسين بزم ايله اوتورمق مراد ايلسن غيريلرك طفيلي ايله حاصلي وساطتيله اوتوررسين (عروض بورباعي شجرهٔ اخرب اوزانندندركه صدر وابتدا اخرب حشو اوللر مقبوض ثانيلر سالم عروض وضرب ابتر برمصراعي مفعول مفاعلن مفاعيلن فع اولور * آن جوان اعتـذار درويشانرا استمـاع فرمود از شيوهٔ تند خويي كذشت وبصحبت آن تنها ماندكان مهجور وفراق ديدكان رنجور بازكشت * اعتذار در ويشان لاميه درويشلرك عذر ديلمسني ديمكدر (استماع اشتمك ديمكدر امابونده قبول معناسـنه در (استماع فرمود قبول بيوردي (شيوهٔ تندخويي بيانيه تند خو وصف تركيبيدر سرد خو بلي ديمكدر يا حرف مصدر (كذشت فعل ماضي مفرد كچدي ديمكدر (بصحبت آن تنها ماندكان لاميـه باحرف صله تنها مانده يالكز قالمش معنـاسنه وصف تركيبي در الف نون ادات جمع (مهجوره اضافتي موصوفيه در (مهجور آيرلمش بعيد اولمش معنـاسنه در (فراق ديدكان وصف تركيبي فراق كورمشـلر ديمكدر (رنجوره اضـافت موصوفيـه در رنجور رخسـته ديمكدر (بازكشت رجوع ايلدي ديمكدر (محصول تركيب) اول جوان درويشلرك اعتـذاريني قبول بيوردي سرد خوبلي اق شيوه سندن كچدي اول مهجور اولان يالكز

قالمشلرك ورنجور اولان آيرواق كورمشلرك صحبتنه رجوع ايلدي
(قطعه) بعد از چهار چيز زجانان چهار چيز * خوشتر بود
زراحت ورحت پس ازعذاب (محصول بيت) جاناندن درت
نسنه دنصكره درت نسنه زياده خوشرك اولور عذابدنصكره راحت
ورحتدن يعني عذاب عقبنده اولان راحت ورحتدن خوشرك واعلادر
جانان طرفندن كلن درت نسنه دنصكره درت نسنه كه بو مذكوراتدر
* وصلي پس ازفراق ووفاقي پس از خلاف * صلحي پس از نزاع
ورضايي پس از عتاب * يار تنكري ايچوندر (محصول بيت) فراقدن
صكره وصل ومخالفتدنصكره وفاق يعني اويغونلق وغوغا ونزاعدن
صكره بارشمق وعتاب وغضبدنصكره خوشدل اولمق (عروض)
بو قطعه بحر مضارعدندر اصلنده مفاعيلن فاعلاتن مفاعيلن
فاعلاتندر اولاصدر وابتداسنه خرب علتي طاري اولوب مفعول اولمش
حشولر مكفوف اولوب فاعلات مفاعيل اولمش (عروض) وضربنه
قصر كلوب فاعلات اولمش كه بر مصراعي مفعول فاعلات مفاعيل
فاعلات اولوب مضارع اخرب مكفوف مقصور اولور * روضهٔ ششم
در وزيدن نسايم ملاطفات و روايح مطايبات كه غنچه لبهارا بخنداند
وشكوفهٔ دلهارا بشكفاند از حضرت رسالت صلي الله عليه وسلم آرند كه
فرموده ايست كه مؤمن مزاح كن وشيرين سخن باشد ومنافق ترش روكره
برابرو * ششم التنجي ديمكدر (در حرف ظرف مدخولي مقدر در تقديري
در بيان وزيدن الخ (وزيدن اسمك ديمكدر هبوب معناسنه (نسايمه
اضافتي لاميه نسايم نسيمك جميدر روزكار ديمكدر يل معناسنه
(ملاطفاته اضافتي بيانيه ملاطفات ملاطفه نك جميدر لطيفه لشمك
معناسنه (روايح مطايبات نسايم ملاطفات كبي لفظا ومعني (كه حرف
رابط (غنچه لب بيانيه (ها ادات جمع (را ادات مفعول دودقلر
غنچه سي ديمكدر (بخنداند باء تأكيد ايله فعل مضارع متعدي مفرد غائب
كولدرر ديمكدر (شكوفهٔ دلهاده بيانيه (ها ادات جمع (را ادات مفعول
كوكللر چيچكي ديمكدر (بشكفاند باء تأكيد ايله فعل مضارع متعدي
مفرد غائب آچار ديمكدر (حضرت رسالت روضهٔ اسبقده تفصيل
اولندي حضرت محمد صلي الله عليه وسلم در (آرند فعل مضارع مفرد

غائب كتورورلر يعني نقل ايدرلر ديمكدر (كه حرف بيان فرموده است بيورمشدر (كه حرف بيان مؤمن معروف (مزاح كن وصف تركيبيدر لطيفه ايديجي ديمكدر (شير بن سخن ده بويله طتلي سوزلي ديمكدر (منافق معروف (ترش رو وصف تركيبي اكشي بوزلي ديمكدر (كره دوكم (برابرو قاش اوزره كره برابروغضوب وتند خوي ديمكدن كنايندر (محصول تركيب) التنجي روضه لطيفه لشمك روزكارينك ومطايبات روايتنك اسمي بياننده دركه دودقلرغنچه سني كوادرر وكوكللر چيچكني آچار حاصلي طرز ملاطفه وطور مطايبه يي بيلدرر حضرت رسالت صلى الله تعالى عليه وسلمدن نقل ايدرلركه بيورمشدر مؤمن لطيفه ايديجي وطتلي سوزلي اولور منافق اكشي بوزلي وتند خوي اولور * وامير المؤمنين على كرم الله وجهه ورضي الله عنه كفته است كه هيچ باك نيست اكر كسي چندان مزاح كند كه از حد بد خويي ودائرهٔ ترش رويي بيرون آيد ورسول صلى الله عليه وسلم مر عجوز را كفت كه عجايز به بهشت درنيايند اين عجوزه بكريه در آمد فرمود كه خداي تعالى ايشانرا جوان كرداند وخو بتر ازانچه بودند برانكيزد آنكه به بهشت برد * باك نيست قورقو يوقدر ديمكدر (اكر ادات شرط (كسي يا حرف وحدت (چندان اولقدر ديمكدر (مزاح ميمك كسريله لطيفه ديمكدر (كه حرف رابط (حد بد خويي لاميه بد خويلق غايتندن ديمكدر (دائرهٔ ترش رويي ده بويله اكشي بوزليلك دائره سندن (بيرون آيد طشره كله يعني چيقه ديمكدر (مر ادات صله رايي تأكيددر (عجوزه قوجه قاري ديمكدر (كه حرف بيان (عجايز عجوزك جمعيدر (با حرف صله (بهشت جنت ديمكدر (درنيايند فعل مضارع جمع غائب كيرمزلر ديمكدر (بكريه باحرف صله (درآمد كلدي ديمكدر (فرمود بيوردي ديمكدر (ايشانرا را ادات مفعول (كرداند فعل ماضي مفرد غائب ايلرديمكدر تحويل معناسنه (برانكيزد فعل مضارع مفرد غائب حشر ايدر ديمكدر آنكه) اول وقت ديمكدر (باحرف صله (بهشت معروف (برد فعل مضارع مفرد غائب ايلتور ديمكدر (محصول تركيب) وامير المؤمنين على كرم الله وجهه ورضي الله عنه ديمشدر خوف يوقدر يعني ضرر ويرمز اكر بركيمسنه اولقدر لطيفه ايده كه بدخويلق حدندن وترش

رویلق دائره سندن چیقار نجه یعنی بدخو یلق دائره سندن چیقارمق ایچون لطیفه ایدرسه ضرر ویرمز ورسول صلی الله علیه وسلم برعجوزه یه دیدیکه عجوزه لر جنته کیرمزلر بوعجوزه کریه یه کلدی یعنی اغلدی سعادتله بیوردیلرکه الله تعالی انلری جوان ایلر ودنیاده اولدقلرندن کوزلرک حشر ایدر اول وقت جنته ایلتور ادخال ایدر حاصلی جناب فخر عالم بوکونه لطیفه بیوردقلری ثابتدر * ومرزنی را ازانصار کفت بشوهر خود پرس که در چشم وی سفیدی واقعست آن زن بسرعت واضطراب تمام پیش شوهر خود رفت شوهر ازوی سبب اضطراب پرسید آنچه حضرت فرموده بودند باز کفت کفت راست فرموده در چشم من سفیدی هست وسیاهی هست اما نه بیدی * (مر ادات صله (زنی یا حرف وحدت (را ادات صله مری تأکیددر (انصار فخر کائنات مدینه یه تشریفلرنده اتباع ایدوب اعانت ایدنلره دیرلر بشوهر) باحرف صله شوهر زوج معناسنه در (خوده اضافت لامیه پرس) امر حاضر مفرد سؤال ایله دیمکدر (چشم وی لامیه (سفیدی یا حرف مصدر بیاضلق دیمکدر (واقعست واقعدر (بسرعت باحرف مصاحبت (پیش شوهر زوجی قتنه دیمکدر (سفیدی (سیاهی یالری مصدریه لردر (نه حرف نفی (بیدی باحرف مصاحبت یاحرف مصدر (محصول ترکیب) وانصاردن برزنه حضرت فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم دیدی کندی زوجکه صورکه انک کوزنده اق واقعدر بو بر کلامدرکه طرفینی مشتمل یعنی کوزده اق اولمسی بر کوزک کندی آغی اول خاتون علت معناسنه ظن ایدوب سرعت واضطراب تمام ایله زوجی قتنه کندی زوجی اندن اضطرابک سببنی سؤال ایلدی اول کلامی که حضرت بیورمش ایدیلر سویلدی زوجی دیدی طوغری سویلمشسدر بنم کوزمده بیاضلقده وار سیاهلقده واردر اما کوتولکله دکل یعنی عمایه مؤدی اولان بیاضلق دکل بلکه کوزده موجود اولان بیاضلقدر (قطعه) کر مقبلی مزاح کند عیب او مکن * شغلیست آن بقاعدهٔ عقل ودین مباح * کر حرف شرط (مقبلی یاحرف وحدت مقبل صاحب اقبال دیمکدر (عیب او انی تعییب (مکن نهی حاضر مفرد ایلمه دیمکدر (شغلی یاحرف وحدت

شغل بو نده اکلنجه دیمکدر (آن مزاحه اشارتدر (بقاعدهٔ عقل با حرف ظرف اضافت بیانیه (مباح معروف (محصول بیت) اکر بر مقبل لطیفه ایدرسه تعییب ایمه اول لطیفه یا اکلنجه درکیم عقل ودین قاعده سنده مباحدر * دل آیینه است کلفت جدر نك آیینه * آن زنك راچه صیقل امکان بجز مزاح * دل مبتدا (آیینه است خبری کلفت) کافك ضمیله مشقت معناسنه مصدردر (جده اضافتی فاعلنه در جد لطیفه مقابلی کرجك دیمکدر (زنك پاس دیمکدر (آیینه یه اضافت لامیه (رادات مفعول (صیقل معروف (امکانه اضافت بیانیه (بجز مزاح لطیفه نك غیری دیمکدر بعض نسخه ده چه ممکن صیقل واقعدر لکن وزن ایچون مضاف اوقوتملی حقیقتده مضاف دکلدر بنه معنی یردر (محصول بیت) کوکل آیینه در جدك مشقتی آیینه نك پاسیدر اول پاسه نه امکان صیقلی لطیفه نك غیری یعنی لطیفه نك غیر یله اول زنکی اچق قابل امکان دکلدر (عروض) بو قطعه بحر مضارعدندر عینیله انفا ذکر اولنان کبیدر (حکایت) روزی اصمعی برمائدهٔ هارون حاضر بود ذکر پالوده کردند. اصمعی کفت بسیاری ازاعرابی باشند که هرکز پالوده ندیده باشند ونشنیده هارون کفت بدین دعوی که کردی کواهی بکذران واکرنه دروغست * روزی یا حرف وحدت برکون دیمکدر (برمائدهٔ هارون بر حرف صله اضافت لامیه مائده طعام دیمکدر (حاضر بود حاضر ایدی (ذکر پالوده مصدرك مفعولنه در کردند) فعل ماضی جمع غائب ایلدیلر دیمکدر (بسیاری چوغی دیمکدر باشند) فعل مضارع جمع غائب اولورلر دیمکدر (که حرف رابط صفت هرکز) بر وقت دیمکدر (ندیده ماضی منفیدن قصه‌در (ندیده باشند کورممشلردر (نام او لامیه پالوده یه راجعدر (نشنیده ایشتممشلردر بدین) با حرف صله ذال همزه‌دن منقلب (که حرف رابط صفت (کردی فعل ماضی مفرد مخاطب ایلدك دیمکدر (کواهی یا حرف وحدت برشاهد دیمکدر (بکذران باء تأکید ایله امر حاضر مفرد ادا ایله دیمکدر کواهی بکذران شاهد کتور یعنی بینه اقامه ایله دیمك اولور (واکرنه یوخسه دیمکدر (دروغ یلان دیمکدر (محصول ترکیب) برکون اصمعی هارونك مائده سنده حاضر ایدی یعنی بیله طعام ایدرلردی پالوده ذکرینی

ایلر

ایلرلردی یعنی پالوده کیفیتن سویلرلردی اصمعی دیدی اعرابیدن
چوغی اولور یعنی چوق کیمسه وار درکه بر وقت اصلا پالوده
کورمشلردر وایشتمشلردر هارون دیدی بودعوایه که ایلدك برشاهد
اقامه ایله یوخسه بلا ندر * اتفاق روزی هارون بشکار بیرون رفت
واصمعی باوی بوددیدند که اعرابی حالی از بادیه می رسید هارون باصمعی
کفت که ویرا پیش ما آر اصمعی پیش وی رفت که امیر المؤمنین ترامی
خواند اجابت کن کفت مؤمنانرا امیری می باشد اصمعی کفت آری
اعرابی کفت من بوی ایمان ندارم اصمعی ویراد شنام داد وکفت یا ابن
الزانیه اعرابی درغضب شد وکریبان اصمعی را بکرفت وهرسومی کشید
ودشنام می داد هارون میخندید * روزی یا حرف وحدت (بشکار
با حرف صله (بیرون رفت چقدی دیمکدر (باوی باحرف مصاحبت
وی ضمیر هارونه راجعدر (دیدند فعل ماضی جمع غائب کوردیلر
دیمکدر (که حرف بیان (حالی یا حرف نسبت درکه کندی حالنده
دیمکدر شارح بو حاله واقف اولمامش (بادیه معروف (می رسید
فعل ماضی مفرد غائب ایرشدی دیمکدر (باصمعی با حرف صله (که
حرف بیان (ویرا را ادات مفعول وی ضمیر اعرابیه راجعدر (پیش ما
لامیه یزم قتیمزه دیمکدر (آر امر حاضر مفرد کتور دیمکدر (پیش وی
لامیه اعرابینك قتنه دیمکدر (رفت کتدی دیمکدر (که حرف بیان
ترا) را ادات مفعول (می خواند فعل مضارع مفرد غائب چاغررسنی
دیمکدر (اجابت کن قبول ایله دیمکدر (مؤمنانرا را ادات تخصیص
امیری) یا حرف تنکیر (می باشد اولورمی (آری اوت دیمکدر (بوی
با حرف صله (وی امیره راجعدر (ندارم فعل نفی مستقبل متکلم وحده
تقیدن عبارت (ویرا را ادت صله (وی اصمعی یه راجعدر (دشنام داد
سوکدی دیمکدر یا ابن الزانیه ای ولد زنا یعنی اورسپی اوغلی دیمکدر
(درغضب شد غضبده اولدی یعنی دارلدی (کریبان یقه دیمکدر
اصمعی یه اضافت لامیه را ادات مفعول (بکرفت باء تأکید ایله
فعل ماضی مفرد غائب طوتدی دیمکدر (هرسو هرجانبه دیمکدر (می کشید
ادات حال ایله چکردی معناسنه فعل ماضی مفرد غائب (دشنام
می داد سوکردی معناسنه در (می خندیده بویله کولردی دیمکدر

(محصول ترکیب) اتفاقا بر کون هارون شکاره چقدی واصمعی هارون ایله ایدی یعنی برابر ایدیلر کوردیلر که بر اعرابی کندو حالنده بادیه دن ایرشدی هارون اصمعی یه دیدی آنی بزم قیتمزه کتور اصمعی اعرابی قتنه کتدی که امیرالمؤمنین سنی استرجاغر دعوت ایدر اجابت ایله دیو اعرابی دیدی مرمنلرك امیری اولور می اصمعی دیدی اوت اولور اعرابی دیدی بن اکا ایمان ایلم اصمعی اکا سوکدی ودیدی ای ولد زنا اعرابی غضبه کلدی واصمعی نك یقه سین طوتدی وهر جانبه چکردی وسوکردی هارون کولردی (بعدازان پیش هارون آمد وکفت ای امیرالمؤمنین چنانچه این مرد کمان می برد داد من از وی بستان که مرا دشنام داده است هارون کفت دو درم بوی ده اعرابی کفت سبحان الله مرا دشنام داده است ومرا دو درم دیکر بوی می باید داد هارون کفت آری حکم من چنین است روی باصمعی کرد وکفت یا ابن الزانیتین روان باش و بحکم امیرالمؤمنین چهار درم بمن ده هارون از خنده بپشت افتاد * پیش هارون لامیه هارونك قتنه دیمکدر (چنانچه انلك کبی که دیمکدر (کمان ظن معناسنه در (دادمن بنم عدلیمی یعنی حقیمی (بستان باء تأکید ایله فعل امر حاضر مفرد آل دیمکدر (که اداتنه تعلیل (مرا را ادات صله بکا دیمکدر (دشنام داده است سوکمشدر (دو درم ایکی درهم (بوی باحرف صله وی اصمعی یه راجعدر (ده دالك کسریله وهاء اصلیه ایله امر حاضر مفرد ویر دیمکدر (مرا (را ادات صله (دیکر دخی دیمکدر (بوی باحرف صله وی اصمعی یه راجعدر (می باید داد ویرمك کرك دیمکدر زیرا ماضی مضارعه مقارندر (اری اوت دیمکدر (حکم من لامیه (چنین است بوبجلیندر (باصمعی باحرف صله (یا ابن الزانیتین اصمعینك سویلدیکی کلامك تثنیه سیدروهم تغلیب قیلنمشدر زیرا زناده کثرت نساطرفندن اولدیغندن مذکر مؤنثه محمول اولور الزانیة والزانی آیت کریمه سنده تقدیمك وجهی کبی شارح کلامی لغودر (روان باش کیت دیمکدر بحکم امیرالمؤمنین باحرف استعلا اضافتلر لامیه چهار درم درت درهم بمن باحرف صله (بده باء تأکید ایله فعل امر در ویر دیمکدر (خنده کولمك معناسنه (بپشت باحرف استعلا ارقه سی اوزره دیمکدر افتاد دوشدی دیمکدر فعل ماضی مفرد غائب

(محصول ترکیب) بوندنصکره یعنی سوکشوب چکشدکدنصکره اعرابی هارونك قتنه کلدی ودیدی بونك ظن ایتدیکی کبی ای امیر المؤمنین یعنی بن بیلم لکن بو امیر المؤمنین دیبور بونك ظنی کبی ای مؤمنلرك امیری بنم حقمی اندن آل که بکا سوکشدر هارون دیدی اکا ایکی درهم ویر اعرابی دیدی سبحان الله بکا سوکشدر و بکا ایکی درهم دخی اکا ویرمك کرکدر یعنی هم بکا سوکسون هم بن ایکی درهم ویره یم بونه حکمدر دیدی هارون دیدی اوت بنم حکمم بو نجلیندر یوزینی اصمعی یه ایلدی ودیدی ای ایکی زانینك اوغلی یعقل کیت وامیر المؤمنینك حکمی اوزره بکا درت درهم ویر هارون کولمکدن آرقه سی اوزره دوشدی * پس ویرا همراه بردند چون بقصر هارون در آمد وآن عظمت وشوکت بدید ومجلس هارونرا مشاهده کردو در چشم وی بسیار بزرك نمود پیش آمد وکفت السلام علیك یا الله هارون کفت خاموش باش چه میکویی کفت السلام علیك یا نبی الله کفتند ویحك چه میکویی وی امیر المؤمنین است کفت السلام علیك یا امیر المؤمنین هارون کفت وعلیك السلام * ویرارا ادات مفعول وی اعرابیه راجعدر (همراه ییله بردند فعل ماضی جمع غائب ایلتدیلر یعنی کتوردیلر دیمکدر (چون ادات تعلیل (بقصر هارون باحرف صله اضافت لامیه (مجلس هارونرا را ادات مفعول اضافت لامیه (درحرف صله (چشم وی لامیه (بسیار چوق دیمکدر (بزرك اولو دیمکدر (پیش آمد ایلرو کلدی دیمکدر (ویحك بالاده تفصیل اولندیغی کبی الله جزا ویرسون دیمکدر (چه میکویی نه سویلرسك دیمکدر (محصول ترکیب) بوندنصکره یعنی اصمعی یه شمدنصکره اعرابی بی بیله کتوردیلر چونکه هارونك قصرینه کیردی اول عظمت وشوکتی کوردی وهارونك مجلسنی مشاهده ایلدی واعرابینك کوزینه چوق اولو کورندی ایلرو کلدی ودیدی السلام علیك یا الله هارون دیدی سکوت ایله نه سویلرسین دیدی السلام علیك یا نبی الله دیدیلر الله جزا ویرسون نه سویلرسین اول امیر المؤمنیندر دیدی السلام علیك یا امیر المؤمنین هارون دیدی وعلیك السلام (پس ویرا بنشاندند ومائده کشیدند وازهر چیزی بخوردند درآخر پالوده آوردند اصمعی کفت امید میدارم که وی نداند که پالوده چیست

هارون كفت اكر چنين باشد ترا يك بدره بدهم پس اعرابى دست دراز كرد
پالوده را خوردن كرفت بوجهى كه بان مى مانست كه هركز نخورده است
هارون ازوى پرسيد كه اين چه چيزست كه مى خورى * ويرا ادات مفعول
وى اعرابيه راجعدر (بنشاندند باء تأكيدايله فعل ماضى متعدى جمع غائب
اوتورتديلر ديمكدر (كشيدند فعل ماضى جمع غائب چكديلر ديمكدر
(چيزى باحرف وحدت (بخوردند باء تأكيدايله فعل ماضى جمع غائب
ييديلر ديمكدر (آوردنده بويله كتور ديلر ديمكدر (ميدارم متكلم
وحده اثباتدن عبارتدر (اميد ميدارم اميد ايدرم ديمك اولور (وى
اعرابيه راجعدر (نداند فعل نفى مستقبل مفرد غائب بيلمز ديمكدر
(كه حرف بيان (بدره اون بيك التونه ديرلر (بدهم باء تأكيدايله فعل
مضارع متكلم وحده ويره يم ديمكدر (دست دراز كرد ال اوزاتدى
ديمكدر (پالوده را را ادات مفعول (خوردن كرفت ييمكه باشلدى
ديمكدر (بوجهى باحرف مصاحبت ياحرف وحدت (كه حرف
رابط (بان باحرف صله (مى ادات حكايه (مانست فعل ماضى مفرد
غائب بكزر ايدى ديمكدر (كه حرف بيان (نخورده ماضى منفيدن
قسمدر ييه مش ديمكدر (ازوى اعرابيدن (پرسيد سؤال ايلدى (كه
حرف بيان (مى خورى فعل حال مفرد مخاطب ييرسين ديمكدر
(محصول تركيب) بوندن صكره يعنى اعرابينك سلامنى الدقدن صكره
اوتورتديلر وطعام چكديلر وهر برنوع شيدن ييديلر آخرده پالوده
كتورديلر اصمعى ديدى اميد ايدرم كه اعرابى بيلمز كه پالوده ندر
هارون ديدى اكر بويله اولورسه سكا بر بدره ويره يم بوندن صكره
اعرابى ال اوزاتدى پالوده يى ييمكه باشلدى بروجهله كه اكا بكزر
ايديكه اصلا ييه مشدر هارون اندن سؤال ايلديكه بونه شيدر كه
ييرسين * كفت سوكند بآن خداى كه ترا بخلافت مكرم كرده
است كه من نمى دانم كه چه چيزست اما خداى تعالى درقرآن مى كويد
وفاكهة ونخل ورمان نخل نزديك ماهست كان مى برم كه اين رمانست
اصمعى كفت اى امير المؤمنين اكنون دو بدره برتو واجب شد زيرا كه
وى همچنانكه پالوده رانمى داند مارا نيز نمى داند هارون بفرمود
تااصمعى را دو بدره دادند واعرابى را چندانكه غنى شد * سوكند آند

معنا

معناسنه یمین دیمکدر (با آن با حرف صله (که حرف رابط (ترا را ادات مفعول (بخلافت با حرف مصاحبت (کرده است ایلمشدر (که حرف بیان (نمی دانم بلمم دیمکدر (که حرف بیان (چه چیز سترنه شیدر (فاکهه یمش معناسنهدر (نخل خرما (رمان رانك ضمی میمك تشدیدیله انار دیمکدر (نزدیك ما لامیه بزم قتیمزده دیمکدر (هست واردر دیمکدر (کمان می برم ظن ایدرم دیمکدر (که حرف بیان (اکنون الآن دیمکدر (محصول ترکیب) اعرابی دیدی اول خدای تعالی یه اندایجرم که سنی خلافت ایله مکرم ایلمشدر که بن بلمم که نه شیدر اما خدای تعالی قرآنده بیورر (وفاکهة ونخل ورمان) نخل که خرمادر بزم قتیمزده واردر ظن ایدرم که بو انار در اصمعی دیدی ای امیر المؤمنین الآن سنك اوزریکه ایکی بدره واجب اولدی زیرا که اعرابی یالوده یی بلدیکی کبی رمانی دخی بلمز هارون بیوردی تا کیم اصمعی یه ایکی بدره دیت بیك التون ویردیلر واعرابی بو اولقدر که غنی اولدی (قطعه) کنیست دانی کریم آنکه زبند* نبست آنکه خزانهٔ درمش* کیست کیمدر دیمکدر مقدم خبر (دانی فعل مضارع مفرد مخاطب بیلورمیسین دیمکدر (کریم مبتدا، آنکه انکس که تقدیرنده در اول کیمسه درکه دیمکدر (بند باغ (خزانهٔ درمش لامیهلردر (محصول بیت) کریم کیمدر بیلورمیسین اول کیمسهدر که بندیدن یعنی مهر ومفتاحدن آگاه دکلدر انك اقچه خزینهسی یعنی ممهور ومسدود دکل* هرچه آید بروچه جد چه هزل* همه کردد بهانهٔ کرمش* (محصول بیت) اکا هرنه کلورسه جد اولسون هزل اولسون مجموعهءی کرمنه بهانه ایلر (عروض) بوقطعه بحر خفیفدندر که اصلی فاعلاتن مستفعلن فاعلاتن مستفعلن در اولا مجرو قیلنوب برجزوئی حذف اولنمشدر صدر وابتدا سالم حشو یتنه خبن کلوب ایکنجی ساکن کم سیندر یاوشوب متفعلن قالوب مفاعلن لفظنه تبدیل اولنور عروض وضربی خبن دن صکره حذف دخی کلوب فعلن اولمشدر برمصراعی فاعلاتن مفاعلن فعلن اولور (حکایت) خلیفه روزی چاشت بحضور دبره بریان پیش وی نهاده بود ناکاه اعرابی از بادیه دررسید وبرایش خواند اعرابی بنشست وبشره تمام در خوردن ایستاد خلیفه کفت چه می شدی که چنان

این بره راازهم می دری وبرغبت می خوری که کوییا پدر اوترا بسر و
زده است اعرابی کفت این خود نیست اما تو بچشم شفقت چنان
دروی می نکری وازدریدن وخوردن بدمی بری که کوییا مادر
اوترا شیر داده است * روزی یا حرف وحدت (چاشت قوشلق
طعامی دیمکدر (می ادات حکایه (خورد فعل ماضی مفرد غائب
برایدی دیمکدر (برهٔ بریان برقوزی دیمکدر زیرابره قوزی دیمکدر
بانك ورانك فتحلریله وهاء رسمیله (پیش وی لامیه انك اوکینه دیمکدر
(نهاده بودند قومش ایدیلر (وی را را ادات مفعول آنی دیمکدر
(پیش خواند قتنه چاغردی (بنشست باء تأکیدایله فعل ماضی مفرد
غائب اوتوردی دیمکدر (بشره باحرف مصاحبت شره شین معجمه نك
کسری وهاء اصلیه ایله حرص دیمکدر (تمامه اضافتی لامیه (بعض
نسخه ده برهٔ را تمام واقع اولمشدر لکن چندان مناسب دکلدر (در
حرف صله (خوردن مصدردر یمك معناسنه (ایستاد فعل ماضی مفرد
غائب طوردی دیمکدر (می ادات حال ماضی (شدی فعل ماضی مفرد
مخاطب (چه می شدی نه اولیورسین دیمکدر (که حرف تعلیل (بره را
ادات مفعول (می ادات حال (دری فعل مضارع مفرد مخاطب
ییرترسین دیمکدر (می خوری ده بویله ییرسین دیمکدر (که حرف
رابط (کوییا ادات تشبیه (پدراو لامیه انك پدری دیمکدر (ترا ادات
صله سکا دیمکدر (باحرف مصاحبت (سرو سینك ضمی ایله بوینوز
دیمکدر (بسر وزده است سوسمشدر وطوس اورمشدر دیمك اولور
(بچشم شفقت (باحرف مصاحبت اضافت لامیه شفقت مصدردر
محبت معناسنه (می نکری سابق افعال کبی بقه یورسین دیمکدر
(دریدن مصدردر ییرتمق معناسنه (خوردن ده بویله یمك معناسنه
(می بری ده سابقلر کبی ایلتورسین دیمکدر (بدمی بری کوتوکور یورسین
دیجك محلده در (شیرداده است سوت ویرمشدر (محصول ترکیب)
خلیفه برکون قوشلق طعامی ییردی بر بریان قوزی اوکونه قودیلر
بر اعرابی بادیه دن ایرشدی کلدی آنی خلیفه قتنه دعوت ایلدی
اعرابی اوتوردی وتمام حرص ایله یمکلکه دوردی یعنی باشلدی
خلیفه دیدی نه اولیورسین که انجلین بوقوزی یی بروندن آییرر

ییرتر

بیرترسین ورغبت ایله بیرسین که کویا انك پدری سکاطوس اور وب سوسمشدر اعرابی دیدی بود کلدر اماسن محبت کوزیله انجلین قوزویه بقرسین وانی بیرتوب یه یی کوتوکورر سین که کویا انك آنه سنی سکاسوت ویرمشدر (قطعه) خواجه برمال خود آن کونه رحیم است وشفیق * که بچشم شفقت می نکرد در همه چیز * بر حرف استعلا (مال خود لامیه (آن کونه اول طرزه دیمکدر (نکرد فعل مضارع مفرد غائب بقر دیمکدر (محصول بیت) صاحب مال کندی مالی اوزره اول طرزه رحیم وشفیقدر که محبت کوزیله بقر جمیع شیده حاصلی مالنه اولان حرصی بیاندر شارح غالبا کونه لفظنی که اونه دن مخفف ظن ایدوب معناسی خواجه کندی حالی اوزره اولقدر شفیق ورحیم دکلدر ومالی حالی یازمش بیتك معناسنه چشم شفقت ایله نظر ایدوب بقومش * کرفتد دربره ومیش وی اندك خطری * بفداشان بدهد مادر وفرزند عزیز * که حرف شرط (فتد فعل مضارع مفرد غائب دوشرسه دیمکدر (در حرف صله (بره معروف (میش قیون دیمکدر وی یه اضافت لامیه (اندك آز دیمکدر (خطری یا حرف وحدت بر ضرر (دیمکدر (یا حرف صله (شان ضمیر جمع بره ومیشه راجعدر (بدهد با تأکید ایله فعل مضارع مفرد غائب ویرر دیمکدر (محصول بیت) خواجه نك مالنه اولان شفقتنی بیان ایدوب دیر که اکر انك قویوننه قوزیسنه بر ضرر واقع اولورسه انلره فدایه ویرر آنه سنی وعزیز اولادینی (عروض) بو قطعه رمل مخبوندر که صدر وابتدادن غیری یه خبن کلمشدر عروض وضربنه حذف دخی کلوب فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن اولمشدر (قطعهٔ آخر) فی المثل کر خواجه نان وبره بریان نهد * پیش تو بر خوان اکر روزی شوی مهمان او * (فی المثل مثلا دیمکدر (کر حرف شرط (نهد فعل مضارع مفرد غائب قویه دیمکدر (پیش تو بر خوان مصراع اولك تمامیدر پیش تو لامیه (خوان سفره دیمکدر (روزی یا حرف وحدت (شوی فعل مضارع مفرد مخاطب اولورسین دیمکدر (مهمان او لامیه مهمان مسافر دیمکدر (محصول بیت) مثلا اکر صاحب مال وجاه سنك اوکنه سفره اوزرینه اتمك وقوزی بریانی قویه اکر بر کون اکا مهمان

اولورسك يعني مهمان اولديغك كون سكا طعام جيه ايرسه * كركنى
صد رخنه در دندانش ازسنك ستم * به كه ازدندانت افتد رخنه در
دندان او * كر حرف شرط (كنى فعل مضارع ايلرسين ديمكدر (رخنه
كاف ضمير مضمنه (در حرف صله (دندان ديش ديمكدر (شين ضمير
خواجه يه راجعدر (سنك ستم بيانيه ستم بوننده جور واذيت
معناسنه در (كه حرف بيان (رخنه (يا حرف وحدت همزه حرف
توسل (در ينه حرف صله (نان او لاميه (محصول بيت) بيت سابقه
مربوطدر كه اكر بركون مسافر اولديغك وقتده اكر جور وافاطا شندن
خواجه نك ديشنه يوز ضرر ليد رسك ايوركدر كه سنك ديشكدن
انك اتمكنه بر ضرر واقع اوله حاصلى اتمكنه ديش اورمه دن ديشكنى
يوز كره قيرمق اولى واحرادر * ور خورد از دست تو صد زخم بر پهلو
و پشت * به كه پرسازى تهيكاه خود از بريان او * ورروا كردن مخففدر
(خورد فعل مضارع مفرد غائب ييرسه ديمكدر (دست تو لاميه
(پهلو يان ديمكدر (پشت ارقه ديمكدر (كه حرف بيان (پرسازى
طولدورهسين ديمكدر (تهيكاه تانك كسريله بوش بوكر معناسنه
بونده قارن ديمكدر (خوده اضافت لاميه (بريان اوده لاميه
(محصول بيت) واكر سنك الكدن ارقه سى ويانى اوزره يوز زخم ييرسه
انك بريانندن كندى قارنى طويورمه دن يكدر (عروضى) بو قطعه
بحر رملدندر عروض وضربنه قصر طارى اولور فاعلاتن فاعلاتن
فاعلاتن فاعلات اولمشدر (مطايبه) بهلول را كفتند ديو انكان
بصره را بشمار كفت از ناحيت شمار بيرونست اكر كويند عاقلا نرا
بشمارم كه معدودى چند بيش نيست * را ادات صله (ديوانكان
الف نون ادات جمع (كاف هاء رسميه دن منقلب (بصره يه اضافتى
لاميه (را ادات مفعول (بشمار باء تأكيد ايله فعل امر حاضر مفرد
صاى ديمكدر (ناحيت اطراف ديمكدر (بعض نسخه ده حيز واقعدر
مكان معناسنه (وبعض نسخه ده حد واقعدر جمله سى مجازا نهايت
معناسنه در (شماره اضافت بيانيه (كويند فعل مضارع مخاطب (بشمارم
صايه رم ديمكدر (كه حرف تعليل (معدودى يا حرف وحدت (چند
قاچ ديمكدر (معدودى چند برقاچ معدود ديمك اولور (بيش باء

عربیله زیاده دیمکدر (محصول ترکیب) بهلوله دیدیلر بصره نك
دیوانه لرینی صای دیدی صایلمقدن طشره در یعنی لایعد
ولایحصی در صایلمز اکر دیرسکز عاقللری صایه رم زیرا برقاچ معدوددر
زیاده دکلدر دیمك استرکه سزك دیوانه عد ایتدوککز عاقل عاقل عد
ایندوککز دیوانه در (قطعه) هرکه عاقل بینی اورا بهره ایست *
نقد وقت از مایهٔ دیوانکی * هرکه هرکس که تقدیر نده در (بینی
فعل مضارع مفرد مخاطب کوررسین دیمکدر (اورا راحرف
تخصیص اونك دیمکدر (بهره ایست سین وتا ادات خبر یا حرف وحدت
همزه حرف توسل (بهره نصیب وحصه معناسنه در (نقد وقت
لامیه وقتك نقدی دیمکدر نقد پشین دیمکدر ویره سی مقابله سی
حال حیاتی دیمکدن عبارتدر (مایه اصل معناسنه در (دیوانکی یا حرف
مصدر کاف هاء رسمیه دن مبدل (محصول بیت) هرکیمی که عاقل
کوررسین انك حصه سی واردر حال حیاتنده دیوانه لك سرمایه سندن
یعنی عاقل عد ایلدیکك البته دیوانه لکدن بر سرمایه سی واردر عقل
معادننده * می زید از آفتاب حادثات * شادمان در سایهٔ دیوانکی * می زید
می ادات حال زید زانك کسری و یانك فتحیله فعل مضارع مفرد غائب
دیریلور کچنور دیمکدر (آفتاب حادثات لامیه آفتاب بونده حرارتدن عبارتدر
حادثات ظهورات یومیه در (شادمان مسرور دیمکدر (سایهٔ دیوانکی
مجازا لامیه دیوانه لك سایه سنده دیمکدر (محصول بیت) البتده
هر عاقلك دیوانه لك سرمایه سنده حصه سی واردر زیرا حادثات
آفتاب حرارتندن دیوانه لك سایه سنده مسرورا کچنور مع هذا
عاقل احوال عالمی مشاهده ایتدکجه نیجه واله وحیران اولمز (عروض)
بو قطعه رمل مسدس مدر یالکز عروض وضربنه حذف کلمشدرکه
فاعلاتن فاعلاتن فاعلن اولمشدر (مطایبه) فاضلی یکی از دوستان
صاحب راز خود نامهٔ نوشت شخصی در پهلوی او نشسته بود بکوشهٔ
چشم نوشتهٔ وبرامی خواند بروی دشوار آمد بنوشت که اکر نه
در پهلوی من دزدی زن بمردی ننشسته بودی ونوشتهٔ مرا نمی
خواندی همهٔ اسرار خود بنوشتمی آن شخص کفت والله که ای مولانا
من نامهٔ ترا مطالعه نکردم ونخوانده ام کفت ای نادان پس این را که

می کویی از کجا می کویی * فاضلی باحرف وحدت (یکی باحرف صله برینه دیمکدر (دوستان صاحب راز موصوفك صفته اضافتیدر (راز سر دیمکدر صاحب وارسردش دیمکدر (خوده اضافت بیانیه (نامهٔ باحرف وحدت همزه حرف توسل نامه مکتوب وتذکره معناسنه در (نوشت فعل ماضی مفرد غائب یازدی (شخصی باحرف وحدت (پهلوی او لامیه (نشسته ماضیدن قسمدر اوتورمش دیمکدر (بکوشهٔ چشم باحرف مصاحبت اضافت بیانیه کوزاوجیله دیمکدر (نوشتهٔ ویرا را ادات مفعول اضافت لامیه انك یازدیغی دیمکدر (می ادات حکایه (خواند واورسیله فعل ماضی مفرد غائب اوقوردی دیمکدر (بروی بر ادات صله وی ضمیر فاضله راجعدر (دشوار آمد کوج کلدی (بنوشت باء تأکیدایله فعل ماضی مفرد غائب یازدی دیمکدر (که حرف بیان (اکر ادات شرط (نه حرف نفی (پهلوی من لامیه (دزدی باحرف وحدت دزد خرسز دیمکدر (زن یمزد یوزونك دیمکدر (نشسته ماضی منفیدن قسمدر (بود ادات ماضی باحرف حکایه اوتورمش اولیدی (نوشتهٔ مرا لامیه (را ادات مفعول بنم یازدیغمی (نمی خواندی باحرف حکایه او قومیه ایدی دیمکدر (همه مجموعی معناسنه در (اسرارخود لامیه (بنوشتمی باحرف تأکید باحرف حکایه (نوشتم فعل ماضی متکلم وحده یازار ایدم دیمکدر (نامهٔ ترا لامیه را ادات مفعول (مطالعه معروف (نکردم فعل ماضی منفی متکلم وحده (نخواندمده بو یله (پس بو یله ایسه دیمکدر (این را را ادات مفعول بونی دیمکدر (از کجا قندن (میکویی سویلرسین دیمکدر (که حرف بیان (محصول ترکیب) برفاضل کندی سیرداشلرندن برینه مکتوب یازاردی برشخص انك یاننده اوتورمش ایدی کوزاوجیله انك یازدیغنی اوقوردی اول فاضله کوج کلدی یعنی انفعال ایلدی یازدی که اکر یاننده خرسز بریوزولك اوتورمش اولیدی و بنم یازدیغمی اوقومیه ایدی مجموعی کندی اسرار یمی یازار ایدم اول شخص دیدی والله که ای مولانا بن سنك نامه کی مطالعه ایلدم واوقومدم فاضل دیدی ای جاهل اویله ایسه بونی که سویلرسین قندن سویلرسین یعنی مطالعه ایدر دیو یازدیغمی ندن بیلدکده

سیو یلدك

سویلدك (قطعـــه) هر آنکس که دز دیده برسر مرد * شود مطلع شـایدش خواند دزد * که حرف رابط (دزدیده اوغرلین دیمکدر (بسرمرد لامیه (شایدش اکا لایقدر دیمکدر (خواند بونده مصـدر معنـاسنه در شایده مقـارن اولدیغیچون (دزد خواندك مفعولی (محصول بیت) هر اول کیمسه که اوغریلین آدمك سرینه مطلع اوله اکا خرسز دیمك لایق وشایاندر * برآن کار اکر مزد دارد طلب * همین پس که نامش نهی زن بمزد * برآن کار برحرف صله اول ایشه دیمکدر (مزد میمك ضمیله کرا معناسـنه اجرت دیمکدر (دارد فعـل مضارع مفرد غائب بونده آثباتدن عبـارتدر (بس باء عربیله یتر دیمکـدر (شین ضمیر کسه راجعدر (نهی فعل مضـارع مفرد مخـاطب قویه سین دیمکدر (محصول بیت) اول ایشه اجرت استرسه یعنی اسراره مطلع اولمغـه اجرت طلب ایدرسـه انجق بو یتر که انك آدینه زن بمزد قویه سین یعنی زن بمزد دیمك اکا اجرت کافیدر (عروض) بوقطعه بحر تقار بدندر که یاانکز عروض وضربنه قصر کلوب فعولن فعولن فعولن فعول اولمشـدر (حکایت) مستی ازخانه بیرون آمد ودرمیان راه بیفتاد وقی کردولب ودهان خودرا بیالود سکی بیامد وانرالبسـیدن کرفت پنداشت که آدمی است که آنرا پاك می کند دعای کرد که خـدای تعـالی فرزندان ترا خدمتکار توا کرداند بعد زان سك پای برداشت و برروی بول کرد کفت بارك الله ای سیدی آب کرم آوردی تا روی مرابشویی * مستی یا حرف وحدت (بیرون آمد چیقدی دیمکدر (میان راه بیانیه یول اورته سی دیمکدر (بیفتاد باء تأکید ایله وهمزه دن منقلب یا ایله ماضی مفرد غائب دوشدی دیمکدر (قی کرد قوصدی دیمکدر (لب ودهان خود لامیه کندی اغزینی ودوداغنی دیمکدر (بیـالود باء تأکید ایله وهمزه دن منقلب یا ایله فعل ماضی مفرد غائب بولاشدردی دیمکدر (سکی یاحرف وحدت (بیامد کلدی (لبسیدن مصدردر یالامق معناسنه (لبسیدن کرفت مرکبدر یالامغه باشلدی دیمك اولور (پنداشت فعـل ماضی مفرد غائب ظن ایلـدی دیمکدر (که حرف بیـان (آدمی یاحرف نسبت که حرف رابط (آن مسنه اشـارتدر (می کرد ایلردی دیمکدر

(كه حرف بيان (فرزندان ترا لاميه را ادات مفعول سنك اولادلريكى
ديمكدر (خدمتكار تو ده لاميه سكا خدمتجى (كرداند ايليه (پاى برداشت
اياق قالدردى (بر حرف صله (روى وى لاميه انك يوزينه (بول
معروف (سيدى يا حرف متكلم عربيدر (كرم كاف عجمك فتحيله
صيجاق ديمكدر (اب كرم صيجاق صو ديمك اولور (آوردى فعل ماضى
مفرد مخاطب كتوردك ديمكدر (تا حرف تعليل (روى مرا لاميه
را ادات مفعول بنم يوزيمى ديمكدر (بشويى باء تأكيد ايله فعل مضارع
مفرد مخاطب ييقرسين ديمكدر (محصول تركيب) بر مست سرخوش
اوندن چيقدى و يول اورته سنده دوشدى وقوصدى واغزينى ودوداغنى
بولاشدردى بر كلب كلدى والنى يالامغه باشلادى سرخوش ظن ايتديكه
ادميدر انى پاك ايدر دعا ايلر ديكه الله تعالى سنك اولادلريكى سكا
خدمتكار ايلسون يعنى مطيع ومنقاد اولسونلر وسكا بقشلاسونلر
اندنصكره كلب اياغنى قالدردى وانك يوزينه ايشه دى سرخوش ديدى
بارك الله اى بنم افندم صيجاق صو كتوردك بنم يوزيمى ييقه مق ايچون
(قطعه) شراب خورده چو بر خويشتن رواد ارد * كه سبلت ازقى ناپاك
مى بيالايد * خورده ها حرف ترتب شراب ايچوب ديمكدر (چو
ادات تعليل (بر حرف صله (خويشتن واورسميله كندى ديمكدر
(روا جائز معناسنه در (دارد فعل مضارع مفرد غائب طوتار ديمكدر
(كه حرف رابط (سبلت بيق معناسنه در (قى ناپاك موصوفك صفته
اضافتيدر ناپاك مردار ديمكدر (مى ه اضافتى لاميه مى شراب ديمكدر
(بيالايد باء تأكيد ايله وياء منقلبه ايله فعل مضارع مفرد غائب بولاشديرو
ديمكدر (محصول بيت) شراب ايچوب چونكه كنديه جائز كوره كه
ميك ناپاك اولان قيئندن بيغنى بولاشديره * سك ازمثانه كه ابريق آب
كرم آرد * كه غسل سبلت ناپاك اوكنند شايد * (مثانه سدك قاووغى
ديمكدر (ابريق آب كرم بيانيه لردر صيجاق صو ابريغى ديمكدر (آرد
فعل مضارع مفرد غائب (كه حرف تعليل (غسل غين معجمه نك
فتحيله ييقه مق معناسنه عربيدر (سبلته اضافتى مفعولنه در (سبلتك
(ناپا كه موصوفك صفته ناپاكك (او يه لاميه (شايد لايقدر ديمكدر
(محصول بيت) كيكدويه بو حالت ناپسنديده يى لايق كورن كيمسه يه

كلب

كلب اكرمثانه سندن صيجاق صوايو يني كتورر سه انك مردار يغني يقه‌مق ايچون لايقدر (عروض) بوقطعه بحر مجتث مخبوندندر مكررا تفصيل اولندي مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن اولمشدر (مطايبه) قاضي بغداد بعزيمت مسجد آذينه پياده بيرون آمد مستي پيش وي رسيد وي را بشناخت كفت اعزك الله ايها القاضي روا نباشد كه تو پياده روي انكه بطلاق سوكند خورد كه قاضي را بر كردن خود سوار كند قاضي كفت پيش آي اي ملعون چون بر كردن او سوار شد روي باز پس كرد كه بتك تيز روم يا آهسته كفت ميان اين وآن اما بايد كه رم نكني ونلغزي و بپاي ديوار نزديك روي تا از مزاحمت روندكان مأمون باشيم * قاضي بغداد بيانيه بغداد قاضيسي ديمكدر (بعزيمت) با حرف صله عزيمت قصد معناسنه در (مسجد) اضافت مفعولنه در (مسجدك آذينه يه بيانيه آذينه همزۀ ممدوده ايله جمعه ديمكدر (پياده ييا بيرون آمد چقدي (مستي) يا حرف وحدت (پيش وي) لاميه انك قتنه (رسيد ايرشدي (وي قاضي يه راجعدر (را ادات مفعول بشناخت) باء تأكيد ايله فعل ماضي مفرد غائب اكلدي ديمكدر (اعزك فعل ماضي مفرد بونده دعا موقعي اولديغندن امر معناسنه در عزيز ايلسون ديمكدر (كاف خطاب مفعولي (الله فاعلي (ايها لفظي مفصلا كتب نحويه لرده ذكر اولنمشدر (نداء تعظيم در (القاضي منادي اي قاضي ديمكدر (روا نباشد جائز اولمز (كه حرف بيان (روي رانك فتحيله فعل مضارع مفرد مخاطب كيده سين ديمكدر (آنكه اول وقت (بطلاق با حرف صله طلاق معروف (سوكند اند ديمكدر سوكند خورد كه) اند ايچدي كه (قاضي را را ادات مفعول (كردن خود لاميه (سوار كند بنديره ديمكدر (آي فعل امر حاضر مفرد كل ديمكدر پيش آي) قتيه كل ديمك اولور (چون ادات تعليل (كردن اوده لاميه (روي باز پس كرد ارديه باقدي ديمكده مستعملدر (كه حرف بيان (بتك با حرف مصاحبت (تك جند يان اصطلاحنده ناقل ديدكلري يوريمكدر (تيز معروف (روم فعل مضارع متكلم وحده يا) حرف ترديد (آهسته يواش ديمكدر (ميان اين وآن بونكله انك اورته‌سي اين اهسته يه اشارتدر آن تكه اشارتدر (بايد كه كركدر كه

رم نكنى) اوركيه سين (نلغرى قايمه سين (بپاى باحرف ظرف پاى
ديب معناسنه در پاى ديوارلاميه (ها ادات جمع (نزديك يقين ديمكدر
روى) فعل مضارع مفرد مخاطب كيده سين ديمكدر (تا حرف تعليل
مزاحمت) غلبه معناسنه در (روندكانه اضافت لاميه رونده اسم فاعل
كيدجى ديمكدر كاف هاء رسميدن مبدل الف نون ادات جمع (مأمون
باشيم) امين اوله لم ديمكدر (محصول تركيب) بغداد قاضى سى جمعه
مسجدينه عزيمته پياده چقدى بر سرخوش قتنه ايرشدى قاضى بى
بيلدى ديدى الله سنى عزيز ايلسون اى قاضى لايق دكلدر كه سن پياده
كيده سين اول وقت يعنى عقبنده طلاقه اند ايچدى يعنى شرط
ايتديكه قاضى يى كردنى اوزره بنديره قاضى ديدى قتيه كل اى ملعون
چونكه كردنى اوزره سوار اولدى سرخوش يوزينى دوندى و باقديكه
ناقل ايله تيرمى كيدم يوخسه آهسته مى ديدى بونكله انك اورته سنده
اما كركدر كه اوركيه سين وسور چوب قايمه سين وديوار ديبنده
يقين كيده سين تا كيم كيدجيلرك غلبه سندن امين اوله لم * كفت
بارك الله ايها القاضى تو خود قاعدهٔ سوارى نيكو مى دانستهٔ چون
قاضى بمسجد رساند فرمود تا ويرا در زندان محبوس كنند كفت
اصلحك الله ايها القاضى اين سراى كسى است ترا از مذلت پياده كى
برهاند وبمركوبى تو تن در دهد و بعزت سوارى بمسجدت رساند قاضى
بخنديد و ويرا بكذاشت * خود ادات تأكيد (قاعدهٔ سوارى بيانيه
ياحرف مصدر (نيكو ايو مى حرف تأكيد (دانستهٔ ياحرف خطاب
همزه حرف توسل دانسته اسم فاعلدر بيلجى سين ديمكدر (جون
ادات تعليل (قاضى را (را ادات مفعول (بمسجد با حرف صله (رساند
فعل ماضى متعدى مفرد غائب ايرشدردى ديمكدر (تا حرف تعليل
وى) مسته راجعدر (را ادات مفعول (سراى كسى لاميه (ياحرف
تنكير شول كيمسه نك لايقيدر ديمكدر استفهام معناسنى متضمن
ترا) را ادات مفعول (مذلت پياده كى صفتك موصوفه اضافتيدر
ياحرف مصدر كاف هادن مبدل (برهاند باء تأكيد ايله فعل ماضى
متعدى مفرد غائب قورتاردى ديمكدر (بمركوبى تو لاميه باحرف صله
ياحرف مصدر سنك بنكلككه ديمكدر (تن در دهد بذل وجود ايليه

بعزت سواری) با حرف مصاحبت عزت سواری مذلت پیاده کی کبی
بمسجدت) باحرف صله تا حرف خطاب (محصول ترکیب) مست دیدی
بارك الله ای قاضی یعنی ماشاءالله سن آتلی لق قاعده سنی اعلا بیلیجی سین
چونکه قاضی بی مسجده ایرشدردی یوردی تاکیم سرخوشی زندانده
محبوس ایلیه لر دیدیکه الله سنی اصـلاح ایلسون ای قاضی بوشول
کیمسه نك لایق وجزاسیدر که سنی پیاده لك مذلتندن قورتاردی وسکا
بنکلکه بذل وجود ایلدی وسوارلق عزتیله سنی مسجده ایرشدردی
حاصلی سکا بو نجلین اعزاز ایده نك سزاسی بومیدر قاضی کولدی
وانی ترك ایلدی (قطعه) مستی بقصد عربده جون راه کیردت*
باأو برفق کارکن ای کاردان حکیم * مستی یا حرف وحدت (بقصد
عربده باحرف مصاحبت اضافت بیانیه چون ادات تعلیل (راه کیردت
راهت کیرد تقدیرنده سـنك یولکی طوتار دیمکدر (باأو با حرف
مصاحبت او مستـه راجعدر (برفق باحرف مصاحبت رفق رانك
کسریله یومشقلق دیمکدر ملایمت معناسنه (کارکن ایش ایله (کاردان
ایش بیلیجی معناسنه وصف ترکیبدر (محصول بیت) برسرخوش
عربده قصدیله جونکه سنك یولکی طوته انك ایله ملایمت ولطف ایله
ایش ایله ای ایش بلیجی حکیم وعاقل یعنی دائما کوکلنجه کیت مخالفت
ایلمه * مو ییست عرض خردمند خرده دان * مپسندش از کشاکش
نابخردان دونیم * (مویی یا حرف وحدت بر قیلدر دیمکدر (عرض
عینك کسریله ناموس معناسنه (خردمنده اضافتی لامیه خردمندك
خرده دانه موصوفك صفته خردمند عاقل دیمکدر خرده دان وصف
ترکیبیدر خرده بلیجی دیمکدر یعنی اینجه فکرلی معناسنه (مپسـند
نهی حاضر مفرد بکنمه دیمکدر یعنی رواکورمه دیمکده مستعملدر
شین ضمیر عرضه راجعدر (کشاکش نابخردان لامیه کشاکش غوغا
نا حرف نفی بخرد عاقل الف نون ادات جمع عقلسزلر دیمك اولور
دونیم ایکی پارچه دیمکدر (محصول بیت) خرده دان اولان عاقلك
عرضی بر قیلدر اول قیل کبی اولان عرضی جاهللرك کشاکشندن
ایکی پارچه ایلمه یعنی جاهللرله غوغا ونزاع ایدوب عرض ووقارکی
شکست ایلمه (عروض بو قطعه بحر مضارعدندر که اصلی مفاعیلن

فاعلاتن فاعلن فاعلاتن در صدر و ابتدایه خرب طاری اولوب اولندن میم آخرندن نون ساقط اولوب فاعیل قالوب مفعول لفظنه تبدیل اولنمشدر حشولر مکفوف اولوب فاعلات مفاعیل اولمشدر عروض وضرب مقصور اولوب فاعلات اولمشدر * مطایبه چولاهی درخانهٔ دانشمندی ودیعتی نهاد چون یك چندر و زبرآمد بان محتاج شد پیش وی رفت دید که بر در سرای خود بر مسند تدریس نشست وجمعی از شاگردان پیش او صف بست گفت ای استاد بان ودیعت احتیاج دارم گفت ساعتی بنشین تا از درس فارغ شوم چولاه بنشست مدت درس او دیر کشید و وی مستعجل بود و عادت آن دانشمند آن بود که در وقت درس گفتن سر خود می جنبانید چولاهرا تصور این شد که درس گفتن همان سر جنبانیدن است گفت ای استاد برخیز و مرا تا آمدن نائب خود گردان تا من بجای تو سر می جنبانم و ودیعت مرا بیرون آور که من تعجیل دارم دانشمند چون بشنید بخندید و گفت *چولاهی یا حرف وحدت بر بزطوقیجی دیمکدر (خانهٔ دانشمندی یا ینه حرف وحدت اضافت لامیه دانشمند عالم دیمکدر (ودیعتی یا حرف وحدت ودیعت امانت دیمکدر (نهاد فعل ماضی مفرد غائب قودی دیمکدر (یك چندر و زبر فتح کون برآمد کچدی دیمکدر (بان با حرف صله آن و دیمه اشارتدر پیش وی لامیه وی دانشمنده راجعدر (رفت فعل ماضی مفرد غائب کندی دیمکدر (دیده بویله کوردی دیمکدر (که حرف بیان (بر حرف ظرف (در حرف تأکید (سرای خود بیانیه بر حرف استعلا (مسند تدریس بیانیه مسند محل اعلا دیمکدر (تدریس درس اوقتمق (نشسته ماضیدن قسم اوتورمش معناسنه (جمعی یا حرف وحدت (پیش او لامیه او ضمیر دانشمنده راجعدر (بست ماضیدن قسمدر بغلمش دیمکدر (بان با حرف صله (ساعتی یا حرف وحدت ساعت مدتدن عبارتدر (بنشین باء تأکید ایله فعل امر حاضر مفرد اوتور دیمکدر (تا حرف انتها (شوم فعل مضارع متکلم وحده اولم دیمکدر (بنشست باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد غائب اوتوردی دیمکدر (مدت درس او لامیه لردر (دیر کشید اوزاق چکدی

يعني اوزادي (مستعجل استفعـال بابندن اسم فاعلدر استعجال ايدیجی دیمکدر (عادت آن لامیه (که حرف بیان (وقت درس بیانیه (سرخود لامیه کندی باشنی دیمکدر (می حرف حکایه (جنبـانید فعل ماضی مفرد غائب اوینـادردی دیمکدر (چولاهرا را ادات صله (تصور فکر معنـاسنه (تصور این شد که بو فکر اولدی که یعنی بو ایله ظن ایلدی که (درس کفتن درس اوقومق دیمکدر (همان انجق معناسنه (جنبانیـدن مصدر در اوینامق دیمکدر (برخیز فعـل امر حاضر مفرد قالق دیمکدر (مرا را ادات مفعول (تا حرف انتهـا (تا آمدن کلنجه قدر دیمك اواور (نائب خود اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر کندینه نائب یعنی وکیل (کردان فعل امر حاضر مفرد ایله دیمکدر (تا حرف تعلیل (بجای تو لامیه با حرف صله سنك یرینه (می جنبانم فعل مضـارع متکلم وحده اوینادم دیمکدر (ودیعت مرا لامیـه را ادات مفعول (بیرون آور چقـار دیمکدر (کـه حرف تعلیـل (محصول ترکیب) برچولاه برعالمك خانه سنده برامانت قودی چونکه برقاچ کون کچدی اول امانته محتاج اولدی دانشمند قتنه کتـدی کوردی که کندی اونده درس اوقتمق مسندنده اوتورمش وشاکردلردن برجمع انك اوکنده صف باغلمش چولاه دیدی ای استاد اول امانته احتیاجم واردر دانشمند دیدی برسـاعت قدر صبر ایله تا کیم درسدن فارغ اولم چولاه اوتوردی عالمك درسی مدتی اوزادی وچولاه مستعجل ایدی واول دانشمنـدك عادتی اول ایدی که درس اوقوتمه وقتنـده کندی باشنی اوینادردی چولاهه اول تصور اولدیکه درس اوقوتمق انجق باش اوینانمقدر دیدی ای استاد قالق وبنی سن کلنجه کندیکه نائب ایله تا کیم بن سنك یرکده باش اوینادم وبنم امانتمی چیقـارکه بن تعجیـل ایدرم چونکه عالم ایشندی کولدی ودیدی (قطعـه)

فقیه شهر زند لاف آن بمجلس عام * که آشکار ونهان علوم می داند *

فقیه شهر لامیه فقیـه عالم فقه دیمکدر لکن بونده قباصوفی جاهل معناسنه در ترکیجه کوی فقیسی دیرلر (زند فعل مضارع مفرد غائب اورر دیمکدر (لاف آن لامیـه آن مصـراع ثانی مضمونه اشـارتدر بمجلس عام لامیه با حرف ظرف عام عوام دیمکدر جهلادن عبارتدر

(كه حرف بيان (داند فعل مضارع مفرد غائب بيلور ديمكدر
(محصول بيت) شهرك فقيسى جهلا مجلسنده اول لافى اورر كه
علوم آشكار ونهاني بيلور يعنى بيلديكم علم يوقدر ديو لاف وكذاف ايدر
*جواب هرچه ازو پرسى آن بود كه بدست * اشارتى بكنند ياسرى
بجنباند* پرسى فعل مضارع مفرد مخاطب سؤال ايدرسين ديمكدر
(بدست باحرف مصاحبت (اشارتى ياحرف تنكير (سرى ده بويله
(محصول بيت) هرنسنه نك جوابى كه اندن سؤال ايدرسين يعنى
اندن سؤال اولنان هرشيئه جواب اول اولور كه ال ايله اشارت ايليه
يا باش اوينـاده حاصلى علم ديدكلرى شى بو ايكى شى ايله اولور
ظن ايدر (عروض) بو قطعه بحر مجتثدندر كه مفاعلن فعلاتن مفاعلن
فعلات اولور (مطايبه) نابينايى درشب تاريك چراغى در دست وسبويى
بردوش در راهى مى رفت فضولى بوى رسيد وكفت اى نادان
روز وشب پيش تو يكسانست وروشنى وتاريكى در چشم تو برابر
اين چراغ را فائده چيست نابينا بخنديد وكفت اين چراغ نه از
بهر خوداست از براى چون تو كوردلان بيخرد است تا بمن پهلو
نزنند وسبوى مرا نشكنند* نابينايى ياحرف وحدت نابينا كور
ديمكدر (شب تاريك بيانيه تاريك قرانلق ديمكدر (چراغى ياحرف
وحدت بر چراق ديمكدر (سبويى ده بويله بردستى ديمكدر (برحرف
ظرف (دوش اوموز ديمكدر (راهى يا حرف وحدت بر يولده (مى
ادات حكايه (رفت فعل ماضى مفرد غائب كيدر ايدى ديمكدر (فضولى
يا ينه حرف وحدت بر فضول ديمكدر (فضول ديواوز رينه لازم
اولميجق شيئه قاريشانه ديرلر (بوى باحرف صله وى ضميرى نابينايه
راجعدر (نادان جاهل ديمكدر (پيش تولاميه سنك قتكده (يكسانست
برابردر (روشنى ياحرف مصدر ايدنلق ديمكدر (تاريكى ده بويله
قره كولق ديمكدر (چراغ راراحرف تخصيص بوچراغك ديمكدر
(ازبهر ادات تعليل (كوردل وصف تركيبيدر كوكلى كور جاهل
معناسنه در (بيخرد عقلسز ديمكدر (تاحرف تعليل (بمن باحرف صله
(نزنند فعل نفى مستقبل اورميه لر ديمكدر (نشكنند ده بويله قيرميه لر
ديمكدر (محصول تركيب) بركور قره كولق كيجه ده النده بر چراق

واوموزنده

واوموزنده بردستی بوادهکیدر ایدی برفضول اکا ایرشدی ودیدی ای جاهل کیجه کوندز سنك قتکده بردر وآیدنلق وقره کولق برابردر بوچراغك فائده سی ندرکور کولدی و دیدی بوچراغ کندم ایچون دکلدر سنك کبی عقلسز قلبی کورلر ایچوندر تاکه بکا یان اورمیه لر یعنی خاتمیه لر وبنم دستیمی قیرمیه لر (قطعه) حال نلدانرابه از نادان نمی داند کسی * کرچه دردانش فزون از بوعلی سینا بود * حال نادان لامیه را ادات مفعول جاهلك حالنی دیمکدر (نمی داند فعل نفی حال مفرد غائب بیلمز دیمکدر (کسی یا حرف وحدت برکیمسه دیمکدر (دانش اسم مصدر علم معناسنه (فزون زیاده دیمکدر (بوابودن مخففدر ابوعلی سینا حکمادن برکیمسهنك اسمیدر حکمتده شفا نامنده اولان کتابك مؤلفیدر اهل حکمت یننده شیخ دیمکله معروفدر (محصول بیت) جاهلك حالنی جاهلدن ابوکیمسه بیلمز اکرچه علمده ابوعلی سینادن زیاده اولورسه یعنی ابوعلی سینادن زیاده علم ورشدی اولسه ده جاهلك حالنی بیلمز الا اینه کندی کبی جاهل بیلور * طعن نابینا مزن ای دم ز بینایی زده * زانکه نابینا بکارخویشتن بینابود * (طعن نابینا مصدرك مفعولنه درکوره طعن دیمکدر (مزن نهی حاضر مفرد اورمه دیمکدر (ای حرف ندا منادی محذوف ای کس که دیمکدر (دم نفس (بینایی یا حرف مصدر کور بیجیلکدن دیمکدر (زده ماضیدن فعل اورمش دیمکدر (دمزدن دعوا ایتمکده مستعملدر (زانکه اول اجلدنکه دیمکدر (بکار خویشتن لامیه با حرف ظرف کندی ایشنده دیمکدر (محصول بیت) کوره طعن اورمه یعنی ایلمه ای کور بیجیلکدن دم اوران کیمسه اول اجلدنکه کور کندی ایشنده کور بیجیدر یعنی کور هر امورنده بصیرت اوزره در لکن بصیرت ایدرکن افعالنده بصیرت اوزره اولمزسین (عروض) بوقطعه بحر رمل مثمندرکه یالکز عروض وضربنه حذف کلوب فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن اولمشدر (مطایبه) عمرولیث یکی از لشکریان خود را دید که براسب لاغر نشست * عمرولیث قاعدهٔ انجام اوزره عمرو بن لیث دیمکدرکه ملوك ماضیهدن برینك اسمیدر (یکی برینی دیمکدر (لشکریان خود لامیه کندو عسکرلرندن دیمکدر (دید فعل ماضی

مفرد غائب كوردى ديمكدر (كه حرف بيان (اسب لاغر بيانيه لاغر آريق ديمكدر (نشست ماضيدن قسمدر اوتورمش معناسنه بونده بنمش ديمكدر (محصول تركيب) عمرو بن ليث كندى عسكرلرندن برينى كورديكه برآريق ضعيف آته بنمش (قطعه) زين لاغر اسبكى كه هما نا نيافته است * جز از عظام جوهر تركيب او نظام * زين بونده انجلين ديمكدر (اسبكى اسب آت كاف حرف تصغير يا حرف وحدت (كه حرف رابط صفت (هما نا بكزر كه ديمكدر (نيافته ماضى منفيدن قسمدر بولمش ديمكدر (عظام عظمك جمعيدر كمكلر ديمكدر (جوهر تركيب او لاميه لردر جوهر بونده اصل ديمكدر (محصول بيت) انجلين بر ضعيف آريق آت جوغزكه بكزر كه انك تركيبنك اصلى كمكلردن غيرى نظام بولمشدر يعنى نشأ شده كمكدن غيرى وجودنده تركيب حاصل اولمش بورتبه ضعيف آت ايدى * همچو خر عزير عظام آمده بهم * ليكن هنوز كوشت نرو ييده از عظام * هم حرف تاكيد (چون ادات تشبيه (خر عزير بيانيه (آمده ماضيدن قسمدر كلمش ديمكدر (بهم بريره ديمكدر (ليكن ادات استدراك (كوشت ات ديمكدر لحم معناسنه (نرو ييده ماضى منفيدن قسمدر بتمش ديمكدر (محصول بيت) حضرت عزيرك اشكى كبى كمكلر بريره كلمش يعنى مجتمع اولمش لكن اللان دخى كمكلردن ات بتمش قصهٔ عزير معلوم (عروض) بو قطعه بحر مضارعدندر كه مفعول فاعلات مفاعيل فاعلات اولشدر (قطعه) آخر * لاغر اسبى كه كر بجويى * از كوشت درو نشان نيابى * اسبى يا حرف وحدت نوعيه (كه حرف رابط صفت (كر حرف شرط (بجويى باء تأكيد ايله فعل مضارع مفرد مخاطب استرسن ديمكدر يعنى ارارسن ديمكدر (نيابى فعل نفى مستقبل مفرد مخاطب بوله مزسين ديمكدر (محصول بيت) بر آريق آت كه اكر ارارسن تمدن انده نشان وعلامت بوله مزسين * از سر تا سم كرش بكاوى * جز پوست واستخوان نيابى * تا حرف انتها (سم سينك ضميله طرنق ديمكدر (كر اكردن مخفف حرف شرط (شين ضمير اسبه راجعدر (بكاوى باء تأكيد ايله فعل مضارع مفرد مخاطب صويه سين ديمكدر (پوست درى ديمكدر (محصول بيت) باشندن طرناغنه دك اكر آنى صويارسن

كمك اوزرنده دريدن غيرى بوله مزسين (عروض) بو قطعه بحر هزج اخرب مقبوض محذوف در كه مفعول مفاعلن فعولن اولمشدر لكن بيت اولك مصراع اولنده قاعدهٔ شعرا اوزره سكته واردر * كفت لعنت بر لشكريان من باد كه هر دينار و درم كه با ايشان دادم فروج زنان خود را فربه ساختند و مركوبان خودرا از كرسنكى بكداختند آن شخص بشنيد وكفت والله اى امير اكر نظر استبصار بر فرج زن من كارى انرا از سرين اسب من لاغرتر شمارى عمرو ليث ازين سخن بخنديد واورا چيزى انعام كرد وكفت برو هردو مركوب خودرا فربه كن * بر حرف صله (لشكريان من لاميه (باد امر غائب مفرد اولسون ديمكدر (كه حرف تعليل (كه حرف رابط (با ايشان با حرف صله ايشان ضمير جمع لشكريانه راجعدر (دادم فعل ماضى متكلم وحده ويردم ديمكدر (فروج فرجك جمعيدر (زنان اضافتى لاميه (خود ده بويله (را ادات مفعول (فربه سمز ديمكدر (ساختند فعل ماضى جمع غائب دوزديلر ديمكدر (فربه ساختند سمرتديلر ديمك اولور (مركوبان خود را لاميه (را ادات مفعول كندى بنكلرينى ديمكدر (كرسنكى يا حرف مصدر كاف هاء رسميدن مبدل كرسنه كاف عجمك ضميله آج ديمكدر آچلقدن ديمك اولور (بكداختند باء تأكيد يله فعل ماضى جمع غائب اريتديلر ديمكدر (نظر استبصار بيانيه استبصار استفعال بابندن مصدردر دقتدن عبارتدر (فرج زن من لاميه لردر (كارى كاف عجمك ضميله فعل مضارع مفرد مخاطب حواله ايدرسين ديمكدر (انرا ادات مفعول آنى ديمكدر (سرين سبنك ضميله اويلوق معناسنه در (اسب اضافت لاميه (من ده بويله (لاغرتر اريقرك ديمكدر (شمارى مفرد مخاطب عد ايده سين ديمكدر (محصول تركيب) عمرو بن ليث آنى بويله كورنجه ديدى رحمندن بعيد اولمق بنم عسكريلريمك اوزرينه اولسون زيرا هر اقچه والتون كه انلره ويردم كندى قريلرينك فرجلرينى سمرتديلر بنكيلرينى آچلقدن ارتديلر اول شخص اشتدى يدى والله اى امير اكر دقت نظرينى بنم قريمك فرجنه حواله ايلرسن بنم آتمك اويلوغندن آرق رك عد ايدرسين حاصلى او بوندن ضعيفدر عمرو بن ليث بو سخندن كولدى واكا برمقدار شى انعام ايلدى

و دیدی کیت وهرایکی بنکنکی سمرت یعنی هم آتیکی وهم فرج زنکی
تاولاندر (قطعه) مرکوب تودو داد خدا بارخویش را * کاهی
ازان برین نه وکاهی ازین بران * مرکوب تو مفعولك نائبنه اضافت در سکا
بنك دیمکدر (داد فعل ماضی مفرد غائب و یردی دیمکدر مرکوب دادك
مفعولی (خدا فاعلی (بارخویش لامیه کندی یوککی دیمکدر (را
ادات مفعول (کاهی یا حرف تنکیر بعض وقت دیمکدر (ازان
آن مرکوبك برینه اشارتدر که مراد فرج زندر (برین این مرکوب آخره
اشارتدر که مراد اسبدر (نه نونك کسری وهای اصلیه ایله فعل امر
حاضر مفرد قو دیمکدر (محصول بیت) سکا الله عظیم الشان ایکی
بنك و یردی کندی یوککی یعنی وجودیکی بعض وقت فرج زندن اسبه قو
و بعض وقت اسبدن فرج زنه قو حاصلی بعضا آکا بین وبعضا
بوکا بین * زان بارکی شب کن وزین بارکیر روز * این را بز بر زین کش
وآن را بزیر ران * (آن فرج زنه اشارتدر زاء مفرده تأکید ایچوندر
بارکی شب) بیانیه کیجه آتی دیمکدر بارکی ابو آت معناسنه (زین
ازاین ن مخفف زاء مفرده بنه تأکید ایچوندر (این اسبه اشارتدر
بارکیر روز) بیانیه بارکیر معروف کوندز بارکیری دیمکدر (این را
را ادات مفعول (بزیرزین با حرف صله اضافت بیانیه (زیرالت
دیمکدر (زین زانك فتحیله اکر معناسنه در اکرالتنه دیمکدر (کش
فعل امر مفرد چك دیمکدر (آن را این راکبی (بزیر ران بزیر زین کبی ران
اویلق دیمکدر محصول بیت) فرج زنی کیجه آتی ایله یعنی کیجه بین
آتی کوندز بارکیری ایله یعنی کوندز بین بونی یعنی آتی اکرالتنه چك وانی
یعنی فرج زنی اویلوق التنه (عروض) بوقطعه بحر مضارع اخرب
مکفوف مقصوردر که مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات اولمشدر
(مطایبه) علویی در بغداد زنی را بخود خواند زن از وی دینار ودرم
خواست علوی کفت باش راضی نیستی که جزوی از اهل خاندان نبوت
وخانوادهٔ ولایت در تو فرود آید زن کفت این فسانه را باحبکان قم
وکاشان کوی واز قحبکان بغداد این آرز و جز بدرم ودینار مجو (
علویی) یاء اول حرف نسبت ثانی حرف وحدت حضرت علی یه
منسوب اولانه دیرلر کرك طریقة کرك نسبا اما اعجام تخصیص ایدوب

اولاد علیدن اولان اشرافه دیرلر (زنی یا حرف وحدت (را ادات مفعول (بخود با حرف صله کندویه دیمکدر (خواند چاغردی ازوی) علویدن (دینار التون (درم اقچه (خواست واو رسمیله فعل ماضی مفرد غائب طلب ایلدی دیمکدر (بان با حرف صله نیستی) یا حرف خطاب استفهامی متضمن دکلمیسین دیمکدر (که حرف بیان (جزؤی یا حرف وحدت بر پارچه (خانه‌دان نبوت لامیه خانه‌دان اهل بیت معناسنه‌در (خانوادهٔ ولایت لامیه خانواده اولو خانه دان دیمکدر (در تو در حرف صله سکا دیمکدر (فرود آید فعل مضارع مفرد غائب اینه دیمکدر تنزل ایلیه دیمك دخی اولور فسانه) مثل معناسنه‌در (را ادات مفعول (باقحبکان قم لامیه با حرف صله قحبه اوروسبی دیمکدر کاف هاء رسمیه‌دن مبدل الف نون ادات جمع قم وکاشان بر محالك اسملریدر که فاحشه‌لری غایت بی ادب اولورمش کوی) کاف عجمیله فعل امر حاضر مفرد سویله دیمکدر (قحبکان بغداد لامیه (مجوی نهی حاضر مفرد استمه دیمکدر (بدرم با حرف مصاحبت (محصول ترکیب) بر علوی بغداده بر زنی کندویه چاغردی یعنی وصلت طلب ایلدی زن اندن التون واقچه استدی علوی دیدی سن اکا راضی دکلمیسین که خانه دان نبوت اهلندن وخانوادهٔ ولایتدن برجزکه مراد نطفه‌در سکا اینه حاصلی فخر عالم اولادندن وحضرت علی سلسله‌سندن برجز سکا اینه یا انلردن بری سکا تنزل ایلیه زن دیدی بو مثلی قم وکاشان روسبیلرینه سویله بغداد قحبه‌لرندن درهم ودینارك غیریله طلب ایلمه (قطعه) بسفله تاندهی ضعف آن کز وخواهی * طمع مدار کز وکام دل بدست آرد * (بسفله با حرف صله الچغه دیمکدر (تا حرف انتها (ندهی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب ویرمیه‌سین دیمکدر (ضعف ضادك کسریله ایکی قات دیمکدر (آنه اضافت لامیه (کز وکه از اودن مخففدر (که حرف رابط اوضمیر سفله‌یه راجعدر (خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب استرسین دیمکدر مدار) نهی حاضر (طمع مدار طمع ایلمه دیمکدر (کز و سابقی کبی کام دل) بیانیه (بدست آید با حرف صله اله کله دیمکدر (محصول بیت) الچغه یعنی بد اصله ونادانه اندن سنك استدیکك شیئك ایکی قاتنی

ورمینجه طمع ایله که اندن کوکل مراد اله کله حاصل اوله * کره کشای
زکیسه که خبه بند ازار * بدوستی خدا ورسول نکشاید * کره دوکم
دیمکدر باغ مراد در کشایك مفعولی (کشای فعل امر حاضر مفرد
آج دیمکدر (که حرف تعلیل (بندازار لامیه ازار اصل لغتده ایچه
کیلان ثوبه دیرلر بونده طون دیمکدر بند ازار اوچقور دیمك اولور
بدوستی) با حرف صله یا حرف مصدر دوستلغنه دیمکدر (خدایه
اضافتی لامیه (نکشاید فعل نفی مستقبل مفرد غائب آچمز دیمکدر
(محصول بیت) کیسه دن باغی آج یعنی اقچه ویر زیرا خبه اوچقوری
خدا ورسول دوستلغنه آچمز (عروض) بوقطعه بحر مجتث مخبوندر که
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات اولمشدر * مطایبهٔ منظومه *
کفت مملوکه بمالك خویش * کز قفایش کرفت راه فساد * (م او که
اسم مفعول مفرد مؤنثدر جاریه معناسنه (وکفتك فاعلی یا حرف
وحدت همزه حرف توسل (بمالك خویش لامیه یا حرف صله مالك
صاحب معناسنه در (کز که ازدن مخففدر که حرف رابط (قفا اکسه
دیمکدر بونده دبر مراد در شین ضمیر مملوکه یه راجعدر (کرفت
فعل ماضی مفرد طوتدی دیمکدر (راه فساد بیانیه فساد یولینی
دیمکدر مراد مباشرتدر (محصول بیت) برجاریه کندو مولی سنه
دیدی که انکسه سندن فساد یولینی طوتدی یعنی دبر ندن مباشرت
مراد ایدن افندیسنه دیدی کلامی بیت آتیدر * ترك این فعل کن که
جائز نیست * پیش دین پیشکان شرع نهاد * (ترك این فعل مصدرك
مفعولنه اضافتیدر (که حرف تعلیل (پیش دین پیشکان لامیه دین
پیشه وصف ترکیبیدر دین صنعتلی متقی دیمکدر (دین طاعت معناسنه در
کاف هاء رسمیه دن مبدل الف نون ادات جمع (شرع نهاد وصف ترکیبی
یعنی طریق حق اوزره کیدیجی دیمکدر یا خود بو مذکورلردن مراد
ائمهٔ دین اوله (محصول بیت) مملوکه دیدی بو فعلی ترك ایله زیرا جائز
دکلدر طریق حق اوزره کیدن متقیلرك یا خود ائمهٔ دینك قتنده
* کفت خاموش که شیخ دین مالك * بچنین عیش رخصت ماداد *
کفتك فاعلی مالکه راجعدر (خاموش فعل امر حاضر مفرد صوص
دیمکدر (که حرف تعلیل (شیخ دین لامیه (مالکدن مراد امام

مالكدر (بچنين عيش با حرف صله بونجلاين ذوق ديمكدر (رخصت
مصدر در اذن معناسنه (ما متكلمه اضافت مفعولنه در بزه اذن
ديمكدر (داد فعل ماضى مفرد غائب ويردى ديمكدر (محصول بيت)
مالك ديدى صوص كه دينك شيخى امام مالك بو نجلاين ذوقه بزه رخصت
ويردى فى الحقيقة مذهب مالكيه نك براز غلاتى مالك رضى الله عنهه
افترا ايدرلر وبو آيت كريمه يى تعميم ايدوب استدلال ايدرلر (نساؤكم
حرث لكم فأتوا حرثكم انى شئتم) بهتان صريح وكذب فضيح در
زيرا اول محل محل حرث دكلدر * گفت مسكين ززير او كه خدات *
در زد و كير مالك اندازاد * گفتنك فاعلى مملوكه در (زير اولاميه
آتك التندن ديمكدر (كه حرف بيان (خدات خدا ترا تقديرنده در
خداسنى ديمك اولور (در حرف صله (زدو كير كاف عجميله مصدر
مركب انواعندندر كه معناى لغويسى اور و ب طوتمه استعماله حكم
معناسنه در (مالك جهنمه موكل ولان ملكك اسميدر (انداز اد
فعل امر غائب آتسون ديمكدر (محصول بيت) مسكين جاريه اتك
التندن ديديكه الله سنى مالكك حكمنه آتسون يعنى جهنمه القا
ايلسون شارحك ويرديكى معنايى ويره مدم وهم مالك اول صاحب
ثانى امام مالك ثالث خازن جهنم اولمسنده صنعت تجنيس وار در
(عروض) بو ابيات بحر خفيفدندر كه فاعلاتن مفاعلن فعلات
اولنندر * فاضلى كه صورت قبيح وهيئات كريه داشت بفرزدق
رسيد ويرا ديد كه روى وى بجهت مرضى زرد شده بود گفت
تراچه بوده است كه رنك تو چنين زرد شده است گفت چون ترا ديدم
از گناهان خود انديشيدم برنك من زرد برآمد گفت در وقت ديدن
من چرا از گناهان ياد كردى گفت ترسيدم كه خداى تعالى مرا عقوبت
كند وهمچو تو مسخ كرداند * فاضلى يا حرف وحدت (كه حرف
رابط صفت (قبيح صفت مشبهه در چركين ديمكدر (صورت قبيح
موصوف صفته اضافتيدر (هيأت كريه ده بويله عطف تفسيريدر
داشت وار ايدى ديمكدر (بفرزدق با حرف صله (فرزدق شعرلى
عربدن برينك اسميدر (رسيد فعل ماضى مفرد ايرشدى ديمكدر (ويرا
را ادات مفعول (وى فرزدقه راجعدر (ديد فعل ماضى مفرد غائب

كوردی دیمکدر (كه حرف بیان (روی وی لامیه انك یوزی دیمکدر
(بجهت مرضی با حرف مصاحبت اضافت بیانیه یا حرف وحدت
جهت بونده سبب معناسنه در (زرد شده بود صرارمش ایدی دیمکدر
(ترا ادات صله سكا دیمکدر (چه بوده است نه اولمشدر دیمکدر (كه
حرف تعلیل (رنك تو لامیه سنك رنكك (زرد شده است صرارمشدر
دیمکدر (چون ادات تعلیل (ترا ادات مفعول سنی دیمکدر (دیدم
كوردم دیمکدر (گناهان خود لامیه كندی یعنی گناهلرمدن اندیشیدم
فعل ماضی متكلم وحده دوشوندم دیمکدر (رنك من لامیه بنم رنكم
دیمکدر (زرد بر آمد صراردی دیمکدر (وقت دیدن من بیانیه
ومصدرك مفعولنه اضافتیدر (چرا نیچون دیمکدر (یاد خاطر دیمکدر
(كردی فعل ماضی مفرد مخاطب ایلدك دیمکدر یاد كردی خاطرینه
كتوردك دیمك اولور (ترسیدم قورقدم دیمکدر (كه حرف بیان (مرا
بكا دیمکدر (عقوبت عذاب معناسنه در (همچو تو سنك كبی دیمکدر
مسخ تبدیل صورت دیمکدر (محصول تركیب) بر فاضل كه چركین
یوزی وكریه هیأتی وار ایدی فرزدقه ایرشدی یعنی ملاقی اولدی
فاضل فرزدقی كوردیكه بر مرض سببیله انك یوزی صرارمش ایدی
دیدی سكا نه اولمشدر كه سنك رنكك بو نجلین صرارمشدر فرزدق
دیدی چونكه سنی كوردم كندی گناهلرمدن دوشوندم یعنی خوف
ایلدم بنم رنكم بو نجلین صراردی فاضل دیدی بنی كوردیكك وقت
نیچون كندی گناهلركدن خاطریكه كتوردك دیدی قورقدم كه
الله تعالی بكا عقوبت ایلیه وسنك كبی تبدیل صورت ایلیه یعنی گناهلرمه
عذابی بویله كریه صورته تبدیل ایله ایلمسندن خوف ایدرم (قطعه)
* چون رخ زشت تو بیند دل من * عقد اصرار كنه فسخ كند *
(چون ادات تعلیل (رخ زشت موصوفك صفته اضافتیدر رخ بونده
یوز معناسنه در (زشت چركین دیمکدر (تو یه اضافت لامیه سنك چركین
یوزیكی دیمکدر (بیند فعل مضارع مفرد غائب كورر دیمکدر (دل من
لامیه بنم كوكلم دیمکدر (عقد اصرار بیانیه عقد دوكم دیمکدر اصرار
مصدردر مصر اولمق معناسنه (كنه اضافتی مفعولنه در (فسخ
بوزمق معناسنه مصدردر (محصول بیت) چونكه سنك چركین

یوزیكی

بوزیکی کوره بنم کوکلم کناهه مصر اولمق دوکنی بوزر یعنی ارتکاب معاصیدن بعیداولور * زانکه ترسم که زشومی کناه * قهرایزد چو توام مسیح کند * زانکه اول سیبدنکه دیمکدر (ترسم فعـل مضارع متکلم وحده قورقرم دیمکدر (که حرف بیان (شومی یاحرف مصدر شوم نامبارك دیمکدر (کناهه اضافت لامیه (قهرایزد لامیـه (چو ادات تشبیه (چو توام بن سنك کبی دیمکدر (محصول بیت) کناه عقدینی بوزارم اول سیبدنکه قورقرم کناهك نامبارکلکندن الله تعالینك قهری بنی سنك کبی مسیح ایلیه (عروض) بوقطعه رمل مخبوندندر که فاعلاتن فعلاتن فعلات اولمشدر (مطایبه) وهم این فاضل کوید که بادوستی در راه ایستاده بودم سخن میکفتم زنی آمد در برابر من ایستاد وبدر روی من نظر می کرد جون نظر کردن وی از حد در کذشت غلامرا کفتم پیش آن زن رو وبپرس که چه میجوید و غلام باز آمد که کوید چشم من کناه عظیم کرده بود میخواستم که ویرا عقوبتی کنم هیچ عقوبت زیادت ازان نیافتم که با این زشت رو نظر کنم * هم بنه دیمکدر (این بو مطایبه‌دندر (کوید فعـل مضارع مفرد غائب دیر دیمکدر (که حرف بیان (بادوستی باحرف مصاحبت یاحرف وحدت بردوست ایله دیمکدر (ایستاده ماضیدن قسمدر دورمش (بودم ایدم دیمکدر (می کفتم سویلر ایدم (زنی یاحرف وحدت (برابرمن لامیه بنم برابرمده دیمکدر ایستاد ماضی مفرد غائب دوردی دیمکدر (در روی من (در حرف صله اضافت لامیه بنم بوزیمه (می کرد حرف حکایه ایله ایلردی دیمکدر (چون ادات تعلیل (نظر کردن وی انك نظر ایلمکلکی (ازحد حددن دیمکدر (کذشت کچدی (غلامرا را ادات صله غلامه دیمکدر (پیش آن لامیه انك قتنه دیمکدر (رو فعـل امر حاضر مفرد کیت دیمکدر (بپرس ده بوبله باء تأکید ایله (صور دیمکدر (چه می جوید نه استر دیمکدر (باز آمد دوندی دیمکدر (که حرف بیان (می کوید سویلر دیمکدر (چشم من لامیـه بنم کوزم دیمکدر (کرده بود ایلمش ایدی دیمکدر (می خواستم فعـل ماضی متکلم وحده دیلردم دیمکدر (که حرف رابط ویرا را ادات مفعول ضمیر چشمه راجعدر (عقوبتی یاحرف وحدت (نیافتم فعل نفی ماضی متکلم وحده بولمدم دیمکدر

(كه حرف بيان من معناسنه يا حرف صله (زشت رو وصف تركيبدر
چركين يوزلى ديمكدر (محصول تركيب) وينه بو فاضل دير كه بر دوستم
ايله يولده يوزمش ايدم وسوزسويلر ايدم برقرى بنم برابرمده دوردى
وبنم يوزيمه نظر ايلردى چونكه انك نظر ايلمكلكى حددن كچدى
غلامه ديدم اول قرينك قتنه كيت وصور كه نه استر غلام دوندى كه
دير يعنى قرى سويلر كه بنم كوزم عظيم بر كناه اشلمش ايدى ديلدمكه
اكا بر عقوبت ايليم بوندن زياده عقوبت بوله مدم كه بو چركين
يوزلى يه نظر ايليم يعنى بونك يوزينه باقمه دن زياده كوزيمه عقوبت
بوله مدم حاصلى كوزيمه عقوبت ايچون بوكا نظر ايدرم ديو زن جواب
ويردى (قطعه) نامهٔ مردم چشمم زكنه شسته نشد * كرچه از كريه
دوصد بار بر آبش كردم * نامهٔ مردم چشمم مجاز لاميه مردم چشم كوز
ببكى ديمكدر نامه نامهٔ اعمال ديمكدر (شسته اسم مفعولدر (شسته نشد
يونمدى ديمكدر (دوصد بار ايكيوز كره ديمكدر (شين ضمير مردم
چشمه راجعدر (كردم فعل ماضى متكلم وحده ايلدم ديمكدر
(محصول بيت) كوزم ببكينك نامهٔ اعمالى كنهدن يونمدى اكرچه
اغلمه دن ايكيوز كره آنى پر آب ايلدم حاصلى نيجه كره اشك چشم ايله
يقه دم پاك اولمدى * تا رهد ز آتش فرداى قيامت امروز * بنظر در
رخ زشت تو عذابش كردم * تا حرف تعليل (رهد فعل مضارع مفرد
غائب رهيدندن قورتيله ديمكدر (آتش فرداى قيامت لاميه لردر
قيامت ارته سنك آتشندن ديمكدر (امروز بوكون ديمكدر وجبتدا
بنظر با حرف مصاحبت سببيتى متضمن (در حرف صله (رخ زشت تو
بيانيه ولاميه سنك چركين يوزيكه ديمكدر (شين ضمير چشمه راجعدر
(كردم فعل مضارع متكلم وحده ايلديم ديمكدر (محصول بيت)
قيامت ارته سنك آتشندن قورتولسون ايچون بوكونو سنك چركين
يوزينه نظر سببيله اكا عذاب ايليم (عروض) بو قطعه دخى رمل
مخبون مثمندر فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن اولمشدر (مطايبه)
جاحظ كويد هركز خود را چنان خجل نديدم كه روزى مرا زنى
بكرفت وبدكان استادر بخوه كربرد كه همچنين من متحير شدم كه آن چه
بود از ان استاد پرسيدم كفت مرا فرموده بود كه تمثالى بر صورت شيطان

برای من بسازمن کفتم نمی دانم که برچه شکل می باید ساخت ترا آورد که بدین شکل * جاحظ فصحای عرب بدن بر ینك لقبیدر (که حرف بیان هرکز اصلا دیمکدر (خودرا را ادات مفعول کندیمی دیمکدر (نجل صفت مشبهه در اوتانغن دیمکدر ندیدم فعل نفی ماضی متکلم وحده کورمدم دیمکدر که حرف بیان (روزی یا حرف وحدت (مرا را ادات مفعول بنی دیمکدر (زنی یا حرف وحدت (بکرفت فعل ماضی مفرد طوتدی دیمکدر (بد کان استاد لامیه (یا حرف صله (ریخته کردوکه جی دیمکدر که نصاویر کوناکون دوزرلر (برد فعل ماضی مفرد غائب ایلتدی یعنی کتوردی. دیمکدر (که حرف بیان (همچنین بونجلین دیمکدر (آن چه بود بونه اوله دیمکدر (مرا را ادات صله (فرموده ماضیدن قسمدر (فرموده بود که بیورمش ایدی که دیمکدر (تمثال صورت معناسنه‌در (یا حرف وحدت (صورت شیطان بیانیه (برای من بنم ایچون دیمکدر (بساز باء تأکید ایله فعل امر حاضر مفرد دوز یعنی یاب دیمکدر (نمی دانم فعل نفی حال متکلم وحده بیلم دیمکدر (که حرف بیان (برچه شکل نه شکل اوزره دیمکدر (می باید ساخت دوزمك کرك دیمکدر (ترا را ادات مفعول سنی دیمکدر (آورد فعل ماضی مفرد کتوردی دیمکدر (که حرف بیان (بدین شکل بو شکل اوزره دیمکدر (محصول ترکیب) جاحظ دیر که اصلا کنندیمی انجلین نجل کورمدم که برکون بنی برقری طوتدی واستاد دوکه جی دکانه کتوردی که بونجلین بکا اشته بویله یاب دیدی بن متحیر اولدم که بونه اوله اول استاددن صوردم دیدی بکا بیورمش ایدی که بنم ایچون شیطان صورتی اوزره برصورت دوز بن دیدم بیلم که نه شکل اوزره دوزمك کرك سنی کتوردی که بو شکل اوزره یعنی سنی بکا نمونه طریقیله کتوردی (قطعه) بوالعجب روی وکونهٔ داری * کس بدین روی وکونه نتوان کرد * بوالعجب بو ابودن مخففدر عرب ابوکلمه سنی برشیئك کثرتنده استعمال ایدر (کونهٔ یا حرف وحدت (همزه حرف توسل (کونه رنك ولون معناسنه‌در (داری فعل مضارع مفرد مخاطب سنك واردر دیمکدر (با حرف ظرف (دال همزه دن منقلب بو یوزده دیمکدر (نتوان کرد اولمیسر در دیمکدر (محصول بیت) عجبلر دن

عجب یوزك ورنكك واردر كیمسه بو یوزده و بو رنكده اولمیسردر
یعنی كیمسه ده بویله صورت مستهجنه و بویله رنك مستكرهه یوقدر
كردك شد معناسنه اولدیغین بیلاین بو العجب معنایه تصدی ایلمش
* بهر تصویر صورت شیطان * جز رخت را نمونه نتوان كرد *
بهر ادات تعلیل (تصویر صورت مصدردر مفعولنه اضافتیدر (صورت
شیطان بیانیه شیطان صورتنی تصویر ایچون دیمكدر (رخت را
را حرف تخصیص (نمونه اورنك دیمكدر (محصول بیت) شیطان
صورتنی تصویر ایچون سنك رخكك غیری اورنك اولمیسردر (عروض)
بو قطعه بحر خفیف مخبوندركه فاعلاتن مفاعلن فعلات اولمشدر
(مطایبه) شخصی زشت رویی را دیدند كه از كناهان استغفار كرد
ونجات از آتش دوزخ میطلبید گفت ای دوست بدین رویی چه
بدوزخ بخیلی می كنی وآنرا از آتش دریغ می داری * شخصی یا حرف
وحدت (زشت رویی ده یا حرف وحدت (زشترو وصفی تركیبیدر
چركین یوزلی دیمكدر (را ادات مفعول (دید فعل ماضی مفرد غائب
كوردی دیمكدر (كه حرف بیان (می حرف حكایه (میكرد ایلردی
دیمكدر (نجات خلاص معناسنه در (آتش دوزخ بیانیه دوزخ
جهنم دیمكدر (می ادات حكایه (طلبید فعل ماضی مفرد غائب
استردی دیمكدر گفتك فاعلی شخصه راجعدر (بدین با حرف
مصاحبت ذال همزه دن منقلب (رویی یا حرف تنكیر بو یوز ایله
دیمكدر (بدوزخ با حرف صله جهنمه دیمكدر (بخیلی یا حرف مصدر
بخیللك دیمكدر (میكنی فعل مضارع مفرد مخاطب ایلرسین دیمكدر
(آنرا را ادات مفعول آن دوزخه اشارتدر (دریغ حیف دیمكدر (می
ادات تأكید (داری فعل مضارع مفرد مخاطب طوتارسین یعنی
ایلرسین دیمكدر (محصول تركیب) برشخص بر چركین یوزلی یی
كوردی كه كناهلرندن یارلغنمق طلب ایلردی وجهنم آتشندن
خلاص استر ایدی اول شخص دیدی ای دوست بو یوز ایله جهنمه
نیچون بخیللك ایدرسین واول یوزی آتشدن دریغ ایدرسین (قطعه)
چون نه بینی تو روی خود زان رو * بر كسان ناخوشست ونی بر تو *
چون) ادات تعليل (نه بینی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب كورمزسین

دیمكدر

دیمکدر (روی خود لامیه سنك یوزیکی دیمکدر (زانرو اول وجه‌دن
دیمکدر (یکسان یرحرف صله خلقه دیمکدر (ناخوش بونده چرکین
دیمکدر (نی حرف نفی (برینه حرف صله (محصول بیت) چونکه
سن کورمزسین کندیکی اول سیدن خلقه چرکیندر سکا دکل یعنی
کندنك کورمدیکك ایچون ایو وخوش کاور * کربدین رودر آتشت
فکنند * حیف را تشست نی پرتو * (که حرف شرط (بدین
(یا حرف مصاحبت (یدین رو یو یوز ایله دیمکدر (در حرف صله
آتشت) تا حرف خطاب سنی آتشه دیمکدر (فکنند فعل مضارع
جمع غائب یراغورلرسه دیمکدر (حیف یازق دیمکدر (برا حرف صله
(محصول بیت) اکر بو یوز ایله سنی آتشه یراغورلرسه یعنی جهنمه
قورلرسه حیف آتشه در سکا دکل (عروض) بوقطعه بحر خفیفدندر که
فاعلاتن مفاعلن فعلن اولمشدر (مطایبه)زشت رویی پیش طبیب
وفت که برزشت ترین جایی دملی برآورده ام طبیب تیزدر روی وی
نکرست کفت دروغ میکویی اینك روی ترامی بینم بروی هیچ دنبلی
نیست *زشت رویی (یاحرف وحدت برچرکین یوزلی دیمکدر (پیش
طبیب لامیه طبیب قتنه دیمکدر (زشت ترین ترادات تفضیل
یا حرف نسبت نون حرف تأکید (جایی یاحرف وحدت (دملی تشدید
میم ایله تحریفاتدندر که اصلی دنبلدر دمالده دیرلر دمهل ده دیرلر چبان
دیمکدر (یا حرف وحدت (برآورده ام فعل ماضی متکلم وحده
چیقارمشم دیمکدر (در حرف صله (روی وی لامیه (نکرست نونك
کسریله فعل ماضی مفرد غائب باقدی دیمکدر (دروغ یلان دیمکدر
کذب معنا سنه (می کویی سویلرسین دیمکدر (اینك اشته دیمکدر
روی ترا (لامیه (را ادات مفعول سنك یوزیکی دیمکدر(می بینم فعل حالی
متکلم وحده کوریرم دیمکدر (دنبل چبان (یاحرف وحدت (محصول
ترکیب) برچرکین کیمسه طبیب قتنه کیتدی که چرکین رك بر محلده
بر چبان چقاردم مرادی عورت یری در طبیب تیز انك یوزینه باقدی
دیدی یلان سویلرسین اشته سنك یوزیکی کوریرم اوزرنده هیچ
چبان یوقدر زشتی محلی وجهی اولدیغیچون اشعار در (قطعه)
ز زشتیست که سلطان شرع نپسندد * که عضوها فرودازکر

برهنه کنی * زشتی با حرف مصدر (که حرف بیان (سلطان شرع
مجازا پیانیه مراد کتاب الله یا رسل عظامدر (نپسندد فعل نفی مستقبل
مفرد غائب بکنمز یعنی اذن ویرمز دیمکدر (که حرف بیان (عضوهاء
فرود موصوفك صفتیدر (عضو معروف ها ادات جمع فرود اشاغی
دیمکدر (کمر بل دیمکدر (برهنه بانك ضمیله چپلاق دیمکدر (کنی
فعل مضارع مفرد مخاطب ایلیه سین دیمکدر (محصول بیت) چرکین
لکندن ناشیدر که سلطان شرع اذن ویرمز که بلدن اشاغی اولان
عضولری چپلاق ایلیه سین یعنی اول اعضایی کشفه اذن ورخصت
اولمدیغی چرکینلکندن ناشیدر * چو رویت از همه جا زشت تر بود
چه عجب * که رو بپوشی وجای دگر برهنه کنی * (چو ادات تعلیل
رویت) سنك یوزك دیمکدر (همه جادن مراد عضولردر (زشت تر
چرکینرك (بود فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر (چه عجب
نه عجب استفهام معناسی واردر یعنی عجب دکل (که حرف بیان
بپوشی) باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد مخاطب اورته سین یعنی ستر
ایده سین دیمکدر (رو مفعولی (جای دیگر رویه معطوف غیری
یری دیمکدر (برهنه کنی چپلاق ایلیه سین (محصول بیت) چونکه
سنك یوزك جمیع عضولردن چرکینرکدر عجب دکلدر که یوزیکی
اورته سین وغیری یریکی آچه سین یعنی اعضای مستوره نك ستری
مشروع اولدیغی چرکینلکندن ناشی ایسه سنك یوزك زیاده
چرکیندر لایق اولان یوزیکی ستر ایدوب سائرینی آچار ایسه‌ك محل
تعجب دکلدر (عروض) بو قطعه بحر مجتث مخبوندر که مفاعلن
فعلاتن مفاعلن فعلن اولمشدر (مطایبه) شخصی بزرك بینی زنی را
خواستکاری می کرد ودر تعریف خود می کفت که من مردی ام از
خفت وسبکباری دور وبر احتمال مکاره صبور زن کفت اکر تو بر احتمال
مکاره صبور نبودی این بینی را چهل سال نتوانستی کشید * شخصی
یا حرف وحدت (بزرك بیوك دیمکدر (بینی یاء اصلیه ایله بورون
دیمکدر بزرك بینی بورنی بیوك دیمك اولور (زنی یا حرف وحدت
(را ادات صله (خواستکاری مرکبدر خواسته ایله آردن هاء رسمی
کافه تبدیل اولنوب خواستکار اولمشدر اسمدر کتوریجی دیمکدر

طالب معناسنه در خواسته‌ارده بو معناده در (یا حرف مصدر (می کرد ایلرایدی دیمکدر (تعریف خود مصدرك مفعولنه در کندینی تعریفده (میکفت سویلرایدی دیمکدر (که حرف بیان (مردی یا حرف وحدت (همزه حرف توسل (میم ضمیر متکلم برآدمم دیمکدر (خفت مصدر در خفیف لك معناسنه (سبکبار وصف ترکیبیدر خفیف یوکلی دیمکدر خفیف معناسنه مستعملدر (یا حرف مصدر خفته عطف تفسیری واقع اولمشدر (خفت وسبکباری هرشیئه منفعل اولوب وکور دیکنه میل ایدن هوا وهوسنه تابع شخصه دیرلر ترکیجه یینی صوق خفیف العقل دیمکدر ((دور بعید معناسنه (احتمال مکاره مصدرك مفعولنه در احتمال افتعال بابندن مصدردر یوکلنمك معناسنه مکاره مکروهك جمعیدر مکروه کوکلك قبول ایتمدیکی شیئه دیرلر (صبور مبالغه وزنلرندندر زیاده صبرایدیجی دیمکدر (نبودی فعل نفی ماضی مفرد مخاطب اولمیه ایدك دیمکدر (یعنی را را ادات مفعول یورنی دیمکدر (چهل سال قرق سنه دیمکدر (نتوانستی فعل نفی ماضی مفرد مخاطب قادر اولمزایدك دیمکدر (کشید فعل ماضی مفرد بوتده مصدر معناسنه در (توانستی ده بوی مضارعت اولدیغندن چکمکه قادر اوله مز ایدك دیمکدر (محصول ترکیب) بریوك یورونلی شخص برخاتونه طالبلك ایلدی یعنی نکاحله الملق مراد ایلدی وکندینی تعریفده دیرایدی که بن برآدمم که خفت وسبکبارلقدن دور ومکروهلری یوکلنمکه صبور یعنی اولور اولمزشیئه انفعال ایلمم وقارنم کنش زن دیدی اکرسن مکروهلره صبور اولمیه ایدك یو یورنی قرق ییل چکمکه قادر اوله مز ایدك یعنی بو اذایه تحمل ایدن هرشیئه تحمل ایدر (قطعه) از یینی بزرك تو بار یست برهمه * تاکی بهرزه روی سوی این وآن نهی * یینی بزرك تو موصوفك صفتنه ولامیه سنك یوك یورنکدن دیمکدر (باریست سین وتاادات خبر (یا حرف وحدت (باریوك دیمکدر (برهمه تقدیری برهمه خلقدر (تا حرف انتها (کی قچن دیمکدر (بهرزه با حرف مصاحبت (هرزه باطل وعبث دیمکدر (سوی این وآن لامیه سوی جانب معناسنه در (نهی فعل مضارع مفرد مخاطب قویه سین دیمکدر (محصول بیت) سنك یوك یورنکدن

مجموع خلق اوزره يوك يعني ثقلت واردر نيجه يه دك باطل ايله يعني
عبث يره اونك بوك جانبنه يوزقويه سين يعني توجه ايده سين
حاصلي سنك انفك منفور عالم ايكن نيجه پرخلقه توجه ايدوب ثقلت
ويره سين * هرلحظه سجدۀ تونه از بهر طاعتست * باركران بيني
خود برزمين نهى * هرلحظه هروقت ديمكدر (سجدۀ تو لاميه
سنك سجدك ديمكدر (نه حرف نفي (بهر ادات تعليل (طاعت عبادت
معناسنه در (بار كران بيني خود لاميه بار كران آغر يوك ديمكدر
(محصول بيت) هر وقت سنك سجدك عبادتدن ايچون دكلدر
كندى بورنوكك آغر يوكني يره قومق ايچوندر (عروض) بوقطعه
بحر مضارعدندركه مفعول فاعلات مفاعيل فاعلن اولور (ظريفي)
شخصي را ديد كه موى بسيار بر روى اودميده بود كفت اين موى هارا
بكن پيش از انكه روى توسر كردد * ظريفي وشخصي ياري وحدت
ايچوندر (را ادات مفعول (كه حرف بيان (موى بسيار چوق قيل
ديمكدر (روى او لاميه دميده ماضيدن قسمدر ظاهر اولمش اولپرمش
ديمكدر (بود ادات ماضي ايدى ديمكدر (مويها را ادات مفعول ها
ادات جمع قيللرى ديمكدر (بكن باء تأكيد ايله وفتح كاف عربيله
فعل امر حاضر مفرد قوپار ديمكدر (پيش ازانكه اندن مقدمكه
(روى تو لاميه كردد فعل مضارع مفرد غائب اوله ديمكدر
(محصول تركيب) برظريف برشخصي كورديكه يوزي اوزره چوق
قيل ظاهر اولمش ايدى يعني يوزنده قيل چوغالمش ايدى ديدى
بوقيللرى قوپار اندن مقدم كه سنك يوزك باش اوله يعني يوزك
باشك كبي اولمزدن مقدم قوپار (قطعه) خواجه هر روز اكر بموچينه
* از رخ خود نه موى بركيرد * بموچينه (با حرف مصاحبت
موچينه جنبستره ديمكدر نه حرف نفي (بركيرد فعل مضارع مفرد
غائب قوپره ديمكدر حرف نفي بوكا مصروف اولديغندن قوپرميه
ديمكدر (محصول بيت) خواجه هركون اكر جنبستره ايله يكلغندن
قيلي قوپاروب بولميه * چند روزى چو بكذرد بروى * رويش
ازموى حكم سر كيرد * چند روزى ياء حرف وحدت برقاچ كون
ديمكدر (چو ادات تعليل (بكذرد باء تأكيد ايله فعل مضارع مفرد

غائب دیمکدر (بروی انك اوزرینه دیمکدر (رویش شین ضمیر
خواجه یه راجعدر (حکم سرپایانه باش حکمی (کیرد فعل مضارع
مفرد غائب طوتر دیمکدر (محصول بیت) بر قاچ کون چونکه انك
اوزرینه کچرسه یعنی قیللرینی قوپاروب یولمزسه یوزی قیلدن باش
حکمنی طوتار یعنی باشی کبی اولور (عروض) بو قطعه بحر خفیفندر
که فاعلاتن مفاعلن فعلن اولور * مطایبه معاویه وعقیل بن
ابی طالب باهم نشسته بودند معاویه گفت ای اهل شام هیچ شنیده اید
قول الله تعالی انجا که می گوید (تبت یدا ابی لهب وتب) گفتند آری گفت
ابولهب عم عقیل است عقیل گفت ای اهل شام هیچ شنیده اید قول الله
تعالی انجا که میگوید (وامرأته حمالة الحطب) گفتند آری حمالة الحطب
عمهٔ معاویه است * باهم برابر (نشسته بودند اوتورمش ایدیلر شنیده اید
بجمع ماضیدن قسمدر ایشتمش میسکز دیمکدر (قول الله لامیه
الله تعالینك قولنی دیمکدر (انجا که اول محلده که (میگوید سویلر
(تبت فعل ماضی مفرد مؤنث غائبه هلاك اولدی دیمکدر (یدا یدك
تثنیه سیدر اصلی یدان یدی ابی یه اضافتله نون ساقط اولوب یدا
قالمور حالت رفعیده در الف ایله تبتك فاعلی ایکی الی دیمکدر ایکی الدن
مراد ذاتیدر (ولاتلقوا بایدیکم الی التهلکة) ده اولدیغی کبی یدادن
مراد بعضیلر حقیقته حمل ایلمدیلر (وقتا که رسول الله علیه السلام
(وانذر عشیرتك الاقربین) نازل اولدیغنده اقاربنی جمع وانذار
ایلدی ابولهب دیدی تبالك الهذا دعوتنا یعنی خاشا ثم حاشا خسرلك
سکا اولسون بونك ایچونمی بزی دعوت ایلدك و بر طاش الدیکه اته
بو سوره نازل اولدی وایکی الیله طاش الدیغیچون الاری هلاك اولدی
یاخود یدلدن مراد دنیا وآخرتدر (ابی لهب عبد المطلبك اوغلیدر
اذای رسول علیه السلام قصد ایدردی کنیه سیله ذکر اولنمشدر
شهرتندن ایچون یاخود اسمی عبد العزی اولدیغندن استکراها
کنیه سیله ذکر اولندی تب اخبار بعد اخباردر یاخود تب کسبندن اخباردر
تب مذکر اوله رق کسندندن اخباردر (گفتند فعل ماضی جمع غائب
دیدیلر دیمکدر (آری ادات تصدیق اوت دیمکدر ((عم عقیل لامیه
(وامرأته امرأته قاری دیمکدر اسمی ام جمیله در حربك قزیدر

29

ابوسفيانك همشيره سی اولورسيصلی نك فاعلی اوزرينه معطوفدر ضمير ابی لهبه راجعدر (حماله مبالغه ايله اسم فاعل مفرد مؤنث بوكلنيجی ديمكدر (الحطب اودون ديمكدر حطب جهنم مراد در زيرا ابولهب قاريسی رسول اللهه مغيلان ديدككلری ديكنی دوكر ايدی مبارك قدم شريفلرينه باتوب اذا اولسون ايچون اول سببدن جزا من جنس العمل اوله رق مجاز ايله اخبار اولندی وحقيقتده ابی لهبی دخی عام بدرده سباع پاره لمشدر تفصيلی سيرلرده وار در مراد ايدنلر نظر ايلسونلر (عمة معاويه لاميه عم بابانك اركك قرنداشنه عمه قيز قرنداشنه ديرلر (محصول تركيب) معاويه وعقيل ابن ابی طالب برابر اوتورمش ايديلر معاويه ديدی ای اهل شام هيچ ايشتمش می سكز الله تعاليننك قولينی اول محلده كه بيورر (تبت يدا ابی لهب وتب) يعنی ابی لهبك كندی ياخود ايكی الی هلاك اولدی ياخود دنيا وآخرتی تلف وخسران اولدی ديديلر اوت بيلورز ديدی ابی لهب عقيلك عمی سيدر عقيل ديدی ای اهل شام هيچ ايشتمش می سكز الله تعالينك قولينی كه بيورر (وامرأته حمالة الحطب) يعنی ابولهبك امرأه سی بقينده جهنم اودونی حماله لكنه اير شون ديديلر اوت بيلورز ديدی حمالة الحطب معاويه نك عمه سيدر (قطعه)

چون نيست در تومنقصتی عيب ديگری * كردن با آن نه قاعدهٔ مرد باهشت * چون ادات تشبيه (چون نيست يوق كبی ديمكدر (منقصت نقصان وقصور معناسنه در يا حرف وحدت (عيب ديگری غيريی تعييب ديمكدر (كردن ايلمك معناسنه در (با آن با حرف مصاحبت آن منقصته اشارتدر (نه حرف نفی (قاعدهٔ مرد لاميه (مرد باهش هوشدن مخففدر عقل ديمكدر باهش عقللی ديمكدر (محصول بيت) سنده برنقصان يوق كبی غيرك عيبنی اول نقصان ايله ايلمك عاقل آدمك قاعده سی دكلدر حاصلی سنده اولان عيب ايله غيريی تعييب ايلمكلك كار عاقل دكلدر (شارح چون تشبيه اولديغنی بكرده مديكنسدن جميع نسخه لره مخالف هست يازمش عفی الله عنه * او خامشست از تو واز عيب تو چرا * كويا كنی بعيب خود آنرا كه خامشست * او ديگره راجعدر (خامش خاموشدن مخفف ساكت ديمكدر (عيب تو

لامیه (چرا نیچون دیمکدر (کویا صفت مشبهه سویلیجی دیمکدر
(کنی فعل مضارع مفرد مخاطب ایلیه سین دیمکدر (کویا کنی
سویلدرسین دیمک اولور (بعیب خود لامیه (با حرف صله (آنرا
را ادات مفعول (که حرف رابط (محصول بیت) اول کیمسه سندن
وسنک عیبکدن خاموشدر نیچون کندی عیبکه اول کیمسه یی خاموشدر
سویلدرسین (عروض) بو قطعه بحر مضارعدندر که مفعول
فاعلات مفاعیل فاعلات اولور (مطایبه) علویی باشخصی در اثنای
خصومت کفت مرا چون دشمن میداری وحال آنکه تو مأموری
با آنکه در هر نماز بر من صلوات فرستی و بکویی اللهم صل علی محمد
وعلی آل محمد کفت من الطیبین الطاهرین نیز میکویم تو ازان بیرونی *
علویی یاء اول نسبت ثانی وحدت (باشخصی با حرف مصاحبت
یا حرف وحدت (اثنای خصومت بیانیه (خصومت خصملق یعنی
غوغا ومجادله ایلمک دیمکدر (مرا را ادات مفعول بنی دیمکدر (چون
روم ضمیمه نیچه دیمکدر (میداری طوتارسین دیمکدر (آنکه اوله که
دیمکدر (مأموری یا حرف خطابیه مأمورسین دیمکدر (با آنکه با
حرف صله اکا دیمکدر (بر من بنم اوزریمه (فرستی فعل مضارع
مفرد مخاطب فانک کسریله ارسال ایلیه سین دیمکدر (و بکویی و
بویله دیه سین دیمکدر (اللهم میم مشدده ندا مقامنده در یا الله دیمک
اولور (صل فعل امر حاضر مفرد مخاطب سن صلات انزال ایله
دیمکدر (علی محمد حضرت محمد اوزره (وعلی آل محمد دخی محمد صلی
الله تعالی علیه وسلمک آل واولادی اوزرینه صلاة ورحمت انزال ایله
آل لفظی برقاچ معناده مستعملدر بونده قائلک مرادی اولاد معناسنه
اولدیغیدر (کفت فاعلی شخصه راجعدر (من حرف تبعیض (الطیبین
طیبک جمعیدر کوزللر یعنی اخلاق ذمیمه دن بالکلیه پاکلر (الطاهرین
طاهرک جمعیدر نجاستدن پاکلر دیمکدر (نیز دخی دیمکدر (میکویم
سویلرم دیمکدر (ازان اندن دیمکدر (بیرونی یا حرف خطاب طشره سین
یعنی خارجسین دیمکدر (محصول ترکیب) بر علوی بر شخص ایله
غوغا ومجادله اراسنده دیدی بنی نیچه دشمن طوتارسین وحال بوکه
سن مأمورسین اکا که هر نمازده بنم اوزریمه صلوة ارسال ایلیه سین

ودینه سین اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد یعنی یا الله سن محمده ومحمدك آلی اوزره صلوة لنزال ایله دیو صلوة ارسال ایدرسین خصمی دیدی من الطیبین الطاهرین دخی دیرم یعنی انده ن خارج سین یعنی بن آل محمدك طیبین وطاهر یعنی عن ادایدرم سن خارج قالورسین دیدی (قطعه) ای که زآل نبی می شمری خویش را * هست گواهت بران پاکی ذات وصفات * (ای که ای کس که تقدیرنده در (آل نبی لامیه می) ادات حال (شمری شینك ومیمك ضمیله فعل مضارع مفرد مخاطب صایرسین دیمکدر (خویش را را ادات مفعول کندیکی دیمکدر هست) ادات خبر ذات وصفاته مقیددر (گواهت تا حرف خطاب گواه شاهد دیمکدر سکا شاهد دیمك اولور (بران انك اوزرینه دیمکدر (پاکی ذات لامیه یا حرف مصدر ذاتك پاکلکی دیمکدر (محصول بیت) ای کیمسه که کندیکی اولاد نبی دن صایرسین انك اوزرینه یعنی بودعوایه سکا شاهد ذات وصفاتك پاکلکیدر یعنی ذات وصفاتك پاك اولمسیله شرافتی اثبات ایدرسین والا اثبات ایده مزسین * چون تودم از طیبین می زنی وز طیبات * گو صفت طیبین یا سمت طیبات * (چون ادات تعلیل (دم نفس دم اورمق اد عادن کنایه در (می حرف حال زنی) فعل حال مفرد مخاطب اورر سین دیمکدر (گو فنی دیمکدر صفت طیبین) بیانیه یا حرف تردید (سمت اسلوب عجم اوزره تا طویل یازیلور (سمت سینك کسریله علامت معناسنه در (طیباته اضافت بیانیه (محصول بیت) چونکه سن طیبات وطیبین دن دم اورر سین قنی طیبین صفتی یاخود طیبات علامتی (عروض) بو قطعه بحر منسرحدندر که اصلی مستفعلن مفعولات مستفعلن مفعولات ایدی صدر وابتدایه وحشو ثانیلره طی طاری اولمشدر طی در دنجی ده واقع اولان ساکنی حذفه دیرلر مستفعلن دن فا ساقط اولوب مستعلن قالور مفتعلن لفظنه تبدیل اولنور حشو اولیله عروض وضربنه طیدن صکره کسف دخی کلمشدر کسف مفعولاتدن تانك حذفنه دیرلر مفعولا قالور طی ایله دردنجی ساکن که واودر دوشر مفعلا قالور فاعلن لفظنه تبدیل اولنوب برمصرعی مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن اولور که منسرح مطوی مکسوف اولور (بو وزن بحر رجزدن اولمق احتمالی وار در رجزکه

مستفعلن

مستفعلن در در ت کره طي ايله مفتعلن او لور رفع ايله فاعلن اولور
رفع بكى سبب خفيف متعاقب جمع اولان جزده ربني حذفه ديرلر
تفعلن قالور فاعلن لفظنه تبديل اولنور رجز مطوى مرفوع ديرلر
(مطايبه) مدعى خودرا بصورت علويان آراسته بدعوى آن نسب
عالى برخاسته * (مدعى اكثريا دعواى كذب ايده نه ديرلر (خود را
را ادات مفعول كنديني ديمكدر (بصورت علويان پسا نيه باحرف
مصاحبت ياحرف نسبت الف نون ادات جمع علو يلر صورتيله ديمكدر
آراسته) ماضيدن قسمدر بزه مش معنا سنه (بدعوى آن نسب عالى
بيانيه ومو صوفك صفته اضافتيدر با حرف صله (برخاسته قالقمش
ديمكدر (محصول تركيب) بر مدعى كندويى علو يلر صورتيله بزه مش
يعني لول ديارده شرفا علامتي نه ايسه اكا كيرمش واول عالى اولان
نسب دعواسنه قالقمش (بيت) در دعوى وى عيان نه از صدق فروغ *
بر دوش ز كبسوان كواهان دروغ * (در دعوى وى انك دعواسنده
ديمكدر (عيان آشكاره ديمكدر (نه حرف نفي يوق ديمكدر (صدق
مصدر دروغ ضدى معناسنه (فروغ پارلق معناسنه در (بر دوش
اوموزى اوزره ديمكدر (كبسوان الف نون ادات جمع كبسو
صاچ بولكى كه بو حواليده مشايخ طريقنده نماياندر اعجامده علامت
سيادت ايمش بوراده دستار خضرا اولديغى كبى (كواهان شاهدلر
ديمكدر (دروغه اضافت بيانيه يلان شاهدلرى ديمكدر
(محصول بيت) انك دعواسنده عيان وآشكار صدقدن فروغ يعنى
علامت يوق حاصلى سوزى صادق اولمديغى دعواسنده ظاهر
اوموزى اوزره صاچ بلوكلرى يلان شاهدلرى (عروض) بو بيت
بحر هزجدندر كه صدر وابتدا اخرب حشولر مقبوض ثانيلر
مكفوف عروض وضرب مجذوف بر مصراعى مفعول مفاعلن مفاعيل
فعولن اولور * بر صاحب دل برآمد ازجاى بجست وبرا صدر نساند
وخود در صف نعال نشست هرچه طلب داشت زيادت ازان
عطا كرد در وقت خروج حسن ادب مشايعه بجاى آورد اصحاب كفتند
ما اين شخص امى شناسيم نسب وى ازين نسب دور ست ودعوى
وى درين صورت كذب وزور ست نه پدرش را ازين خاندان بو يست

ونه مادرش را درین خانواده روی * بر حرف صله (صاحب دل
اهل الله معناسنه در (یا حرف وحدت (بر حرف تأکید (آمد
فعل ماضی مفرد غائب کلدی دیمکدر (بحسب باء تأکید ایله فعل ماضی
مفرد غائب صچرادی دیمکدر (ویرا زا ادات مفعول آنی دیمکدر (بر
حرف صله (صدر کوشه دیمکدر (نشاند فعل ماضی متعدی مفرد
غائب اوتورتدی دیمکدر (خود کندی دیمکدر (صف صیره دیمکدر
(نعال نعلك جمعیدر پاپوشلق دیمکدر (نشست فعل ماضی مفرد غائب
اوتوردی دیمکدر (طلب داشت اسندی دیمکدر (زیادت تا اسلوب
عجم اوزره طویل یازلمشدر (عطا کرد ویردی دیمکدر (وقت خروج
بیانیه شین ضمیر مدعیه راجعدر (ادب مشایعه بیانیه مشایعه مفاعله
بابندن مصدردر مسافری برابر چیقرمغه دیرلر (بجای آورد یرینه
کتوردی دیمکدر (این شخص را را ادات مفعول بو شخصی دیمکدر
(می ادات حال (شناسیم فعل مضارع متکلم مع الغیر بیلورز دیمکدر
(نسب وی لامیه (دعوای وی ده بویله (کذب و زور عطف
تفسیریدر (نه حرف نفی (پدرش را را ادات تخصیص انك باباسنك
(این خاندان بو خاندان رسولتن (بویی یا حرف وحدت بر قوقی دیمکدر
(مادرش را پدرش را کبیدر آنك اناسنك دیمکدر (خانواده نسب عالی
دیمکدر (روئی یا حرف وحدت بر یوز دیمکدر (محصول ترکیب) اول
مدعی بر صاحب دله کلدی صاحب دل یرندن صچرادی وآنی کوشه یه
اوتورتدی و کندیسی پاپوشلقده اوتوردی یعنی اشاغی اوتوردی هرنه
استدی ایسه استدیکندن زیاده ویردی زانك چیقاجق وقتنده یعنی
کیدرکن ادب مشایعه یی یرینه کتوردی اصحاب دیدیلر بز بو شخصی
بیلورز انك نسبی علو یلك نسبندن اوزلقدر و بو صورتده انك دعواسی
یلاندرنه انك باباسنك بو خانداندن بر قوقوسی واردر یعنی ذره مقداری
مناسبتی یوقدر ونه اناسنك بو نسب عالیده یوزی واردر یعنی وجه ما
تعلقی یوقدر (قطعه) مادرش شهر کرد و خانه کداست * پدرش
دیلك بند و دولك تراش * مادرش ضمیر مدعیه راجعدر انك اناسی
دیمکدر (شهر کرد وصف ترکیبیدر شهر دولانیجی یعنی جرار دیمکدر
کرد کاف عجمك فتحیله در (خانه کداده بویله اودیلنجیسی دیمکدر

پدرش

(پدرش مادرش کبی باباسی دیمکدر (و دیك بند وصف ترکیبیدر چوملکجی دیمکدر (و دولك تراش ده بویله ایك یونیجی یعنی ایکیجی دیمکدر (محصول بیت) انك اناسی شهر دولابجی جرار واودیلنجیسی باباسی چوملکجی وایکجیدر غالبا بینلرنده بو اصناف ارازل ناسدن اولمق محتملدر یاخود شرفا ارباب حرف اولمق قانونلرندن دکلدر * آن یکی ازقبیلهٔ ارزال * وین دکر از طویلهٔ اوباش * آن یکی اول بریسی دیمکدر که مادره اشارتدر (قبیلهٔ ارزال لامیه (ارزال رزیلك جمعیدر رزیللر یعنی دنی وبد اصللر قبیله‌سندن (این دکر بودخی دیمکدر که پدره اشارتدر (طویلهٔ اوباش لامیه طویله ترکیده تحریف ایدوب طاوله دیرلر (اوباش فتح همزه ایله ایله ایدن دیو تعبیر ایتدکلری طایفه‌در (محصول بیت) اول بریسی یعنی مادری رزیللر قبیله‌سندندر و بودخی یعنی باباسی ایسه‌لر طاوله‌سندندر حاصلی ایکیسی دخی صو یسزدر دیو شیخه اعلام ایلدیلر (عروض) بو قطعه بحر خفیفدندر فاعلاتن مفاعلن فعلات اولمشدر * صاحب دل کفت آنچه ما کردیم نه لایق صادقان خانواده است بلکه فراخور مدعیان ازراه افتاده است * آنچه اول نسنه که دیمکدر (ما ضمیر متکلم مع الغیر بز دیمکدر (کردیم فعل ماضی متکلم مع الغیر ایلدك دیمکدر (نه حرف نفی (لایق صادقان این خانواده لامیه‌لردر (بلکه ادات اضراب (فراخور مدعیان لامیه فراخور در خور کبی لایق معناسنه‌در (ازراه افتاده مدعیانك صفتی (ازراه افتاده یولدن دوشمش دیمکدر غریب معناسنه (محصول ترکیب) صاحب دل دیدی اول نسنه که بز ایلدك بو خاندانك صادقلرینك لایق دکلدر یعنی حقیقتده بو نسب عالی‌یه منسوب اولنلره اکرام بویله اولماز وانلره اکرام حدیمزدن دکل بلکه بو اکرام یولدن دوشمش غریبلره لایقیدر (قطعه) هر کس زخاندان نبوت نصیب یافت * تعظیم او وظیفهٔ هر بی نصیب نیست * تا هر کسی کس بونده اهل الله وسعادتلو دیمکدر کلستانده (نا کس بتربیت نشود ای حکیم کس (ده اولدیغی کبی نته کیم ترکیده آدم اولمز دیدکلری کبی که او کلامده بو معنایه در تفکر تنل علی ما هو المقصود (خاندان نبوت بیانیه (نصیب حصه دیمکدر (یافت فعل ماضی مفرد غائب (تعظیم او

مصدرك مفعولنه در اكا تعظيم ديمكدر (وظيفهٔ هر بي نصيبه لاميه
وظيفه بونده مراد معناسنه در نته كيم تركيده ده شايعدر كه نه وظيفم
ديرلر (بي نصيب بي نوا وسعادتسز ديمكدر (محصول بيت) هر سعادتلو
نبوت خاندانندن نصيب وحصه بولدى حاصلى آل رسوله اكرام
ايله فيضياب اولديلر اكا تعظيم هر سعادتسزك وظيفه سي دكلدر
وظيفه مقدر معناسنه ده اولور رزقك لازميدر اول وقت معنا خاندان
نبوتدن سعادتليلر فيضياب اولورلر اكا تعظيم سعادتسزك مقدرى
دكلدر زيرا تعظيم اينسه سعادتلى اولمش اولور * هست او غريب
دهر براه محبتش * كر مال وملك وجاه بيازى غريب نيست * هست
ادات خبر دهره مقيد در دهر دنيا ديمكدر (غريب دهر لاميه
(براه محبتش با حرف ظرف شين ضمير آل رسوله راجعدر (جاه منصب
ديمكدر (بيازى باء تأكيد ايله فعل مضارع مفرد مخاطب اوينامه سين
ديمكدر غريب بونده عجيب معناسنه در (محصول بيت) آل رسول بو عالمك
غريبيدر انك محبتى يولنده اكر مال وملك وجاه اوينادە سين عجب
دكلدر (عروض) بو قطعه بحر مضارعدندر كه مفعول فاعلات
مفاعيل فاعلات اولور (مطايبه) خليفه با اعرابى از باديه طعام
ميخورد در آن اثنا نظرش بر لقمهٔ وى افتاد مويى بچشم وى در آمد كفت
اى اعرابى آن مويرا از لقمهٔ خود دور كن اعرابى كفت بر مائدهٔ كسى كه
چندان دو لقمهٔ خورنده نكرد كه مويى را بيند طعام نتوان خورد
دست باز كشيد وسوكند خورد كه ديكر بر مائدهٔ وى طعام نخورم *
با اعرابى با حرف مصاحبت (باديه چول ديمكدر (مى ادات حكايه
(خورد فعل ماضى مفرد يرايدى ديمكدر (در آن اثنا اول اثناده
(نظرش شين ضميرى خليفه يه راجعدر (بر حرف صله (لقمهٔ وى لاميه
انك لقمه سنه (افتاد دوشدى ديمكدر (مويى يا حرف وحدت بر قيل
ديمكدر (بچشم وى با حرف صله اضافت لاميه (وى ضميرى خليفه يه
راجعدر (در آمد كيردى ديمكدر (مويرا را ادات مفعول (لقمهٔ خود
لاميه (دور كن بعيد ايله يعنى قو پار ديمكدر (در حرف ظرف (مائدهٔ كسى
لاميه يا حرف تنكير مائده طعام سفره سى ديمكدر (كه حرف رابط
صفت (چندان اول قدر ديمكدر (در حرف صله (لقمهٔ خورنده لاميه

خورنده

خورنده ییجی دیمکدر (نکرد نونك کسرسی وکافك فتحیله فعل مضارع مفرد غائب یقه دیمکدر (که حرف بیان (موبی با حرف وحدت (را ادات مفعول (بیند فعل مضارع مفرد غائب کوره دیمکدر (نتوان خورد یمك کرك دیمکدر (خورد ماضیدر لکن مضارعه مقارن اولمق حسبیله مصدر معناسنه کلشدر (باز کشید کیرو چکلدی دیمکدر (موکند لندمعناسنه در (خورد فعل ماضی اندایجدی دیمکدر (که حرف بیان (دیکر بردخی دیمکدر (برمانده وی برحرف استعلا اضافت لامیه انك سفره سی اوزره دیمکدر (نخورم فعل نفی مستقبل متکلم وحده ییمیم دیمکدر (محصول ترکیب) خلیفه بادیه دن براعرابی ایله طعام ییرایدی اول اثناده خلیفه نك نظری انك لقمه سنه دوشدی برقیل کوزینه کیردی یعنی ایلشدی دیدی ای اعرابی اول قیلی کندی لقمه کدن قوپارآیر اعرابی دیدی شول کیمسه نك سفره سنده طعام یمك کرك که اولقدر ییجی نك لقمه سنه یقه که برقیلی کوره یعنی لقمه ده برقیلی کوره جك قدر لقمه یه بقان کیمسه نك سفره سنده طعام یمك کرك دیدی والینی کیرو چکدی واندایجدی که بردخی انك سفره سی اوزره طعام ییمیم (قطعه) چو میزبان بنهد خوان مکرمت آن به * که ازملاحظهٔ مهمان کنار کند * (چو ادات تعلیل (میزبان صاحب مسافر دیمکدر (بنهد باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد غائب قوره دیمکدر (آن به اول اعلادر (که حرف بیان (ملاحظه خاطره کلن شی دیمکدر (مهمانه اضافت لامیه (کنار کند یان چاوه یعنی اول سمتلره اوغرامیه (محصول بیت) چونکه اوصاحبی اکرام سفره سنی قویه اول اعلادر که مسافرك خاطرینه کله جك شیدن یان چیزه * نه انکه برسرخوان لقمه لقمهٔ اورا * بزیرچشم ببیند بدل شمار کند * (نه حرف نفی (آنکه اول دکلکه دیمکدر (برسرخوان سفره باشنده دیمکدر (لقمه لقمه اورا انك هرلقمه سنی دیمکدر (بزیرچشم با حرف مصاحبت کوز آلتیله یعنی کوز اوجیله دیمکدر (ببیند فعل مضارع مفرد غائب کوره دیمکدر (بدل با حرف مصاحبت کوکلی ایله (شمار کند صایه دیمکدر (محصول بیت) صاحب خانه مسافر مضبر اوله جق ایشی ایلمدن احترازایده اویله دکلکه سفره باشنده انك هرلقمه سنی کوز اوجیله کوره

كوكلى ايله صايه يعنى قاج لقمه يه ايديكنى تعداد ايليه (عروض) بو قطعه
بحر مجتث مخبونندركه مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن اولمشدر
(مطايبه) جمعى نشسته بودند وسخن كمال ونقصان رجال در پيوسته
يكى ازان ميان كفت هركه دو چشم بينا ندارد نيم مردست وهركه
درخانه عروس زيبا ندارد نيم مردست وهركه وقوف بر سباحت دريا
ندارد نيم مردست نابينايى در مجلس حاضر بود كه زن نداشت
وسباحت نمى دانست بانك بروى زد كه اى عزيز عجب مقدمهٔ آوردى
ومرا از دائرهٔ مردى چنان دور انداختى كه هنوز نيم مردى درمى بايد
تا نام هيچ مردى برمن شايد * جمعى يا حرف وحدت (نشسته
ماضيدن قسمدر اوتورمش ديمكدر (بودند ادات ماضى جمع غائب
ايديلر ديمكدر (سخن كمال بيانيه (نقصان رجال لاميه رجال بونده
ناسدن عبارتدر يعنى خلقك كمالى ونقصانى سوزينى (در پيوسته
اولشدرمش ديمكدر (قاعدهٔ سجع اوزره بودند مقدردر (يكى برى
ديمكدر (ازان ميان اول اورته دن يعنى ايچلرندن برى ديمكدر
(هركه لر هركس كه تقديرنده در (بينا صفت مشبهه در كورىجى ديمكدر
(ندارد ار) نفى دن عبارتدر اولميه ديمكدر (نيم يارم ديمكدر (نيم
مرداست) يارم آدمدر (درخانه اوده ديمكدر (عروس زيبا موصوفك
صفتنه در (عروس بونده كلين ديمكدر زيبا باقشقلى ديمكدر (وقوف
خبر معناسنه در (بر حرف صله (سباحت دريا مظروفك ظرفه اضافتيدر
سباحت يوزمك (نابينايى يا حرف وحدت (نابينا كور ديمكدر (در مجلس
مجلسده (حاضر بود حاضر ايدى (كه حرف بيان (نداشت كذلك
نفى دن عبارتدر يوق ايدى ديمكدر (نمى دانست نون حرف نفى
مى ادات حكايه (دانست فعل ماضى مفرد غائب بيلمزايدى ديمكدن
بانك) چاغرمق (بروى اكا ديمكدر (زد فعل ماضى مفرد غائب اوردى
ديمكدر (بانك زد بك چاغردى ديمك اولور (كه حرف بيان (مقدمهٔ
يا حرف وحدت همزه حرف توسل (مقدمه كلام مدلله ديرلر
آوردى) فعل مضارع مفرد مخاطب كتوردك ديمكدر (مرا بنى
ديمكدر (دائرهٔ مردى بيانيه يا حرف مصدر آدملك دائره سندن ديمكدر
(چنان انجلين ديمكدر (انداختى فعل مضارع مفرد مخاطب آتدك ديمكدر

كه

(كه حرف رابط (هنوزالان ديمكدر (در حرف تأكيد (مى بايد فعل حال مفرد غائب كركدر ديمكدر (تا حرف تعليل (نام هيچ مردى يائيه ياحرف مصدر هيچ مردلك نامى (برمن بكا ديمكدر (شايد فعل مضارع مفرد غائب لايق اوله ديمكدر (محصول تركيب) بر جمع يعنى برالاى كيمسه اوتورمش ايديلر وخلقك نقصانن وكمالى سوزينى اولشدرمش ايديلر ارالرندن برى ديدى هر كيمسه كه ايكى كوردر كوزى اولميه يارم آدمدر وهر كيمسه كه اونده يغشقلى كلنى اولميه يارم آدمدر وهر كيمسه كه درياده يوزمكه وقوفى اولميه يارم آدمدر بركورد مجلسده حاضر ايدى كه قار يسى يوق ايدى و يوزمكده بيلمز ايدى اكا يعنى بو كلامى سويلينه يك چاغردى كه اى عزيز عجب بر كلام مدلل كتوردك و بنى آدملك دائره سندن انجلين اوزاق ايتدك كه الآن يارم آدملك كركدر تا كيم بكا هيچ مردلك نامى لايق اوله يعنى يارم آدملك اوليدى نام آدم اولمق زمره سنه داخل اولوردى (قطعه)

چنان زپايهٔ مردى فتاد خواجه برون* زبس فسردكى وخام ريشى وسبردى*

چنان انجلين ديمكدر (ز پايهٔ مردى بيانيه ياحرف مصدر (پايه مرتبه معناسنه در مردلك مرتبه سندن ديمك اولور (فتاد فعل ماضى مفرد غائب دوشدى ديمكدر افتاددن مخفف (برون طشره ديمكدر (بس چوق ديمكدر (فسردكى ياحرف مصدر كاف هاء رسميدن مبدل (فسرده فانك وسينك ضمه لريله حسب اللغه طوكمش ديمكدر استعمالرنده جاهل ديمكدر (خام ريشى وصفى تركيبيدر ياحرف مصدر (حسب اللغه يارهسى اوكلمدق ياخود تازه صقاللى ديمكدر (اما استعمالرنده بى تدبير ديمكدر (سبردى ياحرف مصدر سبرد صووق ديمكدر (محصول بيت) انجلين آدملك مرتبه سندن خواجه طشره دوشدى چوق جاهللكندن و بى تدبيرلكندن وصووقلغندن يعنى بويله اخلاق ذميمه دن ناشى خواجه آدملك مرتبه سندن انجلين يعنى اول مرتبه خارج قالدى * كه كر هزار فضيلت رسد ز مردانش * قدم برون ننهد از حدود نامردى *

كه حرف رابط (كر حرف شرط (فضيلت آرتقلق معناسنه در (رسد فعل مضارع مفرد غائب ايريشورسه ديمكدر (مردانش بونده

اهل الله معناسنه در (ننهد فعل مضارع منفی مفرد غائب قویه مز دیمکدر (حدود صنور دیمکدر (حدود نامردی بیانیه یاحرف مصدر (محصول بیت) خواجه آدملك رتبه سندن بومرتبه خارج قالدی كه اكر اهل اللهدن بیك فضیلت اثر یشورسه یعنی انلرك نظر كیمیا اثرلرینه مظهر اولورسه‌ده قدمنی طشره قویه مز نامردلك حدودندن حاصلی بهره منـد و برخوردار اوله مز زیرا كندوده نا مردلك بیك دكل نیجه بیك‌در (عروض) بو دخی قطعهٔ سابق كبی بحر مجتثدندر كه مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن الولور (مطایبه) بهلول بهارون رشید درآمدیكی از وزرا كفت بشارت باد مرترا ای بهلول كه امیر المؤمنین ترا برسر قرده وخنازیر سردار كردانید بهلول كفت كوش بمن دار وفرمان من بجای آر كه ازجملهٔ رعایای منی * بهلول مجـاذیب خدا من بر ذات پاكك اسمیدر (بهارون باحرف صله (در حرف تأكید (آمد فعل ماضی كلدی دیمكدر (بشارت مژده معناسنه (باد امر غائب مفرد اولسون دیمكدر (مر ترا ادات صله (مرترا سكا دیمكدر (كه حرف بیان (ترا ادات مفعول (سر بونده مقحم‌در (قرده اسم جنس درمیمونلر دیمكدر (خنازیر خنزیرك جمعیدر (بر سر قرده وخنازیر میمون وختزیرلر اوزره دیمكدر (سردار ریئس دیمكدر (بمن باحرف صله بكا دیمكدر (دار امر حاضر مفرد طوت دیمكدر (فرمان من لامیه بنم فرمانمی (بجای باحرف صله (آر فعل امر حاضر مفرد كتور دیمكدر (كه حرف تعلیل (جملهٔ رعایای منی لامیه‌لردر (یاحرف خطاب سن بنم رعایالریمك جمله سندن بعضیسی سین دیمكدر (محصول تركیب) بهلول هارون رشیده كلدی وزیرلردن بری دیدی مژده اولسون سكا ای بهلول كه امیر المؤمنین سنی قرده وخنازیر اوزره سردار وامیر نصب ایلدی بهلول دیدی قولاغكی بكا طوت وبنم فرمانمی یرینه كتور یعنی اطاعت ایله بنم رعیتلریمك جمله سندن بری سین (قطعه) بشهریار كاو خرم دهی مژده * رعیتی كه بود خاص شهریار تویی * بشهریار كاو بیانیه كاو اوكوز دیمكدر یاحرف مصدر (شهریار پادشاه دیمكدر (باحرفه مصاحبت (خراشك دیمكدر میم ضمیر متكلم وحده (دهی فعل مضارع مفرد مخاطب ویررسین دیمكدر (مژده مفعول به صریحی (رعیتی

یا حرف وحدت نوعیـــه (خاص شهریار لامیه ورعیتی نك صفتیدر
(تویی یا حرف خطاب سن سین دیمکدر (محصول بیت) بکا اوکور
واشك پادشاهلغی ایله مژده ویرر سین شول بر رعیت که پادشاهه
مخصوص اوله سن سین یعنی بنی انلره پادشاه اولدك دیو تبشیر ایدرسین
پادشاهك خاص رعیتی سن سین * شمار لشکر یانم ز خوك وخرس کنی *
* نخست کس که درآید درین شمار تویی * شمار صایی دیمکدر (لشکریانم
اضافت لامیــه (یا حرف نسبت الف نون ادات جمع میم ضمیر متکلم
بنم عسـکرلریمك صایسنی دیمکدر (خوك خنزیر خرس ایو دیمکدر
(کنی فعل مضـارع مفرد مخاطب ایلر ایسك دیمکدر (نخست اولنکی
دیمکـدر (که حرف رابط (درآید فعل مضارع مفرد غائب کلـه
دیمکدر (درین شمـار بو صایی ده دیمکدر (تویی سابق حکی
(محصول بیت) بنم عسکرلریمك صایسنی خنزیردن وآیودن ایلرسین
یعنی سردار اولدیغك لشکر بونلردر دیرسین صایی ده اول کلن کیمسـه
سن سین یعنی رئیسلری وسر اوجه لری سن سین بونده بر غیری لطافتی
دخی وار که مصراع اولده خوك وخرس دیو تعداد اولنمشدر اول کلن
خوکدر طکوز سین دیمك اولور (عروض) بو قطعه سابقلر کبی
مجتثدندر معلوم (مطایبـه) توانکری در عهد یکی از ظالمان بمرد
وزیران ظالم پسر ویرا طلب کرد و پرسید که پدر تو چه کذاشتست
کفت ازمال ومنال چنین چنین واز وارثان وزیرکبیر ایده الله سبحـانه
واین فقیر و حقیر را وزیر بخنـدید وفرمود که میراث ویرا بد ونیم
کردند یمی را بوی کذاشت ونیمی را برای پادشاه برداشت * توانکری
یا حرف حدت (توانکر قدرتلی معناسـنه در غنی دیمك (عهد وقت
دیمکدر (عهد یکی برینك وقتنـده دیمکدر (ظالمان الف نون ادات
جمع (بمرد باء تأکـید ایله فعل ماضی مفرد غائب اولدی دیمکدر
(وزیران ظالم اول ظالملك وزیری دیمکدر (پسروی لامیـه (را ادات
مفعول (طلب کرد استدی (وپرسید سؤال ایلدی (که حرف بیان
(پدر تو لامیه سنك باباك دیمکدر (چه کذاشتست نه ترك ایلمشـدر
(مال ومنال اتباع مزدوجه الفاظدندر یاخود منال مانال دن مخففدر
مرصورتده معنسا پره (چنین چنین شو بو دیمك محلنده تعداد دن

عبارتدر حقير الحق ديمكدر (را ادات مفعول (بخنديد باء تأكيد ايله
فعل ماضى مفرد غائب كولدى ديمكدر (فرمود ده بويله بيوردى
ديمكدر (كه حرف بيان (ميراث وى لاميه (را ادات مفعول (بدونيم
كردند (با حرف صله ايكى يه بولديلر ديمكدر (نيمى يا حرف تنكير
(را ادات مفعول يار يسنى ديمكدر (بوى با حرف صله ضمير پسره
راجعدر (كذاشت فعل ماضى مفرد غائب براقدى ديمكدر (براى
ادات تعليل (برداشت فعل ماضى مفرد قالدردى ديمكدر (محصول
تركيب) برغنى ظالمردن بريننك وقتنده وفات ايلدى اول ظالمك وزيرى
غنى نك اوغلنى استدى وصوردىكه سنك باباك نه ترك ايلمشدر ديدى
مال ومنالدن ياخود مالدن ونائل اولديغى شيدن شو بو يعنى فلان
فلان ووارثلردن وزيرك بر الله سبحانه وتعالى انى تأييد ايلسون
و بن فقير وحقيرى براقدى وزير كولدى و بيوردىكه انك ميراثى
ايكى يه بولديلر يار يسنى اوغلنه براقدى و يار يسنى پادشاه ايچون
قالدردى زعمنجه احسان ايلدى (قطعه) ظلم پيشه وزير نشناسد*
جز حق پادشاه مال يتيم* ظلم پيشه وصف تركيبيدر ظلم صنعتلى ديمكدر
(نشناسد فعل نفى مستقبل مفرد غائب اكلمز ديمكدر (حق پادشاه لاميه
پادشاهك حقى ديمكدر (مال يتيم ده بويله يتيمك مالى ديمكدر (محصول
بيت) ظلم صنعتلى اولان وزير پادشاهك حقيندن غيرى بيلمز مال يتيمى
يعنى سؤال ايلسه لر پادشاهك حقيدر دير غيرى اكلمز وبيلمز
عدل داند اكر برد تمام فضل داند اكر كند بدونيم* عدل
داندك مفعول صريحى عدل بيلور يعنى زعم فاسدنده عدلدر
(اكر حرف شرط (برد فعل مضارع مفرد غائب ايلتورسه يعنى
الورسه (بتمام تماميله ديمكدر (فضل ارتق ديمكدر (كند بدونيم ايكى يه
بولرسه ديمكدر (محصول بيت) عدل زعم ايدر اكر تماميله الورسه
يعنى زعمنجه عدالت ايلدم ميرى يه خدمت ايلدم دير اكر ايكى يه
بولرسه فضل بيلور يعنى زعمنجه كرم ايلدم لطفا وعناية وترحما
مالك نصفنى ويردم دير (عروض) بو قطعه بحر خفيفدندر كه
فاعلاتن مفاعلن فعلن اولور (مطايبه) تركى را كفتند كدام دوست
دارى غارت امروز يا بهشت فردا كفت آنكه امروز دست بغارت

كشايم

کشایم وهرچه یابم بربایم وفردا بافرعون باآتش درآیم * ترکی یا حرف وحدت ترك تاتار دیمکدر (را ادات صله (کدام قنغی دیمکدر (غارت امروز لامیه بوکونکی یغما دیمکدر (یا حرف تردید (بهشت فردا یارنکی جنت دیمکدر (فردا یارین دیمك اولور (آنکه انی که دیمکدر (امروز بوکون دیمکدر (بغارت با حرف صله (کشایم فعل مضارع متکلم وحده آچام دیمکدر (یابم ده بویله بولم دیمکدر (بربایم ده بیاء تأکیدایله بویله قاپام دیمکدر (با فرعون با حرف مصاحبت (با آتش با حرف صله (درآیم فعل مضارع متکلم وحده کیرم دیمکدر (محصول ترکیب) برترکه دیدیلر قنغی بی دوست دوترسین یعنی سورسین بوکونکی یغمایی می یاخود یارنکی جنتیمی ترك دیدی انی که یعنی انی سورم که بوکون یغمایه ال آچم وهرنه بولورسم قاپام ویارین فرعون ایله آتشه کیرم یعنی بوکون دویه دویه یغمالیدیم ده یارین جهنمده یانرسم یانه یم مانع دکل دیو جواب ایلدی (قطعه)
آن شنیدستی که ترکی وصف جنت چون شنید * گفت با واعظ که آنجا غارت وتاراج هست * آن شنیدستی بیاء خطاب ایله استفهامی متضمن اوله رق انی اشتدکمی دیمکدر (که حرف بیان (ترکی یا حرف وحدت (وصف جنت لامیه (چون ادات تعلیل (شنید فعل ماضی مفرد اشتدی دیمکدر (با واعظ با حرف صله (که حرف رابط (آنجا اول محلده یعنی جنتده (غارت وتاراج عطف تفسیریدر یغما معناسنه (هست استفهامی متضمن وار میدر دیمکدر (محصول بیت) آنی اشتدکمی که برترك وصف جنتی چونکه اشتدی واعظه دیدی که اول محلده غارت وتاراج وار میدر یعنی چاپول اولورمی * گفت نی گفتا بتر باشد ز دوزخ آن بهشت * کاندرو کوته بود از غارت وتاراج دست * گفتك فاعلی واعظه راجعدر (نی ادات سلب یوق دیمکدر (بتر بدتردن مخففدر کوتورك دیمکدر (که حرف رابط (اندرو اونده دیمکدر (کوته کوتاهدن مخففدر (محصول بیت) جنتده یغما وارمیدر دینجه واعظ دیدی یوق ترك دیدی جهنمدن کوتورك اولور اول جنت که انده غارت وتاراجدن ال قصه اوله یعنی جنتده تاراج اولمنجه جهنمدن بتر ایمش (عروض) بوقطعه بحر رمل مثمن مقصوردرکه

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات اولور (مطايبه) كدايى بردر سرايى چيزى خواست كتخداى خانه از درون آواز داد كه معذور داركه خانكيان اينجا نيستند كدا كفت من پارۀ نان ميخواهم نه مباشرت باخانكيان * كدايى ياحرف وحدت كدا ديلنجى ديمكدر (درسرايى لاميه ياحرف وحدت سرا او ديمكدر (درقپو براوك قپوسنده ديمكدر (چيزى ياحرف وحدت برنسنه ديمكدر (خواست واو رسميله فعل ماضى مفرد استدى ديمكدر (كتخداى خانه لاميه كتخدا صاحب معناسنه در اوك صاحبى ديمك اولور (ازدرون ايچرودن (آوازداد سس ويردى ديمكدر (كه حرف بيان (معذور دار معذور طوت ديمكدر (كه حرف تعليل (خانكيان الف نون ادات جمع خانكى ياحرف نسبت كاف هاء رسميدن مبدل اهل بيت مراد در نته كيم تركيده او اوشقلرى ديدكلرى كبى (اينجا بونده ديمكدر (نيستند يوقدرلر (پارۀ نان پاينه اتمك پاره سى (ميخواهم فعل حال متكلم وحده استرم ديمكدر (نه حرف نفى (مباشرت بونده فعل شنيعدن يعنى قربانذن كنايه در (با خانكيان باحرف مصاحبت (محصول تركيب) بر ديلنجى براوك قپوسنده برنسنه استدى يعنى شيئا لله ديدى حاصلى ديلندى او صاحبى ايچرودن سس ويرديكه معذور طوت كه او اوشاقلرى بونده يوقدر زنا بها مرادى بواوله كه سكا برنسنه جك ويردم لكن قاب قچاق يرينه بطلم ديمك ايله دفع ايده جك ايمش ديلنجى ديدى بن بر پارچه اتمك استرم سنك اوشاقلرك ايله مباشرت ومجامعت استمم (قطعه) چون كدا بردر سرات رسد * هرچه دارى بده بهانه مكن * چون ادات تعليل (بر حرف صله (درسرات لاميه لردن تا ضمير خطاب سنك سرايك قپوسنه ديمكدر (رسد ايريشه ديمكدر (دارى فعل مضارع مفرد مخاطب اثباتدن عبارتدر وارايسه ديمكدر (بده باء تأكيد ايله امر حاضر مفرد وير ديمكدر (مكن نهى حاضر ايلمه ديمكدر (محصول بيت) چونكه ديلنجى سنك اوك قپوسنه ايريشه هرنه وارايسه وير بهانه ايلمه يعنى نه ويره جك ايسك وير بهانۀ سابق كبى نابجا تعلل ايلمه * تا نيايد بخاطرش چيزى * پيش او ذكر اهل خانه مكن * تا حرف تعليل (نيايد فعل نفى مستقبل مفرد غائب كلميه ديمكدر (بخاطرش (با حرف صله

شين كدلبه راجعدر (پيش او لاميه انك قتنده ديمكدر (ذكر اهل خانه مصدرك مفعولنه و بيانيه خانه اهلنى ذكر ديمكدر (محصول بيت) هرنه و برر ايسك و ير بهانه ايله تاكيم خاطرينه برنسنه كلميه انك قتنده اهل خانه يى ذكر ايله يعنى اهل خانه يى ذكر ايدرسين خاطرينه شئ آخر كلور (عروض) بو قطعه بحر خفيفدندر فاعلاتن مفاعلن فعلن اولور (رباعى)

كس در حرم سفلهٔ ناپاك سير * چون نان نبود نهفته از چشم بشر *

كس كاف عربك ضميله فرج زن ديمكدر (حرم سفله لاميه سفلهٔ ناپاك سير موصوفك صفته (ناپاك سير وصف تركيبيدر مردار طبيعتلى ديمكدر (چون ادات تشبيه (نبود فعل نفى مستقبل مفرد غائب اولمز ديمكدر (نهفته كزلو ديمكدر (چشم بشر لاميه (بشر آدم ديمكدر آدمك كوزندن ديمك اولور (محصول بيت) مردار طبيعتلى اولان اچغك حرمنده فرج اتمك كبى نامك كوزندن كيزلى و مستور اولمز يعنى اتمك فرجدن دخى زياده مستور ومخفيدر * ازخانهٔ او توقع نان بتراست *

* كز خانكيانش توقع چيز دكر * خانهٔ او لاميه انك خانه سندن ديمكدر (توقع تفعل بابندن مصدردر اميد معناسنه (نانه اضافت مفعولنه در (كه حرف بيان (توقع چيز توقع نان كبى (چيز دكر بونده فرج دن كنايه در (محصول بيت) انك خانه سندن اتمك اميدى بتردر كه اهل بيتندن فرج اميدى ايتمدن يعنى اميد فرج قابل اميد نان قابل دكل (عروض) بو رباعى شجرهٔ اخربدندر كه صدر و ابتدا اخرب حشو اولنلر مقبوض ثانيلر مكفوف عروض وضرب مجبوب جب آخرده اولان ايكى سبب خفيفى بردن اسقاطه ديرلر مفاقالور فعل لفظنه تبديل اولنور بو مصراعى مفعول مفاعلن مفاعيل فعل اولور (بو محلده اوزان رباعى يى تعداد ايدملم تاكيم طالبين كوزدكده قطعه ايله رباعى يى فرقه قدرتى اوله (اولا شجرهٔ اخرب وزنلرى اون ايكيدر (اولكى) ١ مفعول ٢ مفاعيلن ٣ مفعول ٤ فعول در ١ اخرب ٢ سالم ٣ اخرب ٤ اهتم (ايكنجى) ١ مفعول ٢ مفاعيلن ٣ مفعول ٤ فعل در ١ اخرب ٢ سالم ٣ اخرب ٤ مجبوب (اوچنجى) ١ مفعول ٢ مفاعيلن ٣ مفعولن ٤ فع در ١ اخرب ٢ سالم ٣ اخرم ٤ ابتر (دردنجى) ١ مفعول ٢ مفاعيلن ٣ مفعولن ٤ فاع در ١ اخرب ٢ سالم ٣ اخرم ٤ ازل (بشنجى) ١ مفعول ٢ مفاعلن

٣ مفاعيلن ٤ فاع در ١ اخرب ٢ مقبوض ٣ سالم ٤ ازل (التنجی)
١ مفعول ٢ مفاعلن ٣ مفاعيلن ٤ فع در ١ اخرب ٢ مقبوض ٣ سالم
٤ ابتر (يدنجی) ١ مفعول ٢ مفاعلن ٣ مفاعيل ٤ فعل در ١ اخرب
٢ مقبوض ٣ مكفوف ٤ مجبوب (سكزنجی) ١ مفعول ٢ مفاعلن ٣ مفاعيل
٤ فعول در ١ اخرب ٢ مقبوض ٣ مكفوف ٤ اهتم (طقوزنجی) ١ مفعول
٢ مفاعيل ٣ مفاعيل ٤ فعل در ١ اخرب ٢ مكفوف ٣ مكفوف ٤ مجبوب
(اونجی) ١ مفعول ٢ مفاعيل ٣ مفاعيل ٤ فعول در ١ اخرب
٢ مكفوف ٣ مكفوف ٤ اهتم (اون برنجی) ١ مفعول ٢ مفاعيل ٣ مفاعيلن
٤ فع در ١ اخرب ٢ مكفوف ٣ سالم ٤ ابتر (اون ايكنجی) ١ مفعول
٢ مفاعيل ٣ مفاعيلن ٤ فاع در ١ اخرب ٢ مكفوف ٣ سالم ٤ ازل
(ثانيا) شجرهٔ اخرم دخی اون ايكيدر (اولكی) ١ مفعولن ٢ مفعولن
٣ مفعول ٤ فعل در ١ اخرم ٢ اخرم ٣ اخرب ٤ مجبوب (ايكنجی)
١ مفعولن ٢ مفعولن ٣ مفعول ٤ فعول در ١ اخرم ٢ اخرم ٣ اخرب
٤ اهتم (اوچنجی) ١ مفعولن ٢ مفعولن ٣ مفعولن ٤ فع در ١ اخرم
٢ اخرم ٣ اخرم ٤ ابتر (دردنجی) ١ مفعولن ٢ مفعولن ٣ مفعولن
٤ فاع در ١ اخرم ٢ اخرم ٣ اخرم ٤ ازل (بشنجی) ١ مفعولن
٢ فاعلن ٣ مفاعيلن ٤ فع در ١ اخرم ٢ اشتر ٣ سالم ٤ ابتر (التنجی)
١ مفعولن ٢ فاعلن ٣ مفاعيلن ٤ فاع در ١ اخرم ٢ اشتر ٣ سالم
٤ ازل (يدنجی) ١ مفعولن ٢ فاعلن ٣ مفاعيل ٤ فعل در ١ اخرم
٢ اشتر ٣ مكفوف ٤ مجبوب (سكزنجی) ١ مفعولن ٢ فاعلن ٣ مفاعيل
٤ فعول در ١ اخرم ٢ اشتر ٣ مكفوف ٤ اهتم (طقوزنجی) ١ مفعولن
٢ مفعول ٣ مفاعيل ٤ فعل در ١ اخرم ٢ اخرب ٣ مكفوف ٤ اهتم
(اونجی) ١ مفعولن ٢ مفعول ٣ مفاعيل ٤ فعول در ١ اخرم ٢ اخرب
٣ مكفوف ٤ اهتم (اون برنجی) ١ مفعولن ٢ مفعول ٣ مفاعيلن ٤ فع در
١ اخرم ٢ اخرب ٣ سالم ٤ ابتر (اون ايكنجی) ١ مفعولن ٢ مفعول
٣ مفاعيلن ٤ فاع در ١ اخرم ٢ اخرب ٣ سالم ٤ ازل مجموعی يكرمی درتدر
بواوزاندن ماعدا بو قدر (مطايبه) معلمی را پسر بيمار شد و مشرف بر موت
كشت كفت غسال بياريد تا وی را بشويد كفتند هنوز نمرده است كفت
باكی نيست آن زمان كه از غسل وی فارغ شويد بخواهد مرد * معلمی

یا حرف وحدت معلم بونده مکتب خواجه سی دیمکدر (را ادات تخصیص (پسر چوجق دیمکدر (بیمار شد خسته اولدی (مشرف میمك ضمی وسینك سکونیله ناظر معناسنه در بونده قریب معناسنه در بر حرف صله (کشت کاف عجمك فتحیله اولدی دیمکدر (غسال مبالغه وزنی اوزرینه اولو یقه یجی دیمکدر (بیارید یاء تأکیدایله فعل امر حاضر جمع مخاطب کتورك دیمکدر (تا حرف تعلیل (وی ضمیر پسره راجعدر (را ادات مفعول (بشوید فعل مضارع مفرد غائب شوییدن دن یاشستن دن زیرا مصدر تائینك ماقبلنده خشیف نون سین مهمله نك ماقبلی مضموم اولسه سین حذف اولنوب ماقبلنك حرکه سی اشباع اولندقده واو حاصل اولور شوید اولور یقه یه دیمکدر (نمرده اولمشدر (یا کی نیست خوف یوقدر (که حرف رابط (غسل غین معجمه نك فتحیله یقه مق معناسنه مصدردر (ویه اضافت لامیه (شویید فعل مضارع جمع مخاطب اولورسکز دیمکدر (بخواهد مرد اولسه کرکدر دیمکدر (محصول ترکیب) بر معلمك پسری خسته اولدی وموته قریب اولدی معلم دیدی اولو یقه یجی کتورك تاکیم آنی یقه یه دیدیلر هنوز اولمشدر دیدی قورقو یوقدر اول زمانکه یقه مقدن فارغ اولورسکز اولسه کرکدر حصه کمال جهلنی بیاندر که جنازه نه کونه غسل اولنور وینه غسل اولنور خبر وآگاهی اولمدیغی تلمیحدر (قطعه) هرکه در کار خویش پیش از وقت* مینماید بحکم طبع شتاب* (هرکه هرکس که تقدیرنده در (کار خویش یا نه کندی ایشنده دیمکدر (پیش از وقت وقتندن اول دیمکدر (مینماید فعل حال مفرد غائب کوستره دیمکدر (بحکم طبع لامیه (با حرف مصاحبت شتاب عجله معناسنه در (محصول بیت) هرکیمسه که کندی ایشنده وقتندن اول طبیعتك حکمیله عجله کوستره * میخورد روزه ناسیده بشب* * میکشد موزه نارسیده با آب *میخورد روزه فعل حال مفرد غائب یر دیمکدر روزه اوروج دیمکدر صوم معناسنه (نا حرف نفی (رسیده هاء رسمی ترتب در یتشمیوب دیمکدر یعنی ایرشمدن (بشب با حرف صله (می کشد می خورد کبی چکر دیمکدر (موزه چزمه دیمکدر (با آب با حرف صله محصول بیت) وقت سز ایش کورن کیمسه نك حالی

كيجه يه ارشمدن اوزج بر وصو يه ارشمدن جزمه چكر يعني اخوالی بو يله در حاصلی جميع كاری فاسد در (عروض) بو قطعه بحر خفيفدندركه فاعلاتن مفاعلن فعلن در * مطايبه پسر معلمی را گفتند چه بلا احمقی گفت اگر من احمق نبودمی ولد زنا بودمی * (پسر معلمی لاميه یا حرف وحدت (را ادات صله بر مكتب خواجه سنك اوغلنه ديمكدر (چه نه معناسنه در (بلا بونده زياده لكده مستعملدر تركيده اولدبغی كبی احمق يا حرف خطاب احمق سين ديمكدر (نبودمی يا حرف حكايه ماضی نبودم فعل نفی ماضی متكلم وحده اولميه ايدم ديمكدر (ولد زنا بيانيه زنا اولادی ديمكدر (بودمی نبودمی نك مثبتی اولور ايدم ديمكدر (محصول تركيب) بر مكتب خواجه سی اوغلنه ديديلرنه بلا احمق سين جوابنده ديدی اكر بن احمق اولميه ايدم ولدزنا اولور ايدم يعنی بالولد سر ابيه در بابام احمق اولديغندن سری بنده ده ظاهر اولمشدر (قطعه) عيب مادر بود ار فرزندی * خلق وخويش نه بوفق پدرست * عيب ما در مصدرك مفعولنه در انايه عيب ديمكدر (ار حرف شرط (فرزندی يا حرف وحدت بر اوغل (خلق خانك ضمی ولامك سكونيله طبيعت معناسنه در (خوی عطف تفسير بدر (نه حرف نفی سين وتا نفيه مصروفدر (بوفق پدر لاميه يا حرف ظرف وفق اويغون ديمكدر اسلوب معناسنه (محصول بيت) انايه عيب اولور اكر بر اوغل خلق وخويده باباك اويغونلغنده دكلدر يعنی بابايه اولاد موافق اولمزسه انايه عيبدر * گوش استر كه درازست گواست * كش نه اسبست پدر بلكه خرست * گوش استر لاميه قاطرك قولاغی ديمكدر (كه حرف بيان (درازست اوزوندر (گواست سين وتا ادات خبر گوا گواهدن مخفف شاهد در ديمكدر (كش كه اش دن مخففدر (كه حرف بيان شين ضمير استره راجعدر پدره مقيددر پدرش تقديرنده (نه حرف نفی (اسبست آتدر (محصول بيت) قاطرك قولاغی اوزوندر شاهددركه انك باباسی آت دكل بلكه اشكدر يعنی باباسی آت اولمديغنه قولاغنك اوزونلغی شهادت ايدر (عروض) بو قطعه نه بحر رمل مسدس مخبوندركه فاعلاتن فعلاتن فعلن اولور (مطايبه) از معلمی پرسيدند كه تو بزرگتری يا برادر تو گفت من بزرگترم

اما چون یکسان دیکر بروی بکذرد بامن برابر خواهد شد* ازمعلمی
با ینه حرف وحدت بر معلمدن دیمکدر (پرسیدند فعل ماضی جمع غائب
صوردیلر دیمکدر (بزرکتری بزرك اولو تر ادات تفضیل یا حرف خطاب
استفهامی متضمن سن می بیوکسین دیمکدر (یا حرف تردید (برادر تو
لامیه سنك قرنداشك دیمکدر (چون ادات تعلیل (یکسال برسنه
دیمکدر (بکذرد باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد غائب کچه دیمکدر
(بامن باحرف مصاحبت (برابر مساوی معناسنه در (خواهد شد اولسه
کرکدر (محصول ترکیب) بر معلمدن صوردیلر که سنمی بیوکرکسین
برادرکمی دیدی بن بزرکترم اما چونکه بر ییل دخی کچرسه بنم ایله برابر
اولسه کرکدر بوندخی حبلی هبنق ایمش (قطعه) چو هیچ چیز نشد
حاصلت چه پرسی* که روزکار فلان درچه چیز میکذرد *چو ادات
تعلیل (هیچ چیز هیچ نسه دیمکدر (نشد فعل نفی ماضی مفرد غائب
اولمدی دیمکدر (حاصلت تا ضمیر خطاب سنك حاصلك یعنی فائدك
دیمکدر (چه می پرسی نه سؤال ایدرسین (که حرف بیان (روزکار فلان
لامیه روزکار بونده عمر معناسنه در (در حرف ظرف (چه چیز نه شیده
(میکذرد کچر دیمکدر (محصول ترکیب) چونکه هیچ نسنه فائدك
اولمدی نه سؤال ایدرسین که فلانك عمری نه شیده کچمشدر یعنی
نه مقدار مرور ایلمشدر *شمار عمر کسان میکنی نمی دانی* که در مقابله
عمر تو نیز می کذرد* شمار عمر کسان لامیه لر در الف نون ادات جمع
خلقك عمرینك صایی سنی دیمکدر (میکنی ایلرسین دیمکدر (نمی دانی
فعل نفی حال مفرد مخاطب بیلمزسین دیمکدر (که حرف بیان (در
حرف ظرف (عمر تو لامیه سنك عمرك دیمکدر (نیز دخی دیمکدر
(محصول بیت) خلقك عمرینك صایی سنی ایلرسین بیلمزسین که مقابله ده
سنك عمرك دخی کچر حاصلی اول سؤال ایتدیکك وقتی محل آخره
صرف ایله (عروض) بو قطعه بحر مجتثدندر مفاعلن فعلاتن مفاعلن
فعلن اولور (مطایبه) بیماری برموت مشرف بود شخصی که ازدهانش
بوی ناخوش می آمد بر بالین وی نشسته بود سر نزدیك وی می برد
وتلقین شهادت میکرد ودر روی وی نفس می زد هرچند که بیمار
روی خود را می تافت وی الحاح بیشتر می کرد وسر نزدیکتر وی می برد

چون کار بر بیمارتنك آمد کفت ای عزیزمی کذاری که من خوش و پاکیزه بمیرم یا می خواهی که مرك مرا بهرچه ازان ناپاك تر نیست بیـا لابی بیماری) یا حرف وحدت (بر حرف صله (موت اولوم (مشرف میمك ضمی وشین معجمه نك سكونیله وتخفیفیله بونده قریب معناسنه در (شخصی یا حرف وحدت بر شخص دیمکدر (که حرف رابط صفت (دهانش شین ضمیری شخصه راجعدر دهان آغز دیمکدر (بوی ناخوش چرکین قوقو (می ادات حکایه (آمد فعل ماضی مفرد غائب کلور ایدی دیمکدر (بر حرف استعلا (بالین یصدیق دیمکدر بونده باشی اوجی دیمکدر (وی ضمیر بیماره راجعدر (نشسته ماضیدن قعمدر اوتورمش دیمکدر (بود ادات ماضی مفرد ایدی دیمکدر (نزدیك یقین وی) بیماره راجعدر (می ادات حکایه (برد فعل ماضی مفرد غائب ایلتوردی دیمکدر (تلقین شهادت مصدرك مفعولنه درشهادتی تلقین دیمکدر (می کرد سابق کبی ایلر ایدی دیمکدر (در حرف صله (روی وی لامیه بیمارك یوزینه (می زد اورر ایدی دیمکدر (هرچند هر نقدر دیمکدر (که حرف بیان (روی خود لامیه (را ادات مفعول (می تافت سابقلر کبی چویرر ایدی دیمکدر (وی ضمیر شخصه راجعدر (الحاح ابرام معناسنه درزور دیمکدر (می کرد ده سابقلر کبی ایلر ایدی دیمکدر نزدیك تر) یقین راك دیمکدر (چون ادات تعلیل (بر حرف صله تنك آمد) طار کلدی (می حرف حال (کذاری فعل مضارع مفرد مخاطب استفهامی تضمن ترك ایدر مبسین دیمکدر (که حرف بیان پاکیزه) پاك دیمکدر (بمیرم باء تأکید ایله فعل مضارع متکلم وحده اولم دیمکدر (می خواهی می کذاری کبیدر استر مبسین دیمکدر (مرك مرا لامیه را ادات مفعول بنم اولوم دیمکدر بهر بچه با حرف مصاحبت هرنسنه ایله دیمکدر (ناپاك نیست مرد ار بوقدر دیمکدر (بیا لابی باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد غائب لازمله متعدی بینده مشترکدر بونده متعدیدر بولاشدیره سین دیمکدر (محصول ترکیب) برخسته موته قریب ایدی برشخص که آغزندن قبیح قوقو کلوردی یعنی اغزی قوقاردی خسته نك باشی اوجنه اوتورمش ایدی باشنی بیمارك یانـه ایلتوردی وشـهادتی تلقین ایدردی و یوزینه نفس اورر ایدی یعنی

اوقور واقلر ایدی هر نقدر که بیمار یوزینی چویرر ایدی اول شخص ابرام ایدردی و باشین یقین یرك کتوررایدی جونکه ایش بیماره طار کلدی یعنی ثقلت یاصدی دیدی ای عزیز ترك ایدرمیسین که بن خوش و پاکیزه فوت اولام یاخود استرمیسین که بنم اولوم هر نسنه ایله که اندن مردار یوقدر بولاشدیره سین یعنی بنی مردارلردن مرداره بولاشدیره رق می اولدیکمی استرسین (قطعه) درجهان اهل فضل نایابند * کوش بر هر فضول نتوان کرد * (در حرف ظرف جهانده دیمکدر (اهل فضل فضیلت صاحبی (نایاب بولنمز نادر دیمکدر (نون دال ادات جمع خبر نادرلر دیمکدر (بر حرف صله (فضول مبالغه وزنی اوزره هر شیئه قاریشان کیمسه یه دیرلر (نتوان کرد ایلمك کرك دیمکدر (محصول بیت) جهانده فضیلت صاحبی نادر در هر فضوله قولاق طوتمق کرك * هر که بوی ریا دمد زلبش * نفسش را قبول نتوان کرد * هر که هر کس تقدیرنده در (بوی ریا مجازا ریاسنه دمد) فعل مضارع مفرد غائب دمیدندن ظاهر اولور دیمکدر (را ادات مفعول (محصول بیت) هر کیمسه که ریا قوقوسی دوداغندن ظاهر اوله یعنی مرایی اوله انك نفسینی قبول ایلمك کرك (عروض بو قطعه بحر خفیفدندر که فاعلاتن مفاعلن فعلن در (مطایبه مردی بشخصی رسیده واغاز کله کرد که روا باشد که مرا نمی شناسی ورعایت حق من نمی کنی آن شخص میران ماند وکفت ازینها که تو می کویی من خبر ندارم کفت پدرم مادرت را خواستکاری کرده بوده است اکر ویرا میخواست من وتو برادری بودیم آن شخص کفت این خویشی است که سبب آن می شود که من از تو میراث می برم وتو ازمن میراث می بری * مردی وشخصی یالری وحدت یاحرف مصاحبت آغاز اسم مصدر در باشلمق معناسنه کله یه اضافت مفعولنه در کله کاف عجمه نك کسریله شکایت دیمکدر (کرد فعل ماضی مفرد غائب ایلدی دیمکدر (که حرف بیان (روا جائز دیمکدر (باشد فعل مضارع مفرد غائب استفهامی متضمن اولورمی دیمکدر (که حرف بیان (مرا را ادات مفعول بنی دیمکدر (نمی شناسی فعل نفی حال مفرد مخاطب بیلمه سین دیمکدر (رعایت حق مصدرك مفعولنه در (حق من لامیه (نمی کنی

نمی شناسی کبیدر ایلمیه سین دیمکدر (ماند فعل ماضی مفرد غائب قالدی دیمکدر از ینها هاادات جمع بونلردن دیمکدر (که حرف بیان (میکوبی سو یلرسین دیمکدر (خبرندارم خبرم یوقدر (مادر ترا لامیه را ادات مفعول (خواستکار مقدما بیان اولندیغی اوزره طالب معناسنه در یا حرف مصدر طالبلك دیمك اولور (کرده ماضیدن قسمدر ایلمش معناسنه (بوده ادات ماضیدن قسمدر ایمش معناسنه طالبلك ایلمش ایمش دیمکدر (وی رار ادات مفعول وی مادره راجعدر می ادات حکایه (خواست فعل ماضی مفرد غائب آله جق ایدی دیمکدر (من وتو بن وسن می ادات حکایه (بودیم ادات ماضی متکلم مع الغیر اولور ایدك دیمکدر (خویشی یا حرف مصدر حویش واو رسمیله خصم دیمکدر که حرف رابط بسبب ان یا حرف مصاحبت (می حرف تأکید (شود فعل مضارع مفرد اولور دیمکدر یرم فعل مضارع متکلم وحده ایتم یعنی آلم دیمکدر (بری فعل مضارع مفرد مخاطب آله سین دیمکدر (محصول ترکیب) برآدم برشخصه ایرشدی یعنی ملاقی اولدی وشکایته آغاز ایلدیکه جائز اولورمی که بنی بیلیه سین رعایت ایلیه سین و بنم حقمه رعایت ایلیه سین اول شخص حیران قالدی ودیدی بونلردنکه سن سو یلرسین یعنی سنك سو یلدیکك سوزلردن خبرم یوقدر اول آدم دیدی بنم پدرم سنك والده که طالبلك ایلمش ایمش یعنی نکاح ایله آلمق مراد ایلمش ایمش اکر والده کی آلایدی بن وسن برادر اولوردق اول شخص دیدی بو برخصملقدر که اول شیئه سبب اولور که بن سندن میراث آلورم وسن بندن میراث آلورسن یعنی بو خصملق انك ایچوندر (قطعه) کمان خام طمع آن بود که برهمه خلق * فرض است که باوی شوند احسان سنج * کمان خام طمع لامیه خام طمع ترکیب مزجیدر بیهوده مأمول ایدن کیمسیه اطلاق اولنور کمان کاف عجمك ضمیله ظن دیمکدر خام طمعك ظنی دیمکدر آن بود که اول اولور که دیمکدر (بر حرف استعلا (خلق مخلوق معناسنه در (فرض فرض ولازم معناسنه در (که حرف بیان (باوی با حرف صله وی خام طمعه راجعدر (شوند فعل مضارع جمع غائب اولهلر دیمکدر (احسان سنج و.. تی ترکیبیدر حسب اللغه احسان طارتی دیمکدر تجیدر کمال احساندن کنایتدر (محصول بیت) خام طمعلیك ظنی اول اولورکه مجموع

مخلوق اوزرینه فرضدر که اکا احسان ایدیجی اوله لر. زعمنجه کندینه احسان جمله خلقك واجبه ذمتیدر (چوخامی طمع او پخنکی نرسد* فتدز تنك دلی دز مضیق محنت ورنج * چو ادات تعلیل (خامی طمع لامیه خام چیك دیمکدر یا حرف مصدر طمعك خاملغی (پخنکی یا حرف صله پخته پشمش دیمکدر کاف هاء رسمیدن مبدل یا حرف مصدر پشکینلکه دیمکدر (نرسد فعل نفی مستقبل مفرد غائب ایرشمیه دیمکدر (فتد فعل مضارع مفرد غائب افتددن مخفف دوشر دیمکدر (تنك دل وصف ترکیبیدر طار کوکللی دیمکدر ثقلتدن عبارتدر (یا حرف مصدر (مضیق مصدر میمی طارلق دیمکدر (محنته اضافت مفعولنه در (رنج محنته عطف تفسیریدر (محصول بیت) چونکه انك طمعنك خاملغی پیشمشلکه ایرشمیه یعنی بو فکر فاسددن روکردان اولمیوب اصلاح اولمیه کوکل ثقلتدن ناشی محنت ورنج طارلغنه دوشر حاصلی بو دعوای بیهوده بی کرم وسر دفلکی چکدرك ترك ایتمزسه عمری اولدیجه محنتدن خلاص اولماز (عروض بو قطعه بحر مجتثدندر که مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات اولور * مطایبه کوز پشتی را کفتندمی خواهی که خدای تعالی پشت تراچون دیکران راست کرداند یا آنکه پشت دیکران چون توکوز کرداند کفت آنکه همه راچون من کوز کرداند تا با آن چشمی که ایشان درمن نکر بسته اند من نیز بهمان چشم در ایشان نکرم* پشتی یا حرف وحدت کوز پشت قنبور دیمکدر (را ادات صله (می خواهی فعل ماضی مفرد مخاطب استفهامی متضمن استرمیسین دیمکدر (که حرف بیان پشت ترا لامیه را ادات مفعول سنك آرقه کی دیمکدر (چون ادات تشبیه (دیکر غیری دیمکدر (الف نون ادات جمع غیریلرکبی دیمکدر (راست طوغری معناسنه در (کرداند فعل مضارع مفرد غائب ایلیه دیمکدر (یا حرف تردید (آنکه انی دیکه دیمکدر (پشت دیکران لامیه غیریلرك آرقه سنی دیمکدر (چون ادات تشبیه (چون تو سنك کبی دیمکدر (کوز کاف عجمله اکری دیمکدر بونده قنبور معناسنه در (تا حرف تعلیل (با آن با حرف مصاحبت (چشمی یا حرف تنکیر (که حرف رابط ایشان انلر دیمکدر (در حرف صله (نکر یسته ماضیدن قسمدر باقش دیمکدر اند ادات جمع (من نیز

بندخی (بهمان چشم باحرف مصاحبت اول کوز دیمکدر (در حرف صله (نکرم قولی مضارع متکلم وحده بقایم دیمکدر (محصول ترکیب) بر قنبوره دیدیلر استرهسین که الله تعالی سنک آرقه کی غیریلر کبی طوغری ایلیه یاخود آنی استرسین که غیریلرک آرقه سی سنک کبی قنبور ایلیه دیدی انی استرمکه جمله یی بن کبی قنبور ایلیه تاکیم شول کوز ایله که انلر بکا باقشلردر بندخی همان اول کوز ایله انلره بقه‌یم یعنی بکا ناس چشم حقارت واستهزا ایله نظر ایدرلر بنده اویله نظر ایده‌یم (قطعه) خوش آنکه خصم بعیبی که طعنه توزند * برغم وی زچنان عیب رسته بنشینی * انکه اولکه دیمکدر (خوش انکه خوشدر اولکه دیمکدر (خصم زندک فاعلی (بعیبی مفعول غیر صریحی با حرف مصاحبت (یا حرف وحدت (طعنه مفعول صریحی (زند فعل مضارع مفرد غائب اوررد دیمکدر (برغم وی لامیه باحرف مصاحبت خصمک رغمنه (ازچنان عیب انجلین عیبدن دیمکدر (رسته رانک فتحی وهاء ترتب ایله قورتولوب دیمکدر (بنشینی باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد مخاطب اوتوره سین دیمکدر (محصول بیت) خوشدر اولکه خصم سکا برعیب ایله طعنه اوره انک رغمنه انجلین عیبدن قورتیلوب اوتوره سین یعنی خصم سنی طعن ایتدیکی عیبدن خلاص اولمق خوشدر * وزین نشستن بی عیب خوشتر آن باشد * که مبتلا شد اورا بعیب خود بینی * وزین نشستن بی عیب بوعیبسز اوتورمقدن دیمکدر (خوشتر خوشرک (باشد فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر (که حرف بیان (مبتلا شده مبتلا اولمش دیمکدر (بینی فعل مضارع مفرد مخاطب کورهسین دیمکدر (بعیب خود لامیه باحرف صله (اورا را دات مفعول انی دیمکدر (محصول بیت) بو عیبسز اوتورمقدن اخوشرک اول اولور که انی کندی عیبکه مبتلا اولمش کوره سین یعنی عیبدن خلاص اولمق اعلادر اما سنی تعییب ایدنی اول عیبه مبتلا اولمش کورمک دخی اعلادر (عروض) سابقلر کبی مجتثدر * مطایبه شخصی نمازکذار دو بعد از نماز بدعا آغاز کرد ودر دعای خود در بهشت در آمدن وخلاص از آتش دوزخ خواست پیرزنی درقفای او ایستاده بود وازمی شنید ومی کفت خداوندا مرا در آنجه می خواهد

شریکه

شریك كردان چون آن شخص آنرا بشنید كفت خداوندا مرا ازدار
بركش و بزخم تازیانه بمیران پیرزن كفت خداوندا مرا بیامرز و ازان
آنچه می طلبد نكاه دار آن شخص روی باز پس كرد كه این عجب ناراستیه
حكمیست وناپسندیده قسمتی كه بدرباحت وآسودكی با من انباز بودی
فرسودكی از من ممتاز * شخصی یا حرف وحدت (كزارد زاء عجمك
ایله وراء مهمله نك سكونیله فعل ماضی مفرد غائب ادا ایلدی دیمكدر
(بعد از نماز نمازدنصكره (بدعا با حرف صله دعایه (آغاز كرد
باشلدی دیمكدر (دردعای خود لامیه كندی دعاسنده دیمكدر
(در حرف صله (بر آمدن كیرمك (آتش دوزخ لامیه جهنمك
آتشندن دیمكدر (خواست واو رجعیله فعل ماضی مفرد غائب استدی
دیمكدر (پیرزنی یا حرف وحدت بر قوجه قری دیمكدر (قفای اولامیه
انك آردنده دیمكدر (ایستاده ماضیدن قسمدر دورمش دیمكدر
بود) ادات ماضی ایدی دیمكدر (آن را را ادات مفعول آنی دیمكدر
می شنید) ادات حكایه ایله دكلردی دیمكدر (می كفت ده بویله
سویلردی دیمكدر (خداوندا الف حرف ندا یاالله دیمكدر (مرا را
ادات مفعول بنی دیمكدر (درانچه اول نسنه ده (می خواهد واو رجعیله
وادات حال ایله فعل حال مفرد غائب استر دیمكدر (شریك اورتاق
دیمكدر (كردان فعل امر مفرد مخاطب ایله دیمكدر (چون ادات تعلیل
انرا) را ادات مفعول (بشنید باء تأكید ایله فعل ماضی مفرد غائب
ایشتدی دیمكدر (بر دار بر حرف صله (دار صلب اغچون یاپلان
اغشابده مستعملدر (بركش امر حاضر مفرد چك دیمكدر (بزخم
تازیانه) بیانیه با حرف مصاحبت قمچی یاره سیله دیمكدر (بمیران
باء تأكید ایله فعل امر حاضر متعدی مفرد اولدر دیمكدر (بیامرز
باء تأكید ایله فعل امر حاضر مفرد صفله و یارلغه دیمكدر (می طلبد
فعل حال مفرد غائب استر دیمكدر (نكاه دار حفظ ایله دیمكدر
روی باز پس كرد) یوزینی اردینه چویردی دیمكدر (كه حرف بیان
(ناحرف توصیف نی (راست طوغری دیمكدر ناراست یا كلش دیمك
اولور (حكمی یا حرف تنكیر (ناپسندیده نامقبول دیمكدر (قسمتی
یا حرف تنكیر (كه حرف تعلیل (آسودكی یا حرف مصدر در

راحت) عطف تفسیریدر (با من با حرف مصاحبت بنم ایله دیمکدر (انباز) اورتاق معناسنه در (با حرف خطاب (فرسودکی یا حرف مصدر بونده محنت معناسنه در (ممتاز ایرو دیمکدر (محصول ترکیب) برشخص نماز ادا ایلدی ونمازدن صکره دعا یه باشلدی وقد عاسنده جنته کیرملك وجهنم آتشندن خلاص استدی برقوجه قری الك ارقه سنده دورمش ایدی واول دعایی دکلردی ودیرایدی یا الله بنی انك استدیکی شیده شریك ایله چونکه اول شخص قرینك دیدیکی کلامی اشتدی دیدی یا الله بنی دار اغاجنه چك ونجی یاره سیله اولدر قوجه قری دیدی یا الله بنی یارلغه واسعد یکی شیدن بنی حفظ ایله اول شخص یوزینی اردینه جویردی که بونه عجب یاکلش جکمدر ونه نامقبول قسمدر که راحت وآسوده لکدم اورتاق ومحنتده آیرو وممتاز سین (قطعه) نه منصف باشد آن طامع که کامی * چو یابی ازخدا انباز گردد * نه) حرف نفی (باشد مضارع وقدر (منصف افعال بابندن اسم فاعلدر انصاف ایدیجی دیمکدر (طامع طمع ایدیجی دیمکدر (که حرف رابط صفت (کامی یا حرف وحدت کام مراد دیمکدر (چو ادات تعلیل یابی) فعل مضارع مفرد مخاطب بوله سین دیمکدر (انباز اورتاق دیمکدر (گردد فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر (محصول بیت) منصف اولمز اول طمع کار که چونکه الله تعالیدن برمراد بوله سین اورتاق اولور * وگر در راه ناکامی نهی کام * هم از کام نخستین بازگردد * (گر حرف شرط (در حرف صله (راه ناکامی بیانیه ناکام مرادسز نامراد دیمکدر (نهی فعل مضارع مفرد مخاطب قویه سین دیمکدر (هم) بونده دخی دیمکدر (بوکاملر آدیم معناسنه در (نخستین لفظنه اضافت بیانیه نخستین اولکی دیمکدر (بازگردد رجوع ایدر دونر دیمکدر (محصول بیت) واگر نامرادلق یولینه آدیم قویه سین یعنی ادباره توجه ایده سین دخی اولکی آدیمدن دونر خلاصه لی وقت اقبالده شریك اولوب زمان ادبارده انیس اولمین طمع کار منصف دکلدر گرچه طمع جبلت انسانده مرکوزدر لکن لمنصا فانه حرکت اولیدر (عروض) بوقطعه بحر هزج مسدسندر که بالکز عروض وضربی محذوفدر که مفاعیلن مفاعیلن فعولن اولمشدر * زنی از شوهر خود

شكايت

شكايت پيش قاضى برد كه مرا يك لحظه فارغ نمى كذارد نه در خلا ونه در ملا نه در وقت خمير كردن ونه در وقت نان پختن ونه در وقتى روزه دارم ونه در وقتى نماز مى كذارم شوهرش كفت ترا براى اين خواسته ام زن كفت ايها القاضى حسبة لله تعيين كن كه در شبان وروزان چند بار بامن نزديكى كند تامن بدانم وخود را با آن راست كيرم قاضى كفت ده بار زن كفت طاقت اين ندارم كفت نه بار كفت طاقت اين نيز ندارم همچنين مى كفت تا بپنج بار رسانيد زن كفت طاقت اين نيز ندارم * زنى ياحرف وحدت (شوهر خود لامبه (پيش قاضى قتبنه ديمكدر (برد فعل ماضى مفرد غائب ايلتدى ديمكدر (كه حرف بيان (مرا را ادات مفعول (يك لحظه برآن ديمكدر (فارغ بونده راحت ديمكدر (نمى كذارد فعل نفى مستقبل مفرد غائب قومز ديمكدر (نه لر مجموعى حرف نفى (خلا بوش ديمكدر (ملا طلو ديمكدر (خمير كردن خمور ايلمك يعنى يوغورمق ديمكدر (نان پختن اتمك پشورمك (وقتى ياحرف وحدت (روزه اورج ديمكدر (دارم فعل مضارع متكلم وحده طوتارم ديمكدر (كزارم ده بو يله ادا ايدرم (ترا را ادات مفعول (براى اين بونك ايچون ديمكدر (خواسته ام المشم ديمكدر (ايها اى حرف ندا ها حرف تنبيه (حسبة لله الله رضاسيچون ديمكده مستعملدر (تعيين كن تعيين ايله ديمكدر (كه حرف بيان (شبان روزى يا حرف وحدت بركون بركيجه ده ديمكدر (چند بار قاچ كره ديمكدر (بامن باحرف صله بكا ديمكدر (نزديكى ياحرف مصدر يقينلق ديمكدر (كند ايليه ديمكدر (تاحرف تعليل (بدانم باء تأكيد ايله فعل مضارع متكلم وحده بيلم ديمكدر (خودرا را ادات مفعول كندىمى ديمكدر (با آن باحرف صله (راست كيرم طوغرى طوتايم ديمكدر (ده دالك فتحى وباء اصليه ايله اون ديمكدر (بار كره معناسنه اون كره ديمك اولور (طاقت اين مصدرك مفعولنه در بوكا طاقت ديمكدر (ندارم نفى متكلمدن عبارتدر (نه بار طقوز كره ديمكدر (طاقت اين نيز بوكا دخى طاقت ديمكدر (همچنين بونجلاين ديمكدر (تاحرف انتها (بپنج بار با حرف صله بش كره يه ديمكدر (رسانيد فعل ماضى متعدى مفرد غائب ايرشدردى ديمكدر (محصول تركيب) برقارى كندى قوجاسندن

حضور قاضیده شکایت ایلدی که بنی بر لحظه راحت قومز نه بوشده
نه طلوده نه خوور یوغورمق وقتده نه اتمك بشورمك وقتده و نه
بر وقت اوروج طوتارم و نه بروقت نماز ادا ایده بیلورم زوجی دیدی
بن سنی بوڭا ایچون المشم زن دیدی ای قاضی الله ایچون کیجه
وکوندز بکا قاچ کره یقینلك ایده جك تعیین ایله تاکیم بن بیلم وکندیمی
اکا طوغری طوتام یعنی اکا کوره حاضرلنم قاضی دیدی اون کره
زن دیدی بوکا طاقتم یوقدر قاضی دیدی طقوز کره زن دیدی
بوکا دخی طاقتم یوقدر بونجلاین سویلدی یعنی سکزی ویدی یی
والتی یی تکلیف ایلدی اولدی تا کیم بش کره یه ارشدردی زن دیدی
بوکا دخی طاقتم یوقدر * قاضی کفت وای بر تو نمی خواهی که این
مسکین را هیچ بهره باشد زن کفت راضی شدم مرد کفت ای قاضی
بفرمای تا کسی را کفیل خود کند زن کفت اینك قاضی مسلمانان کفیل
منست قاضی کفت ای زانیه میخواهی که ازوی بکریزی ومرا دردست
وی اندازی تا آنچه با تو کند بامن کند برخیز و بیرون رو که لعنت
خدای برتو باد * وای ادات ندبه (بر حرف صله (نمی خواهی فعل
نفی حال مفرد مخاطب استفهامی متضمن استمزمسین دیمکدر (که
حرف بیان (را ادات تخصیص (بهره نصیب معناسنه در (باشد فعل
مضارع مفرد اوله دیمکدر (شدم فعل ماضی متکلم وحده اولدم
دیمکدر (بفرمای باء تأکیدایله فعل امر مفرد مخاطب ایله دیمکدر
(تا حرف تعلیل (کسی را یا حرف وحدت را ادات مفعول (کفیل خود
فاعلك مفعولنه در (کند فعل مضارع مفرد غائب ایلیه دیمکدر
(اینك اشته دیمکدر (قاضی مسلمانان لامیه مسلمانلرك قاضیسی دیمکدر
(کفیل من ده بویله بنم کفیلم دیمکدر (میخواهی فعل مضارع
مفرد مخاطب استفهامی متضمن استرمیسین دیمکدر (بکریزی
باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد مخاطب قچه سین دیمکدر (مرا
بنی دیمکدر (در حرف صله (دست وی لامیه (اندازی فعل
مضارع مفرد مخاطب آتاسین دیمکدر (تا حرف تعلیل (آنچه
اول نسنه یی که دیمکدر (باتو با حرف صله سکا دیمکدر (بامن ده
بویله بکا دیمکدر (برخیز فعل امر مفرد مخاطب قالق دیمکدر (رو ده

بویله کلمشدر دیمکدر (که حرف بیاندر (باد فعل امر غائب مفرد اولسون
دیمکدر (محصول ترکیب) زن بیش کرمدن رخی مقبول ایدنجه قاضی
دیدی ولی سکا استرمیسین که بو حکایتک هیچ نصیبی اوله زن دیدی
یعنی اولنم بو جمله دیمک ای قاضی آخر ایله ما کیم بر کیمسه بی کفیل ویه
کفیل ایلیه زن دیدی اشته مسئله قولک قاضیسی بکا کفیلدر قاضی
دیدی ای زانیه استرمیسین که لندن چقاسن وحتی الله الیه اتلسین
تاکیم اولمسنه که سکا ایلرایدی بکا ایلیه قالق وطشره کیت که
انهته الیک یعنی سنک اوقو دیکه اولسون (قطعه) دن واویه های نفس
کفیل کیمی مشو * ترسم که بالمحرلر عزیزی شوی ذلیل * دو جر فیظرف
(وام بوریح دیمکدر یعنی معناسنه (ها ایلات جمع (بعضه لعضلیت لامیه
(بعض نسخه ده بوایه های نفس ولقمه ره ولیه لیت معناسنه (کفیل
کمی فاعلاتن مفعولندر یا حرف وحدت (مشو نهی حاضر مفرد اوله
دیمکدر (ترسم فعل مضارع متکلم وحده قورقرم دیمکدر (که حرف
بیان (با حرف مصاحبت (عزیزی با حرف مصدر (شوی فعل مضارع
مفرد مخاطب اوله سین دیمکدر (محصول بیت) نفس بور جلرنده
یا خود اذاید نفس خصوصنده بر کیمسه یه کفیل اوله قورقرم که هزار
عزیزلکله یعنی بو قدر عزتک وار ایکن ذلیل وحقیر ورسوای اوله سین
* تن در دهد یقمه بکی آید چو وقت کار * هر پاک دامنی که شود جبه را
کفیل * تن در دهد بذل وجود ایلر دیمکدر لکن رضالو بر دیمکله
مستعملدر (یقمه بکی (یا حرف صله یا حرف مصدر کاف هاء رسمیدن
مبدل جبه لکه دیمکدر (آید فعل مضارع مفرد مخاطب کلمه دیمکدر
(چو ادات تعلیل (وقت کار ایش وقتی دیمکدر ایشدن مراد کفالتدر
(پاک دامنی یا حرف تنکیر پاک دامن صالح معناسنه در (که حرف رابط
صفت (را ادات صله (محصول بیت) جبه لکه رضا وبرر چونکه وقت
کله هر پاک دامن که جبه یه کفیل اوله حاصلی جبه یه کفیل اولان صالح
کفالت وقتی کلدیکی وقت جبه لکه رضا ویرر (بحر وض) بو قطعه
بحر مضارع اخرب در که مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات اولور
(مطایبه) پیری که کام جوانی رانده بود واز قوت کامرانی مانده
کنیزکی صاحب جمال خرید بو وقت فرصتش در کار کشید هر چند

پیر حریص بود اما آنتش مساعدت نمود یا کنیزک کفت لطفی بنمای
ودست عنایت بکشای ویاندك مالشی این خفته را برخیز انکیز
مرده را برانکیزانند * یعنی یا حرف وحدت (که حرف رابط صفت
(کام مراد دیمکدر مابعدینه اضافت لامیه (رانده ماضیدن قسمدر
سورمش دیمکدر (بود ادات ماضی (قوت کامرانی ده لامیه یا حرف
مصدر کامران وصف ترکیبیدر مراد سور بجی دیمکدر (مانده ماضیدن
قسمدر قالمش معناسنه قاعده مجمع اوزره بنه بر بود مقدردر (کنیزکی
یا حرف وحدت برجاریه دیمکدر (خرید فعل ماضی مفرد غائب آلدی
دیمکدر (بوقت فرصتش یا حرف ظرف الی فرصت وقتنده دیمکدر
(در حرف صله (کنار قوجاق دیمکدر (کشید فعل ماضی مفرد غائب
چکدی دیمکدر (هرچند هرنقدر دیمکدر (حریص فعیل بمعنی
فاعلدر حریص ایدیجی دیمکدر (نبود ادات ماضی (آلتش آلتی
یعنی ذکری (مساعدت تا اسلوب عجم اوزره طویل یلزلمشیدر (نمود
فعل نفی مستقبل مفرد غائب کوسترمدی دیمکدر (یا کنیزک یا حرف صله
(لطفی یا حرف وحدت (بنمای باء تأکیدایله فعل امر مفرد مخاطب
کوستر دیمکدر (دست عنایت بیانیه (بکشای بنمای کبی آچ دیمکدر
(باندك با حرف مصاحبت (مالش اسم مصدر در یا حرف وحدت
برلوغی یعنی صیغه سی دیمکدر (خفته ماضیدن قسمدر یاتمش دیمکدر
(را ادات مفعول (برخیزان فعل امر متعدی مفرد مخاطب قالدر دیمکدر
(مرده اولمش دیمکدر (را بنه ادات مفعول (برانکیزان برخیزان کبی
بونده معنای لازمی ایله در احیا ایله معناسنه در (محصول ترکیب)
بر پیرکه جوانلق مرادینی سورمش ایدی ومراد سور مجیلك قوتندن
قالمش ایدی حاصلی اولدن اشوب یورتوب پیر اولمش ایدی بر صاحب
جمال جاریه آلدی آنی فرصت وقتنده آغوشنه چکدی هرنقدر پیر
حریص ایدی اما آلتی مساعده کوسترمدی یعنی حرکت ایتمدی جاریه یه
سویلدی بر لطف کوستر یعنی لطف ایله وعنایت الیني آچ و ازاجق
صیفامق ایله بو یاتمشی قالدر و بو اولویی احیا ایله (قطعه) چو رشته
آلت من سخت سست * بمالش یاری ده ای نکو زن * چو ادات
تجنیه (رشته ایپلك دیمکدر (آلت من لامیه (سخت قوی دیمکدر (سست

بكوشك ديمكدر سين تا ادات خبر قنى كوشكد و ديمك اولور (بمالش
بالحرف مصاحبت صيغه مقله ديمكدر (نيار يى ياء ثانى حرف وحدت
اوزن حرف مصدر بر ياردم ديمكدر (ده دالك كسرى و ياى اصليه ايله
فعل امر مفرد مخاطب ويرديمكلر بونده ايله معناسنه در (نيكوا علا
ديمكدر (محصول بيت) ايلك كبى بنم آلتم قنى كوشكدر صيغه مق ايله
بر ياردم ايله اى اعلازن يعنى بر صيقل ايله صيغه * تمالى تاسر رشته
بانكشت * نيارد رفت درسوفار سوزن * تمالى فعل نفى مستقبل مفرد
مخاطب اووبه سين ديمكدر (تا حرف تعليل (سر رشته لاميه سر بونده
اوج معناسنه در ايلك اوجنى ديمكدر (بانكشت با حرف مصاحبت
انكشت پارمق ديمكدر (نيارد فعل نفى مستقبل مفرد غائب قادر اولمز
ديمكدر (رفت بونده مصدر معناسنه در زيرا مضارعه مقارندر (در
حرف صله (سوفار سوزن لاميه سوفار ايكنه نك كوز يدر سوزن ايكنه
ديمكدر (محصول بيت) ايلكك اوجنى پارمقله او ومنجه ايكنه نك
كوزينه كچمكه قادر اولمز (عروض) بوقطعه بحر هزج مسدس
محذوفدر كه مفاعيلن مفاعيلن فعولن اولور * كنيزك هرچند دست
جنبانيد بجايى نرسيد وهرچند مالش داد كارى نكشاد شنيدندكه اين
ابيات مى كفت وليكن ازان پيرمى نهفت * هرچند هر نقدر ديمكدر
(جنبانيد فعل ماضى مفرد غائب اويناتدى ديمكدر (بجايى با حرف صله
يا حرف وحدت بر يره ديمكدر (نرسيد فعل نفى ماضى مفرد غائب
ايرشمدى ديمكدر (مالش جلا معناسنه دخى مستعملدر (داد فعل ماضى
مفرد غائب ويردى ديمكدر (كارى يا حرف وحدت برايش ديمكدر
(نكشاد فعل نفى ماضى مفرد غائب آچه مدى ديمكدر (شنيدند فعل
ماضى جمع غائب اشتديلر ديمكدر (كه حرف بيان (ابيات بيتك جمعيدر
(مى ادات حكايه (مى كفت سويلرايدى (مى نهفت كيزلرايدى ديمكدر
(محصول تركيب) جاريه هرنقدر كه الاويناتدى بر يره ايرشمدى يعنى
ايش باشاره مدى وهرنقدركه صغه دى ياخود جلا ويردى برايش
فتح ايده مدى اشتديلر كه بو بيتلرى سويلردى لكن پيردن كيزلردى
(قطعه) بمنزل نارسيده آلت پير * بسان لاشۀ لاغر بخسبد * بمنزل
با حرف صله (نا حرف نفى (رسيده هاسى ترتب ايچوندر ايرشميوب ديمكدر

(آلت پیرلامیه (بسان ادات تشبیه مابعدینه اضافتی بیانیه (الاشد لاغر ده بیلنیه ضعیف اش دیمکدر (بخسبید باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد غائب یاتور دیمکدر (محصول بیت) بیرك آلتی منزله ایرشمیوب یعنی مقصودینه اولمیوب آریق اش کبی یاتور * بزور دست چون خیزانی از جای * چو دارد دست از و دیگر بخسبید * بزور دست لامیه با حرف مصاحبت ال زوریله دیمکدر (چون زوم ضمیله ادات استفهام نیجه دیمکدر (خیزانی فعل مضارع مفرد مخاطب قالدررسین دیمکدر (چو ادات تعلیل (داری فعل مضارع مفرد مخاطب بونده چکه سین دیمکدر (دست مفعول به صریحی (دیگر ینه دیمکدر (محصول بیت) ال زوریله نیجه یرندن قالدررسین چونکه الینی اندن چکرسین ینه یاتور یعنی کندو کندویه دورمغه قادر دکل (عروض) بو قطعه بحر هزج مسدس محذوفدر که مفاعیلن مفاعیلن فعولن در (مطایبه) شخصی برجوحی ده درم دعوی کرد قاضی پرسید که گواه داری گفت نی گفت سوگندش دهم گفت سوگند وی را چه اعتبار * (شخصی یا حرف وحدت (بر حرف استعلا (جوحی علم جنسدر غایت ابله عیار اولان شخصه دیرلر (ده دالك فتحی وهاء اصلی ایله اون دیمکدر (گواه داری شاهدك وارمی دیمکدر (نی ادات نفی یوق دیمکدر (سوگندش شین ضمیر جوحی یه راجعدر اکا آند دیمکدر (دهم فعل مضارع متکلم وحده ویررم دیمکدر (سوگند وی را لامیه (را ادات صله وی ینه جوحی یه راجعدر (چه ادات استفهام (محصول ترکیب) بر شخص بر حیله کار آدم اوزرینه اون درم دعوی ایلدی قاضی سؤال ایلدیکه شاهدك وارمی دیدی یوق قاضی دیدی اکا یمین ویررم دیدی انك یمیننه نه اعتبار یعنی اعتبار یوقدر (قطعه) هر لحظه خورد دهزار سوگند دروغ * زان گونه که اعراب در بادیه دوغ * دوغ آیران دیمکدر (محصول بیت) هر لحظه بیك یلان آند ایچر یعنی یلان یره هر آنده بیك یمین ایدر انك کبی که چولده اعراب ایران ایچر یعنی اعراب آیرانه مبتلا اولوب هر بار ایچدیکی کبی بوده یمینی چوق ایدر (عروض) بو بیت رباعی اوزانندندر که صدر وابتدا اخرب حشوا وللر مقبوض ثانیلر اخرب

عروض وضرب اهتم که مفعول مفاعلن مفعول فعول اولور * چوحی
گفت ای قاضی مسلمانان درمحلهٔ ما امامی هست پرهیز کار وراست
گفتار نیکوکرد اروی را بطلب وبجای من سوکند ده تا خاطر این
مرد قرار گیرد * مسجد محلهٔ ما لامیه بزم محله مزك مسجدنده دیمکدر
(امامی یا حرف وحدت بر امامی دیمکدر (پرهیز کار وراست گفتار نیکو
کردار وصف ترکیبلردر متقی وطوغری سوزلی وایو عمللی دیمکدر
وی امامه راجعدر (بطلب یاء تأکید ایله فعل امر اسنه دیمکدر
(بجای من لامیه باحرف صله بنم یریمه دیمکدر (سوکند یمین دیمکدر
(ده دالك کسری وهاء اصلیه ایله فعل امر مفرد مخاطبدر دیمکدر
(تا حرف تعلیل (خاطر این مرد لامیه بوآدمك خاطری دیمکدر
(محصول ترکیب) چوحی دیدی ای مسلمانلر قاضیسی بزم محله مزك
مسجدنده بر امام واردر متقی وطوغری سوزلی وایو عمللی صالح
انی طلب ایله وبنم یریمه یمین ویر تا کیم بوآدمك خاطری قرار طوته
(مطایبه) اعرابی شتری گم کرد وسوکند خورد که چون بیابد بیك درم
بفروشد چون شتررا بیافت ازسوکند خود پشیمان شد گربهٔ در گردن
شتر آویخت وبانك زد که می خرد شتر بیك دانك وگربه بصد درم
اما بی یکدیگر نمی فروشم شخصی آنجا رسید وگفت چه ارزان بودی
این شتر اگر این قلاده درگردن نداشتی * اعرابی یا حرف وحدت
(شتری ده بوبله شترده دیمکدر (گم کرد ضایع ایلدی یعنی غیب
ایتدی دیمکدر (که حرف بیان (چون ادات تعلیل (بیابد باء تأکید
ایله فعل مضارع مفرد غائب بوله دیمکدر یابیدندن یا یافتندن زیرا
مصدر تائینك ماقبلنده فا اولسه مضارعده بایه قلب اولنور وفتحه
ایله تحریك اولنور (بیك درم باحرف مقابله بردرهم مقابله سنه دیمکدر
(فروشد فعل مضارع مفرد غائب فروشیدندن یا فروختندن علی
غیر قیاس (چون ادات تعلیل (شتررا را ادات مفعول (یافت فعل
ماضی مفرد غائب بولدی دیمکدر (گربهٔ یا حرف وحدت همزه
حرف توسل (در حرف صله (گردن بیون دیمکدر (آویخت فعل
ماضی مفرد غائب لازمله متعدی بیننده مشترکدر بونده لازم معناسنده در
آصیدی دیمکدر (بانك زد چاغردی دیمکدر (که حرف بیان (که

اسمدر كيم ديمكدر (مى ادات تأكيد (خرد فعل مضارع مفرد غائب خريدندن آلور ديمكدر (يك دانك يا حرف مقابله دانك دنك ديمكدر چكردك معناسنه (بعض نسخده يك درهم واقعدر ومقامه انسبدر (بصد درم يا بنه مقابله يوز درهم مقابلنه ديمكدر (بى يكديكر برى برنسز يعنى بشقه بشقه ديمكدر (نمى فروشم فعل مضارع متكلم وحده صائمم ديمكدر (شخصى يا حرف وحدت انجا اول محله ديمكدر (ارزان اوجوز ديمكدر (بودى يا حرف حكايه اولور ايدى ديمكدر (قلاده آتلرك بوينه بغلدقلرى شبشه ديرلر (نداشتى فعل نفى ماضى مفرد (يا حرف حكايه اولميه ايدى ديمكدر (محصول تركيب) بر اعرابى بردوه ضايع ايلدى وآنداچديكه چونكه بوله يعنى بولديغى كبى بردرهم مقابلهسنه صاته چونكه دوهيى بولدى كندى بيننددن پشيمان اولدى بركدى بى دومك كردانه آصدى وچاغرديكه كيم الور دوه بردنكه يا بردرهمه وكدى يوز درهمه اما برى برنسز بشقه بشقه صاتمم بر شخص اول محله ايرشدى وديدى نه اوجوز اولور ايدى بو دوهنك اكر بو قلاده كردانده اولميه ايدى (اول وقتدنبرو عرب بيننده ضرب مثل قالمشدركه لولا الملعونة فى عنقها ديرلر بو قصه يه مبنيدر (قطعه)

* لئيم اكر بشتر بخشدت عطامستان * كه اين زعادت اهل كرم برون باشد * لئيم الخلق ودنى ديمكدر (اكر ادات شرط (بشتر با حرف مصاحبت (بخشد فعل مضارع مفرد غائب بغشلرسه ديمكدر (تا ضمير خطاب مفعول صريحى (عطا احسان معناسنه در (مستان نهى حاضر مفرد آلمه ديمكدر (كه حرف تعليل (اين عطايه اشارتدر (عادت اهل كرم لاميه وبيانيه كرم اربابنك عادتندن ديمكدر (برون باشد خارج اولور ديمكدر (محصول بيت) بداصل وخسيس اكر دوه ايله سكا احسان بغشلرسه يعنى بردوه احسان ايدرسه المه زيرا بو احسان يعنى لئيمك احسانى كرم اربابنك عادتندن خارج اولور يعنى كرم اصحابيه بكره مز * قلاده كه زمنت بكردنش بندد * هزار بارز بارشتر فزون باشد * قلادهٔ يا حرف وحدت همزه حرف توسل (كه حرف رابط (بكردنش با حرف صله شين ضمير شتره راجعدر (بندد فعل مضارع مفرد غائب باغلر ديمكدر (هزار بار بيك كره ديمكدر (بار شتر

بیانیه دوه یوکی دیمکدر (فزون ارتق دیمکدر (محصول بیت) بر قلاده که منتدن انك گردننه باغلر بیك کره دوه یوکنندن زیاده اولور یعنی لئیمك احسانی شول اسلوب اوزره درکه ویردیکی احسانك اوزرینه منتلر قورکه یمنی تکلیف ما لا یطاق ایدرکه بیلك دوه یوقدنی چکه مز (عروض) بو قطعه بحر مجتثدندر که مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن اولور (مطایبه) اعرابی شتری کم کرد بانك زد که هرکه شتر مرا بمن آورد مرا وراست دو شتر خروار باوی کفتند هیهات این چه کارست که شتر باری به از دو خروارست کفت لذت یافت وحلاوت وجدانرا نچشیده آید معذور ید * اعرابی یا حرف وحدتدر شتری ده بو یله (کم کرد سابق کبی کافك ضمیله (بانك زد فقره سابقده کی کبی (که حرف بیان (هرکه هرکس که تقدیرنده در (شتر مرا لامیه را ادات مفعول بنم دوه می دیمکدر (بمن یا حرف صله بکا دیمکدر (آرد فعل مضارع مفرد آریدن دن کتوره دیمکدر (مرا ادات تحقیق (اورا را حرف تخصیص انك ایچون دیمکدر (دو شتر خروار ایکی دوه یوکی دیمکدر خروار خاء معجمه نك فتحیله یوك معناسنه در (باوی با حرف صله (وی ضمیر اعرابی به راجعدر (هیهات اسماء افعالدن بعید اولدی دیمکدر (این چه کارست بو نه ایشدر دیمکدر (شتر باری یا حرف نسبت یوك دوه سیلر (به ایودر دیمکدر (ادات خبر بونده مقدر در واستفهامی متضمندر ایو میدر دیمك اولور (لذت یافت لامیه یافت بونده مصدر معناسنه در (حلاوت وجدانده بو یله حلاوت طتلی لق دیمکدر وجدان بولمق معناسنه در (را ادات مفعول (نچشیده آید قسم ماضیدن جمعدر طاتمامش سکز دیمك اولور (معذور ید معذور سکز دیمك اولور (محصول ترکیب) بر اعرابی بر دوه ضایع ایلدی چاغردی که هرکیم بنم دوه می بکا کتورمتحقق ایکی دوه یوکی انك ایچوندر اکا دیدیلر هیهات بو نه ایشدر نه عجب کار درکه یوك دوه سی یوکدن ایومیدر دیدی بولمقلغك لذت وحلاوتنی طاتمامش سکز معذورسکز (قطعه) کم شده کرچه حقیرست مکوی * که عنان از طلبش تافته به * کم شده ماضیدن قسمدر ضایع اولمش دیمکدر (کرچه اکرچه دیمکدر حقیرست الچقدر ایسه ده (مکوی نهی حاضر مفرد دیمه دیمکدر)

(كه حرف بيان (نافته بونكك معناسنه در (محصول بيت) ضايع اولان
اكرچه الحق ايسه ده ديمه كه انى ارامه دن دركين بونكك اعلادر
يعنى ضايع اولان خيردر ارامه ديمه * هست درقاعدهٔ خرده شناس *
لذت يافتن ازيافته به * هست ادات خبره مصراع ثانيسنده به لفظنه
مقيددر (در حرف ظرف (قاعدهٔ خرده شناس بنائنده خرده شناس
وصف تركيبيدر خرده بيلجى ديمكدر مدقق معناسنه (لذت يافتن
لاميه بولمقلغك لذتى ديمكدر (يافته اسم مفعولدر بولنمش ديمكدر
(محصول بيت) مدقق ومحقق قاعده سنده بولمقلغك لذتى بولنمشدن
يكدر يعنى يتك بولمدن لذتلى شى اولمز هر نقشدن يعنى اولور سه ده
اولسون (عروض) بو قطعه رمل مسدس مخبون محذوفدر كه
فاعلاتن فعلاتن فعلن اولور (قطايعه) طبيبى را ديدند كه هر كاه
بكورستان رسيدى رودادر شرم كشيدى از سبب آنش سؤال
كردند كفت از مردكان اين كورستان شرم همى دارم بر هر كه
ميكذرم ضربت من خورده است وبر هر كه ميكرم از شربت من مرده
است * طبيبى يا حرف وحدت (را ادات مفعول (ديدند فعل ماضى
جمع غائب كورديلر ديمكدر (كه حرف بيان (هر كاه هر وقت ديمكدر
(بكورستان با حرف صله كورمزار ديمكدر ستان ادات كثرتدر
مزارلق ديمك اولور (رسيدى فعل ماضى مفرد غائب يا حرف حكايه
ايرشه ايدى ديمكدر (رودا اوسته كيلن شيشه دير بطون وخرقه كبى
(در حرف صله (كشيدى يا حرف حكايه چكر ايدى ديمكدر (سبب آن
لاميه (شين ضمير طبيبه راجعدر (كردند فعل ماضى جمع غائب ايلديلر
ديمكدر (مردكان الف نون ادات جمع كاف هاء رسميه دن مبدل
اولمشلر ديمكدر ما بعدينه اضافت لاميه (شرم ميدارم اوتانورم ديمكدر
(بر حرف صله (هر كه هر كس كه تعبيد يرنده (ميكذرم فعل حال متكلم
وحده كچرم ديمكدر (ضربت من مصدرك فاعلنه اضافتيدر بنم
ضربيمى ديمكدر (خورده ماضيدن قسمدر خورده است يمشدر
ديمكدر (درهر كه برهر كه كبى (ميكرم فعل حال متكلم وحده بقه رم
ديمكدر (شربت من لاميه بنم شربتمدن مرده است اولمشلر
(محصول تركيب) بر طبيبى كورديلر كه هر وقت كه مزارلغه ايرشه

ایدی ردلسنی باشنه چکردی اکا انك سببندن سؤال ایلدیلر دیدی
بو مزارلرك موتالرندن لوتانور جواب ایدرم هر کیمه که اوغرادم یعنی
قنغی مزاری کورورم بنم مضر یمی یمشدر وهر کیمه که بقارم بنم
شربتمدن اولمشدر یعنی جمله سنه بنم معالجهم سبب موت اولمشدر
(رباعی) ای رأی تو در علاج بیمار علیل * برآمدن مرك قدوم تو دلیل *
(ای حرف ندا منادی محذوف ای کس که دیمکدر (رأی تدبیر
معناسنه در (تو یه اضافت لامیه سنك تدبیرك دیمکدر (در علاج بیمار
لامیه بیمارك علاجنده دیمکدر (علیل فعیل بمعنی مفعولدر علتلی
معناسنه در (برآمدن مرك مصدرك فاعلنه در (بر حرف تأکید اولمق
کلمسنه دیمکدر (قدوم مصدردر کلمك معناسنه (تو یه اضافت فاعلنه در
(دلیل معروف (محصول بیت) ای کیمسه که سنك تدبیرك خسته نك
علاجنده علتلی در یعنی ناقص در اولمق کالکنه سنك کلمکلك
دلیلدر یعنی قدمکدن موت فهم اولنور * در کشور ما مؤنت جان ستدن *
* برداشته زکردن عزرائیل * در حرف ظرف (کشور اقلیم معناسنه در
(ما یه اضافت لامیه (مؤنت زحمت معناسنه در (جانه اضافت بیانیه
(ستدن مصدردر المق معناسنه (برداشته ماضیدن قسمدر قالدرمش
معناسنه یا حرف خطاب همزه حرف توسل (کردن عزرائیل لامیه
(محصول بیت) بزم اقلیممزده جان آلملق زحمتنی عزرائیلك کردنندن
قالدرمش سین یعنی عزرائیله جان آلمقده زحمت ویرمزسین
(عروض) بور باعی شجرۂ اخربدندر که صدر وابتدا اخرب حشوا ولر
مقبوض ثانیلر مکفوف عروض وضرب اهتم که بر مصراعی مفعول
مفاعلن مفاعیل فعول اولور (رباعی دیکر) ای صنعت طب شکسته
بازار از تو * هر چند بود برنج بیمار از تو * ای حرف ندا لمنادی محذوف
ای کس که دیمکدر (صنعت طب بیانیه طب علم ابدانه دیرلر (شکسته
بازار وصف ترکیبیدر حسب اللغه بازاری قرق دیمکدر اما استعمالده
کساد معناسنه در (از توسندن دیمکدر (هرچند هر نقدر دیمکدر
(بود فعل مضارع مفرد غائب اولورسه دیمکدر (برنج با حرف ظرف
(محصول بیت) ای کیمسه که طب صنعتی سندن کساد در هر نقدر
برخسته سندن رنج ومشقتده دخی اولورسه * المنة لله که عجب

خوشنودند *غسال وكفن فروش وحفار از تو* المنة مبتدا (لله ظرف مستقر خبري منت بونده شكر معناسنه در (كه حرف بيان (خوشنود راضي معناسنه در (نون دال ادات جمع خبر خوشنود ديرلر ديمكدر (غسال مبالغه صيغه سيله اولو يو يجي ديمكدر (كفن فروش وصف تركيبيدر كفن صاتيجي ديمكدر (حفار ده مبالغه وزنيله مزارجي ديمكدر (محصول بيت) بيت سابقه من بو طلدر هر تقدير خسته سندن زحمتده ايسه ده اللهه شكر كه اولو يو يجي وكفن صاتيجي ومزار قازجي سندن عجب خوشنوددرلر زيرا كارلر ينه رواج ويرمده سين حاصلي اكر بو طائفه ثلثه اوليه ايدي سندن كيمسه راضي اولماز ايدي شكر ايله كه بونلر خوشنود در (عروض) بو رباعينك صدر وابتداسي اخرب حشو اوللر مقبوض ثانيلر سالم عروض وضرب ابتر كه مفعول مفاعلن مفاعيلن فع اولور (مطايبه) يكي از حكما گفت طبيب ناقص وباست مرعامه را * يكي بري ديمكدر (طبيب ناقص بيانيه (و با طاعون ديمكدر (مر ادات صله رايي تأكيددر (محصول تركيب) حكمادن بري ديدي ناقص طبيب يعني فن طبده مهارتي وحذاقتي اولمين طبيب طاعوندر عامه يه بلا مهلهل هلاك ايتمده (قطعه) اي كه هستي ز طب ناقص خويش * عامهٔ خلق را بجاي وبا * اي كه اي كس كه تقديرنده در (هستي ادات خطابدر (طب ناقص خويش بيانيه ولاميه كنديكك ناقص اولان طبندن ديمكدر (عامهٔ خلق را لاميه را ادات صله (بجاي وبا بيانيه با حرف صله وادات خطاب بوكا مقيد در (محصول بيت) اي كيمسه كه ناقص طبندن ناشي عامهٔ خلقه طاعون يرينه سين يعني مهلك سين * چه عجب گر كنند نفرينت * هست نفرين تو دعاي وبا * چه عجب نه عجب ديمكدر (گر حرف شرط (كنند فعل مضارع جمع غائب ايلرلرسه ديمكدر (نفرينت تا ضمير خطاب نفرين لعنت ديمكدر (هست ادات خبر (نفرين تو سكا لعنت ديمكدر دعاي وبا طاعونه دعا ديمكدر وادات خبر بوكا مقيددر (محصول بيت) نه عجب اگر سكا لعنت ايدرلرسه يعني محل تعجب دكلدر سكا لعنت طاعونه دعادر (عروض) بحر خفيفدر (مطايبه) روزي در فصل بهاران با جمعي از دوستان بهواي گشت وتماشاي

صحرا ودشت بيرون رفتيم چون درموضعي حرم منزل ساختيم وسفره
انداختيم از دوسكي آزاديد زود خودرا بآنجا رسانيديكي از خاطران
پارهٔ سنك برداشت وچنانكه نان پيش سك اندازند پيش وي انداخت
از بوي كرد وبي توقف باز كشت هرچند آواز داد ند التفات نكرد
اصحاب از ان متعجب شدنديكي از ان ميان كفت ميدانيد كه اين سك
چه كفت كفت كه اين بد بختان از بخيلي وكرسنكي سنك ميخورند از
خوان ايشان چه توقع توان داشت وازسفرهٔ ايشان چه تمتع توان
داشت * روزي يا حرف وحدت (در حرف ظرف (بهاران بهارك
مرادفيدر كه ربيع معناسنه (با جمعي با حرف مصاحبت اضافت
بيانيه (هوا سودا معناسنه‌در (كشت اسم مصدردر كزمك معناسنه
(تماشاي صحراده بيانيه تماشا سير معناسنه صحرا معروف (دشت اووه
معناسنه‌در (بيرون طشره ديمكدر (رفتيم فعل ماضي متكلم مع الغير
(چون ادات تعليل (موضعي يا حرف وحدت (ساختيم فعل ماضي
متكلم مع الغير بونده ايلدك ديمكدر (انداختيم‌ده بويله آندق ديمكدر
يعني دوشه‌دك (سكي يا حرف وحدت (آنرا را ادات مفعول (ديد فعل
ماضي مفرد غائب كوردي ديمكدر (زودتيز يعني چابك (بانجا با حرف
صله اول محله ديمكدر (رسانيد فعل ماضي متعدي مفرد غائب
ايرشدردي ديمكدر (پارهٔ سنك بيانيه (برداشت فعل ماضي مفرد
قالدردي ديمكدر (چنانكه انجلين كه ديمكدر (پيش سك بيانيه
كوپكك اوكنه ديمكدر (اندازند فعل مضارع جمع غائب آتارلر
ديمكدر (پيش وي لاميه وي ضميري كلبه راجعدر (انداخت فعل
ماضي مفرد غائب آندي ديمكدر (بعض نسخه‌ده چنانكه نان ريزه
استخوان صفت واقعدر (آنرا را ادات مفعول اني ديمكدر (بوي كرد
قوقلدي ديمكدر (بي توقف اكلنمكسزين ديمكدر (بازكشت رجوع
ايلدي دوندي ديمكدر (هرچند هر نقدر ديمكدر (آواز دادند
چاغرديلر (نكرد فعل نفي ماضي مفرد غائب ايلمدي ديمكدر (شدند
فعل ماضي جمع غائب اولديلر ديمكدر (يكي بري ديمكدر (ازان ميان
اول اورته‌دن يعني ايچلرندن ديمكدر (ميدانيد فعل مضارع جمع مخاطب
استفهامي متضمن بيلورميسكز ديمكدر (كه حرف بيان (چه كفت

نه ديدي (بدبختان الف نون ادات جمع (بخيللى كرسنكى يالرى وحدث كاف هاء رسميدن مبدلدر (مى ادات تأكيد (خورند فعل مضارع جمع غائب يرلر ديمكدر (خوان ايشان لاميه انلرك سفره سى ديمكدر (توقع اميد معناسنه در (توان داشت طوتمق كرك ديمكدر (تمتع فائده معناسنه در (محصول تركيب) بركون بهار فصلنده دوستلردن بر جمع ايله كزمك سوداسيله وصحرا ودشت تماشاسى ايله طشره كتدك چونكه بر خرم موضعده منزل ايلدك وسفره دوشهدك ايراقدن بر كلب آنى كوردى وچابك كندينى اول يره ايرشدردى حاضرلردن برى بر طاش پارچه سى قالدردى وكلب اوكنه اتمك اتاركبى ياخود كمك كبى اناك اوكنه اتدى كلب انى قوقلادى واكلمك سزين دوندى هرنقدركه چاغر ديلر التفات ايلمدى اصحاب اندن متعجب اولديلر ايچلرندن برى ديدى بيلورميسكز كه بو كلب نه ديدى ديديكه بو بد بختلر بخيللكلرندن وآچلقلرندن طاش يرلر بونلرك سفره سندن نه اميد طوتمق كرك وانلرك سفره سندن نه فائده طوتمق كرك (قطعه) خواجه چون افكند خوان نزديك ودور * حظ وبهره برده زانجابى درنك * چون ادات تعليل (افكند فعل ماضى مفرد غائب براقدى ديمكدر (خوان سفره ديمكدر (نزديك يقين ديمكدر (دور اراق (حظ نصيب معناسنه در (بهره عطف تفسيريدر (برده ماضيدن قسمدر ايلتمش ديمكدر (زانجا اول محلدن ديمكدر (بى درنك توقف سز ديمكدر (محصول بيت) خواجه چونكه سفره براقدى يعنى سفره قور ديغى وقت يقين واراق حظ ونصيب المش اول محلدن يعنى يقينده اولانكده حصه سى وارارقده اولانكده نصيبى وار * حظ مسكين كريه ازنزديك چوب * بهرهٔ بيچاره سك از دور سنك * (حظ مسكين لاميه (چوب دكنك (محصول بيت) بيت اولى بيان در اوزاغك ويقينك خواجه نك سفره سندن حصه سى واردر مسكين كدينك حصه سى يقيندن دكنك بيچاره كلبك نصيبى اراقدن طاش يعنى كدى يقينده بولنديغى سبب ايله دكنك يير كلب اراقده بولنديغى جهتله طاش يير بو ايكى نوعدن غيرى خواجه نك سفره سندن كيمسه منتفع اوله مز (عروض) بو قطعه بحر رمل مسدس محذوفدر كه فاعلاتن فاعلاتن فاعلن اولور (مطايبه)

پسری را پرسیدند که میخواهی که پدر تو بمیرد تا میراث وی بگیری گفت نی اما میخواهم که اورا بکشند تا چنانکه میراث وی بگیرم خون بهای وی نیز بستانم * (پسری را) را ادات صله (یا حرف وحدت بر پسره دیمکدر (پرسیدند فعل ماضی جمع غائب صورلر دیلر دیمکدر (که حرف بیان (می ادات تأکید (خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب استفهامی متضمن استرمیسین دیمکدر (که حرف رابط (پدر تو لامیه (بمیرد باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد غائب اوله یعنی فوت اوله دیمکدر (تا حرف تعلیل (میراث وی لامیه وی پدره راجعدر (بگیری باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد مخاطب طوته سین یعنی اله سین دیمکدر (نی ادات نفی (اما ادات استدراك (می حرف تأکید (خواهم فعل مضارع متکلم وحده استرم دیمکدر (که حرف رابط (اورا را ادات مفعول انی دیمکدر (بکشند باء تأکید ایله وکاف عربك ضمی ایله فعل مضارع جمع غائب اولدوره لر یعنی قتل ایده لر دیمکدر (تا حرف تعلیل (چنانکه بونده مطلق ادات تشبیهدر (خون بهای وی انك قانی بهاسنی دیمکدر (نیز دخی معناسنه در (بستانم باء تأکید ایله فعل مضارع متکلم وحده الم دیمکدر (محصول ترکیب) بر پسره سؤال ایلدیلر که استرمیسین که سنك باباك فوت اوله تا کیم انك میراثنی اله سین دیدی یوق استمم اما استرم که انی قتل ایده لر تا کیم میراثنی الدیغم کبی قان بهاسنی یعنی دیتنی دخی الم (قطعه) فرزند که خواهد ز پی مال پدر را * خواهد که نماند پدر و مال بماند * (فرزند اوغل دیمکدر ومبتدا (که حرف رابط صفت (خواهد فعل مضارع مفرد غائب استر دیمکدر فرزندك صفتی (ز پی مال خواهدك مفعول غیر صریحی (پی ادات تعلیل مالدن ایچون دیمکدر (پدر را دات مفعول خواهد) خبردر (نماند فعل نفی مستقبل مفرد غائب قالمیه دیمکدر پدر) فاعلی (بماند بلنا تأکید ایله فعل مضارع مفرد غائب قاله دیمکدر مال) فاعلی (محصول بیت) اوغل که مالدن ایچون پدرینی استیه یعنی پدرینی مال ایچون استین سون اوغل استر که پدر قالمیه مال قاله حاصلی پدرینك فوت اولوب مالی قالمسنی خواهشکردر * خوش نیست بمرگ پدر و بعد از میراث * خواهد که کشندش که دیت هم بستاند *

خوش نیست) خوش دکلدر دیمکدر (بمرك پدر با حرف مصاحبت
اضافت لامیه (بردن میراث مصدرك مفعولنه در میراث المق دیمکدر
(که حرف رابط (کشند کافك ضمیله فعل مضارع جمع غائب
اولدیره‌لر دیمکدر (شین ضمیر مفعولی پدره راجعدر (که حرف
تعلیل (دیت معروف (هم دخی دیمکدر (بستاند باء تأکید ایله فعل
مضارع مفرد غائب اله دیمکدر (محصول بیت) پدرك اولومی ایله
ومیراث المق ایله خوش دکلدر یعنی بونکله ده قانع اولمزلر که انی
اولدوره‌لر که دیت دخی اله (عروض) بو قطعه بحر هزج جدندر که
صدر وابتدا اخرب حشو اوللر وثانیلر مکفوف عروض وضرب
محذوف که مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن اولور رباعی اوزاندن
دکلدر (مطایبه) کنیزکی صاحب جمال میکذشت شخصی درعقب
وی ایستاد کنیزك باوی کفت آنچه خواجهٔ من بامن میکند میخواهی
کفت بلی کفت بنشین که اینك خواجهٔ من ازعقب میرسد تابا توآن
کند که بامن کند * کنیزکی یا حرف وحدت (می ادات حکایه
کذشت) فعل ماضی مفرد غائب کچر ایدی دیمکدر (شخصی یا حرف
وحدت (عقب وی لامیه (ایستاد فعل ماضی مفرد غائب دوردی
دیمکدر (باوی با حرف صله (وی ضمیر شخصه راجعدر (آنچه
اول نسنه که دیمکدر (خواجهٔ من لامیه بنم افندم دیمکدر (بامن
با حرف صله بکا دیمکدر (می حرف تأکید (کند فعل مضارع
مفرد غائب ایلر دیمکدر (می خواهی فعل مضارع مفرد مخاطب
استفهامی متضمن استرمیسین دیمکدر (بلی ادات تصدیق (بنشین
باء تأکید ایله فعل امر مفرد مخاطب اوتور دیمکدر (که حرف بیان
اینك) اشته دیمکدر (خواجهٔ من لامیه (می ادات تأکید (رسد
فعل مضارع مفرد غائب ایریشور دیمکدر (تا حرف تعلیل (باتو
با حرف صله سکا دیمکدر (که حرف رابط صفت (بامن با حرف صله
بکا دیمکدر (محصول ترکیب) بر صاحب جمال جاریه کچر ایدی
بر شخص انك عقبنده دوردی یعنی آردینه طاقلدی جاریه اکا دیدی
اول نسنه که بنم افندم بکا ایلر استرمیسین یعنی صاحبمك بکا ایشلدیکی
ایشی استرمیسین جاریه نك بو کلامنده ایهام وار که مرادی بکا ایتدیکی

سکا

سكاده ايتسونمى يعنى بغطه سونمى ديمك اول شخصك اكلمه سى مولامك
بكا ايتديكنى ايدر مبسين ديمك ظن ايدوب بلى ديدى جاريه ديدى
اونوراشته مولام ارقه دن ابر يشود تا كيم سكا بكا ايتديكنى ايلر حاصلى
بكله شمدى كلور سنى استدوكك كبى ايلر (مطايبهٔ منظومه)
كودكى را پدر آمد ز سفر * هر كه كردش زد و خانه كذر * كودكى
يا حرف وحدت (كودك كافك ضميله چوجق ديمكدر (را ادات
تخصيص (پدر آمدك فاعلى (هر كه هر كس كه تقديرنده در (كردش
شين ضمير كودكه راجعدر خانه يه مقيد (كرد فعل ماضى مفرد غائب
ايليه ديمكدر (زدر خانه مفعول به غير صريحى (كذر صريحى
(محصول بيت) بر چوجغك پدرى سفردن كلدى هر كيمكه خانه سى
قپوسندن كذر ايلديسه يعنى كچدى ايسه * كفت كاى خواجه بده
سيم و زرم * مژدكانى قدوم پدرم * كفتك فاعلى كودكه راجعدر
كاى) كه اى دن مخففدر (كه حرف بيان (بده ياء تأكيد ايله فعل امر
مفرد مخاطب وير ديمكدر (سيم و زر مفعول صريحى (ميم متكلم مرا
تقديرنده غير صريحى (مژدكانى قدوم پدرم لاميه لردر مژدكانى
يا حرف مصدر الف نون ادات جمع كاف هاء رسميدن مبدل باباملك
كلمكنك مژده سنه ديمكدر (محصول بيت) بيت سابقده مربوطدر
هر كيمكه خانه سى قپوسندن كچديسه ديديكه اى خواجه بكا باباملك
قدومى مژده سنه سيم و زر وير حاصلى هر كلندن مژدهٔ قدوم استردى
* زيركى كفت بدو كاى فرزند * مقدم او همه رانيست پسند *
(زيركى يا حرف وحدت زيرك عاقل ديمكدر بر عاقلى ديمك اولور
(بدو با او دن مبدل با حرف صله اكا ديمكدر (كه حرف رابط (مقدم او
لاميه مقدم مصدر ميميدر كلمك معناسنه (همه را را ادات صله جمله يه
ديمكدر (پسند مقبول معناسنه در (محصول بيت) اوغلانجق هر
كوردكندن مژده استركن بر عاقل اكا ديديكه اى اوغل باباكك
كلمه سى جمله يه مقبول كلمدر * مادرت را ز سفر آمده شوى * مژدكانى
ز كس مادر جوى * مادرت را را حرف تخصيص سنك مادر يكك
ديمكدر (آمده ماضيدن قسمدر كلمش ديمكدر (شوى فاعلى زوج
معناسنه (كس مادر لاميه (جوى امر حاضر مفرد استه ديمكدر

(محصول بيت) سنك اناكك قوجه سنى سفردن كلمش مژده يى اناكك آمندن استه (عروض) بو مثنوى بحر رمل مسدسدندر خبن علتى طارئ اولمشدر فاعلاتن فعلاتن فعلات اولمشدر (مطايبه) شخصى برشاعرى بيتى خواند كه قافيه در يك مصرع راء مهملهٔ مضموم آورده بود ودر ديكرى زاء معجمهٔ مكسوره شاعر كفت اين قافيه راست نيست زيرا كه يكى حرف راست بى نقطه ويكى حرف زاست بانقطه آن شخص كفت اين را نقطه مزن شاعر كفت يكجا قافيه مضموم است ويكجا مكسور كفت بنكريد اين چه نادانست من ميكويم نقطه مزن وى اعراب ميكند * شخصى با حرف وحدت برحرف صله (شاعرى ياحرف وحدت برشاعره ديمكدر (بيتى ده ياحرف وحدت (خواند واو رسميله فعل ماضى مفرد غائب اوقودى ديمكدر (كه حرف بيان (قافيه حرف روى ديمكدر كه بيتك آخرنده اول تكرر ايدن حرفدر آنكده انواعى واردر اجمالا بومحلده بيان ايده لم (اولا قافيه ديدكلرى حرف رويدر كه شعرك آخرنده اولان كلمه نك آخرنده اوله بو دخى برقاچ وصف ايله وصف اولنور مجرد ومقيد ومردف زيرا قافيه يه سكز حرف دخى تابع اولور دردى رويدن اول دردى صكره اول كلن الف تأسيس ودخيل وقيد ردف صكره كلن وصل وخروج ومزيد ونائره بعض ظرفاى عجم مجموعنى برقطعه ده جمع ايتمشلر (قطعه) قافيه در اصل يك حرفست وهشت آن تابع چهار پيش وچار پس آن نقطه اينها دائره (حرف تأسيس ودخيل وردف وقيد انكه روى (بعد زان وصل وخروجست ومزيد ونائره) بو طقوز حرف التى حرفه دخى داخل اولور رس واشباع وحذو وتوجيه ومجرى ونفاذ بو دخى بريتده مندرجدر (بيت) قافيه راشش بود حركت بقول استاد (رس واشباع وحذو وتوجيه ومجرى ونفاذ) انتهى اكر رويك ماقبلنده حرف علت ونون اولمازسه يالكز روى بولنورسه اكا قافيهٔ مجرد ديرلر وماقبلنده كى حرفك حركه سنه توجيه ديرلر (مثلا بيت لمترجمه) سنسين اول سرتا پا پيغمبرانه تاج سر (جملهٔ فرمانبرك انس وملائك بحر وبر) بونده سر وبر زالرى روى سينك وبانك فتحه لرى توجيه اكر برى ضمه ويا كسره اولسه قافيه عد

اولنمـاز واكر رويدن اول حرف علت اولورسه اكا قافيهٔ مردف
ديرلر كه اوچ درلودر الف اولورسه مردف بالف واو اولورسه مردف
بواو يا اولورســه مردف بيا ديرلر بونلرده ايكى حرف اولنوركه برى
روى وبرى حرف ردفدر وبوحركه بولنوركه ردفك ما قبلنـده كى
حركه‌در اكا حدود ديرلر مثـلا قافيهٔ مردف بالف (بيت لمترجمه)
نه بنده قالدى تحملنه دلده صبره مجال) اوشاه حسنه ايسه عرضحال
امر محال (بونده لاملر روى الفلر ردف جيمك وحانك فتحه‌لرى حدود
ومثلا قافيهٔ مردف بواو (بيت لمترجمه) ايله اى خامهٔ معجز اثر اثبات
وجود (دم اول باب هنرزركه دكلسين بى سود (بونده دالّلر روى واولر
ردف جيمك وسينك ضمه لرى حدود ومثلا قافيـهٔ مردف بيا (بيت
لمترجمه الحقير) كلدى قربان اولديغم شمدى مبارك وقت عيد) ديدهٔ
يدن اوله نوماه رخسارك بعيد) بونده داللر روى يالر ردف عينلرك
كسره لرى حدود واكر رويدن اول نون ساكن اولورســه اكا
قافيهٔ مقيد ديرلر (مثـلا بيت لمترجمه العـاجز (زلفنك هر برتلى
اولمش كمند (ايلر افتـاده لرى انكله بند) بونده داللر روى نونلر
قيد ميمك وبانك فتحه لرى حدود واكر رويك ما قبلنك ما قبلنده
الف بولنورسه والتزام اولنورسه اكا الف تأسيس ديرلر مابعدنده كى
حرفكه رويـك ماقبلى در دخيل ديرلر والف تأسيسك ماقبلنك
حركه‌سى رس وما بعدى كه دخيلدر انك حركه سى اشباع مثلا (بيت
لمترجمه الاثيم) شها لطف ايله كل قلمه تجاهل (عجب وارمى قولكده
برتكاسل) بونده لاملر روى هاوسين دخيل حركه‌سى اشـباع الف
تأسيس ماقبلنك حركه‌سى رس لكن بوقافيـهٔ مؤسسى عرب التزام
ايدر عرب وترك التزام ايتمسه معـايب ن دكلدر بوندنصكره رويك
مابعدينـه متصل اولان حرفه وصل ديرلر واول وقت روى متحرك
اولور واول حركه‌يه مجرى ديرلر (مثلا قافيـهٔ مجرد با وصل (بيت
لمترجمه) اى حبيب كبريا وعالمينك رحمتى (شبهه مز ذاتكله بولدى
كون وامكان رفعتى) بونده تالر روى يالر وصل ميم وعينك حركه لرى
توجيه رويك حركه‌سى مجرى وبنه قافيهٔ مردف بالف با وصل مثلا
(بيت لمترجمه) سنبل مى ندر بلسم اوكيسوى سياهى) برشمه دها كدردى

دل زهده کلاهی) بونده هار روی الف ردف یار وصل یانك ولامك حرکه‌لری حدود هارك که رویدر حرکه‌لری مجری مردف بواو ومردف بیایی‌ده وصل ایله بوکا قیاس ایله ومثلا قافیه مقید بلا وصل (بیت لمترجمه) برمهوشی کوردمکه ایدر نازایله خنده) لعل شکرآمیز ینه جان اولدی فکنده) بونده دالل روی نونلر قید هار وصل خانك وکافك حرکه‌لری حدود رونك حرکه‌سی مجری واکر وصلدن صکره برحرف دخی کلورسه اکا خروج دیرلر برحرف دخی کلورسه مزید دیرلر برحرف دخی کلورسه نائره دیرلر لکن بونلرك مجموعنده روی متحرك اولور واکر رویدن صکره یاخود رویه لاحق اولان حرفلردن صکره بریا ایکی یااوچ یادخی زیاده کلمه تکرر ایدرسه اکا ردیف دیرلر (مثلابیت) حال دل فتادهٔ چاه ذقن بیلور) (نوك مژه یله سینهٔ دردی دلن بیلور) بونده قافیهٔ مجرد دن صکره بیلور لفظلری تکرار اولمش که ردیفدر امدی برطالبك بوقدر معلومی اولسه کفایت ایدر کرچه بوندن ماعدا قافیه‌نك انواعی واردر (دریك مصراع برمصراعده دیمکدر (مهمله نقطه سز دیمکدر (زاء مهمله مضموم موصوفك صفتلرینه در (آورده ماضیدن قسمدر کتورمش دیمکدر (بود ادات ماضی (ودر دیکری برغیر یسنده دیمکدر (زاء معجمه (مکسور سابق کبی معجمه نقطه‌لی دیمکدر (راست صحیح معناسنه‌در (زیراکه ادات تعلیل (یکجا برمحلده دیمکدر (حرف را بیانید (سین وتا ادات خبر (زاست راست کبی (با نقطه باحرف مصاحبت (این را را ادات صله بوکا دیمکدر (مزن نهی حاضر مفرد اورمه دیمکدر (بنکر بد باء تأکید ایله فعل امر جمع مخاطب بقیکز دیمکدر (نادان جاهل معناسنه‌در (میکویم فعل حال متکلم وحده سویلرم دیمکدر (میکنند فعل حال مفرد غائب ایلر دیمکدر (محصول ترکیب) برشخص برشاعره بربیت اوقودی که برمصراعده قافیه راء مهملهٔ مضموم کتورمش ایدی وبرغیر یسنده یعنی مصراع آخرده زاء معجمهٔ مکسور شاعردیدی بوقافیه صحیح دکلدر زیراکه بریده نقطه‌سز حرفدر وبریده نقطه‌لی زادر اول شخص دیدی بوکا یعنی زا اولان حرفه نقطه اورمه یعنی نقطه‌سنی قالدر اوقومه شاعر دیدی بریده قافیه

مضمومه وبرورده مكسوره در ديدى باقيكز بونه جاهلـدر بن دبرم
نقطه اورمه اول اعراب ايدر بونده ذوقيات اشكلكى كند ويه ويرميوب
جاهليتنى تقويت ويرمكدر (رباعى) آن سفله كه مدح راز ذم نشناسد*
فتح از كسر وكسر ز ضم نشناسد كه حرف رابط صفت (مدح را
را ادات مفعول (نشناسد فعـل نفى مستقبل مفرد غائب اكلمز ديمكدر
(محصول بيت) اول سـفله كه مدحى ذمدن فرق ايلمز فتحى كسردن
كسرى ضمدن فرق ايلمز حاصلى مدحى ذمدن فتحى كسردن كسرى
ضمدن فرق وتميـيز ايلمين جاهل ونادان * زود رنجيم كه چون دم
از شعر زند * كو شعر وشعير راز هم نشـناسد * زو ازاودن مخفف
او سفله يه راجعدر (در نجيم نجيده يم ديمكدر (كه حرف بيـان (چون
ادات استفهام نيجه ديمكدر (دم بو يله يبرلرده دعواده مستعملدر (زند
فعل مضارع مفرد غائب اورر ديمكدر (كو كه اودن مخففـدر (شعر
معـلوم (شعير اريه ديمكدر (از هم برى برندن ديمكدر (محصول بيت)
دخى مدحدن ذمى فتحدن كسرى وكسردن ضمى فرق ايلمين
جاهلدن نجيـده يم كه نيجه شعردن دم اورر كه اول سفـله شعرى
شـعيردن فرق ايلمز (عروض) بو رباعى شجرهٔ اخرب دندر كه صدر
وابتدا اخرب حشو اوللر مقبوض ثانيلر سالم عروض وضرب ابتردر كه
مفعول مفـاعلن مفاعيلن فع اولور (مطايبه) دوشـاعر بربك مائدهٔ
جمع آمدند پالودهٔ برآوردند كه بغـايت كرم يكى ازايشان مر ديكر برا
گفت اين پالوده كرم ترست از حميم وغساق كه فردا در جهنم خواهى
آشاميد ديكرى گفت درجواب يكى بيت از اشعار خود بخوان و برانجا
دم تا هم تو بياساى وهم ديكران* بر حرف ظرف (مائده سفره ديمكدر
(جمع آمدند جمع اولديلر (پالودهٔ يا حرف وحـدت همزه حرف توصل
(برآوردند فعل ماضى جمع غائب كتورديلر ديمكدر (كه حرف رابط
صفت (بغـايت با حرف مصاحبت ياخود ظرف (كرم كاف عجمك
فتحيله صيجاق ديمكدر (يكى برى ديمكدر (مر ادات صله رايى تأكيد در
(حميم قينار صو معناسنه در (غساق اريك معنـاسنه در (فردا يارين
ديمكدر (در حرف ظرف (خواهى آشاميد ايچسكز كركدر (اشعار خود
لاميه (بخوان باء تأكيد ايله فعـل امر حاضر مفرد اوقو ديمكدر (بر

حرف صله (آنجا اول یرده دیمکدر (دم دالك فتحیله فعل امر حاضر
مفرد اوفور دیمکدر (تا حرف تعلیل (هم تو هم سن دیمکدر (بیاسایی
باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد مخاطب راحت ایده سین دیمکدر
(وهم دیکران وهم غیریلر دیمکدر (محصول ترکیب) ایکی شاعر
بر سفرده جمع اولدیلر بر پالوده کتوردیلر که غایت ایله یاغنده
صیجاق ایدی انلردن بری اول برینه دیدی بو پالوده صیجاقرکدر جحیم
وغساقدنکه یارین جهنمده ایچسکز کرکدر اول بری جوابنده دیدی
بر بیت کندی شعرلرکدن اوقو واکا یعنی جهنمه اوفور تاکیم هم سن
راحت بوله سین وهم غیریلر مستریح اوله لر (قطعه) از خنك شعر خویش
یك مصراع * کرکنی نقش بردر دوزخ * خنك ثقیل معناسنه در
ثقیل شعر یکز دیمکدر استهزاء (خویشه اضافت لامیه (کر حرف
شرط (کنی فعل مضارع مفرد مخاطب ایلرسین دیمکدر (بر حرف
استعلا (دردوزخ لامیه جهنمك قپوسی اوزره دیمکدر (محصول بیت)
کندی ثقیل شعرکدن بر مصراع اکر جهنمك قپوسی اوزره نقش ایلرسن
* از جهنم برد حرارت نار * درجحیم آورد برودت یخ * (محصول بیت)
جهنمدن آتشك حرارتنی کتورر یعنی دفع ایدر جهنمك قینار صو ینه
بوز صوقلغی کتورر (عروض) بو قطعه بحر خفیفدندر که فاعلاتن
مفاعلن فعلن اولور (مطایبه) شاعری پیش صاحب عباد قصیده
آورد هر بیت از دیوانی وهر معنی زادهٔ طبع یك سخندانی صاحب عباد
کفت از برای ما عجب قطار شتر آوردهٔ که اکر کسی مهارشان بکشایدٔ
هر یك بکلهٔ دیکر کراید * شاعری یا حرف وحدت (پیش صاحب عباد
لامیه صاحب عبادك قتنه دیمکدر صاحب استعمالرنده وزیر دیمکدر
صاحب عباد قدردان بروزیرك اسمیدر که (قصیدهٔ یا حرف وحدت
همزه حرف توسل (آورد فعل ماضی مفرد غائب کتوردی دیمکدر
(دیوانی یا حرف وحدت (زادهٔ طبع یك سخندانی بیسانیه ولامیه زاده
ماضیدن قسمدر طوغمش معناسنه اولاد دیمکدر (زادهٔ طبع حسب
اللغه طبیعت اولادی دیمکدر اما استعمالده شعرده مستعملدر (سخندان
وصف ترکیبیدر سوز بیلیجی معناسنه بوده شاعرده مستعملدر (یا حرف
وحدت (از برای ما بزم ایچون دیمکدر (قطار شتر بیانیه دوه قطاری

دیمکدر (آوزده ماضیدن قسمدر یا حرف خطاب همزه حرف توسلی کتورمش سین دیمکدر (که حرف رابط صفت (کسی یا حرف وحدت (مهلر یولاری دیمکدر (شان ضمیر جمع انلرک یولارینی دیمکدر (بکشاید باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد غائب آچه دیمکدر (بکله با حرف صله کله کافک فتحی ولامک تخفیفیله سوری دیمکدر (دیگره اضافت لامیه (کراید فعل مضارع مفرد غائب میل ایدر دیمکدر (محصول ترکیب) برشاعر صاحب عبادک قتنه برقصیده کتوردی هر بیت بر دیواندن وهر معنی بر شاعرک شعری حاصلی اطرافدن جمع ایلمش صاحب عباد دیدی بزم ایچون عجب دوه قطاری کتورمش سین که اکر بر کیمسه انلرک یولارینی اچرایسه هر بری بر غیرک سوریسنه میل ایدر کیدر حاصلی هر سوریدن بر دوه کتورمش کیمسین (قطعه) همی گفتی بدعوی دی که باشد * به پیش شعر عذبم انگبین هیچ * همی ادات حکایه (گفتی فعل ماضی مفرد مخاطب دیر ایدک دیمکدر (بدعوی با حرف مصاحبت (دی دون دیمکدر (که حرف بیان (باشد فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر (هیچ لفظنه مقیدر (به پیش شعر با حرف ظرف اضافت لامیه (شعر عذب موصوفک صفته اضافتیدر طاتلی دیمکدر طاتلی اولان شعریمک قتنده دیمک اولور (انگبین بال معناسنه در (محصول بیت) دون دعوا ایله دیر ایدک که بنم طاتلی اولان شعریمک قتنده بال هیچ اولور یعنی لذتسزدر * زهرجا جمع کردی چند بیتی * بدیوانت نه بینم غیر ازین هیچ * (زهرجا هر محلدن دیمکدر (کردی فعل ماضی مفرد مخاطب ایلدک دیمکدر (بیتی یا حرف وحدت (چند بیتی برقاچ بیت دیمکدر (بدیوانت با حرف ظرف سنک دیوانکده دیمکدر (نه بینم فعل نفی مستقبل متکلم وحده کورمم دیمکدر (محصول بیت) هر محلدن برقاچ بیت جمع ایلدک سنک دیوانکده بوندن غیری هیچ کورمم یعنی شعرانک دیواندن سرقه ایتدیکک بیتلردن غیری دیوانکده برشی یوقدر * اگر هر یک بجای خود رود باز * بجز کاغد نماند بر زمین هیچ * بجای خود کندی یرینه دیمکدر (رود فعل مضارع مفرد غائب کیدرسه دیمکدر (باز کیرو دیمکدر (بجز با حرف زائد (نماند فعل نفی مستقبل مفرد غائب قالمز دیمکدر (محصول بیت)

اکرهر بری کندی یرینه کیرو کیدرسه کاغددن غیری زمین اوزره برشی قالمز (عروض) بوقطعه بحرهزج مسدسدندرکه بالکز عروض وضربی مقصوردر که برمصراعی مفاعیلن مفاعیلن مفاعیل اولور (مطایبه) فرزدق ملك بصره را که خالدنام داشت مدح کرد وصلهٔ مدح خود چنانکه میخواست نیافت باین دو بیتش هجو کرد * ملك بصره لامیه ملك پادشاه دیمکدر (را ادات مفعول (که حرف بیان (داشت فعل ماضی مفرد غائب اثباتدن عبارتدر ومعنی حکایه‌یی متضمن (صلهٔ مدح خود لامیه لردر صله بونده احسان معناسنه (چنانکه انچلاین که دیمکدر (می ادات حکایه (خواست واو رسمیله فعل ماضی مفرد غائب استرایدی دیمکدر (نیافت فعل ماضی مفرد غائب بولمدی دیمکدر (باین باحرف مصاحبت شین ضمیر خالده راجعدر (هجو ذم معناسنه‌در (محصول ترکیب) فرزدق بصره ملکنی که نامی خالد ایدی مدح ایلدی وکندینك مدحینك احسانی استدیکی کبی بولمدی بو ایکی بیت ایله هجو ایلدی یعنی دلخواهی قدر احسان کورمیجه هجو ایلدی (شعر) لقد غرّنی من خالد باب داره * ولم انّ اللؤم حشو اهابه * لقد لام حرف ابتدا (قد حرف تحقیق (غرّ فعل ماضی مفرد غائب نصر بابنك مضاعفندن (نون حرف وقایه یا حرف متکلم مفعول به صریحی (من خالد غیر صریحی (باب بدل (دار بابك مضاف الیهی (ضمیر خالده راجعدر ودارك مضاف الیهی (واو حالیه (لم ادر جحد مطلق نفس متکلم وحده فاعلی تحتنده جمله‌سی حالیه ناقص بائیدن بن بیلدم دیمکدر (ان حرف مشبهه بالفعل (ال حرف تعریف (لؤم لامك ضمیله شغل وزننده مصدردر الحق دیمکدر لفظا منصوب اننك اسمیدر (حشو ایچ دیمکدر ظرفیت اوزره منصوب ظرف مستقر جمله‌سی محلی مرفوع اننك خبری اسم وخبر جمله‌سی تأویل مصدرده محلا منصوب لم ادرنك مفعول صریحی (اهاب دری دیمکدر پوست معناسنه حشونك مضاف الیهی (ضمیرده اهابك مضاف الیهی وخالده راجعدر (محصول بیت) تحقیق بنی خالدك اوی قپوسی خالددن مغرور قیلدی یعنی قپوسنك غلبه‌حتی واحتشام خانه‌سی بنی مغرور قیلدی حال بوکه بن بیلدم تحقیق الحلق خالدك دریسی ایچنده

اولیجیدر حاصلی احتشامندن مغرور اولدم دنائت پوست ایچنده اولدیغنی بیلدم * ولست وان اخطأت فی مدح خالد * باول انسان خرا فی ثیابه * (لست فعلدر افعال ناقصه دن تا ضمیر متکلم اسمی بن اولمدم دیمکدر (واو اعتراضیه (ان حرف وصل (اخطأت فعل ماضی متکلم وحده افعال بابندن هر نه قدر خطاده ایلدم ایسه ده دیمکدر (فی اخطأت به متعلق مدح مفعول فیهی خالده مضاف (باول ظرف مستقر لستك خبری بازائده کل (اول انسانه مضاف (خرا فعل ماضی مفرد غائب فتح بانك مهموز اللامندن فاعلی تحتنده انسانه راجع جمله سی انسانك صفتی یستم ایدی دیمکدر (فی با معناسنه خرایه متعلق (ثیاب ثوبك جمعیدر ضمیر انسانه راجع مضاف الیه (محصول بیت) خالدك مدحنده هر نقدر خطا ایتدم ایسه ده ثیابنه یستهلین انسانك اولده واقع اولیجیسی اولمدم یعنی بوفعل شنیعی ابتدا بن ایتمدم بندن اول بونك وصف من خر قوله چوق کمسه اتوابنی تلویث ایلمشدر (عروض) بوقطعه بحر طویلدندر که فعولن مفاعیلن فعولن مفاعیلن در صدر و ابتدا حشولر سالم عروض وضرب مقبوضدر که فعولن مفاعلن فعولن مفاعلن اولمشدر (رباعی) اراسته بیرون سرایی دیدم * در مدح خداوند سرا پیچیدم * (اراسته بیرون ترکیب مزجی انواعندندر طشره سی مزین دیمکدر (سرایی یا حرف وحدت (دیدم فعل ماضی متکلم وحده کوردم دیمکدر (در حرف ظرف (مدح خداوند سرا لامیه و بیانیه او صاحبینك مدحنده دیمکدر (پیچیدم فعل ماضی متکلم وحده طولاشدم دیمکدر (محصول بیت) طشره سی مزین بر سرای کوردم سرای صاحبینك مدحنده طولاشدم یعنی مدح ایتمك مراد ایتدم ومدح ایتدم * آلود شعار شعر پاکیزهٔ من * از لوث حدث چو مدحش اندیشیدم * (آلود فعل ماضی مفرد غائب بولاشدی دیمکدر (شعار شعر پاکیزهٔ من لامیه لر وموصوفك صفتنه در بنم پاکیزه اولان شعرمك شعاری دیمکدر شعار ثوب معناسنه علامت معناسنه شهرت معناسنه کلور (پاکیزه پاك دیمکدر (از لوث حدث لامیه لوث مرداراق حدث نجس معناسنه (چو ادات تعلیل (مدحش شین ضمیر خداوند سرایه راجعدر (اندیشیدم فعل ماضی متکلم وحده دوشوندم دیمکدر

(محصول بيت) صاحبخانه مدحنه مباشرت ايتـدم اما بنم پاك
اولان شعريمك جامه‌ٔ معانيسي ياشهرت وشاني حدث مردارلغندن يعني
انك مرداراوصافنك مردارلغندن بولاشدي چونكه مدحنده دوغو ندم
حاصلي مدحني تفكر سببيله شعرم ملوث اولدي (عروض) بورباعي
شجره‌ٔ اخربدندر صدر وابتـدا اخرب حشو اولر مكفوف ثانيلر
سـالم عروض وضرب ابتر كه مفعول مفاعيل مفاعيلن فع اولور
* چون اين دو بيت بخالدرسيد هزار درم بوي فرستاد وپيغام داد كه
باين درمها معني را كه از باطن خود نموده‌ٔ وظاهرخودرا بآن آلوده‌ٔ
بشوي * جون ادات تعليل (بخالد) باحرف صله (رسيد فعل ماضي
مفرد غائب ايرشدي ديمكدر (بوي) با حرف صله وي فرزدقه را جمعدر
فرسـتاد) فعل ماضي مفرد غائب ارسال ايلدي ديمكدر (پيغام خبر
معناسنه‌در (داد فعل ماضي مفرد غائب ويردي ديمكدر (كه حرف بيان
باين درمها) باحرف مصاحبت ها ادات جمع بودرهملر ايله ديمكـدر
معني) يا حرف تنكير (را ادات مفعول (كه حرف رابط صفت شول
معني يي ديمكدر كه مرادحدثدر (باطن خود لاميه (نموده‌ٔ ماضيدن
قسمدر يا حرف خطاب همزه حرف توسـل كورمش سين ديمكدر
ظاهرخود) باطن خود كبي (آلوده نموده كبي بولاشدرمش سين ديمكدر
بشوي) باء تأكيد ايله امرحاضرمفرد ييقه ديمكـدر (محصول بيت)
چونكه بوايكي بيت خالده ايرشدي بيك درهم فرزدقه ارسال ايلدي
وخبرويرديكه بودرهملر ايله شول معني يي كه باطنكدن كورمش سـين
وظاهريكي انكله بولاشـدرمش سين ييقه يعني باطنكدن مشاهده
ايتـديكك حدث كه انكله ظاهرك ملوث اولمش بواقچه لر ايله ييقه
(قطعه) عجب مدار زممدوح اگر كند احسان * بجاي مادح خود گرچه
نيك وبدگويد * (عجب مدار تعجب ايله ديمكدر (بجاي مادح خود
لاميه‌لردر (با حرف صله (جاي مقحم (گرچه اگرچه ديمكدر
(محصول بيت) ممـدوحدن تعجب ايله اگر كندي مدح ايديجيسنه
احسان ايدرسه اگرچه نيـك وبدده سويلرسه يعني كرك اعلا كرك بد
سويلسون ممدوحك مادحه احساني محل تعجب دكلدر * ز بحرجود
كند رشحه‌ٔ روان كه بدان * زلوح خاطرا وحرف ذم خودشويد *

بحر

بحر جود یانیه برشعر صبرتی مناسنه (یا حرف وحدت همزه حرف توصلدر (روان آقیجی معناسنه در (بدان یان دیمکدر یا حرف مصاحبت (لوح خاطر مجازا یانیه (لو یه اضافت لامیه او ضمیر مادحه راجعدر حرف نم خود یانیه ولامیه (شوید فعل مضارع مفرد غائب شو یدن دن یاقشمقدن مقدما یالن اولندی یقر دیمکدر (محصول بیت) جود وسخا بحرندن برصیبرتی روان اولور که انکله مادحک خاطری لوحندن کندی ذمی یقر یعنی مادحه احساندن تعجب ایله زیرا احسان سویی ایله قلبنده مضمر اولان ذمی تطهیر ایلر (عرض) بو قطعه بحر مجتث مخبوندر مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات اولور (مطایبه)

شاعری برفاضلی شعری خواند چون باتمام رسانید گفت این را در خلاجای گفته ام فرمود که والله راست می گوی از ین بوی آن می آید*

شاعری فاضلی شعری یاری وحدت برحرف صله (خواند واو سمیله فعل ماضی مفرد غائب اوقودی دیمکدر چون ادات تعلیل (باتماما با حرف صله اتمامه دیمکدر (رسانید فعل ماضی متعدی مفرد غائب ایرشدردی دیمکدر (این را ادات مفعول این شعره اشارتدر (در حرف ظرف (خلاجای کنیف دیمکدر (گفته ام ماضیدن قسمدر همزه حرف توصل میم ضمیر متکلم (فرمود فعل ماضی مفرد غائب بیوردی دیمکدر (که حرف بیاندر (راست صحیح دیمکدر (می گویی سویلرسین دیمکدر (بوی آن لامیه انک قوقوسی دیمکدر (می آید کلور (محصول ترکیب) برشاعر برفاضله برشعر اوقودی چونکه اتمامه ایرشدردی یعنی تمام ایلدی دیدی بونی کنیفده سویلشم فاضل بیور دیکه والله صحیح سویلرسن بوشعردن اول کنیف قوقوسی کلور (قطعه) سخنور مکوکوکه اشعار او *

ز بحر کدر یاصفا آمد ست* سخنور وصفی ترکیبی در شاعر معناسنه مکو نهی حاضر مفرد دیمه دیمکدر (کوکه اودن مخفف (که حرف بیان او مابعدنده کی کیه راجعدر (که کیم معناسنه اسمدر (اشعار اودن مقدم برکوید مقدر در اشعار اولامیه او ضمیری شاعر آخره راجعدر (بحر کدر مجازا بیانیه استفهامی متضمن یا حرف تردید (صفا کدره معطوف آمدست کلمشدر دیمکدر (محصول بیت) شاعر دیمه اول کیمسه یه که دیه انک شعری بحر کدر دنمیدر یاخود بحر صفادنمیدر

حاصلی فلانك شعری عجبا صفا آورمی یوخسه کدر آورمی دیو سؤال ایدن شاعره شاعر دیمه بونده بحر لفظنده توریه وار بحر دریا معناسنه اولدیغی صورتده کثرتده مستعمل اولور کدری چوق صفاسی چوق دیمکدر ویریلان معنا کبی یاخود بحر دیو اوزانه دیرلر بویله اولنجه بحر صفا سلبس معنی سنه بحر کدر ناموزون معناسنه کلور که شعری موزونمی یوخسه ناموزونمی دیمك اولور * زند صاحب ذوق را بر مشام * نسیمی که آن ازکجا آمد ست * زند فعل مضارع مفرد غائب اوره دیمکدر (صاحب ذوق بیانیه (را ادات تخصیص (بر حرف صله (مشام ککز دیمکدر (نسیمی یا حرف وحدت بر یل دیمکدر (که حرف رابط صفت (آن نسیمه اشارتدر ازکجا قندن دیمکدر (محصول بیت) صاحب ذوقك مشامنه بر روزکار اورر که اول قندن کلمشدر یعنی نه محلدن یعنی بحر صفا دنمی بحر کدر دنمی کلمشدر بیلور (عروض) بو قطعه بحر متقاربدندر که یالکز عروض وضربی مقصوردر که فعولن فعولن فعولن فعول اولور (مطایبه) شاعری پیش طبیب رفت وکفت چیزی در دل من کره شده است ووقت مرا ناخوش میدارد وازانجا فسرد کی بهمه اعضای من میرسد وموی بر اندام بر میخیزد طبیب مردی ظریف بود کفت بتازکی هیچ شعری کفته که هنوز بر کسی نخوانده باشی کفت آری کفت بخوان بخواند باز کفت بخوان بخواند کفت برخیز که نجات یافتی این شعر بود که در دل تو کره شده بود وخشکی آن بیرون سرایت میکرد چون زدل خود بیرون دادی خلاص یافتی *شاعری یا حرف وحدت (پیش طبیب لامیه طبیب قتنه دیمکدر (رفت فعل ماضی مفرد غائب کتدی دیمکدر (چیزی یا حرف وحدت برنسنه دیمکدر (در حرف ظرف (دل من لامیه (کره دوکم دیمکدر (شده ماضیدن قسمدر اولمش معناسنه (وقت مرا لامیه را ادات مفعول (ناخوش فنا معناسنه در (میدارد فعل حال مفرد غائب طوتر دیمکدر (ازانجا اول محلدن دیمکدر که مراد قلبدر (فسردکی یا حرف مصدر کاف هاء رسمیدن مبدل فسرده طوکمش دیمکدر بر وجه معناسنه (باحرف صله (اعضای من لامیه مجموع اعضام دیمکدر (بر حرف استعلا (اندام وجود دیمکدر (میخیزد فعل حال مفرد غائب قالقار

دیمکدر (مردی یاحرف وحدت (ظریف صفتی (بود ادات ماضی
ایدی دیمکدر (بتازکی یاحرف صله یاحرف مصدر کاف هادن مبدل
یکیجه دیمکدر (شعری یاحرف وحدت (کفتهٔ یاحرف خطاب همزه
حرف توسل کفته ماضیدن قسمدر سویلدکی دیمکدر (که حرف رابط
صفت (هنوز الآن دیمکدر (بر حرف صله (کسی یاحرف وحدت
(نخوانده یاشی اوقومامش اوله سین دیمکدر (آری ادات تصدیق اوت
دیمکدر (بخوان باء تأکید ایله فعل امر مفرد مخاطب اوقو دیمکدر
(بخواند باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد غائب اوقودی دیمکدر (برخیز
فعل امر مفرد مخاطب قالق دیمکدر (که حرف تعلیل (نجات خلاص
دیمکدر (یافتی فعل ماضی مفرد مخاطب بولدک دیمکدر (که حرف بیان
(دار حرف ظرف (دل تولامیه (شده بود اولمش ایدی دیمکدر
(خشکی آن لامیه خشکی یاء مصدریه ایله قورولق یبوست معناسنه
(آن شعره اشارتدر (بیرون طشره دیمکدر (سرایت کچمک معناسنه
مصدردر (میکردی ادات حکایه ایلرایدی دیمکدر (دل خود لامیه
بیرون دادی چیقاردک دیمکدر (یافتی سابق کبیدر (محصول ترکیب)
برشاعر طبیبه قتنه کتدی ودیدی برنسنه بنم کوکلمده عقده اولمشدر
یعنی قلبمده برشی دوررر و بنم وقتیمی ناخوش طوتار یعنی راحتسزایدر
واول محلدن یعنی قلبمدن برودت یعنی صوقلق بنم مجموع اعضامه
ایریشور وقیلم وجودمم اوزره قالقار یعنی تو یلرم اولیرر دیجه طبیب
برظریف آدم ایدی دیدی یکیجه هیچ برشعرسویلدکمی که آنی هنوز
اوقومامش اوله سین یعنی برشعرسویلدککه کیمسه یه اوقومدکمی شاعر
دیدی اوت یعنی سویلدم واوقومدم طبیب دیدی اوقو اوقودی بنه
دیدی اوقو اوقودی بنه دیدی اوقو اوقودی دیدی قالق زیرا نجات
بولدک بوشعر ایدی که سنک کوکلکده عقده اولمش ایدی واناک یبوستی
طشره سرایت ایلردی چونکه کوکلکدن چیقردک خلاص بولدک
(قطعه) چه شعرست این که چون نامش زدانا * بپرسی برزبانش
هرزه آید * که حرف رابط صفت (چون ادات تعلیل (نامش شین
ضمیری شعره راجعدر شعرک اسمی دیمکدر (دانا صفت مشبهه علیم
معناسنه (بپرسی نک مقدم مفعول به غیرصریحی (پرسی فعل مضارع

مفرد مخاطب سؤال ايلسن ديمكدر (بر حرف استعلا (ز پانش شين ضمير
دانايه راجعـدر (هرزه خلط ومزخرف ديمكدر (آيد فعل مضـارع
مفرد غائب كله ديمكدر (محصول بيت) شعردكلـدر بوكه چونكه
انك اسمني عالمدن سؤال ايده سين عالمك زباني اوزره هرزه كلـه يعني
مزخرف در ديه حاصلي اربابي اكا مزخرف ديديكي شعر شعردكلـدر
* وكر بر شربت بيمار خواني * تب محرق رود تب لرزه آيد *
(كر حرف شرط (بر حرف صله (شربت بيمار لاميه شربت بونده
علاج معناسنه در ياخود مطلقا صو ديمكدر كه طبيب روحانيلر صويه
اوفوررلر (خواني فعل مضارع مفرد مخـاطب واو رسميله اوقويه سين
ديمكدر (تب محرق طبيبلر قتنده حماي محرقه ديدكلري خستهلكدر
(رود فعل مضارع مفرد غائب كيدر ديمكدر يعني زائل اولور (تب لرزه
ستمه ديدكلري خستهلكدر (آيد فعل مضـارع مفرد غائب كلور
ديمكدر (محصول بيت) اكر خستهنك علاجنه ياخود صويه اول
شعري اوقويه سـين حماي محرقه كيدر دفع اولور ستمه كلور (شـارح
ستمه كورمش (عروض) بو قطعه بحر هزجدندر كه مسدس الاجزاء
يالكز عروض وضربي محذوف مفـاعيلن مفاعيلن فعولن اولور
(مطايبه) واعظي بر بالاي منبر شعري ازهر چه [illegible] وبي بي مزه تر
مي خواند و بترويج آرا كفت والله اين را در اثناي نماز كفته ام شنيدم
كه يكي از مجلسيان مي كفت شعري كه در نماز كفته شده است چنـين
بي مزه است نمازي را كه در وي اين شعر كفته شده باشد چه مزه بوده
باشد * واعظي يا حرف وحدت (بر حرف استعلا (بالا لفظي تأكيد ايدر
بالا يوي معناسنه در اما بويله يرلرده استعلا معنـاسنه در (منبر معروف
بونده كرسي ديمكدر (شعري يا حرف تنكـير (كوبي يا حرف حكايه
سويلر ايدي ديمكدر (بي مزه طادسز ديمكدر (تر ادات تفضـيل (مي
ادات حكايه (خواند فعـل ماضي مفرد غائب اوقوردي ديمكـدر
(بترويج ا حرف ظرف ترويج تفعيل بابندن مصدردر رواج ويرمك
معنـاسنه (آنرا را ادات مفعول آن شعره اشـارتدر (اين را را ادات
مفعول (در اثناي نماز نماز اراسنده ديمكدر (كفته ام سويلشم ديمكدر
(شنيدم فعـل ماضي متكلم وحده ايشتدم ديمكدر (كه حرف بيـان

يكي

(یکی بری دیمکدر (از مجلسیان الف نون ادات جمع یا حرف نسبت
مجلسلیلردن دیمکدر (شعری یا حرف وحدت (که حرف رابط صفت
(کفته شده اسم مفعولی سو یلنمشدر دیمکدر (چنین بونجلین دیمکدر
(نمازی یا حرف وحدت (را ادات تخصیص (در حرف ظرف (وی
نمازه راجعدر (کفته شده باشد سو یلنمش اوله دیمکدر (چه مزه
نه لذت (باشد فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر (محصول ترکیب)
بر واعظ منبر اوزره هر نسنه دنکه شعر سو یلر ایدی طاتسز اوقوردی
یعنی هر قنغی کونه اوقورسه لذتسز اوقوردی وانی ترویجده دیدی
والله بونی نماز اثناسنده سو یلمشمدر ایشتمدم که مجلسلیلردن بری
دیدی بو شعر که نمازده سو یلنمشدر و بونجلین طاتسزدر بر نماز که
انده بو شعر سو یلنمش اوله نه لذتی ونه حلاوتی اولور (قطعه)
کفتی که دوش کفته ام اندر نماز شب * شعری که قدر جملهٔ اشعار
از و شکست * کفتی فعل ماضی مفرد مخاطب دیدک دیمکدر (که
حرف بیان (دوش دون کیجه دیمکدر (کفته ام سو یلشم دیمکدر
(اندر ادات ظرف (نماز شب اخشام نمازی دیمکدر یا تهجد دیمکدر
زیرا اخشام نمازینه نماز شام یتسو نمازینه نماز خفتن صباح نمازینه
نماز بامداد اویله نمازینه نماز پیشین ایکندو نمازینه نماز دیکر دیرلر
(شعری یا حرف وحدت نوعیه (که حرف رابط صفت (قدر جملهٔ
اشعار لامیه لردر قدر مقدار وهر تبه معناسنه در (ز واز اودن مخففدر
(او ضمیری سو یلدیکی شعره راجعدر (شکست قریق دیمکدر
(محصول ترکیب) دیدک که دون کیجه اخشام نمازی ایچنده بر شعر
سو یلمشمکه جمله شعرلرک قدری اندن شکست اولدی یعنی جمله
شاعرلرک شعری انکله نقصان بولدی * آن شعر اکر زمنفذ سفل
آمدی فرود * زان یافتی نماز تو همچون وضو شکست * منفذ اسم
مکاندر چیقه جق یر دیمکدر دلکده مستعملدر (سفله اضافت بیانیه
الحق دلکدن دیمکدر که دبردن کنایتدر (آمدی یا حرف حکایه
(آمدی فرود چیقه ایدی دیمکدر (یافتی یا حرف حکایه بولور ایدی
دیمکدر (نماز تو لامیه (همچون ادات تشبیه (وضو واوک ضمیله
ابدست دیمکدر فتحیله ابدست صویی معناسنه در بونده اولکی

مراددر (محصول بيتي) اول شعر يعني جمله اشعاره تقدم ايتدرديكك شعر اكر دبردن چيقه ايدى نمازك كبي اول شعردن ايدستك دخي بوزولور دي حاصلي اغز كدن چيقديغي ايچون نمازك بوزلادي اشاغيدن چيقه ايدى ايدستك دخي بوزولوردى (عروض) بوقطعه بحر مضارع اخرب مكفوفدر كه مفعول فاعلات مفاعيل فاعلات اولور (منظومه) شاعرى خواند پرخلل غزلى * ليكن بحذف الف بود موصوف * شاعرى يا حرف وحدت (خواند واو رسميله فعل ماضى مفرد غائب اوقودى ديمكدر (پركثيردن عبارتدر (خلل نقصان معناسنه (غزلى يا حرف وحدت (كه حرف بيان (اين غزله اشارتدر (بحذف الف بيانيه با حرف مصاحبت (بود فعل مضارع مفرد غائب اولور ديمكدر بونده مجرد خبر معناسنه در (موصوف وصف اولنمش ديمكدر (محصول بيت) برشاعر پرخلل برغزل اوقودى كه بوحذف الف ايله موصوفدر ديو يعني بوغزلده اصلا الف يوقدر ديه برغزل پرخلل و پرنقصان اوقودى * كفتمش نيست صنعتى به ازآن * كه كنى حذف ازآن تمام حروف * كفتم فعل ماضى متكلم وحده (ش ضمير شاعره راجعدر اكا ديدم ديمكدر (نيست يوقدر ديمكدر (صنعتى يا حرف وحدت (آن مصراع ثانى مفهومنه اشارتدر (كه حرف رابط (كنى فعل مضارع مفرد مخاطب ايليه سين ديمكدر (حذف مفعوله (آن غزله اشارتدر (محصول بيت) اول شاعره ديدم اندن اعلا صنعت اولماز كه اول غزلدن تمام حروفى حذف ايليه سين يعني بالكليه غزلى حذف ايلمككدر اولىدر (عروض) بوقطعه بحر رمل مخبوندر كه فاعلاتن فعلاتن فعلات اولور (منظومه) دى همى خواندى بدعوى مطلعى * كين نه مطلع بلكه بحر كوهرست * دى دون ديمكدر (همى ادات حكايه (خواندى يا حرف خطاب اوقور ايدك ديمكدر (بدعوى با حرف مصاحبت (مطلعى يا حرف وحدت مطلع اصطلاحات شعردندر كه ابتدا كلن ايكى مصراعه ديرلر (كه حرف بيان (اين مطلعه اشارتدر (نه حرف نفى (بلكه ادات اضراب (بحر كوهر بيانيه (محصول بيت) دون دعوى ايله برمطلع اوقور ايدك كه بومطلع مطلع دكل بلكه كوهر بحريدر يعني جوهر

كبي برمطلعدر ديو بر مطلع اوقودك ايدي * كى سزديك بحر تنها
خواندش * زانكه هر مصراع بحرى ديكرست * كى چن ديمكدر
ادات استفهام (سزد فعل مضارع مفرد غائب لايق اولور ديمكدر
(تنها يالكز ديمكدر (خواند بونده مصدر معناسنه در زيرا سزد كه
مضارعدر اكا مقارندر ديمك معناسنه (شين ضمير مطلعه راجعدر
(زانكه اول سببدنكه ديمكدر (بحرى يا حرف وحدت (محصول بيت) نچن
لايق اولور اكا يالكز بر بحر ديمك يعنى لايق دكلدر زيرا اول سببدنكه
هر مصراعى بر غيرى بحردندر حاصلى بر بحردن دنيلمز بلكه هر
مصراعى بر بحردن دنيلور مراد ناهموزونلغن بياندر (عروض) بو
قطعه بحر رمل مسدس مقصوردر كه فاعلاتن فاعلاتن فاعلات
اولور (منظومه) كر نيارى خواند ونتوانى نوشتن باز وزن * زادۀ
طبعت برون افتد كه نظمش آورى * كر حرف شرط (نيارى فعل نفى
مستقبل مفرد مخاطب قادر اوله مزسين (خواند بونده مصدر
معناسنه در اوقومغه ديمكدر زيرا مضارعه مقارندر (نتوانى ده نيارى
كبيدر لفظا ومعنى (نوشتن مصدردر يازمق معناسنه (يا حرف ترديد
(وزن بونده وزن شعر كه افاعيل تفاعيل مراددر (زادۀ طبع لاميه
طبعك اولادى ديمكدر شعر معناسنه (تا ضمير خطاب (برون طشره
ديمكدر (افتد فعل مضارع دوشر ديمكدر (كه حرف بيان (نظمش
شين ضمير زادۀ طبعه راجعدر (آورى فعل مضارع مفرد مخاطب
كتورهسين ديمكدر (محصول بيت) اكر اوقومغه قادر اوله مز ايسك
ويازمغه قادر اوله مز ايسك ياخود زادۀ طبعك خارج دوشرسه كه
انى نظمه كتورهسين حاصلى اوقومغه يازمغه زادۀ طبعك موزون
كلامه قادر دكل ايسه شعر سويلمكه قدرتك يوغيسه * زين سه
خصلت كى توان در شاعرى عيب تو كرد * چون نيامد زان خلل در
منصب پيغمبرى * زين سه خصلت بو اوچ خصلتدن ديمكدر
(كى چن توان ممكندر ديمكدر (در حرف ظرف (شاعرى يا حرف
مصدر (عيب توسنى تعييب ديمكدر (كرد بونده مصدر معناسنه در
ايلمك ديمكدر (چون ادات تعليل (نيامد فعل نفى ماضى مفرد غائب
كلمدى ديمكدر (آن خصلته اشارتدر (خلل نقصان معناسنه (در حرف

صله (منصب پیغمبری بیانیه یا حرف مصدر (محصول بیت) بو اوج خصلتدن یعنی اوقومه دن و یازمه دن و شعر تعلیمه دن نیجه ممکندر یعنی شاعر اکده تعییب ایلمك چونکه بو اوج خصلتدن پیغمبرلك منصبنه خلل کلدی زیرا پیغمبر بمزی حق سبحانه قرآن عظیم الشانده النبی الامی دیو توصیف محل آخرده وما علمناه الشعر دیو شاعر یتی ذاتندن نفی ایلمشدر جامی بو کلامده استهزا مراد ایدر زیرا امیلك خصایص نبویه دندر واناك حقنده مدحدر سائره ذمدر شعرده عیبله بو یله در (عروض) بو قطعه بحر رمل مثمندر که فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات اولور * روضهٔ هفتم در دستان مرغان قافیه سنج سرابستان سخنوری وطوطیان غزل سرای شکرستان نظم کستری * هفتم یدنجی دیمکدر (در حرف ظرف (دستان حکایه دیمکدر (مرغانه اضافت لامیه مرغان الف نون ادات جمع مرغ میمك ضمیله قوش دیمکدر ما بعدینه اضافت موصوفك صفته در (قافیه سنج وصف ترکیبیدر حسب اللغه قافیه طارتیجی دیمکدر استعمالده قافیه لی کلام سویلیجی دیمکدر مسجع معناسنه (سرابستانه اضافت لامیه سرابستان ترکیب مزجیدر بستان سراده دیرلر بستان اوی دیمکدر ما بعدینه اضافت لامیه (سخنوری وصف ترکیبیدر شاعر معناسنه (یا حرف مصدر (واو عاطفه (طوطیان الف نون ادات جمع طوطی معروف غزل سرایه اضافت صفته در غزل سرا وصف ترکیبیدر غزل ایرلیجی معناسنه ما بعدینه اضافت لامیه (شکرستان ستان ادات کثرتدر شکرلك دیمکدر ما بعدینه اضافت بیانیه (نظم کسترده وصف ترکیبیدر نظم دوشیجی یا حرف مصدر ترتیب نظم ایلیجیلك دیمکدر خلاصه شاعرده مستعملدر (محصول ترکیب) یدنجی روضه شاعرلك سرابستاننك مسجع قوشلرینك حکایه سی وترتیب نظم ایلیجیلك شکرلکینك غزل ایرلیجی طوطیلرینك حکایه سی بیاننده در * شعر در عرف قدمای حکما کلامیست مؤلف از مقدمات مخیله یعنی از شان آن باشد که در خیال سامع اندازد معانی را که موجب اقبال باشد بر چیزی یا اعراض از چیزی خواه فی نفسه صادق باشد وخواه نی و خواه سامع اعتقاد صدق داشته باشد یا نی چنانکه کویند خمر لعلیست مذاب یا یاقوتیست

7. Cap.

سيال يا عسل چيز بست تلخ يا شورى كردهٔ زنبور * عرف بونده
اصطلاح معناسنه در (قدمايه اضافت لاميه قدما قديمك جمعيدر
اسكى ديمكدر (حكمايه اضافتده لاميه (كلامى يا حرف وحدت
(مؤلف اسم مفعولدر مركب معناسنه (مقدمات مقدمه نك جمعيدر
مقدمه بر مقدم ايله تاليه ديرلر (مخيله اسم مفعولدر تخيل اولنمش
معناسنه (شان آن لاميه آن شعره اشارتدر (باشد فعل مضارع مفرد
غائب اولور ديمكدر (كه حرف بيان (خيال خواس خمسهٔ باطنه دندر كه
مقدم دماغك بطن مؤخرنده در حس مشتركك خزينه داريدر
(سامعه اضافت لاميه (اندازد فعل مضارع مفرد غائب آته ديمكدر
(معانى معنانك جمعيدر (را ادات مفعول (موجب اقبال مفعولنه در
اقباله سبب ديمكدر (بر حرف صله (چيزى يا حرف وحدت
(يا اعراض يا ادات ترديد اعراض اقبالك ضديكه نفرت معناسنه
(خواه استرسه ديمكدر (فى نفسه ضميرى كلامه راجعدر او كلام نفسنده
ديمكدر (نى ادات سلب (داشته باشد طوتمش اولسون ديمكدر
(يا حرف ترديد (چنانكه انچنانكه ديمكدر (كويند فعل مضارع
جمع غائب ديرلر ديمكدر (خمر مبتدا شراب ديمكدر (لعليست خبرى
لعل بر قرمزى طاشدر جواهر انواعندن (يا حرف وحدت (مذاب
اسم مفعولدر افعال بابندن اريمش ديمكدر لعلك صفتى (يا حرف
ترديد (ياقوتى لعلى اوزره معطوف ياقوت دخى جواهر نوعندندر
بر قرمزى طاشدر ارابى فرق ايدر برى صافى برى طونقدر يا حرف
وحدت (سيال مبالغه وزنى اوزره اقيجى ديمكدر بو ايكى مثال موجب
اقبال سامعدر برى نوع ما صادق برى كاذب (يا حرف ترديد (عسل
بال ديمكدر (چيزى يا حرف وحدت (تلخ اجى ديمكدر (شور
بولانق (فى كردهٔ زنبور لاميه فى كرده قوصمق ديمكدر (زنبور آرى
ديمكدر بو ايكى مثال دخى موجب نفرت سامعدر برى كاذب برى صدقه
قريب بدر المفصلات فى المنطق (محصول تركيب) شعر عرف
قدماى حكماده مقدمات مخيله دن مركب بر كلامدر يعنى بر شبهه
موجب اقبال ياخود بر شيدن موجب نفرت اولان معانى يى سامعك
خيالنه القا اتمك شانندن اوله استرسه او كلام نفسنده صادق اولسون

استرسه اولمسون ویاسترسه سامع دوغری اعتقاد طوتمش اولسون یعنی ایتانسون استرسه اینانمسون انجلبین که دیرلر خمر اریتمش لعلدر یاخود خمر آجیجی یاقوتدر بو صورتده طبیعت شرابه میل ایدر اقبال ایدر نفسنده صادق اولمق لازم دکل و بال آجی برنسنه در یاخود بولانق آری قوصمه وقیدر بوصورتلرده نفس بالدن نفرت ایدر اشته حکمای متقدمینه کوره شعر بودر * و متأخرین حکما با آن وزن و قافیه را اعتبار کرده اند فاما در عرف جمهور جز وزن و قافیه در آن معتبر نیست پس شعر کلامی باشد موزون ومقفی وتخیل وعدم تخیل وصدق وعدم صدق را در آن اعتبار نی ولله در الشعر ما اعظم شانه وما ارفع مکانه ولیت شعری اية فضیلة اجل من الشعر وای سحر اجزل من هذا السحر * متأخرین حکما لامیه حکمانك متأخرلری دیمکدر (با آن با حرف مصاحبت آن مقدمات مخیله یه اشارتدر (وزن معروف افاعیل تفاعیل دیمکدر (قافیه بی اجمالا سابقده بیان ایلدك (را ادات مفعول (کرده اند ایشلرلر (فاما ادات استدراك (عرف جمهور لامیه (آن کلامه اشارتدر (معتبر افتعال بابندن اسم مفعولدر اعتبار اولنمش دیمکدر (نیست دکلدر معناسنه (پس ادات تفریع (کلامی یاحرف وحدت (باشد فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر (را ادات تخصیص (در حرف ظرف (آن کلامه اشارتدر (نی یوق دیمکدر (لله جار مع المجرور ظرف مستقر مقدم خبر (در دالك فتحی وراء مشدده ایله جزا معناسنه در (شعره اضافت لامیه یعنی شعرك جزاسی وعوضی الهه مخصوصدر مقام مدحده مستعملدر (ما اعظم فعل تعجب نه عجب عظیم اولدی دیمکدر (شان لفظا مرفوع فاعلی (ضمیر شعره راجعدر (ما ارفع ما اعظم کبی نه عجب رفیع اولدی دیمکدر (مکان فاعلی (ضمیر بنه شعره راجعدر (لیت حرف تمنی مأمول اولمیان شیئی طلبده مستعملدر (شعری یاء متکلم ایله تقدیرا مرفوع اسمی شعر بونده علم معناسنه در خبری محذوف حاصلا در یعنی نه اولیدی بنم علمم حاصل اولیدی یعنی کاشکی شعری بیلیدم (اية ای نك مؤنثی ادات استفهام ومبتدا (فضیلت مضاف الیهی (اجل اعظم معناسنه خبری (من اجله متعلق

الشعر

(الشعر مفعول غير صريحی (ای سابق ایه کبی (سحر مضاف الیهی
(اجزل خبری بوده اعظم معناسنه در (من هذا مفعول غیر صریحی
(السحر هذا نك مضاف الیهی (محصول ترکیب) حکمانك متأخری
مقدمات مخیله ایله وزن وقافیه یی اعتبار ایتمشلردر اما عرف جمهورده
وزن وقافیه نك غیری اول کلامده معتبر دکلدر بو یله اولنجه شعر
بر کلام اولور که موزون ومقفی اوله تخییل عدم تخییل وصدق عدم صدق
انده معتبر دکلدر بوندن صکره درجه سی عالی اولدیغین بیان ایدوب
بیورر که شعرك جزا وعوضی اللهه مخصوصدر نه عجب شعرك شانی
عظیم اولدی ونه عجب مکان ومرتبه سی رفیع اولدی نه اولیدی
بنم شعرم اولیدی قنغی فضیلت شعردن اعظمدر یعنی بیوکدر وقنغی
سحر بو سحردن اجزلدر زیرا شعره سحر حلال اطلاق اولنور حاصلی
نه بر فضیلت شعردن افضلدر ونه بر سحر شعردن اجزلدر (مثنوی)
هیچ شاهد چو سخن موزون نیست * سر خوبی زخطش بیرون
نیست * شاهد محبوب دیمکدر (چو ادات تشبیه (سر خوبی لامیه
یا حرف مصدر (سر رانك تشدیدیله در علامت معناسنه کوزللك
علامتی دیمکدر (شین ضمیری سخنه راجعدر (محصول بیت) هیچ
سخن کبی موزون محبوب یوقدر کوزللك سری خطندن طشره
دکلدر * صبر ازو صعب وتسلی مشکل * خاصه وقتی که پی بردن دل *
ازو اراودن مخففدر او ضمیر سخنه راجعدر (صعب کوچ دیمکدر
(تسلی اکلنمك معناسنه در (مشکل معروف (خاصه علی الخصوص
دیمکدر (وقتی یا حرف وحدت (که حرف رابط صفت (پی ادات
تعلیل (بردن مصدردر المق معناسنه (محصول بیت) سخن بر محبوبدر که
اندن صبر کوچ وتسلی مشکل علی الخصوص بر وقت که کوکل
المق ایچون یعنی عاشقانه کوکل المق ایچون اوقنه هیچ تحمل اولنمز
* نکند ازوزن ببر خلعت ناز * کند از قافیه دامانش طراز * کند
فعل مضارع مفرد غائب ایلر دیمکدر (ببر لفظنه مربوطدر ببر
کند کیر دیمکدر لبس معناسنه (ببر با حرف صله (خلعت ناز
بیانیه (دامانش شین ضمیر سخنه راجعدر (طراز علم معناسنه که
بعض دیبا واطلسدن اوموزلرینه وسائر یرلرینه زینت یا علامت

ایچون دیمکدکلری شبدر بونده دامان مناسبتیله شاطر آنکی دیدکلری شبدر (محصول بیت) ورزن دن ناز خلعتی کبر یعنی سخن بر محبوب بی بدلدر که ورزنی نازمشابه سنده قافیه دن سخنک آنکی طراز ایلر یعنی آنکی مزین اولور * باخلخال ردیف آراید * * برجبین خال خیال افزاید * پاپاق دیمکدر (بخلخال ردیف بیانیه باحرف مصاحبت (خلخال عرب وعجم خاتونلری ایاقلرینه طاقدقلری حلیدر ردیف مقدما بیان اولندی ردیف خلخالی ایله دیمکدر (آراید فعل مضارع مفرد غائب بزه یه دیمکدر (بر حرف استعلا (جبین آلین دیمکدر ناصیه معناسنه (خال خیال مجازا بیانیه خال بك دیمکدر خیال بونده معانی دقیقدن عبارتدر (افزاید فعل مضارع مفرد غائب آرتیره دیمکدر بوفعللرك فاعللری سخنه راجعدر (محصول بیت) ایاغنی ردیف خلخالی ایله بزه یه ناصیه سی اوزره خیال کبی اولان خالنی آرتیره یعنی سخن محبوبی ردیف خلخالی ایله قدمن مزین ایلیه وخیال خالنی زیاده ایلیه بویله رعنا اوله * رخ زتشبیه دهد جلوه چوماه * ببرد عقل صد افتاده راه * رخ مبتدا یکاق دیمکدر (تشبیه بکزتمك دیمکدر اصطلاحاتی مخصوصا برفندر (دهد فعل مضارع ویره دیمکدر (چو ادات تشبیه (ماه آی دیمکدر قمر معناسنه اشته تشبیه چوماه کبیدر درون عاشقه ضیا وفرح ویرمده محبوبی ماهه تشبیه ایلمش (ببرد باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد غائب آلور دیمکدر (عقل صد افتاده لامیه افتاده دوشمش دیمکدر (زراه مفعول به غیر صریحی (محصول بیت) یکاق تشبیه جلوه ویرو ماه کبی یعنی سخنك رویی تشبیهات واستعاراتدن ناشی آی کبی جلوه ایلیه یوز قدر یولدن دوشمشك عقلنی آلور حاصلی عشاقك عقلنی پراکنده وپریشان وبی شعور ایلر * مو بتجنیس زهم بشکافد * خالی از فرق دوکیسو بافد * مو قیل دیمکدر (بتجنیس با حرف مصاحبت تجنیس تفعیل بابندن مصدر در اصطلاح شعرده جمیع حروفی یا اکثر حروفی مطابق اولان کلماته دیرلر بوده برقاچ نوعدر تام وناقص وزائد ومرکب ومکرر ومطرف وخط مثلا اخشام معناسنه اولان شام ایله ولایت علمی اولان شام ودال مضمومه ایله درد ایله دال مفتوحه ایله درد وخامه ایله خام

وغمخوار

وغمخوار ایله غم خوار وآزار ایله زار وخاری ایله داری وبشر ایله پسر کبی (زهم بری برندند دیمکدر (بشکافد باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد غائب یارار یعنی آییرر دیمکدر (خالی بوش معناسنه (فرق معلوم (کیسو صاج بولکی دیمکدر (بافد فعل مضارع مفرد غائب اورر دیمکدر (محصول بیت) تجنیس ایله قبلی بری برندن آییرر فرقدن خالی ایکی بولك صاج اورر حاصلی قیلی فرق دکل بیك یرار فرق وتمیز اولماز ایکی بولك صاج اورر که خیال کبی * لب زترصیع کهر ریز کند * * زلف مشکین کهر آویز کند * ترصیع اصطلاح شعراده مصرعینك کلمه‌لری بر برینه وزن ومقدارده معادل اولمقدر (کهر ریز وصف ترکیبیدر کهر دوکیجی دیمکدر (کند اورر دیمکدر (زلف مشکین موصوفك صفتنه‌در (بعض نسخه‌ده جعد مشکین واقعدر معنی بردر مشکین یا حرف نسبت نون حرف تأکید مشکلی دیمکدر (کهرآویز وصف ترکیبیدر کهر آصیجی دیمکدر (محصول بیت) لب ترصیعدن جوهر دوکیجی یعنی صاچیجی اولور زلف مشکین ده کوهر آصیجی اولور حاصلی لبندن کوهرلر دوکر زلفنه جواهر تعلیق ایلر * چشم از ایهام کند چشمك زن * فتنه در انجمن وهم فکن * ایهام ایکی معنایه محتمل اولان لفظه یا کلامه دیرلر (چشمك کوزلك معناسنه در (چشمك زن وصف ترکیبی در کوزلك اوریجی دیمکدر (فتنه فکنك مفعول صریحی (انجمن جمعیت معناسنه در (وهم مؤخر دماغك بطن اولنده در مقدمات باطله ترکیب ایلر (وهم فکن وصف ترکیبیدر فتنه براقیجی دیمکدر (محصول بیت) صنعت ایهامدن وهم جمعیته فتنه براقیجی اولان چشم سخنه کوزلك ایلر یعنی بیار * بر سر چهره نهد زلف مجاز * شود از پرده حقیقت پرداز * بر حرف استعلا (سر بونده تأکید در (نهد فعل مضارع مفرد غائب قور دیمکدر (زلف مجاز بیانیه مجاز حقیقتدن عدوله دیرلر که رسالات استعاراتده مصرحدر (شود فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر (پرده معروف (حقیقت ده معروف (حقیقت پرداز وصف ترکیبی در حقیقته صورت وزینت وریجی دیمکدر (محصول بیت) چهرهٔ سخن اوزره مجاز زلفنی قویه یعنی مجازات ایله حقیقت وجهنی ستر ایلیه

وپرده دن حقیقته صورت ویریجی اوله یعنی پردهٔ مجاز دن بنه حقیقت نمایان اوله بومثنوی مؤلف مرحومك سبحة الابرار نام كتاب منظومنده درکه هر بر بیت دلفریبنده صنایعات غریب و بدیع مالا مالدر اولا شعری استعارهٔ مصرحه طریقیله برمحبوب بی همتاب تشبیه ایدوب بنه مشبه اولان شعری مراد ایلمش ومشبه بهه ملایم اولان حالاتی مشبهده اولان احواله تشبیه ایلمش اولا محبوبلرده اولان نازی خلعته تشبیه ایلمش دائما معنی ناز وادادن منفك اولمدقلری چون شعرك وزننی دخی اول خلعت نازه مانند قیلمش محبوبلر دامان ثوبی مزین ایتمکیله طراوت بخش اولدقلری کبی شعرك قافیه سنی اکا بکزتمش کذلك خلخال ایله مزین اولدقلری حالی شعرك ردیفلری اولانه مشابه قیلمش وبنه جبینده نقطهٔ موهومه کبی اولان خالی شعرك خیالات دقیقه سنه بکزتمش صنایع بدیعیهٔ شعریه اولان تشبیهی محبوبك رخنه تشبیه ایلمش آی کبی اولمدیده کلام تجنسی قبیلی یاره یاره جزء لایتجزی مرتبه سنه کتوروب انی خیال کبی ایکی صاچ اورمکه تشبیه ایلمش ترصیع حقیقته ملایم اولان دوکلك واصلغی ذکر ایله سیله مکنیه اجرا ایلمش ایهام طرفینه شامل اولدیغندن کوزلکه مماثل قیلمش زلف محبوبلرك اکثر وجهنی اورتمه ده چهره یی حقیقته زلفی مجازه مشابه ایتمش وبنه حقیقت مراد اولمق ایله کنایه یی مراد ایلمش تدبر ان کنت من اولی الابصار والا تکون من اهل الادبار * وآنکه حضرت حق سبحانه وتعالی کلام معجز طراز قرآنرا بماء تنفی وماهو بقول شاعر از آلایش تهمت شعر مطهر ساخته وعلم بلاغت موردش را ازحضیض تدنس بل هو شاعر باوج تقدس وما علمناه الشعر وماینبغی له افراخته نه اثبات این معنی راست که شعر فی حدذاته امری مذموم است وشاعر بسبب ایراد کلام منظوم معاتب وملوم بلکه بنابرانست که قاصران نظم قرآنرا مستند بسلیقهٔ شعر ندانزند ومعاندان متصدی تعدی بازاصلی الله علیه وسلم از زمرهٔ شعرا نشمارند واین واضح ترین دلیلست بررفعت مقام شعر شعرا وعلو منزلت سحر آفرینان شعرارا * (وانکه اندن صکره دیمکدر (کلام معجز طراز قرآنرا) راادات مفعول اضافت موصوفك صفتـه ولامیه معجز طراز وصف ترکیبی در قرآنك

معجزه

معجزه ایله معنون اولان کلامنی دیمکدر (بمانی باحرف مصاحبت
اضافت بیانیه نفیت مابعدنده کی آیته اضافتی لامیه (وماهو بقول شاعر)
آیتنك نفی ایچون اولان ماسیله دیمکدر ما حرف نفی هو مبتدا قرأنه راجع
بقول شاعر خبری قرأن شاعر قولیدر اولمدی دیمکدر (الایش بولاشق
معناسنه اسم مصدردر (تهمته اضافت فاعلنه در تهمتك شعره
مفعولنه در (مطهر اسم مفعولدر پاك معناسنه (ساخته ماضیدن قسمدر
دوزمش معناسنه بونده ایلمش دیمکدر (علم بلاغت بیانیه علم عینك
ولامك فتحه لریله صنجاق معناسنه وعلامت معناسنه در (بلاغت تبلیغ
معناسنه در (فصاحت کلامده تفنن معناسنه در (بلاغت مورد ترکیب
مزجیدر مورد اسم مکان ورود محلی دیمکدر (شین ضمیر قرأنه راجعدر
راادات مفعول قرأنك مورد بلاغت اولان صنجاغنی یاعلامتنی یعنی
فصاحت وبلاغت محلی اولان علمنی یا تبلیغ احکامك محل ورودی
اولان علمنی که مراد حضرت رسولدر زیرا علم الهدی وعلم الایمان
وعلم الیقین دیو حضرت رسول اللهه اطلاق ایدرلر که علمدن مراد
افندیمز اولمش اولور (حضیض الجق دیمکدر (اصل حضیض دیو
شمسك فلکی که سماء رابعدرانده اولان کندی فلکینك فلك شمسك
سطحنه مماس اولمیان جزئنه دیرلر مثلا دائرهٔ اول فلك رابعدر
ایچنده اولان دائره که منطقه سی منطقه سنه مطابق دکل شمسك
انده اولوب دوران ایتدیکی فلکدر که برطرفی مماس برطرفی غیر مماس
مماسنه اوج غیر مماسنه حضیض دیرلر که شمس آلتی آی مماس
طرفنده بولنمغله حرارت غالب اولور علی العکس برودت بونده حضیض
اسفلدن عبارت اولور (تدنسه اضافت لامیه تدنس تفعل بابندن
مصدردر کیرلنمك معناسنه (بل هو شاعر قولنه اضافتی لامیه (بل ادات
اضراب هو مبتدا نبی امی یه راجعدر شاعر خبری کفارك نبی دکل بلکه
او محمد شاعردر دیو افترالری دنسی الحقلغندن دیمکدر (باوج تقدس
باحرف صله اضافت بیانیه اوج بالاده تفصیل اولندیغی اوزره
حضیضك مقابلی محل اعلا دیمکدر تقدس پاکلك (وماعلمناه الشعر
وماینبغی له) قولنه اضافتی لامیه (ما حرف نفی (علمنا تفعیل بابندن
فعل ماضی متکلم مع الغیر بونده نون جمع تعظیم ایچوندر بزعظیم الشان

تعليم ايلمدك ديمكدر ضمير مفعول صريحى حضرت محمده راجعدر
الشعر مفعول ثانيسى (ما ينه حرف نفى (ينبغى فعل مضارع مفرد مذكر
غائب فاعلى تعلمه شعره راجعدر (له ينبغى يه متعلق ضمير حضرت
محمده راجعدر ومحمد ايچون شعر لايق اولمز ديمكدر حاصلى بن عظيم
الشان الكا شعر تعليم ايلمدم وشعر اكا لايق دكلدر ديو وسيله پاكلك
اوجنه ديمكدر (افراخته ماضيدن قصمدر ولازمله متعدى بينده
مشتركدر بونده متعدى در يوجلمش ديمكدر (نه حرف نفى (اثبات
اين معنى) مصدرك مفعولنه اضافتى در (را ادات تعليل (سين وتا
ادات خبر بو معنى يى اثبات ايچون د كلدر معنى دن مراد كلام آتيدر
(كه حرف رابط (فى حد ذاته كندى حد ذاتنده ديمكدر حد
ماهيتدن عبارتدر (امرى يا حرف وحدت (مذموم صفتى (بسبب ايراد
كلام منظوم) لاميه وبيانيه وموصوفك صفته اضافتلريدر
يا حرف مصاحبت منظوم اولان كلامى ايراد ايدوب كتورمك سببيله
معاتب) مفاعله بابندن اسم مفعولدر عتاب اولنمغه مستحق ديمكدر
ملوم ده) اسم مفعولدر لوم اولنمغه مستحق ديمكدر (بلكه ادات اضراب
بنابرانست) اكامبنى در كه ديمكدر (نظم قرآن لاميه (را ادات مفعول
مستند) افتعال بابندن اسم فاعلدر اصل لغتده طيانيجى ديمكدر اما
اصطلاحده برشئ شئ آخره اثبات ايتمكه ديرلر (بسليقهٔ شعر
يا حرف صله اضافت بيانيه (سليقه طبيعت ديمكدر طبيعت شعريه يه
استناد ايديجى ديمكدر (نمارند فعل نفى مستقبل جمع غائب طوتميه لر
ديمكدر (معاندان الف نون ادات جمع عناد ايديجيلر ديمكدر مابعدينه
اضافت صفته دور (متصدى ايلرو كليجى يعنى اقدام ايديجى ديمكدر
تحدى) تفعل بابندن مصدر در خصمه حدينى بيلدرمك ايچون
دعوته ديرلر (بان ادات فاعلدر بجى معناسنه تحدى ايديجى ديمكدر كه
مراد جناب اشرف موجودات وسيد مخلوقاتدر (را ادات مفعول
زمرهٔ شعرا) بيانيه زمره بلوك وطائفه معناسنه در (نشمارند فعل نفى
مستقبل جمع غائب صايميه لر ديمكدر (اين بومذكور كلامه اشارتدر
واضح) آشكاره معناسنه مصدر در (تر ادات تفضيل يا ادات نسبت
نون حرف تأكيد (دليلى يا حرف تنكير سين وتا ادات خبر (بر حرف صله

رفعت) بوجهلك معناسنه مصدردر (مقامه اضافت فاعلنه‌در
مقامك (شعره لاميه (شعرا شاعرك جمعيدر (علو مصدر در عاليلك
معناسنه (منزلته اضافت فاعلنه‌در منزلتك (سحر آفرينانه لاميه
سحر آفرينان الف نون ادات جمع سحر آفرين وصف تركيبيدر
وشاعر ممتازلردن عبارتدر (شعرآرايه اضافت صفتنه‌در شعرآراده
وصف تركيبي در شعره زينت ويريجي ديمكدر (محصول تركيب)
اندن صكره حق سبحانه وتعالى قرآنك معجزه ايله معنون اولان كلامنى
وماهو بقول شاعر كلام معجز اثرينك نفي ماسيله يعني قرآن شاعر سوزي
دكلدر ديمكله شعر تهمتى بولاشغندن پاك ايلمشدر وقرآنك تبليغى محلى
اولان يا فصاحت وبلاغتك مورد وكانى اولان صنجاغى يا علامتى كه
حضرت محمد صلى الله تعالى عليه وسلم كفارك بل هو شاعر ديدكلرى
مفهوملك تدنسى حضيضندن يعني بلكه شاعردر ديو افك وافترالرندن
حاشا ثم حاشا نوع غبار تدنس مشاهده اولمقلق ايچقلغندن (وما علمناه
الشعر وماينبغى له) نظم دلاراسى پاكلكى مرتبه عالبسنه بوجلتمشدر
يعني بن عظيم الشان حبيبمه شعر تعليم ايتمدم وشعر اكا لايق دكلدر ديو
بيورمسيله اوج تقدسه يوجلتمشدر حاصلى افك كفارى تزييف وابطال
ايلمشدر معناى آتى بى اثبات ايچون دكلدر يعني حق جل وعلانك
وماهو بقول شاعر (وما علمناه الشعر وماينبغى له) قول شريفلرى بونى
اثبات ايچون دكلدر كه شعر احد ذاتنده مذموم وشاعر كلام منظوم
ايرادى سببيله معاتب وملوم اوله بويله دكلدر بلكه بو كلام شريفلر
اكا مبنيدر كه عقلى قاصر اولنلر نظم قرآنى طبيعت شعره مستند طوتيه‌لر
يعني شعر ظن ايتميه‌لر ومقدم اولان عناد جيلر خصمى الزامه دعوت
ايديجى فخر عالمى شعرا زمره سندن تعداد ايتميه‌لر وبو كلام زياده
آشكاره دليلدر شعرانك شعر ينك مقامى عاليلكنه وشعر تزيين ايديجى
سحر آفرينلرك منزلت وقدرينك رفعتنه وبو جه لكنه (قطعه)
* پايهٔ شعر بين كه چون زنبى * نفى نعت پيمبرى كردند * (پايهٔ شعر لاميه
شعرك پايه سى ديمكدر پايه مرتبه معناسنه (بين امر حاضر مفرد كور
ديمكدر (كه حرف بيان (چون ادات تعليل (نفى نعت مصدرك
مفعولنه (نعت پيمبرى لاميه يا حرف نسبت پيمبرده وجوه اربعه جائزدر

پیغامبر پیغمبر پیامبر پیمبر رسول معناسنه در (کردند فعل ماضی جمع غائب
ایلدیلر دیمکدر (محصول بیت) شعرك مرتبه سنی کوزکه چونکه نبی
صلی الله علیه وسلمدن پیغمبرلك نعتنی کافرلر نفی ایلدیلر حاصلی پیغمبر
دکلسین دیدیلر * بهر تصحیح نسبت قرآن * تهمت او بشاعری کردند *
بهر) ادات تعلیل (تصحیح نسبت قرآن) مصدرك مفعولنه ولامیه تصحیح
تفعیل بابندن مصدردر صحیح فعلی معناسنه قرآنك نسبتنی تصحیح ایچون
دیمکدر (تهمت او) مصدرك مفعولیدر او ضمیری نبی صلی الله علیه
وسلمه راجعدر (بشاعری) با حرف مصاحبت یا حرف مصدر
(محصول بیت) قرآن نسبتنی تصحیح ایچون انی شاعرلك ایله تهمت
ایلدیلر قرآنی تشبیهه ایدن اقرب شی بولمدقلرندن ناشی (عروض)
بو قطعه بحر خفیفدندر که فاعلاتن مفاعلن فعلاتدر (شعر بر چند
قسمست چون قصیده وغزل ومثنوی وقطعه ورباعی وشعرا در ممارست
اینها متفاوت بعضی متفننین اند که بر جمیع این اقسام شعر کفته اند
و بعضی ازان قبیل اند که میل ایشان ببعضی ازین اقسام بیشتر بوده
است چون متقدمان که اهتمام ایشان بقصاید بوده است در مدایح
ومواعظ وغیران واهتمام بعضی بمثنوی * بر حرف استعلا (چند قسمست
برقاج قسمدر دیمکدر (چون ادات تشبیه (قصیده اون ایکی بیتی
تجاوز ایلیوب مناجات باری یی مشتمل یا نعت رسولی مشعر یاهر کارك
وصفنی حاوی اولان ابیاته دیرلر (غزل بش و بشدن زیاده اولوب
می ومحبوبه متعلق کلامی جامع اولان سخنه دیرلر (مثنوی بیتنده
عدد واوصاف شرط اولمیه رق هرنه کونه اولورسه اولسون اما هر
ایکی مصراعی مقفی اولوب هر بیتك قافیه سی آخر اولان اسلوبه دیرلر
(قطعه) بشدن ناقص اولانه دیرلر (رباعی بالاده تفصیل اولنان
وزن مخصوص اوزره اولان ایکی بیته دیرلر (ممارست مفاعله بابندن
مصدردر مهارت معناسنه (متفاوت تفاعل بابندن اسم فاعلدر بری
برندن فرقلی معناسنه (متفنن تفعل بابندن اسم فاعلدر هر نوعی
وهر فنی بیلیجی دیمکدر (اند ادات جمع خبر (که حرف بیان بر حرف
ظرف (جمیع این اقسام) لامیه بو قسملرك جمیعسنده دیمکدر
کفته اند) سویلشلردر (قبیل نوع معناسنه (میل ایشان لامیه

بعضی ازین اقسام) بو قسملردن بعضیسنه (بیشتر زیاده رك (بوده است اولمشدر (چون ادات تشبیه (متقدمان سلف دیمکدر (که حرف تعلیل (اهتمام ایشان لامیه (اهتمام افتعال بابندن مصدر در صرف همت معناسنه انلرك صرف همتلری (بقصاید با حرف صله قصاید قصیده نك جمیدر (بوده است اولمشدر دیمکدر (در حرف ظرف (مدایح مدیحه نك جمیدر (مواعظ موعظه نك جمعی بمثنوی با حرف صله (محصول ترکیب) شعر برقاچ قسمدر قصیده وغزل ومثنوی وقطعه ورباعی کبی وشاعرلر بونلرك یعنی بو قسملرك مهارت شده بری برندن فرقلری واردر بعضی متفننلردر که بو قسملرك جمیسنده شعر سویلمشلردر وبعضیسی اول قبیلدندر که انلرك میلی بو قسملرك بعضیسنه زیاده واقع اولمشدر متقدمان کبی که انلرك اهتمامی قصیده لره اولمشدر مدایح ومواعظ والك غیری مناجات کبی شعرلر سویلمشلردر وبعضیسنك اهتمامی مثنوی یه اولمشدر * بخلاف متأخران که ایشان اکثر بر طریق غزل واقع شده است وعدد این طائفه از حد وحصر بیرونست وذکر تفاصیل شان از قاعدهٔ احاطه متجاوز لاجرم بر ذکر چندی از مشاهیر ایشان اقتصار کرده می شود * بخلاف متأخران لامیه با حرف صله متأخرلرك خلافنه دیمکدر (که حرف تعلیل (ایشان ضمیر جمع غائب انلر دیمکدر (بر حرف استعلا (طریق غزل بیانیه (شده ماضیدن قسمدر اولمش معناسنه (عدد این طائفه لامیه بو طائفه نك عددی دیمکدر (حد نهایت (حصر فلان قدر دیمکدر (ذکر تفاصیل شان مصدرك مفعولنه ولامیه تفاصیل تفصیلك جمیدر شان ضمیر جمع شعرایه راجعدر شعرانك تفصیللرینی ذکر دیمکدر (قاعدهٔ احاطه بیانیه احاطه قاپلامق معناسنه (متجاوز تفاعل بابندن اسم فاعلدر کچیجی معناسنه (لاجرم بالضروری دیمکدر (بر ذکر چندی برقاچنی ذکر اوزره دیمکدر (مشاهیر ایشان لامیه مشاهیر مشهورك جمیدر انلرك مشهورلرندن دیمکدر (اقتصار افتعال بابندن مصدر در قصالتمق معناسنه (کرده می شود ایلمش اولور دیمکدر (محصول ترکیب) شعرانك بعضیسی متفنن ومتقدمین اکثری قصایدده ماهر وبعضیسی مثنویده ممتازاما متأخرین بوکا

مخـالفدر که انلرك اکثری غزل طریقی اوزره واقع اولمشدر و بو شعرا
طائفه سنك عددی جد وحصردن بیروندر وانلرك تفصیـلا ذکری
ذکر قاعده احاطه دن متجـاوزدر لاجرم انلرك مشهورلرندن برقاچنی
ذکر اوزره اقتصار اولمش اولور * رودکی رحمه الله ازماوراء النهرست
وازمادر نابینـا زاده است اما چنـان ذکی وتیز فهم بوده است که
درهشت سالکی قرآنرا بتمـام حفظ کرد وقرائت بیـاموخت وشعر
کفتن کرفت وبواسطهٔ حسن صوت درمطربی افتاد وعود بیاموخت
ودرآن ماهر شد ونصر ابن احمـد سامانی او را تربیت کرد کویند
اورا دویست غلام بود وچهارصد شتر درزیر رخت وبار می رفت
وبعد ازوی هیچ شـاعر را این مکنت نبوده واشعـار وی العهدة
علی الراوی صـدد فتر برآمده است ودرشرح یمینی مذکورست که
اشعار وی هزار هزار وسه صد بیت بوده است وازسخنـان ویست
درصفت شراب * رودکی یا حرف نسبت کاف هاء رسمیدن مبـدل
روده بغرصقـدن مصنوع اولان ساز کریشنه دیرلر شـاعر عود
دیدکلری سـازی چالدیغندن رودکی تلقیب اولنمشدر بومعنی جمیـع
لغتلرك رود لفظنه ویردکلری معنـایه کوره در اما لغت غریبه دندر که
رود اوغل معنـاسنه دن کاف حرف تصغیر یا حرف نسبت اولمجق
دیمکدر صبغرسنده شعر سویلدیکندن رودکی دینلمشدر (ماوراء النهر
بخارا وخراسان جیحون سیحونی محیط براقلیمك آدیدر (مادر انا دیمکدر
والده معناسنه (نابینـا کور دیمکدر اعمی معناسنه (زاده ماضیـدن
قسمدر طوغمش معناسنه (چنان انجلاین دیمکدر (ذکی عاقل معناسنه در
(تیز فهم عطف تفسـیری شکلیدر ووصف ترکیبیدر کسکین
یاخود چابك اکلیجی معناسنه (بوده ماضیدن قسمدر اولمش دیمکـدر
(که حرف تعلیـل (هشت سالکی یا حرف مصـدر کاف هاء
رسمیـدن مبدل وهاء رسمی ادات مقـدار (هشت سکز دیمکـدر
سکز یاشنده دیمك اولور (قرآن را ادات مفعول (بتمام با حرف مصاحبت
تمامیله (کرد فعـل ماضی مفردلیدی دیمکدر (قرائت اصطلاحات
قراده عشره وسبعه تقریدیله وقومغه دیرلر (بیاموخت باء تأکید ایله
فعل ماضی مفرد غائب اوکرندی دیمکدر (کفتن کرفت ماضی مرکبدر

سو يلمكه باشلدى ديمكدر (بواسطهٔ حسن صوت لامیه ومصدرك فاعلنه اضافتيدر (با حرف مصاحبت سببيتى متضمن (در حرف صله (مطربى يا حرف مصدر مطرب چالغى چالانه ديرلر مطر بلغه ديمكدر (افتاده فعل ماضى مفرد غائب دوشدى يعنى ميل ايلدى ديمكدر (عود عجمانى برسازدر كه طنبوره مشابه لكن تكنه سى كبيرا ولور بوديارلرده متروكدر (بياموخت سابق كبى (در حرف ظرف (آن عوده اشارتدر (ماهر استاد ديمكدر (شد فعل ماضى مفرد غائب اولدى ديمكدر (نصر بن احمد برپادشاهك اسميدر (سامانى يا حرف نسبت سامان بردولتك اسميدر كه طقوز نفردر يوز بيلدن متجاوز سلطنتلرى واردر محمود سبكتكين بونلره غالب اولمشدر اولرى عادلدر بو نصر آنك اوغليدر ماوراء النهرده ايديلر (اوضمير رودكى يه راجعدر (را ادات مفعول (تربيت بسلمك معناسنه در (تربيت كرد بسلدى ديمكدر. (كويند فعل مضارع جمع غائب نقل ايدرلر ديمكدر (او رودكى يه راجعدر (را ادات تخصيص انك ديمكدر (دويست ايكيوز ديمكدر. (غلام كوله معناسنه (بود ادات ماضى واراايدى ديمكدر (چهارصد درتيوز ديمكدر (شتر دوه ديمكدر (در حرف ظرف (زير رخت بيانيه رخت التنده ديمكدر (رخت متاع ديمكدر (بار رخته معطوف يوك التنده ديمكدر (اويه اضافت لاميه (مى ادات حكايه (رفت فعل ماضى مفرد غائب كيدر ايدى ديمكدر (بعد از وى رودكى دن صكره ديمكدر (شاعررا را ادات تخصيص يا خود حرف صله برشاعرك يا برشاعره ديمكدر (مكنت قدرت معناسنه در (نبود نفى ادات ماضى يوق ايدى ديمكدر (اشعار وى لاميه رودكينك شعرلرى ديمكدر (العهدة اعتماد ديمكدر مبتدا (على الراوى ظرف مستقر خبر اما العهدة على الراوى قولنى مابعدنده اولان كلامك صدقى ملتزم اولمديغى حينده استعمال ايدرلر (صد يوز ديمكدر (دفتر كتاب معناسنه در (برآمده است بونده قريب اولمشدر ديمكدر (درشرح يمينى لاميه يمينينك شرحنده ديمكدر يمينى فن تاريخده بركتابك اسميدر كه ابى النصر محمد بن عبد الجبار شاعرك عين الدولة المحمود السبكتكين ده تأليف ايلمشدر اولى الحمد لله القاهر باياته در (سلطان محمود سبكتكينك سيرنده

ووقايعات خوارزمى ده تصنيف ايلمشدر وچوق لطايف وغرايب درج ايلمشدر وبو تاج كيسه انى شرح ايلمشدر ازجمله شيخ مجد الدين كرمانى وصدر الافاضل قاسم بن الحسين الخوارزمى وتاج الدين عيسى بن محفوظ وحميد الدين ابو عبد الله شرح ايلمشدر شرح يمينى ديديكى بونلرك بريدر لكن بوشرحلره ظفر بولوب واقف اوله مدق (مذكورست ذكر اولنمشدر ديمكدر (كه حرف بيان (اشعار وى لاميه بنه رودكى يه راجعدر (هزار هزار وسيصد بيت) بيك كره بيك اوچيوز ديمكدر (بوده است اولمشدر (اين بيت آتى يه اشارتدر (سخنان وى لاميه انك سوزلرندر ديمكدر (صفت وصف معناسنه در (شرابه اضافت مفعولنه در (گفته ماضيدن قسمدر سويلمش معناسنه (محصول تركيب (رودكى رحمه الله ماوراء النهردندر واناسندن اعمى طوغمشدر اما انجلين عاقل وتيز فهم ايديكه سكز ياشنده قرآنى تماما حفظ ايلدى وقرائت اوكرندى وشعر سويلكه باشلدى وكوزل صوت واسطه سى سيله مطربلغه هوس ايلدى وعود چالمغى اوكرندى وعود چالمه ده ماهر واستاد اولدى وآل سامان ملوكندن نصر بن احمد سامانى آنى بسلدى نقل ايدرلر كه رودكى نك ايكيوز كوله سى واردى ودرتيوز دوه انك رختنى ويوكنى التنده كيدر ايدى اندنصكره هيچ برشاعره انك برشاعره بوقدر قدرت اولمدى للعهدة على الراوى انك شعرلرى يوز كتابه چقمشدر يعنى بالغ اولمشدر شرح يمينيده معدود كوردركه انك شعرلرى بيك كره بيك اوچيوز بيت اولمشدر بوده يوز كتابه قريبدر ديديكنى تأييد ايدر وبو بيتلر انك سوزلرندركه شراب وصفنده سويلمشدر (قطعه) آن عقيق مى كه هركه بديد * از عقيق گداخته نشناخت * عقيقى يا حرف نسبت عقيق بر قرمزى طاشدر يمنى ديرلر بيك معتبردكلدر (مى يا حرف تنكيردر (كه حرف رابط صفت (هركه هركس كه تقديرندهدر (بديد فعل ماضى مفرد غائب كوردى ديمكدر (عقيق گداخته موصوفك صفته اضافتيدر (گداخته اسم مفعولدر اريمش ديمكدر (نشناخت فعل نفى ماضى مفرد غائب اكلمدى ديمكدريعنى فرق ايتمدى (محصول بيت) اول عقيق كبى اولان شرابى كه هركيمكه كوردى اريمش عقيقدن فرق وتمييز ايده مدى * هردوبك

جوهرند لیك بطبع * این بیفسرد و آن دگر بگداخت * هر دو هرایکیسی دیمکدر (یك بر معناسنه‌در (جوهر اصل دیمکدر (نون دال ادات جمع خبر بر اصل دیرلر (لیك ادات استدراك (بطبع با حرف ظرف (این عقیقه اشارتدر (بیفسرد با حرف تأکید یا همزه‌دن منقلب (افسرد فعل ماضی مفرد غائب طوکدی دیمکدر (آن شرابه اشارتدر (بگداخت باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد غائب اریدی دیمکدر (محصول بیت) هر ایکیسی یعنی شراب وعقیق بر اصلدندر یعنی بردر لکن طبیعتده عقیق طوکدی منجمد اولدی وشراب اریدی صافی اولدی * نابسوده دو دست رنگین کرد * ناچشیده بتارك اندر تاخت * نابسوده نا حرف نفی هـا حرف ترتب سورنمدن یعنی یاپشمقسزن دیمکدر (دو ایکی دیمکدر (رنگین یا حرف نسبت نون حرف تأکید رنگلی دیمکدر (ناچشیده نابسوده کبیدر طاتمقسزین دیمکدر (بتارك با حرف صله تارك دپه دیمکدر (اندر بابی تأکیددر (تاخت فعل ماضی مفرد غائب چاپدی دیمکدر (محصول بیت) یاپشمدن ایکی الی رنگلی ایلدی یعنی عکسی بو یادی طاتمقسزن دپه‌یه چاپدی یعنی قوقوسی باشه او روب مست ایلدی (عروض) بو قطعه بحر خفیفدندر که فاعلاتن مفاعلن فعلات اولمشدر * ودر نصیحت کوید * دخی نصیحتده سویلر (قطعه) زمانه پندی ازاده دار داد مرا * زمانه را چونکو بنگری همه پندست * زمانه عالم دیمکدر پندی یا حرف وحدت (آزاده دار وصف ترکیبدر ازاده طوتیجی یعنی حزندن خلاص ایدیجی دیمکدر (داد فعل ماضی مفرد غائب ویردی دیمکدر (مرا را ادات صله بکا دیمکدر (زمانه را را ادات صله چو ادات تعلیل (نکو ایو دیمکدر (بنگری باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد مخاطب بقه‌سین دیمکدر (همه جمله دیمکدر آزاده دار یرینه آزاده وار واو ایله ویردیکی معنادن وارلغی معلوم اولور (محصول بیت) زمانه بکا خزندن خلاص ایدیجی بر نصیحت ویردی زمانه‌یه چونکیم ایو بقه‌سین جمله نصیحتدر یعنی اطوار وادوار عالم عاقله سراپا نصیحت و پندر * بروز نیك کسان آرزو مبر زنهار * بسا کسا که بروز تو آرزومندست * بروز نیك کسان با حرف صله

اضافت بیانیه ولامیه (روز کون دیمکدر (نیك ایو معناسنه کسان الف نون ادات جمع کس خلق معناسنه صاحب ثروت دیمکده اولور اما روز نیکدن او معنی منفهم اولدیغندن حاجت یوقدر خلقك ایو کوننه یعنی غنا وجاه وصفاسنه دیمکدر (آرزو استك معناسنه در (مبر فعل نهی حاضر مفرد ایلتمه یعنی ایلمه دیمکدر (زنهار ادات تنبیه صقین دیمکدر (بسا چوق معناسنه (کسا الف حرف مبالغه بسایی تأکیدایدر (که حرف بیان (بروز تو لامیه یا حرف صله سنك کوننکه دیمکدر (آرزومند مند ادات نسبت استکلی دیمکدر بونده ده شارح کسا الفنی ندا معناسی ویرمش محلی دکل (محصول بیت) خلقك ایو کوننه یعنی منصب وزنکنه صقین ارزو ایلمه یعنی محزون اولمه نیچه چوق کیمسه لر سنك حالکه استکلیدر (عروض) بو قطعه بحر مجتث مخبوندر که مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات اولور * ودر بعضی تواریخ چنان مذکورست که نصر بن احمد از بخارا بمروشاه جهان نزول فرموده بود ومدت مکث وی آنجا متمادی شده ارکان دولت را خاطر ببخارا وقصور وبساتین آن میکشید از رودکی چیزی بسیار تقبل کردند تا بیتی چند مشوق ومرغب وی ببخارا بگوید ودر محلی مناسب برآهنك عود بر آن ترنم کیند در سحری که پادشاه صبوحی کرده بود این ابیات را برآهنك عود ساز کرد وبخواند * در حرف ظرف (بعضی یا حرف تنکیر (تواریخ تاریخك جمعیدر (چنان اویله دیمکدر (که حرف بیان (بمروشاه جهان با حرف صله مروشاه جهان بر شهرك اسمیدر (نزول مصدردر اینمك معناسنه (فرموده ماضیدن قسمندر بیورمش دیمکدر (بود ادات ماضی ایدی دیمکدر (مدت مکث وی مدت زمان معناسنه در وی ضمیر نصر ابن احمده راجعدر مکث اکلنمك معناسنه لنك اکلنمك زمانی دیمکدر (آنجا اول محلده (متمادی اوزون دیمکدر (ارکان دولت لامیه (را ادات تخصیص (خاطر بونده میل معناسنه در (ببخارا با حرف صله (قصور قصرك جمعیدر کوشکلر دیمکدر (بساتین بستانك جمعیدر (آنه اضافت لامیه آن بخارایه اشارتدر (می ادات حکایه (کشید فعل ماضی مفرد غائب چکر ایدی دیمکدر (چیزی یا حرف تنکیر (بسیار چوق دیمکدر (تقبل تفعل

یابندن مصدردر قبول ایتـدرمك معناسنه (کردند فعـل ماضی جمع
غائب ایلدیلر دیمکدر (تا حرف تعلیل (بیتی چنـد برقاج بیت دیمکدر
(مشوق تفعیل بابندن اسم فاعلدر شوق ویریجی دیمکدر وتشویق
ایدیجی دیمکدر (مرغبده بویله ترغیب ایدیجی معنـاسنه (ویه اضافت
مفعولنه در (نصربن احمده راجعدر (بیخـارا باحرف صله (بکوید
یاء تأکـیـد ایله فعل مضارع مفرد غائب سویلیـه دیمکدر (در
حرف ظرف (محلی یاحرف وحدت (آهنك عود بیانیه آهنك اویغون
معنـاسنه در (آن نصره اشارتدر (ترنم معروف (در حرف ظرف
(سحری یاحرف وحـدت برصباح دیمکدر (که حرف رابط صفت
(صبوحی یاحرف نسبت صبوح صباح وقتی ایچیـلن شرابه دیرلر
(کرده بود ایلمش ایدی دیمکدر (این ابیاترا را ادات مفعول (ساز کرد
اویدردی دیمکـدر (بخواند اوقودی (محصول ترکیب) و بعضی
تواریخده مذکوردر که نصربن احمد بخارادن مروشاه جهانه نزول
بیورمش ایدی وانك مدت مکثی متمـادی اولمش ایدی ارکان دولتك
میلی بخـارایه وانك قصور و بساتیننه چکردی رودکی دن چوق نسنه
تقبل ایلدیلر یعنی چوق شی قبول ایتـدیلر تا کیم بخارایه تشویق
وترغیب ایدیجی برقاج بیت سویلیه و برمناسب محلده عود آهنکی اوزره
نصره ترنم ایلیه برسحرده که پادشاه صبوح ایلمش ایدی بو بیتـلری
عود آهنکی اوزره اویدردی واوقودی (غـزل) باد جوی مولیـان
آیدهمی * بوی یار مهربان آیدهمی * باد جوی مولیان لامیـه لردر
یاد روزکار معناسنه جوی ایرمق دیمکدر مولیان برمملکتك اسمیدر
مولیان ایرماغنك روزکاری دیمکدر (آید فعـل مضارع مفرد غائب
کلور دیمکدر (همی لر مجموعی ادات تأکید (بوی یار مهربان لامیـه
وموصوفك صفتنه در (بوی قوقو دیمکدر مهر (بان مشفق معناسنه
مشفق اولان یارك قوقوسی دیمکدر (محصول بیت) مولیان ارماغنك
روزکاری کلیور مشفق اولان یارك قوقوسی کلیور * ریك آمو
ودرشتیهای او * زیر پاچون پرنیان آیدهمی * آمو الف ممـدوده ایله
جیحون نکارنده برشهرك اسمیدر (ریك قوم دیمکدر ریك آمو لامیـه
درشتیها ها ادات جمع درشتی یاحرف مصدر درشت قتی دیمکدر (او یه

اضافت لامیه ریکه راجعدر آمونك قوملرینك غلطتی دیمکدر (زیربا ایق التنده دیمکدر (چون ادات تشبیه (پرنیان باء عجمك فتحیله منقش قالیچه در (محصول بیت) آموشهرینك قومی وانك غلطتی ایاق التنده قالیچه کبی کلبور یعنی بخارایه کمال اشتیاقدن بوللرده اولان شدائد آسان کلیور *آب جیحون وشکرفیهای او * خنك مارا تامیان آید همی *آب جیحون لامیه (شکرفیها ها ادات جمع یاحرف مصدر شکرف درین دیمکدر (اویه اضافت لامیه آب جیحونه راجعدر انك درینلکی دیمکدر (خنك خاء معجمه نك کسریله بوز آته دیرلر (مایه اضافت لامیه (را ادات تخصیص (تا حرف انتها (میان بل دیمکدر (محصول بیت) جیحونك صویی وانك درینلکی بزم آتمزك بلینه کلبور بنه سابق کبی کمال اشتیاقدن مشقاتك سهولتنی بیان ایتمك اولور *ای بخارا شاد باش ودیرزی *شاه زندت میهمان آید همی * شاد مسرورد یمکدر (باش امر حاضر مفرد اول دیمکدر (دیر کج معناسنه (زی زانك کسریله امر حاضر مفرد در دیرزی چوق یشا دیمکدن عبارتدر (زندت سنك قتکه دیمکدر (میهمان مسافر معناسنه در (محصول بیت) ای بخارا مسرور لول وچوق یشا شاه جهان سنك قتکه مسافر کلیور * شاه ماهست وبخارا آسمان * ماه سوی آسمان آید همی (محصول بیت) شاه ماهدر وبخارا آسماندر ماه آسمان جانبنه کلیور * شاه سرو ست وبخارا بوستان *سرو سوی بوستان آید همی (محصول بیت) شاه سرودر وبخارا بوستاندر سرو بوستان جانبنه کلیور (عروض) بوغزل بحر رمل مسدس محذوفدر که فاعلاتن فاعلاتن فاعلن در *چنان در نفس وی تأثیر کرد که باشقهٔ خاص وکفش سوار شد ویك منزل برفت ودر بعضی تواریخ این حکایت را سلطان سنجر وامیر معزی نسبت کرده اند والله اعلم *چنان انجلین دیمکدر (نفس وی بیانیه کندی نفسنده دیمکدر (که حرف رابط صفت (باشقه باحرف مصاحبت شقه کیجه لك اثوابده مصطلحدر (کفش پابوج دیمکدر (سوار شد بیندی دیمکدر (برفت باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد غائب کتدی دیمکدر (حکایت را را ادات مفعول (سنجر بر بادشاهك اسمیدر (امیر معزی برشاعرك لقبی در

محصول

(محصول ترکیب) بو بیتلر انجلین انك نفسنده تأثیر ایلدیکه کیجه لك اثوابی وپابوج ایله یندی و برمنزل کتدی و بعضی تواریخده بو حکایه یی سلطان سنجر وامیر معزی یه نسبت ایلمشلر والله اعلم * دقیقی رحمه الله از جملهٔ شعرای ما تقدم مست وابتدای شاهنامه وی کرده است و پیست هزار بیت کما بیش کفته وفردوسی آنرا باتمام رسانیده وازجملهٔ سخنان ویست این دو بیت * شعرا شاعرك جمعیدر (ما تقدم مه اضافت بیانیه ماتقدم (ما اسم موصول تقدم فعل ماضی شول شی که کچدی یعنی اسکی دیمکدر قدیم معناسنه (ابتدای شاهنامه لامیه (وی دقیقی یه راجعدر (کرده است ایلمشدر دیمکدر (وپیست هزار یکرمی بیك دیمکدر (کما بیش کم ایله بیش دن مرکبدر کم کاف عربك فتحیله اکسك دیمکدر (بیش باء عربك کسریله زیاده دیمکدر الف حرف توسل ترکیبدر ارتق اکسك دیمك اولور (کفته سویلمش معناسنه (فردوسی ناظم شاهنامه اولان فردوسی طوسی در بقیننده ذکری کلور (آنرا را ادات مفعول آن شاهنامه یه اشارتدر (باتمام با حرف صله اتمامه دیمکدر (رسانیده ماضیدن قسمدر ایرشدرمش معناسنه (جملهٔ سخنان وی لامیه انك سوزلرینك جمله سندندر (این دو بیت بو ایکی بیت (محصول ترکیب) دقیقی رحمه الله شعرای ماتقدمدندر وشاهنامه نك ابتداسنی اول نظم ایلمشدر و یکرمی بیك بیتدن ارتق اکسك سویلمشدر وفردوسی انی اتمامه ایرشدرمشدر ودقیقی نك سوزلرینك جمله سندندر بو ایکی بیت (قطعه) یاری کزیدم از همه مردم پری نژاد * زان شد ز پیش چشم من امروز چون پری * یاری یا حرف وحدت بر دوست دیمکدر (کزیدم کاف عجمك ضمیله فعل ماضی متکلم وحده بکندم اختیار ایلدم دیمکدر (ازمن تبعیضیه معناسنه (همه مردم جمله خلق دیمکدر (پری نژاد وصف ترکیبدر پری اصللی دیمکدر (پری دیو جنك مطیعلرینه دیرلر (نژاد نونك کسری وزاء عجمله اصل دیمکدر (زان اول سببدن دیمکدر (شد فعل ماضی مفرد غائب کتدی دیمکدر (پیش چشم من لامیه لردر بنم کوزمك اوکندن دیمکدر (چون ادات تشبیه (محصول بیت) مجموعی خلقك ایچندن بر یار اختیار ایلدم پری اصللی اول سببدن

بنم کوزیمك اوکندن پری کبی نوکون کتدی * لشکر برفت وآن بت لشکرشکن برفت * هرکز مبادکس که دهد دل بلشکری * لشکر عسکر دیمکدر (برفت یاء تأکید ایله فعل ماضی مفرد غائب کتدی دیمکدر (بت صنم معناسنه‌در محبوبه اطلاق اولنور (لشکرشکن وصف ترکیبیدر عسکر قریجی دیمکدر بهادر معناسنه (هرکز اصلا دیمکدر (مباد نهی حاضر مفرد اولمسون دیمکدر (که حرف بیان (دهد فعل مضارع مفرد غائب ویره دیمکدر (دل مفعول (بلشکری باحرف صله یا نسبت عسکری‌یه دیمکدر (محصول بیت) عسکر کتدی واول عسکرشکن اولان محبوب دخی کتدی اصلا کیمسه عسکری‌یه کوکل ویرر اولمسون (عروض) بوقطعه بحر مضارعدندر که مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات اولور * واین قطعه هم * بوقطعه دخی دقیقینك اشعاری جمله‌سندندر * من اینجا دیر ماندم خوار کشتم * عزیز از ماندن دائم شود خوار * اینجا بو محلده دیمکدر (دیر کج معناسنه‌در (ماندم فعل ماضی متکلم وحده قالدم دیمکدر (خوار واو رسمیله ذلیل معناسنه (کشتم فعل ماضی متکلم وحده اولدم دیمکدر (عزیز ذلیل مقابلی (ماندن مصدردر قالمق معناسنه (دائم اضافتی صفتنه‌در (شود فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر (محصول بیت) بن بو محلده کج قالدم خوار اولدم عزیز دائم قالمقدن خوار وذلیل اولور یعنی بو مملکتده چوق اکلندم خوار وذلیل اولدم * چوآب اندر شمر بسیار ماند * عفونت کیرد از آرام بسیار * چوادات تعلیل اندر ادات ظرف (شمر شینك ومیمك فتحه‌لریله حوض معناسنه صو بریکن یره دیرلر (ماند فعل مضارع مفرد غائب قاله دیمکدر (عفونت مصدردر رائحهٔ کریهه‌یه دیرلر (کرد فعل مضارع مفرد غائب طوتار دیمکدر (آرام اکلنمك توقف معناسنه‌در (بسیاره اضافت بیانیه (محصول بیت) چونکه صو حوضده چوق قاله چوق اکلنمه‌سندن ناشی عفونت حاصل ایدر حاصل کلام شاعر وقت وحالندن شکایت ایدر (عروض) بوقطعه بحر هزج محذوفدر که مفاعیلن مفاعیلن فعول اولور * عمار رحمه الله وی نیز از متقدما نست ودر زمان دولت سامانیان بوده است وطبعی خوش وشعری دلکش داشته است

وازجملهٔ سخنان ویست این دو بیت * وی ضمیر عماره راجعدر (نیز بیخی دیمکدر (متقدمان الف نون ادات جمع متقدم تفعل بابندن اسم فاعلدر تقدم ایدیجی دیمکدر (ایام یومك جمیدر زمان معناسنه (دولته اضافت بیانیه دولتك مابعدینه لامیه (بوده است اولمشدر دیمکدر (طبعی یا حرف تنکیر (شعری ده بویله (دلکش وصف ترکیبیدر کوکل چکیجی معناسنه (داشته ماضیدن قسمدر اثباتدن عبارتدر (جملهٔ سخنان وی لامیه لردر انك سوزلری جمله سندن دیمکدر (محصول ترکیب) عمار رحمه الله اول دخی متقدمیندندر وسامانیانك ایام دولتنده اولمشدر وخوش طبعتلی ودلکش شعری واردر وانك سوزلری جمله سندندر بو ایکی بیت (قطعه) جهان ز برف اگر چند گاه سیمین بود * زمرد آمد و بگرفت جای تودهٔ سیم * برف قار دیمکدر (اگر ادات شرط (چندگاه قاچ وقت دیمکدر (سیمین یا ادات نسبت نون حرف تأکید کومشلی دیمکدر (زمرد معروف (آمد کلدی دیمکدر (بگرفت بای تأکید ایله فعل ماضی مفرد غائب طوتدی دیمکدر (جای تودهٔ سیم لامیه و بیانیه توده ییغین دیمکدر سیم کومش معناسنه در (محصول بیت) جهان قاردن اگرچه قاچ وقتدر کومشلی ایدی یعنی ایام شتاده روی ارض کومشلنمش کبی ایدی زمرد کلدی وکومش ییغننك یرنی طوتدی حاصلی بهارك حلولی سببیله زمرده مشابه اولان نباتات سبزانی مضمحل و برباد وخراب ایلدی * نگار خانهٔ کشمیریان بوقت بهار * بباغ کرد همه نقش خویشتن تسلیم * (نگار خانهٔ کشمیریان لامیه نگار خانه شول نقش اوینه دیرلر که انده تصاویر کوناکون مندرجدر (کشمیر بر مملکتك اسمیدر یا حرف نسبت الف نون ادات جمع کشمیرلیلرك نگارخانه سی دیمکدر (بوقت بهار بیانیه با حرف ظرف (بباغ با حرف صله (کرد فعل ماضی مفرد غائب ایلدی دیمکدر (نقش خویشتن بیانیه کندی نقشنی دیمکدر (محصول بیت) کشمیرلیلرك نگارخانه سی وقت بهارده مجموعی کندی نقشنی باغه تسلیم ایلدی یعنی کندنده نقدر نقوش وتصاویر وار ایسه باغه ویردی حاصلی انواع شکوفه و ریاحین ایله باغ نگارخانه یه دوندی (عروض) بو قطعه بحر مجتثدندر که مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلاتن اولور * واین قطعه هم

غره مشو

بو قطعه دخی عمار کدر * غره مشو بآنکه جهانت عزیز کرد * ای بس
عزیز را که جهان کرد زود خوار * غره مغرور معناسنه (مشو
نهی حاضر مفرد اوله دیمکدر (بآنکه با حرف صله (که حرف رابط
صفت (جهانت تا حرف خطاب (ای حرف ندا تنبیه معناسنه (بس
چوق دیمکدر (عزیز رارا ادات مفعول (که حرف بیان (زود تیز
دیمکدر (محصول بیت) مغرور اولمه آگاه که جهان سنی عزیز ایلدی
یعنی جهانک اقبال ایله سنی عزیز ایلمه سنه مغرور اولمه آگاه اول که چوق
عزیزی جهان تیز خوار و ذلیل ایلر * مارست این جهان وجهان
جوی مارگیر * وز مارگیر مار برارد کهی دمار * مار یلان دیمکدر
حیه معناسنه در (جهان جوی وصف ترکیبی در جهان استیجی یعنی
طالب دنیا دیمکدر (مارگیره وصف ترکیبی در یلان طوتیجی دیمکدر
(برآرد فعل مضارع مفرد غائب چیقررد دیمکدر (کهی بعض کره
دیمکدر (دمار دالک کسریله انتقام معناسنه در (محصول بیت)
بو جهان یلاندر وطالب دنیا یلان طوتیجی در یلان طوتیجی دن
بعضی کره یلان انتقامن چیقرر یعنی جهان دائما خلقی زهر غم ایله
دلخسته ایتمده یلان کبیدر وانک طالبی مارگیردر هزار واقع اولور که
مارگیردن مار انتقامن الدیغی کبی عالم دخی طالبنی غم واندوه ایله هلاک
ایدر (عروض) بو قطعه بحر مضارعدندر که مفعول فاعلات مفاعیل
فاعلات در * ودر مقامات سلطان الطریقه شیخ مذکورست
که روزی سلطان الطریقه ابو سعید قدس سره قوالی در پیش ایشان
این بیت بخواند * قوالی یا حرف وحدت قوال مبالغه اوزانندندر
سو یلیجی خواننده معناسنه (محصول ترکیب) سلطان الطریقه
شیخک مقاماتنده مذکوردر که برکون سلطان الطریقه ابو سعید که
روحه اولده تفصیل اولنیدی قدس سره نک بر قوال حضورلرنده
بو بیتی اوقودی (بیت) اندر غزل خویش نهان خواهم کشت * تابرلب تو
بوسه زنم چون تو بخوانی * اندر حرف ظرف (غزل خویش لامیه
کندی غزلده دیمکدر (نهان کیزلی دیمکدر (خواهم کشت اولمق
استرم دیمکدر (تا ادات تعلیل (بر حرف صله (لب تو لا به سنک طوداغکه
دیمکدر (بوسه زنم او په یم دیمکدر (چون ادات تعلیل (چون تو بر بنه

بعض

(بعض نسخه ده چونش واقعدر اول وقت شين غزله راجع اولور (بجولني اوقويه سين ديمكدر (محصول بيت) كندي غزلمده كيزلى اولمق استرم يعني كيزلنمك استرم تاكيم سنك طوداغكي اوپه يم چونكه اني اوقويه سين حاصلي سن اوقودينك وقت طوداغكي اوپمك ايچون كندي غزلمده مستور اولمق مراد ايده رم * شيخ را وقت خوش شد پرسيد كه اين شعر كيست كفتند ازان عماره فرمود برخيزيد تا بزيارت وى رويم با جمع مريدان بزيارت رفتند * شيخ را را ادات تخصيص شيخك (وقت خوش شد صفايات اولدي ديمكدر كنايتدر (پرسيد فعل مضارع مفرد غائب سؤال ايلدي ديمكدر (كه حرف بيان (اين بيته اشارتدر (شعر كيست لاميه كيمك شعريدر ديمكدر (كفتند فعل ماضي جمع غائب ديديلر ديمكدر (ازان عماره عماره دن منقولدر ديمكدر (فرمود فعل ماضي مفرد غائب بيوردي ديمكدر (كه حرف بيان (برخيزيد فعل امر جمع مخاطب قالقك ديمكدر (تا حرف تعليل (بزيارت وى لاميه با حرف مصاحبت (جمع مريدان مريدلر جمعي ايله ديمكدر (بزيارت با حرف صله (رفتند فعل ماضي جمع غائب كتديلر ديمكدر (محصول تركيب) شيخك خوشنه كلدي يعني صفاياب اولدي سؤال ايلديكه بو كيمك شعريدر ديديلر عماره دن منقولدر بيوردي كه قالقك تاكيم انك زيارتنه كيده لم ومريدلر جميله زيارتنه كتديلر * عنصري رحمه الله مقدم شعراء عصر خود بوده است و وي را يمين الدوله محمود سبكتكين نظر قبول ملاحظت فرموده واز سخنان وست اين دو بيت در مدح او * مقدم شعراء عصر خود لاميه لردر كندي عصرينك شاعرلرينك مقدمي ديمكدر يعني وقتنده جمله يه تقديم اولنوردي (وى عنصري يه راجعدر (را ادات مفعول (يمين الدوله يمين يمندن فعيل بمعنى فاعل مفعولنه مضاف دولته ميمنت ويريجي يا فعيل بمعنى مفعول فاعلنه مضاف دولت كنديله ميمنت لنمش ياخود يمين يساره مقابلي صاغ ديمكدر دولتك صاغ جانبي كه صاغ هر خصوصده اشرف اولديغندن ياخود يمين آند معناسنه دولت كندويه يمين ايدر يعني پادشاه باشي ايچون ديرلر خلاصه سلطان محمودك لقبيدر (بنظر با حرف مصاحبت (قبوله اضافت بيانيه قبول رده مقابليدر

(ملاحظات ملاحظه نك جمعيدر ملاحظه بوندة التفات معناسنه (فرموده ماضيدن فسمدر بوز قشدر ديمكدر (غلمان وى لاميه (مدح ابوده لاميه او سلطان محموده راجعدر (محصول تركيب) عنصرى رحمه الله كندى زمانك شاعرلرينك مقدم واعلاسى اولمشدر واني يمين الدوله محمود سبكتكين قبول نظريله التفاتلر بيورمشلردر وانك سوزلرندندر بوايكى بيت سلطان محمودى مدحده

توآن شاهى كه اندرشرق ودرغرب جهود وگبر وترسا ومسلمان*

آن اسم اشارتدر (شاهى يا حرف وحدتدر نوعيه (كه حرف رابط صفت (اندر حرف ظرف (محصول بيت) سن اول برپادشاهسين كه شرق وغربده خلاصه جميع عالمده يهودى ونصرانى وبت پرست ومسلمان * همى گويند در تسبيح وتهليل * كه يارب عاقبت محمود گردان* همى ادات تأكيد (گويند فعل مضارع جمع غائب ديرلر ديمكدر (در حرف ظرف (تسبيح سبحان الله ديمكدر (تهليل لااله الا الله ديمكدر مراد عبادات وطاعاتدر (كه حرف بيان (گردان فعل امر مفرد مخاطب ايله ديمكدر (محصول بيت) بيت اوله مرهوندر شرق وغربده يهود وگبر وترسا ومسلمان دعالرنده ديرلر كه يارب عاقبتى محمود ايله بونده توريه واردر تدبر (عروض) بوقطعه بحر هزجدندر كه مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن در (واين رباعى هم) بورباعى دخى انك آثارسخنندندر (رباعى) بگرفت سر زلف تورنك ازدل تو * نزدود وفا ومهر زنك ازدل تو* بگرفت باء تأكيد ايله فعل ماضى مفرد غائب طوتدى ديمكدر (سر زلف فاعلى (رنك مفعول صريحى (سر بونده اوچ معناسنه در زلفه اضافت لاميه (تويده بويله رنك لون معناسنه در (دل تويه لاميه (نزدود فعل نفى مستقبل مفرد غائب پاسدن اچدى ديمكدر (وفا فاعلى (مهر وفايه معطوفدر (زنك مفعولى (محصول بيت) زلفك اوجى سنك گوكلكدن رنك طوتدى يعنى قلبنك قاره لغندن زلفك سياهه بوياندى وفا ومحبت سنك گوكلكدن پاس اچدى حاصلى بى رحملكنى بياندر* تا كم نشود كبر بلنك ازدل تو * موم ازدل من برند وسنك ازدل تو * تا حرف توقيت (كم كافك ضميله ضايع معناسنه در (نشود فعل نفى مستقبل

مفرد

مفرد غائب اولمیه دیمکدر (کبر پلنك قپلان کبری دیمکدر (برندفعل
مضارع جمع غائب ایلنورلر دیمکدر (محصول بیت) مادامکه سنك
کوکلکدن قپلان کبری ضایع وغائب اولمیه بنم کوکلمدن موم الورلر
یعنی نرمیت ورفق وحریری بنم کوکلمدن الورلر که آتش غمدن مومه
دونمشدر وطلپشی سنك کوکلکدن الورلر یعنی بی شفقت و بی انصافلغی
سکا اسناد ایدرلر حاصلی بو کبر ونخوتی ترك ایتمیجه سکا بی رحم
بکا محزون دیرلر (عروض) بو رباعی شجرهٔ اخرب اوزانندندرکه
مفعول مفاعیل مفاعیل فعل در * وگویند ویرا مثنویات بسیار
بوده است متوشح بمدح سلطان مذکور و یکی ازان جمله موسومست
بوامق وعذرا اما ازانها عین واثر پیدا نیست * ویرا وی عنصری یه
راجعدر (را ادات تخصیص ایتك دیمکدر (متوشح تفعل بابندن اسم
مفعولدر مزین معناسنه (بمدح سلطان لامیه با حرف مصاحبت
(مذکوره اضافت صفتنه در (موسوم اسم مفعول اسم لنمش معناسنه
(وامق برعاشقك اسمیدر (عذرا برمحبوبه نك اسمیدر بر برینه عاشق
ومعشوقلردر (آن مثنویانه اشارتدر (ها ادات جمع (عین بونده
نسخه سندن عبارتدر (اثر عطف تفسیریدر (پیدا ظاهر دیمکدر
(محصول ترکیب) ودیرلر که انك چوق مثنویلری واردر سلطان
مذکورك مدحی ایله مزین یعنی انك حقنده چوق مثنوی سویلمشدر
واول جمله دن بری وامق وعذرا ایله موسومدر اما انلردن عین واثر
ظاهر د کلدر حاصلی وامق وعذرا قصه سنی نظم ایلمشدر لکن
نسخه سی یوقدر * عسجدی رحمه الله وی از مروست واز جمله
مادحان یمین الدوله بوده ودر تهنیت فتح وی مرهند وستانرا قصیدهٔ دارد که
مطلعش اینست * وی عسجدی یه راجعدر (مرو برشهرك آدیدر
(جملهٔ مادحان یمین الدوله لامیه لردر یمین الدوله نك مادحلرینك
جمله سندن دیمکدر (بود ادات ماضی ایدی دیمکدر (تهنیت تبرك
معناسنه در فتحه اضافت مفعولنه (ووی یه لامیه وی یمین الدوله یه راجعدر
(مر ادات تأکید (را ادات مفعول (قصیدهٔ یا حرف وحدت (همزه
حرف توسل (دارد فعل مضارع مفرد غائب اثبات معناسنه واردر
دیمکدر (که حرف بیان (مطلعش شین ضمیر قصیده یه راجعدر

(اینست بودر دیمکدر (محصول ترکیب) عسجدی رحمه الله اول مرودندر ویمین الدوله که سلطان محموددر انک مادحلری جمله سندندر حاصلی انک شعراسندن ایدی هند وستانی سلطان محمودك فتحی تهنیه سنده برقصیده سی واردرکه مطلعی بودر (بیت) تاشاه خرده بین سفر سومنات کرد * کردار خویش را علم معجزات کرد * تاحرف توقیت (شاه خرده بین موصوفك صفته اضافتیدر خرده بین وصف ترکیبیدر مدقق معناسنه (سفر سومنات بیانیه سومنات هندده برشهردرکه آتش پرستلرك موبد موبدانلری آنده در بوت پرستلرك دیم پیاسی کبی (کرد فعل ماضی مفرد غائب ایلدی دیمکدر (کردار کافك فتحیله وصف ترکیبی در عمل معناسنه (خویشه اضافت لامیه (را ادات صله (علم معجزات مجازا بیانیه علم سنجاق دیمکدر کردك مفعولی محذوف نصب کرد دیمکدر (محصول بیت) مدقق اولان پادشاه سومنات سفرینی ایلدیکی وقت کندی عملنه معجزات سنجاغنی نصب ایلدی یعنی معجزات محمدیه دن استمداد ایلدی (عروض) بو بیت بحر مضارعدندرکه مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات در * ودر وصف خربزه کوید * وقاون وصفنده سویلر (قطعه) آن زبرجد رنك ومشکین بوی وطعمش طعم شهد * رنك دیبا دارد اوکویی وبویی عود خام * زبرجد رنك وصف ترکیبی در زبرجد رنکلی دیمکدر زبرجد بریشل زمرده مشابه طاشدر (مشکین بوی ده وصف ترکیبیدر مسك قوقولی دیمکدر (طعم لذت معناسنه (شین ضمیری زبرجد رنکه راجعدر (طعم شهد بیانیه بال لذتلی دیمکدر (رنك دیبا بیانیه دیبا رنکی دیمکدر (دارد واردر دیمکدر (او ضمیری زبرجد رنکه راجعدر (کویی ادات تشبیه (وبوی عود خام بیانیه خام عود اغاجی قوقوسی دیمکدر (محصول بیت) اول زبرجد رنکلی ومسك قوقولو لذتی بال لذتی کبی اولان شیده کویا دیبا رنکی وخام عود اغاجی قوقوسی واردر * چون ببریدی شود هریك ازان ده ماه نو * ورنبری باشد اندر ذات خود ماه تمام * چون ادات تعلیل (ببریدی باء تأکیدایله فعل مضارع مفرد مخاطب کسمه سین دیمکدر (شود فعل مضارع مفرد مخاطب اولور دیمکدر (هریك هربری دیمکدر (آن خربزه یه اشارتدر (ده

اون دیمکدر دالك فتحی وهاء اصلیه ایله (ماه نو یکی آی دیمکدر (ور وا کردن مخفف (نبری فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب کسمیه سك دیمکدر (باشد فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر (اندرادات ظرف (ذات خود بیانیه (ماه تمام بتون آی دیمکدر (محصول بیت) چونکه بو اوصف ایله موصوف اولان قاو ونی کسه سین آندن هر بری اون ایکی آی اولور واکر کسمز ایسك کندی ذاتنده بتون آیدر (عروض) بو قطعه بحر رمل مثمندر که فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات اولور* فرخی رحمه الله وی نیز در ایام یمین الدوله بود واز فواضل انعامات وی مال خطیر بدست آورد عزیمت تماشای سمرقند کرد چون نزدیك آن خط رسید قطاع طریق هرچه داشت ببردند سمرقند درآمد و خودرا ظاهر نکرد روزی چند انجا بود این قطعه رابکفت وبازکشت* وی نیز اول دخی دیمکدر (در حرف ظرف (ایام یمین الدوله لامیه یمین الدوله‌نك زماننده (بود ایدی دیمکدر (فواضل فاضلك جمعیدر آرتق معناسنه (انعاماته اضافت لامیه انعاملرینك ارتغیندن یعنی کفاف نفس وعیالدن ماعدا ارتقدن دیمکدر (ویه اضافت لامیه وی یمین الدوله یه راجعدر (مال خطیر بیانیه خطیر حاء مهمله ایله وافر معناسنه (بدست با حرف صله اله دیمکدر (آورد فعل ماضی مفرد غائب کتوردی دیمکدر (عزیمت تماشا مصدرك مفعولنه در عزیمت قصد معناسنه تماشا سیردیمکدر (سمرقنده اضافت بیانیه سمرقند برشهرك اسمیدر (کرد فعل ماضی مفرد غائب ایلدی دیمکدر (چون ادات تعلیل (نزدیك یقین دیمکدر (قطاع طریق یول کسیجی (هرچه هرنه دیمکدر (داشت فعل ماضی مفرد غائب حکایه یی متضمن طوتاردی دیمکدر (ببردند فعل ماضی جمع غائب الدیلر دیمکدر (بسمرقند با حرف صله (درآمد کیردی (خود را را ادات مفعول (ظاهر نکرد ظاهر ایلمدی (روزی چند برقاچ کون دیمکدر (انجا اول محلده (بود ایدی دیمکدر (این قطعه را را ادات مفعول (بکفت سویلدی (بازکشت رجوع ایلدی (محصول ترکیب) فرخی رحمه الله اول دخی یمین الدوله سلطان محمودك زماننده ایدی وانك انعاملری ارتقلرندن وافر مال اله

کتورمش ایدی سمرقند سیرینه قصد ایلدی چونکه اول معموره
یقین ایرشدی قطاع طریق هرنه سی وارایسه الدیلر سمرقنده کیردی
وکندینی آشکار ایلمدی برقاچ کون اول محلده اولدی بو قطعه یی
سویلدی ورجوع ایلدی دوندی (قطعه) همه نعیم سمرقند سربسر
دیدم * نظاره کردم ودر باغ وراغ ووادی ودشت * همه مجموعی دیمکدر
(نعیم سمرقند لامیه مجموعی سمرقندك نعمتنی دیمکدر (سربسر باشدن
باشه دیمکدر (دیدم فعل ماضی متکلم وحده کوردم دیمکدر (نظاره کردم
سیر ایلدم دیمکدر (در حرف صله (باغ معروف (راغ طاغ اتکنده اولان
چمنزاره دیرلر اتباع ومزاوجه دن دخی اولور (وادی دره دیمکدر (دشت
اووه بعض نسخه ده مصراع ثانی (نظاره چو بکردم بباغ ووادی
ودشت واقعدر بنه معنی بردر (محصول بیت) مجموع نعم سمرقندی
باشدن باشه کوردم باغ وراغ و وادی ودشتنه نظر ایلدم حاصلی
جمله سنه باقدم ونعمتلرینی کوردم * چو بود کیسه وجیب من از
درم خالی * دلم زصحن امل فرش خرمی بنوشت * چو ادات تعلیل (بود
ادات ماضی ایدی دیمکدر (کیسه معروف (جیب کذلك (منه اضافت
لامیه (درم پاره دیمکدر (خالی بوش معناسنه در (صحن امل مجازا بیانیه
صحن اورته معناسنه در (امل مأمول معناسنه در (فرش خرمی ده مجازا
بیانیه یا حرف مصدر فرش دوشك دیمکدر (خرم مسرور معناسنه در
(بنوشت با حرف تأکید (نوشت نونك ضمی وواولك فتحیله فعل ماضی مفرد
غائب دوردی دیمکدر یعنی طی ایلدی بوکدی (محصول بیت)
چونکه بنم کیسه وجیبم درمدن خالی ایدی یعنی پارم یوق ایدی
کوکلم امل صحنندن مسرورلق فرشنی دوردی بوکدی حاصل کلام
کام آور اوله مدی تهی دستلکی حسبیله * بسی ز اهل هنر بارها
بهر شهری * شنیده بودم کوثر یکیست جنت هشت * بسی چوق
دیمکدر (اهل هنر بیانیه (بارها نیجه کره دیمکدر (بهر شهری با
حرف ظرف (یا حرف وحدت هر برشهرده دیمکدر (شنیده بودم
اشتمش ایدم دیمکدر (کوثر جنتده حضرت رسول صلی الله تعالی
علیه وسلمك حوض شریفنك اسمیدر یاخود مطلقا آقرصو معناسنه
(یکیست بردر دیمکدر (جنت جناب حقك مؤمنلره وعد کریم

بیوردیغی مقام عالیه نك اسمیدر یاخود مطلقا باغچه دیمکدر (هشت
سکز معناسنه در (محصول بیت) هر بر شهرده اولان اهل هنردن یعنی
علمادن ایشتدم که کوثر بر جنت سکز بوصورتده بهر شهری اهل هنرك
صفتی اولور یاخود اهل هنردن نیجه کره اشتدم که هر بر شهرده بر کوثر
کبی صو وسکز جنت کبی باغچه واردر بوصورتده کوثرك صفتی اولمش
اولور تفطن تنل * هزار جنت دیدم هزار کوثر بیش * ولی چه سود که
لب تشنه باز خواهم کشت * چه سود نه فائده دیمکدر (که حرف
تعلیل (لب تشنه وصف ترکیبیدر غایت حرارتدن کنایتدر (باز خواهم
کشت کیرو دونسم کرك دیمکدر (محصول بیت) بو شهرده بیك جنت
وبیك کوثردن زیاده کوردیم لکن نه فائده که حرارتلی دونسم کرك یعنی
دفع عطش مقدار اولمدی * چو دیده نعمت بیند بکف درم نبود *
سری بریده بود در میان زرین طشت * (چو ادات تعلیل دیده
کوز دیمکدر (بیند فعل مضارع مفرد غائب کوره دیمکدر (نعمت
مفعولی (بکف با حرف ظرف کف الدن عبارتدر (نبود فعل نفی
مستقبل مفرد غائب اولمیه دیمکدر (سری یا حرف تنکیر بریده
کسیك دیمکدر بود (فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر (در حرف
ظرف (میان زرین طشت لامیه زرین التون لکن (محصول بیت)
چونکه کوز نعمتی کوره الده درم اولمیه شول کسك باش کبی اولور که
التون لکن اورتاسنده اوله یعنی باش کسلدکدنصکره التون لکن ایچنده
اولمسیله ملتذ اولمدیغی کبی بی درمه نعمتك دخی فائده سی اولماز (عروض)
بوقطعه بحر مجتث مخبوندر که مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات اولور
* فردوسی رحمه الله وی از طوسست وفضل وکمال او ظاهر کسی را
که چون شاهنامه نظمی بود چه حاجت بمدح وتعریف دیگران
می گویند که وی بدهقنت مشغول بود بروی تعدی رفت بقصد تظلم
روی بغزنین نهاد که تختگاه سلطان محمود بود چون بانجا رسید
وبر باغستان آن می گذشت دید که کسی نشسته اند و بمعاشرت اشتغالی
تمام دارند دانست که ملازمان سلطانند باخود گفت پیش ایشان روم واز
ایشان کیفیت حال معلوم کنم * طوس بر شهرك اسمیدر (کمال اولامیه
انك کمالی دیمکدر (کسی را را ادات تخصیص یا حرف وحدت بر کیمسه نك

دیمکدر (که حرف رابط (چون ادات تشبیه (نظمی یا حرف
وحدت (بود فعل مضارع مفرد غائب اوله دیمکدر (چه حاجت
نه لازم دیمکدر (بمدح باحرف صله تعریف دیگران لامیه غیریلرك
تعریفنه دیمکدر (می گویندکه نقل ایدرلر که (وی ضمیر فردوسی یه
راجعدر (بد هقنت باحرف مصاحبت (دهقنت اکنجیلك دیمکدر
(مشغول بود مشغول ایدی دیمکدر (بر حرف صله (وی فردوسی یه
راجعدر (تعدی ظلم معناسنه در (رفت واقع اولدی دیمکدر (بقصد
تظلم بیانیه باحرف مصاحبت (تظلم شکایت معناسنه در (بغزنین یا
حرف صله غزنین برشهرك اسمیدر (نهاد فعل ماضی مفرد غائب
قودی دیمکدر (روی نهاد توجه ایلدی دیمك اولور (که حرف
رابط (تختگاه سلطان محمود لامیه تخت معروف گاه ادات مکان
تخت مکانی دیمکدرکه پادشاهك توطن ایتدیکی شهره دیرلر (بود ادات
ماضی ایدی دیمکدر (چون ادات تعلیل (باغبا باحرف صله (رسید
فعل ماضی مفرد غائب ایرشدی دیمکدر (بباغستان آن لامیه بر ادات
صله آن سلطان محموده اشارتدر (می ادات تأکید (گذشت فعل ماضی
مفرد کچدی دیمکدر (دیدده بویله کوردی دیمکدر (که حرف بیان
(سه کس اوچ کیسه دیمکدر (نشسته اندا اوتورمشلر دیمکدر (بمعاشرت
باحرف صله معاشرت مفاعله بابندن مصدردر بونده ذوق معناسنه در
(اشتغال افتعال بابندن مصدردر مشغول اولمق معناسنه در (دارند آیلتمدن
عبارتدر (دانست فعل ماضی مفرد غائب بیلدی دیمکدر (ملازمان سلطان
لامیه (ملازم منسوب وخدمه معناسنه در (باخود با حرف صله
(پیش ایشان لامیه انلرك قتنه دیمکدر (روم فعل مضارع متکلم وحده
کیدم دیمکدر (محصول ترکیب) فردوسی رحمه الله اول طوسدندر
بونك فضل وکمالی ظاهردر برکیمسه نك که شاهنامه گبی برنظمی اوله
غیریلرك مدح وتعریفنه نه حاجت نقل ایدرلرکه اکنجیلکه مشغول
ایدی اکا ظلم واقع اولدی یعنی برندن ظلم کوردی شکایت حال قصدیله
غزنینه توجه ایلدی که سلطان محمودك تختگاهیدر چونکه اول محله
ایرشدی وانك باغستاننی لوزره کچدی کوردیکه اوچ کیسه اوتورمشلر
بوتمام عیش وعشرته اشتغاللری وار بیلدیکه سلطانك خدمه لرندندر

کندو

كندوكند ويه ديدى انلرك قتنه كيده يم وانلردن كيفيت حالى معلوم ايده يم يعنى پادشاهه عرضحالك طريقى ندر و پادشاهك بنم داديمى آلمغه اعانتى اولورمى تفتيش ايده يم * چون نزديك ايشان رسيد ازوى متوحش شدند وكفتند مجلس مارا منغص خواهد ساخت هيچ به ازان نيست كه چون بيايد بكوييم ماشاعران پادشاهيم و باغير شاعران صحبت نمى داريم وسه مصراع بكوييم رابع نداشته باشد پس كوييم هركس كه مصراع رابع بكويد با وى صحبت ميداريم وكرنه مارا معذوردار *چون ادات تعليل (نزديك يقين ديمكدر (نزديك ايشان انلرك يقيننه ديمكدر (رسيد فعل ماضى مفرد غائب ايرشدى ديمكدر (وى ضمير فردوسى يه راجعدر (متوحش تفعل بابندن اسم فاعلدر توحش ايدبجى ديمكدر توحشك معناى لازميسى قلبك اوركه سى (شدند فعل ماضى جمع غائب اولديلر ديمكدر (كفتند ده بويله ديديلر ديمكدر (مجلس مارا را ادات مفعول اضافت لاميه بزم مجلسمزى ديمكدر (منغص مكدر ديمكدر (خواهد ساخت ايليسردر (به ازان اندن اعلا ديمكدر (نيست يوقدر ديمكدر (كه حرف بيان (چون ادات تعليل (بيايد باء تأكيد وياء منقلبه ايله فعل مضارع مفرد غائب كالسه ديمكدر (بكوييم باء تأكيد ايله فعل مضارع متكلم مع الغير ديييه لم ديمكدر (ما بيز ديمكدر (شاعران پادشاهيم لاميه الف نون ادات جمع يا وميم ادات متكلم مع الغير پادشاهك شاعرلرى بيز ديمكدر (باغير شاعران لاميه (با حرف مصاحبت شاعرلرك غيرى ايله ديمكدر (مصاحبت صحبت ايلمك معناسنه (نمى داريم فعل نفى مستقبل متكلم مع الغير طوتميز يعنى ايلميز ديمكدر (سه مصراع اوج مصراع ديمكدر (بكوييم باء تأكيد ايله فعل مضارع متكلم مع الغير سويليه لم ديمكدر (نداشته ماضى منفيدن قسمدر ونفيدن عبارتدر (نداشته باشد اولمش اوله ديمكدر پس صكره ديمكدر (هركس كه هر كيمسه كه ديمكدر (بكويد باء تأكيد ايله فعل مضارع مفرد غائب سويليه ديمكدر (باوى باحرف مصاحبت وى كسه راجعدر (وكرنه يوخسه ديمكدر (دار امر حاضر مفرد طوت ديمكدر (محصول تركيب) چونكه فردوسى انلرك ياننه ايرشدى يعنى يقين كلدى اندن اوركديلر وديديلر بزم مجلسمزى مكدر

ابلیسر در هیچ اندن اعلا یوقدر که چونکه کله دیدلم که بز پادشاهك شاعرلر یوز وشاعرك غیری ایله مصاحبت ایلیوز واوج مصراع سویلیه لم که دردنجیسی اولمش اوله اندن صکره دیه لم هرکس دردنجی مصراعی سویلیه انکله صحبت ایلرز یوخسه بزی معذور طوت دیو بو اسلوب اوزره دفعنه رأی ایلدیلر * چون بایشان رسید آنچه باخود مخمر ساخته بودند باوی بکفتند کفت آن مصراعها که کفته اید بخوانید عنصری کفت * چون ادات تعلیل بایشان یا حرف صله انلره دیمکدر (آنچه اول نسنه یی که دیمکدر (باخود باحرف مصاحبت کندی ایله دیمکدر (مخمر تفعیل بابندن اسم مفعولدر حسب اللغه یوغرلمش دیمکدر ترتیب رأیدن عبارتدر (مخمر ساخته بودند ترتیب رأی ایلمش ایدیلر دیمکدر (باوی باحرف صله فردوسی به راجعدر (ها ادات جمع (که حرف رابط (کفته اید فعل ماضی جمع مخاطب سویلمش ایدیکز دیمکدر (بخوانید باء تأکید ایله فعل امر جمع مخاطب اوقویین دیمکدر (محصول ترکیب) چونکه فردوسی انلره ایرشدی اول نسنه یی که کندی بینلرنده رابطه ویرمشلر ایدی سویلدیلر فردوسی دیدی اول مصراعلرکه سویلمش سکز اوقویین اول شاعرلردن بری عنصری ایدی دیدی (مصراع) چون عارض تو ماه نباشد روشن * چون ادات تشبیه (عارض بکاف عجم فتح را ایله اوقونور (تو یه اضافت لامیه (ماه نباشدك فاعلی روشن مفعول به صریحی نباشد فعل نفی مستقبل مفرد غائب اولمز دیمکدر (محصول مصراع) سنك یکاغك کبی ای روشن اولمز یعنی قمرك ضیاسی سنك یکاغك نورندن دوندر (فرخی کفت) ول شاعرلرك بری دخی فرخی ایدی دیدی (مصراع) همرنك رخت کل نبود در کلشن * همرنك رخت لامیه همرنك رنکدش دیمکدر (تا ضمیر خطاب سنك رخکك رنکدشی یعنی رخکه بکزر دیمکدر (کل نبودك فاعلی (در کلشن مفعول فیهی (نبود فعل نفی مستقبل مفرد غائب اولمز دیمکدر (محصول مصراع) سنك رخکه بکزر کلشنده کل اولمز یعنی سنك یکاغك رنکنده هیچ برکل یوقدر (عسجدی کفت) بری دخی عسجدی ایدی دیدی (مصراع) مژکانت همی کذر کند ازجوشن * مژکانت تا ضمیر خطاب

مژکان کر پك دیمکدر (همی ادات تأکید (کذر کند کچر تأثیر ایلر دیمکدر (جوشن زره معنا سنه که چوقال دخی دیرلر (محصول مصراع) سنك کرپکك جوشندن کچر یعنی اوبله مرتیزدر که زره جوشن حائل اولمز *چون فردوسی این سه مصراع بشنید بربدیهه کفت* چون ادات تعلیل (محصول ترکیب) چونکه فردوسی بو اوچ مصراعی اشتدی بداهة یعنی علی الفور سویلدی (مصراع) مانند سنان کیو درجنك پشن *مانند سنان کیو بیانیه ولامیه (مانند ادات تشبیه سنان مزراق دیمکدر (کیو کاف عربك کسریله بویها در پهلوانلك اسمیدر (در حرف ظرف (جنك پشن لامیه پشن ده بر پهلوانلك اسمیدر بونلرلك محاربه سی مشهوردر ذکری تفصیله محتاج مراد ایدینن شاهنامه یه مراجعت ایلسون (محصول مصراع) مصراع اوله مربوط سنك کرپکك زرهدن کذر ایلر پشنك جنکنده کیولك سکوسی کبی *ایشان ازآن متعجب شدند وازقصهٔ کیو وپشن استفسار نمودند آنرا مشروح بازکفت بعد ازان بمجلس سلطان افتاد ومقبول نظر وی شد ووی را کفت مجلس ما فردوسی ساختی وبدان سبب فردوسی تخلص کرد *ایشان ضمیر جمع شعرایه راجعدر (آن بومصراعه اشارتدر (قصهٔ کیو لامیه (استفسار استفعال بابندن مصدر در سؤال معناسنه (نمودند فعل ماضی جمع غائب بونده ایلدیلر دیمکدر (آنرا آن قصه یه اشارتدر را ادات مفعول (مشروح اسم مفعول بونده مفصل معناسنه در (باز ادات تأکید (بمجلس سلطان لامیه باحرف صله (افتاد فعل ماضی مفرد غائب دوشدی دیمکدر (مقبول نظر وی لامیه لردر وی فردوسی یه راجعدر (را ادات صله (مجلس ما لامیه بزم مجلسمزی دیمکدر (فردوسی یا حرف نسبت فردوس جنت دیمکدر (ساختی فعل ماضی مفرد مخاطب بونده ایلدك دیمکدر (بدان باحرف مصاحبت دال همزدن منقلب (محصول ترکیب) فردوسی بومصراع رابعی سویلینجه شاعرلر متعجب اولدیلر وکیو وپشن قصه سندن سؤال ایلدیلر اول قصه یی مفصلا سویلدی اندن صکره مجلس سلطانه دوشدی یعنی داخل مجلس خاص اولدی وسلطانك نظرینك مقبولی اولدی حاصلی نظر کردهٔ پادشاه اولدی وفردوسی یه

سلطان محمود دیدی بزم مجلسمزی جنته منسوب ایلدك اول سبب ایله
فردوسی تخلص ایلدی یعنی فردوسی تخلص اتمسنه سلطان محمودك
بو کلامی سبب اولدی* وچون چند گاه برآمد بنظم شاهنامه مأمور
شد وهزار بیت بگفت و پیش سلطان آورد و تحسینهای فراوان
یافت وهزار دینار زرسرخش انعام فرمود پس در مدت سی سال
شاهنامه را تمام ساخت و پیش سلطان آور و بدستور آنچه پیشتر واقع
شده بود در مقابلهٔ هر بیتی یکدینار زرسرخش توقع میداشت* چون
ادات تعلیل (چند گاه برقاج زمان دیمکدر گاه ادات زمان (برآمد بونده
کچدی دیمکدر (بنظم شاهنامه لامیه یاحرف صله (پیش سلطان
لامیه سلطانك حضورینه دیمکدر (آورد فعل ماضی مفرد غائب
کتوردی دیمکدر (تحسینهای فراوان موصوفك صفته (ها ادات جمع
بالاضافته توسل فراوان بول دیمکدر کثرتدن عبارتدر چوق چوق
تحسینلر (یافت فعل ماضی مفرد غائب اولدی دیمکدر (زر سرخش
بیانیه شین ضمیر فردوسی یه راجعدر اکا خالص التون دیمکدر (پس
صکره دیمکدر (سی اوتوز معناسنه‌در (را اداث مفعول (ساخت فعل
ماضی ایلدی دیمکدر (بدستور آنچه بیانیه باحرف مصاحبت (دستور
دالك ضمیله قاعده دیمکدر اول قاعده یه بناء که دیمکدر (پیشتر
مقدم دیمکدر (واقع شده بود واقع اولمش ایدی (در حرف ظرف
(مقابلهٔ هر بیتی لامیه یاحرف وحدت هر بیتك مقابله‌سنده دیمکدر
(توقع امید معناسنه‌در (می ادات حکایه (داشت فعل ماضی مفرد
غائب طوتاردی دیمکدر (محصول ترکیب) چونکه برقاج زمان کچدی
شهنامه نظمنی ایله مأمور اولدی وبیك بیت سویلدی وحضور
سلطانه کتوردی چوق چوق تحسین وافر بنلر بولدی وخالص التون
اوله‌رق بیك التون انعام بیوردی صکره اوتوز ییل مدتنده شاهنامه‌یی
تمام ایلدی وحضور سلطانه کتوردی واول قاعده اوزره که مقدم
واقع اولمش ایدی هر بیتك مقابله‌سنده خالص التون اوله‌رق بر
التون امید ایدر ایدی* حاسدان خوض کردند وگفتند شاعر براچه
قدر آنکه وبرابدین قدر عطا سرافراز کردانند وصلهٔ وبرابر شصت
هزار درم قرارداد ند فردوسی ازان برنجید میگویند دران وقت که آن

درمهارا آوردند وی در حمام بود چون از حمام بیرون آمد پست هزار درم بحمامی داد وپیست هزار درم بفقاعی که فقاعی چند آورده بودند وپیست هزار با آن کسان که آنرا اورده بودند وسلطانرا بچهل بیت کاپیش مذمت کرد که ازان جمله است این چند بیت * حاسدان الف نون ادات جمع حسد ایدیجی دیمکدر (خوض مصدردر القا معناسنه یونده غرضنه مبنی اولان کلامه دیرلر (شاعری یا حرف وحدت (را ادات تخصیص (قدر دالك سکونیله یونده مرتبه وحیثیت معناسنه در (که حرف بیان بر باشد مقدردر (بدین با حرف مصاحبت دال همزه دن منقلب (قدر دالك فتحیله مقدار معناسنه در (سرافراز عالی دیمکدر (کرداند فعل ماضی جمع غائب ایلیه لر دیمکدر (صله جائزه معناسنه در (ویه اضافت لامیه (را ادات مفعول (بر حرف صله (شصت هزار التمش بیك دیمکدر (درم آق اقچه معناسنه در (دادند فعل ماضی جمع غائب وبردیلر دیمکدر (بر بخید یاء تأکیدایله فعل ماضی مفرد غائب اینجندی دیمکدر (می ادات تأکید (کویند فعل مضارع جمع غائب دیرلر دیمکدر (دران وقت اول وقتده (درمهارا را ادات مفعول ها ادات جمع (آوردند فعل ماضی جمع غائب کتوردیلر دیمکدر (وی فردوسی یه راجعدر (در حرف ظرف (حمام معروف (بود ادات ماضی ایدی دیمکدر (بیرون آمد چقدی دیمکدر (پیست هزار یکرمی بیك دیمکدر (بحمامی با حرف صله یا حرف نسبت حامجی یه دیمکدر (داد فعل ماضی مفرد غائب ویردی دیمکدر (بفقاعی با حرف صله یا حرف نسبت فقاع فانك فتحی وقافك تشدیدیله کندندن نسنه ایچیلن قابه دیرلر مشربه کبی بعضیلر بوغازی طار اولمق لازم دیمشلر صراحی کبی یا حرف نسبت بونده شربتجی دیمك اولور (که حرف تعلیل (فقاعی یا حرف وحدت (فقاعی چند برقاچ سراحی دیمکدر (آورده بودند کتورمش ایدیلر (با آن کسان با حرف صله اول کیمسه لره دیمکدر (آن درمه اشارتدر (را ادات مفعول (سلطانرا را ادات مفعول (بچهل بیت با حرف مصاحبت چهل قرق دیمکدر قرق بیت دیمك اولور (مذمت هجو معناسنه (که حرف بیان (محصول ترکیب) حاسدلر غرضنه مبنی بو کلامی القا ایلدیلر ودیدیلر بر شاعرك نه حیثیتی

اولور كه بو قدر عطا ايله ممتاز و عالي ايليه لر وانك جائزه سني التمش بيك
اقچه يه قرار و يرديلر فردوسي بوندن ايجندي ديرلر كه اول وقتده كه
اول درملري كتورديلر فردوسي حمامده ايدي چونكه حمامدن چيقدي
يكرمي بيك درهم حماميه ويردي و يكرمي بيك شربتجي يه زيرا
برقاج شراب كتورمش ايديلر و يكرمي بيك اول كيمسه لره ويردي كه
درملري كتورمش ايديلر يعني كتورنلره ويردي حاصلي حمامدن چقمدن
اول التمش بيكي تكميل صرف ايلدي وسلطاني قرق بيت ارتق
اكسنك هجو ايلدي اول هجو جمله سندندر بو برقاج بيت (مثنوي)
اكر شاه را شاه بودي پدر * بسر برنهادي مرا تاج زر * اكر
ادات شرط (شاه را را حرف تخصيص شاهك ديمكدر (شاه ثاني
بودي نك مفعولي (پدر فاعلي بود ادات ماضي (يا حرف حكايه اوله
ايدي ديمكدر (بسر با حرف صله بسرم تقديرنده (بر حرف تأكيد
(نهادي يا حرف حكايه قورايدي ديمكدر (تاج زر بيانيه (محصول بيت)
اكر شاهك پدري شاه اوليدي بنم باشمه التون تاج قور ايدي يعني
اكرامده مبالغه ايدردي فهم اولندي كه ولد زنا ايمش ديمك استر زيرا
صاحب نسب وحسب اهل هنر قدرين بيلور ويت ايلمز ديمك استر
* چو اندر تبارش بزركي نبود * نيارست كه نام بزركان شنود * چو
ادات تعليل (اندر ادات ظرف (تبار قوم وقبيله ونسل معناسنه
(شين ضمير شاهه راجعدر (بزركي يا حرف مصدر اولوق ديمكدر
(نبود ادات نفي ماضي يوق ايدي ديمكدر (نيارست قادر اولمدي
ديمكدر (كه حرف بيان (نام شان وشهرت معناسنه در (بزركان اضافت
لاميه اولولرك نام وشاني (شنود فعل ماضي مفرد بونده مصدر
معناسنه در اشتمكه ديمكدر (محصول بيت) چونكه انك نسلنده اولولق
يوق ايدي اولولر نام وشاني اشتمكه قادر اولمدي يعني نسلنده اولولق
اولمغله اولولق رسم وقانوني دكلبوب عمل ايتمدي * درختي كه تلخست
ورا سرشت * كرش در نشاني بباغ بهشت * درختي كه يا حرف
وحدت (كه حرف رابط صفت تلخ آجي ديمكدر (اورا درخته راجعدر
(را ادات تخصيص (سرشت طبيعت ديمكدر (كر ادات شرط (شين
ضمير درخته راجعدر (در حرف تأكيد (نشاني فعل مضارع مفرد

مخاطب دیکر ایسك دیمکدر (بباغ بهشت بیانیه (با حرف صله بهشت جنت دیمکدر (محصول بیت) برآغاج که انك طبیعتی آجیدر یعنی حاصلاتی تلخدر اکر انی جنت باغنه دیکر ایسك * ورازجوی خلدش بهنکام آب * بیخ انکبین ریزی وشیرناب * ور وا کردن مخففدر (جوی خلد لامیه جوی ایرمق دیمکدر خلد جنت معناسنه (شین ضمیر درخته راجعدر (بهنکام آب بیانیه با حرف ظرف هنکام وقت معناسنه صو وقتنده یعنی صولایجق وقتده دیمکدر (ببیخ با حرف صله (بیخ کوك دیمکدر (انکبین بال دیمکدر (ریزی فعل مضارع مفرد مخاطب دوکه سین دیمکدر (شیرناب بیانیه شیرسود دیمکدر ناب خالص معناسنه (محصول بیت) واکر اول اغاجه جنت ایرماغندن صولادیق وقتده کوکنه بال وخالص سوت دوکه سین یعنی صوربنه جنت بالندن وجنت سودندن صولایه سین * سرانجام کوهر بکار آورد * همان میوۀ تلخ بار آورد * سرانجام عاقبت دیمکدر (کوهر اصل وجبلت معناسنه در آوردك مفعول صریحی بکار غیر صریحی (با حرف صله کار ایش دیمکدر (آورد فعل مضارع مفرد غائب کتورر دیمکدر (همان انجق دیمکدر (میوۀ تلخ موصوفك صفته اضافتیدر (بار یمش دیمکدر (محصول بیت) بیت اوله مربوطدر اول اغاجی جنت ایرمقلریله تربیه ایلسك عاقبت اصلنی فعله چقارر انجق آجی یمش کتورر یعنی وبروحاصلی جبلی اولان طبیعت مرکوزه تأدیب وتربیه ایله چقمز * پس ازان مختفی شد هر چند ویرا طلب کردند نیافتند بعد از چند کاه خواجه حسن میمندی که مرتبۀ وزارت داشت در شکار کاهی بیتی چند از شاهنامه بتقریبی که واقع شده بود بخواند سلطانرا بسیار خوش آمد پرسید که این شعر کیست کفت شعر فردوسی سلطان از کردۀ خود پشیمان شد وفرمان داد تا شصت هزار دینار زر سرخ با خلعتهای خاص نامزد فردوسی کنند وبطوس برند * پس ازان اندن صکره دیمکدر (مختفی افتعالی بابندن اسم فاعلدر (مختفی شد کیزلندی دیمکدر (هر چند هرنقدر دیمکدر (نیافتند فعل نفی ماضی جمع غائب بوله مدیلر دیمکدر (بعد از چند کاهی یا حرف وحدت کاه ادات زمان برقاچ زماندن صکره دیمکدر (خواجه حسن میمندی سلطان محمودك وزیر امیندر (که حرف رابط

صفتـا (مرتبهٔ وزارت بنمـاید (داشت فعل ماضی مفرد غائب طوتدی دیمکدر (درحرف ظرف (شکارگاه شکار محلی دیمکـدر (یعنی یاحرف وحدت (یعنی چنـد* برقاج بیت دیمکدر (بتقریبی باحرف مصاحبت یاحرف وحدت (تقریب بونده مناسبت دیمکدر (واقع شده بود واقع اولمش ایدی دیمکدر (بخواند باء تأکیـد ایله فعل ماضی مفرد غائب اوقودی دیمکدر (سلطانرا را ادات صله (بسیار چوق دیمکـدر (پرسید که سؤال ایلدیکه دیمکدر (شعرکیست لامیـه کیمك شعریدر دیمکدر (شعر فردوسی لامیـه (کرده خود ده لامیه کـندینـك ایلدیکندن دیمکدر (پشیمان شد نادم اولدی دیمکدر (شصت هزار التمش بیـك دیمکدر (باخلعتهـای خاص با حرف مصـاحبت اضـافت موصوفك صفتنه (ها ادات جمع یا اضافتـه توسل (نامرد برکیمسه یه بیخبر ایکن تصمیم اولنـان شیئه دیرلر (محصول ترکیب) اندنصکره یعنی بوهجوی انشاد ایلدکدنصکره کیزلندی هرنقـدر انی ارادیلر بوله مدیلر برقاج زماندن صکره خواجه حسن میمندی که وزارت رتبـه سی طوتدی برشکار کاهده شاهنـامه دن برقاج بیت بر مناسبت ایله که واقع اولمش ایدی اوقودی سلطانه چوق خوش کلدی سؤال ایلدیکه بو کیمـك شعریدر خواجـه حسن دیدی فردوسی نك شعریدر سلطان ایتـدیکندن پشیمان اولدی وفرمان ایلدی تاالتمش بیـك خالص التون خاص خلعتـلر ایله فردوسی یه نامرد ایلیـه لر وطوسه کوندوره لر * اما طالع مساعدت نکرد چون آن عطیه رابیك دروازهٔ طوس درآوردند تابوت فردوسی را دیکر دروازه بیرون بردند وازوی وارث یك دختر مانده بود آنرا بوی عرض کردند همت ورزید وقبول نکرد وکفت مرا چنـدان مال ونعمت که کفاف معیشت باشد موجودست احتیاج بآن ندارم کماشتکان آنرا بعمارت رباطی درآن نواحی صرف کردند * طـالع بویله یرلرده بخت معناسنه در (مساعدت تااسلوب انجام اوزره طویلی یازلمشـدر (نکرد فعل نفی ماضی مفرد غائب ایلدی دیمکدر (چون ادات تعلیـل (عطیهٔ را را ادات مفعول اول عطیه یی دیمکدر (بیك دروازهٔ طوس لامیه باحرف صله دروازه قلعه قپوسی دیمکدر طوسك قلعه قپوسنك

برینه دیمکدر (در آوردند فعل ماضی جمع غائب کتوردیلر دیمکدر (تابوت فردوسی لامیه (را ادات مفعول (دیگر دروازه غیری قپودنه دیمکدر (بیرون بردند چیقردیلر (وی فردوسی یه راجعدر (وارث معروف (دختر قیز دیمکدر (مانده ماضیدن قسمدر قالمش معناسنه (بو ادات ماضی (آنرا را ادات مفعول آن عطیه یه راجعدر (بوی باحرف صله وی دختره راجعدر (همت ورزیدك مفعول صریحی (ورزید فعل ماضی مفرد غائب اوزندی دیمکدر (مرا را ادات صله بکا دیمکدر (چندان مال بوقدر مال دیمکدر (که حرف رابط صفت (کفاف معیشت مصدرك مفعولنه کفاف منع ایتمك معناسنه در (ارزوی نفسی منع دیمکده مستعملدر که یته جك دیمکدر (معیشت کچمك معناسنه کچمکه یتشجك دیمکدر (باشد فعل مضارع (با آن باحرف صله (آن عطیه یه اشارتدر (ندارم فعل نفی مستقبل متکلم وحده نفیدن عبارتدر بوقدر دیمکدر (کاشتگان الف نون ادات جمع کاف هاء رسمیدن مبدل کاشته ضم کاف عجمیله پادشاه طرفندن کیدن کیمسه یه دیرلر بو دیارلرده مباشر دیدکلری (سلطانه اضافت لامیه (آنرا را ادات مفعول (آن عطیه یه اشارتدر (بعمارت رباطی لامیه (با حرف صله عمارت تعمیر معناسنه در (رباط کسر را ایله یولجی قونه جق محله دیرلر یا حرف وحدت (نواحی اطراف معناسنه در (محصول ترکیب) بوقدر مبلغی سلطان محمود ارسال ایلدی اما طالع مساعده ایلمدی چونکه اول عطیه یی طوسك برقلعه قپوسنه کتوردیلر فردوسینك تابوتنی آخر قپودن چیقاردیلر فردوسیدن وارث برقز قالمش ایدی اول عطیه یی اکا عرض ایلدیلر همتنه اوزندی یعنی عالی همتلیلك حاصلی کوزی طوقلق ایلدی وقبول ایلمدی ودیدی بنم اول قدر مال ونعمت که کفاف معیشت اولورمرتبه موجود در اول عطیه یه احتیاجم یوقدر سلطانك مباشرلری اول مبلغی اول نواحیده بر رباطی تعمیره صرف ایلدیلر (قطعه) خوشست قدرشناسی که چون خمیده سپهر * سهام حادثه را کرد عاقبت قوسی * خوشست مقدم خبر (قدرشناسی مؤخر مبتدا قدرشناس وصف ترکیبیدر یا حرف مصدر قدر بلجیلك دیمکدر بو مبتدا خبر مابعدی جمله بونك تعلیلیدر (که ادات تعلیل (خمیده

اکری دیمکدر (سپهر فلک معناسنه در (سهام سهمک جمعیدر خادثه‌یه اضافت بیانیه (زامات صله حادثه اوقلرینه دیمکدر (قوسی یا حرف مصدر قوس یای دیمکدر (محصول بیت) قدر بلیجیلک خوشدر زیرا چونکه اکری فلک حادثه اوقلرینه یایلق ایلیه یعنی حادثه اوقلرینی آته * برفت شوکت محمود در زمانه نماند * جز این فسانه که نشناخت قدر فردوسی * برفت باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد غائب کتدی دیمکدر (شوکت فاعلی (محموده اضافت لامیه (در حرف ظرف (نماند فعل نفی ماضی مفرد غائب قالمدی دیمکدر (فسانه مثل وقصه معناسنه (که حرف رابط (نشناخت فعل نفی ماضی مفرد غائب اکلمدی بیلدی دیمکدر فاعلی تحتنده سلطان محموده راجعدر (قدر فردوسی لامیه (محصول بیت) فلک قوسلک ایدوب سهام حادثه‌یی آتدیغی کبی شوکت محمود کتدی وزمانه ده بومثلدن غیری قالمدی که سلطان محمود فردوسی‌نک قدرینی بیلدی یعنی فردوسینک قدرینی بیلدی دیو عالمده ضرب مثل اولدی حاصلی اکر قدرشناس اولیدی بوکونه یاد اولمزدی بلکه ایلک ایله یاد اولوردی (عروض) بوقطعه بحر مجتثدندر که مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن اولمشدر * ناصرخسرو انصاری درصناعت شعرماهر بود ودر فنون حکمت کامل اما بسوء اعتقاد و میل بزندقه والحاد متهم شده بود واورا سفرنامه ایست دراکثر معموره سفرکرده ومحاوراتی که بافاضل کرده بنظم آورده واین ابیات که عین القضاة درکتاب زبدة الحقایق ایراد کرده از جملهٔ منظومات اوست * ناصرخسرو انصاری علمین یننده این حذف اولنمشدر صناعت شعر بیانیه (ماهر بود استاد ایدی دیمکدر (فنون حکمت بیانیه فنون فنک جمعیدر حکمت فنلرنده دیمکدر (کامل‌دن صکره بر بود مقدردر (اما دات استدراک (بسوء اعتقاد بیانیه باحرف مصاحبت سوء کوتو دیمکدر (بزندقه باحرف صله (زندقه (والحاد بر مذهب باطلدرکه بری فروعاتی انکار ایدر بری حشر ونشری انکار وقدم عالمه ذاهبدر تفصیلی کتب کلامیه ده مصرحدر (متهم افتعال بابندن اسم فاعلدر تهمتلی (شده بود اولمش ایدی (اورا را حرف تخصیص (سفرنامه مؤلفاتندن برینک اسمیدر همزه حرف توسل یا حرف وحدت

(سين وتا ادات خبر برسفرنامه سی واردر دیمکدر (در حرف ظرف
(اکثرمعموره لامیه معموره وجه ارضده آدم ساکن اولان یرلره دیرلر
(محاوراتی یاحرف تنکیر محاورات محاوره نك جمعیدر که کلامده مجادله
ومخاصمه معناسنه در (بالفاضل باحرف مصاحبت افاضل افضلك
جمعیدر علمالر ایله دیمکدر (کرده لر ماضیدن قسملردر (بنظم
(با حرف صله (آورده ماضیدن قسمدر کتورمش دیمکدر (ابیات
بیتك جمعیدر (که حرف بیان (عین القضاة برذاتك لقبیدر
کبار اهل اللهدن همدانی دیمکله شهرت شعاردر عین کوز بیکی دیمکدر
قضاة قاضینك جمعیدر قاضیلرك کوزینك بیکی دیمك اولور (در کتاب
زبدة الحقایق نامنده اولان کتابنده دیمکدر (ایراد کتورمك
معناسنه (محصول ترکیب) ناصر بن خسرو انصاری صناعت شعرده
ماهر وحکمت فنلرنده کامل ایدی اما سوء اعتقاد ایله وزندقه والحاده
میل ایله متهم اولمش ایدی وانك برسفر نامه سی واردر که اکثرمعموره ده
سفر ایلمشدر وشول محاوره لرکه علما ایله ایلمشدر اول کتابده نظم ایله
کتورمشدر وبو بیتلرکه عین القضاه همدانی زبدة الحقایق نام
کتابنده ایراد ایلمشدر انك منظوماتی جمله سندندر (قطعه) همه جور
من از بلغار یانست * که مادام همی باید کشیدن * همه جمله دیمکدر
(جورمن مصدرك مفعولنه در بکا اولان جور دیمکدر (بلغار یان الف
نون ادات جمع یا حرف نسبت بلغار برطائفه نك اسمیدر (که حرف
رابط (ما مصدریه (دام فعل ماضی (میم قاعدهٔ اعجام اوزره ضمیر
متکلم بن اولدیغم مدتده یعنی حیاتده اولدقجه دیمکدر (همی ادات
تأکید (باید کشیدن چکمك کرك دیمکدر (محصول بیت) جمله بکا
اولان جور بلغارلیلردندر که حیاتده اولدقجه چکمك کرك * کنه بلغار
یانرا نیز هم نیست * بکویم کرتو بتوانی شنیدن * بلغار یانرا را ادات
تخصیص (نیز دخی دیمکدر (هم تأکیددر (بکویم با تأکید ایله فعل
مضارع متکلم وحده سویلیم دیمکدر (کر حرف شرط (بتوانی با
تأکید ایله فعل مضارع مفرد غائب قادر ایسك دیمکدر (شنیدن
مصدر ایشتمك معناسنه (محصول بیت) کنه بلغارلیلرك دخی دکلدر
سویلیم اکرسن ایشتمکه قادر ایسك یعنی قابل خطاب اولوب اکلیه

بیلورسن کناه کیم کدر سو یلیم * خدا یا این بلا وفتنه لز تست * ولکن کس نمی یارد چخیدن * خدا یا الف حرف ندا یاالله دیمکدر (از تست سندندر دیمکدر (نمی یارد فعل نفی حال مفرد غائب قادر اولماز دیمکدر چخیدن جیم عجمینك فتحی وخاء معجمه ایله مصدردر دورشمك معناسنه در (محصول بیت) یارب بو بلا وفتنه سندندر لکن کیمسه دورشمکه قادر اولهمز یعنی کیمسه سنکله مجادله ومحاوره ایده من * همی آرند ترکانرا ز بلغار * ز بهر پردهٔ مردم دریدن * همی ادات تأکید (آرند فعل مضارع جمع غائب کتورورلر دیمکدر (ترکان الف نون ادات جمع (ترك محبوب دیمکدر (را ادات مفعول (ز بهر ادات تعلیل (پردهٔ مردم لامیه پرده بونده عرض ووقار معناسنه در (دریدن مصدردر ییرتمق معناسنه (محصول بیت) محبوبلری بلغاردن کتورورلر یعنی اسیرلك طریقیله بلغاردن کتورورلر خلقك عرض ووقارینی ییرتمق ایچون یعنی خلقی عشق وسودایه کرفتار ایتمك ایچون * لب ودندان آن خوبان چون ماه * بدین خوبی نبایست آفریدن * لب دوداق (دندان دیش (آن خوبانه اضافت لامیه (چون ادات تشبیه بدین بایندن منقلب باحرف مصاحبت (خوبی یا حرف مصدر (نبایست فعل نفی ماضی مفرد غائب حکایه یی متضمن کرکمز ایدی دیمکدر (آفریدن مصدر یراتمق معناسنه (محصول بیت) وآی کبی اولان محبوبلرك دوداغنی ودیشنی بو کوزللك ایله یراتمق کرکمز ایدی بوکلاملرده بوی زندقه استشمام اولنور که خطابی حق جل وعلا حضرتنه در * که ازعشق لب ودندان ایشان * بدندان لب همی بایدکزیدن * (که حرف تعلیل (عشق لب لامیه (ایشان بلغاریانه راجعدر (بدندان باحرف مصاحبت (لب کزیدنك مفعول صریحی (باید فعل مضارع مفرد غائب کرکدر دیمکدر (کزیدن کافك فتحیله مصدردر اصرمق معناسنه (محصول بیت) بویله کوزل یراتمق لایق دکل ایدی زیرا انلرك لب ودندانك عشقندن دیش ایله دوداغی اصرمق کرك بونده توریه وار یری بوکه تعجبدن عبارتدر که بویله حسن وجمال اولورمی دیو دوداغنی اصرمق یری محبوبك دوداغنی اصرمق (عروض) بوقطعه بحر هزجدر که مفاعیلن مفاعیلن فعولن اولور وبوکه

قطعه

قطعه دیدیکمز بر اوزون سخندن پارچه اولدیغیچوندر * ازرقی
هروی رحمه الله در قواعد شعر و فضل ماهر بود ودر قوانین علم
حکمت کامل ممدوح اورا عارضهٔ حادث شد که قوت مباشرت
ساقط گشت واطبا از معالجت آن عاجز آمدند ازرقی کتاب الفیه
و شلفیه را بنظم آورد وتصویر کرد و غلامی را از خواص پادشاه
با کنیزک عقد بست ایشانرا در حرم پادشاه که میان ایشان و پادشاه
شبکهٔ پیش حائل نبود منزل داد وآن کتابرا پیش ایشان نهاد وفرمود که
بآن صورتهای مختلف که درآن کتاب تصویر کرده بودند بمعاشرت
ومباشرت مشغول شوند * ازرق کوک رنکه دیرلر (یا حرف نسبت
غالبا کوك رنکه مائل اولدیغندن ازرقی دینلدی (هروی یا حرف
نسبت هرا وهراة بر شهرك اسمیدر (در قواعد شعر بیانیه یالامیه
(در حرف ظرف قواعد قاعده‌نك جمعیدر شعر قاعده‌لرنده (فضل
قواعد اوزره معطوف (قوانین علم لامیه یا بیانیه قوانین قانونك
جمعیدر (حکمت معروف (ممدوح لو لامیه او ازرقی یه راجعدر
ممدوحدن مرادی سلاطین هرلندن بریدر (را ادات صله (عارضهٔ
یا حرف وحدت همزه حرف توسل عارضه بونده علت معناسنه‌در
(حادث شد ظهور ایلدی دیمکدر (که حرف رابط صفت (قوت
مباشرت مصدرك مفعولنه مباشرت مجامعت معناسنه‌در (کشت
فعل ماضی مفرد غائب اولدی دیمکدر (اطبا طبیبك جمعیدر (معالجت آن
مصدرك مفعولنه‌در (آمدند بونده اولدیلر دیمکدر (را ادات مفعول
(بنظم با حرف صله (آورد فعل ماضی مفرد غائب کتوردی دیمکدر
(غلامی یا حرف وحدت (را ادات مفعول (خواص پادشاه لامیه
(با کنیزك با حرف مصاحبت (عقد بست نکاح ایلدی (ایشان
غلام وکنیزکه راجعدر (را ادات مفعول (در حرم پادشاه لامیه
در حرف ظرف پادشاهك حرمنده دیمکدر (که حرف رابط صفت
(میان ایشان لامیه انلرك بینی دیمکدر (و پادشاه واو مع معناسنه‌در
پادشاه ایله انلرك بیننده دیمکدر (شبکه بانك فتحیله بوروگی اولان
شیشه دیرلر واوریلی دیمکدر وعربیده حتی شبکهٔ رسول دیرلر قفس ده
اولسه اولور (یا حرف وحدت همزه حرف توسل (پیش باء عربیله

زياده ديمكــدر (حائل اسم فاعلدر معروف (نبود ادات ماضى منفى (داد فعل ماضى مفرد غائب ويردى ديمكدر (كابرا را ادات مفعول (پيش ايشان انلرك اوكنه ديمكدر (نهاد فعل ماضى (كه حرف بيـان (با آن صورتهاى مختلف موصوفك صفتنـه اضافتيدر (ها ادات جمع مختلف بونده كونا كون ديمكدر (باحرف مصــاحبت دورلو دورلو اولان صورتلر ايله ديمكــدر (كه حرف رابط صفت (كرده بود ند ايلمش ايديلر ديمكدر (بمعاشرت باحرف صله (شوند فعــل مضارع جمع غائب اوله‌لر ديمكدر (محصول تركيب) ازرقى هروى رحـمه الله شعر قاعده‌لرنده وفضــلده ماهر ايدى وعلم حكمت قانونلرنده كامل ايدى انك ممدوحنه برعلت ظاهر اولدى مجامعتـه قوتى ساقط اولدى طبيبــلر اكا معالجه دن عاجز اولديلر ازرقى كتاب الفيه وشلفيـه بى نظمه كـتوردى وتصوير ايلدى يعنى باهه دائر اولان صورتلرى تصوير ايلدى وبر غلامى خواص پادشـاهدن بر كنيزك ايله نكاح ايلدى وانلرى حرم پادشاهده كه انلر ايله پادشاه بينـنده برشبكه دن زياده حائل يوق ايدى منزل ويردى واول كتابى انلرك اوكنه قودى و بيوردى كه اول مختلف صورتلر كه بو كتابده تصوير ايلمشلردر يعنى بو كتابده تصوير اولنان كونا كون صورتلر ايله معاشرت ومباشرته مشغول اوله‌لر * و پادشاهرا فرمود كه ازقفاى شبكه بى وقوف ايشان احوال ايشانرا مشاهده كنند چون اين مشـاهده مكرر شد حرارت غريزى قوت كرفت وآن ماده را كه مانع قيام آلت بود منقطع كردانيد و برمثال پيز منجمد از منفذ احليل بيرون آمد ومقصود حاصل شد وازسخنـان ويست در وصف شراب * پادشاهرا رادات صـله (كه حرف بيان (قفاى شبكه لاميه قفا اكسه ديمكدر (بى وقوف ايشان انلردن خبرسز ديمكدر (احوال ايشان لاميه (را ادات مفعول (حرارت غريزى موصوفك صفتنه باحرف نسبت جبلى وطبعى معنـاسنه در علم طبده تفصيلى واردر (كرفت فعل ماضى مفرد غائب طوندى ديمكدر (را ادات مفعول (كه حرف رابط صفت (مانع قيام فاعلك مفعولنه قيام آلت) مصـدرك فاعلنه در آلت ذكردن كنايتدر (كردانيـد فعل ماضى مفرد غائب ايلدى ديمكدر (منقطع انفعال بابنـدن اسم

انفعال

فاعلدر منقطع ایلدی یعنی قوپاردی دیمکدر (مثال پنیر پیمانیه
پنیر کبی دیمکدر پیمز معروف (مایهٔ منجمد موصوفك صفتهدر (منجمد
طوکق دیمکدر (منفذ احلیل لامیه منفذ دلك احلیل ذات ذکردن
عبارتدر (بیرون آمد چیقدی دیمکدر (محصول ترکیب) غلام ایله
کنیزك بو صورتله امر ببور دقده پادشاهه بیور دیکه انلردن خبرمز
شبکهنك اکسه سندن انلرك حاللرینی مشاهده ایلیه چونکه مشاهده
مکرر اولدی یعنی برایکی کره صور مختلفه ایله مجامعتلرینی کوریجك
طبیعی اولان حرارت قوت طوتدی واول مادهیی که آلتك قیامنه
مانع ایدی منقطع ایلدی قوپاردی وپنیر کبی طوکق مایه ذکرك
دلکندن چقدی ومقصود حاصل اولدی واول از رقینك سوزلریدندر
شراب وصفنده (قطعه) * ساقی بیار لعل میی کز فروغ آن *
اندیشه لاله زار شود دیده گلستان * ساقی منادی حرف ندا محذوف
ای ساقی دیمکدر (بیار باء تأکید ایله امر حاضر مفرد کتور دیمکدر
لعل میی) صفتك موصوفه اضافتیدر یا حرف تنکیر (کز که ازدن
مخففدر (که حرف رابط صفت (فروغ شعله دیمکدر (آن میه اشارتدر
اضافت لامیه (اندیشه فکر معناسنهدر (لاله زار لالهلك دیمکدر
شود) فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر (دیده کوز دیمکدر
گلستان) کوللك معناسنهدر (محصول بیت) ای ساقی شول بر لعل میی
کتور که انك شعلهسندن فکر لاله زار اولور یعنی فکری پرصفا ورونق
قلار وکوزی گلستان ایلر حاصلی ظاهرا وباطنا شوق ویرن لعل کبی
میی صون * کر بکذرد پری بشب اندر شعاع او * ازچشم آدمی نتواند
شدن نهان * (کر ادات شرط (بکذرد باء تأکید ایله فعل مضارع
مفرد غائب کچر ایسه دیمکدر پری فاعلی (بشب با حرف ظرف (اندری
تأکیددر (شعاع او لامیه شعاع ایدنلق دیمکدر (او ضمیر میه راجعدر
چشم آدمی) لامیه (نتواند فعل نفی مستقبل مفرد غائب قادر اوله مز
دیمکدر (شدن مصدر در اولمق معناسنه (نهان کیزلی دیمکدر
(محصول بیت) اکر پری اول میك ایدیلغنده کیجه کچرسه آدمینك
کوزندن کیزلی اولمغه قادر اوله مز یعنی میك شعاعی اول قدر
روشنادر که پری دخی کیزلنمکه قادر اوله مز (شدن رفتن معناسنه

دخی اولور یری کچمکه قادراوله مز دیمك اولور * خوش بوی تر از عنبر ورنکین تر از عقیق * روشن تر از ستاره وصافی تر از روان * (خوش بوی وصف ترکیبی در کوزل قوقولی دیمکدر (تر ادات تفضیل (عنبر معروف رنکین) یا حرف نسبت نون حرف تأکید رنکلی دیمکدر (عقیق مقدما بیان اولندی (روشن پارلق دیمکدر (ستاره یلدز دیمکدر صافی) بونده لطیف معناسنه در (روان روح دیمکدر (محصول بیت) عنبردن زیاده کوزل قوقولی وعقیقدن رنکلی ویلدزدن زیاده پارلق وروحدن الطف حاصلی شراب بو اوصاف ایله موصوفدر (عروض) بو قطعه بحر مضارع اخرب مکفوف مقصوردر که مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات اولور * امیر معزی رحمه الله وی درزمان دولت معز الدنیا والدین سنجر بن ملك شاه بود واز مداحان اوست ومعزی نسبت باوست وانچه اورا درزمان وی علوشان ورفعت درجه میسر شد کم شاعر را میسر نشد * وی معزی یه راجعدر (در حرف ظرف زمان دولت معز الدنیا بیانیه ولامیه (معز الدنیا والدین سنجرك لقبی در مداحان او) لامیه انك مداحلرندندر دیمکدر (بلوی با حرف صله وی معز الدنیا والدینه راجعدر (انچه اول نسنه که دیمکدر (اورا را ادات صله او معزی یه راجعدر (در حرف ظرف (زمان وی لامیه معز الدنیایه راجعدر (علو شان مصدرك فاعلنه (رفعت درجه ده بویله شانك عالی لکی ودرجه نك رفعتی دیمکدر (کم اکسك دیمکدر اما بویله یرلرده عدمدن عبارتدر (شاعری یا حرف وحدت را ادات صله (نشد فعل نفی ماضی مفرد غائب اولمدی دیمکدر (محصول ترکیب) امیر معزی رحمه الله اول معز الدنیا والدین سنجر ابن ملك شاه زماننده دولتنده ایدی وانك مداحلرندندر ومعزی ده اولان یاء نسبی اکا نسبتدر واول نسنه که اکا سلطان سنجرك زماننده شانك عالی لکی ورفعت درجه میسر اولدی برشاعره میسر اولمشدر * وکویند سه کس از شعرا در سه دولت اقبالها دیدند وقبولها یافتند که کس نیافت رودکی درعهد سامانیان وعنصری درعهد محمودیان ومعزی دردولت سنجریان وسبب وفات وی آن بود روزی سلطان از درون خرکاه تیری انداخت واو بیرون خرکاه ایستاده بود

تا که

ناگاه تیر خطا شد وبروی آمد بیفتاد ودر حال جان بداد واز جملهٔ
سخنان وی است این چند بیت * گویند نقل ایدرلر دیمکدر (سه کس
اوج کیسه دیمکدر (در حرف ظرف (سه دولت اوج دولت دیمکدر
(اقبالها ها ادات جمع اقبالر یعنی اعتبارلر دیمکدر (دیدند فعل ماضی
جمع غائب کوردیلر دیمکدر (قبولها ها ادات جمع قبوللر دیمکدر یعنی
رغبتلر (یافتند فعل ماضی جمع غائب بولدیلر دیمکدر (که حرف
رابط صفت (کس کیسه دیمکدر (نیافت فعل نفی ماضی مفرد غائب
بولمدی دیمکدر (در حرف ظرف (عهد سامانیان بیانیه عهد زمان
دیمکدر الف نون ادات جمع سامانیلر زمانده دیمکدر (بو عهد
(محمودیانده بویله (دولت سنجریان کذلک (سبب وفات وی لامیه لردر
(وی معزی یه راجعدر (معزینک وفاتنک سببی دیمکدر (آن بود اول ایدی
دیمکدر (که حرف بیان (روزی یا حرف وحدت برکون دیمکدر
(درون خرگاه لامیه درون ایچ دیمکدر (خرگاه اوبه دیمکدر چادر
نوعندن (می ادات حکایه (انداخت فعل ماضی مفرد غائب آتار
ایدی دیمکدر (او معزی یه راجعدر (برون خرگاه لامیه برون طشره
دیمکدر خرگاهک طشره سنده دیمک اولور (ایستاده ماضیدن قسمدر
دورمش دیمکدر (بود ادات ماضی (خطا یکلش دیمکدر (شد فعل
ماضی مفرد غائب کتدی دیمکدر (بر حرف صله (وی معزی یه راجعدر
(آمد فعل ماضی مفرد غائب کلدی دیمکدر (محصول ترکیب) ونقل
ایدرلر که اوج کیسه اوج دولتده اعتبار کوردیلر ورغبتلر بولدیلر
حاصلی معزز ومکرم اولدیلر که کیسه بولمدی رودکی سامانیلر عهدنده
عنصری محمودیلر زماننده معزی سنجریلر دولتنده ومعزینک وفاتنه
سبب اول ایدیکه برکون سلطان خرگاه ایچندن اوق آتاردی ومعزی
خرگاهک طشره سنده طورمش ایدی ناگاه اوق یاکلش کتدی
ومعزی یه کلدی ودوشدی ودر حال جان ویردی وانک سوزلرندندر
بو برقاچ بیت (قطعه) تا نگار من زسنبل بر سمن پرچین نهاد * داغ
حسرت بر دل صورتگران چین نهاد * تا حرف انتها (نگار من لامیه
نگار محبوب معناسنه (سنبل معروف بونده تشبیه طریقیله زلف دیمکدر
بر حرف استعلا (سمن بریاض چیچکدر یاسمن دخی دیرلر کذلک طریقی

سابق اوزره يكاق ديمكدر (پر بونده جميع معنا سنى مفيـد در (چين بوكلم وقيوردم معناسنه در (نهاد فعل ماضى مفرد غائب قودى ديمكدر (داغ حسرت مجازا بيانيه داغ وجودى آتشله ياقغه ديرلر عربيده كى تركيبده نال و ياقى ديرلر داغ آتش حسرت تقديرنده (پر ادات صله (دل صورتكران چين لاميه لردر صورتكرى كاف عربك فتحيله ادات فاعلدر صورتجى يعنى مصور معنـاسنه (چين پرشهرك اسميـدر (محصول بيت) بنم محبوبم سنبل كبى اولان زلفنـدن سمن آسا اولان بكاغى اوزره بوكلم قيوردبلر قويه ليدن برو چين تصويرجيلرينك كوكلنه داغ حسرت قودى يعنى بويله رعنا صورتى تصويردن عاجز اولدقلرندن كندولره داغ درون اولدى بو بيتـده تجنيس تام واردر چين ايله چين * هر دلى كز سر كشى ننهاد سر بر هيچ خط * زير زلف اوكنون سر برخط مشكين نهاد * دلى ياحرف وحدت (كز كه ازدن مخفف (كه حرف رابط (سركشى ياحرف مصدر سركش وصف تركيبيدر معلـلدو متكبر معناسنه در (ننهاد فعل نفى ماضى مفرد غائب قومدى ديمكدر (خط بونده فرمان معناسنه باش قومق اطاعتسزلكدن كنايتدر (زير زلف او بيانيه ولاميه (خط مشكين موصوفك صفته اضافتيدر خطدن مراد رخسارده ظاهر اولان مولردر (نهاد فعل ماضى مفرد غائب قودى ديمكدر (محصول بيت) هر بر دلكه سركشلكندن ناشى هر بر فرمانه اطاعت ايلمدى يعنى مطيع اولمـين كوكللر آنك زلفى آلتنده الآن خط مشكينه باش قودى يعنى اكا مطيع اولدى حاصلى فلكه كاكل سيرغه سـنك ديمنلر سكا بيك جان ايله بنـدۀ فرمان اولدى * من غلام آن خط مشكين كه كويى مورچه * پاى مشك آلوده بر برك كل نسرين نهـاد * من بن ديمكدر ومبتدا (غلام آن خط مشكين لاميه وخبر اول خط مشكينك غـلاميم ديمكدر (كه حرف رابط صفت (كويى ادات تشبيه كويا ديمكدر (مورچه چه ادات تصغيـر قرنجه جق ديمكدر (پاى مشك آلود موصوفك صفته اضافتيـدر مشك آلود وصف تركيبيدر مشك بولاشقلى ديمكدر (بر حرف استعلا (برك كل نسرين بيانيه لردر كل نسرين بر بياض كلدر (محصول بيت) بن اول مشكين خطك غلاميم كه كويا قرنجه جق مشـك بولاشمش

اياغنى

اياغنی نسرين كلی اوزره قودی بونده تشبيه بليغ واردر كه روی محبوبده اولان خط نوی قرنجه اياغيله مشك بولشمش كل نسرينه تشبيه ايلدی نسريندن وجه محبوبی مراد ايلدی (عروض) بو قطعه بحر رمل مقصوردر كه فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات اولور *واين چند بيت ديگر از قصيدهٔ كه براسلوب شعرای تازی زبان گفته است * ديگر دخی ديمكدر (قصيدهٔ ياحرف وحدت (همزه حرف توسل (كه حرف رابط صفت (برحرف استعلا (اسلوب شعرای تازی زبان لاميه وبيانيه اسلوب قاعده معناسنه در (تازی زبان تركيب مزجيدر تازی عرب ديمكدر زبان لغت معناسنه در لغت عرب شعراسنك قاعده سی اوزره ديمكدر (محصول تركيب) وبو برقاج بيت دخی شول برقصيده دندر كه لغت عرب شعراسی قاعده واسلوبی اوزره نظم ايدوب سويلنشدر (غزل) ای ساربان منزل مكن جز در ديار يارمن * تايك زمان زاری كنم بر ربع واطلال ودمن * ساربان دوه جی (مكن نهی حاضر مفرد ايله ديمكدر (در حرف ظرف (يارمن لاميه تا حرف تعليل (زاری فرياد معناسنه در (كنم فعل مضارع متكلم وحده ايليم ديمكدر (برحرف استعلا (ربع رانك فتحی وبانك سكونيله دار معناسنه خانه ديمكدر (اطلال فتح همزه ايله طللك جمعيدر اثر بنا اولان محله ديرلر ويران معناسنه در (دمن دالك كسريله وميمك فتحيله منزله معناسنه در (محصول بيت) امير معزی معشوق سفر كرده سنی فراقنه عدم تحملندن ناشی ديرای دوه جی بنم يار يمك ديارينك قبرينده منزل ايله تاكيم برزمان ربع واطلال ودمن اوزره فرياد وفغان ايدم يعنی جانانك قالديغی منزلده وويرانه لرده ومزبله ده آه وافغان وفرياد ايدم * ربع ازدلم پرخون كنم اطلال را جيحون كنم * خاك دمن گلگون كنم از آب چشم خويشتن * ازدلم كوكلدن ديمكدر (پرخون طلوقان ديمكدر (اطلال را را اداة مفعول (خاك دمن لاميه (گلگون گل رنكلی ديمكدر (آب چشم بيانيه كوز ياشی ديمكدر (خويشتن اضافت لاميه (محصول بيت) منزل جانانی كوكلدن پرخون ايليم يعنی درد دروغم ايله مناًلم ايليم وويرانه يی جيحون كبی نهر ايليم مزبله طپراغنی گلگون ايليم كندی كوزم ياشندن حاصلی اول محللری آه وفرياد وگريه وافغان

وخون دل ایله طولدیروب مالامال ایلیم* از روی یار خرکهی ایوان همی بینم تهی* وزقد آن سرو سهی خالی همی بینم چمن* روی یار خرکهی لامیه وصفتك موصوفه‌در (خرکه خرگاهدن مخفف اوبه دیمکدر یا حرف نسبت خرکهی کوچر اولی دیمکدر (ایوان فتح همزه ایله فارسیدر کوشك معناسنه (بینم فعل مضارع متکلم وحده کورورم دیمکدر (تهی بوش معناسنه‌در (قد آن سرو سهی لامیه لردر (سهی موزون دیمکدر (خالی بوش دیمکدر (همی ادات تأکید (محصول بیت) اول خرکهه منسوب اولان بادیه نشین یارك یوزندن ایوانی بوش کورورم واول سرو سهینك قددندن چمنی خالی کورورم حاصلی محبوبدن بوش کورورم* جایی که بود آن دلستان با دوستان در بوستان* شد کرك وروبه را مکان شد کوف وکرکس را وطن* جایی یا حرف وحدت بر یرده دیمکدر (که حرف رابط (بود ادات ماضی (دلستان وصف ترکیبیدر کوکل الیجی دیمکدر محبوب معناسنه (با دوستان با حرف مصاحبت (در حرف ظرف (شد فعل ماضی مفرد غائب اولدی دیمکدر (کرك قورد دیمکدر (روبه هاء اصلیه ایله دلکو دیمکدر (را ادات صله (کوف اوکی قوشی که کیجه‌لرده اوتر تحریف ایدوب پوهو دیرلر (کرکس اق بابایه مشابه بر بیوك قوشدر (محصول بیت) بر یرده که اول محبوب دوستلر ایله بوستانده ایدی قورد ودلکویه مکان اولدی و پوهو واق بابایه وطن اولدی حاصلی اول دلستان شنلك اولان محل جانانك کتمه‌سی سببیله اسسز اولوب قوردلر وقوشلر توطن ایلدی (بو قطعه‌ده مسمط صنعتی واردر که هر بیتی درت بخشدر اوچ بخشی بر قافیه‌ده بر بخشی قافیهٔ اصلی اوزره (عروض) بو قطعه بحر رجز سالمدر که مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن در* عبد الواسع جبلی رحمه الله وی فاضل وکامل وشاعر ماهر بود بهردو زبان تازی وفارسی سخن کفته واتفاقست که هیچ کس از عهدهٔ جواب قصیدهٔ مشهور که مطلعش اینست* بود ادات ماضی مفرد ایدی دیمکدر (بهردو زبان با حرف ظرف هر ایکی دلده دیمکدر (تازی عربی دیمکدر (عهدهٔ جواب قصیدهٔ مشهور بیانیه ولامیه وموصوفك صفته (که حرف رابط صفت (مطلعش شین قصیده‌یه

براجعدر (محصول ترکیب) عبد الواسع جبلی رحمه الله اول
فاضل وکامل وشاعر ماهر ایدی عربی وفارسی هر ایکی دلده شعر
سویلمش ایدی واتفاق واردر که مشهور اولان قصیده سنك جوابی
عهده سندن که مطلعی بودر هیچ کیمسه چیقه مشدر یعنی تنظیر
اولنممشدر (بیت) که دارد چون تو معشوق نکار چابك ودلبر *
بنفشه زلف ونرکس چشم ولاله روی ونسرین بر * که کیم دیمکدر
(دارد فعل اثبات واردر دیمکدر (چون ادات تشبیه (معشوقی یا
حرف وحدت (نکار محبوب دیمکدر (چابك تیز معناسنه یعنی کوکل
المده تیز (دلبر وصف ترکیبیدر کوکل الیجی دیمکدر (بنفشه زلف
ترکیب مزجیدر بنفشه زلفلی دیمکدر یعنی رنکنده بنفشه یه مشابه
اولان زلف دیمکدر (نرکس چشم ده بویله (لاله روی کذلك (نسرین بر
مثله نرکس کوزلی لاله یوزلی نسرین کوکسلی دیمکدر (محصول بیت)
کیمك واردر سنك کبی بنفشه زلفلی نرکس کوزلی لاله یوزلی نسرین
کوکسلی بر نکار وچابك ودلبر معشوقی حاصلی کیمسه نك بو قدر
آنجق بو اوصاف ایله موصوف سنسین (عروض) بو بیت هزج
سالمدر که درت کره مفاعیلن در * چنانکه میاید بیرون نیامده است
بودر مفتتح بعض قصاید کفته * محصول ترکیب) بیتك ماقبلنده اولان
لزعهده جواب قصیده مشهوره مر بوط درمطلعی که دارد چون تو
معشوقی اولان قصیده مشهوره سنك جوابینك عهده سندن لایق
لواديغى مرتبه کیمسه چیقه مشدر وبعضی قصیده لرینك ابتداسنده
دیمشدر (قطعه) در دهر نیست از تو دلفروزتر نکار * در شهر نیست
از تو جکرسوزتر پسر * در حرف ظرف (دهر عالم دیمکدر (دلفروز
وصف ترکیبیدر قلبه شوق وشعله ویریجی دیمکدر (تر ادات تفضیل
(جکرسوز ده وصف ترکیبیدر جکر یاقیجی دیمکدر (محصول بیت)
عالمده سندن دلفروزتر محبوب یوقدر شهرده سندن جکرسوزرك
پسر یوقدر بو بیتده صنعت ترشیح وار در دهر ایله شهر دلفروز
جکرسوز مقابل واقع اولمشلردر * تا کرده ام بلاله سیراب تونکاه *
تا کرده ام بنرکس پرخواب تو نظر * تا حرف انتها (کرده ام ایلمشمدر
دیمکدر (تا کرده ام ایلدیکمدن برو دیمکدر (بلاله سیراب تو

موصوفك صفتنه ولامیه (یا حرف صله (سیراب قانمش دیمکدر لالهٔ سیرابدن مرادرخ جاناندرنکاه نظرمعناسنه‌در (بنرکس پرخواب تو لالهٔ سیراب تو کبی نرکسدن مراد چشم دلارا در (محصول بیت) سنك لالهٔ سیراب کبی اولان رخکه نظر ایلدیکم کوندن برو سنك پرخواب و مخمور اولان نرکس کبی چشمکه دقت ایده لیدن بری *کاهی چولاله ام زوصالت شکفته روی* کاهی چونرکسم زفراقت فکنده سر* کاهی یا حرف تنکیر کاهیجه دیمکدر (چو ادات تشبیه میم ضمیر متکلم همزه حرف توسل وصالت تا حرف خطاب (شکفته روی ترکیب اضافیدر یوزی اجق دیمکدر خندان معناسنه شکفته شینك ضمیله در آچلمش معناسنه در (چو بنه ادات تشبیه (نرکسم میم ضمیر متکلم (فراقت تا ضمیر خطاب (فکنده سر ترکیب اضافی باشنی براقمش یبون اکمش معناسنه کمال حیرتدن کلن اضطرابده مستعملدر (محصول بیت) کاهیجه لاله کبی سنك وصالکدن خندانم کاهیجه نرکس کبی فراقکدن مضطرب وحیرانم یعنی سکا مفتون اولوب لالهٔ روینه نظردن ناشی فکر وصلله خندان ونرکس چشمکه دقت حسبیله نرکس کبی بوینم بوکوب حیرانم (عروض) بو قطعه بحر مضارع اخرب مکفوف محذوفدر که مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن اولور* ادیب صابر رحمه الله وی شاعر فصیح وفاضل لبیب بود واشعار وی را لطافتی کامل وملاحتی تمام حاصلست وافاضل بتقدم وی معترفند چنانکه انوری وی را برخود ترجیح کرده انجا که در قطعهٔ تعداد کمالات خود میکند ودر آخران میکوید *فصیح معروف (لبیب فعیل بمعنی فاعلدر عاقل معناسنه (اشعار وی لامیه وی ضمیری صابره راجعدر (را ادات تخصیص (لطافتی ملاحتی یالری حرف تنکیر (بتقدم وی مصدرك فاعلنه‌در با حرف صله اُنك تقدمنه دیمکدر (معترفندنون دال ادات جمع معترفلردر یعنی مقرلردر دیمکدر (چنانکه انجلین که دیمکدر (وی را وی ضمیر صابره راجعدر را ادات مفعول (بر حرف استعلا (ترجیح تقدیم دیمکدر (کرده ماضیدن قسمدر ایلمش دیمکدر (انجا که اول محلده که دیمکدر (قطعهٔ یا حرف وحدت همزه حرف توسل بر قطعه‌ده دیمکدر (تعداد کمالات مصدرك مفعولندر (خوده لامیه کندینك

كالاتي صابر قدم ديمكدر (مي ادات تأكيد (كند فعل مضارع
مفرد غائب ايلر ديمكدر (آخر آن لاميه (مي ادات تأكيد (كويد
فعل مضارع مفرد غائب سو يلر ديمكدر (محصول تركيب) اديب صابر
رحمه الله اول شاعر فصيح وفاضل وعاقل ايدي وانك شعرلرينك
لطافتي كامل وملاحتي تمام حاصللدر وافاضل انك تقدمنه معترف
ومقرلردر يعني بجمله سي سيرمز وايدرلر انجلين كه انوري اني كندي
اوزرينه ترجيح ايلمشدر اول محلده كه كندي كالاتي تعداد ايدر
يعني كالاتي صابه بيغي برك آخرنده دير * بيت اين همه بكذار باشعر
مجرد آمدم * چون سنايي هستم آخر كرنه همچون صابرم * (اين همه
بو مجموعي ديمكدر (بكذار باء تأكيد ايله امر حاضر مفرد كچ ديمكدر
باشعر مجرد) بيانيه باحرف مصاحبت مجرد شعر ايله ديمكدر (آمدم
كلدم معناسنه فعل ماضي متكلم وحده (چون ادات تشبيه (سنايي
برشاعرك اسميدر (هستم ادات اثبات بم سنايي كبي يم ديمكدر (آخر
براداتدر كه اوليمده كل ايسمده لفظلرنده اولان يده لفظي افاده ايدر
(كه حرف شرطدر نه حرف نفي ميم متكلمه مقيددر (تقديري همچون
صابر نيستم دو (هم ادات تأكيد (چون ادات تشبيه (محصول بيت)
بو مجموعي كچ يعني علم وفضل وفضائلم شويله دورسون مجرد شعر ايله
كلدم يعني بالكز شاعر فرض ايله سنايي كبي يم صابر كبي دكل ايسمده
حاصلي سائر فضائلم شويله دورسون شعرده دخي صابر قدر دكل ايسمده
سنايي قدر قدرتم وار ايدر بو كلام ايله صابري انوري كندي اوزرينه
ترجيح ايلمشدر * واز جمله سخنان ويست اين چند بيت * بو برقاچ
بيت انك سوزلري جمله سندندر (غزل) اي عارض تو خلد ولب تو چو
سلسبيل * برخلد وسلسبيل تو جان ودلم سبيل * اي حرف نداء منادي
محذوف اي جانان ديمكدر (عارض يكاق معناسنه (تو يه اضافت لاميه
خلد) بونده جنت ديمكدر ادات تشبيه محذوف چو خلد ديمكدر
لب تو ده لاميه (چو ادات تشبيه (سلسبيل جنتده بر ايرماغك اسميدر
مصراع ثانيده اولان خلد وسلسبيلدن مراد اول قرينه سيله يكاق
ودوداقدر (تو يه اضافت لاميه (سبيل بونده فدا معناسنه در
(محصول بيت) اي جانان سنك يكاغك جنت كبي ودوداغك سلسبيل كبي

سنك خلد وسلسبيلك كه يكانكك ونكدر اكاجلن ودلم فدادر بعض
نسخه ده بو بيت دخي واردر لكن قافيه سنده تكرار اولديغندنمي
يوخسه عدم وقوفندنمي شارح يازمامش واكثر مثللرده يوقدر لكن بز
شرح ايلدك * درطاعت هواي تو آمد هلم الزاك * ازطاعتست يافتن
خلد وسلسبيل (محصول بيت) كوكلم سنك محبتك طاعتنده درانده
سببدن كه خلد وسلسبيلي بولمق يعني انلري بولمقلغك اسبابنه بعني
عبادتندر * ناهيد پيش طلعت توكي دهد فروغ * خورشيد نزد خدمت
توكي بود جميل * (ناهيد زهره يلدزينه ديرلر (پيش طلعت تو لاميه لردر
طلعت يوز معناسنه در ديمكدر سنك طلعتك قتنده ديمك اولور
كي) ادات استفهام نجون ديمكدر (دهد فعل مضارع مفرد غائب
ويرر ديمكدر (فروغ شعله ديمكدر (خورشيد كونش معناسنه در
نزد خدمت تو) لاميه لردر سنك خدمتك قتنده ديمكدر (بود فعل
مضارع مفرد غائب اولور ديمكدر (جميل كوزل معناسنه در
(محصول بيت) زهره سنك طلعتك قتنده نجون شعله ويرر يعني زهره نك
شعله سي يوزيڭك نورندن دوندر خورشيد سنك خدمتك يانده نجون
كوزل اولور حاصلي اوله مز * بغداد حسن ومصر جمالي وچشم من *
بغداد را چو دجله بود مصر را چو نيل * بغداد حسن يعني بغدادي حسن
بغدادي حسين (ومصر جمالي يا حرف خطاب اضافت بيانيه (چشم من
لاميه (بغداد را را ادات صله (چو ادات تشبيه (دجله بغداد اوكندن
اقان نهره ديرلر (مصر را را ادات صله (نيل مصردن اقان نهره ديرلر
(محصول بيت) حسن بغدادي وكوزللك مصري سندين يعني بلاد
حسنك اعظم واشرفي سين حاصلي مجموعي كوزللك سنده در و بنم
كوزم بغداده دجله كبي ومصره نيل كبي اولور حاصلي حسن بغداد
حسين ايسلك بنم نيل اشكم دجله دن مصر ملاحت ايسك چشمم
آبي نيلدر * از بار رنج هجر تو قدم شده چو نال * وز زخم عشق
تو خدم شده چو نيل * (باررنج هجر تو لاميه لردر سنك هجر يوكك مشقتي
يوكندن ديمكدر (قد بوي معناسنه در (ميم ضمير متكلم بنم بويم يعني
وجودم ديمكدر (شده ماضيدن قصدر اولمش معناسنه (چو ادات تشبيه
نال) قلم وقلمك انجه‌سي اولان اينجه تل لره ديرلر كمال ضعفدن كنايه در

زخم عشق تو) لامیه لردر سنك عشقك یاره سندن دیمكدر (خدخام
معجمه ایله یكاق دیمكدر (میم ضمیر متكلم یتم یكاغم دیمكدر (نیل چویه
دیدكلری كوك رنكدر (محصول بیت) سنك هجرك مشقتی یوكندن
قدم نال كبی اولمش یعنی بار هجری چكمكدن كمال مرتبه ضعیف اولدم
وسنك عشقك زخمندن یكاغم چویه كبی اولمش یعنی كمال اضطرابمدن
كوم كوك اولدم بونده توریه طریقیله نیله لدماق معناسی ویرمكده
قابلدر یعنی سنك عشقك زخمندن اغلقدن رخسارم نیل ار ماغنه
دونمشدر (عروض) بو غزل بحر مضارع اخرب مكفوف ومقصوردر كه
مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات اولور * وازجمله اشعار بوستان
قطعه * وبو قطعه انك جمله اشعارندندر (قطعه) دولت ای پسر
آلت دوات است * بدو دولت تمدرا رام كن * (دوات تركیه وتحریف
ایدوب دویت دیرلر (ای حرف ندا از پسر منادی (آلت دوات مجازا
بیانیه دولت آلتی در (بدو بالحرف مصاحبت دال همزه دن منقلب او
دوانه را جمدر الفیله دیمكدر (دولت تند بیانیه (تند سیر كش معناسنه در
را) ادات مفعول (رام مطیع معناسنه در (كن امر حاضر ایله دیمكدر
(محصول بیت) شاعر فن خطه تحریص وتشویق ضمننده خطاب
عام طریقیله در دوات ای اوغل دولت آلتی در یعنی دولتی جلبه آلتدر
اول دوات ایله سركش دولتی مطیع ایله * چو خواهی كه دولت كنی
ازدوات * الف ازلفز پیوندنا لام سكن * چو دوات تعلیل (خواهی
فعل مضارع مفرد مخاطب استرایسك دیمكدر (كه حرف بیان
(دولت كنی تك مفعول صریحی كنی فعل مضارع مفرد مخاطب ایلیه سین
دیمكدر (الف را را ادات مفعول (پیوند اسم مصدردر اولشدرمق
معناسنه ایصال دیمكدر (تایه اضافت مفعولنه در تالفظ دولتده اولان
تادر (محصول بیت) چونكه استرسن كه دواتدن دولت ایده سین
یعنی دواتی دولت یاپمق مراد ایدرسن الفی تایه اتصالدن لام ایله
یعنی الف تایه متصل اولدیغی كبی اولور حاصلی دواتدن دولته
وصلت ادنی اتصال ایله در (عروض) بو قطعه بحر متقارب
محذوفدر كه فعولن فعولن فعولن فعل در (انوری رحمه الله حكیمی
وكامل وفصیح وفاضل بود خشن شعر ولطف نظم شمه ایسه

باز علو حال او و خالیست از جمال و کمال او سخنان او مشهور هست
و در دیوان او مسطور از لطایف اشعار وی یك قطعه که مشعر است
بنصیحت شعرا نوشته می شود * حکیمی یا حرف وحدت (بو) ادات
ماضی (خیمن شعر مصدر لك فاعلنه (لطافت نظم در بو یله شعر نظمنك
کوزللکی و نظمنك لطافتی دیمکدر (شد بحسب اللغه قوقو دیمکدر
اما اصطلاحا جزو مضافنه در (یا حرف وحدت همزه حرف توسل
(بمین وثالثات بخبر (علو حال مصدرك فاعلنه اوینه لامیه حال ایله
علم وفضلی مرادیدر (او انوری یه راجعدر (خالی یا حرف وحدت
(خالی یك دیمکدر (بجمال کمال او لامیه در انك کمالینك کوزللکندن
دیمکدر (سخنان او لامیه (دیوان او ده بو یله (لطایف اشعار او ده بو یله
انك شعرلرینك لطیفه لرندن دیمکدر (مشعر اسم فاعلدر اشعار
ایدیجی معناسنه یعنی بیلدیریجی (بنصیحت شعرا یا حرف تأکید اضافت
لامیه (نوشته می شود مبنی للمفعولدر یازیلور دیمکدر (محصول ترکیب)
انوری رحمه الله بر حکیم کامل و فصیح فاضل ایدی شعرینك کوزللکی
و نظمنك لطافتی انك علو حالندن یعنی علم وفضلندن بر جزودر
و انك کمالی جمالندن بر بکدر یعنی علمی یاننده شعری لاشی در انك
سوزلری مشهوردر و دیوانی مسطوردر انك شعرلرینك لطیفه لرندن
بر قطعه نصیحت شعرایی مشعر در یازیلور (قطعه) دی مر اشاعرکی
کفت غزل میکویی * کفتم از مدح وهجا دست بیفشاندم هم * دی
دالك کسریله دون دیمکدر (مر ارا حرف صله بکا دیمکدر (شاعرکی
یا حرف وحدت کاف حرف تصغیر بر شاعرجك دیمکدر (می ادات
حال (کویی فعل مضارع مفرد مخاطب سویلرمیسین دیمکدر
استفهامی متضمن (هجا هجو دیمکدر (بیفشاندم یا حرف تأکید
یا همزه دن منقلب افشاندم فعل ماضی متکلم وحده سلکدم دیمکدر
(دست بیفشاندم اعراض ایلدم دیمکده مستعملدر (هم دخی دیمکدر
(محصول بیت) دون بکا بر شاعرجك دیدی غزل سویلرمیسین
دیدم مدح و هجودن دخی اعراض ایلدم یعنی ترك ایلدم * کفت چون
کفتش از جانب کمراهی بود * جانب رفته دکر باز نیاید زعدم *
چون بروم ضمیله نیچون دیمکدر (کفتم فعل ماضی متکلم وحده دیدم
دیمکدر

دیمکدر (شیق ضمیر شاعره راجعدر (آن غزل ومدح وهجایه اشارتدر
علی الانفراد یاخود سخن اعتبار یله (حالت کراهی یا حرف مصدر
کراه کاف عجمك ضمیله ازغون دیمکدر (بود ادات ماضی (حالت
تالری اسلوب عجم اوزره طویل یازیلور (رفته یه اضافت بیانیه کتمش
حالت دیمکدر (دکر غیری دیمکدر (باز کیرو دیمکدر (نیاید فعل نفی
مستقبل کلمز دیمکدر (عدم یوقلق دیمکدر (محصول بیت) اول
شاعر جك دیدی نیچون اعراض ایدرسین اکا دیدم شعر سویلمك
ازغونلق حالتی ایدی کتمش حالت غیری عدمدن کلمز حاصلی شعر
سویلمك کراهلق حالیدر انی بن ترك ایلدم عودت ایتدرمك لایق
دکلدر انکیچون فراغت کلدم * غزل و مدح وهجا هرسه ازآن
میکفتم * که مرا حرص وغضب بود یا آن شهوت ضم (محصول بیت)
غزل ومدح وهجو هر اوچندن سویلدم زیرا بنم حرص وغضبم
وار ایدی و اکا شهوت ضم ایدی یعنی بنده حرص مال اولمق حسبیله
مدح سویلر ایدم بلکه ممدوحدن برشی جر ایدرم دیو وغضب اولمق
حسبیله هجو سویلر ایدم که انفعالی تسکین ایچون وشهوت نفسانیه‌م
اولمقلغله محالیبی وصف ایدوب غزل سویلر ایدم لف ونشر مشوش
مرعیدر * آن یکی شب همه شب در غم اندیشهٔ آن * که کند
وصف لب چون شکر وزلف بخم * آن یکی اول بری دیمکدر که مراد
غزل کودر (شب کیجه (همه شب مجموعی کیجه (اندیشهٔ آن لامیه
(که حرف بیان (کند فعل مضارع مفرد غائب ایلیه دیمکدر
(وصف لب مصدرك مفعولنه در (چون شکر صفت لب چون
ادات تشبیه (بخم باحرف مصاحبت خم بوکلم دیمکدر (محصول بیت)
غزل سویلین کیجه بتون کیجه اول فکرك غمنده در که شکر کبی دوداغی
ویوکلی اولان زلفی وصف ایلیه یعنی لب وزلف جانانی وصف
اندیشه سیله تا بسحر خواب وراحتی ترك ایلر که شهوتدن ناشی در
* وآن دکر روز همه روز در آن محنت ورنج * که کجا وز که وچون
کسب کند پنج درم * وآن دکر اول بریسی که مراد مدح کودر (روز
کون دیمکدر (همه روز بتون کون (در حرف ظرف (که حرف
بیان (کجا قنده دیمکدر (وز وازدن مخففدر (که کیم دیمکدر (چون

نیجه دیمکدر کسب کند قزانه دیمکدر (پنج بش دیمکدر (محصول بیت) مدیحه اکلا یرسو یلین کوندز بتون کون اول محنت ومشقتده درکه قندن وکیمدن ونیجه بش درم قزانورم یعنی بش پاره زه دن قزانورم دیو بتون کون اخشامه دنك مشقت چکر * وان سه دیکر جوسك خسته تسلیش بدان * که ز بونی بکف آید که از و باشدکم * وآن سه دیکر اول اوجینك دیمکدر مراد هجو کودر (جوادات تشبیه (سك خسته بیانیه خسته کوپك دیمکدر (تسلی معروف (شین ضمیری سکه راجعدر (بدان باحرف مصاحبت (که حرف بیان (ز بونی یاحرف وحدت (بکف باحرف صله الته دیمکدر (آید فعل مضارع مفرد غائب کله دیمکدر که حرف رابط صفت (کم بوندمادنی دیمکدر (محصول بیت) واول هجو کو اولان خسته کلب کبی تسلیسی انك ایله که بر زبون البنه کیره که اندن دون اوله یعنی دائما فکری کندندن ضعیفنی بولوب روز ایله جر ایدن کلبه بکزر که زیرا طالع لساندن خوف ایدوب بر مقدار شی ویرر بو ایسه آثار غضبدر * چون خدا این سه سك کرسنه را حاشا کم * بازکرد از سرمن بندهٔ عاجز بکرم * چون ادات تعلیل (سك کرسنه بیانیه آج کلب دیمکدر (را ادات مفعول (حاشا کلمهٔ تنزیه در (کم استفهامی متضمن بو یله یرلرده نفیدن عبارتدر (بازکرده مقید بازکرد رجوع معناسنه (ا زسرمن لامیه بنم باشمدن دیمکدر (بندهٔ عاجز بیانیه (بکرم باحرف مصاحبت (محصول بیت) چونکه خدا کرمیله حاشا بو اوج آج کلبی بن عاجز بنده نك باشندن رجوع ایتدرمیه یعنی دوندرمیه حاصلی الله رجوعنی کوسترمیه *غزل ومدح وهجا کفتم ویارب زینهار * بس که باعقل جفا کردم وبانفس ستم *زینهار حیف معناسنه در (بس چوق دیمکدر باء عربیه باعقل باحرف صله (بانفس ده بویله (محصول بیت) غزل ومدح وهجو سویلدم یارب حیف ایواه عقله چوق جفا واذیت ونفسه ظلم ایلدم حاصلی تضییع اوقات سببیله ظالمیندن اولدم * انوری لاف زدن شیوهٔ مردان نبود * چون زدی باری بمردانه نکهدار قدم * انوری منادی حرف ندا محذوف ای انوری دیمکدر (لاف زدنك مفعولی (زدن مصدردر آورمق معناسنه (شیوهٔ مردان لامیه شیوه خوش

طور

طورمق معناسنه در الف نون ادات جمع مردلرك خوش طوری دیمكدر
(نبود فعل نفی مستقبل مفرد غائب اولمز دیمكدر (چون ادات تعلیل
(زنی فعل مضارع مفرد مخاطب اورسین دیمكدر (مردانه باحرف
صله ها ادات لیاقت تشبیه (نكهدار حفظ ایله دیمكدر (محصول بیت)
ای انوری لاف اورمق یعنی دعوا ایلمك شیوهٔ مردان اولمز چونكه
اوردك یعنی دعوا ایلدك باری مردانه لكله قدمكی حفظ ایله یعنی
سوزكده ثابت قدم اول * كوشهٔ كیروسر راه نجاتی بطلب * كه نه
بس دیر سر آید بتو این یك دو سه دم * كوشهٔ یا حرف وحدت همزه
حرف توسل (كیر امر حاضر مفرد طوت دیمكدر (سر بونده اوج
معناسنه (راهه اضافت لامیه (راهك نجاته بیانیه یا حرف نسبت
نجاته منسوب اولان یولك اوجنی (بطلب باء تأكید ایله فعل امر
مفرد مخاطب استه دیمكدر (كه حرف تعلیل (نه حرف نفی (سر آید
معروف (بس باء عربیله چوق دیمكدر (دیر كچ معناسنه در
(سر آید نهایت بولور دیمكدر (بتو با حرف ظرف (دم نفس دیمكدر
(محصول بیت) بر كوشه طوت یعنی عزلت ایله و نجات یولینك اوجنی
استه یعنی خلاص اوله جق بر طریق آره زیرا چوق كچ نهایت بولور
دكلدر یعنی تیز دوكنور سنده بو بر ایكی اوج نفس حاصلی حیاتك
سریع الزوال الذر حقتو برار بر طریق آره * كویند بسمع ملك غور
رسانیدند كه انوری ترا هجا كفته است بملك هرات نوشت وانوری را
طلب كرد ونسبت بوی اظهار تودد وتلطف نمود مقصودش
انتقام بود ملك هرات انرا بفراست دریافت اما انرا بصریح نمی
توانست نوشت در مكتوبی كه از برای مطالبهٔ انوری می نوشت این
بیتها درج كرد * بسمع ملك غور لامیه وبیانیه یا حرف صله
ملك لامك كسریله پادشاه دیمكدر (غور بر قومك اسمیدر
تاتار بهتانده اولور كه محللرینه غورستان دیرلر (رسانیدند فعل ماضی
متعدی جمع غائب ایرشدردیلر دیمكدر (كه حرف بیان ترا ادات صله
سكا دیمكدر (بملك هرات بیانیه باحرف صله هراتك هانك كسریله
بر شهرك اسمیدر وخراسانك تختكاهیدر هری دخی دیرلر (نوشت
فعل ماضی مفرد غائب یازدی دیمكدر (انوری را را ادات مفعول (بوی

باحرف صله (وی انوری یه راجعدر (اظهار تودد مصدرك مفعولنه اضافتیدر (تودد تفعل بابندن مصدردر محبت معناسنه (تلطف ده بویله (نمود لازمله متعدی بینـنده مشترکدر کوستردی دیمکدر (مقصودش شین ضمیر ملك غوره راجعدر (بفراست با حرف مصاحبت (دریافت فعل ماضی مفرد غائب اکلدی دیمکدر (آن را را ادات مفعول یه صریح با حرف مصاحبت (صریح آشکاره معناسنه در (نمی توانست نوشت یازمغه قادر اولمدی (مکتوبی یا حرف وحدت (که حرف رابط (برای ادات تعلیل (مطالبهٔ انوری مصدرك مفعولنه در (می ادات تأکید (نوشت یازدی دیمکدر (محصول ترکیب) دیرلر ملك غورك قولاغنه ایرشدردیلر که انوری سنکا هجو ایلمشدر ملك هراته یازدی وانوری یی طلب ایلـدی وانوری یه نسبت محبت ولطف اظهاری کوستردی ملك غورك مقصودی انتقام ایدی ملك هرات انی فراست ایله بیلدی اکلدی اما انی آشکاره یازمغه قادر اولمدی شول بر مکتوبده کی انوری یی مطالبه ایچون یازدی یعنی ملك هراتك انوری یی دعوت ایچون یازدیغی مکتوبده بو بیتـلری درج ایلدی (شعر) هی الدنیا تقول بملأ فیها * حذار حذار من بطشی وفتکی * هی ضمیر بارز مفرد مؤنث وضمیر قصه در اضمار قبل الذکر طریقیله دنیایه راجعدر (الدنیا مبتدا (تقول تحتنده دنیایه راجع فاعلیله خبری (بملأ با تقول یه متعلق ملأ میمك کسریله طلو دیمکدر (پر معناسنه (فی یه مضاف فی اسماء ستهٔ معتلهٔ مضافه دندر جری یا ایله اغز معناسنه در (ها ضمیر مؤنث مضاف الیهی دنیایه راجعدر مقول قول مصراع ثانی وثالث ورابعدر (حذار اسماء افعالدندر احذر معناسنه سن قورق دیمکدر ثانی تأکید وتنبیه در (من بطشی حذاره متعلق بطش مصدردر شدت معناسنه یا ضمیر متکلم (فتك علی الغفله باصمغه دیرلر (یاء متکلم بنه مضاف الیهی (محصول بیت) بو دنیا اغزی طلوسی ایله در قورق قورق بنم شدتمدن وغفلتله باصمه مدن حاصلی شدت وفتکمدن قورق دیو تنبیه ایدر * فلا یغررکم طول ابتسامی * فقولی مضحك والفعل مبکی * فا فذلکه (لا حرف نهی (یغرر فعل مضارع نهی غائب لا ونهی ایله مجزوم (کم ضمیر جمع خطاب مفعول میم اشـباع ایله اوقنور سزی

مغرور قلمسون دیمکدر (طول لفظاً مرفوع فاعلی (ابتسام مضاف
الیهی وافتعال بابندن مصدردر کولدرملك معناسنه (یاء متکلم مضاف
(فا حرف تعقیب (قول مصدردر سوز معناسنه و مبتدا (یا ضمیر متکلم
(مضحك افعال بابندن اسم فاعلدر کولدیریجی دیمکدر لفظاً مرفوع
خبر مبتدا (فعل ایش دیمکدر و مبتدا (مبکی مضحك کبی اغلدیجی
دیمکدر و خبری (محصول بیت) امدی سزی مغرور قلمسون بنم اوزون
کولدرمکلکم یعنی سزه میدان و یروب براز مدت صفایاب اولدیغکز
سزی مغرور قلمسون بنم قولم کولدیریجی وفعلم اغلدیجیدر یعنی دنیا
اغزی طلوسی دیرکه سزی بنم بویله جاه ومال و حیات و عیش ایله
کولدردیکم یاخود ابتسام لازم معناسنه سزه بویله فریب کونا کون ایله
یوز یکزه کولدیکم مغرور قلمسون زیرا بنم سوزم که مراد ظاهرمدر آرایش
وشعدم ایله کولدیریجیدر هر کس بکا میل ایدر وفعلم که باطنمدر بکا مبتلا
اولنلری الام ومحن کونا کون ایله آغلدر عروض بو قطعه بحر وافردندر که
اصلی مفاعلتن در التی کره بیت اولك صدری معصوب عصب بشنجی
متحرکی ساکن قلمغه دیرلر که لامدر ساکن اولنجه مفاعلتن اولوب مفاعیلن
لفظنه تبدیل اولنور حشوی سالم عروض وضربلر جمله مقطوف
قطف فاصلهٔ صغرادن بر متحرکله برساکن حذف و بر متحرکی اسکانه
دیرلر تن دوشر ولام ساکن اولوب مفاعل قالور فعولن لفظنه تبدیل
اولنور بیت اولك ابتداسی سالم حشوی معصوب بیت ثانینك صدر
وابتداسی وحشولریده معصوب (تقطیعی) هی الدنیا مفاعیلن
تقول بملء مفاعلتن ءفیها فعولن حذار حذا مفاعلتن رمن بطشی مفاعیلن
وفتکی فعولن فلا یغرر مفاعیلن کمو طولب مفاعیلن تسامی فعولن
فقولی مض مفاعیلن حك والفع مفاعیلن ل مبکی فعولن اولور که وافر
معصوب ومقطوفدر * انوری انرا بحسن فراست دریافت و وسیلها
انکیخت وملك هرا ترا ازان مطالبه درکذرانید دیکر بار ملك غور ویرا
طلب کرد وملك هرا ترا درمقابلهٔ او هزار کوسفند وعده کرد ملك هرات
کسی موکل انوری کرد که ناچار باید شد بغور که مرا در مقابلهٔ تو هزار
کوسفند میدهند انوری کفت ای پادشاه مردی را که اورا بهزار
کوسفند می ارزد ترا رایکان نمی ارزد مرا بکذار تا باقی عمر در سلك

ملازمان تو باشم وجواهر مدایح در پای تو پاشم ملك هرا ترا این سخن خوش آمد اورا نکاه داشت * اترا را ادات مفعول (بحسن فراست مصدرك فاعلنه اضافتیدر (با حرف مصاحبت (دریافت فعل ماضی مفرد غائب اکلادی دیمکدر (وسیله سبب وواسطه دیمکدر (ها ادات جمع (انکیخت حسب اللغه قوپاردی دیمکدر بونده پیدا معناسنه در ملك هرات را) را ادات مفعول در حرف تأکید (کذرانید فعل ماضی متعدی مفرد غائب کچردی دیمکدر (دیکر بار برکره دخی دیمکدر ویرا) را ادات مفعول وی انوری یه راجعدر (ملك هرا ترا را ادات صله (در حرف ظرف (مقابله وی لامیه وی انوری یه راجعدر (مقابله قار شیلق دیمکدر (هزار یك (کوسفند قیون معناسنه در (کمی را را ادات مفعول (موکل تفعیل بابندن اسم فاعلدر بونده مباشر معناسنه مستعملدر (انوری یه اضافت مفعولنه در (ناچار چاره سز دیمکدر یعنی اسنراسته مز (باید شد کتمك کرکدر دیمکدر (بغور با حرف صله (که حرف تعلیل (مرا را ادات صله (در حرف ظرف (مقابله تو لامیه میدهند) می ادات حال دهند فعل مضارع جمع غائب ویررلر دیمکدر مردی) یا حرف وحدت (که حرف رابط صفت (اورا را ادات صله اوملك غوره راجعدر (ارزد فعل مضارع مفرد غائب دکر دیمکدر ترا) را ادات صله (رایکان مفت دیمکدر (نمی ارزد فعل نفی حال مفرد غائب استفهامی متضمن دکزمی دیمکدر (مرا را ادات مفعول بکذار) باء تأکید ایله فعل امر حاضر مفرد ترك ایله صالیویر دیمکدر (تا حرف تعلیل (سالك ملازمان تو لامیه لر در سالك دیزی دیمکدر ملازم خدمه معناسنه الف نون ادات جمع سنك خدامك کبی دیزی سنده باشم) فعل مضارع متکلم وحده یاء عر یله اولم دیمکدر (جواهر مدایح بیانیه جواهر جوهرك جمعیدر مدایح مدحك جمعی (در حرف ظرف پای تو) لامیه (پاشم فعل مضارع متکلم وحده یاء عجمله صاچم دیمکدر ملك هرا ترا) را ادات صله (اورا را ادات مفعول او انوری یه راجعدر نکاه داشت) رعایت وحفظ ایلدی دیمکدر (محصول ترکیب) انوری انی یعنی ملك غورك کندو به سوء قصدی اولدیغنی ملك هراتك مکتوبی مفهومندن فراست کوزلکیله بیلدی سبب وواسطه لر پیدا

ایلدی

ایلدی وملك هراتی اول مطالبه‌دن كچردی بركره دخی ملك غور انوری‌یی طلب ایلدی وملك هراته انوری مقابله سنده بیك قویون وعد ایلدی ملك هرات برآدمی انوری‌یه موكل ایلدی كه ناچار غوره كتمك كرك زیرا بكا سنك مقابلكده بیك قیون ویررلر انوری دیدی ای پادشاه برآدم كه ملك غوره بیك قویونه دركه یعنی لازم اوله سكامفت ومجانا دكزمی‌یی صاليویر تاكیم باقی عمرم سنك خدمه‌لرك سلكنده اولام ومدایح جوهرلرینی سنك ایاغكه صاچم ملك هراته بوسوزخوش كلدی وانی حفظ ورعایت ایلدی * رشید الدین وطواط وی ازشعرای ماوراء النهرست در وقت خود استاد شعرا وپیشوای آن طبقه بود وكتاب حدایق السحر درصنایع شعر تصنیف اوست ودر مخاطبهٔ بعضی از وزراء می كوید * وطواط یراسه دیمكدر وضعیف آدمه دیرلر غالبا شاعر مز بورغایت ضعیف وجود اولدیغندن وطواط تلقیب اولنمشدر (شعراء ماوراء النهر لامیه (وقت خودده بویله (استاد (شعرا كذلك (پیشوای آن وقس (پیشوا مقتدا معناسنه در (كتاب حدایق السحر بیانیه (صنایع شعرده بویله (تصنیف اولامیه (محصول تركیب) رشید الدین وطواط اول شعرای ماوراء النهردندر كه كندی وقتنده شعرانك استادی واول طبقه‌نك مقتداسی ایدی وحدایق السحر كتابی شعر صنعتلرینی بیانده انك تصنیفیدر وبعض وزرایی مخاطبه‌ده دیر (قطعه) تو وزیری ومدح كوی تومن * دست من بی عطار وابینی * وزیری یاحرف خطاب (مدح كوی تو لامیه مدح كوی وصف تركیبیدر مادح معناسنه (دست من لامیه روا جائز دیمكدر (بینی فعل مضارع مفرد مخاطب استفهامی متضمن كوررمیسین دیمكدر (محصول بیت) سن وزیرسین وسنك مداحك بنم البمی عطاسز جائز كوررمیسین * تو وزارت بمن كذار ومرا * مدحتی كوی تا عطا بینی * بمن باحرف صله (كذار ترك ایله دیمكدر (مرا را ادات صله (مدحتی یاحرف وحدت (كوی امر حاضر مفرد سویله دیمكدر (تا حرف تعلیل (بینی فعل مضارع مفرد مخاطب كوره سین دیمكدر (محصول بیت) سن وزارتی بكا ویر وبكا برمدحت سویله تاكیم عطایی كوره سین (عروض) بوقطعه بحر خفیفدندر كه فاعلاتن

مفاعلن فعلن اولور * واین دور باعی اززادهٔ طبع اوست * و بو ایکی رباعی الك ولد طبع لطیفیدر که ذکر اولنور * بر یادرخ تو این جهان کذران * بکذاشتم ای ماه وتو از بیخبران * بر حرف مصاحبت (یادرخ تو لامیه لردر سنك یکاغك ذکری ایله دیمکدر (جهان کذران موصوفك صفته اضافتیدر کذران صفت مشبهه کچیجی دیمکدر یونده فانی معناسنه در (بکذاشتم باء تأکید ایله فعل ماضی متکلم وحده ترك ایلدم دیمکدر (ماه یونده جاناندن عبارتدر (بیخبران الف نون ادات جمع (محصول بیت) سنك رخك ذکری ایله بو فانی جهانی ترك ایلدم ای جانان وسن بی خبرلردنسین یعنی بو حالمدن خبیر وآگاه دکلسین *دست از همه شستم ونشستم بکران * چون باتو کذشت بکذرد بادکران *شستم شینك ضمیله فعل ماضی متکلم وحده یبقه دم دیمکدر (نشستم ده بویله اوتوردم دیمکدر (بکران با حرف ظرف کران کاف عربك فتحیله کنار دیمکدر (چون ادات استفهام شرطی متضمن تیجه دیمکدر (باتو با حرف مصاحبت (کذشت فعل ماضی مفرد غائب کچدی ایمه دیمکدر (بکذرد باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد غائب کچر دیمکدر (بادکران با حرف مصاحبت الف نون ادات جمع غیریلرایله دیمکدر (محصول بیت) جمله دن الیمی یبقه دم و برکنارده اوتوردم حاصلی جهانی ترك ایلدم بو عالم سنك ایله کچدیسه غیریلرایله ده کچر یعنی سنکا اولان غیریلره دخی اولور (عروض) بو رباعی شجرهٔ اخربدندر کرات ایله علی التفصیل والاجمال بیان اولندی مفعول مفاعلن مفاعیلن فعول اولور (رباعی دیکر) چشمی دارم همه پر از صورت دوست * با دیده مرا خوش است چون دوست دروست * چشمی یا حرف وحدت برکوز دیمکدر (دارم فعل مضارع متکلم وحده اثباتدن عبارتدر بنم واردر دیمك اولور (پر طلو دیمکدر (صورت دوست لامیه (بادیده با حرف مصاحبت کوز ایله (دیمکدر (مرا را ادات تخصیص بنم دیمکدر (خوشی یا حرف مصدر (سین وتا ادات خبر خوشلق واردر یعنی راضیم دیمکدر (چو ادات تعلیل (در حرف ظرف (او ضمیر چشمه راجعدر (محصول بیت) برکوزم واردرکه مجموعی یارك صورتیله طلو کوزم ایله بنم دوستلغم وخوشلغم واردر چونکه دوست انده در یعنی

دوست اندهاولدیغچه کوزمدن راضی وخوشنودم * از دیده ودوست فرق کردن نه نکوست * یا اوست بجای دیده یا دیده هم اوست * (محصول بیت) کوزدن دوستی فرق ایلمك ایو دکلدر یا کوزیمك یرنده اودر یاخود کوز اودر یعنی کوزم دوستدر یاخود دوست کوزمدر حاصلی هیچ فرقی یوقدر (عروض) بورباعی ده سابق کبیدر لکن بیت اولك مصراع اولی اخرمدر تدبر * عمیق رحمه الله وی ازشعرای ماوراء النهرست واستاد شعرای وقت خود بود واین چند بیت که درمفتیح یکی از قصاید کفته بغایت بدیع ولطیف واقع شده است * (محصول ترکیب) عمیق رحمه الله اول دخی ماوراء النهر شاعرلرندندر وکندو وقتنك شاعرلرینك استادی ایدی و بو برقاج بیت که قصیده لرندن بر یستك اواتلنده سویلمشدر غایت ایله غریب ولطیف واقع اولمشدر (قطعه) اکرموری سخن کوید وکرمویی روان دارد * من آن مورسخن کویم من آن مویم که جان دارد * موری یا حرف وحدت برقرنجه دیمکدر (کوید فعل مضارع مفرد غائب سویلرسه دیمکدر (مویی یا حرف وحدت برقیل دیمکدر (روان جان معناسنه در (دارد فعل مضارع بونده وار ایسه دیمکدر (مورسخن کوی موصوفك صفتنه درسخن کوی وصف ترکیبیدر سوزسویلیجی دیمکدر (میم ضمیر متکلم وحده که حرف رابط صفت (محصول بیت) اکر برقرنجه سوزسویلرسه واکر برقیلك جانی وارسه بن اول سوز سویلیجی قرنجه یم بن اول قیلم که جانی واردر یعنی متکلم وناطق قرنجه اولورسه بن اول قرنجه یم جانلی قیل اولورسه بن اول قیلم حاصلی کمال ضعف وهزالنی بیاندر * تنم چون سایهٔ موییست ودل جون دیدهٔ سوزن زهجرغالیه مویی که چون موران میان دارد * تنم میم ضمیر متکلم تن وجود معناسنه در (چون ادات تشبیه (سایهٔ مویی لامیه یا حرف نسبت (چون ینه ادات تشبیه (دیدهٔ موران لامیه (هجرغالیه مویی لامیه هجر فراق معناسنه در (غالیه مو وصف ترکیبیدر مشك صاچلی دیمکدر (یا حرف وحدت (که حرف بیان (چون ادات تشبیه (محصول بیت) تنم یعنی وجودم قیلك کولکه سی کبیدر وکوکل قرنجه کوزی کبی برمشك صاچلینك فراقندن که قرنجه لرکبی بلی واردر

یعنی قرنجه کبی میان نازکی اولان برغالبه مونك هجرندن وجودم فیـل
کولکه سی کبی وکوکلم کالی ایله تنك لکدن قرنجه کوزی کبیدر * اکر
بامور و یاموی شبار وزی شوم همره * نه مور ازمن خبر یابد نه موی
ازمن نشان دارد * بامور باحرف مصاحبت (یاحرف تردید (مویی
باحرف وحدت (شبار وزی یاحرف تنکیر کیجه کوندز دیمکدر (شوم
فعل مضارع متکلم وحده اولسم دیمکدر (همره یولداش معناسنه در
(نه حرف نفی (یابد فعل مضارع مفرد غائب طوتار دیمکدر (محصول بیت)
اکر برقرنجه یاخود برقیل ایله کیجه کوندز یولداش اولسم نه قرنجه نك
بندن خبری اولورنه قیل بندن اثر وآثار طوتار * بچشم موردر کنجم بس
از زاری و بس سستی * اکر خواهد مراموری بچشم اندر نهان دارد *
بچشم مور لامیه باحرف صله (در حرف تأکید (کنجم فعـل مضارع
متکلم وحده صیغارم دیمکدر (بس چوق وزیاده معناسـنه (زاری
باحرف مصدر ضعیفلك دیمکدر (سستی باحرف مصدر کوشکلك
دیمکدر (اکر ادات شرط (خواهد فعل مضارع مفرد غائب استرسه
دیمکدر (مرا ادات مفعول (موری یاحرف وحدت (بچشم با حرف
ظرف (اندر یاپی تأکید ایدر (نهان کیزلی دیمکدر (دارد فعل مضارع
مفرد غائب (نهان دارد کیزلر دیمکدر (محصول بیت) قرنجه نك کوزینه
صیغارم غایت ضعیفلکمدن وغایت کوشکلکمدن یعنی زیاده ضعف
وفتورمدن ناشی قرنجه کوزینه صیغارم اکر بنی برقرنجه مراد ایدرسه
کوزنده صقلر یعنی ستر واخفا ایلر * من آن مورم که اززاری مرا مویی
بپوشاند * من آن مویم که ازسستی کم ازمویی توان دارد * مورم میم ضمیر
متکلم (که حرف رابط صفت (زاری یاحرف مصدر (مرا را ادات
مفعول (مویی یاحرف وحدت (بپوشاند باء تأکید ایله فعل مضارع
مفرد غائب اورتر دیمکدر (مویم میم ضمیر متکلم (که حرف رابط
صفت (سستی یاحرف مصـدر کوشکلکدن دیمکدر (کم از دیمکدر
یوقدن کنایه در (مویی یاحرف وحدت توان قوت دیمکدر (محصول بیت)
بن اول قرنجه یم که ضعفدن بنی برقیـل اورتر ستر ایلر بن اول قیلم که
کوشکلکدن برقیلدن ازقوتم واردر یعنی قیل قدر قوتم یوقدر (عروض)
بو قطعه بحر هزج مثمن سالمدر * سوزنی رحمه الله وی از نسف بوده است

بتحصیل

بتحصیل بخارا آمد و بر شاکرد سوزنکری عاشق شد وبشاکردی استاد وی رفت ودران مهارتی تمام حاصل کرد وهزل برطبیعت وی غالب بود وبنا بران هذیانات بسیار کفته است واین دوبیت از قصیده است که در اعتذار انهامی کوید * نسف نون ك وسينك فتحـه لريله برشهرك اسمیدر (بتحصیل با حرف ذه ابـل تحصیل بونده کسب علم معناسنه در (بخارا باحرف صله (آمد فعـل ماضی مفرد غائب کلدی دیمکدر (بر حرف صله (شاکرد سوزنکری لامیه یا حرف وحدت سوزنکر براصنافدر که قصنقده بز اوستنه نقش اشلرلر نقشنه سوزنی نقـاشنه سوزنکر دیرلر (بشاکردی باحرف صله (یا حرف مصدر (استاده اضافت مفعولنه در (استاد وی لامیه (وی شاکرد سوزنکره راجعـدر (رفت فعل ماضی مفرد غائب کتدی دیمکـدر (درآن در حرف ظرف آن صنعته اشـارتدر (مهارتی یاحرف مصـدر کمال دیمکدر (هزل استهزا معنـاسنه در (بر حرف استعلا (طبیعت وی لامیه (بنابران اکا بناء دیمکدر (هذیان مهمل یعنی عبث دیمکـدر (الف وتا علامت جمعدر (بسیار چوق (اعتذار آنها مصـدرك مفعولنه در (اعتذار عذر دیلمك (آن هذیانه اشـارتدر (ها ادات جمع (محصول ترکیب) سوزنی رحـه الله اول نسفدن اولمشـدر یعنی مبدئی نسفدر تحصیـل علم وکمال ایچون بخارایه کلدی و برسوزنکرك شاکردینـه عاشق اولدی واول شاکردك استادینـك شاکردلکنه کتدی واول سوزنکرلکده تمام مهارت حاصل ایلدی وهزل واستهزا طبیعتنه غالب ایدی اکا بنـاء چوق هذیانات سویلمشـدر وبو ایکی بیت شول برقصیده دندر که اول هذیاناتی اعتذارده سویلر (قطعه) تا کی ز کردش فلك ابکینه رنك * برابکینه خانهٔ طاعت زنیم سنك * تا حرف انتهـا (کی نچین دیمکدر (کردش کافك فتحیـله ماقبلی مکسور شین ایله دونش ودور معناسنه اسم مصدر در (فلکه اضافت فاعلنه در فلکك مابعدینه موصوفك صفتنه در (ابکینه رنك ترکیب توصیفیدر سرچه رنکلی دیمکدر (ابکینه خانه ده بویله شیشـه او دیمکدر قلب مرادر (طاعتـه اضافت لامیه (زنیم فعل مضـارع متکلم مع الغـیر اوره لم دیمکدر (محصول بیت) نچندك ابکینـه رنك

اولان فلكك دورندن عبادت وطاعت شيشه خانه سنه يعنى قلبه طاش اوره لم حاصلى دور فلكدن نيجه بر شكايت ايله مجروح قلب ومحزون اوله لم * بر ابكينه سنك زدن كارما وما * تهمت نهيم بر فلك ابكينه رنك * زدن مصدر در اورمق معناسنه (كارما لاميه (تهمت مصدر در اسناد قباحت ايتمكه ديرلر (نهيم فعل مضارع متكلم مع الغير قورز ديمكدر (محصول بيت) صرچه يه طاش اورمق بزم كار بمزدر و بز ابكينه رنك اولان فلكه اسناد قباحت ايلرز يعنى صرچه يه مشابه اولان قلوب عبادى هزار سخريه سنكيله شكست ايدوب بنه فلكه اسناد قباحت ايلرز (عروض) بو قطعه بحر مضارعندندر كه مفعول فاعلات مفاعيل فاعلات اولور * واين چند بيت از قصيدهٔ ديكرست هم درآن معنى * و بو برقاچ بيت بر غيرى قصيده سندندر بنه اول معنى واسلوبده (قطعه) ز هر بدى كه تودانى هزار چندانم * مرا نداند از ين كونه كس من دانم * بدى يا حرف مصدر (كه حرف رابط صفت (دانى فعل مضارع مفرد مخاطب بيلورسين ديمكدر (چندانم اولقدرم ديمكدر (مرا را ادات مفعول بنى ديمكدر (نداند فعل نفى مستقبل بيلمز ديمكدر (ازين كونه بونك كبى ديمكدر (كه حرف رابط صفت (دانم فعل مضارع متكلم وحده بيلورم ديمكدر (محصول بيت) هر يرامزلقدن كه سن بيلورسين بيك اولقدر يعنى بنده اولان يرامزلق سنك بيلديككدن بيك اولقدر زياده در بنى بونك كبى كيمسه بيلمز كه بن بيلورم يعنى بن بنى بيلديكم قدر كيمسه بيلمز * باشكار بدم درنهان ز بد بدتر * خداى داند ومن اشكار پنهانم * باآشكار با حرف ظرف ظاهرده ديمكدر (بدم ميم ضمير متكلم يرامزم ديمكدر (درنهان كيزلوده ديمكدر (بدتر تر ادات تفضيل بدرك ديمكدر (داند فعل مضارع مفرد غائب بيلور ديمكدر فاعلى خدادر (من خدا اوزره معطوف (محصول بيت) ظاهرده يرامزم وباطنده يرامزدن يرامز زيرا كيم الله بيلور و بن بيلور آشكار و پنهانمى يعنى كيزلومى وآشكاره مى بر بن و بر الله بيلور كه يرامزلردن يرامز و بدلردن بدوعاصى بنم * بيك صغيره مرا رهنماى شيطان بود * بصد كبيره كنون رهنماى شيطانم * بيك صغيره با حرف صله صغيره كوچك كناه ديمكدر (مرا را ادات صله

(رهنمای وصف ترکیبی در دلیل معناسنه (بوداداتِ ماضی (بصد کبیره باحرف صله کبیره یولیکناه معناسنه در کینون کافك ضمیله الان دیمکدر (رهنمای شیطان لامیه (محصول بیت) بر کوچك کناهه شیطان بکا دلیل اولدی یعنی اشلمکه سبب اولدی یوز بیك کناهه شمدی شیطانك دلیلی یم یعنی شمدی شیطانی اضلاله قدرتم واردر (عروض) بو قطعه بحر مجتث مخبوندر که مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن اولور * ودر قصیدهٔ دیکرنه ازین اسلوب میکوید * و بر غیری قصیده دخی بو اسلوب اوزره اولیه‌دق یعنی اعتذار طریقی اولمیه رق دیر (قطعه) چو تیر غمزه بناز وکرشمه اندازی * نشانه از دل مسکین من کن ای غازی * چو ادات تشبیه (تیر غمزه بیانیه (بناز باحرف مصاحبت (ناز معروف (کرشمه شیوه دیمکدر (نازه عطف تفسیریدر (اندازی فعل مضارع مفرد مخاطب آته سین دیمکدر (دل مسکین من موصوفك صفته ولامیه (کن امر حاضر مفرد ایله دیمکدر (محصول بیت) چونکه غمزه اوقنی ناز وشیوه ایله آتارسین یعنی آتمق مراد ایدرسین نشانه یی یعنی هدفی بنم کوکلمدن ایله ای غازی * نخست باتو بدل بازی اندر آمده‌ام * * چو دل نماند تن در دهم بجانبازی * نخست اول دیمکدر (باتو با حرف مصاحبت (بدل بازی با حرف صله یا حرف مصدر (دل باز وصف ترکیبی در کوکل اوینادیجی دیمکدر (اندر تأکید در (آمده ماضیدن قسمیدر (همزه حرف توسل (میم ضمیر متکلم کلشم دیمکدر (چو ادات تعلیل (نماند فعل نفی مستقبل مفرد غائب قالمیه دیمکدر (تن در دهم راضی اولورم دیمکدر (بجانبازی با حرف صله (جان باز وصف ترکیبی در جان اوینادیجی دیمکدر یا حرف مصدر (محصول بیت) اول سنك ایله کوکل اوینادیجیلغه کلمش ایدم یعنی کوکل ویرمکه کلدم چونکه کوکل قالمیه جان اوینادیجیلغه راضی اولورم یعنی کوکلی فدا ایتمدیکم کبی جانی دخی فدایه راضیم * چو هیچ زخم تو ای دوست بی نوازش نیست * مرا بغمزه بزن تا ببوسه بنوازی * چو ادات تعلیل (زخم تو لامیه سنك زخمك دیمکدر (نوازش اسم مصدردر اوخشایش معناسنه (مرا را ادات مفعول (بغمزه با حرف مصاحبت (بزن باء تأکید ایله امر حاضر مفرد اور دیمکدر (تا حرف تعلیل (ببوسه

باحرف مصاحبت (بنوازی باء تأكيد ايله فعل مضارع مفرد مخاطب
اوخشايه سين ديمكدر (محصول بيت) چونكه ای دوست سنك
زخمك نوازش سزدكلدر يعنی دل عاشقه پاره آچدقده نوازش ايلرسين
بنی غمزه ايله اور تا كه بن بوسه ايله اوخشايه سين ونوازش ايده سين
* هزار عاشق داری ومن هزاريكم * بمن نيايی كه تازان همه
نپردازی * هزار عاشق داری نك مفعول صريحی (داری فعل مضارع
مفرد مخاطب اثباتدن عبارتدر واردر ديمكدر (هزار يك بيكده بر
ديمكدر واو عطف تعز ميم ضمير متكلم ياخود واو عطف ايله هزار
وبيكه كافك ضميرله ميم اعداد آخرنده اولان ادات فاعل اولوب بيك
برنجی ديمك اولور (بمن باحرف صله (نيايی فعل نفی مستقبل مفرد
مخاطب كلمزسين ديمكدر (كه حرف بيان (تا حرف انتها (زان همه
انلرك مجموعندن ديمكدر (نپردازی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب
ايشه صورت ويرمدكجه ديمكدر (محصول بيت) بيك عاشقك واردر
وبن بيكده برم ياخود بيك برنجی يم بكا كلمزسين تا كه انلرك مجموعندن
ايشه صورت ويرمدكجه يعنی انلرك ايشنی تكميل ايلمدكجه بكا كلمزسين
(عروض) بو قطعه دخی سابق كبيدر * ودر مدح حميد الدين مستوفی
جوهری كه از فضلاء ماوراء النهر بوده است قصيدهٔ گفته است
موقوف ميكويند كه آن مخترع طبع ويست ومطلعش اينست * مدح
حميد الدين لاميه حميد الدين اسمی (مستوفی لقبی (كه حرف بيان
(قصيدهٔ ياء حرفی وحدت همزه حرف توسل (موقوف بوند
بر صنعتك اسميدر كه آخر مصراعده بر لفظك نصفنی وقف ايدرلر
نصف آخرينی مصراع آخره ابتدا قيلورلر هر بری معنی دار اوله رق
صنايعدن اولور معنی دار اوليه رق اشعار عربيه لا يعد در (می ادات
تأكيد (كويند فعل مضارع جمع غائب ديرلر ديمكدر (كه حرف رابط
صفت (مخترع اسم مفعول در افتعال بابندن اختراع اولنمش معناسنه در
(طبعه اضافت فاعلنه در طبعك ويه لاميه وی سوزنی يه راجعدر (مطلعش
شين ضمير قصيده يه راجعدر (محصول تركيب) وحيد الدين مستوفی
جوهرينك مدحنده كه ماوراء النهر فضلاسندن اولمشدر بر قصيده
سويلمشلر كه موقوف ديرلر كه اول سوزينك طبعنك ايجاديدر ومطلعی

بودر (بيت) زندكانى مجلس مستو * فى دولت حميد دين الجو *
زندكانى مجلس مستوفى) لاميه لردر زندكانى ياحرف مصدر ديرلك
ديمكدر ذوق وعيش معناسنه در مستوى دولت مصدرك مفعولنه در
مستوفى قبض ايديجى ديمكدر (الجو مابعدنده كى بيتك اولى هرى اولملى
الفاظ براسم معنايه اولمق مراد اولنسه (مستوى افتعال بابندن اسم
مفعولدر قرارلشمش ديمكدر (فى فائده معناسنه در دولتك فائده سى
ديمكز اولور (الجو دولت جنكيزيلندن برشاهك اسميدر (محصول بيت)
دولتى قبض ايديجى حميد الدين الجوهرينك مجلسنك عيشى و ذوقى
موقوفه كوره معنى دولتك فائده سى حميد الدينك مستقر وثابت اولان
عيشى ديمك اولور عروض بحر خفيفدر * و پوشيده نماند كه اكر وين
الفاظ كه ازان در هر مصرع جزوى نى افتد چنين رعايت كنند كه
بعضى آن اجزارا فى نفسه معنى مستعمل باشد مناسب مقصود از لطافتى
خالى نيست چنانكه درين قطعه * پوشيده او رتولى ديمكدر (نماند
فعل نفى مستقبل مفرد غائب فاليه ديمكدر (كه حرف بيان (اكر
ادات شرط (درين الفاظ بو لفظلرده (كه حرف بيان (آن الفاظه
راجعدر (جزوى ياحرف وحدت (مى ادات تأكيد (افتد فعل مضارع
مفرد غائب دوشر ديمكدر (چنين بونجلين ديمكدر (كه حرف رابط
صفت (اجزا جزؤك جمعيدر (را ادات تخصيص (فى نفسه نفسنده
(محصول تركيب) وخفى اولميه كه اكر بو لفظلرده كه اندن هر مصرعده
برجزؤ دوشه بونجلين رعايت ايدرلركه اول جزؤلرك بعضى سنك
نفسنده مقصوده مناسب معناى مستعملى اوله لطافتدن خالى دكلدر
انجلين كه بو قطعه ده (قطعه) دى فرستاد قطعهٔ سوى من *
نكته دانى ززمرهٔ فضلا * (دى دالك كسر يله دون ديمكدر (فرستاد
فعل ماضى مفرد غائب ارسال ايلدى ديمكدر (قطعهٔ ياحرف وحدت
همزه حرف توسل برقطعه ديمكدر (سوى من لاميه بنم جانبه ديمكدر
نكته دانى) ياحرف وحدت نكته دان وصف تركيبيدر نكته بليجى
يعنى دقايق شناس (زمرهٔ فضلا بيانيه فاضللر زمره سندن ديمكدر
(محصول بيت) دون بنم جانبه فضلا زمره سندن برنكته دان برقطعه
ارسال ايلدى * كرده لفظى سه چار ازان بدويم * تاكنند عاجز

از جواب مرا * (کرده ماضیدن قسمدر ایلمش معناسنه (لفظی
با حرف تنکیر (سه اوج دیمکدر (چلر نزت اوج درت لفظی دیمکدر
آن) قطعه یه راجعدر (بدونیم با حرف صله ایکی پارچه دیمکدر
(تا حرف تعلیل (کند فعل مضارع مفرد غائب ایلیه دیمکدر (مرا
را ادات مفعول (محصول بیت) اوج درت لفظی اول قطعه دن ایکی
پارچه ایلمش تا کیم بنی جوابدن عاجز ایلیه یعنی بنی تعجیز ایلمک ایچون
موقوف صنعتی اجرا ایلمش * گفتم اندر جواب آن کای مف *
خرخلق خدا وقاضی حا * (جواب آن لامیه (که حرف بیان (مفخر
وصلی صورتنده افتخار ایدیجی دیمکدر خلقه اضافتی فاعلهدر وقفی
صورتنده خرخلق لامیه خراغك (مف ینه مفخر دیمکدر ترخیم طریقیله
خلقت خدایه لامیه (قاضی حاجت بیت ثانیه وصل صورتنده فاعلك
مفعولنهدر وقفی صورتنده بویله (حاز جر معناسنهدر (محصول بیت)
انك جوابنده دیدمکه مخلوق خدانك مفخری وحاجت اصحابی قضا
ایدیجی بو صورتده مدح اولور یاخود جوابنده دیدمکه ای مخلوق
خدانك اشکی وزجر قاضیسی بو صورتده ذم اولور * جت اصحاب
متصف بفضی * لت بسیار خواهت بدعا * (جت ینه حاجت دیمکدر
متصف) اسم فاعلدر وصف لنمش دیمکدر (بفضیلت بسیار وصل
صورتنده با حرف مصاحبت فضیلت ارمغلق معناسنه اضافت بیانیه
چوق فضیلت ایله دیمکدر وقف صورتنده (فضی کشف سر دیمکدر
لت) سله معناسنهدر (خواهت تا حرف خطاب خواهم فعل مضارع
متکلم وحده سکا استرم دیمکدر یاخود سکا یلرم دیمکدر یا تأکید یاخود
ظرف (محصول بیت) ای مفخر خلق خدا چوق فضیلتله متصف اولان
اصحاب وپارانك حاجتنی قضا ایدیجی یعنی فضلانك مرادن حاصل ایدیجی
سکا دعا ایلرم مدحی مشعردر یاخود کشف راز ایله متصف اولان اصحابك
زجر قاضیسی دعامده سکا چوق سله استرم هجوی مشعردر (عروض)
بو قطعه بحر خفیفدندر فاعلاتن مفاعلن فعلن اولور (ودرین
رباعی دیگر * بو برغیری رباعیده ده بو صنعتی مشتملدر * رباعی)
* ای شادی عید بکام دل اع * دائم شده محبوس درین غمکده مع *
(ای حرف ندا منادی محذوف ای کس که دیمکدر (شادی عید بیانیه

شادی یا حرف مصدر سرور معناسنه (بکام دل اعدایم بیانیه ولامیه
یا حرف مصاحبت کام مراد دیمکدر بنم اعدامك کوکلی مرادنجه
دیمکدر وصلی صورتنده وقفنده (اع بنه اعدادن مرخمدر نصف آخر
مساعدهٔ خط ایله (دائم اوقنور (شده ماضیدن قسمدر (محبوس
مفعولی (درین مفعول فیهی (غمکده کده ادات مکاندر غم مکانی
دیمکدر (معذور معلوم وصلی صورتی وقفنده (مع بیله دیمکدر
(محصول بیت) ای ممدوح ومحبوب بیرام سروری بنم اعدامك کوکلی
مرادنجه بوغمکده ده محبوس اولمشدر یعنی ذوق وصفای عید دشمنمك
استدیکی وجه اوزره غمخانهٔ عالمده اسیر قید وبنددر معذورم الخ
یاخود ای محبوب بیرام سروری دشمن مرادنجه دائم بو عالمده کوکل ایله
بیله محبوس واسیر بند اولمشدر * ذورم بر اهل دل که آزای مع *
بوسبست برسم عید ازتو طمع * (ذورم صورتنده بیله بیت اولده
وقف اولنان مع ایله بیله درکه معذورم دیمکدر (بر اهل دل رانك کسریله
لامیه اهل دل قتنده دیمکدر (که حرف تعلیل (آزادی محبوسی مصدرك
فاعلنه در آزادی یاسی مصدریه محبوسی یاسی وحدت وصلی صورتنده
وقفی صورتنده (مح دیرینه معناسنه در (بوسی یا حرف مصدر
وتا ادات خبر رسم عید بیانیه یا حرف صله (بیرام عادتنجه (میم متکلم
(طمع لفظنه مقیددر (محصول بیت) اهل دل قتنده معذورم زیرا
بیرام عادتنجه بر محبوسك آزادلغیدر سندن طمع یعنی بو امیدمده اهل
دلی تعییب ایلمز (یاخود اهل دل قتنده معذورم که اسکی آزادلك
بیرام عادتنجه امید اوپمکدر (عروض) رباعی اوزانی معلوم
* افضل الدین خاقانی شروانی ویرا بسبب کمالی که در صناعت
شعر داشته حسان العجم لقب کرده اند از همه شعرا در اسلوب سخن
ممتازست ودران شیوهٔ غریب بی انباز در مواعظ وحکم طریقهٔ حکیم
سنائی سپرده است ودران معنی کوی سبقت ازاقران خود برده
ودر قطعهٔ که بر وجه مفاخرت میکوید * خاقانی مخلصی (شروان
بر شهرك اسمیدر یا حرف نسبت (ویرا را حرف صله اکا دیمکدر (بسبب
یا حرف مصاحبت (کماله اضافت لامیه (یا حرف تنکیر (که حرف رابط
صفت (در حرف ظرف (صناعت شعر بیانیه صناعت صادك کسریله

فن دیمکدر (داشته ماضیدن قسمدر وارایدی دیمکدر (حسان العجم
یعنی مداح رسول اولان حسان بن ثابت رضی الله عنه حضرتلرینه تمثیل
ایدوب (لقب کرده اند تلقیب ایلشلردر (اسلوب سخن لامیه سوز
قاعده سنه دیمکدر (ممتاز اسم مفعولدر افتعال بابندن اعلاء معناسنه
(آن شعرء اشارتدر (شیوۀ غریب بیانیه (بی انبازه اضافت صفتنه در
انبازاورتق دیمکدر (شریك معناسنه (مواعظ موعظه نك جمعیدر
(حکم حکمتك جمعیدر (طریقۀ حکیم سنایی لامیه طریقه اسلوب
معناسنه در (سپرده است سالك اولمشدر دیمکدر سینك کسریله (آن
معنی طریقۀ حکیم سناییدن عبارتدر (کوی سبقت بیانیه سبقت تقدم
معناسنه در (اقران خود بیانیه (برده بونده قازانمش معناسنه در
(قطعۀ) یا حرف وحدت همزه حرف توصل (بروجه مفاخرت
افتخار طریقیله دیمکدر (میکوید دیر (محصول ترکیب) افضل الدین
خاقانی شروانی رحمه الله اکا شول برکمال سببیله که صنایع
شعرده وارایدی یعنی شعر فننده اولان کمالی سببیله اکا حسان
العجم لقب ایلشلردر جمیع شعرادن سوز قاعده سنده ممتازدر
واول شعر طریقنده شریك سز سیوۀ غریبی واردر حاصلی نظیری
یوقدر موعظه لر سویلکده وحکمتلر سویلده حکیم سنایی یولنه
سالك اولمشدر واول معنی ده سبقت وتقدم طوپنی کندی اقراننده ن
قاپمشدر وبر قطعه ده افتخار طریقیله دیر (قطعه) شاعر مبدع منم خوان
معانی مراست * ریزه خور خوان من عنصری ورودکی * مبدع
افعال بابندن اسم فاعلدر ایجاد ایدیجی دیمکدر (منم بنم دیمکدر (خوان
معانی بیانیه خوان سفره معناسنه در معانی معنانك جمعیدر امابونده معانی
فن مخصوصك اسمیدر استعارات ومزایای الفاظ وصنایع قاعده سی
انده مبیندر (مرا ارادات تخصیص بنمدر دیمکدر (ریزه خور وصف
ترکیبی در ریزه اووق دیمکدر (اووق ییجی یعنی قرنتیلرینی دیوشریجی
دیمکدر مابعدینه اضافت لامیه (خوان من ده بویله بنم سفره مك
اووقلرینی ییجی دیمکدر (عنصری ورودکی سابقده ذکرلری مرور
ایلدی (محصول بیت) ایجاد واختراع ایدیجی یعنی نو زمین ونو مضمون
انشاد ایدیجی شاعر بنم معانی سفره سی بنمدر عنصری ورودکی بنم

سفره

سفره مك اوقفلرینی ییجی در یعنی انلر بنم آرتیغمدن یگجینی جی دیرلر شارحك حالنی سیرایله که ریزه خود دیمش دال ایله وآنی اثبات ایچون ریاز مالا یعنی زارثا باقل سویلمش * زنده چو نفس حکیم نام من از تازکی *کشته چو مال کریم حرص من ازاندکی * زنده زانك کسریله دیری دیمکدر (چو ادات تعلیل (نفس حکیم لامیه نفسدن مراد نفس ناطقهٔ مجرده در (نام من ده لامیه (تازکی یا حرف مصدر کاف هادن مبدل تازه لکدن دیمکدر (کشته ماضیدن قسمدر اولمش معناسنه (چو مال کریم (چو نفس حکیم کبی (حرص اخلاق باطنیه دن مذمومه نك اسمیدر (منه اضافتی لامیه اندکی یا حرف مصدر کاف هادن مبدل (لندك آز دیمکدر آزلقدن دیمك اولور (محصول بیت) بنم نامم نفس حکیم کبی زنده در تازه واطرقتدن ناشی یعنی حکمانك نفس ناطقه سی کمالاتی تکمیلدن ناشی سلك مجرداتنه اعلای علیین ده صفایاب اولدیغی کبی بنم نامم وشانم دخی الی یوم القیمه لطافت شعرمدن ناشی مذکور وزنده در بنم حرصم مال کریم کبی اولمش در آزلقدن ناشی یعنی اهل کرم ماله حرص ورغبتی اولمدیغی اجلدن بخشش وانعام ایله کیسه سی تهی اولدیغی کبی بنده حرص دن اثر وعلامت یوقدر (عروض) بوقطعه بحر منسرحدندر که اصلی مستفعلن مفعولات مستفعلن مفعولات در جمیع اجزاسنه طی کلمشدر که دردنجی ساکنلر حذف اولنوب ومفعولات جزؤلرینه کشف دخی کلوب مستفعلنلر فالری حذف ایله مستعلن اولوب مفتعلن لفظنه تبدیل اولنور مفعولاتلردن کشف ایله تاوطی ایله واوساقط اولوب مفعلا اولوب فاعلن لفظنه تبدیل اولنور (بو بحری رجزدن دخی فرض جائزدرکه صدر وابتدا وحشو ثانیلری سابق کبی مطوی وحشو اولر وعروض وضرب مرفوع اولور رفع سبب اولی حذفه دیرلر تفعلن اولوب فاعلن لفظنه تبدیل اولنور حاصل کلام هر صورتده مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن اولور * ورشید وطواط درمدح وی کفته است * رشید وطواط که سابقا بیان اولندی خاقانی یی مدح ده دیمشدر (قطعه) ای سپهر قدر را خورشید وماه * وی سریرفضل را دستور وشاه *ای حرف ندا منادی محذوف ای کس که دیمکدر (سپهر قدر بیانیه سپهر فلك دیمکدر

12

قدرمرتبه معناسنه (رااداتتخصیص (وی وای دن مخفف سابق کبی (سریر فضل بیانیه سریر اخشابدن مصنوع برشیئك اسمیدر عربده تخت لفظنی دخی اکا علم ایتمشلردر ترکیده کرویت دیرلر صدوردن و پادشاه مسندندن عبارتدر (فضل فضیلت معناسنه در (راحرف تخصیص (دستور دالك ضمیله بونده وزیر دیمکدر (شاه معروف (محصول بیت) ای قدر ومنزلهك خورشید وماهی اولان کیمسه وای فضیلت مسندینك وزیر وشاهی اولان کیمسه * افضل الدین بو الفضائل بحرفضل * * فیلسوف دین فزای کفرکاه * افضل الدین دینك افضلی دیمکدر (بو ابودن مخففدر بویله یرلرده اصل ومنبع دیمکدر (فضائل فضلك جمیدر (بحر بویله یرلرده کثرتدن عبارتدر (فیلسوف بالاده مفصلا ذکراولندی (محب حکمت وعالم معناسنه در مابعدینه اضافتی صفتنه در (دین فزا وصف ترکیبیدر دینی ارتیریجی یعنی دینه رونق وفر ویریجی دیمکدر (کفرکاهده بویله کفری اکسلدیجی یعنی کفری نقصان ایدیجی دیمکدر (محصول بیت) دینك افضلی فضیلتلر باباسی یعنی منبع وموردی وفضل دریاسی دینه رونق ویروب ارتیریجی وکفری اکسلدیجی عالم دیو رشید وطواط خاقانی یی مدح ایلمشدر * واز مقطعات ویست این دوبیت * وخاقانینك قطعه لرندندر بو ایکی بیت (قطعه) بس کن ازسودای خوبان داشتن خاقانیا * کز سر سودا خردرا در سر آید خیرکی * بس یتر دیمکدر (کن امر حاضر مفرد ایله دیمکدر بس کن یتر ایله یعنی فراغت ایله دیمکدر (سودای خوبان لامیه (داشتن لفظنك مفعولیدر (خاقانیا الف حرف ندا ای خاقانی دیمکدر (کز که ازدن مخففدر (که حرف تعلیل (سرسودا سودا هوسی دیمکدر (خرد را را ادات مفعول عقلك دیمکدر (درحرف صله (سر باش دیمکدر (آید فعل مضارع مفرد غائب کله دیمکدر (خیرکی یا حرف مصدر کاف هاء رسمیدن مبدل خیره بوش دیمکدر سرسم معناسنه (محصول بیت) ای خاقانی محبوبلرك سوداسنی طوتمقدن فراغت ایله یعنی انلره میلدن واز کل زیرا سودا هوسندن یعنی سودا سببیله عقلك باشنه سرسملك کلور وحیران ومست اولور * صورت خوبان بمعنی چون ببینی آینه است *

کزبون

کز برون سو روشنی دارد درون سو تیرکی * صورت خوبان لامیه (یعنی باحرف ظرف (چون ادات تعلیل (بیبنی باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد مخاطب کوره سین دیمکدر (که حرف تعلیل (برون طشره دیمکدر (سو جانب معناسنه در طشره جانبندن دیمکدر (روشنی یا حرف مصدر آیدنلق دیمکدر (درون سو ایچ جانبی دیمکدر (تیرکی یا حرف مصدر کاف هادن مبدل تیره بولانق دیمکدر کدرت معناسنه (محصول بیت) محبوبلرک صورتی چونکه کوررسین آینه در زیرا طشره جانبی ظاهری مجلا وروشن وایچ جانبی مغبر ومکدر در *وویرا مثنویست تحفة العراقین نام واین چند بیت ازمفتتح آنست* ویرا را ادات تخصیص وی خاقانی یه راجعدر (مثنوی بیانا ولنسدی باء ثانی حرف وحدت (تحفه هدیه معناسنه (عراقین عراقک تثنیه سی بری عراق عرب که بغداد در وبری عراق عجم که اصفهاندر اول ممالک وصفنده وحال وشانی حقنده نظم ایلمشدر بود یارده نابی مرحومک تحفة الحرمینی کبی (محصول ترکیب) وخاقانینک بر مثنویسی وار در تحفة العراقین نامنده و بوبر قاچ بیت انک اوائلندهدر (مثنوی) ماییم نظارکان غمناک * زین حقهٔ سبز ومهرهٔ خاک * ما ضمیر متکلم مع الغیر (بیم ادات خبر متکلم مع الغیر بز دیمکدر (نظارکان غمناک موصوفک صفتنه اضافتیدر نظاره سیر وتماشا معناسنه در کاف هاء رسمیدن منقلب الف نون ادات جمع سیرجیلر دیمکدر (غم معروف (ناک ادات نسبتدر غملی دیمکدر (زین ازین دن مخففدر (حقهٔ سبز موصوفک صفته (حقه دیو حقه بازلک شکل مخروطی آلت مخصوصه سنه دیرلر مراد خیمت مناسبتیله فلکدر (سبز یشل دیمکدر (مهرهٔ خاک حقهٔ سبز کبی (مهره میمک ضمیله کاغدی شفاف وقلم کیر ایتمک ایچون بیللوردن وسائردن مصنوع آلتدر والا زنه دخی دیرلر اما بونده حقه باز بوارلغی معناسنه در که زمیندر (محصول بیت) بو یشل حقه کبی اولان سموات وطپراق مهره کبی اولان ارضدن غملی سیرجیلرز یعنی افلاک وزمینک حالات عجیبه سندن مغموم اولان سیرجی بز حاصلی حقه بازلک حقه ومهره سنی سیردن هرکس صفا یاب اولور بز دهرک لعب وشعبده سین تماشا ایله مغموم ومهموم و پرغم وغصه ومکدرز * کین

حقه ومهره تابجا يند* سركبسه عمر ميكشايند* كين كه اين دن مخففدر (كه حرف تعليل (تا حرف توقيت (بجاى با حرف ظرف (نون دال ادات جمع خبر يرنده درلر ديمكدر (سركبسهٔ عمر بيانيه عمر سركيسه سنى يعنى اغزينى ديمكدر (كشايند فعل مضارع جمع غائب آچارلر ديمكدر (محصول بيت) بيت اولك تعليليدر بو حقه باز دهره نظاره دن غم ناكم زيرا بو حقه ومهره يرنده اولديغى مدتده يعنى ثابت اولدقجه عمر سركيسه سنى آچارلر افناى عمر ايدرلر* وين طرفه كه در بساط فرمان* مهره زمنست وحقه كردان* طرفه طانك ضميله عجيب ديمكدر (كه حرف بيان (بساط فرمان بيانيه بساط دوشمه ديمكدر فرماندن مراد فرمان الهيدر فرمان الهى دوشمه سنده يعنى حق جل وعلانك امريله دوشنمش وجه ارضده ديمكدر (مهره يولرلق ديمكدر (زمن زانك فتحى وميمك كسريله كتورم ديمكدر مقعد معناسنه (كردان صفت مشبهه دونه كن ديمكدر (محصول بيت) وبو عجبدر كه فرمان الهى بساطنده مهره كه مراد وجه ارضدر مقعدر يعنى حركتى يوقدر وحقه يعنى آسمان دونه كن يعنى متحركدر مع هذا كه امر بالعكس اولملى ايديكه حقه بازلرك اكثرى يوارلغى متحركدر *خود بوالعجبان سحركارند* كه قاقم وكاه قندز آرند* خود ادات تأكيد (بوالعجبان سحركار موصوفك صفته اضافتيدر الف نون ادات جمع بوالعجب مقدما بيان اولندى سحركار تركيب توصيفيدر سحر ايشلى يعنى ساحر ديمكدر (نون دال ادات جمع خبر (كه فتح كاف وهاء اصليه ايله كاهدن مخفف (قاقم معروف بر بياض حيواندر دريسى مقبول كوركدر (قندز قافك ودالك ضمملريله برسياه حيواندر كه اكثر صوده كزر صوسموري ديرلر (آرند فعل مضارع جمع غائب كتوررلر ديمكدر (محصول بيت) خود بوالعجب ساحرلردر كه كاهى قاقم وكاهى سمور كتوررلر يعنى حقه باز طغارجغندن درلو درلو عجايبات سير ايتدرديكى كبى حقه باز عالم كاه قاقم وكاه قندز چيقاررلر مراد اجتماع ضدين ايدركه كاه كيجه كاه كوندز كاه صفا وكاه كدر وكاه سرور وكاه غم وكاه ذوق وكاه ماتم وكاه وصل وكاه هجر وكاه نوش وكاه نيش وكاه يسر وكاه عسر* وقتست وقت در سر آيد سيلاب عدم بسر در ايد*

وقنست وقند ر ديمكد ر (كه حرف بيـان (در سرايد تمام اولمقدن كنايتدر (سيلاب سيل صوبى ديمكدر (عدمه اضافت بيانيه (بسر ياحرف صله (درآيد كله ديمكدر (محصول بيت) وقنيدر كه وقت تمام اوله عدم سيلابى باشه كله حاصلى وقت عمرك تكميلى زمانيدر عدمك ظهوريدر * وقنست اين چهار حال * بنهند محفهٔ مه وسـال * چهار حال عناصردن كنايتدر (بنهند باء تأكيد ايله فعـل مضارع جمع غائب قويه لر ديمكدر (محفه معلوم (مه وساله اضافت بيـانيه (محصول بيت) وقنيدر بو عناصر ار بعه حـالى مه وسال محفه سنى قويه لر يعنى براغه لر يعنى وجود انسان كه عناصر اربعه دن مركبدر وقنيدر كه حامل اولديغى روحى براغوب آيلرى وكونلرى ترك ايتديره دار آخرته كتمك وترك حمل ثقيل دنيا ايتمك وقت وزمانيدر * وقنست كه مركبان انجم * هم نعل بيفكنند وهم سم * مركبان انجم بيانيه يلدز مركبلرى ديمكدر زيرا نجومك هر برى بر شكلده اولديغنـدن مركبه تشـبيه ايلدى ياخود اضافت لاميه يلدزك مركبلرى ديمكدر زيرا بر صورتده وافر يلدز مركوزدر اول يلدزلرك ترتيـبنى تصور ايله صورت حاصل اولور مركب اول صورتلر اولمش اولور ياخود مركبدن مراد بروج اثنى عشردركه نجوم سبعه اول بر وجه بنزلر (هم ادات تأكـيد (نعل معروف (بيفكنند باء تأكيد ايله وياء منقلبه ايله فعل مضارع جمع غائب براغورلر ديمكدر (هم ادات عطف (سم طرناق ديمكدر (محصول بيت) وقنيدر كه انجم مركبلرى هم نعلنى هم طرناغنى براغه لر يعنى دوكه لر (عروض) بو مثنوى بحر هزج مسدسدندر كه صدر وابتدا اخرب حشولر مقبوض عروض وضرب محذوف مفعول مفاعلن فعولن اولور * فخر جرجانى رحـمه الله از اماثل وافاضل روزكارست ميزان كمال وفضل ودقت شعر وى كتاب ويس ورامين است وآن در بن روزكار مهجور ونایاب واين چند بيت از مواضع متعدد ازان كـتابست * اماثل امثلك جمعى خيرلولر ديمكدر (افاضل افضلك جمعى (روزكاره اضافت لاميـه (ميزان ترازو ديمكدر كماله اضافت لاميـه (فضـل كماله معطوف (دقت شعر مصدرك مفعولنه در (شعرك ويه لاميـه ميزان مبتدا (كتاب ويس

(ورامین خبری ویس برعاشقك اسمیدر رامین محبوبه نك علمی (آین
كتابه اشارتدر (مهجور ونایاب عطف تفسیریدر (محصول تركیب)
فخرجرجانی رحمه الله زمانه نك خیرلولرندندر وافضللرندندر كمال
فضلنك وشعره دقتنك میزانی یعنی دلیل ونمونه سی كتاب ویس
ورامیندر واول كتاب بوزمانه ده مهجور ونایابدر وبو برقاج بیت اول
كتابك مواضع متعدده سندندر (مثنوی) خوشست این نكته از كیتی
شناسان* كه باشد جنك برنظاره آسان* خوشست خوشدر دیمكدر
(كیتی شناس وصف تركیبیدر عالمی بیلیجی یعنی احوال عالمه واقف
دیمكدر (الف نون ادات جمع (كه حرف بیان (باشد فعل مضارع
مفرد غائب اولور دیمكدر (جنك فاعلی (بر حرف صله (نظاره
سیرجی دیمكدر (محصول بیت) احوال عالمه واقف اولنلردن بو نكته
خوشدر كه جنك سیرجی یه قولای اولور یعنی جنك سیرجی یه آسان
كلوردیدكلری نكته غایت ایله خوشدر* مرا آن طشت زرین نیست
درخور* كه دشمن خون من بیند بدو در* مرا را ادات صله بكا
دیمكدر (طشت زرین لامیه طشت لكن دیمكدر (زرین یا حرف
نسبت نون حرف تأكید التون لكن دیمكدر (درخور لایق معناسنه در
(كه حرف رابط صفت (خون من لامیه بنم قانمی دیمكدر (بیند
فعل مضارع مفرد غائب كوره دیمكدر (بدو با حرف ظرف مابعدنده
اولان دربونی تأكیددر دال همزه دن منقلب اولمشدر راجعدر
(محصول بیت) بكا اول التون لكن لایق ولازم دكل كه دشمن بنم قانمی
انده كوره درخور فتح خا ایله اولدیغی بلین مصراع ثانیده درو پردیمش
عجب لایقسز خور آدم ایمش* نباشد مار را بچه بجز مار* نیارد
شاخ بد جز تخم بد بار* نباشد فعل نفی مستقبل مفرد غائب اولمز
دیمكدر (مار را ادات تخصیص (بچه یاوری (بجز با حرف تأكید جز
غیری دیمكدر (نیارد فعل نفی مستقبل مفرد غائب قادر اولمز دیمكدر
(شاخ بد بیانیه یرامز شاخ دیمكدر (تخم بد ده بویله یرامز تخم دیمكدر
(بار حاصل ومیوه معناسنه در (محصول بیت) مارك ماردن غیری
یاوریسی اولمز یرامز شاخ یرامز تخمدن غیری میوه ومحصوله قادر
دكلدر* نباشد خوش سفر در تندرستی* نكرتا چون بود در رنج

وسستی

وسستي * تن درست صحیح دیمکدر (یا حرف مصدر (نکر فعل امر مفرد مخاطب باق دیمکدر (تا ادات تعلیل (چون نیجه دیمکدر (بود فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر (سستي یا حرف مصدر (محصول بیت) تندرستلکده سیرایله باق نیجه مشقت ورنجده اولور یاخود کنشکلکده نیجه اولور یعنی صحت وجودده سفرشاق ایکن حالت ضعفده اشق اولدیغن ادراك ایله * کل نرکس نکو باشد بدیدن * ولیکن تلخ باشد در چشیدن * کل نرکس بیانیه نرکس چیچکی دیمکدر (نکو ایو دیمکدر (باشد فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر (بدیدن با حرف ظرف دیدن مصدردر کورمك معناسنه کورمکلکده دیمك اولور (لکن ادات استدراك (تلخ آجی دیمکدر (در حرف ظرف (چشیدن مصدردر طاتمق معناسنه (محصول بیت) نرکس چیچکی باقملقده کوزل اولور یعنی کورونشده کوزلدر ولیکن طاتمقلقده آجی اولور یعنی طعمی ناخوشدر حاصلی هر ظاهری کوزل اولان باطنی دخی خوش دکلدر * کناه بوده برمردم نهفتن * بسی نیکوتر از نابوده کفتن * کناه بوده بیانیه اولمش کناهی دیمکدر (بر حرف صله (مردم خلق دیمکدر (نهفتن مصدردر کیزلمك معناسنه (در بسی چوق دیمکدر (نیکوتر ناعلارك دیمکدر (نابوده اولمامش دیمکدر معدوم معناسنه (کفتن مصدر سویلمك معناسنه (محصول بیت) اولمش کناهی یعنی اشلیوب فعله کتوردیکك کناهی خلقده کیزلمك معدوم اولان شیئی سویلمکدن چوق ناعلادر حاصلی خلقه بهتان ایلمکدن کندو کناهنی ستر واخفا ایتمك اولیدر * مثال پادشه چون آتش آمد * بطبع آتش همیشه سرکش آمد * مثال پادشه لامیه (چون ادات تشبیه (آمدلر ادات خبر معناسنه درلر (بطبع با حرف ظرف (همیشه دائما دیمکدر (سرکش علوی دیمکدر (محصول بیت) پادشاهك مثالی آتش کبیدر آتش طبیعتده علویدر پادشاهلرك علوی وغضوب اولملقلری لازم کلور * اکر بازو رپیل وطبع شیری * مکن با آتش سوزان دلیری * اکر ادات شرط (با حرف ظرف (زور قوت دیمکدر (پیل یاء خطاب مقدردر (شیری یا حرف خطاب (مکن نهی حاضر مفرد ایله دیمکدر (با آتش با حرف صله سوزان صفت مشبهه یاقیجی دیمکدر (دلیری یا حرف مصدر دلیر بهادر

دیمکدر (محصول بیت) اکر زورده فیل ایسك وطبیعتده ارسلان ایسك ده باقیجی آنشه بهادرلق ایله حاصلی پادشاهلره ییکتلك اولمز (عروض) بوقطعه بحر هزج مسدس محذوفدر که مفاعیلن مفاعیلن فعولن اولور * ظهیرالدین فاریابی وی ازمشاهیر جهانست وافاضل دوران تمام دیوان اومطبوع ومقبولست بلطافت و سلاست سخن اوهیچ کس نیست دیوان وی مشهورست واشعار وی برزبانها مذکوردردولت اتابك ابو بکرتربیتها یافت شبی درمجلس وی این رباعی بکفت * مشاهیر مشهورك جمعیدر (جهانه اضافت لامیه (افاضل دورانده بویله دیوان اوده بویله (مطبوع طبیعته موافق دیمکدر (بلطافت باحرف ظرف (سلاست سخن اولامیه لردر (دیوان وی‌ده بویله اشعار وی کذلك ضمیرلر مجموعی ظهیره راجعدر (برحرف ظرف (زبانها ها ادات جمع دللرده دیمکدر (دولت اتابك لامیه ابو بکر سعدینك ممدوحی اولان سعدك باباسی ابو بکر ابن سعد بن زنکیدر اتابك بوصنفك اسمیدر که جمله سنه اتابکان دیرلر آل عثمان دیدکلری کبی (تربیتها ها ادات جمع تربیه‌لر دیمکدر (یافت فعل ماضی مفرد غائب بولدی دیمکدر (شبی یاحرف وحدت مجلس وی لامیه (محصول ترکیب) ظهیرالدین فاریابی رحمه الله اول جهانك مشهورلرندندر ودورانك فاضللرندندر انك دیوانی تمام طبیعته موافق ومقبولدر انك سوزینك لطافت وسلاستنده هیچ کیمسه یوقدر انك دیوانی مشهور وشعرلری دللرده مذکوردر اتابك ابو بکرك دولتنده تربیه‌لر بولدی برکیجه انك مجلسنده بورباعی یی سویلدی (رباعی)

ای ورد ملائکه دعای سرتو * سرنیست زمانه را بجای سرتو *

ای حرف ندا منادی محذوف ای شاه دیمکدر (ورد ملائکه لامیه ورد واوك کسریله دوام ذکر دیمکدر (دعای سرتو لامیه‌لردر سر بونده وجود وذات معناسنه‌در باش اشرف اعضا اولدیغندن جمله وجود کبیدر (سر بونده سودا دیمکدر (زمانه را را ادات تخصیص زمانه‌نك دیمکدر (بجای سرتو بجای بونده مصاحبت معناسینی افاده ایدر سنك باشك ایله دیمکدر (محصول بیت) ای پادشاه سنك وجودك ملائکه‌نك وردیدر یعنی سنك وجودیکه ملائکه دعا ایدرلر زمانه‌نك

سنك باشك ايله سوداسى يوقدر يعنى ضرر و زيانه وسوء قصده حد وزهره سى يوقدر * با دشمن تو نيام شمشير تو گفت * سر دل من باد قضاى سر تو * با حرف صله (دشمن تو) لاميه (نيام شمشير تو) ده بو يله نيام نونك كسريله قين ديمكدر غلاف معناسنه (سر دل من) ده لاميه لردر بنم كوكلك سرى ديمكدر كه مراد شمشيردر درونده اولان سر اودر سر بونده سينك كسرى وراء مشدده ايله در (باد) امر غائب اولسون ديمكدر (قضاى سر تو) ده لاميه لردر سنك باشكك قضاسى ديمكدر (محصول بيت) سنك دشمنك قليجيكك قينى ديرينم كوكلك سرى يعنى درونمده پنهان اولان شمشير سنك باشكك قضاسى اولسون (عروض) بور باعينك صدر وابتدالرى اخرب حشوالرى مقبوض ثانيلرى مكفوف عروض وضرب مجبوب مفعول مفاعلن مفاعيل فعل اولور * بفرمود تا هزار دينار زر سرخ هم در مجلس نثار او كردند بر اثر اين رباعى ديكر گفت * اثر كسر همزه ايله عقب معناسنه در (محصول تركيب) اتابك ابو بكر بيوردى تاكيم بيك قزل التون ينه اول مجلسده اكا صاچو ايلديلر انك عقبنده بر رباعى دخى سويلدى (رباعى) شاها ز تو كار ملك ودين بانسقست * وز عدل تو جان ظلم وفتنه رمقست * شاها الف حرف ندا (كار ملك) لاميه (بانسق) با حرف مصاحبت نسق نونك وسينك فتحه لريله مساوى ديمكدر (عدل تو) لاميه (جان ظلم) ده بو يله در (رمق) فتحتينله بقيهٔ روحه ديرلر بونده تمام اولمه دن كنايتدر (محصول بيت) اى پادشاه سندن ملك ودينك ايشى مساوى وموزوندر يعنى امور دين وامور مملكت سنك عدلكدن انتظام بولمشدر دخى سنك عدلكدن ظلم وفتنه نك جانى رمقدر يعنى جان چكشور حاصلى ظلم وفتنه ديار عدمه كتمشدر * در عهد تو رافضى وسنى باهم * كردند موافقت بو بكر حقست * عهد تو لاميه (رافضى) اعاذنا الله حاشا ثم حاشا شيخين افنديلر يمزه سب ايدنلردر خذلهم الله (سنى) رسول الله واصحاب گزين اثرينه اقتفا ايدنلره ديرلر (باهم) بيله ديمكدر (كردند) فعل ماضى جمع غائب ايلديلر ديمكدر (موافقت) مصدر در اويغونلق معناسنه (كه) حرف رابط صفت (بو بكر) توريه طريقيله يا حضرت ابو بكر رضى الله عنه اوله

یا پادشاه ابو بکر بن سعدی اوله (محصول بیت) سنك زمانکده رافضی وسنی بیله موافقت ایلدیلر که ابو بکر حقندردیو یعنی روافضك خالی مذکور کبی ایکن سنك بیم تیغکدن سنی یه موافقت ایلدیلر وحقیتکی اقرار ایلدیلر یاخود ایکیسی دخی سنی پادشاهلغه قبول ایلدیلر (عروض) بو رباعی دخی عینیله سابق کبیدر * واز لطایف ویست این چند بیت بر اسلوب مثنوی * وظهیرك لطایفات ومطایباتندندر بو برقاج بیت اسلوب مثنوی اوزره (مثنوی) عالمی برفراز منبر کفت * که چو پیدا شود سرای نهفت * عالمی یاحرف وحدت (بر حرف استعلا (فراز بالا دیمکدر (منبر) اضافت لامیه (که حرف بیان (چو ادات تعلیل (پیدا ظاهر دیمکدر (سرای نهفت بیانیه کیزلو سرای دیمك که مراد آخرتدر یاخود مکانی کور دیکی وقت که حالت نزعدر (بومعنی دردوکیتی معناسنه ملایمدر (محصول بیت) برعالم منبر بالاسی اوزره دیدی که چونکه آخرت ظاهر اوله یعنی حشر ونشر اوله یاخود حال غرغره واقع اولوب محلی کندو یه ظاهر اوله یعنی شقاوت وسعادت بیلنه * ریشهای سفید را ز کناه * بخشد ایزد بریشهای سیاه * ریشهای سفید موصوفك صفته اضافتیدر ها ادات جمع ریش صقال دیمکدر سفید اق معناسنه در (را ادات مفعول (بخشد فعل مضارع مفرد غائب بغشلر دیمکدر (ایزد اسماء اللهدندر (بریشهای سیاه سابق کبی یاحرف صله (محصول بیت) کناهدن اق صقاللیلری یعنی کناه ایچنده صقال اغاردنلری حق سبحانه وتعالی قره صقاللی لره بغشلر یعنی کنج اولان صلحایه بغشلر یاخود حالت نزعده اطراف واکنافده اولان اولاد واقرباسنك آه وفریاد ودعاری سببیله عفو ومغفرت ایدر * باز ریش سیاه روز امید * باشد اندر پناه ریش سفید * باز ینه دیمکدر (روز امید بیانیه قیامتده دیوان الهیدن عبارتدر (محصول بیت) ینه سیاه صقال قیامتده اق صقالك حمایه سنده اولور حاصلی حق جل وعلا قیامتده بعض اق صقالی قره صقاله وبعض قره صقالی اق صقاله کمال رأفت ورحمتدن بغشلسه کرکدر دیو برواعظ منبرده سویلر دی * مردکی سرخ ریش حاضر بود * دست در ریش

زد چو این بشنود * مردکی یا حرف وحدت کاف حرف تصغیر بر آدم جکز دیمکدر (سرخ ریش صفتی قومزی صقاللی دیمکدر (بشنود فعل ماضی مفرد غائب باء تأکید ایله ایشتدی دیمکدر (محصول بیت) برقومزی صقاللی آدمجک حاضر ایدی الینی صقالینه اوردی چونکه بو کلامی ایشتدی یعنی بو کلامی ایشتدیکی کبی الینی صقالینه تأسفانه اوردی * کفت ما خود درین شمار نئیم * در دو کیتی بهیچ کار نئیم * ما ضمیر متکلم مع الغیر بز دیمکدر (خود ادات تأکید (در حرف ظرف (شمار صایی دیمکدر (نئیم دکلز دیمکدر (کیتی عالم معناسنه بهیچ کار با حرف ظرف (محصول بیت) سرخ ریش دیدی بز بو صایی ده دکلز ایکی عالمده هیچ بر ایشده دکلز یعنی سفید ریش دکلز که دعای ریش سیاه ایله دنیادن آخرته مغفورا رحلت ایده لم سیاه ریش دکلز که آخرتده جناب خدای متعال یزی آق صقاللی لره بغشلیوب انلرك حمایه سنده خلاص اوله لم خلاصه ایکی عالمده ده بر ایشه یرامزز (عروض) بو مثنوی بحر خفیفدندر که فاعلاتن مفاعلن فعلن اولور * و کمال وی در شعر بمثابه ایست که شعرای متقدم بمیان وی وانوری وترجیح یکی بر دیکری اختلاف داشته اند چنان که بعضی بر سبیل استفسار از بعضی کفته اند * کمال وی لامیه (بمثابهٔ با حرف وحدت همزه حرف توسل با حرف ظرف (مثابه بونده مرتبه دیمکدر (که حرف بیان (شعرای متقدم بیانیه اسکی شاعرلر دیمکدر (بمیان وی با حرف ظرف اضافت لامیه وی ظهیره راجعدر ظهیرك بینی ایله (وانوری انورینك بینی دیمکدر (ترجیح یکی مصدرك مفعولنه اضافتیدر برینی ترجیح وتقدیم ایمه دیمکدر (بر دیکری با حرف تنکیر آخرك اوزرینه دیمکدر (داشته اند ایتمشلردر دیمکدر (بعضی یا حرف تنکیر (بر سبیل استفسار بیانیه سؤال طریقی اوزره دیمکدر (محصول ترکیب) وظهیرك شعرده کمالی بر مرتبه در که اسکی شاعرلر ظهیر ایله انورینك بیننده و برینی آخره ترجیحده اختلاف ایتمشلردر انجلین که بعضیسی بعضیسندن استفسار طریقی اوزره دیمشلردر (قطعه) * ای آن زمین وقار که بر آسمان فضل * ماه خجسته پیکر وخورشید منظری * ای حرف ندا (آن مرسل الیه اولان کسه اشارتدر (زمین وقار

بیانیـه تمکین یری دیمکدر (که حرف رابط (آسمان فضل بیانیـه فضل کوکی دیمکدر (ماه خجسته پیکر بیانیه خجسته پیکر مبارك صورتلی دیمکدر (خورشید منظرده بو یاله کنش منظرلی دیمکدر منظر بونده چهره دن عبارتدر (یا حرف خطاب (محصول بیت) ای اول زمین وقار اولان کیمسه که فضیلت کوکی اوزره مبارك صورتلی ماه وکونش یوزلی سین بو صفت ایله متصف اولان * قومی ز ناقدان سخن کفتهٔ ظهیر * ترجیح میکنند بر اشعار انوری * قومی یا حرف وحدت (ناقدان سخن بیانیه (ناقد صراف دیمکدر سوز صرافلرندن دیمك اولور یعنی سوزك اعلا ودونی فرق وتمییزه قدرتلی اولانلر (کفتهٔ ظهیر لامیـه (محصول بیت) سوز صرافلرندن برقوم ظهیرك کفتـه سنی انورینك اشعاری اوزره ترجیح وتقدیم ایلدیلر * قومی دکر برین سخن انکار میکنند * فی الجمله در محل نزاعند داوری * فی الجمله حاصل کلام دیمکدر (محل نزاع بیانیه (نون دال ادات جمع خبر (داوری (یا حرف نسبت یاخود مصدریه اول وقت برکن مقدر اولور داوره منسوب یعنی دعوی دیمکدر (یاخود حاکمك ایله دیمکدر (محصول بیت) قوم آخر بو سوزه یعنی ظهیری ترجیحه انکار ایلرلر حاصل کلام دعوی محل نزاعده در یاخود محل نزاعده درلر سن حکم ایله حاکم اول * ترجیح یك طرف تو بدیشان نما که هست * زیر نکین حکم تو ملك سخنوری * ترجیح یك طرف مصدرك مفعولنه در برطرفی ترجیح دیمکدر (بدیشان با حرف صله (دال همزه دن منقلب ایشان ضمیری ظهیر وانوری یه راجعدر (نما امر حاضر مفرد کوستر دیمکدر (که حرف تعلیل (هست ادات خبر حکم تو به مقید (ز زر نکین حکم تو لامیه لردر سنك حکمك نکیننك التنده دیمکدر (نکین یوزك قاشی کمال حکمده مستعملدر (ملك سخنوری بیانیـه سخنور ور ادات نسبت یا حرف مصدر شاعرلك دیمکدر (محصول بیت) سن انلره یعنی انلر حقنده برطرفی ترجیح کوستر زیرا شاعرلك ملکی یعنی اقلیم سخنوران سنك حکمك نکینی التندهدر * وامام هروی در جواب وی کفته است * واما هروی انك جوابنده دیمشدر (قطعه) ای سالك مسالك فکرت درین سؤال * معذور نیستی بحقیقت چو بنکری * مسالك مسلکك جمعیدر

(سالك مسالك فاعلك مفعولنه اضافتيدر (مسالك فكرت بيانيه اى فكرت مسلكلرينك سالكى (بحقيقت باحرف مصاحبت چوادات تعليل (بنگرى باء تأكيد ايله فعل مضارع مفرد مخاطب نظر ايليه سين ديمكدر (محصول بيت) اى فكرت مسلكلرينه سلوك ايديجى بو سؤالده معذور دكلسين چونكه حقيقت ايله نظر ايليه سين يعنى حقيقت حاله نظر اولنديغى كبى عندكده مقبول دكلدر * تميز راز بعد تناسب در ين بوطور * هيچ احتياج نيست درين شرح كسترى * (تميز تفعيل بابندن مصدردر ايرمق و فرق ايتمك معناسنه (بعد تناسب مصدرك فاعلنه در بعد بانك ضميله اوزاقلق معناسنه در تناسب مناسبت معناسنه در شرح كستر) وصف تركيبيدر شرح بسط ايديجى ديمكدر (با حرف مصدر (محصول بيت) بو ايكى طورده اولان بعد مناسبتدن ناشى فرق ايتمكه شرح كستر الكه حاجت يوقدر حاصلى فرقى بياندن مستغنيدر زيرا بينلرنده اصلا و قطعا مناسبت يوقدر * كين معجز است وآن سحر اين نور وآن چراغ * اين ماه وآن ستاره واين حور وآن پرى * اين لر) انورى يه (آن لر ظهيره اشارتدر (محصول بيت) شرحه حاجت دكل كه بو انورينك شعرى معجزه در و ظهيرك سخنى سحردر و بو نور اول چراغدر بو ماه اول يلدزدر و بو حورى اول پريدر حاصلى تفاوت كلى ظاهردر * وديكرى كفته است در جواب همان * (قطعه) بر غيريسى بر نحو بند او سؤال ضمننده اولان قطعه نك جوابنده ديمشدر (قطعه) * هر بيهديكه بيهده ترجيح مى نهد * شعر ظهير بر سخن پاك انورى * (بيهدى بر فنه يكى باقلين كسنه يه ديرلر (كه حرف بيان بيهده) عبث ديمكدر (مى نهد فعل حال مفرد غائب قور يعنى ايلر ديمكدر شعر ظهير) لاميه (سخن پاك انورى موصوفك صفته ولاميه انورينك پاك اولان سوزى اوزره ديمكدر (محصول بيت) هر بيهدى كه عبث ترجيح ايلر ظهيرك شعرينى انورينك پاك شعرى اوزره * مانند بدان كروه كه نشناختند باز * اعجاز موسوى را از سحر ساحرى * (ماند فعل مضارع مفرد غائب بكزر ديمكدر (بدان با حرف صله دال همزه دن منقلب (كروه طائفه معناسنه در (كه حرف رابط صفت نشناختند) فعل نفى ماضى مفرد غائب اكلمديلر ديمكدر (باز ادات تأكيد

اعجاز موسوی) لامیه یا حرف نسبت را ادات مفعول حضرت موسی یه منسوب اولان معجزه لری دیمکدر (سحر سامری) لامیه سامرینك سحرندن دیمکدر قصه سی معلوم (محصول بیت) ظهیری انوری لوزره ترجیح ایلیه‌لر شول گروهه بکزر که موسی یه منسوب اولان اعجازی سامرینك سحرندن فرق ایده مدیلر یعنی سحر سامری ایله معجز موسی علیه السلامی فرق وتمییز ایده میلره بکزر ظهیری انوری یه ترجیح ایدنلر (عروض) بو قطعات سؤال وجواب بحر مضارع اخربندندر که مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن اولور * نظامی رحمه الله وی از گنجه است وفضائل و کمالات وی روشن احتیاج بشرح ندارد آن قدر لطایف ودقایق که در کتاب پنج گنج درج کرده است کس را میسر نیست بلکه مقدور نوع بشر نیست وبیرون از آن کتاب لزوی شعر کم روایت کرده اند واین غزل از سخنان ویست * گنجه کاف عجمك فتحیله برشهرك اسمیدر که جد حضرت عالم پناه ظل اله سلطان سلیم عالی جاه جنت مکان سلطان احمد خان حضرتلری ایادی سرخ سراندن استخلاص ایلمشدر (کمالات وی) لامیه (روشن) ظاهر معناسنه در (بشرح) با حرف صله (ندارد) فعل نفی مستقبل مفرد غائب بونده مجرد نفیدن عبارت بو قدر دیمکدر (قدر) قافك ودالك فتحه لریله مقدار معناسنه در (که) حرف رابط صفت (پنج گنج) دیدوکی بو حوالی ده خمسهٔ نظامی دیو شهرت بولمشدر (کسی را) را حرف صله (مقدور) قدرت معناسنه در (بیرون) خارج دیمکدر (محصول ترکیب) نظامی رحمه الله اول گنجه دندر وانك فضیلتلری وکمالاری ظاهردر شرحه احتیاجی یوقدر اول قدر لطایف ودقایق که پنج گنجنده درج ایلمشدر کیمسه یه میسر دکلدر بلکه مقدور نوع بشر دکلدر واول کتابدن خارج اندن شعر از روایت ایلمشلردر و بو غزل انك سوزلرندندر (غزل) جو بجو محنت من زان رخ گندم گونست * که همه شب رخ چون کاهم از آن پر خونست * (جو) اریه دیمکدر فتح جیم ایله جو بجو بونده دانه دانه دیمکدر که ترا کمسن کنایتدر (محنت من) لامیه (رخ گندم گون) موصوفك صفته اضافتیدر (گندم گون) ترکیب توصیفی در بغدای رنکلی اسمر دیمکدر (که) ادات تعلیل (رخ چون کاهم) موصوفك صفته در

چون

(چون ادات تشبيه (كاه كاف عربيله صمان ديمكدر (ميم ضمير متكلم
(خون قان ديمكدر (محصول بيت) دانه دانه آبرو ابرو بنم محتشم اول
بغداى رنكلى يعنى اسمر يوزندر زيرا بتون كيجه صمان كبى صارى
اولان بكاغم اول سيدن برخوندر (جوكندم كاه مراعات نظيردر
دانهٔ كندم او وسنبل تر دارد بار كمترين خوشهٔ او سنبلهٔ كردونست*
دانهٔ كندم او يائيه ولاميه انك بغداى دانه سى مراد خالدر (سنبل تر
بيانيه تر تازه ديمكدر تازه سنبل ديمك اولور مراد زلف دلاويزدر يا خود
صقال (دارد اثباتدن عبارتدر واردر ديمكدر (بار ميوه وحاصل
معناسنه در (كمترين كم ناقص ودون معناسنه در تر ادات تفضيل يا
حرف نسبت نون ادات تأكيد (خوشه بشق ديمكدر (او يه اضافت
لاميه او ضمير باره يا دانه يه راجعدر (سنبلهٔ كردون لاميه سنبله بروج
اثنى عشردن بر برجك اسميدر اهل رصد شكلنى استخراجده بشق
شكلنه تشبيه ايتدكلرندن سنبله ديو تسميه ايتمشلردر (كردون فلك
معناسنه در (محصول بيت) انك بغداى دانه سى يعنى وجهنده اولان دانهٔ
خالى تازه سنبل حاصل ايلرانك ادنى بشق سنبلهٔ كردوندر بو بيتده دخى
سنبل وسنبله صنعت اشتقاق ينه خوشه سنبله تر ادغدر تشبيهات كندمى
خاله وسنبل ترى زلفه تشبيهى تشبيه بليغ طريقى ايله در * من نخوردم
برازو صبرم از و كندم خورد * كز بهشت در او چشم رهى بيرونست*
نخوردم فعل نفى ماضى متكلم وحده يمدم ديمكدر (بر ميوه ديمكدر
(خورد فعل ماضى مفرد غائب يدى ديمكدر (كز كه ازدن مخفف كه
حرف بيان (بهشت در او يائيه ولاميه (چشم رهى لاميه چشم اميد
معناسنه (رهى ياء اصليه ايله قول ديمكدر (بيرون خارج معناسنه
(محصول بيت) بن اول جانانك ميوه يمدم صبرم اندن بغداى يدى
زيرا انك قپوسى جنتندن بنده نك اميدى خارجدر يعنى بنم نه حدم
وار ايديكه باغ جانانك ميوه سيم صبرم تحمل ايده مدى بغداى يدى
قباحت صبركدر زيرا قولك اميدى انك قپوسى جنتندن خارجدر
حاصلى قول خارجدن تمنى ايلركذلك بونده ده بغداى و بهشت ذكرى
مراعاتدر * ازترازوى دوزلفش چو جوى مشك خرم * كندمى خواهم
افزون كه سخن موزونست * ترازوى دوزلف بيانيه تراز و معروف

(شين ضمير مجرور به راجعدر (چو ادات تعليل (جوى يا حرف وحدت (خرم فعل مضارع متكلم وحده (كندمى يا حرف وحدت (كندم بونده شول درهمدن عبارتدر كه تركيده دخى بغداى ديرلر (خواهم واو رسمىله فعل مضارع متكلم وحده استرم ديمكدر (افزون زياده ديمكدر (محصول بيت) طرفين مساواتده اولدقده ترازو به مماثل اولان ايكى زانى ترازوسندن چونكه برار به مقداری مشك لازم يعنى الحق مراد ايلسم بر بغداى زياده الحق استرم كه سوز موزوندر يعنى كلامم موزون اولمق حسبيله بر بغداى زياده آليرم بونده ده جو گندم لطافتنه شعر به دن خالى دكل* من جو گندم شده ام از غم او دل بدو نيم* وبن غم او رابيكى جوكه نظامى چونست* چو ادات تشبيه غم او لاميه (بدو نيم ايكى پارچه ديمكدر (او را ادات صله (كه حرف بيان (چون ادات استفهام نيجه ديمكدر (محصول بيت) بن بغداى كبى غمدن كوكلم ايكى پارچه اولمشم بو غم اكا برآر به قدردر كه نظامى نيجه‌در يعنى بنم بغداى كبى كوكلم يارلدينى اكا شىء قليل كورينور سيرا يله اكله كه نظاميك حالى نيجه‌در (بو غزلى تصوف واصطلاح اهل حاله واقف اولنلرك معلوميدر كه مناجات ياريدر (عروض) بو غزل رمل مخبوندر كه فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن اولور* كمال اسمعيلى رحمه الله ويرا لقب خلاق المعانى كرده انداز بس معانى دقيق كه در اشعار خود درج كرداست وهيچ كس را از شعراى متقدم ومتأخران دست نداده كه وپرا داده اما مبالغهٔ وى در تدقيق معانى عبارات ويرا از حد سلاست وروانى بيرون برده است واشعار وى بسيارست وديوان وى مشهور* كمال اسمعيل اصفهانى الاصلدر (ويرا ادات صله (خلاق المعانى فاعلك مفعوله اضافتيدر خلاق مبالغه ايله اسم فاعلدر معانى معنانك جمعيدر (كرده اند ايلمشلردر (از بس معانى دقيق بيانيه معنالرك چوقلغندن ديمكدر (كه حرف رابط صفت (اشعار خود لاميه (كس را را ادات صله (شعراى متقدم بيانيه متقدم اسكى ديمكدر (متأخريكى ديمكدر (دست نداده ميسر اولمشدر ديمكده ضرب ايدرلر نتهكيم تركيده ال ويرمدى ديرلر شارحه بو معنى ال ويرمش (كه حرف رابط صفت (او را ادات صله (داده بنده

دست

دست داده دیکدر مبسر اولان دیمك اولور (مبالغهٔ وی لامیه
(تدقیق معانی مصدرك مفعولنه‌در (عبارات و یرا لامیه‌را ادات مفعول
(حد سلاست بیانیه (روانی یاحرف مصدر اتفق معناسنه سلاسته
عطف تفسیریدر (بیرون برده است چقارمشدر دیمکدر (اشعاروی لامیه
(دیوان وی‌ده بویله‌وی ار کمال اسمعیله راجعدر (محصول ترکیب) کمال
اسمعیل رحمه الله کندی اشعارنده درج ایلدیکی دقیق معنالرك چوقلغندن
ایچون اکا خلاق المعانی لقب ایلمشلردر واسکی ویکی شاعرلردن
اکا مبسر اولان هیچ کیمسه‌یه مبسر اولمشدر اما تدقیق معانیده انك
مبالغه‌سی عباراتی سلاست حدندن چیقارمشدر وانك اشعاری چوقدر
ودیوانی مشهوردر * سلمان ساوجی رحمه الله وی شاعری فصیح وسخن
کزاری بلیغست در سلاست عبارات ودقت اشارات بی نظیر افتاده
است در جواب استادان قصاید دارد و بعضی از اصل خوبتر و بعضی
فروتر و بعضی برابر و ویرا معانی خاصه بسیارست و بسیار از معانی
استاد ازرا بتخصیص کمال اسمعیل در اشعار خود ایراد کرده و چون آن
درصورت خوبتر واسلوب مرغوبتر واقع شده محل طعن و ملامت
نیست * ساوجی غالبا خرایجی دیمکدر (شاعری یاحرف وحدت
سخن کزاری یاحرف وحدت ایله وصف ترکیبیدر سوز ادا ایدیجی شاعر
دیمکدر (سلاست عبارات مصدرك فاعلنه (دقت اشارات مفعولنه‌در
اشارات رموزات وکنایاتدن عبارتدر (افتاده است واقع اولمشدر دیمکدر
(جواب استادان لامیه الفنون ادات جمع (دارد اثباتدن عبارتدر
واردر دیمکدر (خوبتر کوزلرك (فروتر ادنی‌رك (بعضیلرده اولان
یالر تنکیر (ویرا را ادات تخصیص (معانی خاصه موصوفك صفته
اضافتیدر خاصه مخصوص معناسنه‌در (بسیارست چوقدر دیمکدر
(معانی استاد ازرا لامیه را ادات مفعول (بتخصیص خصوصا وعلی
الخصوص دیمکدر (اشعار خود لامیه (ایراد کرده کتورمشدر دیمکدر
(چون ادات تعلیل (مرغوب مقبول معناسنه (تر ادات تفضیل
(محصول ترکیب) سلمان ساوجی رحمه الله اول برشاعر فصیح وبرسخن
کزار بلیغدر عباره‌لرینك سلاستنده واشارتلری دقتنده بی نظیر واقع
اولمشدر استادلرك جوابنده یعنی انلره نظیره قصیده‌لری واردر بعضیسی

اصلندن یعنی تنظیر ایتدیکی شعردن کوزلجه و بعضیسی ادنی و بعضیسی
برابر واقع اولمشدر وسلمانك كندويه مخصوص معانيسی چوقدر وچوق
استادلرك معنالرینی خصوصا کمال اسمعیلك معانیسنی کندو شعرلرنده
ایراد ایلمشدر یعنی برازمضمون کندی اختراعی و برازی شعرانك علی
الخصوص کمالك مضامینی سرقه ایلمشدر چونکه اول سرقهٔ مضمون
صورنده کوزلجه وطرز وطورده مقبولجه واقع اوله طعن وملامت محلی
دکلدر (قطعه) معنی نیك بود شاهد پاکیزه بدن * که بهر چند درو جامه
دکرکون پوشند * معنی نیك بیانیه ایو معنی دیمکدر (بود فعل مضارع
مفرد غائب اولور دیمکدر (شاهد پاکیزه بدن بیانیه شاهد محبوب پاکیزه
بدن ترکیب اضافیدر پاك بدنلی دیمکدر (که حرف رابط صفت
(بهرچند هرنقدر دیمکدر (در ودر حرف صله (او شاهده راجعدر
(جامه معروف (دکرکون غیری دراو دیمکدر (پوشند فعل مضارع
جمع غائب کیدررلر دیمکدر (محصول بیت) حضرت مولانا جامی سرقهٔ
مضمونی قالب احسنده ادا ایتمکده ضرر اولیوب طعن وتشنیعه محل
اولمدیغنی اثبات ایدوب تمثیل ایدر ایو معنی پاك و پاکیزه بدنلی
بر محبوب اولور یعنی مضمون تازه اندام و وجودی زیبا بر محبوب
کیبدرکه هرنقدر اکا غیری دراو جامه کیدررلر یعنی اکا هرکس
بردرلو جامهٔ رنکین کیدرمکه سعی ایدرلر و الباس ایدرلر
* کسوت عار بود باز پسین خلعت او * کر نه در خوبیش از پیشتر
افزون پوشند * (کسوت تا اسلوب انجام اوزره طویلجه کتابت اولنور
جامه معناسنه در (عاره اضافت بیانیه کسوت عار خلق یانده کیلمین
اثوابه دیرلر (بود فعل مضارع مفرد غائب اولور دیمکدر (باز تأکید
پسین) و یاء نسبی ونون تأکید ایله صکره کی دیمکدر (خلعت ده جامه
معناسنه در (او یه اضافت لامیه (کر ادات شرط (نه حرف نفی (پوشنده
مصروف (در حرف صله (خوبی یا حرف مصدر (شین ضمیری
محبوبه راجعدر (پیشتر اولکی دیمکدر (افزون پوننده اعلا دیمکدر
(محصول بیت) کسوت عار اولور انك صکره کی ثوبی یعنی کوزللکده
اولکیدن اعلا کیدرمزلر ایسه یعنی محبوبه مستثنایه هرکس بردورلو
جامه کیدررلر صکره کیدرن اکر اولکیدن اعلاسنی کیدرمز ایسه

اوجامهٔ عیب اولور کذلك مضامینی قالب الفاظ ایله تزیین ایلین اولکیدن اعلا بر لفظ ایله ادا ایده مز ایسه اول وقت عیب در والافلا اوده بر صنعت دیکردر * هنرست آنکه کهن خرقهٔ پشمین زبرش * بدر آرند و در واطلس واکسون پوشند * (آنکه اولکه دیمکدر (کهن اسکی دیمکدر (خرقهٔ پشمین بیانیه پشم یوك دیمکدر یاء مجمله یاحرف نسبت نون حرف تأکید اضافت بیانیه یوك خرقه درکه عبا معناسنه (زبرش) شین ضمیر محبوبه راجعدر اناك صرتندن دیمکدر (بدر آرند باء تأکید ایله فعل مضارع جمع غائب چیقاره لر دیمکدر (در او در حرف صله او ضمیر محبوبه راجعدر (اطلس معروف (اکسون فتح همزه ایله وسکون کاف ایله بر عجمانی قماشدر که غایت مقبولدر اطلس انواعندن (محصول بیت) هنردر اولکه اول محبوبك صرتندن عبایی چقاره لر واطلس واکسون کیدیره لر حاصلی عبارات آخر ایله مضمونی تزیین ایلمك هنردر (عروض) بو قطعه رمل مخبوندر که فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات اولور * و ویرا دو کتاب مثنویست یکی جمشید و خورشید و دران چندان تکلف کرده است که اثرا از چاشنی بیرون پرده است ودیکر فراق نامه وآن کتابی بدیع ونظمی لطیفست وغزلیات وی نیز بسیار مطبوع ومصنوع است اما چون از چاشنی عشق ومحبت که مقصود از غزل آنست خالیست طبع ارباب ذوق بران اقبال نمی نماید واز جملهٔ مقطعات ویست این چند بیت * (ویرا را ادات تخصیص وی سلمانه راجعدر (جمشید وخورشید عاشق ومعشوق عللریدر (چندان اول قدر دیمکدر (تکلف مصدر در تفعل بابندن مشقت مالایعنی ده مستعملدر (آن) کتابه راجعدر (را ادات مفعول (چاشنی لذت معناسنه در بیرون پرده است) طشره چقارمشدر دیمکدر (دیکر غیری دیمکدر (کتابی یاحرف وحدت (بدیع عجیب معناسنه (نظمی یاحرف وحدت غزلیات وی) لامیه وی سلمانه راجعدر (نیز دخی دیمکدر (مطبوع طبیعته موافق یعنی مقبول دیمکدر (مصنوع صنعتلی دیمکدر (چون ادات تعلیل (چاشنی عشق بیانیه عشق لذتندن دیمکدر (که حرف رابط صفت (آن چاشنی یه اشارتدر (خالیست بوشدر دیمکدر (طبع ارباب ذوق) لامیه و بیانیه ذوق اربابنك طبعی دیمکدر (بران بر ادات صله آن

غزله اشارتدر (نمی نماید فعل نفی حال مفرد غائب کوسترمز دیمکدر (محصول ترکیب) وسلمانك ایکی کتاب مثنویسی واردر بری جمشید وخورشید واندە اولقدر تکلف ایلمشدرکه اول کتابی لذتندن چقارمشدر وبردخی فراق نامه سی واردر واول بر کتاب عجیب وبرنظم لطیفدر وانك غزلیاتی دخی چوق مقبول ومصنعدر اماچونکه عشق ومحبت لذتی که غزلدن مقصوداولدر خالی وبوشدر ارباب ذوقك طبعی اکا اقبال ومیل کوسترمز ومقطعاتی جمله سندندر بوبرقاج بیت (قطعه) * کار حرص دلاپرکجا توانی کرد * توازطمع که سه حرف میان تهی افتاد * (کار قوجاق دیمکدر (حرصه اضافت بیانیه دلا) الف حرف ندا ای کوکل دیمکدر (پرطلو معناسنه در (کجا نجه دك دیمکدر (توانی کردایلیەبیلیرسین دیمکدر (ازطمع توانی کردك مفعول غیرصریحی (که حرف رابط صفت (میان تهی ترکیب اضافیدر اورته سی بوش دیمکدر (افتاد فعل ماضی مفرد غائب واقع اولدی معناسنه (محصول بیت) حرص قوجاغنی ای کوکل نیجەیه دك ایچی بوش اوچ حرف واقع اولان سن طمعدن طلوایلرسین اول اوچ حرف که بری طادر میان تهی وبری میم که تعلیقك ماعدا خط لردە میان تهیدر کذلك عین میان تهیدر ط م ع * عزیزمن دردرویشی وقناعت زن * که خواری ازطمع وعزت ازقناعت زاد * (عزیزمن لامیه ومنادی حرف ندا محذوف (دردرویشی بیانیه درقپو دیمکدر (درویشی یاحرف مصدرفقردیمکدر (زن بونده قاق معناسنه (که ادات تعلیل (خواری یاحرف مصدر خورلق دیمکدر (زادفعل ماضی مفرد غائب طوغدی دیمکدر (محصول بیت) ای بنم عزیزم فقر وقناعت قپوسنی قاق یعنی فقر وقناعتی کندیکه پیشه ایله زیرا خورلق طمعدن عزت قناعتدن طوغدی یعنی عزتك مبدئی قناعت وذلتك منشائی طمعدر (عز من قنع ذل من طمع * اکر بلغزد پای توانکری سهلست * سعادت سردرویشی وقناعت باد * اکر ادات شرط (بلغزد بلە تأکیدایله فعل مضارع مفرد غائب قایارسه دیمکدر (پای توانکری بیانیه وفاعلی توانکر غنی دیمکدر یاحرف مصدر (سهل آسان معناسنه در (سعادت سردرویشی بیانیه سرسودا ومحبت

معناسنه در یا حرف مصدر (باد امر غائب اولسون دیمکدر قناعت
باد قناعت صاغ اولسون دیمکدر نته کیم بویله ادابی ترکیده ایدر
باشم صاغ اولسون مالم صاغ اولسون دیرلر (محصول بیت) اکر غنی لك
ایاغی سورچرسه یعنی دون باهموار فلك ایله غنا کندیدن زائل اولور
ایسه فقر وقناعت سوداسی وقناعت صاغ اولسون (عروض) بو قطعه
بحر مجتث مخبوندر * محمد عصار تبریزی رحمه الله وی صاحب کتاب
مهر ومشتریست ودرانجا لطایف وبدایع بسیار کرده است واین چند
بیت ازان کتابست در صفت بینی معشوق * محصول ترکیب) محمد
عصار تبریزی رحمه الله اول مهر ومشتری کتابی صاحبیدر واول کتابده
لطایف چوقدر وبدایع بسیار اجرا ایلمشدر وبو برقاچ بیت اول
کتابدندر معشوقك بورنی وصفنده (مثنوی) کشیده بر کل نسرین
ز بینی * خطی در عین لطف ونازنینی * کشیده اسم مفعولدر چکلمش
معناسنه کل نسرین آق کل دیمکدر (بینی یاء اصلیه ایله بورون انف
معناسنه (خطی یا حرف وحدت (عین کندی دیمکدر که کمال تشبیهدن
عبارتدر (لطف لطافت معناسنه (نازنینی یا حرف مصدر (محصول
بیت) کل نسرین اوزره بورون دن عین لطافت ونازنینلکده برخط
چکلمش یعنی مصور ازل کمال قدرتن اظهار ایدوب کویا کل نسرین
اوزره بورون نامنه موزون برخط چکمش کل نسریندن مراد چهرهٔ
دلبردر * ید قدرت ستونی بسته سیمین * بزیر آن دو طاق عنبر آکین *
ید قدرت بیانیه ید ال دیمکدر (ستونی یا حرف وحدت ستون دیرك
دیمکدر (بسته ماضیدن قسمدر بغلمش دیمکدر اما بونده دیکمش
ونصب ایلمش معناسنه در (سیمین یا حرف نسبت نون ادات تأکید
کومشلی دیمکدر (بزیر با حرف صله (طاق بونده بکر معناسنه در که
مراد قاشدر مابعدینه اضافتی موصوفك صفته در (آکین همزهٔ
ممدوده ایله طلو معناسنه در (محصول بیت) بورون دکل بلکه
قدرت الی اول عنبر ایله مملو اولان ایکی کمرك التنه بر کومش دیرك
نصب ایلمش عنبر ایله مملو اولمسی سیاه وخوشبوی اولمدن کنایتدر
* میان جزع واعل آن کل اندام * منبت شوشهٔ از نقرهٔ خام *
(میان جزع لامیه (جزع جیم مربك فتحیله یمنی برطاشدر وکه سیلهلی

و بیاضلی اولور بعضا اندن تسبیح دوزرلر کوزه تشبیه ایلمش یاخود مطلقا یعنی دیدکلری قرمزی به مائل طاشکه کارومده مهرقازدیررلر که مراد بر بکاغی اولور (لعل حمر وقف جزءنك اولکی معناسنه کوزه دوداق مراددر معنای ثانیه کوزه بکاغك طرف آخری مراددر (اندام وجود معناسنه در (منبت تفعیل بابندن اسم مفعولدر بتورلمش دیمکدر (شوشهٔ یا حرف وحدت همزه حرف توسل شوشه عوام تحریف ایدوب شیشه دیرلر طوانه مجلرلر (نقرهٔ خام خام کومش دیمکدر (محصول بیت) اول کل اندامك کوزیله دوداغی میاننده یاخود ایکی رخساره رنکینی میاننده خام کومشدن بر شیشه بتمش یعنی مجلنمش مرکوز اولمش * کل زنبق ولیکن ناشکفته * فراز یاسمین ولاله خفته * کل زنبق زنبق چچکی دیمکدر (ناشکفته اچلمش دیمکدر (فراز استعلا معناسنه در (یاسمین معروف (لاله کذلك (خفته ماضیدن قسمیدر یاتمش معناسنه (محصول بیت) بورون د کل زنبق چچکی ولیکن اچلمش یاسمین ولاله اوزره یاتمش یعنی یاسمین ولاله اوزره یاتمش کویا اچلمدق زنبقدر (عروض) بو مثنوی بحر هزج مسدس محذوفدر که مفاعیلن مفاعیلن فعولن اولور * واین قطعه نیز درسلك آن مثنوی انتظام یافته * و بو قطعه دخی اول مثنوینك سلکنده انتظام بولمشدر (قطعه) مجو عصار مهر از طبع مردم * که کل هرکز زشورستان نخیزد * مجو نهی حاضر مفرد اسمنه دیمکدر طلب ایله معناسنه (عصار منادی حرفندا محذوف (مهر میمك کسریله محبت معناسنددر (طبع مردم لامیه مردم خلق دیمکدر (که ادات تعلیل (هرکز اصلا دیمکدر (شورستان چورقلق دیمکدر (نخیزد فعل نفی مستقبل مفرد غائب فالقمز دیمکدر (محصول بیت) خلقك طبیعتندن ای عصار محبت طلب ایله زیرا چورقلقدن اصلا کل ظاهر اولمز * وفا از صورت بی معنی خلق * چو از صورت ملائك میکریزد * وفا مبتدا (میکریزد خبری (صورت بی معنی خلق بیانیه ولامیه خلقك معناسز صورتی دیمکدر (چو ادات تشبیه (ازصورت مقدر کریزندك غیر صریحی (ملائك فاعلی (می ادات تأکید (کریزد فعل مضارع مفرد غائب قچار دیمکدر (محصول بیت) وفا خلقك معناسز

صورتنسدن چار ملائکه صورتدن قاچدیغی کبی * بغربال فلك
بر فرق اینها * قضا جز کرد غداری نبیزد * بغربال باحرف مصاحبت
غربال قلبور دیمکدر (فلکه اضافت بیانیه نجوم کثیره ایله قلبور
شکلنده اولدیغندن تشبیه ایلمشدر (بر ادات صله (فرق دپه دیمکدر
(اینها خلقه اشارتدر (قضا قضای الهی دیمکدر (کرد کاف عجمك
فتحیله توز دیمکدر غبار معناسنه (غداری یا حرف مصدر (نبیزد
فعل نفی مستقبل مفرد غائب بیختندن یا بیزیدندن مصدر ثانی خائی
اولدیغندن خا داله قلب اولنمشدر اله مز دیمکدر (محصول بیت)
فلك قلبور یله قضای الهی خلقك دپه سندن غدارلق توزندن غیری
الهمز * بمهر آنرا که نیکی پیش خواهی * بکینت هر زمان بد ترستیزد *
بمهر با حرف مصاحبت سببتی متضمن محبت معناسنه (آنرا آن کس را
تقدیرنده در (را ادات صله (که حرف بیان (نیکی یا حرف مصدر
ایلك دیمکدر (پیش باء عربیله زیاده دیمکدر (خواهی فعل مضارع
مفرد مخاطب استرسین دیمکدر (ستیزد لج ایدر معناسنه فعل مضارع
مفرد غائب (محصول بیت) محبتك سببیله اول کیمسه یه ایلك زیاده
استه یه سین یعنی ایو اولدیغین استه یه سین یاخود ایلك ایده سین
سکا کین و بغض ایله هر زمان بر امزرك لج وعناد ایدر یعنی سنکله
جدال و محاوره ایلر حاصلی سکا کلك ایلینسه سن جانی و کوکلدن
ایلك ایلیسه سین * چو اشك آنرا که سازی جای در چشم * اکر
دستش دهد خونت بریزد * چو ادات تشبیه (اشك کوز یاشی دیمکدر
(آنرا را ادات صله اول کیمسه یه که دیمکدر (سازی بونده ایلیه سین
دیمکدر (جای یر دیمکدر (دستش دهد فرصت بولورسه دیمکدر
(خونت سنك قانکی (بریزد باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد غائب
دوکر دیمکدر (محصول بیت) کوز یاشی کبی اول کیمسه یه که کوزکده
یر ایلیه سین یعنی مبالغه اعزاز و اکرام ایده سین اکر فرصت بولورسه
سنك قانکی دوکر حاصلی اعزازك فائده ویرمز سنك هلاککه قصد
ایلر (عروض) بو قطعه بحر هزج مسدس محذوفدر که مفاعیلن
مفاعیلن فعولن اولور * شیخ سعدی رحمه الله نام وی مصلح الدین
است وهمانا که سعدی نسبت بنام ممدوحست وی قدوهٔ متغزلانست

هیچ کس پیش از وی طریق غزل نورزیده است وسخنان وی همه طوایف را مقبول افتاده که یکی ازشعرا گفته والحق گوهر انصاف سفته * نام وی لامیه انك اسمی دیمکدر (مصلح الدین مصطفی دیمکدر دبو شارح وگلستان شرحلرنده سروری وامثالی یازمشلر حقیر بواطلاقه واقف اولهمدم برگزیده دیرلر اما مصلح الدینی بیلم جائزکه اوله دینی اصلاح ایدیجی معناسنه خیرالدین سیف الدین حسام الدین کبی علم اولمقده جائزدر (همانا بگزر دیمکدر (که حرف بیان (سعدی یاحرف نسبت (بنام ممدوح باحرف مصاحبت اضافت لامیه ممدوحدن مراد سعدابن ابو بکر بن زنکیدر (وی ضمیر سعدی یه راجعدر (قدوه متغزلان لامیه قدوه قافك ضمی وکسری جائزدر مقتدابه معناسنه اولو دیمکدر (متغزل تفعل بابندن اسم فاعلدر الف نون ادات جمع غزل سویلیجیلرك اولوسی دیمکدر (پیش باء عربیله زیاده معناسنه در(وی ضمیرینه سعدی یه راجعدر(طریق غزل بیانیه غزل طریقی دیمکدر (نورزیده ماضی منفیدن قسمدر اوزنمشدر دیمکدر (سخنان وی لامیه (طوایف طائفهنك جمعیدر (را ادات صله (افتاده ماضیدن قسمدر واقع اولمش معناسنه (که حرف بیان (یکی بری دیمکدر (گفته ماضیدن قسمدر سویلمش دیمکدر (الحق حقا دیمکدر (گوهر انصاف بیانیه (سفته ماضیدن قسمدر دلمش معناسنه (محصول ترکیب) شیخ سعدی شیرازی رحمه الله انك اسمی مصلح الدیندر بگزر که سعدی ممدوحی اولان سعدك اسمنه نسبتدر اول غزل سویلینلرك اولوسی ومقتدابهیدر هیچ کیمسه اندن زیاده غزل طریقی اوزنمشدر یعنی بوندن اعلا غزل کیمسه سویلمشدر وانك سخنلری مجموعی طائفه یه مقبول واقع اولمشدر که شعرادن بری دیمش وحقیقتده انصاف گوهری دلمش یعنی حقه راضی اولوب انصافانه سویلمش (قطعه) درشعر سه کس پیمبرانند * هر چند که که لانبی بعدی (محصول بیت) شعرده اوچ کیمسه سرحد اعجازده درلر هر نقدر لانبی بعدی کلام شریفی وار ایسه ده یعنی حضرت رسول اکرم بندنصکره نبی یوقدر دیدیسه ده ینه بو اوچ کیمسه پیغمبرلردر پیغمبر اطلاقی جائزدکل ولکن رندان عجم گوزیمز آداب ترانه می معلوم * اوصاف

وقصيده وغزل را * فردوسي وانوري وسعدي (محصول بيت) لف
ونشر مرتب طريقيله اوصافه فردوسي مالك قصيده يه انوري غزله
سعدي (عروض) بو قطعه بحر هزج اخرب مقبوض ومحذوفدر كه
مفعول مفاعلن فعولن اولور * قدوة الشعرا خواجه حافظ شيرازي
اكثر اشعار وي لطيف ومطبوعست و بعضي قريب بسرحد اعجاز
غزليات وي نسبت بغزليات ديكر در سلاست و روانی حكم قصايد
ظهير دارد نسبت بقصايد ديكران وسليقهٔ شعر وي نزد يكسته
بسليقهٔ نزاري قهستاني اما در شعر نزاري غث وسمين بسيارست
بخلاف شعر وي وچون در اشعار وي اثر تكلف ظاهر نيست ويرا
لسان الغيب لقب كرده اند * اكثر اشعار وي لاميه لردر انك شعرلرينك
چوغي ديمكدر (بسرحد اعجاز با حرف صله اضافت بيانيه (سرحد
نهايت معناسنه اعجاز كمال فصاحت وبلاغت ومعاني لطيف وخيالات
وصنايع وسلاستده اربابنه عجز ويرن سخنه ديرلر (غزليات وي لاميه
(بغزليات ديكر لاميه با حرف صله غيرك غزلياتنه ديمكدر (رواني يا حرف
مصدر سلاسته عطف تفسيريدر (حكم قصايد ظهير لاميه لردر (دارد
خبر معناسني مفيددر (بقصايد ديكران لاميه با حرف صله سليقهٔ شعر وي
بيانيه ولاميه سليقه طبيعت معناسنه در (نزديك يقين ديمكدر (بسليقهٔ
نزاري لاميه با حرف صله (نزاري بر شاعرك مخلصيدر (قهستان بر مملكتك
اسميدر (يا حرف نسبت (شعر نزاري لاميه (غث لاغر معناسنه ضعيف
ديمكدر (سمين فربه وتاولي معناسنه اما غث وسمين شول كلامه ديرلر كه
تحت رابطه ده اولميه كاه اعلا كاه ادنى كاه اطناب كاه ايجاز خلاصه
رطب ويابس كلام مزخرف ديمكدر (بخلاف شعر وي لاميه لردر
با حرف صله (چون ادات تعليل (اشعار وي لاميه (اثر تكلف
بيانيه (ويرا را ادات صله (محصول تركيب) شاعرلرك مقتداسي
خواجه حافظ شيرازي رحمه الله انك اكثر اشعاري لطيف ومطبوعدر
وبعضيسي سرحد اعجازه قريبدر انك غزللري غيرك غزلياتنه نسبت
سلاستده ظهيرك قصيده لري حكمنده در غيريلرك قصيده لرينه
نسبت يعني ظهيرك قصايديله غيرك قصايدي بيننده نه قدر فرق
وار ايسه حافظك غزلياتيله غيريلرك غزلياتي بيننده اولقدر فرق

وار در وانك طبیعت شعری نزاری قهستانینك طبیعتنه قریبدر اما نزارینك شعرنده غث وسمین چوقدر حافظك شعرینك خلافنه وچونكه انك اشعارنده تكلف یعنی طبعده اضطراب یوقدر اكا لسان الغیب لقب ایلمشلردر *شیخ كمال خجندی وی در لطافت سخن ودقت معانی بمرتبه ایست كه بیش ازان متصور نیست اما مبالغه در ان شعر ویرا ازهمه سلاست بیرون برده واز چاشنی عشق ومحبت خالی مانده در ایراد امثال واختیار بحرهای سبك باقافیها وردیف غریب سهل ممتنع نماست تتبع حسن دهلوی میكند اما آن قدر معانی لطیف كه در اشعار وی است در اشعار حسن نیست وآنكه ویرا دزد حسن میگویند بنا برهمان تتبع تواند بود واز بعضی دیوانهای وی این فرد دیده شده است * خجند خانك ضمیله بر شهرك اسمیدر یا حرف نسبت (لطافت سخن مصدرك فاعلنه (دقت معانی مفعولنه (بمرتبهٔ باحرف ظرف یاحرف وحدت همزه حرف توسل برمرتبه دیمكدر (كه حرف رابط صفت (بیش باء عربیله زیاده وارتق دیمكدر (متصور تفعل بابندن اسم مفعولدر (آن لطافت ودقته اشارتدر (شعر وی لامیه (رادات مفعول (بیرون برده طشره چقارمش دیمكدر (چاشنی عشق بیانیه (مانده ماضیدن قسمدر قالمش دیمكدر قومش معناسنی وبرنه قودرمزدیملی فاعلی شعره راجعدر (ایراد امثال مصدرك مفعولنه درمثلر كتورمه ده یعنی ارسال مثل صنعتن اجراده یاخود ضروب امثال كتورمكده یاخود قصه وحكایات نظم ایتمكده دیمكدر (اختیار بحرده مصدرك مفعولنه در (ها ادات جمع (بحرهای سبك بیانیه خفیف بحرلر دیمكدر (باقافیها یاحرف مصاحبت ها بنه ادات جمع (ردیف بالاده ذكر اولندی (غریبه اضافت موصوفه در (سهل ممتنع اصطلاح دندر صورتده اسان آنیانده مشكل اولان شیئه دیرلر (سهل ممتنع نماوصف تركیبیدر سهل ممتنع كوستریجی دیمكدر (تتبع حسن دهلوی مصدرك مفعولنه در ومجرا لامیه تقدیری تتبع اشعار حسن دهلوی در (تتبع بونده مطالعه یا اثرینه ذاهب اولمق معناسنه در (می كند ایلر دیمكدر (معانی لطیف موصوفك صفتنه (كه حرف رابط صفت (اشعار وی لامیه (اشعار

حسن

حسن ده بویله (آنکه اولکه دیمکدر (ویرا را ادات صله (وی کماله
راجعدر (دزد حسن مجازا لامیه دزد اشعار حسن دیمکدر (دزد
دالك ضمیله خرسز دیمکدر (می ادات تأکید (کویند فعل مضارع
جمع غائب دیرلر دیمکدر (بنابر همان تتبع همان اول تتبعه بناء دیمکدر
(تواند بود اولمق کرك دیمکدر (دیوانهای وی لامیه (این فرد بیته
دیمکدر (دیده شده است کورلمشدر دیمکدر (محصول ترکیب)
شیخ کمال خجندی رحمه الله اول لطافت سخن ووقت معانی ده
برمرتبه ده در که اندن زیاده متصور دکلدر اما انده اولان مبالغه
انك شعرینی مجموعی سلاستدن چیقارمشدر وعشق ومحبت لذتندن
شعری خالی قالمشدر امثال ایرادنده وخفیف بحرلر وغریب قافیه
وردیفلر کتورمه ده سهل ممتنع نمادر حسن دهلوی یی تتبع ایلر یعنی
انی چوق مطالعه ایدر ویاخود انك طریقنه سالك اولور اما اولقدر
معانی لطیفه که کمالك شعرلرنده واردر حسنك شعرنده یوقدر واول که
اکا دزد حسن دیرلر همان اول تتبعه بناء اولمق کرك وانك بعضی
دیوانلرندن بوفرد کورلمشدر (فرد) کس برسر رخنه نکرفت مرا*
معلوم همی شود که دزد حسنم* سر بونده اوج معناسنه در (رخنه
کدك دیمکدر سر رخنه عیب وقباحت معناسنه در (نکرفت فعل نفی
ماضی مفرد غائب طوتمدی دیمکدر (مرا را ادات تخصیص بنم
دیمکدر (همی شود فعل مضارع منفی مفرد غائب استفهامی متضمن
اولورمی دیمکدر (که حرف بیان (محصول بیت) هیچ کیمسه بنم
قباحت وعیبمی طوتمدی معلوم اولورمی که بن دزد حسنم یعنی بنم
دزد حسن اولدیغم ندن معلوم اولدی* وبعضی از عارفان که بصحبت
شیخ کمال وحافظ هر دو رسیده اند وچنین فرموده اند که صحبت شیخ به
از شعر وی بود وشعر حافظ به از صحبت او* محصول ترکیب)
وعارفلردن بعضیسی که شیخ کمالك وحافظك هر ایکیسنك صحبتنه
ایرشمشلردر وبو نجلاین بیورمشلردر که شیخك صحبتی شعرندن
اعلا ایدی وحافظك شعری صحبتندن اعلا* امیر خسرو دهلوی
در شعر متفنن است وقصیده وغزل ومثنوی را ورزیده وهمه را بکمال
رسانیده تتبع خاقانی میکند هرچند بقصیدهٔ وی نرسیده اما غزل را

ازوی کذرانیده غزلهای وی بواسطهٔ معانی آشنا که از باب عشق
ومحبت بحسب ذوق ووجدان خود آنرا درمی یابند مقبول هرکس
افتاده است خمسهٔ نظامی راکس به از وی جواب نکرده وورای آن
مثنویهای دیگر دارد همه مصنوع ومطبوع * متفنن تفعل بابندن
اسم فاعلدر فنلری بلیجی دیمکدر فندن مراد بونده قصیده وغزل
ومثنویدر (را ادات صله (ورزیده ماضیدن قسمدر اوزنمش معناسنه
(همه را را ادات مفعول (بکمال باحرف صله (رسانیده ماضیدن
قسمدر ایرشدرمش دیمکدر (تتبع خاقانی مصدرك مفعولنه در
سابق کبی (هرچند هرنقدر دیمکدر (قصیده باحرف ظرف (بوی
باحرف صله (وی خاقانیه راجعدر (نرسیده ماضی منفیدن قسمدر
ایرشممش دیمکدر (غزل را را ادات مفعول (ازوی خاقانیه راجعدر
(کذرانیده ماضیدن قسمدر کچرمش یعنی تفوق ایلمش دیمکدر
(غزلهای وی لامیه (بواسطهٔ معانی آشنا لامیه وموصوفك صفتهدر
باحرف مصاحبت آشنا اسم مصدردر بلش معناسنه معانی آشنا
هرکسك عقلی احاطه ایلدیکی وبیلدیکی معنادر (که ادات تعلیل
(ارباب عشق بیانیه (بحسب ذوق لامیه (با حرف مصاحبت
(وجدان کمال شوقدن حاصل اولان حالتدر دیرلر (آنرا را ادات
مفعول (درمی یابند اکلرلر دیمکدر (افتاده است واقع اولمشدر
(خمسهٔ نظامی را را ادات صله (ازوی خسرودن (وراماعدا
دیمکدر (محصول ترکیب) امیر خسرو دهلوی شعرده متفنن در
قصیده وغزل ومثنوی یه اوزه نوب سعی ایلمشدر ومجموعنی کماله
ایرشدرمشدر وخاقانی یی تتبع ایدر هرنقدر قصیده ده خاقانی یه
ایرشممش ایسه ده غزلی اندن تفوق ایلمشدر حاصلی اندن اعلادر
انك غزللری هرکسك بیلدیکی معانی اولمق واسطه سیله که ارباب
عشق ومحبت کندولرینك ذوق ووجدانی حسبیله انی اکلرلر جمله یه
مقبول واقع اولمشدر خمسهٔ نظامی یه اندن اعلا کیمسه جواب
ویرمشدر وانك وراسنده یعنی اندن ماعدا غیری مثنویلری واردر
جمله مقبول ومطبوعدر * حسن دهلوی وی را در غزل طریق
خاص است اکثر قافیههای تنك وردیفهای غریب وبحرهای خوش

آینده

آینده که اصل شعر خاصه درغزل ملاحظه اینها ست اختیار کرده است لاجرم از اجتماع اینها شعر ویرا حالتی حاصل آمده است که اکرچه بحسب بادی نظر اسان می نماید امادر کفتن دشوارست ولهذا اشعار ویرا سهل ممتنع کفته اند معاصر خسرو بوده است وبایکدیکر صحبت می داشته اند ومباسطات میکرده چنانکه حسن میکوید * ویرا را ادات تخصیص (خاص مخصوص معناسنه (بادی نظر اول نظرده یعنی وهلهٔ اولاده دیمکدر (محصول ترکیب) حسن دهلوی انك غزلنده طریق خاصی واردر یعنی کندویه مخصوص طریقی واردر اکثرتنك قافیه‌لر وغریب ردیفلر وخوش آینده بحرلر که شعرك اصلی علی الخصوص غزلده ملاحظه بونلردر اختیار ایلمشدر یعنی شعردیمك بویله رنکین ادادرانی اختیار ایلمشدر شبهه سز بونلرك اجتماعندن انك شعرینه برحالت حاصل اولمشدر که اکرچه وهلهٔ اولاده آسان کورینور اما سویلمکده مشکلدر بونك ایچون انك اشعارینه سهل ممتنع دیمشلردر خسروك معاصری یعنی ایکیسی بروقت ایدیلر وبربریله صحبت ایلمشلردر ولطیفه‌لر ایلمشلردر انجلین که حسن دیر (قطعه) خسرو ازراه کرم بپذیرد * آنچه من بنده حسن می کویم * راه کرم بیانیه کرم یولندن یعنی کرمندن ناشی دیمکدر (بپذیرد باء تأکید ایله فعل مضارع مفرد غائب قبول ایلر دیمکدر انچه اول نسنه‌یی که دیمکدر (می ادات تأکید (کویم فعل مضارع متکلم وحده سویلرم دیمکدر (محصول بیت) خسرو کمال کرمندن ناشی قبول ایدر بکنور اول نسنه‌یی که بن بنده حسن سویلرم یعنی بنم سویلدیکم شعردن دکلدر لکن خسرو کمال کرمندن بکنور یاخود بنم شعریمی خسرو کرم یولنده یعنی کمال لطافتدن استراسیمز بکنور سخن ذوالوجهیندر تأمل * سخنم چون سخن خسرو نیست * سخن اینست که من میکویم * چون ادات تشبیه (سخن خسرو لامیه (که حرف بیان (محصول بیت) بنم سوزم خسروك سوزی کبی دکلدر سخن اولدر که بن سویلرم یعنی بنم شعرم لطافت وسلاست وفصاحتده خسرو کبی اعلا دکلدر اشته طوغری سوز بودر که بن سویلرم اعتراف ایدرم یاخود بنم شعرم خسروك شعری کبی دکلدر شعر دیدکلری بنم شعرمدر

كذلك مدح وذمی مشعردر (عروض) بو قطعه رمل مسدس مخبوندر كه
فاعلاتن فعلاتن فعلن اولمشدر * وديگر از شعرای متغزل خواجه
عماد فقيهست از كرمان وی شيخ خانقاه دار بوده است شعر خود را
برهمه واردان خانقاه خوانده است واستدعای اصلاح ميكرده واز ين
جا ميگويند كه شعر وی شعر همه اهالی كرمانست * كرمان بر بلده نك
اسميدر (شيخ خانقاه دار بيانيه خانقاه دار وصف تركيبيدر تكيه نشين
ديمكدر (واردان كليجيلر ديمكدر (محصول تركيب) وشعرای متغزلدن
بری دخی خواجه عماد فقيهدر كرماندندر اول شيخ خانقاه دار اولمشدر
كندی شعرينی خانقاهه كلوب كيديجيلرك جمله سنه اوقومشدر
واصلاحلرينی رجا ايلمشدر واول سببدن ديرلر كه انك شعری جميع
كرمان اهاليسنك شعريدر * وديگری خواجوست ووی از كرمان است
ودر تزيين الفاظ وتحسين عبارات جهدی بليغ دارد ولهذا ويرا نخل
بند شعرا ميخوانند * نخل بند وصف تركيبيدر نخل باغليجی ديمكدر
نخل معروف تركيده تحريف ايدوب ناقيل ديرلر (محصول تركيب) بری
دخی خواجودر واول دخی كرماندندر والفاظه زينت ويرمده وعبارهلری
كوزل ادا ايتمده مبالغه سعی واردر انك ايچون اكا نخل بند شعرا
ديرلر * واز شعرای ماوراء النهر ناصر بخاريست ودر اشعار وی چاشنی
هست از تصوف (محصول تركيب) وماوراء النهر شعراسندندر ناصر
بخاری وانك اشعارنده تصوفدن لذت واردر يعنی اشعاری تصوفانه در
* وديگر خواجه عصمة الله بخاريست ووی در غزل تتبع خسرو ميكند
(محصول تركيب) بری دخی خواجه عصمة الله بخاريدر واول غزلده
خسروه تتبع ايلر * وديگری بساطی سمرقنديست وشعر وی خالی از
لطافتی نيست اما از فضائل مكتسبه بسيار عاری بوده است چنانچه از
اشعار وی ظاهرست * مكتسبه افتعالدن اسم مفعولدر قزانلمش كسب
اولنمش حاصلی كسبی اولان فضائل كه علوم ظاهريدر (محصول تركيب)
بری دخی بساطی سمرقنديدر وانك شعری لطافتدن خالی كلدر اما علوم
ظاهريدن چوق عاريدر انجلسين كه شعرلرندن ظاهر در * وديگر
خياليست وشعر وی خالی از خيالی نيست واز اشعار اوست اين دو بيت *
(محصول تركيب) و بری دخی خياليدر وانك شعری خيالدن خالی دگلدر

بعض

(بعض نسخه ده خالی ازحالی واقعدر شعر حالی دیمکدرکه حسب حال معناسنه قلم ناسخ اولمق احتمالیده وار لکن معنی حسب اولمقـدن خالی دکلدر و بو ایکی بیت انك شعرلرندندر (قطعـه) ای تیرغمت رادل عشاق نشانه * خلقی بتو مشغول وتوغائب زمیانه * ای حرف ندا منادی محذوف محبوب (تیرغمت لامیه لردر سنك غمك اوقی (را ادات صـله دل عشاق ده لامیه (نشانه معلوم (خلقی یا حرف تنکیر (بتو باحرف صله (محصول بیت) ای محبوب سنك غمك اوقنه عاشـقلرك کوکلی نشـانه خلق سکا مشغول وسن اورته دن غائب یعنی خلق سنك انتظارکله مشغول سن ایسه میدانده یوقسك * که معتکف دیرم و که ساکن مسجد * یعنی که ترا میطلبم خانه بخـانه * که لرکاه دن مخففـدر (دیر بتخـانه دیمکدر (محصول بیت) کاهی بتخـانه ده معتکفم وکاهی مسجد ده ساکنم یعنی که سنی طالب ایلرم خانه بخانه حاصلی حال صحوده وحال سکرده سنی آرارم شارح بو ایکی بیتك تکمیلنی یازمش وشرح ایتمش لکن متنـدن اولمدیغی جهتدن بز شرح ایتمدك وهم شرحه محتـاج دکل ادنی ادراکی اولان فهم ایدر حاجی بره کعبه وما طالب دیدار اوخانه همی جوید وماصاحب خانه مقصود من ازکعبه وبتخانه تویی تو باقی بحمانت که فسونست وفسانه تقصیر خیـالی بامید کرم تست یعنی که کنه رابه ازین نیست بهانه * وازشعرای خراسان آذری اسفراینیست ودراشعار وی طامات بسـیارست وازمطلعهای پسندیده ویست * اسفراین خراسان قریه لرندن برقریه نك اسمیدر همزه نك کسریله (اشعار وی لامیـه (طامات بسیار بیانیه طامات قواعد ورسوم شاعرانه وصوفیه دیمکدر (مطلعهای پسندیده وی بیانیه ولامیه (محصول ترکیب) وخراسان شعرالرندندر آذری اسفراینی وانك اشعـارنده چوق قواعد شعریه واردر وانك مقبول مطلعلرندندر * بازشب شد چشم من میدان کریه آب زد * سیل اشك آمد شبیخون برسپاه خواب زد * بازینه دیمکدر (شب کیجه معناسندر (شد اولدی دیمکدر فعل ماضی مفرد (چشم من لامیه (میدان کریه بیـانیه آب زد صولادی دیمکدر (سیـل اشك ده بیانیه (شبیخون کیجه اورغونه دیرلر (سـپاه خواب ده بیانیه (زد

فعل ماضی اوردی دیمکدر (محصول بیت) ینه کیجه اولدی بنم کوزم کریه میدانی صولادی یعنی جزئی حسرت دلدار ایله (اغلمق مراد ایلدی کوز یاشی سیلی کلدی او یخو عسکرینه شبخون اوردی حاصلی سودای عشقله کثرت کریه بی ضبط ایده مدیکمدن بالکلیه خابی طاغتدی پریشان ایلدی (عروض) بحر رمل مثمن محذوفدر فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن اولور * ودیکر کاتبی نیشابوریست وویرا معانی خاص بسیارست ودر ادای آن معانی نیز اسلوب خاص دارد اما شعر وی یکدست وهموار نیست شتر کربه افتاده است * نیشابور بر مملکت اسمیدر (یکدست وهموار بر برینه عطف تفسیریدر رابطه‌لی ودوز واویغون ومناسبتلی دیمکدر (شتر کربه اصطلاحاتندندر وسبب اصطلاحیتی مطایباتده اعرابی شترکم کرد مطایبه سنده بجدی برابی پاننده کوتی بولمسنه دیرلر (محصول ترکیب) وبری داخی کاتبی نیشابوریدر وانك کندویه مخصوص معانیسی چوقدر واول معانیٔ مخصوصه‌یی اداده دخی کندویه مخصوص اسلوب وطوری واردر اما شعری برطریق اوزره رابطه‌لی دکلدر شتر کربه واقع اولمشدر یعنی برغزلی اعلا ایسه بری غایت مزخرف بلکه غزلك نصفی مطبوع ونصف آخری نامقبول واقع اولمشدر * ودیکر شاهی سبزه واریست اشعار وی لطیف یکدست وهموارست با عبارات پاکیزه ومعانی پرچاشنی * سبزه وار برقریه در خراسان نواحیسنده (محصول ترکیب) وبری دخی شاهی سبزه واریدر انك اشعاری لطیف ورابطه‌لی وطریق واحد اوزره در پاك وپاکیزه عباره‌لر ایله ولذتلی معنالر ایله * ودیکری عارفی هرویست صاحب مقاولهٔ کوی وچوکان وآن از نظمهای سرآمد ویست واین چند بیت ازین کتابست درصفت اسب چوکانی * هروی هراته منسوب دیمکدر هرات برشهرك اسمیدر (مقاوله محاوره معناسنه در (کوی طوب دیمکدر (چوکان معروف کوی وچوکان لعبی معروفدر که عجمده رومك جریدی کبیدر (سرآمد ممتاز دیمکدر (محصول ترکیب) وبری دخی مقاولهٔ کوی وچوکان صاحبی اولان عارفی هرویدر واول انك ممتاز ومقبول نظملرندندر وبو برقاچ بیت اول کتابدندر چوکانه منسوب اولان آت وصفنده یعنی اوزرنده چوکان اوینانه جق آت

وصفنده

وصفنده بو برقاچ بيت (مثنوى) چون كوى سپهر كرد بستى * ميدان
ميدان چو كوى جستى * چون ادات تعليل (كوى سپهر لاميه يابيانيه
فلكك طوپى يا فلك طوپى ديمكدر (كرد كاف عجميله توز ديمكدر (بستى
ياحرف حكايه باغليه ديمكدر (ميدان معروف (چو ادات تشبيه
(جستى جيم عربك فتحيله فعل ماضى ياحرف حكايه صيچرار ايدى ديمكدر
(محصول بيت) چون فلك طوپى يعنى كرهٔ عالم كه افلاكدر توز باغليه
ايدى يعنى زير نعل اسباندن قالقان غبار فلك اثيره پيوسته اوليدى
حاصلى وقت جنك اوليدى ميدان ميدان طوب كبى صيچرار ايدى كنديني
اتاردى * هر بار كه در عرق شدى غرق * باران بودى درميان برق *
هر بار كه) نه وقتكه ديمكدر (عرق عين مهمله نك وراءنك فتحه لريله در
ديمكدر خوى معناسنه (شدى ياحرف حكايه اولور ايدى ديمكدر
غرق) غين معجمه نك فتحى وراء مهمله نك سكونيله تركيده باتمق ايله
تعبير اولنور كثرتدن عبارتدر (باران يغمور ديمكدر (بودى ياحرف
حكايه اولور ايدى ديمكدر (برق شمشك ديمكدر (محصول بيت)
هر باركه دره غرق اولور ايدى يعنى درلسه ايدى مصراع ثانى تمثيلدر
باران ايچنده شمشك كبى اولور ايدى تيزلكده * بكر يخته آذر از سم او *
آو يخته صرصر از دم او * (بكر يخته باء تأكيد ايله ماضيدن قسمدر
قاچمش ايدى ديمكدر (آذر آتش معناسنه (سم طرنق معناسنه در
اوبه) اضافت لاميه (او يخته ماضيدن قسمدر اصلمش ديمكدر (صرصر
ريح شديد معناسنه در (دم اولاميه دم قويرق معناسنه در اولراسبه
راجعدر (محصول بيت) آتش طرناغندن قاچمش ايدى يعنى اياغندن
آتشلر چقاردى كمال سرعتدن كنايتدر صرصر قويروغنه اصلمش
ايدى يعنى روزكار كندونى سبقت ايده مزدى * هر پى كه دويده در
پركوى * كرديده زسر عنش سركوى * (پى پوتده حجله معناسنه در
(كه حرف رابط (دويده ماضيدن قسمدر سكرتمش ديمكدر (در حرف
صله (پر بونده قبت معناسنه در (كرديده كاف عجميله ماضيدن قسمدر
دونمش معناسنه در (شين ضمير اسبه راجعدر (سر باش ديمكدر
كويلر) طوب معناسنه در (محصول بيت) هرجله كه طوب قتنه
سكرتمش ايدى اسبك سرعتندن طوپك باشى دونمش ايدى يعنى

ضرب اولانك حركتنى تمام ايتدين يردخى يتشور ايدى و يرضرب دخى ايندر ايدى * آن لحظه كه درنبرد رفته * صد باد صبا بكرد رفته * نبرد نونك فتحيله جنك ديمكدر (رفته ماضيدن قسمدر (باد صبا معروف بكرد) با حرف صله كرديكاف عجمك فتحيله توزديمكدر (محصول بيت) اول لحظه كه جنكه كتمش ايدى يوز باد صبا توزه كتمش ايدى يعنى نيجه باد صبا توزه طپراغه قارشمش ايدى * از كوه چو سيل در كذشته * وز بحر جو باد بر كذشته * (محصول بيت) طاغدن سيل كبى كچمش ايدى دريادن روزكار كبى عبور ايلمش ايدى حاصلى بو اوصاف ايله موصوف براندر (عروض) بو مثنوى بحر هزج اخرب مقبوض محذوفدر كه مفعول مفاعلن فعولن اوزره * وصاحب دولتى كه زمان ما بوجود او مشرف است هرچند پايهٔ قدر وى نظر بمراتب جاه وحشمت وقرب پادشاه صاحب شوكت وقياس بمناقب معنوى از فضل وادب وفضائل موهوب ومكتسب ازان بلند ترست كه ويرا بحسن شعر تعريف كند وبجودت نظم توصيف * صاحب دولتى يا حرف وحدت صاحب دولت وزير ديمكدر (كه حرف رابطهٔ صفت (زمان ما لاميه بزم زمانمز ديمكدر (بوجود او لاميه با حرف مصاحبت (مشرف تفعيل بابندن اسم مفعولدر شرافتلنمش ديمكدر (هر چند هر نقدر ديمكدر (قدر وى لاميه درانك قدرى ومنزله سى ديمكدر (بمراتب (با حرف صله مراتب مرتبه نك جمعيدر (جاهه اضافت بيانيه جا منصب ديمكدر (حشمت شوكت وخدام معناسنه در (قرب پادشا مصدرك مفعولنه در (صاحب شوكته صفتنه در شوكت صاحبى اولان پادشاهه يقينلغى ديمكدر (بمناقب معنوى موصوفك صفته با حرف صله (از من بيانيه معناسنه در (موهوب ويرلمش يعنى بلا سعى وجد اعطا اولنمش ديمكدر (مكتسب قزانلمش يعنى سعى وجد ايله تحصيل اولنمش ديمكدر (بلند ترتر ادات تفضيل عالى رك ديمكدر (كه من تفضيليه معناسنه در (وى صاحب دولته راجعدر را ادات مفعول (بحسن شعر فاعلنه در با حرف مصاحبت (بجودت نظم ده بو يله جودت ايولك ديمكدر (محصول تركيب) وبر صاحب دولت كه بزم زمانمز انك وجوديله مشرفدر هر نقدر انك قدر ومنزله سى پايه سى جاه وحشمتى

مرتبه‌لرینه وصاحب شوکت اولان پادشاهه که مراد حسین بیقرادر
قرینه نظرا وفضل وادب ووهبی وکسبی فضیلتلردن اولان مناقب
معنویسنه قیاسا اندن عالی رکدرکه حسن شعرایله تعریف ایلیه‌لر
وجودت نظم ایله توصیف ایلیه‌لر یعنی وزارت و مقبول پادشاهیت
و بوقدر انواع فضائل وار ایکن شاعرلر زمره سنده انی توصیف
ایلمکدن ذاتی عالیدر * اما چون خاطر شریفش بواسطهٔ کسب
فضیلت تواضع وکسر نفس بان فرود آمده است که خودرا در سلك
این طائفه منخرط کردانیده دیکرا نرا حجاب تحاشی ازان معنی که ویرا
ازطبقهٔ ایشان دارند واز زمرهٔ ایشان شمارند مرتفع کشته اما انصاف
آنست که هرجا که این طائفه باشند وی سر باشد وهرجا که این طبقه
نویسند وی سر دفتر چنانکه این معما باسم شریفش مبنی ازین
معنیست * خاطر شریفش موصوفك صفتنه ولامیه شین ضمیر صاحب
دولته راجعدر (بواسطهٔ کسب فضیلت تواضع بیانیه ومصدرك
مفعولنه وبیانیه تواضع فضیلتی کسب واسطه‌سیله دیمکدر (کسر
نفس ده) مصدرك مفعوله‌در نفسی قیرمق دیمکدر (بان باحرف صله
آن شعره اشارتدر (فرود آمده است تنزل ایلمشدر دیمکدر (که حرف
بیان (خود را را ادات مفعول (سلك این طائفه لامیه بو طائفه نك
دیزیسنده دیمکدر (منخرط انفعال بابندن اسم فاعلدر قاریشیجی
دیمکدر (منخرط کردانیده قارشدرمشدر دیمکدر (دیکر انرا
واادات تخصیص الف نون ادات جمع غیریلرك دیمکدر (حجاب تحاشی
مصدرك فاعلنه‌در حجاب مانع وپرده معناسنه‌در (تحاشی قورقمق
معناسنه‌در (ازان معنی که اول معنادن ناشی که دیمکدر (وی صاحب
دولته راجعدر (را ادات مفعول (طبقهٔ ایشان لامیه ایشان شعرایه
راجعدر (دارند فعل مضارع جمع غائب طوته لر دیمکدر (زمرهٔ ایشانده
لامیه (شمارند فعل مضارع جمع غائب صایه لر دیمکدر (مرتفع
افتعال بابندن اسم مفعولدر (مرتفع کشته حجاب تحاشی یه مربوطدر
قورقی مانعی قالقمش اوله دیمکدر (باشند فعل مضارع جمع غائب
اوله‌لر دیمکدر (وی صاحب دولته راجعدر (نویسند فعل مضارع
جمع غائب یازه لر دیمکدر (نام وی لامیه وی سابق کبی (سر دفتر معلوم

بونده سجع قاعد منى اوزره بر باشد مقدردر (منبى انبادن اسم مفعولدر
مخبر معناسنه یاخود میم مفتوحه دن صکره با ایله در اول وقت از ادات
صله اولور (محصول ترکیب) اول صاحب دولتی شعرا زمره سنده
تعداد ایلمك لكدن ذاتی عالیدر اما چونكه خاطر شریفی تواضع وکسر
نفس فضیلتنی کسب واسطه سیله یعنی اول فضیلتی کسب ایچون
شعره میل وتنزل ایلمشدرکه کندوبی بو طائفه نك دریسنده قارشدیره
یعنی کمال تواضعندن کندوبی بو طائفه نك سلکنده قیلمشدر غیر بلرك
قورقی حجابنی اول معنادنکه انی اول طبقه دن طوته لر واول زمره دن
تعداد ایده لر قالدرمشدر یعنی عجبا بو طائفه دن عد ایده لرمی ایتمیه لرمی
دیو خوف وتحاشی حجابنی تنزلی سببیله قالدرمشدر اما انصاف
لولدرکه هر پرده که بو طائفه اوله لر اول باش اولور وهر پرده که بو طبقه
یاز یله انك اسمی سردفتر اولور انجلسین که انك اسمنه اولان بو معما
اول معنادن مخبردر یاخود اول معنایه مبنیدر * معما بنام علی شیر *
علی سیر الافاضل سرت دهرا * واحرزت الفضائل بالفواضل *
(علی حرف جر مؤخر سرت به متعلق (سیر مصدردر اطوار واخلاق
وسلوك معناسنه (الافاضل مضاف الیهی وافضلك جمعیدر علماء
دیمکدر (سرت سار یسیردن فعل ماضی متکلم وحده بن سلوك ایلدم
دهرا) مفعول فیهی زمان دیمکدر (احرزت افعال بابندن فعل ماضی
متکلم وحده بن کسب ایلدم دیمکدر (الفضائل مفعول صریحی فضیلتك
جمعیدر علم معناسنه (با حرف جر (الفواضل فاضلك جمعیدر جار
مع المجرور ظرف مستقر فضائلك صفتی (محصول بیت) علمانك اطواری
اوزره سلوك ایلدم وفاضللر ایله اولان فضائلی کسب وحفظ ایلدم
یعنی جمیع علما وحکما ایله کورشدم وانلردن چوق شی کسب ایلدم
وانلرك اطواری اوزره حرکت ایلدم * وباسماك فقت اهل الفضل طرا *
لذا صورته فوق الافاضل * با حرف جر سببیت معناسنه (فقت به
متعلق فقت فاق یفوقدن فعل ماضی متکلم وحده بن تفوق ایلدم
(اهل مفعول به صریحی (الفضل مضاف الیهی (طرا تأکید معنویدر
اهلدن جمیعا دیمکدر (لام حرف جر صورتیه متعلق (ذا اسمدر اسماء
اشارتدن مفعول لهی درصورتنك (صورت تفعیل بابندن فعل ماضی

متکلم

متكلم وحده (ضميراسمه راجعدر (مفعول صريحي (فوق مفعول فيهي (الافاضل مضاف اليهي (محصول بيت) بوقدر فضائل كسب ايلدم واسمك سببيله اهل فضله جمله تفوق ايلدم يعني وزير خواجه سي ديو جمله يه تفوق ايلدم انك ايچون اسمي افاضلك فوقنده تصوير ايلدم بوتا خطاب دخي اولمق جائز لكن چندان خلالدن خالي دكلدر ايري بوعكس فهم ايد وب محله تمام ملايم دكلدر زيرا باسمك بانوعا متعدن خالي دكلدر ديديكي بلكه كندي و يرديكي معنايه كليا مانعدر تدبر تنل (مخفي اولميه كه بوقطعه دن علي شير استخراجنك طريقي اولدركه مصراع اولده اولان علي سير لفظي ماده اسمدر صورته فوق الافاضل قرينه سيله يعني اسمنك صورتي افاضل لفظي اوزره تصوير ايلدم افاضل لفظي اوزره اولان (علي سيردر فتح لام ايله اولان علي كسر لام ايله اولان علي يه تبديل اولنور سير تصحيف ايله شير اولور بو تصحيف وتبديله قرينه صورته لفظي دز (بومعما برأسه برفن لطيفدر شعره هوس ايدن كيمسه يه الزمدر اما بو محلده اصطلاحيله شرح واستخراج اولنمدي هركسك معلومي اولمديغندن اصطلاحي شرح و بيان لازم اولوده تطويله مؤدي مراد ايدين ميرحسين مطالعه ايلسون (عروض) (بوقطعه بحرهزج مسدس محذوفدر مفاعيلن مفاعيلن فعولن اولور * وچون كوهرنامش بزركتر ازانست كه هرمحل از نظم صدف آن تواند بود وهرمقام از شعر شرف آن تواند يافت تخلص اشعارش بانچه ازين معماي ديكرمفهوم مي كردد * چون ادات تعليل (كوهرنامش بيانيه شين ضمير صاحب دولته راجعدر (بزركتر اولورك ديمكدر (تواند بود اولمغه لايق اولور (تواند يافت بولمغه لايق اولور ديمكدر (محصول تركيب) وچونكه نامي كوهري اندن اولودركه نظمدن هرمحل انك صدفي اولمغه لايق اوله وشعردن هرمقام انك شرفني بولمغه قادراوله انك اشعارينك تخلصي اول نسنه يعني بو كلام مذكور سببيله بو آخر معمادن مفهوم اولور يعني درك انمايه اولان نامنه هركيمسه نك نظم وشعري صدف اولمغه لايق اولمديغي اجلدن اشعارنده اولان مخلصي بومعمادن مستورا افهام قابلدر (معما بنام نوايي) كنم نامش درتخلصها نيابد هيچ كس * برلب يابندكان ازوي

نوايى دان وبس* كنه نامش لاميه لردركنه حقيقت معناسنه در (تخلصها ادات جمع تخلصلر ديمكدر (نيابد فعل نفى مستقبل مفرد غائب بوله مز ديمكدر (لب يابندكان لاميه (برادات ظرف لب يونده اغز ديمكدر يابنده اسم فاعلدر بولیجى معناسنه كاف هادن مبدل الف نون ادات جمع (نوايى ياحرف وحدت نوا بونده مثل معناسنه در (دان فعل امر حاضر مفرد بيل ديمكدر (بس انجق ديمكدر (محصول بيت) اسمنك حقيقتنى تخلصلر ايچنده هيچ كمسه بوله مز بوللرك اغزنده اندن برمثل بيل انجق يعنى كنهنه ايردم دينلر شمائلندن انجق برقصه بيلورلر بوندن نوايى استخراجى ظاهرلغز طريقيله نوايى لفظنى بيل ديمك اولور* واكرچه ويرا بحسب طبيعت وسعت قابليت هردو نوع شعر تركى وفارسى ميسراست اما ميل طبع وى بتركى ازفارسى بيشترست وغزليات وى بان زبان از پانزده هزار زيادت خواهد بود مثنوياتى كه در مقابلهٔ خمسهٔ نظامى وقوف يافته بسى هزار نزديك وهمانا كه بان زبان پيش از وى وبيش كس شعر نگفته است وكوهر نظم نسفته واز جمله اشعار فارسى ويست قصيدهٔ كه درجواب قصيدهٔ خسرو دهلوى كه مسماست بدرياى ابرار واقع ومشتملست بربسيارى از معانى دقيقه وخيالات لطيفه ومطلعش اينست* اكرچه ادات شرط (ويرا راادات تخصيص وى صاحب دولته راجعدر (بحسب طبيعت بيانيه باحرف مصاحبت (سعت مثال واويدن مصدردر تااسلوب انجام اوزره طويل يازيلور (ميل طبع وى لاميه لردر (بتركى باحرف صله (بيشتر باء عربيله زياده رك ديمكدر (غزليات وى لاميه باآن زبان باحرف مصاحبت (پانزده هزار اون بش بيك ديمكدر (خواهد بود اولسه‌ كردر ديمكدر (مثنوياتى ياحرف تنكير (كه حرف رابط صفت (مقابلهٔ خمسهٔ نظامى لاميه (يافته اسم مفعولدر بولنمش معناسنه (سى هزار باحرف صله اوتوز بيك ديمكدر (همانا كه بكزركه ديمكدر (باآن باحرف صله (پيش ازوى باء عجميله اندن مقدم ديمكدر (بيش ازوى باء عربيله اندن زياده ديمكدر (كوهر نظم بيانيه (نسفته ماضى منفيدن فسمردنلمشدر ديمكدر (محصول تركيب) واكرچه اول صاحب دولتك طبيعت حسبيله وقابليتك وسعتيله هرايكى درلو

شعر

شعر ترکی وفارسی میسردر اما انك طبعنك ترکی یه میلی فارسیدن زیاده‌رکدر وانك غزلیاتی ترکی زبانده اون بش بیکدن زیاده اولبسردر وشول مثنو یاتی که خمسهٔ نظامی مقابله‌سنده واقف اولمشدر اوتوز بیکه قریبدر وبکرزکه ترکی زبان ایله اندن مقدم واندن زیاده کیمسه شعرسویلمشدر ونظم کوهرینی دلمشدر وفارسی اشعاری جمله‌سندندر شول قصیده که خسرو دهلوینك قصیده‌سنی که دریای ابرار نامیله مسمادر جوابنده واقع اولمشدر ومعانی دقیقه‌دن وخیالات لطیفه‌دن چوق شی اوزره مشتملدر ومطلعی بودر (بیت) آتشین لعلی که تاج خسروانرا زیوراست * اخکری بهر خیال خام پختن در سراست * آتشین یاحرف نسبت نون حرف تأکید آتشلی یعنی آتش کبی دیمکدر (آتشین لعل ترکیب توصیفیدر آتش کبی اولان لعل دیمکدر (لعل معروف یاحرف تنکیر (که حرف رابط صفت (تاج خسروانرا لامیه را ادات صله خسرو پادشاه دیمکدر الف نون ادات جمع (زیور زینت دیمکدر (اخکری یا حرف وحدت (اخکر کوز دیمکدر قور معناسنه (بهر ادات تعلیل (خیال خام موصوفك صفته اضافتیدر (پختن مصدردر قینتمق معناسنه (محصول بیت) شول بر آتش کبی لعل که پادشاهلرك تاجنه زینتدر سرده اولان خیال خامی قینتمق ایچون برقوردر یعنی باشلرنده اولان فکر فاسده صورت ویرمك ایچون باشلرنده در برقاج وجهله دخی معنی قابل لکن غیری ذهنه کلال وناظرینه فتور وملال کلدی * واین رباعی را در تهنیت قدوم بعضی آینده کان ازسفر حجاز در رقعهٔ نوشته بود (محصول ترکیب) وبو رباعی یی بعضی حجاز سفرندن کلنلرك قدومی تهنیه‌سنه بر رقعه‌یه یازمش ایدیکه مراد مولانا جامی علیه رحمة السامی کندیدر حجدن کلدیکی زمان میر علی شیر نوایی استقبال قدوم استادیه ارسال ایلمشدر رحمهما الله تعالی (رباعی) انصاف بده‌ای فلك مینافام * تازین دو کدام خوبتر کرد خرام * انصاف بده انصاف ایله دیمکدر (فلك مینافام موصوفك صفته اضافتیدر مینا فام ترکیب مزجیدر مینا صرچه دیمکدر فام رنك معناسنه مینافام كوك رنكلی دیمکدر (تا حرف تعلیل (ز این دو دیمکدر که مراد بیت آتی مضمونیدر (کدام قنقیسی دیمکدر (خوبتر

ترادات تفضیل (کرد فعل ماضی (خرام فاعلی خرام ایلدی دیمکدر (محصول بیت) انصاف ایله ای کوك رنکلی فلك تا کیم بو ایکیدن قنقیسی خوبرك خرام ایلدی یعنی رفتاری قنقیسنك اعلادر * خرشید جهانتاب تو ازجانب صبح * یاماه جهان کرد من ازجانب شام * خرشید جهانتاب تو موصوفك صفته ولامیه (جانب صبح مجازا بیانیه (خرشید کونش دیمکدر (جهانتاب وصف ترکیبیدر جهانی شعله‌لندیریجی دیمکدر (ماه جهان کرد من موصوفك صفته ولامیه جهان کرد وصف ترکیبیدر جهانی دوور ایدوب دولانیجی دیمکدر سیاح معناسنه (جانب شام بیانیه شام بونده توریه طریقیله ایکی دورلو معنایه دخی اخذ اولنور لکن مراد شاعر شام مملکتی در ماه جهاندن مراد مولانا جامی اولور (محصول بیت) بیت اوله تعلیل و بیاندر ای فلك انصافا نه سویله بو ایکیدن قنقیسی اعلادر صبح افقی جانبندن جهانی تاب آور ایدن کونشکمی اعلادر یاخود شام جانبندن جهانی دوور ایدوب دولانیجی اولان ماهمی اعلادر یعنی سیاح عالم اولان ماهمی کوزلدر انصاف ایله که بنم ماهم کوزلدر دیمك استر بو بیت واقف اولدیغمز بهارستان نسخه‌لرنده بویله‌در اما مصنف مرحومك بعضی ثنا کویانینك آثاری یازنلر مصراع اولده‌کی جانبك یرینه مطلع وثانینك یرینه مغرب یازمشلر دخی الطف اولور اربابنك معلومی (عروض) معلوم * واین رباعی دیکر دررقعهٔ دیکر نبشته * وبو برغیری رباعی‌یی دخی غیری کاغده یازمش ایدی (رباعی) این نامه نه نامه دافع درد منست * آرام درون رنج پرورد منست * نامه رقعه‌دن عبارت (دافع درد من فاعلك مفعولنه ولامیه بنم دردیمی دفع ایدیجی دیمکدر (آرام درون رنج پرورد من لامیه وموصوفك صفته ولامیه (رنج پرورد وصف ترکیبیدر رنج ایله بسلنمش دیمکدر (محصول بیت) بونامه نامه دکل بنم دردیمی دفع ایدیجیدر بنم مشقتله آلوده اولمش درونمك راحتی وتسکینیدر حاصلی بونامه ایله تسکین حرارت فراق ایلرم * تسکین دل کرم ودم سرد منست * یعنی خبرازماه جهان کرد منست * تسکین دل کرم لامیه وموصوفك صفته کرم صیجاق وحرارتلی دیمکدر (دم سرد من

موصوفك

موصوفك صفتنه ولامیه سرد صووق دیمکدر (محصول بیت) بنم حرارتلی کوکلمی وصووق نفسمی ساکن قلیجیدر یعنی بنم سیاح اولان ماهمدن خبردر مراد استادی مولانا جامیدر (عروض) معلوم * واین رباعی دیکر در رقعهٔ دیکر * وبو آخر رباعی آخر کاغدده یازمش (رباعی) کرد ردیرم بکفت وکو یت باشم * وردرحریم بجست وجو یت باشم * (محصول بیت) اکر دیرده اولورسم سنك کفت وکو یکده اولورم یعنی دیر صحوده انجق سنك سوزك ایله اولورم واکر حرمده ایسم سنك طلبکده اولورم حاصلی صحو وجذبه ده سنی لسبانمدن ودهانمدن اصلا وقطعیا منفك ایلم * در وقت حضور روبرویت باشم * درغیبت نیزدل بسویت باشم * (محصول بیت) حضور وقتنده یوز یوزه اولورم یعنی حضور شریفکده یوز کیدن غیره ناظر دکلم غیبت دخی کوکلم سنك جانبکه اولور یعنی توجهم سکادر حاصلی قلبا وقالبا سکامربوطم تته کیم حال مرید بویله در (عروض) معلوم *روضهٔ هشتم درحکایتی چند از زبان احوال بی زبانان که خرد مندان ونکته دانان امثال آن وضع کرده اند تا بجهت غرابت وندرت طبیعت بر آن اقبال نماید وبروی ابواب فهم حکم ومصالح بکشاید * هشتم سکزنجی دیمکدر (حکایتی یاحرف وحدت (زبان احوال بی زبانك بیانیه ولامیه الف نون ادات جمع دلسزلرك یعنی حیوان غیر ناطقلرك احوال دللرندن دیمکدر (که حرف بیان (خرد مندان عقللیلر دیمکدر (نکته دانان وصف ترکیبیدر نکته بیلیجیلر دیمکدر (امثال قصه معناسنه اولان مثلك جمعیدر (تا حرف تعلیل (بجهت غرابت بیانیه یاحرف مصاحبت (جهت سبب معناسنه در (ندرت نادرلك (بر آن اکا دیمکدر (نماید فعل مضارع مفرد غائب کوستره دیمکدر (برحرف صله (وی ضمیر طبیعته راجعدر (ابواب فهم حکم بیانیه ومصدرك مفعولنه (فهم اکلمق حکم حانك کسریله حکمتك جمعیدر (مصالح مصلحتك جمعیدر (بکشاید بناء تأکید ایله فعل مضارع مفرد غائب اچیله دیمکدر (محصول ترکیب) سکزنجی روضه حیوانات تك حال دللرندن برقاچ حکایه بیانندهدر که عقللیلر ونکته دانلر اکا قصهلر وضع ایلمشلر تا کیم غرابت وندرت سببیله طبیعت اکا اقبال کوستره

وطبيعته حكمتلری اكلمق قپولری اچيله حاصلی اطبانقدن اولمق سببيله
ذهن اكا ميل ايدوب قبول ايده (قطعه) آن نديدی كه خرده دان
بشكر * داروی تلخ راكند شيرين * نديدی فعل ماضی مفرد مخاطب
استفهامی متضمن كورمدكمی ديمكدر (كه حرف بيان (خرده دان
حكيم ديمكدر (بشكر با حرف مصاحبت (شكر شبنك فتحيله در (داروی
تلخ موصوفك صفته داروعلاج ديمكدر تلخ آجی (را ادات مفعول
(شيرين طاتلی ديمكدر (محصول بيت) انی كورمدكمی كه اينجه بيلجی
حكيم شكر ايله اجی علاجی طاتلی ايلر * تا با آن حيله ازتن رنجور *
ببرد رنج ومحنت ديرين * تا ادات تعليل (با آن با حرف مصاحبت
(تن رنجور لاميه رنجور خسته ديمكدر (ببرد باء تأكيد ايله فعل مضارع
مفرد غائب قطع ايدر ديمكدر (محنت ديرين بيانيه (ديرين اسكی
ديمكدر عتيق معناسنه (محصول بيت) بيت اوله تعليلدر علاجه
طبيب شكر قاتمغله شيرين ايدر تاكيم اول حيله ايله خسته نك وجودندن
اسكی رنج ومحنتی يعنی خسته لغی قطع ايليه حاصلی علاج نافع مری
طبيعت قبول ايتسون ديو طاتلی صورتنده ويريور (حكايت) روباهی
باكركی دم مصادقت می زد وقدم موافقت می نهاد با يكديكر بباغی
كذ شتند در استوار بود وديوارها پرخار كرد اكر ديدند تا بسوراخی
رسيدند بر روباه فراخ و بر كرك تنك بود روباه آسان در آمد وكرك
بزحمت فراوان انكورهای كوناكون ديدند وميوهای رنكا رنك يافتند
روباه زيرك بود وحالت بيرون آمدن راملاحظه كرد وكرك غافل
چندآنكه توانست بخورد * روباه دلكو ديمكدر (يا حرف وحدت
(با حرف مصاحبت (كركی يا حرف وحدت كرك قورد ديمكدر كاف
عجمك ضميله (دم بونده زد لفظنه مصروف اولديغندن دعوی
معناسنه در (مصادقت مصدردر صداقت لشمك يعنی دوستلشمق
معناسنه (می ادات حكايه (زد فعل ماضی مفرد غائب اوردی
ديمكدر يعنی دعوی ايدردی (قدم بونده ثباتدن عبارتدر (موافقت
مصدردر اويغونلق معناسنه (می ادات حكايه (نهاد فعل ماضی
مفرد غائب قودی ديمكدر (قدم می نهاد ثبات ايدردی ديمكدر (با
حرف مصاحبت (يكديكر بری بريله ديمكدر (بباغی با حرف صله

باحرف وحدت بر باغه دیمكدر (كذشتند فعل ماضی جمع غائب اوغرادیلر دیمكدر (در قپو معناسنه در (استوار محكم دیمكدر (بود ادات ماضی (دیوارها ها ادات جمع دیوارلر دیمكدر (خار دیكن دیمكدر (كرد آن لامیه كرد كافك كسریله اطراف معناسنه در (آن باغه اشارتدر (كردند كاف عجمك فتحیله فعل ماضی جمع غائب دولاندیلر دیمكدر (تاحرف انتها (بسوراخی با حرف صله (سوراخ دلك دیمكدر (یاحرف وحدت (رسیدند فعل ماضی جمع غائب ایرشدیلر دیمكدر (بر و باء برحرف صله (فراخ كلك دیمكدر (بر ینه حرف صله (تنك طار دیمكدر (بود ادات ماضی (آسان قولای دیمكدر (آمد كیردی دیمكدر (بزحمت باحرف مصاحبت (فراوانه اضافت بیانیه (فراوان بونده چوق دیمكدر (انكورهای كوناكون بیانیه (انكور اوزم دیمكدر (ها ادات جمع یاتوسل اضافت (كوناكون دورلو دورلو دیمكدر (دیدند فعل ماضی جمع غائب كوردیلر دیمكدر (میوهای رنكارنك سابق كبی لفظا ومعنا (یافتند فعل ماضی جمع غائب بولدیلر دیمكدر (زیرك عاقل دیمكدر (بود ادات ماضی (حالت بیرون آمدن بیانیه (بیرون آمدن چقمق معناسنه در (را ادات مفعول (چندآنكه اولقدر كه دیمكدر (توانست قادر ایدی دیمكدر (بخورد باء تأكیدایله فعل ماضی مفرد غائب ییدی دیمكدر (محصول تركیب) بردلكو برقورد ایله صادقانه دوستلقدن دم اوررلردی واو یغونلق واجباینده ثبات كوسترر لر ایدی حاصلی كوریشوب قونوشورلر ایدی بربریله بر باغه اوغرادیلر قپو محكم ایدی دیوارلر دیكن طلو ایدی ننه كیم رسم باغدر باغك اطرافنی دولاندیلر تا كیم بردلیكه ایرشدیلر دلكو یه كلك قورده طار ایدی دلكو قولای كیردی وقورد چوق زحمت ایله كیردی كوناكون اوزملر كوردیلر ودورلو دورلو میوه لر بولدیلر دلكو عاقل ایدی وچقمق حالتنی ملاحظه ایلدی وقورد غافل اول قدر ییدی كه قادر اولنجه * ناكاه باغبان آكاه شد وچوب دستی برداشت وروی بایشان نهاد رو باه باریك میان زود ازسوراخ بجست وكرك بزرك شكم درانجا محكم شد باغبان بوی رسید و چوب دستی كشید چندانش بزد كه نه مرده ونه زنده پوست دریده و پشم

کشتده ازان تنکنایی بیرون رفت * ناکاه انسزین دیمکدر (باغبان
بان ادات فاعل باغچجی دیمکدر (آکاه شد دویدی دیمکدر (چوب
دستی یا حرف وحدت چوب دست صوپادیمکدر (برداشت فعل ماضی
مفرد غائب قالدردی دیمکدر (بایشان با حرف صله ایشان روجاه ایه کرکه
راجعدر (نهاد فعل ماضی مفرد غائب قودی دیمکدر (روی بایشان نهاد
انلره توجه ایلدی دیمکدن عبارتدر (رو باه باریك میان ترکیب توصیفیدر
اینجه بللی دیمکدر (زود تیز دیمکدر (بجست باء تأکید ایله وفتح جیم ایله
فعل ماضی مفرد غائب صیچرادی دیمکدر (بزرك شکم ترکیب توصیفیدر
بیوك قرنلی دیمکدر (محکم شد صقشدی دیمکدر (بوی با حرف صله
وی کرکه راجعدر (رسید فعل ماضی مفرد غائب ایرشدی دیمکدر
(کشیده بویله چکدی دیمکدر (چندانش شین ضمیر کرکه راجعدر
اکا اولقدر دیمکدر (بزد باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد غائب اوردی
دیمکدر (که حرف بیان (نه حرف نفی (مرده اولو دیمکدر (زنده
دیری دیمکدر (پوست دری دیمکدر (دربده ها حرف ترتب بیرتوب
دیمکدر (بشم یوك دیمکدر (کنده بویله قوپوق دیمکدر (تنکنایی
یا حرف مصدر طارلقدن دیمکدر (بیرون رفت چیقدی دیمکدر
(محصول ترکیب) انسزین باغچجی دویدی و برصوپا قابدی وانلره
توجه ایلدی اینجه بللی دلکو تیز دلکدن صیچرادی و بیوك قرنلی قورد
اول یبرده صقشدی باغچجی اکا ایرشدی وصوپایی چکدی اکا اولقدر
اوردی که نه اولو ونه دیری پوستی بیرتق و یوکی قوپوق اول طارلقدن
چیقدی (قطعه) زورمندی مکن ای خواجه بزر * کاخرکار زبون
خواهی رفت * زورمندی یا حرف مصدر مند ادات نسبت زورلولق
دیمکدر (مکن نهی حاضر مفرد ایله دیمکدر (بزر با حرف مصاحبت
التون ایله دیمکدر (که ادات تعلیل (آخرکار عاقبت دیمکدر (زبون
ضعیف دیمکدر (خواهی رفت کیدیسرسین دیمکدر (محصول بیت)
ای خواجه التون ایله یعنی مالدار اولدیغك حسبیله زورلولق ایلمه
زیرا عاقبت زبون کیدیسرسین * فربهت کرده بسی نعمت وناز *
زان بیندیش که چون خواهی رفت * فربهت سنی سمز (کرده ماضیدن
قسمدر ایلمش دیمکدر (بسی چوق دیمکدر (بیندیش باء تأکید ایله

فعل

فعل امر حاضر مفرد دوشون دیمکدر (که حرف بیان (چون نیجه دیمکدر کیف معناسنه (محصول بیت) سنی چوق نعمت ونازسمز ایلمشدر اندن اندیشه وفکر ایله که نیجه کیدیسرسین * باچنین جثه ندانم که چه سان * بدرمرك بروں خواهی رفت * با حرف مصاحبت (چنین بونجلین دیمکدر (جثه وجود دیمکدر (ندانم فعل نفی مضارع متکلم وحده بلم دیمکدر (که حرف بیان (چه سان ننك کبی نه صل دیمکدر (بدرمرك با حرف صله اضافت بیانیه (بیرون طشره دیمکدر (محصول بیت) بونجلین جثه ایله بلم که ناصل اولوم قپوسنه ایچرو کیدیسیرسین (عروض) بو قطعه بحر رمل مخبوندر که فاعلاتن فاعلاتن فعلات اولور (حکایت) کژدمی زهر مضرت در نیش وتیر خباثت در کیش عزیمت سفر کرد بلب آب پهنا ور رسید خشك فرو ماند نه پای کذشتن ونه یارای باز کشتن سنك پشتی آن معنی را ازوی مشاهده کرد بروی ترحم نمود بر پشت خودش سوار ساخت خود را در آب انداخت وآشنا کنان رو بجانب دیکر نهاد * کژدم عقرب دیمکدر (یا حرف وحدت (زهر مضرت در نیش ومابعدی کژدمك صفتی (زهر مضرت بیانیه نیش بونده عقربك صوقدیغی شیدن عبارتدر (تیر خباثت بیانیه (کیش اوق قوبه جق شیدر (عزیمت سفر مصدرك مفعولنه در (بلب آبی لامیه لب بونده کنار معناسنه در (با حرف صله یا حرف وحدت (پهنا اینلی دیمکدر (خشك ماند قوری قالدی دیمکدر کمال اضطرابدن کنایه در نته کیم ترکیده قوریدی قالدی دیرلر (نه حرف نفی (پای بونده قوت معناسنه در (کذشتن کچمك (یا راده قوت معناسنه در (بازکشتن رجوع ایلمك (سنك پشت قابلومبغه دیدکلری حیواندر (یا حرف وحدت (معنی را را ادات مفعول (وی کژدمه راجعدر (بر حرف صله (وی بنه کژدمه (نمود فعل ماضی مفرد کوستردی دیمکدر (بر حرف صله (پشت خود بیانیه پشت ارقه دیمکدر (شین ضمیر کژدمه راجعدر (سوار ساخت بندردی دیمکدر (خود را را ادات مفعول انداخت فعل ماضی مفرد غائب آتدی دیمکدر (آشنا کنان آشناق ایدەرك یعنی یوزه رك دیمکدر (نهاد فعل ماضی مفرد غائب (محصول ترکیب) نیشنده مضرت زهری واو قلغنده

خباثت تبری اولان برعقرب سفره عزیمت ایلدی بر بسیط صوکنارینه
ایرشدی قوری قالدی نه کچمکه قوتی وار ونه دونمکه قدرتی وار
برقابلو مبغه اول معنی بی اندن مشاهده ایلدی اکا ترحم ایلدی وآنی
کندی ارقه سنه یندردی وکندینی صویه آتدی ویوزه رك او برجانبه
توجه ایلدی * درزان اثنا آوازی بکوشش رسید که کژدم چیزی
بر پشت وی می زند سؤال کرد که این چه آوازست جواب داد که این
آواز نیشست که بر پشت تومی زنم هرچند میدانم که برانجا کار کرنمی
آید اما خاصیت خود رانمی توانم کذاشت سنك پشت باخود کفت که
هیچ به ازان نیست که این بد سرشت را ازین خوی زشت برهانم
ونیکو سرشتان را از آسیب وی ایمن کردانم باب فرورفت ویرا
موج درربود بجایی برد که کویا هرکزنبود * آوازی یاحرف وحدت
(بکوشش باحرف صله (شین ضمیرسنك پشته راجعدر (کوش قولاق
دیمکدر (که حرف بیان (چیزی یاحرف وحدت (برحرف صله
(پشت وی لامیه می ادات تأکید (زند فعل مضارع مفرد اورر دیمکدر
(آواز نیش بیانیه (پشت تو لامیه می ادات تأکید (زنم فعل مضارع
متکلم وحده اورورم دیمکدر (می دانم ده بویله بیلورم دیمکدر (که
حرف رابط صفت (برحرف صله (انجا پشت سنك پشتدن عبارتدر
(کارکر تأثیرمعناسنه در (نمی آید بونده حاصل اولمز دیمکدر (خاصیت
(خود را لامیه را ادات مفعول (نمی توانم کذاشت ترك ایده میسرم
دیمکدر (باخود کند وکندویه (بد سرشت یرامز طبیعتلی دیمکدر
(را ادات مفعول (خوی زشت بیانیه (برهانم باء تأکید ایله فعل مضارع
متکلم وحده قورتارم دیمکدر (نیکو سرشت ایو طبیعتلی دیمکدر (الف
نون ادات جمع (را ادات مفعول (آسیب فتنه دیمکدر (ویه اضافت
لامیه (کردانم ایلیم دیمکدر (باب باحرف صله (فرورفت طالدی
دیمکدر (وی رارا ادات مفعول (در حرف تأکید (ربود فعل ماضی
مفرد غائب قاپدی دیمکدر (بجایی باحرف صله یاحرف وحدت (برد
فعل ماضی مفرد ماغائب کتوردی دیمکدر (هرکز اصلا دیمکدر (نبود
یوق ایدی دیمکدر (محصول ترکیب) اول اثناده قولاغنه برآواز
ایرشدی که عقرب برنسنه انك ارقه سنه اورر سؤال ایلدیکنه

بونه آولنوردر بجواب ویردیکه بونیش آواز یدرکه سنك اوقمکه لوروزم هرنقدر بیلورایسم‌ده که تأثیراول شعله حاصل اولمزاما کندیمك خاصیت وجبلیتی ترك ایده میبسرم سنك بشت کبند وکند ویه دیدی که هیچ اندن اعلا اولمزکه بو یرامز طبیعتلی بی بوچرکین خویدن قورتارم وایوطبیعتلی لری انك فتنه سندن امین ایده یم صویه طالدی عقربی موج قاپدی بربیره کتوردیکه کویا اصلا یوغیدی (قطعه)
* هرعوانی که درین بزمکه شر وفساد * تارصد حیله بهر لحظه از و سازد هند * عوانی بونده بد خوی معناسنه در (که حرف رابط صفت (بزم مجلس دیمکدر (که کاهدن مخفف ادات مکان (شره اضافتی بیانیه (تار ترکیده تحریف ایدوب تل دیرلر (صد حیله یه اضافت بیانیه (بهر لحظه (با حرف ظرف (ساز موافقت معناسنه در (دهند فعل مضارع جمع غائب ویره لر دیمکدر (محصول بیت)
هر بد خوی که بوشر وفساد بزمکاهنده یوز حیله تلنی اکا اویدررلر ایسه یعنی اکا دائما نوازشله تطییب خاطر ایدرلرسه * به ازان نیست که درموج فنا غوطه خورد * تاوی ازخلق خود وخلق زوی بازرهند * به ازان نیست اندن اعلا کلدر دیمکدر (که حرف بیان (موج فنا بیانیه غوطه صویه طالمق غین معجمه نك ضمیله در (غوطه خورد باته دیمکدر (وی بد خویه را جعدر (خلق خود بیانیه (خلق خانك ضمیله خوی دیمکدر (خلق فتح خا ایله مخلوق معناسنه در (بازادات تأکید (رهند فعل مضارع جمع غائب قورتوله لر دیمکدر (محصول بیت) اندن اعلاد کلدرکه فنا موجنه باته یعنی دیلر عدمه کیده تاکیم اول بد خوکندی خوبندن وخلق اندن قورتوله لر (عروض) بوقطعه بحر رمل مثمندر ومخبوندرکه فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات اولور (حکایت) موشی چندسال دردکان خواجه بقالی از نقلهای خشك ومیوهای ترمالامال بسر می بردو ازان نعمتهای خشك وتری خورد خواجه بقال آنرا میدید واغماض میکرد واز مکافات اعراض مینمود تار وزی بحکم انکه کفته اند * موشی یا حرف وحدت موش فاره دیمکدر (چندسال نیجه سنه دیمکدر (دکان خواجه بقالی) لامیه خواجه تجارده استعمال اولنور بقال معروف یا حرف

وحدت (نقلها ها ادات جمع نقل نونك وقافك ضمه لريله مزه معناسنه در كه
فندق و بادام و جوز كبی (خشكم اضافت موصوفه در خشك خانك
ضميله قوری ديمكدر (ميوهای تره بويله تر ياش ديمكدر (مالامال طلو
ديمكدر (بسر می برد باشه چقار ايدی تعيش و تمكن ايدر ايدی ديمكدر
نعمتهای خوشك) بيانيه (ميخورد يير ايدی ديمكدر (آن وارا ادات مفعول
ميديد) كورر ايدی ديمكدر (اغماض كوز مژ اكدن كلك (می كرد ايلر
ايدی ديمكدر (مكافات معروف (اعراض يوز چويرمكده مستعملدر
مينمود) كوستردی ديمكدر (تا حرف انتها (روزی يا حرف وحدت
(محصول تركيب) برفلره نيجه سنه قوری نقللردن و ياش ميوه لردن
طلو برخواجه بقالك دكاننده تعيش وتمكن ايدر ايدی وقوری و ياش
نعمتلردن يير ايدی تا بر كون اول حكم سببيله كه ديمشلر (بيت)
*سفلهٔ دون را چو كردد معده سير * بر هزاران شور و شر كردد دلير *
سفلهٔ دون) بيانيه (را ادات تخصيص (چو ادات تعليل (كردد اوله
ديمكدر (سير طوق معناسنه در (دلير بهادر ديمكدر (محصول بيت)
الحق سفله نك چونكه معده سی طوق اوله بيك شور وشره دلير اولوب
جسارت ايلر (عروض) بو بيت بحر رمل مسدس مقصوردر كه فاعلاتن
فاعلاتن فاعلات اولور *حرصش بر آن داشت كه هميان خواجه را
ببريد وسرخ وسفيد هرچه بود بخانه خود كشيد چون خواجه بوقت
حاجت دست بهميان برد چون كيسه مفلسانش تهی يافت وچون معدهٔ
كرسنكان خالی دانست كه آن كار موشست كربه وار كمين كرد و يرا
بكرفت ورشتهٔ دراز برپای او بست و بكذاشت تا بسوراخ خود درون
رفت و باندازهٔ رشته غور انرا بدانست * حرصش شين ضمير موشه
راجعدر (بر آن انك اوزرينه ديمكدر (برداشت فعل ماضی مفرد غائب
قالقدی ديمكدر (كه حرف بيان (هميان خواجه لاميه هميان كيسه
ديمكدر (را ادات مفعول (ببريد كسدی ديمكدر (بخانهٔ خود لاميه
با حرف صله (كشيد فعل ماضی مفرد غائب چكدی ديمكدر (چون
ادات تعليل (بوقت حاجت بيانيه با حرف ظرف (بهميان با حرف صله
برد) فعل ماضی مفرد غائب ايلتدی ديمكدر (چون ادات تشبيه
كيسهٔ مفلسانش) لاميه شين ضمير كيسهٔ خواجه يه راجعدر (مفلس

معلوم (تهی بوش دیمکدر (یافت فعل ماضی مفرد غائب بولدی دیمکدر
(چون ادات تشبیه (معدهٔ کرسنکان لامیه معده معروف کرسنه آج
دیمکدر کاف هاء رسمیه‌دن مبدل دو الف نون ادات جمع اجلرك معده‌سی
کبی دیمکدر (خالی بوش دیمکدر (دانست فعل ماضی مفرد غائب
بلدی دیمکدر (که حرف بیان (کار موش است لامیه طوره‌نك اشیدر
دیمکدر (گربه کافك ضمیله کدی دیمکدر (وار بادات تشبیه کدی کبی
دیمکدر (کمین کرد بوصوایلدی دیمکدر (ویرا را ادات مفعول (بگرفت
باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد غائب طوتدی دیمکدر (رشتهٔ دراز
بیانیه اوزون ایپلك دیمکدر (بر حرف صله (پای او لامیه (بست
فعل ماضی مفرد غائب باغلدی دیمکدر (بگذاشت باء تأکید ایله
ترك ایلدی دیمکدر یعنی صالیویردی (بسوراخ خود بیانیه با حرف صله
سوراخ دلك دیمکدر (درون رفت ایچرو کیردی دیمکدر (وباندازهٔ
رشته لامیه (اندازه بونده ایپلکك بوینندن عبارتدر (غور نهایت
معناسنه دیب دیمکدر (دا ادات مفعول (بدانست باء تأکید ایله فعل
ماضی مفرد غائب بلدی دیمکدر (محصول ترکیب) موشك حرصی
الك اوزرینه قالقدی یعنی جبلی اولان قوت طامعه‌سی اویله حرکت
ایلدیکه خواجه بقالك کیسه‌سنی کسدی وقزل وآق هرنه وار ایسه
کندی خانه‌سنه چکدی خواجه حاجت وقتنده الینی کیسه‌یه ایلتدی
مفلسلر کیسه‌سی کبی بوش واجلر معده‌سی کبی خالی بولدی بلدیکه
اول ایش موشك فعلیدر کدی کبی بوصوایلدی فاره‌یی طوتدی و بر
اوزون ایپلك ایاغنه بغلدی وصالیویردی تا دلیکنه ایچرو کیردی
وایپلکك بو بیله اول دلیکك غورینی بلدی * دنبال آن گرفت وآن
سوراخرا بکند تا بخانهٔ وی رسید خانهٔ دید چون دکانچهٔ صرافان سرخ
وسفید برهم ریخته ودینار ودرم باهم آمیخته حق خود را تصرف نمود
وموش را بیرون آورد بچنگال گربه سپرد تا جزای خود دید انچه دید
ومکافات حق ناشناسی خود کشید آنچه کشید * دنبال آن لامیه دنبال
بونده اوج دیمکدر (آن رشته‌یه اشارتدر (سوراخرا را ادات مفعول
(بکند باء تأکید ایله وکاف عربك فتحیله فعل ماضی مفرد غائب
قازدی دیمکدر تا حرف انتها (بخانهٔ وی لامیه با حرف صله (وی موشه

راجعدر (خانهٔ یا حرف وحدت همزه حرف توسل خانه‌لر بوادن عبارتدر (دید فعل ماضی مفرد غائب کوردی دیمکدر (چون ادات تشبیه (دکانچه چه ادات تصغیر ضمر افانه اضافت بیانیه (برهم قریشق دیمکدر (زیخته ماضیدن قیسمدر دوکلمش دیمکدر (باهم بربریله دیمکدر (آمیخته ماضیدن قسمدر قریشمش دیمکدر (حق خود بیانیه (را ادات مفعول (نمود فعل ماضی مفرد غائب کوستردی دیمکدر (موش را را ادات مفعول (بیرون آورد چقاردی دیمکدر (بچنکال کربه لامیه (با حرف صله چنکال پنچه دیمکدر (سپرد فعل ماضی مفرد غائب اصمرلدی دیمکدر یعنی ویردی (تا ادات تعلیل (جزای خود لامیه (دید فعل ماضی مفرد غائب کوردی دیمکدر (آنچه اول نسنه‌یی که دیمکدر (مکافات حق ناشناسی لامیه (مکافات معروف (حق ناشناس وصف ترکیبیدر یا حرف مصدر حق بیلمه‌یجیلك مکافاتنی دیمکدر (کشید فعل ماضی مفرد غائب چکدی دیمکدر (محصول ترکیب) اول ایلکك اوجنی طوتدی واول دلیکی قازدی تاکیم موشك خانه‌سنه ایرشدی برخانه کوردیکه صرافلر دکانچه‌سی کبی قزل وآق یعنی التون وکومش قریشق دوکلمش والتون واقچه بربریله قریشمش کندی حقنی تصرف کوستردی یعنی آلدی وموشی طشره چقاردی وکدینك پنچه‌سنه اصمرلدی تاکیم جزاسنی کوردی اول نسنه که کوردی یعنی کوردیکی کندینك مستحق اولدیغی ایدی کوردی وحق بیلوب اکلمق مکافاتنی چکدی اول نسنه که چکدی یعنی جزای مایلیقنی بولدی (قطعه) کر شور وشری هست حریصان جهانراست * خرم دل قانع که زهر شور وشری رست * کر حرف شرط (شور وشر فتنه وبلا دیمکدر یا حرف وحدت (هست وار ایسه دیمکدر (حریصان جهانراست صفتك مفعوله‌در (را ادات تخصیص (خرم مسرور دیمکدر ومبتدا (دل قانع لامیه (که ادات تعلیل (رست راءنك فتحیله فعل ماضی مفرد غائب قورتولدی دیمکدر (محصول بیت) اکر برشور وشر وار ایسه یعنی هر نقدر مصائب واقع اولورسه جهانه حریص اونلر ایچوندر مسرور قانعك کوکلیدر که هر فتنه ومصائبدن قورتولدی * در عز قناعت همه روح امد وراحت * در حرص فزونیست اکر درد سری هست * عز قناعت لامیه (روح راءنك

فتحیله نعمت وراحت معناسنه‌در (آمد بونده ادات خبر (فزونیست یاحرف مصدر آرتقلقدر دیمکدر (درد سر باش اغریسی دیمکدر امابونده محنت ومشقت وار ایسه دیمکدر (محصول بیت) قناعت عزتنده مجموعی نعمت وراحت واردر حرصده اکرچه محنتی وار ایسه زیاده لك واردر یعنی هوسی آرتیر ر حاصلی قناعتده راحت حرصده محنت واردر (عروض) بو قطعه بحر هزج اخرب مکفوف ومحذوفدر که مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن‌در (حکایت) روباهی بر سر راهی ایستاده بود وچشم مراقبت بر چپ و راست نهاده ناکاه از دور سیاهی پیدا شد نزدیك آمد دید که یکی درنده کرکی باسك بزرك بر صورت یاران صادق ودوستان موافق همراه می آیند نه آنرا ازین توهم فریبی ونه این را ازان دغدغه آسیبی روباه پیش دوید و سلام کرد و وظیفهٔ احترام بجای آورد کفت الحمد لله که کین دیرین بمهر تازه مبدل شده است ودشمنی قدیم بدوستی جدید معوض کشته امامیخواهم که بدانم سبب این جمعیت چیست و باعث این امنیت کیست * روباهی یاحرف وحدت (سر راهی یانیه یاحرف وحدت (ایستاده ماضیدن قسمدر طورمش دیمکدر (بود ادات ماضی (چشم مراقبت بیانیه مراقبت مصدر در انتظار معناسنه (چپ جیم عجمك فتحیله صول دیمکدر (راست صاغ دیمکدر (نهاده ماضیدن قسمدر قومش دیمکدر (سیاهی یاحرف وحدت سیاه بونده قرالتی دیمکدر (نزدیك آمد یقین کلدی دیمکدر (دید فعل ماضی مفرد غائب کوردی دیمکدر (که حرف بیان (یکی بر دیمکدر (درنده اسم فاعلدر یرتیجی معناسنه‌در (کرکی یاحرف وحدت (با حرف صله (سك بزرك بیانیه (صورت یاران صادق بیانیه وموصوفك صفته صادق دوستلر صورتنده دیمکدر (دوستان موافق یاران صادق کبی اویغون دوستلر دیمکدر (همراه یولداش دیمکدر (می ادات تأکید (آیند فعل مضارع جمع غائب کلورلر دیمکدر (نه حرف نفی (آنرا را ادات تخصیص (آن کرکه اشارتدر (ازین سکه اشارتدر (توهم بونده قورقو دیمکدر مابعدینه اضافت مفعول لهدر (فریبی یاحرف مصدر الدانمق دیمکدر (دغدغه آن لامیه دغدغه بونده

تشویش معناسنه (آسیب ضرر معناسنه در (یا حرف تنکیر (پیش
ایلرو دیمکدر (دوید فعل ماضی مفرد غائب سکردی دیمکدر (وظیفهٔ
احترام بیانیه احترام اعزاز معناسنه در (بجای باحرف صله برینه
دیمکدر (آورد فعل ماضی مفرد غائب کتوردی دیمکدر (که حرف
بیان (کین معروف (دیرینه اضافت بیانیه دیرین اسکی دیمکدر
(بمهر تازه ده بیانیه باحرف صله مهر محبت دیمکدر (مبدل شده است
تبدیل اولمشدر دیمکدر (دشمنی یا حرف مصدر (قدیم ده دیرینه کبی
(بدوستی یا حرف صله یا حرف مصدر (جدید یکی دیمکدر (کشته
اولمش (می ادات تأکید (خواهم فعل مضارع متکلم وحده استرم
دیمکدر (که حرف بیان (بدانم بله تأکید ایله فعل مضارع متکلم
وحده بیلهیم دیمکدر (سبب این جمعیت لامیه بو جمعیتك سببی دیمکدر
(چیست ندر دیمکدر (باعث این امنیت ده بو بله یوامنیته بادی
دیمکدر (کیست کیمدر دیمکدر (محصول ترکیب) بردلکو بر یول باشنده
دورمش ایدی ومراقبت کوزینی صوله وصاغه قومش ایدی یعنی
اطرافه دقت ایله نظر ایدر ایدی انسزین اوزاقدن برقرالتی پیدا
اولدی یقین کلدی کوردی که بر بیرتیجی قورد بر بیوك کوپك ایله
صادق یارلر وموافق دوستلر صورتنده بولداش اولوب بیله کلورلر
نه قوردك کلبدن الداثمق قورقوسی وار ونه کلبك قوردن ضرر
تشویشی وار دلکو ایلرو سکرتدی وسلام ایلدی یعنی ویردی واعزاز
واحترام وظیفه سنی برینه کتوردی ودیدی الحمد لله که اسکی کین
وعداوت تازه محبته مبدل اولمشدر واسکی دشمنلك دوستلقه عوض
اولمش اما استرم که بیلهیم بو جمعیته سبب ندر و بو امنیته باعث کیمدر
* سك کفت سبب جمعیت ما دشمنی شبانست اما دشمنی کرك وشبان
مستغنی از بیان است وسبب دشمنی من باوی آنکه دی روز این کرك که
امروز مرا دولت رفاقت وی دست داده است بزرمه ما حمله کرد ویك
بره بر بود من چنانچه عادت من بود در قفای وی بدویدم تا آن
بره از وی بستانم اما بوی نرسیدم چون باز آمدم شبان چوب بر من
کشید وبی موجب مرا برنجانید من نیز رابطهٔ دوستی از وی بکسستم
وبا دشمن قدیم وی پیوستم * سبب جمعیت ما لامیه لردر بزم جمعیتمزك

سببی

سببی دیمکدر (دشمنی شبان مصدرک مفعولنه در (دشمنی یا حرف مصدر
(شبان چوبان دیمکدر چوبانه دشمنلکدر دیمکدر (دشمنی کرک لامیه
قوردک دشمنلکی دیمکدر (سبب دشمنی من لامیه (با حرف مصاحبت
(وی شبانه راجعدر (دی روز دونکی کون دیمکدر (که حرف رابط
صفت (امروز بو کون دیمکدر (مرا را ادات صله (دولت رفاقت
وی بیانیه ومصدرک مفعولنه رفاقت مصدردر ایاقداشلق معناسنه
وی کرکه راجعدر (دست داده است میسر اولمشدر (رمه سوری
دیمکدر (ماه اضافت لامیه (بره قوزی دیمکدر (بر بود باء تأکید ایله
فعل ماضی مفرد غائب قاپدی دیمکدر (عادت من لامیه (بود ادات
ماضی (قفای وی لامیه (بدویدم باء کید ایله فعل ماضی متکلم وحده
سکرتدم دیمکدر (تا ادات تعلیل (بره را راادات مفعول (بستانم باء
تأکید ایله فعل مضارع متکلم وحده آلم یعنی قورتارم دیمکدر (بوی
با حرف صله (نرسیدم فعل نفی ماضی متکلم وحده ایرشمدم دیمکدر
(چون ادات تعلیل (باز آمدم رجوع ایلدم دیمکدر (چوب دکنک
معناسنه در (کشید فعل ماضی مفرد غائب چکدی دیمکدر (بی موجب
سبب سز دیمکدر (مرا را ادات مفعول (رنجانید فعل ماضی متعدی مفرد
غائب اینجتدی دیمکدر (من نیز بن دخی دیمکدر (رابطه دوستی بیانیه
با حرف مصدر (بکسستم باء کید ایله فعل ماضی متکلم وحده اوزدم
دیمکدر (با دشمن قدیم وی بیانیه ولامیه وی شبانه راجعدر (با حرف
مصاحبت انک اسکی دشمنی ایله دیمکدر (پیوستم فعل ماضی متکلم
وحده اولشدم دیمکدر (محصول ترکیب) دلکو دوستلغک سببن سؤال
اید نجه کلب دیدی بزم جمعیتمزک سببی چوبانه دشمنلکدر اما
قورد ایله چوبانک دشمنلکی بیاندن مستغنی در و بنم دشمنلکمه سبب
چوبان ایله اولدر که دونکی برقورت که بو کون بکا انک یولداشلغی
دولتی میسر اولمشدر بزم سورو مزه حمله ایلدی و بر قوزو قاپدی
بن انجاین که بنم عادتمدر انک قفاسندن سکرتدم تا که اول قوزوبی
اندن آلام اما قورده یتشمدم چونکه رجوع ایلدم چوبان بکا دکنک
چکدی وسبب سز بنی اینجتدی بن دخی دوستلق رابطه سنی اندن
اوزدم وانک اسکی دشمننه متصل اولدم (قطعه) بدشمن دوست

شوزان سان كه هركز * بتيغ دشمنى نخراشدت پوست * بدشمن با حرف مصاحبت (شو امر حاضر مفرد اول ديمكدر (زان سان انك كبى انجلين ديمكدر (كه حرف رابط (هركز اصلا ديمكدر (بتيغ دشمنى با حرف مصاحبت اضافت بيانيه يا حرف مصدر دشمنلك قليجى ايله ديمكدر (نخراشدت فعل نفى مستقبل مفرد غائب طرمله مه ديمكدر يعنى پاره لمه ديمكدر (تا ضمير خطاب مفعول (پوست درى ديمكدر (محصول بيت) دشمن ايله دوست اول انجلين كه اصلا دشمنلك قليجى ايله سنك دريكى يعنى وجوديكى پاره لميه حاصلى بركونا مدارا ايله كه اصلا سكا دشمنلك اتمكه قدرتى اوليه * مكن با دوست چندان دشمنى ساز * كه بر رغم تو با دشمن شود دوست * مكن نهى حاضر مفرد غائب ايله ديمكدر (با دوست با حرف مصاحبت (دشمنى ساز ياء مصدرى ايله دشمنلك دوزيجى ديمكدر يعنى دشمنلك ايليجى (كه حرف تعليل (بر رغم تو سكا رغم اوزره يعنى سكا عنادا ديمكدر (با دشمن با حرف مصاحبت دشمن ايله ديمكدر (محصول بيت) دوست ايله اولقدر دشمنلك ايله كه سكا رغما دشمنك ايله دوست اولور (حكايت) روباه را كفتند هيچ توانى كه صد دينار بستانى و پيغامى بسكان ده رسانى كفت والله مزدى فراوانست اما درين معامله خطر جانست * روباه را را ادات صله (كفتند فعل ماضى جمع غائب ديديلر ديمكدر (توانى فعل مضارع مفرد مخاطب استفهامى متضمن قادرميسين ديمكدر (كه حرف بيان (بستانى باء تأكيد ايله فعل مضارع مفرد مخاطب آله سين ديمكدر (پيغامى يا حرف وحدت برخبر ديمكدر (بسكان ده لاميه با حرف صله (سك معلوم الف نون ادات جمع (ده كوى ديمكدر (رسانى فعل مضارع متعدى مفرد مخاطب ايرشديره سين ديمكدر (مزدى ياء مصدريه ايله اجرت معناسنه (فراوان بول وچوق معناسنه در (معامله آلش ويرش ديمكدر (خطر جان بيانيه جان قورقوسى ديمكدر (محصول تركيب) دلكويه ديديلر هيچ قادرميسين يعنى ايده بيلورميسين كه يوز التونى اله سين وكويك كلبلرينه برخبر ايرشديره سين يعنى سكا يوز التون اجرت ويرملم وارسكان دهه برخبر كتور ديجه ديدى والله چوق اجرتدر لكن بو آلش ويرشده جان

قورقوسى

قورقوسی واردر (قطعه) ازسفله بیل مکرمت امید داشتن * کشتی بموج لجهٔ حرمان فکند نست * سفله دنی دیمکدر (نیل نونک فتحیله نائل اولمق معناسنه دره (مکرمته اضافت مفعولنه‌در (امید داشتن امید ایلمک دیمکدر (کشتی کمی دیمکدر (فکندنک مفعولی (بموج لجهٔ حرمان لامیه و بیانیه (با حرف صله موج طالغه دیمکدر (لجه دریك صودیمکدر (حرمان مصدردر محروملق معناسنه (فکندن مصدر آتمق و براقمق معنالرینه (محصول بیت) الحق ودنیدن مکرمته نائل اولمق امیدن ایلمك محروملق دریاسی موجنه کمی صالمقدر حاصلی خسیس ودنیدن مأمول انعام محرو لمقدن غیری منتج دکلدر * پیش عدو زبون شدن از مبیل مال وجاه * خود را بورطهٔ خطر جان فکند نست * پیش عدو بیانیه دشمن قتنده دیمکدر (خود را را ادات مفعول (بورطهٔ با حرف صله (ورطه محل هلاك دیمکدر (ورطهٔ خطر جان بیانیه لر خطر خوف معناسنه (محصول بیت) دشمن قتنده مال منصبه میلدن ناشی زبون اولمق کندینی جان قورقوسی محلنه آتمقدر یعنی حرص مال سببیله دشمنه زبون اولمق مهلکهٔ عظیمه‌در (عروض) بو قطعه بحر مضارع اخرب مکفوف مقصوردرکه مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات اولور (حکایت) شتری در صحرا چرامیکرد وازخار وخاشاك آن صحرا غدامی خورد بخار بنی می رسید چون زلف خوبان درهم وچون روی محبوبان تازه وخرم کردن را دراز کرد تاانرا بهرهٔ کیرد دید که درمیان آن افعیی حلقه کرده وسر را بادم فراهم آورده باز پس کشت وازآرزوی وی بکذشت خاربن پنداشت احتراز وی ازرخم سنان اوست واجتناب وی ازتیزی دندان او شتر انرا دریافت کفت که بیم من ازین مهمان پوشیده است نه ازمیزبان اشکار وترس ازرهر دندان مارست نه ازرخم پیکان خارا کرنه هول مهمان خوردمی میزبانرایك لقمه کردمی * شتری یا حرف وحدت (چرا اسم مصدر اوتلمه معناسنه (می ادات حکایه (چرامیکرد اوتلرایدی دیمکدر (خار دیکن (خاشاك ان لامیه خاشاك خاره عطف تفسیریدر (غدا غین معجمه‌نك کسریله معروف (می ادات حکایه (خورد فعل ماضی مفرد غائب یرایدی دیمکدر (بخار بنی با حرف صله خار بن دیکن اوجاغی

دیمکدر یا حرف وحدت (می ادات تأکید (رسید ایرشدی دیمکدر
(چون ادات تشبیه (زلف خوبان لامیه (درهم صیق دیمکدر (چون
بنه ادات تشبیه (روی محبوبان لامیه (تازه معروف (خرم بونده
عطف تفسیریدر (کردن کاف عجمك فتحیله بویون دیمکدر (را ادات
مفعول (درازکرد اوزاتدی دیمکدر (تا ادات تعلیل (آنرا را ادات مفعول
آن خار بنه اشارتدر (بهرهٔ یا حرف وحدت همزه حرف توسل (بهرهٔ کیرد
منفعتلنه دیمکدر (که حرف بیان (میان آن لامیه آن خار بنه اشارتدر
(افعی یاء ثانی وحدت افعی ییلان دیمکدر (حلقه کرده چور کلمش
دیمکدر (وسر را را ادات مفعول (بادم باحرف مصاحبت دم دالك
ضمیله قویرق دیمکدر (فراهم آورده بربره کتورمش (باز پس کشت
اردینه دوندی دیمکدر (ارزوی وی لامیه (بکذشت باء تأکیدایله فعل
ماضی مفرد غائب ترك ایلدی دیمکدر (پنداشت فعل ماضی مفرد غائب
ظن ایلدی دیمکدر (احتراز وی لامیه وی شتره راجعدر انك قاچمسی
دیمکدر (زخم سنان او بیانیه ولامیه سنان مرزاق دیمکدر بونده دیکندن
عبارتدر (او خار بنه راجعدر (اجتناب وی لفظا ومعنا احتراز وی
کیبدر (تیزی یا حرف مصدر کسکینلك دیمکدر (تیزی دندان او
لامیه لردر انك دیشنك کسکینلکندن دیمکدر او بنه خار بنه راجعدر
آنرا) را ادات مفعول آن بو کلامه اشارتدر (در یافت ا کلادی دیمکدر
(که حرف بیان (بیم من لامیه بنم خوفم دیمکدر (مهمان پوشیده
موصوفك صفتی پوشیده اسم مفعولدر مستور معناسنه (میزبانی آشکارده
بویله (میزبان قونق صاحبی دیمکدر (ترس من لامیه بنم قورقم دیمکدر
زهر دندان مار) لامیه لردر (زخم پیکان خارده بویله (پیکان دمرن
دیمکدر (اکر ادات شرط (نه حرف نفی (خوردمی یه مصروف (هول
میهمان) لامیه مسافرك قورقوسی دیمکدر (خوردم فعل ماضی متکلم
وحده یا حرف حکایه ییه ایدم دیمکدر (میزبانرا را ادات مفعول میزبانی
دیمکدر که مراد خار بندر (کردمی خوردمی کیبدر ایلر ایدم دیمك اولور
(بعض نسخه ده خوردمی یرینه بودمی واقعدر (محصول ترکیب)
بر دوه صحراده اوتلر ایدی واول صحرانك خار وخاشاکندن غدا ایر ایدی
بر خار بنه ایرشدی زلف جانانکبی صیق ومحبوبلر یوزی کبی تازه وخرم

بو منی اورتدی تا که انی فائده لنه یعنی بیه کوردیکه انك اراسنده بر ییلان
چور کلمش و باشنی قو یروغیله بر یره کتورمش آردینه دوندی وخار بنك
آرزو سندن فراغت کلدی خار بن ظن ایلدیکه انك احترازی یعنی
حذر ایتمه سی انك یعنی خار بنك مزراغی یعنی دیکنی زخمندندر وانك
اجتنابی انك دیشبنك کسکینلکندندر دوه بو فکری ا کلدی دیدیکه بنم
خوفم بو مستور اولان مسافردندر آشکار اولان او صاحبندن دکل
و بنم قورقم ییلانك دیشنك زهرندندر دیکنك دمرنی زخمندن دکل
اکر مسافرك قورقوسی ییه ایدم یعنی چکمیه ایدم مسافر صاحبنی
بر لقمه ایلر ایدم (قطعه) * کر از لئیم بترسد کریم نیست عجب *
ز خبث نفس نه از پشم واستخوان ترسد * (کر ادات شرط (لئیم الحق
کیمسه یه دیرلر (بترسد باء تأکیدایله فعل مضارع مفرد غائب قورقر
لیسه دیمکدر (کریم لئیمك ضدی (خبث نفس مصدرك فاعلنه در
نفسك خباثتندن دیمکدر (پشم واستخوان وجوددن عبارتدر
(محصول بیت) کریم اولان کیمسه لئیمدن قورقر لیسه عجب دکلدر
نفسك خباثتندن قورقر وجوددن قورقمز یعنی کندندن قورقمز
طبیعتندن خوف وخشیت ایدر قورقر * کسی که پا ننهد در میان
خاکستر * مقرراست که از آتش نهان نترسد * (کسی یا حرف وحدت
(که حرف رابط صفت (پا اياق دیمکدر (ننهد فعل نفی مستقبل
قومز دیمکدر (در حرف صله (میان خاکستر یا نیه میان بونده ایچ
معناسنه در خاکستر کول دیمکدر (مقرر تفعیل بابندن اسم مفعولدر
بونده معلومدر دیمکدر (که حرف بیان (آتش نهان یا نیه
(محصول بیت) بر کیمسه که کول ایچنه اياق قومیه یعنی باصمیه
معلومدر که کیزلی آتشدن قورقر یعنی کوله باصمدیغی درونده مستور
اولان آتشدن خوف ایدر حاصلی کولدن خوف ایتموب بلکه انده
اولان آتشدن خوف ایتدیکی کبی لئیمك ذاتندن خوف اولنمز جبلتنده
مرکوز اولان خباثتندن خوف اولنور (عروض) بو قطعه بحر مجتث
مخبوندر که مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن اولور (حکایت) سکی زهر
طعمه بی بهره پدر ودر وازه شهر ایستاده بود دید که قرصی نان کردان
کردان از شهر بیرون آمد و روی بصحرا نهاد سك در دنبال وی

روان شدو آواز داد که ای قوت تن وقوت روان وآرزوی دل وآرام
جان عزیمت کجا کردهٔ وروی بکجا آوردهٔ کفت درین بیابان باجمعی از
سرهنکان ازکرکان وپلنکان آشنایی دارم احرام زیارت ایشان بسته ام
سك کفت مرا مترسان که اکر بکام نهنك ودهن شیر روی من درقفای توام*
(سکی با حرف وحدت (طعمه یه جك معناسنه در (بی بهره نصیبسز
دیمکدر (بر ادات ظرف (در قپودیمکدر (دروازه شهرقپوسی دیمکدر
ایستاده) ماضیدن قسمدر طورمش معناسنه (بود ادات ماضی (دید
فعل ماضی مفرد غائب کوردی دیمکدر (که حرف بیان (قرصی
با حرف وحدت (قرص چورك دیمکدر (کردان کردانه
دونه دونه دیمکدر (بیرون آمد چقدی دیمکدر (بصحرا با حرف
صله (نهاد فعل ماضی مفرد غائب قودی دیمکدر (در حرف
ظرف (دنبال وی لامیه دنبال بونده آرد معناسنه در (وی قرصه
راجعدر (دوان صفت مشبهه یله کن دیمکدر (دوان شد سکرتدی
دیمك اولور (آوازداد چاغردی دیمکدر (که حرف بیان (قوت تن
لامیه (قوت روان ده بویله اولکی واوك تشدیدیله ثانی تخفیفیله ازق
دیمکدر. (روان جان معناسنه (ارزوی دل لامیه (آرام جان کذلك
(کجا کردهٔ با حرف خطاب همزه حرف توسل (ایلمش سین دیمکدر
(بکجا با حرف صله ، آوردهٔ یا حرف خطاب کتورمش سین دیمکدر
(بیابان معروف (با جمعی با حرف مصاحبت یا حرف وحدت
(سرهنکان الف نون ادات جمع (سرهنك چری باشی دیمکدر
(ازکرکان انی بیاندرکه ازمن بیانیه معناسنه (آشنایی با حرف مصدر
آشنالق دیمکدر (دارم فعل مضارع متکلم وحده اثباتدن عبارتدر
بنم واردر دیمکدر (احرام بونده (بسته یه مقارنتله نیت قطعیدن
عبارتدر (مرا را ادات مفعول (مترسان فعل نهی متعدی مفرد
قورقتمه دیمکدر (که ادات تعلیل (بکام نهنك با حرف صله کام دماغ
معناسنه (نهنك تمساح دیمکدر کام نهنك لامیه (دهن شیرده بویله (روی
فعل مضارع مفرد مخاطب کیدرسین دیمکدر (قفای تو لامیه
(محصول ترکیب) برکلب هر یمه جکدن نصیبسز یعنی آج شهرك
درو دروازه سنده طورمش ایدی کوردیکه برچورك اتمك دونه دونه

یعنی

يعني يوارلنه يوازلنه شهردن چيقدي وصحرايه يوزطوتدي يعني توجه ايلدي سك انك اردی صيره سكرتدي وچاغردیکه ای تنك قوتي وجانك آزيجي وكوكلك ارزوسي و روحك آرام و راحتي نره يه عزيمت ايلمش سين ونه سمتـه توجه ايلمش سين ديدی بو بيابانده كركاندن وپلنكاندن اولان سرهنكلردن رجوع ايله آشـنالغم واردر انلري زيارته نيت ايلمشم سك ديدی بي قورقمه زيرا اكرتمساحك دماغنـه وارسه ارزلك اغزنه كيدر ايسك بن سنك قفاکده يم يعني آرده كيدن ايرلمم (مصراع) براقم قيد زلفك لايق زنجير اولورسمده (قطعه) كركرد جهان همه بكردی * ساكن نشوم زجست وجوي * كر ادات شرط (كرد جهان لاميه جهانك اطرافني (همه دوكلي ديمكدر (بكردی باء تأكيد ايله فعـل مضارع مفرد مخاطب دولانه سين ديمكدر (ساكن نشوم دوره يم ديمكدر (جست وجو ارامق معناسـنه مركبدر (محصول بيت) اكرجهانك چوره سني مجموعي دولاشي ايسك سني ارامه دن دوره يم حاصلي مدت عمرمده بن سنك آردنودن كيدنن خالي اولمدم هرنه ييره كيده رسك بن سنده كيده رم (عروضي بوقطعه بحر هزج مسدس اخرب مقبوض ومحذوفدر که مفعول مفاعلن فعولن لولور (قطعه) آنانكه جز بنان نبود زنده جانشان * دارند رو بخدمت دونان براي نان * آنانكه انلركه ديمكدر (بنان باحرف مصاحبت (نبود فعل نفي مستقبل اولميه ديمكدر (زنده زانك كسريله ديري ديمكدر رحي معناسـنه (جانشان انلرك جاني ديمكدر (دارند فعل مضارع جمع غائب (رو يوز ديمكدر (بخدمت دونان لاميه باحرف صله الف نون ادات جمع دنيلرك خدمتـه ديمكدر (براي ادات تعليل (محصول بيت) انلركه اتككك غيري ايله انلرك جاني ديري اولمز يعني حياتي اكل وشرب بدن بيلنلر دنيلرك خدمتنه يوز طوترلر اتمك ايچون * كرفي المثل زدست كسان صد قفا خورند * همچون سك كرسنه دوند از قفاي نان * كرادات شرط (في المثل مثلا ديمكدر (دست كسان لاميه خلقك الندن ديمكدر (قفا بوندنه سله معناسنه در (خورند فعل مضارع جمع غائب يرلرسه ديمكدر (هم ادات تأكيد (چون ادات تشبيه (سك كرسنه ييابانه آج كلب كبي ديمكدر (دوند

فعل مضارع جمع غائب سكردرلر ديمكدر (فغاني تات) بيانيه اتمك آرادى صبره ديمكدر (محصول بيت) اكرمثلا خلقك الندن يوز سله دبيرلر ايسه اج كلب كبي اتمك اردى صبره سكردرلر (عروض) بوقطعه بحر مضارع اخرب مكفوف مقصوردر كه مفعول فاعلات مفاعيل فاعلات اولور * پنج پايك را گفتند چرا بشكل كج پيكران افتادى وپاى درميان كج روى ينهادى كفت ازمار تجربه داشتم كه با آن راستى وراست روى هميشه ازسنك جفا سر كوفته است يا از زخم ستم دم بريده * پنج پايك يينكج ديمكدر (را) ادات صله (چرا) نيچون ديمكدر (بشكل كج پيكران) بيانيه با حرف ظرف شكل هيأت معناسنه در كج پيكر تركيب توصيفدر پيكر صورت معناسنه اكرى صورتلى ديمكدر الف نون ادات جمع اكرى صورتليلر شكلنده ديمكدر (افتادى) فعل ماضى مفرد مخاطب واقع اولدك ديمكدر (پاى) مبتدا (ينهادى) خبرى (در) حرف صله (ميان كج روى) بيانيه ميان اورته معناسنه بعض نسخه‌ده ميدان واقع اولمشدر (كجرو) وصف تركيبيدر اكرى كيديجى ديمكدر يا مصدر حركتده مصطلحدر يا حرف مصدر (ينهادى) باء تأكيد ايله فعل ماضى مفرد مخاطب (مار) ييلاندن ديمكدر (تجربه داشتم) صنادم ديمكدر (كه) حرف بيان (با آن) با حرف الصاق سببيتى متضمن (راستى) يا مصدريه ايله طوغرولق ديمكدر (راست رو) وصف تركيبيدر طوغرى كيديجى ديمكدر ياخود حركت مقبولده مصطلحدر يا حرف مصدر (هميشه) دائما ديمكدر (سنك جفا) بيانيه (سر كوفته) باشى قاقلمش يعنى ازيلمش (زخم ستم) بيانيه ظلم زخمندن ديمكدر (دم بريده) قويروغى كسلمش ديمكدر (محصول تركيب) يينكجه ديديلر نيچون اكرى صورتليلر شكلنده واقع اولدك بوكجرولك اورته سنه ياميدانته اياق قودك يعنى عدم استقامته ميل ايلدك ديدى ييلاندن تجربه ايلدم كه اول طوغريلق وراسترولك يعنى استقامتى سببيله دائما جفا طاشندن باشى ازيلمشدر ياستم پاره سندن قويروغى كسلمش وقوپمشدر (قطعه) هر چارى بصورت خود نكردد آشكار * اورا چوجان كشند در آغوش خوش تنك * بصورت خود بيانيه با حرف ظرف كندى صورتنده ديمكدر (كردد) فعل مضارع مفرد غائب اوله ديمكدر (آشكار) فاعلى (اورا) را ادات

مفعول اوپری یه راجعدر (چو ادات تشبیه (کشند فتح کاف ایله فعل
مضارع جمع غائب چکرلر دیمکدر (دراغوش خویش لامیه کندی
قوجاغنه دیمکدر (تنك بوننده صیمصیق دیمکدر (محصول بیت)
هرنه یرده که پری کندی صورتنده آشکار وظاهر اوله انی جان کبی
صیمصیق کندی قوجاغنه چکرلر حاصلی صورت زیباده کورندوکی
ایچون هرکس میل واشتیاق ایلر *هرچا بشکل راست پراید بسان مار*
سنکین دلان زدورزدندش بچوب وسنك * بشکل راست بیانیه با
حرف مصاحبت طوغری شکل ایله دیمکدر (آید ظاهر اوله (بسان مار
یلان کبی دیمکدر (سنکین دل وصف ترکیبدر طاش کوکللی دیمکدر
مر جلسر معناسنه الف نون ادات جمع (زند فعل ماضی جمع غائب
شین ماره راجعدر (محصول بیت) هرنه یرده پری شکل مستقیمده
یلان کبی ظاهر اوله طاش کوکللیلر انی اورقدن دکنك وطاش ایله
اوررلر (عروض) بحر مضارع معلوم (حکایت) غوکی ازجفت خویشی
جدا مانده ومحنت بی جفتیش بر کار در یانشانده هرسو نظری می
انداخت وخاطر غمدیده خود را ازغم بی جفتی می پرداخت ناکهان*
غوکی یا حرف وحدت غوك قوربغه دیمکدر (محصول ترکیب)
برقوربغه کندی جفتندن جدا دوشمش ایدی وجفت سزلك محنتی
دریا کنارینه اوتورمش ایدی هرطرفه نظر ایلر ایدی وکندونك
غم کورمش خاطرینی جفت سزلك غمندن اکاردی آنسزین (مثنوی)
ماهیی دید درمیانهٔ آب *همچون آب روان روان بشتاب* ماهیی
یاء ثانی حرف وحدت ماهی یاء اصلیه ایله بالق دیمکدر (دید فعل
ماضی مفرد غائب کوردی دیمکدر (میان ومیانه اورته دیمکدر (آبه
اضافت لامیه (هم ادات تأکید (چو ادات تشبیه (آب روان اقار صو
دیمکدر (روان صفت مشبهه کیدیجی دیمکدر (بشتاب با حرف
مصاحبت شتاب عجله دیمکدر (محصول بیت) ترکیبه مربوطدر
قوربغه انسزین صویك اورته سنده بر بالق کوردی اقار صو کبی
عجله ایله کیدیجی * همچو مقراض از سبیکهٔ سیم *اطلس سطح آب
از وبدونیم* همچو ادات تشبیه (مقراض تحریف ایدوب مقص
دیرلر (سبیکهٔ سیم لامیه کومش سبیکه سی یعنی دوکه کومشدن

دیمکدر (اطلس سطح آب بیانیه ولامیه (اطلس معروف سطح بونده تاوان دیمکدر اوست مغتناسنه در صویك اطلس کبی اولان سطحی دیمکدر (ازمن مغتناسنه (اوماهی یه را جمعدر (بد و نیم ایکی پارچه دیمکدر (محصول بیت) اول ماهی دوکه کومشدن مقراض کبی ایدی اطلسه مماثل اولان سطح آب لندن ایکی پارچه اولوردی یعنی صوبی پاره پاره کزردی * یاچو این هلالی از کم وکاست * متمایل بجنبش ازچپ وراست * یاحرف تردید (چو ادات تشبیه (این امین دیمکدر (هلالی یا حرف تنکیر هلال آیك ایکی نی اوبجی زمانی کبی اولان زمانه دیرلر (کم وکاست عطف تفسیر یدر ز اکسیلك معناسنه (متمایل نازایله صالنغنه دیرلر (بجنبش باحرف مصاحبت (ازلدات صله (محصول بیت) اول ماهی اطلس سطح آبی ایکی پاره ایدن کومش مقراض ایدی یاخود اکسلمکدن ونقصاندن امین اولان هلال کبی صوله صاغه جنبش ایله متمایل ایدی * چون غوك ویرا بدید خاطرش بصحبت وی کشید قصهٔ بی جفتی خود را درمیان آورد وازوی طلب مصاحبت کرد ماهی کفت مصاحبت را مناسبت در بایست است ومصاحبت نامناسب صحبت را ناشایست مرا باتوچه مناسبت مرا بجادر قعردریا وترا منزل بکنار ساحل مرا دهان خاموش وترا زبان پرازخروش ترا قبح لقلسیر بلاهر که شکل ترا بیند نخواهد که بلتو نشیند ومرا حسن منظر سرمایهٔ خوف وخطر هرجا که جمال من دیده برافروز دوچشم طمع در وصال من دوزد مرغان آسمان درهوای منند ووحوش صحرا سودای من صیادان کاه چون دام در جست وجوی من باهزار دیده وکاه چون شست ازبارا آرزوی من پشت خمیده این بکفت وراه قعر دریا برداشت وغوك را برساحل تنها بکذاشت * چون ادات تعلیل (وی ماهی یه راجعدر (را ادات مفعول (بدید باء تأکیدایله فعل ماضی مفرد غائب کوردی دیمکدر (خاطرش شین ضمیر غوکه راجعدر (بصحبت وی لامیه باحرف صله (کشید فعل ماضی مفرد غائب چکندی دیمکدر (قصهٔ بی جفتی خود بیانیه ولامیه یاحرف مصدر (را ادات مفعول کندونك جفتسزلك حکایتنی (درمیان آورد اورته یه کتوردی

يعنی حكايه ايلدی ديمكدر (ازوی وی ضمير ماهی يه راجعدر (طلب مصاحبت مصدرك مفعولنه در (مصاحبت رارادات صله (در حرف تأكيد (بايست كرك معناسنه (سين وتا ادات خبر (تا حرف توصيف نفی (صحبت رلرادات صله (نا حرف نفی (شايست لايق معناسنه (سين وتا فعلر لايق بكلمدر ديمكدر (مز اول ادات تخصيص بنم ديمكدر (باتو با حرفيه مصاحبت (چه ادات استفهام انكاری (مرار ادات صله جائز ديمكدر (قعردزيا لاميه دكزك ديبی ديمكدر (رار ادات صله (كنار (ساحل لاميه ساحل دكز كناری ديمكدر صيغ معناسنه (مرا زا ادات تخصيص (خاموش ساكت معناسنه (رار ادات تخصيص (پرخروش يوننده فرياد وقفاندن عبارتدر (ترا زا ادات صله (قبح لقا چركين چهره معناسنه (سر بلا بيانيه بلاقلقانی ديمكدر (مشكل ترا لاميه را ادات مفعول (بيند فعل مضارع مفرد غائب كوره ديمكدر (نخواهد فعل مضارع منفی مفرد غائب استمز ديمكدر (كه حرف بيان (باتو با حرفيه مصاحبت (نشيند فعل مضارع مفرد غائب اوتوره ديمكدر (مرار ادات صله (حسن منظر مصدرك مفعولنه منظر چهره معناسنه (سرمايۀ خوف وخطر عطف تفسيری ومعلوم (هركه هر كس كه نقد يرنده (بجمال من لاميه (با حرف مصاحبت (ديده كوز ديمكدر (برايطات تأكيد (افروزد فعل مضارع مفرد غائب شعله لنديره ديمكدر (چشم طمع بيانيه (وصال من لاميه (دوزد فعل مضارع مفرد غائب ديكر ديمكدر (دوزيدندن يادوختن دن خازايه قلب اولنمشدر افروزد ده بويله در (مرغان اسمان لاميه (هوای من ده بويله هوا محبت معناسنه در (نون ودال ادات جمع خبر (وحوش صحرا لاميه صحرانك وحشيلری ديمكدر (سودای من لاميه بنم عشقمده ديمكدر (نون ودال رعايت سجع ايله حذف اولنمشدر (كاه بعضی وقت ديمكدر (چون ادات تشبيه (دام توزاق (جست وجوی من لاميه بنی طلبده ديمكدر با حرف مصاحبت (هزار بيك ديمكدر (چون بنه ادات تشبيه (شست شينك فحبله بالق آغی ديمكدر (بلرا ارزوی من لاميه لردر بنم آرزومك يوكندن (پشت ارقه ديمكدر (نخميده ماضيدن قسمدر بوكلمش معناسنه (اين بوكلامه اشارتدر (راه قعردر بلالاميه لردر

(برداشت فعل ماضی مفرد غائب بونده طوتدی دیمکدر (نخوت را) را
ادات مفعولدر (بگذاشت ترك ایلدی دیمکدر (محصول ترکیب) چونکه
قور بغه بالغی کوردی خاطری انك صحبتنه چکندی یعنی میل ایلدی
وکندینك ایش سرّلری حکایه سنی اورته یه کتوردی و بالقدن مصاحبت
طلب ایلدی بالق دیدی مصاحبته مناسبت کرکدر و مناسب اولمیان
صحبته لایق دکلدر بنم سنك ایله نه مناسبتم واردر یعنی بو قدر بکا مکان
قعر دریادر و سکا منزل صبح کاردر بنم اغزم خاموش و سنك دلك پر خروش
سکا چرکین چهره بلا قلقانیدر هر کیمسه که سنك شکلکی کوره صنکله
استمز که اوتوره یعنی آتورمغی استمز و بکا کوزل چهره خوف و خطر
سرمایه سیدر یعنی کوزللکله بلایه اغرامشمدر هر کیمسه که بنم جمالمه کوزی
شعله لنه یعنی بوزیمه بقه طمع کوزینی بنم وصالمه دیکر حاصلی وصالمه
طمع ایلر آسمانك قوشلری بنم آرزومده دیرلر و صحرانك وحشی لری بنم
عشقمده دیرلر صیادلر بعضی کره بنی طلبده آغ کبی بیك کوز ایلهاولور
یعنی کمال دقت ایلرلر و کاه اولته کبی بنم آرزوم یوکندن ارقه لری بو کیلور
اضطراب چکرلر دامه هزار دیده اولنه یه پشت خمیده مراعاتلری
غایت لطیفدر تدبیر بونی دیدی و ذر بانك دیبی بولینی طوتدی و غوکی کارده
بالکز براقدی (قطعه) با کسی منشین که نبود با تو در گوهر یکی * رشتهٔ
پیوند صحبت اتحاد گوهرست * با حرف مصاحبت (کسی یا حرف وحدت
(منشین نهی حاضر مفرددر اوتورمه دیمکدر (که حرف رابط (نبود فعل
نفی مضارع مفرد غائب اولمیه دیمکدر (با تو با حرف مصاحبت (گوهر
اصل دیمکدر (یکی بر دیمکدر (رشتهٔ پیوند صحبت لامیه و بیانیه (رشته
ایلك پیوند مطلقا ایاق باغنه دیرلر (اتحاد گوهر مصدرك فاعلنه در
اتحاد بر اولمق (محصول بیت) بر کیمسه ایله اوتورمه که سنك ایله اصلده
بر اولمیه یعنی هم جنس اولمیه صحبت باغنك ایلکی اصلك بر اولمسیدر
یعنی هم جنس اولمقلغیدر * جنس را با جنس و با نا جنس اگر گیری
قیاس * این بسان آب و روغن وان چو شیر و شکراست * جنس را
را ادات مفعول (با جنس با حرف مصاحبت (با نا جنس با حرف صله
نا حرف توصیف نفی (گیری فعل مضارع مفرد مخاطب طوترسین
دیمکدر این ناجنسه اشارتدر (بسان ادات تشبیه (آب صو (روغن

یاغ دیمکدر (آن جنسنه طوارندر (شیر سوت دیمکدر (محصول بیت)
جنس جنس ایله اولمقلغی ناجنس ایله اولمقلغه اکر قیاس وتمثیل
طوترمیزسه یعنی جنسلک ناجنسلک ایله اولمسنی صو ایله یاغه کتیررسه یعنی
اصطلاح للمتزاج ایلمز واولمز یعنی مجانست جنس ایله اولمسنی سوت ایله شکر
کتیرسه یعنی کالیله بمثل جنس از بعروض) مظلوم (حکایت) کبوتررا
کفتند چونست که تو دو بچه بیش نیاوری وچو مرغ خانکی بر بیشتر
زاین قدرت نداری کفت بچه کبوتر را از حوصله پدر ومادر بخورد
وچوقوم مرغ خانکی تو هر مزبله بر راه کذر دیک حوصله غذای دو بچه
بیش نتوان داد والغیم مزبله در روزی تر هزار چوزه توان کشاد *
کبوتر کوکرجین دیمکدر را ادات صله (کفتند فعل ماضی جمع غائب
دیدیلر دیمکدر (چون یوم ضمیله نیجون دیمکدر (که حرف بیان (بچه
باو جیم عجمیله یاوری دیمکدر (بیش باء عربیله زیاده دیمکدر (نیاوری
فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب کتورمزسین دیمکدر (چو ادات تشبیه
(مرغ خانکی طاوق دیمکدر (بر ادات صله (بیشتر باء عربیله زیاده رك
دیمکدر (این لفظی به اشارتدر (نداری نفی خطابدن عبارتدر واستفهامی
متضمن (قدرت نداری قدرتك یوقمیدر دیمك اولور (بچه کبوتر لامیه
(حوصله پدر ده لامیه (حوصله قورسق دیمکدر (بخورد باء تأکید
ایله فعل مضارع مفرد غائب ییر دیمکدر (چوزه پلیج دیمکدر مابعدینه
اضافتی لامیه (مزبله معروف (بر حرف ظرف (کذر د اوغرایه دیمکدر
(غذای دو بچه لامیه (بیش باء عربیله زیاده دیمکدر (نتوان داد
ویره بیلمز دیمکدر (نیم یارم دیمکدر روزی یا حرف وحدت (توان کشاد
آچلیلمز در یعنی اشنیر لر دیمکدر (محصول ترکیب) کوکرجینه دیدیلر که
نیجوندر که سن ایکی یاوریدن زیاده کتورمزسین طاوق کبی اندن زیاده
قدرتك یوقمیدر دیدی کوکرجین یاوریسی غدایی اناسنك و باباسنك
قورصغندن ییر وطاوغك پلیجی هر مزبله دن ییر که یولده اوغرایه یعنی
راست کلدیکی مزبله دن کچوبر قورصغی ایکی یاوریه ویرر زیاده یه ویرمز
یارم مزبله دن بر کونده بیك پلیجه اشتمك ممکندر (قطعه) خواهی که
بتوی حلال ربوزی * هنجانه مکن عیال بسیار * محصول بیت)
استرایسك که حلال رزقلی اوله سین عیال بسیاری اودش ایلمه عیال دیو

شرعا نفقه سی اوزرینه لازم اولان اشخاصه دیرلر * دانی که درین سرا چه تنك * حاصل نشود حلال بسیار * (محصول بیت) بیلورسین که بوطار سراچه ده یعنی عالم دنیاده حلال چوق حاصل اولمز حلال صرف نادر بولنور (عروض) معلوم مفعول مفاعلن فعولن (حکایت) گنجشکی خانهٔ موروثی خودرا باز پرداخت ودر فرجهٔ آشیان لك لك خانهٔ ساخت باوی گفتند تراچه مناسبت كه باجثهٔ بدین حقیری باجانوری بدان بزرگی همسایه باشی وخودرا باوی درمحل اقامت ومنزل استقامت هم پایه داری گفت من نیز این قدر دانم امابدانستهٔ خود عمل نتوانم درهمسایگی من ماریست که چون هرسال بچگان آوردم وبخون جگر بپرورم ناگاه درخانهٔ من تازد وبچگان من قوت خود سازد امثال ازوی گریخته ام ودر دامن دولت این بزرگ او بختدام امید میدارم که داد مرا ازوی بستاند وچنان كه هرسال بچگان مرا قوت خود گردانیده است امسال ویرا قوت بچگان خود گرداند * گنجشك كاف عربك ضمیله ونونك سكونی وجیمك ضمیله سرچه دیدكلری قوشدر (باز پرداخت براقدی (محصول تركیب) بر سرچه کندی ارث ایله نائل اولدیغی خانه سنی براقدی ولیلك یووه سنك دلکنده خانه یاپدی سرچه یه دیدیلرسکا نه مناسبت بوحقیرایکده جثه ایله بواولولقده جانور ایله بله قوکشو اوله سین وکندیکی انك اکانه جك محلنده وطوره جق منزلنده مرتبه دش طوته سین دیدی بن دخی بوقدر بیلورم اما کندی بیلدیکم ایله عمله قادر اوله مم بنم قوکشولغمده بریلان واردر که چونکه هرسنه یاور یلر کتوررم وخون جکرله بسلرم انسزین بنم خانه مه سکردر و بنم یاوریلریمی کند و یه آزیق ایلر بو یل اندن قاچشم وبواولونك دولتی اتکینه یاپشمشم امید ایدرمکه بنم حقمی اندن آله وانجلین كه هریل بنم یاوریلریمی کندویه آزیق ایلمشدر یعنی بنم یاوریلریمی ییدیکی کبی بو ییل انی یعنی ییلانی یاوریلرینه ازق ایلیه (قطعه) چورو باه در بیشهٔ شیر باشد * زید ایمن ازز خم چنکال گرگان * چوادات تعلیل (بیشه باء عربیله مبیشه دیمکدر (شیره اضافت لامیه ((زید زاء معجمه نك کسری و یانك فتحیله فعل مضارع مفرد غائب دیر بلور یعنی چونور

دیمکدر یعنی امین دیمکدر (محصول بیت) چونکه دلاورلر سلانك مبیشه سنده اولمقور دلرك چنكال یاره سندن امین کچنور یعنی انك سایه سنده مستریح اولور * از بیداد خرد این امان باید انکس * که کیرد وطن در جوار بزرکان *
بیداد خرد اننه لامیه بیداد ظلم معناسنه در (خرد خانك معجمه نك ضمیله اوفق دیمکدر الف نونیله دلالت جمع (باید فعل مضارع مفرد غائب بولور دیمکدر (که حرف رابط (کیرد فعل مضارع مفرد غائب (وطن مکان معناسنه در (جوار بزرکان لامیه اولولرك یاننده دیمکدر (محصول بیت) اوفقلرك ظلمندن اول کیمسه امان بولور که اولولر قتنده مکان طوته (عروض) بو قطعه بحر تقارب مثمن سالمدر که دورت کره فعولن اولور (حکایت)
سك را کفتند سبب چیست که در خانهٔ که تو باشی کدا کرد آن نتواند کشت و بر هر آستانهٔ خسبی از انجا نتواند کذشت کفت من از حرص وطمع دورم وبه بی طمعی وقناعت مشهور از خوانی بلب نانی قانعم وازبریانی ازخشك استخوانی خرسند اما کدا مسخرهٔ حرص وطمع است ومدعی جوع ومنکر شبع نان یك هفته اش بر انبان وزبانش در طلب نان یکشبه جنبانی غدای ده روزه اش در پشت وعصای دریوزه اش در مشت قناعت از حرص وطمع دورست وقانع از حریص طامع نفور * سك را را ادات صله (که حرف بیان (خانهٔ یا حرف وحدت نوعیه همزه حرف توسل (باشی فعل مضارع مفرد مخاطب اوله سین دیمکدر (کدا دیلنجی دیمکدر (کرد آن لامیه آن خانه یه اشارتدر اول خانه نك اطرافنی دیمکدر (نتواند کذشت دولنمغه قادر اولمز دیمکدر (آستانهٔ یا حرف وحدت نوعیه (همزه حرف توسل آستانه اشك دیمکدر (یته سرایدن عبارتدر (خسبی فعل مضارع مفرد مخاطب یاته سین دیمکدر (نتواند کذشت کچمه که قادر اوله مز دیمکدر (خوانی یا حرف وحدت خوان سفره دیمکدر (بلب نانی یا یته حرف وحدت لب نان اتمك دیلی دیمکدر (بریانی یا حرف وحدت (خشك قورو دیمکدر (استخوان کمك یا حرف وحدت (خرسند قانع دیمکدر (مسخرهٔ باد هوا خند متکاره ومسخره یه دیرلر (حرصه اضافت لامیه (مدعی جوع فاعلك مفعولنه در (منکر شبع ده بویله اجلق دعوی ایدیجی وطوقلغی منکر دیمکدر (نان یك هفته اش بیانیه ولامیه شین ضمیر کدایه

واجمعز انك برهفتهلك اتمك دیمکدر (انبانی طغرجق معناسنه در (طلب بنان یکشنبه مصدرك مفعولنه ویثانیه برکیجهلك اتمك طلبی دیمکدر ویکشنبه وهفتهده اولان هاء رسمیلر حصر وتخصیص ایچوندر یدی کونه حصر اولمدیغندن هفته دیرلر پنجده بویله در (جنبان صفت مشبهه در اوینادیجی دیمکدر (غدای ده روزه بیلنیه اون کونلك غدایی دیمکدر روزه هاسی ده سابق کبیدر (مشت لوقه دیمکدر (عصای در یوزه بیانیه در یوزه دیلنمه معناسنه در (مشت میك ضمیله اوج دیمکدر (نفور جهول وزنی اوزره مبالغه فاعلدر زیاده نفرت ایدیجی معناسنه (محصول ترکیب) کلبه دیدیلر سبب ندر شول برخانه ده که سن اوله سین دیلنجی انك اطرافنی دولاشمغه قادر اوله مز وهر شول بر آستانه اوزره که یاته سین اول محلدن کچمکه قادر اوله مز کلب دیدی بن حرص وطمعدن اوزاغم وطمع سزلق ایله وقناعت ایله مشهورم برسفره دن بردیلم اتمکه ویره پیاندن برقورو کمکه قانعم اما دیلنجی حرص وطمعك باد هوا خدمتکار یدر یا خود مسخره سیدر واچلق دعوا ایدیجیدر وطوقلغی انکار ایدیجیدر انك برهفته لك اتمك طغرجغنده ودیلی برکیجه لك اتمك طلبنده اوینادیجیدر یعنی برهفته لك اتمکی وار ایکن ینه برکیجه لك اتمك طلب ایلر اون کونلك غدا ارقه سنده ودیلنجیلك عصاسی آوجنده قناعت حرص وطمعدن بعیدر وقناعت ایدیجی طمع ایدیجی حریصدن نفرت ایدیجیدر (قطعه) در هر دلی که عز قناعت نهاد پای * از هر چه بود حرص وطمع رایبست دست * دلی یا حرف وحدت (که حرف رابط صفت (عز قناعت بیانیه (نهاد فعل ماضی مفرد غائب قودی دیمکدر (بود ادات ماضی (را ادات تخصیص (ببست باء تأکید ایله فعل ماضی مفرد باغلدی دیمکدر (دست مفعولی (محصول بیت) هر برد لده که قناعت عزتی پای قودی یعنی مستقر اولدی هر نسنه دنکه وار ایدی حرص وطمعك الینی باغلدی کوکلده اولان شیلردن طمعی کسدی * هر جا که عرضه کرد قناعت متاع خویش * بازار حرص ومعرکهٔ آز راشکست * عرضه ده هاء رسمی علامت نقلدر لفظ عربی یی عجم استعمال ایلدکده بعضا بویله هاء رسمی ایله استعمال ایدرلر (متاع خویش بیانیه

(بازاز حرص بیانیه (معرکهٔ آزده بویله معرکه جنك یری دیمکدر اما جنكده استعمال ایدرلر (آز حرص معناسنه دز (را ادات مفعول (شکست فعل ماضی مفرد قرلدی دیمکدر (محصول بیت) هر برده که قناعت کندی متاعنی عرض ایلیه حرص بازاری وآنك معرکه سی قریلسی (حکایت) روباه بچهٔ بامادر خود کفت مرا حیله بیاموز که چون یکشا کش سك در مانم خود را ازو برهانم کفت از حیله فراوانست امابهترین همه آنست که درخانهٔ خود بنشینی نه او ترا ببیند ونه تو اورا بینی *
بچهٔ حیلهٔ) یالری حرف وحدت همزه لر توسل (بیاموز باء تأکید ایله فعل امر مفرد مخاطب اوکرت دیمکدر (که حرف رابط (چون ادات تعلیل (یکشا کش با حرف ظرف چکش ودوکش معناسنه در (سك اضافت لامیه (در مانم عاجز قالم دیمکدر (خود را را ادات مفعول برهانم) باء تأکید ایله فعل مضارع متکلم وحده قورتارم دیمکدر (ازو) را ادات صله (محصول ترکیب) بر دلکو یاوروسی کندو انه سنه دیدی بکا بر حیله اوکرت تعلیم ایله که چونکه کلبك چکشنده عاجز قالم کندیمی اندن قورتارم دیدی اکا حیله بولدر وچوقدر اما اعلاری اولدر که کندی اوکده اوتوره سین نه اوسنی کوره ونه سن آنی کوره سین
(قطعه) * چو با تو خصم شود سفلهٔ نه از خردیست * که در خصومت او مکر وحیله سازکنی * (چو ادات تعلیل (با حرف مصاحبت (سفلهٔ یاسی حرف وحدت همزه توسل (محصول بیت) چونکه سنك ایله بر سفله خصم اوله عقلدن دکلدر انك خصومتده مکر وحیله دوزه سین * هزار حیله توان ساخت وزهمه آنبه * که هم زصلح وهم جنکش احتراز کنی * (محصول بیت) بیك حیله دوزمك ممکندر وجمله سندن اولیکدر که انك هم صلحندن هم جنکندن یعنی بارشمقدنده دوکشمکندن احتراز واجتناب ایده سین (حکایت) شترمرغ زنبوری برنج عسل بروز آوردنا و براطعمهٔ خود مازد بزاری در آمد که باوجود این همه شهد وعسل مرا چه قدر ومحل که آنرا بکناری وبمن آری زنبور کفت اکر آن شهد ست توشهد را کانی واکر آن عسل است تو نسر چشمهٔ آنی * شترمرغ زنبوری یا حرف وحدت (شترمرغ زنبور قرلی لر یدن کمانك آریسی دیمکله مشهوردر (منج بال آروسی دیمکدر

تا) ادات تعلیل (ویرا رااادات مفعول (وی منجه راجعدر (طعمهٔ خود
بیابنه (سازد بو یله یرلرده ایلیه دیمکدر (بزاری با حرف صله یا حرف
مصدر فریاده دیمکدر (باوجود این همه شهد بوقدر بالك وجودیله
بیله دیمکدر (بمرارا ادات تخصیص (که حرف بیان (انرا رااادات مفعول
(آتنه صله رابجمدر (بگذاری ترك ایده سین (بمن با حرف صله (آری
فعل مضارع مفرد مخاطب کتوره سین دیمکدر (شهد را را ادات
تخصیص (کانی یا حرف خطاب معدنی سین دیمکدر (سرچشمه
منبع دیمکدر (آنی یا حرف خطاب (محصول ترکیب) باشك آروسی
بال آروسنه زور کتوردی یعنی غلبه وهجوم ایلدی تاکیم انی کندویه
طعمه ایلیه فریاده کلدیکه بوقدر شهد وعسلك وجودیله بیله بنم
نه قدر ومرتبم واردر که بالی ترك ایده سین وبکا زور کتوره سین
آری دیدی اکر اول بال ایسه سن بالك معدنی سین واکر اول عسل ایسه
سن انلك منبعی سین (قطعه) ای خوش آن مرد حقیقت که ز پیغام
وسلام * روتباید بسوی خانه وصل رود * (محصول بیت) ای خوش
اول حقیقت مردی که یعنی اهل حقیقت اولان کیمسه خبر وسلامدن
یوز چویرر وصل سفره سی جانبنه کیدر یعنی سلام وخبر ایله متلذذ اولمز
بلکه وصال معشوقه میل ایدر * اصل چون روی نماید ز پس پردهٔ فرع *
فرع را باز گذارد بسر اصل رود * (محصول بیت) اصل چون فرعك
پس پرده سندن یعنی ماوراسندن یوز کوستره فرعی ترك ایدر اصل
سوداسنه کیدر یعنی اصل ناوارلیغی محلی مشاهده ایتدیکی کبی فرعی
ترك ایلر (حکایت) (موری را دیدند که بزورمندی کمر بسته وملخی را ده
برابر خود برداشته بتعجب گفتند این مور را ببینید باینی ناتوانی باری را
باین گرانی چون می کشد مور چون این بشنید بخندید وگفت مردان
باررا بنیروی همت وبازوی حمیت کشند نه بقوت تن وضخامت بدن *
موری) یا حرف وحدت (رااادات مفعول (دیدند فعل ماضی جمع غائب
کوردیلر دیمکدر (بزورمندی ببا حرف صله یا حرف مصدر (مند
ادات نسبت زورلولغه (کمر بسته بل بغلمش دیمکدر (ملخ چکرکه
دیمکدر جراد معناسنه یا حرف وحدت (ده اون دیمکدر عشر معناسنه
برداشته) قالدرمش دیمکدر (بتعجب با حرف مصاحبت (مور را را ادات

مفعول (ببيند باء تأكيد ايله فعل مضارع جمع غائب كورك ديمكدر معلوم اوله كه بو تأكيد ديديكمز بالر مجموعى استقباليه در مضارع ده اولان معناى استقبالى تأكيد ايتديكى ايچون تأكيد اطلاق اولندى نته كيم ر وضة اولده بيان اولندى (باين با حرف مصاحبت (ناتوان ضعيف يا حرف مصدر (بار حمل معناسنه (يا حرف وحدت (را ادات مفعول (باين باحرف مصاحبت (كران آغر ديمكدر ثقيل معناسنه يا حرف مصدر (چون نيچه ديمكدر (مى ادات حال (كشد فعل مضارع مفرد غائب چكر ديمكدر (چون ادات تعليل (بشنيد باء تأكيد ايله فعل ماضى مفرد غائب ايشتدى ديمكدر (بخنديده بويله كولدى ديمكدر مردان) مبتدا مردلر ديمكدر (بار را ادات مفعول يوكى ديمكدر بنيروى همت) بيانيه باحرف مصاحبت (نيرو قوت ديمكدر (بازوى حميت ده) بيانيه حميت غيرت ديمكدر (كشند فعل مضارع جمع غائب چكرلر ديمكدر (بقوت تن با حرف مصاحبت اضافت لاميه (ضخامت ييوكلك ديمكدر (محصول تركيب) بر قرنجه يى كورديلر كه زور لولغه بل باغلمش بوكندينك اون برابرى بر چكركه يى قالدرمش تعجب ايله ديديلر بو قرنجه يى سير ايله يك بو ضعيفلك ايله بو رتبه اغر بر يوكى نيچه چكه يور قرنجه چونكه بونى اشتدى كولدى وديدى مردلر يوكى همت قوتيله وغيرت بازوسيله چكرلر وجود قوتيله و بدن ييوكلكيله دكل (قطعه)

* بارى كه آسمان وزمين سر كشيد ازو * مشكل توان بياورى جسم وجان كشيد *

(بارى يا حرف وحدت بار يوك ديمكدر (كه حرف رابط صفت (سر كشيد باش چكدى ديمكدر كه اجتنابدن كنايتدر تو) سن ديمكدر (آن باره اشارتدر (بياورى جسم وجان لاميه با حرف مصاحبت ياور ياردمجى ديمكدر (يا حرف مصدر جسمك ياردمجيلغيله ديمكدر (كشيد بونده مصدر معناسنه دور (محصول بيت) بر يوك كه آسمان وزمين اندن اجتناب واعراض ايلدى سن انى جسم وجانك ياردمجى لغيله چكمك مشكل يعنى بو قدر عظمت جسم ايله سموات وارضين اجتناب ايلديكى شيدن سن بو جسم صغير ايله تحمل سوداسنده اولمق مشكلدر بو بيت ده (انا عرضنا الامانة على السموات والارض والجبال فابين ان يحملنها واشفقن منها وحملها الانسان) نص شريفنه تلميح

وار در * همت قوی کن از مدد رهروان عشق * کان بار را بقوت همت توان کشید * (رهروان الف نون ادات جمع رهرو سالك معناسنه در (عشقه اضافتی بیانیه (که حرف تعلیل (باررا را ادات مفعول (بقوت همت بیانیه باحرف مصاحبت (توان کشید چکلمك ممکندر دیمکدر (محصول بیت) عشق سالکلری یعنی اهل اللهك مدد و یاردمندن همتی قوی ایله حاصلی استمداد واعانت طلب ایله زیرا اول یوکی همت قوتیله چکمك ممکندر (حکایت) (اشتری در پای مهارکشان درصحرا می چرید موشی بوی رسید وویرا بی خداوند دید حرصش بران داشت که مهارش کرفت وبخانهٔ خود روان شد شتر نیز ازانجا که فطرتا ومفطور برانقیادست وجبلتا ومجبول برعدم مخالفت وعناد بااو موافقت کرد چون بخانهٔ خود رسید سوراخی دیدتنك کفت ای محال اندیش این چه بود که کردی خانهٔ توچنین خرد وجثهٔ من چنین بزرك نه خانهٔ تو ازین بزرکتر تواند شد ونه جثه من ازین خردتر میان من وتو صحبت چون درکیرد ومجالست چون صورت پذیرد * اشتری یا حرف وحدت (در پای برده دیمکدر (مهار کشان دیزکین چکرك دیمکدر (موشی یا حرف وحدت برفاره دیمکدر (بوی باحرف صله وی اشتره راجعدر (بی خداوند صاحب سز (حرصش شین ضمیر موشه راجعدر (داشت بونده قالقدی دیمکدر (که حرف بیان (مهارش شین اشتره راجعدر (کرفت فعل ماضی مفرد غائب طوتدی دیمکدر (بخانهٔ خود باحرف صله اضافت لامیه (روان شد کندی دیمکدر (نیز دخی دیمکدر (ازانجا که اول یردن یعنی اول حالتدن که دیمکدر (فطرت خلقت معناسنه در (اویه اضافت لامیه (مفطور اسم مفعول مخلوق معناسنه (انقیاد انفعال بابندن مصدردر اطاعت معناسنه (جبلت طبیعت معناسنه در (اویه لامیه (مجبول طبیعتلنمش دیمکدر (بااو با حرف مصاحبت او موشه راجعدر (چون ادات تعلیل (بخانهٔ خود لامیه باحرف صله (رسید فعل ماضی مفرد غائب ایرشدی دیمکدر (سوراخی یا حرف وحدت (تنك دار دیمکدر (محال اندیش وصف ترکیبیدر محال فکر ایدیجی معناسنه (این چه بود که بو نه اوله که دیمکدر (کردی یاء خطاب ایله ایلدك

دیمکدر

دیمکدر (خانهٔ تو لامیه سنك خانهك دیمکدر (چنین بونجلین دیمکدر (خرد خاء معجمهنك ضمیله اوفق دیمکدر (جثهٔ من لامیه بنم وجودم دیمکدر (بزرك اولو بیوك دیمکدر (نه حرف نفی (تواند مصروف (تواند شد اولبسر دیمکدر (میان من لامیه (میان من وتو سنك ایله بنم بیننده دیمکدر (چون ادات استفهام نیجه دیمکدر (کیرد بونده قابل اولور معناسنه در (مجانست اوتورمق معناسنه در (چون سابق کبی (پذیرد فعل مضارع مفرد غائب قبول ایلر دیمکدر (محصول ترکیب) بر دوه بر ده دیزکینن سوروبه رك اوتلر ایدی بر فاره اکا ایرشدی وانی صاحب سز کوردی حرصی اکا قالقدی که دیزکینن یعنی یولارین طوتدی وکندی خانه سنه کتدی دوه دخی اول حالتدن ناشی که انك خلقتی اطاعت اوزره خلق اولنمشدر وانك طبیعتی عدم مخالفت وعدم عناد اوزره طبیعتلنمشدر انك ایله موافقت ایلدی چونکه کندی خانه سنه ایرشدی بر دلك کوردی طار دیدی ای محال فکرلی بونه اوله که ایلدك سنك خانهك بونجلین اوفق و بنم جثهم بونجلین بیوك نه سنك خانه لك بوندن بیوکرك اولبسر ونه بنم جثهم بوندن اوفق رك اولبسر در یعنی بو ایکی سی دخی اولمز بنم ایله سنك بیننکده صحبت نیجه قابل اولور واوتورمق یعنی انسیت والفت ایتمك نیجه صورت پذیر اولور حاصلی بو مجموعی اولور شی دکلدر (قطعه)

چون روی راه اجل زیندان که می بینم ترا* درقفا از بار حرص وآز اشتر وارها* چون نیجه دیمکدر (روی فعل مضارع مفرد مخاطب کیدرسین دیمکدر (راه اجل بیانیه (زیندان بونجلین دیمکدر (که حرف بیان (می ادات تأکید (بینم فعل مضارع متکلم وحده کورورم دیمکدر (ترا را ادات مفعول (قفا اکسه دیمکدر (بار حرص بیانیه بار یوك دیمکدر (آز حرص معناسنه (اشتر وار دوه یوکی دیمکدر وار باردن منقلب یا واوه قلب اولنمشدر (ها ادات جمع (محصول بیت) اجل یولنه یعنی آخرته نیجه کیدرسین بونجلین که سنی کورورم اکسکده حرص وآزدن دوه یوکلری وار یعنی بورتبه حرص وآز ایله دنیادن نیجه کیتسن کرك* بارهای خویش را چیزی سبك کردان که نیست* تنکنای مرك را کنجایی این بارها* بارهای خویش

بيانيه كندى يوكلر يكى ديمكدر (چيزى برنسنه يعنى برمقدار ديمكدر (سبك يڭى ديمكدر خفيف معناسنه (گردان فعل امردر ايله ديمكدر (كه حرف تعليل (تنكناى مرك لاميه تنكناى طارلق ديمكدر تنكناى مرك مزار ديمك اولور (را ادات صله (كنجايى يا حرف مصدر صغشمق ديمكدر (محصول بيت) كندى يوكلر يكى برمقدار تخفيف ايله زيرا بو يوكلر مزاره صغشمق بوقدر يعنى صغشمز (حكايت) مبشى از جوى بجست دنبهٔ وى بالا افتاد بزبخنديد كه عورت ترا برهنه ديدم مبش روى باز پس كرد كه اى بى انصاف من سالها عورت ترا برهنه ديدم وهرگز نخنديدم وطمن تونپسنديدم تو بس عمرى كه يكبار مرا چنين ديده چه درسرزنش پيچيده * مبشى يا حرف وحدت (جو يى ده بويله دربرقويون و برابرمق ديمكدر (بجست باء تأكيد ايله فعل ماضى مفرد غائب صچرادى ديمكدر (دنبهٔ وى لاميه دنبه قويرق ديمكدر وى مبشه راجعدر (بالا يوقرى ديمكدر (افتاد فعل ماضى مفرد غائب واقع اولدى ديمكدر (بالا افتاد يوقارى قالقدى ديمكدن عبارتدر (بز بانك ضمى وزاء معجمه نك سكونى ايله كچى ديمكدر (بخنديد باء تأكيد ايله فعل ماضى مفرد غائب كولدى ديمكدر (كه حرف بيان (عورت ترا لاميه را ادات مفعول (برهنه چپلاق ديمكدر (ديدم فعل ماضى متكلم وحده كوردم ديمكدر (كه حرف بيان (سالها نيجه يللر ديمكدر (هرگز اصلا ديمكدر (نخنديدم فعل نفى ماضى متكلم وحده كولمدم ديمكدر (نپسنديدم ده بويله بكنمدم ديمكدر (بس صكره ديمكدر (عمرى يا حرف وحدت وعمردن مراد مدتدر (كه حرف بيان يكبار بركره ديمكدر (مرا را ادات مفعول (چنين بوڭجلين ديمكدر (ديدهٔ يا حرف خطاب همزه حرف توسل ديده ماضيدن قسمدر كورمش سين ديمكدر (سرزنش اسم مصدردر توبيخ معناسنه (پيچيدهٔ يا حرف خطاب همزه حرف توسل پيچيده پا وچيم عجميلر ايله طولاشمش سين ديمكدر (محصول تركيب) برقيون برايرمقدن صچرادى اتك قويروغى يوقارى قالقدى كچى كولدى كه سنك عورتڭ يكى چپلاق كوردم قويون يوزينى اردنه دوندى اى انصافسز بن نيجه يللر سنك عورتڭ چپلاق كوردم واصلا كولمدم وسكا طعنى

بكمندم يعني طعن ايلمدم يرمدندن صكره بركره بني بو مجلسده كورمش سين نه توبيخ ولومه طوتلشمش سين (مثنوی) چون لئيمي با هزاران عيب وعار* * روز شب برخلق عالم آشكار * چون ادات تعليل (لئيمي يا حرف وحدت بردني ديمكدر (يا حرف مصاحبت (هزاران الف نون كثرت افاده ايدر (محصول بيت) چونكه بر لئيم بو قدر بيك كيجه كوندز خلق عالمه آشكارا وظاهر اولان عيب ايله * بيند اندك عيبي از صاحب كرم* برنيارد جز بطعن ولعن دم * بيند فعل مضارع مفرد غائب كورر ديمكدر (اندك از ديمكدر (عيبي يا حرف وحدت (برنيارد قادر اولمز ديمكدر (بطعن يا حرف مصاحبت (محصول بيت) بيت اوله مر بوطدر بو قدر بيك اشكار عيبي ايله بيله صاحب كرمدن ازاجق برعيبي كورر طعن ولعن ايله سوزدن غيره قادر اوله مز يعني طعن ولعن ايدر * آن بعيب اين شود يكسر زبان * وين بذكر او نيالايد دهان * (يكسر براوغوردن يعني باشدن باشه ديمكدر (نيالايد فعل نفي مستقبل مفرد غائب بولاشدرمز ديمكدر (محصول بيت) اول لئيم بو صاحب كرمك برعيبنه باشدن باشه دل اولور يعني دائما اعضا وجوارحيله بيله اني سويلر بو صاحب كرم لئيمك ذكريله اغزيني بولاشدرمز (عروض) رمل مسدس معلوم (حكايت) كاوي بركله خود سالار بود ودرميان كاوان بقوت سرو نامدار چون كرك برايشان زور آوردي آفت ايشان بزخم سر وازايشان دور كردي ناكاه دست حادثه بروي شكست آورد وبرسر وي وي را آفتي رسيد بعدازان چون كرك را بديدي در پناه كاوان ديكر خزيدي سبب اثرا از وي سؤال كردند درجواب كفت* كاوي (يا حرف وحدت براوكوز ديمكدر (كله سوري معناسنه در (سالار عسكر باشي ديمكدر (سرو سبنك ضميله بوينوز ديمكدر (نامدار وصف تركيبيدر ناملي يعني مشهور ديمكدر (چون ادات تعليل (آوردي يا حرف حكايه كتوره ايدي (زور كردي ده بويله (شكست قرقلق ديمكدر (خزيدي خاء معجمه نك فتحي وزاء معجمه ايله وياء حكايه ايله فعل ماضي مفرد غائب كيزلنور ايدي ديمكدر (محصول تركيب) براوكوز كندي سوريسنده رئيس ايدي واوكوزلر ارا سنده بوينوز قوتيله مشهور ونامدار ايدي چون قورت انلره زور كتوره ايدي يعني حمله

ايده ايدى انلرك ضرريني بو ينوز زخميله انلردن بعيد ايلردى حاصلى مجموعى اوكوزلر انك سايهٔ حمايه سنده اولورلردى ناكاه حادثه الى يعنى زمانه اكا قرقلق كتوردى يعنى سست وضعيف اولدى وانك بو ينوزينه آفت ايرشدى بوندن صكره چونكه قوردى كوره ايدى سائر اوكوزلرك حمايه سنه كيرلنورايدى انك سببنى اندن سؤال ايلديلر جوابنده ديدى (رباعى) زانروز كه ازسروى خود ماندم فرد * شد معركهٔ دلاورى برمن سرد (محصول بيت) اول كوندن بروكه بو ينوزمدن فرد وتنها قالدم دلاورلك جنكى بكا سرد ومشكل اولدى * در اين مثلى هست كه درروز نبرد * شرط بود ازحربه ودعوى ازمرد * (محصول بيت) بونده برمثل واردركه جنك كوننده حرب وضرب حربه دندر دعوى مردن تركيده آلت ايشلرال اوكنوردرلر (حكايت) شترى ودراز كوشى همراه مى رفتند بكنار جوى بزرك رسيده اول اشتر درآمد چون بميان جوى رسيد آب تاشكم وى برآمد درازكوش را آواز داد دراى كه آب تاشكم بيش نيست درازكوش كفت راست مى كويى اما ازشكم تاشكم تفاوتست آنى كه بشكم تونزديك كشت ازپشت من بخواهد كذشت * درازكوش اشك ديمكدر (محصول تركيب) بردوه براشك بيله كيدرلرايدى بربيوك ارماق كنارينه ايرشديلر اول دوه كيردى چونكه ايرماغك اورته سنه ايرشدى صوقارنينه دك كلدى چاغردى كل كه صوقارينه دكدر زياده دكلدر اشك ديدى طوغرى سويلرسين اما قرندن قرينه تفاوت واردر برصوكه سنك قرنكه يقين اوله بنم آرقه دن كچر (قطعه) اى برادرازتو بهتر هيچ كس نشناسدت * زانچه هستى يك سرموخويش را افزون منه * سر بونده اوج معناسنه در (محصول بيت) اى قرنداش سندن اعلالرك كيمسه سنى اكليه مز يعنى بيلمزاون مرتبه دن كه وارسين يعنى بولنديغك مرتبه دن كندوكى برقيل اوجى قدر زياده قومه يعنى مرتبه ومقداركدن خارج حركت ايلمه * كرفزون ازقدر تو بستايدت نابخردى * قدر خود بشناس و پاى ازحد خود بيرون منه * بستايد باء تأكيد ايله فعل مضارع مفرد غائب اوكرسه يعنى مدح ايدرسه ديمكدر (بشناس ده باء تأكيد ايله فعل امر مفرد مخاطب اكله ديمكدر (محصول بيت) اكرسنى مقدار مرتبه كدن زياده برعقلسز اوكرسه

كندى

كندي مقدار بكي اكله وجد كدنز باده اياق قومه (عروض) معلوم

(حكايت) طاوسي بازاغي در صحن باغي فراهم رسيدند وعيب وهنر يكديكر را ديدند طاوس بازاغ كفت اين موزهٔ سرخ كه در پاي تست لايق اطلس زركش وديباي منقش من است همانا كه آن وقت كه ازشب تاريك عدم بروز روشن وجود مي آمده ايم در پوشيدن موزه غلط كرده ايم من موزهٔ كيمخت سياه ترا پوشيدم وتو موزهٔ اديم من زاغ كفت حال برخلاف اينست اكر خطايي رفته است در پوششهاء ديكر رفته است باقي خلعتهاي تومناسب موزهٔ منست غالبا دران خواب آلودكي توسر از كريبان من برزدهٔ ومن سر از كريبان تو * طاوسي (زاغي باغي يائري وحدت ايچوندر باحرف مصاحبت (موزه چزمه ديمكدر (سرخه اضافت بيانيه (كه حرف رابط صفت (اطلس زركش بيانيه زركش وصف تركيبيدر برنوع مطلي اطلسدر ديباي منقش دخي بيانيه منه لاميه (همانا كه بكزركه ديمكدر (موزهٔ كيمخت سياه بيانيه لردر (كيمخت صغري ديمكدر سياه دري ديمك اولور (ترا به لاميه تا ادات مفعول (پوشيدم فعل ماضي متكلم وحده كيدم ديمكدر (موزهٔ اديم سرخ دخي بيانيه لردر ولاميه در (اديم سختيان ديمكدر (خطايي يا حرف تنكير (رفته است واقع اولمش ايسه ديمكدر (پوشش اسم مصدردر اثواب معناسنه (خواب آلوده اويخو سرسمي ديمكدر كاف هاء رسميدن مبدلدر ياحرف مصدر (كريبان يقه ديمكدر (برزدهٔ ياحرف خطاب همزه حرف توسل برزنه كيمكدن كنايتدر (محصول تركيب) بر طاوس بر قرغه ايله بر باغ اورتاسنده بربرينه ايرشديلر و بربرينك عيبني كورديلر طاوس قرغه يه ديدي بو قرمزي چزمه كه سنك اياغكده در بنم تاللي اطلسمه ومنقش ديباسمه لايقدر وبكزر كه اول وقتده كه عدمك قره كوكيجه سندن وجودك ايدنلق كوندزينه كلمشز يعني بو وقت خلعتزده چزمه كيمكده غلط ايلمشزدر يعني يكلش كيمشز بن سنك سياه صغري چزمه كي كيمشم وسن بنم قرمزي سختيان چزمه مي كيمش سين قرغه ديدي حال بونك خلافنه در اكر خطا واقع اولدي ايسه سائر اثوابلرده ده واقع اولمشدر سنك باقي اثوابلرك بنم چزمه مناسبدر غالبا اول اويخو سرسملكنده سن بنم يقامدن باش چقارمش سين وبن سنك يقاكدن

يعني سن بنم ثوبمي وبن سنك ثوبيكي كيمشم * دران نزديكي كشتي سر بجيب مراقبه فرو برده بود وان مجادله ومقاوله رامي شنود سر برآورد كه اي ياران عزيز ودوستان صاحب تميز اين مجادلهٔ بي حاصل را بكذاريد وازين مقاولهٔ بلاطائل دست بداريد خداي تعالى همه چيز را بيك كس نداده است وزمام همه مرادات دركف يك كس ننهاده هيچ كس نيست كه ويرا خاصهٔ نداده ديكرانرا نداده است ودروي خاصيتي ننهاده كه درديكران ننهاده هركس را بدادهٔ خود خرسند بايد بود وبيافته خود خوشنود * دران نزديكي اول يقينده ديمكدر (كشتي يا حرف وحدت (كشف كافك وشينك فتحه لريله قيلو مبغه ديمكدر (بجيب مراقبه يا حرف صله (مراقبه يقه سنه ديمكدر (فرو برده بود آكش ايدي ديمكدر (مي ادات حكايه (شنود فعل ماضي مفرد دكلر ايدي ديمكدر (تميز بونده عقل معناسنه در (بكذاريد باء تأكيد ايله فعل امر جمع مخاطب ترك ايدك ديمكدر (طائل فائده معناسنه در (دست داريد ال چكك ديمكدر (محصول تركيب) اويقينده برقيلو مبغه باشني مراقبه يقه سنه آكش ايدي واول مجادله ومقاوله يي دكلر ايدي باش قالدرديكه اي عزيز يارلر واي عقل صاحبي دوستلر بوحاصل سز مجادله يي ترك ايدين وبوفائده سز مقاوله دن ال چكك خداي تعالى جميع نسنه يي بر كيمسه يه ويرمشدر وجموعي مرادلرك دزكني بر كيمسه نك الينه قومه مشدر هيچ كيمسه بوقدر كه كا بر خاصه ويرلمشـدر وغيريلره دخي ويرلمش اوله يعني انده اولان آخرده ده واردر وانده بر خاصيت قوميه يعني ويرديكي خاصيتي غيريلره دخي ويرمشدر هركس كندويه ويريلان ايله قانع اولمق كرك وكندينك بولديغي ايله خوشنود اولمق كرك (قطعه) بردن حسد ازحال كساني طور خرد نيست * زينهار كه ازطور خرد دور نباشي * (محصول بيت) خلقك حالنه حسد ايلمك عقل طوري دكلدر صقين كه عقل طورندن اوزاق اولميه سين * ازخلق طمع همچو حسد مايهٔ رنجست * بكسل طمع ازخلق كه رنجور نباشي * (محصول بيت) مخلوقدن طمع حسد كبي رنج ومشقت مايه سيدر خلقدن طمعي اوز وكس كه خسته اولميه سين (حكايت) روباهي بچهٔ لك كفتاري كرفتار شد بندان

طمع

طمع در وی محکم کرد روبه فریاد برآورد که ای شیر بیشهٔ زورمندی
وای پلنك قلهٔ سر بلندی بر عجز شکستکی من ببخشای و شکال این
اشکال را از پای جهان پیمای من بکشای من مشتی پشم و استخوان
از خوردن من چه خیزد و در آزردن من که آویزد * ر و باهی یا حرف
وحدت (بچنك کفتاری لامیه یا حرف صله چنك پنجه دیمکدر کفتار
کاف عربك فتحیله صرتلان دیدکاری حیواندر زیا حرف وحدت
شیر بیشهٔ زورمندی لامیه لردر شیر ارسلان (بیشه باء عربیله میشه
دیمکدر مند ادات نسبت یا حرف مصدر زورلی لق میشه نك ارسلانی
دیمکدر (پلنك قپلان دیمکدر (قله معروف (سر بلند مرکبدر علو
ولمتیاز معناسنه (یا حرف مصدر عالی لك قله سنك قپلانی دیمکدر
(شکستکی یا حرف مصدر کاف هادن مبدل قرقلق دیمکدر (متنه
اضافتی لامیه (بخشای باء تأکیدایله فعل امر مخاطب بغشله دیمکدر
(شکال شینك کسریله کوستك دیمکدر (اشکال بوقاغو دیمکدر (را
ادات تخصیص (پای جهان پیمای من بیانیه ولامیه (جهان پیما
وصف ترکیبیدر جهانی اولجیجی دیمکدر مساحتدن عبارتدر (بکشای
باء تأکیدایله فعل امر حاضر مفرد آچ دیمکدر (مشتی یا حرف وحدت
بر آوج دیمکدر (پشم یوك دیمکدر (استخوان کمك (خوردن مصدردر
شبه اضافت مفعولنه یه در (خیزد فعل مضارع مفرد بولنده حاصل
اولور معناسنه در (در حرف صله (آزردن مصدردر اینجتمك
معناسنه در (آویزد فعل مضارع مفرد غائب تعلق ایدر معناسنه
(محصول ترکیبه) بر دلکو بر صرتلانك پنچه سنه کرفتار اولدی
طمع دیشینی دلکوده محکم ایلدی حاصلی ایصردی دلکو فریاد ایلدیکه
ایا زورلولق میشه سنك ارسلانی وای سر بلندلك قله سنك
قپلانی بنم عجزیمه و قرقلغیمه باغشله یعنی مرحمت ایله و بو بوقاغینك
کوستکینی بنم جهان پیما اولان ایاغمدن آچ بن بر آوچ یوك و کمکم بنی
یمکدن نه حاصل اولور و بنی اینجتمکه کیم تعلق ایدر * هرچند از ین
مقوله سخن براند در وی نکرفت کفت یاد آر حق که مرا بر تست از من
از روی مباشرت کردی آرزوی ترا بر آوردم چند بار متعاقب با تو
مباشرت کردم کفتار چون این کفتار شنیع بشنید آتش غیرت بر وی

جوشید دهان بکشاد که این چه سخن بیهوده است واین واقعه کی
وکجا بوده است ازوی دهان کشادن همان بود وازرو باه رودر کریز
نهادن همان * راند فعل ماضی مفرد غائب سوردی دیمکدر (در وی
نکرفت در حرف صله وی کفتاره راجعدر (نکرفت تأثیر ایلمدی
دیمکدر (یاد آر خاطر یکه کتور دیمکدر (حق یا حرف تنکیر (که حرف
رابط صفت (مرا ادات تخصیص (برنست سنك اوزر یکه دردیمکدر
(آرزوی مباشرت بیانیه (کردی یا حرف خطاب ایلدك دیمکدر
مباشرت بونده فعل معهود دن کنایتدر چفتلشمك معناسنه در
(آرزوی ترا لامیه را ادات مفعول (برآوردم حاصل ایلدم دیمکدر
(چند بار نیجه کره دیمکدر (متعاقب بربری اردنجه دیمکدر (با تو
با حرف صله (شنیع صفت مشبهه در شنعت ویریجی یعنی کند ویه
عیب ویریجی دیمکدر (جوشید فعل ماضی مفرد غائب قاینادی
(همان اول آن دیمکدر (بود ادات ماضی (کریز اسم مصدردر قاچق
معناسنه (محصول ترکیب) هرنقدر که بو مقوله سخن سوردی یعنی
یلواردی ویقاردی صیرتلانه تأثیر ایلمدی دیدی خاطر یکه کتور شول
حقی که بنم سنك اوزر کده واردر بندن مباشرت آرزومنی ایلدك یعنی
بنی یفعله دیدك سنك آرزوکی حاصل ایلدم نیجه کره بری بری اردنجه
سکا مباشرت ایلدم کفتار چون بو شنیع سوزی ایشتدی آتش غیرت
انك اوزرینه قیناادی اغزاجدی که بونه بیهوده سوزدر وبو واقعه
نه وقتده ونه یرده اولمشدر صیرتلان اغزینی اچدیغی آن ایدی که
دلکودن قاچقلغه توجه اول آن ایدی یعنی بو کلمه یه اغزاچرا اچمز
دلکو قاچدی (قطعه) بقول خوش که نیابی زچنك خصم رهایی *
* به آن بود که زبان را بنا خوشی بکشایی * رهایی یاء مصدریه ایله
خلاص معناسنه در (محصول بیت) جنکه ونق قول ایله که خصمك
جنکندن خلاص اولیه سین یعنی یالوارمق ایله قورتولمیه سین اعلا
اول اولور که دلیکی نا خوشلغه اچمه سین * چوقفل خانه بر آهستکی
کشاده نکردد * پی شکستنش آن به که سوی سنك کرایی * چو ادات
تعلیل (قفل کلید دیمکدر (کرایی کاف عجمك کسریله فعل مضارع
مفرد مخاطبه میل ایده سین دیمکدر (محصول بیت) چونکه خانه نك

كلدي آهسته اكله قولايلقله آچلادي اني قيرمق ايچون اول اعلادركه طاش جانبنه ميل ايده سين يعني طاش ايله قيره سين (عروض) بو قطعه بحر مجتث مخبوندر معلوم (حكايت) شغالي خروسي را درخواب سحر بگرفت فرياد برداشت كه من مونس بيدارانم ومؤذن شب زنده داران از كشتن من بپرهيز وخون مرا بتيغ تعدي مريز * شغالي خروسي يالري وحدت (شغال چقال ديمكدر (را ادات مفعول (خواب سحر بونده طاتلي اويخودن كنايتدر (گرفت فعل ماضي مفرد غائب طوتدي ديمكدر (كه حرف بيان (بيدار اويانق وآگاه معناسنه در (الف نون ادات جمع (ميم ضمير متكلم (مونس بيدارانم ومؤذن شب زنده داران لاميه لردر شب زنده دار وصف تركيبيدر كيجه يي احيا ايديجي معناسنه (كشتن مصدردر قتل معناسنه اضافتي مفعولنه در (بپرهيز باء تأكيد ايله فعل امر مفرد مخاطب اجتناب ايله صقين ديمكدر (خون مرا لاميه را ادات مفعول بنم قانمي ديمكدر (بتيغ تعدي بيانيه (با حرف مصاحبت تعدي ظلم ديمكدر (مريز فعل نهي مفرد دوكمه ديمكدر (محصول تركيب) برچقال برخروسي طاتلي اويخوده طوتدي خروس فرياد ايلديكه بن اويانقلرك مونسي وغمگساريم واحياي ليل ايدنلرك مؤذني يم بني اولدرمكدن اجتناب ايله و بنم قانمي ظلم قليجي ايله دوكمه (بيت) چرا بي موجبي با من ستيزي * كه خواهي بي گنه خونم بريزي (محصول بيت) سببسز بنم ايله جنك ايدرسين كه استرسين گناه سنز بنم قانمي دوكه سين * شغال گفت من در كشتن تو چنان بيكجهت نيستم كه بهيچ وجه ازان بازايستم خاطر خود ازاختيار بپرداختم وترا درين صورت مخير ساختم كه اگر خواهي كه بيك ضربت پنجه جان ترا بستانم واگر خواهي لقمه لقمه ترا طعمه خود گردانم * بازا يستم توقف ايده يم ديمكدر (محصول تركيب) چقال ديدي بن سني اولدرمكده انجلين برجهت دگلم كه هيچ بروجه ايله اندن توقف ايدم كندي خاطريمي اختياردن تمام قيلدم يعني اختيارم قالمدي وسني بو صورتده مخير قيلدم كه اگر ديلرسك برضربده سنك جانكي الايم واگر ديلرايسك لقمه لقمه ايليم (قطعه) جز بتدبير خرد از سر خود دفع مكن * با تو شر يري اگر شور وشري گيرد پيش * (محصول بيت) تدبير عقلدن ماعدا ايله كندي باشكدن دفع ايله سكا

اكر برشر بر فتنه شور وشر طورسه يعني بر اهل شر سكا شر قصدين
ايدرسه تدبير عقلمدن ماعدا ايله دفع ايله كه مضردر * بتضرع
مسپر راه خلاصي كه با آن * از بدش كر كذراني بتري كيرد پيش *
مسپر فعل نهي حاضر مفرد بونده مأمول ايتمه ديمكدر (راه خلاصي
بيانيه يا حرف تنكير (كه حرف رابط (با آن با حرف صله (كذراني
فعل مضارع متعدي مفرد مخاطب كچوررسين ديمكدر يعني ترك
ايدررسين ديمكدر (محصول بيت) تضرع ونيازايله خلاص بولمغي
مأمول ايتمه كه اني كوتولكدن اكر ترك ايدررسن بتريني اوكنه طوتر
يعني بريني ترك ايدرسه بردخي بتريني قصد ايدر نته كيم بوقصده مخير
قيلديغي كبي عروض معلوم (خاتمه) دردل چنان مي كشت ودرخاطر
چنان مي كذشت كه اين نامه بزودي باخر نينجامد وخامه در طي
مقاصد آن حالا ازجنبش نيارآمد اما چون آينهٔ طبع كوينده زنك
ملالت كرفت وبصيقل صدق رغبت شنونده صقالت نپذيرفت
برين قدر اقتصار افتاد * مي ادات حكايه (كشت فعل ماضي مفرد غائب
اولور ايدي ديمكدر (مي كذشت ده بويله كچر ايدي ديمكدر (بزودي
با حرف مصاحبت (يا حرف مصدر تيزلك ايله ديمكدر (باخر
با حرف صله (نينجامد فعل نفي مستقبل مفرد غائب نتيجه ويرميه
يعني تمام اولميه ديمكدر (طي دوشرمك معناسنه در (مقاصده اضافت
مفعولنه در مقاصد مقصدك جمعيدر (آن نامه يه اشارتدر (حالا الآن
ديمكدر (جنبش حركت معناسنه در (نيارآمد فعل نفي مستقبل مفرد
غائب اكلنمز بونده قالمز ديمكدر (چون ادات تعليل (آينه طبع كوينده
بيانيه ولاميه كوينده اسم فاعلدر سويليجينك طبعي آينه سي ديمكدر
(زنك ملالت بيانيه زنك پاس ديمكدر (ملالت تا اسلوب انجام اوزره
طويل يازلمشدر (كرفت طوتدي ديمكدر (بصيقل صدق رغبت
(شنونده بيانيه ولاميه شنونده اسم فاعلدر دكليجي ديمكدر سامع
ومخاطب معناسنه (نپذيرفت فعل نفي ماضي مفرد غائب قبول ايلمدي
ديمكدر (برين قدر بوقدر ايله ديمكدر (اقتصار قصالتمق ديمكدر
(محصول تركيب) كوكلده شويله واقع اولوردي وخاطرمده انجلين
كچر ايدي كه بونامه تيز جك آخره ايرشميه وقلم اول نامه مقاصدني

دوشیروب یازمه ده حالا حرکتدن قالمدی اما چونکه سویلیجینک طبعی آیینه سی ملالت یعنی اوصانمق پاسنی طوتدی وسامعک صدق رغبتی صیقلی ایله صقالت قبول ایلدی یعنی دکلمدی بوقدر ایله اقتصار واقع اولدی (قطعه) بسط سخن جامیا بساط سخن * که ازان خوبتر بساطی نیست * بسط کن دوشه یمکدر (جامیا الف حرف ندا ای جامی دیمکدر (بساط سخن بیانیه سوز دوشمه سنی دیمکدر (که اذات تعلیل (آن بساط سخنه راجعدر (بساطی یا حرف تنکیر (محصول بیت) ای جامی سوز دوشمه سنی دوشه زیرا اول دوشمه‌دن اعلا دوشه مه یوقدر یعنی وعظ ونصایح وپندی مشتمل اولان کلامی ترتیب ایله سویله که بوندن اعلا ولذیذ سوز اولمز * لیک خاموش نشین ودم درکش * طبع را کردران نشاطی نیست * لیک ادات استدراک (محصول بیت) لیکن خاموش اوتور ونفسکی چک سکوت ایله طبعک اکرانده نشاط واستکی یوق ایسه زیرا نشاطسز بویله کلام مقبول سویلنمز * نیست کافی نشاط طبع تونیز * اکرازسامع انبساطی نیست * (محصول بیت) سنک طبیعتک نشاطی دخی کافی دکلدر اکر سامعدن انبساط ورغبت اولمز سه * وهرچه از مقولهٔ نظم کذشت وبنناظمی منسوب نکشته زادهٔ طبع محرر این رساله ونتیجهٔ فکر مقرر این مقاله است * مقولهٔ نظم بیانیه مقوله بونده نوع وصنف معناسنه در (بناظمی یا حرف صله یا حرف وحدت (محصول ترکیب) وهرنسنه که نظم نوعندن کچمشدر وبرناظمه منسوب اولمشدر یعنی ابتداء کتابدن بوآنه کلنجه نقدر کلام منظوم وار ایسه فلانکدر دیو اشارت اولنمیلر بورساله یی تحریر ایده نک زادهٔ طبعیدر وبومقاله یی تقریر ایدیجینک فکرینک نتیجه سیدر حاصلی مستثنا اولنلردن ماعدا مؤلفکدر (رباعی) جامی هرجا که نامهٔ انشا آراست * از کفتهٔ کس بعاریت هیچ نخواست * آراست فعل ماضی مفرد غائب بزه دی تزیین ایلدی دیمکدر (کفتهٔ کس لامیه (بعاریت با حرف مصاحبت (نخواست فعل نفی ماضی مفرد غائب استمدی والمدی دیمکدر (محصول بیت) جامی هریرده که انشا نامه تزیین وترتیب ایلدی عاریت ایله هیچ کیمسه نک سوزندن

المدی یعنی هیچ برتألیف وتصنیفنده آخرك شعرینی کندی کلامی صالکنده المدی * آنرا که زصنع خود دکان پرکالاست* دلالی کالای کسانش نه سزاست * آنرا که انکس را که تقدیرنده در (را ادات تخصیص (صنع خود کندی یاپیسی دیمکدر (کالا متاع معناسنه در (دلالی یاحرف مصدر در دلال معروف (کالایه اضافت معقولنه در کالالك (کسانه لامیه (شین ضمیرکسه راجعدر (نه حرف نفی (سزا لایق معناسنه در (محصول بیت) اول کیسه نك که کندی یاپیسی یعنی کندی عملی اوله رق دکانی پرکالادر اول کیسه یه خلقك متاعنه دلالاق لایق دکلدر (عروض) رباعی معلوم * امید واری بمکارم اخلاق مطالعه کنندگان آنکه چون برخللی مطلع شوند بذیل عفو واغماض بپوشند ودرافشای آن بزبان عیب واعتراض نکوشند * وار ادات نسبت یاحرف مصدر (بمکارم اخلاق مطالعه کنندگان لامیه لر در یاحرف صله مطالعه ایدیجیلرك اخلاقنك ایولکلرینه امیدلولك دیمکدر (آنکه اولدرکه دیمکدر (چون ادات تعلیل (بر حرف صله (خللی یاحرف وحدت برنقصان دیمکدر (شوند فعل مضارع جمع غائب اوله لر دیمکدر (بذیل عفو مجازا بیانیه باحرف مصاحبت (اغماض برشیدن کوز یومقه دیرلر (بپوشند باء تأکیدایله فعل مضارع جمع غائب اورته لر دیمکدر (افشا اظهار معناسنه (بزبان عیب مجازا بیانیه باحرف مصاحبت (اعتراض معروف (نکوشند فعل نفی مستقبل جمع غائب سعی ایتمیه لر دیمکدر (محصول ترکیب) مطالعه ایدیجیلرك اخلاق مکارمنه امیدلولك اولدرکه برنقصان وخلله مطلع اوله لر عفو واغماض اتکی ایله ستر ایده لر وعیب واعتراض لسانی ایله افشا یه سعی ایتمیه لر (قطعه) چون ببینی زآشناعیبی * که بیگانگان نکویی به * بیگانگان یاحرف صله بیگانه بیانجی دیمکدر کاف هاء رسمیدن مبدل الف نون ادات جمع (نکویی فعل نفی مستقبل مفرد مخاطب سویلیه سین دیمکدر (محصول بیت) چونکه آشنادن یعنی دوستدن برعیب کوره سین اکر بیگانه لره یعنی دشمنلره سویلیه سین اعلادر یعنی انی غیره افشا ایلمك احسندر * زانکه درکیش آخراندیشان * عیب پوشی زعیب جویی به *

زانکه

زانکه اول اجلدن که دیمکدر (کیش مذهب معناسنه در ما بعدینه اضافت لامیه (آخر اندیشان وصف ترکیبیدر عاقبتی فکر ایدیجیلر دیمکدر (عیب پوشیده وصف ترکیبیدر عیب اورتیجی دیمکدر (عیب جوی ده بو یله عیب ارایجی دیمکدر یا مصدریه (محصول بیت) بیت اوله تعلیلدر کتم راز دوستان ایلمکه چالش زیرا عاقبت اندیشلرك مذهبنده ستر عیب ایدوب کیزلیجی لك عیب ارایجیلقدن اعلادر حاصلی عاقبت اندیشه لك مذهبنه ذاهب اولوب نقصان نامه یی دامن لطف ایله ستر ایلمك اولیدر کذلك مترجم فقیرك دخی قصورندن حرف کیرلك واد یسنه کتمیوب اصلاح ایتمه لری مأمولدر * در تاریخ قطع اطناب اطناب وطی اسباب اسهاب * تاریخ قطع اطناب اطناب بیانیه ولامیه وبیانیه قطع کسمك معناسنه در (اطناب فتح همزه ایله چادر ایپی دیمکدر (اطناب کسر همزه ایله سوزی اوزاتمق معناسنه مصدر در (طی اسباب اسهام مصدرك مفعولنه ولامیه طی دورملك دوشرمك معناسنه در (اسباب سبك جمعیدر (اسهاب کسر همزه ایله کثرت کلام معناسنه در (محصول ترکیب) سوز اوزاتمق چادرینك ایپنی قطع ایلمك وکثرت کلام سببلرینی دیروب دیوشرمك یعنی ختم بهارستانك تاریخی بیانده در (قطعه) تك پوی خامه در بن طرفه نامه *

که جامی بدو کرد طبع ازمایی * تك پوی خامه لامیه تك حمله معناسنه پوی یلمك معناسنه تك پوی تجنیس ایله برشی ارامقده استعمال اولنور (طرفه طانك ضمیله عجیب دیمکدر (نامه کتابدن عبارتدر (بدو دال همزه دن منقلب با حرف مصاحبت اونامه یه اشارتدر (طبع ازمای وصف ترکیبیدر طبیعت صنایجی دیمکدر (یا حرف مصدر (محصول بیت) قلمك تك پویسی بو عجیب نامه ده که جامی انك ایله طبیعت صنایجیلق ایلدی یعنی جامینك تجربهٔ طبیعت ایلدیکی نامه ده قلمك تك پویسی * بوقتی شد اخر که تاریخ هجرت * شود نهصد ازهشت بروی فزایی * بوقتی با حرف ظرف یا حرف وحدت (هجرت حضرت فخر عالم و نبی محترم مکهٔ مکرمه دن مدینهٔ منوره یه نقل ایلدکلریدر (نهصد طقوز یوز دیمکدر (از اکردن مخفف ادات شرط (هشت سکز دیمکدر (وی نهصده راجعدر (فزایی فعل مضارع

صفردر مخاطب ارتیرایمك دیمكدر (محصول بیت) قلمك بونامه دن تك یوبی بروقتده آخر اولدی كه هجرت تاریخی طقوزیوز اولور اكر سكز زیاده ایدرسن سكز چیقدیغی صورتده تاریخ اتمام بهارستان سكز یوز طقسان ایكی اولور ومترجم حقیرك اتمامی ایله بیڭ اوج یوز اون یدی اولمش اولور * والمسئول من الله ذی الجلال والاكرام الظفر بنیل المرام والفوز بحسن الاختتام والصلاة والسلام علی محمد وآله بررة الكرام * مسئول اسم مفعول فتح بابنك مهموز العیننددن مطلوب معناسنه در (من الله مفعول غیر صریح (ذی الجلال اللهك صفتی جلال عظمت وكبریا معناسنه (اكرام جلال اوزره معطوف ایلك دیمكدر (مسئول مبتدا (الظفر خبری (بنیل المرام ظفره متعلق (الفوز ظفر اوزره معطوفدر (بحسن فوزه متعلق (الاختتام حسنك مضاف الیهی (بررة بارك جمعیدر ایولر دیمكدر (محصول تركیب) دخی اجلال واكرام صاحبی اولان اللهدن مطلوب ورجا مرام ومراده نائل اولمقله ظفر وحسن خاتمه یه فوزدر دخی صلاة وسلام حضرت محمدك اوزرینه اولسون و بررة الكرام اولان آلی اوزره اولسون * تذییل * چونكه بونامهٔ عالی حشو ونقصاندن خالی ایكن مؤلف مولانا جامی قدس سره السامی حضرتلری هضمًا لنفسه قصوره اعتراف وتذلل ایتدی بوكمینه بی مایه بوقدر بضاعه نك قلتی واستطاعتك عدم قدرتی وكثرت اشتغال تعلم وتدریس وخدمت ركاب شهریاریده تك بوده ایكن بویله برامر عظیمه اقدام كرچه حدیمز دكل ایدی لكن اخوان صفانك ابرامنه عدم طاقتدن ناشی شروع اولنوب شكسته بسته عون خدای بیچون ایله رسیدهٔ اختتام اولندی هرنقدر سربسر خلل ونقصان ایسه دخی مطلب اثر المرء عمره الثانی مفهومنجه الی یوم الاخرة نامز صحیفهٔ عالمده ثابت اولوب بر فاتحهٔ شریفه ایله بوناچاری شاد ایتمه لری اولدیغین فهم ایدوب انكشت زن عیب بیز اولمیوب بلكه قلم كرم ایله تصحیح ایلمك ناظریندن مرجو ومتمنادر

* مثنوی *

ای خامهٔ خوش خرام سویله — سویله دل شادكام سویله
راز دلی كل عیان ایله — اسرار دلك بیان ایله

تمّ

کچ غمی سن فراغت ایله | برقاچ کیجه استراحت ایله
بزم طربك ربابی سنسین | خوان کرمك کبابی سنسین
فیض حقی ایلمه فراموش | پیغوله هنده اولمه خاموش
سن سویله که دکلینده واردر | هم فیض سخنده سنده واردر
اور مضرب شوقی ایله آهنك | بو دائرهٔ سخن دکل تنك
دشت سخنه نهایت اولمز | اول عرصه یه هیچ غایت اولمز
اما بولنورسه خار انکار | اور آتش داله ایله پرنار
کرسنك طعن کلورسه پایه | ایلر سپر سخن وقایه
ایلرسه بوطعنی دوست مشکل | پای دل اولور او دمده درکل
اما که امید (شاکر) زار | ایتمز بونی اهلی رد وانکار

مناجات

ای خالق جمله کون وامکان | ای عالم آشکار وپنهان
بن مجرمی قیل قرین رحمت | پهنای حشرده ویرمه دهشت
محض کرمکله ایله مستور | بی غایه اولان ذنوبی مغفور
شاه رسل عشقنه کرم قیل | دیدار ایله سیر ومغتنم قیل
اول شاه رسل که جمله افلاك | خدمتده دونر چو عقل دراك
قیل حرمتنه اوذات پاکك | اول متصف صفات پاکك
بن بنده کی سر لطفکه مظهر | خضر کرمك بوجانه رهبر
خاصه پدر بزرکوارم | بادی وجود زار زارم
محمود خصال سید احمد | یارب اوله عالمینده سرمد
ایله بوکتابی نشر وشایع | تا اولمیه سعی وجدی ضایع
هم اولمیه شرمناك ومحجوب | ایله عتقا که آنی محسوب
اربابی قتنده ایله مقبول | هم حسن ختامه نیل مسؤل

تاریخ قطع اوتاد اسباب سخن واتمام کار نقوش معانی قصور محن

بهارستان عشق اولدیسه ظاهر | هزارندن بو نغمه اولدی صادر
ریاض لطفی غایت در نادر | حکایاتی کبی امثالی نادر
بنم بوترجمه مدده اولسه لایق | صفا بخش قلوب جمله زائر

اوله تاریخی وش هر دمده تازه
چو بستان نهال طبع (شاکر)

* ترجمهٔ احوال نورالحق والدين حضرت عبدالرحمن جامی قدس سره السامی بر وتيرهٔ اجمال *

اول نشئه بخش بزم عرفانك پدرلری نسبی حضرت فاروقه منتهی قاضی اسحاق دامادی قوام الدين حسن اصفهانينك صلبندن خراسانه تابع خرجرد قصبه سنده قدمنهادهٔ عالم شهود اولمش * وسنی حد تمييزه بالغ اولدقده بلدهٔ مذكوره نك امر فتواسی عهده سنه تفويض اولنمش * و برمدتدنصكره سمت هراته عزيمت بعدمينه بلدهٔ مرقومه يه عودتلری اثناسنده اول يكانهٔ عصر حوالئ جامده سكز يوز اون يدی سالنده زينت آرای كهوارهٔ وجود اولوب بش ياشنه واردقده نورالدين مخلصيله شهرتياب اوله رق پدرلريله شهر هراته عزيمت واول بلده ده اقامتله تحصيل علوم شتايه همت ايلمشدر * بش ياشندن التی ياشنه قدر كرانمايهٔ عمر عزيزنی انجق كسب كماله صرف ايدوب مولانا جنيددن اصول صرف ونحو ومعانی و بيانی اخذ * بعده شريف جرجانی نك تلميذ اعلمی مولانا علی سمرقندينك مجلس درسنه حاضر * وا كثر علوم عقليه ده ماهر اولوب (بعدذا سير سمرقند ارزوسيله فتح الله تبريزينك برتقريبله مجالس درسنه واصل * وخواجهٔ مشاراليهله بعد المصاحبه بينلرنده زياده محبت حاصل اولمشدر * وسمرقندده غلغله انداز افاق اولان شهرتلرينه بناء اكثر علما مشاهده ايتمكه ارزوكش اولوب صحبت وملاقاتی يمن و بركت عد ايدرلرايدی * سيما قاضی زادهٔ روم قالوب بعد الملاقاة بعض مشكلاتی عرض وايراد ايلدكده جواب باصوابيله دفع اشكال ايلدی * ذات عاليلری اندك زمانده سرآمد فضلای زمان اولدقلرندنصكره همت بلند مرتبتلری بو معنايه قناعت ايتميوب كبار خواجكاندن شيخ سعدالدين كاشغريدن اخذ دست ارادت و بو جهتله دخی مراتب عاليه ومقامات متعاليه يه ارتقا ايلديلر آخر الامر صيت كمالاتی رسيدهٔ مسامع علما وزهاد اولوب شوق ادراك وصحبتلريله ترك ديار ايدوب فيض خدمتيله مستفيض اولورلر ايدی مراتب نظم كمالده مهارتله هر بر فنون سخنوريده استاد عصر اولدقلرينه ذكری آتی بعض آثارلری تنوير مدعادر * ديوان غزليات ور باعيات وسبعة الحق اسميله مشهور هفت مثنوی نظم ايلمشلردر كه خمسهٔ نظاميدنصكره بو امتيازده بركتاب

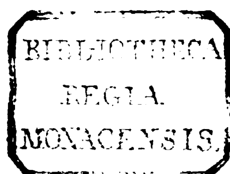
ملاحظه

ملاحظه اولنمامش * واكثرعلومده منظوم ومنثور عربي وفارسي رساله لري يادكار روزكاردر * اشبو بهارستاندن ماعدا تدوين بيوردقلري شواهد النبوه * نقش الفصوص * نفحات الانس * اشعة اللمعات * لوايح * شرح قصيدهٔ ابن الفارض * شرح بيت اميرخسرو سخنان خواجه پارسا * شرح حديث اربعين * مناقب مولوي وشيخ الاسلام الانصاري * شرح مناسك الحج * رسالهٔ عروض وقافيه * رسالهٔ موسيقي * فوائد الضيائيه على الكافيه * مثنويات ومكاتبات * تحفة الاحرار سبحة الابرار * يوسف زليخا * ليلي ومجنون * خرد نامهٔ اسكندر وسائر تأليفاني (چون سن شريفلري يتمش درده واردقده زيارت بيت الله ايله احرام بندنيت وكعبهٔ مقصوده وصول ايله نائل سعادت اولدقده نصكره شام ومصر يولندن سمت عراقه عازم اولدقلري اثناده كزيدهٔ سلاطين آل عثمان جنتمكان سلطان بايزيد ولي حضرتلري طرفلريندن اعزاز وتوقير وهمت وعطاري اغتنام اولنمشدر وسلسلة الذهب نام تأليفلرينك ديباجه سني نام پادشاه مشار اليهله تزيين ايلمشدر وعراقينه رسيده اولدقلرنده پادشاه عراقين وآذربايجان اولان امير حسن بك وسائر سلاطين دخي حقلرنده لازمهٔ رعايتي برينه كتورمشلر * بعد ازسياحت بوكره دخي هراتي تشريف بيورلرنده سلطان حسين ووزيري ميرعلي شير مسرور ومبتهج اولمشلر * اول يكانهٔ دهرك سني سكسان بره رسيده اولدقده هجرتك سكز يوز طقسان سكزنده بلدهٔ مذكوره ده وديعهٔ حياتلرين سپردهٔ موكلان قضا وقدر * وبو عالم فانيدن عالم جاوداني يه كندر قيلديلر * مدفنلري شهر هراتده زيارتكاه انام در * اكرمه الله تعالى في اعلى العليين برؤية الجمال * ونفعنا الله بفيوضاته وشفاعته يوم المآل * آمين

الحمد لميسر اتمام طبع هذا الشرح المسمى بهدية العرفان * على الكتاب المشهور ببهارستان * للعلامة الجامي قدس سره السامي * بدار الطباعة العامره * بهمة سلطان الزمان محمود خان * بمعرفة ناظرها العبد الفقير الى الطاف ربه الاحد * شيخزاده السيد محمد اسعد *

اوائل رجب الفرد * سنة اثنتين وخمسين

ومأتين والف

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

